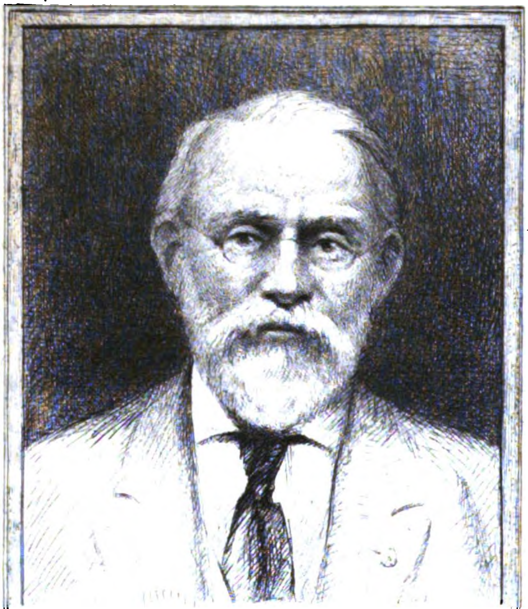

Nederlansch gedenkboek

Geboren den 7 April 1652. en Overleden
den 30 January 1740.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE

MERCURIUS,

EERSTE DEEL

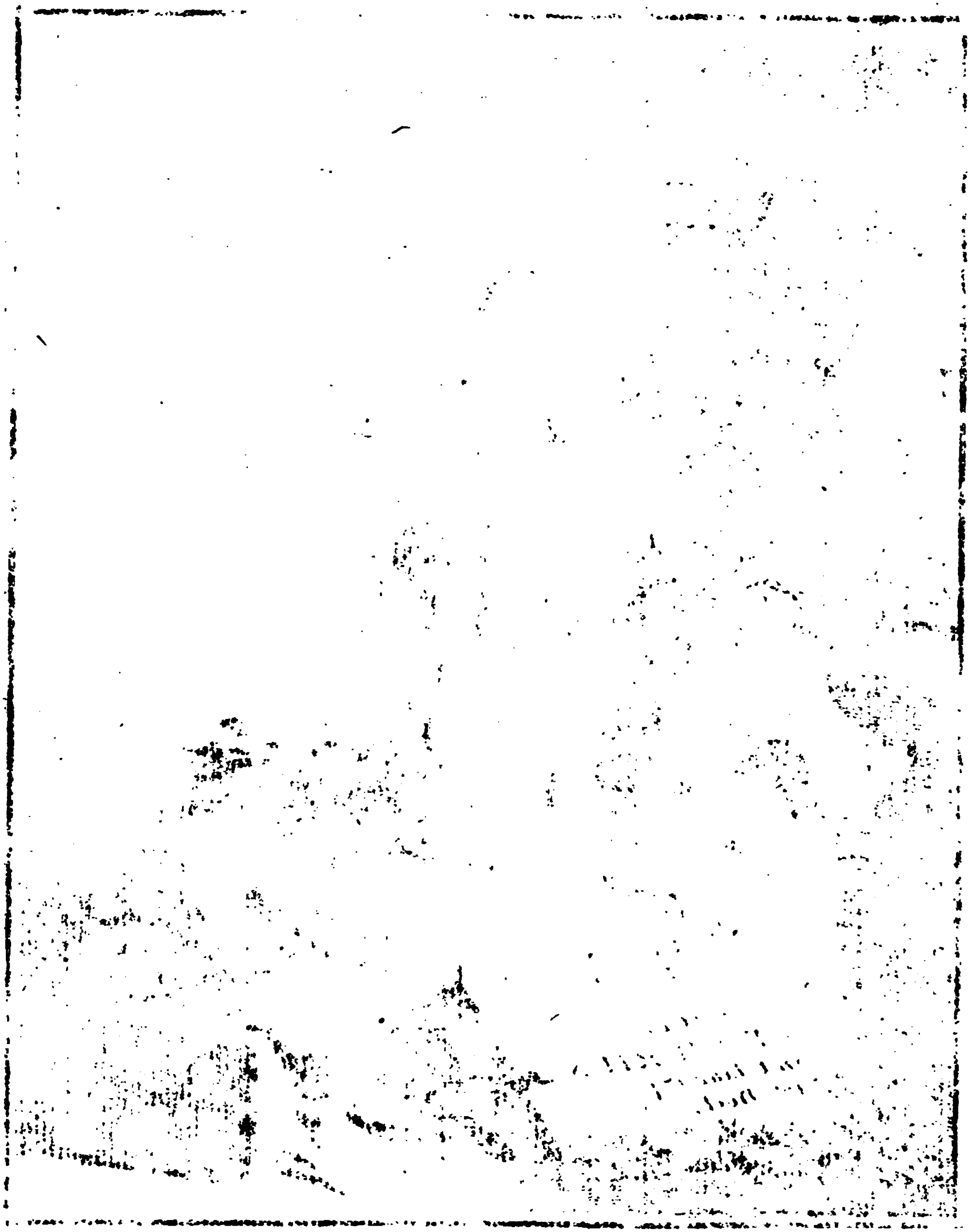
Van 't Jaar 1740.

UITLEG
DER
TITELPLAAT,
Van 't Jaar 1740.

MEn ſchynt zich niet voldaan te houwen,
Wanneer *Mercuur* niet komt ontvouwen,
Hoe 't in *Europa* is geſteld.
Hy wyſt ter Zee. dat met geweld,
De *Engelſche* en *Spaanſche* Scheepen
Elkander geven brave Neepen;
Terwylze over het Zee-gebied
In twiſt zyn. Verder weet hy niet
Hoe 't met dien Oorlog af zal lopen:
En wyl *Mercuur* niet kan verkopen,
Zo zit hy op de Baalen neêr.
De Kryg in 't Ooſten neèmt een keer,
Daar *Duitſchland*, *Rusland* en *Turkyen*
Elkaâr verſtaan, en zich verblyen,
Terwyl de Vreê dit drietal kroont
Met een Olyfkrans. Verder toont
Een Boſch vol bladeloze Boomen
De rampen die men heeft vernomen
In 't ſtrenge Voorjaar, door de Vorſt;
Die thans *Euroop* met Zorgen torſt,
Of niet de Kouwd' zal naar zich ſleepen
Meer ramp, waar van men reeds de neepen
Gevoeld. De Tomben aan de kant,
Zyn tekens dat de Dood vermand
Heeft twee voorname Potentaten;
Een *Paus*, een *Koning*; elk moet laten,
Al 't geen deez' Waereld in zich heeft:
Gelukkig die 'er wel in leeft.

te Amsterdam by de Erven van J. RATELBAND en Compagnie, 1740.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Gestelteniſſen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerſchappyen en Landſchappen van

E U R O P A,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Manifeſten, Aanſpraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Hiſtoriſch beſchreven door A. L.

LIſte Stuk. Eerſte Deel.

VERVATTENDE

DE ZES EERSTE MAANDEN van 't Jaar 1740.

Verſierd met kopere Platen.

t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1740.

BEKENTMAKINGE.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezer Mercurius en anderen Nouvelles, gedrukt en te bekomen.

Kleine en beknopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als tweehonderd accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen, vermeerdert met een nieuwe Kaart van Belgrado tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee tot Azof enz. Benevens d'Afbeelzels der Koningen van Vrankryk, de Hertogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zeeslagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan 't Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt eene korte Methode tot begryp der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item het GEOGRAFISCH TONEEL of 41 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Werelt*, met de byzondere *Plaatzen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten* die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met verscheide nieuwe Kaarten, van de Gewesten, thans in Oorloch zynde, kost 65 stuivers ingebonden en afgezet.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE MERCURIUS,

Behelzende

De voornaamste Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerschappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verscheide andere Delen der Werelt.

EEN-ENVYFTIGSTE-STUK.

EERSTE DEEL.

'T GEËINDIGDE Jaar mag te recht, wegens de byzondere en in verscheide Opzichten aanmerkelyke Voorvallen, in de Gedenkschriften verdienen een *Wonderlyk* en *Noodlottig Tydmerk* genaamd te worden.

Beschouwt men 't Groot-Brittannische Ryk, zo was de grote stap, ter beslissing der Americaansche Zee-

Ver-

Verſchillen, de *Conventie* des aangaande met *Spanjen* geſloten: Daar die, niet tegenſtaande d'opgevolgde Conferentien te *Madrid* gehouden, de grootſte ſtap verſchaft heeft tot het uitberſten des Oorlochs door 't niet nakomen derzelve aan de Spaanſche zyde.

Vrankryk en 't Duitſche *Keizerryk* oplettende in de vereiſchthedens ter volmaking der geſlote preliminaire Articulen, in den jare 1735. te *Wenen* getekend, hebben de Vrede in 't gepaſſeerde jaar allereerſt, met ende nevens *Spanjen*, *Sardaigne* en *Napels*, zyn Accompliſſement (doch hoe? Is in verſcheide Opzichten noch onbekend) en Publicatien doen bekomen. De kerkelyke Twiſt tuſſchen *Romen* en de Franſche Cleregie over de Conſtitutie *Unigenitus* van wylen *Clemens* de XI. in dat Ryk veroorzaakt; heeft de thans regerende Paus *Clemens* de XII. 't woelende en onloslatelyk Voetſpoor zyner Voorzaten *Innocentius* de XIII. en *Benedictus* de XIII. opvolgende, eindelyk over de deftige wederſtand der van Oudsberoemde Univerſiteit te *Parys* getriumpheert: Zo dat ze voor hem hebben moeten bukken, de Conſtitutie *Unigenitus zuiver en eenvoudig aannemen*, en laatſtelyk de Vryheit der Gallicaanſche Kerk, in 't onderzoeken der Ultramonteſche Leerſtukken, aan die van *Romen* opgeofferd.

De *Genuezen*, door de misnoegde Corſen, gedrukt wordende, roepen *Vrankryk* tot hunnen byſtand, die, door een Verdrach, na hunne dappere wederſtand ondervonden te hebben, byna alle tot ſtilſtand brengt: Maar toen wierden de Genuezen hunne oogen geopend, alzo zy bevonden wat het was dat *Trojen* eertyds wedervoer.

'*t Duitſche Ryk*, in *Hongaryen* en *Zevenbergen*, zuchtende onder d'alverſlindende Peſt, mitsgaders onder de bloedige en rampverzellende Oorlogen tegen de *Porte*, heeft, na twee ongelukkige Campagnien van den jare 1737 en 1738, d'allerbitterſte Vruchten van dien in 't gepaſſeerde jaar 1739 geſmaakt: Zo dat zyne Keizerlyke Majeſteit met recht mochte vragen, *IS AL*

MYN

MYN GELUK DAN MET DEN PRINS EUGEEN BEGRAVEN? 't Gevolg heeft het doen zien; nadien men een ongelukkige Vrede, zo in 't verbreken der Alliantie met *Rusland*, als, boven andere *Eugeens* conquesten, van den te moeten ontslopen Voormuur van de Christenheit, ik oog op *Belgrado*, aan de *Porte* heeft moeten afstaan. Dit door bestel der Graven van *Walles* en *Neuperg*, in 't gezicht van 't Keizerlyke Leger, voor de noch standhoudende Muren van *Belgrado*, uitgevoerd zynde, hebben eene onuitwisselyke Vlek op de dapperheit der Duitschen en aan 't Duitsche Ryk toegebraght gehadt.

Groot-Rusland, wiens overwinnende Wapenen, in de drie vooraangehaalde Campagnien tegen de *Porte* en Crimsche Tartaren wonderen hebben gedaan; welke de Nakomelingen in de waarheit der Gebeurtenissen zullen doen waggelen: Nadien zy 't geloof bestryden. Zo dat hunne dappere Krygsverrichtingen tegen die, welke Eeuwen herwaarts geschiedt zyn, mogen opgewogen werden. Nochtans zyn die heerlyke Overwinningen door een *NON PLUS ULTRA* gestremdt geworden, wanneer de geheime Verbondshandeling tusschen *Vrankryk*, *Zweden*, de *Porte* en een opgevolgde Conspiratie der misnoegde *Polen*, tydig en gelukkig ontdekt wierdt. Evenwel was hunne Staatkunde niet min dan de bedrevene Heldendaden, alzo 't eerste hun een heerlyke, doch niet min Glorieuse Vrede met de *Porte*, ter verydeling der gesmede Noordsche Desseinen, heeft doen bekomen.

In 't *Oosten* hebbenwe gezien, hoe den beruchten Veroveraar, of liever Usurpateur *Thamas Kouli-Kan*, Sofie van *Persien*, tot in 't hert van 't *Opper-Indiën* doorgedrongen was; alwaar hy, den Groten *Mogol*, na slag geleverd en overwonnen te hebben, listiglyk gevangen kreeg en zich zelven tot Koning van *Indostan*, of 't Ryk van den gemelden Groten *Mogol*, heeft doen proclameren.

Dalenwe af tot ons *Vaderland*, daar lagen de Spiessen noch

gebroken. De beleevering van Haar Hoog Mogende, zo om de zwevende Verschillen onder eenige hoge Machten te beslissen, d'in Oorloch zynde te vereenigen, als te vermyden dat dien Gloed niet verder verspreide, is de Rust en Vrede te bevorderen.

Dit het kortste en wezentlykste van 't gepasseerde jaar zynde, treden wy, met den toegenegen Lezer tot de behandelinge der gevolgen, over.

JANUART.

JANUARY.

GROOT-BRITTANNIEN.

NU 't Spaansche Manifest * alom in d'Engelsche Taal publicq is, vallen daar over verscheide Sentimenten, waar van eenige wel door de Drukpers mochten gedivulgeert worden, om d'Uitvlugten en Voorwendzelen van 't Spaansche Hof, daar in voorkomende, aan te tonen en te wederleggen: Men twyffelt daar niet, of d'Oorloch zal aan weerkanten met alle kragt en iever voortgezet worden; maar alzo *Spanjen*, zo lang *Vrankryk* zich niet met nadruk voor deszelfs Party interesseert, genoodzaakt is, zich maar defensief te houden, en zy in tegendeel offensief moeten ageren, zo is daar de Vraag, aan wie van de twee Partyen dit het zwaarst vallen, en welke 't langst tegen d'andere zal konnen uithouden? Daar over redeneren d'Engelschen aldus: 't Is waar, dat die Oorloch ons onnoemelyke sommen Geld, veel Volk en eenige 100 Oorloch- en Koopvaardy-Schepen zal kosten, en dat weinig apparentie is, dat wy iets van belang noch in *Spanjen*, noch in de *West-Indiën* zullen konnen uitvoeren: Maar aan d'andere zal *Spanjen* door 't agterblyven der West-Indische Vloten, door 't verlies van eenige rykgeladene Schepen, door 't gebrek van behoeftens by 't minste Misgewas, met der haast zodanig in 't nau komen; dat 'er geen uitkomste voor 't zelve zyn zal: Eenige brengen wel daar tegen in, dat *Spanjen* in die zelve gesteldheit gedurende den voorgaande Successie-Oorloch van 't Jaar 1701 tot 1711. geweest was; maar deze bedenken niet, dat *Vrankryk* toen met zyn Macht en Schatten dit gebrek ryklyk met uitputting van zyn zelf vervult heeft, en dat zo wel de Liefde van *Lodewyk de Grote* tot zyn Kleinzoon, als zyn eige Eer, dewyl hy hem op den Troon van *Spanjen* gezet hadt, hem daar toe als noodzaakte en dergelyken ruineuse manier van doen eenigzints verschoonlyk maakte; daar in tegendeel nu de Koning van *Vrankryk* dezelve Relatie met *Spanjen*, en bygevolg ook dezelve Drang-Reden, om *Spanjen* op zulk een wys by te staan, gantsch niet heeft: 't Onderscheit tusschen

* Zie onder de volgende Titel van *Spanjen*.

1740. January. schen een Koning van *Vrankryk*, Grootvader van den Koning van *Spanjen*, en een Koning van *Vrankryk*, Neef van den Koning van *Spanjen*, is al te groot, om 't Interest van *Spanjen* ten kosten en gevaar van 't Koningryk *Vrankryk* ter herte te nemen, gelyk men reets uit de Maatregelen ziet, die 't Fransche Hof tot noch toe genomen heeft, en schynt noch verder te willen observeren: Uit al 't welk men kan besluiten, dat de meest nadelige kans in deze Oorloch aan de kant van *Spanjen* is en zyn zal, en 't zelve zich haast zal genoodzaakt zien, om op zachtere Snaren te spelen, voornamentlyk als d'een of ander voor ons favorabele tyding, die men hier uit de *West-Indiën* haast hoopt te krygen, en waar van reets eenige geruchten overgewaait zyn, in *Spanjen* mochten bekend worden.

De verrichtingen van 't Parlement vervolgende, bestaan: dat de Gemeentens den 25. passato een Bil hebben gepasseert om d'Oorloch-Schepen beter met Matrozen te voorzien, en hebbende zich naderhand in een grote Committé geformeert over de Bil, aangaande 't beveiligen van den Koophandel der Ingezetenen op *America*, wierd 'er een Clausul, om daar by te voegen, in voorslag gebraght, namentlyk, om de Heren van d'Admiraliteit t'authoriseren, telkens van 5 Matrozen, op de Schepen van en na *America* trafiquerende, een te mogen nemen, 't welk met 86 tegen 60 stemmen overgehaalt wierd.

Den 1. dezer, 's middags begaf zich de Koning met de gewoonlyke Ceremonien na 't Hogerhuis en de Gemeentens daar ontboden hebbende, gaf zyne Majesteit deszelfs Consent tot de Land-Tax-Bil en die op 't Mout, tot die van de Matrozen, en die van derzelver Naturalisatie. Zyne Majesteit wederom wechgegaan zynde, ontfing 't Hogerhuis van dat der Gemeentens de Bil aangaande 't meerder verzekeren en aanmoedigen der Ingezetenen tot den Koophandel na *America*, waar van d'eerste Lezing gedaan en geordonneert wierd, dezelve te doen drukken: De Gemeentens resolveerden van den Koning by Addres te verzoeken een Lyst van alle Officieren op Engelsche en Iersche Repartitie staande: De Heer *Pultney* presenteerde aan dezelve een Bil, om alle Protestantsche Vreemdelingen, die zich in onze Colonien in de *West-Indiën* neder gezet hadden, te naturaliseren, de-

dewelke voor d'eerstemaal gelezen en een twede lezing geordonneert wierd: Waar op de beide Huizen zich tot den 17. dezer adjourneerden. Dien dag heeft de Russische Minister *Scherbatow* de Staats-Ministers van den Koning geinformeert van de Redenen, die men gehad had, om de laatste Executie van eenige Groten van 't Ryk te doen. Van *Halle* zyn over *Rotterdam* 3. nieuwe Protestantsche Missionarissen aangekomen, die op onze Oostindische Compagnie-Schepen na onze en de Deensche Etablissementen in *Oost-Indiën* gaan zullen. Dezer dagen ontfing de Prinses *Louïsa*, jongste Dochter van zyne Majesteit 't Vormzel, werdende die plechtigheit door den Lord van *Edmond*, Bisschop van *Londen*, ter Koninglyke Capelle van St. *James* verricht. Dien dag kreeg 't Hof tyding, dat de Prinses van *Oranjen* verlost was van eene Prinses, die niet langer als een half uur geleefd hadt.

1740. January.

De Koning heeft den Heer *Finch*, gewezen Minister van dit Hof te *Stokholm*, tot Minister-Plenipotentiaris by de Keizerin van geheel *Rusland* benoemd. Wyders de goedheit heeft gehadt, om 2000 Pond Sterlings te vereeren tot onderhoud van 't Gasthuis voor de Vondelingen. Men heeft tyding van de Landing door den Admiraal *Vernon* op 't Eiland *Cuba* gedaan, maar dat hy met verlies van 2 à 300 Man zich wederom had moeten retireren; weshalven aan den Admiraal *Haddok* ordres gezonden zyn, van 9 Oorlochschepen van zyn Esquader met Troupen na de *West-Indiën* te doen afgaan, om op nieu een Landing op 't gemelde Eiland met meer Volk te konnen doen.

Twee Oorlochschepen van 't Esquader van den Admiraal *Haddok* zyn in 't midden van de gepasseerde maand te *Gibraltar* binnen gelopen met een Spaansch Fregat, dat zy voor den mond van de Baai van *Cadix* genomen hadden, werwaarts 't zelve met Krygsbehoeften gedestineert was.

Brieven van *Boston* in *Nieu-Engeland* melden, dat een Kaper, te *Boston* t'huis horende, op Kruistogt zynde, een Spaansch Schip van 20. Stukken Canon aangetast had, doch dat de Kapitein van den Kaper na een hardnekkig gevecht van eenige uuren niet doenlyk vindende, om den Spanjaart te nemen, zonder hem aan Boord te klampen, 100 Ginies had belooft aan den genen, die eerst aan Boord van den Spanjaart over sprong, 't welk aan zeke-

1740. January. ren *Jof. Robinfon* gelukte. Deze op 't halve dek van den Vyand zich gepofteert hebbende, gewapend met een paar Piftolen, en hier den Spaanfchen Kapitein ontmoetende, fchoot hy hem door 't hoofd, 't welk zodanige verflagenheit onder de Spaanfchen veroorzaakte, dat ze na weinig tegenftand de Zeilen ftreken, waar op 't gemelde Spaanfche Schip te *Bofton* opgebraght wierd. Die zelve Brieven voegen daar by, dat de Kooplieden van *Bofton* uit aanmerking van *Robinfons* dapperheit ten zynen behoeve een collecte van 200. Ginies gedaan hadden, buiten en behalven de 100. Ginies, door den Kapitein aan hem betaalt, en hem daar en boven hadden gemaakt Kapitein van een Schip, dat zy naderhand insgelyks ter Kaap hadden uitgeruft. Dees aanmoediging, zo edelmoedig en gevoeglyk befteed, zal zonder twyfel (zegt een Engelfchman) den natuurlyken heldenmoed en d'onverzaagdheit van onze Matrozen opwekken en de Wereld overtuigen, dat de vrye Zeevaart ons onbetwiftelyk recht is door d'onverwinnelyke wakkerheit zo wel als door 't aloude en ongeheugbare gebruik. 't Pinkje de *Sara* en *Elizabeth*, van *Gibraltar* komende, en 't Schip *de Julien*, uit *Sicilien* naar *Lisbon* gaande, zyn door de Spanjaarts genomen; 't eerfte was te *Majorca* en 't twede te *Carthagena* opgebraght. 't Schip de *Providentie*, van *Napels* naar *Liffabon* gaande, in *Majorca*; 't Schip *Neptunus*, van *Scandrona* en *Cyprus* naar *Livorno* gedeftineert, wiens Lading van 20000 Piafters, eenige Joden in *Italien* toebehoorde, en waar op 15000. te *Livorno* verasfureert waren, te *Spezzia*, en de Brigantin *Ford*, van *Livorno* herwaarts komende, t'*Almeria*, van de Spanjaarden opgebraght waren.

Men ziet thans een Lyft van 's Konings Zeemagt, heden in dienft zynde, deze is als volgt.

Scheeps Namen.	*Command. Nam.*	*Man.*	*Can.*
	Admiraal Haddok.		
Somerfet	Cap. Bainsley . . .	615.	80.
Lancafter	Caley	600.	80
Berwick	Ifa Townfend . . .	480.	70
Edingburg	Geddes	480.	70
Kent	Thom. Durel. . . .	480.	70

Elifabeth

1740. *January.*

Scheeps Namen.	*Command. Nam.*	*Man.*	*Can.*
Elisabeth	Falkingham	480.	70
Lenox	Maines	480.	70
Ipswich	Martin	480.	70
Buford	Vice Adm. Vernon. Capt. Watson	500.	70
Hamptoncourt	Command. Brown. Capt. Digby Dent.	490.	70
Canterbury	Cotterell.	400.	60
Dragon	Barnet	400.	60
Pleymouh	Sr. Roger Buttler.	400.	60
Tersey	Edm. Williams	400.	60
Augusta	Sr. Chaloner Ogle. Capt. Laurence	415.	60
Princ. Louisa	Waterhouse	400.	60
Strafford	Thom. Trevor	400.	60
Worcester	Perry Maine	400.	60
Windsor	Berkley	400.	60
Pembrok	Fits Roy Lee	400.	60
Salisbury	Osborne	300.	50
Romney	Medley	300.	50
Glocester	Cliuton	300.	50
Falmouth	Douglas	300.	50
Falkland	Oliphant	300.	50
Oxford	Compton	300.	50
Chester	Cooper	300.	50
Norwich	Herbert	300.	50
Anglesea	Reddisch	250.	40
Diamond	Knowles	250.	40
Eltham	L'Aug. Fitz Roy	250.	40
Hector	Sr. Yelv. Peyton	250.	40
Torrington	Knigt	250.	40
Roebuck	Chac Crawford	250.	40
Blaudford	Burrish	130.	20
Dolphin	Laud Bauck.	130.	20
Deal Castle	West	130.	20
Durslei Gally	Thom. Smith	130.	20
Flamborough	Pearce	130.	20
Greyhound	Ambrose	130.	20
Gaurland	Watson	130.	20
Kennington	Robinson	130.	20
Lowstaff	Drumond	130.	20

Pheaux:

1740.
January.

Scheeps Namen.	*Command. Nam.*	*Man.*	*Can.*
Pheaux	Capt. Franshaw	130.	20
Tartai	Hon. G. Townſend	130.	20
Squirello	Warren	130.	20
Seaford	Hon. Cap. Scott.	130.	20
Shoreham	Boſcawen	130.	20
Aldborough	P. Rocock	130.	20
Jheerneſs	Stapleton	130.	20
Solebay	Lushington	130.	20
Sallaſch Sloop	Swanton	70.	10
Draken	Maſters	70.	10
Grampurs	Peylon	70.	10
Whoolf	Dandriagen	70.	10
Spencer	Lawes	70.	10
Hawh	Nevinſon	70.	10
	Sr. John Norris.		
Namurh	Capt. Whitney	800.	90
	Capt. Falckner.		
	Admiraal Cavendiſch.		
Pr. Caroline	Capt. Griffin	630.	80
	Admiraal Balchen.		
Ruſſell	Capt. Denniſon	620.	80
Cumberland	Jac. Steward	600.	80
Boyne	Leſtock	600.	80
Princ. Amelia	Hemington	600.	80
Norfolk	Graves	600.	80
Oxford	Girlington	480.	70
Pr. of Orange	William Davis	480.	70
Buckingham	Percey	480.	70
Grafton	Davers	480.	70
Centurion	Anſon	400.	60
Superbe	Harvey	400.	60
Lyon	William Smith	400.	60
Sunderland	Byng	400.	60
Deptford	Jok	400.	60
Weymouth	Trefuſis	400.	60
Warwick	Toller	400.	60
Dunkirck	Ed. Baker	400.	60
Deficiance	John Trevor	400.	60
Tilbury	Long	400.	60
Kippon	Orme	400.	60
Jork	John Gaſcoigne	400.	60

Argyls

1740. *January.*

Scheeps Namen.	*Command. Nam.*	*Man.*	*Can.*
Argyls	Lingen	300.	50
Tyger	Standley	300.	50
Colchefter	Symonds	300.	50
Greenwich	Wyndham	300.	50
Portland	Hawk	300.	50
Apislance	Winneft	300.	50
Newcaftle	Tox	300.	50
Chatham	Strange	300.	50
Ruby	Rupell	300.	50
Panther	Rycault	300.	50
Rochefter	Com. Mitchel	300.	50
Briftoll	Chambres	300.	50
Adirie	Dates	300.	50
St. Albanfis	Capt. Cornwal	300.	50
Severn	Torces	300.	50
Winchefter	Siuyd	300.	50
Littchfield	Twcy	300.	50
Ludlow Caftle	Crawford	250.	40
Deptford Stor	John Watfon	128.	20
Bonetta Sloep	Young	70.	10
Olter	Dumarisque	70.	6
Czuifer	Coates	70.	10
Hound	Dilk	70.	10
Spy	Jolley	70.	10
Tey	Ellioth Smith	70.	10
Tryal	Kiot	70.	10
Swifft	Holburne	50.	10
Succefs	Peers	55.	14
Anna Gally	Hughes	55.	14
Cumberland	Maynard	55.	14
Eleonor	Sr. R. Henley	55.	14
Mercury	Ld. Geo Graham	55.	14
Alderney	Schot	60.	10
Dunke	Moyftons	55.	14
Sallamander	Harzinfon	60.	10
Terrible	Mitchell	60.	10
	In 't geheel	33328.	5020.

Men ziet daar de volgende omftandigheden nopende de zamenzwering van de Prinfen *Dolgorukki*.

C   d'Oude

1740. *January.*

„ d'Oude Russische Adel heeft eenige jaren herwaarts deszelfs
„ ongenoegen getoond, op 't zien, dat het Ryk door een vreemd
„ Ministerie geregeert wierd, dat, zo men zeide, t'eenemaal na
„ de raadgevingen van zeker Hof luisterde. Dit ongenoegen is
„ merkelyk vermeerdert zedert het begin van den Oorloch met
„ de Turken, waar door de Schatkisten grotelyks uitgeput en 't
„ Land van Opgezetenen ontbloot is. d'Edelen hebben moeten
„ gedogen, dat hunne Onderdanen gepreſt wierden en hunne
„ Landeryen onbeploegt bleven. By deze bezwaarnissen voegen
„ zy andere, rakende zo wel d'Onderdanigheit, waar in zy ge-
„ houden zyn, als de voorrang, die aan Vreemdelingen gegeven
„ is in 't begeven van militaire en civiele Ampten, die door ge-
„ ne dan Inboorlingen bekleed behoorden te worden. Ook heeft
„ de vaststelling der opvolging tot den Troon ten behoeve van
„ de Prinses van *Meckelenburg*, tot nadeel van de Prinses *Elisabet*,
„ Dochter van *Peter den eersten*; 't ongenoegen vermeerdert. De
„ Vrede gesloten met de Porte, is door de misnoegde party uit-
„ gekreten als d'oneerlykste stap, die ooit gemaakt is, na zo ve-
„ le voordelen, die men gezegt hadt, dat op de Turken behaalt
„ waren, en na dat men hen had gedreigt, om hen tot voor de
„ Poorten van *Constantinopolen* te willen vervolgen. Deze zyn de
„ redenen, die zommige van de voornaamste Familien van 't
„ Ryk bewogen hebben, zodanige maatregelen te nemen, die
„ haar 't gevoeglykste toeschenen, om 't juk af te schudden, dat
„ hen door Vreemdelingen aangeschoten was, en zich zelven
„ eenige voordelige verandering te verschaffen. De Prinsen
„ *Dolgorukki* smeedden eene zamenzwering, dewelke strekte, om
„ een algemenen opstand in 't Ryk te verwekken, en alle die van
„ hunne party de Wapenen te doen opvatten. Na zodanigen
„ opstand meenden de zamengezworenen door middel van eene
„ afwending, die zekere naburige Mogendheit stond te maken,
„ *Petersburg* te bemachtigen, en de Czarin, den Prins en de
„ Prinses van *Wolffenbuttel* en den Hertoch van *Courland* van daar
„ wech te voeren. Alle de Duitschen zou men vermoord of wel
„ gevangen gezet hebben. Ook was men zeer gebeten op den
„ Joodschen Bankier *Lierman*. Deze dingen verricht, zou men
„ de Prinses *Elisabet* tot Keizerin hebben uitgeroepen, welke

„ Prin-

„ Prinses gehuwt zou zyn geworden aan een der Prinsen *Nares-* 1740.
„ *kin*, die verscheide jaren in een zoort van Ballingschap in *January.*
„ *Vrankryk* geresideert heeft, en aan wien zy te voren verloofd
„ geweest is. Vermits dit ontwerp niet konde ter uitvoering
„ worden gelegt, zonder 't zelve aan velen bekent te maken,
„ zo wierd 't eindelyk door 't Hof ontdekt, waar op de Zamen-
„ zweerders by de kop gevat wierden. Men bevond, dat de
„ Beleggers of Berokkenaars van dat hoogst verfoeijelyk bestaan
„ waren de Prinsen *Dolgorukki*, zes van dewelken onmiddelyk na
„ *Novogrod* gebraght wierden, daar de Prins *Dolgorukki*, die Am-
„ bassadeur in *Polen* geweest is, gerabraakt is; twee anderen zyn
„ onthoofd, en drie andere na *Siberien* gebannen. Men vond ge-
„ raden, de bezetting van *Novogrod* te versterken, om 't Volk in
„ toom te houden. Toen zy op 't Schavot quamen schreeuden zy
„ overluid, *dat zy 't waren, die Haar op den Troon geholpen had-*
„ *den, die hen nu deed sterven.* Men spreekt noch van een ander
„ conspiratie, die te *Moscou* ontdekt zou zyn. De Prinses *Elisabet*
„ leeft gantsch afgezondert en met grote omzichtigheit. De Cza-
„ rin, die uit de natuur ongemeen medelydende is, wilde be-
„ zwaarlyk hare bewilliging geven tot d'Executie te *Novogrod*".

MEN debiteert te *Parys*, dat de Negotiatien van den Marquis VRANKRYK.
de la Chetardie aan 't Russische Hof principalyk daar in bestaan,
„ om aan de Russische Keizerin een Tractaat van een bestandige
„ Vriendschap en Alliantie met *Vrankryk* t'offereren, en ten dien
„ einde den Titel van Keizerin aan haar Majesteit toe te staan:
„ Verder een Commercie-Tractaat tusschen beide Ryken op te
„ rechten, uit hoofde van 't welke wederzydsche Onderdanen
„ vrye Scheepsvaart en Handel naar *Vrankryk* en *Rusland* zouden
„ dryven; en eindelyk de Guarantie van onzen Koning over den
„ Vrede met de Porte gesloten, en over de Successie van 't Rus-
„ sische Ryk, zo als de Keizerin die goed vinden mocht te re-
„ guleren, als mede de Mediatie tusschen *Zweden* en *Rusland*, in-
„ gevalle eenige Verwyderingen ontstaan mochten, aan te bie-
„ den, en van *Rusland* niets anders te begeren, als dat zich de
„ Keizerin zoude engageren van nooit eenige Verbintenissen met

1740. „ andere Mogendheden aan te gaan, die voor *Vrankryk* nadelig
January. „ waren, of konden zyn, en 't zelve van den Inhoud der te „ besluitene Tractaten te verwittigen, &c. ".

Men wil uit *Africa* narichten hebben, dat d'Engelsche Consul t'*Algiers* de Moren aanporde, om in deze gesteldheit der zaken wederom voor *Oran* te rukken, met belofte, dat d'Engelsche Vloot dit dessein begunstigen zoude, en dat men insgelyks de Moren in 't Koningryk *Marocco* ophitste, om *Ceuta* wederom te gaan belegeren, 't welk nu van de Spanjaarden niet zou konnen gesecondeert worden: Doch deze narichten schynen maar versiert te zyn, alzo d'Engelsche wel begrypen, dat ze daar by niet met al zouden winnen.

SPANJEN. OP de Vertogen, die de Commercie wegens 't publiceren van des Konings Edict, aangaande 't verbod van d'Engelsche Manufacturen gedaan heeft, verstaat men dat wel eenige Moderatie mocht gemaakt worden, inzonderheit omtrent de vreemde Schepen, die voor 't publiceren van 't zelve geladen waren. De Gildens der Kooplieden te *Madrid* en elders hebben aan den Koning by Request vertoond 't Nadeel 't geen zy zouden moeten ondergaan, indien de tyd tot het verkopen van hunne Engelsche Goederen door d'Oorlochs-Declaratie tegen *Groot-Brittannien* op twee Maanden bepaald stand greep, verzoekende aan zyne Majesteit, om dezelve onbepaald te mogen verkopen, en liever tegen den Invoer van Engelsche Waren zodanige Maatregelen te beramen, als 't den Koning zoude gelieven &c.: Ondertusschen vlyd men zich, dat dit verzoek door zyne Majesteit zal worden toegestaan. De Konning heeft bevel afgevaardigt na zyne Zeehavens, om alle de vreemde Schepen, die daar inlopen, te visiteren, en verbeurt te verklaren de genen, die Engelsche Koopmanschappen aan Boord hebben, ten einde door dit middel d'Engelschen op 't gevoeligste te benadelen, door merkelyke schade aan derzelver Manufacturen te veroorzaken. Wyders heeft de Koning 29. Lieutenant-Generaals en 35. Marschals de Camp gemaakt.

Zyne Majesteit heeft 't volgende Patent aan den Grave *Montejo* gezonden.

Aan

Aan den Grave van Montejo, *President van den Raad der* Indiën. 1740. *January.*

Uit aanmerking van de getrouheit en goede dienste, die Don *Tomas Geraldino* my heeft bewezen, als myn Minister Plenipotentiaris aan 't Hof van *Engeland*, en om recht te doen aan zyne verdienste, heb ik hem verheven tot eenen van mynen Raad van d'*Indiën*, om als zodanig te fungeren met salaris en profyten, daar aan vast zynde, en ik beveel, dat dit zo verstaan werd. *Getekend met zyne Majesteits Koninglyke Hand te* Buen-Retiro *den* 16. December 1739.

IK DE KONING.

Den 23. passato is door 't Hof aan den Heer *vander Meer*, Ambassadeur van de Heren Staten Generaal, een antwoord ter hand gestelt, 't welk in substantie behelst; „ dat men voor als „ noch niet konde antwoorden op eenige der Pointen van de „ laatste Resolutie van de Republicq, maar wat aanbelangt de „ vyf Hollandsche Schepen, die door de Spaanschen genomen „ zyn, dat de Koning bevolen had, om twee derzelven zo voort „ te restitueren, en de restitutie van twee andere acht maanden „ uit te stellen, ten einde tyd te hebben tot het ontfangen van „ de nodige bewyzen ter hunner ontslaginge, maar aangaande 't „ vyfde Schip, dat zyne Catholyke Majesteit het zelve niet konde doen te rug geven te meer wyl het twintig jaren geleden „ was, dat het in d'*Indiën* voor goede prys verklaart, en de Sententie, deswegen uitgesproken door 't Hoge Gerechtshof „ goedgekeurt zynde, dezelve overlang ter uitvoering gelegt „ was".

Volgens berichten uit de Havens van dat Koningryk hebben de Kustbewaarders weder een Engelsch Schip van 20 Stukken Canon nevens verscheide andere Pryzen opgebraght, wordende verzekerd dat zy zedert de Publicatie van Represaille reets meer dan veertig zo grote als kleine Schepen van die Natie genomen hebben. De Contanten van d'Azogue-Schepen zyn tegen elf per Cent Indulto uitgedeeld.

1740.
January.

Men ziet te *Madrid* een gedrukt Verhaal, voerende tot Titel: VERGELYKING VAN 'T GEDRACH des Konings van Spanjen *met dat van den Koning van* Groot-Brittannien, *nevens 't geen zo wel voor de Conventie van den* 14. January *dezes* (voorleden) *Jaars, als zedert dien tyd tot op de Publicatie van Represailles en de Declaratie van Oorloch voorgevallen is, 't zelve is van den volgenden Inhoud.*

Alschoon de Koning in de Verklaring van Represailles van den 20. *Augusty* dezes Jaars de regtvaardigheit zyner Handelingen, en in tegendeel 't onbillyk gedrach der Engelschen in diergelyke Acte van den 21. *July* laatstleden *N. St.* klaar aantoonde, is 't nochtans noodzaaklyk, te meer om dat de Groot-Brittannische Kroon, steunende op Gronden, die niet minder zwak dan de vorige zyn, tegen zyne Majesteit den 30. *October* den Oorloch gedeclareerd heeft, aan *Europa* te doen zien 't Verschil, 't welk 'er is tusschen de Redenen; welke zo wel van d'eene als d'andere Party bygebraght zyn, ten einde men, onpartydig daar van oordelende, niet met opzet ofte wel door onwetenheit den oorsprong van deze Oneenigheit, ofte de droevige ongeneeslyke Uitwerkselen, waar mede de Christenheit door een qualyk verstane Policie gedreigd word, aan de Spaansche Wapenen toeschryve.

d'Eerste Oorzaak, welke de Koning van *Groot-Brittannien* uitvoerig verhaald, als Hem hebbende tot verklaring van Oorloch genoodzaakt, komt maar alleenlyk uit eene algemene Vooronderstelling, zonder eenige bepaling ofte onafscheidelyk merkteken tegen de Spaansche Kustbewaarders in *America*, hun toeschryvende onregtvaardig gemaakte Pryzen, schending van de Tractaten en 't Regt der Volkeren, barbaarsche Behandelingen, en schandelyke beledigingen omtrent d'Engelsche Vlag, behalven dat zyne Catholyke Majesteit na d'onophoudelyke Vertogen en Klagten van zyne Groot-Brittannische Majesteit niet geluisterd veel min agt gegeven heeft om dezelve te doen ophouden.

Deze voorgevingen, dewelke men op allerhande wyze geweldig uitbreidde, om 't Woord van den Monarch over een te doen komen met een trotsheit en dwaling van 't gemene Volk in dat Land, vermeerderen noch zonder eenige gematigdheit, ten einde te verduisteren de regtvaardigste voorgevingen van deze Natie, die zedert langen tyd door waaragtige Zeeroveryen, Vervolgingen en Verbitterdheden beledigd is; om welke Redenen men van die Daden, welke geenzints door verdraagzaamheit ofte ontveinzing langer

ger bedekt kunnen worden gehouden, eenige zal noemen, welke, zo als de gehele Werelt zal moeten bekennen, Vergoeding eisschen, en waar uit zal blyken, 't geen *Spanjen* even als stilzwygens geleden heeft, om den Oorloch t'ontgaan. 1740. *January.*

In de Jaren 1716 en 1717. begaven zich twee Kapiteins *Cuthbert* en *Archer* met het Schip *Pompey Galli* en de Brigantyn *'t Fortuin*, door den Koning van *Groot-Brittannien* gemagtigd zynde, naar de Kusten van *Florida*, om daar by een te verzamelen alles, wat men daar mocht vinden van de Gallioenen, die 'er Schipbreuk geleden hadden, en zich vereenigd hebbende met die van *Jamaica*, welke reets derwaarts gezeild waren om een gelyke Geweldadigheit t'oeffenen, verjoegen zy niet alleen daar van daan de Spanjaarden, die onder verzekeringen van Veiligheit en 't wettelyk Recht van den Koning hunnen Souverain daar arbeidden, om alles, wat zyne Majesteit toebehoorde aan Land te halen en te bergen; maar d'Engelschen met zes honderd Man, uit hunne Schepen komende, vielen aan op 120. Man, dewelke tot Wachters gesteld waren van 't geen reets uit Zee was gehaald, en braghten 20 van Hen om 't leven, waar na zy omtrent vier honderd duizend Pezos met zich namen, uit geen ander beweegrede, als de Geldgierigheit, dewelke door deze Roof nooch niet genoeg verzadigt, Hen by hunne te rug-Reis naar *Jamaica* bewoog om twee Schepen, geladen met Cacao, Cochenille en Silver, ter waarde van meer dan dertig duizend Pezos, wech te nemen.

't Geen in 't Jaar 1722. voorviel is niet minder vreemd en geweldadig: d'Engelschen namen een Vaartuig, komende met eene ryke Lading van *Porto Rico*, en niet tegenstaande 't zelve met een goed Paspoort voorzien was, braghten zy 't nochtans naar *Jamaica*, niet anders voorgevende als alleenlyk, dat het een Kustbewaarder was; Drie en veertig Man van d'Equipage wierden op eene ongehoorde wyze opgehangen, om welke Daad nooch meer te doen uitblinken, zy spotswyze zeiden: *Zy zyn even zo hoog als de Gouverneurs.*

Dit wrede Voorbeeld, om de Spanjaarden in Vredes-tyd en in eene Colonie als die van *Jamaica* met meer onmenschelykheit te behandelen, als men met d'afschuwlykste Vyanden zou te werk gaan, wierd gevolgd door een anderen Engelschen Kapitein, dewelke onder anderen onze Kusten door den verboden Koophandel, en door vele andere Ongeregeldheden onveilig maakte: Hy wist onder voorwendzel van Commercie twee voorname Spanjaarden aan zyn Boord te krygen, en oordelende dat Hy in hunne Personen meer voordeel als in den Koophandel doen zou, door Hen te noodzaken

1740. zaken dat zy zich vry kogten, 't welk Hy aan dezelve voorstelde, January. hield Hy Hen twee dagen lang zonder eenig voedzel by zich, maar ziende, dat de marteling van Honger Hem zyn oogmerk niet deed bereiken, sneed Hy aan een van dezelve d'Ooren en Neus af, en noodzaakte Hem, een Dolk voor de Keel houdende, dezelve op t'eeten.

Voor dat d'Oorloch in 't Jaar 1727. verklaard was, quam een Engelsch-man, gedreven door die innerlyke haat welke zy den Spanjaarden voornamentlyk in *America* toedragen, door middel van een Assiento-Schip in de *Havana*, om de Negers aldaar aan te hitsen, en tot het maken van een groten Opstand te bewegen, onder belofte van Vryheit, indien zy op de gemelde Plaats alles vermoorden enz.

Daar en boven hebben d'Engelschen noch meer onregtvaardige Daden uitgevoerd, om te verhinderen, dat de Spanjaarden zich niet zo dikwyls tegen hun ongeoorloofden Koophandel zouden kunnen aankanten, door Hen by verscheide gelegenheden voor Slaven te verkopen, zomtyds op zulke Plaatzen, dat men geen kennis van hun slechten staat konde hebben, en Hen te rug roepen, en zomtyds op andere Kusten, naar dewelke zy by geval gedreven wierden, gelyk zulks in 't Jaar 1735. gebeurde op 't Eiland van *Madera*, alwaar acht Spanjaarden als Slaven wierden verkogt, van welke Daad de Consul van *Spanjen* terstond aan zyne Catholyke Majesteit narigt zond, waar na zy op 't verzoek van onzen Ambassadeur te *Lisbon* alle weder in Vryheit gesteld wierden.

Indien d'Engelschen Ons van diergelyke Ondernemingen en meer anderen, dewelke men met stilzwygen voorby gaat, konden overtuigen, is 't zeker, dat Zy hunne Oorlochs-Verklaring meerder zouden regtvaardigen: Maar de Pryzen, welke men gemaakt heeft op de gene, die ongeoorloofde Handel dreven, (eene waarheit, welke hun eige Schryvers zelfs bevestigen, bekennende dat zy Jaarlyks zes Millioenen by dusdanigen Handel winnen) en de middelen, welke men heeft gebruikt, om met geweld te verdryven zodanige, die met de Wapenen deze Bedriegeryen ondersteunden, verdienen niet zo zeer gelasterd te worden: In tegendeel moest *Engeland* zelfs die Ongeregeltheden helpen beletten, als zynde door 't achtste Articul van het Tractaat van *Utrecht* verpligt *de Grondwetten van 't Koningryk, dewelke aan Vreemdelingen de Vaart en den Handel op onze Zeeën en Domeinen in* America *verbieden; te guaranderen*: Hebben d'Engelschen eene Conventie, waar door Zy kunnen aantonen, dat de Spanjaarden hunne Kusten enz. vry aan Hen overlaten, ten einde een menigte van derzelver Schepen zonder ver-

verhindering de Spaansche Mynen even als uitzuige? Waarlyk gene; en uit het Regt der Volkeren, waar op Zy zo veel steunen, konnen diergelyke Veklaringen geenzints afgeleid worden. Hebben dan de Spanjaarden dat gene, 't welk in den Vrede heilig genaamd kan worden, geschonden met de Colonien t'ontrusten en verboden Handel te dryven? neen: men kan Hun die Schandvlek niet opleggen, te meer, om dat altoos wanneer men in de Pryzen, door de Kustbewaarders gemaakt, bemerkte dat Zy de vereischte bewyzen niet hadden om hun gedrach te regtvaardigen, men bevolen heeft d'in Beslag genome Schepen of Goederen aan hunne Meesters te rug te geven. 1740. *January.*

Een ander beweegreden, waar op de Koning van *Groot-Brittannien* steund, ontstaat uit de volstrekt vrye Scheepvaart in de Zeeën van *America*, vooronderstellende dat de Spanjaarden deze Twist eerst hebben op de baan gebraght, maar zwygende, dat d'Engelsche Plenipotentiarissen daar van hebben beginnen te spreken in de Conferentien in gevolge de Conventie van den 14. *January* dezes Jaars, te *Madrid* gehouden: Alschoon 't niet nodig was deze Questie in dit Papier te herhalen, is 't nochtans noodzaaklyk te zeggen, dat de Pretensien van zyne Majesteit in 't minste stipje niet afwyken van den letterlyken zin van het Tractaat van 1670, 't welk de Koning van *Groot-Brittannien* voorgeeft door deze Kroon verbroken te zyn, en dat niet uit dit Tractaat blykt, of dat de vryheit der Scheepvaart in de Zeeën van *America* zeer weinig verscheeld van de Navigatie in *Europa*, of dat d'Engelsche Plenipotentiarissen in de Conferentie van den 25. *Juny* voorgesteld hebben iets, 't welk met den zin van dat Tractaat en met den inhoud van 't boven gemelde achtste Articul van 't Utrechtse gantsch strydig is; 't welk noch klaarder blykt als men aanmerkt 't Besluit 't geen door de respective Plenipotentiarissen den 17. van de voornoemde Maand genomen wierd, *volgens 't welke die van zyne Majesteit zich alleen hielden op het point van de Navigatie in de Zeeën van* America; *en ten einde d'onregtvaardige Wechnemingen van Schepen, Goederen enz. van zyne Majesteit mochten verhinderd worden, wierd verklaard en besloten, dat, even als by 't 15. Articul van 1670., het te maken Tractaat geenzints zoude benadelen de Voorregten en Domeinen, welke ieder van de verbonde Partyen in* America *heeft, maar in tegendeel, dat elk in 't bezit van 't geen Hem toebehoord zou blyven met dezelfde uitgestrektheit, als Hem door 't Recht toekomt; moetende teffens hier onder verstaan worden, dat men in generhande maniere de vryheit van de Vaart moest verbreken, onder beding, dat tegen den wettelyken zin van deze Pointen niets begaan ofte gezondigt wierd: Tot betere Verklaring van dit Articul en Verzekering*

 van

1740. January. *Van de Scheepvaart was men overeen gekomen, dat het niet geoorloofd zou zyn dat eenige Commissievaarders of iemants anders de Schepen ofte Ladingen, toebehorende aan een van de beide Partyen in de Zeeën van* America, *onder wat voorwenzel 't ook mocht wezen, tegen zou houden of bezigtigen.*

Daar en boven was men overeen gekomen, *dat, indien 't mocht gebeuren, dat een Schip, gemagtigt zynde om den verboden Koophandel te beletten, ofte tot eenig ander Oogmerk gebruikt wordende, in d'*Indiën *een Schip van een der beide Natien mocht vasthouden ofte visiteren, 't zelve zou vry laten en alle geleden Schade vergoeden, zullende de Kapitein of Commandant van een Schip, die diergelyke Geweldadigheit mocht hebben begaan, nooit weder in Zeedienst van de Kroon, onder welke Hy behoord, gebruikt mogen worden.*

Dit alles wierd geoordeeld *volkomen over een te komen met den zin en de letter van het Tractaat van* 1670, *'t geen zo wel van d'eene als d'andere Party erkend is voor een Regel, volgens welken alle Verschillen, die op* America *betrekking hebben, moeten worden afgedaan* enz.

De Koning van *Groot-Brittannien* steld ook tot een oorzaak van den Oorloch de vermeerdering der Rechten op de Koopwaren zyner Onderdanen, maar vermits *Engeland* zelfs in Tractaten, en voornamentlyk in dat van 't Jaar 1667. met den Koning van *Deenmarken* wegens d'Imposten in de *Sond*, erkend heeft *dat zulks een Voorrecht van de Souverainiteit is*, word het niet nodig geoordeelt die Zaak hier breder uit te meten; en men zal aan deszelfs Parlement overlaten 't onderzoek der Vernieuwingen, die van tyd tot tyd daar omtrent gemaakt zyn, op dat daar uit blyke, of dat tegenwoordig de Koningen niet meer na hun eige welgevallen mogen te werk gaan, of dat dit voorwendzel ongegrond is, of dat *Engeland* op dezelfde manier, als 't eertyds het Gebied over de gehele Brittannische Zee om d'enkele rede van de naam zich wilde aanmatigen, alzo ook tegenwoordig de Prerogativen en Vryheden van andere Souverainen op den eenigsten grond van deszelfs Verwaandheit en Goeddunken zich wil toeschryven.

Men steld ook noch tot een rede van den Oorloch de publicatie van Represailles in dit Koningryk, en derzelver uitvoering zonder eenigen bestemden termyn, daar 't nochtans wereltkundig is, dat de Koning van *Groot-Brittannien* dezelve 't eerst op den 21. *July* heeft doen publiceren, en dat kort daar na drie Biscaaysche Schepen niet tegenstaande d'onophoudelyke vertogen der Geinteresseerden in Beslag genomen zyn, 't welk d'Admiraal *Haddock*, zo dra Hy daar van kennis had, by de Havens van *St. Maria* en *St. Vincent* mede deed; zo dat men niet zien kan waarom de noodzaaklykheit,

heit, die zyne Majesteit verpligt heeft dus te werk te gaan, minder by de zelve als by den Koning van *Groot-Brittannien* moet plaats hebben, ofte waarom de Represailles te *Londen* geoorloofd, en te *Madrid* ongeoorloofd en strafbaar zal wezen. 1740. *January.*

Men vaart in d'Oorlochs-Publicatie zo dikwyls uit tegen de Verbrekingen der Tractaten, dat men d'Onregtvaardigheit en Overtredingen der Engelschen niet langer kan verzwygen, voornamentlyk zedert het Tractaat van *Utrecht* van 't Jaar 1713, alzo zy zich in het XV. Articul verpligteden het Regt, toebehorende aan de Biscayers, om d'Abberdaan by *Terreneuve* te vangen, te zullen doen bestaan en guaranderen zo wel als aan andere Onderdanen van deze Kroon, en in 't II. Articul van het Tractaat van 1731. verbonden zy zich de vereischte Bevelen te zullen geven, ten einde zulks stiptelyk mocht worden nagekomen, maar tot heden toe zyn d'Onderdanen versteken gebleven van dat gene 't welk hun zo wettig toekomt. In het tiende Articul van 't meergemelde Tractaat van *Utrecht* was *Engeland* verpligt geen Schuilplaats ofte Invoer van Oorlochs-behoeftens aan de Moren te *Gibraltar* toeteestaan, 't welk nochtans tot groot nadeel van zyne Majesteit en deszelfs Onderdanen geschied is, ten einde de Moren daar van daan gemaklyker de Kusten onveilig maken en den Koophandel verhinderen konden. Dat Articul is ook overtreden door de gepretendeerde en zelfs verzonne uitbreidingen van het Territorie, 't geen nochtans daar in bepaald is: Want alschoon die Stadt aan Hen is afgestaan zonder eenig *territoriaal Rechtsgebied en zonder eenige Communicatie met het daar naast aangelegen Land*, begeerden Zy evenwel dat hun Gebied zich een Canonschoot ver zou uitstrekken; en niet tegenstaande men in 't Jaar 1728. over een gekomen was, dat van weerzyden de Posten, waar over men toen Verschil had, zouden onbezet blyven, (waar van d'eene was de zo genaamde Toren der Genuezen, de tweede die, welke aan den voet van de Berg beneden *Pastelillo* gelegen is, en de derde die, welke digt by de Duivelstoorn staat) hebben Zy dezelve nochtans naderhand bezet: Dit zyn noch niet alle d'Overtredingen, die men omtrent *Gibraltar* gedaan heeft, want alschoon wylen den Koning van *Groot-Brittannien*, *Georgius* I. by eene Missive van den 12. *Juny* 1721. de wedergeving van die plaats beloofde als eene bemiddelende Conditie, om het Tractaat te sluiten, 't welk toen op handen was en den 13. werklyk gesloten wierd, wilde men zulks echter niet vervullen, wat Vertogen men ook deed; en ten einde dien aangaande geen twyffel overblyve is deze Brief hier bygevoegd, dewelke aldus luid:

 SIRE

1740. *January.*

SIRE MYN BROEDER,

Ik heb met zeer veel genoegen vernomen, dat Uwe Majesteit eindelyk besloten heeft de Hinderpalen, die tot noch toe Onze volkome Eenigheit belet hebben, uit den weg te ruimen; En alzo Ik wegens het vertrouwen, 't welk Uwe Majesteit my openbaard, kan staat maken dat de Tractaten, waar over tusschen Ons is getwist, hersteld, en gevolgelyk de vereischte middelen tot den Koophandel van myne Onderdanen bestemd zyn, verzeker Ik Uwe Majesteit van myne Vaardigheit om U te willen voldoen wat aangaat de wedergeving van Gibraltar, *U belovende dat Ik d'eerste gunstige gelegenheit zal in acht nemen, om dit Articul door tusschenkomst van myn Parlement te reguleren.*

Men heeft ook 't achtste Articul van het Tractaat van *Utrecht* nopens de Grenzen van *America* te leur gesteld, niet tegenstaande de bevelen, in het twede Articul van 1721. als mede in 't Jaar 1724. beloofd, na dat men herhaalde Vertogen gedaan had dat het Fort *de la Jamaca*, 't geen d'Engelschen op het Territoir van zyne Majesteit gebouwd hadden, geslegt mocht worden, en na dat men overeengekomen was, dat de Gouverneurs van *Florida* en *Carolina* aan malkander d'Ordres zouden toezenden, om dat dispuut te vereffenen; want toen d'eerstgemelde een Officier met 25. Man nevens de Copyen der Bevelen van *Engeland* afgevaardigd had, wierden alle d'Afgezondenen ontwapend, in 't Fort opgesloten, en drie dagen daar na naar *Carolina* in Gevangenis gebragt. Men bediende zich ook van dezelfde Trouloosheit in 't Jaar 1735; Want het Engelsch Ministerie verzekerde wel aan Don *Thomas Geraldine* te *Londen*, dat Don *Diego Ogletborpe* de vereischte Ordres wegens 't reguleren der Grenzen naar *Carolina* overbraght; maar by deszelfs aankomst aldaar waren deze Bevelen van een gantsch tegenstrydigen Inhoud, alzo zy behelsden, dat alles, wat noch niet bevolkt was, bevolkt moest worden, ten welken einde men terstont allerly. Vyandlykheden begon te plegen, tot zo verre dat men zich met gewapend Volk in 't gezigt van 't Garnizoen van St. *Augustin* quam vertonen: Deze Daad komt zeer wel overeen met het Patent van den 20. *Juny* 1732. door den Koning van *Groot-Brittannien* verleend om een Colonie op *Georgien* op te regten, waar door Hy de Compagnie, welke daar mede belast was, magtigde bezit te nemen van dat gene, 't welk te voren door de Vasallen van *Engeland* noch niet was bezeten, welke handeling lynregt strydig is met het Achtste Articul van 't Tractaat 1670; waar

door

door verklaard word, dat *Engeland* geen regt zou hebben op dat gene, 't welk het zelve toen ter tyd noch niet bezat; Nochtans moeten deze Bedryven aan niemant vreemd voorkomen, om dat onder noch meer andere Usurpatien het hakken van 't Campeche Hout mede geenzints de geringste is, zynde zulks met geweld, maar niet met regt en rede van Hen gehandhaafd, zodanig dat zy d'Inwoonders van *Bacallar*, dewelke het regt van zyne Majesteit wilden verdedigen, in een elendigen staat gebraght hebben. 1740. *January.*

De Koning van *Groot-Brittannien* stelt ook tot rede van den Oorloch, dat zyne Majesteit op den bestemden 5 *Juny* de 95. duizend Ponden Sterlings, welke Som tot afrekening van de wederzydsche Pretensien wegens de gemaakte Pryzen bestemt was, niet betaald, en dus opendlyk de Conventie verbroken heeft; en alzo op dien tyd, toen in *Spanjen* de Represailles gepubliceerd zyn, klaar aangetoond is, welke Redenen zyne Majesteit bewogen hebben zulks niet te voldoen, voegd de Koning van *Groot-Brittannien* daar by, dat dit niets anders als *schoonschynende Voorwenzels en ongegronde Pretensien zyn*; 't is wel gemaklyk zulks te zeggen, maar geenzints om daar door den grond en billykheit van zyne Majesteits voorgebraghte Redenen kragteloos te maken; zo dat *Europa*, indien 't zelve aanmerkt dat men hier ter goeder trouwe heeft te werk gegaan, in genen dele daar aan zal twyffelen. 't Ontwapenen der Esquaders terstond na dat de Ratificatie van de Conventie geschied was, het zenden van de vereischte Ordres naar *Carolina*, en 't spoedig geven van Instructien aan de Plenipotentiarissen, zyn immers klare Bewyzen van d'Opregtheit, waar mede alles behandeld wierd; In tegendeel is 't gedrach der Engelschen overtuigend genoeg om aan te tonen dat Zy nooit gedagt hebben hunne Belofte na te komen, en nu veel minder willen ontveinzen wat zy qualyk gedaan hebben.

d'Eerste Zaak, die hunne quade Gedagten aantoond, is, dat zedert de Tekening en de Ratificatie der Conventie d'Esquaders van den Admiraal *Haddock* noch in die Zeeën blyven, want alschoon men niet expres bedongen heeft, dat Zy zouden vertrekken, is 't evenwel klaar te begrypen, dat het tegen de genegenheit stryd, Vriendschap te willen maken met dezelfde middelen, waar mede men van te voren den Toorn getoond en den Oorloch gedreigd heeft; 't welk des te meer gegrond is, als men aanmerkt dat 't Engels Ministerie zo traag was in 't uitvoeren van 't geen bedongen was, dat den 27. *Maart*, gelyk zulks blykt uit een eigenhandigen Brief van den Hertoch van *Newcastle*, noch geen Ordres naar *Carolina* afgevaardigd waren.

1740. *January.* Dit Wangedrach van *Engeland* blykt noch meer uit drie Memorien, welke de Heer *Keene* den 17 *April* overhandigde: In d'eene herhaalde Hy 't geen Hy in een andere van den 19 *February* reets verzogt had, namentlyk dat aan de Kustbewaarders bevelen mochten gezonden worden, om hunne Roveryen zo lang als de conferentien duurden te staken: en alzo men Hem den 24. *February* antwoordde: „ Dat men Hen zelfs van den tyd af dat d'Onlusten hadden be„ gonnen, bevolen had gene Geweldadigheden te plegen, en dat „ zyne Majesteit niets zoude verzuimen om de goede Eendragt „ tusschen de twee Natien de doen herleven enz. ", bleef die Minister evenwel noch aanhouden, *dat vermits die Verzekeringen qualyk geduid konden worden, en gevolgelyk aan de Ministers in* d'Indiën *gelegenheit geven tot allerley uitvlugten, men terstond klare en stipte bevelen zou zenden om alle Geweldenaryen te doen ophouden, ten einde d'Onderdanen van* Engeland *gedurende den tyd der Conferentien, zonder eenige hindernis de vrye Scheepvaart in de Zeeën van* America, *gelyk Hun zulks volgens de Tractaten en 't Regt der Volkeren toequám, mochten genieten.* Deze herhaling van een en dezelfde Zaak in verscheide Memorien is een sterk Bewys, dat de Koning van *Groot-Brittannien*, vermoedende dat het uitstellen der Verschil-Pointen, waar over men moest confereren, Hem den Aanslag op d'Azogues, Buenos Ayres-Schepen, Gallioenen enz. by toeval zou doen missen, alle zyne Pretensien van te voren heeft willen op de baan brengen, om ingeval van weigering een Dekmantel te hebben van dat gene, 't welk Hy naderhand heeft uitgevoerd.

Deze Gedagten worden door eene andere Memorie van den bovengemelde 17 *April* noch meer versterkt, alzo men in dezelve ook herhaalde, 't geen reets in eene Memorie van den 19 *February* was gezegt, waar in verzogt wierd, het Schip *la Sarah*, Kapitein *Jason Vaughan*, 't 't welk den 29 *January* 1738. genomen was, te rug te geven, en waar op men den 16 *Maart* reets geantwoord had, verzekerende, *dat, zo dra men d'Actes dieswegens gekregen zou hebben, dezelve terstond aan de Plenipotentiarissen ter onderzoek zouden worden overhandigd*: maar 't Hof van *Engeland* wilde geen acht geven nochte op dit regtvaardig Gedrach nochte op het twede separate Articul van de Conventie, (in 't welke, sprekende van de Geschiedenissen, die na den 10 *December* 1736. voorgevallen waren, zo als deze Gebeurenis ook is, vastgesteld word, dat de beslissing van alles 't geen op diergelyke wyze mocht geschieden, aan de Plenipotentiarissen zal worden overgelaten) waar uit dan klaar te zien is, dat d'Engelschen in weerwil van de Conventie een Antwoord begeerden, welk minder gematigd was als 't eerste, en hun dus weder een pretext tot hunne voorbedagte Mishandelingen konde geven. De

De laatste Memorie van den 17 *April* overtuigde zyne Majesteit niet minder van 't geveinsd Gedrach der Engelschen, alzo de Heer *Keene* daar in weder aandrong, dat de *Cedula's*, welke aan d'Assiento-Compagnie tot vergoeding der Goederen, Haar by wege van Represaille ontnomen, waren toegestaan, klaarder opgesteld en de Rekening gesloten mocht worden wegens 't gene die Compagnie vooronderstelde aan haar verschuldigd te zyn, alvorens de 68 duizend Ponden Sterlings te betalen tot Saldo van 't Regt van den Slavenhandel, en 't Voordeel van 't Schip *la Real Carolina*; waarom men wegens deze Zaak wat uitvoeriger spreken zal. 1740. *January.*

Men diend hier acht te geven op 't geen in 't IIIde Articul van de meergemelde Conventie gezegt is, en zich de Redenen, welke tot dat Articul aanleiding gegeven hebben, te herinneren: Na dat men over een gekomen was wegens de Somme, dewelke zyne Majesteit aan d'Engelsche Natie moest betalen tot voldoening van 't geen haar by wyze van Represaille ontnomen was, begeerde dezelfde Natie, dat men ook een Opstel maakte van 't geen de Compagnie onder een gelyk Voorwendzel meende aan haar verschuldigt te wezen: Zyne Majesteit kantte zich daar tegen aan, en wilde niet dat de voorgewende Schuld vermengd wierd met d'onbetwistbare Schuld van de 68 duizend Ponden Sterlings: Zo dat de Heer *Keene*, ziende de Regtvaardigheit, waar mede men 't een en 't ander weigerde, de Conventie tekende, zonder op die Omstandigheit verder aan te dringen, en gaf zyn toestemming tot de volgende Declaratie als een noodzakelyke en onbetwistbare Grondslag van de Conventie, waar in gezegt wierd, *dat de Marquis* de la Quadra *formeel verklaarde, dat de Koning 't Regt, om 't Assiento der Negers volkomen te doen ophouden, voor zich behield, en de nodige Ordres terstond konde afvaardigen om zulks ter uitvoer te doen brengen, indien de Compagnie zich in korten tyd niet mocht onderwerpen, om de 68 duizend Ponden Sterlings te betalen, die zy bekend heeft schuldig te wezen, voor 't Regt van den Slavenhandel, namentlyk volgens 't Reglement van 52 Pences op ieder Pezos, en voor 't voordeel van 't Schip* la Real Carolina, by welke Declaratie uitdrukkelyk gevoegd was, *dat men op geen andere Voorwaarde, als op deze Protestatie tot een Verdrach gekomen was, en de meergemelde Conventie tekende.*

Hier uit blykt klaar genoeg wat het voornemen van *Engeland* was, met weder op te halen zulke Disputen, welke by 't sluiten van de Conventie reets afgedaan waren; maar men ondervond dit noch beter in eene andere Memorie van den 14. *Juny*, waar in men aan den Koning 't regt om 't Assiento te doen ophouden betwistte,

1740. 't welk 't zelfde was als of men met de Declaratie en met het geen
January. reets was bedongen, de gek ſtak.

Indien 't geveinſd Gedrach der Engelſchen noch niet genoeg gebleken is, zal 't zelve des te meer openbaar zyn, als men acht geeft op de Verklaringen, die uit de *Havana* door de Matrozen zelfs van 't Eſquader van den Admiraal *Brown*, dewelke men omtrent de *Baya Honda* gevangen had, overzonden zyn, en waar in gemeld wierd, dat den 10 of 12. *July* een Paketboot te *Jamaica* aangekomen was met tyding, dat men den Oorloch had verklaard, en derhalven Vyandlykheden tegen de Spanjaarden moeſten gepleegt worden, ten welken einde d'Engelſchen dan ook den 21. vertrokken waren, na dat zy reets van te voren en terſtond na d'aankomſt van de Paquetboot een Galjoot met 10 duizend Piaſters van *Cuba* komende genomen hadden. Deze Daad alleen bekragtigt genoeg 't geen boven gemeld is: Want de Repreſailles wierden niet eer dan den 21. *July* te *Londen* gepubliceerd, en 't is onſtrydig waar, dat de Paketboot, om den 10 of 12. te *Jamaica* aan te komen, den 31. *Mey* uit *Engeland* heeft moeten vertrekken, dat derhalven 't Beſluit om dat Schip af te zenden van te voren genomen is, en dat gevoeglyk niet kan ontkend worden, dat het Groot-Brittanniſche Hof zich aan de wettigheit van de Conventie niet verbond, ja zelfs nooit dagt om dezelve te vervullen, maar wel om zyne Majeſteit in ſlaap te wiegen, en den Oorloch te declareren op den tyd als 't bequaamſte geoordeeld wierd zyn bedrieglyke Voornemens in 't werk te ſtellen. Zyne Majeſteit zach dit alles lang voor uit, maar wilde 't vruchteloos doen zyn door het tonen van deszelfs oprechte Begeerte om zich te gedragen na dat, het welk men met malkander tot het bereiken van Vrede en Vriendſchap beſloten had, welke goede wil beveſtigt word door zyne Majeſteits gematigheit in deszelfs Antwoorden op de bovengemelde Memorien, en door de Verzekeringen, die de Marquis de *Villarias* in de Maand *April* aan den Heer *Keene* gedaan heeft, maar wel voornametlyk door de Verklaring, welke onze Plenipotentiariſſen den 15. *Mey* aan d'Engelſchen deden, te weten: Dat men zich niet genoeg konde verwonderen, dat de Admiraal *Haddock*, zedert dat aan hem Ordres gezonden waren om na *Engeland* te keren, terſtond na de Ratificatie van de Conventie tegenbevel gekregen had om in de Middelandſche Zee te blyven: dat zulks ten eenemaal ſtrydig was met d'oude Vriendſchap, die zo even met de twee Kronen ſcheen vernieuwt te wezen; dat, alſchoon men verzekerde, dat de gemelde Admiraal geen Bevel had om eenige Vyandſchap te-

tegen *Spanjen* te plegen, zyne Majesteit zulks nochtans aan 't Gemeen, 't welk alleenlyk na de waarschynlykheden oordeeld, niet zou kunnen doen geloven; en dat, niet tegenstaande die middelen gantsch vrugteloos waren om de standvastigheit van zyne Majesteit op 't gezicht der Vloten van *Engeland* te doen waggelen, de tederheit van deszelfs Eer evenwel niet toeliet het verblyf van 't meergemelde Esquader in de Middelandsche Zee te zien, alzo zulks een grote hinderpaal was om 't vreedzaam oogmerk der Conferentien te bereiken enz. Daar en boven konde men zich niet genoeg verwonderen over d'Ordres om drie Schepen ter versterkinge van 't Esquader te *Jamaica* t'equiperen, vermits het voorwendzel, dat dit alleen geschiedde om aldaar genoeg Schepen tot Convoy van de Koopvaarders te hebben, noch geloofwaardig, noch waarschynlyk is, om dat volgens een eigenhandigen Brief van den Hertoch van *Newcastle* van den 20. *Maart* noch geen Bevelen tot staking van de Vyandlykheden naar *Carolina* waren afgevaardigt, niet tegenstaande men de Ratificatien den 4. *February* reets uitgewisseld had: Tot Slot van deze Declaratie wierd gezegt: *Alschoon zyn Majesteit regtvaardige rede had om de Conferentien te doen opschorten, zal dezelve echter, om zyne goede Trou en Liefde voor den Vrede des te meer te doen uitblinken, zulks niet doen, onder beding, dat de Koning van* Groot-Brittannien *nalaat d'in verschil zynde Pointen even als met geweld te willen byleggen, vermits zyne Majesteit tot geen Zaak zyne toestemming kan geven, zo lang als d'Admiraal* Haddock *niet na Huis keerd, en aan d'Esquaders in* America *gene Bevelen tot het staken van Vyandlykheden gezonden zyn, kunnende zyne Majesteit deszelfs goede Trou niet onderhouden, als dezelve niet aan weerzyden beöogt word, en men de Wapenen nederlegt, als 't meest overtuigende teken van den Vrede.*

d'Engelsche Gevolmagtigden wilden van deze Verklaring geen Afschrift hebben, 't welk men als een aanmerkelyk verzuim zou konnen aanmerken, maar dit quam niet over een met d'Instructien, die zy hadden, en de trouloosheit, waar mede de Zaken wierden behandeld. Alhoewel men zulks toen wel begreep, hoopte men nochtans dat het Groot-Brittannische Hof van Gedrach zou veranderen op de herhaalde Verzekeringen, dat zyne Majesteit terstond by 't afzyn van den Admiraal *Haddock* de 95 duizend Ponden Sterlings zou betalen; maar d'onregtvaardige weigering van de Compagnie nopens de betaling van 68 duizend Ponden Sterlings, 't verblyf van 't Esquader, de vertraging in 't openen der Conferentien, en de verkeerde uitlegging van den letterlyken zin der Tractaten hebben zyne Majesteit bewogen zyn Schuld niet te vol-

1740. *January.*

1740. *January.* doen, eensdeels om dat de Koning van *Groot-Brittannien* de Conventie verbroken had, en ten anderen, dewyl 't eene schandelyke toegevenheit geweest zou zyn Wapenen aan byna openbare Vyanden te geven, zonder dat hun Gedrach eenigzints deed hopen, dat die nieuwe Goedheit hunne buitensporige Heerschzugt zoude verminderen.

Alle deze boven verhaalde Gebeurtenissen hebben zyne Majesteit noch niet konnen bewegen om de laatste Handelingen, die daar op gevolgt zyn, 't eerste in 't werk te stellen, want de Represailles zyn gepubliceert, om dat die in *Engeland* gepubliceert waren, d'Oorloch is verklaard om dat d'Engelschen dezelve van te voren verklaard hadden, 't welk de beste wyze is om niet voor God en de Menschen de dodelyke Gevolgen van den Oorloch te moeten verantwoorden enz. enz.

ITALIEN. *WEGENS de zaak van de Republicq van* San Marino *heeft de Cardinaal* Firrau *Secretaris van Staat, op bevel van den Paus, den volgenden Brief aan den Cardinaal* Alberoni *geschreven:*

MYN HEER,

Vermits *Myn Heer* de Cardinaal *Corsini* zedert zyne te rug komst van 't Land, daar hy eenigen tyd heeft doorgebragt, goedgevonden heeft, op zich te nemen, om ten opzichte van de zaak van *San Marino* met uw Eminentie te correspondereren, zo heb ik niet nodig geacht, uwe bezigheden te vermenigvuldigen, door insgelyks over dezelve zaak te schryven; maar heden den Brief van den 7. dezer ontfangen hebbende, met denwelken uw Eminentie my wel heeft gelieven te vereeren, zo kan ik niet minder doen, dan daar op antwoorden, om te verklaren de dubbelzinnigheit, die uw Eminentie mogelyk gevonden heeft in de Brieven, die ik d'eere gehad heb, aan u te schryven.

Ik neem dan, *Myn Heer*, de vryheit, aan uw Eminentie te melden, dat zyn H. om geen andere redenen in zo een grote ongerustheit is, dan om dat hy ziet, dat men zich in de bovengemelde zaak op generhande wyze na deszelfs intentie gedragen heeft. Zyne H. wilde, dat uw Eminentie den voet niet zette op 't grondgebied van *San Marino*, eer en alvorens 't grootste gedeelte van de welgezinde Onderdanen te *Romagna* by u gekomen was, uwe hulp verzocht en schriftelyk zo als 't behoort, gesmeekt had, om in 't getal der onmiddelyke Onderdanen van den H. Stoel ontfangen te mogen worden.

Deze

Deze order is in gene van hare Pointen nagekomen, maar men heeft in tegendeel t'eenemaal tegen den wil van zyne H. aangegaan, zynde uw Eminentie op 't grondgebied van *San Marino* gekomen, eer en alvorens sommige der Inwoonders uw gezach op de bovengemelde wyze verzocht hadden. Men heeft vervolgens vier Huislieden van *Seravalle* voor 't grootste en welmenenste gedeelte der Inwoonders van *San Marino* willen doen doorgaan, en van hier verder op 't grondgebied zelf van die Stadt voortgerukt zynde, heeft men geen acht geslagen, of 't grootste gedeelte der Raadsheren, niettegestaande deze eigentlyk de Gemeente uitmaken en verbeelden, uit eige beweging verzochten, om zich aan den H. Stoel t'onderwerpen; maar men heeft driehonderd Soldaten, Bombardiers, en alle de Gerechtsdienaars van *Romagna* ontboden, en met dien sleep den Eed van getrouheit en onderwerping van die Inwoonders afgeperst. 1740. January.

Men laat de verstandige en onpartydige Wereit oordelen, of men aan dit alles den naam van eene vrywillige onderwerping geven kan, voornaamlyk byaldien men acht slaat op de gevangenzetting van verscheide Persoonen, op 't plonderen der Huizen, op de protestatien, die opendlyk gedaan zyn, en op de vluchtneminge van verscheide Inwoonders, dewelke die zyde gekozen hebben, ten einde niet gedwongen te worden, om tegen hunnen wil den Eed af te leggen. Uw Eminentie beweert middlerwyl, dat dit alles generhande ongerustheit behoort te veroorzaken aan een Paus, zo baugezet, en rechtlievend als zyn H., en dat hy niet moet wenschen, de zaken in den vorigen staat te herstellen, met d'omzichtigheit, die de gerechtigheit, goede trouwe en Eer van den H. Stoel komen te vorderen. Dit zal niet zyn, hem van gevoelen te doen veranderen, nochte nieuwe Principien laten volgen, te meer vermits zyn H. van den beginne af op geen anderen voet besloten had, om de Gemeente van *San Marino* onder zyne bescherming t'ontfangen, dan alleenlyk wanneer zy zich vrywillig zonder vrees en zonder eenig geweld wilde onderwerpen, en nu ziende, dat de zaken geheel anders bestiert zyn, besloten heeft, in de rust en 't welzyn van die Gemeente te voorzien, op de wyze, die hem 't gevoegelykste toeschynen zal. Ik heb my op dit Articul eenigzints breder uitgelaten, ten einde uw Eminentie grondig t'onderrechten van de heilige en waarachtige gevoelens van zyn H. Ik kus u zeer ootmoedig de handen en ben enz.

Romen den 14. November 1739.

1740. January. Aldaar is een Geschrift van de pers gekomen van 30 bladzyden in Folio, tot Titel voerende: *Naamloos Verbaal, onlangs gedrukt, om aan te tonen d'onbestaanbaarheit van 't geen gedurende d'ongedwonge en vrywillige onderwerping van* San Marino *voorgevallen is, met kanttekeningen, uit dewelken blykt d'ongegrondheit van dat Verbaal.* 't Stuk, hier genaamd *Naamloos Verbaal,* is door de Hoofden der Republicq van *San Marino* wereldkundig gemaakt, en d'aanmerkingen, die men op de kant leest, zyn uit de pen van den Cardinaal Veroveraar van die Republicq, of uit die van eenen zyner Secretarissen, 't welk 't zelfde is. In die Aanmerkingen beweert zyne Eminentie heel sterk, dat die onderwerping geschied is zonder eenigen den minsten dwang, * en den tydstip dier onderwerping stelt hy op den 18. *October,* wanneer hy by nacht met hulp der Zamengezworenen de Militie van *Verruchio,* en vervolgens die van *Rimino,* in *San Marino* hebbende doen intrekken, de Hoofden van die Republicq, door die Troupen en door de bedreigingen van den Cardinaal de Sleutels van Stadt en van 't Casteel van *la Rocca* aan hem gebraght hadden, op dezelve wyze, als de Magistraat doen zou van een Stadt die door list veroverd is. De Hoofden van de Republicq zeggen in tegendeel, dat wanneer zy de gemelde Sleutels aan hem ter hand stelden, zy protesteerden of betuigden, dat zy zulks enkel en alleen deden, om voor d'Oppermacht te wyken en niet door 't zwaard te sneuvelen, maar de Cardinaal houd staande, dat die overgave der Sleutels geschied is zonder eenige de minste protestatie, vrywillig uit eige beweging, zonder eenigen den minsten dwang en zonder eenige de minste uitzondering te maken, *la Resa fu fatta spontanea e liberamente senza alcuna eccezione.*

't Preliminair Articul van Accomodement met het Hof van *Turin* behelst, „ dat de Koning van *Sardinien* tot Vicaris Gene„ raal van de Lenen, die de H. Stoel in dezelfs Staten bezit, „ zoude verklaard worden, mits tot erkentenis Jaarlyks aan den „ H. Stoel leverende 2 Goude Kelken, of de Waardye daar „ van ".

De

* Zie het tegendeel in de laatste voorgaande maand, pag. 383. en in de naastkomende, onder den Titel van *Italien*, betoogt.

De Koning der beide *Sicilien* heeft door de Bemiddeling van den Koning van *Vrankryk* by de Porte verkregen, dat alle deszelfs Schepen vrye Vaart en Handel na de Turksche Landen zouden hebben, zo als de Keizer had gehadt, toen hy Bezitter van *Napels* en *Sicilien* was. Van *Maltha* heeft men, dat de Galeyen van die Ordre een Turks Schip, *Porco Spino* genaamd, en 60 stukken Canon en 300 Man Equipagie ophebbende, na een scherp gevegt genomen, en aldaar opgebraght hadden. 1740. *January.*

Te *Napels* den 26. passato, zynde 't Feest van 't Patroonschap van den H. *Januarius*, wierd deszelfs geronne Bloed in den Dom ten toon gesteld, volgende daar op 't (ordinare) Wonder van deszelfs vloeibaar-wording, en haar Majesteiten begaven zich derwaarts, om 't zelve aan te bidden.

Men werd bericht van *Genua* den 12. passato, zedert veertien dagen zyn meer Hollandsche Schepen in de Haven ingelopen, dan anders in een geheel jaar pleeg te geschieden. Van *Corsica* houd men tegenwoordig aldaar een diep stilzwygen, even eens als of de zaken van dat Eiland die Republicq niet meer aangingen.

Men ziet daar 't volgende uittrekzel uit een Brief van een Officier in dienst des Konings van Vrankryk, *gedagtekent* Bastia *den 27. November.*

„ De Troupen van den Koning hebben thans de winterquar-
„ tieren betrokken, waar over zy alle zeer verheugt zyn, voor-
„ naamlyk d'Officiers der Regimenten, die hier te *Bastia* leg-
„ gen; want offchoon dees Hoofdstadt een zeer elendige ver-
„ blyfplaats is, dezelve komt ons zeer aangenaam voor, in ver-
„ gelyking van 't Land, waar op wy deze Zomer gecampeert zyn
„ geweest, en de moeijelyke marschen, die wy hebben moeten
„ afleggen. De Marquis *de Maillebois* heeft zyne Troupen verdeelt
„ op eene wyze, dat het gantsche Eiland gedekt is, en de Cor-
„ sen met weinig moeiten tot hun plicht konnen gebraght wor-
„ den, zo deze 't hoofd weder wilden opsteken. Een Esquadron
„ Huzaren van *Esterhasi* legt hier, en het twede te *Calvi*. Van
„ *Florence* zyn Italiaansche Comedianten gearriveert, en zeer wel
„ ontfangen, offchoon ze alle schynen Ridders van de droevige
„ figuur te zyn. Tot nu is geen Edict afgekondigt, om aan d'Ei-

1740. „ landers bekent te maken, dat ze onder 's Konings bescherming
January. „ blyven zullen. De schikking ten opzichte van dit Eiland is „ zonder twyfel tusschen zyne Majesteit en de Republicq van *Genua* beraamd, maar waar in dezelve bestaat, weet men niet".

DUITSCHLAND. MEN heeft te *Wenen* zeker naricht, dat de Keurvorst van *Beyeren* zyne Volkeren tot 36000 Man doet vermeerderen, en in alle zyne Landen grote Magazynen oprechten. De Groot-Hertoch van *Toscanen* zoude insgelyks met eenige Catholyke Zwitzer-Cantons in onderhandeling zyn, om 6000 Man over te nemen, dewelke in het Toscaanschen zullen gelegt worden. Dezer dagen is in tegenwoordigheit van den Keizer een grote Raad over de Zaak van den Graaf van *Seckendorf* gehouden; zedert word verzekerd, dat die Graaf in alle zyne Ampten en Waardigheden zal hersteld worden, mits dat hy zyn misslag schriftelyk zal bekennen, waar over de Krygsraad reets de Minute heeft opgesteld, die eerstdaags aan den Keizer zal overhandigt worden, zynde de Commissarissen in de Zaak van de Generaals *Wallis* en *Neuperg* bereits tweemaal by den Graaf van *Harrach* vergaderd geweest, om de Verantwoording van den eerstgemelden Graaf t'overwegen.

Tusschen de Livery-Bediende van den Franschen Ambassadeur, Marquis de *Mirepoix*, en die van den Groot-Brittannische Minister, is dezer dagen in een Herberg een Rencontre voorgevallen, waar by d'eerste te kort geschoten zyn.

De Minister-Plenipotentiaris van de Porte word in 't aanstaande Voorjaar hier te gemoet gezien, en, zo men verzekerd, zal de Schatmeester van den Groten Heer deze Waardigheit bekleden. De Graaf van *Uhlefeld* is tegen de verwagting van ieder een en van hem zelfs, van den Keizer tot Afgezant na d'Ottomannische Porte benoemd.

De Turken zyn by d'onlangs uitgewisselde Ratificatie van den Vrede veel zagtzinniger en geriesfelyker geweest, als men verwagt had, vermits zy niet alleen van hunne Pretensien aangaande een streek Lands aan dezen kant van de *Sau*, waar in ook *Sabatz* legt, goedwillig afstand gedaan, maar ook zich verpligt hebben, zo wel den zogenaamden *Carolina-Weg* in *Wallachyen* zelfs in de Lucht te doen springen, als ook de Schans *Berischau* te

C 2 slech-

ſtechten, en dus den Ingang in *Zevenbergen* ten eenemaal te ſluiten, zo dat men tegenwoordig in 't algemeen van dezen Vrede zich een beter uitſlag beloofd als in 't begin, zynde daar door de Koophandel en Correſpondentie tuſſchen *Hongaryen*, *Zevenbergen* en de Turkſche Landen weder geopend. 1740. January.

Hier is alom aangeplakt, *dat vermits verſcheide Perſonen, die van zyne Keizerlyke Majeſteit en van zyne Voorzaten, roemruchtigſter gedachtenis, brieven van Adeldom, of van andere waardigheden, Titels, Voorrechten en Prerogativen bekomen, en dezelven noch niet uit het Taxcomptoir van de Ryks Canzelery afgehaalt hebben, en niettegenſtaande by de 22ſte paragraaf der Keizerlyke Capitulatie uitdrukkelyk gezegt word, dat zodanige gunſten van zich zelven vervallen, byaldien d'opene Brieven niet binnen den tyd van drie maanden afgehaalt zyn, die Perſonen nochtans door eene ſtrafbare onbeſchaamdheit zich Rykslenen en Heerlykheden aanmatigen, en de Titels, Wapens, Privilegien en Waardigheden van dezelven zich toeëigenen, het derhalven nodig geacht is, die uſurpateurs te waarſchouwen, om zich binnen den tyd van drie maanden in de Ryks-Canzelery te laten vinden, daar de bekrachtiging der gunſten te verzoeken, die door hunne Keizerlyke Majeſteiten aan hen zyn verleent, aangezien die zonder kracht zyn, vermits d'opene brieven van dezelven niet op zyn tyd zyn afgehaalt, by pene dat de Ryks-Advocaat-fiſcaal hen in Rechten zal vervolgen en dat men de namen der genen, die zigh eenen Rang geven, die hen niet toekomt, en zich Privilegien aanmatigen, die ze niet verkregen hebben, met de Courranten zal bekent maken. Ook worden de genen, die Titels, Wapens en Waardigheden voeren, zonder dezelven van den Keizer verkregen te hebben, op 't ernſtigſte, gewaarſchouwt, dezelven te laten varen, zo ze niet tot hun groot nadeel ten toon geſtelt en op 't ſtrengſt door den Ryks-Advocaat-Fiſcaal in rechten vervolgt willen worden.*

Men heeft na een naukeurig onderzoek bevonden, dat in de laatſte Campagne in *Hongaryen* van de Keizerlyke Troupen alleen, zonder de Hulp-Troupen daar by te rekenen, 36000. Man verloren gegaan zyn.

Vermits hier korteliugs een zeer ſcherp Hekeldicht te voorſchyn is gekomen, waar in, zo men zegt, niet alleen de Keizer zelfs, maar ook voornamentlyk ſommige van zyne voornaamſte Miniſters aangetaſt en beſchimpt worden, is een grote Premie geſteld voor

1740. *January.* voor die, welke den Autheur van 't zelve zal konnen ontdekken. Alhoewel de Graaf van *Neuperg* zyne toevlucht tot de Keizerlyke genade genomen heeft, en de meeste van gedachten zyn, dat zyn Zaak niet *na Rechten*, maar *by gratie* zal afgemaakt worden; zo schynen deze echter niet wel te begrypen, *dat Genade geen Genade is noch zyn kan, ten zy eerst het Recht ten vollen blykt*: Zal die Graaf en de gehele Werelt weten, dat hem de Keizer *Genade* laat wedervaren, zo moet hy en de gehele Werelt voor eerst weten, wat hy dan door zyn Vrede zonder weerga, en door zyn daar by gehoudene manier van Handeling *na Rechten* verdiend had? Zal *Genade* blyken, *Genade* te zyn, zo kan 't niet anders dan in tegenstelling van *Recht* en *Verdienst* geschieden: Maar indien de Keizer zyn oog op den gemelde Vrede vestigt, zo mocht hem 't zelve gebeuren, 't geen *Æneas* gebeurt is, toen hy den Gordel van zyn gedode Vriend *Pallas* aan *Turnus* gewaar wierd:

> --------- *Furiis accensus & irâ*
> *Terribilis: Tunc hinc spoliis indute meorum*
> *Eripiare mihi?*

Men ziet daar een verhaal, door de 6 Keizerlyke Gyzelaars, die den Oppervizier en den Franschen Ambassadeur Marquis de Villeneuve *van* Belgrado *na* Constantinopolen *verzelt hebben, en van 't uitwisselen der ratificatie der Vrede, herwaarts gezonden. Dit verhaal is zeer merkwaardig, en luid als volgt:*

Den 28. *October* laatstleden zyn wy gelukkig hier gearriveert, en hebben ons bedient van de gelegenheit, die de reize van den Tolk *Mommarts* ons aan de hand gaf, om dit verhaal na *Wenen* te zenden. Den 4. *October* quam de *Selictar Aga* te *Nizza*, met een order van den Groten Heer aan den Oppervizier, om zyne reize na *Constantinopolen* te verhaasten, waar op wy daags daar aan den 5. 's morgens van daar vertrokken. Zo lang wy te *Nizza* en in 't Servische gebergte waren, hadden wy felle kouwde, maar zo dra wy in *Bulgarien* quamen, kregen wy zeer aangenaam Zomerweer. Den 8. gaf d'Oppervizier ons 't vermaak van den *Tschaim*, 't welk wel verdient, gezien te worden, en hier in bestaat. De Kampvechters of Ruiters wierpen marscherende, Stokken na elkander, op dezelve wyze als men vuurpylen opschiet. Zy werpen en pareren dezel-

dezelven met een hoogst-verwonderenswaardige behendigheit, 't welk echter niet nalaat, dat 'er gestadig eenige gequeft worden, zo dikwyls dees oeffening geschied. Daags daar aan den 9. hadden wy dat zelve vermaak andermaal. Wy quamen dien dag te *Sophia*, Hoofdstadt van *Bulgarien*. Deze Stadt is zonder muren, en heeft onder andere fraaije gebouwen, verscheide Mosqueën, of Turksche Kerken, daar onder eenige zeer prachtige. *Sophia* legt in een aangename vlakte, tusschen vruchtbare hoogtens of heuveltjes, van de kruin derzelven ontdekt men een groot getal Dorpen. Anderhalf uur van de Stadt vind men aan den voet van den berg *Argentaro* een Bad van heet water, en een quartier uur verder een ander Bad van lau water. Den 14. gingen wy langs een houte brug over de Rivier de *Mariza*, en vonden *Philippoli* aan gene zyde. Deze Stadt is zeer volkryk, en regulier gebouwt. Den 20. 's morgens vervolgden wy onze reize na *Adrianopel*. d'Aga der Janissaren, de Spahis op Turksche Ruiters en de meeste Inwoonders quamen den Oppervizier een quartier uurs van de Stadt te gemoed. Men schoot een salvo uit honderd stukken Canon, toen die eerste Minister 't Serrail of Vrouwetimmer naderde, gelegen buiten de Stadt, en by 't welk wy gecampeert hebben. Dienzelven dag wierden aan de Troupen drie maanden zoldy gegeven. Al 't geld, 't welk men reets getelt had, was in beurzen, in elke beurs 500. Piasters. Deze betaling geschiedde in de tegenwoordigheit van den Oppervizier en verscheide andere Ministers en Generaalspersonen. Wy zagen dien dag de Tent, waar in d'Oppervizier gehoor pleeg te verlenen. Zy is zeer groot en prachtig; op de kostbaarste wyze met Goud en Silver gestikt, en heeft omtrent 25000 Piasters gekost. Ook zagen wy de Tent, waar in hy slaapt. Zy is van Scharlaken, gevoert met Satyn, geborduurt met Goud en Silver, even als de Sopha. Den 28. bleven wy stil, maar de Janissaren vervolgden hunnen marsch. Wy stonden verbaast over d'ongemakken, welken die Troupen uitstaan konden, alzo zy reets 15. dagen achter den anderen hadden gemarscheert, alle dag 6 of 8 Duitsche mylen. Vermits 't Serrail van *Adrianopel* niet bewoond word, liet d'Oppervizier 't ons zien; 't zelve is een byster groot Gevaarte, en verbeelt van verre byna een kleine Stadt, 't heeft verscheide zeer ruime Binnenhoven, omgeven met aangename velden en kleine boschadie; daar zyn verscheide gevaartens, waar in men grote Zalen ziet, alsmede springende Fonteinen en Badstoven, daar onder een bekleed met Marmer, en rondom een zeer fraaije gang, van voren met Tralien. Men zei ons, dat elke Zultane haar afzonderlyk Logement had, en dat dit Serrail,

1740. *January.*

1740. January. rail, hoe groot ook in onze gedachten, in genen dele by dat van *Constantinopolen* was te vergelyken. De 22. 's morgens begaven wy ons weer op reize, en reden door een gedeelte van de Stadt *Adrianopelen*. Vermits d'Oppervizier waterzuchtig is, zond de Grote Heer een Draagbaar, die door 4. Muilezels gedragen wierd, welke gunst zo veel te groter is, wyl geen Onderdaan zich van een Draagstoel magh bedienen. De Marquis de *Villeneuve* ging voor uit na *Constantinopolen* en nam ons met zich. Hy nam den 25. nevens ons affcheid van den Oppervizier, die volgens gewoonte Coffie, Confituren en Sorbet deed presenteren. Wy konnen niet genoeg uitdrukken de beleeftheit door dien eersten Minister en door den Franschen Ambassadeur op de reize aan ons betoond. d'Oppervizier is een weergaloos wellevend Man, zo verre dat hy door zyne minnelyke manieren de herten van elk weet tot zich te trekken. Te middernacht den 26. verlieten wy hem, en vervolgden onzen weg langs de Zee van *Marmora*, om ons na *Pera* te begeven. Den 28. 's morgens hadden wy d'eer, zyn Hoogheit te ontmoeten, die na 't Campement van den Oppervizier reed, om de Standaart van *Mahomet* eere te bewyzen. Men kan zich niets fraaijers en prachtigers verbeelden dan den Stoet, die den Groten Heer verzelde. Wy quamen tegen den middag in de Voorstad van *Pera*, daar wy noch dienzelven dag ontfingen 't bezoek van d'Engelsche en Hollandsche Ambassadeurs. Wy wonen op order van de Porte in een groot Huis, en worden zeer wel gehandelt.

De 29. deed d'Oppervizier 's morgens te *Constantinopolen* zyne openbare intrede. Hy had voor ons een particulier Huis doen huren, werwaarts wy door den Tolk van de Porte gebraght wierden, die ons uitlegging van alles deed. De Janissaren stonden aan beide de zyden der Straten geschaart. De plechtigheit begon ten 10 uuren, terwyl alles zo stil in 't werk ging, dat wy ten hoogsten daar over verzet stonden. De Marsch wierd geopend door de Gardes te paard van den Groten Heer, twee en twee, een gelid gekleed in 't geel en 't ander rood, en elk met een Vendeltje in de hand. Deze wierden gevolgt door de Troupen, die gewoon zyn, d'eerposten te bekleden, dat is te zeggen, in een hoofdtreffen, of by storm lopen voor aan geplaatst te worden. Na dezen quamen de *Capigi-Bachi*, twee en twee, alle even eens gedost en te paard, waar van de Tuigen met Edelgesteentens bezet en de Zadels zeer prachtig gestikt waren. Elke *Capigi-Bassa* had zyne huisbedienden te voet achter zich. De Kapitein Bassa of Opperadmiraal, de Kaimakan, of Gouverneur van *Constantinopolen*, en d'Aga der Janissaren, insgelyks te paard, volgden onmiddelyk. Deze

drie

drie Ministers van de Porte waren op dezelve wyze als d'Oppervizier gekleed, en elk had zyne huisbedienden achter zich. De Viziers en d'andere Ministers gingen voor de Mollahs of Wetgeleerden, zo als ook de Mufti, of Opperpriester, die in 't wit gekleed was, en alleen zat in een zoort van Turksche Koets, werdende achter hem gedragen de Standaart van *Mahomet*. Vervolgens quam d'Oppervizier op een zeer prachtig paard, verzelt ter regter en slinkerhand van 20 Turken, die pluimen van Rygersvederen op den Tulbant hadden. Deze eerste Minister zach verscheidemalen na ons, en zyn Zoon, die hem verzelde, groette ons op de minnelykste wyze. d'Oppervizier wierd gevolgd door zyne Garde en door zyn gantsche Hofhoudinge. De Marsch duurde ruim een uur en wierd door deszelfs Muzicanten gesloten. De gantsche Stoet begaf zich direct na 't Serrail, om den Standaart van *Mahomet* aan den Groten Heer te brengen.

1740. January.

Den 5 November *'s morgens zyn wy met zyne Excellentie, den Franschen Ambassadeur, by den Oppervizier ter audientie geweest, die in 't Arzenaal verleent wierd. 300 Janissaren, die hier by zyn Excellentie de Wacht hebben, begonnen den Marsch. d'Optocht geschiede te paard, en de gantsche Fransche Natie verzelde zyn Excellentie, die van 20 Heidukken omcingelt was, terwyl deszelfs bedienden twee en twee voor uit gingen. Alle de Ministers van 't Ottomannische Ryk waren in 't Arzenaal vergadert. d'Oppervizier begaf zich in een prachtige Gondel derwaarts. In naast alle de vertrekken wierd gerookt; in 't vertrek, daar d'Oppervizier zich bevond, was muziek. Ten een uur na de middag geschiede d'uitwisseling der ratificatien, waar op d'Ambassadeur beschonken wierd met een Caftan, gevoert met hermelyn. Alle de Personen van zyn gevolg kregen insgelyks vereeringen. Men gaf aan zyn Excellentie een zeer fraai paard, om na huis te ryden. Wanneer d'Oppervizier uit 't Arzenaal vertrok, wierd het Canon gelost, en alle de Duitschen, die tot nu gevangen gezeten hadden, wierden zo voort in vryheit gesteld, enz.*

Vermits het Vredes Tractaat met de *Porte* als nu deszelfs volle beslag heeft, zo is aan den Generaal Baron van *Engelshof* een bevel gezonden, om met de Turksche Gevolmachtigden de Grensscheidingen te reguleren.

De Ryks-Vergaderingen te *Regensburg*, zyn zedert den 24. passato tot den 11. dezer uitgesteld geworden. De Minister van den Hertoch van *Bruntwyk Wolffenbuttel* heeft door zyn Secretaris een Memorie doen overleveren, waar by dezelve declareert: *Dat by aldien men niet de vereischte maatregulen beraamt, en de Re-*

1740. *ligions-Grieven te redresseren, den Hertoch zyn Meester niet zal kon-*
January. nen nalaten tegens de Rooms-Catholyken in zyne Staten represailles t'oef-fenen. De Koning van *Pruissen* en de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, doen zo daar als te *Wenen* door hunne Ministers alle pogingen, om een spoedig redres in de Religie Grieven te verkrygen, om dat men hoe langer hoe meer gewaar word, dat zommige hun werk maken, om met allerley konsten de Protestantsche Religie eerst uit het Hert en Paleis der Protestantsche Vorsten, vervolgens uit hunne Residentien en Hoofdsteden, en eindelyk ook met 'er tyd uit hunne Landen te doen verhuizen, en alles wederom Roomsch te doen worden, waar door 't gevaar der immer weiniger wordenden overigen Protesterenden niet weinig vermeerdert word.

'T Gerucht van de zaak van den Pater *Janssen* te *Brussel*, en van Mevrouw van *Vianen*, heeft zich nu ook na dat de Fransche Keulsche Gazette daar van zo een grove Falsiteit gedebiteert heeft, tot daar uitgebreid, en 't geen daar over geredeneert word, verstrekt tot grote oneer van dien Pater en deszelfs Societeit.

Op den Landdag in *Hanover* is onder anderen besloten 't dragen van Catoenen even als in de Pruissische Landen te verbieden, als mede op ieder ℔ Thee zes, en op elk ℔ Koffy drie Groschen Impost te leggen, zullende zelfs in 't kort een gantsch nieuwe Lyst wegens de Licenten, Belastingen enz. in 't ligt komen.

Den 4. dezer hebben de Meesters en Gasten van de Boekdrukkery der Paters Jezuiten te *Breslau* een Jubel-Feest, ter occasie van de derde nu verlope Eeu, zedert dat die voortreffelyke Konst uitgevonden en bekent geworden is, gehouden, waar by de Pater *Maximiliaan Prætin* een geleerde Oratie gedaan heeft, die ook reets door den Druk gepubliceert is. Men heeft insgelyks te *Straatsburg* dat derde Eeu-Feest van d'*Anno* 1440. uitgevondene edele Boek-Drukkonst (waar van zich die Stadt den Roem toeschryft, en denzelve aan *Mentz*, gelyk *Haarlem* wederom aan *Mentz* bedisputeert) met drie Dank-Predicatien en een Academische Redenvoering gecelebreert, dewelke zedert gezamentlyk door den Druk gepubliceert zyn, tot een bewys hoe hoog men deze Konst acht en na verdienste in waarde weet te houden. 't Is

aan-

aanmerkelyk, dat in de gemelte XV. Eeu en byna omtrent dezelve tyd noch twee andere Konsten uitgevonden en gemeen geworden zyn, namentlyk 't gebruik van de Zeilsteen en 't Compas, en van 't Buskruit, door welke drie Zaken de gehele Werelt van gedaante verandert is, door de *Boek-Drukkonst* de Stads- en Religie Zaken, door 't *Compas* de Scheepvaart en Koophandel, door 't *Buskruit* de Krygs-Manier op een gehele andere voet gebraght geworden is. — 1740. *January.*

Eenige vreemde Wervers te *Ceulen* onlangs twee Studenten van 't Hoge School, die van een goed Postuur waren, heimelyk gesligt hebbende; zo vergaderden den 20. dezer 's nachts, omtrent 400 van die Zonen van *Apollo*, en gingen de gemelde Zonen van *Mars* in alle de Herbergen en Waardshuizen opzoeken, zonder ze echter te vinden. Zedert heeft men verstaan datze weder gereverteert zyn. Men doet daar sterke nazoeking na zeker Persoon, die bestaan hadt, verscheide zo Mans- als Vrous-Personen te bewegen, om na de *Westindiën* te gaan, gevende haar 1 Guinée Handt-geld, en dagelyks 16 *Albus* tot hun onderhoud.

MEN heeft te *Kaminiek* tyding, dat de Turksche Bacha *Sary Achmet* met 400 Man omtrent *Choczim* aangekomen was, om weder bezit van die Vesting te nemen, waar op de Collonel *Puschkin* met dien Bacha de Conditien gereguleerd heeft, volgens welke d'inruiming moet geschieden, zo dra de Heer *Wesnikoff*, die met de Ratificatie van 's Vredes-Tractaat door 't Russische Hof naar *Constantinopolen* gezonden is, te rug gekomen zal wezen: Ondertusschen, heeft de Generaal *Chruszchow*, welke in die Vesting 't Gebied voerd. reets twee Poorten aan den gemelde Bacha ingeruimd. Aan de Waywoden en Starosten op de Grenzen, tegen *Rusland* gelegen, is Bevel gezonden, „ naukeurig „ t'onderzoeken of onder de voorname Russische Familien, die „ zich onlangs naar *Polen* hebben geretireert, gene Personen ge- „ vonden worden, dewelke aan de bewuste Conspiratie mede- „ plichtig zyn ". — POLEN.

DE Marquis *de Valory*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk* aan 't Hof te *Berlin* heeft op den tweden dezer Maand een — PRUISSEN.

1740. Expresse ontfangen, welkers medegebrachte Depeches onder an-
January. deren behelzen: „ Dat, vermits de voornoemde Koning zyn „ Meester in alle zyne Handelingen niet anders als d'algemene „ Rust in *Europa* beoogde, en, indien het eenigzints mogelyk „ is, voor zyn Persoon in Vrede met alle d'overige Mogendhe- „ den leven wil, Dezelve niet konde bezeffen, wat de rede was „ dat onze Koning onlangs de Troupen, in de quatieren aan den „ *Neder-Rhyn* gelegen, versterkt, en de vereischte Ordres tot „ den marsch van eenige Regimenten naar 't Hertochdom *Cleef* „ gegeven had enz.; waar op dat Hof geantwoord zou hebben. „ Dat 't zelve insgelyks niets anders als 't Welzyn en d'Eendragt „ in *Duitschland* behartigde, en dat, zo 'er al eenige Ordres tot „ den voornoemden marsch mochten gegeven zyn, zulks geen- „ zints geschiet was om aan *Vrankryk* of andere voorname Mo- „ gendheden agterdogt te verwekken, maar alleenlyk den Vrede „ te bevorderen enz ".

De Koning heeft besloten in de Kopeniker-Voorstad een Huis voor de Vondelingen te doen bouwen, en daar toe een Somme van 100000 Rykxdaalders gedestineert.

Dezer dagen is te *Berlyn* 's volgende Koninglyk Placaat gepubliceert.

WY FREDRIK WILHELM, by der gratie Gods Koning van Pruissen, &c. doen een ieder weten, dat Wy wel duidelyk Onze genadige intentien over 't aan Ons immediate presenteren van Memorien by verscheide Placaten hebben gedeclareert, en ook kortelings specialyk doen émaneren en afzenden schriftelyke Ordres aan alle Regentschappen en andere Gerigts-Hoven, ten einde niemant zich zoude verstouten van aan Ons door Soldaten eenige Memorien, Gerigts-zaken betreffende, of Verzoeken van Gratie inhoudende, te doen presenteren: Maar nadien Wy echter ondervinden, dat Wy noch telkens met ontallyke Memorien werden moejelyk gevallen, en dat op instigatie van Advocaten, Procureurs en andere Schryvers, voor Ons gebragt werden merendeels oude en gedecideerde zaken, als ook dat die Personen zich bedienen van Soldaten, om aan Ons die Memorien, door hun opgesteld, te doen overhandigen; Zo vinden Wy Ons eindelyk verpligt, kragtdadiger middelen te gebruiken, ten einde die wanordres te beletten; Dershalven hebben Wy uit Ons eigen en Hoge beweging door een

een byzondere ordre in Ons Cabinet van den 15. *November* genadiglyk gestatueerd, dat in cas eenige Advocaten, Procureurs, als ook andere diergelyke Lieden en Schryvers zich verstouten, andere Personen te seduceren, om immediate aan Ons Memorien te overhandigen, of die aan Ons door Soldaten te doen overgeven, 't zy over zaken van Justitie of Gratie, of in afgedane en gedecideerde gevallen; Wy in dien opzigte die Advocaten of Procureurs, of wel den Autheur van die Memorien zonder gratie of pardon zullen doen ophangen, zullende om te groter schrik te verwekken, naast den zodanigen mede een Hond gehangen werden.

1740. *January.*

Dienvolgens gebieden en ordonneren Wy aan alle en een ieder, zich daar voor te hoeden, nadien dezelve anderzints zekerlyk die straffe te verwachten hebben; willende Wy dat dit Placaat, met Onze Hoge Handtekening gemunieert, van drie tot drie maanden voor de Kerkdeuren zal werden afgekondigt, en acht dagen na de publicatie kragt hebbe. Gegeven den 16. *November* 1739.

Was getekend,

F. WILHELM.

ZWITSERLAND.

NA dat d'Inwoonders van *Porentru*, welke met hun Prins en Bisschop van *Bazel* in Verschil zyn, hadden vernomen, dat ingevolge een Tractaat, 't welk die Bisschop met den Koning van *Vrankryk* gesloten heeft, Hun niet meer dan twee Maanden tyd gelaten zou worden om zich aan derzelver wettigen Heer t'onderwerpen, ofte dat zy anderzints met d'uiterste Strengheit zouden worden agtervolgd, hebben zommige van Hen eindelyk goedgevonden zich weder onder de bescherming van den voornoemden Prins te begeven, en den Eed van Getrouheit aan Hem af te leggen; zo dat men rede heeft te hopen, dat d'overige dat Voorbeeld zullen volgen, en men derhalven gene Fransche Troupen nodig zal hebben, om Hen tot hun pligt te brengen.

ZWEDEN.

TE *Stokholm* was den 21 passato 's avonds by den Russischen Envoyé van *Bestuchef* de Glazen ingegooit en andere Insultes met woorden gebruikt geworden; weshalven men 's anderen daags een Placaat met opendlyke Trommelslag gepubliceert en ook over al aangeplakt had, waar by op d'ontdekking der Daders een Premie van 3000 Ryksdaalders beloofd was. De Koning heeft aan

dien

1740. January. dien Envoyé in zeer minzame Bewoordingen doen bekend maken, „ dat, nadien men de Daders van die Feitelykheden, om langs aan deszelfs Hotel gepleegd, tot noch toe niet heeft „ kunnen betrappen, zyne Majesteit de gestelde Beloning van „ drie duizend Ryksdaalders met noch eene gelyke somme vermeerderd heeft ten voordele van de gene, welke die Quaad„ doenders zullen aanbrengen ”.

RUSLAND. TER gelegenheit van de meergemelde ontdekte Conspiratie heeft de Keizerin een Manifest doen drukken, 't welk alom verzonden en in de Stadt *Petersburg* by Trommelslag gepubliceert is, behelzende de Redenen, die Hare Keizerlyke Majesteit heeft gehadt om de Vorsten *Dolhoroukki* ter oorzake van hunne zware Misdaden te *Novogrod* te doen executeren enz. 't Zelve is van den volgenden Inhoud:

't Is alle onze getrouwe Onderdanen genoeg bekend, aan hoe grote en zware Misdaden van gequetste Majesteit de Vorst *Alexiewitz*, en zyne Broeders *Sergei* en *Ivan*, nevens deszelfs Zoon *Ivan*, als mede de beide Vorsten *Wasilei*, Zonen van *Loukitz* en *Wolodimerowitz Dolhoroukki* zich hebben schuldig gemaakt, alzo zy op eene Godloze wyze, zonder op de dierbare Gezondheit van onzen Neef *Pieter de II.* Z. G. eenig acht te geven, denzelven door verre Reizen van *Moscou*, en menigvuldige Jachten zo met Honden als anderzints niet alleen des Zomers, maar zelfs in den guren Herfst en Winter van de kennis van zyn Ryk en alle Zaken, tot de Regering behorende, ten eenemaal aftrokken en zyne Gezondheit zodanig krenkten, dat hy zyn Leven niet dan met d'uiterste smert eindigde; ja toen zyne Majesteit gevaarlyk ziek was, gaven zy daar van aan niemant tot op den dag van deszelfs dood eenige opregte kennis, 't welk dan ook de rede was, dat zy geen buitenlands Minister ofte ander voornaam Persoon tot den Keizer wilden toelaten, en zulks zelfs voor die van 't Hof verzwegen hielden. Daar en boven hadden zy *Dolhoroukki's* een zo onverzadelyke zugt tot de Heerschappy, dat zy zyne Majesteit, toen deszelfs ouderdom noch geenzints tot den Huwlyken Staat bequaam was, zonder eenige verwitting en behoorlyken Raad met de naaste Bloedverwanten van de Keizerlyke Familie, tegen de gewoontens en Statuten der Monarchen, onze Voorzaten, dwongen tot het maken van Troubeloften met de Vorstin *Catharina*, Dochter van den voornoem-

noemden Vorst *Alexei*, onder welken schyn zy vele van onze Meubelen, ter waarde van eenige honderd duizend Roebels, zo by 't leven en even voor de dood van gemelde zyne Majesteit als ook daar na met geweld en zonder eenig ontzag, zelfs by 't aanvaarden van onzen Erflyken Throon van geheel *Rusland*, tot hen namen, welke Goederen zy nochtans na ryp onderzoek op ons bevel moesten wedergeven, om niet te spreken van vele andere tegen Godt en onze Ryks-Wetten strydende Daden, die zy *Dolboroukki's* by 't Leven van gemelde zyne Majesteit hebben uitgevoerd.

1740. January.

En alschoon de gemelde Vorst *Wasilei Loukits Dolboroukki* nevens zyne voornoemde Vrienden ons door gantsch verdigte en van hem zelfs alleen begonne dingen Godlooslyk bedrogen, en vele van onze getrouwe Onderdanen door dit hun quaad Gedrag tot Ontrou en Achterdogt gebraght hadden, zo dat zy de Straffe des Doods volkomen hadden verdiend, spraken wy hen nochtans alle daar van vry, ons alleenlyk vergenoegde met hun Ampten en Ridder-Ordens af te nemen, en in Ballingschap te zenden, uitgezonderd dat de Vorst *Wasilei Wolodi Merowits Dolboroukki* in zyn vorigen Rang gelaten wierd, dewelke, niet tegenstaande deze onze grote Genade, niet alleen onze heilzame schikkingen voor 't Ryk op een ongeoorloofde wyze wilde uitleggen, maar ook onze Keizerlyke Persoon zelfs met onbetaamlyke woorden beledigde, waarom hy door de Ministers en de Generaliteit ter Dood veroordeeld wierd; maar wy bevrydden hem ten tweden male van deze Straf, ontblootten hem alleen van zyne Bedieningen, en zonden hem naar *Schlusselburg* in Ballingschap, zo als zulks by de gedrukte Ordres van 't Jaar 1730. den 4. *April* en van 't Jaar 1731. den 22. *December* aan een ieder bekend gemaakt wierd, welke zagte Straf nochtans niet krachtig genoeg was, om hen over de begane Misdaden berou te doen hebben, ofte van nieuwe Godloosheden af te schrikken, vermits de Vorst *Joan Alexei* onze Keizerlyke Persoon en Familie beschimpte, welke Misdaad hy ook na gedaan onderzoek geenzints ontkende, waar door men daar en boven andere godloze Voornemens, van dewelke men te voren noch niet geweten had, gewaar wierd, die onder anderen hier in bestonden, dat de bovengemelde Vorsten ten tyde van de zware Ziekte des Keizers, onze Neef, een verraderlyken Raad gehouden hadden, hier in bestaande: Dat na den dood van zyne Majesteit de voornoemde Vorstin *Catharina* de Successie van den Russischen Throon zou hebben, om welke te verkrygen, zy by 't leven van meergemelde zyne Majesteit besloten een valsch Testament op den naam des Keizers te maken,

1740. January. ken, 't welk zy ook werkelyk hebben gedaan gehad, uit welk Testament valschelyk bleek, dat zyne Majesteit de voornoemde Vorstin *Catharina* tot Opvolgster van den Russischen Throon had aangesteld, 't geen de Vorst *Wasilei Loukitz Dolhoroukki* reets begonnen had met zyn eigen Hand te schryven, maar onder voorwendzel van zyn slegte Schrift, niet voleinde, hebbende hy zulks nochtans daar na laten schryven door den Vorst *Sergei Gregoriewitz*, aan wien hy ter zelver tyd zyde, dat dit Testament des nachts door hen, in een Kamer opgesloten zynde, moest opgesteld worden, 't geen ook geschiedde, als wanneer de Vorst *Sergei* 't zelve eerst in 't klad, en daar na onder een verzierde Hand in 't net schreef, welk Testament door den Vorst *Ivan Alexiewitz* in tegenwoordigheit van zyn Vader en zyne Oomen schelmagtig is ondertekend met zodanige Caracters als zyne Majesteit deszelfs Naam gewoon was te tekenen, in 't voornemen, om niet alleen deze valsche Uiterste Wille na den dood des Keizers voor echt te doen doorgaan, maar ook alle de gene, die dit schelmagtig Testament mochten verwerpen, van kant te helpen, 't welk alles zy by d'ondervraging voor hunne Ballingschap, even zo wel als de Vorst *Sergei*, toen hy uit zyne Ballingschap te rug ontboden was, ontkend hebben, tot dat zy eindelyk door den Vorst *Ivan Alexiewitz* zelfs duidelyk overtuigt wierden, waar op zy hunne Schuld bekenden, met byvoeging, dat zy, ziende dat dit Testament na den dood van den Keizer niet konde ter uitvoer gebraght worden, 't klad met het nette verbrand hadden, zo als dit alles uit de Proceduren in onze geheime Cancellary blykt: Zelfs wilden de Vorsten *Wasilei* en *Michaels Wolodimerowitz Dolhoroukki* van deze schelmagtige Daden hunner Bloedverwandten, schoon zy daar van kennis hadden, nochtans niets bekend maken, maar hielden zich of zy daar van niets wisten, tot dat dezelve by 't onderzoek van dit Feit eindelyk daar van mede overtuigd wierden.

En nademaal zulke gewetenloze Overtreders der Godlyke en Ryks-Wetten niet zonder wel verdiende Straffe konden gelaten worden, **ZO IS 'T**, dat op onze Ordre in een generale Vergadering van Geestelyke en Militaire Staats-Personen, als mede van den Senaat, na rype overweging besloten is den Vorst *Joan Alexiewitz* te raadbraken, en hem 't Hoofd af te kappen, en de Vorsten *Wasilei Loukitz*, en *Sergei Gregoriewitz* t'onthoofden, welke Straf by een Vergadering van 't Volk te *Novogrod* aan hen is geoeffend. Maar de Vorsten *Wasilei* en *Michaels Wolodimerowitz Dolhoroukki*, alhoewel zy door de voornoemde generale Vergadering tot de Dood verwezen zyn geworden, en die Straf meer dan te veel verdient

heb-

hebben, zyn zy nochtans door ons allergenadigst daar van vry gesproken, en ieder van hen na een byzondere Plaats in Ballingschap gezonden, daar zy onder behoorlyke Wacht tot hun Dood toe zullen bewaard worden, zonder te mogen uitgaan, als alleenlyk na 't Huis des Heren enz. enz. 1740. January.

Gedrukt te St. Petersburg *by den Senaat den* 23. November 1739. N. S.

Wanneer de gemelde Prins *Jan Alexiewits* de Sententie had horen lezen, waar by hy gevonnist was, om levend te worden gerabraakt, hadt dezelve een Mes uit zyn zak gehaalt en zich den hals afgesneden, maar dat de Prins *Sergie* met weergaloze kloekmoedigheit na de plaats des Gerechts gegaan was.

Alzo 't Hof narigt gekregen heeft, dat vele misnoegde Russen, die de Party van de *Dolboroukki's* gekozen hebben, na de kant van *Turkyen* geweken zyn, heeft de Keizerin besloten een extraordinairen Ambassadeur naar *Constantinopolen* te zenden, om aan den Sultan plechtiglyk te verzoeken, „ deze Vlugtelingen niet onder „ zyne Bescherming te nemen, maar in tegendeel op zekere Con„ ditien over te leveren ".

De beide Ambassadeurs van den Schach *Nadir*, die in 't voorleden Jaar uit *Persien* daar aangekomen zyn, hebben hunne Brieven van Rappel ontfangen, zonder dat men eigentlyk weet, of zy hunne Commissie, waar mede zy belast geweest zyn, reets afgelegt hebben, dan of zy van daar vertrekken zonder iets voor hunnen Schach te hebben uitgevoerd. Den 27. passato is de Marquis *de la Chetardie*, Extraordinaris Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, daar aangekomen, en met veel Eerbewyzingen ontfangen: Alschoon hy aan de Staats-Ministers noch geen kennis van zyn aankomst gegeven hadt, hebben de buitenlandsche Ministers hem nochtans den 29. verwellekomt.

't Schynt, dat men aan dat Hof zich op de Propositien van dien Ambassadeur, niet verklaren, noch met denzelve in Negotiatie treden zal, voor dat de nieuwe Engelsche Minister, Mr. *Finch*, gearriveert zal zyn, als die van te voren langen tyd Groot-Brittannische Minister in *Zweden* geweest is, en grondige kennis van de zaken van dat Koningryk heeft, wordende dezelve in d'aan-

1740. January. ſtaande Maand *Maart* uit *Engeland* verwagt, daar men dan zien zal, welke Voorſtellingen van den een en anderen Miniſter meer ingang aan dat Hof zullen vinden.

PERSIEN. MEN heeft t'*Iſpaban* Hoofdſtadt van *Perſien* zeven dagen lang grote Feſtynen gehouden, en andere vreugde bedreven over vyf bloedige Veldſlagen, waar in de Monarch *Thamas Kouli-Kan* den Zegen met zeer veel roem behaald heeft, alzo de Mogol, niet tegenſtaande hy wel zulke magtige Legers als eertyds de roemrugtige *Darius* ofte *Alexander de Grote* op de Been gehad heeft, het nochtans tegen Hem niet heeft konnen uithouden, noch dezelve in Krygskunde evenaren: In de laatſte Veldſlag heeft de Triomf van Schach *Nadir* 't meeſte uitgeblonken, in dewelke hy 't gehele Leger der Indianen geſlagen en den Mogol *Fergan-Dagter*, hun Opperhoofd, teffens gevangen gekregen heeft: De Vrugten van deze Overwinningen zyn derhalven van gene kleine waarde geweeſt, alzo de Buit onder anderen beſtaat in de gehele Schatkiſt van dien ongelukkigen Vorſt, in Goud, Silver, Diamanten, Paarlen en andere koſtbare Waren, van welker menigte men gemaklyk kan oordelen, als men aanmerkt dat vier duizend Olifanten daar mede zyn beladen geweeſt; om niet te ſpreken van d'overige Buit, welke de Kamelen gedragen hebben: Maar boven dit alles heeft evenwel d'Edelmoedigheit van *Kouli-Kan* jegens d'Overwonnenen uitgeblonken, en zeer veel roem zelfs by zyn grootſte Vyanden voor hem verworven, vermits hy den gevangenen Mogol op zyn Troon herſtelde, hoewel met dit Beding, „ dat deze onverwinbare Perſiaanſche Kroon cynsbaar zou „ wezen, en een jaarlykſche Schatting moeten betalen". Maar de Mogol bedankte dien Schach over zyne Vryheit wel met Woorden, maar geenzints met'er Daad, want oordelende dat het een zoort van Slaverny was cynsbaar te wezen, en dit geenzints met de Waardigheit van zulk een, die andere tot Slaven maken kan, over een quam, begon hy de Stadt *Agra*, zynde de voornaamſte van geheel *Mogoliſtan*, te verſterken, en op nieu een Leger te verzamelen, welke Daad den Schach noodzaakte om terſtond dezen Rebel te gemoet te trekken en na verdienſte te ſtraffen; maar de Mogol lugt daar van gekregen hebbende, nam de vlugt

met

met zyne Wyven en verdere Hofstoet na d'overzyde van de Golf van *Bengalen*, zo dat *Thomas* zich van 't gehele Indiaansche Ryk meester gemaakt, den Titel van Keizer aangenomen, en niet lang daar na bevolen heeft, dat tot zekerheit van zyne Regering 14 duizend Familien der voornaamste Edellieden uit *Mogolistan*, met alle hunne Goederen, waar mede 26 duizend Kamelen en zeven duizend Olifanten geladen zyn, na dit Ryk gebragt zouden worden, waarom men dezelve in 't kort daar verwagt, als mede den Schach, die ondertusschen alle deszelfs Vasallen in dit Ryk voor drie Jaren vry van alle Schattingen verklaard heeft. De voornoemde verjaagde *Mogol* quam in 't Jaar 1720. na de moord van zyn Oom *Necossier* tot de Regering; zyn Vader was *Nebaan Siach*, maar heeft den Troon nooit beklommen; zyn Groot-Vader *Mehamet Mosen* stierf 1712, na dat hy vyf Jaren hadt geregeerd, welkers Vader *Aureng Zeb*, zyne Broeders vermoorde en met bloedstorten op den Troon quam, zynde in 't 91. Jaar zyns ouderdoms gestorven, en in de Historien genoeg bekendt. 1740. January.

ZEDERT dat te *Constantinopolen*, tyding van de grote Overwinnigen, door den Schach *Nadir* op den Groten Mogol behaald, was gekomen, schynt het dat zo wel de Divan als 't Gemeen zich over den Vrede met den Roomschen Keizer en de Czarin gesloten en geratificeert, meer en meer verheugt, vermits men daar door de handen vry zal hebben, om zich aan te kanten tegen d'Eisschen en Ondernemingen van dien Schach, welke onder den Dekmantel van eene Pelgrimage naar *Mecca* te zullen doen, waarschynlyk iets tegen de Staten van den Groten Heer in den zin heeft: Ondertusschen zyn vele van gedachten, dat dit toeschynend gevaar door den Divan vergroot word, ten einde aan de Janissaren 't misnoegen te benemen, 't geen dezelve over 't sluiten van den bovengemelde hoewel zeer voordeligen Vrede hebben opgevat, om welke rede de nodige schikkingen bereits gemaakt worden tot het verzamelen van een talryk Leger op de Grenzen van *Persien*, zynde naar *Babylon* en elders Expressen afgevaardigd, om daar met grote Plechtigheit te verkondigen den Vrede met de Christen-Mogendheden gesloten, en aan den Kapitein Bacha Bevel gezonden, om met zyn Vloot, niet tegen- TURKYEN.

1740. *January.* ſtaande 't gevaar waar aan hy in dit Jaargety onderhevig is, in de Zwarte Zee te blyven kruiſſen.

NEDER-LANDEN. DE Staten der Keizerlyke Nederlandſche Provintien, hebben eindelyk hun toeſtemming tot het ligten der buitengewone onderſtand-gelden, beſtaande in 3. Millioenen ten dienſt des Keizers gegeven, waar over 't Hof zeer wel in haar ſchik is, doch de meeſte zwarigheit ſchynt nu te wezen om de middelen uit te vinden van Finantie, om de gemelde ſomme, zonder een *Totale* verdrukking der Ingezetenen des Lands te bekomen; 't welk niet gevoeglyk zal konnen geſchieden, zynde d'Ellende en Armoede byzonderlyk in de Landen van *Henegouwen* en *Vlaanderen* zo groot, dat veel Inwoonders Huizen en Goederen verlaten.

Men is daar doorgaans van gevoelen, dat de Franſche Natie uit den tegenwoordigen Oorloch tuſſchen *Spanjen* en *Groot-Brittannien* trekken zal 't voordeel, van hare Manufacturen in plaats van den genen, die in *Engeland* gemaakt worden, in *Spanjen* in te voeren, maar de genen die beweren, dat de Britſche handel, eens uit *Spanjen* gebannen, zelfs na de geſlote Vrede daar bezwaarlyk weder herſtelt zal konnen worden, zyn 't ſpoor t'eenemaal byſter, gemerkt d'Engelſchen nooit hun aandeel van de Gallioenen en Flotille in eenige andere Manufacturen dan hunne eige leveren zullen.

Verſcheide hoge Officieren onder de Spaanſche Troupen, daar te Land zich ophoudende, vertrekken ſucceſſivelyk op ordre van 't Catholyke Hof naar *Spanjen*. De Prins *Hyacinth* van *Naſſau-Ziegen*, is van wegens den Prins van *Oranjen* een zekere Voorſlag gedaan, om de Regering van 't gemelte Vorſtendom, tegen een Jaarlyks Penſioen aan Geld niet wederom t'aanvaarden, maar heeft die aanbieding van de hand gewezen.

Een Bankier van *Montpellier* de Magiſtraat van *Bruſſel* by eenen Brief verwittigt hebbende, dat zekere Dame, die hy wiſt, dat te *Bruſſel* geboren en Dochter was van een Preſident, als mede een Weduwe van een Raadsheer, die maar een oog hadt, en nu onlangs hertroudt met een Spaanſch Officier, opentlyk op de reize door haar Man mishandelt en vervolgens in de Stadt *Narbonne* in een Klooſter geſtoken was; en vermits uit die omſtandigheit

heit ligt was af te nemen, dat die Dame niemant anders zyn konde, dan de Weduwe van *Villegas*, die de dwaasheit gehadt heeft, met den Ridder d'*Herzelles*, Lieutenant-Collonel ten dienste des Konings van *Spanjen* te trouwen, zo heeft de Magistraat den Brief aan den Souvereinen Raad van *Braband* medegedeelt, en aan den Raad-Fiscaal is bevolen, om alle de goederen van dien Ridder in beslag te nemen, tot dat deszelfs Gemalin weder in hare geboorteplaats zal gearriveert zyn.

1740. *January.*

Mevrou van *Vianen* vind, zo men zegt, alle dag nieuwe middelen, om haar zaak goed te maken, en men twyfelt niet, of haar Proces met Pater *Janssen* zal nu binnen korten uitgewezen worden, 't geen door gebrek aan nodige bewyzen niet heeft konnen geschieden. Zeker Kapitein in dienst van den Keizer heeft onder Eede verklaart, gezien te hebben, „ dat de Zakken van „ Mevrouw van *Vianen* in 't Jezuiten Klooster gebraght zyn, en „ dat Pater *Janssen* daar by was, toen dit geschiede", en zedert zyn die goede Paters zeer verslagen, alzo niet wel mogelyk zyn zal, om eene zo authentique verklaring krachteloos te maken. Men wil, dat Pater *Janssen* op verscheide Articulen gehoort is, en onder anderen ook op 't volgende, naamlyk, „ dat hy door „ Mevrouw van *Vianen* ontboden zynde, op pretext van te biech- „ ten", of 't niet waar was, dat hy jegens haar hadt gezegt; *weest op uwe hoede, dat gy vooral aan den Heer* Doremaal, (Wynkoper dier Stadt) *niet zegt dat ik uw geld heb, want ik zweer u, dat ik 't loochenen en nooit bekennen zou, al wierd ik als een St.* Laurentius *gebraden*, waar op hy van *neen* geantwoord heeft.

Den 4. dezer, op 't groot Theater van de Munt-Comedie, en vol gepropt van Burgerlieden, midden onder t'ageren, raakte 't Hembd van een Burger-Vrou die over een al te hete Stoof zat, in den Brand, die naast daar aan zaten, roken 't Vuur, en riepen! Brand! Brand! waar op zulk een schrik en confusie onder d'Aanschouwers quam, dat ieder een zich na de deur spoede en 3 à 400 Personen over malkander buitelden; doch nergens geen Vuur gewaar wordende, keerden ze wederom na de Comedie; maar 3 à 4 Personen waren zo elendig gekneust, dat men hen aanstonds de laatste Kerkrechten moest toedienen, en men twyffelt aan hun opkomst: Ondertusschen hebben in die wanor-

dre

1740. *January.* dre vele Juffrouwen hare Mutsen, Ringen, Hals-Kruissen en Ketens, Oor-Ringen, &c., en veel Heren hunne Paruiken, Hoeden, Horologien, &c. verloren. Dat is droevig, maar 't volgende kluchtig.

De *Capucynen* van die Stadt, hebben den 9, en 11. in hun Klooster een *Blyeindend Treurspel* gespeelt *, en zedert werd van die Eerwaardige Paters veel gesproken. Zy waren op zyn Romeinsch gekleedt, en men was voornaamlyk ten hoogsten voldaan over d'aangename Air der beweging van 't Lichaam in 't danssen, alzo zy dit boven de Dansmeesters hadden, de vermaardste zelfs niet uitgezondert, dat hunne Baarden die heel proper gepoejerd waren, met welke zy zodanige beweging maakte, dat zy volmaaktelyk de maat te kennen gaven, vervolgens een zeer aangename zwier byzettede, zo verre dat de meeste Aanschouwers, daar onder verscheide voorname Heren verklaren zich in een Comedie nooit zo wel gediverteert te hebben.

De Gedeputeerden van de Staten Generaal, der *Vereenigde Nederlanden*, hebben met die van de Raad van Staten in conferentien geweest, nopens eene extraordinaris *Petitie* ter augmentatie der Troupen met 12000 Man, 't Equiperen van 12. Oorlochschepen, 't nodige te bezorgen ter reparatie der Vestingen en 't aanvullen der Magazynen.

Haar Ed. Groot Mogende de Staten van *Holland* en *West-Vriesland*, hebben de Consenten op den voet als voorleden Jaar gereguleert. De bediende van den Heer van *Hoey*, Ambassadeur van de Staten Generaal aan 't Hof van *Vrankryk*, die d'uitgewisselde Ratificatie van de hernieuwing van het Tractaat van Tarif en Commercie &c. tusschen zyn Aller-Christelykste Majesteit en de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* den 20. dezer heeft overgebraght, is door Haar Hoog Mogende beschonken met een goude Medaille van 300. guldens.

Ver-

* Mogelyk zal den Lezer deze Munniks Comedie en Dans zeer vreemd en ongehoort voorkomen, te meer: om dat dezelve in 't minst beantwoord aan hunne gepretendeerde Confessie, Heiligheit en Mortificatie, ingevolge de Regels van *Franciscus* hunner Ordens Insteller. Maar den Lezer gelieft, om uit den dut te komen en die gemaakte Zwarigheden opgelost te vinden, na te zien de *Mercurius* van den jare 1694. 2. Deel *pagina* 270. enz. en zal aldaar deze Daad wel haast op zyn Munniks gewettigt vinden.

Vermits 't Octroi van de Nederlandsche Oostindische Maatschappye dit jaar staat t'eindigen, zo zyn eenige Bewindhebbers van de respective Kamers in 's *Hage* gearriveert, om de vernieuwing van 't zelve by de Heren Staten Generaal uit te werken. 1740. *January.*

Haar Hoog Mogende hebben 't volgende Placaat doen Publiceren.

De Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen, salut, doen te weten: Alzo tot Onze kennisse gekomen is, dat in de Landen grenzende naast aan die van Onzen Staat, omtrent *Maastrigt* en de Landen van over Maaze onder Onze Staat ressorterende, als in de Hertochdommen *Gulich* en *Berg*, in de Stadt en 't Ryk van *Aken*, 't Land van *Luik*, en elders, niet alleen den uitvoer van Granen uit die Landen scherpelyk verboden is, maar dat ook d'Ingezetenen van die Landen, in de Landen van over Maaze ressorterende onder Ons Gebied, naast gelegen aan de Landen alwaar den uitvoer verboden is, trachten in te kopen en wech te voeren de Granen die aldaar gevonden werden, en dat vele van Onze goede Ingezetenen aldaar, verlokt door een gering profyt, haar van hare Granen ontdoen, en die laten uitvoeren, niet overdenkende dat zy daar door in korten zelf tot gebrek staan te vervallen, en in d'uiterste verlegenheit te geraken; ZO IS 'T, dat Wy hier in ten beste van Onze goede Ingezetenen in die Quartieren willende voorzien, nodig en goedgevonden hebben, t'ordonneren en te statueren, zo als Wy ordonneren en statueren by dezen, dat by provisie, en tot Onzen kennelyken wederzeggen, geen Granen van wat zoorten die zouden mogen wezen, zullen mogen werden uitgevoert, na buiten 't Gebied van Onzen Staat werwaarts 't ook zoude mogen wezen, te weten uit de drie Landen van over Maaze, Partage van Onze Staat, uit den *Vroenhove*, mitsgaders uit de verdere Banken en Districten, onder Ons Gebied, by en omtrent *Maastrigt* gelegen, allen uitvoer van Granen van daar na buiten, hier mede wel expresselyk verbiedende en interdicerende, op pœne dat die gene die achterhaalt zullen werden hier tegen te doen, en eenige Granen na buiten te vervoeren, zullen verbeuren de Granen die achterhaalt zullen werden, en de Wagens, Karren en Paarden waar mede zulks zal komen te geschieden, en dat die gene die niet achterhaalt, maar evenwel namaals bevonden zullen werden eenige Granen tegen dezen Onzen Placate te hebben uitgevoert, daar van in regten geconvinceert werdende binnen zes maanden,

1740. *January.* na dat de contraventie zal wezen gepleegt, zullen verbeuren 't dubbelt [illegible] dien, t'appliceren de helfte voor den Aanbrenger, en de helfte voor den Officier die de calange zal doen; lastende en bevelende hier mede allen Officieren en Justicieren, dien 't aangaat, in de voorschreve Landen van over Maaze van Onzen Ressorte, den *Vroenhove* en andere Banken en Districten omtrent *Maastrigt* gelegen, onder Ons Gebied gehorende, dezen Onzen Placate t'achtervolgen, en te doen achtervolgen, procederende tegen de Contraventeurs zonder eenige conniventie, dissimulatie en verdrag, want Wy zulks ten beste van de goede Ingezetenen bevonden heben alzo te behoren.

En op dat hier van niemant eenige ignorantie pretenderen, willen en begeren Wy dat dit Ons Placaat, zo binnen de Stadt van *Maastrigt*, als in de Landen van over Maaze onder Ons Gebied staande, den *Vroenhof* en Banken hier voren gemeld, alom gepubliceert en geaffigeert zal werden, ter plaatze daar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen.

Aldus gedaan in den *Hage* onder 't Cachet van den Staat, de Paraphure van den Heer Presiderende in Onze Vergaderinge, en de Signature van Onzen Griffier, op den 12. *January* 1740. Was geparapheert, *R. B. R. Graaf van Rechteren, vt.* Onder stond, ter ordonnantie van de Hooggemelde Heren Staten Generaal. Getekend, *F. Fagel.* Zynde op 't spatium gedrukt het Cachet van Hooggemelde Haar Hoog Mog. op een roden Ouwel, overdekt met een papieren Ruite.

BYZONDERHEDEN. DEN 29. dezer, is t'*Oostelbaars*, Majorie van de Stadt 's *Hertogenbosch*, in d'ouderdom van 110. Jaren overleden *Gysbert Snellers*, Hoevenaar op de *Baaster - Hoeve* van den Heer van der *Does*, Raad aldaar, zynde zyn Moeder van hem zwanger geweest toen Prins *Frederik Hendrik* die Stadt belegerde.

Volgens d'ingekome Lysten te *Wenen*, zyn 't gepasseerde Jaar over de 100000. Menschen in *Hongaryen* aan de contagieuze Ziekte gestorven. Zedert den 23. *December* 1738 tot den 22. *December* 1739. zyn in de Stadt *Londen* en Voorsteden gedoopt 2828. Jongetjes en 7953 Meisjes, in 't geheel 16181 Kinderen, en gesturven 12416. Mans en 13016 Vrouspersonen, in 't geheel 25432, en dus dit Jaar 393 minder als voorleden Jaar. In 't gepasseerde Jaar 1739. zyn te *Wenen* 6142. Personen van beiderley Sexe gestorven, en daar en tegen 6060. Chisten-Kinderen geboren.

In

In 't gepasseerde Jaar zyn t'*Amsterdam* gestorven 7507. Personen, zynde 255 minder als in 't Jaar 1738. En getrouwt 2561 Paar: Namentlyk 1633. Paar in de Gereformeerde Kerken, en daar buiten 298. Gedurende 't Jaar 1739. zyn in *Texel* binnen gekomen 1640. Schepen uit alle de Gewesten. 1740, *January.*

Men bericht van *Lisbon* den 19. *December*. Zedert drie weken heeft men op de Kusten van dit Koningryk zo zwaar Weer gehadt, dat niemant weet, ooit dergelyken beleeft te hebben, waar door zo veel rampen zo ter Zee als te Land veroorzaakt zyn. Een Schip, naar *Brazil* gedestineert, en waar van de Lading op 600000. Crozados geschat wierd, is niet ver van dezen Haven verongelukt. Vyf andere Schepen, die van *Port à Port* naar *America* onder zeil waren gegaan, zyn insgelyks gebleven. Drie Engelsche Schepen en een Zweedsch hebben omtrent den laatstgemelden Haven schipbreuk geleden, na dat ze verscheide uuren lang tegen de Baren en tegen den Wind geworstelt hadden. Deze vier Schepen zyn alle met Man en Muis vergaan. Te Land is de schade, door dien storm veroorzaakt, insgelyks onbeschryvelyk groot, zynde op verscheide plaatzen Huizen omver gewaait, en zware Bomen met wortels en al uit d'Aarde gerukt.

't Schip *Rooswyk*, Schipper *Daniel Roussieres*, den 8. dezer uit *Texel* naar *Oostindiën* gezeildt, is weinig dagen daar na, door een zware Mist op *Goodwind-Zant*, met Man en Muis gebleven.

Nadienwe, even als in 't Jaar 1709. op den 6. *January*, hebben bevonden 't begin van een felle ongemene strenge Vorst, welke zich by vervolg door geheel *Europa* heeft doen gevoelen; zullenwe, in deze en de twee volgende maanden, na onze schikking en verdeling der Gewesten, de verkrege Byzonderheden van dien den toegenegen Lezer, wegens derzelve Zeldzaamheden komen mede te delen.

d'Observatien die desaangaande genomen zyn, heeft men te *Hamburg* bevonden dat dezelve in haar grootste hoogte 5 à 8 Graden sterker geweest is, dan in die van 't Jaar 1709. t'*Amsterdam* heeft men bevonden, dat volgens de Thermometer van *Farenheidt* de koude, die men daar den 13. dezer hadt, 8 Graden sterker geweest is als in 't jaar 1709. Op welke Thermometer door den Heer *Nicolaas Duyn*, Medelid van 't *Collegium Physi-*

1740. *cum & Mathematicum* binnen de Stadt *Haarlem* d'onderstaande nau-
January. keurige Waarnemingen aan de Liefhebbers der Natuurkunde is medegedeelt geworden.

January, 1740.	*Op Graden.*	*Op Graden.*	*Op Graden.*
4 Maandag	*Begint te vriezen.*	- - -	's avonds 33
5 Dingsdag	's morg. 28	's middags 29	's avonds 26
6 Woensdag	's morg. 24	's middags 26	's avonds 24
7 Donderdag	's morg. 23	's middags 28	's avonds 24
8 Vrydag	's morg. 23	's middags 27	's avonds 17
9 Saturdag	's morg. 13	's middags 14	's avonds 7
10 Sondag	's morg. 5	's m. 6 *en* 1 *half*	's avonds 0
11 Maandag	*onder* 0 *een en een half*,	*na genoeg* 2.	(*de felste koude.*)
- - - - -	- - - - -	's middags 0	's avonds 6
12 Dingsdag	's morg. 12	's middags 14	's avonds 12
13 Woensdag	's morg. 13	's middags 21	's avonds 21
14 Donderdag	's morg. 28	's middags 32	
- - - -	*Dien eigen middag te half* 2 *uuren*	35	*Gr. Dooiweer.*

Bovengemelte Observatien zyn genomen 's morgens ten 8, 's middags ten 12. en 's avonds ten 10. uuren: De Wind heeft van den 5. tot den 13. dezer gedurig na genoeg Oost met een buitengewone kracht gewaaid.

Te *Londen* zach men den 15. dezer verscheide Schepen in de Rivier de *Theems*, zommige geladen met Koorn, andere met Kolen, door 't Ys gezonken; andere Schepen zach men op zy leggen, andere 't onderste boven gekeert, andere wederom driftig, welkers Kabels door de schotzen Ys aan stukken gezaagt zyn, ook zach men verscheide Boten, onder 't Ys, terwyl 't Ys in andere wederom verscheide gaten gemaakt heeft, en wyl 'er naulyks ooit meer Schepen dan toen teffens in de Rivier gelegen hebben, zo kan men met waarheit zeggen, dat niemant weet, ooit van zo grote schade gehoort te hebben. Ook hoort men byna alle dag, dat 'er Menschen dood gevroren zyn, daar onder 't Volk van 6 Wagens, die van *Wiltshire* quamen, in de Duinen van *Marlborough*. Den 18. heeft de Hertoch van *Cumberland* op 't Canaal in 't Park van St. *James* eenigen tyd op schaatzen gereden. Van

Black-

Blackwall heeft men, dat alle de Schepen daar bevroren lagen, 1740.
dat de Menschen na en van dezelven over 't Ys wandelden, en *January.*
dat verscheide kleine Schepen, zonder iemant daar in, gins en weer dreven, daar onder een van 300 Ton met de kiel om hoog. Den 17. lag de *Theems* al zo vast toe, dat verscheide honderd Menschen toen na d'overzyde gingen, en alom ziet men op 't Ys Tenten en Kramen opgeslagen. Voorleden week is een Postillon uit 't Noorden te *Derby* gebraght, zynde op zyn paard dood gevroren. Van *Gravesand* heeft men, dat daar zo veel Ys was, dat geen Schip zonder 't uiterste gevaar passeren kan.

Te *Parys* hadt men zedert den 11. zo een sterke Oostewind met felle Vorst gehad, dat daar door vele Menschen en Beesten omgekomen zyn, en de Cardinaal Aardsbisschop heeft om daar tegen te voorzien, een Ordonnantie gepubliceert, dat in ieder Voorstad een Huis zoude gereed gemaakt worden, om Personen, die gebrek van Woning en Levens middelen hebben, daar in t'onderhouden. De Heer *Feydeau de Merville*, nieuwe Lieutenant Generaal van de Politie, heeft in aanmerking van de grote Koude, welke men daar heeft, en die veel heviger dan die van 't Jaar 1709 bevonden word, ten dienste van d'Armen op alle publique Plaatzen van die Stadt grote Vuren laten aanleggen, om welke rede 't Gemeen aan dien Heer by 't begin van zyn Ampt veel Zegen toewenscht.

Te *Wenen* hadt men den 13. zo een fellen Winter als in 't Jaar 1709, en in de Voorsteden zyn reets vele Menschen door de grote Koude gestorven.

Te *Dresden* zyn zedert den 16. zo wel als op 't Land verscheide Menschen dood gevroren, en van d'op Schildwagt staande Soldaten hebben vele dood gevroren Neuzen, Ooren, Handen en Voeten bekomen, zo dat men daar genoodzaakt geweest is, d'aflossing om een half uur te doen. In 't Hannoversche zyn door d'ongemene felle Koude op verscheide Plaatzen vele Menschen en Beesten wech geruckt.

Voor den 12. was te *Hamburg* de koude van dag tot dag felder geworden, en tot zulk een trap opgeklommen, dat niemant diergelyken heugt: Ook hadt men toen reets d'*Elve* te *Haarburg* met Paarden en Sleden gepasseert, en verscheide Passagiers en Postil-

 lions

1740. *January.* lions zyn op de Routen doodgevroren, gelyk noch laatst de Postillion en een Passagier op 't eerste Relais van daar na *Elseburg*. Uit de Keur- en Vorstelyke-Bronswyksche Landen heeft men ook droevige berichten van veele doodgevrorene Menschen, byzonder Postillions en Reizigers, ontfangen

Te *Coblens* hadt men den 21. de Vorst en koude zo onverdraaglyk fel en sterk, dat geen Mensch, hoe oud ook, heugt diergelyke harde Vorst en koude ooit beleeft te hebben; veel Menschen zyn dood gevroren, de Stammen der Bomen midden door gescheurt; 't Gevogelte en Wild is genoegzaam wech, en zelfs zyn, 't geen men daar nooit gehoort heeft, de Ravens in 't vliegen door de koude Lucht geborsten, dood neergevallen.

Wanneer den 17. omtrent 200 zo Crevelsche als Urdingsche Ingezetenen over 't Ys door den *Rhyn* passeerden, wierd 't zelve gaande en die Menschen dreven wech, doch de meeste salveerden zich met in 't Water te springen, en gelukkig aan d'overzyde, behalven 7, als 5 Mans- en 2 Vrous-Personen, die met het Ys hier en daar dreven, waar van noch 2 aan de zyde van *Urdingen* gered zyn, een Jongeling van 10 Jaren wierd door 't Ys verbryzelt, d'overige 4 wierden noch twee uuren verre beneden van de Bergsche Boeren gesalveert.

Van *Swellen* heeft men, dat in de laatste excessive koude 5 Pruissische Soldaten 's nachts op hunne Posten dood gevroren zyn.

Zedert eenige dagen hadt men te *Francfort* zulk een felle koude bespeurt, dat d'oudste Lieden diergelyken niet heugen beleeft te hebben, en tusschen den 8. en 9. bevind men dezelve aan de Thermometers 5 Graden hoger als die van 't Jaar 1709.

Den 19. was de Vorst te *Dantzich* en in die Gewesten zo fel, dat zelfs de *Wyxel-Stroom* beneden de Wyxel munder Schans met vast Ys bedekt was, 't welk niemant heugt ooit by eenige voorgaande koude Winters geschied te zyn; even van alle kanten hadt men droevige narigten van Menschen, die niet alleen op de Wegen, maar in hunne Huizen en Bedden dood gevroren zyn: Brieven uit *Polen* en *Litthauwen* behelzen, behalven diergelyken slegte tydingen, dat de Wolven en Beren by gehele Benden omzworven, en Menschen en Beesten verscheurden, zo dat men overal als opgesloten, leven moest. In *Podolien* en langs die Streken,

ken, alwaar de Russische Troupen door gemarscheert zyn, ziet het 'er zo veel elendiger uit, om dat alles wech gefourageert is, en de Menschen dus niet alleen van de koude, maar ook van honger creveren. 1740. January.

Door de strenge koude, die men zedert den 10. te *Stokholm* gehadt heeft, komen de Wolven en Beren tot voor de Huizen en Stallen der Landlieden, zo dat zy niet veilig van d'eene Plaats tot den anderen reizen konnen.

Te *Petersburg* was den 5. de koude die in dat Land doorgaans zeer streng is, zo ongemeen fel geweest dat men niet weet ooit zo een harden Winter beleeft te hebben. Dit zelven melden de Brieven van *Archangel* en *Novogrod* insgelyks.

t'*Amsterdam* waren den 11. reets eenige Posten en Schaatsryders dood gevroren, en zelfs verscheide Menschen in de Stadt en 2 à drie Stenen Sluizen door de Vorst geborsten.

De Rivier de *Lek* voor de Stadt *Schoonhoven*, was den 14. zo vast toegevroren, dat men dezelve met Paarden en Wagens passeerde. Den 12. 's nachts ten 10 of 12 uuren is een Huis te *Polsbroek* aan de Noordzyde by de Kerk afgebrand, een oude Vrou, die niet al te snedig was, is daar in verstikt en half verbrand, den brand zoude veroorzaakt zyn door een Stoof, die zy by haar in 't Bed had genomen.

Te *Maassluis* hadt men den 19. aangemerkt, dat het Ys in de Maas omtrent de Stadt *Brielle* zedert 't Jaar 1688 zo vast niet hadt gezeten als in de voorlede week, hoewel 't zelve naderhand daar omtrent weder los gegaan is, maar op dien tyd zyn geen Menschen verdronken, zo als 't gerucht gelopen heeft, hebbende de vyf Personen, welke op dien tyd door 't breken van 't Ys in gevaar waren, zich echter noch gelukkig gered.

In *Holland* en andere Provincien zyn verscheide Menschen op de publique Wegen en in de Steden dood gevroren gevonden.

Gelyk nu dit Jaar 1740 in deszelfs begin zich in 't natuurlyke door een gantsch ongewone koude gedenk- en merkwaardig maakt, zo mocht het ten opzicht van 't Politique niet minder gebeuren, 't geen de Tyd leren zal.

FE-

1740
February.

FEBRUARY.

GROOT-BRITTANNIEN.

IN 't begin van den laast voorgaande Titel van *Groot-Brittannien* gezien hebbende, dat 'er verscheide sentimenten over 't Spaansche Manifest door de Britsche Natie verspreid wierden; zo ziet men van dezelve, onder anderen, 't volgende Discours, daar tegen ingebraght:

„ 't SPAANSCHE Manifest en de van te voren in den *Haag* uit-
„ gekomene *Revision de l'examen*, &c. schynen met een zeldzame
„ Politie opgesteld te zyn; want in plaats, dat men anderzints
„ al 't onrecht en ongelyk aan de Hoven en derzelver Ministe-
„ rie wyt, en de Natie, om ze tot vriend te behouden, daar van
„ vry spreekt; zo belegt men in tegendeel daar in deze Natie
„ met de hatelykste beschuldigingen van de Werelt, als of ze
„ allegaar maar Contrebandiers, of Complicen, Begunstigers en
„ Verdedigers van Contrebandiers waren, en die 't niet om Rech-
„ ten, Privilegien en Vryheden van den Koophandel, volgens
„ 't Recht der Volkeren en den Inhoud der Tractaten, maar en-
„ kel om d'onrechtmatige grote profyten, dieze uit den West-
„ Indische Sluikhandel trokken, te doen was; wordende onder-
„ tusschen 't gedrach van ons Hof en Ministerie tot op het sluiten
„ van de *Conventie* goedgekeurd en geprezen, en aan dezelve
„ niets anders verweten, als dat ze zich zedert door de menigte
„ en geschreeu der zich daar tegen aankantende, tot andere Re-
„ solutien hadden laten bewegen, &c.: 't Is dan geen wonder,
„ dat deze Natie door zulke injurieuse beschuldigingen meer dan
„ ooit op 't Spaansche Hof en Ministerie verstoort is, en men
„ aan 't Hof de slinkse streken bemerkt, van te pryzen, om na-
„ derhand zo veel te meer te konnen laken, even eens als of
„ niet altoos Recht, Gerechtigheit en Vrede, en het ware wel-
„ zyn van deze Natie derzelver Intentie, Regel en Richtsnoer in
„ haar doen en Handelingen waren, om ze daar door in mis-cre-
„ diet by de Natie, en dus tot onderlinge Verwyderingen te bren-
„ gen. 't Is waar, dat men 't oog houdende op de grote Arma-

„ ture,

„ ture, die men voor de Conventie hier gemaakt heeft, zou mo- 1740.
„ gen zeggen: *Parturiunt montes*; en naderhand, 't oog op de *February.*
„ Conventie kerende, *Nascitur*, &c.: Doch men heeft toen met
„ Reden gemeent, iets aan de wenschelyke Vrede te mogen op
„ offeren, en van 't Spaansche Hof Recht en gelyk, volgens Bil-
„ lykheit, zich beloofd en verwagt; maar ziende, dat men daar
„ in te leur gestelt was, heeft men wel moeten tot andere Re-
„ solutien en Maatregelen grypen, dewelke nu zo wel van 't Hof
„ als de Natie met alle rigeur vervolgt worden, tot dat het
„ Spaansche op ander en beter gedachten zal gebraght zyn".

Overgaande tot d'opgevolgde Verrichtingen van 't Parlement, zo heeft de Heer *Walpole* den 26. passato aan 't Huis een Bil gepresenteert om den Koophandel met *Spanjen* te verbieden, en na dat die voor d'eerste rys gelezen was, wierd bevolen dezelve voor de tweedemaal te lezen.

Den 27. is door de Gemeentens in Committé over de Subsidien besloten aan den Koning voor het tegenwoordige Jaar 1740. tot onderhoud der Vestingwerken en Garnizoenen in zyne Majesteits Volkplantingen, als mede *Minorca*, *Gibraltar*, *Canso*, *Placentia* &c., toegestaan 266203 Ponden Sterlings 2 Schellings 1 en een half Pens; Voor 't onderhoud der Weduwen van d'Officieren, dewelke by 't vaststellen van de halve Soldy gestorven en voor den 25 *December* 1716, met dezelve getroud geweest zyn, 3908 Ponden Sterlings; Voor de gewone kosten van d'Artillery 94071 Ponden Sterlings 11 Schellings 3 Pens; en voor de buiten gewone kosten van d'Artillery te Land, waar in 't Parlement noch niet heeft voorzien, 46362 Ponden Sterlings 13 Schellings 5 Pens; Verders 20000 Ponden Sterlings, om in 't Sinking Fonds te vergoeden eene gelyk grote Somme, dewelke uit het zelve genomen is, om aan de Bank te betalen een Jaarlyks Intrest van een Somme van 500000 Ponden Sterlings, ontleend op de Rechten van het Zout ten dienste van d'Onderstandgelden van 't Jaar 1735 &c.; Wyders 5865 Ponden Sterlings 18 Schellings 9 Pens, om aan 't gemelde Sinking-Fonds te bezorgen dezelfde Somme, dewelke daar uit genomen is, om het kort van de Rechten op het gestempelt Papier in 't Jaar 1738, te vergoeden, als mede 58333 Ponden Sterlings 6 Schellings 8 Pens, op Rekening van de Sub-

 sidie,

1740. *February.* sidie, te betalen aan den Koning van *Deenmarken* voor 't tegenwoordig Jaar 1740, in gevolge het Tractaat dien aangaande gesloten den 14. *Maart* 1729. Den 28. heeft de Heer *Fane* van de voornoemde Resolutien van het Committé aan de Gemeentens verslag gedaan, dewelke zy hebben goedgekeurd. Den 29. heeft 't Huis in Committé over de middelen om de Subsidien te heffen, besloten, dat 81722 Ponden Sterlings 7 Schellings 10 en 1 vierde Pens, die in den Exchequer als 't overschot van d'Onderstandgelden van 't voorgaande Jaar noch voor handen zyn, daar uitgenomen en tot de Subsidien by de tegenwoordige Zitting van 't Parlement aan den Koning toegestaan, gebruikt zullen worden, en bevolen, om Dingsdag van deze Resolutie aan de Gemeentens verslag te doen, tot welken dag zich 't Huis geadjourneerd heeft.

Den 2. dezer heeft de Heer *Fane* van de Resolutie tot het heffen der Subsidien in Committé genomen verslag gedaan aan de Gemeentens, die dezelve hebben goedgekeurt; waar na 't Huis in Committé gekeerd zynde over de Naturalisatie-Bill van de vreemde Protestanten in d'Americaansche Volk-plantingen, eenige Veranderingen daar in gemaakt, en bevolen heeft, om van dezelve morgen aan de Gemeentens Rapport te doen. Den 3. hebben de Lords de Matrozen-Bill voor de derde maal gelezen, na eenige Veranderingen daar in gemaakt te hebben gepasseerd, en naar de Gemeentens te rug gezonden, om die Veranderingen toe te stemmen: waar op hunne Lordschappen zich tot Vrydag geadjourneerd hebben.

Den 4. heeft de Heer *Sandys* aan 't Huis der Gemeentens een Bill gepresenteerd nopens het verklaren en verbeteren van een Acte in 't eerste Jaar der Regeringe van wyle de Koningin *Anna* gepasseerd, om krachtdadiger te beletten en voor te komen de Bedriegeryen en Abuisen van 't Werkvolk van de Wol-Linnen-Bombazynen-Kattoen-en Yzer-Fabryken in dit Koningryk, zynde dezelve voor d'eerste maal gelezen. Den 5. heeft het Huis in Committé over de Subsidien besloten aan den Koning toe te staan 33429 Ponden Sterlings om de zes Regimenten Mariniers voor 't Jaar 1740. met 2040 Man, d'Officieren daar onder begrepen, te vermeerderen en t'onderhouden; Verders 2450 Ponden Sterlings

13 Schel-

13 Schellings 6 Pens tot den onderhoud van een Compagnie Invalides, dewelke men ten eersten zal opregten en teffens eene Vermeerdering van 20 Man maken in ieder van de vier Compagnie Invalides, welke in 't voorleden Jaar opgerecht zyn; en eindelyk, dat aan zyne Majesteit zouden ingewilligt worden 10347 Ponden Sterlings 6 Schellingen voor de geappoincteerde Lyfwachten van 't Chelsea-Hospitaal, en dat van dit Besluit aanstaanden Maandag aan de Gemeentens Rapport zou gedaan worden, tot op welken dag zich 't Huis, na dat het zelve de voornoemde Naturalisatie-Bil voor de derde maal had gelezen en goedgekeurd, geadjourneerd heeft.

1740. February.

Den 8. heeft de Heer *Fane* aan de Gemeentens verslag gedaan van de voornoemde Resolutien in Committé genomen, die door 't Huis niet alleen goedgekeurd, maar ook reets aan 't Comptoir van Oorloch de nodige Ordres gezonden zyn, om den inhoud van dezelve ter uitvoer te brengen. Ter zelver tyd hebben de Commissarissen van de Volkplantingen in *Georgien* aan de Gemeentens een Request gepresenteerd, 't welken gelezen en aan 't Committè over de Subsidien gesteld is.

Den 9. hebben de Gemeentens den Voorslag nopens 't inbrengen van een Bill, om de vryheit van 't Parlement door 't bepalen van d'Amptenaren, die in 't Huis Zitting zullen hebben, te beveiligen, met 222 tegen 206 Stemmen verworpen. Ondertusschen word verzekert, dat de Tegen-Party in d'aanstaande week zal voorstellen, om de driejarige * in plaats van de zevenjarige Verkiezing van 't Parlement te herstellen, niet tegenstaande 't waarschynlyk is, dat deze Voorslag niet meer ingang zal vinden, als de bovengemelde. Gistere heeft 't Huis in Committé over de Bill nopens 't Verbod van den Koophandel met *Spanjen* eenige Veranderingen daar in gemaakt, en bevolen daar van Maandag Verslag te doen. Den 12. zyn grote Debatten ontstaan wegens den Voorslag, dat de gewone Begroting van de Vloot voor het tegenwoordig Jaar aan 't Committé van de Subsidien zou gesteld worden, 't welk eindelyk met 143 tegen 95 Stemmen goedgekeurd

* Deze verandering hoe ingekomen tot zeven Jaren. Zie *Mercurius* van den Jare 1716. I. *Deel pag.* 265.

1740. February. gekeurd wierd; waar na 't Huis in Committé gekeert zynde besloten heeft, dat 10 duizend Ponden Sterlings tot Onderhoud van het Greenwich-Hospitaal, 4 duizend Ponden Sterlings tot het repareren en voltooyen van de Westmunster-Abdy, en 10 duizend Ponden Sterlings tot handhaving van de Forten en Vaststellingen der Africaansche Compagnie aan den Koning zullen toegestaan worden, en dat het Huis op aanstaande Woensdag de Subsidien verder in overweging zal nemen.

Den 15. heeft de Heer *Fane* aan de Gemeentens Verslag gedaan van de Veranderingen in de Bill nopens 't Verbod van den Koophandel met *Spanjen* gemaakt, welke Veranderingen goedgekeurd zynde, bevolen wierd die Bill nevens dezelve in 't net te stellen. Vervolgens deed de gemelde Heer Rapport van de Resolutien Vrydag in Committé nopens de Subsidien genomen, dewelke mede goedgekeurd zyn, en na dat het Huis in groot Committé gekeerd was over de middelen om dezelve te ligten, wierd besloten, dat ten dienste van 't lopende Jaar een Millioen Ponden Sterlings uit het Sinking-Fonds zou genomen worden, welke Resolutie goed gekeurd en bevolen is een Bill daar van intebrengen. Eindelyk hebben de Gemeentens de Bill nopen 't Verbod van den Koophandel met *Spanjen* voor de derde maal gelezen, gepasseerd en aan de Lords gezonden; waar na de Heer *Charles Wager* aan dezelve een Bill overhandigde nopens het registreren van de Matrozen &c., welke voor d'eerste maal gelezen en bevolen is te doen drukken.

Den 18. zyn de Resolutien, in Committé nopens de Subsidien genomen, door de Gemeentens goedgekeurd, zynde dezelve als volgd: dat tot Onderhoud van de Generaals en Staf-Officieren 22880 Ponden Sterlings 19 Schellings 2 Pens; op Rekening van de gereformeerde Officieren van des Konings Land- en Zee-Magt 34587 Ponden Sterlings; en tot vebetering en handhaving der Volkplantingen in *Georgien* 4000 Ponden Sterlings; aan zyne Majesteit zullen toegestaen worden. Den 19. hebben de Lords de Bill aangaande 't Verbod van den Koophandel met *Spanjen* voor de eerste maal gelezen, en bevolen den Koning by Addres te verzoeken voor 't Huis te willen openleggen den Staat der Nationale Schulden in de Jaren 1738 en 1739, nevens een Rekening

ning nopens het Product van 't Sinking-Fonds in 't laastgemelde jaar, als mede welke Schulden, voor den 25 *December* 1716 gemaakt, met het zelve afgedaan zyn; waar na zich de Gemeentens tot Maandag en de Lords tot Woensdag geadjourneert hebben. 1740. *February*.

Men begint nu te zien, hoe noodzaaklyk 't geweest is, dat de Hofparty zich met alle mogelyke kracht gekant heeft tegen d'opgemelde Bil, tot het bepalen van 't getal van zodanige Leden in 't Parlement, die Ampten hebben, of van 't Hof Pensioenen trekken. By aldien de tegenparty die Bil hadden konnen doordringen, men zou terstond daar na in 't Hogerhuis den voorslag gedaan hebben, wegens het presenteren van een Addres aan den Koning, van den volgenden inhoud:

„ Dat vermits de Koning betuigt had, dat hy wenschte, by alle „ gelegenheden 't advys van zyn Parlement te hebben, en wel „ voornaamlyk in het tegenwoordig tydsgewricht van den Oorloch met *Spanjen*; 't Huis, om nieuwe blyken te geven van „ zynen iever voor de Regering, zo als ook voor 't welzyn en „ d'Eer van de Natie, van zyn plicht oordeelde, aan zyne Majesteit te vertonen dat men den Oorloch niet voortzette met die „ kloekmoedigheit, zo als 't behoorde; dat dus noodzaaklyk zoude zyn, een Committé, verkozen door 't Huis, aan te stellen, „ om aan de Leden van 's Konings Geheimen Raad, die zyn Majesteit zou gelieven te benoemen, verslag te doen van de middelen, die 't gevoeglykste schynen zouden, om den Oorloch „ met kracht en met een goeden uitslag voort te zetten; dat de „ Personen van die Committé verkozen zouden worden uit de „ Generaals en Officiers te Land en ter Zee, die de meeste bequaamheit en ondervinding hebben; en dat behalven 't onderzoek na de behoorlyke middelen ter voorzettinge van den Oorloch insgelyks gezamentlyk met den Geheimen Raad, gelast „ moeten zyn, met het opmaken van alle d'Instructien voor de „ Generaals, zo wel als voor de Commandeurs der Esquaders in „ *Europa* en *America*, en voor de Gouverneurs der Colonien, enz.

't Is ligt te denken, dat d'uitvoering van die schikking grote zwarigheit zou ontmoet hebben, ja zelfs datze zeer nadelig zou zyn geweest aan de Koninglyke Authoriteit.

1740. February. Evenwel geeft zich de tegen party veel moeite, om 't Gemeen t'overreden, dat het van 't uiterste nut zyn zoude, 't getal der Pensioentrekkers in de beide Huizen te verminderen, en dat het Parlement weder driejarig gemaakt wierd. Alle de genen, die den 9. dezer geweest zyn by de deliberatie over d'Amptenaars Bil, zeggen eenpariglyk, dat die zaak met alle mogelyke kracht gedebatteert is. De Ridder *William Pulteney* deed een fraai vertoog tegen corruptie, ondersteunt werdende door de Ridders *Littleton*, *John Bernard* en *Wyndham*, als mede door de Heren *Sandys*, *Waller*, *Pitt* en *Gisbon*: de Ridder *Robert Walpole*, ondersteunt door den Heer *Pelham* en den Ridder *William Tounge*, poogde hunne drangredenen t'ontzenuwen en hunne rechte voornemens t'ontzwachtelen, door te doen zien, „ dat zy, die met „ zo veel heftigheit uitvoeren tegen d'Ampten en Pensioenen, „ mogelyk een gantsch andere taal voeren zouden, byaldien zy „ van 't een of 't ander in bezit waren ".

d'Opgemelde Bil wegens 't verbod der Koophandel met *Spanjen* zal niet ten uitvoer gebraght worden dan na den 24. *Juny*, als wanneer geen Schepen, van wat Natie dezelve ook zyn, in die drie Koningryken &c. uit Spaansche Havens zullen mogen inkomen. Daar is ordre gegeven, van noch 2 nieuwe Regimenten Zee-Troupen op te rechten: Omtrent 1000 Schoenmakers-Knegts van de Stadt *Londen* alleen, hebben dienst onder die Troupen genomen, door dien ze by deze aanhoudende koude hun kost niet konnen winnen.

Men heeft insgelyks ordre gegeven, om d'Oorlochschepen de *Royal Anne*, en de *Royal George*, elk van 100, als mede de *Prins*, de *Neptunus* en de *Blenheim*, ieder van 70, de *Dreadnought*, de *Exeter*, de *Medway*, de *Nottingham*, de *Rupert* en de *Swaluw*, ieder van 60, de *Antelope*, de *Dartmouth*, de *Guernsey*, de *Luipaard* en de *Nonsuch*, ieder van 50, de *Dover*, de *Gosport* en *Hastings*, ieder van 40, en de *Experiment* de *Vos*, de *Lyme*, de *Roos*, de *Scarborough* en de *Lievely*, ieder van 20 Stukken Canon, met alle mogelyken spoed te herbouwen.

In de Cockpitt is een buitengewone grote Raad gehouden over de wettigheit van een door 't Esquader van den Admiraal *Haddock* prys gemaakt Schip, 't welk de Koning van *Vrankryk*, als aan des-

deszelfs Onderdanen toekomende, te rug eischt: Dit Schip, aan Boord hebbende 17. Spanjaarden, quam van de Kusten der *Caraques*, met een eigenhandige Verklaring van den Gouverneur, dat de Lading van 't zelve aan de Compagnie van *Guipiscoa* toebehoorde; *Vrankryk* zegt dat eenige Ingezetenen te *Bajonne* Eigenaars daar van zyn, van waar dat Schip in 't voorgaande Jaar met eene ryke Lading na de *Canarien* onder zeil was gegaan, maar aldaar deszelfs Carga niet kunnende aan den Man brengen, was 't zelve met verlof van de Gouverneurs na de *Caraques* gezeild met een Paspoort, als of d'Effecten van dat Schip de Compagnie van *Guipiscoa* eigen waren, ten einde 't zelve voor de Spaansche Kustbewaarders te beveiligen, indien 't van dezelve onder weg mocht ontmoet of aangehouden worden, gedurende welke Reis eenige Matrozen overleden, en zy genoodzaakt waren 17. Vreemdelingen aan Boord te nemen: En dat, schoon vooronderfteld wierd, dat die Goederen aan de Spanjaarden toebehoorden, 't nochtans tegen 't XIII. Articul van d'Utregtsche Vrede zoude stryden, 't meergemelde Schip wech te nemen, als waar in uitdrukkelyk gezegt word, „ dat het Schip de Carga van alle Aan„ houding bevreid ": Men weet noch niet, welk Besluit dien aangaande in de gemelde Raadsvergadering genomen is. 1740. *February.*

Men heeft de Carga van d'onlangs op deze Rivier prys gemaakte Spaansche Schepen *N. D. des Carmes* en *N. D. de Vigos* aan d'Eigenaars te rug gegeven, maar de Schepen geconfisqueert. 't Buskruit, het geen voor de Oorlochs-Verklaring voor 3 Ponden Sterlings en 10 Schellingen verkogt is, geld tegenwoordig reets 5 Ponden Sterlings.

Te dezer tyd arriveerde in de Rivier een Hollandsch Fluit-Schip, geladen met stukgoederen van *Cadix*, van waar dagelyks noch verscheide andere Schepen van die Natie verwacht worden, zynde dezelve de gevoeglykste overvoerders van Koopmanschappen gedurende den Oorloch tusschen *Groot-Brittannien* en *Spanjen*.

De Spanjaards hebben de volgende Schepen genomen, 1. De *Bethulia*, van *Lissabon* herwaarts; 2. De *Koning George*, van *Dublin* naar *Rochefort*; 3. De *William*, van *Cork* naar *Lissabon* gaande, en dit laatste dicht by die Stadt, in 't gezicht van verscheide Oorlochschepen, die op de hoogte van de Rivier kruisten. 4.

't Schip

1740. February. 't Schip *de Diligence*, Kapitein *Burress*, van *Newfoundland*, is door een Spaansche Kustbewaarder genomen, en in een der Havens van *Gallicien* opgebraght.

Zekere *Searl Knowles*, een arme Visscher op 't Eiland van *Wight*, heeft een verwonderenswaardig middel uitgevonden, om te beletten, dat de Wormen de Bodems der Schepen doorboren, 't welk van een byster groten dienst zyn zal voor alle de Schepen, die naar de *West-Indiën* zeilen. Te *Portsmouth* is op de volgende wyze de proef genomen van dat middel, in de tegenwoordigheit van den Commissaris, Scheepstimmerman en andere op 's Konings Werf aldaar, naamlyk, daar wierden drie stukken; elk van omtrent acht of negen duim in 't vierkant van een en dezelve duims plank gezaagt, twee van deze stukken wierden door *Searl Knowles* volgens zyn uitgevonde kunst bereit, die men nevens 't derde stuk, daar hy niets aangedaan hadde, den 31. *January* 1738. in 't water liet zinken, en den 31. *January* 1739. wierdenze weder opgehaalt, wanneer 't niet toebereide stuk doorknaagt was als een Honigraad, terwyl de twee andere stukken niet aangeraakt waren, en zo gaaf waren, als toen men ze zinken liet; dees uitvinding, met Eede bekrachtigt door verscheide geloofwaardige Personen, zal zekerlyk voor de Vloot van veel nut zyn, en men twyfelt niet, of d'arme Visscher zal voor zyne zo nuttige uitvinding rykelyk worden beloont.

VRANKRYK. DE drie Veld-Marschalken *, dewelke de Koning den 1. dezer benoemd heeft, zyn de Graaf van *Montmorency* en de Marquizen van *Contade* en van *Villemeur*. Brieven van St. *Sebastiaan* melden, dat een Fransch Schip daar van *Duinkerken* gearriveert zynde, zo voort verbeurt verklaart was, wyl 't Engelsche Koopmanschappen aan boord hadt.

't Tractaat van *Commercie*, *Navigatie* en *Marine*, tusschen onzen Koning, en de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, den 11. *April* 1713. voor den tyd van 25. Jaren t'*Utrecht* gesloten zynde, en dus den 11. *April* des voorlede Jaars is geëxpireert

* Waar de Waardigheit van dit Ampt in bestaat, zie *Mercurius* van den Jare 1693. 1. Deel *pag.* 140.

pireert, zo is, na eenige Onderhandelingen, door de wederzydsche Plenipotentiarissen, tusschen Hoogst gedagte zyne Majesteit en haar Hoog Mog. een Nieu *Commercie*, *Navigatie-* en *Marine-Tractaat*, benevens een gemeen *Tarif*, den 21. *December* 1739. te *Versailles* gemaakt, gesloten, en getekend *, welk Nieu Tractaat door zyne Majesteit en haar Hoog Mogende vervolgens Geratificeert is, en d'Acten van Ratificatie tegen malkander uitgewisselt zyn. 1740. *February.*

IN 't laatst van de gepasseerde maand heeft de Koning de Generaals benoemd, welke zyne Legers zullen commanderen, te weten SPANJEN.

Op 't Eiland *Majorca*:

De Graaf van *Glimes en Chef*, zullende dezelve onder zich hebben de Lieutenants-Generaals *Castelar*, de *Gages*, de *Seve*, *Ramirez*, en de *Baey*, benevens de Generaal Majors *Galipuay*, *Snock*, *Valdecannes*, de *Jaussé*, *Valbermosa*, *Gravina* en *Levan*.

In 't Koningryk *Galicien*:

De Hertoch van *Ormont en Chef*, en onder denzelven de Lieutenants-Generaals de *Pozo-Blanco*, de Lord *Marechal*, *Villebermosa* en *Macdonnald*, met de Generaal Majors d'*Intré*, *la Croix*, *Solis*, de *la Torre*, *Faduas* en *Arteaga*.

Alle welke Officieren Bevel hebben om zich ten eersten na hunne Posten te begeven. Zyne Majesteit heeft mede een Hogen Raad aangesteld, om middelen uit te vinden, welke aan d'Ondernemingen van 't Hof zullen voldoen, bestaande deze Raad uit acht Leden, te weten den Cardinaal van *Castilien*, President, de drie Ministers van Oorloch van *Indiën* en van de Finantie, den Intendant van *Arragon*, en drie Admiraals, welke gezamentlyk eerstdaags hunne Vergadering zullen openen.

De Heer *van der Meer*, Ambassadeur van de Staten Generaal, een

* Zie deszelfs Inhoud onder den volgende Titel der *Nederlanden*.

1740. Februarij.

een Memorie gepresenteerd hebbende, rakende eenige plaatzen in de Declaratie van Oorloch van den Koning tegen de Britsche Kroon vervat, heeft de Fransche Ambassadeur, de Grave *de la Mark*, ordre bekomen, om zich deswegens met den gemelden Hollandschen Gezant te voegen, en dienvolgens aan den Marquis *de Villarias*, Secretaris van Staat, gezonden de volgende Missive, luidende:

MYN HEER,

Na dat d'Oorlochs-Declaratie, kortelings hier tegen d'Engelschen uitgegeven, en op de vertogen door de Fransche Negotianten, wonende in de Staten van zyne Catholyke Majesteit, daar over aan my gedaan, kan ik niet nalaten, aan uwe Excellentie te kennen te geven, dat in die Declaratie eenige plaatzen, die my duister voorkomen, en andere geheel strydig met de Tractaten tusschen *Vrankryk* en *Spanjen* bestaande, gevonden worden. En alzo niet alleen de bekende opregtheit van zyne Catholyke Majesteit, maar ook de verzekering, die hy op verscheide plaatzen van die Declaratie daar van geeft, doen blyken, dat het geenzints zyne intentie is, ten opzichte van de Mogendheden zyne Vrienden en Geallieerden, d'oude gebruiken en Tractaten te verbreken, houde ik my verzekerd, dat het vertonen van die passagien, zo als dezelve in de gemelde Declaratie woordelyk vervat, genoeg zal zyn, om zyne Catholyke Majesteit over te halen, tot het geven van zodanige ophelderingen, als welke de vreze van de Fransche Negotianten konnen wechnemen, door 't vermyden van alle dubbelzinnige bewoordingen, die occasie tot disputen en zelfs gedurige vexatien mochten geven, door 't quaad gebruik, dat de Subalterne Officieren van zyne Catholyke Majesteit, daar van zouden konnen maken, welke veeltyds en menigmaal op d'allerfrivoolste gronden hun ordres te buiten gaan; 't geen zy met te meer reden zullen doen, wanneer zy daar toe door een duistere bewoording gelegenheit zullen vinden.

In 't 2. Articul van de Declaratie word, na 't verbod van de Commercie met d'Engelschen, en de wering van den invoer van eenige hunner Manufacturen en Koopmanschappen, gemeld: *zelfs wanneer die gebragt, gevonden en ontdekt zouden werden in de Schepen, Voitures, Pakhuizen, Winkels, Huizen van Kooplieden, of eenig particulier persoon, wie hy ook zyn mag, 't zy van myne Onderdanen en Vazallen, of van die der Koningryken, Provincien en Staten, met welke ik in Vrede en Verbond sta, en een vrye en openbare Commercie onderhoude.*

Die

Die Clausule schynt my toe niet genoeg uitgebreid of klaar te zyn, vermits d'Officieren van den Koning, uit kragte van dien inhoude, zouden konnen voorgeven te moeten visiteren de Fransche Vaartuigen, die Engelsche goederen, naar *Italien*, de *Levant*, *Africa*, of andere plaatzen in de Middelandsche Zee, niet behorende onder de Heerschappy van de Spaansche Kroon, gedestineerd, aan Boord hebben, en welke door stormen of andere noodzake verpligt mochten zyn, in eenige Haven van dit Koningryk in te lopen, zonder iets van hun Lading te lossen: De gemelde visitatie zoude in zodanigen geval strydig zyn met de Tractaten, tusschen *Spanjen* en de handeldryvende Mogendheden, bestaande. Ook blykt het, dat geenzints d'intentie van zyne Catholyke Majesteit is, alzo hy kort daar na in 't vervolg van de reden zegt; *Ook is 't Myne Koninglyke Wille, om met hun ter zelver tyd de Vrede, Vrydom en Vryheit van de Commercie t'onderhouden.* 1746. Februarÿ.

Echter, alzo dat gezegde niet voldoende schynt te wezen, om Fransche Negotianten en Kapiteinen van de Schepen van die Natie, alle vreze te benemen, by aldien 'er niet een duidelyker en bepaalder uitlegginge bygevoegt word, dunkt my, dat men daar by hadde konnen stellen, conform 't gene in het Tractaat, tusschen *Spanjen* en *Engeland* in den Jaren 1667, opregt, gevonden word: *Dat de Schepen uit de Landen van Vrienden en Geallieerden des Konings, welke met hun Zee-Brieven zullen aantonen, dat zy na andere plaatzen gedestineerd zyn, en genoodzaakt zullen worden door contrarie winden, of stormen in eenige Havens van dit Ryk in te lopen, zonder aldaar iets te lossen, geenzints gevisiteert, of gemolesteert zullen mogen werden, schoon dezelve ook Engelsche Waren aan Boord mochten hebben; doch welke Vaartuigen echter verpligt zullen zyn die Haven te verlaten, zo dra Weer en Wind zulks toelaat, of wanneer zy de schadens door de storm bekomen, gerepareert zullen hebben.*

In 't 5. Articul van de Declaratie word gemeld: *Ik gebiede, dat alle de Pakhuizen, Huizen en Winkels van de Kooplieden, ten minsten van 4 tot 4 maanden gevisiteert werden, zonder een precisen dag daar toe te bepalen; dat alle de daar in zynde Koopmanschappen geëxamineert, en die, welke men na gedaan onderzoek in maniere voorsz. zal bevinden ongeoorloft en verboden te zyn, als zodanige vervallen in 't cas van aanhouding, gedeclareert zullen werden.*

Deze visitatien in de Huizen van buitenlandsche Negotianten, zyn expresselyk verboden, by een Decreet van den Koning van *Spanjen*, van den 15. *Mey* 1616; by een nader bevestigend Decreet van den 26. *Juny* 1616; by een dergelyk van den 26. *July* 1644; by een Decreet van den 9. *Maart* 1645; en by een nader van den

1740. *February.* 9. *November* daar aan volgende; by de XIX, XX. en XXVIII. Articulen van het Tractaat tusschen *Spanjen* en de Hanze-Steden, in den Jare 1648 gesloten; by een Decreet van den Koning van *Spanjen*, van den 25. *Augusti* 1668; waar by ten opzichte van de Franschen, de Privilegien aan de Hanze-Steden verleent, geconfirmeert werden, als ook die, welke in de reets aangehaalde Koninglyke Decreten gespecifieert zyn; by 't Decreet van den 16. *Maart* 1681; waar in de Koning van *Spanjen*, op de klagte van den Gouverneur van een der Hanze-Steden, ten behoeven van dezelve bekragtigt de Privilegien aan hun bevorens geaccordeert, en by gevolge de XIX, XX en XXVIII. Articulen van het Tractaat van den Jare 1648, en laatstelyk by de Tractaten tusschen *Spanjen*, *Engeland* en *Holland* t'*Utrecht* gesloten, welke 't zelfde confirmeren.

Dus is 't niet zonder grond, dat de Fransche Negotianten wonende in de Staten van zyne Catholyke Majesteit, geallarmeert zyn geworden, ziende in d'Oorlochs-Declaratie van *Spanjen* tegen *Engeland*, dat men zich aldaar uitdrukt op een wyze, die aan de Subalterne Officiéren van d'inkomende regten van 't Koningryk gelegenheit geeft om oneindige vexatien te plegen, en de Privilegien, waar van de gemelde Negotianten uit kragte van zo vele Tractaten jouisseren, twyfelagtig te maken.

Alzo d'opregtheit der intentien van zyne Catholyke Majesteit, om de Tractaten naukeurig t'observeren, niet alleen aan de gehele Werelt bekend is, maar ook dat hy zulks formelyk by 't vyfde Articul gedeclareert heeft, zo blykt, dat, om de vexatien der Subalterne Officieren, waar toe zy niet dan te veel genegen zyn, te beletten, by die laatste aangehaalde plaats van de Declaratie de volgende of dergelyke woorden gevoegt konde werden: *Uitgezondert die van de Negotianten, Onderdanen van Mogendheden, zynde Vrienden en Geallieerden van den Koning, welke in dit Koningryk wonen.*

Noch word in 't vyfde Articul gemeld: *Om de gemelde Visitatien te facileteren, en de verificatie daar toe dienende, gebiede Ik, dat alle Kooplieden en Negotianten in myne Staten, zo Inboorlingen als Buitenlanders, hunne Journalen en Rekenboeken, waar in zy de goederen aantekenen, die zy inkopen en doen invoeren, in de Castiliaansche Taal zullen houden; en dezelve voor de Regters, ten dien einde te benoemen, openleggen, zo dikwyls hun dat gevergt zal werden.*

Deze Periode bevat twee Ordres. By d'eerste wil men de buitenlandsche Negotianten noodzaken, om hunne Rekenboeken in de Spaansche Taal te houden, en by de twede, wil men hun verpligten tot het produceren van dezelve, zo dikwyls zy daar toe door de Regters gerequireert zullen werden.

'*t Eerste*

1740. February.

't Eerste is expresselyk verboden by 't XXXI. Articul van het Tractaat in den Jare 1667. tusschen *Spanjen* en *Engeland* opgeregt; 't Decreet van den Koning van *Spanjen* van den 12. *July* 1674; by een ander Decreet van den 16. *Maart* 1687; en by 't I. en IV. Articul van het Tractaat van *Utrecht*, waar in bekragtigd word, al 't geen in dat van 1667. vervat is, en by gevolg ook de vryheit om Rekenboeken in zodanigen Taal te houden, als men wil.

Waar omtrent men kan aanmerken, als ten opzichte van 't voorgaande Articul, dat zyne Majesteit by de Declaratie daar agtervolgende, zyne opregte en Koninglyke intentie uit, dien Hy heeft, om de Tractaten met de Mogendheden, Vrienden en Geallieerden gesloten naukeurig t'onderhouden, en derhalven dat men niets anders deswegens kan verlangen, dan dat zyne Majesteit mochte behagen, daar van een zodanige explicatie te geven, als in 't voorgaande Articul gemeld is, om de Negotianten van Mogendheden zyne Vrienden en Geallieerden te bevryden van de vexatien der Subalterne Officieren, die zich mochten verbeelden geauthoriseert te zyn om die te plegen uit kragte van de Contradictien, welke tusschen de Tractaten en de bewoordingen, waar mede dit Articul van d'Oorlochs-Declaratie werd uitgedrukt, gevonden worden.

Het twede, namentlyk 't noodzaken der buitenlandsche Kooplieden, om hunne Boeken te produceren, is geheel strydig met het Decreet van den Koning van *Spanjen* van den 19. *Maart* 1645, het XIII. Articul van het Tractaat in den Jare 1648. met de Hanze-Steden gesloten, 't XXXI. Articul van het Tractaat van 1667, 't Decreet van den 12. *July* 1674, 't Decreet van den 16. *Maart* 1681, en met het I. en IV. Articul van het Tractaat van *Utrecht*, waar by geconfirmeert word al 't gene in het Tractaat van 1667. tusschen *Spanjen* en *Engeland* gesloten, vervat is.

Ingevolge van alle welke Tractaten men reden heeft te hopen, dat zyne Catholyke Majesteit, volgens zyne aangeboren opregtheit, de Fransche Kooplieden en Negotianten wel zal willen uitzonderen van d'algemene regel in die Oorlochs-Declaratie, ten opzichte van alle buitenlandsche Kooplieden, voorgeschreven, te meer, nadien Hy de goedheit heeft van zelfs op 't einde van dat Articul zyne Koninglyke intentie te declareren in deze woorden: *Zonder dat de Zaken, in dit Articul geordonneert, in eenige dele vernietigen, 't gene wegens de vrye Commercie met de Koningen, Prinsen, Staten en Republiquen, met dewelke Ik in Vrede en Verbond leve, gestipuleerd is, welke stipulatien zullen blyven in alle hunne kragt, even als of die in dit tegenwoordige Decreet herhaald waren.*

1740. Deze woorden proberen onwederfprekelyk, dat het de ware en
February. opregte intentie van zyne Catholyke Majesteit is, de Tractaten, en inzonderheit die met de Mogendheden, zynde Vrienden en Geallieerden, naukeurig t'onderhouden, 't gene op nieu reden geeft te hopen, dat zyne Catholyke Majesteit wel de goedheit zal willen hebben, om d'Explicatien, in deze Memorie vervat, te bewilligen, ten einde voor te komen en te beletten de Vexatien, welke de Subalterne Officieren niet zouden nalaten te plegen, onder begunstiging van zaken, die in de Declaratie niet klaar genoeg uitgelegt mochten zyn. Ik smeke Uwe Excellentie, deze vertogen aan zyne Catholyke Majesteit voor te dragen; en hebbe d'Eer van te zyn, &c.

was getekend,

DE GRAVE DE LA MARK.

Den 18. passato heeft men te *Cadix* met de gewoonlyke plechtigheit de Vrede tusschen *Spanjen*, dat van den Keizer en *Vrankryk* gepubliceert. Men heeft tyding dat te St. *Antonio* opgebraght is een Portugees Schip, op pretext dat het zelve Engelsche Manufacturen aan Boord hadt. Te *Mallaga* is opgebraght 't Schip de *Hendrik* van *Zanten* naar *Rotterdam* gaande.

ITALIEN. DE Sterre, die boven 't Huis van *Corsini* dus lang gunstig geschenen heeft, is eindelyk onder hare Kimmen gedaald, alzo zyn H. CLEMENS XII., eertyds Cardinaal *Lorenzo Corsini*, den 6. dezer tegens den middag overleden is: Dezelve was afkomstig uit het Florentynsche Huis van *Corsini*, en wierd in 't Jaar 1730. den 12. *July* in 't 79 Jaar van zyn ouderdom tot Paus verkoren, hebbende dus geregeert 9 en een half Jaar, en geleeft byna 88 Jaren, zynde geboren den 7. *April* 1652, en tot Cardinaal verkoren den 7. *Mey* 1706. door wylen den Paus *Clement* XI: Men mag van hem zeggen, dat deszelfs Regering wys, gematigt en bescheiden geweest is: Voor de rest is hy misschien d'oudste Paus in Jaren van leven geweest, die ooit geregeert heeft, hebbende van 2 Eeuwen, namentlyk van de voorgaande XVII. en van de tegenwoordige XVIII. byna de helft beleeft: Den 3. wanneer 't met zyn H. zeer slegt was, wierd 't Venerabile in alle Kerken ten toon gesteld, om 't Volk voor denzelve te doen bidden: Dien zel-

zelven dag begaven zich alle de Cardinalen, Creaturen van zyn H. na 't Quirinaal, om hem de laatste Visite te geven, bevindende zich daar onder ook de Cardinalen *Alberoni* en *Albani*, die niet van dezelve zyn: De Pretendent quam 'er ook door de geheime Trap van den Tuin, om afscheid van zyn H. te nemen: Zedert is daar alles in beweging, en de vreemde Ministers expedieeren Couriers met deze, voor *Romen*, gantsch *Italien* en de gehele Roomsche Kerk, zo gewigtige tyding na hunne respective Hoven. 1740. February.

De Cardinaal *Alberoni* heeft nu aan de Republicq van St. *Marino* in Migniature of in 't klein uitgevoerd, 't geen deszelfs Heroïque Geest omtrent 20. Jaren in *Italien* en *Vrankryk* in Levensgrote gepoogt heeft te doen, namentlyk dezelve van Staat en Regeringen te veranderen *: Maar zo 't hem daar ging is 't even in dit geval gelukt: nadien 't werk eensklaps wederom in 't geheel door den nu overleden Paus ontdaan geworden is, op de volgende wyze: d'Apostolische Commissaris Mr. *Enriquez* over eenige dagen aldaar gearriveert zynde, herstelde die Republicq uit ordre van den Paus in haar voorgaande Vryheit, beriep daar op den Raad van 60 Leden, door den gemelte Cardinaal aangesteld, en verklaarde hen, „ dat ze nu, in hun volle Vryheit zyn„ de, konden kiezen en verklaren, ofze daar in blyven, of zich „ vrywillig aan den H. Stoel onderwerpen wilden "? Van 54. Leden, die 'er toen tegenwoordig waren, stemden alleenlyk 4. voor d'onderwerping, maar d'overige 50. voor de Vryheit: Hier op verscheen de Geestelykheit en de Hoofden der Gemeentens van *Seravalle*, *Montigardino*, *Faëtone*, *Cajolo*, *Pennarossa*, *Fiorentino* en andere aan die Republicq onderhorige Plaatzen, en na dat hen van den Heer *Enriquez* diezelve Voordrag gedaan was, waren van 350. Personen maar 5. die voor d'Onderwerping aan den H. Stoel waren, zynde alle d'anderen voor de Vryheit: Waar op d'oude Regering hersteld wierd, en de vorige Kapiteinen begonnen de verrigtingen van hun Ampt wederom waar te nemen; maar alle die gene, die de Cardinaal *Alberoni* in de Regering en Amp-

* Zie hem geschetst, in de *Mercurius* van den Jare 1718. 2. Deel, Pag. 141. Mitsgaders zynen Val, *ibid.* van 't Jaar 1720. 1. Deel pag. 60.

1740. February. Ampten gesteld hadt, moesten hunne Patenten wederom aan d'Apostolische Commissaris overleveren, en wel voornamentlyk *Johan Jacob Angeli*, *Benjamin Lolli*, en *Vincent Belzoppi*, Autheurs van de voorgaande Revolutie, waar van d'eerste door de gemelte Eminentie tot Gonfalonnier, of Opper-Regent, de twede tot Generaal en Gouverneur *della Rocca*, en de derde tot Fiscaal aangesteld was: Dit alles gedaan zynde, zond d'Apostolische Commissaris een Expresse met een Verhaal van 't uitgevoerde naar *Romen*; zo dat die grote zaak van die kleine Republicq daar door gantschelyk schynt afgemaakt, en alle de grote moeite, die zich de Cardinaal *Alberoni* daar by gegeven heeft, te vergeefs geweest te zyn.

't Capittel van 't Aarts-Sticht *Saltzburg* vernomen hebbende, dat de Paus 't Canonicaat aldaar, vacant door de dood van den Keizerlyke Minister Graaf van *Harrach*, aan den Erf-Prins van *Wurtemberg* geconfereert hadt, heeft daar tegen twee Redenen van weigering ingebraght en overgezonden, om dat hy namentlyk 1. Eerst 10. Jaren oud was, en 2. Om dat hy een Regerend Vorst was.

d'Omstandigheden van de laatste ziekte en daar op gevolgde overlyden van zyn H., zyn, volgens de daar van geschiede bekendmaking, de volgende: Zaturdag den 30. *January*, bevond zich zyn H. zo slegt, dat men hem zomtyds reets voor dood hield, weshalven Zondag morgen de Gevangene uit de verscheide Gevangenissen van de Stadt *Romen* na 't Casteel St. *Angelo* overgebraght wierden, en de Cardinaal *Corsini* deed 25. Scudi aan ieder Parochie, 50 aan 4 der talrykste uitdelen voor d'Armen, om voor zyn H. te bidden; dewelke dien morgen den Cardinaal *Petra*, deszelfs Groot-Pœnitentiaris, by zich deed komen, die hem d'Absolutie en Benedictie in *Articulo Mortis* gaf, waar by zyn H. zich zodanig verbryzelt van herte toonde, dat het alle Omstanders de tranen uitperste, aan dewelke hy vervolgens de laatste Zegen en Vaarwel gaf. *Maandag* morgen den 1. *February* wierd 'er gezegt, dat het met zyn H. eenigzints beter was, maar 's avonds, dat het wederom erger was geworden: *Dingsdag* morgen den 2. *February* wierd 't H. Sacrament voor hem gebraght, en 's nachts wierd 't Geweer van alle de Soldaten van ons Guarni-

nizoen gevisiteert en hen ordre gegeven, van zich met hunne Wapenen wel gereed te houden: 's *Woensdag* moesten ze op hunne Posten blyven, wordende dien dag gezegt, dat zyn H. die met gerust door te slapen gepasseert hadt: *Donderdag* wierd aan degene, die hem gedurende deszelfs ziekte bediend hadden, eenig Geld tot een vereering uit zyn naam uitgedeeld. Van *Vrydag* word niet anders gemeld, als dat hy daar in met de Dood was blyven worstelen, tot dat men *Zaturdag* den 6. *February* voormiddag bekend maakte, dat dezelve dien morgen tusschen 9. en 10. uuren overleden was, wordende dien namiddag van de zich hier bevindende Ambassadeurs Expressens met die tyding na hunne respective Hoven afgevaardigt. Zyn H. heeft deszelfs overlyden niet konnen gepersuadeert worden, om de twee zedert kort vacant geworde Cardinaals-Hoeden van wylen de Cardinalen *Davia* en *Borromeo* te begeven, zeggende, *dat Hy zich niet meer om de dingen dezer Werelt, maar om d'Eeuwigheit te bekommeren had*: 1740. February.

Ubi nihil proderit Dignitas Papalis,
Sive sis Episcopus, sive Cardinalis.

Dat is:

Waar noch Paus, noch Bisschop, noch Cardinaal gekend word.

Ondertusschen heeft dezelve evenwel aan den Koning van *Spanjen* voor 5. Jaren toegestaan 't heffen van de Tiendens van alle de Geestelykheit zyner Staten in de *West-Indiën* en in de Philippinsche Eilanden, zelfs de Jezuiten, die anders 't Privilegie van Exemtie hebben, niet uitgezondert, om dien Koning in zyn Oorloch tegen *Engeland* t'ondersteunen, daar anderzints dergelyken Indulto niet vergunt mag worden, als by een Oorloch tegen d'Ongelovigen, of wanneer de H. Stoel of de Roomsche Kerk in groot gevaar zich bevind: Deze Fonds zal den Koning van *Spanjen* ten minsten Jaarlyks 2 Millioenen Piasters opbrengen. Ook heeft zyn H. een Brevet aan den Cardinaal *Ottoboni*, Deken van 't *Sacro Collegio*, doen behandigen, om den Cardinaal *Coscia*, tot de Passive en Active Stem in 't Conclave te rehabiliteren.

1740. February. De Cardinalen, die thans in leven zyn, uit en door welke de toekomende Paus moet verkoren worden (welke volgens de zogenaamde Prophetie van den H. *Malachias*, Aartsbisschop in *Ierland* *, een *Animal rurale*, *Veld- of Land-Dier*, zyn zal) zynde de volgende 67:

Door Paus Alexander de VIII. gecreëert.

Petrus Ottoboni, Priester,	geboren	1667 Card.	1689
Laurentius Altieri, Diacon,		1671	1690

Door Paus Clement de XI. gecreëert.

Thomas Ruffo, Priester,	1663	1706
Hannibal Albani, Bisschop,	1682	1711
Armandus Gaston de Rohan, Priester,	1674	1712
Nunus d'Acuna, Diacon,	1665	1712
Petrus Marcellinus Corradini, Priester,	1658	1712
Ludovicus Picus de Mirandola, Priester,	1668	1712
Melchior de Polignac, Priester,	1666	1713
Damianus Hugo, Graaf van Schonborn, Priester,	1676	1715
Carolus Marini, Diacon,	1667	1718
Julius Alberoni, Priester,	1664	1717
Leo Potier de Gevres, Priester,	1656	1719
Thomas Philippus Alsace de Bossu, Priester,	1680	1719
Ludovicus Belluga y Mencada, Bisschop,	1662	1719

Door Paus Innocentius de XIII. gecreëert.

Alexander Albani, Diacon,	1692	1721

Door Paus Benedictus de XIII. gecreëert.

Johannes Baptista Altieri, Priester,	1673	1724

Vin-

* Wat van dezen Ierlandschen Propheet en zyne byeengevoegde Profecyen zy, zie *Mercurius* van den Jare 1721. 1. Deel, pag. 277.

1740. *February.*

Vincentius de Petra, Priester,	1662	1724
Nicolaus Coscia, Diacon,	1682	1725
Nicolaus del Giudice, Priester,	1660	1725
Andreas Hercules de Fleury, Priester,	1653	1726
Nicolaus Manon Lercari, Priester,	1675	1726
Sigismundus, Graaf van Kollonitsch, Priester,	1677	1727
Philippus Ludovicus Gr. van Sintzendorf, Priest.,	1699	1727
Johannes de la Motha y Sylva, Priester,	1685	1727
Angelus Maria Quirini, Biss. van Brescia, Priest.,	1680	1727
Franciscus Anthonius Fini, Priester,	1669	1728
Prosper Lambertini, Priester,	1675	1728
Vincentius Ludovicus Gotti, Priester,	1664	1728
Leander Portia, Biss. van Bergamo, Priester,	1673	1728
Josephus Accoramboni, Priester,	1672	1728
Petrus Ludovicus Caraffa, Priester,	1677	1728
Camillus Cibo, Priester,	1681	1729
Franciscus Borghese, Priester,	1697	1729
Vincentius Ferrieri, Biss. van Vercelli, Priest.,	1682	1729

Door den nu overlede Paus Clemens de XII. gecreëert.

Bartholomeus Maffei, Biss. van Ancona, Priest.,	1663	1730
Bartholomeus Ruspoli, Diacon,	1697	1730
Nereus Corsini, Diacon,	1685	1730
Vincentius Bichi, Priester,	1668	1731
Josephus Firrao, Biss. van Aversa, Priester,	1670	1731
Johannes Anthonius Guadagni, Bisschop,	1674	1731
Anthonius Severinus Gentili, Priester,	1681	1731
Trajanus Aquaviva,	1695	1732
Agapetus Mosea, Diacon,	1678	1732
Dominicus Riviera,	1671	1733
Marcellus Passeri, Priester,	1678	1733
Johannes Baptista Spinola, Priester,	1681	1733
Pompejus Aldobrandi, Priester,	1671	1734
Seraphinus Cenci, Priester,	1676	1734
Jacobus Lanfredini, Biss. van Osmo, Diacon,	1680	1734
Petrus Maria Pieri, Priester,	1675	1734

1740. *February.*

Josephus Spinelli, Priester,	1694	1735
Ludovicus van Bourb., Infant van Spanje, Aartsb.,	1727	1735
Josephus Dominicus, Prins van Lamberg, Biss.,	1699	1737
Henricus Oswaldus de la Tour, Aartsbisschop,	1671	1737
Gasparus de Molina, Bisschop van Mallaga,	——	1738
Thomas d'Almeyda, Patriarch van Lissabon,	——	1738
- - - - Lipsky,	——	1738
Carolus Rezzonico,	——	1738
Rainerus Delci,	——	1738
Dominicus Passionei,	——	1738
Valentius Gonzaga,	——	1738
Petrus Guerin de Tencin, Aarts-Bisschop,	——	1738
Gaëtanus Stampa, Aarts-Bisschop,	——	1739
Marcellius Corio,	——	1739
Sonnius Colonna,	——	1739
Carolus Sacripanti,	——	1739

Tegens 't nieuwe Commercie Collegie *, te *Napels* en in *Cicilien* opgerecht, werden zo veel klagten en bezwaarnissen van verscheide Officianten, die hunne Bedieningen duur gekogt hebben, en daar door benadeeld worden, ingebraght, dat men niet weet, wat men dien aangaande doen zal; zynde de Vernietiging van 't gemelte Collegie aan d'Eer van dien Souverein prejudicerende, en deszelfs handhaving 't algemene misnoegen, 't welk buiten dat groot genoeg is, vermeerderende. 't Ankergeld op de Schepen, zo Napelsche als vreemde, is merkelyk verhoogt, zulks elk Schip voortaan 5, elke Tartaan 3, en elke Bark of Pink 2 Ducaten zal moeten geven, die te *Napels* hunne Ankers laten vallen. De Consuls der vreemde Natien hebben vertogen daar tegen gedaan, zonder echter als noch antwoord t'ontfangen. Zyne Majesteit heeft een Reglement nopens alles, 't geen hy in aanmerking van zyne Onzydigheit tusschen *Spanjen* en *Engeland*, wil nagekomen hebben, doen publiceren.

De Baron *Neuhof* heeft onder een Vrygelei-Brief, der Regering van *Venetien*, zich aldaar eenige dagen opgehouden, maar is

* Zie *Mercurius* van den Jare 1739. 2. Deel, *pag*. 28.

is in 't laatst van de gepasseerde Maand vertrokken, zonder men weet werwaarts. 1740. *February.*

Men is te *Genua* niet weinig ontsteld over de volgende Declaratie, die op ordre van den Koning van *Vrankryk* door deszelfs Minister aan die Republicq gedaan is: „ d'Opstand op 't Eiland „ *Corsica* is eindelyk gedempt: d'Inwoonders hebben zich onderworpen en hunne Wapenen overgegeven: Echter laten die zelve Beweeg-redenen, die zyne Majesteit bewogen hebben, om „ de Bescherming van de Republicq van *Genua* op zich te nemen „ en den Opstand van dit gedeelte harer Onderdanen te stillen, „ hem niet toe t'omveinzen, dat de tegenwoordige staat van 't „ Eiland *Corsica* niet moet aangemerkt worden als vast en op „ zyn duur.

„ De Gemoederen van die Eilanders zyn noch altoos tegen deze „ Republicq verhit: Zy hebben maar aan de Macht gehoorzaamt, „ en 't is bykans zeker, dat ze, zo dra ze niets meer te vrezen „ hebben, den Opstand wederom op nieu zullen beginnen: De „ Hoofden, die men daar uit verjaagt heeft, zullen 'er aanstonds „ wederom inkomen en die zelve Middelen van ondersteuning „ vinden, dewelke hen 't zo lang hebben staande doen houden.

„ De volkome onderwerping van dat Eiland is dan een Werk, „ 't welk tyd en een gematigde en billyke Administratie vereischt: „ 't Goed vertrouwen kan niet dan langzamerhand wederom komen, en na dat die Volkeren een zagt Jok hebben leren dragen en 't geluk van een geruste staat gesmaakt.

„ En dit is 't geen zyne Majesteit nodig geoordeeld heeft, om „ aan de Republicq voor te stellen, ten einde dezelve zelfs, als „ die 't meest raakt, mag oordelen, welke weg men in te slaan „ heeft, en 't geen ze meend aan den Koning te moeten voorslaan, om d'onderwerping van die ongebondene Volkeren te „ bevestigen en bestending te maken, dezelve door Wetten, met „ hunne Aard over een komende, te beschaven, en ze gewillig „ aan dezelve te doen gehoorzamen".

Men kan ligtelyk bezeffen, welken indruk deze Declaratie op de Gemoederen aldaar maakt, en wat men denken moet, dat daar onder schuilt. Men verlangt welke Resolutien daar op ge-

1740. February. nomen zullen werden, of hoe die Republicq zich ten dien opzichte zal komen te gedragen.

DUITSCHLAND. DE Prinses waar van de Groot-Hertogin van *Toscanen* den 12. passato, bevallen is, is noch dien zelfden dag door den Pausselyke Nuntius, in Presentie van haar Regerende Keizerlyke Majesteiten gedoopt, en *Maria*, *Carolina*, *Ernestina*, *Antonetta*, *Johanna*, *Josephina* genoemt, en ten doop gehouden door den Keizer en de twee Aards-Hertoginnen *Maria Anna* en *Maria Magdalena*, uit de naam en wegens de Keurvorstin Weduwe van de *Paltz*, Groot-Prinsesse van *Toscanen*, als Meter, de twee andere Meters zyn de Koningin van *Vrankryk* en de Prinses *Charlotta* van *Lotharingen*, Zuster van den Groot-Hertoch.

't Voornaamste ongenoegen, 't welk dat Hof wegens den Graaf van *Neuperg* heeft opgevat, is, dat hy by 't sluiten van de bewuste fatale Vrede niet uitdruklyk bedongen heeft, „ dat na 't „ slegten der Vestingwerken van *Belgrado* dezelve nooit weder „ mochten worden opgeboud ": De Keizer heeft wel dien aangaande Vertogen aan den Sultan gedaan, maar tot noch toe geen cathegorisch antwoord daar op gekregen. Zyne Keizerlyke Majesteit heeft het Graafschap *Hoogstraten* en andere Heerlykheden, dewelke de Prins *Nicolas Leopold van Salm* in d'Oostenrykfche *Nederlanden* bezit, uit consideratie van zyne aan 't Aards-Huis-Oostenryk bewezene Diensten, tot een Hertochdom gemaakt voor d'Eerstgebore Prinses, met den Titel van Hertoch of Hertogin van *Hoogstraten*. d'Eischen van den Keizer aan de Silesische Land-Stenden, den 20. dezer te *Breslau* voor dit Jaar gedaan, bestaan in de volgende Pointen: 1. Een Millioen 333333. Floreinen voor 't Ordinaris: 2. 866666. Floreinen voor 't Extraordinaris: 3. 4352. Man Recruten, of in haar plaats 41. Floreinen per Man, makende een somma van 178432. Floreinen: 4. Voor 't Kameraal 100000. Floreinen: 5. Voor de Fortificatien 30000. Floreinen: 6. Voor 't Bydrag tot d'Appellatie-Kamer te *Praag* 5516. Floreinen: 7. De gewonelyke Penningen voor de Guarnizoenen van *Groot-Glogau* en de *Jablunka*: 8. De nodige Penningen tot de Poolsche Grens-Scheidingen.

Dit

Dit Hof is aangaande 't vernieuwen van 't Commercie Tractaat met de Republicq *Venetien* overeengekomen, 't zelve by provisie op den ouden voet te continueren, tot dat volgens 't advis van alle de Koopsteden langs d'Adriatische Zee dien aangaande met de gemelde Republicq een nieu Reglement zal vastgesteld zyn. 1740. *February.*

De Fransche Ambassadeur, Marquis *de Mirepoix*, dringt sterk by 't Keizerlyke Hof aan, om een cathegoris Antwoord te geven aangaande de Party, die 't zelve van intentie was te kiezen, ingevalle de Koning zyn Meester zich genoodzakt zach aan de Geschillen tusschen *Spanjen* en *Groot-Brittannien* deel te nemen: maar men vond niet goed zich daar over positif te verklaren.

De tyd van 't vertrek der Equipage des Grave van *Uhlefelds* is twee maanden verschoven, waar van d'oorzaak onbekend is. Midlerwyl is ordre gegeven, om 40 Schepen ten behoeve van die Ambassade om 't einde van *April* gereed te hebben, en aan de Presenten, die de Grave na *Constantinopolen* nemen zal, word sterk gearbeid; deze Presenten zullen zyn even als de genen, die de Grave van *Virmond*, als 's Keizers Extraordinaris Ambassadeur daar heeft uitgedeelt, naamlyk voor den *Grooten Heer* 1. paar Silvere Sierlyk vergulde spiegel Lysten van 312 Mark. 12 gedreve Armblakers, 63 mark: 6 gladde Gerridons, 131 mark. 2 gladde Koelvaten, 135 m. 6 gantsch vergulde Vlessen, 105 m. 6 gladde Bloempotten, 63 m. 1 groot rond Blad van een Tafel, 157 m. 1 paar grote Wierookvaten, 67 m. 2 gantsch vergulde Lampetten en Kannen, 81 m. 2 gladde Koffikannen, 10 m. 2 diergelyke, half verguld, 11 m. 12 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 50 m. 1 grote Kroon voor Kaarssen, 76 m. 1 paar Haardyzers, 35 m. 1 Koffi-kan, 16 m. 1 Servies voor Confituren, 84 m. 1 paar gedreve Zonnewyzers, 30 m. *Voor de Zultane*, 1 paar gedreve Zonnewyzers op een voet, 45 m. 1 Korfje zonder dekzel met vergulde ooren, 20 m. 1 Korfje met een dekzel, 29 m. 1 gladde Koffietafel, 16 m. 1 paar Bloempotten, 11 m. 1 Koffiekan, 5 m. 2 vergulde Schalen met 12 Lepels, 3 m. 12 Koffiekopjes en 12 Schoteltjes, verguld en fyn verlakt. *Voor den Oppervizier*, 1 Lampet en Kan, 35 m. 1 glad Koelvat, 54 m. 1 gedreve Schotel, 17 m. 1 Mande met vergulde Ooren, 19 m.

6. Sor-

1740. February. 6 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 25 m. 2 Koffiekannen, 10 m. 1 paar Geridons, 66 m. *Voor den Bassa van Nissa*; 2 Vlessen, 18 m. 1 Koffiekan, 4 m. 1 diergelyke, 5 m. 6 Sorbetschotels en Borden half verguld, 25 m. 1 gedreve Schotel, 14 m. 1 Lampet en Kan, 16 m. *Voor den tweeden Vizier*, 1 Bekken en Kan, 14 m. 6 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 24 m. *Voor den derden Vizier*, een Bekken en Kan, 10 m. 4 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 16 m. *Voor den vierden Vizier*, 1 Bekken en Kan, 11 m. 2 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 8 m. *Voor den vyfden Vizier*, 1 Bekken en Kan, 10 m. 2 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 8 m. *Voor den zesden Vizier*, 1 Bekken en Kan, 11 m. 2 Sorbetschotels en Borden, half verguld, 8 m. *Voor den zevenden Vizier*, 1 Bekken en Kan, 10 m. 1 gedreve Schotel, 15 m. 1 half vergulde Sorbetschotel en Bord, 4 m. *Voor den Cancelier*, een gantsch verguld Schryftuig, 60 m. 4 Armblakers, 12 m. 1 Koffiekan, 7 m. *Voor den Mufti*, een Benne met vergulde Ooren, 20 m. 1 Sorbetschotel en Bord, half verguld, 4 m. 1 vergulde Schotel en Kan 9. m. *Voor den Ali Bassa*, een half vergulde Sorbetschotel en Bord, 4 m. een Schotel en Kan 9 m. behalven noch verscheide buitengewone Presenten, die de Grave van *Virmond* met zich nam, en die men nu niet weet, hoe groot dezelven zyn zullen.

Volgens de Brieven van *Belgrado* is de Koophandel met de Turken door vier Schepen, welke aldaar aangekomen zyn, den 13. der voorlede Maand geopend, en den zelfden dag de Pas *Meadia* geslecht aan de Keizerschen ingeruimt. Wyders, dat een Keizerlyke Musquettier uit het Casteel tot de Turken gedeserteert en van de Janissaren opgenomen was, die hem ook met een Turks Kleed verzien hadden, maar d'aldaar commanderende Generaal *Schmettau* had hem van den Bassa doen reclameren; waarop deze de Janissaren met den Deserteur voor zich had laten komen, beroepende zich d'eerste op den Alcoran, „ die allen tot „ hen overgaande Christenen bescherming wilde gegeven heb„ ken ". Doch de Bassa had den Alcoran in dit geval dus uitgelegt, „ dat zulk een Christen zich van te voren by de Turksche „ Overheit moest melden en om protectie verzoeken: Dit dan „ niet geschied zynde, quam hem die Wet niet de stade ", weshalven

halven hy dien Deserteur ook wederom aan den gemelte Generaal overgeleverd heeft. 1740. February.

Men ziet te Wenen *Copie van een Brief geschreven van den Veldmarschalk Graaf van* Munnich *aan zyne Doorluchtigheit den Vorst van* Lobkowitz, *gedagtekend uit het Russische Leger by de* Pruth *den* $\frac{1}{2}\frac{1}{4}$ September 1739. *welkewe met zodanige aanmerkelyke zaken zien vervuld, datwe, niet tegenstaande den oude* Datum, *geoordeelt hebben hier plaats te moeten vinden.*

De Brief waar mede zyne Doorluchtigheit belieft heeft my te vereeren, gedateert den 11. *September Styli novi* en 't Journaal tot den 1. *September* daar by gevoegt, wierd my gisteren overgegeven, zelfs in 't zelfde moment als wy het *Te Deum* zongen en 't Canon Losten over de voorspoedige verovering des Vorstendoms van *Moldavien*, waar van wy op den $\frac{1}{1}\frac{2}{3}$ *September* bezit hebben genomen, na dat alle de Staten van 't Vorstendom, zo wel Geestelyke als Wereltlyke, hun alleronderdanigst hebben onderworpen aan Hare Majesteit onze allergenadigste Koninginne. Ik voege mede hier by 't Journaal van 't geen 'er by ons, tot den tegenwoordigen tyd toe, voorgevallen is, uit 't welk zyne Doorluchtigheit zal vernemen, dat na de verovering der Vesting *Choczim*, de Vyand totaliter is geslagen geworden, en dat wy hebben gewonnen alle zyne Tenten, Equipagien en grof Veldgeschut, bestaande in 42 Canons en 6 Mortieren. Ik ben aanstonds verder in *Moldavien* ingedrongen, hebbe gepasseert de *Pruth* de $\frac{2}{1}\frac{8}{9}$ *Augustus* en hebbe aldaar doen oprechten een sterk Fort, genaamt *St. Jan*, 't welk ik heb voorzien met een goed Garnizoen en met genoegzame Artillery, en na dat wy hadden verjaagt van *Jassy* tot aan de *Donau*, de Hospodar van *Moldavien* met al zyn Militie en eenige honderd Turken, zo hebben wy bezit genomen van die Hoofd-Stadt den $\frac{1}{1}\frac{1}{4}$ van deze maand. Wy hebbenze doen Versterken zo veel 't mogelyk was, hebbende met een daar ingelegt een talryk Garnizoen met behoorlyke Artillery. Na dezen heb ik by *Jassy* de Rivier weder over getrokken, om, op de marsch zynde, te bezoeken de Tartaren van *Bialogrod* en van *Bulzau* in hun eigen Land, 't welk van geheel Tartaryen 't allerbest bebouwt is, om al 't mogelyk quaad en afbreuk aan den Erf-Vyand, voor 't eindigen van den Veldtocht te doen. Door de Schielyken Vlugt dewelke de Hospodar was gedwongen te nemen, heeft hy in *Jassy* moeten verlaten zyn grote Standaart of Paarde-Staart, zyne twee grote Vanen, een Paardestaart van een Turk-

1740. February.

ſche Aga die zich by hem bevond: 30 Vanen behorende aan de Turken en de Moldaviers, zyne Ketel-Trommels, zyn Veld-muſicq, 3 Canons, 10 Tonnetjes Buskruid, een Magazyn van 1500 Tonnen met allerley zoorten van Mond-behoeften en een grote Quantiteit lekkere Wynen daar van wy ons aanſtonds hebben bediend, zo dra wy 'er in waren.

Na zo een voorſpoedig vervolg en byzondere Zegening, 't welk d'Allerhoogſte heeft behaagt, over d'Overwinnende Wapenen van onze allergenadigſte Keizerinne te verlenen, kan ik niet Lochenen, dat ik ten hooghſten ben verwonderd en ontſteld geweeſt over d'inhoud van den Brief van zyne Doorluchtigheit en 't daar bygevoegde Journaal; om dat ik daar in bevinde, dat de geconcenteerde marſch van U Corps Trouppen in 't Vyandelyk Land tegenwoordig niet met al heeft konnen uitvoeren, en dat by gevolg U gedurend deze Veldtocht niet met al kan ondernemen na de kant van Wallachyen; met een woord, dat in gevolg van 't Plan van operatie, die wel vervat en zo grondelyk en zo dikwyls herhaalde Verzekeringen van 't Hof van zyne Roomſch Keizerlyke Majeſteit, niets heeft gedaan, ook niet heeft de mening om de minſte diverſie, ten faveur van deze Hoofd Armée van Hare Ruſſiſche Keizerlyke Majeſteit, te doen. De weinige woorden waar mede de Brief van zyne Doorluchtigheit is zamen geſteld, geven my genoegzaam te kennen, dat alle deze omſtandigheden, die zo min verwacht als Fataal zyn, niet minder zyne Doorluchtigheit ontſtellen als zy my hebben bedroeft. 't Blykt genoegzaam uit den inhoud van 't Journaal dat tot den 1. *September* by d'Armée van zyne Roomſch Keizerlyke Majeſteit, zich alles in een goeden ſtaat heeft bevonden, gelyk ik het te voren van tyd tot tyd door zekere berichten heb vernomen, en dat te *Belgrado* alles in een goede ſituatie was, dat zyn talryk Garnizoen zich noch lang zouden hebben konnen verdedigen, en dat men met rede zoude hebben konnen hopen, dat d'Erfvyand eindelyk moedeloos zoude geworden zyn van wegen de langdurigheit der Belegering, en dat hy gedwongen zoude zyn geweeſt dezelve op te breken met verlies van al zyn grof Geſchut, 't zy door een dappere uitval van het talryke Garnizoen, of door den aanval van de Roomſch Keizerlyke Armée, die haar meer en meer zoude hebben genadert. 't Is zeker dat men alhier zich altyd met deze hoop heeft gevleydt, te meer, vermits wy de Vyand heel en al hebben verſlagen en verjaagt, wy hebben wechgenomen de Veſting *Choczim*, daar wy 't gehele Garnizoen met een *Bacha* van 3 Paarde Staarten hebben krygs gevangen gemaakt, en dat wy op 't point ſtaan direct na de *Donau* te marcheren, zynde verzekerd, dat

dat alle deze Tydingen niet anders konnen dan de Trotsheit van den Vyand vernederen. 1740. February.

't Was de Generaliteit van zyne Roomsch Keizerlyke Majesteit niet onbekend, dat deze grote Russische Armée de *Niester* reets gelukkig gepasseert hadde, dat zy de Vrede hadde geweigerd wanneer de zelve den 2. *July* aan hun voorgesteld was geworden, dat zy op 't point was om de Vyandelyke Armée aan te tasten en de Vesting *Choczim*, waar van men den uitslag aan de zyde van den Keizer hadde moeten afwachten. Maar verre van daar, 't bevind zich op 't einde van 't Journaal dat men den 1. *September* van den Generaal der Artillerye, de Graaf van *Neuperg*, die zedert eenige dagen in de Vyandelyke Armée was geweest, was geinformeert geworden, dat de Vredens-preliminarien reets werkelyk met d'Ottomannische Porte getekend waren. En schoon ik niet vinde, noch in 't Journaal, noch in U Brief eenige communicatie van de pointen dewelke door deze Preliminarien zyn beloofs, noch hoe ik zoude moeten of konnen schikken myne Operatien ter Eere en 't Belang van Rusland en van myne allergenadigste Keizerinne; zo blykt echter openbaarlyk uit andere zekere berichten dat de door de preliminarien beloofde Conditien gantschelyk zeer nadelig, gevaarlyk en schadelyk voor de twee Geallieerde Doorluchtige Keizerlyke Hoven zyn. Want wanneer in 't werk zal worden gesteld, 1. Dat de Vesting *Belgrado* op kosten van den Keizer word gedemolieert en zelfs door zyne Armée, zo kan niet manqueren dat het niet mede brengt een merklyk nadeel voor de Wapenen van de Christenen. 2. Door 't verlies van deze gewichtige Vesting, in plaats dat de Vesting *Orsova* hadde zullen worden geslegt, behoud de Vyand dezelve in 't geheel, waar door hem een vrye weg word geopend om te gaan in 't *Bannaat*, in *Zevenbergen* en zelfs tot in de Keizerlyke Erflanden tot voor *Wenen*, en zulks altyd wanneer 't hem gelusten zal de Vrede te breken. Gevolgelyk moet het zeker zyn dat eene zodanige Conditie zeer nadelig en zeer schadelyk voor zyne Keizerlyke Majesteit zy: 3. Wanneer 't noch gebeurd, dat men aan den Erfvyand overgeeft 't gehele Koningryk *Servien* en 't Keizerlyk *Wallachyen* * in een tyd daar de Geallieerde Wapens overwinnende zyn, zo volgt daar uit klaarblykelyk dat het niet anders als nadelig kan zyn voor 't gemene Belang van de twee Keizerlyke Hoven.

't Is gewis, dat men geen ongelukkiger Vrede zoude hebben kon-

* Zie *Mercurius* van 't Jaar 1739. 2. *Deel*, *pagina* 208. Artic. 3 en 4.

1740. February. konnen maken, wanneer de Vyand de Vesting *Belgrado* werkelyk hadt veroverd en zelf de gehele Roomsch Keizerlyke Armée hadde geslagen en vernielt; Maar wat is tegenwoordig deze onverbrekelyke en eeuwige Alliantie? Op de zyde van *Rusland* veroverd men Vestingen: Op de zyde van den Keizer laatmenze slegten en geeftze den Vyand over: Op de zyde van *Rusland* wint men Vorstendommen en gehele Landen: Op de zyde van den Keizer geeft men over en verlaat in tegendeel gehele Koningryken: Op de zyde van *Rusland* vervolgt en men doet de Vyand afbreuk van alle kanten: Op de zyde van den Keizer willigt men aan hem in, al 't geen zyn Hoogmoed kan vermeerderen: Op de zyde van *Rusland* zet men den Oorloch voort: Op de zyde van den Keizer is 'er een stilstand van Wapenen en zelfs de Vrede. Noch eens, wat is deze onverbrekelyke en eeuwige Alliantie? Men kan voor vast verzekeren, dat, vooronderstelt, dat de Keizerlyke Armée zich hadde in d'uiterste Omstandigheden bevonden, zyne Roomsch Keizerlyke Majesteit zoude echter met bystand van *Rusland* hebben konnen erlangen veel voordeliger Conditien als de gene dewelke men bevind in de Preliminarien.

Wanneer men, zo weinig als 't is, reflexie maakt op de gepasseerden Tyd, 1. Zo is 't myne allergenadigste Keizerinne dewelke alleen gelukkig heeft geëindigt de Twisten van wegens de Successie van de Kroon van *Polen* tegens den Koning *Stanislaus* en alle de Bondgenoten van *Polen*, en dewelke aldaar op de Troon heeft gezet de Koning *Augustus*, niet tegenstaande alle de Machten, Geld en Intriguen van *Vrankryk* en *Zweden*. 2. Zy is 't, dewelke aan den Keizer, in de laatste Oorloch met *Vrankryk*, aan den *Rhyn*, een Corps hulptroupen van 13000 Man Voet-Volk zond, en die liet gereet houden een ander noch vry aanzienlyker Corps om by het eerste te voegen of 't de noodzaaklykheit 't vereischte, gelyk men 't ook geëischt heeft, 't welk niet weinig heeft bygebraght tot de Vrede die gesloten wierd tusschen den Keizer en d'Allerchristelykten Koning. 3. Zy is 't, die geheel alleen heeft begonnen de tegenwoordige onvermydelyke Oorloch tegens de Turken, en na dat zy de zelve eenigen tyd had voortgezet, zo liet Zy aan den Keizer voorstellen om Haar de beloofde Hulptroupen te zenden, of deel te nemen in dezen Oorloch. 4. Zy is 't, die de Vesting *Asoph* heeft veroverd, die Haar Armée verscheide malen 't Land van *Cuban* heeft doen passeren en aldaar de Tartaren gehelyk onder Hare macht gebraght. 5. Die heeft wechgenomen de Vesting *Precop*, die tot nu toe voor onwinbaar geoordeelt geworden is, Zy heeft daar in de Garnizoenen Krygs gevangen gemaakt en eene

eene aanzienlyke Artillery gewonnen. Zy heeft voortgetrokken tot *Coſtou*, *Karaſabazar*, *Barzi*, *Sarai* en zelfs tot in 't hert van de *Crim*, die Zy geheel vernielt en met een de Nogaiſche Tartaren, die hunne woningen en Beeſten tuſſchen de *Crim* en de *Dnieper* hadden, gantſchelyk verjaagt en op hun Lieden een aanzienlyke Buit van Paarden en Vee gemaakt heeft. 6. Zy heeft in een generale Storm met de Degen in de Vuiſt wechgenomen de Turkſche Veſtingen *Oczakow* en *Kimburn* en heeft dezelve wederom verdedigt tegen eene Belegering der Vyanden: Waar op Zy dezelve heeft doen ſlegten. By deze eenige occaſie zyn 'er meer dan 50000 Turken en Tartaren door de Ruſſen omgekomen, zonder te rekenen de Garnizoenen en andere Turken die men krygsgevangen gemaakt heeft: 7. Zy heeft gedurende vier Veldtochten de Turkſche Vloot in de *Zwarte Zee* en in die van *Aſoph* zodanig geruineert dat zy niet met al hebben konnen ondernemen. 8. Zy heeft met ontelbare Sommen doen verydelen, d'Intrigues van *Zweden* en *Polen*, die voor weinig tyd op 't point waren eene gevaarlyke verbintenis te maken. Eindelyk Hare Overwinnende Wapenen hebben zodanig d'Erfvyand geſlagen, dat Zy de gewichtige Veſting *Choczim* heeft genomen, dat Zy *Moldavien* onderwerpig heeft gemaakt ten voordele van andere, zonder te melden van vele andere Roemruchtige Daden van onze allergenadigſte Keizerinne. 1740. February.

Men koſt in waarheit zich betrouwen op eene zo Machtige, zo Getrouwe, zo gelukkige en van Godt met zo veel Zegen verleende Keizerin, zonder zo ſchielyk te werk te gaan, en zonder een Vrede te maken die zo nadelig is aan 't Belang van beide de reſpective Keizerlyke Hoven, 't zy dat men daar toe uit nood, of door een Oogſchynlyk gevaar was gedwongen geweeſt. Men hadt zich konnen herinneren aan de voorgaande Exempels, daar tegen alle verwachting, door de ſchrikkelyke Vrees de Vyand dikwyls de moed heeft laten vallen, alzo dat, hoe aanzienlyk hy ook ſcheen en men hem de Sterkſte geloofde, hy de vlugt genomen en 't Veld door 't quade bedryf der Janiſſaren ontruimd heeft. Dat is 't gene dat men zoude hebben konnen hopen met zekerheit gedurende de Belegering van *Belgrado*, wanneer men maar de verdediging van deze Veſting met d'uiterſte kragt hadde voortgezet. 't Garnizoen hadt noch een verzekerde Schuilplaats en achter haar een zeer ſterke Citadelle, alzo dat, zonder de minſte zaak in gevaar te ſtellen, zy het tot op 't uiterſte zoude hebben konnen afwachten. 't Voorwendzel dat men van U kant doet, voorgevende, dat de gehele Turkſche Macht was gebruikt tegens zyne Roomſch Keizerlyke Majeſteit, en dat dezelve de Laſt van den Oorloch moeſt

1740. February. dragen, is zeer qualyk gegrond, te meer; dewyl d'Authentique, Lyst van 's Vyands Macht die wy hebben geslagen digt by *Plawajane*, en ons is medegedeelt van *Alexander Ducha*, Secretaris van den Hospodar van *Moldavien*, dewelke wy hier by 't Journaal voegen, klaar bewyst dat het getal der Vyanden, zo wel Turken als Tartaren, aan deze kant veel groter is geweest als voor de Vesting van *Belgrado*. En om dat deze Armée, na zyn voornemen, niet heeft ingedrongen tot in *Zevenbergen*, zulks is men alleenig aan de Russen verpligt. Verders is 't ligt te begrypen van wegens 't groot getal der Turksche Bassa's, dat de Vyand hier zeer sterk geweest is en dat hunne Armée in uitgeleze Manschap bestond. d'Ervarenheit heeft ons ook doen leren, dat de Tartaren en voornaamlyk de Nogaische de beste Soldaten zyn, en veel meer te vrezen als de Turksche Ruitery, en hunne Spahis. Wanneer men noch in de Lysten der Vyanden steld, de Turksche Garnizoenen van *Bender*, *Biatogrod*, *Cassa*, *Janicula*, en d'Ottomannische Vloot, die gedurende dit Jaar over de 30000 Man hebben uitgemaakt, zo is 't ligt t'oordelen tegen wie van Hare Keizerlyke Majesteiten de Vyand zyne grootste Macht in deze Oorloch gebruikt heeft. Insgelyks blykt openbaar, wie van beide der Geallieerde gedurende deze Oorloch de grootste Last heeft te dragen gehadt, wie twee grote Arméen t'onderhouden heeft gehadt met hunne Battery- en Veldstukken, mitsgaders hunne noodzakelyke Magazyns, die men is verobligeert geweest met Paarden te laten vervoeren meer als Hondert uuren van onze Grenzen. Ziet daar een Last die vry zwaar is, en d'Armée van zyne Roomsch Keizerlyke Majesteit niet is geobligeert geweest om te dragen. De twee Russische Arméen hebben alle jaren over de 200000 Paarden, Ossen en Kamelen van noden gehadt, waar van op 't einde van de Veldtocht weinig is overgeschoten dat in staat was om in de volgende Veldtocht weder te konnen gebruikt werden. Gedurende de gehele Oorloch is men verpligt geweest twee Vloten t'onderhouden, d'een op de *Don* en d'ander op de *Dnieper*, waar op men alle jaar 40 tot 50000 Man heeft moeten gebruiken; en na deze moeilyke Veldtochten heeft men 't Volk van *Kiow* tot *Asoph* moeten laten Cantonneren, 't welk een uitbreidsel maakt van 2 à 300 duitsche Mylen, om gedurende de Winter den Aanval en Stroperyen der Tartaren te beletten: En men kan met Stoutheyt zeggen, dat in heel *Europa* gene Armée zich bevinde, die na langte van Tyd zo veel ongemak kan uitstaan als de Russische Armée werkelyk hebben verdragen. 't Is ligtelyk te begrypen in wat voor buiten gewone kosten dit alles Hare Russische Keizerlyke Majesteit heeft Geëngageert gehadt.

Dat

Dat de Grootvizier aan de Kant van den *Donau* is gebleven en dat hy 't Commande tegen ons niet heeft willen nemen, zulks is een Eere die wy moeten laten aan d'Armée van zyne Roomsch Keizerlyke Majesteit. Echter is daar van de waarachtige rede ligt te begrypen. Hy zoude veel meer moeite hebben gehadt om te *Kiow* in te dringen, als hy niet heeft gehadt om te gaan tot *Orsova* en *Belgrado*. Ondertusschen hebben wy in alle Veldtochten niet nagelaten om ons veerdighlyk by hem te naderen, in mening om hem aan ons te trekken en hem te doen opbreken van de Roomsch Keizerlyke Armée. 1740. February.

Een particuliere Vrede te maken met uitsluiting van een Geallieerde, is 't gene waar over wy in grote Vrees hebben geweest. d'Erfvyand heeft ons dikwyls gelegenheit gegeven om Vrede met hem te maken, en hy heeft ons doen aanbieden grote Voordelen, maar Hare Majesteit myne allergenadigste Keizerin heeft daar na nooit willen luisteren. Aan de gemaakte Vrede aan de zyde van zyne Roomsch Keizerlyke Majesteit, met onze algemene Vyand, is niet meer aan te twyffelen: Echter maakt men daar in niet het minste gewach van eenige zaak die *Rusland* betreft, noch in 't Journaal noch in U Brief. En vermits ik weet dat de Fransche Minister, Marquis *de Villeneuve* van Hare Majesteit onze allergenadigste Keizerin zekere gelimiteerde Instructien heeft ontfangen, ingevolge van dezelve de Vrede kan worden gesloten, zo is te hopen, dat wy nooit de Vrede zullen maken als in conformiteit van die Instructien na dewelke de Vrede met de Porte kan gesloten worden. Hier by moet ik noch voegen, dat wy nooit, noch *Asoph*, noch *Moldavien* zullen overgeven zonder een doenlyk en genoegzaam Equivalent. Derhalve zal ik niet nalaten myne krygs Operatien te vervolgen, en ik heb in Godt het vaste vertrouwen, dat gelyk, gedurende de gehele Loop van den Oorloch Hy ons altyd gezegend heeft, Hy ons Insgelyks tot op het einde van den Oorloch en zo lang wy dezelve alleen voeren, zal bystaan. Zyne Doorluchtigheit onderdanigst biddende, daar van Rapport aan den Veldmarschalk, Graaf van *Wallis* te doen. *Ik ben &c. &c.*

'T Wurtembergs Gezantschap heeft aan d'overige Gezanten te *Regensburg* een gedrukt Geschrift gecommuniceert, waar in d'afkomst van den Graaf van *Sponek* en van de Baronesse *de l'Esperance*, pretense Kinderen van wylen den laatste Hertoch *Leopold Eberhard van Wurtemberg-Montbeliard*, en d'ongrondheit van hare Pretensien uit den Duitsche en Fransche Rechten wydlopig gededuceert

1740. February. duceert word: Men meld daar in, „ dat het Hoogvorstelyke Huis „ *Wurtemberg* 't buitensporige en gantsch scandaleuse Leven van „ den gemelden Hertoch garen in eeuwige vergetenheit wilde la- „ ten: Maar nadien de gemelde Graaf en Baronnesse, tegen alle „ Verdragen en uitgewezene Vonnissen, zich den Titel en de „ Wapenen van *Wurtemberg* aanmatigden, zo was men genood- „ zaakt het publicq van de waaragtige gesteldheit der Zaken t'in- „ formeren, zynde 1. Zeker, dat de gemelde Graaf 't wettig „ Huwlyk van zyne Moeder met den gemelte Hertoch niet kon be- „ wyzen: 2. Al wilde men 't Huwlyk als *wettig* toestaan, zo was „ 't evenwel maar als *heimelyk* te consideren; manquerende daar „ by de vereischte formaliteiten, en wel voornamentlyk de be- „ horige voorgaande bekendmaking aan de regerende Familie en „ derzelver bewilliging, &c.: 3. Verondersteld zelfs, dat het ge- „ melte Huwlyk alle de hoedanigheden van een wettig en pleg- „ tig Huwlyk hadt, kon nochtans de gemelte Graaf, wegens 't „ bekende gedrach van zyne Moeder, niet geacht noch bewezen „ worden, de Zoon van den gemelden Hertoch te zyn ". Men vind daar by een Genealogische Tabelle gevoegt, waar uit blykt, dat de Moeder van den meergemelde Graaf en Baronnesse van Boeren afkomst is, en dat de gemelden Hertoch 't met drie Zusters te gelyk gehouden hadt, welkers Kinderen naderhand met malkander getroud waren: Daar en boven hadt die laatste Hertoch van *Montbeliard* in 't Jaar 1715, met den regerende Hertoch van *Wurtemburg - Stutgard* een Vergelyk opgerecht en met Eede bekragtigt, waar by hy voor zyne By - Wyven en Kinderen Jaarlyks 12000. Floreinen bedongen hadt, mits welke dezelve van alle Prentensien aan 't Land en Regering zouden geëxcludeert zyn, &c. Die zaak is zekerlyk voor 't gehele Doorluchtige Huis van *Wurtemburg* in alle deszelfs wettige Takken van al te groten belang en gevolg, om daar tegen niet by tyds te voorzien.

De Koning van *Polen* heeft bevel gegeven, om zyne Troupen tot op 36 duizend Man te vermeerderen; welk getal zyne Majesteit voortaan steets in zyn Keurvorstendom van *Saxen* meent t'onderhouden. De Pausselyke Nuntius zich met Religie - Zaken aldaar willende bemoeijen, heeft men hem beduid, „ dat hy dit „ wel in *Polen* kon doen, maar geenzints in dat Keurvorsten-

„ dom.

„ dom ". Na dat men nopens de Schade, welke de Russen by de Doortocht door de Republicq *Polen* aan d'Ingezetenen hebben veroorzaakt, met Hare Russische Majesteit over een gekomen is, zal dezelve aan hen ofte in contant Geld vergoed, ofte hun toegestaan worden dergelyke *Quantum* van de gewone Contributien te korten. 1740. *February.*

De Zwarigheden over eenigen tyd tusschen 't Hof te *Bon* en de Staten Generaal over de *Langeraker - Schans*, en het tot dezelve behorende District omtrent het Bischdom *Munster* ontstaan, zyn ten eenemaal vereffend.

DEN 30. *December* van den voorleden Jare heeft de Russische Generaal van *Löwendahl* de Stadt en 't Casteel van *Chotzim* volkomen aan de Turken ingeruimt, zynde d'overige Russische Troupen met alle hunne Bagagie daar uit en over den *Dniester* naar *Zwanick* getrokken: De nieuwe Bassa van *Chotzim* heeft den gemelte Generaal en overige Russische Officieren met heerlyke Caftans beschonken, en hen met zyne Troupen tot aan d'Oever van de gemelte Rivier geleid. POLEN.

DE Keizerlyke Legations - Secretaris heeft onlangs te *Zurich* een Voorstelling gedaan aangaande de Verschillen tusschen den Abt en Vorst van St. *Gallen* en deszelfs Onderdanen, met verklaring, „ dat, alzo 't Landschap *Doggenburg* een Ryks - Leen was, „ de Keizer, in gevalle de Cantons *Zurich* en *Bern* d'ongehoorzame van dat Landschap niet konden doen tot hun pligt „ wederkeren en de Ruste en Ordre daar in herstellen, genoodzaakt zyn zoude, 't zelve door zyn authoriteit en macht te „ doen ", hebbende te gelyker tyd een Missive van den Keizer en van den Keizerlyke Afgezant Marquis *Prié* van gelyken Inhoud overgeleverd. ZWITSERLAND.

De Fransche Ambassadeur maakt noch niet de minste Beweging tot het vernieuwen van d'Alliantie der Protesterende Cantons met *Vrankryk*, en men wil zelfs, dat daar in niets zoude gedaan worden, als na dat de gemelte Alliantie met de Republicq der Grizons zoude tot stand gebragt zyn. Niet tegenstaande

 de

1740. February. de Gedeputeerden der Evangelische Cantons, die nu al 14. dagen t'*Arau* vergaderd zyn, alle pogingen in 't werk gesteld hebben, om de Differenten tusschen de Cantons *Zurich* en *Glarus* over eenige Geestelyke Beneficien in het *Thurgouw* in der minne te vereffenen, en 't eerstgemelte Canton uit liefde tot de Vrede veel aan 't laatstegemelde hadt willen inruimen, echter heeft dit niet daar na willen luisteren, maar begeert, dat die Zaak na Rechten zoude gedecideert worden.

ZWEDEN. 't HOF heeft aan 14 Regimenten ordre gegeven van zich gereed te houden, om ten eersten na de Grenzen te konnen marcheren, van waar ze, zo dra 't Weer zulks toelaat, naar *Finland* zullen getransporteert worden, om de reets daar leggende Troepen tot 40000. Man te versterken; waar uit blykt, dat de Negotiatien van den Franschen Ambassadeur Marquis *de la Chetardie* van weinig succes aan 't Russische Hof, ten dien opzicht, zyn, en dat de Machinatien van den Graaf van *Tessin* meer tot gevaar van *Zweden*, dan van hunne Buren, in die Gewesten, komen te verstrekken, en waar uit d'Alliantie met *Vrankryk* by de tegenwoordige gesteldheit der Zaken in *Europa* hen bezwaarlyk zal konnen redden.

Men wenschte daar wel, dat de gedemitteerde Ryks-Raden by de tegenwoordige Conjuncturen van hunne Landgoederen wederom mochten te rug komen; doch zy weigeren het, ten zy alles in de vorigen staat eerst hersteld zy.

DENEMARKEN. DE Koopluiden van *Bourdeaux* en van eenige andere Steden van *Vrankryk* hebben onlangs aan de Deensche voorgeslagen de levering van 't Pekelvleesch, dat de Franschen na hunne Americaansche Colonien zenden moeten. De Commercie-Raad heeft dien voorslag zeer voordelig gevonden, en de Heer *Bram*, Zoon van den President van den Raad van *Koppenhagen*, is laatst naar *Parys* vertrokken, om deswegen een Contract te maken. Zeven-en-dertig Officiers van de Marine hebben zich op ordre van 't Hof na de Kusten van *Denemarken*, *Noorwegen* en *Holstein* begeven, om daar de revue te doen over de Matrozen, die tot den dienst

dienst van de Vloot geregistreert zyn. Dit is een aloud gebruik, 'twelk onder de laatste Regering verwaarlooft is, maar weder in zwang komt, als 't gevoeglykste middel, om te beletten, dat de Matrozen in dienst van vreemde Mogendheden overgaan. 1741. February.

DE Marquis *de la Chetardie*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, heeft den 7. passato met de gewone Ceremonien deszelfs eerste publique Audientie by de Keizerin gehadt, als wanneer zyne Excellentie deszelfs Credentialen aan Hare Keizerlyke Majesteit overhandigde onder 't doen van een zeer fraye aanspraak, gedurende dewelke hy zich een korten tyd dekte; en waar in hy de kragtigste verzekeringen gaf van d'ieverige begeerte van den Koning zynen Meester om met Hare Keizerlyke Majesteit de goede Verstandhouding meer en meer aan te queken: De Heer *Czerkaski*, Kabinet-Minister, gaf hem hier op tot antwoord, „ dat „ de Keizerin in 't zelfde verlangen was, en 't Haar een groot „ vermaak zyn zoude de Vriendschap met den Koning van *Vrank-* „ *ryk* te konnen onderhouden " enz.: Vervolgens wierden alle d'Edellieden, waar uit het Gevolg van dien Ambassadeur bestond, ter Handkus van Hare Keizerlyke Majesteit toegelaten; en de voornoemde Marquis hadt naderhand gehoor by de Prinses *Elizabeth*, en eindelyk by de Prinses *Anna*, en den Prins *Anton Ulrich van Brunswyk-Wolfembuttel*, haren Gemaal, hebbende de Heer *Munch*, Staats-Minister, zyne Excellentie uit naam van die twee Prinsessen geantwoord: Des anderen daags bezogt d'Ambassadeur den Hertoch van *Courland*, dewelke kort daar na het Tegen-Bezoek ging afleggen by zyne Excellentie die in allen delen 't Ceremonieel zeer wel waargenomen, en groot genoegen aan 't gehele Hof gegeven heeft, zynde dezelve ook reets by den Vice-Cancelier Graaf van *Osterman* geweest. RUSLAND.

De Keizerin heeft geresolveert een generale Promotie van Officieren onder hare Troupen te doen, en voornamentlyk die tot hogere Chargien t'avanceren, die zich in den Turkschen Oorloch door hunne dapperheit en goed Krygs-beleid gedistingueert hebben, aan dewelke haar Majesteit ook de geconfisqueerde Goederen van de wegens Misdaden van Staat geexecuteerde staat te

 con-

1740. Februari. conferéren. Van de Negotiatien van den gemelden Franschen Ambassadeur word niet het minste gehoort, zynde zekere geheimen, die men ontdekt heeft, hem daar in zeer nadelig.

PERSIEN. BRIEVEN van *Ispahan* van den 30. *October* laatstleden verzekeren, dat 'er dier tyd aldaar zo wel als in 't gehele Ryk alles in volle rust was, door de goede Schikkingen, die *Thamas* niet tegenstaande zyne gedurige afwezendheit weet te doen onderhouden, maar 't schynt, dat de Last om Keizer over *Indiën* en *Persien* teffens te wezen hem te zwaar valt, want volgens berichten uit zyn Leger heeft hy voor de twedemaal Vriendschap met den Mogol gemaakt, op conditie, „ dat deze geen jaarlyksche Schatting, zo als van te voren bedongen was, en waar aan die Vorst „ zich niet wil houden, zal betalen, maar dat de Mogol in geval van noodzaaklykheit den Schach met Volk zal moeten bystaan, en zich na de Maatregelen der Persianen voegen ", tot verzekering van welk Verbond de Mogol aan dien roemrugtigen Overwinnaar de Frontier-Steden *Chabul*, *Multan*, *Lahor*, *Rajapoir*, *Cachamire*, *Parjap*, *Negrasutt* en derzelver Districten heeft overgelaten, en de Buit, die hy in *Indiën* gemaakt heeft, is byna ongeloofl yk, zynde d'alom bekende en ongemeen pragtige Indiaansche Troon daar onder gerekend.

TURKYEN. DE Republicq van *Venetien* begerig zynde, met de Regeringen van *Algiers*, *Tripoli* en *Tunis* in Vrede te leven, heeft den Groten Heer doen verzoeken, om zyne goede diensten in deze zaak te willen aanwenden, en zyn Hoogheit heeft een Chiaoux van *Constantinopolen* gezonden, om zich naar *Algiers* te begeven, en die Regering tot het sluiten van een Tractaat met de Venetianen over te halen, waar na hy met diezelve Commissie mede naar *Tripoli* en *Tunis* gaan zal. De Groten Heer heeft aan den Venetiaanschen Ambassadeur verklaart, „ dat hy met vermaak dien „ dienst aan de Republicq bewees, wyl hy over haar gedrag ge- „ durende den laatsten Oorloch t'eenemaal voldaan was ".

NEDERLANDEN. DE Bisschop en Prins van *Luik*, voor eenige tyd hebbende doen

doen verbranden, de van buiten ingevoerde Boeken en Schriften der Janzenisten, als ook de Portraiten, Prenten, en andere pretense Reliquien van wylen den Abt *Paris*, heeft niet alleen uit kragt van een Pausselyk Brevet van den 19. *Augusti* laatstleden niet opgehouden zich tegen d'Aanhangers van die nieuwe Leer met alle mogelyk geweld aan te kanten en dezelve uit zyne Staten te verdryven, maar is ook daar in door zyn Groot Capittel gesecondeert, hebbende 't zelve den 23. *December* laatstleden de volgende preliminaire Resolutie deswegen genomen, welke onder anderen behelst: „ Dat het zelve ziende, met wat iever zyn Hoogheit alle de toegangen van zyn Bischdom poogt te sluiten tegens d'aanvallen der Sectarissen, en met welk een onvermoeide vlyt zyn Herderlyke zorg van zyne Kudde tragt af te weren, al 't geen dezelve zoude konnen besmetten met vergiftige Leerstukken van een uitzinnige Secte, kortelings door de Souvereine Pausen gecensureert en gedoemt; 't Groot Capittel hadt goedgevonden een Deputatie aan zyn Hoogheit te zenden, om denzelven op 't onderdanigste te bedanken voor zyn Apostolischen iever, strekkende om in de Kerk van *Luik* 't Gelove en de Leringen van die van *Romen*, haar Moeder te bewaren, denzelven te gelyk te smeken, ten einde daar toe, ten opzicht van die gene welke niet exempt zyn, zyn gewone authoriteit te gebruiken, gelyk hy begonnen heeft tegens die, welke exempt zyn, de magt t'oeffenen, hem door den Paus verleent, en laatstelyk aan zyn Hoogheit te declareren, dat alle de Capittel Heren gereed en bereid waren de Constitutie van Paus *Clemens de XI.* glorieuser Memorie, welke begint *Unigenitus*, &c. t'accepteren.

1740. Februery.

Ingevolge welke Resolutie dan ook 't Groot-Capittel op den 8. passato de gemelde Constitutie, als een Regel des Geloofs, heeft aangenomen en plegtig bezworen, en ter zelver tyd deszelfs Kanonikken, Vicarissen, Kapellanen en Officieren geordonneert die aan te nemen en te bezweren, gelyk geschied is: Waar na 't gemelde Capittel, om van die acceptie aan zyn H. kennisse te geven, besloten heeft de volgende Missive aan den Paus te zenden.

1740. February.

ALLERHEILIGSTE VADER,

De Kerk van *Luik*, die door een byzondere prerogative den loffelyken Titel van Dochter der Roomsche Kerk bezit, heeft nooit iets meer ter herten genomen, dan 't Gelove van St. *Materne*, Discipel van den Prins der Apostelen, ontfangen, in haar volle zuiverheit te bewaren. Hier van heeft zy in deze laatste Eeuwen, wanneer de rampzalige Ketteryen, hun helsch vergif in de rondom leggende Provincien verspreideden, blyken gegeven. d'Allerbloijenste van die Provincien zyn daar mede besmet gebleven, en hebben ongelukkiglyk de Catholyke Religie verlaten; maar deze Kerk standvastig op de Colom der Waarheit steunende, is tot heden toe in 't regtzinnig Gelove in 't midden van verschrikkelyke Onweren door de Hel verwekt, onveranderlyk gebleven. De Voorvegters van de Nieuwigheit welke na die tyden de rust der Kerke hebben gestoort, en zedert het verderffelyk besluit genomen hebbende, om ook in deze Stadt *Luik*, verderffelyke en reets zo menigwerf gedoemde Dwalingen door middel van verlydende Boeken en looslyke opgestelde Schriften, te verspreiden, hebben wy 't geoordeelt van ons pligt te zyn niets te verzuimen, om den onwaardeerlyken schat des Geloofs tegens zodanige ondernemingen veilig te stellen. Hierom, Allerheiligste Vader, hebben wy onzen Bisschop en Prins (als uit de nevensgaande Resolutie van 't Capittel blykt) gesmeekt ten einde al 't Apostolisch Gezach, dat Uwe Heiligheit aan hem gegeven heeft, als noch zyn eigen authoriteit tegens die Kinderen der Ongeregtigheit, welke d'onverzadelyke woede van een verscheurende Wolf onder een schaapsvel bedekken, te willen emplojeren; en alzo de Religie komt en doorgaans overgaat van de Geestelykheit tot het Volk, hebben wy, om dezelve een voorbeeld te geven, ter zelver tyd gedeclareert, willens en bereid te zyn, om als een Regel des Geloofs aan te nemen, en te bezweren de Constitutie van wylen den Paus *Clemens de XI.* gelukzaliger Memorie, welke begint *Unigenitus*, &c. 't geen wy ook zedert onder Gods genade op een plegtige wyze hebben verrigt; daar en boven hebben wy vastgesteld dat d'afwezende Kanonikken by hun te rugkomst genodigt zouden werden, om dezelve t'accepteren en bezweren, en, dat voortaan alle nieuwe Kanonikken gehouden zouden zyn by 't aanvaarden hunner Kanonikdyen die aan te nemen. Na dit alles vleyen wy ons, dat het Uwe Heiligheit niet zal mishagen, dat wy het autenticq Instrument van acceptie voor zynen Troon brengen, en dat wy, voor zyne voeten

ten nedergeknielt, hem eerbiediglyk smeken, dat hy zich verwaardige 't zelve aan te nemen, als een eeuwige blyk van de zuiverheit van ons Gelove, als ook van onze Kinderlyke gehoorzaamheit aan de Roomsche Kerk, die wy erkennen te zyn de Moeder en Meestresse van alle d'andere Kerken. Mochte doch ons voorbeeld alle die gene, welke verleid door de Leringen van de Factie van *Jansenius* en *Quesnel* aan 't Gelove schipbreuk geleden hebben, aangespoort worden, om zich uit de stromen der Dwalingen te redden, en 't Scheepje van *Petrus* te gewinnen, buiten 't welke geen Zaligheit is, en daar weder door den bystand en de Genade des Heilands binnen te komen! &c.

1740 *February.*

Luik den 12. *January* 1740.

De Zaken van Pater *Janssen* te *Brussel* worden van dag tot dag erger, want zedert de beëdigde Verklaring van den Spaanschen Officier, zyn noch verscheide Menschen opgekomen, die geaffirmeert hebben, dat zy de bewuste Zakken in 't Klooster hebben zien brengen. Doch niet tegenstaande die Dame van dag tot dag meer gront wint, en om zo te spreken, aan hare bewyzen niets meer ontbreekt, zo verre, dat de goede Pater door schaamte naulyks meer durft te voorschyn komen, zo zyn sommige echter beducht voor de al te grote macht van die Paters, en dat de Dame achter 't net visschen zal. Zedert heeft ze een Geschrift van nieuwe Feiten tegen dien Pater voor den dag gebraght, zo dat die goede Pater naulyks weet zich te bergen, wyl hy niet in staat is, om daar op t'antwoorden.

t'*Amsterdam* hadt men tyding, dat het Schip van *Meyer Keltnuis* door een Spaansche Kaper te St. *Sebastiaan* opgebraght was, onder pretext dat het zelve Engelsche Manufacturen aan Boord hadt, zynde de Schipper na eenige ontmoeting op Land gezet en 't Volk gevangen genomen, doch was zedert wederom ontslagen, zynde de Schipper en Volk weder aan Boord gegaan, om hun Reis te vervorderen.

Nadien de Prussische Wervers, zedert eenigen tyd wederom begonnen hebben met geweld of list d'Onderdanen van de nabuurige Provincien, grenzende aan de Staten van zyne Pruisische Majesteit, te vervoeren, hebben haar Hoogmogende hunne klachten

1740. February. ten aan deszelfs Extraordinaire Envoje in den *Hage* gedaan; dewelke haar Hoogmogende heeft verzekerd „ dat die geweldpleging aan zyne Majesteit onbekend en tegen zyne wille was ". Haar Hoogmogende hebbe insgelyks door hunne Minister aan 't Berlynsche Hof, desaangaande, vertogen laten doen. Immiddels hebben eenige Provincien rigoureuse Resolutien op dat Sujet genomen: als blykt uit de volgende der Staten des Lands van *Utrecht*, zynde van den 5 *February* 1740. Luidende aldus:

Op 't geproponeerde dezen aangaande gedaan, is goedgevonden ende verstaan, aan de Drossaarden en Schouten van de respective Gerechten dezer Provincie aanteschryven, dat wanneer Vreemde en Uitheemsche Wervers in deze Provincie ontdekt worden, dat zy dezelve zullen hebben in Civiel Arrest te houden, ende vervolgens aan 't naastleggende Militair Guarnizoen van gemelde Arrest kennis te geven, ten einde de Commanderende Militaire Officier de voornoemde Wervers in goede bewaringe brenge ende behouden. Ende worden de Commanderende Officieren in de Guarnizoenen van deze Provincie gelast ende geordonneert, des verzogt zynde, aan de voornoemde Drossaarden en Schouten behoorlyke assistentie te verlenen. Ende zal hier van Extract gegeven worden aan gemelde Drossaarden en Schouten, ten fine voorsz.

Was getekend: *G. Voet van Winssen.*

Brief aan de Drossaards en Bailluwen van de Provincie:

Eerzame, Vrome,

Op 't gerepresenteerde, dat om voor te komen dat gene Onzer Ingezetenen door Vreemde Wervers zoude worden gedebaucheert, ten nadele van den Dienste dezer Lande; Zo hebben Wy goedgevonden, daar tegen te nemen de bygevoegde Resolutie, welke Wy UL. toezenden, om zo verre 't zelve UL. mocht raken, den inhoud van de voorsz Resolutie strictelyk t'achtervolgen.

Was geparapheerd: *P. E. G. Daunjs.*

En getekend: *G. Voet van Winssen.*

De

De Brief van uitschryvinge van den Algemenen Dank-Vast- en Bededag, die naar de Steden dezer Provincie gezonden is om afgekondigt te worden, is van den volgenden inhoud: 1740. *February.*

ERENTFESTE, WYZE, VOORZIENIGE, DISCRETE, LIEVE, GETROUWE,

Nademaal het Godt Almagtig in zyn onnaspeurlyke voorzienigheit, en na zyne grote goedertierendheit, behaagt heeft, in 't voorleden jaar, noch wederom een jaar toe te doen tot onze Vrede, en dien staat van ons lieve Vaderland te bewaren by zyne Vryheit, en by de ware Religie, Panden, die onwaardeerlyk zyn, en zulks boven zo vele weldaden, als 't zelve van zyne milde Hand van tyd tot tyd ontfangen heeft, niettegenstaande de grote en geenzints gebeterde, maar veel meer aanwassende zonden en ongeregtigheden, in de Landen in zwang gaande, waar van te vrezen is dat de mate vol geworden zynde, dezelve door Gods rechtvaardige oordelen t'eeniger tyd zullen worden t'huisgezocht, waar van verscheide ongemakken, ook gedurende de Vrede, op verscheide wyzen gevoelt, en de verzwakking van den Staat door vermindering van hunne Commercie en welvaart, als voorboden en beginzelen knnnen worden aangezien, daar by komende, dat den Oorloch tusschen twee machtige Koningen en Ryken, in 't voorleden jaar, ontsteken, grote reden geeft, om voor de gevolgen van dien te duchten, en dat die ontstoken Oorlochsvlammen zich verder zoude konnen uitbreiden, zo hebben de Heren Staten-generaal der *Vereenigde Nederlanden*, na aandagtige overweginge van den tegenwoordigen toestand van zaken, in erkentenisse van Gods onverdiende goedheit, langmoedigheit en verdraagzaamheit, en te gelyk van onze onwaardigheit, met onze bewilliging goedgevonden, mits dezen uit te schryven een algemene Dank-Vast- en Bededag over al de geüniëerde Provincien, geassociëerde Landschappen, Steden en Leden van dien, tegens Woensdag die wezen zal den negenden van de Maand van *Maart* eerstkomende, om ten zelven dage, in alle Kerken dezer Landen. met alle deszelfs Inwoonderen den Here onze Godt te loven en te danken voor alle zyne Zegeningen en weldaden, tot hier toe aan ons lieve Vaderland bewezen, waar door het zelve tot hier toe is behouden en staande gebleven, zo als het noch is ten huidigen dage, en om te gelyk met een oprechte belydenis van alle des Lands hooggaande en steets aanwassende zonden en ongerechtigheden, ons dieswegen

1740. February. voor Godt te verootmoedigen, en met een ernstige boedvaardigheit, en, door Gods genade, ware bekering, den Here vuriglyk te bidden en te smeken om de vergevinge van alle dezelve zonden en ongerechtigheden, na de grootheit van zyne oneindige Barmhertigheden, en vervolgens om zynen verderen goedertieren Zegen over ons lieve Vaderland, om de continuatie van onze Vrede, om het doen ophouden van den Oolorch, daar die ontstaan is, hoe eerder zo beter, en verder om zyn krachtdadige hulp en bescherming, tot behoudenis van onze Vryheit, en van de ware Religie, mitsgaders om afwendig van alle welverdiende plagen en oordelen, als ook van alle verdrukkingen en vervolgingen der Belyders van de ware Christelyke Religie, in alle plaatzen, alles tot grootmakinge van des Heren allerheiligsten Naam, voortplantinge en aanwas van de ware Gereformeerde Religie, conservatie van onze diergekogte Vryheit, en onzer allen zielen zaligheit, &c. &c.

De Staten Generaal hebben een PLACAAT naar de respective Provintien afgezonden, om 't zelve te publiceren, behelzende in Substantie:

Alzo tot Onze kennisse gekomen is, hoe dat niet tegenstaande de ernstige meninge en ordres vervat in Ons Placaat van den 12 *Juny* 1738. in eenige Provintien en Steden van dezelve als noch worden gevonden, en verder op een baatzuchtige wyze ingebraght, en vervolgens in de cours tot een halve stuiver getollereert, d'oude afgezette Stuivers, zo wel die op de Provintiale en Ryks Munten dezer Landen, als wel voornamentlyk die in uitheemsche Vorstendommen en Landen zyn gemunt, en by Ons reets met den aanvang van den voorleden jare 1739. voor billioen verklaart en verboden, op de verbeurte van dezelve, en daar en boven 't viervoud van dien.

En nademaal niet zonder reden te dugten is, dat dezen invoer en tollerantie noch dagelyks zoude konnen werden vermeerdert; zelfs met slegte zoorten van vreemde Payementen, die naulyks de helft van een halve stuiver waardig zyn, en waar door de goede Gemeente reets merkelyk is, en noch verder stond te worden benadeelt, en confusie in zommige Commercie en goede Gelde veroorzaakt, en dat tot voorkominge van alle 't zelve, niet alleen in den jare 1738 en in den jare 1739 by Ons geordonneert zyn de nieuwe Nederlandsche Pylstuivers, waar van reets vier honderd zestien duizend guldens zyn, maar dat boven dien in de Provintien van

Gel-

Gelderland, *Holland* en *Utrecht*, noch voor omtrent zeventig duizend guldens aan nieuwe Duiten zyn geslagen, met welke beide Specien, en als daar by gevoegt word de grote quantiteit van dubbelde Stuivers hier te Lande gevonden werdende, de Gemeente meer dan overvloedig van Paspenningen kan werden bediend. ZO IS 'T, Dat Wy daar jegens willende voorzien, alle en een iegelyk wel expresselyk verbieden en interdiceren, by dezen, om eenige der afgezette oude Stuivers, zo wel die op de Provintiale en Ryks Munten hier te Lande, als wel voornamentlyk in uitheemsche Vorstendommen of Landen gemunt zyn, of wat naam dat vreemde Payement ook dragen mochte, binnen de geunieerde Provintien of derzelver geassocieerde Landschappen intebrengen ergens of aan wie 't zoude mogen wezen, in de cours tot een halve Stuiver uit te bieden of t'ontfangen; ordonnerende dienvolgende als noch dat van de publicatie dezes af, die Stukken, dewelke zoude mogen wezen overgebleven, zullen werden gebraght aan de Munten, Wisselbanken of gezwore Wisselaars, om terstond gebroken en versmolten te worden, en dat dezelve zal worden betaald en ontfangen de waarde hier onder gespecificeert, zonder eenige verdere kortinge voor wisselgeld, laccagie, onkosten of diergelyke te mogen doen, alzo de prys daar na is gesteld; alles op de verbeurte van de zodanige Stukken, en boven dien een boete van drie guldens over ieder Stuk, dewelke tegens deze Onze uitgedrukte intentie tot een halve stuiver, ja zelfs minder zal ontfangen of uitgeboden werden, waar van d'eene helft genoten zal werden by den Officier, en de wederhelft by den Aanbrenger, zo wel tot lasten van den Ontfanger als Uitgever, elk in 't geheel &c. &c. 1740. *February.*

Prys van 't Billioen.

Voor 't-mark van de vorenstaande vreemde en andere Stuivers - - - -	*f* 5	4	0
De Once - - - - - - -	0	13	0
De Engelsche - - - - -	0	0	10 en 2 vyfde.

TRACTAAT *van Commercie, Navigatie en Marine, gemaakt, gesloten en vastgestelt te* Versailles *den* 21 December 1739. *tusschen zyne Majesteit van* Vrankryk *en de Heren Staten Generaal der* vereenigde Nederlanden.

Het Tractaat van Commercie en Navigatie, gesloten t'*Utrecht* den 11 *April* 1713, tusschen *Vrankryk* en de Heren Staten Generaal

1740. *February.* neraal der *Vereenigde Nederlanden*, voor den tyd van vyf en twintig jaren, zynde den 11 *April* des voorleden jaars geëxpireert, d'affectie die d'Allerchristelykste Koning voor Haar Hoog Mogende volgens d'exempelen van de Koningen zyne Predecesseurs behoud, hem hebbende doen bewilligen in de genegenheit die dezelve getoond hebben om 't zelve te vernieuwen, als mede om een gemeen Tarif met de veranderingen, die 't verschil der tyden noodzakelyk heeft gemaakt, vast te stellen.

Zyne Majesteit aan derzelver begeerte willende voldoen, en de vereeniginge en volmaakte correspondentie doen eeuwig duren, heeft den Heer *Amelot*, Raad in alle deszelfs Raden, Minister en Secretaris van Staat, en van zyne Commandementen en Financien verkoren. En de Heren Staten Generaal den Heer *Abraham van Hoey*, derzelver Ambassadeur aan 't Hof van hoogst-gemelde zyne Allerchristelykste Majesteit en derzelver Plenipotentiaris, om te confereren en convenieren uit kragte van hare respective Volmagten wederzyds geproduceert, en waar van Copien hier agter zyn gevoegt, over 't vernieuwen van het Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine, als mede over een nieu gemeen Tarif, in maniere als voigt.

Art. I. d'Onderdanen van Zyne Majesteit en die van de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, zullen reciproquelyk genieten dezelve vryheit in 't stuk van Commercie en Navigatie, die zy gehad hebben van alle tyden in alle de Koningryken, Staten en Provintien van d'eene en van d'andere in *Europa* gelegen, en omtrent allerley Waren en Koopmanschappen, welkers Commercie en transport niet generalyk verboden zyn, zo aan d'Onderdanen als Vreemdelingen by de Wetten en Ordonnantien der Staten, gehorende onder derzelver Gebied.

II. En mitsdien zullen d'Onderdanen van zyne gemelde Majesteit, en die van de gemelde Heren en Staten Generaal, vry en liber met hare Koopmanschappen en Schepen mogen frequenteren de Landschappen, Landen, Steden, Havenen, Plaatzen en Rivieren van des een en des anders Staat, en daar brengen en aan allen en een iegelyk zonder onderscheit verkopen, ook kopen, trafiqueren en vervoeren allerhande zoorten van Koopmanschappen, daar van den invoer of uitvoer en transport aan alle d'Onderdanen van Zyne Majesteit, of de gemelde Heren Staten Generaal niet en zal zyn verboden, zonder dat deze reciproque vryheit door eenig Privilegie, Octrojen of eenige andere particuliere vergunninge zal konnen werden gesupprimeert, gelimiteert of gerestringeert, en zonder dat het aan d'een of d'andere geoorloft zal zyn toe te staan

of te geven aan zyne Onderdanen eenige immuniteiten, beneficien, 1740. February.
dongratuits of vrygiften, of andere voordelen, boven die genen van d'andere zyde, tot hun nadeel, en zonder dat d'Onderdanen van d'eene of d'andere zyde gehouden zullen zyn te betalen meerdere of andere regten, lasten, gabelles, of eenigerhande impositien op hunne Personen, Goederen, Waren, Schepen en Scheepsvragten der zelver, directelyk of indirectelyk, onder wat naam, titels of pretexten 't ook zoude mogen wezen, als die, dewelke betaald zullen werden by des een en des anderen eige en natuurlyke Onderdanen.

III. d'Onderdanen van de gemelde Heren Staten Generaal zullen ook niet anders of erger mogen gehandelt worden omtrent het regt van comptablie, ancrage, sol Parisis, en alle andere lasten en imposten, met wat naam die ook zouden mogen genaamd werden, 't zy onder den titel van een buitenlands regt of anderzints, zonder eenige reserve of exceptie, als d'Onderdanen zelfs van Zyne Majesteit, die geen Burgers zyn in de Plaatzen alwaar de voorsz. regten geheven worden.

IV. Den Impost van vyftig stuivers per Ton in *Vrankryk* op de Schepen der Vreemdelingen gesteld, zal in het toekomende geheel en al cesseren ten opzigt van de Schepen der Onderdanen van de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, en zal voortaan niet mogen werden hersteld, zulks dat de Schepen der Onderdanen der gemelde Staten Generaal van de voorsz, taxe zullen ontheven zyn, 't zy de gemelde Schepen uit de Plaatzen of Landen der gemelde Heren Staten direct na *Vrankryk* varen, of ook uit wat Plaatzen 't zoude mogen wezen, 't zy geladen of ledig, 't zy dezelve ook geladen mochten zyn, om in eene of meer Plaatzen van *Vrankryk* hunne Ladinge te lossen, of wel dat dezelve geschickt zynde om Lading in te nemen ter Plaatzen daar hun dessein mocht wezen na toe te varen, en die aldaar niet vindende, zy elders om vragt henen varen, 't zy ook dat de gemelde Schepen der Onderdanen van de Heren Staten Generaal uit de Havens van *Vrankryk* uitvaren om weder naar huis te keren, of om elders, waar 't ook wezen mochte, bevragt of ongeladen henen te varen, 't zy ook dat zy hunne Ladingen in een of meer Plaatzen hebben ingenomen, door dien men geconvenieert is, dat noch in de voorsz, noch in eenig ander geval dat zoude konnen gebeuren, de Schepen der Onderdanen van gemelde Heren Staten Generaal de voorsz. Impositie niet subject zullen wezen, maar dat zy daar van vry zullen zyn en blyven, 't zy dezelve uit de gemelde Havens van *Vrankryk* komen, 't

1740. *February.* zy zy derwaarts varen; uitgezondert alleen in zulke gevallen: wanneer de voorschreve Schepen Koopmanschappen in *Vrankryk* zouden mogen inladen, en dezelve uit d'eene Haven in *Vrankryk* in d'andere van 't zelvige Ryk transporteren om ze aldaar te lossen, in welk laatste geval en geenzints in eenig ander, d'Onderdanen van gemelde Heren Staten zullen gehouden wezen 't voorschreve regt eeven als d'andere Vreemdelingen te betalen. En nopens 't regt van Bast of Tongelden dat in *Holland* word betaald, is men geconvenieert, dat de Fransche Schepen die binnen de Havens der Geunieerde Provincien zullen komen, 't gemelde regt niet meer als eens 's jaars zullen gehouden konnen worden te betalen, te rekenen van den eersten *January* tot den laasten *December*, en dat alleen maar in een der gemelde Havens, zonder te konnen werden geobligeert het zelve op nieu in eenige andere der voorschreve Havens alwaar zy zouden mogen aankomen, te betalen, en zonder dat het gemelde regt zal mogen werden gevordert voor die jaren, in welke de voorsz. Schepen in geen der gemelde Havens zouden mogen zyn geweest.

V. Dat ten reguarde van de Commercie van de *Levant* in *Vrankryk*, en van de twintig per cent die by deze occasie geheven werden, d'Onderdanen van de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* ook zullen jouisseren van dezelve liberteit en franchises, als d'Onderdanen van den Allerchristelykstén Koning, zodanig dat het aan de gemelde Onderdanen van de Staten Generaal vry zal staan, om de Levantsche Waren na *Marseille* en andere gepermitteerde Plaatzen in *Vrankryk*, zo in haar eige als met Fransche Schepen, en dat de voorsz. Onderdanen van de Heren Staten Generaal noch in 't een noch in 't ander ander geval zullen gehouden wezen te betalen de voorsz. 20 per cent, ten zy in zodanigen geval, waar in de Fransche 't zelve subject zyn, brengende Koopmanschappen in haar eige Schepen na *Marseille* of andere gepermitteerde Plaatzen, en dat hier in geen veranderinge zal mogen werden gemaakt, tot prejuditie van d'Onderdanen van de gemelde Staten Generaal.

VI. 't Zal aan alle Kooplieden, Capiteins, Schippers en andere Onderdanen der Staten Generaal volkomen vrystaan, in alle Plaatzen van *Vrankryk* hunne zaken zelfs te verrigten, of daar mede die hun goeddunkt te belasten, en zy en zullen niet gehouden wezen zich van eenig Translateur, Makelaar, Factoor of andere Personen ten dien einde by publique autoriteit aangestelt, te bedienen, noch hun eenig salaris voor 't clareren hunner Schepen te betalen; en zullen alle d'Onderdanen van zyne Allerchristelykste Majesteit insgelyks

gelyks genieten en in de possessie wezen van dezelvige Privilegien en Vrydommen, in alle de Plaatzen behorende onder 't Gebied der Staten Generaal. 1740. *February.*

VII. Als 'er eenig geschil mochte ontstaan tusschen een Kapitein van een Schip en zyn Scheepsvolk, in de Havens van des eens of des anders Staat, ter zake van 't Loon aan 't gemelde Scheepsvolk verschuldigt, of om eenigerlei andere civile oorzake, zal de Magistraat der Plaatze van den Verweerder alleen vorderen, dat hy aan den Eisscher zyne Verklaringe by Geschifte levere, by den Magistraat geattesteert, by welke hy zal beloven in zyn Vaderland, voor een competenten Regter, op de zaak waar over questie wezen zal, t'antwoorden, mits welke 't aan 't Scheepsvolk niet vry zal staan 't Schip te verlaten, nochte den Kapitein van 't Schip in de continuatie van zyn reis verhindering toe te brengen, en in gevalle 'er eenige Matrozen wederhorig mochte wezen, zal de Magistraat den Kapitein de hand bieden om dezelve gevangen te zetten, ten einde die tot hunnen pligt te brengen.

VIII. Men zal wederzyds op de Comptoiren van de Douane, of de Tolplaatzen, zo in *Vrankryk* als in de Landen van gemelde Heren Staten Generaal, egalyk en zonder eenige distinctie, d'Onderdanen van d'eene en d'andere Natie depescheren, zo ras als mogelyk zal wezen, zonder haar op te houden of te doen eenig belet of empeschement ter contraire, hoedanig 't zelve zoude mogen wezen.

IX. 't Zal d'Onderdanen van de Staten Generaal gepermitteert zyn in *Vrankryk* en de geconquesteerde Landen vry en zonder eenige belemmering te mogen brengen, doen inkomen en debiteren den gezouten Haring, zonder onderscheid en zonder subject te wezen aan 't verpakken, en niet tegenstaande alle Edicten, Declaratien en Arresten van den Raad hier tegens contrarierende, en specialyk die van den vyftienden *July* en veertienden *September* zestien hondert zeven en tagtig, verbiedende in de Havenen van *Vrankryk* of de geconquesteerde Plaatzen in te brengen of te doen inkomen den Haring anderzints als wrak, en gezouten met Zout van *Brouage*, en daar by geordonneert werd dat de voorsz. Haring in de Zeehavenen gebraght zal werden wrak, in Barils of Tonnen, welker agtien zullen uitmaken twaalf van gepakten Haring.

X. d'Oorlochschepen van wederzydsche Staten zullen ten allen tyden de Reën, Rivieren, Bayen en Havenen vry en open vinden om daar in te komen, uit te lopen en ten Anker te blyven; zo lang 't de noodzaaklykheit zal vereisschen, zonder dat zy gevisiteert zullen mogen werden, doch onder besprek van zich hier van te dienen met discretie, en door een al te lang of geaffecteert verblyf noch

1740. *February.* noch anderzints geen oorzaak te geven van jalousie aan den Gouverneur van de voorsz. Plaatzen en Havenen, aan dewelke de Kapiteinen van de voorsz. Schepen zullen laten weten d'oorzaak van haar komste en verblyf.

XI. d'Oorlochschepen van zyne Majesteit en de gemelde Heren Staten Generaal, en die van hare Onderdanen, die ten Oorloch zullen wezen uitgerust, zullen in alle Vryheit hare Pryzen, die zy op hare Vyanden hebben genomen, mogen inbrengen daar 't hun goeddunken zal, zonder gehouden te zyn in eenige regten, 't zy van de Heren Admiralen, of die van d'Admiraliteit, of eenige anderen, zonder dat ook de voorsz. Schepen of Pryzen, komende in de Havenen of Bayen van zyne Majesteit, of van gemelde Heren Staten Generaal, zullen konnen gearresteert of aangehouden worden, noch dat ook d'Officieren van de Plaatzen kennisse zullen mogen nemen, of de Pryzen wel of qualyk genomen zyn, dewelke zullen vermogen uit te lopen, en vry en liber gebraght te worden na de Plaatzen die hare Commissien mede brengen, daar van de Kapiteinen van de voorsz. Schepen gehouden zullen zyn te doen blyken, en in tegendeel en zal 'er geen verzekeringe, bergplaats of toegang gegeven werden in hare Bayen of Havenen, aan die genen die Pryzen op d'Onderdanen van zyne Majesteit of van de gemelde Staten Generaal zullen hebben genomen, en indien zy door tempeest of perykel van de Zee genoodzaakt zyn daar in te lopen, zal men dezelve zo dra doenlyk wederom doen uitlopen.

XII. De geladene Schepen van een der Geallieerden, passerende voorby de Kusten van d'andere, en door tempeest of anders komende in eenige Reën of Havenen in te vallen, en zullen niet gehouden wezen te lossen, of hare Koopmanschappen of een gedeelte van dien te verkopen, noch ook aldaar te betalen eenige Regten, dan zo wanneer als zy aldaar vrywilliglyk en na haar welgevallen, eenige Koopmanschappen zullen lossen.

XIII. De Schippers van de Schepen, hare Piloten, Officieren, Soldaten, Bootsgezellen, en ander zeevarend Volk, de Schepen zelfs, noch d'ingeladene Waren en Koopmanschappen, en zullen uit kragte van eenige generale of particuliere ordre van iemant, wie 't ook zy, of ter welker oorzake of occasie 't zoude mogen wezen, niet konnen aangehouden of gearresteert werden, ja zelfs niet onder pretext, dat het is tot conservatie en bescherming van den Staat, en generalyk en zal 'er niets mogen genomen werden van d'Onderdanen van d'een en d'andere zyde, als met consent van den genen aan wien de dingen toebehoren zullen, en mits dezelve betalende, waar onder nochtans niet verstaan werd begre-

pen te zyn de beslagen en arresten, gedaan door ordre en authoriteit van de Justitie, en door d'ordinaris wegen, om deugdelyke schulden, contracten, en andere wettige oorzaken daar om geprocedeert zal werden by wegen van Regten, volgens de forme van procederen; nochte en zullen ook de particuliere Onderdanen van zyne Majesteit niet mogen aangesproken of gearresteert werden in hunne Personen en Goederen, over ietwes dat zyne Majesteit mochte schuldig wezen, noch ook de particuliere Onderdanen der gemelde Heren Staten Generaal voor de publicque schulden der gemelde Staten. 1740. *February.*

XIV. Alle d'Onderdanen en Inwoonderen van *Vrankryk* en der *Vereenigde Nederlanden*, zullen in alle verzekerdheit en vryheit, het zy vertrekkende uit hare Havenen, Ryken en Provincien, of uit de Havenen en Ryken van andere Staten of Prinsen vermogen te varen met hare Schepen, en te trafiqueren met hare Koopmanschappen, zonder onderscheid te maken wie dat d'Eigenaars van dezelve zouden mogen wezen, na de Plaatzen van hare gedeclareerde Vyanden, of die 't zouden kunnen werden, zo wel van *Vrankryk* als van de *Vereenigde Nederlanden*, of van een van beiden; gelyk ook dezelve Onderdanen en Inwoonderen zullen vermogen met dezelve verzekerdheit en vryheit te varen met hunne Schepen, en te trafiqueren met hunne Koopmanschappen, zonder onderscheid te maken wie d'Eigenaars van dezelve zouden mogen wezen, van de Plaatzen, Havenen en Reën van die genen dewelke Vyanden zyn van d'een en andere der voorsz. Partyen, of van een van beiden in 't particulier, zonder belet, of verhinderinge, van wien 't ook zoude mogen wezen, niet alleen regt toe van de voorsz. vyandelyke Plaatzen, na een neutrale Plaats, maar ook van d'eene vyandlyke Plaats na d'andere, 't zy die Plaatzen gelegen zyn onder de Jurisdictie van een en dezelven Souverein, of wel onder de Jurisdictie van verscheide Souvereinen.

XV. De voorsz. vrye Vaart en Traficq zal wezen van allerhande zoorten van Koopmanschappen, met uitzonderinge van die van Contrabande.

XVI. Onder de zoorten van Koopmanschappen van Contrabande zullen alleen begrepen zyn allerhande Vuurwerken, en andere daar toe behorende, als Canon, Musquetten, Mortieren, Petarden, Bomben, Granaden, Sausisen, Pekkransen, Affuiten, Forquetten, Buskruit, Lonten, Salpeter, Kogels, Pieken, Degens, Stormhoeden, Helmetten, Curassen, Helbaarden, halve Pieken, Paarden, Zalen, Holsters, Hengsels tot Degens, en andere Toerustingen ten gebruike van den Oorloch dienende.

1740. February. XVII. Onder de voorsz. zoorten van Koopmanschappen van Contrabande en zullen niet begrepen zyn Tarwe, Koorn, en andere Granen, Peulvrugten, Olyen, Wynen, Zout, nochte generalyk al 't gene behoord tot voedzel en onderhoud van 't Leven, maar zullen vry blyven gelyk alle andere Koopmanschappen en Waren, in 't voorgaande Articul niet begrepen, en zal geoorloft zyn dezelve te vervoeren, zelfs na vyandlyke Plaatzen van gemelde Heren Staten Generaal, uitgezondert na Steden en Plaatzen die belegerd, geblocqueert of bezet zullen zyn.

XVIII. Men is verdragen, dat d'uitvoeringe van 't gene voorsz. is, zal geschieden in maniere navolgende; dat de Schepen en Barquen met de Koopmanschappen van Onderdanen van zyne Majesteit, gekomen zynde in eenige Havenen van de gemelde Heren Staten, en willende van daar vertrekken na de Havenen van de voornoemde Vyanden, zullen alleenlyk gehouden wezen te tonen aan d'Officieren van de Havenen der gemelde Heren Staten van waar zy zullen vertrekken, hare Paspoorten, inhoudende de specificatie van de Ladinge harer Schepen, geattesteert en gemerkt met het ordinaris Zegel en Handtekenen, en erkend by d'Officieren van d'Admiraliteit der Plaatzen van waar zy eerst zullen zyn afgevaren, met verklaringe van de Plaatze, waar na toe zy zullen gedestineert zyn; alles in ordinaire en gewoonlyke forme; na welke vertoninge van hare Paspoorten in de voorsz. forme, zy niet zullen gemolesteert nochte onderzogt, opgehouden of veragtert mogen werden, onder wat pretext het ook zoude mogen wezen.

XIX. Ten reguarde der Fransche Vaartuigen, die zullen gaan na eenige Reën van Landen, onder de gehoorzaamheit van de gemelde Heren Staten, zonder in de Havenen te willen inlopen, of daar inlopende, zonder nochtans aldaar te willen ontladen en hare Last breken, dezelve zullen niet konnen gehouden wezen rekenschap te geven van hunne Cargazoenen, ten ware dat 'er vermoeden was, dat ze aan de Vyanden van gemelde Heren Staten toevoerden Koopmanschappen van Contrabande, gelyk hier voren gezegt is.

XX. En in 't gemelde geval van zodanig aparent vermoeden, zullen de gezeide Onderdanen gehouden zyn in de Havenen te vertonen hare Paspoorten, in forme hier voren gespecificeert.

XXI. Dat indien ze waren binnen de Reën, of ontmoet in volle Zee, door eenige Schepen van de gemelde Heren Staten, of eenige particuliere Reders ten Oorloge, zynde hare Onderdanen, zo zullen de voorgezelde Schepen der *Vereenigde Nederlanden*, tot voorkominge van alle disordre, die van de Franschen niet nader ko-

komen als tot op een Canonschoot, en zal alleen gepermitteert zyn in 't eerste geval aan d'Officieren van de Haven naast aan de Ree gelegen, en in het twede aan de Kapiteins der Schepen der Geunieerde Provincien, hunne Boot of Chaloupe te zenden aan Boord van de Fransche Vaartuigen, en daar in doen gaan alleen twee of drie Man, aan wie door den Schipper of Patroon van de Fransche Schepen getoond zullen werden de Paspoorten en Zeebrieven, in voegen hier voren gespecificeert, na 't Formulier der voorsz. Zeebrieven, 't welk op 't einde van dit Tractaat zal werden geinsereert; uit welke Paspoorten en Zeebrieven niet alleen zal konnen blyken zyn Ladinge, maar ook van de Plaatze zyner woninge en residentie, zo wel van den Schipper of Patroon als van 't Schip zelfs, op dat men door deze twee middelen mag weten of ze voeren Waren van Contrabande, en ten vollen blyke zo van de qualiteit van 't voorsz. Schip, als van den Schipper en Patroon van dien, aan welke Paspoorten en Zeebrieven volkomen geloof en vertrouwen gegeven zal moeten werden; en ten einde men de deugdelykheit der gemelde Zeebrieven te beter mogen kennen, en op dat ze in generhande manieren en mogen werden vervalscht en gecontrefeit, zo zullen'er van wegens zyne gemelde Majesteit en de gemelde Heren Staten Generaal werden gegeven zekere Merken en Contrezegels.

1740. February.

XXII. En in gevalle door de voorsz. middelen in de gezeide Fransche Vaartuigen gedestineert na de Havenen van de Vyanden der gemelde Heren Staten, eenige zodanige Koopmanschappen gevonden werden, die hier boven voor Contrabande en verboden verklaart zyn, dezelve zullen ontladen, aangeslagen en geconfisqueert werden door die van d'Admiraliteit in de *Vereenigde Nederlanden* of andere competente Regters, zonder dat daarom 't Vaartuig of andere vrye en geoorlofde Goederen, Koopmanschappen en Waren in 't zelve Schip gevonden, in eeniger manieren zullen mogen werden aangeslagen noch geconfisqueert.

XXIII. Daar en boven is noch verdragen, dat alle 't gene bevonden zal werden geladen te zyn door d'Onderdanen van zyne Majesteit, in een Schip van de Vyanden van de gemelde Heren Staten, schoon 't geen Koopmanschappen van Contrabande waren, geconfisqueert zal werden, met al 't gene in 't voorschreve Schip gevonden zal zyn, niets uitgezondert nochte gereserveert, maar dat al 't gene wezen zal in de Schepen toebehorende d'Onderdanen van zyne Majesteit, al hoewel dat de Ladinge of een gedeelte van dien de Vyanden der gemelde Heren Staten toebehoorde, vry zal blyven, uitgezondert de Koopmanschappen van Contrabande,

1740. *February.* ten opzigte van dewelke men volgen zal 't gene in de voorgaande Articulen is gereguleerd; en tot nadere verklaringe van dit Articul, is daar en boven verdragen, dat in gevalle beide de Partyen, of een van dezelve in Oorloch waren geëngageert, de Goederen of Effecten toebehorende aan d'Onderdanen van d'andere Partye, en geladen in de Schepen van de Natie, welke Vyand van beiden, of van een der Partyen geworden is, geenzints zullen mogen werden geconfisqueert ter oorzake of onder pretext van dat zelve geladen zyn in een vyandlyk Schip, en zal zulks geobserveert worden, niet alleen als de Goederen of Effecten daar in geladen zullen zyn geweest voor de Declaratie van Oorloch, maar zelfs wanneer ze geladen zullen zyn geweest na de gemelde Declaratie, behoudens dat de Ladinge gedaan zy binnen den tyd en de Termynen hier na volgende, te weten, indien dezelve gedaan zy in de Oost- of in de Noordzee, van *Terneuse* in *Noorwegen* of tot aan 't einde van 't Canaal, in den tyd van vier weken, of van 't einde van 't voorsz. Canaal tot aan de Caap St *Vincent*, in den tyd van zes weken, en van daar in de Middelandsche Zee tot aan de Linie in den tyd van tien weken, en over de Linie en in alle andere Plaatzen van de Werelt, in den tyd van acht maanden, te rekenen van de publicatie van den Oorloch in welke beide de Partyen, of een derzelven zal wezen geëngageert, in diervoege dat de Koopmanschappen en Goederen der gemelde Onderdanen geladen in zodanige vyandlyke Schepen, geenzints zullen mogen werden geconfisqueert gedurende de voorsz. tyd en in de voorsz. Districten, ter zake dat ze gevonden mochten zyn geweest in de gemelde Schepen, maar dat ze ter contrarie zullen werden gerestitueert aan d'Eigenaars zonder eenig uitstel, ten ware dezelve geladen waren na d'expiratie van den voorschreven tyd; en evenwel zal men geenzints vermogen te vervoeren na vyandlyke Havenen de Waren van Contrabande, die men zoude mogen vinden geladen in zodanig vyandlyk Schip, niet tegestaande dezelve om de voorschreve reden waren weder gegeven; en alzo hier boven vast gesteld is, dat een vry Schip zal vry maken de Waren daar in geladen, is men insgelyks geconvenieert, dat die vryheit zich ook zal uitstrekken over de Personen die haar zullen bevinden in een vry Schip, tot zodanigen Effecte, dat niet tegenstaande zy waren Vyanden van d'eene en d'andere Partye, of van een derzelven, 't genoeg zoude zyn dat dezelve bevonden wierden in een vry Schip, om daar niet uit te mogen werden geligt, ten zy 't waren Oorlochslieden in dienst der gemelde Vyanden.

XXIV. Alle d'Onderdanen en Inwoonders van de *Vereenigde Neder-*

derlanden, zullen reciproquelyk genieten in haar Traficq en Commercie in de Havenen, Reën, Zeën en Landen van zyne gemelde Majesteit, dezelve Regten, Vryigheden en exemptien, waar van hier voor gezegt is dat d'Onderdanen van zyne Majesteit het genot zullen hebben in de Reën, Havenen, Zeën, en Landen van gemelde Heren Staten, en in d'open Zee d'egaliteit moetende wederzydsch in alle delen reciproque zyn; zelfs in de gevallen in welken de gemelde Heren Staten in Vrede, Vriendschap en Neutraliteit met eenige Koningen, Prinsen, en Staten zullen wezen, die Vyanden mochten worden van zyne Majesteit, gemerkt de conditien en restrictien in 't jegenswoordige Tractaat vervat, aan beide de Partyen gemeen moeten zyn. 1740. *February.*

XXV. En om te meerder te verzekeren d'Onderdanen van de gemelde Heren Staten, dat haar geen geweld zal werden gedaan, zo zal men verbod doen aan alle de Scheeps-Kapiteinen van den Koning, en andere Onderdanen van zyne Majesteit, van haar in genige zaken altoos te molesteren nochte beschadigen, op pœne van gehouden te werden in hare Personen en Goederen, voor de schade en interessen geleden en te lyden, tot de behoorlyke restitutie en reparatie toe.

XXVI. En ten dien effecte zullen hier namaals alle Kapiteinen, en die Schepen ten Oorloch uitrusten, gehouden zyn ieder van hen voor haar vertrek goede en suffisante cautie te stellen voor de competente Regters, ter somme van vyftien duizend ponden Tournois, om een iegelyk van haar *in solidum*, of in 't geheel te verantwoorden de malversatien die ze in hare coursen of op hare reizen zouden mogen begaan, en voor de contraventien van hare Kapiteinen en Officieren, tegens 't jegenswoordige Tractaat en tegens d'Ordonnantie en Edicten van zyne Majesteit, die gepubliceert zullen werden in kragte en conform de dispositie van dien, op pœne van verval en nulliteit der voorsz. Commissien en Verloven.

XXVII. Indien 't gebeurde dat een van de gemelde Fransche Kapiteinen een Schip nam, geladen met de hier voorgementioneerde Waren van Contrabande, zo zullen de voornoemde Kapiteinen niet vermogen eenige Koffers, Malen, Balen, Bougetten, Tonnen en Kasten t'openen noch op te breken, of dezelve te vervoeren, verkopen of verwisselen en vervreemden, ten zy dat dezelve aan Land zyn gebraght in presentie van de Regters ter Admiraliteit, en na dat door haar een Inventaris van de voorschreve Koopmanschappen, gevonden in 't voorschreve Schip, is gemaakt, ten ware dat de gemelde Waren van Contrabande, niet makende als een gedeelte van de Ladinge, de Schipper of Patroon van 't Schip goed-

1740. *February.* vond en toestond aan den voornoemde Kapitein de voorschreve Waren van Contrabande over te geven, om zyne reize te vervorderen, in welken gevalle de voornoemde Schipper of Patroon in generhande maniere zal konnen werden belet zyn weg te vervolgen.

XXVIII. Den inhoude der drie voorgaande Articulen, zal insgelyks en in alle deszelfs Pointen van wegens de gemelde Heren Staten en derzelver Onderdanen werden geobserveert, ten opzichte der Onderdanen van zyne Majesteit, in gevolge d'egaliteit van behandelinge by 't vier en twintigste Articul van 't jegenswoordige Tractaat gestipuleert; en als een gevolg der Vryheit van Navigatie in de voorgaande Articulen vermeld, is men geconvenieerd dat de Schepen der Onderdanen van zyne Majesteit niet onderworpen zullen konnen werden, om wat oorzaak of onder wat pretext het zoude mogen wezen, aan de generale of particuliere Reglementen, die gemelde Heren Staten zouden mogen maken omtrent de Schepen van hunne eige Onderdanen, 't zy om de grote, de toerustinge, de sterkte en d'Equipages der Schepen tot zekere reize gedestineert, te reguleren, of om eenige andere dergelyke beweegrede, zulks de Schepen der Onderdanen van zyne Majesteit uit de Havens der gemelde Heren Staten zullen mogen vertrekken, na wat Land 't ook zy, en ten allen tyde met een egale Vryheit.

XXIX. 't Zal in generlei gevallen gepermitteert wezen eenige Effecten uit de Fransche Schepen te ligten ter occasie van contestatien die zouden konnen voorvallen tusschen de Collegien ter Admiraliteit der gemelde Heren Staten.

XXX. Zyne Majesteit begerende dat d'Onderdanen van gemelde Here Staten Generaal, in alle Landen onder zyne gehoorzaamheit, zo favorabel zullen werden getracteert als zyn eige Onderdanen, zal alle nodige ordres stellen, om te maken, dat alle gewysdens en vonnissen, over Pryzen in Zee genomen, in alle regtmatigheit en billykheit werden gegeven door Personen, die niet suspect nochte geintresseert zyn in de zaken daar over questie is, en zyne Majesteit zal precise en efficacieuse ordres geven, ten einde dat alle Vonnissen, gewysdens en ordres van de Justitie, alrede gegeven en noch te geven, na hare forme prompt en behoorlyk werden geëxecuteert.

XXXI. En zo wanneer als d'Ambassadeurs van de gemelde Heren Staten Generaal, of iemant anders van hare publicque Ministers, aan 't Hof van zyne Majesteit zynde, klagten zullen doen over de Vonnissen, die 'er zullen zyn gewezen, zo zal zyne Majesteit dezelve Vonnissen in zyne Raad doen revideren, om t'examineren, of d'or-

d'ordres en precautien, in 't jegenwoordige Tractaat vervat, zullen gevolgt en nagekomen zyn: En ook na redelykheit daar in te doen voorzien, zal 't zelve ten langsten binnen den tyd van drie maanden geschieden, en des niet tegenstaande en zullen noch voor 't eerste vonnis, noch na 't zelve (gedurende de revisie, de Goederen en Effecten die gereclameert zullen wezen, niet mogen werden verkogt noch ontladen, als met consent van de geinteresseerde Partye, tot voorkominge van 't verderf der voorsz. Koopmanschappen.

1740. February.

XXXII. Als 'er Proces in d'eerste of twede instantie zyn onstaan tusschen die pryzen in Zee hebben gemaakt, en de Geinteresseerden in dezelve, en dat de gemelde Geinteresseerden een favorabel vonnis of gewysde zullen komen t'obtineren, zo zal het voorsz. vonnis of gewysde zyne executie hebben onder cautie, niettegenstaande d'appellatie van die gene, die de Pryze heeft gemaakt, maar zulks niet ter contrarie; en het gene in dit, en in de voorgaande Articulen is gezegt, om goed en kort regt te doen hebben aan d'Onderdanen van de *Vereenigde Provintien*, over de Pryzen, by d'Onderdanen van Zyne Majesteit in Zee genomen; zal ook zo verstaan en gepractizeert werden by de Heren Staten Generaal ten reguarde van de Pryze, door hare Onderdanen genomen van die van Zyne Majesteit.

XXXIII. d'Onderdanen der gemelde Heren Staten Generaal zullen gene Commissien vermogen te nemen tot particuliere uitrustingen ten Oorloch, of Brieven van represailles van Prinsen en Staten, die zyner Majesteits Vyanden zonden konnen worden, nochte zyne Onderdanen uit kragte van zodanige Commissien of Brieven van represailles eenigermate verhinderen of beschadigen, noch ook met dezelve ten vrybuit te gaan, op pœne van vervolgt en gestraft te werten als Piraten; het gene insgelyks van de zyde der Onderdanen zyner Majesteit, ten reguarde van d'Onderdanen der geunieerde Provincien, zal werden onderhouden; en zullen ten dien einde, zoo dikwyls en zo menigmaal als 't van d'eene of d'andere zyde zal wezen verzogt, in de Landen onder het gebied van Zyne Majesteit of in de geunieerde Provincien, gepubliceert en vernieuwt werden Placaten, zeer expres en precizelyk verbiedende, dat niemant in eenigerlei maniere zich zal mogen dienen van zodanige Commissien of Brieven van represailles, op pæne hier voren verhaalt, die scherpelyk tegens d'Overtreders zal werden geëxecuteert, boven de volle vergoedinge, daar toe zy gehouden zullen zyn aan die gene, aan dewelke zy eenige schade veroorzaakt hebben. En zullen mede hier namaals door geen van de gemelde Geallieerden, in prejudicie van des anders Onderdanen, Brieven

van

1740. *February.* van represailles gegeven mogen werden, ten zy alleenlyk in cas van openbare weigeringen van justitie, welke weigeringe niet voor bewezen zal konnen aangenomen werden, zo de Requeste van den Verzoeker der voorsz. represailles niet en is gecommuniceert aan den Minister, die van wegens den Staat, tegens welkers Onderdanen dezelve zullen wezen verzogt, aldaar ter plaatze zal wezen; ten einde dat hy binnen den tyd van vier maanden, of eerder, indien het doenlyk is, zich van het contrarie van dien mag informeren, of verzorgen het behoorlyk accomplissement van justitie.

XXXIV. Komende te gebeuren, dat d'Oorloch of Koopvaardyschepen door tempeest of ander ongeval komen te stranden op de Kusten van den eene of den andere Geallieerde, zo zullen de voorsz. Schepen, hare Toestel, Goederen en Koopmanschappen, zelfs het provenu der geborge Effecten, en welke verkogt zouden zyn geweest, om daar van het verderf voor te komen, en generalyk al het gene geborgen zal wezen, zal werden gerestitueert zonder forme van proces, mits dezelve binnen jaar en dag gereclameert werdende door d'Eigenaars, of van haar gelast en volmagt hebbende, betalende alleenlyk de redelyke onkosten, en 't gene door de voorgemelde Geallieerden voor bergloon zal werden beraamd, zonder dat onder voorwendzel der pretense Regten van eenige particuliere Heren of Inwoonders van eenige Plaatzen van des eens of des anders Gebied, iets wyders van de gemelde Schepen zal mogen werden ingehouden; en by contraventie van dit Articul, zo beloven Zyne Majesteit en de gemelde Heren Staten Generaal, door hare auctoriteit, met 'er daad ten strengsten te doen straffen hare Onderdanen die schuldig zullen bevonden werden te zyn aan d'onmenschelykheden, die zomwylen in diergelyke rencontres tot haar groot leetwezen zyn begaan.

XXXV. Zyne Majesteit en de gemelde Heren Staten Generaal en zullen in gene Landen, onder hare gehoorzaamheit, eenige Zeerovers en Zeestropers ontfangen of gedogen dat hare Onderdanen dezelve ontfangen, wie ze ook zouden mogen wezen, maar zullen dezelve doen vervolgen, straffen en hare Havenen doen ruimen, en zullen zo de geroofde Schepen als de genome Goederen, door de voorsz. Zeerovers en Stropers, die in wezen gevonden werden, dadelyk en zonder forme van proces vry werden gerestitueert aan d'Eigenaar die dezelve zullen reclameren.

XXXVI. Zyne Majesteit en de gemelde Heren Staten Generaal zullen niet toelaten, dat eenig Schip van Oorloch of eenig ander, geëquipeert by Commissie en voor den dienst van eenig Prins, Republicq of Stadt, hoe 't ook zoude mogen wezen, eenige Pryze op des

des een of des anders Onderdanen zal nemen in de Havenen, Reën of eenige Rivieren, die haar toebehoren, en by aldien dat zulks gebeurt, zo zullen Zyne Majesteit, en de gemelde Heren Staten Generaal hare auctoriteit en magt gebruiken, om daar van restitutie en behoorlyke vergoedinge te doen. 1740: *February.*

XXXVII. d'Onderdanen van de gemelde Heren Staten Generaal en zullen voor Aubains in *Vrankryk* niet gehouden werden, en zullen mitsdien exempt zyn van 't Regt van Aubaine, zulks zy vermogen zullen te disponeren van hare Goederen by Testamente, Gifte, als anderzints, en hare Erfgenamen Onderdanen zynde van gemelde Heren Staten, in *Vrankryk* of elders wonende zullen hare Erffenisse zelfs *ab intestato*, vermogen na haar te nemen, het zy in Persoon, het zy door hunne Procureurs of Mandatarissen, schoon zy geen Brieven van Naturalisatie hebben verkregen; zonder dat het effect van zodanige vergunninge haar kan werden betwist, onder pretext van eenig regt of voorregt van Provincien, Steden of particuliere Persoonen; en zo d'Erfgenamen aan dewelke d'Erffenisse zullen vervallen zyn, minderjarig mochten wezen, zullen derzelver Voogden of Curateurs by den Regter der Woonplaats van den voorsz. minderjarigen aangesteld, de Goederen dezelve by successie opgekomen, mogen regeren, bestieren en administreren, en generalyk omtrent de gemelde successien en Goederen alle de regten en functien oeffenen, die aan Voogden en Curateurs na dispositie der Wetten toekomt; in dien verstande nochtans, dat die dispositie geen plaats zal mogen hebben, als in gevalle de Testateur geen Voogden of Curateurs by Testament, Codicil of eenig ander wettig Instrument mochte hebben aangestelt; insgelyks zullen de gemelde Onderdanen, zonder de voorsz. Brieven van Naturalisatie nodig te hebben, in alle vryigheit haar vermogen neder te zetten in alle de Steden van 't Ryk, om haar Koophandel en Trafieq te doen, zonder nochtans daar door te konnen verkrygen eenige regten van Burgerschap, ten ware dat zy van Zyne Majesteit hadden bekomen Brieven van Naturalisatie in goede forme: en zy zullen generalyk in alles en overal zo favorabel getracteert werden als d'eigene en natuurlyke Onderdanen van Zyne Majesteit, insonderheit ten opzigte der taxen die op de Vreemdelingen zouden mogen werden gelegt, onder welken zy niet zullen konnen werden begrepen, en reciproquelyk zal den inhoude van dit tegenwoordig Articul ten reguarde van d'Onderdanen van Zyne Majesteit, in de Landen onder 't gebied van gemelde Heren Staten geobserveert werden.

XXXVIII. d'Onderdanen en Ingezetenen van d'eene en andere zyde, zullen overal in de Landen onder gehoorzaamheid van den

 gemel-

1740. February. gemelden Heer Koning en de gemelde Heren Staten Generaal, zich konnen bedienen van zodanige Advocaten, Procureurs, Notarissen of Solliciteurs als haar goeddunken zal, waar toe zy ook door d'ordinaris Regters, des noods daar toe verzogt zynde, zullen werden gecommitteert; het zal ook de voorsz. Onderdanen en Ingezetenen geoorloft zyn, ter Plaatze daar ze wonen, hare Boeken van Koopmanschappen en Correspondentie te houden in zodanigen Tale als 't haar zal welgevallen, zonder dat ze ter zake van dien moeielyk gevallen of agterhaald zullen konnen werden.

XXXIX. Zyne Majesteit en de gemelde Heren Staten Generaal zullen ten allen tyden in des een en des anders Landen vermogen te doen maken en bevragten zodanig aantal van Oorloch- en Koopvaardyschepen als 't haar goeddunken zal, gelyk ook te kopen zodanige quantiteit van Ammunitie van Oorloge als ze nodig zullen hebben, en zullen door hare authoriteit te wege brengen, dat de gemelde koop van Schepen en den inkoop van Ammunitie van Oorloch ter goeder trouwe en ten redelyken pryze geschiede, zonder dat Zyne Majesteit noch de gemelde Heren Staten Generaal het zelvige zullen vermogen toe te staan aan des anders Vyanden, by aldien dezelve Vyanden Attaquanten of Aggresseurs waren.

XL. In het toekomende zullen geen Consuls van d'eene noch van d'andere zyde geadmitteert werden, en zo dienstig geoordeeld werd Residenten, Agenten, Commissarissen of andere te zenden, zullen die haar met 'er woninge nergens mogen nederzetten, als in de Plaatzen daar 't Hof ordinaris resideert.

XLI. Indien het mochte gebeuren, dat eenige inobservantien of contraventien, door inadvertentie of anderzints, tegens dit jegenswoordige Tractaat van Zyne Majesteit, of van de gemelde Heren Staten Generaal, en derzelver Successeurs, quamen voor te vallen, zo zal echter het Tractaat blyven in zyn vigeur en volle kragt, zonder dat men daarom zal komen tot een rupture of verbrekinge van Confoederatie, Vriendschap en goede Correspondentie, maar men zal de voorsz. contraventie promptelyk repareren, en indien die door de fauten van eenige particuliere Onderdanen mochten komen t'ontstaan, zo zullen dezelve alleen daar over gestraft en gecorrigeert werden.

XLII. En om in het toekomende beter te verzekeren de Commercie en de Vriendschap tusschen d'Onderdanen van den gemelden Heer Koning, en van de gemelde Heren Staten Generaal, is met verdragen, dat indien hier na eenige interruptie van vriendschap, of ruptuur tusschen de Kroon van *Vrankryk* en de gemelde Heren

Heren Staten, mochte komen voor te vallen, (het welke Godt verhoede) zo zal altyd aan d'Onderdanen van d'een en d'andere zyde gegeven worden den tyd van negen maanden na de gemelde rupture, om hunne Goederen te verkopen, zich met hunne Effecten te retireren, en dezelve te transporteren waar 't hun believen zal in alle vryigheit, zonder dat men haar daar in eenig belet zal mogen doen, ook zonder gedurende den tyd van de voorsz. negen maanden te mogen procederen tot eenige aanhouding van hare Effecten, veel min van hare Personen. 1746. February.

XLIII. Men zal van d'eene en van d'andere zyde, zo veel mogelyk is, voorkomen al 't gene in eeniger manieren, directelyk of indirectelyk, zoude konnen verhinderinge bybrengen aan d'executie van het tegenwoordige Tractaat, en specialyk van het twede Articul, en men verbind zich om zonder uitstel reparatie te geven op de minste klachten, die zich over eenige contraventien zullen opdoen.

XLIV. Alle d'Articulen in dit Tractaat vervat zullen werden geobserveert, niet tegenstaande alle Ordonnantien ter contrarie; en speciael d'Ordonnantie van de Marine des jaars 1681, dewelke voor 't overige na hare forme en inhoude zal werden nagekomen.

XLV. De Koopmanschappen van 't Gewas, Fabricq en Commercie van des een of des anders Staat, en zullen niets betalen van den eersten dag van *February* af aan te beginnen, voor 't inkomen in 't Ryk van *Vrankryk*, noch ook in de Gewesten, Landen en Heerschappyen, staande onder de gehoorsaamheit der Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, als de Regten zodanig als dezelve gereguleert zyn door het Tarif waar over men geconvenieert is, en 't welke hier na zal werden geinsereert.

XLVI. Het tegenwoordig Tractaat van Commercie, Navigatie, en Marine en het Tarif, zullen duren vyf en twintig jaren, aanvang nemende met den dag van de tekeninge, en zullen de Ratificatie daar van in behoorlyke forma gegeven en uitgewisselt worden, van d'eene en d'andere zyde, binnen den tyd van drie weken, te rekenen van den dag van de tekeninge.

XLVII. Het tegenwoordige Tractaat zal werden gepubliceert, geverifieert en geregistreert in 't Hof van 't Parlement van *Parys*, en alle d'andere Parlementen van 't Koningryk van *Vrankryk*, en in de Kamer van Rekeninge van *Parys*, zo als ook van gelyken het Tractaat van wegens de gemelde Heren Staten Generaal zal werden gepubliceert, geverifieert en geregistreert in alle de Hoven en andere Plaatzen daar men gewoon is publicatien, verificatien en registrature te doen.

1740. February.

Formulier van Paspoorten en Zeebrieven, deweIke moeten gegeven werden door d'Admiraliteit van Vrankryk, *aan de Schepen en Barquen die van daar zullen uitvaren, volgens het een en twintigste Articul van't jegenwoordige Tractaat.*

. . . . Hertoch van *Pentievre*, Admiraal van *Vrankryk*, allen den genen die deze jegenswoordige Brieven zullen lezen, Salut, doen te weten: Dat wy verlof en consent hebben gegeven aan . . . . . Schipper voerende het Schip genaamd . . . . . van de Stadt . . . . uit de Haven van . . . . groot . . . . lasten, of daar omtrent jegenswoordig in de Haven en Rede van . . . . om te gaan na . . . . geladen met . . . . . na dat zyn Schip zal zyn gevisiteert, zal voor zyn vertrek Eed doen voor d'Officieren van d'Admiraliteit, dat het Schip aan een of meer Onderdanen van Zyne Majesteit toebehoort, daar van d'Acte hier onder zal werden gestelt, als ook, dat hy zal nakomen en doen nakomen door die van zyn Equipagie, d'Ordonnantien en Reglementen op de Zeevaart, en zal ter Griffie laten de Rolle, getekend en geverifieert, inhoudende de namen en toenamen van de Geboorte- en Woonplaatzen van de Personen van zyne Equipagie, en van al de genen die mede varen, die hy niet zal vermogen scheep te nemen, zonder weten en verlof van d'Officieren van de Marine, en zal in ieder Haven en Baai daar hy met zyn Schip zal inkomen, aan d'Officieren en Regtere van de Marine dit verlof vertonen, en haar getrou rapport doen van 't gene gedurende zyne reis zal zyn gedaan en gepasseert, en zal de Wimpels, Wapenen en Vlaggen van den Koning en van Ons, gedurende zyne reize voeren. Des t'oirkonde hebben wy op deze jegenwoordige doen zetten ons Teken en Zegel van ons Wapen, en door onzen Secretaris van de Marine doen ondertekenen te . . . . den . . . . dag van . . . . zeventien honderd . . . . (Was getekend) . . . . Hertoch van *Pentievre* . . . . (Lager) . . . . .

Formulier van d'Acte van Eed.

Wy . . . . van d'Amiraliteit van . . . . . . certificeren dat . . . . . Schipper van het Schip in het voorstaande Paspoort genoemd, heeft gedaan den Eed daar in gemeld. Gedaan te . . . . den . . . . dag van . . . . zeventien honderd . . . . .

Ander Formulier van Brieven die gegeven moeten werden by de Steden en

en Zeehavenen van de Vereenigde Nederlanden, *aan de Schepen en Barquen die daar uit zullen lopen, in gevolge van 't voorschreve Articul.* 1740. Februarij.

Allerdoorlugtigste, Doorlugtigste, Doorlugtige, Grootmagtigste, Grootmagtige, Hoog en Welgeboren, Wel-Edele, Erntfeste, Agtbare, Wyze, Voorzienige, Heren Keizeren, Koningen, Republiquen, Prinsen, Fuster, Raden, Hertogen, Graven, Baronen, Heren, Burgemeesteren, Schepenen, Raden, mitsgaders, Regeren, Officieren, Justicieren en Regenten aller goede Steden en Plaatzen, 't zy Geestelyke of Wereltlyke, die deze opene Letteren zullen zien of horen lezen, doen Wy Burgemeesteren en Regeerders der Stadt . . . . te weten, dat Schipper . . . . . van . . . . . (voor ons comparerende) by solemnelen Eede verklaart heeft, dat het Schip genaamd . . . . groot omtrent . . . . Lasten, het welk hy althans voert, in de geunieerde Provincien t'huis hoord; *Zo waarlyk moeste hem Godt Almagtig helpen.* En want wy den voorsz. Schipper gaarne gevordert zagen in zyne regtvaardige zaken, zo is ons verzoek aan allen voornoemt, en ieder in 't byzonder, daar de voornoemde Schipper met zyn Schip en ingeladen Goederen komen zal, dat dezelve gelieven den voornoemde Schipper goedelyk en t'ontfangen, en behoorlyk te tracteren, gedogende hem op zyne gewoonlyke Tollen en Omgelden, in het door- en voorbyvaren, Haven, Stromen en Gebied te passeren, varen en frequenteren, om zyne Negotie te doen daar en zo hy te rade vinden zal, 't welk wy gaarne willen verschuldigen. Des t'oirkonde dezer Stede Zegel ter oorzake hier aan doen hangen, den . . . . ,

Tarif tusschen Vrankryk *en de Republicq der* Vereenigde Nederlander, *volgens het vyfenveertigste Articul van het jegenwoordige Tractaat gearresteert.*

I. De Waren en Koopmanschappen zynde van het Gewas, de Vissery en de Fabrique van d'Onderdanen der Staten Generaal in de jegenswoordige Conventie gespecificeert, zullen de hier na uitgedrukte Regten betalen op het inkomen over al in 't Ryk en de Landen en Plaatzen onder de gehoorzaamheit van den Koning, van den eersten dag van *February* aanstaande te beginnen.

Te weten:

	Liv.	*Sols*	*Den.*
Baleinen gesneden en bereid, de honderd ponden	9	0	0

1740. February.

	Liv.	Sols	Den.
Baracannen, het ſtuk van 22 ellen,	5	0	0
Hollandſche Boter, de honderd pond,	0	12	0
Buffels Leer, Elands-en Hertenleer, bereid als Buffelsleer, Elands-en Hertenleer bereid als Buffels, en Colders en Coltines van Buffels, de honderd pond,	26	0	0
Camelotten, gewatert en half Zyde, en alle andere zoorten, het ſtuk van twintig ellen,	8	0	0
Wit Waſch, de honderd ponden,	11	0	0
Getaande Oſſenhuiden van allerlei zoorten, het douzyn,	14	0	0
Getaande Koejenhuiden, het douzyn,	7	0	0
Hollandſche Lakenen van allerlei zoorten en couleuren 't ſtuk van 25 ellen,	55	0	0
En de ſtukken van meerder of minder lengte na proportie.			
Walviſchbaarden, 't honderd ſtuks zo groot als klein door den anderen, wegende driehonderd ponden gewigts, of daar omtrent,	20	0	0
Blik, 't Vat van vierhonderd en vyftig dubbelde Blaren,	20	0	0
Het Vat enkelde Blaren,	10	0	0
Hollandſche Kaas van allerhande zoorten, de honderd ponden,	1	10	0
Traan en Spek van Walviſch, en van andere Viſſchen, de Ton wegende vyfhonderd en 20 ponden gewigts,	7	10	0
Abberdaan of gezoute Cabellau, de Ton wegende 300 ponden gewigts,	5	0	0
En de Tonnen wegende meerder of minder, zullen betalen na proportie.			
Maquereel of Prikken, het Laſt van twaalf Tonnen,	12	0	0
Schryfpennen, 't honderd ponden gewigts,	4	0	0
Tabakspypen, het Gros van twaalf douzynen,	0	5	0
Porceleinen, nagemaakt, of Hollands Aardewerk, de honderd pond,	10	0	0
Linten van Garen, de honderd ponden,	8	0	0
Ratynen, gedrapeert of bereid op de maniere van Lakenen, van vyf vierendelen, of vier derdendelen breedte, 't ſtuk van 25 ellen,	55	0	0
En de ſtukken van meer of minder lengte na proportie.			

Raty-

1740. Februarÿ.

	Liv.	Sols	Den.
Ratynen gedrapeert, van 2 derdendelen, breedte, 't stuk van 25 ellen.	27	10	0
Ratynen gefriseert, van vyf vierdendelen, of vier derdendelen breedte, 't stuk van 25 ellen lengte.	42	0	0
Ratynen gefriseert, van twee derde breedte, 't stuk van 25 ellen lengte.	21	0	0
Varkens Borstels, de hondert ponden.	4	0	0
Zeep, groen en bruin, zagt en liquide, de hondert ponden.	2	0	0
Here Zaajen en Hondskote Zaajen, 't stuk 25 ellen lengte.	8	0	0
Zaajen, gedrapeert op de manier van die van Florence, Engeland, en andere Landen, wit en geverft, het stuk van 13 tot 15 ellen.	11	0	0
Zuiker, geraffineert in brood of in poeijer, Candy wit of bruin, de honderd ponden.	22	10	0
Hollandsche Lynwaten, effen, en met werk, rouw, geel, wit, en grauw, zo fyn, middelmatig, als grof, 't stuk van vyftien ellen.	2	0	0

II. De Waren en Koopmanschappen van 't Gewas, de Visscheryen en de Fabrique der Onderdanen van de Staten Generaal, die niet zyn begrepen in deze tegenwoordige Conventie, als mede alle de Koopmanschappen van hare Commercie, uitgedrukt in den Tarif van den 18. *April* 1667, of in de posterieure, of daar na gevolgde Declaratien en Arresten, zullen van gelyken betalen op 't inkomen over al in 't Ryk, en in de Landen en Plaatzen, gehorende onder de gehoorzaamheit van den Koning, de Regten geordonneert by 't voorsz. Tarif, en by de gemelde posterieure Declaratien en Arresten.

III. De Regten vastgestelt by de tegenwoordige Conventie, en die, dewelke begrepen zyn in de twee voorgaande Articulen, zullen egaalyk betaalt werden ten tyde van de Foires of Jaarmarkten, van de Waren en Koopmanschappen van 't Gewas, de Visscheryen, de Fabrique en de Commercie van de *Vereenigde Nederlanden*, zo door d'Onderdanen van zyne Majesteit, als door die van de Staten Generaal, 't welke insgelyks zal werden geëxecuteert, zelfs op 't inkomen van de Havenen der Steden *Duinkerken* en *Marseille*, alles niet tegenstaande alle Vryheden en Privilegien, zonder prejudicie nochtans omtrent d'executie van 't vyfde Articul van het Tractaat van Commercie heden gesloten, rakende de Waren uit de *Levant*.

IV. Alle

1740. February.

IV. Alle d'andere Waren en Koopmanschappen van 't Gewas, de Visscheryen en de Fabriquen van d'Onderdanen der Staten Generaal, gelyk ook alle Waren van hare Commercie, dewelke niet uitgedrukt zyn in de tegenwoordige Conventie, nochte in het Tarif van den 18. *April* 1667, nochte in de posterieure Declaratien en Arresten, zullen betalen op 't inkomen en in 't uitgaan de Regten vervat in den Tarif van den 18. *September* 1664, over al daar dezelve cours heeft, en in d'andere Provincien van 't Ryk, de Regten geordonneert by de verscheide Tariffen die aldaar werden geëxecuteert, welke Regten in het toekomende niet zullen kunnen verhoogt werden.

V. De Waren en Koopmanschappen waar van de Regten op 't uitgaan en inkomen niet zyn gefixeert, door de Tariffen van de Jaren 1664 en 1667, nochte door d'Edicten, Declaratien en Arresten aan dezelve posterieur zynde, nochte door deze Conventie, zullen betalen vyf ten honderd op 't uitgaan, en vyf of tien ten honderd op 't inkomen, volgens de twee laatste Articulen gestelt agter de Lyste van inkomende en uitgaande Regten, die composeren den Tarif van den Jare 1664. in de Plaatzen daar die cours heeft, en in d'andere Provincien van 't Ryk volgens 't gene gestatueert is, by de verscheide Tariffen aldaar geëxecuteert werdende.

VI. d'Edicten, Declaratien en Arresten, waar by aangewezen werden de Havens en Comptoiren, door en langs dewelke zekere zoorten van Waren en van Koopmanschappen mogen komen in 't Ryk, en in de Landen en Plaatzen onder des Konings gehoorzaamheit staande, met uitsluitinge van alle andere Plaatzen en toegangen; gelyk ook d'Edicten, Declaratien en Arresten, verbiedende den invoer in alle de Landen van des Konings Gebied van zekere zoorten van Waren en Koopmanschappen, en die dewelke den uitvoer van eenige andere zoorten verbieden, zullen geëxecuteert worden na hare forme en inhoude.

VII. 't Zal aan de Commisen van de Pagten vrystaan de Koopmanschappen die de betalinge der Regten subject zyn, in te houden, op d'estimatie der waarde der gemelde Koopmanschappen, mits betalende 't montant der estimatie die daar van by d'aangevinge gedaan zal zyn, beneffens een zesde daar en boven; en zy zullen genoegen moeten nemen met d'estimatie die daar van zal zyn gedaan, in gevalle zy zich niet bedienen willen van de faculteit die hun by dit Articul gegeven is, zonder de Koopmanschappen te mogen inhouden, onder wat pretext het zoude mogen wezen: maar zy zullen gehouden wezen dezelve t'expedieeren acht of ten langsten veertien dagen na hunne aankomste aan de Douane; en de

Ma-

Manufacturen van de Fabricq der Onderdanen van de Staten Generaal eens gevisiteert, geplombeert, en op hunne invoer in *Vrankryk* behoorlyk geëxpedieert zynde geweest, zullen geen andere visitatien meer subject wezen, als wanneer gekomen zullen zyn ter plaatze van hare destinatie. 1740. *February.*

VIII. De Stoffen der Fabriquen van d'Onderdanen der Staten Generaal zullen in *Vrankryk* mogen inkomen, hoewel ze na de Reglementen van *Vrankryk* niet mochten gefabriceert zyn, mits dezelve geteikend wezende conform aan de gemelde Reglementen.

IX. d'Onderdanen der Staten Generaal zullen vry wezen van 't betalen van de vier Stuivers per pond, waar van d'invorderinge gecontinueert geweest is by de Declaratie van den 7. *January* 1738.

X. 't Inkomen van den groenen Aberdaan van de Hollandsche Visscherye, of schoon dezelve niet gezouten mochte wezen met het Zout van *Brouage*, zal continueeren in *Vrankryk* vry te blyven, en zal met de gemelde Aberdaan in 't visiteren van 't Zout gehandelt worden als voor dezen.

XI. Insgelyks zyn de gemelde Heren Plenipotentiarissen over een gekomen, dat van de Waren en Koopmanschappen, zynde van de Gewassen en Fabrieque van *Vrankryk* en van de Landen en Plaatzen gehorende onder des Konings Gebied hier na genoemd, niet meer zal werden betaald, van den eersten dag van aanstaande *February* te beginnen, op 't inkomen in de Landen en Plaatzen gehorende onder des Konings Gebied hier na genoemd, niet meer zal werden betaald, van den eersten dag van aanstaande *February* te beginnen, op 't inkomen in de Landen, Plaatzen en Heerlykheden onder 't Gebied van de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* gehorende, als de Regten hier na vermeld,

Te weten:

	Gul.	Stuiv.	Penn.
Hammen, de honderd ponden gewigts.	1	12	0
Melasse of Syroop van Zuiker, de honderd ponden.	1	0	0
Cidre en Poirée, of Appel-en Pere-dranken, 't Vat van vier Oxhoofden, twee Pypen, drie Poinçons of zes Tierjes.	4	0	0
Glas voor Vensters, de Korf.	0	10	0
Drinkglazen zullen betalen vyf ten honderd van hare waarde.			
Verjuis, 't Vat van vier Oxhoofden, twee Pypen, drie Poinçons, of zes Tierjes.	4	0	0
Azyn, 't Vat mede van vier Oxhoofden, twee Pypen, drie Poinçons of zes Tiersjes.	2	8	0

1740. *February.* XII. Verders zyn de gemelde Heren Plenipotentiarissen noch geconvenieert, dat de Muscovados of ongezuiverde Zuiker uit *Vrankryk* komende, die van tarra in Kisten 20 per cent geeft, en in Tonnen of Vaten 15 per cent, voortaan by 't inkomen in de Landen, Plaatzen en Heerlykheden der Staten Generaal der *Verenigde Nederlanden*, niet meer voor alle Regten zullen betalen als negen Stuivers van de honderd ponden gewigts.

XIII. 't Quikzilver zal op 't uitgaan uit de Landen, Plaatzen en Heerlykheden der Staten Generaal, om gebraght te werden in *Vrankryk*, van de honderd ponden gewigts niets meer betalen als 4. gl.

XIV. De Ton Fransche Wyn en zal voor 't betalen der Regten niet hoger mogen werden getaxeert als op 100. gl., en de Ton Fransche Brandewyn niet boven de 84. gulden.

XV. De bovengemelde Waren en Koopmanschappen zullen voor alle Regten niets meer betalen als de sommen by de jegenswoordige Conventie op iedere Specie vastgesteld; en nopens de Waren en Koopmanschappen van 't Gewas, Fabricq en Commercie van d'Onderdanen van den Koning, in de jegenswoordige Conventie niet begrepen, zullen dezelve betalen de Regten by de Tarifs der *Verenigde Nederlanden* vastgestelt, en die genen dewelken 'er jegenswoordig plaats grypen en in gebruik zyn, welke Regten hier na niet zullen konnen werden verhoogt.

XVI. Ten oirkonde dezes hebben wy voornoemde Plenipotentiarissen van zyne Majesteit den Allerchristelykstеn Koning, en van Haar Hoog Mogende de Heren Staten Generaal, uit kragte van onze respective Volmagten, in derzelver namen, deze met Onze gewone Handtekeningen ondertekend, en daar op de Cachetten onzer Wapenen doen drukken. Gedaan te *Versailles* den een en twintigsten *December* zeventien honderd negen en dertig.

Getekend,

(L. S.) *Amelot.* (L. S.) *A. van Hoey.*

Volmagt van den Koning.

Louis, by der gratie Gods, Koning van *Vrankryk* en *Navarre*, alle den genen die deze jegenswoordigen zullen zien, salut: Het Tractaat van Commercie en Navigatie gesloten t'*Utrecht* den 11. *April* 1713. tusschen wylen den Koning onzen zeer geëerden Here en Overgrootvader, ende onze zeer lieve en grote Vrienden de Staten Ge-

Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, zynde den 11. *April* des voorleden Jaars geëxpireert, zo heeft de genegenheit die wy voor derzelver Republicq na 't exempel der Koningen onze Voorzaten, behouden, ons doen bewilligen in de begeerte die zy hebben getoont om 't zelve te vernieuwen, en een gemeen Tarif te maken, met de veranderingen die 't onderscheid van tyden heeft noodzakelyk gemaakt; en willende aan onze zyde aan derzelver begeerte voldoen, en de vereeniging, en volmaakte correspondentie, die tusschen onze Kroon en die Republicq subsisteert, eeuwigdurende maken. ZO IS 'T, dat wy ons ten eenemaal verlatende op de capaciteit, ervarenheit, iever en getrouwigheit voor onzen dienst, van onzen lieven en getrouwen Raad in alle onze Raden, Minister en Secretaris van Staat en van onze Bevelen en Financien, den Heer *Amelot*, om deze reden en andere goede consideratien ons daar toe moverende, gecommitteert, geordonneert en gedeputeert hebben, en by deze tegenwoordige getekend met onze Hand, committeren, ordonneren en deputeren den voornoemden Here *Amelot*, en hem gegeven hebben en als noch geven volkomen magt, commissie, en speciaal bevel, om in onzen naam te convenieren met den Heer van *Hoey*, Ambassadeur der gemelde Heren Staten Generaal der Geunieerde Provincien by ons, voorzien met derzelver Volmagten in behoorlyke forme, t'arresteren, te concluderen en te tekenen zodanige Articulen en Conventien als hy goed zal oordelen, om 't gemelde Tractaat van Commercie en Navigatie, gedateert als boven, te vernieuwen en te prorogeren; en om een gemeen Tarif tusschen beide de Natien vast te stellen, begerende dat hy in deze occasie met dezelve auctoriteit handele als wy zelfs zouden doen, en konnen doen, indien wy'er in Persoon tegenwoordig waren, schoon daar in ietwes vervat mochte zyn, dat een specialder bevel requireerde, als wel in deze vervat is, belovende ter goeder trouwe, en op ons Koninglyk woord, voor aangenaam, vast, bondig en van waarde te houden voor altyd, na te komen, en punctelyk t'executeren, al 't gene by den voornoemden Heer *Amelot* belooft, gestipuleert, en getekend zal wezen uit kragte van deze tegenswoordige Volmagt, zonder ooit of ooit daar aan te contravenieren, noch te gedogen dat daar aan gecontravenieert werde, om wat oorzake, of onder pretext het ook zonde mogen wezen, en ook daar op te doen depeschcren onze Acte van Ratificatie in behoorlyke forme, om uitgewisselt te worden binnen den tyd die daar bestemt zal wezen, want zulks Ons welbehagen is. Ter oirkonde dezer hebben wy deze tegenwoordige met ons Zegel doen bekragtigen.

1740. *February.*

Ge-

1740. February. Gegeven te *Verſailles* den tienden dag van *December* Anno zeventien honderd negen en dertig, en van Onze Regeringe 't vier-en-twintigſte.

Was getekend, LOUIS.

Op de Plique ſtond, wegens den Koning. Getekend PHELIPEAUX.

Volmagt der Heren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

De Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, allen den genen die deze jegenswoordigen zullen zien, Salut: Alzo 't by 't drie en veertigſte Articul van het Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine, gemaakt, geſloten en gearreſteert t'*Utrecht*, den elfden van de maand *April* des Jaars zeventien honderd en dertien, tuſſchen Zyne Majeſteit den Allerchriſtelykſten Koning en Ons, vaſtgeſtelt zynde, dat het zelve Tractaat vyf en twintig Jaren zal duren, aanvang nemende met den dag van de tekeninge, die termyn ſtaat t'expireren in 't aanſtaande jaar zeventien honderd acht en dertig; en alzo wy hopen, dat zyne Allerchriſtelykſte Majeſteit niet min als wy genegen zal wezen om 't zelvige Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine te vernieuwen, met de veranderingen en verbeteringen die men zal oordelen tot voordeel der wederzydſche Onderdanen te convenieren. ZO IS 'T, dat wy ons verlatende op de getrouwigheit, voorzichtigheit en ervarenheit van den Heer *Abraham van Hoey*, onzen Ambaſſadeur aan 't Hof van zyne Allerchriſtelykſte Majeſteit, hem gecommitteert, geordonneert en geauthoriſeert hebben, gelyk wy hem committeren, ordonneren en authoriſeren by dezen, hem gevende Volmacht, Commiſſie en ſpeciaal Bevel om te confereren en te handelen met den genen of die gene die zal of zullen zyn voorzien van een behoorlyke Volmagt van wegens Zyne Allerchriſtelykſte Majeſteit, over de vernieuwinge en prolongatie van 't gemelde Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine, met de veranderingen en verbeteringen die zy gezamentlyk nodig of dienſtig zullen vinden, ten nutte en avantagie der wederzydſche Onderdanen, ten dien einde te ſluiten en tekenen al 't gene waar in zy met malkanderen over een zullen komen, en generalyk te doen al 't gene wy zelfs zouden konnen doen indien wy daar preſent waren; alwaar 't ook dat daar toe ſpeciaalder Volmagt en Laſt van noden was, als in de jegenwoordige vervat is, belovende ſinceerlyk en ter goeder trouwe, voor aangenaam, vaſt en bondig te houden, al 't gene by de gemelde onze Ambaſſadeur zal wezen belooft, geaccordeert en geſloten,

floten, en daar van te doen expedieren en bezorgen onze Acte van Ratificatie binnen den tyd die hy daar toe zal belooft hebben. Ten oirkonde dezes hebben wy deze tegenwoordige met ons groot Zegel doen bekrachtigen, parapheren door den President van Onze Vergaderinge, en ondertekenen door Onzen Griffier. 1740. February.

Gedaan in 's *Gravenhage* den vierentwintigsten *Augustus* zeventien honderd zeven en dertig. Getekend *T. van Aylua, vt.* Op de Plique stond, ter ordonnantie van de hoogstgemelde Heren Staten Generaal. Was getekend *F. Fagel.*

Ratificatie van den Koning van Vrankryk *op het Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine.*

LOUIS, by der gratie Gods, Koning van *Vrankryk* en *Navarre*; Allen den genen die dezen tegenswoordigen zullen zien of horen lezen, Salut. Alzo onze lieve en getrouwe Raad in alle onze Raden, de Heer *Amelot*, Minister en Secretaris van Staat, en van onze Bevelen en Finantien, uit krachte van de Volmagt die wy hem gegeven hadden, op den 21. *December* des voorleden Jaars, te *Versailles* heeft gesloten, gearresteert en getekend met den Heer *Abraham van Hoey*, Ambassadeur van onze zeer beminde en grote Vrienden de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, van gelyken met Volmagt voorzien, het Tractaat van Commercie en Navigatie, waar van den inhoude hier na volgt.

Fiat insertio.

ZO IS 'T: dat wy 't voorschreve Tractaat van Commercie en Navigatie, in alle en ieder Point en Articul daar in vervat en uitgedrukt zyn, ons hebbende laten welgevallen, dezelve zo wel voor ons, als voor onze Erfgenamen, Successeurs, Koningryken, Landschappen, Landen, Heerlykheden en Onderdanen hebben geaccepteert, geapprobeert, en geratificeert en geconfirmeert, accepteren, approberen, ratificeren en confirmeren 't zelve door deze jegenwoordige met onze Hand getekend, en beloven alle 't zelve ter goeder trouwe op ons Koninglyk Woord, en onder verbintenisse van alle en een iegelyk onzer tegenwoordige en toekomende Goederen, te houden en onverbrekelyk t'observeren, zonder daar ooit tegen te doen of aan te gaan directelyk of indirectelyk, in wat voege en maniere 't ook zoude mogen wezen. Des ten oirkonde hebben wy aan deze tegenwoordige ons Zegel doen aanhangen.

1740. February.

Gegeven te *Versailles* den twaalfden *January* zeventien honderd veertig, en van Onze Regering het vier en twintigste. (Was getekend,) *Louis*, (Lager stond;) *Par le Roi.* (Getekend,) *Phelipeaux.*

Ratificatie van de Staten Generaal op het Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine.

De Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, allen den genen die dezen zullen zien, Salut: doen te weten: alzo het Tractaat van Commercie en Navigatie gesloten t'*Utrecht* den 11 *April* 1713, tusschen *Vrankryk* en Ons voor den tyd van vyf en twintig jaren, den 11 *April* 1738 zynde geëxpireert, de Heer *Amelot*, Raad van Zyne Majesteit den Allerchristelykften Koning in alle deszelfs Raden, Minister en Secretaris van Staat, en van zyne bevelen en Finantien, in name en van wegens gemelde Zyne Majesteit; en de Heer *Abraham van Hoey*, Onzen Ambassadeur aan 't Hof van gemelde Allerchristelykste Majesteit, en Onzen Plenipotentiaris, in Onzen name en van Onzent wegen zyn geconvenieert over 't vernieuwen van 't gemelde Tractaat, van Commercie, Navigatie en Marine, als mede over een nieu gemeen Tarif, en hebben ten dien einde te *Versailles* den vyf en twintigsten *December* des voorleden jaars zeventien honderd negen en dertig, gesloten en getekend het nieuwe Tractaat van Commercie, Navigatie en Marine, als mede 't gemeen Tarif, waar van den inhoude hier na volgt.

Fiat insertio.

ZO IS 'T: dat Wy dit nieu Tractaat en Tarif gezien en geëxamineert hebbende, het zelve hebben geaggreëert, geapprobeert en geratificeert, gelyk Wy 't zelve aggreëeren, approberen en ratificeren by dezen, belovende ter goeder trouwe en oprechtelyk, dat Wy 't zelve onverbrekelyk zullen nakomen, onderhouden en observeren in alle en een ieder van derzelver Articulen na forme en inhoude van dien, zonder ooit daar tegen te doen of aan te gaan, directelyk noch indirectelyk, op wat wyze en maniere 't ook zoude mogen zyn. Ten oirkonden hebben Wy deze tegenwoordige doen tekenen door den President van Onze Vergadering, ondertekenen door Onzen Griffier, en Ons groot Zegel hier aan doen hangen.

Aldus gedaan in den *Hage* den zevenden *January* zeventien honderd veertig (Was Geparapheert) *Fr. Slooterdyk.* vt. Op de Plique

que stond, Ter ordonnantie van hoogstgemelde Heren Staten Generaal. (Was getekend) *F. Fagel*. Hebbende onder uithangen 't groot Zegel in roden Wassche. 1740. *February.*

Den 9. passato is te *Romen* den Cardinaal *Davia* overleden. BYZONDERHEDEN.

Den 17. 's middags ten 12 uuren is te *Chantilly* overleden *Louis Henry* Hertoch van *Bourbon*, Prins van den Bloede, Hoofd der tak van *Bourbon-Condé*, Opperhofmeester van den Koning, Gouverneur van 't Hertochdom van *Bourgogne*, Ridder van 's Konings Ordres en van 't Gulden Vlies, Oud 47 jaren, 5 maanden en 9 dagen, zynde geboren den 18 *Augustus* 1692. In den jare 1713. troude hy *Anna Maria* van *Bourbon-Conti*, Prinses van den Bloede, en deze den 21 *Maart* 1720, zonder posteriteit na te laten, overleden zynde, nam hy den 23 *July* 1728. tot zyne twede Gemalin de Prinses *Carolina* van *Hessen-Rhynsfelds*, latende uit dit Huwlyk na den Prins *Condé*, geboren den 9 *Augustus* 1730.

Den 23. dezer, 's ochtends is de Hooggeleerde Heer TAKO HAJO VAN DEN HONERT, *S. S. Theologiae Doctor, ejusdemque Facultatis ut & Antiquitatum Hebraïcarum Professor ordinarius*, in den Ouderdom van drie-en-zeventig Jaren, elf Maanden en zeven Dagen te *Leiden* overleden.

Te *Worchester* is zekere *Blackmore* in den ouderdom van honderd elf jaren overleden. Ten tyde van Koning Karel I. wierd hy door de Rebellen geprest, om langs de *Severn* een Linie te helpen formeren. Zedert heeft hy verscheide jaren by een Heer niet ver van die Stadt als jager gedient, en 't is noch maar twaalf jaren geleden, dat hy met wylen den Apothecar *Betterson*, die toen een jong sluks Karel was, een weddingschap aangegaan heeft, dat hy met hem na *Spetcley*, twee Engelsche mylen van genoemde Stadt, wandelen zoude.

In 't Bosch by *Barkeby* buiten *Stokholm* is onlangs een Bedelaar, die zich gedurig daar in opgehouden heeft, in 't 139ste Jaar van zyn ouderdom overleden.

Volgens onze toezegging in de laatste *Byzonderheden* gedaan; staat ons te melden 't vervolg der felle Vorst in de meeste gedeeltens van *Europa*.

Men

1740. February. Men heeft te *Leipzich* in overeenkomste met d'Observatien, die ten opzichte van de koude van deze Winter te *Haarlem* in *Holland* gemaakt zyn, bevonden, dat de Quik *in Thermometro Mercuriali aëreo* den 9 dezer op 2 Graden, den 10 op 1 en een half, den 11 op een half, en den 12 's morgens noch een Graad lager gestaan heeft; maar dien zelven dag wederom op 1 Graad, en vervolgens alle dagen merkelyk hoger gerezen is. Maar te dier Tyd begon dezelve wederom te dalen, en de koude te vermeerderen, waar van men 't gevolg zal moeten afwagten.

Te *Londen*, hadt men den 19. passato bericht van verscheide plaatzen uit dat Koningryk, dat daar een veel groter menigte Sneeu gevallen was, dan in de jaren 1684 en 1715, in zo verre dat ze op zommige plaatzen 15 voet perpendiculair hoog lag; dat de Watermolens alle bevroren, en zeer beladen waren met Ys, kortom dat dat gedeelte van *Engeland* in allen de delen de gelykenis had na *Noorwegen*, zo ten opzichte van de koude, als wegens de diepgevalle Sneeu, volgens den overheerlyken Winter, door den beroemden *Heemskerk* geschildert.

Men hoort noch alle dagen van droevige ongelukken, Schepen, Schuiten en Menschen op de *Theems* en langs de Kusten door 't Ys en de koude overgekomen, en d'Elende onder behoeftige en behoeftig wordende Menschen daar door toenemende, zyn reets over de 50000 Ponden Sterlings in de Stadt *Londen* door Liefdadige Personen onder dezelve uitgedeelt: De zwaarste Eike Bomen zyn tot 18 duimen diep bevroren en geborsten, en te *Buntingford* is een Rots van malkander gespleten, en een Water-Wel daar uit voortgekomen, die al 't Land daar omtrent met Water overstroomt heeft, 't welk in Ys veranderd is. En van den 12. dezes vind men aldaar een van d'aanmerkelykste staaltjes der strengheit van de tegenwoordige Vorst; Namentlyk dat het binnen water *Windermeere* zo styf toelegt, dat de zwaarste wagenvrachten over 't Ys gaan konnen. Dit Meir legt tusschen *Westmoreland* en 't Graafschap van *Lancas*, en is 't wydste in gantsch *Engeland*, zynde op vele plaatzen ruim een Myl breed en tien Mylen lang.

t'*Edenburg*, had men den 26. passato 's nachts en den 27. den gantschen dag de bitterste koude gehad, die ooit in dat gedeelte van de Werelt gevoelt was, zo verre, dat men geloóft, dat de lucht

lucht te *Nova Sembla* niet veel ſcherper zyn kan. Alle de huizen waren geſloten en ſtokoude Menſchen verzekeren, dat het op niet eenen dag van den Winter van 1684 zo koud geweeſt is. Alle de Watermolens ſtaan ſtil, en verſcheide Menſchen zyn op de wegen dood gevroren. 1740. February.

Te *Stoucbaven* was in 't begin van deze maand zo yſlyk veel Sneeu gevallen, dat diergelyke in dat Land nooit meer was beleeft, zynde de Huizen in de kleine Dorpen zodanig toegebolwerkt, dat de bewoonders genoodzaakt waren, met veel moeite en arbeid eenen weg door de Sneeu hene te maken.

Te *Newcaſtel* was den 7. de Vorſt noch zo ſcherp als ooit, en men verneemt, dat zommige van de Vuur machinen in die Naburſchap bevroren zyn, en dat andere met grote moeiten aan de gang gehouden worden. De ſcherpheit van de Lucht in zommige Koolmynen is zo onverdraaglyk, dat in dezelven niet kan worden gearbeit, zonder vuur by zich te hebben. Onlangs is door een van die vuren te *Tanfield* een geval gebeurt, 't welk hier in beſtaat: De Werklieden aan de jongens bevolen hebbende, 't vuur wech te gooijen, geraakte 't zelve onder eenig ſtroo, 't welk ten eerſten in brand vloog, waar van de vlam quam aan twee vaten met Olie, die dicht by die plaats ſtonden, waar door de Koolmyn aangeſtoken wierd, die met zodanig geweld brandde, dat dezelve met een verſchrikkelyk gedruiſch gloeijende ſtenen opwierp tot een ongelooflyke hoogte en diſtantie. Dit geval gebeurde vrydag den 23. laaſtleden ten twee uuren na de middag, en de brand nam zeven uuren hand over hand toe, en ten 9 uuren beval men, 14 andere koolgroeven, die daar omheen lagen, te dekken, waar door de vlam van boven geen lucht bekomen kon, en dus eenigzints verminderde, doch men verneemt, dat het vuur noch niet t'eenemaal gedempt is, en dat verſcheide Perſonen, die zich te veel waagden, zeer groot gevaar hebben uitgeſtaan.

Uit *Ierland* heeft men, dat te *Moyard* niet ver van *Rathfryland*, zekere *John Holland*, oud honderd en vyf jaren en zyne Vrou, oud vyf en tachtig jaren, beide in hun huis dood gevroren waren; hy hadt in alle d'Oorlogen van *Cromwell* als Soldaat gedient, zo als ook naderhand onder Koning *Karel* en Koning *Jacobus* II., en

1740. *February.* wanneer de laatsten afstand deed van de Regering, trad hy in dienst van Koning *Willem* en bevond zich in alle de Veldslagen in *Ierland* en *Vlaanderen*; na de dood van dien Groten Monarch, diende hy Koningin *Anna* tot in 't zesde jaar van hare Regering, wanneer hy uitgemonsterd wierd.

Te *Madrid* heeft men van den 5 passato tot den 2. dezer, zo een extraordinare en doordringende koude gehadt, als iemant heugt daar beleeft te hebben.

Te *Genua* was de koude zo fel, datze die van 't jaar 1709 over trof, zynde verscheide Vruchtbomen doodgevroren.

Van *Wenen* den 3. dezer schryft men, De koude is hier by continuatie zo fel, dat het d'oudste Menschen niet heugt diergelyke ooit beleeft te hebben, wordende van tyd tot tyd vele Passagiers en Postillons op de gemene Wegen en zelfs verscheide Menschen in de Huizen dood gevonden, welke Elende noch daagelyks merkelyk vergroot word door het stilstaan van den Arbeid onder 't gemene Volk, waar door zedert eenigen tyd verscheide Armen tot het plegen van allerly Buitensporigheden zyn gebraght, dewelke echter van geen gevolg zyn geweest, om dat op Bevel van 't Hof als mede vervolgens door den hier zynden Adel enz. in de Voorsteden en op verscheide andere Plaatzen grote Aalmoessen aan de Nooddruftigen uitgedeeld zyn. En van den 10. Dat de Leeftochten ten opzichte van de continuele grote Koude daagelyks in Prys rezen, en op het platte Land veroorzaken de Wolven onbeschryflyke Schade aan Menschen en Dieren.

In 't Bannaat van *Temeswar* worden d'Ingezetenen van Honger, Koude, Rovers en Wolven te gelyk grotelyks geincommodeert: Een van deze verscheurende Dieren heeft in *Werschits* 22 Personen ten dele met zyn Tanden gedood, ten dele dodelyk gequetst, eer men het kon doodschieten: zo dat 't gehele Bannaat gelykt na een Woestyne.

Uit het Vorstendom *Woblau* heeft men tyding, dat de Koude, welke men zedert eenigen tyd gehad heeft, daar zo penetrant is geweest, dat niet alleen veel Hoorn-Beesten, maar ook een grote menigte Schapen, en van deze dikwyls 50 stuks in eene nacht en in eene Stal dood gevroren zyn.

Vermits de Wolven by deze felle Koude en meenigte Sneeu in de

de quartieren van *Ceulen* grote Schade veroorzaken, zyn de Boeren van alle naburige Dorpen van dat Aarts-Stift tot een Wolven-Jagt opontboden, en hebben den 5. dezer een van dezelve levendig daar door na *Bon* gebraght. Den 19. hebben de Wolven omtrent het Bosch *Die Ville*, eene myl van *Ceulen*, eenige naar 't Schoolgaande Kinderen aangevallen, en het jongste daar van, 't welk zich met lopen niet konde redden, verscheurd; Kort daar na hebben eenige van die Dieren een voorby gaanden Pastoor zodanig gewond, dat Hy noch dien zelfden dag op het naby leggende Dorp *Frechen* is overleden.

1740. *February.*

Van *Lissa* in *Polen* den 22 passato meld men, De koude is hier noch zo ongemeen streng, dat menschen en Vee dood vriezen en de wilde Beesten van honger razend worden. Een kind van omtrent 7 of 8 jaren uit een naburig Dorp wierd voorleden week door een Wolf tot in 't Bosch gesleept, doch noch gelukkig ontzet door een Beer, die op den Wolf aanviel, en hem na weinig tegenweer verscheurde en met huid en hair verslond. 't Kind was onderwylen op een Boom geklautert, en de Beer meende hem insgelyks te verscheuren, maar de Vader 't Kind gemist hebbende, quam met eenige andere Boeren alle gewapend met Snaphanen, noch tyds genoeg, en schoot den Beer zo gelukkig door 't hoofd, dat hy dood van den Boom tuimelde. 't Kind was weinig gequetst. Van den Beer was daags daar aan niets meer te vinden, zynde 't bloed zelf opgelikt.

De Vorst was den 26. te *Dantzich* en in die Landen zo heftig dat d'oudste menschen niet weten, de *Weixel* tot aan de Weixelmunderschans zo sterk toegevroren gezien te hebben, als in dezen Winter, en offschoon 't brandhoud in *Polen* en *Pruissen* overvloedig valt, nochtans vele Menschen in de Steden en ten platten Landen door de koude dood gebleven zyn, terwyl andere Handen, Neus en Ooren verloren hebben. Op vele plaatzen zyn de Bomen door de Vorst geborsten. In *Polen* en *Lithauen* zyn d'Opgezetenen ten platten Lande wegens de Beren en Wolven zelfs niet veilig in hunne Huizen, alzo deze tropswyze vergaderen, en door gebrek aan spyze, op de Huizen aanvallen.

Den 25 passato was de koude te *Hamburg* by na op de vorige

1740. February. hoogte opgeklommen, zo dat de nood en elende onder Menschen en Vee onbeschryvelyk word.

Te *Stokholm* den 14. passato hadt men by na onverdragelyke koude, waar door in tyd van acht dagen twee Schildwachten, niet tegenstaande zy ieder half uur wierden afgelost, doodgevroren zyn.

Den 30. continueerde de Vorst noch in die Gewesten diervoegen, dat zich naulyks Menschen noch Beesten daar voor konnen bergen, en de Wolven en Beren doen aan beide ongemene schade; zo dat ze zelfs Menschen en Vee op 't Land uit de Huizen en Stallen wechhalen; weshalven aan alle Jagt-Bedienden ordre gegeven is, langs de Landwegen te patrouillere, om die Roofdieren dood te schieten. Men hoorde daaglyks niet als droevige tydingen wegens de felle Koude, die men daar en in dat Koningryk heeft, zynde dezelve reets in de gepasseerde Maand *October* begonnen en den laatsten *January* zo sterk geweest, als ooit by Menschen geheugen beleeft is, waarom men byna niemant op Straat ziet: Eenige Boeren, met Paard en Slede aan de Tol gekomen, zitten in dezelve met ope Oogen en Mond dood gevroren.

Alschoon de Vorst doorgaans te *Petersburg* des Winters en in die Landen zeer streng is, overtreft dezelve nochtans in dit Jaar de grootste Koude, die men by Menschen geheugen daar gehad heeft, 't welk volgens de Berigten van *Archangel* en *Novogrod* bevestigd word, in zo verre dat zich Menschen en Beesten naulyks daar voor konnen bergen. By de tegenwoordige extraordinare en gedurig aanhoudende Vorst is den 23. passato aan haar Keizerlyke Majesteit een geheel Paleis van Ys met alle Meubilen, Spiegels, Galleryen, Plaatzen, Piramiden, Stand-Beelden, &c., gepresenteert; waar van misschien noch geen voorbeeld in de Werelt geweest is. Den 2 dezer continueerde de Vorst noch met d'uiterste strengheit, zo dat de Landlieden de doodgevrore Vogelen en ander Wild met menigte na die Stadt braghten, en een Veldhoen voor 3, een Auerhaan voor 5, en een Haas voor 6 Copeken te koop was. Ook is zo veel Sneeu gevallen, dat men op 't Land de Boeren-Huizen niet anders dan door d'uitkomende Rook ontdekken kan.

Te

Te *Luik* hadt men den 16. passato een felle koude, en de menigvuldige Sneeu, die 'er gevallen was, veroorzaakte veel elende ten platten Lande, te meer, om dat de menigte Wolven ook veel schade toebrengen. 1740. *February.*

Te *Brussel* was in de gepasseerde maand de koude zo zwaar, dat men verscheide Menschen, zo oude als jonge op de Straten en in hun Bed dood gevonden heeft, tot zo verre, dat de Magistraat en andere voornamen Heren van die Stadt door die droevige gevallen met een recht Christelyk medelyden aangedaan, ten hunnen koste op alle publicque Plaatzen en Marktpleinen grote Vuren lieten maken en Brood uitdelen, niet alleen aan bekende behoeftigen, welker getal zo zeer vermeerdert en toeneemt, dat ze Tropswyze van deur tot deur gaan bedelen, maar ook aan zulken, die wel hun Brood winnen konnen, maar door d'overfelle koude, waar door alle Handteringen genoegzaam stil staan, en de Huizen gesloten blyven, even als op Zon- en Feestdagen, in der daad gebrek lyden.

d'Arme Lieden binnen *Gent*, en in d'andere Steden, Vlekken en Dorpen van de Provintien van *Vlaanderen* plegen zulke geweldenaryen, dat dezelven van zeer quade gevolgen zouden konnen zyn, by aldien de Magistraten alom niet zo veel mogelyk die Wanhopigen quamen t'ondersteunen.

Den 5. dezer, zach men langs 't gehele Strand aan de Noord-Zee twee Dyken van Yschollen en bros Ys zamengezet, ter hoogte van 10 of 12 voet uit Zee opgeworpen, en tusschen die Dyken een doorgaande laagte, als een droge Gracht, tot uiterste verwondering van alle de genen, welke die zeldzaamheit gezien hebben. Den 15. was de Vorst in *Texel* zo groot dat men twee à drie mylen van daar als mede van de *Kykduin* geen Water in Zee kon zien. Den 24. 's nachts, zyn t'*Amsterdam* twee Personen op straat doodgevroren, ook weder eenige Sluizen geborsten.

Van *Charleroi* heeft men, dat een Boere Vrou door de menigte Sneeu van den rechten weg afgeraakt zynde, een Struikrover haar gantsch ongemerkt tot aan de kant van een ongemeen diepe Steengroeve gebraght en haar Beurs gevraagt hadt, maar dat de Vrou 't geluk gehadt hebbende eenig geld in de Sneeu te laten vallen, 't welk de Struikrover opraapte, zy haar kans zo wel waarnam,

1740. February. nam, dat zy den Rover van boven neer in den afgrond stiet, zo als hy haar meende te doen, en waar in hy reets te voren zeven of acht anderen Personen verbryzelt hadt, die men daar in gevonden heeft. Zo beloond 't quaad zyn Meester.

Te *Staines* in 't Zuidwester deel van 't Landschap *Middlesex*, is een zeer zeldzaam geval gebeurt, de Vrou van zekeren *Collet*, een Looijer, reets drie dagen voor zyn dood in de Kist gelegen hebbende, meende men de Kist toe te spykeren, doch wyl iemant van de Vrienden verzocht, om haar noch eens te zien, ligte men 't dekzel van de Kist, waar op 't gewaande Lyk d'oogen zeer verbaast opsloeg, en vraagde, *wat ze doen wilden*? Tot uiterste schrik van alle de genen, die ter Begraafnis genodigt waren.

Te *Castro de Urdiales* op de Kust van *Biscayen* vertoonde den 27. *November* laatstleden, zich een Walvisch met zyn Jong op die Kust en kort daar na in 't gezicht van de Haven; waar op verscheide Ingezetenen met eenige Barken uitvoeren om denzelven te vangen; en vermits zy de jonge Walvisch eerst ontmoetenden, wierpen zy hem een Harpoen in 't Lyf en lieten hem zo in 't Water spelen om de Moeder tot zich te lokken, 't welk geschiedde; deze wierd met drie Harpoenen teffens gequetst, wanneer dezelve verschrikkelyk begon te woeden, en na dat zy haar Jong, welkers nood zy gewaar wierd, met hare Vinnen gedood hadt, sloeg dezelve met haar Staart een van de Barken, met twaalf Man bezet, in meer dan honderd stukken: De Zee wierd door de sterke beweging van dien Visch op eene zeer grote distantie ontroerd, en behalven dat zyn gekerm en 't verschrikkelyk geluid zeer verre gehoord wierd, zach men 't Water meer dan een vierde van een myl in 't rond met Bloed geverft: Deze Worsteling duurde zo lang, tot dat zy eindelyk met eene menigte Hand-Pylen omtrent twee mylen van die Haven gedood wierd: Honderd en dertig Man in twaalf Barken hadden moeite genoeg om haar op Strand te brengen, als wanneer men bevond, dat zy 21. Spaansche Baren die meer dan 26. Hollandsche Ellen bedragen, lang, 28. Ellen dik, en omtrent 7 Ellen in eene proportionele vermindering tot aan den Staart, welkers Vinnen van d'eene Punt tot aan d'andere 26 Voeten breed waren, hoog was: De Tong woeg 4728 Pond, ieder van 17 Oncen, en de Baart 816 Pond:

't Smeer

't Smeer, 't geen over een halve El dik was, gaf 26 duizend en honderd pond Traan: Echter heeft men de zwaarte van den gehelen Visch niet konnen opnemen, om dat het Gemeen, terwyl hy in stukken wierd gehakt, het Vleesch wech sleepte: Ondertusschen oordelen verscheide Kenners, dat zy over de 150 duizend Ponden moet gewogen hebben; maar 't Jong, dat noch zoog, wierd door de Natuurkundigen een Maand oud geschat en woeg omtrent 18 duizend Pond: d'Oogen van de Moeder waren niet groter dan die van een Koe, en 't Vleesch was van 't zelfde gewicht als Honden-Vleesch en van natuur als Rund-Vleesch, zynde 't meeste daar van door 't gemene Volk in Zout gelegt. Apparent om 'er soupé van te maken. 1740. *February.*

Gedurende 't Jaar 1738. zyn te *Cadix* ingekomen 667 Engelsche, 131 Fransche, 97 Hollandsche, en 12 Zweedsche Schepen, zynde te zamen 907; en in 't voorleden Jaar 193 Engelsche, 166 Fransche, 79 Hollandsche, 9 Zweedsche, 4 Portugesche, 4 Keizerlyke, 2 Iersche, 1 Genuees, 1 Venetiaans, en 1 Hamburger Schip, zynde 458 Schepen.

Voorleden jare heeft men onder anderen te *Wenen* geconsumeert 24692 uitlandsche Ossen, 1909 inlandsche, 83 Koeijen, 842 jonge Stieren, 46881 Kalveren, 26151 Schapen, 119132 Lammeren, 2576 grote Verkens, 6209 middelmatige Verkens, 19731 jonge Verkens, 26853 Speenverkjes. Voorts 8801 Aam uitlandsche Wyn, 590424 Aam Oostenryksche Wyn, en 169695 Aam Bier.

Deze Byzonderheden zullenwe met eene *Byzondere* Sententie sluiten. 't Was den 18. dezer, 's maandags, dat men t'*Abbekerk* in 't Noorderquartier Justitie zoude doen, 't Schavot was reets opgericht, en de Patient hadt zich gereed gemaakt, na de gehele Winter in koude hegtenisse te hebben gezeten, om door d'exercitie van Geesseling eenige warmte te genieten; maar door 't achterblyven van den Schout en den Scherprechter moest dien Gerichtshandel worden opgeschort; waarom alle d'Aanschouwers, die lang gewagt hadden en mede niet klaagde over de warmte, weder na hunne Huizen keerden, om des Woensdag daar aan volgende die Executie te komen bywonen, 't welk toen is geschied aan een Dienaar, die zich in dienst hadde begeven van d'*In-*

1740. February. d'*Injustitie*, zo dat hy geen *Dienaar van de Justitie* meer genoemt mochte worden, vermits hy Burgermeesteren, Schepenen en den Secretaris te gelyk met den Houwer in de vuist hadde geattaqueert, en vervolgens *een Dienstknegt van eenen bozen handel* was. 't Remarquable, dat in dit stuk omtrent die Justitie verder op te merken is, reflecteert op d'onderscheidene Pointen, die hier in resideren, als 1. Een opschorting van die Justitie, 2. d'Oeffening van dien Gerichtshandel, en ten 3. Dat die Justitie wierd verricht over een Dienaar van d'Injustitie. *Justitium & Justitiam de Injustitia.*

M A A R T.

GROOT-BRITTANNIEN.

DE Schakel der Verrigtingen van 't Parlement zyn de volgende:

Den 23. passato gaf de Cancelier van d'Exchequer aan de Gemeentens kennis, dat Hy met een Boodschap van den Koning aan 't Huis belast was, dewelke gelezen wierd en is als volgt:

George Rex,

Vermits zyne Majesteit tot het voortzetten van den tegenwoordigen billyken en noodzaaklyken Oorloch, waar in dezelve is gewikkeld, zekere Maatregelen genomen heeft, dewelke eenige buitengewone Onderstandgelden zullen vereisschen, die in den Staat der Onkosten, welke men aan 't Huis heeft opengelegt, niet begrepen zyn, hoopt zyne Majesteit, overtuigt zynde van den iever zyner getrouwe Gemeentens, dat zy Hem zullen in staat brengen en 't vermogen geven, om dezelve op de krachtdadigste wyze in 't werk te stellen.

Waar na zonder de minste tegenspraak bevolen wierd, dat de gemelde Boodschap aan 't Committé van de Subsidien gesteld zou worden.

Den 25. hebben de Gemeentens 't Besluit van 't Committé over de

de Boodschap des Konings nopens de Subsidien goedgekeurt, te weten, dat aan zyne Majesteit zullen toegestaan worden 200 duizend Ponden Sterlings tot het voortzetten van den Oorloch tegen *Spanjen*, en 9477 Ponden Sterlings 13 Schellingen 1 en 3 vierde Pens voor de buitengewone Kosten van 't voorleden Jaar, waar in 't Parlement niet voorzien heeft. Den 26. is door 't Huis in Committé besloten, den Koning te machtigen de gemelde Somme van 200 duizend Ponden Sterlings uit het Product van 't Sinking-Fonds (waar in den 31. *December* laatstleden noch overig was meer dan 600 duizend Ponden Sterlings) te nemen; en de Lords hebben de Bill nopens 't Verbod van den Koophandel met *Spanjen* voor de twede maal gelezen. Den 2. dezer hebben de Gemeentens de Subsidie-Bill nopens de 1200 duizend Ponden Sterlings uit het Product van 't Sinking-Fonds voor de twede maal gelezen. Den 3. wierd in omvraag gebraght den Koning alle Volmachten, Instructien en Brieven, betrekkelyk tot de bewuste Conventie met *Spanjen*, by Addres te verzoeken, maar na hevige Debatten met 247 tegen 196 Stemmen verworpen. Den 7. hebben de Gemeentens in groot Committé nopens de Subsidien besloten, aan den Koning toe te staan 199 duizend 704 Ponden Sterlings 8 Schellingen en 3 Pens voor den gewonen Dienst ter Zee, daar onder begrepen d'Officieren op halve Soldy, welke Resolutie den 8. door 't Huis goedgekeurd is, waar na voor d'eerste maal een Bill is gelezen nopens 't krachtdadiger onderhouden van de Wetten, om de Stemmen van dusdanige Leden van 't Huis krachteloos te maken, die zo lang 't hen beliefd ofte op een bepaalden tyd Pensioen trekken, ofte tot meerder verzekering van dien zekere Ampten bekleden. Wyders hebben de Lords een Bill, om de heimelyke Huwelyken voor te komen, mede voor d'eerste maal gelezen. Den 11. hebben de Gemeentens de Bill rakende 't krachteloos maken der Stemmen van de Pensioen trekkende Leden enz. voor de twede maal gelezen, en die Bill nevens de Verklaring en Verbetering van d'Acte van Qualificatie aan een Committé gesteld, waar na zy eenige Veranderingen in de Bill nopens de Muitery en Desertie maaketen. Den 14. hebben de Gemeentens in groot Committé nopens de Hoofd-Pointen van een Bill, rakende d'aanmoediging der Matrozen om Vrywillig Dienst 1740. Maart.

1740. Maart. te nemen, besloten, dat het registreren van dusdanige Matrozen 't voordeligste zou wezen, en 't Committé nopens deze Zaak, als mede de Subsidien op morgen uitgesteld.

Den 17. heeft de Hertoch van *New astle* aan de Lords en de Cancelier van den Exchequer aan de Gemeentens de volgende Boodschap des Konings overhandigt:

George Rex,

Vermits aan zyne Majesteit Voorslagen gedaan zyn tot een Huwlyks Tractaat tusschen de Prinses *Maria* en den Prins *Frederik van Hessen*, Zoon van den Prins *Wilhelm*, Land-Graaf van *Hessen-Kassel*, Broeder des Konings van *Zweden*, en 't aan Hooggemelde zyne Majesteit heeft behaagt die Voorslagen aan te nemen en goed te keuren, heeft dezelve goedgevonden van zyn Voornemen aan 't Huis kennis te geven; niet twyffelende of deze Alliantie met eene zo aanzienlyke Protestantsche Familie zal tot algemeen genoegen van zyne getrouwe Onderdanen strekken, en 't Huis aan zyne Majesteit Magt verlenen, om aan deszelfs Dochter een Huwlyks-Goed, over een komende met d'Eer en Waardigheit van zyne Kroon en Familie, te geven.

Waar na in de beide Huizen zonder eenige tegenspraak besloten is den Koning by Addres te danken, en aan zyne Majesteit te verzoeken, dat het Huis ten eersten deze zo gewichtige Zaak in overweging zal nemen, om den Koning t'overtuigen van hun Iever, Plicht en Genegenheit jegens zyne Majesteit als mede van hun behoorlyke Achting voor d'Eer der Koninglyke Familie; zynde deze Zaak vervolgens in een Committé van 't gehele Huis, gesteld tot de Subsidien, overwogen, en den 18. besloten, om aan den Koning voor de Prinses *Maria* 40 duizend Ponden Sterlings toe te staan. Kort van te voren heeft de Comptrolleur van 't Antwoord des Konings op 't Addres van 't Huis aan de Gemeentens Verslag gedaan, zynde 't zelve als volgt:

Edellieden,

Ik dank UL. voor dit schuldpligtig en genegen Addres, en zie 't zelve aan als een verdere blyk van UL. personele achting, die Gyl. altoos jegens Myn en Myne Familie betoond hebt.

Den

Den 21. hebben de Gemeentens 't Besluit nopens de Huwlyks-Gift voor de Prinses *Maria* eenparig goedgekeurd, en in groot Committé over de Subsidien gekeerd zynde, besloten, aan den Koning toe te staan 21 duizend Ponden Sterlings 1 Schelling 8 en een half Pens als 't overschot in den Exchequer van de Verkoping der Landeryen op 't Eiland St. *Christoffel*. Den 22. hebben dezelve deze Resolutie goedgekeurd, en bevolen, om aangaande de voornoemde Huwlyks Gift een Bill in te brengen. 1749. *Maart.*

Den 25. hebben de Lords de Bill nopens Muitery en Desertie gepasseert, en de Gemeentens in groot Committé in de Bill aangaande de Huwlyks Gift van de Prinses *Maria* eenige Veranderingen gemaakt, waar na zich de beide Huizen tot Maandag geadjourneerd hebben.

De Committé, aan dewelke d'overweging der voornaamste Poincten van een Bill tot verder en beter aanmoediging van Matrozen, om vrywillig in 's Konings dienst te treden, opgedragen was, deed den 24. aan de Gemeentens verslag, namentlyk dat haar gevoelen was, dat een vrywillige registrering der gemelde Matrozen van groot nut voor dit Koningryk zyn zoude, waar op de Gemeentens besloten, dat die registreringe zich uitstrekken zoude over alle de Heerschappyen van *Groot-Brittannien*, dat de Broederschap van *Triniteit House* van *Deptford-Strand* vertrout zou worden met de bestiering der gemelde registreringe, met macht, om ter uitvoeringe van dat Ampt de nodige minder Officiers en Bedienden aan te stellen; als mede dat een zekere somme gelds betaalt zal werden aan elken Matroos, die zich laat registreren; dat elke geregistreert Matroos verplicht zal zyn, deszelfs woonplaats op te geven, en dat die geregistreerde Personen in Classen verdeelt zullen worden; dat een jaarlyks Pensioen toegestaan zal worden aan elken geregistreerden Matroos, die in een gevecht verminkt word, boven en behalven de douceurs, die ze nu genieten, en een jaarlyks Pensioen aan de Weduwen der geregistreerde Matrozen, die in een gevecht komen te sneuvelen, en zo ze Kinderen hebben, dat elk van dezelve een jaarlyks Pensioen zal hebben, tot den ouderdom van 14 Jaren: dat elk geregistreerde Matroos ontheft zal zyn van 't betalen van 's Konings belastingen, of van die van zyn Parochie, als mede van Wacht en

1740. Maart.

't contribueren tot de Militie: dat geen andere tot onder Officieren op 's Konings Oorlochschepen zullen mogen worden aangestelt, dan geregistreerde Persónen; dat alle de geen, die zich vrywillig laten intekenen, niet langer dan een zekeren tyd op 't Boek blyven zullen, waar na zy alle de voordelen hun leven lang gedurende genieten zullen; dat alle de geregistreerde Matrozen boven anderen in *Greenwich Hospitaal* zullen worden ontfangen; dat alle de Kapiteinen of Bevelhebbers van 's Konings Oorlochschepen, in vreemde Gewesten kruissende en eenige geregistreerde Matrozen aan Boord nemende, deze van dien tyd af aan als Scheepsvolk zullen worden aangemerkt en dien volgens gagie trekken; dat alle de geregistreerde Matrozen op de Koopvaardyschepen zullen mogen dienen, als de Koning hen niet van noden heeft; dat de geregistreerde Matrozen macht zullen hebben, hunne gagie in zekere proportien t'ontfangen; dat van alle de Zeevaarders, die zich thans in vreemde Landen of t'huis ter oorzake van fluiken, verscholen houden, en zich aan Boord van 's Konings Oorlochschepen begeven, en 't voordeel van deze geregistreringe eisschen, pardon hebben zullen, uitgezondert de Personen die zich aan moordt schuldig gemaakt hebben; dat alle de geregistreerde Matrozen, die aan Boord van een Oorlochschip ontboden zynde, niet verschynen, als Deserteurs zullen gestraft worden; dat alle vreemde Matrozen, die 't voordeel van de registrering eisschen, bevoegt zullen zyn tot alle de Rechten en Privilegien van natuurlyk geborene Onderdanen; dat de geregistreerde Matrozen eenig Eerteken van distinctie dragen zullen; dat de registreerders aan den opper Admiraal of Commissarissen van d'Admiraliteit verslag zullen moeten doen van alle de Matrozen, die geregistreert zyn. d'Eerste en twede Resolutien van de gemelde Committé zyn door 't Huis goedgekeurt, maar de derde nopende het toevertrouwen van die registrering aan de Broederschap van *Triniteit House* is verworpen, en besloten om 't gemelde rapport verder in overweging te nemen.

De Ministers van den Keizer, den Koning van *Zweden* en andere Mogendheden Vertogen aan 't Hof gedaan hebbende, om d'in deze Landen leggende Schepen der Onderdanen van hunne respective Meesters nevens hunne aan Boord hebbende Koopgoederen

deren vry te laten vertrekken, waar over een grote Raad gehouden, is 't Beslag van alle vreemde in de Havens van deze drie Koningryken leggende Schepen afgenomen, onder Conditie, dat zy by hun vertrek geen Engelsch Matroos aan Boord zullen mogen nemen. Den 25. heeft de Heer *Como* 't eerste gehoor als Minister-Plenipotentiaris van 't Siciliaansche Hof by den Koning gehadt. 1740. *Maart.*

Zedert eenige dagen zyn van d'inkomende Schepen over de 1800 Matrozen geligt en na 's Konings-Schepen gebraght. De gagie der Matrozen is thans zo hoog gestegen, dat de Kapiteins van de Westindische Schepen honderd Schellingen Hollandsch ter maand aan een Matroos geven moeten.

Niet tegenstaande vele Kooplieden reets den 20. dezer, met verscheide Brieven, door den Kapitein *Gardner* van *Jamaïca* herwaarts gebraght, narigt ontfingen, dat d'Admiraal *Vernon* zich van *Porto-Bello* meester hadt gemaakt, en d'Admiraal *Norris* die tyding mede gekregen hebbende, ten eersten kennis van dezelve aan den Koning gaf, wierd nochtans aan de waarheit van deze zo gewichtige en gelukkige Overwinning noch eenigzints getwyffelt tot den 23. 's avonds, als wanneer d'Admiraliteit met een Expresse van den Admiraal *Vernon* een Brief van de volgenden Inhoud ontfangen heeft.

Den 16. *November* ben Ik met myn Esquader van *Jamaïca* gezeild en den eersten *December* in 't gezicht van *Porto-Bello* * gekomen. Den

* *Porto-Bello*, in Latyn *Portus Pulcher*, dat is *Schöne Haven*, zynde een grote Stadt op *Terra Firma* of 't vaste Land van 't Zuidelyke *America*, aldus genaamt, wyl na de bemachtiging der Antillische Eilanden door de Spaanschen, dit het eerste vaste Land was, 't welk zy betraden. De Stadt *Porto-Bello* is in den Jare 1584 gebouwt. Dezelve legt op de Landtong aan de Noordzee en is een der beste Vestingen van *America*. De Haven is zeer gerieflyk en veilig voor Schepen, en word door twee Forten gedekt, genaamt St. *Jago* en St. *Philip*, en daar en boven is 'er noch een sterk Casteel in de Stadt. *Porto-Bello* is genoegzaam 't Magazyn of de Stapel van alle de kostbare Waren, die uit *Peru* naar *Spanjen*, en van daar weder derwaarts gezonden worden. In deze plaats worden de Peruaansche en Europeaansche Waren tegen elkander verruilt. Wanneer de Gallioenen uit *Nieu-Spanjen* aankomen, nevens de Koopvaardyschepen, die haar verzellen, bevinden zich ten minsten

1740. Maart. Den volgenden dag hebben Wy de twee Forten, die den ingang van de Havèn dekken, berend en beschoten, die zich noch dien zelfden dag overgaven, zo als de Stadt den volgenden ochtent den 3. *December* na eenige voorafgaande Articuls van Capitulatie mede gedaan heeft. Ut de Fortressen heb Ik 40 Stukken koper Canon, 10 Veldstukken, vier Mortieren, en 18 Bassen of Kamerstukken, alle van 't zelfde Metaal, als mede alle de Kogels, Bomben en verdere Ammunitie aan Boord van myn Esquader doen brengen, en meer dan 80 Stukken Yzer Canon vernagelen en ontbruikbaar maken, hebbende wy tot het doen springen van de Mynen der Vestingwerken, die wy, niet tegenstaande zy zeer sterk waren, met den grond gelyk gemaakt hebben, 122 Vaten van 's Vyands Buskruit gebruikt, en twee Oorlochschepen van 20 Stukken Canon nevens verscheide andere kleine Vaartuigen veröverd. Den 24. *December* ben Ik met myn Esquader van daar naar *Jamaica* gekeerd, na dat Ik uitgewerkt hadt, dat alle de Britten die te *Panama* * gevan-

5000. Menschen op dezelven, om op de Jaarmarkt te zyn, die als dan daar gehouden word, en veertien dagen duurt, terwyl als dan alle dag over de twee honderd Muilezels van *Panama* af komen, geladen met Goude en Silvere Staven. Daar word niet anders dan in 't gros gehandelt, en de betaling geschied enkel en alleen in Silver of Goude Staven, zulks men met waarheit zeggen kan, dat 'er byna in de gantsche Werelt geen grooter of ryker Markt kan gehouden worden. Dezelve duurt maar veertien dagen, zo ter oorzake van d'ongemene schaarsheit der Levensmiddelen, als wel wegens d'ongezonde Luchtstreek, alzo in die veertien dagen altyd ten minsten 500 Personen, zo Kooplieden, Soldaten en Matrozen aan de koorts en buikloop sterven. De Stadt is om die zelve rede zeer slecht bewoond, maar op den tyd van de Jaarmarkt is 'er naulyks plaats te vinden, tot zo verre dat als dan voor een kleinen Winkel 1000 Kronen aan huur betaalt word, voor den tyd van veertien dagen. Daar is een Spaansche Gouverneur over de Stadt en twee andere over de Forten. *Nombre de Dios* was voor dezen een vermaarde Koopstadt en Haven, aan de *Mar del Nord* of Noordzee, in 't eigentlyk zo genaamde Vaste Land van *Zuid-America*, maar vermits de Lucht daar noch ongezonder was, ontfingen de Spaanschen van hunnen Koning bevel die plaats te verwoesten, *Porto-Bello* te bouwen, en den Koophandel derwaarts te verleggen, zo als dan ook 1584. geschiede. In een Oorloch tusschen *Spanjen* en *Engeland* pleeg men voornaamlyk *Porto-Bello* in een zeer goeden staat van tegenweer te stellen, alzo de Spaanschen niet gevoeliger aangetast konnen worden, dan door 't storen van den Koophandel van die plaats.

* *Panama* is de naam van de Landtong tusschen de *Zuidzee* en tusschen den Mexicaanschen Zeeboezem, in 't Latyn genaamt *Isthmus Panamicus*. Deze Landtong is op sommige plaatzen maar 12 of 15 Duitsche mylen breed. Voortyds

vangen zitten; nevens hunne Effecten, van derzelver Factory aldaar, in vryheit zullen gesteld worden. In deze gehele Expeditie heb ik niet meer dan 15 Man verloren, en gedurende een gehele Maand van te voren is niet een Man van de gantsche Vloot gestorven of ziek geweest. 1740. Maart.

Uit het Oorlogschip 't ZEEPAARD, *kruissende op de hoogte van* Oporto, *den* 28 February, *heeft men de volgende Brief.*

Zedert eenigen tyd zyn wy zeer afgemat, door 't ongemene slechte Weer, dat wy gehad hebben, maar hebben nochtans aan d'an-

tyds heeft men dezelve willen doorsnyden, om van d'eene Zee in d'andere te mogen komen, doch wyl men de *Zuidzee* hoger bevond als de *Noord-* of *Mexicaansche* Zee, zo ging dit voornemen te niet, om 't gevaar te myden dat men konde onderhevig werden. Deze Landstreek hecht Noord en Zuid-*America* aan elkander, en is byna tachtig Duitsche Mylen lang. Op deze Landtong is 't, dat de Schotten in den Jare 1699. de Stadt *Nieu-Edenburg* bouwden, aan een Rivier en Baai, genaamt *Daria*, die door de Spaanschen nooit was in bezit genomen, doch moesten ze onder de Regering van Koning *Willem* III. weder verlaten. De Landstreek van *Panama* is zeer bergachtig, de Lucht altyd betrokken, en van *Mey* tot *November* ongemeen heet, en by gevolg voor Vreemdelingen zeer ongezond. 't Indiaansch Koorn of Mais groeit hier zeer welig, zo als ook 't Gras.

De Golf van *Panama* is een gedeelte van de *Zuidzee*, en heeft vele kleine Eilanden, genaamt de *Paarl-Eilanden*, wyl hier veel Paarlen gevischt worden. De Hoofdstadt van dit Land, insgelyks genaamt *Panama*, legt aan de gemelde Golf. Deze Stadt eertyds zeer machtig, bestaat maar uit tweehondert houte Huizen en is eenigzints van Vestingwerken voorzien, en door een sterke Citadelle gedekt. Al 't Goud en Silver en andere kostbare Waren worden uit *Peru* derwaarts gebragt, en van hier wyders met Muilezels naar *Porto-Bello*. Te *Panama* is een Koninglyk Gerechtshof, bestaande uit een President en zes Raadsheeren, die in geval van eenig verschil in 't stuk van Koophandel Vonnis wyzen. De Bisschop van *Panama* staat onder den Aardsbisschop van *Lima*, Hoofdstadt van *Peru* en residentie van den Onderkoning. *Panama* is in den Jare 1515. door *Pieter Arius* aangelegt, om dat geen, 't welk men uit *Peru* bragt, te bergen, en is by de Spaanschen wel voornaamlyk in achting, wegens de geboorte van Ste. *Rosa*, die volgens *Oliva*, Generaal der Jezuiten, die hare Levensbeschryvinge in 't licht gegeven heeft, zo heilig was, dat ze in haar Celle van de Muggen en Vliegen, zo als men zegt, zelf aangebeden wierd. In den Jare 1665. wierd *Panama* door de Franschen en 1686. door den vermaarden Indiaanschen Zeeschuimer Kapitein *Laurens*, geplondert. Naderhand wierd ze door den Ridder *Hendrik Morgan* in d'Assche gelegt, en zedert hebben de Spaanschen bewesten dezelve eene andere Stadt aangelegt, genaamt *Nieu-Panama*, daar een goede Haven is voor kleine Schepen.

1740. Maart. d'andere kant iets bekomen tot onze vertroostinge, hebbende twee Pryzen gemaakt, die wy hopen, dat zeer voordelig voor ons zyn zullen. Ook hebben wy een Spaanschen Kaper in den grond geboort en eenen anderen op Strand gezet. De laatste was gemonteert met 6 stukken Canon en 14 Steenstukjes, en had aan Boord 100 Man, die 't Schip zo voort verlieten. Ten einde de Kaper aan onze Koopvaardyschepen geen quaad meer doen zoude, zond onze Kapitein my met 20 Man, om die te vernielen. Wy wierden van 't Strand zeer warm ontfangen door de Spaanschen, die zich daar in 't zand vergràven hadden, en onophoudelyk op ons vuur gaven, doch dit belette ons niet, dat wy masten en touwerk kapten, en 't Schip tot den Zeedienst t'eenemaal onbequaam maakten. Terwyl dit geschiedde, hadden wy 't ongeluk, eene van onze Boten te verliezen, en vermits d'andere niet in staat was, om by ons te komen, waren wy in zeer groot gevaar, te meer wyl wy geen hulp van ons Schip konde bekomen. Edoch vermits 'er geen tyd moest worden verloren, zo namen wy een besluit, om ons door de Spaanschen henen te slaan, niettegenstaande d'ongelykheit van hun getal, waar in wy dan d'overhand kregen na een gevecht van twee uuren. Wy stonden al dien tyd glad bloot zonder eenige de minste schuilplaats binnen 't bereik van een halve musket-schoot, en nochtans behaagde het Gode, dat niemant van ons op de plaats bleef, nochte zelfs gequetst wierd, hebbende ik alleenlyk maar een ligte wonde in een Been gekregen, waar en tegen ik 't geluk had, hunnen Kapitein door een schoot te doden, waar op de Spaanschen alle de vlucht namen, met achterlatinge van hun Geweer en Ammonitie, 't welk ons ongemeen wel te stade quam, wyl wy elk noch maar twee schoten overig hadden. Waren de Spaanschen geene Bloodaards geweest, zy hadden ons alle in stukken konnen hakken, zo als ook alle oogenblikken verwacht wierd door verscheide Heren van *Oporto* die te Paard van daar gekomen waren, en 't gantsche gevecht aangezien hadden. Wy hebben by deze actie veel eer ingelegt; de Heren quamen alle by ons, bejegenden ons zeer minlyk, en hadden de goedheit te zeggen, *dat wy hen groter dienst gedaan hadden, dan alle de Schepen, die langs de Kust gekruist hadden.* 't Is zeker, dat wy zodanigen schrik onder hunne Kapers hier omtrent hebben veroorzaakt, dat geen een durft uitlopen. Men verzekerd midlerwyl, datze drie kloeke Kapers uitrusten, zo als ook een Oorlochschip van 50 stukken Canon, en wel voornaamlyk om ons te nemen, hebbende de Kapitein van dat Oorlochschip een Eed gezworen, niet weder te zullen keren, eer en alvorens hy ons genomen of

na

na de kelder gezonden had; doch wy zyn gantsch niet voor hem vervaart, behalven ook dat als wy zien, dat hy te sterk voor ons is, wy 't in onze macht hebben om op te loeven, alzo wy een ongemeen wel bezeilt Schip hebben. Wy moeten op deze Kust blyven kruissen tot om 't midden van de Maand van *April*, en hopen tusschen dien tyd noch een of andere Kaper op te doen. t'*Oporto* nemen verscheide Schepen hunne Ladingen in, die tegen dien tyd zeilree zullen zyn, en ik acht, dat wy ze na *Spithead* convoijeren zullen. Ik ben, enz.

1740. Maart.

Schepen door d'Engelschen op de Spaanschen veroverd:

't Oorlochschip de *Diamant* heeft genomen en te *Jamaica* opgebraght gehad een Spaansch Oorlochschip met ruim zeventig duizend Pond Sterling aan stukken van achten, 't Oorlochschip de *Hector*, Kapitein *Yelverton Peyton*, heeft een Spaansch Oorlochschip van 40 Stukken Canon genomen en in *Virginie* opgebraght. 't Oorloghschip 't *Zee-paard*, voor de Baar van *Port a Port*, kruissende, had hernomen en reets aan d'eigenaars overgegeven 't Engelsch Schip van Kapitein *Howell*, van *Philadelfia* derwaarts komende, 't welk 7 dagen te voren door een Spaansche Kaper veroverd was, Noch had 't gemelde Oorlochschip hernomen drie andere Engelsche Schepen, en veroverd een Spaansche Bark met kruit &c., van *St. Sebastiaan* naar *Kadix* gaande.

Op de hoogte van de Canarische Eilanden is door *Philips Dumaresque* uit *Nieu Engeland*, een zeer ryk geladen Schip genomen, zynde een Registerschip van Campeche, genaamt *N. S. de Pilar* Kapitein *Miranda*. Item, Een van onze Kustbewaarders omtrent de Canarische Eilanden heeft twee Spaansche Schepen genomen en te *Charles-Town* opgebraght. 't Oorlochschip *de Durslei-Galei* had te *Lisbon* opgebraght een Schip, aan Boord hebbende 27 Spanjaarden en 17 Franschen met een menigte Oorlochs-behoeftens; de Kapitein van 't zelve was met een Fransche Paspoort voorzien, zulks dien aangaande in 't kort 't nodig onderzoek zou gedaan worden.

Schepen door de Spaanschen op d'Engelschen veroverd:

't Schip *de Springfield*, Kapitein *Purnell*, van *Genua* naar *Livorno* gaande, was door de Spaansche Kustbewaarders genomen en in de Haven van *Specia* opgebraght. De Brigantyn de *Dispatch*, Kapitein

V

1740. Maart. pitein *Collins*, met Corenten van *Zanten* na *Londen* moetende, is door een Spaanschen Kaper genomen en te *Malaga* opgebraght, zo als ook te *Kadix* opgezonden is de *Susanna*, Kapitein *Dens* van *Waterford* na *Fero* moetende.

Op de Portugesen is 't Schip de *N. S. Candeas Francisco*, van *Lisbon* na *Oporto* moetende, genomen en te *Vigos* opgebraght.

Om nuttelyke Konsten aan te queken en den Geest van d'Iersche Natie daar toe op te wekken, heeft Dr. *Samuel Madden* Jaarlyks 100 Ponden Sterlings vast gemaakt, waar van 50 als een Premie zullen gegeven worden aan die Ierlanders, die de beste uitvindinge gedaan heeft ter verbeteringe van eenige Manufacturen, 25 Ponden Sterlings aan die, dewelke 't beste Stuk Beeldhouwery, en 25 Ponden Sterlings aan die, dewelke 't beste Stuk Schildery zal vervaardigt hebben; zullende de Societeit der Wetenschappen te *Dublin* de Decisie daar over geven, en 't begin met het uitdelen der gemelte Premien gemaakt worden in de Maand *January* van 't aanstaande Jaar 1741.

VRANKRYK. DEN 21. passato, maakte de Pausselyke Nuncius aan zyne Majesteit bekendt, 't Sterfval van Paus *Clemens* XII.

Men ziet te *Parys* een Brief, welken de Markgraaf van *Bareuth* aan den Keizer, als mede aan den Koning van *Vrankryk*, dien van *Groot-Brittannien* en de Staten Generaal geschreven heeft, aangaande zyn Recht tot de Successie in de Hertochdommen *Gulik* en *Berg*, behelzende in Substantie: „ Dat Hy en alle Prinsen en „ Prinsessen van 't Huis van *Brandenburg Culmbach*, uit *Maria* twe- „ de Dochter van *Maria Eleonora*, oudste Zuster van *Joannes Wil-* „ *helmus*, Hertoch van *Gulik*, *Berg* en *Kleef*, zonder manlyk Ooir „ overleden, geboren, volgens de wettige en in die Hertochdom- „ men aangenomen Order van Opvolging een onwedersprekelyk „ Recht hadden, om in de gemelde Hertochdommen en de Lan- „ den, welke in dezelve aan 't Keurvorstelyk Huis van *Brandenburg* „ toekomen, zo dra geen manlyk Ooir van 't Koninglyk-Pruis- „ sis Huis mocht overig zyn, te succederen: Vermits nu geheel „ *Europa* genoegzaam voor uit zach, dat by een onverwagt Sterf- „ val van den Keurvost van de *Paltz* het gerust bezit van die Her- „ tochdommen mede verdwynen, en onder de verscheide Pre-

„ ten-

„ tendenten grote Verschillen en uit deze niet dan droevige Gevolgen zouden kunnen ontstaan, tot welker afkering en bemiddeling de voornoemde respective Mogendheden reets verscheide Maatregelen hadden beraamd, dewelke, zo als Hy zich verzekerd hield, geenzints tot nadeel van 't Erf-Regt van 't Koninglyk-Pruissische en Brandenburg-Culmbachsche Huis zouden strekken, vond de meergemelde Markgraaf zich verplicht, om voor zich en zyne Nakomelingen uit kragte van zyn Recht tot d'opvolging voor nu en altoos op 't plechtigste te protesteren tegen al 't geen, 't welk tegenwoordig of in 't toekomende direct of indirect, 't zy door Oorloch ofte eenige Verdragen, nopens d'eventuele ofte werkelyke Possessie van die Hertochdommen zonder deszelfs goedkeuring ten zynen nadele tusschen de bemiddelende Mogendheden zou vastgesteld worden enz. ". 1740. *Maart.*

De Koning heeft een promotie gemaakt van 34 Generaal Majors, en 63 Brigadiers, en van verscheide vacante Regimenten gedisponeert.

Dezer dagen is zeker Jansenist van de Parochie van *St. Josse* gebannen, „ om dat Hy na de Predikatie in 't Gebed den bystand en mede werking van den H. Geest by het verkiezen van een nieuwen Paus in 't Conclave, 't welk in 't gemeen tot een Vergaderplaats van Kuiperyen gebruikt wierd, heeft verzogt, ten einde de Cardinaalen een Opperhoofd mochten kiezen, 't welk den Vrede in de Kerk zou herstellen. ". Zie onder de volgende Titels van *Italien* wat 'er van de Zaak zelfs is.

SPANJEN.

OP de vertogen, die de Koning van *Vrankryk* te *Madrid* heeft laten doen, om te beletten, dat de Spaansche Kapers langs de Kusten van deszelfs Staten komen te kruissen, of d'onderhorige Rivieren inlopen, heeft *Don Philippo*, Opperadmiraal van de Monarchie, den volgenden circulairen Brief aan alle de Gouverneurs der Zeehavens van dat Koningryk geschreven:

„ De Koning, myn doorluchtige Schoonvader, in den tegenwoordigen Oorloch tusschen *Spanjen* en de Britsche Natie, de party der neutraliteit omhelst hebbende, zo doe ik weten, dat

1740. Maart. „ aan alle Kapers en ter Kaap uitgeruſte Schepen uitdrukkelyk „ verboden is, langs de Kuſten der Heerſchappy van zyne „ Allerchriſtelykſte Majeſteit te kruiſſen, of in de Rivieren van „ deszelfs gebied, en wel voornaamlyk in die van *Bourdeaux*, in „ te lopen; verklarende, dat de Kapers of Kapiteins, die dit „ verbod komen t'overtreden, de ſtraffe des Doods ondergaan „ zullen, enz. " zo dat daar uit genoegzaam blykt, dat het Franſche Hof alle menagements tegen het Groot-Brittanniſche gebruikt, en 't Madridſche veel toegevelykheit voor 't Franſche heeft.

Men heeft daar de tyding van 't overlyden van den Paus *Clemens* XII. ontfangen, en den Hertoch van *Ormond* is eindelyk in 't begin dezer Maand aldaar gearriveert.

Dezer dagen is t'*Alicanten* als mede in andere Zee-Steden een Nieuwe Ordonnantie van wegens den Koning gepubliceert, zynde dezelve als volgd:

De Koning onze Heer als mede zyne Doorluchtigheit *Don Philip de Bourbon*, Admiraal Generaal van de gehele Zeemagt van zyne Majeſteit en Protector van den Koophandel in *Spanjen* en d'*Indiën*, bevelen, dat ter oorzake van den Oorloch, tegen d'Engelſche Kroon verklaard, in deze Koningryken niet zullen mogen worden ingevoerd eenigerlei Vrugten ofte Manufacturen, geteeld of geſabriceert in *Groot-Brittannien*, nochte die gene, welke uit *Engeland* naar andere Landen, Vrienden, Geallieerden of Neutralen van deze Kroon gezonden, aldaar verbeterd, geverfd of opgemaakt, en vervolgens naar deze Koningryken overgevoerd zyn, zo dat de Koophandel volſtrekt en ten eenemaal opgeſchort en verboden zal wezen tuſſchen alle d'Inboorlingen van deze Koningryken en die van *Groot-Brittannien*, van waar gene Goederen naar de Domeinen van *Spanjen* nochte uit deze naar *Groot-Brittannien* zullen mogen worden in-of uitgevoerd, 't zy door Vrienden, Geallieerden of onverſchillige Natien, zullende alle die gene, dewelke eenige dier Koopwaren invoeren ofte zulks begunſtigen, ofte de behulpzame hand door toe bieden met de dood geſtraft worden, en alle hunne Goederen ten voordele van de Koninglyke Regtbanken verliezen, 't welk ook verſtaan moet worden nopens die gene, welke aan d'Engelſchen te Water of te Land zullen verkopen, of naar *Engeland*, *Gibraltar* of *Mahon* overvoeren, Goederen of Vrugten uit *Spanjen*

jen of d'*Indiën*, waarom alle de Vrugten en Koopwaren, die door Spanjaarden ofte Vreemdelingen uit de Havens van *Spanjen* zullen gevoerd worden, zullen moeten onder Borgtocht gesteld werden by d'Intendanten en gesubdelegueerde Regters der Zee-Zaken, aan dewelke 't Recht over de Contrabanden is toevertroud, ten einde ten allen tyde te konnen aantonen, dat de Goederen gelost zyn ter plaatze, waar na toe zy gedestineerd waren; En om den Invoer der Koopwaren, komende uit de Koningryken of Landen van Vrienden, Geallieerden of Neutralen, toetelaten, zullen dezelve moeten voorzien zyn met Certificatien van die Ministers en Spaansche Consuls, welke aldaar resideren, waar uit moet blyken, dat dezelve in die Landen gefabriceert zyn en niet in *Engeland*, nochte dat zy in dat Land geweest zyn ofte eenige Regten van in-of uitvoer betaald hebben; En aangaande de Koopmanschappen, overgevoerd uit Plaatzen, daar geen Spaansche Ministers of Consuls zyn, zullen die Certificatien moeten wezen gegeven door de Magistraat, en de Waren gemerkt zyn met de Tekenen en Zegels der Plaatzen, daar dezelve zyn gefabriceert, als mede met de Merken van derzelver Fabriqueurs, by gebrek van 't welke zy niet toegelaten maar verbeurd verklaard zullen worden, zo wel als de Goederen, die men in de Schepen zal vinden, en welke in de Registers niet aangetekend zyn; zullende deze Ordonnantie drie Maanden na hare Publicatie stand grypen enz. enz.

1740. *Maart.*

Op alle de vreemde Schepen te *Barcelona* en in andere Havens leggende, is een beslag gelegt, om tot het overvoeren van 12 of 13000 Man gebruikt te worden. Van tyd tot word eenige manschap na *Majorca* overgevoert, en men is thans daar bezich de grote Artillerie en eenige andere Krygsamonitie in te schepen.

PORTUGAL.

DE Vloot uit de *Bahia*, den eersten der voorleden Maand tot *Lisbon* gearriveert, bestaande in 38 Koopvaarders en twee Oorlochschepen, ten dele en d'overige voor de Wal zynde, zo ziet men daar van de volgende Lyst, van de Lading; (voor den Koning) 7 Arobes en 7 ℔ Stofgoud, 78 Octavos en 12 caraat Diamanten, en voor Particulieren 404 Millioenen, 425000 en 187 reis, zynde 1011063 cruzados, en 84 Octavos Topissen van Rio: en uit de *Bahia* voor den Koning 4192 Octavos Stangengoud, 58 Millioenen, 394000 en 580 reis, zynde 145986 cruzados aan geld, en voor Particulieren 111421 Octavos Stofgoud, 4 caraat Dia-

1740. Maart. manten, 1040 Octavos couleurde Stenen, 1235 en 1 half Octavos gewerkt Goud, 437 Millioenen 111 duizend en 128 reis, zynde 1092778 cruzados aan geld, en aan geregistreerd geld voor Diamanten, 30 Millioenen 842000 en 452 reis; zynde 77106 cruzados. En 10302 hele en 1327 halve Kisten Zuizer, 4005 rollen Tabak, 497 vaten Honing, 8910 Huiden in 't hair, 46243 halve dito, 127 Negers tot slaven, 290 Olifands-tanden, 633 Quintalen Brazils-hout, 3497 Quintalen Cacao.

ITALIEN. IN de laast voorgaande Maand hebbenwe gezien 't afsterven van *Clemens* XII. thans zullenwe, d'opgevolgde plechtigheden en de verhandelingen der Cardinalen beschouwen.

Den zesden passato 's middags begaf zich de Cardinaal *Albani Kamerling*, verzeld van de Klerken des Apostolische Kamer, naar 't Paleis, bezichtigde 't Lyk van den Paus, en verzekerde zich van den Visschers Ring, zynde 't Pausselyk Signet, 't welk Hy den 9. in 't *Sacro Collegio* aan stukken brak, dewyl zo lang als de H. Stoel vacant is, gene Bullen mogen afgevaardigt worden: Daar na wierden de Waardigheden nopens 't bestier der Zaken in 't Paleis by 't Lot onder de gemelde Klerken verdeeld: De Cardinaal *Kamerling* gaf bevel om de Klok van 't Capitool, die nooit anders als by 't overlyden van een Paus gebruikt word, te luiden, en daar door de dood van 't Opperhoofd der Kerke aan 't Gemeen bekend te maken, ten welken einde alle d'andere Klokken van de Stadt mede een geheel uur lang geluid wierden, waar na de gemelde Cardinaal met de Zwitsersche Garde, die zyne Eminentie by deze Ceremonie verzeld had, naar Huis keerde. De Hoofden van de drie Ordens der Cardinalen, namentlyk *Ottoboni*, als Cardinaal Bisschop, *Alberoni*, als Cardinaal Priester, en *Altieri*, als Cardinaal Diaken, dewelke, wanneer de Pauslyke Stoel ledig is, met de Regering belast zyn, hielden den 7. hunne eerste Congregatie, op welken dag de Cardinaal *Lamberg* uit Duitschland daar aanquam, die, na dat Hy van zyn aankomst aan 't *Sacro Collegio* kennis had gegeven, verwelkomt wierd. Den 8. hielden de Cardinalen Regenten de twede Congregatie, en 's avonds wierd het Lyk van den Paus, 't welk men 's ochtends had gebalsemt, naar het Vaticaan gebraght in een Draagstoel, die met

met Fluweel overtrokken en geheel open was; Achter 't Lyk volgden zeven omgekeerde Stukken Canon, de Curassiers sloten de Staatie, en in alle de Kerken, daar dezelve voor by passeerde, wierden de Klokken geluid. Den 9. vergaderde 't *Sacro Collegio* in 't Vaticaan, als wanneer de Heer *Bondelmonte*, Gouverneur van *Romen*, in zyne Waardigheit bevestigd wierd. Vervolgen begaven zich de Cardinalen in de Kapelle van *Sixtus*, daar 't Lyk in 't Pauslyk Gewaad ten toon gesteld, en van waar 't zelve onder 't Gevolg van 't gehele *Sacro Collegio* zonder eenig gezang of gelui naar de Kerk van *St. Pieter* door de Kanunnikken gebraght, en in een Kapelle gelegt wierd op een Parade-Bed, 't welk zo hoog verheven was, dat men zyne Voeten door eene Yzere Tralie kussen konde, 't welk ook het Volk in grote menigte drie dagen lang heeft gedaan. Den 10. assisteerden de Cardinalen by den Lykdienst, na welkers eindiging zy zich naar de Sacristie begaven, alwaar Hunne Eminentien *Acquaviva*, *Riviera* en *Tancin* ieder eene Redenvoering deden, die op deze tyds-Omstandigheit betreklyk waren. De particuliere Byeenkomsten worden ieder namiddag by zyne Eminentie *Altieri* gehouden. 1740. Maart.

De Cardinaal *Coscia* is een Brevet van zyn H. gepresenteert, waar by hem d'*Active* stem toegestaan wierd, om in 't Conclave te konnen gaan, en aldaar zyne stem tot de verkiezing van een nieuwen Paus te geven, met ordre van vervolgens weder na zyn Gevangenis op 't Casteel *St. Anglo* te keren, en aldaar de 10 jaren van zyn condemnatie t'eindigen, ten ware hy genade van den nieuwen Paus mochte verkrygen: Maar den Cardinaal zich van de *Passive* Stem berooft ziende, en gene Congregatie konnende bywonen, heeft aan alle de Cardinalen de volgende Missive geschreven, luidende aldus:

Uitmuntendste en Eerwaardigste Heer,

Uwe Eminentie myne oprechte hoogachting betuigt, en mynen zeer ootmoedigen dienst aangeboden hebbende, neem ik de vryheit myne toevlucht te nemen tot deszelfs bekenden iever voor de Gerechtigheit en Godsdienst, om dezelve op 't eerbiedigste te smeken, eenige oogenblikken te willen besteden in 't lezen van 't hier nevens gevoegde rechtmatig noodzakelyk Protest,

1743. Maart. test; en my deszelfs bescherming niet te weigeren, om my te ligter te herstellen. Gy zult, Uitmuntenste en Eerwaardigste Heer, niets doen dan 't geen onze voorzaten in diergelyke omstandigheden reets gedaan hebben, om d'eer van onze Moeder de Heilige Kerk te beveiligen, en voor te komen de scheuringen, waar mede de vereeniging van de Bruid van *Jesus Christus* gedreigt was. Ik zal niet verhalen, met wat omzichtigheit en wakkerheit 't *Sacro Collegio* gedurende 't openstaan van den Heiligen stoel, ten opzichte van de Cardinalen *Moroni* en *Delphini* te werk gingen, wiens rechtzaak echter gantsch verschillende was van de myne, om te beletten, dat de vrede van de Kerk in de verkiezing van den Souvereinen Paus gestoort wierd. Ik bepaal my in 't geen na de dood van *Adrianus den zesden* voorgevallen is. Zo dra hy was overleden, besloten de Cardinalen, den Cardinaal *Fransois Soderini* uit 't Casteel van *St. Anglo* te verlossen, daar hy wegens gequetste Majesteit zat, en niet tegenstaande de Pauzelyke Bullen, die men nooit qualyk verklaart, als men ze tot voordeel van de Kerk uitlegt, deputeerden zy drie Leden uit 't midden van hen, die hem uit het Casteel van *St. Angelo* gingen afhalen en na 't Conclave geleidden. Ik stap dan wederom over op myn Protest, 't welk van den volgenden inhoud is.

„ NICOLAAS COSCIA, Cardinaal Priester van de Heilige „ Kerk, verschynt zeer ootmoedig voor d'uitmuntenste en eer„ waardigste Cardinalen, in eene algemene Vergadering geduren„ de het ledigstaan van den Heiligen Stoel wettiglyk verzamelt, „ en vertoont hen op 't eerbiedigste, dat hy gedurende den tyd „ van zeven jaren zonder 't verdient te hebben, op 't Casteel van „ *St. Angelo* opgesloten geweest is, uit hoofde van een Sententie, „ gevelt den 6 *Mei* 1733, dewelke vol is van verscheide irregulari„ teiten zo van de kant van 't recht, als van 't feit, zo als door „ de revisie van 't Proces blyken zal, wanneer God een Leeraar „ ter gerechtigheit zal gegeven hebben, *Joël* 2. Onder verschei„ de andere straffen, tot dewelken hy is verwezen, is hy ook be„ rooft van zyn stemme in 't Conclave, zonder eenige reden, „ voornaamlyk zonder eenige openbare rede, die echter in een „ Vonnis vooraf gaan of zamenlopen moet, na 't gevoelen der Le„ raren, en zo als d'Advocaat-Fiscaal van den H. Stoel zelf be„ weert heeft, volgens den Cardinaal *Manfredus*, *Tract. de Card. cap.* „ 34. ter oorzake van d'onheilen, die door eene enkele Stem, die „ ongevoeglyk en ontydig verwaarloost en veracht word, over de „ Kerk komen konnen; eene aanmerking, waar van men de ge-

„ wigtig-

„ wigtigheit zien kan door 't groot getal Wetten, die d'ieverigste en „ schranderste Pausen ten welzyn van de Kerk, en ter bewaring „ der Eendracht en rust uitgegeven hebben, en die zich noch klaar- „ der vertoond door de facultcit of macht, die zelfs de geëxcom- „ municeerde en zelfs zulken hebben die aan kettery verdacht zyn, „ van niet uit het Conclave uitgesloten te konnen worden. *Man-* „ *fred. Decis.* 302. *Gundis de Pot. Eccl. N.* 25. Deze regel grond zich „ voor een gedeelte op de natuur van den Opperkerkvoogd *Pe-* „ *trus*, en van de verkiezing van zyne Opvolgers, die beide zyn „ van godlyk recht, door hunne instelling, waar uit volgt, dat „ het middel, dat is de voorrechten der Verkiezers insgelyks van „ godlyk recht moeten zyn, ten einde geschikt te wezen na het „ doelwit. Eene andere rede van die grondstelling, welke die Le- „ raren insgelyks bybrengen is, dat als dezelve geen plaats had, „ een staatzuchtige Paus zich eenen Opvolger na zynen zin geven „ en Gods Kerke erfelyk bezitten konde. 't Is waar, men verze- „ kerd, dat de Paus *Clemens de twaalfde*, heiliger geheugenis, hem „ van d'active en passive stem berooft hebbende, vervolgens dat „ Vonnis by een *diploma* of Bulle onder zyn eige handtekening heeft „ ingetrokken; maar de Suppliant bid d'uitmuntendste Cardinalen, „ zyne zeer verlichte Amptgenoten, als die Bulle inderdaad in „ wezen is, wel t'overwegen, of het betaamt dezelve t'ontfangen, „ dan of zy ze niet liever moeten verwerpen als overtollig, scha- „ delyk en nadelig aan 't gantsche *Sacro Collegio*, wegens de boven- „ gemelde redenen, te weten, om dat de Cardinalen hunne macht „ van God zelven ontfangen hebben. *Barbosa de Pot. Card. qu.* 1. „ 29. *Cardinalis Alb. quaest. n.* 26. *en andere*. En dat vermits de geen die „ destituëert of ontbloot, met dezelve macht bekleed moet zyn, „ als de geen, die instruëert of aanstelt, de mensch zonder reden „ niet kan destitueeren, of te niet doen, 't geen God ingestelt „ heeft, waar uit dan volgt, dat 'er gene restitutie of herstelling „ plaats hebben kan, daar gene destitutie of ontzetting geweest „ is. Andere zeggen, dat die Bulle den Suppliant alleenlyk reha- „ biliteert ten opzichte van d'active stemme, 't geen noch een veel „ groter misslag zyn zoude als d'eerste, wyl men door iemant de „ passive stemme t'ontnemen, alle d'andere van d'Active stemme „ berooft. Men kan zelfs zeggen, dat vermits 't een Leerstuk is „ van de heilige Godgeleerdheit, dat de Souveraine Paus van bo- „ ven afdaalt, zulks wezen zou een toeleg maken tegen de vryheit „ van den H. *Geest*, dewelke blaast waar hy wil, en palen stellen „ aan d'onbegrypelyke inzichten en voornemens van de Voorzienig- „ heit. De Suppliant derhalven al zyn recht willende genieten,

1740. *Maart.*

1740. Maart. „ met eene volkome vryheit, om zyne ſtemme tot de wettelyke
„ verkiezing van den Souvereinen Paus te geven, zo wel als tot
„ d'eene of d'andere ſtem, ſmeekt hy zeer eerbiediglyk en zeer
„ ernſtig, in het tegenwoordig Conclave toegelaten te worden
„ met alle d'eere, privilegien en voorrechten die aan 't Purper door
„ de Bullen, Kerkelyke Wetten en de gewoonte gehecht zyn. By
„ ontſtentenis van dien proteſtert hy op de krachtigſte en plechtig-
„ ſte wyze, ten opzichte van al 't geen in deze omſtandigheit
„ wettiglyk onder deszelfs proteſt komen kan.

Zie daar; myn Uitmuntendſte Heer, 't geen ik ootmoedig bidde, de goedheit te hebben, in d'eerſte vergadering aan d'Uitmuntendſte Heren Cardinalen mede te delen en te vertonen, ten einde myne waardigheit en die van ons allen te beveiligen, en in hun geheel te handhaven de preëminentien, voorrechten en vrydommen van 't Purper. 't Belang is gemeen, wyl het te doen is om eene zaak, die ons allen en elk in 't byzonder aangaat. Voor 't overige heb ik dezen gemeenzamen weg ingeſlagen, liever dan my te bedienen van de gerucht makende formaliteiten, welke de Wetten in gevallen van die natuur gedogen, ten einde de zaken van de Kerk niet ter keniſſe der Wereltlyken komen zouden. Ik eiſch nochtans, dat dit dezelve kracht en diezelve uitwerking hebbe, als of ik den weg der Gerechtshoven gebruikt had. Op uwe machtige Beſcherming ſtaat makende, kus ik u de handen.

In 't Caſteel St. Angelo *den* 6 Februari 1740.

UWER EMINENTIE

Zeer ootmoedige en zeer verplichte dienaar

NICOLAAS COSCIA, *Cardinaal.*

Over welke Brief verſcheide Conferentien tuſſchen de Cardinalen zyn gehouden geworden; die zich voornamentlyk daar door hebben laten bewegen, om hem in 't Conclave tot de vrye oeffening van alle de Rechten van een Cardinaal, in weerwil van 't Decreet des Paus, t'admitteren, om dat hy hen in zyne opgemelde Brief geremonſtreert heeft, dat het Decreet van wylen Paus CLEMENS XII., waar by hy hem van de *Paſſive Stem* had willen beroven, uit zyn zelfs nul en van geen kragt was, en tot groot nadeel van de Waardigheit, Authoriteit en Rechten der

der Cardinalen verstrekte; om dat deze 1. Hunne Authoriteit van God zelfs ontfangen hadden, 2. Dat met het ontnemen van de *Passive Stem* aan een Cardinaal, alle d'anderen ook van d'*Active Stem*, ten opzicht van die Cardinaal, berooft wierden, 3. Dat het Pausschap door een vry Godlyk Bestier- en Ingeving gegeven wierd, die men nochtans door zulk een Uitsluiting bepaalde, en den H. G. de handen bond, met hem voor te schryven, wien hy ten minste niet met den Vinger als Paus beduiden moest; of dat men zich zelfs van te voren voorgenomen hadt, niet na deszelfs Ingeving ten aanzien van d'een of andere Persoon te luisteren, &c. 1740. *Maart.*

Ondertusschen word over de kragt en gevolgen dier bewyzen verscheidentlyk geredeneert, sustinerende zommige, dat ze te veel, en by gevolge niets bewyzen; want aangaande 't 1. Hadt ieder Mensch 't leven ook van God ontfangen; echter mocht het d'Overheit aan de zulke ontnemen, die 't zelve verbeurt hadden; aangaande 't 2. Word 'er gevraagt of en waarom dan de Cardinalen; ten opzicht van de buitenlandsche Cardinalen, van hunne *Active*, en deze van de *Passive Stem* berooft waren en zyn moesten? En aangaande 't 3. Of dan dat niet ook was den H. G. bepalen: Maar onder de Cardinalen een Paus te verkiezen, en alle d'overige Clergie van die Verkiezing, om namentlyk tot Paus te mogen verkoren worden, uit te sluiten. Ingevolge welke voorgemelde admissie, ging den Cardinaal *Coscia*, den 19. 's avonds ten 8. uuren, op 't Besluit der Cardinalen, om alle opstand onder 't misnoegde Gemeen, 't geen men beduchte, dat op hem te zien, weder levendig gemaakt mochte werden, in zyn eigen Koets en met een gevolg van zyne Livrey Bedienden na 't Conclave, alwaar hy door de Cardinalen Hoofden ontfangen en door alle de Cardinalen gecomplimenteert wierdt.

't Waarnemen der Bedieningen van 't Pausselyke Hof, onlangs in 't Quirinaal door 't Lot uitgedeelt, is aan de volgende Personen gekomen: Aan den Heer *Passerini* 't opzicht over de Meubilen en Vertrekken van den overledene Paus in 't Quirinaal en Vaticaan: Aan Mr. *Perelli* dat over de Stallen: Aan Mr. *Aviaioli* dat over de Thuinen en 't Gevogelte: Aan Mr. *Giustiniani* dat over de Sacristyen: Aan Mr. *Rivi* dat over d'Orangerien, Bloe-

1740. Maart. men en Gewaffen: Aan Mr. *Gauvi* dat over 't Hout, Kolen, Stroo, &c.: Aan Mr. *Spinelli* dat van de Kelders: Aan Mr. *Casoni* dat over de Keukens: Aan Mr. *Maggi* dat over 't Casteel St. *Angelo* en over de Wapenen: Aan de Heren *Gauvi* en *Maggi* dat over de *Dataria*: Aan de Heren *Rivi* en *Mesmer* dat over de Secretary van de Brevetten: Aan de Heren *Spinola* en *Giustiniani* dat over de Soldaten: Aan de Heren *Casoni* en *Passerini* dat over de Zegels; en dat over de Cancelary aan de Heren *Rivi*, *Spinola*, *Giustiniani* en *Acciajoli*: De Prins *Chigi* is tot Marschal van 't Conclave aangesteld.

Den 12. wierden de Loten der Cellen van 't Conclave door den Cardinaal *Sacripanti* getrokken, en dezelve zyn aan de volgende te beurt gevallen:

No.		No.		No.	
1	Accoramboni.	24	Riviera.	47	Corfini.
2	Ruffo.	25	Valenti.	48	De Cunya.
3	De Bourbon.	26	Schonborn.	49	Almeyda.
4	Maffei.	27	Ottoboni.	50	Lamberg.
5	Guadagni.	28	Sinzendorf.	51	Rohan.
6	Cibo.	29	Corradini.	52	Delci.
7	Moscha.	30	De Boffu.	53	De Gevres
8	Tencin.	31	Fini.	54	Altieri.
9	Motta.	32	Alberoni.	55	Spinelli.
10	Annibal Albani.	33	Caraffa.	56	Stampa.
11	Odescalchi.	34	Cenci.	57	Giudici.
12	Collonitsch.	35	Spinola.	58	Pieri.
13	Colonna.	36	De Fleury.	59	Aldobrandi.
14	Paffionei.	37	Marini.	60	Rufpoli.
15	Paffari.	38	Larcari.	61	Aquaviva.
16	Ferreri.	39	Lorenzo Altieri.	62	Quirino.
17	Razzonico.	40	Albani.	63	Sacripanti.
18	Borghese.	41	Pico.	64	Lipsky.
19	Corio.	42	Lambertini.	65	Bichi.
20	Coscia.	43	Lanfredini.	66	Petra.
21	Porzia.	44	Firrao.	67	Belluga.
22	De la Tour.	45	Molina.	68	Gentilli.
23	Gotti.	46	Polignac.	69	en 70 *vacant*.

Van deze zyn 6 *Bisschoppen*, 48 *Priesters* en 14 *Diakenen*.

De

De pragtige Tombe, door den Cardinaal Kamerling *Annibal Albani* in de Hoofd-Kerk van 't Vaticaan opgeregt, wierd den 15. dito door 24 witte Waskaarsen van 5 pond ieder, en 500 andere van 2 pond ieder, geillumineert, wordende gedurende de drie dagen der laatste Exequien t'elkens versse opgestoken. De gehele Machine was 120 Palmen hoog, en ieder vier zyden aan de grond 80 Palmen lang: d'Eerste der gemelte vier zyden, 't gezicht na de Capelle van 't H. hebbende, en de *Grootmoedigheit* representerende, hadt de twee volgende Opschriften: 1740. Maart.

I. *Quantum* CLEMENS XII. *solam Dei gloriam & Populorum Utilitatem respexerit, vel omnibus tacentibus, Templa, Altaria, Compita viæ, fontes, publica Ædificia: Mare ipsum & Flumina clamant. O vera animi ferme Divini celsitudo! O vera Magnanimitas!*

II. *Quam bene in una Sede conveniant Justitia & Clementia, Severitas & Misericordia, dudum ostendit* CLEMENS XII. *in fontes salubriter rigidus, severiore lege sancita justissimus, in Populis audiendis facilis, in egenos liberalis, in supplices clemens, potius, quam pœna, Correctione contentus.*

De twede zyde aan de Linkerhand, na 't Choor gekeert zynde, representeerde *de Dapperheit*, en hadt deze twee Opschriften:

CLEMENS XII. P. M.

I. *Generis Nobilitatem, Patrias opes, tot tantasque Dignitates, Pontificiam quoque, & supra mortale fastigium locatam Potestatem, sublimiori animo superans, adversam etiam fortunam, diuturnos dolores, Mortem ipsam constanti vultu ferens, egregium Fortitudinis specimen dedit.*

II. *Heu! Heu! Mors dira, Mors inexorabilis, Fortissimum Virum, rerum adversarum & difficillimi temporis flictibus immersabilem, justi proppsiti tenacem, omnique timore vacuum occidit, Heu! quis jam a diræ Mortis telo securus evadet!*

1740. Maart. De derde, na de Catheder gekeert, reprefenteert de *Religie*, met de volgende twee Opfchriften:

CLEMENS XII.

I. *Ob Divinæ Religiones ſtudium, ac in Deum pietatem pure, ſanctæ caſteque cultam Pontifex vere Maximus omnibus mortalibus virtutum omnium exemplar, Chriſtiano Orbi & Plebi Sanctæ Dei æternum ſui reliquit deſiderium.*

CLEMENS XII. P. M.

II. *Sacrarum Cæremoniarum Cultori eximio: In Sanctorum Album Vincentio a Paulo, Franciſco de Regis, Juliana Falconeria, & Catharina Fliſca relatis: Ad Catholicam Doctrinam in Græcia propagandam Collegio Italo-Græco conſtituto Religio* M. P.

De vierde, na d'andere zyde van de Catheder ziende, reprefenteert de *Gerechtigheit*, met deze twee Opfchriften:

I. *Urbem Æternam moerore & ſitu obſitam ne mireris hoſpes! Mortuus eſt Juſtitiæ aſſertor ac vindex, Jus ſuum cuique ſine diſcrimine, ſine mora, ſine favore omnibus horis, aeger etiam reddens, praemia & pœnas aequa jugiter lance diſtribuens* CLEMENS XII.

CLEMENS XII. P. M.

II. *Anconae Portu a Tempeſtatum & Peſtilentiæ metu vindicato, Ravenna adverſus amnium eluviem & aëris malignitatem cuſtodita, viis munitis, Pontibus extructis, ſacris & pulicis Ædibus aediſicatis, Ornatis Literis, & ingenii artibus excultis, Capitolio & Vaticana Bibliotheca erudita Supellectili locupletatis, non in privatam rem intentus, magni animi memoriam poſteris conſignavit.*

Verder zyn op een byzondere Pedeftal gereprefenteert de *Canonizatie der gemelde H.* met dit Motto:

Sanc-

Sanctorum Virorum Gloria. Ecclesiast. 46.
d'Opbouwing van de Haven van Ancona met dit:
Repleta es & glorificata nimis in corde Maris. Ezech. 25.
d'Oprechting van 't Hospitaal voor de Vondelingen met dit:
Cum deficeret parvulus & lactens in plateis. Klaagl. 2.
De Stichting van 't Italiaans-Grieks Collegium in Calabrien met dit:
Ut non sit Schisma. 1. Chron. 12.

Over d'Oppassers in 't Conclave is den 13. vry wat onder de Cardinalen te doen geweest, willende eenige van deze hunne Bedienden daar toe geëmplojeert hebben; doch zulks is afgeslagen, wanneer de Cardinalen *Ruspoli* en *Caraffa* 8 van de Stoeldragers van den overledene Paus daar toe recommandeerden, zynde die Bedieningen zo ten opzicht van de Gagien en Premien, als ten opzicht van de bevorderingen, die ze van den nieuwen Paus te verwagten hebben, considerabel genoeg.

Men begind reets verscheide gissingen omtrent de Verkiezing van een nieuwe Paus te maken, destinerende d'een die, d'ander een ander Cardinaal daar toe. Doch de meeste wenschen en stemmen van 't *Gemeen* heeft de Cardinaal *Marcellino Corradini*, wegens deszelfs goede Hoedanigheden en Verdiensten: Indien nu 't *Sacro Collegio* daar in, met het Gemeen van 't zelve Sentiment zyn en zich daar mede conformeren mocht, zal 't met d'aanstaande Verkiezing haast gedaan zyn: Op hem zoude ook 't Devis van *Animal rurale* van d'al over 200 Jaren bekend gewordene Prophetie van den Ierlandsche Primaat *Malachias* wel passen, zynde hy van *Sezza*, een Stadt van *Campagna di Roma* geboortig, en zyn naam *Marcellino* van *Macellum* afkomstig, 't welk een *Vlees-Hal* betekend, alwaar de Veld- en Land-Dieren ten dienst van de Menschen geslagt worden.

Tot den 18. zyn d'Exequien van den overlede Paus met de gewonelyke formaliteiten gecontinueert, celebrerende dien dag de Mis in de Capelle *della Pietà* van St. *Pieters* Kerk de Cardinaal *Ottoboni*, Deken van 't *Sacro Collegio*, waar na de Heer *Assemán*, Canunnik van die Kerk, de Latynsche Redenvoering deed: *De eligendo Summo Pontifice:* Waar op de Cardinalen ten getale van

25 paar

1740. *Maart.* 25 paar aan paar, na de Rang van hun ouderdom en Waardigheden, in Processie na 't Conclave * gingen onder 't zingen van *Veni Creator Spiritus*, *&c.*: Gevolgt van alle de Prelaten en Geestelyke en marcherende ter zyde de Zwitzersche Guardes, &c. De Cardinalen in de Capelle van *Sixtus* ingegaan zynde, wierd door den Cardinaal Deken 't Gebed gedaan: *Deus qui corda fidelium*, *&c.*, en de Pausselyke Constitutien, aangaande 't verkiezen van een Paus, gelezen zynde, verpligteden zich de Cardinalen met Eede, dezelve te zullen nakomen: De Cardinaal Deken vermaande dezelve door een Brevet, de Kerk met alle zorgvuldigheit van een waardige Paus en Stedehouder van *Christus* te voorzien. 's Avonds ontfingen de Cardinalen in 't Conclave de Visiten van d'Ambassadeurs, Prinsen, Prelaten, &c., dewelke wechgegaan zynde, wierden ten 1 uur na middernacht de Cardinalen door de drie Hoofden der Ordens in hunne Cellen opgesloten, en 't Conclave door den Prins *Chigi*, Marschal van 't zelve, van buiten bewaakt.

Men maakt veel Speculatie daar over, dat de Keizerlyke Minister, Prins van *Sta Croce* en van *Tun*, mitsgaders de Groot-Hertochlyke Toscaansche Minister, Graaf van *Spada*, dezer dagen een lange Conferentie met den Cardinaal *del Giudice* gehadt hebben, en dat, wanneer de Cardinaal *Ottoboni* den 25. om ziekte wille, uit het Conclave ging, hy alle zyn Conclavisten mede genomen, en de Cardinaal *del Giudice* daar en tegen zich dien dag in 't Conclave begeven heeft.

Den 4. dezer 's avonds ten 9 uuren moesten de Klerken van de Kamer by een vergaderen en wierden ten 10 uuren opgesloten, waar over grote Speculatie by de tegenwoordige voorzynde Verkiezing van een Paus gemaakt word. De Cardinaal *Corradini* heeft een van zyn Conclavisten uit het Conclave doen gaan, en vermits 't niet is om ziekte, zo weet men niet om wat reden, noch ten welken einde 't zelve geschied is. Van 't scrutin lekt niets uit, wyl

* Aangaande 't Conclave en de wyze in 't Verkiezen der Paussen, met al 't geen daar aan behorende is; mitsgaders wetenswaardige ter materie toepassende zaken, kan den gunstigen Lezer vinden in de *Mercurius* van den Jare 1721. 1. Deel, *pag.* 149 tot 177.

wyl *Clemens de XII.*, de straffe der excommunicatie tegen d'Overtreders van de geheimhouding der stemmen in 't Conclave, vernieuwt heeft. 1740. *Maart.*

Nooit is 'er by d'openstaande H. Stoel zulk een diepe ruste in *Romen* geweest, als 'er tegenwoordig is.

Te *Civita-Vecchia* is een grote Opschudding onder de Galei-Boeven geweest, hebbende twee hunne Opziender, die ze wredelyk afgerost hadt, in de Zee geworpen, gelyk vervolgens noch eenige op d'andere Galeien deden, zo dat men 't Canon van de Vesting na hen moest keren, en 10 Soldaten met opgestoke Bajonetten op de Galeien doen springen, om het Tumult te stillen.

Te St. *Marino* zyn de twee voornaamste Belhamels van de laatste Troublen, *Belzoppi* en *Lolli*, aan dewelke de Cardinaal *Alberoni* 't bewind van zaken van die Republicq gegeven hadt, voor al hun leven daar uit gebannen. De Koning van *Napels* poogt nu ook door de goede Officien van *Vrankryk* Vryheit van Zeevaard en Koophandel by die van *Algiers*, *Tunis* en *Tripoli* te verkrygen, gelyk hy ze by d'Ottomannische Porte daar door verkregen heeft; en op deze wys, voornamentlyk wanneer een tamelyk getal ryke Joodsche Familien in zyne Staten zullen gestabileert zyn, de Koophandel daar in meer dan elders in geheel *Italien* bloeijen zal. Vele Joden van *Romen*, *Livorno* en *Goa* verhuizen na dat Koningryk, hebbende zich van alle Tollen en Imposten Jaarlyks met 30000 Ducaten vry gekoght.

EXTRACT UIT DE DECLARATIE, *behelzende de Voorregten en Vrydommen, die de Koning der beide* Sicilien *aan de Joden in zyne Staten vergund heeft tot aanqueking van den Koophandel.*

CARLO,

By der gratie Gods, Koning der beide Sicilien, *van* Jerusalem, &c. *Infant van* Spanjen, *Hertoch van* Parma, Placenza, Castro, &c. *Groot Erfprins van* Toscanen, &c.

Eerstelyk zullen de Joden gedurende den tyd van vyftig Jaren zonder eenige hinder hunnen Koophandel mogen dryven, en

 de

1740. Maart. de Koning zal zich bevlytigen dat zy by d'andere Vorsten mede verlof krygen, om zo wel ter Zee als te Land vry te passeren; maar indien 't na verloop van den voornoemden Termyn gebeurde dat men hun de gemelde Vryheit niet meer wilde vergunnen, zullen zy noch vyf Jaren tyd hebben om hunne Zaken te redden en met derzelver Familien te vertrekken, ten welken einde men hun de vereischte Paspoorten, Vaartuigen, Paarden enz. zal bezorgen, zonder dat zy meer als de gewone Vragt zullen betalen, welke Vryheit zich niet alleen op hunne Personen en Goederen, maar ook op derzelver Boeken, zo gedrukte als geschreve uitstrekt.

2. Vermits het menigmaal gebeurd, dat de Joden, uit hun Vaderland zich na andere Landen ter oorzake van den Koophandel begeven, en deswegen van hunne Landslieden over grote Misdaden, by voorbeeld, dat zy veinzen Christenen te wezen enz., beschuldigt worden, zal geen Bediende, Magistraats-Persoon, of Geregtshof, onder wat voorwendsel 't ook mocht wezen, al was 't zelfs uit naam van een ander Vorst, aan een der Joden, in de beide *Sicilien* gehuisvest, eenige Smaad mogen aandoen, alzo hunne Personen, Goederen of Koopwaren vry en veilig zullen wezen tegen alle Geregtsdwang, 't zy om Schulden of Criminele Misdaden, die men mocht voorgeven door hen in andere Landen gemaakt of begaan te wezen; zullende zy daar en boven de vrye Oeffening van hun Wet genieten; maar op generlei wyze 't zy in 't openbaar of in 't geheim mogen woekeren.

3. Zullen zy niet staan onder de Jurisdictie van de Gildens der Kunsten of Ambagten, maar indien 'er eenig Verschil tusschen een Christen en Jood ontstaat, zal 't zelve door daar toe benoemde Regters beslist worden.

4. Zullen zy dezelfde Vrydommen in hun Koophandel genieten als d'overige Onderdanen of Vreemdelingen.

5. En vry zyn van alle Imposten by 't in- of uitvoeren van Edelgesteentens, Goud, Silver, Paarlen, Lakenen, Linnens enz.

6. Zal men aan hen een Minister te *Napels*, een te *Palermo*, en een te *Messina* geven, dewelke alle geringe Geschillen, tusschen een Christen en een Jood ontstaan, zullen beslissen, maar als 'er eenige Zaken onder Joden alleen moeten worden bygelegt, zullen zy d'uitspraak daar van aan hunne Oppersten overlaten, doch in geval de Partyen niet wel vereenigd konnen worden, toevlugt tot des Konings Protectie mogen nemen.

7. In geval van Ontugt tusschen Christenen en Joden zal de Straf, indien 't maar een ordinaire Misdaad is, voor d'eerste maal zyn 50, en voor de twede reis 100 Ducaten, maar de derde maal en vol-

volgens zullen zy gestraft worden, na 't goeddunken van hunnen Minister, dewelke, zo de Misdaden al te groot zyn, de daar toe gestelde Wetten zal moeten ter uitvoer doen brengen. 1740. Maart.

8. Zal niemant een Jood mogen lasteren of zonder genoegzame rede over hem klagen.

9. Zyne Waren ofte Goederen zullen niet eerder mogen werden gesequestreert of ontnomen, dan na dat de Crediteuren ofte hunne Commissionarissen de regtvaardigheit van hun Gedrach zullen hebben aangetoond.

10. Ten opzichte van 't Huwlyksgoed der Joodsche Vrouwen zullen dezelfde Wetten als die van d'Inboorlingen worden in acht genomen, of indien een Jodin daar mede niet te vreden is, zal zy moeten aantonen, welke Wetten in 't Land, waar uit zy gekomen is, dien aangaande gebruiklyk zyn.

11. Zullen de Crediteuren, wanneer zy de Goederen mogen sequestreren, binnen een maand een Lyst van hun Credit moeten opstellen, of anderzints zal de Sequestratie als ongedaan worden aangemerkt.

12. Wat aangaat de Borgtochten, zal men met de Cautie der Oppersten van de Joden moeten te vrede wezen.

13. Zal de Joodsche Natie Boeken in alle Talen gedrukt of geschreven mogen hebben, mits dat dezelve door hunne Ministers nagezien zyn.

14. Zullen de Joodsche Doctoren de Christenen ook mogen cureren, hoewel in tegenwoordigheit van een Christen Medicynmeester of Chirurgyn, ten ware de Joden met Eede voor hunnen Minister verklaard hadden, de Christenen met dezelfde Iever en Genegenheit als hunne eige Natie te zullen bedienen.

15. Mogen de Joden zich in de Faculteit der Geneeskunde doen promoveren, mits dat zy by 't aanvaarden van hun Doctoraat den Eed, dewelke onder den naam van die van *Hippocrates* bekend is, afleggen.

16. Zullen zy in *Napels*, *Palermo* of *Messina* niet eerder hunne Vergaderingen mogen houden, als na dat zy ten minsten in ieder van die Steden 40. en in d'overige Plaatzen 20. Famillen sterk zyn, zullende zy een Vergaderplaats mogen verkiezen by wyze van een Tuin met een Muur omringt zonder uitterlyke Sieraad enz.

17. Mogen zy hunne Goederen by Testament vermaken, en zo een Jood *ab intestato* komt te sterven, zal de Nalatenschap tot onderhoud van de Vergaderplaats besteed worden.

18. Zullen de Contracten als ongesloten worden aangemerkt, zo de-

1744. Maart. dezelve niet door den Koper en Verkoper op een Blad getekend, en door Notaris of Getuigen beveſtigd zyn.

19. Zullen de Joden in hunne Koopboeken dezelfde Order moeten gebruiken als de Chriſten Kooplieden.

20. Zal op Sabbath enz. geen Geregtszaak op hen betreklyk mogen verhandeld worden, waarom zy hun Almanach in d'Italiaanſche Taal moeten doen drukken.

21. Mogen hunne Opperſten 't Vonnis vellen over civile en criminele Zaken, en de Schuldigen in Ballingſchap zenden, ten ware de Misdaad zwaarder Straf verdiende, alzo dan de Sententie aan hunne Miniſters of den Hogen Raad van Commercie overgelaten zal worden

22. Zal niemant een Jood of Jodin voor hun 13. Jaar in de Chriſtelyke Religie onderwyzen; en na de dood der Ouders van een Chriſten geworden Jood zal deze zyn geregte Erfdeel moeten genieten.

23. Zullen zy geen Chriſten Dienſtboden mogen hebben.

24. Zal geen Vleeſchhouwer meer Geld van een Jood mogen vragen als van d'andere Onderdanen, en zelfs zal aan de Joodſche Natie een eigen Vleeſch-Hal toegeſtaan worden.

25. Mogen zy niet publicq oude Waren verkopen, maar zullen de vryheit hebben allerlei vaſte Goederen te kopen, uitgezondert zulke, waar door zy eenig Regtsgebied over de Chriſtenen zouden konnen krygen.

26. Word hun 't gebruik van geoorloofd Geweer, als Degens, Piſtolen enz. toegeſtaan.

27. Zullen zy aan hunne Miniſters dezelfde betaling moeten doen voor 't uitwyzen van hunne Geſchillen, als d'andere Onderdanen.

28. Moeten de Kapiteins en Soldaten in de reſpective Steden gereed zyn, om zo wel d'Ordres van de Miniſters als die van d'Opperſten der Joden uit te voeren.

29. Indien de vyftig Jaren, hier boven gemeld, ten einde lopen, en men de Joden in 't laatſte Jaar niet waarſchoud, dat zy uit het Land moeten vertrekken, zal zulks als een ſtilzwygende Vergunning van hun verblyf voor den tyd van noch 50. Jaren worden aangemerkt.

30. Zullen zy in ieder Stadt of Plaats een of meer ſtukken Lands mogen hebben ter begravinge van hunne Lyken, mits dat zy bemuurd zyn.

31. Zal men gene Joden ofte derzelver Koopwaren, komende uit het Ooſten of Weſten, mogen aanhouden, al was 't dat zy geen Vry-

Vrygelei-Brief by zich hebben, op Conditie, dat de gestelde Impoften betaald worden, en uit het Scheepsboek blykt, dat zy na de Siciliaansche Havens bestemd zyn. 1740. *Maart.*

32. Zal geen Soldaat of Officier van een Jood mogen eisschen Logement, Paarden, Wagens enz.

33. Iemant zal eenige molesten aan de Joden mogen doen.

34. Zullen zy Christen Minnemoeders en ook Christen-Werklieden mogen hebben, mitsdat de Mans meer dan 25 en de Vrouwen meer dan 35 Jaren oud zyn, en geen van allen zonder verlof van den Magistraat in de Huizen der Joden wonen.

35. Zal men te *Napels* aan hun zes Magazynen en in andere Plaatzen ook dergelyke na proportie toestaan.

36. Zullen zy een Raad onder hen moeten opregten en hunne Oppersten zelfs verkiezen.

En op dat alle de gemelde Articulen in een goeden zin zullen werden verstaan en uitgelegt, zo gebieden Wy aan Onze Ministers, Magistraten en Tribunalen, Gouverneurs, Officieren zo ter Zee als te Land, Generaals als Subalterne, van ons Koningryk en Staten, op poene van ongehoorzaamheit, en andere na onze Willekeur, dat zy de bovengemelde Conventien, Gratien en Privilegien onschendbaar zullen observeren en nakomen, schoon daar tegen eenige Wet, Statuut, Gebruik, Publicatie, of Voorzieninge mochte contrarieeren, als welke wy uit eigen beweging en goede wetenschap, en door onze volkomen volstrekte Koninglyke authoriteit in 't geheel derogeren. Ten oirkonde houden wy deze Proclamatie als een speciale en bepaalde Publicatie, en hebben die met onze Koninglyke Handtekening bekragtigt, met onze Koninglyke Wapenen doen bezegelen, en doen contrasigneren door den ondergeschrevene onzen Raad, en Secretaris van Staat, en der Depeches, van Oorloch en Marine. *Napels* den 3. *February* 1740.

CARLO.

Lager, was getekend:

GIUSEPPE GIOVACHINO DI MONTELEGRE.

Uit verscheide Italiaansche Plaatzen zyn reets vele Joden daar gearriveert, en daar komen'er noch daaglyks. Men steld vast, behalven de Voordelen die den Koophandel verschaffen zal, d'overkomst van een groot getal machtige Familien de Rykdommen van dat Koningryk merkelyk zullen doen toenemen, en waar van

1740. Maart. de geringste niet zal zyn, d'oprechting van eene gereguleerde Wissel met de voornaamste Europiaansche Koopsteden.

Dit is de eerste reis niet, dat ze in 't Koningryk van *Napels* gewoond hebben, want in den Jare 1200 verkregen zy insgelyks grote voordelen, welke zy genoten hebben tot in den Jare 1540, wanneer Keizer *Karel de V.* hen beval te vertrekken.

De Koning dezer dagen te *Capo di Monte* zynde, bediende zeker Geestelyke zich van de gelegenheit, wanneer zyne Majesteit alleen was, om hem met veel vrypostigheit te zeggen, *dat men deszelfs Godsdienstigheit verrast en misleid hadt, en dat zyne Onderdanen, deszelfs Godvrucht kennende, hoopten, dat hy achting voor hunne vertogen hebben zou.* De Koning antwoordde den Geestelyken, *dat hy zyn tyd qualyk waar nam, om hem over die zaak te spreken, en dat hy zou hebben te vertrekken.* Zyne Majesteit heeft hem zedert in Ballingschap gezonden; doch dit voorbeeld heeft slechts eenige andere Geestelyken noch meer in 't Harnas gejaagt. Dezelven varen van de Predikstoelen met de grootste heftigheit uit tegen de voordelen, die den Joden zyn toegestaan; en korteling ieverde een Dominicaan of Preekheer voor die zaak zodanig, dat men hem van den Canzel moest doen komen en na zyn Klooster te rug zenden, alzo hy zo weinig ontzag toonde, en zulke oproerige bewoordingen gebruikte, dat men voor quade gevolgen beducht was. Al dit misnoegen heeft echter geen verandering ter werelt gemaakt in de maatregelen van 't Hof.

Den 28. passato, zynde de dag, die tot d'openbare gehoorhebbinge van den Heer van *Egmond van der Neyenburg*, Extraordinaris Envojé van de Heren Staten Generaal, bestemt was, quam de Marquis *Acquaviva Carmignano*, Introducteur der Ambassadeurs, zyne Excellentie in de Koetzen van den Koning en de Koningin van zyn Paleis afhalen, verzelt van verscheide Livery Bedienden van 't Hof. De Leden van de verscheide Hoge Gerechts-Hoven, zo als van de voornaamste Personen van den groten en kleinen Adel, die hunne Koetzen zonden met hunne Edellieden, om deszelfs Stoet te vergroten. De Heer van *Egmond van der Nyenburg* zat met den Inleider der Ambassadeurs in 's Konings Koets. Zyne Excellentie zelf hadt drie zeer prachtige Koetzen, waar in zaten deszelfs Zoon, Secretaris, Agent van de Hollandsche

fche Natie, en eenige andere Perfonen van diezelve Natie. Zyne Lakeien, ten getale van tien waren gekleed in rood Scharlaken, met Silvere Galonnen, en Camizolen met verfcheide Boordzels belegt. Zyne twee Pagies waren insgelyks in rood Scharlaken met Silvere point d'Espagne zo als ook waren de Camizolen, die van geel Zatyn waren. De vier Lopers van den Heer van *Egmond* waren gedoft in geel Zatyn met Silvere Galonnen. Zyne Excellentie wierd ten Hove met de gewone Eerbewyzingen ontfangen en by den Koning ter gehoor ingeleid, aan wien hy zyne Geloofs-Brieven overhandigde. Hy deed by die gelegenheit in de Franfche Tale, de volgende aanfpraak aan den Koning: 1740. Maart.

SIRE,

Niet tegenftaande de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, myne Meefters, reets uwe Majefteit wegens deszelfs gelukkige komfte tot den Troon der beide *Sicilien*, zo als ook wegens deszelfs Huwlyk met de Koninglyke Prinfes van *Polen* gefeliciteert, en ter zelver tyd hunne genegenheit te kennen gegeven hebben, om eene volmaakte Unie en goede verftandhouding met uwe Majefteit t'onderhouden, zo hebben hun Hoog Mogende midlerwyl groter blyken van hunne hoge achting willen geven aan uwe Koninglyk Perfoon, door my aan deszelfs Hof te zenden, ten einde te konnen vernieuwen de verzekeringen van d'oprechtheit hunner gevoelens, en om te helpen bevorderen al 't gene dat zou konnen ftrekken ter beveftiging der wederzydfche vriendfchap, en ter vermeerdering der goede verftandhouding, zo noodzaaklyk voor 't welzyn en de behoudenis der beide Staten.

't Is met een zonderling genoegen, dat hun Hoog Mogende hunne geluk wenfchingen vernieuwen, en hunne wenfchingen zullen fteets zyn, dat d'Almogende 't Huwlyk van uwe Majefteit met zyne dierbaarfte Zegeningen op hope, uwe Regering hoe langs hoe roemruchtiger make, en in deszelfs Huis vereeuwige door eene lange en gelukkige Nakomelingfchap.

Dat my geoorloft zy, SIRE, myne wenfchingen te voegen by die van myne Meefters, en uwe Majefteit te fmeken, dat het hem behage, te begunftigen de pogingen, die ik aanwenden zal ter beantwoordinge der gevoelens en inzichten van hun Hoog Mogende, en tot het verdienen van uwe Majefteits vriendfchap door myne beievering, om denzelven van myne eerbiedigfte achting t'overtuigen.

Zyne

1740. Maart. Zyne Majesteit antwoordde, *dat hy van dat zelve gevoelen was, en dat hy vermaak scheppen zoude, in alle gelegenheden blyken daar van te geven, en der wereld te tonen, hoe veel achting en consideratie hy voor de Republicq van* Holland *hadt*. De Heer van *Egmond* hadt vervolgens gehoor by de Koningin, dewelke hy insgelyks in de Fransche Tale complimenteerde.

MEVROU,

De Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, myne Meesters, my aan 't Hof van zyne Majesteit den Koning der beide *Sicilien* gezonden hebbende, om daar de goede verstandhouding tusschen de twee Natien t'onderhouden en te vermeerderen, zyn verheugt geweest, eene gunstige gelegenheit te vinden, om aan uwe Majesteit te geven 't openbaar getuigenis van hunne hoge achting voor haar Koninglyk Persoon, en voor Hare uitmuntende hoedanigheden. Zy hebben my gelast, uwe Majesteit van hunnent wegen eerbiedig te groeten, en Haar op nieu wegens Haar gelukkig Huwlyk te congratuleren, 't welk aan deze Koningryken een ongemene ryke Bron van Heil en Voorspoed verzekerd. Hun Hoog Mogende hopen, dat uwe Majesteit door eene uitwerking van Hare goedheit, en die minlyke inborst, Haar zo eigen, my met Haar groot vermogen, in de zaken, die ik te negocieren heb, wel zal willen ondersteunen, en zy zullen bedacht zyn, om Haar voor die gunst hunne erkentenis te betuigen. Gedoogt, MEVROU, dat ik my in 't byzonder, uwer Majesteits goedwilligheit en bescherming aanbevele, en acht my waardig, gunstig t'ontfangen de blyken van myne diepe achting.

Na dat de voornaamste Personen, van dewelken hy verzelt was, d'Eere hadden gehadt, hunne Majesteiten te begroeten, wierd die Minister met dezelve plechtigheden als hy ter gehoor opgehaalt was, door den Marquis van *Acquaviva Carmignano* weder na zyn Paleis te rug gebraght. Dien avond ging hy de visite afleggen by den Marquis *de Montalegre*, Secretaris van Staat, die hem verzekerde, „ dat de Staten Generaal 's Konings goede intentien ondervinden zouden in 't sluiten van 't Commercie-Tractaat, om dat men by 't zelve aan de Hollanders toestaan zoude dezelve voordelen, die men inwilligen zal aan de Natien, die men meest zou menen te begunstigen ”.

Aan

1740. *Maart.*

Aan den Kroon-Prins van *Polen* is te *Venetien* 't vermaak van een Stieren gevecht op de grote Plaats van St. *Marcus* gegeven, waar by een ontelbare menigte van Aanschouwers verschenen: Daar waren 140 Stieren en 200 Honden: Aan 3 van de Stieren wierd 't Hoofd met eenen hou afgeslagen: De Vlieger vloog van de hoge Toren, &c., en alles is zonder ongelukken afgelopen.

Den 28. passato wierd niet ver van *Livorno* een Engels Schip, van *Genua* derwaarts gaande, van een Catalaansche Bark genomen; wordende deszelfs Lading, die na die Plaats gedestineert was, op 25000 *Pesos* geschat.

HONGARYEN.

MEN is thans bezich met de dembliering des Casteels van *Belgrado*, vliegende de stenen van de springende Muren en Torens zodanig in die Stadt alom, dat niemant op de straten veilig is: Wy merken hier by aan, dat byna ieder Oorloch of Vrede aan d'een of ander Stadt fataal is: Dus heeft in de voorgaande Fransche algemene Oorloch *Keizerswerth* en *Duinkerken*: In de Noordsche Oorloch *Thorn*, *Wismar* en *Tonningen* 't gelag moeten betalen, gelyk nu *Oczakow* en *Belgrado* ook gedaan hebben, en *Asoph* zal moeten doen.

DUITSLAND.

't FRANSCHE Hof steld alle pogingen in 't werk, om 't Wener Hof, ten opzicht der Verschillen tusschen *Spanjen* en *Groot-Brittannien* tot een formeel Tractaat van Neutraliteit te bewegen; maar 't Keizerlyke Hof schynt niet daar toe te willen resolveren, vergenoegende zich met een generale Declaratie, „ van zich niet daar in te laten, noch eenig deel in te nemen, „ zo lang de zaken in een Balans bleven en 't algemene belang „ van *Europa* zulks niet quam te vereischen ".

Zommige menen nu de ware Reden gepenetreert te hebben, waarom 't Fransche Hof zich tot noch toe buiten de Verschillen van *Groot-Brittannien* en *Spanjen* houd, en zelfs tegen 't eerste, met groot ongenoegen van 't laatste, alle omzigtigheit en menagement observeert; om dat het zelve namentlyk, wanneer 't in deze Conjuncturen reets de Party van *Spanjen* nam, 1. Buiten staat zyn zoude, aan *Zweden* by 't dreigende gevaar van *Rusland*; waar in het ten faveur van *Vrankryk* gekomen is, eenige hulp te

1740. *Maart.* konnen toebrengen, en noch veel minder, 2. Eenige assistentie van 't zelve te verwagten hadt, ingevalle *Groot-Brittannien* andere Mogendheden mede in zyne belangen quam over te halen, ja veel meer ten 3. Te duchten hadt, dat *Rusland* met Troupen en Schepen *Engeland* byspringen mocht, 't gene in 't Oosten en Noorden door 't Bedryf van *Vrankryk* gepasseert is, te ressenteren; weshalven dan *Vrankryk* ook zyn best deed, om de Zaken tusschen *Rusland* en *Zweden* in der minne te vereffenen.

De Groot-Brittannische Afgezant heeft aan 't Keizerlyke Ministerie een hartige Memorie, aangaande 't Redres der Religie-Grieven, overgeleverd, waar men 't effect zal moeten afwagten. d'Interessenten in den Ducaten-Handel, waar door ze al te ligte op 't volle gewicht hebben weten te brengen, zyn in een Boete van 40000. Floreinen verwezen.

De Graaf van *Wallis* is den 21. der voorlede maand te *Spielberg* aangekomen, zynde hy door den Graaf van *Sintzendorf*, Gouverneur van die Plaats, aan 't hoofd van 't Guarnizoen onder slaande Trom zeer minlyk ontfangen, en na 't vertrek, 't welk voor hem was klaar gemaakt, geleid: De Veldmarschalk wilde zyn Degen aan den Graaf overhandigen, maar deze weigerde denzelven aan te nemen, vermits hy daar toe geen Order hadt.

De Keizerlyke Commissie, tot onderzoeking der Zaken van de gemelde Graaf en die van den Graaf van *Neuperg* aangesteld, hebben daar een begin mede gemaakt, en alzo alles over en weer by geschrift moet verhandeld worden, zal 't vry wat lang duren, eer het tot een Decisie komt.

Dezer dagen ontfing de Pausselyke Nuncius een Expresse van *Romen* met Depeches rakende de Pretensien, dewelke de Koning der beide *Sicilien* op 't Hertochdom *Castro* en 't Graafschap *Ronciglione* formeert, als dewelke eertyds de Hertogen van *Parma* toebehoort hebben, maar van den Hertoch *Odoardus* aan den *Monte di Pieta* te *Romen* verpand, en d'Interesten niet betaald wordende, Anno 1643. van Paus *Urbanus* VIII. ingelost en aan de Pausselyke Kamer vastgemaakt zyn, en al hoewel naderhand verscheide Tractaten tusschen de beide Partyen opgesteld wierden, om die Landen tegen 't betalen van een Somma van 160000 Ponden

den wederom aan de gemelte Hertogen over te laten, is 'er evenwel nooit iets van geworden; maar nu pretendeert de Koning *Don Carlos* dezelve, als van Moeders kant uit het Hertochlyke Huis *Farneze* van *Parma* afkomftig. Wat hier van worden zal, laten we den tyd ontdekken. 1740. *Maart.*

De Heer *Mormont*, Kapitein in een Regiment Ruitery, Beijerfche Troupen, die dezer dagen met een Degen na den Grave *Carel van Palfi* ftak, toen hy ter middagmaal onthaalt was by den Grave *Gundakker van Althan*, en nevens den Grave van *Salaburg* in zyn Koets zat, om na Huis te ryden; waar op de Generaal *Palfi* de Koets deed ftil ftaan, en ftapte met den Grave van *Salaburg* zo voort daar uit, doch de Kapitein *Mormont* vluchtte in 't Burgergafthuis. De Loper van den Grave van *Palfi* vervolgde hem derwaarts, waar op de Kapitein een Piftool op hem lofte en hem zodanig quetfte, dat hy drie dagen daar na aan de wonde overleden is. De Kapitein heeft zyne maatregels zo wel genomen, dat men tot nu toe niet weet, waar hy zich onthoud. Men zegt, dat de Grave van *Palfi* grote redenen van misnoegdheit aan dien Kapitein gegeven heeft, zo verre dat deze zyn Regiment verlaten en een Uitdaagbrief aan zynen Generaal heeft gezonden, doch dat deze bevel van 't Hof heeft bekomen, om den zelven niet aan te nemen. Gemelde Kapitein *Mormont* heeft een Memorie aan den Keizer laten prefenteren, om zyn geval omtrent dien Graaf te verdedigen.

't Proteftanfche Corps te *Regensburg* is zeer gevoelig dat de Keizer in de met *Vrankryk* geflote Vrede, d'abolitie der nadelige claufule * van de Ryswykfche Vrede, niet bezorgd heeft.

De Keurvorft van Beieren heeft van zyne Stenden een Somma van 1 Millioen 375000 Floreinen ter Leen geëifcht, dewelke dus verdeeld is: De Steden, ten getale van 89, moeten daar toe leveren 323000 Floreinen: De Vlekken en Burgtens, ten getale van 781, 26000 Floreinen: &c. De Dorpen, ten getale van omtrent duizend, 300000 Floreinen: De Hof-Regerings- en Land-Bediende 100000 Floreinen: De Collegien der PP. Jezuiten ook 100000

* Waarom? Zie *Mercurius* van den Jare 1736. 2. Deel, pagina 205.

1740. *Maart.* 100000 Floreinen: d'Abdyen en Kloosters, ten getale van 99, 426000 Florynen. Men wil, dat dit Geld gedestineert is, om de Keurvorstelyke Juwelen, die al over de 40 Jaren in *Holland* verpand geweest zyn, af te lossen.

De Keurvorsten van de *Paltz* en van *Ceulen* hebben daar grote bezwaarnissen over de geweldadige Pruissische Wervingen in hunne Landen aangebraght.

Alzo men te *Hanover* wederom naricht ontfangen heeft, dat eenige vreemde Wervers zich onderstaan hebben, jonge Manschap uit die Keurvorstelyke Landen te ligten, zo is aan alle Amptlieden op de Grenzen herhaalde stricte ordre afgegaan, van geen dergelyke Officieren en Soldaten, onder welk voorwendzel 't zy, meer in te laten passeren, ten einde om de *Menschen-Dievery en Rovery*, die van te voren nooit op den Aardkloot bekend geweest is, maar eerst zedert grote 20 Jaren meest alle Landen van *Europa* ontrust, en waar van d'Autheur in de Gedenk-Schriften der volgende Eeuwen de naam niet zou willen dragen, Autheur geweest te zyn, gantschelyk te Stuiten. De bewuste Koning *Theodorus* is van *Ceulen* daar aangekomen, en by een voornaam Heer gelogeert geweest, zynde Hy, zo men wil, over *Hamburg* naar een voorname Zee-Stad vertrokken, om van daar naar *Corsica* te keren.

Te *Breslau* is in 't begin van dit Jaar aldaar en door 't gehele Hertochdom een Placaat van den Keizer gepubliceert, volgens 't welk voortaan d'Engelsche, Hollandsche en Nederlandsche Lakenen, Wolle en Zyde Stoffen enz., zo wel by d'In-als Uitvoer vry van d'Impoften verklaard zyn.

ZWITSERLAND. TUSSCHEN den Bisschop van *Constants* en den Abt en Vorst van *St. Gallen* zyn de Verschillen over de Geestelyke Jurisdictie (die d'eerste pretendeert in 't Gebied van den laatste te mogen oeffenen, en dewelke die evenwel geenzints wil erkennen noch admitteren, pretenderende immediaat onder den H. Stoel te staan) zo hoog gerezen en de Renitentie van den laatste met zulke dadelykheden bewezen, dat men volgens de Dreigementen, door den eerste daar over gedaan voor groter onlusten, die tusschen beide en vervolgens tusschen 't Helvetische

Corps

Corps en 't Duitsche Ryk daar uit mochten ontstaan, te duchten heeft. Te *Chur* hebben de Grisons onlangs een groot Congres gehouden, maar de Fransche Minister heeft tegen alle verwagting, niets daar by geproponeert, zynde de Gemoederen van 't Gemeen in dervoegen gedisponeert, dat grote Troubles ontstaan zouden, indier 'er van de Fransche Alliantie iets gerept wierd. Zelf is over die Alliantie by eenige Gemeentens der Grisons een groot Tumult ontstaan, waar by verscheide van de Fransche Party met bloedige Hoofden hebben moeten vertrekken. 1740. *Maart.*

't Keizerlyke schryven aan 't Canton van *Zurich* en dat van *Bern* aangaande de Verschillen van den gemelden Abt en Vorst van *St. Gallen* met deszelfs Toggenburgsche Onderdanen; om hem tegen deze Recht te verschaffen, is van de gedachte beide Cantons beantwoord, en den Keizerlyke Minister, Marquis de *Prié*, toegezonden, behelzende in substantie: „ Dat men niets meer „ wenschte, als dat die Twisten na Billykheit mochten afge- „ maakt worden, ten welken einde men ook reets een Conferen- „ tie, doch te vergeefs, gehouden had: Men zoude echter niet „ nalaten, alle pogingen in 't werk te stellen, om dezelve na „ den Voet der Vredens-Tractaten te vereffenen, de Ruste te „ herstellen, en dien Prelaat by alle zyne Rechten, die hem uit „ kragte van dezelve toequamen, te maintineren ".

DOOR 't gehele Russische Keizer-Ryk is de Bekendmaking der Vrede met d'Ottomannen door 't volgende Manifest van haar Russis Keizerlyke Majesteit geschied: RUSLAND.

WY ANNA, by de Gratie van Godt, Keizerin en Zelfs-Beheerschster aller Russen, maken mits dezen aan alle en ieder onzer getrouwe Onderdanen bekend en doen hen weten:

't Is aan de gehele Werelt genoegzaam bekend, hoe grote Verwoestingen en Vernielingen, Wechsleping veler Menschen en ontelbare andere Beledigingen onze Grenzen van d'onophoudelyke Stropingen en Invallen der Turken en Tartaren zedert vele Jaren hebben moeten uitstaan, en dat deze, niettegenstaande alle onze minzame pogingen, om ze te doen ophouden, echter zo toegenomen hebben, dat wy eindelyk ter beveiliging en bescherming onzer getrouwe Onderdanen genoodzaakt geweest zyn, onder aan-

1740. *Maart.* roeping van de Godlyke Bystand, de Wapenen op te vatten: En alzo 't God Almachtig behaagt heeft, zyn allerdierbaarste Zegeningen tot deze onze Resolutie en de Rechtvaardigheit van onze zaak te verlenen, zo hebben onze rechtvaardige Wapenen door Gods Genade en Bystand en de dapperheit onzer Troupen de toenmaelige Vyanden niet alleen verre van onze Grenzen verjaagt, maar ook midden in hunne Landen door Veroveringen van aanzienlyke Steden en Vestingen, en gantschlyke Verslaag-en Verstrooijingen hunner ons tegen gestelde Legers, telkens zeer heerlyke Zegen bevochten, zo dat al 't geen in die Oorloch voorgevallen is, niet anders dan tot onsterfelyke Roem van Ons, onze Russische Natie en Keizer-Ryk heeft moeten verstrekken.

Maar alzo by dit Onze voornaamste en principaalste Zorg geweest is, om aan ons Ryk en Onderdanen een genoegzame bestendige Veiligheit voor het toekomende te verschaffen, en al 't gene uit den weg te ruimen, 't welk aan dezelve verder nadelig zyn mocht, zo hebben Wy, niet tegenstaande de vele Zegen en gelukkige Progressen van onze Wapenen, door Godt Almachtig verleend, geenzints nagelaten, om onze Pogingen tot het verkrygen van zodanig een Vrede te doen, waar door de gemelde onze wensch en oogmerk zou konnen bereikt worden: En Godt Almachtig, die nooit die gene verlaat, die op Hem betrouwen, heeft deze onze gerechte Pogingen ook doen gelukken en 't Effect hebben.

Den Oorloch is nu in een gelukkige Vrede veranderd: Alle Vyandlykheden zyn door de herstelde Vriendschap en Ruste opgehouden, en de Vrede met d'Ottomannische Porte is door onderlinge toestemming den 7. *September* van 't voorlede Jaar gesloten, en den 17. *December* van 't gemelde Jaar door d'Uitwisseling der beiderlei Ratificatien, dewelke te *Constantinopolen* met byzondere Plegtigheden en Ceremonien geschied is, ter volkomenheit gebraght en bevestigt.

Door deze Vrede zyn onze Grenzen in diervoegen uitgebreid, dat dezelve voor verdere Stroop-en Verwoestingen niet te vrezen hebben, maar genoegzaam beveiligt zyn: De Conditien van 't ongelukkig *Verdrag van den Pruth* gantschelyk vernietigt, en ons Ryk van zulke nadelige en niet honorabele Verbintenissen ontslagen, ook vele duizenden van onze Onderdanen, dewelke voor den begin van deze Oorlogh zedert vele Jaren by verscheide gelegenheden in de Gevangenschap gesleept zyn, maar nu zonder uitstel vry na hun Vaderland te rug keren mogen en zullen, uit hunne zware Slaverny en Ellende verlost.

In den Koophandel zyn onze Onderdanen insgelyks zulke Voordelen en Vryheden toegestaan, alze van te voren nooit in 't Turksche

fche gebied genoten hebben, en daar en boven noch vele zulke Voorrechten die tot Roem en Voordeel van Ons, ons Ryk en Onderdanen verftrekken, bedongen; gelyk dit alles uit den Inhoud van 't Vredens-Tractaat, dat nu haaft gepubliceert zal worden, breder blyken zal. 1740. *Maart.*

Ondertusfchen hebben Wy dit gewenfchte en blyde gevolg aan alle onze getrouwe Onderdanen allergenadigft willen bekend maken, met dit uitdrukkelyk en ernftelyk Bevel, den Barmhertige Godt als den Oorfprong en Gever van alle goeden, voor zo vele over ons uitgeftorte Genaden en Zegeningen teffens met Ons uit een rechtfchapen herte, behoorlyke Dank te geven, en deszelfs Godlyke Almacht vierig te fmeken, dat het Hem behage, Ons Keizerryk altoos in zyn Allerheiligfte Hoede en Befcherming te nemen, alle Onheilen en Ontruftingen van Ons af te keren, Ons de Vruchten van deze herftelde Vrede te doen genieten, en onze ieverige en onvermoeide Pogingen en Zorgvuldigheit voor 't ware Geluk en Welzyn van onze Ryken en Onderdanen gedurig te laten gezegend zyn, als waar voor deszelfs allerhoogfte Naam eeuwiglyk Lof en Dank gegeven zy,

Gegeven te St. Petersburg *den* 25 February, 1740.

(L. S.) *Van Haar Keizerlyke Majefteit eigenhandig ondertekend.*

Deze bovenftaande Vredens-Publicatie is dien eigenfte dag te *Petersburg* op alle grote Plaatzen der Stadt onder 't geluid van Trompetten en Ketel-Trommen door de Herauten der Wapenen gefchied, befchenkende haar Keizerlyke Majefteit dien zelven dag de beide Veld-Marfchalken Graven van *Munnich* en *Lafcy*, die even gearriveert waren, als mede den Generaal van *Biron* met Goude rykelyk met Brillianten verzierde Degens, en verklarende den eerfte tot Collonel-Lieutenant in 't Preobragenskifche Regiment Guardes, en den Hertoch *Anton Ulric van Bronswyk* ook tot Collonel-Lieutenant in dat van *Semeneofsky*: De General-Lieutenants van *Bifmark*, *Löwendahl* en *Guftav van Biron* tot Generaals en Chef: De Generaal Majors, *Anton Ulric Hertoch van Brons-*

1740. Maart. *Bronswyk*, *Chruskofske* en *Repnin* tot Generaal-Lieutenants: Den Major van de Guardes *Schipoff* en de Collonels *Romianzoff*, *Wedel*, *Witten*, *Burtler*, *Uxkul*, *Brusse* en *Strefchneff*, tot Generaal Majors: Verder heeft haar Keizerlyke Majesteit aan de Hertogin van *Courland* den Ridder-Ordre van *St. Cathrina*, en aan de twee Prinsen van *Courland* die van *St. Andreas* geconfereert; de jonge Graven van *Munnich* en *Osterman* en noch eenige andere Heren tot Ridders van d'Ordre van *Alexander* gemaakt, en noch verscheide Civile, Zee- en Hof-Avancements gedaan.

Haar Keizerlyke Majesteit heeft op dien dag ook een Ukase (of Ordonnantie) doen publiceren, uit kragt van dewelke 1. Alle de Voordelen aan den Adel, ten opzicht van die geen, dewelke Krygsdienst nemen, in een Manifest van den 31. *December* 1736 beloofd, geconfirmeert, 2. Een opneming der Kroon-Schulden, waar in d'Onderdanen ten achteren gebleven, ten einde omze quit te schelden, geordonneert, 3. d'Overtollige Gagien, dewelke de Civil-Bedienden tegen d'Ordonnantie van 't Jaar 1724 genoten hebben, geschonken, en ten 4. Alle die gene, die in de laatste Oorloch wegens begane Feilen door Krygs-Recht veroordeelt en van hunne Chargien berooft zyn, gepardonneert, en met dezelve Characters gedimitteert worden. Zynde voor 't overige dien dag met alle bedenkelyke Magnificentie, Vreugd en Festynen doorgebraght.

Tusschen eenige Rechts-Geleerden aldaar is een Vraag ontstaan: *Of men die gene, die eerst Vuur aan een Huis leggen, maar naderhand, ziende, dat het voor hen zelfs gevaarlyk word, Water by brengen, om 't zelve te blusschen, als Brand-Stichters, dan als Brand-Blusschers aan te merken hadt?* Ik zoude (onder Correctie) oordelen voor beide; en datze in 't eerste geval hunne straffe moesten ondergaan, en in het twede hunne beloninge konden goedshouden.

't Zal den Lezer niet onaangenaam voor komen, hem mede te delen 't VERHAAL VAN DE CEREMONIEN, *welke den* 28. December 1739. *te* Constantinopolen *zyn waargenomen by d'uitwisseling der Ratificatien van 't Vredens-Tractaat, 't welk omtrent* Belgrado

grado *den* 16. September *van 't gemelde Jaar voor altoos tusschen de Keizerin van geheel* Rusland *en de Porte gesloten is. 't Zelve luid als volgt.* 1740. Maart.

De Heer *Wischniakoff*, Cancelary-Raad, arriveerde den 10. *December* met de Rus-Keizerlyke Ratificatie te *Constantinopolen*, en begaf zich by den Marquis *de Villeneuve*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, by wien d'eerste Tolk van de Porte *Alexander Ghikas* zich bevond, die van den Groot-Vizier en d'overige Turksche Ministers derwaarts was gezonden, om den Heer *Wischniakoff* aftewagten, en denzelven over zyne gelukkige aankomst te verwelkomen. Na dat deze Tolk zyn Compliment had afgelegt en wechgegaan was, quam Hy kort daar na uit naam van de Turksche Ministers te rug, en gaf aan den voornoemden Marquis en den Heer *Wischniakoff* te kennen, dat de Porte zeer gaarn zien zou, dat d'uitwisseling der Ratificatien hoe eer hoe liever en voor den aanstaanden *Bojaram* mocht geschieden, ten einde daar door hunne Natie, die, na dat zy van den gesloten Vrede met de Russen reets kennis had gekregen, met het uiterste verlangen na de voltrekking van dezelve wachtte, genoegen te geven. Vermits men nu zonder eenige zwarigheit over die Uitwisseling met de Tursche Ministers overeenquam, wierd den 17. *December* daar toe vastgesteld, als wanneer zulks op dezelfde wyze en in dezelfde Vertrekken als de Rooms-Keizerlyke Ratificatie, te weten op 't Arsenaal van d'Admiraliteit, gedaan zou worden, op welken dag de Plechtigheit op de volgende wyze voltrokken wierd.

's Ochtens wierd uit de Stal van den Sultan een groot getal Ry-Paarden voor 't Gevolg van den Franschen Ambassadeur, als mede een van den Groot-Vizier ten dienste van zyne Excellentie, alle zeer prachtig opgetoomd, naar zyn Paleis gebraght, werwaarts de *Czausch Liar Eminy* en de *Czausch Liar Kiatiby*, zynde Onderregters, nevens een groot getal Czausken, of Gerechtsdienaren, de *Waywoden van Galata* en *Pera*, en meer andere voorname Turken zich hadden begeven, om dien Ambassadeur te verzellen: Daar en boven vergaderde aldaar de Garde, welke men aan zyne Excellentie had toegewezen, te weten de *Kapidschy Baschy*, een *Vizir Aga* en *Czorbadschy*, nevens een gehele Compagnie Janissaren: Hier by quam noch de *Czausch Baschy* nevens den Tolk van de Porte, welke laatstgemelde nochtans kort daar na te rug keerde, en op de narigt dat de Groot-Vizier reets naar 't Arsenaal gegaan was, begaf d'Ambassadeur zich mede derwaarts in de volgende Order:

1740. Maart. Voor uit gingen de Bedienden van zyne Excellentie gevolgd door deszelfs Stalmeester te Paard met zes Hand-Paarden; Achter deze de Huis-Hof-meester met 16 Czeskodaren en 18 Lyfknegten in Staats-Levry, nevens 10 Officieren van dien Marquis op 't kostbaarste en *uniform* gekleed; Achter deze reden de Czanschken, gevolgd door de Compagnie Janissaren en andere Turken te Voet: Daar na quamen zes Fransche Tolken, de *Czausch Baschy* en de *Capidschy Baschy*, alle te Paard, en een groot getal Czeskodaren van weerskanten te Voet; Hier op volgde d'Ambassadeur alleen, en achter denzelven de Heer *Wischniakoff*; aan de linkerhand reed de Lieutenant *Repninsky*, die de Rus-Keizerlyke Ratificatie by zich had, gevolgd wordende door den Zoon van den Ambassadeur, deszelfs Hofmeester, en den Heer *Paysonnel*, Legations-Secretaris des Konings van *Vrankryk*: Daar na quamen de Rooms-Keizerlyke Gyzelaars, te weten d'Opperste Graaf van *Gross*, de Kapiteins Graven van *Hicbardy* en *Salms*, en de Baron van *Wallis*, nevens den Kapitein *Telepnew*, die den Heer *Wischniakoff* naar *Constantinopolen* heeft verzeld; en eindelyk wierd deze Trein door een menigte Fransche en vele andere onder de Bescherming des Koning van *Vrankryk* staande Kooplieden gesloten.

By d'aankomst van den Marquis *de Villeneuve* in 't Arsenaal, voor 't welk van weerskanten vele Zee-Bedienden in Ordre geschaard stonden tot aan de Trap van de Vertrekken, waar in de *Kapitein Bacha* of Groot-Admiraal woond, trad zyne Excellentie van 't Paard, en wierd door de voornaamste Turksche Officieren als mede den eersten Tolk van de Porte verwelkomt en in de Zaal geleid, daar de Groot-Vizier stond, de welke, na dat Hy zyne Excellentie had gegroet, ten eersten ging nederzitten, 't geen die Ambassadeur op een voor Hem aldaar geplaatsten Leun-stoel mede deed: Ter linker hand van den Groot-Vizir op dezelfde Bank, zaten de gewezen *Karmakana*, nu *Nischaudschy-Bacha*, de *Kapitein-Bacha*, d'*Aga van de Janissaren*, nevens alle *Vizir-Bacha's* van drie Paarde Staarten; en ter rechterhand was de *Kadylesker Effendi* van *Romelien*, nevens de voornaamste by de Vredes Onderhandeling tegenwoordig geweze *Teffierdar-Effendi's* geplaatst, als mede de *Reys-Effendy*, *Teskerdschy-Effendy*, *Mechtubdschy-Effendy*, *Czausch-Paschy*, *Kapidschilar-Kebajassy* enz., maar nevens den Stoel van den Ambassadeur stond de Tolk van de Porte, de Secretaris, Zoon en Tolk van zyne Excellentie, nevens de voornoemde Rooms-Keizerlyke Gyzelaars en Officieren.

Na de gewone wederzydsche Complimenten gaf d'Ambassadeur aan den Groot-Vizir kennis, dat Hare Rus-Keizerlyke Majesteit

zo

zo wel 't Vredes-Tractaat als de Conventie nopens de Grenzen, dewelke zyne Excellentie met den Groot-Vizir omtrent *Belgrado* en te *Nissa* had gesloten, tot blyk van Hare vredelievende Gevoelens goedgekeurd, en de Ratificatien van dezelve door den Heer *Wischniakoff*, welke aan den Groot-Vizir en d'overige Turksche Ministers reets bekend en by de Porte Resident geweest was, overgezonden hadt; waar op de Groot-Vizir aan dien Ambassadeur antwoordde, *dat Hy ten Hoogsten verheugd was, zodanige vredelievende Gevoelens van Hare Rus-Keizerlyke Majesteit niet alleen te vernemen, maar ook in der daad te zien, waar door een zo heilzaam en Godt behagend Werk tot stand gebragbt en voltrokken wierd*, waar na dezelve den meergemelden Heer *Wischniakoff* met een zeer vriendelyk Gelaat over zyne aankomst geluk wenschte, en den zelven nodigde om op een Stoel nevens den *Tefterdar* te zitten, 't welk als een Kenteken van een byzondere Hoogachting aangemerkt word; Terwyl deze zat en de Lieutenant *Repninsky* met de Ratificatie nevens Hem stond, wierd aan den Ambassadeur en den Heer *Wischniakoff* alleen Koffy, Scherbek en Parfum gepresenteerd, dewyl 't by de Turken Vastendag was, en kort daar na wierd de Hoofd Ceremonie met d'uitwisseling der Ratificatie aldus begonnen. 1740. Maart.

Eerstelyk naderde de *Czausch Baschy* met een langen Silveren Staf in de hand en met denzelven volgens gewoonte op de Grond stotende tot den Groot-Vizir, die zo dra Hy denzelven zach aankomen, nevens alle d'overige Viziers en Ministers, als mede den Ambassadeur en den Heer *Wischniakoff*, opstond, en toen de voornoemde *Czausch-Baschy* Hem nog meer genaderd was, trok Hy uit zyn Boezem 't Zegel van den Sultan, 't welk in een Zakje van goude stof besloten was, en 't zelve gekust en aan zyn Voorhoofd gehouden hebbende; gaf Hy 't aan den *Czausch Baschy*, die 't Zegel mede aan zyn Voorhoofd houdende 't zelve ter linker en rechter hand met gebogen Hoofde vertoonde aan alle de Ministers, die zich mede buigden: Hier op ging Hy met den Staf, als boven gezegt is, op den grond stotende naar den *Reys-Effendi*, welke geassisteerd door den *Mechtubdschy* de Ratificatie van den Sultan in zyne hand hield, en overhandigde Hem 't Zegel, waar op deze de Beurs, in welke de Ratificatie was, daar mede verzegelde, en 't zelve aan den *Czausch Baschy* en deze op gelyke wyze aan den Groot-Vizir te rug gaf.

Na deze Plechtigheit bragt de *Reys-Effendi* de Ratificatie van den Sultan in de Turksche Taal opgesteld aan den Groot-Vizir, die dezelve aan zyn Voorhoofd hield en kuste. Ter zelver tyd overhandigde ook de Heer *Wischniakoff* de van Hare Rus-Keizerlyke

 Majes-

1740. Maart. Majesteit eigenhandig ondertekende Ratificatie van 't gemelde Tractaat nevens de Conventie aan den Marquis *de Villeneuve*, waar na de Vizir en de Marquis allengjes malkander naderden, en de Ratificatien uitwisselden, leggende de Groot-Vizir 't Instrument van Hare Rus-Keizerlyke Majesteit nevens Hem op een Kussen, terwyl de meergemelde Marquis dat van de Porte aan den Heer *Wischniakoff*, en deze aan den Lieutenant *Repninsky* overgaf.

Van weerskanten de Complimenten over en de voltrekking des Vredes afgelegt zynde, nam elk een zyn vorige Plaats: Kort daar na deed de Fransche Ambassadeur eene fraaie Redenvoering aan den Groot-Vizir, en overhandigde aan den Tolk van de Porte en deze aan den *Reys-Effendi* d'Acte van Guarantie met zyne Hand en Zegel getekend, nevens de Copyen van het Tractaat omtrent *Belgrado* en de Conventie nopens de Grenzen te *Nissa* getroffen: Daar en boven stelde zyne Excellentie een Exemplaar van dezelve van gelyken Inhoud den Heer *Wischniakoff* ter hand, en zeide tegen den Groot-Vizir, *dat hy verplicht was eene gelyk-luidende Afschrift van die Guarantie nevens het Tractaat en de Conventie aan 't Russische Hof te geven.*

De Groot-Vizir antwoordde Hem met zeer beleefde Bewoordingen, waar na Hy, den Hemel dankende dat dezelve in de Zinnen der hoge Monarchen een afkeer voor de vergieting van zo veel onschuldig Menschen-Bloed gelegt, en in tegendeel de Mededogendheit in hunne Harten verwekt had, Godt smeekte, dat Hy ook de Genade wilde verlenen, dat deze Rust en Vrede eeuwig en onverbrekelyk mocht onderhouden worden, en na dat Hy den Marquis wegens den gelukkigen uitslag van zyne Negotiatie gefeliciteert en voor deszelfs daar by aangewendde moeite bedankt hadt, verzogt Hy zyne Excellentie den Koning deszelfs Meester van de Verplichting der Porte te willen overtuigen.

By d'Uitwisseling van de Ratificatien wierd 't Canon op alle in de Haven leggende Galeyen en Schepen, die met de fraaiste Winpels versierd waren, als mede op de Topchana en 't Serail gelost.

Kort daar na gaf de Marquis *de Villeneuve* den Groot-Vizir te kennen, dat Hy op verlangen van 't Rus-Keizerlyke Hof aan de Porte noch eens moest verklaren, dat Hare Rus-Keizerlyke Majesteit een vast Besluit had genomen, om ook voortaan de nauwe Verbintenis met zyne Rooms-Keizerlyke Majesteit onverbrekelyk t'onderhouden, en dat Hy belast was dien aangaande een gelykluidende Acte van Declaratie, even eens als by d'Uitwisseling der Rooms-Keizerlyke Ratificatie geschied is, aan de Porte t'overhandigen.

Hier

Hier na complimenteerde de Heer *Wischniakoff* den Groot-Vizir mede over den voor de beide Ryken en derzelver Onderdanen zo heilzamen Vrede, en ter zelver tyd gaf de laatstgemelde Bevel, om de Russen, welke op de Galeien gevangen zitten, uit te leveren, met Verzoek, dat dit in aanmerking van de gevangene Turken op gelyke wyze in 't Russis Ryk mocht worden in acht genomen. 1740. Maart.

In dien tusschen tyd wierd bevolen, dat de Pelteryen en Rokken zouden gebraght worden, waar na de Groot-Vizier tegen den meergemelde Marquis zeide, *dat Hy tot blyk van zyne Hoogachting jegens zyne Excellentie dezelve een bonten Rok nevens een Paard vereerde*; welk Compliment Hy ook aan den Heer *Wischniakoff* deed. Hier op wierd dien Ambassadeur een Pelts van goude Stof met kostbare Zabel-Vellen, maar aan den Heer *Wischniakoff* een dergelyke van Laken en van binnen met Hermelyn gevoerd omhangen; waar na de Tolk van de Porte, de Zoon van den Ambassadeur, mede met bonte Rokken, maar de Lieutenant *Repninsky* en de Heer *Paysonel* met Caffrans bekleed wierden, zo als ook aan de Rooms-Keizerlyke Officiers, de Fransche Tolken, en andere voorname Fransche en Russische Edellieden ten getale van meer dan honderd gegeven wierden.

Daar na braght men eenige Rokken van groen Laken en met Zabel-Vellen gevoerd, dewelke men onder de Ministers, die by de Vredes-Negotiatie tegenwoordig zyn geweest, verdeelde, en eindelyk gaf de Groot-Vizir *Selam Agaby* aan den Franschen Ambassadeur en den Heer *Wischniakoff* elk drie Zak-Neusdoeken, maar aan d'overigen een.

Dit gedaan zynde bedankte d'Ambassadeur en vervolgens de Heer *Wischniakoff* den Groot-Vizir, en zy wierden in dezelfde Order, als zy ontfangen waren, de Trap afgeleid, alwaar voor den Ambassadeur een Turks Paard met een zeer kostbaar Tuig gereed stond; op 't welk zyne Excellentie klom en voort reed; waar na de Tolk van de Porte aan den Heer *Wischniakoff* mede een Paard op 't fraaiste opgetoomd aanwees, en teffens zeide, *dat Hem de Groot-Vizir 't zelve in aanmerking van deze plechtige Gebeurenis mede vereerde*; Deze op 't Paard gezeten en den Ambassadeur gevolgd zynde, wierd een klein zeer fraai uitgedost Paard aan den Zoon van zyne Excellentie gebraght, en toen deze op 't zelve zat, de marsch in vorige Order naar 't Hof van den Franschen Ambassadeur vervolgd, alwaar zyne Excellentie den Heer *Wischniakoff* nevens 't gehele Gevolg op een heerlyke Maaltyd onthaalde. Kort daar na wierden aan den Heer *Wischniakoff* behalven de 25 Man, die Hem van den Groot-Vizir uitgeleverd waren, van den Kapitein-*Bacba* noch 28

1740. Maart. Gevangenen toegezonden: 's Avonds hield de Marquis *de Villeneuve* Assemblée, waar by de Groot-Brittannische, Hollandsche, Zweedsche en Venetiaansche Ministers als mede de Bisschop *Bona* tegenwoordig waren, en zyne Excellentie nevens den Heer *Wischniakoff* geluk wenschten: Den volgenden ochtend hadt zo wel de Groot-Vizir als alle d'overige Bacha's, Ministers enz. d'Eer van den Sultan op te wagten, en denzelven over de voltrekking van den gesloten Vrede te feliciteren, by welke gelegenheit de Groot-Vizir de Ratificatien van Hare Rusch-Keizerlyke Majesteit aan den Groten Heer overhandigde.

West-Indiën. TE *Charles-Town* is in den Maand *November* laatstleden een gevaarlyke Zamenzwering ontdekt, die voor d'Inwoonders zeer noodlottig zou geweest hebben. Dezelve bestond hier in, dat de Negers alle teffens tegen hunne Meesters opgestaan en dezelven vermoorden zouden, om dus zelf aan de Regering te geraken en zich uit hunne Slaverny te verlossen, maar vermits die Zamenzwering door Gods voorzienigheit noch tydig is ontdekt, en de voornaamste Belhamels dagelyks by de kop gevat wierden, en op 't strengste gestraft zullen worden, ten einde hen den lust te benemen, om nooit weder dergelyken aanslag te smeden, 't welk te noodzaaklyker geacht word, wyl de Negers ongemeen baldadig, en zo overtuigd zyn van den zwakken toestand van die Provintie, dat d'Inwoonders zich dagelyks in levensgevaar bevinden: De voornaamste Belhamel, die insgelyks in hechtenis zit, is een der Negers van den Heer *Wragg*, Opziener over deszelfs Magazynen. Zo dra de Blanken alle vermoord waren, zou hy door de Negers tot Koning worden uitgeroepen, en de Vrou van den Heer *Wragg* tot Koningin, waar mede hy meende te trouwen, na dat alle de Blanken van kant gemaakt waren.

Nederlanden. DEZER dagen hebben de Graven van *Maldeghem* en *Patyn* driemalen achter den anderen gehoor by d'Aards-Hertogin Gouvernante gehadt, over de Resolutie die te *Wenen* nopende de zaken van 't Antwerpsche Congres genomen is. Men hadt in den beginne goedgevonden, hen te bevelen, zich derwaarts te begeven, om dezelve aan de Commissarissen van de Zee-Mogendheden mede te delen, maar een van die Graven zich in eene Raadverga-

gadering, die daar over gehouden is, bevonden en vertoont hebbende, dat de Glorie van zyne Keizerlyke Majesteit met zich bragt, te wachten, tot dat hy door diezelve Mogendheden genodigt wierd, om de Conferentien te hervatten, zo wierd dat Advys goedgekeurd, en die Commissarissen zullen dienvolgens daar blyven, tot dat men ze roept, om niet te zeggen altyd. 1740. Maart.

Zedert eenigen tyd zyn de Militaire zaken 't voornaamste voorwerp der deliberatien by die Regering, en men arbeid onophoudelyk aan de gevoegelykste middelen, om in d'Oostenrykſche Nederlanden een Corps van 40 of 50000 Man t'onderhouden, die men noodzaaklyk acht, om de Balans van *Europa* te herstellen, en hun by de naburige Mogendheden onttzachelyk te maken.

De Heer van *Assendelft* heeft met den Grave van *Harrach* eene Conventie getekend, waar by de belastingen op Wyn, Bier, Brandewyn en Genever ten behoeven der Bezetting van de Citadelle van *Doornik* merkelyk vermindert zyn.

De Jezuiten hebben tot nu niet geantwoord op de nieuwe ſchriftelyke feiten, die door den Advocaat van Mevrou van *Vianen* zo wel tegen Pater *Janssen*, als tegen den Pater Rector, den Pater Procurator en tegen den Pater *P. Pon* ter neergesteld zyn, om niet hunne neerlaag te kennen te geven, doch men vleit zich, dat de Souvereine Raad van *Braband* wel middel vinden zal, om hen daar toe te dwingen. Den 14. dezer is 't verſchil, gelezen over twee Geſchriften van nieuwe feiten, door den gemelden Advocaat van Mevrou van *Vianen* ter neergestelt, ten behoeve van de Paters Jezuiten uitgewezen, doch zo verre is 't daar van daan, dat die Sententie hunne zaak verbeterd zoude hebben, dat in tegendeel de gemoederen nu meer dan ooit tegen die goede Paters verbitterd zyn.

Te *Luxemburg* heeft men vernomen, dat, na dat d'Abdy van St. *Hubert* eindelyk voor een neutraal Land was verklaard, d'Abt aldaar eene Ordonnantie hadt doen publiceren met uitdrukkelyk Verbod, dat geen van zyne Ingezetenen aan d'een of den ander Souverain, wie 't ook mocht wezen, en wel in 't byzonder aan den Keizer gene Rechten zou betalen; en dat dit de Rede was, dat die Abt onlangs in 't publicq hadt verklaard, *dat hy de Neutraliteit in zyn Zak hadt*.

t'Am-

1740. Maart. t'*Amsterdam* hadt men tyding dat te *Cadix* door een Spaansche Kaper was opgebraght het Schip van *Jan Lambertsz. Stampert* uit *Zeeland* komende, zynde de Schipper doodgeschoten, en de Stuurman en eenige Matrozen gequetst geworden.

Te *Haarlem* is een Gedenk-Penning op 't derde Eeu-Jaar van d'Uitvinding der Boek-Drukkonst uitgekomen. Op de voorzyde vertoont zich *Laurens Kosters* Beeldtenis in *profil*, met de linker wang na buiten, en dit Omschrift: LAURENTIUS COSTERUS JANI FILIUS SENATOR HARLEMENSIS TYPOGRAPHIÆ INVENTOR. Dat is: *Laurens Jansz. Koster, Raad der Stadt Haarlem, Uitvinder der Boekdrukkunst.* En onder 't zelve GERARDUS MARSHOORN HARLEMENSIS FECIT. Op de tegenzyde ziet men een Drukpers, boven aan versierd met het Wapen der Stadt *Haarlem*, mitsgaders dat van den voorschreve *Laurens Jansz. Koster* (zynde een Duifje), aan den voet van dezelve legt een geopend Boek, met dezen Titel: SPECULUM HUMANÆ SALVATIONIS, zynde 't eerste Boek, dat zo wel in 't Latyn, als Nederduitsch, onder de Titel van *Spiegel onzer Behoudenis* te *Haarlem* is gedrukt, alwaar van beide drukken een Exemplaar op 't Stadthuis aldaar word bewaard. Onder en om den rand leest men TYPOGRAPHIA HARLEMI INVENTA 1428. PERVULGATA 1440. III. JUB. 1740. Dat is: *De Boek-Drukkunst te* Haarlem *uitgevonden* 1428, *gemeen gemaakt* 1440, *'t Jubeljaar word de derdemaal gevierd* 1740.

AAN DE KUNSTBEMINNAARS.

Ziet Kosters Beeld na 't leven,
Zo kunstig en verheven
Gestempeld op deez' Plaat,
Dat elk verwonderd staat,
Hoe dat het edel Sparen
Een Kunstenaar kon baren,
Die buiten onderwys
In kunst, streeft na den Prys
Met de eerste stempel snyders.
Maar zwygt nu, Kunstbenyders!

Klopt Koster door zyn vond
U zelf niet op den mond?
Laat Mentz, laat Straatsburg schreeuwen.
Hier zien de volgende Eeuwen
Den Letterbeld vergood,
Door zynen Stadt genoot,
Hy ciert Minerva's Tempel
Met zynen eersten Stempel,

Daar

1740. Maart.

Daar Kosters schild op staat,
De Druk-Pers tot çieraad.
Drie Eeuwen zyn verlopen,
Het Spiegelboek legt open,
Dat Haarlem noch bewaard,
De Pers heeft geen Lauwerieren?
Marsburen wil haar çieren
Met Sterren, Kruis en Zwaard.

P. LANGEDYK, *Factor. Coll. Rethor. Ant. Harlem.*

De Graaf van *Golofkin*, geheime Raad en Extraordinaris Ambassadeur en Plenipotentiaris van de Keizerinne van geheel *Rusland*, aan haar Hoog Mogende kennisse gegeven hebbende van de geslote Vrede tusschen hare Keizerlyke Majesteit en den Turkschen Keizer, is gemelde zyne Excellentie, door haar Hoog Mogende President, uit naam van dezen Staat deswegens gecomplimenteert. 't Placaat van den 31. *December* 1738. tegen Bedelaars, Landlopers, en wel voornaamlyk Pakdragende Joden, Mans en Vrouwen, is voor den tyd van noch een Jaar gecontinueert, ingaande met den 23. *Maart* 1740.

BYZONDERHEDEN.

IN den nacht tusschen den 27. en 28. laatstleden is den Cardinaal *Ottoboni* te *Romen* overleden. Hy is vyftig Jaren Cardinaal geweest, zynde 1689. door zynen Oom tot het Purper verheven, toen hy noch maar 22. Jaren oud was.

Te *Portiers* is de Curé van St. *Michiel*, zynde een Parochie van de Stadt *Libourne*, in den ouderdom van 119 Jaren overleden, hebbende tot aan zyn einde zyn volle verstand behouden en zonder eenige moeite konnen gaan, ook eerst zedert een Jaar wegens zwakheit van 't Gezicht opgehouden van de Mis te celebreren.

Omtrent de Stadt van *Presburg* is in den ouderdom van 125 Jaren overleden, zekere *Jacob Grasmabeyer*, zynde een Vlaminger van geboorte, die Bootsmans-Jongen is geweest op 't Schip van den Hollandschen Admiraal *Piet Hein*, toen deze de Spaansche Silver-Vloot in 't Jaar 1623. veroverde, zynde hy naderhand in dienst van den Keizer geweest.

Men spargeert te *Manheim*, als of den 19. dezer en eenige dagen van te voren by *Hasloch*, 3 uuren van daar, op helderen dag twee Legers, 't eene van *Landau*, en 't ander van den *Rhyn*

 of

1740. Maart. of van de kant van *Mentz* opkomende, gezien waren, die tegen malkander tot in den avond gefchermutzelt hadden en dan gefcheiden waren: d'Amptman van *Haslocb*, die daar gekomen was, zoude zulks, op gefchiede gerechtelyke ondervraging, met Eede bekrachtigt hebben. Doch *Miracula facilius creduntur quam fiunt*. Dat is: *Wonderen worden veel ligter gelooft, dan in der daad bevonden.*

Volgens onze toezegginge in 't vervolgen der felle en ftrenge Vorft en d'uitwerkingen van dien; delen wy hier nevens wederom de berichten des aangaande bekomen.

Den 5. *February* heeft de Heer *Celfius* Profeffor t'*Upfal* in *Zweden* aangemerkt, dat de koude toen zo fel was, dat de *Spiritus Vini* in de Thermometer van *Haukbee* tot op 126 Graden onder o Graad, die de Warmte van kokend heet Water aantoond, was gezakt, waar uit blykt, dat de koude 46 Graden fterker geweeft is als die men gemeenlyk in dat Land heeft, en 57 Graden heviger als de koude, waar door 't Water kan toevriezen; hier by is aan te merken, dat een Glas koud Rivier-Water in den tyd van een halve minuut door de Vorft van boven een korft gekregen heeft, het welk ten opzichte van de kortheit van tyd, hoewel 't Glas in d'ope Lucht ftond, nochtans iets zeldzaams is. De Quikfilver Thermometer van den Heer d'*Ifle* heeft geftaan op 192 Graden onder de Graad der Warmte van ziedend heet Water, en die van den Heer *Reaumur* op 19 Graden onder de Graad van koude, waar door 't Water bevrieft. Men heeft daar zedert den 18. *January* 1732, als wanneer de Thermometer op 125 Graden ftond, geen fterker Vorft gehadt.

d'Onderftaande Obfervatien van de felle koude, te *Haarlem*, gedaan door denzelven Waarnemer, en op den zelfde Mercuriaalfche Thermometer, in onze Byzonderheden van *January* laatftleden gemeld, zyn de volgende:

February, 1740.	*'s morgens.*	*'s middags.*	*'s avonds.*
22 Maandag		*Begind te vriezen*	30 en 1 half.
23 Dingsdag	op 22 en 1 h. Gr.	22 en 1 h. Gr.	12 Graden.
24 Woensdag	9	14	10
25 Donderdag	6 en 1 half	18	13
26 Vrydag	12	28	27
27 Saturdag	32	*Dooiweer.*	

Den

Den 25. passato 's namiddags zyn zeer veel Bargen, Lichters en Roeischuitjes op de *Theems* door de dryvende Ysbergen verbryzelt, wyl men toen een sterke vloed hadt, waar die Ysrotzen of Bergen met zo veel geweld tegen de Vaartugen aandreven, dat zommige t'eenemaal vergruist wierden. De schade door dat dryvende Ys aan de Londensche Brug en Huizen veroorzaakt word begroot ruim 3000 Ponden Sterlings te hebben bedragen. Te *Booth-Wood* dicht by *Rue Lowe* in de Parochie van *Ipstones* is een Yskegel van een bystere grootte geweest, zynde tien Ellen en drie vierendelen hoog en twaalf Ellen dik. Die Kegel is veroorzaakt door een Riviertje, druipende uit een verbazende hoge Rots, welke droppels door de Vorst zodanig op elkander gestapelt zyn, dat ze eindelyk zo een grote Piramide gemaakt hebben. 't Water, dat uit die Rots zypelt, is van die hoedanigheit, dat het grote quantiteiten Mos in Steen verandert. In *Schotland* zyn alle de Riviere met zwaar Ys bedekt, en niet tegenstaande de grote Mildadigheden die men t'*Edenburg*, gedurende die strenge Vorst, aan d'Armen bewyst, zyn die evenwel niet toereikende, om alle te helpen; weshalven dagelyks vele van hen door gebrek en koude sterven; en men heeft daar (als iets zonderlings) in een dag 10 Begraaf-Brieven *pro Deo* verleend. Den 28. 's avonds ten 7. uuren zach men te *Salsbury*, in 't Zuid-Oosterdeel van 't Landschap *Wiltshire*, de Lucht in 't Westen gantsch vurig, zo dat men in den begin geloofde, dat ergens op 't Land een zware brand was; maar tegen 10 uuren schoot dit Verschynzel schielyk na 't Zuiden, en vertoonde zich aldaar noch vreeslyker als van te voren, zo dat men 't zelve erkende als een uitwerking, van de grote koude, Sneeu en Ys veroorzaakt te zyn. 1740. Maart.

In de maand van *February*, laatstleden is in een Dorp by *Torcy*, in *Vrankryk*, een Boere Bruiloft gehouden, waar van 25 Personen zich op 't Ys met danssen wilden verlustigen, maar 't Ys brak en de meeste zyn verdronken.

Te *Parys* vond men byna op alle straten 's morgens Menschen dood, die 's nachts te voren van honger en koude gestorven wâren; ook wâren alle Levensmiddelen excessif duur, kostende 't pond Vlees 20. Sols en d'andere eetwaren na advenant. De Muren van vele nieu geboude Huizen zyn daar gebarsten, de meeste

1740. Maart. Straatstenen gezakt, en onder anderen de Terras in den Tuin van de *Tuilleries* zeer beschadigt. Zedert de felle koude haar Rol daar uitgespeeld heeft, begint die der Ziektens, waar door vele Menschen wechgerukt worden. Van *Amiens* schryft men, dat 30 Soldaten van de Citadelle in een Verwulft door de Damp van een rokende Turf verstikt waren; en eenige Lichamen van dezelve geopend zynde, hadt men 't Hert en de Herzenen zwart en verdroogt bevonden.

Den 12. *February* laatstleden, was de koude te *Milaan* op 't hoogste geklommen, zo dat voor de middag en op den namiddag ten 3 uuren geen Mensch op de Straten te zien was, zynde niemant gewoon zodanigen Vorst te verdragen.

De Keizer heeft den 27. aan alle Opzienders der Bosschen ordre gegeven, van aan alle Armen, die zulks komen te begeeren, 't nodige Brandhout gedurende deze aanhoudende koude voor niet te laten volgen; dergelyken ordre den Abt van 't Klooster *Nieuburg* insgelyks gegeven heeft. Men teld den 12. dezer alleen in de Bosschen rondsom de Stadt *Wenen* over de 5000 stuks Wild, die men dood gevroren, of van den Honger en Dorst gecreveert, gevonden heeft; zo dat men vreest, dat de Wildbanen overal voor eenige Jaren zullen geruïneert en de Jacht-Divertissementen daar door grotelyks vermindert zyn; doch de Landlieden zullen zich daar over juist niet veel bedroeven, vermits dezelve van de grote schade, die d'overgrote menigte van die Dieren hunne Akkers, Weilanden en Wynbergen toebraght, en de Jagt-Ongemakken voor een ruimen tyd zullen bevryd zyn.

In 't Hanoversche begon men de schadelyke uitwerkingen en de gevolgen van de felle en langdurige Winter eerst in 't midden dezer maand te bespeuren, door de toenemende ziektens onder Menschen en Vee, schaarsheit der Levensmiddelen enz.

Den 13. dezer 's namiddags bevond men te *Manheim* dat de Vorst door eene zware en gedurige stortregen in Dooyweer begon te veranderen. 't Ys in de *Neckar* brak omtrent die Stadt 's nagts tusschen Maandag en Dingsdag met zo groot geweld, dat men voor een algemene Overstroming bedugt was, 't welk ook waarlyk geschied zou wezen, indien niet de *Rhyn* kort daar na mede los geraakt was: Ondertusschen heeft dit Dooyweer even-

wel

wel Schade genoeg veroorzaakt, want na dat het Ys van de *Neckar* een myl van daar omtrent *Heidelberg* even als een Berg op malkander geworpen en dus de loop van 't Water gestremd hadt, nam die Rivier een anderen weg en overstroomde 't gantsche platte Land tot aan *Neckarau*, alwaar zich dezelve met den *Rhyn* vereenigd, zo dat men van *Manheim* naar *Heidelberg* niet als door een groten omweg en met veel gevaar kon komen, zynde 't Land van de Poort van *Heidelberg* af tot aan die van *Schwetzingen* geheel onder Water gezet; maar dit alles komt noch niet in vergelyking met den slegten Staat, waar in men zich toen te *Mentz* bevond, want vermits 't Ys aldaar noch niet gebroken was, zach men niet alleen d'Ys-Schollen, die van boven derwaarts afkomen, by wyze van gehele Bergen op malkander gehoopt, maar 't Water wierd ook met zo veel geweld buiten zyne Oevers gedreven, dat byna de gehele Stadt overstroomd wierd. 1740. Maart.

Te *Leipzich* en in die Landstreek hadt men gedurende de laatste felle koude verscheide malen 's nachts donder Weer gehadt.

Den 1. dezer wierd te *Francfort*, van de Knechts van 't Kuipers-Gild een Wyn-Vat van 18, en van de Leerjongens een van 9 Amen op 't Ys in den *Mein* vervaardigt, wordende daar by aan d'Aanschouwers van Fatzoen rode en witte Wyn geschonken: De Knechts en Jongens hielden ververvolgens een Hoepel-Dans op 't Ys, waar mede dezelve den 2. in de Stadt continueerde: De gemelte Vaten wierden aan den Magistraat geschonken, versiert zynde met de volgende Opschriften: Als op 't Vat der Knechts, namentlyk dit:

Aus rauhem Holtz ward ich gemacht /
Den ersten Mertz zur Fastennacht
In dem 1740 Jaar auf dem Eys /
In einem Tag mit grossen fleiss.

Op het Vat der Leerjongens dit:

Ein Wunder-Fass solt ich nich seyn;
Die Werkstat war das Eys im Mayn /
Wie man mich siet / so ist den Jungen
In einem Tag ihr Werk gelungen.
ZVr FastnaChts LVst In IeneM Iahr /
VVozIn DIe raVhe KäLte VVar.

1740. Maart.

Den 14. 's middags is 't Ys in den *Mayn-Stroom* met groot gevaar los gegaan, en 't Water zodanig opgezwollen, dat het door alle de Stadts-Poorten aan de Meynkant indrong; maar is tegen den avond wederom gevallen, na dat het meeste Ys op de Oevers gedreven was, alwaar 't als opgestapelt lag. 't Zelve heeft zich by *Mentz* vastgezet en is tot den 19. staande gebleven; hebbende ondertusschen de Wateren de Landen wyd en zyds overstroomt; dergelyken ook te *Manheim* en *Heidelberg* geschied is, van welke laatste Stadt het Bakkers-Gild noch den 4. dezer een Bak-Oven midden op 't Ys van den *Neckar-Stroom* opgerecht, en den volgenden dag Roggen- en Tarwen-Brood gebakken, en daar van een Proef tot Present aan den Keurvorst van de *Paltz* naar *Manheim* gezonden hebben, en 't overige aan d'Armen uitgedeelt.

Te *Ceulen* was den 12. 't Water in den *Rhyn* noch zo laag als men ooit gezien heeft; maar zedert is 't zodanig gewassen, dat het reets in de Stadt begint te komen. Te *Dusseldorp* en *Neus* hadt zich een Ys-Dam gezet, waar door 't Water zo hoog wierd, dat het over Dammen en Dyken heen spoelde en de Landen overstroomde, zo dat zelfs in de gemelte Steden de Huizen tot aan de helft onder Water stonden; maar den 18. vernam men, dat het wederom zakten.

Te *Stokholm* hadt men zedert den 1. dezer zacht Weer gehadt, doch 's weeks te voren was noch een Veld Predicant die daar met een Slede na 't Land reed, om een Vriend te bezoeken, van eenige Wolven aangevallen, en al hoewel hy met Schiet-Geweer voorzien was, en een doodschoot, wierd hy doch noch van d'anderen verscheurd en verteerd.

In de Byzonderheden van de voorgaande Maand hebben we gezien een Paleis van Ys gemaakt, en de Keizerin van *Rusland* vertoond: maar ziet hier een ander Stuk door een Liefhebber van *Mars* uitgevoerdt, namentlyk de Lieutenant van *Meinerts*, welke te *Lubek* voor de Holsteinsche Poort van die zelve Stoffe hadde vervaardigt een *Leeu*. Deze *Leeu* was 7 Voeten lang en van eene zo fraje proportie, dat een Beelthouwer hem niet beter uit een blok Marmer zou konnen hakken. Rondom den *Leeu* zach men een Bolwerk, en op 't zelve 5 stukken Canon, als mede een Schilderhuis, en daar in een Soldaat in zyn volle uitrusting,

ning, te samen van Ys en Sneeu, zynde alles met zo veel kunst gemaakt, dat zulks zeer veel Menschen derwaarts lokte, om het te zien. 1740. Maart.

In *Braband* en *Vlaanderen*, is 't wegens de harde Vorst, in de gepasseerde Maand, zodanig gesteld geweest, dat de Roveryen ten platte Lande, ten opzichte der Elende onder 't gemene Volk, van dach tot dach groter wierden; zynde kortelings een Koopman van *Maastricht* omtrent *Tierlemont*, en een Vleeschhouwer omtrent *Wavre* vermoord gevonden. De Magistraat van *Brussel* heeft (den 10.) om in de duurte van 't Brood, zo veel mogelyk te voorzien en d'elende der Armen te hulp te komen, bevolen, dat die genen die Koorn-Magazynen hadden, tweemaal ter week 't Koorn te Markt moeste brengen, om 't zelve tot een gezette Prys te verkopen, op pœne van confiscatie en arbitraire Geldboete. Dit Reglement was ongemeen goed, en, men mocht (aldaar maar) wenschen, dat d'Abdyen * die overvloed van Koorn hebben, ter nakominge van 't zelve insgelyks konden verplicht worden.

Men hadt aldaar den 15. de Wateren welke zedert 12. weken beslioten geweest waren, door een expres gemaakte Ysbreker, door 38 Paarden getrokken, in de Vaart na de *Schelde* gebroken.

Voor 't laatste zullenwe hier als iets aanmerkelyks, byvoegen, boven en behalven d'elenden in ons Vaderland voorgevallen, en menigvuldige mildadigheden ten dien opzichte rykelyk bewezen, dat

* 't Heeft myne opmerkinge verdiend, wanneer in de Berichten wegens de felle koude en de gestadige hulpe, door Koningen, Vorsten, Prinsen, Staten, Edele en andere min of meer gegoede Lieden, boven de genen die vermeld zyn, gezien hadde, dat ik heb bevonden, dat hunne Mildadigheden aan de noodlydende by uitnemenheit groot geweest zyn, en daarom ook met recht verdienen hier pryswaardig gedacht te moeten worden: Maar aan d'andere kant is mede waar, dat ik geen een bericht geleze hebbe waar by een eenige van de Vette Abdyen, als hier boven uit *Brussel*, noch een eenig Vet en Ryk Klooster, niet tegenstaande zy Millioenen bezitten, in die allerstrengste Vorst aan d'Elendigen, eenige de minste Penningen hebben verstrekt om dezelve in hunne bedroefden Toestand te hulpe te komen of in hun Lyden verquikkingen toe te voegen, en daarom met d'uiterste verontwaardiging hier ook gedacht moeten werden.

1740. Maart. dat den 21. *January*, een Paart en Slee over de Zee van *Stavoren* tot *Enkhuizen* quam; als mede twee Personen met Handsleden uit *Vriesland* (zynde toen 't Ys over al Sterk genoeg) dewelke den 22. weder vertrokken, maar omtrent halfwegen *Stavoren* gekomen brak het Ys met een Noordweste Wind aan schotzen, makende een gat daar een Schip zoude in hebben konnén laveren, vier Man sprongen uit de Slee daar 't Paard voor was op 't vaste Ys, latende dus Paard en Slee, daar noch een Vrou in was, nevens de Handsleden op d'Ysschots, welke met de stroom wechdreef; gemelde vier Personen, die zich dus op 't vaste Ys gesalveert hadden, quamen t'*Enkhuizen*, nemende een ander Paard en Slee, (waar op zy een Boodje laden,) en reden na d'opening van 't Ys, en holpen dus deze Vrou; vervolgens heeft men een Ys-schuit gezonden, om de Menschen met de Handsleden te helpen, 't welk tegens den avond ook gelukte. En niettegenstaande zederd verscheide Sleden uit *Vriesland* zyn gekomeu, over de Zuider-Zee, zo munt doch den 26. *January* boven anderen uit, dien dag zyn van *Stavoren*, als mede van veel andere Plaatzen in *Vriesland*, 160 Sleden aangekomen over dito Zee, daar nooit Exempel van is geweest: Dien dag waren ook op Zee wandelende, na gissing by de 3 à 4000 Menschen, om die Sledevaart te zien, 't was ook of *Enkhuizen* van *Vriezen* was opgepropt, zynde 't Ys van daar op *Stavoren* zeer goed om te ryden, zo dat men in een en een half uur derwaarts komen kon: Dien zelven dag waren ook van d'onder *Enkhuizen* leggende Dorpen en elders 50 Sleden na *Stavoren* gereden om pleisier: Ook is een Vrous-Persoon van *Hinloopen* op een Prikfleetje t'*Enkhuizen* gekomen; en dien zelven dag 's namiddags om 3 uuren wederom na *Stavoren*, en verder na *Hinloopen* vertrokken. Men had daar toen veel zeldzaamheden, te veel om te melden, doch een vrezelyke Zee met Ys.

APRIL

1740.
April.

A P R I L.

GROOT-BRITTANNIEN.

1 d'OMSTANDIGHEDEN wegens 't veroveren van *Porto Bello*, door den Vice-Admiraal *E. Vernon*, zyn van hem per Expresse aan den Hertoch van *Newcastle*, eenen der eerste Secretarissen van Staat. door den Capitein *Rentone* met een Brief afgezonden, gedateert aan 't Oorloch Schip de *Burford* in de Haven van *Porto Bello* den 23. *December* 1739. Luidende als volgt:

Den 16. *November* zeilde de Vice Admiraal *Vernon* van *Jamaica* met d'Oorlochschepen de *Burford*, *Hamptoncourt*, *Prinses-Louisa*, *Worcester*, *Strafford*, *Norwich* en *Scheerness*, 't laatste van de welken hy beval, op de hoogte van *Chartagena* te gaan kruizen.

Den eersten *December* quam hy tegen den avond in 't gezicht van *Porto-Bello*, zynde op zynen togt door tegenwind opgehouden. Vermits 'er dien avond weinig wind was, en nochtans een zeer holle Zee, liet hy zes mylen van 't strand 't Anker vallen, uit vreze van oostwaarts van den Haven gedreven te worden.

Den 2. 's morgens zeilden d'Admiraal in slagorder scherp by de wind, hebbende de nodige orders gegeven tot den aanval; maar de wind een streek van 't oosten hebbende, was hy genoodzaakt, zyne attaque te bepalen tot het *Tzere Fort* alleen, dicht by 't welk het Esquader door Kapitein *Rentone* gelootst wierd.

De Commandeur *Brown*, in de *Hamptoncourt*, die d'attaque bestierde, queet zich als een Officier van ondervinding en kloekmoedigheit, en door Kapitein *Herbert* in de *Norwich* en Kapitein *Mayne*, in de *Worcester*, na behoren gevolgt zynde, merkte d'Admiraal, dat de Spaanschen uit verscheide gedeeltens van 't Fort de vlucht namen, waar op hy het scheeps Zein gaf voor de Boten, waar in de Soldaten waren, om zo spoedig als mogelyk te landen; terwyl hy 't Fort naderde, om 't zelve te beschieten. d'Admiraal zo dicht als hy konde by 't Fort gekomen zynde, 't welk was onder 't bereik van een snaphaanschoot, moesten de Vyanden wel haast hunne benede Batteryen verlaten, van dewelken zy ons 't meeste konden quaad doen, behalven ook dat de Soldaten daar door zonder gevaar konden aan land stappen, 't welk dan ook, zo als de Vyanden naderhand hebben bekent, de voornaamste oorzaak was van 't verlaten van die Batteryen, alzo 't klein Geweer van de vorige

1740. April. Schepen dezelven niet hadden bereikt, offchoon door 't Canon van die Schepen 't opperste gedeelte van 't Fort zeer beschadigt was. Vermits de Boten dicht by 't Admiraalsschip quamen, beval hy hen, direct na de Wal te gaan tot onder de muren van 't Fort, offchoon 'er geen bresse geschoten was; en dit quam t'eenemaal met zyne verwachting overeen, alzo daar door een algemene verslagenheit onder de Vyanden wierd veroorzaakt, nemende d'Officiers en Soldaten, die by de beneden Battery gepofteert waren geweest, de vlucht na 't oppergedeelte van 't Fort, daar zy een Vaandel opstaken, om te capituleren. d'Admiraal antwoordde met een witte Vlag, maar 't duurde eenigen tyd eer hy zyn eige manschap en die van de *Strafford*, Kapitein *Trevor*, die hem volgde, in 't schieten stuiten kon.

De Matrozen waren midlerwyl op de muren van de lage Battery geklautert en hadden de Vaandels daar van afgehaalt, waar na zy de Soldaten na zich toetrokken, aan dewelken de Spaanschen, die na 't oppergedeelte van 't Fort gevlucht waren, zich kort daar na op genade en ongenade overgaven. Deze bestonden alleenlyk uit 5 Officiers en 35 Gemenen, die 'er van ruim 300 waren overig gebleven, zynde d'overigen gedood of gequetst, of gevlucht.

De Schepen, die voor den Admiraal waren henen gezeilt, waren te lywaard afgezakt, tot buiten het gezicht van 't Kasteel *Gloria*, maar 't Admiraalsschip voor 't gemelde Kasteel bloot leggende, schoten zy uit een van hunne langste stukken Canon onophoudelyk op hem, tot diep in den nacht, maar 't gemelde stuk niet recht gestelt zynde, vielen de meeste kogels voor hem in Zee, of vlogen over hem heen, gaande een kogel alleen door 't hoofd van de Voorsteng, even boven het touwerk, zulks dezelve geen schade deed.

d'Admiraal ziende dat zy voortgingen met schieten, probeerde eenige van zyne lage Stukken op hen, die nieu zynde, boven alle verwachting waren, dragende over 't Kasteel *Gloria* tot in de Stadt daar een kogel vloog door 't Huis van den Gouverneur, en eenige door andere huizen.

Dit gelukkig begin was verzelt van een zeer klein verlies, zynde slechts drie Man gedood en vyf gequetst aan Boord van 't Admiraalsschip, 't zelve getal gedood en gequetst aan Boord van de *Worsester*, terwyl een Man beide zyne benen verloren had aan Boord van de *Hamptoncourt*. d'Andre Schepen hadden gene doden of gequetsten, en maar twee Soldaten wierden gequetst, toen ze de landing deden, een van dewelken kort daarna aan zyne wonden overleden is.

Den

Den volgenden morgen, zynde den derden, begaf d'Admiraal zich aan Boord van den Commandeur *Brown*, werwaarts alle de Kapiteins mede ontboden wierden, om zamen te beraadslagen, en de nodige orders te geven tot het naderen der Schepen dienzelven nacht, om 't Kasteel *Gloria* den nacht daar aan, aan te tasten, wyl het niet doenlyk was, zulks by dag t'ondernemen. Maar hier in wierdenze belet, dewyl de Vyanden een witte Vlag lieten waaijen van 't Kasteel *Gloria*, en een Boot afzonden met een Vlag van Treves aan den Admiraal, brengende d'Adjudant van den Gouverneur en een Lieutenant van een Oorloch Schip de getekende Conditien, op dewelken zy verzochten te Capituleren. In antwoord op dezelven ontwierp d'Admiraal onmiddelyk de voorwaarden, op dewelken hy hen tot de Capitulatie wilde toelaten, en zond dezelven te rug, verlenende hen maar eenige uuren van beraad, en binnen den bepaalden tyd namen zy d'aangebode conditien aan. En voor den avond op *Donderdag* den 3 *December*, zond d'Admiraal den Kapitein *Newton*, die het detachement Soldaten van *Jamaica* commandeerde, met omtrent 120 van Man dezelven, die zo voort bezit nam van 't Kasteel *Gloria* en 't Fort *St. Jeronimus*, zynde d'overige Fortressen, die den Haven van *Porto Bello* dekten, leggende het Kasteel *Gloria* beneden en 't Fort *St. Jeronimus* boven de Stadt. 1740. April.

„ Articulen van Capitulatie, door den Heer *Eduard Vernon*, Vice Admiraal van de *Blauwe Vlag* en Bevelhebber *en Chef* van de Britsche Oorlochschepen in de *Westindiën*, en door den Commandeur *Brown* ingewilligt aan Don *Francisco Martines de Retez*, Gouverneur van *Porto Bello*, en aan Don *Francisco de Aboroa*, Commandant van de Kustbewaarders aldaar den 3 *December* 1739".

Articul I. Dat de Bezetting zo als ze verzocht heeft, zal mogen uittrekken, doch zo dat de Troupen des Konings van *Groot-Brittannien* in bezit zullen worden gestelt van 't Kasteel *Gloria*, voor 4. uuren 's avonds en de Bezetting uit trekken morgen ochtend ten tien uuren.

Dat d'Inwoonders mogen vertrekken, of blyven na hun believen, onder belofte van volkome zekerheit voor henzelven en hunne goederen.

II. Dat de Spaansche Soldaten een Waght mogen hebben, zo ze zulks nodig achten.

III. Dat ze twee Stukken Canon op Affuiten mogen met zich nemen, zo als ook Buskruid voor tien schoten elk, en brandende Lonten.

IV. De Poorten van 't Kasteel *Gloria* moeten volstrekt in bezit zyn der Troupen des Konings van *Groot-Brittannien* ten vier uuren, en de Spaansche bezetting zal in alle veiligheit blyven voor hunne

1740. April. ne Perſonen en goederen ter tyd toe, die tot hunnen uittogt beſtemt is, en mond behoeftens en ammonitie voor hunne veiligheit met zich nemen,

V. Dat de Schepen met hunne uitruſting en Geweer volſtrekt overgelevert zullen worden ten dienſte van zyne Britſche Majeſteit, maar dat alle d'Officiers, Soldaten en Matrozen drie dagen zullen hebben, om met alle hunne perſonele goederen te konnen vertrekken, zullende ſlechts een Officier op elk Schip toegelaten worden, om bezit voor den Koning onzen Meeſter te nemen, en te zien, dat dit Articul behoorlyk werde nagekomen.

VI. Dat de bovengemelde Articulen in alle de delen uitgevoert en 't Kaſteel *St. Jeronimus* op dezelve wyze als voor 't Kaſteel *Gloria* bedongen is, in bezit genomen zynde, de Geeſtelykheit, de Kerken en de Stadt in alle hare immuniteiten en eigendommen beſchermt en bewaart zullen worden, en dat alle de reets gemaakte Gevangenen in vryheit zullen worden herſtelt, eer en alvorens wy den Haven verlaten.

Gegeven onder onze handtekening aan Boord van 't Oorlochſchip de *Burford*, in den Haven van *Porto-Bello* den 3. *December* 1739.

E. Vernon. *Cha. Brown.*

Daar lagen in den Haven twee Spaanſche Oorlochſchepen van twintig Stukken Canon ieder, en een Snauw; doch 't Volk van die Schepen ziende den regulieren en ſtoutmoedigen aanval, en wanhopende, in ſtaat te zyn, om zich zelven te verdedigen, plonderde in den nacht tuſſchen den eerſten en tweden *December* de Stadt, en pleegde grote buitenſporigheden.

D'Amiraal nam van de verſcheide Fortreſſen aan Boord van zyne Schepen 40 Stukken metaal Canon, 10 metale Veldſtukjes, 4 metale Mortiers en 18 metale Steenſtukken, en liet 't Kruid en Lood, uitgezonderd 122 Vaten Buskruid, die hy beſteedde tot het opvliegen van Mynen, door dewelken alle de Veſtingwerken van de Forten t'eenemaal geſlecht, en de Haven gantſch open en zonder eenige verdediging gelaten wierd.

Tien duizend Daalders, die aangekomen waren, om de Spaanſche Troupen te *Porto-Bello* te betalen, vielen in d'Admiraals handen, die ze onder zyne Majeſteits Troupen deed uitdelen, om ze verder aan te moedigen.

Den 8. *December* wierd d'Amiraal te *Porto-Bello* verſterkt door 't Oorlochſchip de *Diamant*, Kapitein *Knowles*, en den 10. door de *Wind-*

Windsor, Kapitein *Berkeley*, en d'*Anglesea*, Kapitein *Reddish*, hebbende aan de *Leward-eilanden* orders gelaten voor de gemelde Schepen, om hem te volgen. 1740. *April.*

De voornaamste Ingenieur omtrent 't maken der Mynen was Kapitein *Knowles*, van de *Diamant*, en deze wierd geholpen door Kapitein *Boscawen*, die verzocht had, op dien krygstogt als vrywillige te mogen dienen, zynde deszelfs Schip de *Shoreham* niet bequaam tot den Zee-dienst, zo als ook door den Heer *Barnes*, Schryver van de *Worcester*, die als Officier in d'Armée gedient hebbende, by deze gelegenheit van groten dienst was. De Commandeur *Brown* had de voornaamste bestiering over de slechting van 't Kasteel *Gloria* en van 't Fort *St. Jeronimus*, en de Heer *Watson*, Kapitein van 't Admiraalsschip nam d'uitvoering op zich van al 't geen aan 't *Yzere Fort* moest worden verricht, 't welk op een Rots gebouwt was. De muren van de lage Battery, die beplant was met 22 Stukken Canon, waren negen voet dik, en de steen zo hard, dat men veel moeite had, daar door hene te breken, en noch veel meer, om een Myn te maken. De Vestingwerken van 't Kasteel *Gloria* bestonden uit twee reguliere Bolwerken en een Gordyn tusschen dezelven, bezet met 22 stukken Canon, buiten en behalven 8 Stukken Canon, die den mond van den Haven bestreken. Alle d'andere Stukken Canon, stonden op de morassische Plaatzen der beide Kastelen, en hunne Battery van *St. Jeronimo* maakte het in den Haven zeer moeijelyk en gevaarlyk.

Uit aanmerking van de diensten, door Kapitein *Rentone* bewezen, die in dezen Krygstogt voor Loots ageerde, heeft d'Admiraal geraden gevonden, hem aan te stellen tot Commandeur van de Spaansche Snauw, die in den Haven van *Porto-Bello* is genomen, en zyne depeches met hem in de gemelde Snauw na *Engeland* te zenden; de twee Oorlochschepen van 20 Stukken Canon ieder, die tot Spaansche Kustbewaarders gedient hadden, zyn op order van den Admiraal toegetakelt, en hy heeft ze met zich genomen..

Den 17. *December* wierd d'Admiraal te *Porto-Bello* versterkt door 't Oorlochschip de *Sheerness*, Kapitein *Stapleton*, 't welk op de hoogte van *Carthagena* gekruist en genomen had twee Schepen met mond en krygsbehoeften voor *Carthagena*. De Kapitein *Stapleton* Water ingenomen hebbende, wierd door den Admiraal tot den vorigen kruistogt te rug gezonden.

Gedurende 't verblyf van den Admiraal te *Porto-Bello* zond hy een Brief aan den President van *Panama*, eisschende d'ontslaginge van de Factoors of andere bedienden van de Zuidzee Compagnie, die daar gevangen zaten, en de President van *Panama* zond een Of-

1740. April. ficier met de Factoors *Hampbreys* en *Wrigt*, als mede met d'overige Bedienden van de Zuidzee Compagnie, die te *Porto-Bello* aan den Admiraal wierden ter hand gestelt.

De Gouverneur en Inwoonders van *Porto-Bello* zyn ten hoogsten voldaan geweest over de zonderlinge menschlievendheit en edelmoedigheit, met dewelken zy door den Admiraal en 's Konings Esquader zyn gehandelt.

Den 24. *December* zeilde de Vice Admiraal *Vernon* met zyn Esquader van *Porto-Bello* na *Jamaica*, en den 8. *January* op de hoogte van *Carthagena*, zond hy Kapitein *Rentone* in de Spaansche Snauw na *Engeland*, die zo men verneemt, de *Triomf* genaamd is.

Door 't slechten van de Forten van den Haven van *Porto-Bello* zal 't in de macht van *Groot-Brittannien* zyn, den Spaanschen te beletten, den gemelde Haven weder te versterken, of van eenigen dienst te maken, door slechts om de twee maanden een Oorlochschip van 20 Stukken Canon van *Jamaica* derwaarts te zenden.

D'Admiraal *Vernon* zei in de laatste zitting van 't Parlement, toen 'er zwarigheit gemaakt wierd wegens 't vermeesteren van *Porto-Bello* met een kleine Zeemacht, dat hy aannemen wilde, die Vesting, hoe aanzienlyk dezelve ook was *met zes Oorlochschepen* alleen wech te nemen, en hy is ook zyn woord nagekomen. Kapitein *Rentone* heeft 200 Ginies tot een vereering bekomen voor 't overbrengen van die aangename tyding, en men verneemt, dat het gebied over een Oorlochschip van 60 Stukken Canon aan hem zal worden opgedragen.

Men verzekerd, dat onder de genen, die zich te *Porto-Bello* aan den Admiraal *Vernon* overgaven, diezelve Karel geweest is, die eenige jaren, den Kapitein *Jenkins* d'ooren afgesneden, en hem anderzints onmenschelyk gehandelt had. Hy wierd kenbaar door een Matroos van 't Schip van den Admiraal, die hem daar van verwittigde. d'Admiraal liet dien Karel voor zich komen, en bestrafte hem zeer scherp wegens zyne wreedheit, en voegde daar by, „ dat vermits hy zyn woord had gegeven, dat de Per-
„ sonen van alle de genen, die zich quamen over te geven, vei-
„ lig zouden zyn, hy voor dien tyd ook vry was, maar dat zo
„ hy hem ooit weder quam t'ontmoeten, hy verwachten moest,
„ dat

„ dat hy na verdienste zou worden gehandelt "; eindigende met te zeggen, „ dat een edelmoedig Vyand altyd eene edelmoedi- „ ge behandeling van hem hadt te verwachten, maar dat hy „ eene onmenschelykheit zo als de zyne was, nooit konde ver- „ geven ". 1740. April.

Den 28. deden de Lords de toestemming van de Gemeentens vragen, om de Koning by Addres geluk te wenschen wegens deze gelukkige Overwinning, zynde 't zelve als volgt:

Zeer genadige Souverein,

Wy Uwe Majesteits schuldpligtigste en getrouwste Onderdanen de Geestelyke en Wereltlyke Lords, als mede de Gemeentens in 't Parlement vergadert, wenschen Uwe Majesteit geluk over den roemrugtigen uitslag zyner Wapenen in de *West-Indiën* onder 't Bevel van den Vice-Admiraal *Vernon* by 't inkomen in de Haven en 't veroveren van de Stadt *Porto-Bello*, als mede by 't slegten der Forten en Castelen, die daar toe behoorden, alleenlyk met zes Oorlochschepen.

Deze Onderneming zo verstandig overwogen en zo dapper uitgevoerd moet noodzaaklyk een zeer grote Vreugde veroorzaken onder alle zyne Majesteits getrouwe Onderdanen, vermits dezelve de redelykste hope en verwagtingen medebrengt, dat door Godes Zegen en door Uwe Majesteits Raadsbesluiten en Wapenen, zulks gevolgd zal worden door andere zeer gewigtige Voordelen, en veel zal toebrengen om te verkrygen de wezentlyke en kragtdadige zekerheit van de regtvaardige Rechten der Scheepvaart en Koophandel, behorende aan Uwe Majesteits Onderdanen, tot welker behoudenis Uwe Majesteit in dezen noodzaaklyken Oorloch getreden is.

Op dit Addres heeft het den Koning behaagd t'antwoorden.

Lords en Edellieden,

Ik dank UL. voor de plichtmatige Gelukwensching over dit gevolg, 't welk zo veel tot d'Eer en 't belang van myne Kroon en Koningryken verstrekt. 't Genoegen, 't geen UL. over de Maatregelen, die Ik genomen heb, uitdrukt, is myn zeer aangenaam.

't Ad-

1740. *April.* 't Addres van den Lord Major, Aldermans en Breden Raad van de Stadt *Londen*, wegens de gemelde bemachtiging van *Porto-Bello* aan den Koning overgeleverd, luid als volgd:

Met believen van uwe Majesteit,

Wy uwe Majesteits zeer schuldplichtige en getrouwe Onderdanen de Lord Major, Aldermans en Vroedschap, in een breden Raad vergaderd, smeken verlof, uwe Majesteit geluk te wenschen wegens 't roemruchtig succes van uw Majesteits Vloot in de *West-Indiën*, onder 't bevel van den Vice-Admiraal *Vernon*, die alleenlyk met zes Oorlochschepen, en de hulp van omtrent tweehonderd Soldaten van *Jamaïca*, in den Haven ingelopen is en de Stadt *Porto-Bello* wechgenomen heeft, slechtende en met den grond gelyk makende alle d'onderhorige Forten en Kastelen, venielende of met zich nemende alle de Stukken Canon, met dewelken dezelven bezet waren, en handelende terzelver tyd d'Inwoonders met d'uiterste menschlievendheit, openende hunnen Haven en uit de gevangkenis verlossende uwe Majesteits Onderdanen, in dienst van de Zuidzee Compagnie, te *Panama* onrechtvaardig aangehouden.

d'Uitvoering van dien gewigtigen dienst met zo een kleine macht, en met zo veel onverzaagtheit, moet zekerlyk strekken tot roem van uwe Majesteits Wapenen, en den Vyand schrik aanjagen, die nu by ondervinding overtuigt zal zyn, wat verkeert denkbeeld hy ook van de lange verdraagzaamheit van deze Natie mag hebben opgevat, dat de Zeemacht van *Groot-Brittannien* nu eindelyk in 't werk gestelt zynde, in staat is, krachtdadig met 'er daad de Glorie van uwe Majesteits Kroon te verdedigen, 't ongelyk, uwe Onderdanen aangedaan, te wreken, en d'Eer van de Britsche Vlag te herstellen.

Dit gelukkig begin des Oorlochs moet aan uwe Majesteits getrouwe Onderdanen geven de redelykste verwachting, dat ze door uwe Majesteits wyze applicatie van uwe macht, in verdere achtervolging van diezelve kloekmoedige maatregelen zulken gelukkigen uitslag verkrygen zullen, dat uwe Majesteit in bezit zal worden gestelt van eene wezentlyke en krachtdadige verzekering en veiligheit voor de Vaart en Handel van uw Volk.

Wy achten 't op eene byzondere wyze, als representativen van 't grootste Handeldryvende lichaam der Natie, ons plicht te zyn, uwe Majesteit te verzekeren, dat wy blymoediglyk onze uiterste krachten zullen inspannen, ter ondersteuning van eenen Oorloch, zo

zo noodzaaklyk voor de bescherming van onzen lang belemmerden Koophandel, en begonnen op 't eenparig verlangen van alle uwe Majesteits Onderdanen. 1740. April.

De Koning antwoordde op dit Addres.

Ik dank u voor uwe gelukwensching. Gy hebt geen reden te twyfelen, of ik zal in alle myne maatregels, zo als ik tot nu gedaan heb, eene behoorlyke achting hebben voor d'Eer en 't belang van myne Kroon en Koningryken en voor de veiligheit en bescherming van alle myne Onderdanen.

Aangaande de verdere aanmerkelyke byzonderheden in 't veroveren van *Porto-Bello*; mitgaders de roemruchtige Krygsverrichting door den Admiraal *Vernon*, is door d'onderstaande Brief, geschreven aan Boord van 't Oorlochschip de *Burford*, aan een Vriend te *Londen*, wereltkundig gemaakt.

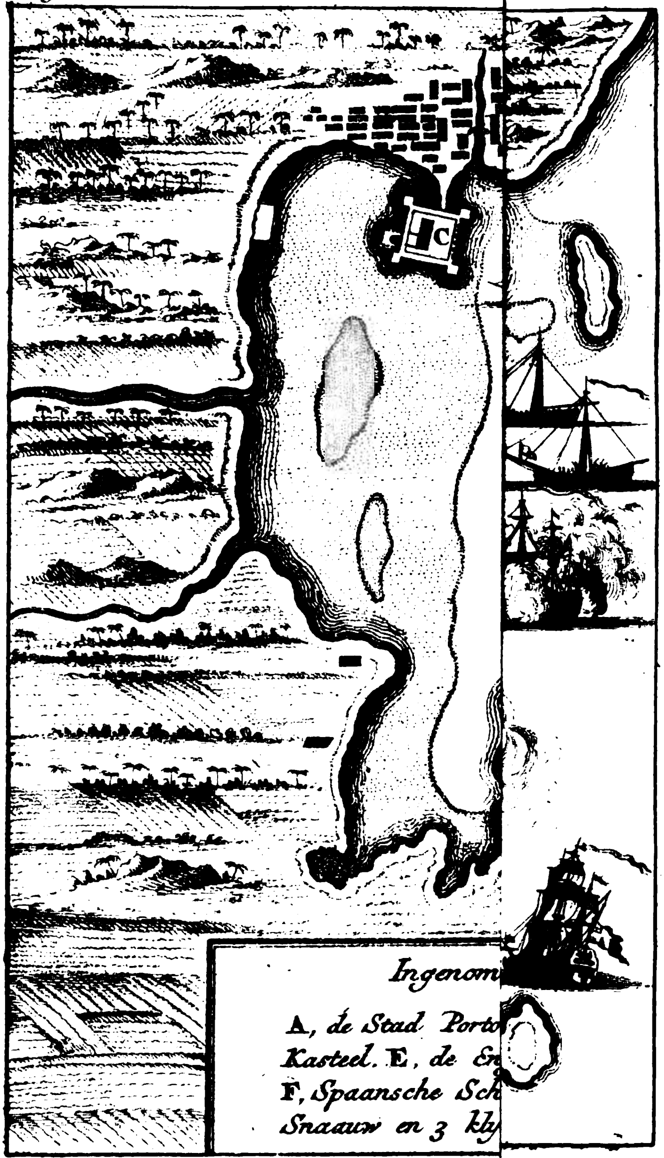
MYN HEER,

Volgens myne belofte, op myn vertrek UEd. gedaan, geef ik my d'Eer, u door deze kennis te geven, dat den 3. *November* na een ongemeen aangename reis, behouden in den Haven van *Port Royal* gearriveert ben. De vyandlykheden waren vyf weken voor onze komst in *Jamaïca* door onze Vloot onder den Commandeur *Brown* reets tegen de Spaanschen gepleegt en verscheide Pryzen gemaakt; zulks onze verlegenheit zeer groot was, van door de Kustbewaarders aangetast te zullen worden, toen wy langs de Kusten van *Porto Rico* en *Hispaniola* passeerden, zynde zonder Convoy, doch die bekommerdheit verdween wel haast, door 't vermaak, dat wy hadden, by 't Oorlochschip de *Diamant* te komen, 't welk een groot Registerschip van *Vera Crux* na de *Havana* moetende, geladen met een schat, ter waarde van 40000 Pond Sterlings, met een Tou achter na zich sleepte. Ook hadt de *Diamant* een anderen Prys by zich, zynde een Brigantyn, geladen met Mondbehoeften, maar op verre zo veel niet waardig, als 't Registerschip.

Toen wy die Zeilen allereerst omtrent Caap *Morant* ontdekten, waren wy byna radeloos, eer men d'Engelsche Vlaggen kon onderscheiden, en gy kunt u onze blydschap beter verbeelden, dan ik dezelve kan uitdrukken, die wy gevoelden, wanneer wy die twee Pryzen met Spaansche Wimpels, onder d'Engelsche Vlaggen als zagen

1740. gen neerduikelen. By dezelven komende, verhaalde Kapitein *Now-*
April. *les* ons, hoe hy die twee Schepen genomen hadt, en braght ons dien avond behouden naar *Port Royal*. Op myne aankomst, wierd ik door den Admiraal verwittigt, dat hy met eenige Schepen van 't Esquader, die in weinig dagen gereed konden zyn; in Zee wilde steken. Ik besloot hier op, aan Boord van deszelfs Schip als Vrywillige te dienen. Op den gelukkigen 16. *November* ligteden wy dienvolgens 't Anker en zeilden naar *Porto-Bello*; de *Burford*, Admiraal *Vernon*; de *Hamptoncourt*, Commandeur *Brown*; de *Louisa*, Kapitein *Waterhouse*; de *Strafford*, Kapitein *Trevor*; de *Worcester*, Kapitein *Main*, en de *Norwich*, Kapitein *Herbert*, zynde twee Schepen van 70, drie van 60 en een 50 Stukken Canon. Op den 21. kregen wy ten tien uuren 's morgens op de hoogte van 12 graden Noorder breedte een Schip in 't gezicht, waar op wy jagt maakten tot vier uuren na de middag; wanneer wy daar by quamen, liet het op den eersten Canonschoot de Spaansche Vlag vallen. Dit Schip was een grote Sloep met Mondbehoeften van *Carthagena* naar *Porto-Bello* gedestineert, en vermits aan alle onze Lootzen de Kusten bewesten *Chaugre* onbekent waren, zo was de Spaansche Loots ons van groten dienst. Op den 27. ontdekten wy vier Zeilen dicht onder de Wal zeer ver van ons af, zulks door 't vallen van den avond wy gene hope hadden, dezelven t'achterhalen, en den volgenden morgen waren ze uit ons gezicht. Wy gisten met rede dat het Kustbewaarders waren van *Porto-Bello*; want alle Zeilen by zettende, om na dien Haven te stevenen, liepen zy daags voor onze aankomst daar binnen, en braghten die plaats in rep en roere, doende al hun Volk aan Land gaan, om de reguliere Troupen in de verdediging der Vestingwerken t'ondersteunen, die wy zo door kunst als uit de natuur ongemeen sterk vonden.

Porto-Bello legt aan 't uiterste einde van de Baai, die ruim een Myl lang en omtrent een halve Myl aan de mond van den Haven breed is; daar een sterk Kasteel en Fort stond op de kant van een steile Rots, met 300 Man en 100 Stukken zwaar Canon voorzien. Op d'andere zyde maar omtrent een Myl verder op, stont het Kasteel *Gloria*, groter dan 't andere, 't welk 't *Yzere Kasteel* genoemd wierd, verdedigt door 400 Man, en 120 Stukken Canon, de meeste van dezelven de grootste, die men ooit gezien heeft. Dit Kasteel stont insgelyks op een zeer hogen Rots, en onder 't Canon van 't zelve en van dat van 't Fort St. *Jeronimo*, 't welk een sterke Battery was; tegen over 't Kasteel *Gloria*, lagen alle de Schepen, tot dien Haven behorende, ten Anker. Maar om u een klaarder denkbeeld van alles te geven, hebt gy aan 't einde van dezen Brief een kleine

C
Ingenom
A, de Stad Porto
Kasteel. E, de En
F, Spaansche Sch
Snaauw en 3 kly

ne afgetekende schets van de Kastelen, Fort, Stadt en Haven, ook van de legging der Schepen, en van de plaats, daar wy 't *Tzere Kasteel* hebben aangetast *. Den 2. *December* bereikten wy ten 2 uuren nademiddag den Haven van *Porto-Bello*, daar de Spaanschen op 't *Tzere Kasteel* de Vlag van uitdaginge geplant hadden; en zo als wy naderhand van hen zelven verstaan hebben, wenschten zy met hert en ziel, dat wy de stoutheit hebben zouden, in den Haven in te lopen, staat makende, dat ze ons in de grond zouden boren, en dat zy niet meer vreesden, dan dat wy een Spiegelgevecht zouden aanrechten, zonder hen 't vermaak te geven, om een kans met ons te wagen.

1741. April.

Zy zagen dan wel haast hunnen wensch volbraght; want de *Hamptencourt*, het welk de voorhoede hadt, ging recht tegen 't Kasteel leggen, en vermits het doodstil was, liet dit Schip 't Anker voor 't zelve vallen, terwyl de Spaanschen daar op schoten; ondertusschen overtuigde hy hun wel haast, dat men bereid en bequaam was, om hen in gelyke munt te betalen, want in omtrent 25 minuten tyds deed dit Schip omtrent 400 schoten tegen 't Kasteel, zulks aan beide zyden niets anders dan vuur en rook te zien was. Toen quam de *Norwich* naast de *Hamptencourt* leggen, en dit Schip wierd op gelyke wyzen ontfangen; en niet tegenstaande 't zelve zo ras en vaardig niet was in 't schieten, als de *Hamptoncourt*, konden wy echter bemerken, dat hare schoten zo wel troffen, dat de Spaanschen naulyks eenen schoot tegen drie van de *Norwich* doen konden. In 28 minuten quam de *Worcester* insgelyks opzeilen, die by de twee anderen 't Anker hebbende laten vallen, ongemeen veel tegen 't Kasteel uitrechtte, hebbende binnen weinig tyds 't opperste gedeelte van 't zelve van boven neer geschoten, en vele Spaanschen van 't Canon verdreven. Wy spoededen ons zo veel wy konden, en quamen voor 't Kasteel met de blauwe Vlag boven aan onze Voorsteng, en de Bloedvlag aan de grote Steng, in 20 minuten na de *Worcester*. d'Admiraal, wiens beleid en kloekmoedigheit naulyks is uit te spreken, beval binnen een half kabels lengte van 't Kasteel 't Anker te laten vallen, volstrekt by hem zelven besloten hebbende, hen t'overtuigen, dat wy gantsch niet vervaart waren voor al 't geen zy doen konden. Niet tegenstaande zy eenige minuten eer wy quamen, weinig Canonschoten gedaan hadden, nochtans als of zy besloten hadden, alle hunnen Heldenmoed teffens tegens de Vlag t'oeffenen; zy verwelkomde ons met een schrikkelyke laag, die op zo een kleinen afstand zynde, met byna elken schoot raak was;

* In welkers plaatze de bygevoegde Afbeelding gesteld is.

1740. April. was; d'een nam wech 't achtersteven van onze Sloep; een twede verbrak een zwaar stuk Canon op ons Bovendek; een derde ging door onze Voorsteng, en een vierde twee duim van onze grote Mast, door de Borstwering van ons Companje, zeer dicht by den Admiraal, en doodde drie Man in een oogenblik, en queste 5 anderen, die by dezelven stonden. 't Liet zich aanzien, als of wy een bloedig gevecht zouden hebben, maar zulks was verre, van onze brave Maats kleinmoedig te maken, die op elk Schip zo ieverig bezich waren met schieten, dat wy hunne begroetinge op zodanige wyze beantwoordeden, dat offschoon de Spaanschen nu en dan een schoot deden, zy ons naderhand geen schade meer veroorzaakten. Wy dreven hen van alle hunne lage Stukken Canon door onze eerste volle Laag, en 't Schip schielyk wendende, gaven wy 'er hen een van Stuurboord in min dan drie minuten tyds en zo vervolgens zes of zeven reizen, op eene wyze dat ze naulyks meer wisten, waar ze waren, terwyl wy 't vermaak hadden, om hen na eene veilige plaats de wyk te zien nemen. d'Admiraal zich van 't voordeel van hunne blohartigheit willende bedienen, deed de Boten uitzetten met onzen derden Lieutenant, den Heer *Broderick*, en omtrent 40 Matrozen, als mede een Compagnie Mariniers en hunne Officiers, en beval hen, onder de begunstiging van 't vuur uit ons Canon, in de Front van hunne lage Battery aan Land te stappen; 't Zein gevende aan twee andere Schepen, om dat voorbeeld te volgen, en deze quamen alle behouden aan de Wal, uitgezondert twee Soldaten, die door 't klein Geweer uit het Kasteel sneuvelden. Een Karel zette zich dicht onder de Wal, terwyl een ander op zyne schouders klom en onder de mond van een Stuk Canon kroop, 't welk de Spaanschen zodanig verschrikte, dat ze 't Geweer neer wierpen, en na den top van 't Kasteel vluchteden, van waar wy zagen, dat ze van achteren weder met Ladders afklommen en in d'uiterste verbaastheit na de Bosschen liepen, om dus hun leven te redden.

Al 't Bootsvolk was in drie minuten na de Landing op de Battery, of Bedding op de Wal, om 'er over te schieten, haalde de Spaansche uitdagings Vlag van boven neer, en plantenden d'Engelsche Vlaggen. De Capitano en d'andere Officiers, die in 't Kasteel gevangen wierden, sloten zich zelven op in een vertrek, maar na dat onze Lieutenant twee of drie Musketschoten door de deur hadt gedaan, openden zy ze ten eersten en baden om lyfsgena. Dus wierd dit *Yzere Kasteel* bemachtigt, door vier Engelsche Schepen, want de *Louisa* en de *Strafford* waren noch niet by ons ge-

gekomen, en zulks in den tyd van twee uuren, welk Kasteel, zo 't in de handen van zo veel Engelschen was geweest, deze dat tegen alle de Spaansche Zeemacht zouden hebben verdedigt. De Forten de *Gloria* en St. *Jeronimo* bleven gedurende de gantsche actie op ons schieten, maar de meeste kogels vielen of voor ons neder, of vlogen over 't Wand hene. Na dat wy van 't *Yzere Kasteel* bezit hadden genomen, zochten wy hen met ons laag Canon te bereiken, en konden bemerken, dat wy in weinig minuten zo gelukkig waren, dat wy hunnen Vlaggestok op 't Kasteel *Gloria* van boven neer geschoten en verscheide Huizen in de Stadt zeer beschadigt hadden. Ook boorden wy een Sloep by 't Fort St. *Jeronimo* en de *Gloria* in den grond. Dit gevecht duurde tot diep in den avond, en maakte een einde van 't zelve, wanneer in een vollen Raad wierd besloten, dat vermits 'er geen wind was, elk Schip dien nacht na de Fortificatien opgewonden of geboegzeert zou worden, om met het krieken van den dag tot een actie te konnen komen; maar wanneer wy ons toen begonnen te bewegen, zagen wy een Boot met Volk na ons toe komen met een Vlag, daar door te kennen gevende, dat ze wilden Capituleren. De Admiraal hoorde hun verzoek, 't welk hier in bestont, *dat de Gouverneur de Stadt, Kastelen en 't Fort wilde overgeven, mits vryheit te mogen hebben met Krygseer uit te trekken, en 't gene hem, 't Guarnizoen en d'Inwoonders toequam, dat elk dat zou mogen behouden, ook de Spaansche Schepen in de Haven leggende.* Dit laatste Articul alleen wierd verworpen, zynde dit *die zelve Schepen*, die aan onze Koopvaarders zo veel schade veroorzakt hadden, waar over zo dikwyls geklaagt is; daar en boven eischte d'Admiraal, dat d'Engelsche Factoors en goederen der Z. Z. Compagnie aan ons zouden worden overgeleverd. 1740. April.

Zy bewilligden zeer gaarn daar in en wy namen dienvolgens bezit van de Schepen en Forten. In 't Kasteel *Gloria* vonden wy 120 Stukken Canon, 200 Snaphanen en Donderbussen, een grote menigte Degens, 200 vaten Buskruid, 4 grote Mortieren, 1000 yzere en kopere Kogels, behalven 't Canon en d'Ammonitie in 't *Yzere Kasteel.* Onder alle deze Stukken Canon waren 'er in 't geheel 87 Metale. In den Haven lagen twee Oorlochschepen van 24 Stukken Canon ieder, een Snauw, gemonteert met 14. Stukken Canon, vier Sloepen, een Petas of Uitlegger, en een halve Galey. Ook hebben wy 't geluk gehadt, omtrent 10000 Daalders te vinden, die aan den Koning van *Spanjen* behoorden, waar na ik onder anderen mede 't vermaak gehadt heb, te zoeken en dezelven in 't Tolhuis uit een Stilletje te zien halen, daar ze in verborgen waren.

1740. *April.* Wy hebben al 't yzere Canon vernagelt, en de Forten en Kasteelen met Fondamenten en alles geruïneert, zulks eenige Millioenen naulyks toereikende zullen zyn, om de schade weder goed te maken; behalven ook dat volstrekt onmogelyk zyn zal, de zelven te herstellen in den staat waar in wyze gevonden hebben, alzo de Fondamenten door de Mynen zodanig verbryzelt en vergruist zyn, dat ze op diezelve plaats nooit weder aangelegt zullen konnen worden.

PORTO-BELLO is geen grote Stadt, bestaande alleenlyk uit omtrent 500 Huizen, 2 Kerken, een Thesaurie, een Tolhuis en een Beurs. d'Inwoonders leven t'eenemaal van de Markt, die in vredes tyd om de twee of drie jaren hier gehouden word, en omtrent 6 weken duurt, na dat de Gallioenen van *Carthagena* arriveren, daar zy altyd eerst een gedeelte van hunne goederen ontladen, waar na zy herwaarts afzakken, daar als dan alle de Kooplieden van de grote Steden van *Lima* en *Panama*, met eenige Millioenen zich bevinden, om die goederen te kopen. *

d'Inwoooders hebben my verhaalt, 't geen schier ongeloofiyk voorkomt, dat men in de Stadt naulyks plaats genoeg vinden kan voor de geldkisten, gedurende den tyd van de Markt, en dat verscheide vertrekken verhuurt worden voor 500 Daalders ter week, en de slechtste zelfs voor 200 of 150, zo verre dat 'er Inwoonders zyn, die binnen den tyd van zes weken 10000 Daalders aan kamerhuur hebben. Vermits 't niet mogelyk is voor *Lima* en *Panama*, om door eenig ander Canaal van Koopmanschappen en goederen voorzien te worden, dan door dat van *Porto-Bello*, en de Gallioenen daar niet durven komen, nu de Vestingwerken geslecht zyn, zo hebben particuliere Kooplieden, voornaamlyk die van *Curaçao*, eene schone gelegenheit, om handel te dryven, zonder daar in belemmert te konnen worden. Wyl de *Diamant*, de *Windsor* en d'*Anglesea*, nu hier by ons zyn gekomen, zo zyn wy van voornemen, een visite te geven aan *Carthagena*, om te zien, of de Spaansche Admiraal *Blass*, die daar legt met vier Oorlochschepen en de Gallioenen, de stoutheit hebben zal, ons te komen aantasten, voornaamlyk om dat wy vernemen, dat hy door verscheide Fransche Oorlochschepen van *Martinique* versterkt is.

Wy wachten nu noch alleenlyk na de Zuidzee Factoors en compagnies goederen, zulks wy op zyn langste binnen een dag of twee zullen onder zeil gaan.

Ik heb twee of drie vermaningen van koorts gehad, gelyk een iegelyk in zo een warme luchtstreek vasten staat maken moet, daar van

* Meerder byzonderheden van *Porto Bello*, Zie hier voren *pagina* 142.

van aangetast te zullen worden, hoewel wy, 't geen te verwonderen is, veel koeler Weer hier hebben op de hoogte van 9 graden Noorder breedte, als te *Jamaica* op 18 graden, Ik ben, enz. 1740. *April.*

WM. RICHARDSON.

Overgaande tot het vervolg van de verrichtinge des Parlements: Zo heeft de Koning zich op den 30. passato met de gewone Plechtigheit naar 't Huis des Pairs begeven, alwaar de Gemeentens ontboden en gekomen zynde, zyne Majesteit tot de Bill nopens de Huwlyks-Gift voor de Prinses *Maria*, tot die nopens het kragtdadiger verzekeren en aanqueken van den Koophandel der Britsche Onderdanen na *America*, als mede tot noch acht publiquen en zeven particuliere Bills zyne toestemming gegeven heeft. Dien dag hebben de Lords de Bill aangaande 't onmachtig verklaren der Stemmen van de Pensioen-trekkende Leden in 't Huis der Gemeentens verworpen. Den 1. dezer is 't Committé nopens 't verder overwegen van de Subsidien tot den 6. uitgesteld. Den 4. hebben de Gemeentens de Sinking-Fonds-Bil en den 5. die nopens het beletten van de *collusive Qualificatie* der Pensioen-trekkende Leden gepasseerd, wanneer de Lords d'eerstgemelde Bill voor d'eerste en de Westmunster-Brug-Bill voor de twede maal gelezen hebben.

Den 11. hebben de Lords de Westmunster-Brug-Bill, en den 12. de Sinking-Fonds-Bill als mede die nopens het beletten van de *collusive Qualificatie* der Pensioen trekkende Leden gepasseerd, en daar van kennis doen geven aan de Gemeentens, die den zelven dag in Committé in overweging hebben genomen eene Acte, gemaakt in de laatste Zitting van 't Parlement wegens het vernietigen van den Impost van de Wol en 't Garen, dewelke uit *Ierland* worden ingebraght waar over hevige Debatten ontstonden; en na dat het goeddunken van 't Committé, namentlyk dat de gemelde Acte zo verre dezelve betrekking heeft op den vryen invoer van het Garen, zou herroepen worden, in omvraag gebraght was, is zulks met meerderheit van Stemmen verworpen. Den 14. hebben de Lords de Bill nopens de Vermeerdering van het getal der Matrozen op de Koopvaardyschepen zonder eenige verandering gepasseerd, en zich nevens de Gemeentens, die weinig of niets van belang verhandeld hebben, tot den 21 geadjourneerd.

1740. April. neerd. Dien dag hebben de Gemeentens besloten den Koning by Addres te verzoeken, om voor Hen te doen openleggen de Copyen van d'Instructien aan de Gouverneurs der Volkplantingen in *America* gezonden nopens het ter uitvoer brengen van d'Acte, in 't zesde Jaar der Regeringe van wyle de Koningin *Anna* gepasseerd aangaande de waardy van de buitenlandsche Geldspecien aldaar, hebbende de Kancelier van den Exchequer den 22. 't Huis in antwoord op het bovengemelde Addres verwittigd, dat de Koning dien aangande de nodige Ordres zou geven. Verders hebben de Gemeentens niets van belang verhandeld, en zich nevens de Lords tot den 25. geadjourneerd.

Men heeft onder anderen met de Kapiteins van de Transportschepen bedongen, dat zy zo veel Stukken Canon aan Boord moeten nemen en zich zo lang verweren als zy konnen, of dat, indien zy anders doen, en hunne Schepen wech genomen worden, d'Admiraliteit daar voor niet aansprekelyk wilde wezen. Vermits goedgevonden is, dat zodanige Schepen permissie hebben zullen, te vertrekken, die aan de Regering den vierden Man van hun Volk overdoen, zo heeft men 8 à 10 Ginies gegeven voor elken Matroos, die dus in 's Konings dienst treed; en niettegenstaande dit aanzienlyk handgeld ontmoet die Vaart zulke ongelooflyke hinderpalen, dat de Vreemdelingen, die daar van uitgezondert zyn, een zeer goede kans hebben, om met 'er tyd d'Overvoerders van alle Engelsche goederen alleen te zyn.

Juffrou J. *Stephens* heeft de premie van vyf duizend pond Sterlings of vyf en vyftig duizend guldens Hollands Geld den 28 *Maart* ontfangen, die haar by een Parlementaire Acte was toegelegt, *mits dat zy hare Medecynen ter genezing van den steen quam t'ondekken, en ten Tweden blyken gaf van der zelver nuttigheit en kragt, om den steen te verdryven.* Wat aanbelangt *'t Eerste*, namentlyk de Medecynen, zo hebben de Commissarissen, die door 't Parlement aangestelt waren, om dezelve t'onderzoeken, na verscheide vergaderingen daar over gehouden, ten dienst van 't Gemeen de bekendmaking daar van laten doen, waar door alle twyfel omtrent de waarheit van deze zaak geheel en al wechgenomen word. Deze *Bekendmaking* is dezelve die te vinden is in onze vorige *Mercurius* van 't Jaar 1739. 2. Deel, *pagina* 15.

Wat

Wat aanbelangt *het Twede point*, namentlyk *de goede werking dier Medecynen*, die aangetoond en bewezen moest worden, eer de gemelde Juffer *Stephens* de beloofde premie van vyf duizend pond Sterlings genieten kon, zo hebben de bovengemelde Commissarissen den 16 *Maart* laatstleden in 's Prinsen Kamer naast 't Hogerhuis vergaderd zynde, om de Medecynen van de Juffer *Stephens* t'onderzoeken, 't volgende verhaal daar van met den druk gemeen gemaakt, waar uit blykt, dat vier Personen voor hen zyn verschenen, op dewelke de Proef van die Medecynen genomen was, namentlyk; 1740. *April.*

I. Mr. *Gardiner*, uit de *Fetter Lane*, oud 61 jaren, die verscheide jaren lang de gewone toevallen van een steen in de Blaas gehad had met zeer hevige pyn. Den 10. *January* 1739. wierd hy door den Chirurgyn *Nourze* gesondeert, wanneer hy zo wel als d'Apotheker *Wall*, een steen in de Blaas voelde. Mr. *Gardiner* gebruikte de Medecynen omtrent acht Maanden, loosde in dien tyd verscheide brokjes steen, was vry van alle zyne toevallen, en den 25. *September* 1739. andermaal gesondeert zynde, eerst door *Sharp* en naderhand in Childs koffihuis op 't *Sint Pauls Kerkhof* door *Nourse*, *Cheselden*, *Sainthill* en *Belcher*, Chirurgyns, wierd geen steen meer gevonden.

II. *Peter Appleton*, van *Black Fryars*, oud 67 jaren, die meer dan zeven Jaren de toevallen van een steen in de Blaas gehad, en de laatste vyf jaren met ongemene zware pyn. Den 17. *July* 1739. wierd hy gesondeert door den Chirurgyn *Sharp*, en bevonden, een steen in de Blaas te hebben, welke steen insgelyk gevoelt wierd door de Doctoren *Pellet*, *Nesbit*, *Whitaker* en *Hartley*, die alle oordeelden, dat het een grote steen was. Hy gebruikte de Medecynen omtrent vyf maanden lang, gedurende welken tyd hy een zeer groot quantiteit steen loosde in brokjes en gruisjes, geraakte t'eenemaal vry van de pyn en wierd andermaal gesondert, eerst door *Sharp* den 20. *November* en vervolgens door dertien Doctoren en Chirurgyns den 11. *December* in 't bovengemelde Koffihuis, zonder dat 'er een steen kon gevonden worden.

III. *Henrik Norris*, uit de *Leather Lane*, oud 55 jaren, die omtrent anderhalf jaar de toevallen van een steen in de Blaas gehad

1740. April. had. Den 28. *Augusti* 1739 wierd hy in 't Hospitaal van *Sint George* gesondeert door verscheide Doctoren en Chirurgyns, die alle den steen voelden. Hy gebruikte de Medecynen omtrent vier Maanden en loosde alleen in dien tyd een dikke slym, of schoon hy geen pyn ter werelt meer gevoelde, en den 25. *December* in 't gemelde Gasthuis andermaal door acht Doctoren en Chirurgyns gesondeert zynde, konden deze geen steen meer voelen.

IV. *William Berighty*, van *Colchester* oud 79 jaren, die ruim drie jaren lang de toevallen van een steen in de Blaas gehad had, wierd gesondeerd den 19. *September* 1739. in *Guis-gasthuis* door Doctor *Gadiner* en den Chirurgyn *Sharp*, en bevonden hem, een steen te hebben. Hy gebruikte de Medecynen omtrent vier Maanden lang, loosde verscheide brokjes steen in dien tyd, geraakte vry van alle zyne toevallen en andermaal gesondeert zynde in 't *Guis-gasthuis* den 30. *January* 1740. door Doctor *Gardiner*, en de Chirurgyns *Sharp* en *Belcher*, konden deze geen steen meer vinden.

Deze Personen en andere getuigen gehoort zynde, wierd de volgende certificatie volgens de Parlementaire Acte door alle de tegenwoordig zynde Commissarissen getekend, uitgezondert de Doctoren *Pellet* en *Nesbit*, die eenigen twyfel hebbende ten opzicht van de woorden *Dissolverende kracht*, besloten, de hier nevens bygevoegde afzonderlyke certificatien te geven:

Certificatie, die by de Parlementaire Acte geëischt word.

Den 16. *Maart* 1740.

Wy, wiens namen hier onder geschreven, zyn, 't grootste gedeelte zynde der Commissarissen, die aangestelt zyn by een Parlementaire Acte, tot Titel voerende: *Acte tot het bezorgen van eene beloning aan* Joanna Stephens *voor eene ontdekking, die door haar zal worden gedaan ten dienst van 't Gemeen wegens 't genezen van de steen*, verklaren voor de waarheit, dat de gemelde *Joanna Stephens* na 't passeren van de gemelde Acte, met alle behoorlyken iever ten onzen

zen genoege, tot nut van 't Gemeen een ontdekking gedaan heeft van de gemelde Medecynen, zo als ook van de wyze om de gemelde Medecynen te bereiden; en dat wy de gemelde Medecynen onderzocht hebbende, door ondervinding overtuigt zyn *van hare nuttigheit, deugdzaamheit en dissolverende of ontbindende kracht.* 1740. *April.*

Jo. Cant. Hardwicke C. Wilmington P. Godolphin C. P. S. Dorset. Montagu Pembroke. Baltimore Cornbury. M. Gloucester, Tho Oxford. Ste. Poyntz. Steph. Hales. Jo. Gardiner. Sim. Burton. Peter Shaw. D. Hartley. W. Cheselden. C. Haukins. Sam. Scharp.

Certificatie van Doctor Pellet.

Ik ben door ondervinding voldaan, en verklaar voor de waarheit hier nevens, dat de Medecynen, door Juffer *Stephens* wereltkundig gemaakt, ter genezing van de Steen in de Blaas, in dat geval dikwyls nuttig en krachtig zyn. t'Oirkonde enz.

16. *Maart* 1740.

THO. PELLET.

Certificatie van Doctor Nesbit.

't Geval van *Appleton* acht ik zo een groot bewys te zyn van de nuttigheit en kracht van de Medecynen van Juffer *Stephens*, volgens de mening en intentie van d'Acte, tot het bezorgen van eene beloning aan de gemelde Juffer, als men'er door d'ondervinding gedurende 't leven van den Patient een kan hebben, alzo ik gantschelyk verzekerd ben dat *Appleton* een Steen in zyn Blaas heeft gehadt, eer hy de Medecynen gebruikte, en ik geloof niet, dat hy 'er thans een heeft.

16. *Maart* 1740.

ROB. NESBIT.

Men heeft tyding, dat den 29. der voorlede Maand de Spaansche Admiraal met een Esquader van twaalf Oorlochschepen van *Cadix* onder zeil gegaan, met acht Schepen van *Ferrol* versterkt, en na de *West-Indiën* gezeild is. Met Brieven van *Charles-Town* van den 12. *February* laatstleden heeft men d'aangename tyding, dat aldaar uit *Georgien* berigt gekomen was, dat de Generaal *Oglethorpe* de twee Forten *Picols* en St. *Franciscus de la Padua* van

1740. April. de Spanjaarden veroverd, en 't eerstgemelde tot een Puinhoop gemaakt hadt, zynde hy vervolgens naar St. *Augustin* gemarscheerd.

Op *Witte Donderdag*, heeft Doctor *Gilbert*, Deken van *Exeter*, en Onder-Aalmoessenier van den Koning, de gewonelyke Uitdeling van een stuk Laken, 3 Ellen Hollandsch Linnen, een paar Kouffen en Schoenen, 20 Schellingen, 57 Silver-Pence, Two-Pence, en Three-Pences in een Beurs, een Brood en een Schotel met Visch, aan 57 arme Mannen en Vrouwen in de Capelle van *Whitehal* gedaan. Wyders heeft de Koning aan de Geestelyke Vergadering t'*Edenburg* 1000 Ponden Sterlings geschonken, om de Gereformeerde Religie en goede Zeden onder de Hooglanders te beter voor te planten.

d'Engelschen hebben ingevolge d'ingekome berichten zedert den 29. passato de volgende Schepen op de Spaanschen en andere veroverd en genomen: Een Kaper van *Boston* voerende 30 stukken Canon, ophebbende 80 Man, hadt aldaar opgebraght, 1. Een Spaansche Sloep van 4 stukken Canon en 14 Man. 2. Een Zweeds Schip van 300 Ton. 3. Een Hollandsche Sloep, en ten 4. Een groot Schip van 600 Ton, 18 stukken Canon en 30 Man; te zamen Pryzen van tamelyke waardye. 't Oorlochschip de *Sheernes* van 20 stukken Canon heeft een Spaansche Bark op de volgende wyze bemachtigt, namentlyk; 't Oorlochschip ging by een Spaansche Haven leggen, als een Koopvaarder met Fransche Vlaggen, en de Spaansche Admiraal, die daar aan Boord was van een onttakelt Oorlochschip van 80 stukken Canon, zond de Bark met den tweden Kapitein en 21 Man, om den gewaanden Koopvaarder binnen te brengen, maar deze by den Engelschman komende, wierden zy zo wel ontfangen, dat ze zich alle moesten overgeven. Kapitein *Willem Spafford* hadt genomen en te *Bermudas* opgebraght een Spaansch Schip, aan Boord hebbende 6000 stukken van Achten, behalven andere kostbare Goederen. Te *Plymouth* is een Spaansch Schip, met Huiden, Zout en andere Goederen geladen, door een Kaper van *Dartmouth* binnen gebraght. Te *Charles-Town* in *Zuid-Carolina* heeft het Oorlochschip d'*Eekhoorn* aldaar opgebraght, een Spaansch Schip met Meel geladen en vele Contanten aan Boord hebbende. Te *Jamaïca* hadt Kapitein *Wikham* aldaar een ryk geladen Spaansch Schip opgebraght.

Daar

Daar en tegen hebben de Spaanſchen de volgende Schepen op d'Engelſchen en andere veroverd en genomen: 1740. April.

Een Spaanſche Kaper van St. *Sebaſtiaan* gemonteert met 10 ſtukken Canon twaalfponders en 150 Man, hadt den 27 paſſato, omtrent een Myl van *Caap Lizard* 5 Engelſche Schepen genomen; te weten, twee van *Topsham*, met Kolen; een van *Ierland* naar *Rotterdam* gaande, met Granen geladen; een van *Leverpool*; en een van *Penzance*. Op den gemelden dag is 't Schip d'*Unity* van *Lancaſter* op de hoogte van 's *Lands End* door een Kaper van St. *Sebaſtiaan* genomen. De Kaper zette 't Volk behalven den Kapitein en twee Matrozen, die hy met zich nam, in een Boot, en 't zelve quam daags daar aan behouden aan Land.

't Schip de *Jacob* en *Chriſtiaan*, van *Sicilien* naar *Amſterdam*, en d'*Anna* van *Bouſton* in *Nieu-Engeland* naar *Londen* gedeſtineert, benevens noch eenige andere, zyn in de Mond van 't Canaal door Spaanſche Kapers genomen en in de *Corunna* opgebraght. Een Spaanſche Kuſtbewaarder hadt de Schepen de *James* en *Chriſtiaan* te *Xyon* opgebraght.

De Magiſtraat van *Dublin* heeft aan haar verſcheide Corporatien bevolen, om zich onmiddelyk van ſchiet en ander Geweer te voorzien, en 't zelve ſteets in een goeden ſtaat te houden, dat de Vrylieden, eer en alvorens zy als Burgers ontfangen worden, voortaan by Eede zullen moeten beloven, dat zo lang 't in hunne magt is, zy ſteets een Musket, Carabyn of Snaphaan ſchoon en in goeden ſtaat houden zullen. En vermits dit een middel zyn zal, om de Proteſtanten van de verſcheide Corporatien altyd gewapend te houden, zo hoopt men, dat derzelver voorbeeld door alle de Corporatien van dat Koningryk zal worden gevolgt.

De Hertoch van *Devonshire*, Lord Lieutenant-Generaal en Gouverneur van 't Koningryk *Ierland*, den 11. dezer Maand de Zitting van 't Parlement tot op den 23. *Mey* geprorogeerd hebbende, heeft de volgende Aanſpraken aan de beide Huizen gedaan:

Mylords,

Ik heb de Bevelen van zyne Majeſteit door het toeſtemmen van zo vele nuttige Bills, welke Gyl. alvorens hadt gereed gemaakt,

 met

1740. April. met groot genoegen gehoorzaamd; en Ik houde My zelfs verzekerd, dat het onnodig is om UL. indachtig te doen zyn, hoe noodzaaklyk 't zal wezen, om dezelve behoorlyk en onpartydig ter uitvoer te brengen, ten einde de volkome Vruchten daar van te konnen in oogsten.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens,

De Blymoedigheit en Eendracht, met dewelke Gyl. de gewone Onderstandgelden toegestaan hebt, en waar voor Ik aan UL. in naam van zyne Majesteit moet dank zeggen, zyn nieuwe Blyken van UL. Genegenheit en Iever voor zyne Majesteits Persoon en Regering, gelyk de gevoeglyke Voorzorge van UL. gedaan met het wapenen van de Land-Militie een teken is van UL. oplettendheit om d'algemene Vrede en Rust van dit Koningryk staande te houden.

Lords en Edellieden,

Ik heb met groot genoegen in d'Addressen van de beide Huizen aangemerkt, dat UL. myn Bewind aangenaam is geweest; en gelyk Ik de Welvaard van dit Koningryk altoos zal ter harte nemen, kunt Gyl. op myne Pogingen ten uwen dienste staat maken: Ook zal ik niet nalaten aan den Koning by continuatie de Liefde, Getrouheit en Iever van zyne Majesteits Onderdanen in *Ierland* voor te dragen.

Te *York*, en in andere Plaatzen van *Ierland* hadt men in 't voorleden Jaar 28533 Offen ten dienste van *Vrankryk* geslacht, en men wilde, dat de Regering dit nu zoude verbieden.

VRANKRYK. DE Koning heeft dezer dagen verklaart, dat hy den Heer *de Bussy*, deszelfs gewezen Minister te *Wenen*, benoemt hadt, om te *Londen* te gaan resideren.

't Slegten van *Porto-Bello* word te *Parys* voor een zaak van weinig gevolg aangemerkt, en men zegt dat de Markt, die de Spanjaarden daar hielden, nu ergens anders gehouden zal worden, of wel in 't geheel agter blyven zal, tot dat men de Forten weder zal hebben opgebouwd: Ondertusschen zoude de Gouverneur

neur van die Vesting deze trouloosheit tegens zyn Vaderland zwaar te verantwoorden hebben, want hy hadt, behalven een Guarnizoen van vier of vyf honderd Man overvloed van Oorlochs- en Mondbehoeftens, om niet te spreken van de voordelige gelegenheit van die Haven, in dewelke niemant hoe groot een magt hy ook by zich hadt, zo gemakkelyk zou konnen inkomen: 't zy hier mede gelegen zo 't wil, dit is nochtans zeker, dat dat Hof tot noch toe zeer gerust, en na uiterlyken schyn geenzints tot een verandering genegen is: en zo sommige menen te weten, word de Fransche Vloot meer *Pro forma* als tot eenig zeker oogmerk toegetakelt. Ook heeft het zich verklaart: *dat het in den tegenwoordigen Oorloch geen zyde zal kiezen ten zy dat de quade geneigdheit der Naburen of de Progressen der Engelschen in* America *zulks quam te vereischen.* 1740. April.

Toen de Heer *Herault* Intendant van *Parys* voor d'eerste maal na zyne herstelling in Gezondheit den Cardinaal de *Fleury* heeft gaan begroeten, heeft zyne Eminentie al lachende aan hem gezegt: *Zie daar den Man, die uit d'andere Werelt wedergekeerd is; maar zeg my eens*, myn Heer, *wat daar gesproken word:* Waar op de Heer *Herault* heeft geantwoord: *Ik heb niets anders horen zeggen, als dat men Uwe Eminentie daar niet verwagt:* Welk antwoord daar doorgaans voor zeer zinryk geoordeeld word.

Vermits 't getal der Bedelaars tegenwoordig zeer groot is, heeft men aan 't Hof een Voorslag gedaan om hen te gebruiken tot het opregten van eenige publicque Gebouwen ofte Hospitalen voor Lieden, die buiten staat zyn om te werken, waar toe men de nodige Geldsommen zou nemen uit de menigvuldige onnutte Kerkgoederen, als by voorbeeld door 't verminderen van d'overvloedige Munniken en Kloosters in die Stadt, die meer tot last als voordeel zyn.

DEN 27. passato wierd 't Zwanger zyn der Koninginne van beide de *Sicilien* aan 't Hof bekend gemaakt. De Hertoch van *Ormond* bevind zich noch op 't *Pardo*, werwaarts de Lord-Marschalk zich mede heeft begeven, om, aldaar de nodige Maatregelen met hem te helpen beramen, en deszelfs finaal Besluit te weten tegen d'Oogmerken en Ondernemingen der Engelschen, SPANJEN

die

1740. April. die met een twede Esquader van twaalf Oorlochschepen na den kant van *Port-Mahon* gezeild zyn, om d'Expeditie van dat Hof op 't Eiland *Majorca* zo veel mooglyk te verydelen.. Door d'Admiraliteit zyn onlangs over de 60 nieuwe Commissien of Verlof-Brieven aan particulieren verleent, om op d'Engelschen ter kaap te mogen varen, en daar gaat byna geen week voorby, of daar worden Engelsche Koopvaardyschepen in de Havens van dat Koningryk opgebraght.

't Esquader dat te *Cadix* gereed gelegen heeft, is den 29. passato uit die Haven gezeildt, bestaande in 8 Schepen van 60 à 70 stukken Canon, 2 Fregatten van 40 à 50 en 2 Paquet-Boten ieder van 16 stukken Canon, altemaal wel bemant en met een grote quantiteit Provisien en Krygs-Munitien voorzien.

Men heeft met een Tartaan van *Tetuan* vernomen, dat *Muley Abdallah* eindelyk van 't Gemeen voor Koning van *Fez* en *Marocco* erkend was, zynde deszelfs twee Broeders Mededingers *Muley Mustadi* en *Muley Hamet Lariba* van hunne Aanhangers verlaten en genoodzaakt zich na elders te retireren.

ITALIEN. VERVOLGENDE de Verrichtingen en 't voorgevallene van 't Conclave, niet tegenstaande in 't zelve aangaande de Verkiezing van een Paus, weinig uitlekt, zo verstaat men echter, dat in 't midden der gepasseerde Maand, de *Zelanten* (zynde die Cardinalen, die enkel hun oog op een bequaam en waardig Subject vestigen, om dezelve tot Paus te doen verkiezen) zich met die der Creaturen van wylen Paus *Benedictus* XIII., die een strenge Disciplinariaan voor de Geestelyke ten aanzien van hun uiterlyk gelaat en gedrag geweest is, te zamen gevoegt hadden, om een Lyn met malkander te trekken. De Cardinaal *Accoramboni*, die een der oudste is van de Cardinalen, thans in 't leven zynde, is van een zoort van Melaatsheit in 't Conclave aangetast; weshalven d'overige Cardinalen, besmetting vrezende, hem geen Visite durven geven.

Den 12. passato 's nachts is de Cardinaal *Giov. Batt. Altieri* in 't Conclave in den ouderdom van 68 Jaren, en in 't 16. van zyn Cardinaalschap overleden, zynde tot het Purper verheven van Paus *Benedictus* XIII.: Zyn Lichaam wierd den 17. 's namiddags van

van 4 Priesters Conclavisten uit het Conclave na de Kerk *Paulina* gebraght, en den 18. 's avonds moesten deszelfs Conclavisten daar uit gaan. De Cardinaal *Ferrerio* is uit zyn Bischdom *Vercelli* gearriveert, en den 15. in 't Conclave gegaan. Den 19. begaf zich de Cardinaal *Marini* in 't Conclave. Den 23. heeft de Prins van *Sta Croce* met een gevolg van 10 Koetzen en 20 Prelaten zich na 't Conclave ter Audientie by de Cardinalen Hoofden der Ordens begeven, aan dewelke hy zyne Geloofs-Brieven als Extraordinaris Ambassadeur van den Keizer over gaf. 1740. *April.*

Vermits d'openbare Audientien, welke d'Ambassadeurs van gekroonde Hoofden by 't Conclave hebben, ten opzichte van 't Ceremonieel eene grote overeenkomst met elkander hebben, zo hebben wy niet ondienstig geacht, de Beschryving mede te delen van d'Audientie, die gemelde Don *Scipio Publicola van Santa Croce*, Baron en Romeinsch Prins, Hertoch van St. *Gemini*, Prins van *Oliveto*, enz. Grande van *Spanjen* van d'eerste Classe, Ridder van 't Gulden Vlies, en Extraordinaris Ambassadeur van den Keizer, gedurende 't openstaan van den H. Stoel door den dood van Paus *Clemens den* XII., onlangs gehadt heeft.

„ De Prins van *Santa Croce* den 2. der voorleden Maand zyne „ Geloofs-Brieven en Instructien ontfangen hebbende, zond hy „ daags daar aan den Heer *Cesar Ercolani*, Ridder van den Or- „ den van St. *Stefen*, en zyn Kamer-Heer na 't Conclave, om „ den Heer *Reali*, eersten Ceremoniemeester, van zyne Ambassa- „ de kennis te geven. De Cardinaal *Russo*, dewelke dien dag de „ functien verrichtte van Hoofd van den Orden der Bisschoppen, „ deed zyn Excellentie in naam van 't *Sacro Collegio* complimen- „ teren, en de Cardinalen, zo wel de genen, die reets in 't Con- „ clave waren, als die naderhand aanquamen, deden vervolgens „ elk afzonderlyk insgelyks. Ook ontfing de Prins de compli- „ menten van de Ministers, Prelaten en Romeinschen Adel. Den „ 21. nademiddag zond d'Ambassadeur zyne Kamer-Heer na 't „ Conclave, om openbaar gehoor by 't *Sacro Collegio* tegen den „ 23. te verzoeken, en zulks wierd toegestaan, en de tyd vast- „ gestelt, dewelke zyn zoude ten half zeventien uuren. Den 22. „ gingen d'Edellieden en Kapellanen de Keizerlyke nodiging doen „ aan de Stoet, die hem stond te verzellen, en tegen den avond

 „ gaf

1740. April.

„ gaf men 't Zein, door 't luiden van 't gewone Klokje. Den
„ 23. 's morgens, zynde de dag, die tot die openbare functie was
„ vastgesteld, wierden de Wapens van zyn Excellentie boven
„ de deur van zyn Paleis onder die van den Keizer opgehangen,
„ die zich daar zedert vele Jaren bevinden. Ten 14. uuren be-
„ gonnen d'Edellieden van de Cardinalen, Ambassadeurs en Prin-
„ ssen in de Koetzen van hunne Meesters aan te komen, zulks
„ door hun groot getal alle de Voorkamers wel haast vol waren.
„ Na dat men hen volgens gewoonte allerhande ververſchingen
„ hadt voorgedient, begaf zyn Excellentie in een Keizerlyk ge-
„ waad van goud Laken, en omhangen met den groten Hals-
„ band van den Orden van 't Gulden Vlies, zich na de Zaal van
„ den Troon, en daar de complimenten van de Prelaten en van
„ den Adel ontfangen hebbende, stapte hy in zyn Koets met vyf
„ Prelaten, namentlyk den Heer *Pallavicino*, Aardsbiſſchop van
„ *Lepanto*, den Heer *Ferroni*, Aardsbiſſchop van *Damas*, den
„ Heer *Cavalchini*, Aardsbiſſchop van *Philippes*, den Heer van
„ *Carolis*, Aardsbiſſchop van *Trajanople*, en den Heer *Abbati*,
„ Aardsbiſſchop van *Viterbo*. Twee en veertig andere Prelaten,
„ zo als ook d'Edellieden en Heren plaatsten zich in d'andere
„ Koetzen van zyn Excellentie en die van 't gevolg, waar van 'er
„ over de tweehonderd en vyftig waren, rydende sommige voor
„ en andere achter den Ambassadeur. d'Abt *Passi*, Kanunnik van
„ *Trenten*, en Secretaris van 's Keizers Ambassade, reed omtrent
„ 30 of 40 schreden in een prachtige Koets voor de Koetzen van
„ zyn Excellentie. Vervolgens quam d'eerste Koets van den
„ Ambassadeur, bespannen met 6 ongemene fraje bruine Vriesche
„ Paarden, versiert met geel Fluweel, gestikt met Goud. In die
„ Koets lag maar een groot hemelblau fluweel Kussen, zo als'er
„ alle d'Ambassadeurs te *Romen* steets een plegen in de Koets te
„ hebben, die men hier Avantgarde of Voorhoede noemt. Op deze
„ Koets volgden de Lakeijen der Prelaten en Heren van 't ge-
„ volg; 36 Lakeijen van zyn Excellentie, gekleed in Scharla-
„ ken, de Kamizolen met goude Galonnen. De Koets van zyn
„ Excellentie, waar van 't Verhemelte van karmozyn Fluweel
„ was, gestikt met Goud, was bespannen met 6 zwarte Vriesche
„ Paarden. Twee Dekens, 12 Pagies en 12 Landpassaten gin-

„ gen

„ gen aan beide de zyden van de Koets, en achter dezelve de „ Stalmeester van zyn Excellentie te paard, gevolgt van vier „ Lakeijen van zyn eige Livery. Voorts noch twee Koetzen met „ 6 Paarden elk, niet min prachtig dan de twee vorigen, waar „ na de trein gesloten wierd door 12 Koetzen met twee Paarden „ ieder. 1740. April.

„ Zyn Excellentie stapte met zyn gantsche Gevolg in de Hoofd- „ kerk van St. *Pieter* en daar voor 't Altaar van 't H. Sacrament „ enz. zyne aandacht verricht hebbende, vernam hy, dat het „ Scrutin geëindigt was waar op hy zich na 't Apartement begaf „ van den Prins *Chigi*, Marschalk van 't Conclave, wiens Edel- „ lieden hem ontfingen beneden aan de trap van *Constantyn*, die „ op 't Binnehof uitkomt, daar de Guarde onder de Wapenen „ stond en de Trommel geroerd wierd. Zyn Excellentie liet hier „ met een zeer minnelyk compliment de Prelaten van zyn Ge- „ volg van zich afgaan, hoewel vele des niet tegenstaande niet „ nalieten, hem te verzellen. De Marschalk van 't Conclave, „ verzelt van den Hertoch van *Campognano*, deszelfs Zoon, ont- „ fing den Ambassadeur boven aan de trap, en braght hem na „ zyn Appartement. Kort daar na quam men den Marschalk zeg- „ gen, dat de Cardinalen in de Zaal vergadert waren. d'Ambas- „ sadeur begaf zich na de deur van 't Conclave, en 't venster zo „ voort geopend zynde, deed hy de gewone kniebuiging en groet- „ te vervolgens de Cardinalen, die hem antwoorden, met het „ afligten van hunne Mutzen. Hunne Eminentien gedekt zyn- „ de, dekte d'Ambassadeur zich insgelyks, en uit de handen van „ den Secretaris van Ambassade zyne Geloofs-Brieven nemende, „ gaf hy ze over aan den Cardinaal *Pico*, dewelke dien dag was „ Hoofd van den Orden der Bisschoppen. De Brieven en 't Ca- „ chet door drie Cardinalen gezien en erkend zynde, wierden „ ze aan den Heer *Livizzani*, Secretaris van 't *Sacro Collegio* ter „ hand gestelt, die ze opende en overluid las. Na deze lezinge „ ontdekte d'Ambassadeur zich, en de Cardinalen ten twedenma- „ len gegroet hebbende, deed hy eene Aanspraak in 't Latyn „. Luidende als volgt:

1740. April. *In hunc vestrum gravissimum Cœtum,* EMINENTISSIMI PATRES, *Sancta Catholica Ecclesia, totus fere Orbis, &* AUGUSTISSIMUS *praecipuè* ROMANORUM IMPERATOR *Dominus meus Clementissimus intentos animos, oculosque convertunt. Vestris etenim suffragiis deligendus est, qui communis omnium Patris munere fungatur, & sanctè, ac prudenter valeat Christianam moderari Rempublicam. Propterea Invictissimus* CAESAR, *pro sibi credito patrocinio, actutela Sanctae Romanae Sedis, ad tuendam securitatem vestram, & bujus Conclavis libertatem muniendam, potentissimam opem Imperii, atque suam Vobis offert. Quod etsi literis ad Vos datis declaraverit, mandavit tamen, ut hoc Vobis confirmarem Caesareo nomine, & mentem suam clementissimam erga Vos Orator suus aperirem. Caeterum* AUGUSTISSIMUS IMPERATOR *hoc certum habet pro religione, pro fide, ac sapientia vestra Vos optimo in renunciando Pontifice, Ecclesiae votis, & suis cumulatè satisfacturos. Ejus enim vota eò maximè collimant, ut non nisi Omnipotentis Dei Gloriam, verae Fidei majus incrementum, Sacerdotium inter ac Imperium Concordiam, Christiani Popli tranquillitatem, & quietem inprimis Italiaie Vobis summoperè cordi esse percupiat.*

Haec porrò sunt, quae sibi CAESAR *de Vobis jure, acmerito pollicetur. Quod vero ad me attinet,* PATRES EMINENTISSIMI, *omnem operam me daturum spondeo, ut quovis officiorum genere me Vobis devinciam, meumque erga Vos ibsequium amplius augeatur.*

Dat is:

De Heilige Catholyke Kerk, ja de gehele Werelt byna, en voornamentlyk d'allerdoorlugtigste Roomsche Keizer, myn allergenadigste Heer, zeer Eminente Vaders, hebben 't gemoed en d'oogen op deze uwe Eerwaardigste Vergadering gerecht: Want door uwe Stemmen moet die gene verkoren worden, die de Pligt van een Algemene Vader van alle waarneemt, en 't Christelyk Gemenebest heilig en wyslyk bestieren kan. Ten dien einde bied d'onverwinnelyke Keizer volgens 't hem toebetroude Voogdyschap en Bescherming van den H. Roomschen Stoel, UE. de machtige Hulp van 't Ryk en de zyne aan, ter beveiliging van Ulieden, en ter verzekering van de Vryheit van dit Conclave: 't Welk al hoewel hy 't zelve reets door Brieven, aan UE. gegeven, verklaard heeft, hy nochtans bevolen heeft, dat Ik UE. dit uit zyn Keizerlyke Naam zoude verzekeren, en deszelfs allergenadigste mening ten uwen aanzien, als deszelfs Ambassadeur, zoude bekend maken. Voor 't overige heeft d'allerdoorluchtigste Keizer de vaste verzekering, dat

dat Gylieden, volgens uwe Religie, Getrouheit en Wysheit, in 't verkiezen van de beste Paus aan de Wenschingen van de Kerk, en aan de zyne overvloedig zult voldoen: Want zyne Wenschingen doelen alleenlyk daar op, dat hy zeer gaarne wil, dat Gylieden niets anders behertigt, als d'Eer van Godt Almachtig, den Aanwas van 't ware Geloof, de Vrede van de Christenheit, en voornamentlyk de Ruste van *Italien*. 1740. *April.*

Dit zyn die Dingen, dewelke zich de Keizer met Recht en Billykheit van UE. beloofd: Maar my aangaande, zeer Eminente Vaders! beloof ik UE. alle pogingen, om UE. door allerlei gedienstigheden te verpligten, en dat myn gereedheit om UE. dienst te doen, altoos zal vermeerderen.

„ De Cardinaal *Pico* antwoordde in 't Italiaansch in naam van „ 't *Sacro Collegio*; *dat alle de Cardinalen met den Keizer een en 't* „ *zelve voornemen hadden, om naamlyk in d'aanstaande Verkiezing* „ *niets anders te behertigen dan Gods Glorie, den aanwasch van de* „ *Roomsch Catholyke Religie, d'Eendracht tusschen 't Priesterschap en 't* „ *Ryk en de Rust van de Christenheit, en wel voornaamlyk die van* „ Italien; *dat ze op d'erkentelykste wyze aangedaan waren over zyne* „ *Keizerlyke Majesteits aanbiedingen van zyne eigene macht en van die* „ *van 't Ryk tot hunne veiligheit en tot die van 't Conclave, en de Per-* „ *soon van den Heer Ambassadeur hen zeer aangenaam was.* Zyn Ex- „ cellentie deed eene twede kniebuiging, en hen op nieu ge- „ groed hebbende, quamen zy een voor een aan 't venster, om „ hun compliment te maken. De Cardinaal Kamerling gaf ver- „ volgens een teken aan den Marschalk van 't Conclave, 't ven- „ ster te sluiten, en d'Ambassadeur nam van dezen afscheid op de „ zelve plaats, daar hy door hem ontfangen was geweest, en keer- „ de vervolgens na zyn Paleis, zo als hy van daar gekomen was, „ met de Prelaten en Heren, die hem ten einde toe in die plech- „ tigheit verzelt hadden ".

Den 27. zyn de Cardinalen *Cenci* en d'*Auvergne*, den 2. dezer de Cardinalen *Lanfredini*, *Mosca* en *Kolonitsch* in 't Conclave gegaan. Den 3. begaf zich de Cardinaal *Stampa* in 't Conclave. Voor zo veel men van 't geen in 't Conclave passeert verneemt, heeft de Cardinaal *Spinola* den 4. 15 Stemmen gehadt, zynde dit

1740. April. het grootste getal, dat noch eenig Cardinaal tot op dien tyd te beurt gevallen was.

Al hoewel de publique Ruste en goede Ordre in die Stadt, gedurende de vacantie van den H. Stoel, door 't voorzigtig beleid der Cardinalen Hoofden der drie Ordens bewaart blyft, ontbreekt het evenwel niet aan verscheide Schimp-en Hekel-Schriften tegen Personen van Rang, en men heeft eenige, als presumptive Autheurs derzelver, gearresteert: Ook is aan 't Conclave een Geschrift zonder naam gepresenteert, waar in den Autheur d'algemene Elende onder 't Gemeen van den Kerkelyken Staat, en d'abuisen, waar door dezelve veroorzaakt zyn, aan 't *Sacro Collegio* voorsteld, daar by remonstrerende, „ dat men tot remedieering van dezelve een Paus, die niet te hoog van Jaren was, „ van doen had, wordende daar toe een langdurige Regering vereischt: " Voornamentlyk toond hy aan, welke ongemakken 't Gemeen lyd door het al te groot getal der Bedel-Munnikken, en dat die Ordens niet minder een Reductie van noden hadden, als die menigte der Soldaten by de Wereltlyke Souvereinen: mitsgaders 't verderfelyke Genuesche Lotteryen-Spel, het welk nu door geheel *Italien* by publique Authoriteit vastgesteld is, en pretendeert, dat het zelve, wegens de vele daar uit spruitende Inconvenienten, behoorde gantschelyk verboden te worden, gelyk het ook de Paus *Benedictus* XIII. nooit te *Romen* had willen permitteren, &c.

Met een Stafette van *Civita-Vecchia* is aan de Cardinalen Hoofden der 3 Ordens bericht gekomen, dat een Engelsch Vaartuig, met gezoute Visch geladen, onder 't Canon van die Vesting door een groot Spaans Schip genomen, en aldaar ingebragt was, en alzo de Gouverneur aldaar oordeeld, dat het geen goede Prys was, zo vraagt hy, wat hy dien aangaande te doen had? Ondertusschen is ook de Spaansche Consul, die 8 per Cent daar van trekt, van daar aangekomen, om het als een goede Prys te doen gelden.

Hunne Eminentien, verscheide zwarigheden in die zaak ontmoetende, hebben een Commissaris naar *Livorno* gezonden om te Consuleren met het Commercie Collegie, en t'informeren op de Wetten

Wetten die men in dat cas volgen moet. Midlerwyl heeft de Spaansche Kaper getracht met de Prys door te gaan, doch is hem belet geworden. De Consul van Spanjen heeft zich weder van daar naar *Livorno* begeven om te sollisisteren ten faveur van den Kaper. d'Engelsche Consul heeft aan de Congregatie een zachte doch niet min ernstige Brief geschreven, waar by hy hun doet verstaan, „ dat nadien de Prys was gemaakt onder 't Canon van „ *Civita Vechia*, waar door den Spanjaard hadde gevioleert ge„ hadt de Neutraliteit van den Kerkelyken Staat, en wanneer „ men niet mocht goedvinden den Prys t'ontslaan, d'Engelschen „ zich niet zoude konnen ontdoen zich te revengeren op d'On„ derdanen van den H. Stoel ". Men heeft 'er reets met 'er daad 't gevolg van gezien: nadien zy reets èen Schip met Granen geladen, behorende aan *Lopez Roza*, een der Banquiers van d'Apostolische Kamer, genomen hebben. Ondertusschen blyft die zaak noch onafgedaan: evenwel gelooft men dat d'Engelsche Prys ontslagen zal worden. 1740. April.

Een Portugesche Monnik heeft in 't Klooster der Paters *della Traspontina* een diefstal van vele duizend Scudi gepleegt en zich daar mede t'zoek gemaakt. Men heeft daar met groot genoegen vernomen, dat de regerende Hertogin Douariere van *Wurtemberg* en de Prinsen haar Zonen, den 3 passato d'Exequien * voor den overlede Paus in de Residentie van dat Hertochdom, al-hoewel Luthers, plegtelyk hadden doen houden.

Den 3 passato wierd te *Napels* 't zwanger zyn der Koninginne gepubliceert, en het *Te Deum* daar over gezongen: latende Haar Majesteiten by den H. *Januarius* 2500 Ducaten, om op d'eerste Saturdag van d'aanstaande Maand *Mey*, zynde 't Feest van d'Overbrenging van dien H., aan 100 Arme Dochters, die dan trouwen, uitgedeelt te worden.

De Heer *Allen*, Engelsche Consul aldaar, is van den Koning van *Groot-Brittannien* tot Envoyé aan dat Hof verklaard.

Dezer dagen hebben twee Officieren van 't Iersch Regiment *Almerich* hunnen Collonel doodgeschoten, om dat de Koning aan dezen verlof gegeven had d'Officieren van zyn Regiment zelfs te ver-

* Zie onder de volgende Titel van *Duitsland*.

1740. April. verkiezen; De Daders van die Moord waren in een Kerk gevlugt, alwaar zy oordeelden veilig te wezen, maar zy wierden kort daar na by den kop gevat, en met noch vyf andere Officieren, die daar aan medepligtig zyn, in hechtenis genomen. De Reden, warom de gemelde 2 Officieren dien Collonel doodgeschoten hebben, zoude zyn, om dat dezelve de Chargie van Major in 't zelve Regiment, die ze meenden, dat hy aan een van hen behoord had te confereren, aan een van zyne Neven gegeven had, hebbende de Koning, niettegenstaande zy daar over by hem geklaagt hadden, evenwel die aanstelling goedgekeurd.

Vermits eenige van de te *Livorno* wonende Joden van Intentie zyn, zich in 't Napolitaansche te begeven, zo heeft men daar een Reglement gemaakt, „ dat alle die gene, die vertrekken, 10 *per* „ *Cent* van hun Vermogen als *Exit* zouden te rug laten: En diergelyken Ordonnantien zal men ook te *Romen* en in andere Steden van *Italien*, alwaar zich de Joden ophouden, maken. Dezer dagen raakten eenige Engelsche en Spaansche Matrozen, die zich daar bevonden, met malkander in dispuut over de Voordelen, welke de beide Natien in den tegenwoordigen Oorloch behaald hadden, en vermits d'eene Party voor d'andere niet wilde wyken, veranderde hun Woordenstryd in een Schermutzeling, waar by een Spanjaard gedood en van weerszyden verscheide gequetst wierden, zo dat eenige Soldaten van 't Garnizoen Bevel kregen om de vegtende te gaan scheiden; waar na zommige van hen aan hun beider Consuls overgeleverd zyn.

Van *Bastia* heeft men, dat de Neef van Koning *Theodorus* in een Spelonk van een Gebergte met eenige van zyne Aanhangers dood gevonden was, zynde van Honger en Koude vergaan. Van de Heer *Theodorus* verneemt men nu in 't geheel niet meer; en men geloofd, dat gelyk hy eertyds het getal der omzwervende Ridders vermeerderd heeft, hy nu dat der omzwervende Koningen vermeerderen zal.

DUITSLAND. NU zekere Politiquen hun oogmerk met het maken van een Vrede na wensch met d'Ottomannen verkregen hebben, zoeken ze 't zelve ook aan d'andere kant te bereiken met het stichten van een nauwe Alliantie tusschen *Zweden* en d'Ottomannische Porte, om

om daar door niet alleen 't eerst genoemde Ryk uit het gevaar, waar mede 't zelve nu zelfs door die gemaakte en door zyn eige Voornemens bevorderde Vrede gedreigd word, te redden, maar ook die Mogendheit, waar van dit gevaar gedreigt word, zodanig te temmen, dat ze niet meer de handen in eenige Zaken van gewigt in *Europa*, tot nadeel van zeker Huis en Ryk, zou konnen slaan, maar die laten begaan en alleen voor haar eige Veiligheit moeten bezorgt zyn: Hoe 't ook daar mede zyn en uitvallen mag, 't Keizerlyk Hof heeft besloten, dat het Fonds tot onderhoud der Troupen op den voet van 8 Millioenen Floreinen, gelyk voorheen, blyven en den afgang daar aan, voortkomende uit het verlies van *Servien* en Keizerlyk *Wallachyen*, van elders vervuld worden zal; 't welk dan een bewys is, dat men daar om geen Reductie der Troupen meer denkt. 1740. April.

D'Alliantie tusschen den Keizer en de Czarin blyft, niettegenstaande de wederzydsche geslote Vrede met de Porte, in wezen, en volgens het zelve hebben de beide respective Mogendheden zich verplicht na den Inhoud van de voorgaande Tractaten by alle voorvallen malkander telkens bytestaan, welk Besluit na 't oordeel van verscheide Staatkundigen in aanmerking van het tegenwoordig tydgewricht veel beter dan ooit voor dezen te pas komt.

't Geeft veel achterdocht dat den 19. passato te *Wenen* onder 't geluid van Trompetten gepubliceert wierd, dat voor het toekomende by zware Straf, geen publique Nieus-Papieren, of Particuliere geschrevene Nouvelles, in de Coffy- en andere publique Huizen meer gedebiteert zouden worden; wordende reets verscheide reflexien over diergelyken Ordinantien gemaakt, als of men den Menschen d'Ooren en Mond daar door sluiten wilde.

Ingevolge 't vorige besluit, zyn in 't midden dezer Maand, aldaar eenige Personen over 't uitstrojen van verdigte Nieustydingen gearresteerd; ook is men op de Post-Comptoiren zeer oplettend, om Brieven, wegens geheime Correspondentien verdagt, t'openen en t'examineren, uit welke Plaatzen die gezonden worden.

De Groot-Brittannische Minister, Heer *Robinson*, ontfing onlangs per Expresse de tyding van 't veroveren van *Porto-Bello*,

 waar

1740. April. waar van hy aanstonds aan de Keizerlyke Ministers ging part geven. Vermits de Hoven niet gaarne zien dat men in hare Staats-Cabinetten penetreert, of meend in dezelve gepenetreert te hebben, zal men zich onthouden, van iets by gissing te melden ten aanzien van de Sentimenten der Keizerlyke hoge Ministers over die tyding, en welken Invloed dezelve in hunne Beraadslagingen mocht hebben.

De Keizer heeft den Graaf van *Ostein*, gewezen Minister van dat Hof te *Petersburg*, in dezelfde Qualiteit benoemt om naar *Londen* te gaan.

Men zegt, dat de Keizerlyke Principaal-Commissaris, Prins van *Furstenberg*, van *Regensburg* voornamentlyk ten dien einde te *Wenen* gekomen is, om de Conferentien, die men over de Religie-bezwaarnissen in 't Ryk houden zal, by te wonen; zynde zyn Keizerlyke Majesteit van Intentie die Grieven zo veel doenlyk, af te helpen, en daar door een en ander Project van importantie te faciliteren. De Commissarissen, die benoemd zyn, om aan de Generaals *Wallis* en *Neuperg* 't Proces op te maken, vergaderen by continuatie driemalen ter week, doch men zegt, dat zeker incident de zaak van den laatstgemelde langer slepende zal houden, als men in den beginne gemeent had. Men verwonderd zich, dat 'er niets van 't verhandelde bekend word. Maar waarom de Zaak van den Graaf van *Sekkendorf* zo lang steken blyft, kan men niet penetreren, ten ware men op Stellingen bouwde, die meer Politie als Recht en Gerechtigheit tot grond hadden.

De Geldzommen komende uit den nieuwen Impost, op Thee, Coffy en Chocolade gezet, zullen tot onderhoud van 't groot Hospitaal gebruikt worden, 't welk de Cardinaal *Collonitsch* voorgenomen heeft ten dienste van d'Armen in eene der Voorsteden te bouwen, zullende over de 18000 Armen in dat Huis ontfangen of ten minsten door 't zelve ondersteunt worden. En also 't getal der Behoeftigen van dag tot dag groter word, zegt men dat het Hof ten dien einde noch andere Fondsen zal uitvinden.

't Commissie Decreet van zyne Keizerlyke Majesteit aan de Ryksdag te Regensburg, *nopende 't Gecommunicеerde* DEFENITIF TRACTAAT

TAAT, *tusschen Hoogstgemelde zyne Majesteit en de Kroon van Vrankryk, gezonden, behelst:* 1736. April.

Vermits zyne Keizerlyke Majesteit niets aangenamer kan voorkomen als te vernemen, dat de Keurvorsten, Vorsten en Staten erkennen en in waarde houden, gelyk zy verpligt zyn, d'onvermoeide beweging van zyne Vaderlyke zorgvuldigheit voor de Rust en 't Welzyn van 't Ryk. Alzo, na dat wy aan de Ryksdag hebben medegedeelt de Vredens Preliminarien gesloten met *Vrankryk* den 3. *October* 1735, heeft zyne Majesteit met veel genoegen gezien uit 't *Goed-achten* * van de drie Collegien van den 18. en gedicteert den 19. *Mey* 1736. dat niet alleen 't Ryk daar by zyn Consent heeft gegeven, maar dat het ook zyne erkenning heeft betoond, zo wel aan zyne Majesteit van wegens de vooruitziening waar mede dezelve heeft geprocedeert in dit heilzaam werk, als aan den Hertoch van *Lotharingen* wegens zyn grootmoedig Besluit dat hy by die occasie genomen heeft gehadt; en dat verder 't gehele Ryk, doch zonder nadeel of consequentie voor de Rechten van den Ryksdag, door eene nieuwe Werking van zyn betrouwen in zyne Majesteit, aan Haar heeft toegestaan d'autoriteit en de nodige Volmagt om de voorschreve Vrede in zynen form tot op de Ratificatie, uit de naam en van wegens 't gehele Ryk, in conformité van zyne inwendigste Constitutie en d'inhoud van de voorsz. Preliminarien, te sluiten. Voorts, na dat zyne Keizerlyke Majesteit, ver van daar om te treden in de Rechten van de Staten, noch minder in 't zelve om te geven zyne *Stem* in d'afhandelingen van de Vrede, zich noch meer bemoeiende zo wel by deze occasie als by alle andere, om te doen verdwynen d'Archwaan en ongerustheit die eenige andere misschien hebben gezocht voor den dag te brengen; zo maakt zyne Majesteit zich een plicht pleging om aan 't Ryk te geven de krachtigste verzekeringen die 't zoude mogen wenschen, en geeftze hier mede, hervatze en bevestigtze door dit tegenwoordig *Decreet*, dat in al den tyd van deze lange en moeilyke Vredens Negociatie, Haar nooit in de gedachten is geschoten omze te benadelen, hoe 't ook mocht zyn, aan 't voorsz. Recht van *Stem*, maar dat Haar intentie is geweest en altyd zyn zal, dat 't zelve zal worden behou-

* Zo word het Gevoelen van alle drie de Collegien op den Ryksdag te *Regensburg* over een Keizerlyke Commissie Decreet genaamd. Maar wanneer 't de Keizer bekrachtigt heeft, hiet het een *Rykshesluit*.

1740. April. behouden en gantschelyk onderstennt, zo wel voor het tegenwoordige als voor het toekomende.

Zyne Keizerlyke Majesteit is niet weinig misnoegt dat Zy aan 't Ryk niet heeft konnen eerder mede delen 't gehele Vredes-werk, gelyk Zy 't zouden hebben gewenscht.

Gelyk 't niet minder was 't Interest van Zyne Majesteit en van zyn Aardshertochlyk Huis als 't Interest van 't Ryk, om dit Werk te verhaasten zo veel als d'omstandigheden toe lieten, zo kan men met rede geen Archwaan scheppen, dat deze zake zonder rede in de lengte is verschoven, of dat men daar by iets heeft verzuimd gehadt.

't Hof van *Vrankryk* heeft aan zyne kant ook alles gedaan wat van hem dependeerde, om het besluit van dit Werk te verhaasten en de krachten die men van weerskanten, om dieswille heeft aangewend, hebben eene zodanige gelukkige uitslag gehadt, dat zedert langen tyd men niet alleen in alle zekerheit geniet de heerlyke Vruchten van de Vrede, maar dat het ook reets twee jaren is, dat dit wydlopig ontwerp van de formele en definitive Tractaat op 't Papier is gesteldt geweest.

Maar na dat d'Accessie van verscheide Mogendheden die ten dele ver van daar waren, noodzaaklyk was om d'algemene Rust meer te bevestigen, zo heeft zyne Keizerlyke Majesteit geoordeelt dat het niet zoude passen een Werk aan de Ryksdag mede te delen, 't welk zonder deze accessie gantschelyk onvolmaakt zoude geweest zyn; uit aanmerking om aan 't Ryk geen reden van Archwaan te geven, zo wel als aan de Mogendheden, dewelke, om datze ook in den Oorloch ingewikkelt zyn geweest, ook deel aan de Vrede moeste hebben, wiens accessie men anders scheen te verachte en geen werk van te maken. Derhalve zal deze Tydwinning niet anders worden aangezien als een uitwerkzel van 't reguard zyner Keizerlyke Majesteit, zo wel voor 't Ryk als voor de voorsz. Mogendheden. Men kan ondertusschen, werpende alleen 't Oog op alle d'Omstandigheden, zich voostellen, wat voor tyd 'er van noden is geweest, en wat voor moeite men heeft moeten doen om deze Accessien te bewerken. De Zwarigheden die zich daar tegen aankantende waren groot en talryk. Ondertusschen heeft men ze overwonnen zo veel 't nodig was, om aan d'algemene Rust die met het goedvinden van 't Ryk reets met de Preliminarien hersteld was, alle grond en bestendigheit die men kost wenschen, te geven.

Na dat de laatste uitwisseling van de Ratificatien ter voleindiging van

van dit grote Werk geschiedt is, voor dat de Ryksdag zyne Deliberatien weder hadt hervat, zo heeft 't beloop van Tyd, die een ieder bekend is waar in zyne Keizerlyke Majesteit zich bevonden heeft, niet belet te nemen, zonder eenige verdere tydwinning, de Resolutie, om ten eersten wanneer 't mogelyk zoude zyn, de gehele Negociatie aan 't Ryk mede te delen, 't geen Zy door het tegenwoordige Decreet doet met de bygevoegde Copien van al 't geen 'er is vast gesteld en gesloten geworden. 1740. *April.*

d'Inhoud van 't Defenitif Tractaat, getekend te *Wenen* den 18. *November* 1738. doet klaar blyken de heilzame inzichten van de gecontracteerde Mogendheden, en dat men moeite heeft gedaan om in alle Pointen over een te komen met het *Goed-achten* van 't Ryk, waar van in 't begin gesproken is. Men ziet ook uit de voorrede van 't gemelde Tractaat, dat om d'algemene Rust meer te bevestigen, de gecontracteerde Mogendheden zeer wenschen dat vele andere mogen deel nemen aan 't gene wat tot dit oogmerk strekt, op dat geen rede van Archwaan of ongerustheit overblyve. Dezelfde inzichten worden bevestigt door 't eerste Articul van 't Tractaat, die een ieder zal overtuigen, dat de wederherstelling van de goede Verstandhouding met *Vrankryk*, op een veel bestendiger Voet staat als zy ooit geweest is, aan niemant tot eenig nadeel strekke en in tegendeel zyn waarachtig oogmerk heeft om by te springen in al 't gene dat een ieder zich tot een plicht zal maken te wenschen, ten voordele van 't Ryk en 't gehele Christendom.

De Conventien van den 11. *April* en van den 28. *April* 1736, die in 't IV. en XVI. Articul van 't Defenitif Tractaat geinsereert zyn, vervullen in 't geheel 't oogmerk van 't gene waarom zyne Keizerlyke Majesteit is verzocht geworden door 't *Goed-achten* van 't Ryk, nopende de Hertochdommen van *Lotharingen* en van *Bar*. Men heeft zelfs zorg gedragen, om d'eigenste bewoordingen van 't *Goed-achten* te behouden. En dewyl aan d'eene kant de goede Trou niet toeliet, om weer in te trekken of te bekorten 't gene met Namen is geaccordeert geworden, zo heeft aan d'andere kant *Vrankryk* ook gene zwarigheit gemaakt, om op de sterkste wys te renuncieren op alle stukken van *Weer Vereenigen*, zo wel als al 't gene dat het minste daar na zoude konnen lyken. 't Is waar dat d'afhandelingen van de by een gekomen Commissarissen te *Nancy* noch niet geëindigt zyn; maar men heeft het plan reets ingetrokken na dewelke zy zoude zyn voortgezet en gereguleert, en by deze gelegenheit heeft *Vrankryk* hem opendlyk verpligt dat het zoude geven een volkomen genoegen aan de Staten van 't Ryk, die in de

1735. April.

de zyne zyn ingesloten, of die 'er aan Grenzen, en met hun te vernieuwen alle de Conventien die zy met 't Huis van *Lotharingen* hebben gesloten: alzo dat tegenwoordig niets overig is, als 't overwegen en te bedenken 't gene wat men zal goed vinden om aan weerskanten te verwisselen, 't welk, gelyk men ligt begrypt, geen klein werk is.

Het VI. Articul behelst op eene genoegdoende wyze d'Eer en de Waardigheit van de Mogendheden die onmidlyk deel hebben gehadt aan de Zaken van *Polen*.

In 't VII. heeft men de nodige Maatregels genomen, om te beletten dat de Rust in *Italien* niet word gestoordt van wegens 't gene dat noch blyft in der minne t'eindigen, noch onder eenig ander schyn.

In 't VIII. heeft men niets verzuimt, om gantschelyk t'ondersteunen de Rechte van den Keizer en van 't Ryk op de Leengoederen van *Italien*.

Het IX. rust op 't zelfde oogmerk.

Het X. is geheel overeenkomende met het Ryks *Goed-achten* van den 11. *January* 1732. En rakende d'andere Articulen die men gelyk rekend met de gene welke zyn belooft en gereserveert in de Tractaaten van *Ryswyk* en *Baden*, zo zal men reden hebben, om overtuigt te zyn, dat men dienshalven heeft gehandelt, niet alleen met zo veel maar noch met veel meer Voorzichtigheit en voorzienigheit als in die twee Tractaten, om de minste rede van Twist en Misverstand voor te komen. Ingevolge vlydt zich zyne Keizerlyke Majesteit dat het gene men heeft ontmoet na de Vrede van *Baden*, tegenwoordig ook niet zal onderworpen zyn aan eenige zwarigheden, maar dat in tegendeel 't Ryk, zonder te twyffelen zal voor goed houden 't gene is gesloten geworden, en dat alle Keurvorsten, Vorsten en Staten die voor de Rust en 't Welwezen van 't Vaderland genegen zyn, van hun zelfs zullen erkennen, hoeveel daar aan gelegen is, om hunne deliberatien over een zo gewichtig werk te verhaasten en eene Resolutie, die hunne zorgvuldigheit en onvermoeide oplettenheit beantwoord, te nemen. &c.

't Gemelde Vredes Instrument is 27 Bladen groot, op welke de Ryks gezanten, ingevolge hunne berichten uitdrukkelyke Instructien verwachten om dat heilzaam werk weder onderhanden te nemen.

Den 30. passato wierd een Missive van 't Hertochlyke Huis

Wur-

Wurtemburg gedisteert, waar by 't Ryk verzocht word, zich voor 't zelve by de Kroon *Vrankryk* t'interesseren tegen de Pretentien op 't Graafschap *Montbeliard*. 1740. April.

Men ziet daar een Brief van een Zweeds Patriot aan deszelfs Broeder geschreven over de Politie, dewelke men aldaar zedert de laatste Ryksdag gevolgt, en om dezelve te konen volgen, „ d'oude Ryks-Raden gedimitteert had *, zynde zodanige in de „ plaats gekomen, die zich met Hersen-Schimmen en ydele hope „ hadden laten innemen en tot zulke Maatregulen brengen, de- „ welke nu 't grootste gevaar aan dat Koningryk veroorzaakt had- „ den, behalven dat ze veel Geld aan 't zelve kostteden, waar „ tegen de Fransche Subsidien, en die gene van de Porte, waar „ mede men zich nochtans maar te vergeefs vleide, in geen „ consideratie quamen: Van *Vrankryk* kon men zich, wegens de „ tegenwoordige gesteldheit der zaken in *Europa*, geen genoeg- „ zame en tydige assistentie, noch van de Turken, wegens de „ met *Rusland* onlangs gemaakte Vrede, en te vrezene Oorloch „ met de Persianen, eenige Diversie beloven: Van alle andere „ Alliantien was men ontbloot, en *Zweden* met zyn tegenwoordi- „ ge Macht te Water en te Land gantsch niet in staat, om aan „ de Russen 't Hoofd te bieden, en in plaats van Pretensien op „ dat machtig Ryk te formeren, had men aan 't zelve gelegen- „ heit gegeven zelfs grote Pretensien op *Zweden* te maken, &c.

't Ministerie te *Hanover* heeft in aanmerking van de grote Consumptie van Granen het distilleren van Brandewynen en andere sterke Wateren merendeels afgeschaft, en op ieder ℔ Thee, Coffy en Chocolade een Impost van drie goede Groschen gelegt.

Te *Hamburg* heeft men 't volgende uittreksel van een Brief van *Petersburg*: „ De tegenwoordige gesteldheit der Zaken in *Euro-* „ *pa* veroorzaakt by dit Hof en de hier zynde buitenlandsche Mi- „ nisters grote oplettendheit, en vele willen 't als eene onvermy- „ delyke Zaak aanmerken, dat indien tusschen de Kronen van „ *Groot-Brittannien* en *Vrankryk* hoewel tegen verwagting een „ Vredebruk mocht voorvallen, en de Verschillen tusschen Hare „ Keizerlyke Majesteit en den Koning van *Zweden* als dan noch „ niet

* *Zie Mercurius* van den Jare 1739. I Deel *pagina* 234.

1740. April.

„ niet beslist zullen wezen, dit Hof *indirect* mede in den Oorloch „ zal gewikkeld worden, te meer: om dat de Koningen van *Groot-* „ *Brittannien* en *Denemarken* met malkander gesloten en gegaran- „ deert hebben de Rust in 't Noorden krachtdadig t'onderhou- „ den, en gevolglyk Hare Keizerlyke Majesteit mede niet zal „ konnen nalaten hare Wapenen by die van de hoge Geallieer- „ den te voegen enz. ".

De Hertogin Douariere van *Wurtemburg* heeft zich van daar wech begeven, om dat alles in dat Land ten uiterften misnoegt was, nadienze te *Stutgard* in 't Hertochlyk Paleis den 3. *Maart* laatstleden, twee *actus* van de Roomsche Religie, als van d'eerste Hoofdschering van den Prins *Frederik Eugenius* door den Constantsche Wybisschop, en dan 't houden der Pausselyke Exequien, hadt laten exerceren, waar over byna grote wanordres ontstaan waren: De Stenden hebben daar over zeer by den Ryksdag te *Regensburg* geklaagt; en men oordeelt dat vry daar over wat zal te doen vallen. Hoe men 't zelve te *Romen* opgenomen heeft, zie onder deszelfs voorgaande Titel.

PRUISSEN.

ZEDERT eenigen tyd zyn vele Conferentien te *Berlin* gehouden tot verbetering van verscheide Misbruiken, die in den Koophandel zyn ingeslopen, en in 't byzonder is gedelibereerd over de Munten, die in 't Hertochdom *Cleef* gangbaar zyn.

In 't Hertochlyk *Pruissen*, heeft d'Abt van 't Klooster *Paradys*, leggende op de Poolsche Grenzen, verscheide Burgers met hunne Familien in een naby gelegen Vlek, terwyl deze aldaar op de Kermis waren, doen oplichten en na 't gemelde Klooster laten brengen. Op deze Tyding is een Detachement van 20 Hussaren, aan 't hoofd hebbende een Lieutenant derwaarts gezonden om deze Menschen wederom t'eischen, gelyk die, dezelve met weinig tegenstand t'ontmoeten, bekomen en te rug gebraght heeft. De Heer *Zapsky*, groot Thesorier van *Polen*, heeft daar op een Decreet doen publiceren, behelzende: „ Dat voortaan alle de Koop- „ waren, die uit het Ryk en uit het Hertochlyk *Pruissen* te Land „ vervoerd worden, naar *Koningsbergen*, *Dantzig*, 't Hertochdom „ *Lyfland* enz. gedestineert zyn, niet meer door *Pomeren*, maar, „ gelyk zulks eertyds geschied is, door *Groot-Glogau*, *Fraustad*

„ en

„ en *Polen* hun weg zullen moeten nemen, op verbeurte van alle 1740.
„ de Koopgoederen nevens de Wagens en Paarden ". Vermits *April.*
in dit Edict niet eens de tyd bepaald word, binnen welken deze Ordre zal ſtand grypen en ter uitvoer gebraght worden, zyn de Kooplieden aldaar ten hoogſten over verlegen, en hebben den Koning in een Smeekſchrift verzogt, „ om dien aangaande in „ hunne Belangen eenig deel te willen nemen ". Zedert beginnen die Kooplieden zich wat geruſt te ſtellen, nadien zy in verwagting zyn, dat de Koning van *Polen* wel zorg zal dragen, dat dit Bevel niet ter uitvoer gebraght werde, of dat, indien zulks mocht gebeuren, dit Hof daar tegen Repreſailles gebruiken zal. De gemelde Verſchillen tuſſchen d'Ingezetenen en den Abt ſchynen ernſtiger en van gevolg te zullen worden, vermits de Polen vergoeding eiſſchen voor de Schade, dewelke 't Detachement Huſſaren, by 't wederom eiſſchen der Ingezetenen veroorzaakt heeft, ten welken einde de Polen reets verſcheide Stroperyen op 't Pruiſſiſche Gebied gedaan, en ten platten Lande vele Huizen beroofd en in brand geſtoken hebben, waar door d'Opgezetenen aldaar in eene algemene Verſlagenheit geſteld zyn.

Men hoord nu niet meer ſpreken van de Compagnie, welke een Paſpoort van den Koning zou verkregen hebben, om met Pruiſſiſche Vlag en onder Beſcherming van zyne Majeſteit een of meer Schepen naar d'*Indiën* te zenden en vryelyk Koophandel na die Geweſten te dryven: In tegendeel zyn vele van gedachten, dat dit gerucht in 't geheel van alle waarſchynlykheit ontbloot is.

Uit *Holland* heeft een Officier 8 grote Karels gebraght, die voor 15000 Ryksdaalders aldaar gekogt zyn, bevindende zich daar onder een van 18 jaren, die wel zo groot is als de Vleugel-Man te *Potsdam*. Zyne Majeſteit continueert in deszelfs vertrek, niet tegenſtaande zyne Continuele Indiſpoſitie, Audientie aan de vreemde Miniſters te geven, hebbende voornamentlyk de Hollandſche Heer van *Ginkel*, vrye toegang en d'Eer van dikwyls aan de Koninglyke Tafel mede te ſpyzen. Men heeft op nieu by zware Straffe ſcherp verboden, niet van importante Nieuwigheden in 't publicq te ſpreken of buiten 's Lands t'adviſeren; waar uit men beſluit, dat 'er zaken van 't uiterſte gewigt in den til zyn, en die

1740. April. men derhalven aan 't Publiek niet van te voren wil laten bekend worden.

Men heeft te *Rynberk* ingebraght een valschen Munter genaamt *Pauli*, na wien men lang vergeefs gezocht hadt. Dezelve heeft bekend zeer veel Muntspetien van verscheide Rykvorsten na gemaakt te hebben en wel voornaamlyk Carolinen. Ook heeft hy verklaart, dat hy te *Campen* in de Provintie van *Overyssel* verscheide maanden nevens 4 van zyne Medeplichtigen gewoond hadt, en dat hy ze daar hadt gelaten. Deze Karel zal binnen korten ter dood verwezen worden.

's Nachts tusschen den 8. en 9. dezer, omtrent middernacht, quam een Bende van tusschen de 20. en 30. Karels voor 't Huis van *Georg Bremekamps*, in 't Quartier van *Bosbek*, tot d'Abdye van *Essen* behorende, gelegen, forceerden de deur met een Koevoet, en ingekomen zynde, schoten en hieuwenze in 't wild heen, waar door de Huisvrou drie Quetzuren ontfing en een quartieruurs daar na stierf: De Man wierd ook door een Schoot, en zyn Dochter door een houw gequetst, zy vleugelden alle die in 't Huis waren, vragende met groot geschreeu: *Waar is de grote Jonge?* Eindelyk vonden ze den Zoon *Jan Dirk Bremekamps*, een Jongman van 20 Jaren, maar van een goed Postuur, en niet tegenstaande hy hen bewyzen genoeg bybraght, dat hy reets als Soldaat in Dienst van de Prinses Abdisse stond, namen ze denzelve evenwel met geweld mede, zonder dat men weet werwaarts zy gegaan zyn: De gemelte Prinses Abdisse heeft een Premie op d'ontdekking belooft.

ZWEDEN. HOEWEL de Krygspreparatien zo wel te Water als te Land met veel vigeur voorgezet werden, gelooft men echter niet, dat een nader Transport van Troupen naar *Lyfland* of elders staat te geschieden. Eenige willen, dat d'ongelykheit van gemoederen uit de toekomende Successions-Zaak sproot, waar over de Natie in 3 Factien verdeeld was: d'Eerste bestaande uit veel voorname Heren, die in 't voorlede Jaar uit den Senaat zyn gegaan, en zich tegenwoordig op hunne Goederen bevonden, sustineerde, dat de dankbare erkentenis voor zyn tegenwoordige regerende Koninglyke

lyke Majesteit, vereischte, dat men na deszelfs overlyden, een Prins uit zynen Huize, waar voor buiten dien 't verstuftigste gedeelte der Natie een opregte Liefde en genegenheit heeft, met conservatie van 't Verkiezings-Recht op den Troon verheffe: De twede in tegendeel, die uiterlyk al te sterk op 't vrye Verkiezings-Recht stond, scheen te hellen, om aan een ander uit het Koninglyke Huis afstammende Prins de Kroon te geven; en de derde of indifferente Party wilde alleenlyk, dat men op deze dingen niet zoude denken, maar de Vrugten des Vredes genieten, en eerst afwagten, wat uitslag de Noordsche Zaken namen. 1716. April.

In deze Conjuncturen van tyden, zo heeft zekere Zweeds Patriot, zyn gedachten gezegt, wegens de tegenwoordige Zweedsche Staatkunde, welke hy veroordeeld, en betoogd wat voor verdrietelykheden 'er uit ontstaan konnen, als geen vaste stelling hebbende: voor eerst misprysk hy dat men d'oude Ryksraden heeft afgezet, en zulke daar en tegen aangenomen welkers aanslagen loutere *Chimeras* zyn; voorts onderzoekt hy of dit Ryk tegenwoordig met een goed beleid een Oorloch tegen *Rusland* kan beginnen, 't welk door hem in de negative werd beantwoord, „ niet alleen om dat *Zweden* verpligt is 't gegevé woord te houden, maar ook wyl den uitslag zo onzeker is: de Zweden zyn „ wel goede Soldaten, maar de Russen zyn ook niet meer d'ouden; by d'eersten heerscht tegenwoordig een slegte subordinatie, en by de laatsten een goede, en daar by is *Rusland* onezachelyk en heeft oneindige toevlugten die *Zweden* ontbreken; „ doch ondersteld zynde dat *Rusland* gedwongen word van eenige „ Provintien af te staan, zoude zulks echter maar een temporele „ zaak zyn; en wanneer 'er zelfs die bedenkingen niet waren, „ moest *Zweden* evenwel Alliantien en buitenlands geld hebben: „ tot nu toe heeft men zulks by *Vrankryk* en de Turken gezocht: „ hoe veel op de laatsten te vertrouwen is weet een iegelyk, en „ als zulke *Chimeras*, *Zweden* niet in den zin waren gekomen, had „ het haar geld noch in Cassa. Op *Vrankryk* kon men zich mede „ niet verlaten, 't welk niet zonder interessen doed; maar de subsidien aan *Zweden* zyn uit geen ander oorzaak beloofd als om „ haar credit te herstellen, *Engeland* 'er uit te byten, *Zweden* voor „ 10. Jaren afhankelyk te maken, en een zeker *Systema* in 't

 „ Noor-

1740. April. „ Noorden op te regten; edoch 't welk belet wierd toen *Denemarken* de party koos: daar en boven heeft de Cardinaal de „ *Fleury* den Graaf *Tessin* rond uit verklaard dat men van de Fransche zyde geen stuiver aan *Zweden* wil geven, ja zelfs de beloofde subsidien niet eens voor uit wil betalen, veel min aan „ zulke ondernemingen de hand bieden, die men niet anders als „ voor onbedagtzaamheden en over-ylinge aanzien konde: 't „ Zenden van een Fransche Minister te *Petersburg*, en de Vrede „ onder de Mediatie van de Marquis *de Villeneuve* gesloten, zyn „ blyken van d'intentie der Franschen &c. *Vrankryk* zoekt by de „ Zweedsche Alliantie alleen een Prins haar toegedaan op den „ Troon van dat Ryk te brengen: 't Zweedsche Ministerie hadt „ de marsch der Troupen naar *Finland* wel konnen nalaten: de „ zekerheit dier Landen door gaurantie te zoeken, was beter „ geweest, als de Naburen archwaan te geven: daar by weet een „ ieder dat *Zweden* voor gehadt heeft *Rusland* aan te tasten; doch „ dat de Vrede met de Turken zulks belet heeft, waar by de „ Russen de Glorie, de Turken voordeel, de Keizer de schade, „ en *Zweden* de blootstelling erlangen. By *Zweden* kan men leeren, „ hoe 't gaat als men geen vast *Systema* heeft, maar zich op ydele hoop en *futura contingentia* grond die van d'eene postdag tot „ d'ander veranderen moet. Men verwonderd zich niet dat het „ Zweedsch Ministerie over dit noodlot in grote verlegendheit is; „ 't vorige Ministerie heeft zich op goede grond stil gehouden, „ het tegenwoordige moet het uit nood doen; 't eene heeft geen „ geld gekost, maar wel 't ander: Als men nu de tegenwoordige „ Ministers vraagt, waarom zy niets ondernemen, zullen zy de „ redenen bybrengen die d'afgezette Ministers voor uit gezien „ hebben: als men vraagt waar toe de Revolutie des Ryksdag „ geholpen heeft, zal men zeggen tot niets: en waar toe het dient? „ Zal men antwoorden dat men voortaan wyzer zal zyn, zich „ niet op Herschenschimmen maar op een verstandig *Systema* „ gronden, alle de Partyschappen laten varen, en 't daar heen „ zoeken te brengen, dat men niet voor de Werelt belachelyk „ zal zyn, maar een waar aanzien maken, en door eendragt alle quaad dat uit verdeeldheit en beooging van particulier belang ontstaat, vermyden ".

DEN

DEN 14. passato gaf de Keizerin aan alle de Personen van distinctie, die zich dien dag aan haar Hof bevonden, met haar eige hand grote goude Medailles, geslagen op de geslote Vrede met d'Ottomannische Porte. Deze Medailles voeren aan d'eene zyde 't Borstbeeld van de Keizerin, en op d'andere eenen Arend, rustende op Zegentekenen, met een Griekseh omschrift, het welk betekend, *De Glorie van 't Ryk*. Haar Keizerlyke Majesteit gaf aan den Marquis *de la Chetardie*, Ambassadeur van *Vrankryk*, twee van die Medailles. Behalven de Presenten, (in de naastvoorgaande Titel van *Rusland* gemeld) heeft 'er de Keizerin noch andere zeer aanzienlyke gedaan. De twee Veldmarschalken Graven van *Munnich* en *Lascy* hebben elk 12000 Rubels in gereed geld bekomen, de Staats-Raad van *Brever* 10000, de Gemalin van den Generaal *Trebenizew* 10000, en de Generaal *Lubras* 3000. d'Appointementen van den Grave van *Osterman* zyn met 5000 Rubels verhoogt. 1740. *April.* Rusland.

d'Ottomannische Porte heeft de Keizerin laten bedanken, dat zy de Vestingwerken van *Choczim* niet heeft laten slechten, ofschoon de Mynen reets daar toe gereed waren gemaakt, als mede dat hare Keizerlyke Majesteit dertig stukken Canon en twee duizend quintalen Buskruid in die plaats wel heeft willen laten.

Een van de Gardes, die onder den Veldmarschalk Grave van *Munnich* den laatsten Veldtogt gedaan en aanzienlyken Buit gemaakt hebben, heeft aan den Hertoch *Antoni-Ulrich van Brunswyk* vereerd een kostbaar Turksch Schietgeweer, 't welk deze gevonden hadt ten Huize van den Bassa van *Choczim*. Dit Schietgeweer is met goude Arabische Letteren versierd, en de loop van binnen met Silver bekleed, en wanneer de Seraskier van *Choczim* by den gemelden Prins de visite aflei, vezekerde hy zyne Doorluchtigheit, dat het gemelde Schietgeweer een Eerteken was, waar mede de Zultan de nieu aangestelde Bassa's van drie Paardestaarten pleeg te begiftigen, dat het zelve nevens de Zabel en Pistolen op 1000 Ducaten geschat wierd, en dat zodanige Bassa niet anders dan met dergelyk Geweer voor den Groten Heer mocht verschynen.

Den 27. passato is een Expresse van *Derbent* gearriveert met tyding, door een Courier van den Schach *Nadir* derwaarts gebraght, dat

1740. April. dat hy den 28. *November* laatstleden zyn zegepralende Intrede t'*Ispahan* van 8 uuren 's morgens tot 's avonds ten 5 uuren gehouden en daar op verzekering gegeven hadt, dat hy ten eersten met een machtige Armée de Porte zoude attaqueeren.

Wegens d'ontdekking van den Zee-Kapitein *Sparenberg*, in de Zee van *Groot-Tartaryen* gedaan; ziet men 't volgende van *Petersburg*.

Nadien de Keizerin niet wil in gebreken blyven om den Welstand harer Onderdanen op allerhande wyze te bevorderen, heeft dezelve in overweging genomen, of niet eene Passage ter Zee om 't Noorden naar *America* of naar *Japan* en *China* konde ontdekt worden, waar door men tusschen die Landen en *Archangel* een directen Handel en Scheepvaart zou konnen opregten. Ten dien einde wierd een voornaam Heer van d'Admiraliteit, genaamd *Bervig*, nevens verscheide andere ervare Personen zo Hollanders als Russen, naar *Kamschatka*, zynde d'uiterste Provintie van *Rusland* ten Oosten, uitgezonden, dewelke ontdekten, dat aan 't vaste Land aldaar somtyds stukken Hout quamen aandryven van een gantsch onbekende gedaante, en men zach ook een zoort van Vogels over Zee derwaarts komen, die zeer gelyk waren aan wilde Ganzen: Hier uit besloot men dan dat 'er niet verre in Zee een Land moest wezen, tot welkers ontdekkinge de bovengemelde Admiraliteits-Heer een Zee-Kapitein, met naam *Sparenberg*, zynde een Hollander van Geboorte, met eenige Schepen uitzond: Deze vervolgens van zyn Reis te rug gekomen zynde, wilde aan den Heer *Bervig* geen uitvoerig Verslag doen van 't geen hy ontdekt of gezien hadt, maar zulks eerst in eige Persoon aan de Keizerin bekend maken, waarom men onlangs een Courier ontfangen heeft met tyding, dat die Zee-Kapitein reets op weg is, dewelke aan zyne Vrienden alhier 't volgende kort Bericht geschreven heeft:

„ Na dat ik eenigen tyd in de Zee van *Groot-Tartaryen* gekruist „ hadt, ben ik eerst gezeild na de Heidensche Eilanden *Kurili*, die „ onder de Protectie van *Rusland* zyn, maar vermits het getal van „ myn Volk niet sterk genoeg was om myn oogmerk na wensch „ te doen slagen, nam ik van daar noch meer Volk mede, en na „ eene Reis van zestien dagen landde ik aan zekere kleine Eilanden, „ behorende onder *Japan*, en deze omgevaren hebbende, bevond „ ik, dat zy vier en dertig in getal waren: Wy wierpen eindelyk „ onze Ankers uit om eene Landing te doen, maar d'Inwoonders „ dit gewaar wordende, stelden alle hunne kragten in 't werk om „ zulks te beletten, zo dat ik een besluit nam om door 't Volk 't

„ welk

„ welk ik van *Kurili* mede genomen hadt, aan hen bekend te ma- 1740. *April.*
„ ken, wat myn voornemen was; d'Inwoonders dit gehoord heb-
„ bende, ontfingen my met veel Vriendelykheit, en deden my
„ van al 't nodige voorzien: Vervolgens ben ik ook op d'andere
„ Eilanden gekomen, alwaar 't Volk geenzints zo minzaam was,
„ en op zommige van dezelve hebben Wy niet dan wilde Dieren
„ gezien. 't Land is op verscheide Plaatzen zeer vrugtbaar, en ik
„ heb vele van de Vrugten, welke die Eilanden voortbrengen, me-
„ de genomen ".

Deze tydingen zyn zeer aangenaam voor die Kooplieden, al-zo zy zich vleijen, dat door die ontdekking van den Kapitein *Spanenberg* alle de hinderpalen zullen worden uit den weg geruimt, die de directe gemeenschap ter Zee met de Chinezen en Japonezen belet hebben. Waarom onder die, en de vreemde Kooplieden besloten is, een kapitaal van eenige honderd duizend Roebels by een te leggen, en een zoort van Compagnie aan te gaan, zullende derhalven aan de Keizerin Octroi verzogt worden, om verscheide nieuwe Schepen te mogen bouwen, ten einde men voor eerst op zeker nieu ontdekt en vrugtbaar Eiland zou konnen post vatten, en vervolgens de Scheepvaart naar *Japan* en *China* met Succes beginnen.

TURKYEN.

'T SCHYNT, dat dit Ryk altyd in gedurige binnen- of buitenlandsche Onlusten boven andere moet uitmunten: Wat d'Oneenigheden in 't Ryk zelfs belangt, kan men zeggen, dat d'eene Opstand niet gestild is of daar komt terstond weder een ander op de baan, vermits de Porte, die niet lang geleden den Rebel *Sare Bey Oglow* in *Asien* heeft t'ondergebraght *, nu wederom met het dempen van een nieuwen Opstand te *Cairo*, Hoofdstadt van *Egypten*, belast is, alwaar d'Oproerigheit onder 't Gemeen volgens bekomen narigten reets zodanig heeft toegenomen, dat men voor een algemene Wanorder en verwoesting in die Landstreek bedugt is, waarom de Sultan niet alleen een Minister met de vereischte Instructien tot voorkoming van verdere Onlusten derwaarts gezonden, maar ook Bevel afgevaardigt heeft tot den marsch

* Zie *Mercurius* van den jare 1739, 2e Deel, *pagina* 133.

1740. April. marsch der Troupen, die daar omtrent het digtste by de hand zyn, ten einde 't Volk, indien niet met rede ten minsten door geweld, tot hun Pligt te doen wederkeren: Men houd zich verzekerd dat deze zo wel als de vorige Muiteryen heimelyk worden gevoed door den Schach van *Persien*, waarom men den Persiaanschen Ambassadeur, die zich zedert eenigen tyd te *Constantinopolen* bevonden, maar tot noch toe geen opening van zyne Commissien gegeven heeft, zeer vriendelyk onthaald.

WEST-INDIËN. OP den 26. *November* laatstleden kreeg men te *Frederica* in *Georgia* tyding van *Amalia*, dat de Spaanschen by nacht op dat Eiland geland, en zich in de Bosschen aldaar verscholen hadden. Twee Hooglanders gingen in de Bosschen zonder Geweer, om Brandhout te halen. *François Brooks*, Commandeur van een Uitlegger aldaar, hoorde vyf en naderhand dertien Musketschoten, en gaf een Zein aan 't Fort, waar in een Compagnie van 't Regiment van den Generaal *Oglethorpe* in Bezetting lag, waar op een Detachement uitgezonden wierd, 't welk de twee Hooglanders in 't Bosch vermoord vond, de Hoofden afgesneden en zeer onmenschelyk mishandelt. De Spaanschen die twee weerloze Menschen dus op een Barbarische wyze omgebraght hebbende, namen met zodanigen haast de vlucht, dat het Detachement hen niet konde achterhalen.

NEDERLANDEN. BEHALVEN 't gerucht dat de verandering van het Tarif aan 't Hof van d'Aardshertogin Gouvernante te *Brussel* blyft maken, zo vermeerdert het gemor onder d'Inwoonders, na mate dat zy zien dat zy armer worden; en zy beklagen met reden 't verlies, van de weinige Commercie die ze noch met die van *Luik* plegen te dryven, schryvende d'oorzaak dier onlusten toe, aan den Directeur Generaal der inkomende en uitgaande rechten, van wien zy met zo weinig ingetogenheit spreken, dat zulks niets goeds voorspelt, voornamentlyk zo de Regering 't laatste Placaat met d'uiterste strengheit wil uitvoeren. Waar by onder anderen in het twede Articul verboden wordt, „ alle uitvoer van „ Zout en Hout zo te Water als te Land van buiten de Provin- „ tie van *Gelderland* naar *Luik*, en in 't derde Articul d'invoer

„ van

„ van Kalk, Kolen, gegoten, gewerkt en ongewerkt Yzer, als „ mede van alle zoorten van Steen, komende uit het Land van „ *Luik* na de gemelde Provintie, als ook in 't dertiende Articul „ d'uitvoer van Aarde, waar van de Volders zich bedienen om „ de vettigheit uit de Lakens te halen enz., onder een Boete „ van honderd Gulden voor ieder Karre, en daar en boven on- „ der Confiscatie van Ry- en Vaartuigen, benevens de Paarden „ of Ossen, dewelke tot het Transport zyn gebruikt". Om deze rede hadden de Gedeputeerden van *Luik* zich naar *Brussel* begeven, maar ziende, dat wel verre van hen te horen, 't Ministerie geresolveert was, niets toe te geven, zyn ze wederom vertrokken, zonder gehoor verzogt te hebben, zulks men nu zal moeten zien, of die van *Namen*, *Limburg*, *Antwerpen* en *Mechelen* gelukkiger in hunne onderhandelingen zyn zullen. Deze zaak is midlerwyl van een zodanige natuur, dat ze alle mogelyke oplettendheit verdient, want als de Luikenaars eens den weg nemen naar *Breda*, 's *Hertogenbosch*, of naar *Leiden*, daar ze hunne zyde en wolle Stoffen insgelyks konnen laten verwen, die ze anders naar *Antwerpen* plegen te zenden, en als zy eens zien, dat zy de gemeenschap met d'Oostenrykschе *Nederlanden* niet van noden hebben, zo zullen zy liever direct met de Hollanders handelen, en met goede oogen aanzien, dat men den gantschen handel met hun Land komt te verbieden, waar mede zy gedreigt worden, byaldien zy het touwtje al te sterk beginnen te trekken. De Stadt *Namen* daar en boven aan de Regering te kennen gegeven hebbende, dat het veel voordeliger zyn zoude voor hare Kooplieden, om behalven den Straatweg, die naar *Brussel* gaat, eenen anderen weg aan te leggen direct naar *Leuven*, voor de Wagenvrachten naar *Mechelen*, enz. (die daar door vyf uuren zouden komen uit te winnen, dan wanneer ze door *Brussel* passeren,) zo heeft het Hof dienvolgens order gezonden aan de Staten van die Provintie, om aan dien Straatweg ten eersten te laten arbeiden, zo ze niet de zorg daar van aan de Stadt willen overlaten.

1750. *April.*

Maar 't is ook zeker dat de Regering van *Brussel* gewigtige redenen gehadt heeft, om de rechten op de Koopwaren, komende uit het Land van *Luik*, met vyf ten honderd te verhogen, en vele twyffelen geenzints, of door deze Verschillen zullen verscheide

1740. April. zwarigheden uit den weg geruimt worden, die door de Staten van *Luik* op de gemelde Conferentien gemaakt zyn nopens hunne weigering om een Equivalent te geven voor de Landeryen, dewelke van deze Landen afgetrokken, en in 't Bisschdom *Luik* ingesloten zyn. De laatste tydingen wegens deze zaak zyn, dat deze onlusten schynen te vermeerderen. Alzo de Regering van *Luik* reets begonnen hadt de meergemelde Straatweg te maken, en besloten was een Canaal te doen graven, om vry en ombelemmert met de Hollanders te konnen trafiqueren, zonder de Staten van zyn Roomsch-Keizerlyke Majesteit te passeren, en de Commercie tusschen dat Prinsdom en de Staten van *Braband* t'eenemaal afgesneden te zullen worden.

Daar is een Placaat uitgekomen, waar by d'Ordonnantie van den 8. *Maart* 1682. nopende de Scheepvaart in die Landen, in zo verre word vernietigt, dat in plaats van *drie en een half per cent*, voortaan maar *een per cent* aan uitgaande Rechten betaalt zal worden, van Goederen en Koopmanschappen, die uit het eene Schip in 't andere geladen worden, om over Zee te worden verzonden, waar door men zich vleid, dat in het toekomende meer Schepen, zo vreemde als andere in de Havens van dat Land zullen inlopen. Ook is by dat zelve Placaat aan een iegelyk verlof verleend, in de gemelde Havens voor den Termyn van 3 Maanden alle de Goederen en Koopmanschappen te bergen, die over Zee gekomen zyn, mits in 't geheel *anderhalf per cent* voor Stapelrecht betalende, doch zo, dat van de Goederen uitgezondert zyn, *Zout*, *Brandewyn*, *Genever*, *allerhande Wyn en Tabak*, omtrent dewelke by dit nieuwe Placaat gene verandering gemaakt is.

De Edele Heren Bewindhebberen van d'Oostindische Compagnie ter Kamer van Zeventienen, hebben den 8. dezer geresolveert eene uitdeling van 12 en een half *per cent* te doen. 't Schip door de Zwarten by *Delmina* genomen, is een Boot van *Chamo* met Mondbehoeftens derwaarts gaande, waar van 't Volk vry gegeven was, zynde reets eenige met het in *Zeeland* gearriveerde Schip *de Admirante* overgekomen. Te *Madara* was door een Engelsch Schip opgebragt het Hollandsch Schip van *Æneas Mackay* uit de *Canarien*.

De

De Prins *Willem van Hessen-Kassel* heeft by Missive aan haar Hoog Mog. kennis gegeven van 't aanstaande Huwelyk van deszelfs oudste Zoon met de vierde Dochter van den Koning van *Groot-Brittannien*, waar over zyne Hoogheit by Missive door deze Staat is gefeliciteert. 1740. *April.*

Den 7. passato *is een* Hollandsch Oostindisch Schip *genaamd* de Cornelia *van* 900 *Ton*, 270 *Man en* 30 *Stukken Canon na* Batavia *moetende te* Louchswilly *ingebraght*. *'t zelve was om 't midden van* January *uit* Holland *vertrokken*, *en had al dien tyd op Zee zware stormwinden en overfelle koude uitgestaan. Dit Schip heeft* 65 *Man*, *zo als ook den* 21 January *by Caap* Clear *alle de Masten*, *Zeilen*, *Roer en twee Boten verloren. De lading bestaat in* 15 *Kisten met Silver*, *waardig* 20000 *Ponden Sterlings*, *een grote quantiteit touw werk voor Schepen*, *Rundvleesch*, *Brood*, *Kaas*, *Loot en Yzer. 't Zelve is in dien bedroefden staat ontdekt door een visschers Boot*, *en de sloep* Dovenshire, *heeft het zelve behouden in de gemelde Haven ingebraght.*

De Schutters van 't groene Vendel van den Heer Kapitein *Cornelis Lintborst*, onder den Lieutenant *Johannes Holstein* zyn bezich met het gereed maken van de Meybomen, waar van de Devizen zullen zyn als volgt:

Voor de Staten van Holland en West-Friesland.

Een pragtige Tempel, waar in een talryke Vergadering is van aanzienlyke Mannen, met het byschrift:

PROCERUM CONSESSUS, *Een Vergadering van Vorsten.*

Voor de Staten Generaal.

Vele Harten met doorgaande Koorden aan malkander verbonden, en in een ronden Cirkel besloten, met het Devis:

CONCORDIA VERA, *Ware vereeniging van Harten.*

1740. April.

Voor den Prins van Oranjen.

Een Boom van twee Takken, die beide afgeslagen zynde, wederom zyn ingeënt, met het Devis:

REDDET DEUS ET DIES, *God en de Tyd zullen 't wedergeven.*

Voor de Prinses van Oranjen.

Ook een Boom, onder welke de Vrugten op d'Aarde leggen, zynde door een zwaren Stormwind, die in den Boom valt, afgeslagen, met het Byschrift:

SERVA STIRPEM, DOMINE! *Here, bewaar den Stam!*

Voor d'Ed. Achtbare Magistraat van 's Gravenhage.

Een Weegschaal, waar van in d'eene Schaal, hoger opgeheven dan d'andere, een Wetenkloot legt, terwyl men in d'andere, die lager hangt, een Boek ziet leggen, daar 't Woord JUS of RECHT op staat, met het Devis:

PRÆPONDERAT OMNIBUS, *'t Weegt alles over.*

Voor den Heer Collonel, Mr. *Johan Ten Hove.*

Een Helmet, op welke in plaats van een Kuif, een Haan staat, met het Devis:

VIGIL TUTELA, *Waakzame bescherming.*

BYZONDERHEDEN. DE bittere gevolgen van de strenge en felle Winter doen zich van alom horen; byzonderlyk schryft men des aangaade van *Parys* den 29. passato: Men krygt nu uit verscheide Provintien van dit Koningryk zeer droevige berichten van de grote Schade, door den Ysgang en Overstroming der Rivieren aan Bruggen, Landen en

en Huizen veroorzaakt, waar by ook vele Menschen en Beesten omgekomen waren. 1740. April.

In *Hongaryen*, continueerde de Wolven in verscheide Districten van dat Ryk de wegen zeer onveilig te maken, komende zelfs ten getale van 50 te gelyk op het Platte Land te voorschyn en verscheurde Menschen en Beesten, die ze vonden, gelyk ze noch onlangs by *Debrezin* 3 Dragonders aangevallen en ze met hunne Paarden opgevreten hadden.

In 't Bannaat van *Temeswar* is d'elende niet te beschryven, die door de veelheit van Sneeu en lang aanhoudende koude onder Menschen en Vee veroorzaakt heeft gehadt; hebbende zelfs d'Inwoonders, die van te voren duizend en meer stuks Vee hadden, niet een meer overig; nadien zy door gebrek van Vouragie hebben moeten creveren. De meeste Granen zyn in 't District van *Wenen* doodgevroren, zo dat men daar voor eene grote duurte vreest. By den Ysgang op den *Donau* is aldaar de Brug op den *Tabor* en de slagbrug by de *Leopolstadt* wech gespoelt.

Den 16. is de Stene-Brug over den *Donau* te *Donauwerth* door den Ysgang gantschelyk wechgenomen, zo dat men nu die Rivier aldaar met Schepen passeren, en een Schipbrug, tot behouding der Communicatie, aanleggen moest; gelyk men dan ook van *Nancy* verneemd, dat d'Ys-Schotsen en 't hoge Water de Stene-Brug aldaar over de Rivier *Murte* ten eenenmaal wechgespoeld hadde, waarby 5 à 6 Personen, die juist by ongeluk die Brug passeerden, verdronken waren.

In 't Land van *Ceulen* is de Wintergarst doorgaans doodgevroren, zo dat het Malder, houdende 12 Schepels, daar van reets, den 19. dezer, over de 4 Ryksdaalders in prys gemonteert heeft. Te *Francfort* had men zedert den 20. passato tot den 27. des nachts zo een felle Vorst, en daar en boven zo veel Sneeu gehadt, dat de Veldvruchten daar door grote schade hadden geleden.

Onder andere aanmerkelyke *Byzonderheden*, diend hier plaats te vinden, een Extract van een Brief uit *Johannesberg* in *Pruissen*, welke dus Luid: „ Onder de zeldzame Voorvallen, die in de „ laatste felle Winter hier te Land gebeurt zyn, is voornament- „ lyk 't volgende aanmerkelyk: Zeker Heer van 't Land reisde in „ de voorlede Maand *January* uit dit District met een Slede, ver-

1740. April. „ zeld van zyn Knecht, na *Koningsbergen*; na eenige uuren op de „ weg geweest te zyn, zach hy om na zyn achter op zittende „ Knecht, en vond geen beweging noch gehoor meer by hem, „ en hem nader beschouwd en geschud en gesold hebbende, be- „ vond hy, dat dezelve geheel styf en dood gevroren was: Doch „ de Heer kreeg bedenken, om hem dus dood na *Koningsbergen* „ verder mede te nemen, en resolveerde ter zyde van den weg „ een weinig Landwaards in te wenden, en hem aldaar in de die- „ pe Sneeu te delven, tot dat hy, van *Koningsbergen* weder ke- „ rende, hem van daar wederom zou opnemen en ter zyner plaat- „ ze laten begraven: Na zich een en anderen dag in *Koningsber-* „ *gen* ter verrichting van zyne zaken opgehouden te hebben, reed „ hy weder na huis; maar op den Begraafplaats gekomen zynde, „ vond hy 'er zyn dode Knecht niet meer: Hy denkende, dat „ hem de Wolven zonder twyffel opgespeurt en wechgesleept, en „ verteerd hadden, vervolgde zyn Weg: Maar 's middags in de „ Herberg komende, om te pleisteren, vond hy zyn Knecht in „ goede gezondheit voor den warme Oven zitten: Hy vroeg vol „ van verwondering en ontsteltenis, *hoe of hy daar gekomen was?* „ De Knecht antwoordde: *Dat hy wel wist, hoe hy daar gekomen* „ *was, maar geenzints hoe hy ter plaatze gekomen was, daar hy van* „ *daan quam: Want*, zeide hy: *Ik weet wel, dat ik op de Slede van* „ *Koude heel styf geworden zynde, in de Slaap viel; maar opwakende,* „ *vond ik my op 't Land onder de Sneeu begraven leggen, en bevond,* „ *dat ze my geheel verwarmd en de Koude uit het Lyf getrokken had:* „ *Ik kroop dan van onder de Sneeu wederom voor, en ging na deze my* „ *bekende Herberg, om na myn Heer te wagten:* Waar op de Heer „ met zyn dood gevrorene en wederom door den Sneeu levendig „ gewordene Knecht na huis keerde."

Van *Berlyn* bericht men, dat de vermaarde Astronomus *Kirch* daar al over de 3 weken hadde voor dood gelegen, echter noch niet was begraven, om dat het Lichaam noch warm blyft, zomtyds zweet en niet in 't minst verrot; zo dat men niet weet of hy dadelyk dood is, dan in een Letargie legt.

Den 15. dezer 's nachts, onstond buiten de Diezerpoort te *Zwol* in een steeg Brand, waar door 3 à 4 Huizen en 2 Hooybergen in d'assche gelegt en 12 Koei - Beesten en een Paard verbrand zyn, heb-

hebbende de Menschen zich ter nauwernood konnen salveren en niets van hunne Meubilen bergen. 1740. April.

Op den zelven *datum* ontstond in 't Huis van een Tabak-Spinner te *Reinsberg* in 't Brandenburgsche Brand, waar door de gehele Stad, behalven 14 Huizen, 't Kasteel en de Moole, tot Assche is verteerd, zynde de Kerken mede afgebrand.

d'Aardbeving op den 6. passato door geheel *Lombardyen* bespeurd, heeft op eenige Plaatzen meer schade gedaan, als men in den beginne gemeend had: De Stadt *Pistoia* is daar door wel ter helft tot een Puinhoop gemaakt, en d'Inwoonders meest daar onder bedolven: Te *Massa* is 't Kasteel zeer beschadigt, en de Verwulfzels van de Domkerk en van die van *St. Franciscus* geborsten.

M E Y.

DE tegenwoordige Conjuncturen, dewelke apparent noch veel meer en groter nieus in de Werelt brengen zullen, als ze reets gebraght hebben, maken ook, dat oude dingen wederom nieu worden; want gelyk men onlangs de *Prophetien van Nixon* * wederom publicq heeft gemaakt, zo heeft ook Dr. *Swift*, Deken te *Dublin*, de meer als duizend Jaar oud zynde *Prophetien van den Apostel en Patroon van Ierland*, den *H. Patrick*, die al over 200 Jaren onder de Regering van Koning *Hendrik* VII. uit d'oude Iersche Taal in d'Engelsche overgebraght zyn, met eenige ter opheldering dienende Aanmerkingen uitgegeven, en hy meent aan te tonen, dat daar in verscheide Voorzeggingen te vinden waren, die op de tegenwoordige Conjuncturen haar betrekking hebben, en een gelukkige uitkomste aan de drie Brittische Koningryken voorspel- GROOT-BRITTANNIEN.

* Zie *Mercurius* van den Jare 1739. 2 Deel, *pag.* 266.

1740. Mey. ſpellen. Deze H. *Patrick*, een Schotlander van geboorte zynde heeft op 't einde van de vierde, tot over de helft van de vyfde Christelyke Eeu geleeft en veel fataliteiten ondergaan, tot dat hy in 't Jaar 466, en in het 83ſte van zyn ouderdom, als Aardsbisſchop van *Armach* en Primaat van *Ierland* ſtierf: Hy heeft veel moeite gedaan, om 't Evangelie in *Ierland* uit te breiden: Van zyne Prophetien is nu en dan in de Groot-Brittanniſche Landen veel werks gemaakt, gelyk nu wederom geſchied, doende diergelyke dingen grote Indrukkingen op 't Gemeen, om zich ſtandvaſtig in hope van een goed ſucces te tonen.

Wat het Politiquen aangaat zo ſtellen d'Engelſchen vaſt, dat, in dien niet haaſt van *Spanjen* zulke Vredens-Voorſlagen gedaan worden, die aan die Natie genoegen geven, de Spaanſche en Franſche Vloten dezen Zomer op Zee te voorſchyn komen zullen, en alzo dezelve beneffens d'Engelſche in de Spaanſche en Weſt-Indiſche Zeën zich zouden moeten vertonen, mocht men dan wel zeggen, dat 'er *een Vliegende-Brug tuſſchen Spanjen en America* op Zee aangelegt en te zien was; aangemerkt, dat dan wel omtrent 300 Oorlochſchepen, behalven een veel groter getal Tranſport-Schepen en Kapers, die Wateren doorſtevenen zouden; en 't ligt gebeuren, dat, d'Oorloch algemener wordende, ook hun getal noch groter wierd. Ten minſten beſluiten de Politiquen: *Of haaſt Vrede: Of een algemene Revolutie van Zaken.*

Den 20 paſſato is d'Admiraal *Balchen* met de volgende Oorlochſchepen onder zyn Gebied, van *Pleimouth* gezeildt, naamlyk de *Ruſſel*, Kapitein *Charles Denniſon*, van 80, zynde 't Admiraalsſchip, de *Norfolk*, Kapitein *Thomas Graves*, van 80, de *Grafton*, Kapitein *Thomas Davers*, van 70, en de *Deptford*, Kapitein *John Yeo*, van 60 Stukken Canon. Den 23. wierd het Embargo van de Schepen op de *Theems* leggende afgenomen, gelyk ook verder in alle Havens van 's Konings Gebied geſchieden zal, volgens de Reſolutie, die men in den Grote Raad, te *St. James* daags te voren gehouden, genomen hadt. De Protectien, die men zedert aan de Koopvaardy-Schepen verleend, zyn onder die Conditie, dat haar Equipagie niet meer dan tweederde parten uit Matrozen beſtaan zal. 't Meergemelde Schip de *St. Joſeph* is dezer dagen voor goeden prys verklaart.

Te

1740. Mey.

Te Londen *ziet men de volgende Proclamatie des Koninghs.*

GEORGE R.

Alzo by een Acte in de tegenwoordige Sessien van 't Parlement, getiteld: *Acte tot kragtdadiger beveiliging en aanmoediging van den Koophandel van Zyne Britsche Majesteits Onderdanen in* America, *en tot aanmoediging van Matrozen, om in Zyne Majesteits dienst te treden*, onder andere gemeld is, om d'Onderdanen van zyne Majesteit aan te moedigen, ten einde deel te nemen, zo in zamengevoegde en vereenigde, als in particuliere Kosten, Expeditien en Aventures; Dat Wy, Onze Erven en Nakomelingen, gemagtigd zullen worden van tyd tot tyd, gedurende de continuatie van den tegenwoordigen of eenige aanstaande Oorloch, om Patenten of Commissien te verlenen, waar by ieder Societeit, Particulieren te kragtdadiger in staat gestelt worden, ten einde zich met elkanderen in 't ondernemen van Expeditien, zo ter Zee als te Land, te vereenigen, en om te zeilen naar en in eenige Zeën van *America*, tot het aantasten, nemen, of vernielen van eenige Schepen, Goederen, roerende of onroerende Effecten, Colonien, Factoryen, Kreken, Haven, sterke Plaatzen, Landen, Forten, Kastelen en Fortificatien, nu behorende, of als dan zullende behoren of bezeten worden by eenige Vyand in eenige gedeeltens van *America*; en om de preparatien ten dien einde te begunstigen en faciliteren, en om aan die Societeiten en andere daar in belang hebbende personen, hunne Erven, Nakomelingen, Executeurs, Administrateurs, en andere Geregtigdens een volkomen en onbetwistbaren Eigendom, Regten en Titels te verzekeren, ten opzigte van al 't gene zodanige Societeiten of Personen zullen bemagtigen, of doen veroveren op de Vyanden, onder zodanige bepalingen, en op zodanige wyze, als Wy, Onze Erven en Nakomelingen zullen goedvinden t'eeniger tyd hier na te bevestigen door nader Octrojen of Patenten, en verder hunne voordelen te verzekeren, om dezelve in staat te stellen, ten einde 't volle genot daar van te genieten en te jouïsseren, doch zodanig, dat daar in niets geinsereert werde, dat zoude konnen strekken, om eenige van Onze Onderdanen uit te sluiten, of te bepalen, van en in de volkomen en vryen Handel in eenige van die gedeeltens in *America*: En alzo 't Onze begeerte is, dat niemant van Onze beminde Onderdanen deze aanmoediging ignorere, hebben Wy goedgevonden, met advis van Onzen-Geheimen Raad, dezelve door deze Onze Koninglyke Proclamatie gemeen te maken, ten

 einde

1740. Mey. einde alle Officieren, Matrozen, Mariniers, Soldaten en andere Onze Onderdanen ten vollen onderregt mogen zyn van 't Voordeel, gedestineerd voor die geen, welke genegen zullen wezen, om alle hunne pogingen en vermogens aan te wenden tot de kragtdadige voortzetting van den Oorloch, en in den Vyand nadeel toe te brengen.

Gegeven in ons Paleis te *St. James*, den 20 *April* 1740. in het 13de Jaar van Onze Regering.

Godt beware den Koning.

Den 10. dezer 's namiddags begaf zich de Koning met de gewoonlyke Plegtigheden na 't Hogerhuis, en de Gemeentens daar ontboden hebbende, gaf zyne Majesteit deszelfs Consent tot verscheide Bils, en prorogueerde vervolgens 't Parlement tot op den 14 *Juny* aanstaande met de volgende zeer genadige Aanspraak:

Mylords en Edellieden,

d'Iever, die Gylieden betoond hebt voor d'ondersteuning en vervolging van deze rechtvaardige en noodzakelyke Oorloch waar in ik gebragt ben, is een nieu bewys van uwe Zorgdraging voor d'Eer en belangen van myn Kroon en Koningryken. Gelyk deze grote en Nationale onderneming 't voornaamste Voorwerp is van onze oplettenheit en verwagtingen, zo geeft de Rechtvaardigheit van onze Zaken 't Succes, het welk tot hier toe myne Wapenen verzeld heeft, ons de redelykste hope, dat, onder continueering van de Godlyke Bystand, wy een gelukkige Uitslag van dezelve zullen zien.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens,

Ik dank U lieden voor de dadelyke ondersteuningen, door U lieden My toegestaan voor den dienst van dit lopende Jaar. De beste Erkentenisse, die Ik daar voor doen kan, is, van Ulieden te verzekeren, dat ze zullen behoorlyk besteed worden tot d'eindens, waar toe ze gegeven zyn.

My-

Mylords en Edellieden. 1740. Mey.

Ik hebbe van te voren aan U lieden gerecommandeert Eendragt onder U lieden zelfs, als ten hoogsten dienstig zynde, om dit grote Werk met Eer en voordeel voort te zetten, en zo veel te spoediger alle mogelyke Rechts-Verkryging, en Satisfactie van de Kroon van *Spanjen* t'obtineren voor de veelvoudige schadelyke ongerechtigheden, door myne Onderdanen geleden, en kragtige securiteit voor de Vryheit van onzen Koophandel en Scheepvaart voor 't toekomende. Nu doe ik Ul. ernstelyk vermanen, om deze Eendragt in Ulieders respective Provintien te bevorderen en uit te breiden: Laat d'ondersteuning der gemene Zaak van de Natie d'overhand hebben, om dit wenschelyke Einde te verkrygen. Onze Vyanden zullen reets eenigzints de zwaarte van onze rechtvaardige velgeldende gramschap gevoeld hebben. Zy zien myne Koningryken in zulke Postuur van defensie, die alle hunne Ondernemingen zal verydelen en hen hopeloos maken, ten ware dezelve van onder ons zelfs aanmoediging ontfingen: Zy zien den Koophandel en Scheepvaart van myne Onderdanen beschermt, zo verre als het de natuur en d'omstandigheden van een Oorloch ter Zee willen toelaten; en teffens de meest opbrengende Takken van de Spaansche Negotie grotelyks gestremd en aan veel zwarigheden en verliezen onderworpen. Van deze gelukkige Uitwerkingen van myn vroegtydige Pogingen, en Ulieders gerede bystand in 't eerste begin des Oorlochs kan ik niet anders dan hopen, dat de Preparatien, waar mede ik nu doende ben, om denzelve voort te zetten, in de bequaamste Plaatzen, en op de kragtigste en voordeligste wys, met Successen, die onze rechtvaardige verwachting beantwoorden, zullen gezegend zyn.

Hier op zeide de Lord Cancelier, op Bevel van zyne Majesteit.

Mylords en Edellieden.

't Is de Wil en 't Welbehagen van zyne Majesteit, dat dit Parlement zal gepororogueert zyn tot Dingsdag *den* 13. *dag van aanstaande* Juny: *om dan hier wederom gehouden te worden; en dit Parlement word ingevolge van dien gepororogueert tot* Dingsdag *den* 13. *dag van aanstaande* Juny.

Men zou uit deze Aanspraak van den Koning mogen besluiten, dat

1740. *Mey.* dat 'er tot noch toe geen aannemelyke Propositien tot een Accommodement, noch van *Spanjen*, noch van *Vrankryk*, aan dat Hof gedaan zyn.

Wanneer de Koning zich na 't gemelde Hogerhuis begaf, en van daar te rug quam, was deszelfs koets door 't gemene Volk als omcingelt, 't welk langs den gantschen weg gedurig schreeude; *de Spaansche hovaardy onder, en zyne Majesteit Koning* George *boven.*

Den 4. dezer wierd de Conferentie tusschen de Lords en de Gemeentens in de geschilderde Kamer gehouden, en den 5. wierden de Kooplieden gehoord, en daar op besloten de Maand van *Mey* in plaats van die van *Juny* in de Bil verbiedende den Koophandel met *Spanjen*, te stellen, en d'andere Veranderingen, van de Gemeentens daar in gemaakt, goed te keuren.

De Heer *Como*, Minister des Konings der beide *Sicilien*, den 21. *February* over de Neutraliteit van zyne Siciliaansche Majesteit, aan den Hertoch van *Newcastle* geschreven hebbende, zo heeft de gemelde Hertoch den 17. dezer geantwoord,

MYN HEER,

Ik heb U Brief van den 21. *February* met d'ontworpe Articulen wegens een Tractaat van neutraliteit tusschen de respective Onderdanen van zyne Majesteit en den Koning der beide *Sicilien* aan den Koning ter hand gestelt. Zyne Majesteit dezelve rypelyk overwogen hebbende, heeft my bevolen, ter onderrechtinge van den Koning Uwen Meester, U te doen weten, dat zyne Majesteit generhande voornemen heeft om de goede verstandhouding tusschen hem en den Koning der beide *Sicilien* in wezen zynde, te breken, maar dat hy in de tegenwoordige omstandigheden niet nodig oordeelt, ten dien einde een Tractaat van neutraliteit te maken. Vermits zyne Majesteit zich verzekerd houd, dat de Koning uwe Meester niet gedogen zal, dat d'Onderdanen van zyne Majesteit in zyne Staten, nochte binnen de jurisdictien van zyne Havens verontrust worden, zo kan zyne Siciliaansche Majesteit zich verzekerd houden, dat 's Konings Admiraal en Zeeofficiers zeer stipte order hebben, generhande Schepen of goederen, aan zyne Siciliaansche Majesteit, deszelfs Onderdanen of aan eenige neutrale Mogend-

gendheit behorende, te belemmeren, nochte de neutraliteit der Havens van zyne Siciliaansche Majesteit t'overtreden, enz. 1740. *Mey.*

Ter gelegenheit van 't Doorluchtige Huwlyk van de Prinses MARIA *met den Prins* FREDERIK VAN HESSEN *ziet met de volgende plechtigheden.*

Den 19. 's avonds omtrent zeven uuren begaven zich de buitenlandsche Ministers en vele andere voorname Personen naar 't Hof, alwaar omtrent negen uuren de Koning nevens de Koninglyke Familie enz. in de volgende Order in de Koninglyke Kapelle quamen: Vooruit gingen de twee Envoyés van den Prins van Hessen-Kassel, gevolgt door alle de Pairs en Paireffen, en deze door den Hertoch van *Cumberland*, die de Prinses en Bruid *Maria*, zyne Zuster, aan de hand leidde: De Bruidegom en de Bruid met een Kroon op het Hoofd waren in Silver Stoffe gekleed, maar de Mantel van de laatstgemelde was van Blaau Fluweel met goude Bloemen doorwerkt en met Hermelyn gevoerd, welkers Sleep door twee Hertoginnen gedragen wierd; Hier op volgden de Koninglyke Prinsessen op 't kostbaarste gekleed; en de Koning, welkers Kleed van goud Laken en met diamante Knopen bezet was, sloot nevens de voornaamste Hovelingen den Trein.

De processie in de Capel gekomen zynde, en zyne Majesteit, de Prinsessen, de grote Adel en andere Personen van distinctie plaats genomen hebbende, deed d'Aardsbisschop van *Canterbury* 't Gebed, *Behoed ons* enz. en *Onze Vader.* Vervolgens las de Hertoch van *Newcastle*, zyn Majesteits eerste Secretaris van Staat, overluid de Volmagt, getekend door den Prins *Willem van Hessen* en den Prins *Fredrik van Hessen.* Deze volmagt was in de Latynsche Tale en van den volgenden inhoud.

WY FREDRIK, door Gods genade, Landgraaf van *Hessen*, Prins van *Hirschfeld*, Graaf van *Catzenellebogen*, *Diets*, *Ziegenheem*, *Nidda*, *Schaumburg* en *Hanover*, allen en eenen iegelyk der Christgelovigen, die dezen zien, *Salut.* Vermits na grote en ernstige raadplegingen en onderhandelingen tusschen den doorluchtigsten en grootmachtigsten Vorst GEORGE *den tweden*, Koning

 van

1740. Mey. van *Groot-Brittannien*, *Vrankryk* en *Ierland*, Beschermer des Geloofs, Hertoch van *Brunswyk* en *Luneburg*, Aardsschatmeester van 't H. R. R. en Keurvorst, enz. ter eenre, en tusschen den Prins *Willem* Landgraaf van *Hessen*, Prins vau *Hirschfeld*, Graaf van *Catzenellebogen*, *Diets*, *Ziegenheim*, *Nidda*, *Schaumburg* en *Hanover*, enz. ter andere zyde, door de Godlyke hulpe overeengekomen, verstaan en besloten is, dat tusschen ons en de doorluchtigste Prinses *Maria* vierde Dochter van bovengemelden zyne Koninglyke Majesteit een rechtmatig, zuiver en wettig Huwlyk aangegaan en zo dra mogelyk, in 't aanzien van de Kerk, door behoorlyke Personen naar Kerkgebruik gecelebreert zou worden; en vermits wy tegen verwachting de reize na *Groot-Brittannien* niet doen konnen, d'Ondertrou midlerwyl na rechtgebruik uit krachte van dezen tegenwoordigen door onzen gevolmachtigden in *Groot-Brittannien*, in onzen naam zal worden verricht. En vermits wy zyne Koninglyke Hoogheit den Prins *Willem*, Hertoch van *Cumberland*, en Hertoch van *Brunswyk* en *Luneburg*, enz. met behoorlyke onderdanigheit verzocht hebben, dat hy in onzen Naam den gemelden Ondertrou wilde aangaan, en de gemelde Prins zich gewaardigt heeft, dat verzoek toe te staan, zo stellen wy door dezen tegenwoordigen door de macht en toestemming van den gemelde doorluchtigsten Prins *Willem*; onzen Vader en Voogd, den gemelde doorluchtigsten Prins *Willem*, Hertoch van *Cumberland*, enz. tot onzen waren en wettigen Gevolmachtigden, om uit krachte van deze tegenwoordigen in zodanige Kerk, Capelle of plaatze in *Groot-Brittannien* in onzen Naam den Ondertrou met de doorluchtigste Prinses *Maria* in 't openbaar en in 't aanzien van verscheide Personen, daar toe byeen geroepen, op zodanige wyze als de kerkelyke Wetten vereisschen, aan te gaan en te vieren, met volle macht om alle andere zaken te doen, te verrichten en uit te vaardigen, die ter bevestiging of vast Stelling der gemelde Ondertrou van noden of dienstig zyn; belovende goed te keuren al 't geen de gemelde doorlugtigste Prins Hertoch van *Cumberland* hier omtrent zal gedaan hebben, t'Oirkonde van 't bovengemelde en tot meerder bekrachtiging dezes, hebben zo wel de bovengemelde Prins *Willem*, onze Vader als wy zelf dezen tegenwoordigen met onze eige Handen geschreven, met onze Zegels laten zegelen. Gegeven te *Cassel* den 23. *April* 1740.

WILLEM.

FREDRIK P. H.

Tott

Toen vraagde de Hertoch van *Newcastle* den Hertoch van *Cumberland* overluid of hy die Volmagt aannam, waar op zyne Koninglyke Hoogheit *Ja* antwoordde; vervolgens nam hy de Prinses *Maria* by de Rechterhand, en de Hertoch van *Newcastle* las daar op de volgende woorden, die zyn Koninglyke Hoogheit duidelyk en op eene verstaanbare wyze na zei: 1740. Mey.

„ De doorluchtigste Prins *Fredrik van Hessen Cassel* doet door my „ *Willem*, Hertoch van *Cumberland*, ten dien einde door Brieven „ nu gelezen, behoorlyk Gemachtigt, u Prinses *Maria* nemen, om „ te zyn deszelfs Vrou, om u te hebben en te houden van dezen „ dag af, voor beter voor slechter, voor ryker voor armer, in „ ziekte en in gezondheit, om te beminnen en lief te hebben, tot „ dat de dood hem en u komt te scheiden, na Gods Heilig Raads- „ besluit, en daar toe verbind Hy zich door zyn woord, uit krach- „ te van de gemelde Volmacht. ”

Hunne Handen vervolgens los gelaten zynde, nam hare Koninglyke Hoogheit de Prinses *Maria* onmiddelyk met haar Rechterhand den Hertoch van *Cumberland* als Gevolmachtigden van den Prins *Fredrik van Hessen*, by de Rechterhand, en herhaalde op de bovengemelde wyze de volgende woorden.

„ Ik *Maria* neem door U *Willem*, Hertoch van *Cumberland* ten „ dien einde uit krachte van de nu gelezene Brieven van Volmacht „ behoorlyk gemachtigt en aangestelt, den doorluchtigsten Prins „ *Fredrik van Hessen-Cassel* om te zyn myn Man, te hebben en te „ houden van dezen dag af, voor beter voor slechter, voor ryker „ voor armer, in ziekte en in gezondheit, lief te hebben, te be- „ minnen en gehoorzamen, tot dat de dood my en hem komt te „ scheiden, volgens Gods Heilig Raadsbesluit, en daar toe geef ik „ hem myn Woord door U zynen Gevolmachtigden. ”

Toen tekende de Hertoch van *Cumberland*, als Gevolmachtigde van den Prins *Fredrik van Hessen* 't Instrument van 't Contract, de woorden van 't welk zy gezegt en herhaalt had, en zy wisselden de gemelde Instrumenten wederzyds uit, zynde dezelven alvorens geattesteert door den Heer *Paul*, 's Konings Advocaat Generaal en den Heer *Edward Green*, zyn Majesteits Procureur Generaal, Notarissen publicq.

Vervolgens stak zyn Koninglyke Hoogheit de Hertoch in naam van den doorluchtigen Prins *Fredrik van Hessen* een Ring aan den vierden Vinger van 's Prinsessen Slinkerhand, en herhaalde op de bovengemelde wyze de volgende woorden.

„ De doorluchtigste Prins *Fredrik van Hessen-Cassel* doet door My „ *Willem*, Hertoch van *Cumberland*, ten dien einde door nu gele-

„ ze

1740. Mey. „ ze Brieven van Volmacht, behoorlyk aangestelt, dezen Ring aan
„ U Prinses *Maria* vereeren en overleveren."

De Prinses *Maria* den Ring aannemende, herhaalde op dezelve wyze de volgende woorden.

„ Ik *Maria* neem van den doorluchtigsten Prins *Fredrik van Hessen-*
„ *Cassel* dezen Ring, my ter hand gesteld door U *Willem*, Hertoch
„ van *Cumberland*, zynen Gevolmachtigden."

Na deze Plechtigheit deed d'Aardsbisschop van *Canterbury* de volgende redenvoering in de Latynsche Tale en gaf den Zegen.

„ Zulken die 't geluk hebben, by de Huwlyken of Ondertrou-
„ wen van private Personen tegenwoordig te zyn, plegen, na dat
„ zy des Bruidegoms en Bruids inborst, zeden en kortom derzel-
„ ver gantschen levensloop overwogen hebben, hen alles goeds te
„ voorspellen; zy wenschen zulks derzelver Ouders, derzelver
„ Nabestaanden, en verkondigen 't alom een andere. Welke wyze
„ byaldien anders ooit, wy zekerlyk nu by deze gelegenheit en
„ op deze plaats vermanen en raden te volgen, zo wegens d'uit-
„ muntende Deugden van den grootmoedigen Bruidegom, als wel
„ wegens ds geachte Zedigheit der Koninglyke Bruid, hare vol-
„ maaktheit in zeden, en dat zachtzinnig inborst, dat wy zo hoog-
„ achten en zo weinig menschen met haar gemeen hebben.

„ Wat geluk is 'er, dat van die gemoedshoedanigheden niet ver-
„ wacht zou mogen worden? van de gaven des Lichaams zullen
„ wy niet spreken, offschoon deze insgelyks voortreffelyk zyn, en
„ alle oogen na zich trekken. Gewigtiger zaken roepen ons, die
„ ter Bolwerk van den waren Godsdienst, ter verdediging van
„ d'openbare Vryheit en ten nut en Heil strekken niet alleen van
„ dit Koningryk, of wel van *Hessen*, maar van gantsch *Europa*, voor
„ alle welke dingen door dit Huwlyk op een verstandige en ge-
„ lukkige wyze, zo men iets voorspellen mag, zorg gedragen is,
„ zo veel als door menschelyk verstand heeft konnen geschieden.

„ Ulieden alle derhalven, die hier met blydschap tegenwoordig
„ zyt en onze overige Medeburgeren, den welken het gebeurt, te-
„ gens dank uit deze plechtige Vergadering afwezend te zyn, wen-
„ schen wy van herten geluk met het gelukkig begin van zulke gro-
„ te zaken, dewelke wy vertrouwen, dat door Gods hulpe een
„ evengelyke uitkomst hebben zullen.

„ U, de beste en grootste der Koningen, Vader van ons Vader-
„ land, Sieraad en Steun, die niet laags gevoelt, nochte iets dat
„ tegen zo een hoge Staat stryd, en ons ten hoogsten gunstig is,
„ zeggen wy ten hoogsten dank, dat gy altoos voor ons welzyn
„ waakt, en niet gedoogt, dat dit in uw particulier Huis, zo iets

„ par-

„ particulier kan worden genoemd, dat aan zo een groot Koning 1740.
„ toebehoort, iets gedaan werde, dat niet ten algemenen wel- Mey.
„ stand strekt. Wy bidden derhalven Godt, den Schepper van Hemel
„ en Aarde, op het vierigste, dat hy u, Here, voor ons zeer lang
„ gezond beware, dat hy uwe Koninglyke Familie steets gunstig
„ zy, en alle uwe wenschingen en voornaamlyk die van dezen
„ dag begunstige.

„ En laatstelyk ten einde in deze grote Vergadering van zo vele
„ doorluchtige Mannen en Vrouwen niemant zy, die nevens ons
„ niet zou mogen bidden, zo zullen wy onze Moedertaal ge-
„ bruiken.

Laat ons bidden,

Dat Godt de Vader, Godt de Zoon, en Godt de Heilige Geest, Drie Personen en eene Godt, dit Huwlyk zegene; dat hy 't zelve voorspoedig make voor deze Kerk, voor deze Koningryken, en voor de Heerschappyen van Hessen, *en dat hy 't zelve bestiere ten tydelyk en eeuwig wel zyn der twee doorluchtige nu getrouwde en aan elkander verbonde Personen. Amen.*

Vervolgens zong men een Lofzang, en een gevoeglyk Instrument strekkende tot een getuigenis dat de Plechtigheit op de bovengemelde wyze was verricht, wierd in de tegenwoordigheit van de Heren *Paul* en *Green*, Notarissen Publicq, door 72 voorname Heren getekend.

De Heer van *Donep*, Extraordinaris Envoyé van den Koning van *Zweden*, heeft aan de gemelde Prinses van wegens den Prins van *Hessen*, Haar aanstaande Gemaal, een paar Pandelokken, een Coulan en een Ring, alle van Diamanten, ter waarde van 12000 Ponden Sterlings overgeleverd.

Den 23. wierd in 't Paleis van *St. James* grote Raad gehouden, wanneer de Koning zyn voornemen verklaarde, om voor een korten Tyd uit het Koningryk te gaan, en de volgende Personen tot Regenten ter bestiering der Regeringe gedurende zyne afwezenheit benoemde; naamlyk de,

Lords.

John, Aardsbisschop van *Canterbury*.

1740. Mey.

Philips Hartwicke, Oppercancelier.
Spencer, Grave van *Wilmington*, Opper President.
John Hervey, geheim Zegelbewaarder.
Lionel Cranfield, Hertoch van *Dorset*, Opperhofmeester.
Charles, Hertoch van *Grafton*, Opperkamerling.
Charles, Hertoch van *Richmond*, Opperstalmeester.
Charles, Hertoch van *Bolton*.
Wilham, Hertoch van *Devonshire*, Onderkoning van *Ierland*.
John. Hertoch van *Montagu*, Generaal Veldtuigmeester.
Thomas, Hertoch van *Newcastle*, een van 's Konings eerste Secretarissen van Staat.
Henry, Grave van *Pembroke*, Kleerzaal-Bewaarder.
Archibald, Grave van *Ilay*.
William Harrington, een van zyne Majesteits eerste Secretarissen van Staat.

De Ridders.

Robert Walpole, eerste Commissaris van de Thesaurie.
Charles Wager, eerste Commissaris van d'Admiraliteit.

De geruchten, die alom verspreid worden, als of de Hertoch van *Arguly* door den Koning van *Groot-Brittannien* zoude zyn aangesteld tot Capitein Generaal over alle zyne Majesteits Land-Magt, met dezelve Waardigheden als voormaals wylen den Hertoch van *Marlbourg* heeft bekleed, &c., zyn t'eenemaal vals, zynde ter contrarie gemelde Hertoch door den Koning bedankt voor alle deszelfs diensten, en gevolgelyk buiten Employ gesteld, &c. De Koning heeft dienvolgens den Hertoch van *Montagu* tot Grootmeester van d'Artillery en tot Collonel van 't Regiment te Paard van wylen den Generaal *Evans*, den Graaf van *Hertford* tot Collonel van 't Koninglyk Regiment blauwe Gardes te Paard, en in deszelfs plaats den Hertoch van *Marlbourough* tot Kapitein en Collonel van de twede Compagnie Gardes te Paard, als mede den Generaal *Honywood* tot Gouverneur van *Portsmouth* benoemd, alle drie in plaats van den gemelden Hertoch van *Argyle*.

Met een Schip laatst van *Frederica* in *Georgien* gearriveert heeft men

men vernomen, dat de Spanjaarden een Inval in die Provintie gedaan en vele Inwoonders gemassacreert hadden, gelyk ook de Negers in *Carolina*, door hen opgehitst, hadden gedaan; maar dat de Generaal *Oglethorpe* hier op met een Corps reguliere Troupen, Indianen en andere Inwoonders hen op de hielen tot in *Florida* gevolgt was, hebbende de Spanjaarden met d'Indianen omtrent 3000 Man sterk, eerst omtrent St. *Augustin* hem tegenstand geboden, maar waren verslagen en genoodzaakt geweest zich na St. *Augustin* te retireren: De Generaal *Oglethorpe* hadt daar by maar 1 Man verloren. 1740. *Mey.*

De Magistraat te *Dublin* heeft, in navolging der Stadt *Londen*, insgelyks besloten, 't Burger-Recht van haar Stadt aan den Admiraal *Vernon* in een Goude Doos te presenteren. Men spreekt te *Londen* weder van een nieu Expedient tot bylegginge der Verschillen, over de Successie wegens de Hertochdommen van *Gulik* en *Berg* gerezen, welk Expedient onder anderen hier in bestaan zou; „ dat naamlyk de Prins van *Sultzbach* trouwen zoude niet een „ Dochter van *Vrankryk*, maar d'oudste Klein-Dochter van den „ Keurvorst van de *Paltz*; en dat uit krachte van dat Huwlyk, „ en niet wegens zyn eigen Personeel recht de Prins van *Sultzbach* voor het tegenwoordige bezitten zoude de twee Hertoch„ dommen in verschil, maar dat by ontstentenisse van Manlyke „ Kinderen uit dat Huwlyk, de Hertochdommen op een jonger „ Pruissisch Prins zouden overgaan, en eindelyk dat om zyne Ko„ ninglyke Majesteit van *Pruissen* voor tegenwoordig voldoening „ te geven, de Prins van *Sultzbach* hem een Millioen Floreinen „ betalen zoude, zynde omtrent 200000 Pond Sterlings ". Edoch vermits men weet, dat de Schatkisten des Konings van *Pruissen* zeer wel voorzien zyn, en dat het om Land en geenzints om Geld te doen is, zo word aan den goeden uitslag van dat Expedient zeer getwyffelt, ten zy men die Hertochdommen aan den Koning wilde verpanden, tot dat de bovengemelde Somme was afgelegt, waar toe men mogelyk ook niet zo ligt besluiten zal.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

Van *Boston* in *Nieu-Engeland* word gemeld, dat een Kaper van daar, voerende 16 stukken Canon en 14 Steenstukken, met een Spaansch Oorlogschip van 30 stukken Canon lang slaags geweest

was,

1740. Mey. was, maar na omtrent 40 Man verloren te hebben, hadt moeten retireren; zynde daar op 't gemelte Spaansche Oorlochschip van een Engelsch Oorlochschip de *Hector* evenwel genomen, en in *Virginien* opgebraght. Een Oorlochschip van 't Esquader van den Admiraal *Haddock* heeft na weinige tegenstand een groot Spaansch Schip met 4 Compagnien Spaansche Troupen, van *Barcelona* na 't Eiland van *Majorca* moetende, bemachtigt en te *Minorca* opgebraght.

Van *Port-Mahon* heeft men 29. *April*, dat Kapitein *Watson*, commanderende een Oorlochschip van 20 stukken Canon, aldaar een Spaansch Vaartuig, met Krygs-Munitie geladen en naar *Majorca* gaande, aan Boord hebbende 1 Collonel, 4 Kapiteins, 1 Lieutenant, 2 Vaandrigs, 2 Cadets, 3 Sergeanten, 26 Soldaten, 8 Bedienden, 6 Vrouwen en 1 Jongen, en 14 à 15 Matrozen met veel Bagagie en Klederen voor de Troupen, opgebraght had. Uit het Eiland *Providence* is tyding, dat Kapitein *Charles Hall*, commanderende 't Schip de *Virgin-Queen*, een Spaansch Schip met 20000 stukken van Achten en noch een ander ryk geladen Schip hadt genomen.

Den 9. kreeg men tyding van *Genua*, dat het Oorlochschip d'*Iswich*, van 70 stukken Canon, Kapitein *W. Martyn*, op de hoogte van die plaats een Spaanschen Kaper, met 150 Man aan Boord, genomen, en een tweden met al zyn Volk in de grond geboord hadt. Van *Portsmouth* heeft men, dat het Oorlochschip de *Panther*, van 50 stukken Canon, 2 Spaansche Kapers op de hoogte van *Plymouth* genomen hadt.

Te *Portsmouth* is den 10. binnen gebraght 't Spaansch Oorlochschip de *Prinsessa* genaamd, geboord voor 86, maar alleenlyk gemonteert met 68 stukken Canon, en voor 't overige een der beste Oorlochschepen des Konings van *Spanjen*. 't Zelve hadt omtrent 700 Man aan Boord, en was gecommandeert door een oud ervaren Officier, die zich redelyk dapper gehouden heeft. Het gevecht duurde omtrent 7 uuren, en de Spanjaart hadt het geluk, in den beginne de Fokkemast en Boegspriet van Kapitein *Mayne* wech te schieten, waar door deze onbequaam was verder t'ageren; en zo dra Kapitein *Durell* opquam, kreeg deze insgelyks een ongelukkigen schoot, en wel zo, dat hy genoodzaakt

was,

was, zeer veel Matrozen te gebruiken om zyn Schip boven te houden. Des niet tegenstaande vocht de gemelde Kapitein *Durell* vyf uuren, en wel voornaamlyk twee uuren zo verwoed, als men byna ooit gehoort heeft. De Kapitein heeft in dit gevecht eenige van zyne Vingers verloren. De Spanjaart was ongemeen veel sterker en hadt daar en boven twee honderd Mariniers aan Boord, maar d'Engelschen, door d'onverzaagdheit van hunnen Kapitein aangemoedigt, vochten als Leeuwen, en besloten alle liever na de kelder te gaan, dan zich over te geven. Gedurenrende dezen tyd kon de Lord *Augustus* niet eenen schoot doen, om dat Kapitein *Durell* in den weg lag; doch hy braght eindelyk met veel moeiten zyn Schip zo ver, dat eenige van zyne stukken Canon op 't zelve zouden hebben konnen spelen; in welk oogenblik de Spanjaart voor de *Kent* streek, hoewel 't Bootsvolk van d'*Orford* allereerst aan deszelfs Boord geweest is.

1740. Mey.

Uit den Brief van den Lord *Augustus Fitzroy*, door den Hertoch van *Grafton* aan den Koning overgeleverd, nopende 't gemelde gevecht met d'*Orford*, *Lenox* en *Kent* voorgevallen, blykt onder anderen, dat die ten 9 uuren 's morgens een Zeil ontdekten, en jagt op 't zelve maakten; dat zy daar by komende, 't zelve bevonden te zyn een Spaansch Oorlochschip van 68 Stukken Canon en 600 Man, genaamd de *Prinsessa*; dat ten half elf uuren 't gevecht was begonnen, ter distantie van een half kabels lengte, aan stuurboord; dat de *Lenox* haar eerst de volle laag gegeven hebbende, de *Kent* genadert was; dat die twee Schepen elkander dus verscheide maal verwisselt hadden, tot dat eindelyk de *Kent* achter haar was gaan leggen, binnen 't bereik van een musketschoot, wanneer de *Prinsessa* hare Wimpels liet vallen, en d' Engelschen hunne Boten zonden, en een Britsche Vlag aan haar Boord opheischten, en de kapitein van d' *Orford* den Lord *Augustus Fitzroy* insgelyks verzocht, aan Boord van 't Spaansche Oorlochschip te komen, tot het ontfangen van zyne Commissie, zo als deze ook gedaan hadt.

De Kapitein van 't Spaansche Oorlochschip, meende in den beginne dat het Oostindische Schepen waren, maar naderhand zich bedrogen vindende, wilde hy zich overgeven, na dat hy die Schepen twee of driemaal met de volle laag begroet hadt; doch

 de

1740. *Mey.* de Lieutenant, die een Ier was, floot den Kapitein op, en vocht omtrent 9 uuren als een Leeu tot dat zyn Schip byna aan spaanderen was geschoten, wanneer hy beval, dat twee stukken Canon na 't Hol zouden worden gekeert, om 't Schip in den grond te boren, maar eer men deszelfs bevel hadt uitgevoert, quam een Canonkogel van de *Kent*, die zyn Hoofd wech nam, zonder welk geval zy bezwaarlyk van 't Schip zouden meester geworden zyn, wyl de Lieutenant liever sneuvelen wilde, dan in *Engeland* als een Landverrader gehandelt te worden.

Onder 't Volk van gemelde Spaansche Prys, worden in 't geheel maar 38 Spaanschen gevonden, zynde d'overige Franschen en Ieren, welke laatste te *Londen* gebraght en in 't Hof des Marschalks gezet zullen worden.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Brieven van *Antigoa* melden, dat twee Schepen in *Engeland* t'huis horende en naar *Jamica* moetende, door twee Spaansche Oorlochschepen genomen en te *Porto Rico* opgebraght waren. 't Schip *Boston*, van *Dartmouth* naar *Terraneuf* gaande, is na twee dagen in Zee geweest te hebben, van een Spaansche Kaper van 12 stukken Canon en 130 Man Equipagie genomen. Den 11. *April* is by *Ierland* door een Spaansche Kaper genomen 't Schip van Kapitein *Philips*, van *Gibralter* komende. De Brieven van St. *Sebastiaan* melden, dat daar op nieu acht Engelsche Schepen waren opgebraght, te weten 2 van *Jamaica*, 2 van *Boston*, en d'overige van *Mallaga* en *Sicilien*, daar onder een met 400 Pypen Oly. 't Schip van Kapitein *Grimes*, uit *Nieu-Engeland* naar *Londen* moetende, is in 't Canaal door een Spaanschen Kaper genomen.

VRANKRYK. DEN 26. passato heeft de Koninglyke Academie der Inscriptien en Wetenschappen haar publique Vergadering gehouden en de Pryzen uitgedeeld; vallende d'eerste, over de Stof *van de Wetten der Cretensen*, en de twede, over *den Staat der Wetenschappen in* Vrankryk *zedert de dood van Koning* Robert *tot op* Philip le Bel, aan Mr. *le Bœuf*, Canonnik van *Auxerre*, te beurt: Hier op wierden vier Stukken gelezen, 't eerste van den Abt *Salier*, *over eenige byzonderheden van 't Leven van Postellus*: Het twede van den

Abt

Abt *Souchay*, *over de Secten der Philosophen*: 't Derde van Mr. *Fourmont* d'Oude, *dat de LXX. zich by hunne Overzetting van 't Oude Testament van een gepunctueerd Hebreeuws Exemplaar bediend hadden*: 't Vierde van den Abt *Vatry*, *over den Oorsprong en Voortgang der Poëzy in de Schouw-Spelen by de Grieken*. De Heer *Raumur* deed een Proef van fraai Porcelein zonder veel onkosten te maken, of een Bouteille van Glas, by voorbeeld, daar in te veranderen; bestrykende dezelve van binnen en buiten met *Gips*, en ze dan in een Pottebakkers Oven te doen branden. 1740. Mey.

Vermits wylen de Heer *Rouillé de Mellay*, gewezen Raadsheer in 't Parlement, aan de Koninglyke Academie der Wetenschappen gelegateerd heeft een Fonds voor twee Pryzen, waar van d'eerste op *d'algemene Gesteldheit des Werelts en de natuurlyke Astronomie*, en de twede op *de Scheepvaart en Koophandel* moest betrekking hebben, zo is 't, dat d'Academie tot Onderwerp steld van de Prys voor 't Jaar 1742: *De natuurlyke Uitlegging van de wederzydsche trekkende kragt van den Zeilsteen en 't Yzer, de directie van de Naalde na 't Noorden, derzelver Afwyking en nadering*. Onder de geleerde Verhandelingen, die wegens de Prys van dit tegenwoordig Jaar aan d'Academie gezonden zyn *over de natuurlyke Oorzaak van d'Ebbe en Vloed der Zee*, zyn 'er vier, welke even goed zyn en alle de Prys verdiend hebben, zo dat deze in vier gelyke delen zal moeten worden verdeeld: d'Eerste heeft tot Devis: *Hinc deprimor erigor illinc*; waar van d'Auteur onbekend is: De twede heeft tot Zinspreuk: *Deus nobis haec Otia fecit*, waar van de Schryver zich mede niet heeft bekend gemaakt: De derde heeft tot Opschrift: *Opinionum commenta delet dies, naturae judicia confirmat*, waar van d'Auteur is de Heer MAC-LAURIN, Professor in de Mathematische Wetenschappen t'*Edenburg*, en Secretaris van de Societeit der Wetenschappen aldaar; en op de vierde staat het Vaars: *Cur nunc declivi nudantur littora Ponto &c.*, zynde dezelve opgesteld door den Heer EULER, Professor in de Mathesis te *Petersburg*.

Van *Ryssel* heeft men vernomen, dat de Wyven in die Stadt, gelyk eertyds die der Trojanen op de Vloot van *Æneas*, een oploop verwekt en in de Huizen van verscheide Particulieren zeer qualyk huis gehouden hadden: Men zegt, dat het Hoofd-Geld, 't welk

1740. Mey. 't welk men aldaar op de Huisgezinnen hadt gelegt, haar 't Hooft heeft doen aan 't hollen raken. Deze dappere Amazonen hadden zich tegens alles, wat haar tegenstand bood, aangekant, in zo verre dat nochte d'Intendant, nochte 't Guarnizoen, 't welk in de Wapenen geschaard stond, nochte de Prevoost met zyne Troupen, in staat was, hare Woede te stillen. Daar waren over de 6000 Wyven op de been, doch zyn dezelve door een zonderling wys beleid van den Gouverneur van die Stadt zo voort weder gestilt, en een Soldaat is gehangen, die tegen d'orders een van die Bazinnen met een Bajonet gequetst hadt.

De Cardinaal de *Fleury* heeft den 5. aan eenige Ministers van 't Hof verklaard, dat hy zich tegenwoordig zo gezond en sterk bevind, als of hy noch maar 40 Jaren oud was; zynde zyn Maag noch zo sterk, dat dezelve allerley Spys, hoe hartig die ook is, kan verteren. Voor eenige dagen hadden verscheide jonge Heren, waar onder zich twee Hollanders bevonden, d'eer van zyne Eminentie te zien, en wierden van hem zeer vriendelyk bejegend en aangesproken.

De Vreedzame gedachten van 't Hof doen de publique fondsen ryzen; 't geen doed denken dat 'er noch eenige hope is, dat het Byleggen der Verschillen in 't Noorden en Westen van *Europa* een gewenschten uitslag zal hebben, waar door dit Hof en voornamentlyk de Cardinaal *de Fleury* voor zyn dood deszelfs Oogmerk zal bereiken, om de vruchten van de vredelievendheit aan de gehele Werelt te doen zien, zynde op zyne Eminentie onlangs door den Heer *de la Soriniere* 't volgende Vers gemaakt:

FLEURY, *l'on voit en ta Personne*
Par un assemblage Divin
Briller Richelieu, Mazarin:
Et le Monde entier qui s'étonne,
Quand par un concours si puissant
Le Ciel en toi seul les rassemble,
Conclus que tu dois vivre autant
Qu'ils ont vécu tous deux ensemble!

Den

Den 9. dezer wierd een Soldaat van 't Regiment Fransche Guardes, die by de laatste Revuë door den Koning tegen zyn Sergeant, om dat hy hem Stokslagen hadt gegeven, den Degen getrokken hadt, volgens een Vonnis van den Krygs-Raad, 't Hoofd ingeslagen; maar de Sergeant teffens in een Jaar Gevangenis gecondemneert, waar na dezelve, als men meend, zal gecasseert worden: Ter gelyker tyd wierd aan alle Subalterne Officieren verboden, eenig Soldaat anders dan met Gevangenis te straffen. 1740. Mey.

De Koning heeft op nieu de Vergaderingen der zogenaamde *Vrye-Metzelaars* scherp verboden, en als 'er, niet tegenstaande dit Verbod, nochtans eenige gehouden wierden, heeft men den 21. en 22. dezer 6 daar van gearresteert, dewelke noch in de gevangenissen zitten. Zo heeft de Groot-Meester van den Ridder-Ordre van *Maltha* aldaar, na een gehoudene grote Raad, 6 Ridders van die Ordre uit deszelfs Staten doen bannen, om dat ze van de *Vrye-Metzelaars* waren.

De Groot-Brittannische Minister Mylord *Waldegrave* heeft den 15. aan den Cardinaal *de Fleury*, en deze vervolgens aan den Koning bekend gemaakt, dat het Parlement in *Engeland* tot in de Maand van *Juny* geprorogeert was, en dat de Koning van *Groot-Brittannien* een Tour na zyne Duitsche Staten zoude doen. Van *Constantinopolen* is een Expresse aan 't Hof aangekomen, met tyding, dat tusschen *Zweden* en de Porte een Alliantie gesloten was, waar door *Rusland* wel, gelyk men te *Parys* meent, zal afgehouden worden, van niets tegen *Zweden* te tenteren.

Den 22. heeft men daar op order van den Aardsbisschop de Kasse waar in d'overblyfzels zyn van St. *Genevieve* *, met de gewone plechtigheden ontdekt, en dien dag begaven de Domheren van de L. V., de Leden van 't Parlement, de Magistraat van die Stadt en andere Hoge Gerechtshoven zich Processie wys na de Kerk van die Santinne, om door hare voorspraak goed Weer van

* Wat voor vereischthedens en plechtigheden in acht genomen moeten werden; mitsgaders der zelver form in 't ontdekken, Processie doen met die Reliquien, en laastelyk wat voor Parysche Miraculen daar op gevolgt zyn, kan den Lezer in 't brede vinden in de *Mercurius* van den jare 1725. 2. Deel, *pag*. 8 tot 19.

1740. Mey. van den Hemel te verwerven, zullende dus negen dagen ten toon staan, en indien ondertusschen 't Weer niet ten goede verandert, in Processie omgedragen worden.

SPANJEN. MEN continueert met de preparatien tot d'Expeditie op *Minorca*, dewelke door den Hertoch van *Montemar* zal gecommandeert worden. De Hogen Raad *te Madrid*, aangesteld tot het vinden van de Middelen om den Oorloch tegen *Engeland* voort te zetten, zyn op de nodige Fondsen bedacht: waarom op alle d'Onderdanen een Hoofdgeld gelegt zou worden, niet tegenstaande door den overleden Paus een Indulto op de gehele Geestelykheit van die Monarchie aan den Koning van *Spanjen* toegestaan was, welke echter zwarigheit maakte dezelve te bewilligen, „ vermits, zo zy zeggen, " in geheel *Europa* gene Geestelyken meer belast zyn, dan zy: Daar en boven wenden zy „ voor, dat d'Indulten, welke door zieltogende Pausen verleend „ worden, niet eerder konnen stand grypen, dan na dat zy door „ den naasten Opvolger bekrachtigt zyn; dat aan 't Brevet verscheide formaliteiten ontbreken; ja dat de Bullen en Brevetten, „ welke de Pausen *motu proprio* ofte vrywillig geven, en noch veel „ meer die, welke zy in doods nood verleenen, gezamentlyk de „ Revisie en Interpretatie onderworpen zyn; en eindelyk dat de „ H. Stoel aan de Prinsen geen Indulto ten laste van hunne Geestelykheit kan verlenen, als tot het voeren van een Oorloch tegen d'*Ongelovigen*, en alschoon de Protestanten als Ketters aangezien en uit de Kerk gebannen zyn, zy nochtans voor Christenen erkend en geenzints onder d'*Ongelovigen* geteld worden, „ door welken naam men de Turken alleen van de Christenen „ onderscheid ".

't Hof heeft met een Expresse d'aangename tyding ontfangen, dat twee ryk gelade Schepen van *Buenos-Ayres* in de Haven van St. *Ander* ingelopen zyn.

PORTUGAL. IN 't begin van de gepasseerde Maand zyn op de *Taag* reets 27 Schepen gearriveert van de Vloot van *Phernambuk*, welke 40 Zeilen sterk is, en mede brengt 6000 Kisten Zuiker, 100 duizend halve Huiden Zool-Leer, 25000 gezoute Huiden, 3000

Aro-

Arobes Tabak, 23 duizend Quintalen Braziliehout, 1200 duizend Cruzados gemunt Goud enz. 1740. Mey.

ITALIEN.

VERVOLGENDE den draad van 't gepasseerde te *Romen*, zo manqueerde den 16. passato noch van de Cardinalen, dewelke by de tegenwoordige Verkiezing van een Paus in 't Conclave zullen verschynen, alleen de Cardinaal *Quirini*, Aards-Bisschop van *Brescia*, zullende dan zo veel Cardinalen daar in zyn, dat die gene, den welke die hoge Waardigheit te beurt zal vallen, 36 Stemmen zal moeten hebben, om de twede derde parten, als daar toe bepaald en vereischt zynde, te vervullen. De Finantien van d'Apostolische Kamer zeer vervallen zynde, heeft het *Sacro Collegio* geordonneert, „ dat alle d'Inkomsten van d'openvallende Beneficien in het toekomende aan d'Apostolische Kamer toebehoren zullen, daar ze te voren in de particuliere Cassa van den „ Paus quamen ".

Den Abt *Remigii* en zyn Complice, de Goudslager, de Pynbank doorgestaan hebbende, zonder iets te bekennen, wierden zy gevonnist, om uit den gehele Kerkelyke Staat gebannen te worden; maar na dat daar van kennis aan de Cardinalen Hoofden gegeven was, wierd die Sententie gesuspendeert, zo dat ze in de Gevangenissen moesten blyven. Van de Pausselyke Nuntius te *Venetien* is een Stafette aangekomen, waar by die Republicq geprotesteert heeft tegen 't voorstel van den Cardinaal *Kamerling*, „ van geen Paus, dan die uit den Kerkelyke Staat was te verkiezen ".

In 't Conclave was den 23. zo veel bewegingen en verdeeldheden onder de Cardinalen over de Verkiezing van een nieuwe Paus, dat men meende dat dezelve noch zo haast niet geschieden mocht: Ondertusschen zouden dezelve twee Decreten opgesteld hebben, waar door d'aanstaande nieuwe Paus verpligt word, 1. Geen tot zyn Auditeur aan te stellen, die Cardinaal was, 2. De Kleding der Abten zo Secularieren als Geestelyken te reformeren. Den 30. was 't Conclave in twee Factien verdeelt, d'eene bestond uit meest alle de Creaturen van wylen den Paus, en de twede uit die van *Benedictus den XIII*, *Innocentius den XIII*. en *Clemens den XI*. De Cardinaal *Corsini* is Hoofd van d'eerste en de Cardinaal *Annibal Albani* Hoofd van de twede. Deze twee Factien zyn beide

1740. Mey. byna even talryk. Men meende in den beginne dat het grootste getal der Stemmen zich vereenigen zoude ten behoeve van een der Cardinalen van d'eerstgemelde Factie, maar men bevond toen, dat het de twede Factie is, die een Paus de Roomsche Kerk geven zal, en dat de Cardinalen *Lambertini*, *Lercari* en *Gotti* meest in aanmerking komen.

't Conclave was den 1. dezer noch *sine clave*, of zonder dat noch een van de Cardinalen *de Sleutelen van St. Pieter* gevonden heeft, en dat de Geheimen van 't zelve gantsch opgesloten blyven. De Cardinaal *Coscia* heeft uit den Boedel van den Cardinaal *Giov. Batt. Altieri* 4 prachtige Koetzen voor 2400 Scudi gekogt; waar uit men besluit, dat zyn Eminentie vast staat maakt, van door den nieuwe Paus in Vryheit gesteld te worden: Die Cardinaal zoude zich met zyne Vrienden meest tegen al 't geen van de Creaturen van den laatst overledene Paus geconcerteert wierd, aankanten en 't zelve dwarsbomen. Vier van de Pausselyke Galeyen zullen wel gearmeert naar *Genua* gaan, om 'er een grote quantiteit Contanten en Silvere Staven in te nemen en naar *Romen* te brengen, tot het verhelpen van de grote schaarsheit van Geld in die Hoofdstadt, bevindende zich de voornaamste Roomsch-Catholyke Hoven tegenwoordig in zodanige gesteldheit, dat zy van daar in noch langen tyd niet veel te verwagten hebben.

De Florentynsche Natie aldaar heeft in de Kerk van den H. *Johannes*, hun toebehorende, ter Eeren en Gedachtenis van den overleden Paus, die uit het vermaarde en Illustre Florentynsche Huis *Corsini* gesproten was, een prachtige Tombe laten oprechten, en den 12. 13 en 14. deszelfs Exequien of Lykstatie daar in doen celebreren: Onder andere Zinspreuken, deszelfs Deugden en Daden op de Tombe aantonende, vind zich ook deze:

Ad Catholicam Religionem propagandam
Bona Ecclesiastica Saxonibus remissa.

Dat is:

Dat hy ter uitbreiding van de Catholyke Religie 't Bezit der Geestelyke Goederen aan den Saxen toegestaan en bevestigt hadt, dewelke wederom tot die Religie keerden.

Ein-

Eindelyk hebben de Cardinalen, Hoofden der drie Ordens, naar *Civita Vecchia* bevel gezonden, om 't Engelsch Schip * 't welk voor eenigen tyd door een Spaanschen Kaper aldaar wierd opgebraght, in Vryheit te stellen, vermits 't zelve, als zynde binnen 't bereik van 't Canon dier Vestinge genomen, niet voor goede Prys kon verklaard worden. d'Engelsche Consul te *Livorno* heeft aan den Banquier *Lopez Rosa* bericht, dat zyn genomen Schip met Granen, na dat het gebleken was, dat dezelve voor den Koning van *Portugal* waren, wederom vry gegeven was. 1740. Mey.

Te *Napels* is een onbekend zeer ryk Persoon aangekomen, die 't Paleis van den Prins *di Scylla Ruffo* gehuurd, en aan den Koning een Ontwerp tot bevordering van den Koophandel overhandigd heeft, waar in hy op zich neemd, om in Compagnie van zyne Vrienden met een Fonds van 20 Millioenen den Koophandel in 't Oosten en Westen, en allerlei Manufacturen in die Koningryken op te regten.

't Geschreeu van de Priesters en Munnikken in die Hoofdstadt ter ophitzing en ter meerder verbittering van 't gemene Volk tegen de Joden en tegen de Regering, (welke oordelen dat hun etablissement in dat Koningryk te favoriseren voor 't algemeen belang is) hebben dat Hof tot noch toe van hun Sentiment niet konnen doen veranderen; zelfs spreekt men van hun noch andere en nieuwe Voorrechten te vergunnen. Verscheide ryke Joden zyn daar reets aangekomen, ook andere met voorname Koopmanschappen. Op d'aanstaande Jaarmarkt zullen zy de permissie hebben, om, gelyk andere Kooplieden, Winkels te mogen huren.

Men heeft daar van *Constantinopolen* tyding ontfangen, dat tusschen den Groten Heer en de Kroon *Zweden* een Alliantie, waar by ze zich verpligten de Bezitting der tegenwoordige Landen aan beide kanten te maintenereen, gesloten was, en dat wel op d'instantien van zeker Minister, die aan de Porte kragtiglyk geremonstreert hadt, „ dat, vermits *Zweden* 't Ottomannische Ryk „ onlangs uit een groot gevaar gered hadt, het billyk was, dat „ nu de Porte die zelve Dienst wederom aan *Zweden* bewees ".

Men heeft de Joden te *Livorno*, volgens een Decreet van de Groot-

* Zie hier voren pagina 230.

1740. Mey. Groot-Hertoch, van een Jaarlyks Tribuut van 500 Ducaten, die ze moesten aan d'Ordre *de la Redemption* betalen, ontslagen; en men zal hen noch eenige andere Rechten en Vrydommen toestaan.

't Gemelde publicq gemaakt Edict is luidende:

Zyne Koninglyke Hoogheit, ingevolge zyne byzondere Edelmoedigheit, aan de Hebreeuwsche Natie, binnen *Livorno* geëtablisseert, een blyk van 't Koninglyk welbehagen willende geven, waar mede Hy den Iever en d'Oplettenheit aanmerkt, die dezelve gebruikt in 't voortzetten van de Scheepvaart en buitenlandschen Handel, en byzonder van de Manufacturen van 't Land; en willende, dat zy altoos met meerder profyt hunne trafique konnen voortzetten, ordonneert by dezen en beveelt, dat de gemelde Natie voortaan zal zyn en verstaan worden volkomen ontheven te zyn van de Schattinge of Impost, die dezelve tot nu toe aan den Berg der Redemptie heeft moeten betalen, gelastende de Ministers van den gemelden Berg, dat de Rekening van de gemelde Schatting in 't geheel gesloten werde op half *Maart* laatstleden, zonder voortaan de gemelde Natie te debiteren, of 't eeniger tyd dezelve om die oorzake moeilyk te vallen, &c.

Gegeven te *Florencen* in den Regents-Raad den 4. *April* 1740.

Was getekend: RICHECOURT.

Lager stond: POMPEO NERI.

Nadien 'er eenige particuliere Maltheze Schepen met Spaansche Vlaggen uitgelopen waren, om op d'Engelsche te kruissen, doch zonder permissie van den Ridder Ordre; zo heeft de Grootmeester van *Maltha*, om d'Oorlogende Mogendheden t'overtuigen van zyne begeerte, om een stipte Neutraliteit t'onderhouden, achtervolgens d'instelling van zynen Orden, een Schip met een witte Vlag na de *Levant* gezonden, met order om op generhande Schepen jagt te maken, maar enkel en alleen de Malthesche Kapers op te zoeken, die de Neutraliteit niet quamen in acht te nemen, en dezelven te *Maltha* te rug te brengen.

DUITSLAND. TE *Wenen* leeft men tegenwoordig in een tyd, daar byna van niets

niets anders als Negotiatien, Tractaten, en menigvuldige Conferentien strekkende tot behoudenis ofte herstelling des Vredes in *Europa*, gesproken word, waar aan zich dat Hof en dat van *Vrankryk*, als welke daar in voornamentlyk belang hebben, 't allermeeste laten gelegen leggen: Van alle deze Onderhandelingen zyn'er, om niet te spreken van zulke, die op niets als enkele geruchten steunen, drie, van welker uitslag d'algemene Rust, ofte een algemene Oorloch schynt afhankelyk te zyn, te weten: 1. de *Pragmatique Sanctie*. 2. de Successie-Zaak van *Gulik* en *Berg*; en ten 3. d'Oorloch tusschen *Spanjen* en *Groot-Brittannien*. Nopens 't eerste Point bedenkt men alle mogelyke middelen om den Keurvorst van *Beyeren*, en wegens het twede, om de verscheide Pretendenten genoegen te geven, wordende aangaande 't derde geen minder moeite aangewend, om de beide Partyen te bevredigen.

1740. Mey.

d'Onzydigheit, die de Koning van de beide *Sicilien* nopens d'Onlusten tusschen de twee tegenwoordig in Oorloch zynde Mogendheden besloten heeft te houden, veroorzaakte in 't eerst aan dat Hof eenige oplettenheit, maar na ryper overleg bevond men dezelve geenzints nadelig te wezen, want zo lang als d'Oorloch tusschen de beide Hoven van *Spanjen* en *Groot-Brittannien* alleen gevoerd word, zal 't laatstgemelde de Hulp van den Keizer ofte andere Mogendheden niet nodig hebben, doch indien de Party van Onzydigheit van d'eene ofte d'andere Mogendheit tegen alle verwagting in eene Eenzydigheit ten nadele des Konings van *Groot-Brittannien* mocht veranderen, zou zyne Keizerlyke Majesteit niet konnen verdragen dat de Magt van zyne Groot-Brittannische Majesteit gekrenkt ofte dezelve buiten staat gesteld wierd om 't Huis van Oostenryk in tyd van nood te hulp te komen.

De Graaf van *Canales*, Minister des Konings van *Sardinien* aan dat Hof, geeft zich vele Bewegingen, inzonderheit wegens eene Verklaring, die de Koning van *Vrankryk* onlangs gedaan heeft nopens de Zaken van *Corsica*, behelzende: *Dat, vermits'er geen middel was om de Misnoegden op dat Eiland volkomen te bevredigen, men die Zaak over een andere Boeg wenden zou.*

De Ryks-Hof-Raad is zedert eenige dagen bezich met de Religie-

1740. *Mey.* ligie-Bezwaarnissen, die op den algemene Ryksdag te *Regensburg* aangebragt zyn, t'onderzoeken, blyvende zyne Keizerlyke Majesteit by d'ernstelyke Resolutie, om dezelve zonder uitstel afgedaan te hebben, om niet een hinderpaal in een en ander voorzynde Project te zyn: Al hoewel 't nu vry wat zwaar zyn zal, dit Zeer te genezen, mochten evenwel de tegenwoordige en verdere Conjuncturen de genezing niet weinig faciliteren., zo als ze in tegendeel zomtyds 't Zeer verergert hebben; zynde doch by de nu al lang geduurt hebbende gesteldheit der Zaken niet mogelyk, de Religie-Zaken zonder Politie en eenige Influentie van die te behandelen.

Dewyl volgens 't oude gebruik tusschen 't Wener Hof en de Porte, 't welk by 't sluiten van de Vrede laatst geconfirmeert is; de Keizer tot plegtige bevestiging van de Vrede, die den 1. *September* 1739. by *Belgrado* gesloten is, en tot vernieuwing der vorige Vriendschap, besloten heeft een Groot-Ambassade naar *Constantinopolen* te zenden; zo heeft zyne Keizerlyke Majesteit niet alleen den Heer *Corfits Anton* des H. R. Ryks Graaf van *Uhlefeld*, zyn werkelyke Geheime-Raad, Kamerheer, en Ambassadeur Plenipotentiaris by de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, daar toe benoemd, maar ook den dag van den 28. *April*, tot deszelfs publique Afscheid-Audientie bestemd; dus heeft Hooggemelte Heer Ambassadeur, op dien dag met zyn gantsche Gevolg een pragtige Intrede, die van 9 uuren 's morgens tot 1 uur 's namiddags duurde, in de Keizerlyke Burg onder verheve Standaarden, vliegende Vanen, klinkend Spel, Trompetten en Pauken Geschal, en 't aanschouwen van ontelbare menigte Menschen, gehouden, en zyn publique Afscheid-Audientie gehadt, die 5 quartier uurs duurde; gevende zyne Keizerlyke Majesteit aan zyne Excellentie, de Credentialen zelfs in handen; welk op wit Parkament gedeeltelyk met goude Letters geschreven, en in een Cassefeture, met goude *Point d'Espagne* geborduurd, opgesloten waren, en toen de gemelde Graaf van 't Hof na huis keerde; stelde hy deze Geloofsbrieven aan den Legations-Secretaris ter hand, die mede te Paard zittende, dezelve opendlyk in zyn rechterhand hield. d'Optocht geschiede in de volgende Order:

I. Een

1740. Mey.

I. Een Stadts-Hoofdman.
II. Een Lieutenants-Quartiermeester.
III. Vier Trawanten.
IV. Twaalf Hauboïsten.
V. Vier Trommelslagers.
VI. Zestig Man van de Stadts Guarde nevens hunne Corporaals en Exempten.
VII. De Quartiermeester van d'Ambassadeur.
VIII. Twee Keizerlyke Orientaalsche Couriers.
IX. De Hofmeester van den Ambassadeur.
X. Vier Stalknechts.
XI. Twaalf Handpaarden, geleid door zo veel Stalknechts.
XII. Acht Trompetters en een Keteltrommelslager.
XIII. De Huis-Hofmeester met 16 Huis Bedienden: te weten, 2 Kamerdienaars, 2 Keukenmeesters, 2 Suikerbakkers, een Apotheker, een Chirurgyn, 2 Schilders, een Kancellist, vier Secretarissen, een Kapelmeester.
XIV. Twee Lyfartzen.
XV. Zes nieuwe Tolken nevens drie oude, als mede die van den Hof-Krygsraad.
XVI. Een Horologiemaker, 3 Kancellisten een Kassier.
XVII. Twee Keizerlyke Tolken.
XVIII. Twee Hofmarschalken van den Ambassadeur.
XIX. De Lakeijen van den tweden Adel drie en drie.
XX. De twede Adel zelf drie en drie, en in d'eerste rei de Standaarden achtien in getal.
XXI. De Secretaris van Ambassade.
XXII. De Geestelykheit.
XXIII. De Prelaat van 't Gezantschap.
XXIV. De Lakeijen van den Adel van den eersten rang, 3 en drie.
XXV. d'Adel zelf van den eersten rang 3 en drie, en in 't eerste gelid de Standaart van den Ambassadeur.
XXVI. Dertig Lakeijen.
XXVII. Zyne Excellentie d'Ambassadeur, nevens hem de Piqueur, en agter deze 2 Stalknechts, met de Paardekleden op de Schouders, zynde voor 't overige zyne Excellentie omcingelt door 12 Heidukken, in hunne volle uitrusting.
XXVIII. d'Opperstalmeester.
XXIX. Veertien Pagies of Edelknapen.
XXX. De Lyfwacht van den Ambassadeur, bestaande in 10 Granadiers van 't Regiment van *Collowrat*, geleid werdende door een Hoofdman, een Vendrig, twee Korporaals en een Sergeant, gaan-

1740. Mey. de voor hen henen, twee Hauboïsten, twee Fagotisten, twee Waldhoornisten, twee Dwarspypspelers en twee Trommelslagers.

XXXI. Acht Muilëzels, geleid door zo veel knechts, waar van d'eerste op een afzonderlyken Muilëzel ryd.

XXXII. Een Valkenier, vier Koks en verscheide andere Bedienden na hunne order.

XXXIII. Een Lieutenant van de Stads-guarde met 40 Man, nevens hunne Korporaals en Exempten.

De Livrei van den Heer Ambassadeur was rood met gele, die van zyn Heer Broeder als Hof-Marschal geel met rode, en die van de Secretarissen witachtig met blauwe Camisolen, alle ryk met Silvere kanten bezet; 't pragtig Mantelkleed van den Ambassadeur was goud met Violet blauwe Grond, de pluimen van de Hoed ook Violet met witte toppen, &c. Zyne Excellentie zoude den 18. dezer na *Belgrado* vertrekken, en 63 Schepen leggen op den *Donau* gereed, om deszelfs Gevolg en Bagagie derwaarts te transporteren. Deze Intrede is niet alleen zo, om dat dezelve te *Constantinopolen* ook zo zal geschieden; maar 't is ook een aan dat Hof gestabileerde forme van 't Ceremonieel voor d'Ambassadeurs van den *Keizer* by de *Porte*, die by zodanige gelegenheit hun Afscheid-Audientie hebben. De presenten, die de *Keizer* aan den Groot-Sultan laat doen; Bestaan in de volgende Stukken: Twee groote Spiegels met Silvere Lysten: Een Silver Wasch-Bekken met Kannen: 8 Flessen, 10 Bloempotten, 4 Mandjes: Een Stellagie tot Confituren: 10 Armblakers: Een grote en kleine Tafel: Een Inkt-koker: Twee Wierookvaten: Een Kroonkandelaar: 3 Spoelkommen: 43 Sorbetschotels met Borden: 11 Coffykannen: 3 Suikerschotels met 18 Lepels: Een Tang om 'er Confituren mede te nemen: 8 Gueridons met hun toebehoren: Twee Brandroeden; Twee Coffykommen: 3 Paar Paryschc Potten; makende te zamen aan gewicht 2000 Mark, en wordende op 300000 Floreinen geschat. Men heeft na *Hongaryen* ordres afgezonden, van provisien op die Plaatzen te bezorgen, dewelke de Turksche Afgezant staat te passeren, wiens Gevolg uit 600 Personen bestaan zal. Aan de Hof Stoet van dien Afgezant moet volgens d'opgegeven Lyst van 't Wener Hof tot derzelver onderhoud dagelyks geleverd worden, 48 ℔ Levantsche Coffy,

22 ℔ fy-

22 ℔ fyne Canarie-Suiker, 45 ℔ fyne Brood-Suiker, 22 ℔ beste Boom-Oly, 78 ℔ beste gezuiverde Honing, 100 stuks Gennuesche Limoenen, 50 stuks Portugesche Orangie-Appelen, 9 ℔ beste Amandelen, 11 ℔ beste grote Rozynen, 27 ℔ Styfzel, 27 ℔ Ajuin, 20 Loot Foely, 10 Loot Muscaat-Noten, 20 Loot Kruidnagelen, 40 Loot fyne Caneel, 8 Loot Peper, 40 Loot Witte Gember. 1740. Mey.

De Graaf van *Uhlefeld* is den 18. dezer 's namiddags ten vier uuren naar *Constantinopolen* vertrokken, van waar men tyding heeft, dat 'er eene Alliantie tusschen de *Porte* en den Koning van *Zweden* gesloten is.

De Prelaat van 't Klooster *Paradys* is aldaar aangekomen, om wegens d'onlusten tusschen de *Polen* en *Pruissen* ontstaan, aan den Keizer verslag te doen en deszelfs Bemiddeling te verzoeken.

In *Zevenbergen* zoude zeker Waarzegger voorzegt hebben, „ dat „ het te Pinxteren wederom zeer koud worden en zelfs Sneeuwen „ zoude: Men heeft zich derhalven van zyn Persoon verzekerd, om hem, in gevalle niets uit deze zyne Voorzegging word, hem een behoorlyke beloning te geven.

Daar zyn eenige Onlusten ontstaan in 't *Ditmarsche*, alzo de Boeren die tot Landt Militie waren opgeschreven, zich niet wilden laten Exerceren, als menende daar in te veel geplaagt te worden, door eenige Officiers, en ook om dat men 13 van hun gevangen en als Belhamels aangemerkt na *Rensburg* heeft gevoert. Om de gevolgen van dit quaad te stuiten, zo heeft men eenige Troupen derwaarts laten Marcheren en men hoopt dat deze Menschen op 't aannaderen der zelve, zich tot Vrede zullen schikken. Dit Landschap, langs de Noord-Zee tusschen d'*Elve* en *Eider* leggende, is van ouds af, in een natuurlyke Staat van Vryheit en onafhanglykeit gebleven, en d'Inwoonders hebben in 't Jaar 1501 Koning *Johannes van Denemarken*, die met 10000 Man in hun Land gevallen was, geheel verslagen, maar wierden Anno 1559 van Koning *Fredrik* II. en Hertoch *Adolph* van *Holstein* na een driemaal op eenen dag hervatte Slag, waar in over de 4000 van hun sneuvelden, ten onderen gebraght.

De Prior van 't voorgemelde Poolsche Klooster *Paradys* te *Dresden*, zynde, berekend de schade door 't Pruissische Comman-

1740. Mey. do aan 't zelve gedaan, op 3 Tonne Gouds: De Koning heeft hem, tot het verkrygen van zyne Satisfactie, aan de Republicq van *Polen* gewezen.

Met ziet te *Hamburg* een *Speciesfacti* van 't geen aan 't bovengemelde Klooster *Paradys* door een Pruissisch Detachement gepleegt is, waar van de volgende omstandigheden opgegeven worden: Dat de Pruissische een Onderdaan van 't gemelde Klooster geworven hebbende, den Abt daar over klagten ingebraght had, waar op hem geantwoord was, „ dat men de zaak zoude laten onderzoe„ ken en hem satisfactie geven, ingevalle zyne klagte gegrond was," maar dat den Abt zonder dit af te wagten 30 Pruissische Onderdanen, na *Brentz* op den Jaarmark reizende, met hunne Goederen had laten arresteren, zonder dezelve op geschiede remonstratie weerom vry te geven: Vermits nu den Abt niet toequam, Represaillen te gebruiken, die maar tusschen den eene Souverain tegen den anderen plaats hadden, en dus het verschuldigde Respect jegens zyne Majesteit ter zyde gezet had, 't welk aan dezelve zeer gevoelig en evenwel geen ander middel overig geweest was, om dien Abt tot reden te brengen; zo was men van de kant van *Pruissischen* genoodzaakt geweest, een Commando Hussaren met eenige Infantery na 't gemelde Klooster te zenden, om de gevangen gehoudene in vryheit te stellen, hebbende de commanderende Officier voor eerst vriendelyk verzogt, dat den Abt zulks in 'er minne wilde doen, die 't nochtans met trotsheit geweigerd had; weshalven d'Officier 't Klooster had doen openen, en de gevangene beneffens 't geen hen toebehoorde, zonder aan iemant eenig leed te doen, met zich wech gevoerd had, &c.: Die Abt zoude te *Dresden* en *Wenen* niet veel troost ontfangen hebben, en deszelfs gedrach niet goed gekeurd zyn.

Uit 't Aardsbisdom van *Saltsburg* heeft men, dat de Bewoonders van verscheide Dorpen zich wederom voor den Protestantschen Godsdienst verklaart, en verlof verzocht hadden, hunne goederen te mogen verkopen, en met hunne Familien den Lande uit te trekken, en vryheit te zoeken tot het oeffenen van hunnen Godsdienst, en dat men niet twyfelde, of dat verzoek zou aan hen worden toegestaan.

De Keurvorst van de *Paltz* heeft een scherp Edict tegen de vreem-

vreemde Wervers doen publiceren, behelzende onder anderen, 1740. Mey.
„ dat die, welke een van dezelve betrapt, de vryheit zal hebben
„ van Hem op de plaats dood te schieten, en dat derzelver Emis-
„ sarissen, ofte alle die gene, welke hun de behulpzame hand bie-
„ den, zullen worden opgehangen enz."

De Boeren van *Osterode*, een Dorp in 't Neder-Aardsticht tusschen *Nüis* en *Urdingen* gelegen, hebben een Koets met 3 Paarden (waar in 4 Personen zaten, en waar van drie vreemde Wervers zyn zouden, en de vierde een groot Karel was, de Mond met een Bal gestopt hebbende, die de Wervers omtrent *Dusseldorp* met practyk hebben weten te ligten) aangehouden, en na *Urdingen* gebragt, van waar ze den 14. dezer na *Bon* zullen getransporteert worden, alwaar men dezelve scherpelyk ondervragen zal: Men zegt, dat die Wervers by 't aanhouden zich verweerd en een Boer met een schoot van een Snaphaan, en een ander met een steek van den Degen gequetst hebben: Men zal apparent kort Proces met dezelve maken in gevolg van d'aangeslagene Placaten: Te *Gulik* zouden den 11. ook 7 diergelyken Wervers ingebragt zyn. Den 19. zyn 7 van de Wervers, met een grote Karel in een Zak by *Osterrath* door de Boeren aangehouden, voor by *Ceulen* na *Broël* gevoerd, om aldaar volgens de Keurvorstelyke Placaten gehandelt te worden.

MEN is te *Berlyn* zeer oplettende op 't gedrag, 't welk het Hof van *Dresden* tegenwoordig houd of in 't vervolg zou konnen houden nopens de Successie-Zaak van *Gulik* en *Berg*; vermits dat Hof ten dien opzichte by den Keizer bewegingen maakt, die meer dan gemeen zyn; Ondertusschen worden wegens deze zo netelige Zaak allerhande gerugten uitgestrooid, zonder dat daar van iets bekend word, 't welk daaglyks de nieusgierigheit vermeerderd, om eindelyk den uitslag te zien van een zodanige Zaak, die meer dan 130 Jaren in verschil geweest is. PRUISSEN.

De Republicq *Polen* de Passagie uit het Brandenburgsche en Pruissische na *Danzig* afgesneden hebbende, zo is een Koninglyke Ordre bekend gemaakt, „ dat ieder een op de gewoonlyke We-
„ gen zo voor als na derwaarts zou gaan, belovende zyne Ma-

1740. Mey. „ jesteit deszelfs bescherming en zelfs, indien nodig, een Escor- „ te." De Fransche Legations Secretaris, over eenige dagen door den Koninglyke Plaisier-Tuin willende wandelen, wierd van de Schildwagt gewaarschouwt, en hem bekend gemaakt, dat hy ordre had, van niemant te laten passeren; maar als hy evenwel met geweld doordringen wilde, wierd hy van de Schildwagt met de Snaphaan te rug gestoten: Vervolgens klagten hier over gedaan zynde, wierd de Schildwagt door zyn Officier braaf afgerost; doch de Fransche Ambassadeur daar mede niet vergenoegt zynde; maar een meerder Satisfactie eischende, heeft van 't voorval aan zyn Hof kennis gegeven.

Haar Koninglyke Hoogheit de Markgravin van *Swet* den 18 willende te rug keren, raakten de Paarden in 't uitkomen van de Plaats van 't Paleis op 't hollen, slepende die Prinses wel 30 schreden mede voort, tot dat 't voorste van de Wagen los en de Paarden daar mede doorgingen: Evenwel heeft dezelve noch dien zelve namiddag de Reis voortgezet, hebbende maar een kleine kneuzing gekregen.

ZWITSERLAND. DE Fransche Troupen, dewelke den 27 passato in 't Porentrutsche Gebied ingerukt zyn, bestaan uit 200 Granadiers, geligt uit de Bezettingen van den *Opper-Elzas*, 400 Soldaten, 4 Lieutenants, 4 Onderlieutenants, 8 Sergeants en een Regiment Dragonders, bestaande uit 400 Man en 200 Paarden. Dezelve worden door den Graaf van *Broglio* Zoon van den Marschalk van dien naam, Collonel van 't Regiment van *Luxemburh* en Brigadier der Koninglyke Troupen, gecommandeert: Hun eerste Exploit was, dat ze te *Bure*, twee uuren van *Porentru* gelegen, 's nachts tusschen den 28 en 29, de Menschen uit het Bed ligteden en d'ontsnappen willende arresteerden: Hier op gingenze na *Courgenai*, om den principaalste Belhamer *Peguina*, beneffens zyn Zoon, by de Kop te vatten; maar niemant vindende, plunderden en ruineerdenze de Huizen, en zedert is de gemelde *Peguina* met drie van zyne Makkers te *Belleage* gevangen genomen en na *St. Leger* gebraght, werwaarts den 3. dezer een Lieutenant met 25 Man afgegaan is, om dezelve na *Porentru* te voeren: De Fransche

sche Soldaten zyn aldaar by de Burgers gelogeert, die hen Vuur en Licht bezorgen moeten, en de Bisschop geeft hen Wyn, Brood en Vlees, en ook Hooy voor de Paarden. 1740. Mey.

De Koning van *Sardinien* heeft op het Schryven der beide Cantons *Zurich* en *Bern* d'uitvoering van het gegeven Bevel, dat d'Onroomsche Geloofs-genoten *St. Victor* en de Landstreek daar omtrent zouden verlaten, of anders met geweld uitgedreven worden, noch 3 Maanden langer uitgesteld; en zyne Majesteit zoude ook niet ongenegen zyn, de tyd noch verder te verlengen, tot dat ze hunne zaken in ordre gebragt, en een andere plaats tot hunne woning zouden gekozen hebben.

ZWEDEN.

DE Koning heeft aan de Gouverneurs Bevel afgevaardigd, dat, „ wanneer eenige vreemde Kunstenaars ofte Werklieden „ mochten komen, om zich in hunne Provintien neder te zetten, „ zy hen niet alleen moeten aannemen maar ook bystaan. "

De Graaf van Hoorn en d'overige gedimitteerde Ryks-Raden zouden van gevoelen zyn, dat *Zweden*, *Rusland* de Wapenen tegen de Turken uit de handen had doen leggen, maar tegen zich zelfs in handen gegeven hadt.

Te *Wismar* heeft men den 18. passato 't derde Jubeljaar van d'uitgevondene Boekdrukkonst met eenige plegtigheden gevierd.

DENEMARKEN.

DE Koning heeft onlangs den Heer *Rosencrantz*, eerste Minister van staat, met een Pensioen van 5000, en ook den Heer *Seestedt*, Minister van den Staads-Raad, met een van 4000 Ryksdaalders gegratificeert, en hen bedankt, hebbende zich die twee Heren daar op van hier wech begeven: Men weet d'eigendlyke reden daar van niet, gelyk ook niet, of in hunne plaatzen reets andere benoemd zyn.

De Koning heeft 't volgende Placaat doen Publiceren.

Wy CHRISTIAAN *de Zesde, door Gods genade Koning van* Deenmarken *en* Noorwegen, &c., *verwittigen een iegelyk, dat nademaal Wy den* 4 Maart *dezes Jaars aan den Koopman* Jacob Severin *en verdere Geintereſſeerden op nieu voor de vier naastvolgende Jaren hebben vergund Ons Octroy om alleen te mogen zeilen en handelen op onze Colonien* in

1740. Mey. *in* Groenland, *Wy teffens tot verdere gevolgen van de gedane Waarſchouwingen en Ediċten, dien aangaande op verſcheide tyden gegeven, hebben goedgevonden toe te laten, gelyk Wy hier mede tot des te beter voortgang en zekerheit van dezen Handel willen toelaten, dat, indien iemant, 't zy onze Onderdanen ofte Vreemde, onder wat Voorwendzel zulks geſchieden mocht, tegen den voornoemde* Jacob Severin *en mede Geintereſſeerden mochten ondernemen te handelen op d'in gemelde* Groenland *reets aangelegde ofte hier na aanteleggene Colonien, wanneer nopens deze laatſte eerſt behoorlyke Waarſchouwing zal zyn gedaan waar dezelve zyn aangelegt, mitsgaders binnen derzelver vaſtgeſtelde Landpalen, die zich gemeenlyk 15 mylen aan de beide zyde van ieder Colonie behoren uitteſtrekken; als mede, dat, indien iemant zich mocht onderſtaan op eenige Plaats in* Groenland, *waar 't ook mocht wezen, in Zee of aan Land, de Groenlandsvaarders te beroven en tegen Hen openbaar geweld t'oeffenen, die gene ter Confiſcatie zal worden aangehouden en opgebraght, waar na de gezamentlyke daar in belang hebbende Perſonen zich konnen reguleren en voor Schade wagten.*

Gegeven op Ons Slot *Fredriksberg* den 9 *April* 1740

(L. S.) **Onder Onze Hand en Zegel**

CHRISTIAAN R.

RUSLAND. DE Franſche Ambaſſadeur, Marquis *de la Chetardie* na verſcheide Conferentien met den Grave van *Ooſterman* en met den Hertoch van *Courland* gehad te hebben, waar in hy voorſlagen wegens een Traċtaat van Alliantie gedaan had, zonder dat dezelven veel ingang hadden gevonden, eindelyk aan dezelven had verklaart, „ dat de Koning zyn Meeſter niet langer met een onverſchillig oog aanzien konde d'ongemene grote krygstoeruſtingen „ van 't Ruſſiſche Hof op de Zweedſche Frontieren; dat 't gemelde Koningryk zich met zyne Allerchriſtelykſte Majeſteit in „ een nauwe Alliantie bevond, en dat hy derhalven verplicht „ was, het zelve voor allen aanval te behoeden; " gevende terzelver tyd aan de Ruſſiſche Miniſters te verſtaan, " datze mogelyk wel haaſt d'uitwerking van die verklaring zien zouden, „ zo men niet eenige attentie quam te maken op d'inſtantien van „ den Koning zyn Meeſter, wegens 't byleggen der zwevende „ verſchillen tuſſchen de twee Kronen; dewelken gemaklyk wa- „ ren af te doen, by aldien de Ruſſen ſlechts *Wyburg* aan de

„ *Zwe-*

„ *Zweden* wilden afstaan. Op welke verklaring van den gemelden Marquis noch niet was geantwoord, maar in tegendeel noch meer Troupen na de Zweedsche Frontieren gezonden, en dat zulks enkel en alleen was gedaan in navolginge van dat Hof 't welk in Vredenstyd, en zonder dat wegens de Russen die 't Neustadsche Tractaat stipt uitgevoert hebben, de minste reden van klagen waren gegeven, een Armée na *Finland* had laten rukken. Daar en boven konnen de Russen de defensive Alliantie, tusschen de *Porte* en *Zweden* gesloten, niet anders aanmerken, dan alleen tegen hen geformeert, uit welk alles blykt, dat de zaken in 't Noorden zo spoedig niet zullen worden bygelegt, als men in den beginne gemeent had. 1740. *Mey.*

Daar is een Ordonnantie afgekondigt, waar by de Keizerin bevolen heeft, „ dat achtervolgens de Vrede, tusschen haar en „ d'Ottomannische Porte gesloten, alle de Turken, die in den „ laatsten Oorloch gevangen waren, zo Mannen, Vrouwen „ als Kinderen van beide Sexen, die zich by particulieren ont- „ hielden, op staande voet in vryheit zouden worden gestelt. "

Daar is insgelyks een scherp Mandaat door alle Provintien van die Monarchie gepubliceert, waar by aan ieder een op zware Straf verboden word, „ secrete Correspondentie met *Zweden* t'on- „ derhouden. ".

TURKYEN.

IN 't begin van *April* vertrok d'Ambassadeur van d'Ottomannische Porte uit *Constantinopolen* naar *Wenen*, om aan 't Keizerlyke Hof te resideren. Deszelfs gevolg is zeer talryk, en bestaat uit omtrent vyf honderd Personen. De gemelde Ambassadeur staat den 10. der naastkomende maand te *Belgrado* t'arriveren, en daar den Grave van *Uhlefeld*, Ambassadeur van zyne Keizerlyke Majesteit, af te wachten. De dag des vertreks van den Ambassadeur, dien de Grote Heer aan de Keizerin van *Rusland* zend, is noch niet vastgestelt. De presenten, die hy voor die Prinses met zich zal nemen, zyn van diezelve zoort als de genen, die zyne Hoogheit aan den Keizer zend. Welke bestaan in een compleet Pavilloen; een gezadeld Paard met een goude Toom en met Edelgesteente; een ander gemonteert Paard met dezelve ceremonien als men na den Divan gaat; een Vederbos waar in een

1740. Mey. Plumaadsie met Diamanten bezet is; vier stukken geblomd Tapytwerk; vyftien andere stukken klein Tapytwerk; twee andere van Wolle en een van Zyde, een silvere Vaas, om de Paarden daar uit te drenken; een ander groot Silver Vat, om 'er vuur in te doen; twee silvere Kettingen, om de Paarden te binden: twee in goud en in Zyde geborduurde Dekkleden; 32 stukken Stof van *Constantinopalen*; 4 andere van zeer zeldzame Stoffe; 150 stukken Indiës Doek; 38 zeer kostelyke Maskes; 300 Medicamenten van Amber; een Tapyt met menigte Juwelen bezet; 1000 Dragmen volmaakte Balzem; een menigte Olyen uit *Indiën* en *Persien*; 80 Medicamenten van Geest van Roosen; 100 andere van Geest van Bloemen; 100 andere van Geest, *Laudoli* genaamd; en 150 andere van Geest, *Orgoge* genaamd: Al deze Presenten zullen ten aanzien van 't getal, aan den Keizer en de Russische Keizerin gezonden werden; maar ten opzicht van de waarde, zal 'er dit onderscheid zyn, dat die voor 't Hof van *Wenen*, op 100000 Piasters, en die voor 't Hof van *Petersburg* niet meer als op 60000 zullen belopen.

De Troupen, en wel voornaamlyk de Janissaren, zyn als noch zeer misnoegt over de Vrede, met de Christen Mogendheden gesloten, en offschoon reets verscheide Belhamels te recht gestelt zyn, zal men genoodzaakt wezen, een party der Janissaren ver van de hand te zenden, om de rust t'eenemaal te herstellen.

BARBARYEN.

TE *Sta Crux* is gearriveerd 't Engelsch Schip van Kapitein *Reinchens*, dat om de Storm in de Spaansche Zee geborgen heeft 32 Man, nevens den Koopman, Ziekentrooster &c. van 't Oostindisch Schip *de Cornelia*, den 8 *January* voor de Kamer *Enkhuizen* uit *Tessel* naar *Batavia* gezeild; zullende 't voornoemde Volk met het Schip van Kapitein *Mayor* naar *Holland* overgebraght worden.

NEDERLANDEN.

MEN ziet te *Luik* een Memorie van den Oorsprong, de Gevolgen en den tegenwoordigen Staat van 't Verschil tusschen de Regeringe van d'Oostenrykse Nederlanden en dat Land, wordende daar in tot oorzaak van alle deze Onlusten vastgesteld het nieuwe Tarif, 't welk den tweden *Maart* laatstleden van wegens d'Aardsherto-

hertogin Gouvernante te *Charleroi* afgekondigd, en waar in bevolen is, dat 't geen den 20. *April* 1716. is vastgesteld in de Provintie van *Namen* tot het heffen van de Regten van *transito* te Land, ook plaats zou hebben nopens 't *transito* over de Rivieren de *Maas* en de *Sambre*, zynde daar en boven de Regten van 't In- en Uitvoeren der Waren, welke in dat Tarif benoemd en uit de naburige Landen gebraght worden, kragtig verhoogd, waarom dan de Bisschop en Prins met gemeen goedvinden van de Staten van 't Land uit kragte van 't Regt der Volkeren den 18. *Maart* van zyn kant een Tarif daar tegen heeft doen publiceren, waar door insgelyks de Regten van Invoer, Uitvoer en Doortocht der Koopmanschappen en Manufacturen der Oostenrykse Nederlanden verhoogt zyn enz. 1740. Mey.

Men begint te *Brussel* reets te bemerken dat de Straat-weg, door de Luikenaars na *Breda* aangelegt, aan de Keizerlyke Finantien en aan deszelfs Onderdanen zeer groot nadeel veroorzaakt. De Magistraat is dagelyks bezich de Wanordres, zedert 't laatste Tumult die ook in andere Plaatzen voorgevallen zyn, in het toekomende voor te komen: Men heeft den Uitvoer der Granen en van Raap-Olie verboden, en ook een Ordonnantie gepubliceert, waar door alle die gene, die noch Granen in Voorraad hebben, tot d'Abdyen incluis, verpligt worden, dezelve op te geven, op pœne van 100 Floreinen voor ieder verzwege Maat.

De Heer van *Assendelft*, Resident van de Staten Generaal, eene Memorie overgeleverd hebbende wegens 't herroepen van 't Articul in 't laatste Placaat nopens 't vervoeren van Zout, Hout, Yzer en Kolen uit *Gelderland* na *Luik*, als strydig met het Barriere Tractaat, en na dat dezelve in een groten Raad onderzogt is, heeft d'Aardshertogin goedgevonden, den bovengemelde Uitvoer, zo verre die tot den nodigen Onderhoud der Vestingwerken vereischt word, vry en op den vorigen Voet te stellen, maar den overigen Inhoud van dat Placaat te doen bestaan.

Een Schilder, die reets 22 jaren in het Jezuiter Klooster van die Stadt heeft gearbeid, heeft onder Eede verklaart, „ dat hy „ in de Celle van Pater *Janssen* de zakken Geld heeft zien inbren-„ gen, die men nu komt weerom t'eisschen. ”

Aan de Gedeputeerden van *Henegouwen*, is 't verzoek, raken-

 de

1740. Mey. de 't Verbod van 't Genever branden in de gantsche uitgestrektheit van hunne Provincie, toegestaan. Die van *Braband* en *Vlaanderen* mochten wel haast derzelver voorbeeld volgen, als 't eenige middel, om een algemene elende voor te komen, werdende in de Stadt en d'Omlanden van *Brussel* alleen 15000 *Rastares*, of Maten van 245 ℔ ieder, alle weken verstookt.

Te *Leuven* hadt men verboden Schapen te Slaan, uit vreze dat de ziekte, die onder de zelve regeert besmettelyk voor de Menschen zyn zoude.

Brieven t'*Amsterdam* van *Aleppo*, gedateert den 20. *February* melden, dat daar een Caravane van *Erserum* aangekomen was, met tyding, dat de *Schach Nadir* 't uitvoeren van Zyde scherpelyk had verboden, om die tot zyn eige Fabric binnen 's Lands t'emploieren: en dat de *Bacha* van *Aleppo* aan alle d'Europeaansche Kooplieden bevolen had een van zyne Creaturen tot Middelaar in hunne Negotie te gebruiken, waar tegen dezelve hunne klagten naar *Constantinopolen* hadden gezonden, en men twyffelde niet of de voornoemde Kooplieden zouden weder in hunne vorige Vryheit herstelt worden.

Den 17. dezer 's morgens, zyn de Herên Gecommitteerde Predicanten van de respective Synoden der Geunieerde Provintien ter Vergadering verschenen van de Staten Generaal, en staan nu vervolgens met de Heren van der *Meer*, Here van *Hogeveen*, en van *Hoorn*, Gedeputeerden ter Vergadering van hun Hoogmogende, wegens de Provintien van *Holland* en *Zeeland*, uit naam van hun Hoogmogende te visiteren d'*Outographa*, of oorsprongklyke Actens der Dordrechtsche Sinode, die in een Kist by hun Hoogmogenden bewaart worden, en zich vervolgens na *Leiden* te begeven, om op 't Stadhuis aldaar gelyke visitatie te doen, nopende 't oirsprongklyke der Hollandsche overzetting van den Bybel.

De Heer *Trevor* Extraordinaris Envoyé des Konings van *Groot-Brittannien*, heeft van Haar Hoog Mogende by Memorie de nodige Escortes verzogt voor Hooggemelde zyne Groot-Brittannische Majesteit in 't passeren van deze Landen naar zyne Duitsche Staten, zynde de Route op de volgende wyze gereguleerd: van *Helvoetsluis* op den *Briel*, 't Eiland *Roozenburg*, *Maaslandsluis*, *Schidam*

dam

dam, *Rotterdam*, *de Schuur*, *Gouda*, *Bodegrave*, *Utrecht*, *Huis der Heide*, *Amersfoort*, *Voortbuizen*, *Milligen*, *Appeldoorn*, *Deventer*, *Holten*, *Delden*, *Couranten-Paal* en *Bentheim*.

1740. *Mey.*

De Heer van *Halloy*, Keizerlyke Secretaris, heeft aan den President van Haar Hoog Mogende een Memorie overgegeven, getekend door den Graaf van *Uhlefeld*, by dewelke zyne Excellentie aan dezen Staat kennis geeft van zyne aanstelling tot Keizerlyken Ambassadeur by d'Ottomannische Porte, waar op door Haar Hoog Mogende by Resolutie aan zyne Excellentie een voorspoedige Reis is toegewenscht &c., welke aan den gemelden Keizerlyken Secretaris is ter hand gesteld.

BYZONDERHEDEN.

IN de gepasseerde Maand is te *Londen* zekere *Davis* in den ouderdom van 110 jaren overleden. Hy was tot aan zyn dood volkomen by zyn verstand, en voornaamlyk was zyn gezicht zo goed dat hy de kleinste druk zonder bril lezen kon. Als mede te *Parys Jean Presque* in de Parochie van *Algiers* in zyn 107. Jaar. Hebbende zyn Vader 108 en zyn Grootvader 132 Jaren geleefd.

In 't Gasthuis te *Gouda* is in den ouderdom van 102 jaren overleden, *Beatrix Claas*; zy is nooit ziek geweest en heeft tot op haar sterfdag 't volkomen gebruik van kennis en zinnen gehadt.

Den 16 passato 's avonds, is 't Lyk van den vermaarden Hollandschen Koopman *Cornelis Backer* met grote pracht in de Hollandsche Kerk te *Londen* begraven, hebbende onder anderen de Baron van *Solenthal*, de Heer *Hop*, en de Heer *Alt*, Envojez van den Koning van *Denemarken*, de Heren Staten-Generaal en den Prins van *Hessen*, zo als ook de Heer *John Drummond*, de Generaal *Cornwal* en de voornaamste Hollandsche Kooplieden van die Stadt, de Lykstaatie bygewoont. Hy heeft zyne goederen nagelaten aan zynen Broeder den Heer *Jan Backer*, en aan de Vrou en Zoon van den Heer *Gerard Bolwerk*, als mede aan de Hollandsche Kerk en aan de Hollandsche Armen elk 1100 guldens gemaakt.

Overgaande tot de bittere en noch durende gevolgen die de felle Vorst na zich gesleept heeft gehadt, (boven en behalven datze zich noch in deze Maand op zommige plaatzen heeft doen ge-

1740. Mey. voelen) zal den nakomelingen niet min verwonderlyk als byna ongeloofſlyk voorkomen.

Te *Newcaſtel*, in *Noord-Engeland* hadt men 's Sondags nachts den 1. dezer, een Vliegende ſtorm met Vorſt en Sneeu dat in zodanige menigte en met zulke zware Vlokken viel, datze in zommige nauwe wegen acht of negen Voeten hoog lag.

De Levensmiddelen waren den 27. paſſato te *Dublin* in *Ierland* zo ſchaars, dat d'Arme Menſchen, daar door zo veel gebrek leden, als door de koude.

Men rekend, dat binnen twee Maanden over de 40000 ſtuks Schapen in de Provintie van *Conaught* gecreveert zyn.

Den 17. dezer hadt men in 't Noorden van *Ierland* 't Graan zo ſchaars, dat de Moutmakers zelfs d'edelmoedigheit gehad hebben, om eenigen tyd geen mout meer te maken, waar door zy veel lof inleggen, alzo 't volgens 't aloud Schotſch Spreekwoord veel gemaklyker is, *to drink of the Birn*, *than bite of the Brea*, Water te drinken, dan Aarde t'eeten.

d'Elende door 't gantſche Koningryk van *Vrankryk* nam den 9. dezer, door d'aanhoudende Koude en Nachtvorſten, hand over hand toe, in zo verre dat men den 13. van *Parys* ſchreef, dat 'er byna geen dag voorbyging, dat het niet Sneeude, Regende of Hagelde. Te dien dagen hadt men noch weinig Gras of Groente op de Velden en noch minder aan de Bomen gezien. Ondertuſſchen veroorzaakte dat ſlechte Saiſoen daar veel ziektens, en onder andere zware zinkingen op de Borſt waar aan vele Menſchen ſtierven. Den 4. en 5. waren de Wyngaarden in de Provintien van *Bourgogne* en *Limoſin* door een hevige Vorſt voor 't grootſte gedeelte beſchadigt geworden. Insgelyks hadt het te *Bourdeaux*, 's tuſſchen den 3. en 4. zo ſterk gevroren dat men aldaar vreeſde dat de Wynſtok daar door veel geleden hadt. Den 20. hadt men te *Parys* een groot gebrek aan droog Voeder en toen was 'er noch weinig Gras op 't Veld te vinden, waar door de meeſte Oſſen zyn gecreveert, in zo verre dat de Magiſtraat van *Parys* 50000 ſtuks uit *Ierland* heeft doen komen, om 't verlies te vergoeden. Men heeft aldaar aangemerkt, dat in dit Jaar reets meer dan 30000 Menſchen in die Stadt en ten platten Landen geſtorven zyn.

In

In *Spanjen* hadt men by Continuatie noch de Winter-maanden; 't Koorn is daar t'eenemaal door den Regen verrot of wel uit den grond wechgespoelt. Men schryft van *Gibraltar* den 27. passato, niemant weet, ooit hier zo een ruwen Winter beleeft te hebben; vier Maanden lang heeft het genoegzaam zonder ophouden geregend, vermengd met zware Stormwinden. 1740. *Mey.*

Te *Wenen* waren niet alleen de Bosschen door de laatste felle Winter van veel 1000 stuks van allerlei Wild, maar ook de Wateren van een onnoemlyk getal Visschen beroofd, alzo men door geheel *Oostenryk*, *Bohemen* en *Moravien* nu bevond, dat alle de Visschen in de meeste Vyvers dood gevroren waren: 't Meeste Vee van Ossen en Schapen is ook gecreveert, zo dat men aan alles een groot gebrek bespeurt. Zedert den 18. dezer, was 't daar wederom zo koud geworden, dat men voor de Veldvruchten zeer bekommerd was.

In *Saxen* rekend men, dat in de gepasseerde Winter over de 12000 stuks Wild in de Bosschen van dat Keurvorstendom dood gevroren waren.

In 't Hanoversche moet alle noch hier en daar in voorraad zynde Vouragie onder d'arme Landlieden verdeeld worden, om 't overgeblevene Vee te conserveren. Alles is daar even duur, kostende de Himp Rogge reets 1, de Tarwe 1 en een halve Ryksdaalder en de Haver 27 Groschen: Verscheide Bakkers hebben al van hun Ambagt moeten uitscheiden. Men heeft evenwel van 't Veldgewas noch goede hope.

Van *Hamburg* werd bericht, men hadt gemeent dat de Voorzomer ons den koude Winter zou doen vergeten; maar hy gelykt noch meer na een Na-Winter, dan na een Voor-zomer, en men krygt uit alle Gewesten de droevigste Narigten van grote elende onder Menschen en Vee, en men begind voor noch groter beducht te worden, indien 't Weer niet haast ten goede verandert: Men draagt derhalven, voornamentlyk in *Zweden* en 't Hanoversche alle Voorzorg om een groter gebrek en duurte voor te komen. Men zach daar den 17. dezer noch geen Blad op een Boom, noch Gras op de Landen: De Granen worden van dag tot dag duurder, om dat men de Tarwe reets verloren geeft, al hoewel

1740. Mey. de Winter-Rogge noch niets geleden heeft. De Last Rogge kost daar reets 88 à 90, en de Last Tarwe 124 à 126 Ryksdaalders.

Den 3. dezer, is te *Ceulen* wel een voet hoog Sneeu gevallen, en was toen noch continuerende met ondergemengde Hagel: Men heeft daar dergelyke in dit Saisoen van 't Jaar nooit beleefd, en d'elende onder Menschen en Vee word rondsom door d'al het groeijen belettende koude hoe langer hoe groter. De Magistraat dier Stadt, heeft de Granen, welke dezelve in de Stadts-Magazynen in voorraad gehadt heeft, en die zedert 6 Maanden aan de Bakkers aldaar voor een matige Prys ten besten der Inwoonders waren gelaten, den 17. alle geconsumeert zynde, zo zyn dezelve merkelyk in Prys gerezen; weshalven den 16. een Roggenbrood van 7 ℔ met een Stuiver verhoogt geworden is. Zedert den 22. heeft men daar schoon en warm Weer gehadt, het welk aan de Veldvruchten, Bomen en Wynstok grote uitwerking gedaan heeft, en die gene, die den Wynstok tot op de grond afgesneden hebben, in mening, dat dezelve vervroren was, hebben 'er nu berou over, om dat men remarqueert, dat de koude niet zo veel schade daar aan gedaan heeft, als men zich verbeeld hadt.

Te *Veersen* hadt men den 26. een extra zwaar Donderweer gehadt, met een Hagelbui, die men nooit zo sterk daar heeft gezien; de Hagelstenen zyn zommige groter als Duive-Eyeren geweest: De Rog en andere Veldvruchten (daar men noch eenige hoop op gesteld hadt) zyn daar omtrent alle daar door nedergeslagen; de Menschen laten 't Vee al in 't Veld gaan, om de rest te laten af eeten.

Den 2. dezer hadt het te *Dusseldorp*, na mate van 't jaar gety vry fel gevroren en daar by gesneeut, zo dat indien iemant lust hadde gehadt, hy zich noch met een Sledevaart zou hebben konnen verlustigen. Den 16. waren de Granen daar zo schaars dat men twee dagen gebrek aan Brood hadt geleden.

Te *Frankfort* hadt men de Prys van 't Brood een en andermaal verhoogt; maar alzo de Veldvruchten, Rogge, Garst en Tarwe, heel wel staan, zo hoopt men, ingevalle 't goede Weer, 't welk zedert eenige dagen begonnen heeft, continueert, een heerlyke Oogst, en dat dus de duurte niet lang aanhou-

houden noch groter worden zal; doch aangaande de Wynstok bevind men, dat dezelve zeer beschadigt is. 1740. *Mey.*

Te *Berlin* was 't Saisoen te Land noch zo ruw, dat het d'oudste Menschen niet heugde van ooit dergelyke Lente beleefd te hebben: Men ziet ten platten Lande niet dan elende, want vele Beesten sterven door gebrek aan Voeder. En nadien den 16. dezer 't gebrek van Leeftocht dagelyks groter wierd dede men alle de Granen, onder de Bakkers en Brouwers berustende, naukeurig aantekenen, en aan de Soldaten zal men Commis-Brood laten uitdelen en daar mede den 21. beginnen.

't Paleis van Ys, 't geen door een Pagie van hare Keizerlyke Majesteit te *Petersburg*, gemaakt is *, stond den 8. passato noch, doch 't is byna onbegrypelyk, dat de stukken Ys-Canon en d'Ys-Mortieren noch zo hard en hecht zyn, dat ze by continuatie dagelyks afgeschoten worden, zonder dat zy 'er iets van weten, ofschoon telkens een half ℔ Buskruid voor elk gebruikt word, 't welk doorgaans 's avonds geschied, wanneer ter zelver tyd d'Ys-Piramiden en Standbeelden, die rondom 't Ys-Paleis staan, op eene zeer aangename wyze geillumineert zyn. Den 1. dezer was de *Neva-Stroom* noch niet ten eenemaal van 't Ys bevrydt.

Te *Brussel* was in 't begin van deze Maand, wegens d'Elende der arme en noodlydende, zodanig gesteld, dat het slechte Volk aan 't Muiten geraakte, en plunderde op de Markt van de Boeren de Boter, Kaas, Eyeren, &c., 't gerucht daar van verspreide zich aanstonds op 't Hof: Hare Doorluchtigheit was daar over ontzet, en gaf aanstonds ordre om Brood en Geld onder hen uit te delen, de Poorten van 't Hof wierden gesloten en Wachten gesteld, en haar Doorluchtigheit hield daar na een Giunta: De Heer l'*Amand* wierd omtrent den middag door 't Canaille gerencontreert en ter aarde geworpen, hy gaf al 't Geld, dat hy in zyn zak hadt, om hen te bevredigen; vervolgens gingen ze na de Huizen der Broodbakkers, nemende 't Brood van de Vensters en Tralien wech, en vele Bakkers wierpen 't Brood uit het Venster, om hun te stillen: De schrik was zeer groot door de gehele Stadt; de Trom wierd aanstonds geroerd, maar vermits de Bezet-

* *Zie hier voor, pagina* 140.

1740. *Mey.* zetting en de Burgery onder de Wapenen quamen, zo bleef 't daar by, houdende elk zich zedert weder stil.

Te *Gent* heeft het Grau den 12. mede eenige opschudding verwekt en verscheide Huizen van Bakkers en Koorn-Verkopers geplundert. In 't Luiksche en andere Gewesten daar omtrent schynt het ook tot dergelyken buitensporigheden te zullen komen, door 't gebrek, 't welk men van alles wegens 't aanhoudende gure Weer gevoeld.

In de Provincie van *Holland* en daar omtrent hebben de Bomen tot in 't laatst van deze Maand noch gene Bladeren gedragen; eene gure en aanhoudende Noordelyke of Noordwestelyke Wind heeft het Land bedekt; zo dat byna geen Gras in de Velden gezien wierdt. 't Hoorn-Vee is alom met menigte door gebrek van Voeder gecreveert; een Voer Hooi van 1600 ℔ is betaalt van 40 tot 70 en 80 Guldens; ja in zommige voorname Koopsteden tot 90 en meerder Guldens. Daar by gekomen is, dat alle Eetwaren van de meeste tot de minste van dag tot dag noch in Prys stygeren, en te duchten zy, byaldien den Almogende na zyne grote Goedertierenheit, gene aangename Zuide Wind met eene Lieflyke Regen doet komen, eene algemene duurte en Hongersnood te wachten is. Daar den Hemel ons voor behoede!

Iets zonderlings en 't geen voor de Natuurkundige eene aanmerkelyke Stoffe ter beschouwinge verschaft, is te *Hartgeshoff* in 't *Neder-Aards-Sticht* voorgevallen: Een Boer, dezer dagen de *Raapzaat-Kroppen*, als vervroren zynde, willende uitgraven om ze wech te gooijen, hadt de nieusgierigheit een daar van op te snyden en met verwondering te zien, „ dat 'er Zaad in de Sten„ gel en Wortelen te vinden was, wel niet zo bruin als gewoon„ lyk, maar die evenwel haast in de Lucht de rechte couleur „ kreeg ": Zedert heeft men 't dus by noch meerder dergelyken Kroppen bevonden, en de Landlieden hebben van dat Zaad gezaaid, zo dat men afwagten moet, of 'er iets van komen zal.

Voor 't laatste zullenwe deze *Byzonderheden* sluiten met een verhaal uit *Londen*: 't Was den 2. dezer, 's namiddags ten vyf uuren, dat men in de Velden boven de Kramers Aalmoeseniers-Huizen een ongemenen groten Zwerm van vreemde Vogels zach. Zekere *Wells*, Hospes te *Pimplico*, schoot 'er vyf, en hoewel ze

in

in de Lucht niet veel kleinder schenen te zyn als een Duif, zo waren ze naulyks zo groot als een Leeuwerik, hebbende zwarte Koppen, de rug en hals van kleur als een Duif, lange en dunne bekken, rode en korte poten en klauwen, ongemeen grote wieken, uitgehaalt zynde omtrent twee voeten lang. En 't is niet onvermakelyk, de verscheide redeneringen der Natuurkundigen, en andere die deze zeldzaamheden gezien hebben, daar over te horen, zynde zommige niet ongenegen te denken, dat ze uit de Maan komen, en andere wederom dat ze een zoort zyn van *Manucodiata*, of Paradysvogels, en andere wederom, dat ze uit *Spanjen* overgevlogen zyn, alle welke gissingen als zo vele onwedersprekelyke bewyzen verstrekken, dat het gantsch vreemde Vogels zyn die nooit in dat Land meer zyn gezien, en van dewelken voor zo veel men weet, nooit iemant daar d'aftekening of beschryving in eenige Reisbeschryving gezien of gelezen heeft. 1749. *Mey.*

JUNY.

DEN 22. passato hadden de Lord Major en Aldermans van de Stadt *Londen*, d'Eere den Koning in 't Paleis van St. *James* op te wachten, om de Complimenten wegens 't Huwlyk van hare Koninglyke Hoogheit de Prinses *Maria*, met zyne Hoogheit den Prins *Fredrik van Hessen*, by zyne Majesteit af te leggen, waar na zy aan Hare Koninglyke Hoogheit, de Prinses *Maria* insgelyks de Complimenten afleiden. GROOT-BRITTANNIEN.

De Koning is den 24. van *Londen* vertrokken, doch door tegenwind niet voor den 2. dezer in Zee gestoken. Den 6. ontfing men de tyding dat zyne Majesteit den 4. dezer te *Hellevoetsluis* gearriveert was, om de reize naar *Hanover* voor te zetten. Waar op de Lords Regenten den 7. 's morgens in de *Cockpitt* hunne Commissie geopend, en de Heren *John Couraud* en *Andrew Stove* tot hunne Secretarissen aangesteld hebben.

De Spaansche Kapitein van 't genomene Oorlochschip de *Prin-*

1740. *Juny.* *ſeſſa*, Don *Paulo Auguſtino de Gara*, is te *Londen* gebraght en door de Commiſſariſſen van d'Admiraliteit ondervraagt, die hem vervolgens onder de bewaring van een State-Bode geſteld hebben.

Den 25. is des Konings Commiſſie nopens 't oprechten van een civil en crimineel Gerechtshof te *Gibraltar* 't groot Zegel gepaſſeert.

Den 10. dezer, kreeg men door een Expreſſe tyding, dat de Koning van *Pruiſſen* den laatſten der voorlede maand overleden was. Waar op de Koninglyke Kamer aan alle de Lords, Raden, en overige Bedienden kennis heeft doen geven, dat het Hof op aanſtaanden Zondag over wylen den Koning van *Pruiſſen* den Rouw zal aannemen, zullende de Heren zwarte Klederen zonder Knopen op de Mouwen of Taſſen, Pleureuſen, zwarte Degens en Gespen, en de Vrouwen zwarte Zyde Klederen, gemeen Linnen, zwarte Wajers, dito Handſchoenen en Krippe Hoeden, en in Huis witte of gryze Klederen dragen.

Den 17. 's morgens ten 5. uuren is de Koninglyke Prinſes *Maria* na *Greenwich* vertrokken, om aldaar aan Boord van 't Jacht te gaan, 't welk Haar onder Eſcorte van 2 Oorlochſchepen naar *Holland* tranſporteren zal. Hare Hoogheit heeft alvorens *incognito* by den Prins en Prinſes van *Walles* Afſcheit genomen, 't welk men verzekerd met verlof van den Koning geſchied te zyn.

Men heeft by confirmatie tyding, dat d'Admiraal *Vernon* den 25. *February* O. S. met zyn Eſquader, beſtaande uit zes Oorlochſchepen, drie Branders en twee Bombardeer-Galjoten, van *Jamaïca* naar *Carthagena* is gezeild, maar by zyne aankomſt ondervonden hebbende, dat Hy te zwak was om die Veſting te veroveren, hadt hy 't Beleg van dezelve niet ondernomen, maar zich vergenoegd, gedurende drie dagen meer dan drie honderd Bommen in de Stadt te werpen, waar na hy met zyn Eſquader te rug keerde.

Spaanſche Schepen door d'Engelſchen genomen:

Den 10. paſſato hadde een Engelſche Kaper, drie Spaanſche Pryzen, welker waarde op meer dan 20000 Pond Sterlings geſchat wierd, te *Jamaïca* opgebraght. Capitein *Holl* hadt zedert zyn exploit op *Porto-Plata*, noch 3 Spaanſche Pryzen, meer als 30000 Ponden Sterlings, en Kapitein *Baynard* by St. *Jago* ook 2, meer als 10000 Ponden Sterlings waardig, gemaakt.

Een Sloep te *Zuid-Carolina* t'huis horende, hadt by St. *Domingo* een

een Spaansche zeer ryk geladene Sloep genomen, en te *Charles-Town* opgebraght. 1740. *Juny.*

De Westindische Kapers maken goeden Buit, zynde twee van dezelve met 3 zeer ryke Pryzen, van *Vera-Cruz* na de *Havana* gedestineert, te *Jamaica* te rug gekomen; dewelke aan Boord hadden 250 Ton Buskruit, een grote quantiteit Meel en Zeep, en over de 50000 Stukken van Achten: t'*Old-Harbour* was gearriveert een Nieu-York Sloep met 2 Spaansche Sloepen, tusschen *Porto-Bello* en *Carthagena* genomen, dewelke met een grote schat van d'eerstgenoemde Plaats na de laatste gingen.

't Oorlochschip de *Deptford* heeft een Spaansche Kaper van St. *Sebastiaan*, welke zedert het begin van den Oorloch 22 Engelsche Schepen hadde genomen, te *Pleimouth* opgebraght. Te *Port-Mahon* zyn opgebraght twee Spaansche Vaartuigen, ieder met 13 stukken metaal Canon, aan Boord hebbende verscheide hoge Officieren: Deze Pryzen moeten van groot gewicht zyn, dewyl te *Gibraltar* door een Spaanschen Tamboer een Brief is gebraght, met verzoek, „ dat, indien de voornoemde Pryzen daar wierden op„ gezonden, de gemelde Gevangenen vriendelyk mochten behan„ delt worden ", 't welk toegestaan is.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Door de Spaanjaarts is genomen en te St. *Sebastiaan* opgebraght het Schip d'*Aaron* en *Elizabeth*, Kapitein *Whyte* van *Gibraltar* naar *Bristol* gaande. Den 23. passato, heeft een Spaansche Sloep, aan Boord hebbende 50 Man omtrent twee mylen van den mond van de Rivier de *Morlaix*, 't Schip *de Happy Return*, Kapitein *Basset*, nevens noch vier andere Schepen genomen. 't Schip *de Geboorte*, gecommandeert door den Kapitein *White*, van *Cork* naar *Bourdeaux* gaande, is door een Spaanschen Commissievaarder te St. *Sebastiaan* opgebraght.

Den 27. hadt een Spaansche Caloup op de hoogte van Caap *Lizard* een Schip van 200 Ton genomen.

Twee Spaansche Oorlochschepen hadden op de hoogte van *Porto-Rico* een Schip van *Londen* naar *Jamaica* zeilende, als mede een Brigantyn genomen.

De Spaansche Kapers hebben op nieu d'*Avanture* en *Exeter*, van *Livorno* naar *Dublin*, de *Cleland*, van *Oporto* naar *Chester*, de *Sutte-*

1740. *Juny.* *land*, van *Chester* naar *Londen*, een Schip van *Portland* naar *Dublin* en de *Barbados* Packet van *Pool* naar *Falmouth* gaande genomen. 't Schip *Hardwik*, van *Mallaga* komende, is door 't Spaansche van *Cadix* uitgelopene Esquader genomen, en naar *Ferrol* gevoerd.

't Schip *Rechmond*, van *Gibraltar* komende, een ander, van *Amsterdam* naar *Sta Croix* op de *Barbados* gaande, d'*Entreprise*, van *Bourdeaux* naar *Dublin* gedestineert, en noch een, met een Lading van gezoute Vis van *Biddfort* naar *Lissabon* gaande, zyn door 2 Spaansche Kapers genomen en te St. *Sebastiaan* opgebraght. Insgelyks is 't Schip d'*Oceaan* van *Guernsey*, van *Falmouth* naar *Zuid-Carolina* willende, door twee Spaansche Oorlochschepen genomen. Onder de genome Schepen te St. *Sebastiaan* opgebraght, zyn 'er 8 die op ruim 140000 Pond Sterlings geschat worden.

De Spanjaarts hebben by 't Eiland *Madeira*, twee Portugesche Schepen genomen en dezelve geconfisqueert, om dat ze Engelsche Passagiers aan Boord hadden.

Den 28. passato heeft de Lord-Major nevens de Sheriffs te *Dublin* by de meeste Rooms-Catholyken Huiszoeking gedaan, of zy ook eenig Schietgeweer hadden, maar niets gevonden. In *Ierland* is niet alleen grote sterfte onder 't Vee maar de Franschen hebben zulke quantiteiten Rundvleesch en Smeer opgekoft, dat vele duizend Familien daar door genoegzaam gebrek lyden, zynde 't Smeer omtrent 80 Schellingen Hollandsch op de honderd pond gerezen.

De Saltsburgers t'*Ebenhaëzer* in *Georgia* hebben een Brief van dankzegging overgezonden aan hunne Weldoenders in *Europa*, wegens dat dezelve de werktuigen der Voorzienigheit zyn geweest, in hen te zenden na een Land, daar zy zich zo gelukkig gesitueert vinden, en 't volle genot hebben van alle hunne Godsdienstige en Burgerlyke Vryheden. Hopende, dezelve den Lezer in 't kort te zullen mede delen.

VRANKRYK. 't HOF en 't Ministerie continueren 't oog in 't zeil te houden, aangaande de keer, die de Zaken in de *West-Indiën* en in *Europa* tusschen *Groot-Brittannien* en *Spanjen*, in 't Noorden tusschen *Rusland* en *Zweden*, in *Italien* ten opzicht van de Pausselyke Verkiezing, enz., en in *Duitschland* aangaande de Gulik-en Bergsche Successie-Zaak, mochten nemen.

d'Aan-

d'Aanspraken, die de Heer *de Crillon*, Aardsbisschop van *Toulouze*, den 7. dezer uit naam van de Gedeputeerden der Geestelykheit aan den Koning, de Koningin en den *Dauphin* te *Versailles* gedaan heeft, zyn gedrukt en in eenig opzicht merkwaardig, wordende in die, welke aan den Koning gedaan is, zyne Majesteits volstrekte onafhankelykheit van den Paus op eene niet zeer duidelyke wyze aangetoond. 't *Don Gratuit*, door de Geestelykheit aan den Koning toegestaan, bedraagt 3 Millioenen en 600000 *Livres* en zal binnen 18 Maanden opgebraght worden. 1740. Juny.

De Koning heeft aan de Heren van 't Hof de Medaille doen omdelen, die geslagen is ter Gedachtenis van de Bevrediging der Republicq van *Geneve* door de bemiddeling van zyne Majesteit; Op d'eene kant presenteert zich 't Borst-Beeld van den Koning, en op d'andere kant de Bescherm-Engel van *Vrankryk* met een Schild gewapend, presenterende een Olyftak aan de gemelde Republicq met dit Omschrift: *Respublica Genevensis pacata*: Dat is: *De Republicq van Geneve bevredigt.*

DE Heer *van der Meer*, Ambassadeur der Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* aan dat Hof heeft onlangs aan 't zelve wederom een Memorie overgeleverd, aangaande eenige Hollandsche, door Spaansche Kapers en Kustbewaarders in de *West-Indiën*, wech genomen Schepen. SPANJEN.

De Koopluiden te *Cadix* hebben geresolveert aan den Koning, onder zekere Conditien 800 duizend Stukken van Achten ter Leen te geven. De beide Esquaders van daar en *Ferrol*, 18 Schepen sterk, na zich te zamen gevoegt te hebben, door een zware storm overvallen zynde, zyn niet weinig beschadigt in de laatste Haven te rug gekomen, om zich aldaar te herstellen.

Te *Madrid* ziet men een nette Lyst van d'Oorlochschepen, die de Koning van *Spanjen* te *Cadix*, *Carthagena* en *Ferrol* heeft laten uitrusten.

OORLOCHSCHEPEN TE CADIX UITGERUST.

De St. Isidore,	van 62 stukken Canon	600 Man.	Don	Thomas Ariaga.
De Koningl. Familie	66	600	.	Marcus Forester.
De Asia	60	600	.	Iscars Ant. Collina.

De

1740. Juny.

De St. Ferdinand	62	600	Ant. Castillo.
De Andalusia	62	600	Jean Morphi.
De Sterke	58	550	Manuël da Pax.
De Faam	52	500	Gaspar Roux.
De Galga	50	450	Joseph Soriano.
De Neuva Espagna	60	500	Julien Ariaga.
De St. Antonio	60	500	Alexis Chatelain.
De Gregue	18	100	Fransois Maldonade.
De Jupiter	16	90	Jaques Granados.
De Mars	16	90	Franç. Villa Franca.
	642	5780	

OORLOCHSCHEPEN TE CARTHAGENA UITGERUST.

De Content	64	500	Fransois Oquendo.
De Realia	60	500	Cômes Alvarez.
De America	60	500	Jean de Luriaga.
De Arend	28	150	Allain la Rose.
De Aurora	28	150	Annibal Peruche.
	240	1800	

ESQUADER TE FERROL UITGERUST.

De St. Philippus	80	700	Don Jean Bonecha.
De Prinses	70	556	Ignace Fonegra.
De Ste. Anna	70	556	Jaques la Lande.
De Koningin	70	556	Ant. Maroquin.
De St. Carel	70	556	Paul Auguire.
De St. Jacob	60	600	Jaques Doyne.
De Castille	64	600	
De Leon	70	650	
De Guipuscoa	54	500	
De Hope	60	600	
	668	6274	

Nog moeten te *Cadix* uitgerust worden de vyf volgende Oorlochschepen, naamlyk.

De Royal, van	114	Stukken Canon.
De Elizabeth	84	
De Ferdinand	60	
De Ptolomé	54	
De Xavier	54	
	366	

DE

DE Heer *vander Meer*, Ambassadeur van de Staten Generaal aan 't Hof van *Spanjen*, heeft aan de te *Lisbon* leggende Schippers op gedane Vertogen van dat Hof doen weten, „ dat zy met Levensmiddelen enz. te *Gibraltar* niet moeten inlopen, dewyl de „ Spanjaarden die Plaats door hen oordeelden geblocqueert te zyn, „ om dat hunne Troupen aan de Landzyde daar voor leggen, en „ dat alle de Schepen, welke na die Haven zeilen, en in Spaan- „ sche handen vervallen, voor goede Prys verklaard zullen worden". 1740. *Juny.* PORTUGAL.

DE publique ruste en veiligheit te *Romen*, is nu ook niet meer zo groot als in den beginne, zynde veel Landlopers, Banditen en andere Menschen van een slecht leven ingeslopen, die nu gehele Benden geformeert hebben en veel quaad doen; weshalven van 't *Sacro Collegio* een Edict uitgekomen is, dat ieder een, die ze niet levendig kon bemachtigen, dezelve vrylyk mocht doden, en voor ieder Hoofd 50 Scudi Premie ontfangen zoude, en indien d'eene Bandit den ander doodde, zoude hy Pardon hebben; aan die gene, die 'er een van levendig vat, word een Premie van 100 Scudi belooft, en men vleid zich, dat op die wys de wanorders ten eersten zullen gestuit worden. ITALIEN.

De Duitsche en Fransche Cardinalen houden zich neutraal tusschen de beide Partyen van *Albani* en *Corsini*. Den 24. en 25. zal men 't Venerabile ten toon stellen en publique Gebeden doen om een spoedige en gelukkige Verkiezing van een Paus. De Cardinaal *Gotti* heeft by 't laatste Scrutinium 33 Stemmen gehadt.

Men heeft den 28. voor de twede reis 't Venerabile in 't Conclave ten toon gesteld, om voor 't zelve Gebeden te doen, ten einde, om de gunste van den Hemel ter bevordering van de Pausselyke Verkiezing af te smeken. De Cardinaal *Corradini*, die zedert de Cardinaal *Gotti* de meeste Stemmen heeft gehadt, heeft aan 't *Sacro Collegio* zyn dankbaarheit voor deszelfs achting voor hem, en teffens betuigt, dat hem die niet beletten zoude zorgvuldig te letten op 't geen hem tot die Hoge Waardigheit ontbrak, om hunne Stemmen te meriteren; maar dat evenwel zyn twee en tachtigjarige ouderdom niet meer bequaam was, 't Pausschap na vereisch t'administreren, en dat de Staat der Kerk, de Staat der Zaken in *Europa*, en de Staat der Inwoonderen van den Kerke-

1740. Juny. lyken Staat zo een Paus vereischten, van wiens Jaren men meerder hope hebben kon, de vruchten van zyne Apostolische Zorgvuldigheit te zien.

Den 29. zynde de honderdste dag van 't duren van 't Conclave, wierd van de Cardinalen Dekens, volgens gewoonte, een groot Festyn in 't Conclave gegeven.

't Schynt met de Verkiezing van een nieuwen Paus achter uit te gaan, in plaats van te vorderen, vermits de verdeeldheden onder de Cardinalen niet alleen continueren; maar zelfs vermeerderen, en d'eene Party d'ander altoos weet te dwarsbomen. De Cardinaal *Quirini* heeft dierhalven twee Brieven, d'een van een oud wys Romeinsche Raads-Heer, en d'ander van een vrome Cassinsche Monnik, rakende de verkiezing van een Paus, in 't Conclave uitgedeeld: Of nu de gezamentlyke Eminentien d'oude Wysheit van een Romeinsche Raadsheer, en d'oude Vroomheid van een Cassinsche Monnik met die der hedendaagsche Werelt overeenkomende zullen bevinden, en zich daar door tot eenigheit bewegen laten, om de Verkiezing te bevorderen, daar aan word zeer getwyffeld.

Men heeft daar twee Personen, dewelke valsche Relazen gepubliceert hadden, die quade gevolgen zouden konnen hebben, doen ophangen.

Men heeft in de Havens van den Kerkelyken Staat een Order gepubliceerd, behelzende, „ dat niemant gedurende den Oorloch tusschen *Spanjen* en *Groot-Brittannien* eenige toerustingen „ tot het plegen van Vyandlykheit mag maken; dat geen Schip, „ 't zy Spaansch of Engelsch, eenige Pryzen in de gemelde Havens zal mogen opbrengen, op Straffe, dat dezelve voor nul „ en van gener waarde zullen worden aangemerkt, en daar en „ boven dat Schip, 't welk een Prys zal hebben opgebragt, „ vastgehouden zal worden, tot dat het genomene Schip zich „ naar elders in zekerheit begeven zal hebben. "

Den 31. passato zyn te *Napels* op de plaats van *Castel-Nuovo* de twee *Iersche* Officieren, die hun Collonel vermoord hadden, onthoofd.

DUITSLAND. DE reductie der Hollandsche Ducaten tot 4 Floreinen 7 en een

een halve kreutzer, die met den eersten dezer maand te *Wenen* aanvang zoude nemen, is noch niet gepubliceert, hoewel die reets op de Keizerlyke Comptoren geobserveert word. De Heer van *Burmania*, Envoyé van de Heeren Staten Generaal aan dat Hof heeft zedert eenigen tyd daar kragtige vertogen tegen gedaan; ook is by de Magistraat om 't credit van de Bank, waar in een grote quantiteit van die geldspecie gevonden word, te bewaren, een Memorie gepresenteerd, ten einde die reductie geen plaats mochte hebben. Die van *Cremnits* en die van 't Ryk doen thans noch 4 Floreinen en 9 kreutzers. d'Oude Louisen en de Spaansche Pistolen, zullen voortaan, te beginnen met ten eersten der naastkomende maand, niet hoger worden ontfangen dan tegen 7 Floreinen en 12 kreutzers. 1740 Juny.

Men ziet daar 't Alliantie-Tractaat tusschen *Zweden* en d'*Ottomannische Porte* gesloten *, en 't zelve word aangemerkt als 't eerste, waar mede een Christelyke Mogendheit heeft derven voor den dag komen, zynde anders diergelyken zorgvuldig geheim gehouden geweest.

De Baron *Borck*, Minister des Konings van *Pruissen*, begaf zich den 12. dezer naar *Laxemburg*, en overhandigde in eene Audientie aan zyne Keizerlyke Majesteit een Brief van den Koning zyn Meester, waar in de dood van wylen zyne Pruissische Majesteit *Frederik Wilhelm* en de komste van den Kroon-Prins tot den Throon wierd bekend gemaakt.

't Laast Antwoord-Schryven van den Koning van *Vrankryk* op dat van de Ryks-Vergadering aan zyne Majesteit over de Zaak van 't Wurtembergsch Huis aangaande de gesequestreerde 9 Heerlykheden van 't Graafschap *Montbeliard*, is van den volgenden Inhoud:

Dat zyne Majesteit nooit aan de Rechten van den Keizer en van 't Ryk eenige prejudicie geven zoude, maar de gemelde 9 Heerlykheden in 't Fransche Territorie leggende, stond het alleen aan de Hoge Tribunalen van dat Ryk daar over t'erkennen en te sententieren: Men had dan na 't overlyden van den laatsten Hertoch van *Wurtemberg Montbeliard*, op Requisitie van den Graaf van *Sponek*

* 't Zelve zal in de naastkomende Maand den Lezer medegedeelt worden.

1740. Juny.

nek, dezelve *Anno* 1724 door de Kameren van *Besançon* en *Colmar* laten sequestreren, en de Strydigheden daar over aan 't Parlement te *Parys* gesteld: Doch de toen regerende Hertoch van *Wurtemberg* dit Gerechts-Hof niet willende erkennen, had hy 't aan zich zelfs te wyten, dat hy zich van die gerechtelyke weg niet bediend had: In de Wener-Vrede, *Anno* 1738 gesloten, was wel de Restitutie van 't Vorstendom *Montbeliard* aan 't Huis van *Wurtemberg* van den Keizer gestipuleert, en van *Vrankryk* toegestaan; maar dit raakte de gemelde 9 Heerlykheden niet, als die niet tot het Ryk behoorden en ook niet eerst in den laatste Oorloch, maar reets van *Anno* 1724 af gesequestreert waren: Zyne Majesteit wilde nu wel aan 't regerende Huis van *Wurtemberg* bewilligen, dat de zaak niet voor 't Parlement, maar voor een Koninglyk Conseil gebraght en aldaar afgemaakt wierd; maar zo 't gemelde Huis dit ook refuseerde, zoude zyne Majesteit genoodzaakt zyn de zaak aan 't Parlement door *Lettres Patentes* te remitteren, en 't zelve daar in zyn gang te laten gaan.

Op dat Antwoord heeft de Wurtembergsche Minister een Replic gegeven; luidende:

Dat het wel zo was, dat een Souverain over Landen op deszelfs Territorie en onder zyn Jurisdictie leggende 't Recht toestond, daar over t'erkennen en te decideren; maar die Regel had in het tegenwoordig geval geen plaats, alzo die in questie getrokkene 9 Heerlykheden reets door 4 Vredens Tractaten aan 't Huis van *Wurtemberg* toe erkend en bevestigt waren: Indien nu de Pretendenten Ligitime Descendenten van *Wurtemberg* waren, zoude het Hertochlyke Huis voor ieder Koninglyk Tribunal met hen willen pleiten: De Keizer had ook nooit de Souverainiteit van den Koning van *Vrankryk* over die Heerlykheden betwist; maar als Hoofd van 't Duitsche Ryk over 't Huwlyk van een Duits Vorst en de daar uit gesprotene Kinderen geoordeeld: welk onderzoek, waar op het in dit Stuk alleenlyk aanquam, by niemant anders stond, als by den Keizer: Dit Point dan door zyne Keizerlyke Majesteit als Competente Rechter gedecideert, en deze Keizerlyke Sententie authentiq te *Parys* geëxhibeert zynde, kon het Hertochlyke Huis zich niet met Bastarden voor een Koninglyk Tribunal sisteren, om daar te laten onderzoeken en decideren, of die Keizerlyke Sententie volgens de Rechten gegeven was, ofte niet. 't Hertochlyke Huis hoopte dan, dat zyne Allerchristelykste Majesteit niets tot prejudicie van de Keizerlyke Rechten, noch van die van 't Huis van *Wurtemberg* gehengen en toelaten zoude, &c.

Van

Van d'Evangelische gemeente te *Cronenberg* is wederom een Schryven aan d'Evangelische Stenden ingekomen, waar in dezelve over de continuerende Religie Verdrukkinge klaagt, hebbende noch onlangs de Roomsche een Processie door de Stadtgehouden en d'Evangelische Burgerwacht gedwongen, 't Geweer daar by te presenteren, ook waren hen reets over de 8000 Floreinen afgeperst, &c. 1740. *Juny.*

De Koninglyke Pruissische Gezant heeft per expressen de tyding van 't overlyden van den Koning van *Pruissen*, *Fredrik Wilhelm* ontfangen, en dezelve aan de respective Afgezanten bekend gemaakt.

Den 3 dezer ontfing 't Hof te *Dresden* door een Stafette van *Berlyn* de tyding van 't overlyden van den Koning van *Pruissen*; over welk Sterfval men den Rouw eerstdaags aannemen zal.

Te *Halle* is een Zendeling van *Tranquebar* gearriveerd, dewelke verhaalt, dat d'andere Zendelingen, die in de gemelde plaats gebleven zyn, zich alle in goede gezondheit bevinden en de Christelyke Gemeente aldaar voorleden jaar andermaal met 738 Personen hebben vermeerdert, daar onder 188 Kinderen. 't Getal der Schoolkinderen, die door de Zendelingen vry worden gehouden, is thans tot 173 aangegroeit. 't Nieuwe Schoolhuis is voltooit en op de drukkery is 't Evangelium van *Mattheus* in de Malabaarsche Taal van de pers gekomen, zo als ook een Latynsche en Malabaarsche Grammatica. Ook heeft de Zendeling onder wege gelegenheit gehad, 17 Heidensche Slaven tot de Kerk te brengen en dezelven te dopen.

Den 12. 's namiddags is de Prins van *Oranjen* beneffens deszelfs Gemalin Koninglyke Hoogheit gelukkig te *Dillenburg* gearriveert, en zyn onder 't lossen van 't Canon der Wallen ontfangen: De gehele Burgery stond in de Wapenen en de Berglieden ten getale van 240 hebben een byzonder Corps geformeert, als mede de Zonen van de Burgers, waar over haar Hoogheden een byzonder genoegen betuigt hebben.

Den 2. dezer rukten omtrent 2800 Man Keur-Mentzische Troupen en Land-Millitie tegens 't Dorp *Runtzelheim*, omtrent *Hanau* gelegen, aan, om een District van Land, 't welk *Keur-Mentz* pretendeert 't Aards-Stift toe te behoren, t'occuperen; maar zy vonden reets 't Hessische Generaal-Wadenheimsch Regiment al-

1740. *Juny.* daar gepoſteert; alhoewel zy nu 't zelve byna rondom bezetteden, zo dat het maar de rug vry had, quam 't evenwel tot geen dadelykheden, ſprekende de Generalen aan weerkanten met malkanderen, en overeen komende, dat de zaak tot op nader order *in ſtatu quo* zoude blyven; waar op de Mentziſche Troupen te rug gemarcheert zyn, latende maar een Schildwagt met 20 Man beneffens een Officier daar omtrent gepoſteert, 't welk ook van de kant der Heſſiſehe Troupen geſchiede, en den 4. is de Heſſen-Hanauſche-Militie, dewelke om die reden opontboden was, wederom na Huis gemarcheert; zo dat men voor geen verdere gevolgen beducht is. Den 13. is tuſſchen de Keur-Mentziſche Generaals een Stilſtand van 4 Weken vaſtgeſteld, blyvende toen van weerkanten 200 Man op Poſtering ſtaan, tot dat men verdere ordre van wederzydſche Hoven hebben zal: Men twyffeld niet of de zaak zal in der minne afgemaakt worden.

PRUISSEN. DINGSDAG den 31. *Mey* 's namiddags omtrent 3. uuren, is zyne Majeſteit Koning FREDRIK WILHELM * overleden.

Van d'omſtandigheden, by 't afſterven van wylen den voornoemden Koning voorgevallen, heeft men de volgende vernomen: *Vrydag* van te voren als den 27. dito bevond zich zyne Majeſteit reets zeer zwak, weshalven zo wel de Kroon-Prins als de Vorſt van *Anhalt-Deſſau* by hem ontboden wierden: Dien volgende *Zaturdag* bevond zich dezelve wederom beter, zo dat hy ook in een Chaiſe uitreed, om 't Lyf-Regiment d'Exercitien te zien doen; maar daar op wierd '*t Sondag* wederom zo erg, dat zyne Majeſteit deszelfs Doodkiſt voor zich in 't Vertrekliet brengen: De zwakheit nam *Maandag* noch meer toe, en *Dingsdag*, als de

* FREDRIK WILHELM, twede Koning van *Pruiſſen*, was geboren den 4 *Auguſti*, Oude Styl, *Anno* 1688, en trouwde als Kroon-Prins den 28 *November* 1706, met SOPHIA DOROTHEA, eenigſte Dochter van wylen GEORGE LODEWYK, Keurvorſt van *Bronswyk-Luneburg*, naderhand GEORGE I. Koning van *Groot-Brittannien*, en dus Zuſter van zyne tegenwoordig Glorieuſelyk regerende Koninglyke Majeſteit van *Groot-Brittannien* GEORGE II.: Uit dit Huwlyk is den 24. *January* 1712 verwekt FREDRIK, Kroon-Prins en nu derde Koning van Pruiſſen; en verder noch 3 Prinſen en 7 Prinſeſſen, waar van reets een Prins, namentlyk de Kroon-Prins en vier Prinſeſſen getrouwd zyn.

de Sterfdag, zyne Majesteit aan den Vorst van *Dessau* schonk 1740.
en Engelsch Paard met Zadel en Tuig, zeggende, *dat dit het* Juny.
laatste Present was, dat hy hem deed. Hier op wierden de begeerde Predikanten voor zyne Majesteit gelaten, om Gebeden te doen, onder dewelke dezelve grote Devotie liet blyken. Na dat hy een geruimen tyd met den Hofprediker in gesprek was geweest, ontbood hy de Koningin en de gehele Koninglyke Familie, en nam op eene zo beweeglyke hertroerende wyze afscheid, dat gene der Omstanders zich onthouden konden Tranen te storten. Kort daar na liet zyne Majesteit twee Secretarissen en andere Amptenaren by zich komen, en beval hen, eene Acte op te stellen, waar by hy zyne Kroon en Staten op eene plechtige formele wyze aan den Kroon-Prins *Carel-Fredrik* afstond, om 't overige van zyn leven in rust door te brengen; en na dat noch eenige andere schikkingen waren gemaakt, vraagde hy deszelfs Lyfarts, den Heer *Eller*, *hoe lang hy noch zou konnen leven*, en wyl deze zeide, *dat zulks noch omtrent drie of vier uuren zou konnen aanlopen*, wierden deze met Bidden en met het andermaal afscheid nemen van de genen, die tegenwoordig waren, doorgebraght, wanneer zyne Majesteit aan den tegenwoordigen Koning de bovengemelde Acte van afstand ter hand stelde. Omtrent een half uur voor dat de Koning stierf, stak hy de rechter hand uit, ten einde de Heer *Eller* noch eens de Pols te laten voelen, en deze gaf hem te verstaan, dat het einde zeer naby was, zulks die Monarch met volkomen verstand en met weergaloze gelatenheit gestorven is, of liever den dood onder d'oogen gezien heeft, zonder eenige schrik voor dezelve te hebben, zeggende, *Ik sterf met alle onderwerping en vertrouwen op mynen Zaligmaker.* Gevende zyne Majesteit kort daar aan den geest.

't Testament van den overledene Koning bestaat in de volgende korte Woorden: *Ik moet sterven: Ik beveel myn Ziel aan myn Verlosser; myne Landen overlaat ik myn oudste Zoon* Carel Fredrik, *om dezelve na myn dood te regeren.*

De nieuwe Koning quam eenige uuren na 't overlyden van zyn Heer Vader te *Berlyn*, alle de Poorten van de Stadt wierden ten eersten gesloten, en den volgenden ochtend met den dag ontfing die Prins den Eed van Getrouheit van 't gehele Guarnizoen; Omtrent tien uuren quamen alle de Generaals in deszelfs Paleis, en

deden

1740. Juny. deden den Eed; maar toen vervolgens de Ministers van Staat mede ten dien einde derwaarts quamen, zeide zyne Majesteit: *'t Is niet nodig*, Heren, *dat Gy die doet, Ik weet zeer wel, Dat Gy My bemind, en gevolglyk ben Ik volkomen verzekerd, dat Gy aan My getrou zult wezen*: Zo dat een ieder ten hoogsten aangedaan was over de Lieftalligheit, waar mede de Koning zo de Hoge, Civile als Militaire Officieren bejegende, vermits zyne Majesteit dezelve niet alleen als zyne Vrienden handelde, maar zelfs de meeste van Hen omarmde. Na dat over dit Sterfval en de komste van den Koning tot de Kroon aan den Roomschen Keizer, de Keizerin van geheel *Rusland*, de Koningen en verdere Prinsen en Staten &c. vele Expressen afgevaardigt waren, om aan de respective Hoven kennis daar van te geven, en verscheide Schikkingen, die geen uitstel konden lyden, gemaakt waren, begaf zich zyne Majesteit, om eenigzints rust te genieten, naar *Charlottenburg*. De Prins van *Anhalt-Dessau* is ten eersten na 't overlyden van den gemelden Koning naar zyn Gouvernement van *Maagdenburg* vertrokken.

Den 5. is de Koning van *Charlottenburg* weder te *Berlin* gekomen, en na dat zyne Majesteits 's ochtents in de Gereformeerde en 's namiddags in de Lutersche Kerk den Godsdienst bygewoont had, is Dezelve naar 't gemelde Lust-Slot gekeerd, hebbende die Vorst onder 't Volk, van welkers toejuichingen de Lucht weêrgalmde, langs den Weg een grote somme Gelds doen werpen. In de Bekendmaking van 's Konings overlyden, die op Bevel van den tegenwoordigen Souverain van alle de Predikstoelen afgelezen is, zyn onder anderen deze Woorden: *Wy smeken Godt &c. dat Hy over de Regering van onzen Koning zyn Zegen zodanig wil uitstorten, dat onze oneindige Hope en Vertrouwenheit, die wy op Hem en zyne grote Volkomenheden stellen, mogen vervuld worden, ten einde in zyne Landen Goedheit Trouw, Vrede en Gerechtigheit malkanderen omhelzen, en zyn Stoel zo wel aan de Kroon als Keur groter werde, dan die zyne roemwaardigste Voorzaten* &c.

De Brief, die zyne Majesteit aan de Staten Generaal over den dood des Konings en zyne komste tot den Throon geschreven heeft, is van den volgenden inhoud.

Wy FREDERICK, door Gods Genade Koning van *Pruissen*, Mar-

Markgraaf van *Brandenburg*, des H. Roomſchen Ryks Aards-Kamerheer en Keurvorſt. 1740. *Juny.*

HOOG MOGENDE HEREN, *Lieve Vrienden* en *Naburen.*

Het heeft Godt den Allerhoogſten goedgedagt, den Koning, Onzen nu zaligen Vader door een zagten en zaligen Dood giſtere uit deze tydelykheit tot zich te halen, maar Ons daar door in een ſmertelyke droefheit te brengen, en gelyk Wy nu daar na met God onze Koninglyke Regering hebben aanvaard, hebben Wy niet willen nalaten UWE HOOG MOGENDE ONZE VRIENDEN en NABUREN zo wel van 't een als van 't ander kennis te geven als zynde in vaſte verzekering, dat Uwe Hoog Mogende niet alleen aan 't Verlies, 't welk Wy door 't bovengemelde Sterfval komen te lyden, zullen deel nemen, maar ook voor 't overige de goede Vriend-nabuurſchap, welke zy met den Koning, Onzen Heer Vader tot nu toe onderhouden hebben, omtrent Ons mede blyven onderhouden en voortzetten, zullen Wy tot derzelver aanqueking alles, wat van Ons afhangt, zorgvuldig bybrengen, en ſteets zo gereed als genegen blyven om Uwe Hoog Mogende aangename Gedienſtigheden te bewyzen.

Berlyn den eerſten *Juny* 1740.

Uwer Hoog Mogende Goedwillige Vriend en Nabuur.

Was getekent: FREDRIK, en lager: *Borcke, Podewils.*

De Koning heeft den 12. voor d'eerſtemaal na deszelfs komſte tot den Throon aan de buitenlandſche Miniſters Gehoor verleend, en Hen alle, voornamentlyk den Baron van *Ginkel* Extraordinaris Envoyé van de Staten Generaal, zeer vriendelyk bejegend.

Wegens 't overlyden van wylen den Koning is 't volgende reſcript aan verſcheide Regeringen van zyne Majeſteits Staten afgevaardigt;

FREDRIK, *Koning van* Pruiſſen, *enz. enz.*

Vermits het Gode na zyn onveranderlyk Raadsbeſluit behaagt heeft den Koning onzen dierbaren Vader, roemruchtiger gedachtenis, giſtere uit deze Werelt te rug te roepen, en denzelven in de welgelukzalige Eeuwigheit over te nemen, hebben wy niet willen uitſtellen, u kennis te geven van dat geval, 't welk ons ten uiterſten grieft, als mede om bekent te maken, dat wy by die gelegenheit bezit genomen hebben van de Regering onzer Koninglyke, Keurvorſtelyke en andere Landen, niet twyfelende, of gy

1740. Juny. en alle onze anderen Lieve en Getrouwe Onderdanen zulk over die droevige tyding zeer gevoelig aangedaan zyn, en voor ons, die thans zyn uwe Souverein, Koning en Heer hebben die zelve getrouwigheit, diezelve onderwerping, en diezelve aankleving, welke wy genadelyk geloven, dat gy voor wylen zyne Majesteit onzen dierbaren Vader gehad hebt. Om die gevoelens te beantwoorden, zullen wy van onze kant niet anders bemoeit zyn en geen aangenamer bezigheit hebben, dan om 't welzyn te bevorderen van de staten en Onderdanen van uwe en andere Departementen, en om elk vergenoegt en gelukkig te maken. En offchoon wy u wel willen dankzeggen voor de getrouwe diensten, die gy aan wylen zyne Majesteit onzen dierbaren Vader hebt bewezen, ons voornemen is niet, dat gy u beievert, ons ryk te maken, door onze arme Onderdanen te verdrukken, maar in tegendeel zult gy uit hoofde van deze tegenwoordigen gehouden zyn, om voortaan en voor de belangen van 't Land en voor d'onze beide te waken, alzo wy tusschen d'eene en tusschen d'andere geen onderscheit maken. Daar en boven bevelen wy u, om door 't gantsche Land van de Canzel 't overlyden van wylen zyne Majesteit onzen dierbaren Vader, achtervolgens 't hier nevensgaande Formulier den Volke te laten bekent maken, en 't gewone gebed te laten doen voor ons en voor onze Koninglyke Familien, na 't Formulier, dat wy u zenden. Ook zult gy zorg dragen, dat in alle de Steden en Dorpen gedurende den tyd van zes weken de klokken van alle de Kerken van 's middags tot een uur geluid werden, en dat men gantsch niet op Orgels speelt, het zy in de Kerken of elders, tot dat wy anders komen te disponeren. In de raporten, die gy aan ons doen zult, en in de rescripten van de Cancelery en Krygs- en Domeine-raden van deze Regering, zult gy ons steets noemen *Fredrik*, Koning van *Pruissen*, en ons geven alle de Titels, die wylen zyn Majesteit onze dierbare Vader gevoert heeft. Gy zult u blyven bedienen van de Zegels, die gy tot nu hebt gehad, tot dat gy andere ontfangt. Voor 't overige willen wy, dat gy blyft oeffenen de functien uwer Ampten, tot dat wy ten dien opzichte eenige verandering maken, en zulks met allen den iever, getrouheit en onderwerping omtrent ons en ons Koninglyk Huis en tot voorspoed van onze Onderdanen, als uw Geweten u leren en uwe krachten toelaten zullen, u beieverende af te wenden al 't geen daar mede strydig zou konnen zyn. Zulks doende zult gy beantwoorden 't vertrouwen, dat wy in u hebben. *Berlin* den 1 *Juny* 1740.

FREDRIK.

Lager: *Borcke. Podewils.*

De

De Koning heeft de Weduw-Schat, door wylen zyn Heer Vader aan de Koningin Douariere by laatste Wille gemaakt, tot meerder blyk van deszelfs Liefde en Genegenheit jegens zyne Vrou-Moeder eens zo hoog gesteld. Men ziet oogschynlyk dat zyne Majesteit niet alleen de Belangen van zyn Koningryk en onderhorige Landen, maar ook voornamentlyk de bevordering van 't Gemene Best van alle daar in Koophandel-dryvende Onderdanen zodanig ter harte neemt, dat men met rede kan hopen dat in 't kort zo wel de Manufacturen als d'overige binnenlandsche Negotie daar door krachtig zal aanqueekt, en d'Ingezetenen in 't algemeen overtuigt zullen zyn, dat hun Geluk naast de Zegeningen des Hemels ook van de Liefde van hun Opperhoofd jegens hen, als mede van hun eigen goed Gedrach, Aankleving en Genegenheit jegens hun Souverain, afhankelyk is. 1740. *Juny.*

Onder andere Schikkingen, die de Koning heeft gemaakt, is deze mede begrepen, te weten, „ dat voortaan geen dispensatie „ in Huwlyks-Zaken plaats zal hebben, als in zo verre dezelve „ op de H. Schrifture gegrond is ". De Ridders van de Orde *de la Generosité*, van welke de Baron van *Hakke*, Generaal Adjudant, de Lyst zal houden, zullen voortaan op hun Ridder-Teken de Letter F en boven dezelve een Kroon met zwarte Linten en deze aan de kanten met een kleine Boord van Silver dragen, met het Opschrift: *Wegens Verdienste.*

ZWEDEN.

VERMITS men te *Stokholm* onlangs een gerucht hadt, dat reets een Russische Vloot in Zee gestoken was, om op de Kusten van dat Ryk te kruissen, begaf zich de Graaf van St. *Severin*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, kort voor 't vertrek van den Russischen Minister den Heer *Bestucher* naar *Petersburg*, by dien Heer, hem vragende, *of dat gerucht gegrond was*: waar op die Minister zyne Excellentie in deze bewoordingen geantwoord heeft: *Men verspreid vele Onwaarheden nopens 't gedrach van myn Hof; maar Ik kan U verzekeren*, myn Heer, *dat indien de Keizerinne myne Souveraine Bevel gegeven heeft om hare Oorlochschepen te* Croonstadt *t'equiperen, zy niets anders dan 't Voorbeeld van 't Zweedsche Hof gevolgd heeft, nadien 't zelve te* Carelskroon *ook geschied: Voor 't overige kan Ik U betuigen, dat 'er geen andere Schepen in Zee zyn gegaan,*

 als

1740. Juny. *als eenige Fregatten, die met Troupen en Ammunitie naar* Wyburg *gedestineert zyn.*

RUSLAND. DAT Hof heeft aan hunne Ministers Buitenslands bevel gezonden aan hunne respective Hoven d'ongenade van den Cabinet-Minister den Heer *Wolinski* bekent te maken. Zo dra deszelfs Proces opgemaakt is, zullen de byzonderheden daar van worden Wereltkundig gemaakt.

De Defensive Alliantie, die tusschen de Kroon *Zweden* en den Sultan getroffen is, veroorzaakt by dat Hof geen de minste verlegenheit, en word geoordeeld van weinig of geen Vrugt te zullen wezen, om dat men van die zyde 't Harnas tegen de Zweden niet eerst zal aan trekken, maar in tegendeel afwagten, wat zy tegen hun willen ondernemen.

TURKYEN. DE Marquis van *Villeneuve*, Ambassadeur van *Vrankryk*, heeft van *Wenen* ontfangen 's Keizers Afbeeldzel, omzet met Diamanten ter waarde van 36000 Floreinen. Ook heeft zyne Excellentie van de Keizerin van *Rusland* bekomen een zeer kostbare Brillant, wegende 50 grein, maar hy heeft d'edelmoedigheit gehadt, niet aan te nemen de somma van 50000 Rubels, welke die Prinses aan hem hadt laten overmaken.

NEDERLANDEN. d'AARDSHERTOGIN Gouvernante heeft de Conventie, die door den Hertoch van *Abremberg* en den Heer van *Assendelft*, Minister van de Staten Generaal wegens 't maken van *Cantines* in de Stadt en Citadelle van *Doornik* laatstelyk gesloten is, geratificeert. Men is met alle mooglyke iever bezig om de Vestingwerken van *Brussel* te herstellen, en de menigvuldige Raadsvergaderingen, rouleren onder anderen over 't uitvinden van de middelen, die vereischt worden, om dat Land in goeden staat van tegenweer te stellen.

Den 4. dezer heeft d'Advocaat de *Zwart* afstand gedaan van verdere bewyzen by te brengen, doch men kan niet denken, dat de Zaak van Mevrou van *Vianen* daar door eenigzints gevordert is; door allerhande chicanen en uitvluchten zal men wel middel vinden, om de Zaak slepende te houden; want heeft d'Advocaat van de tegenparty 9 of 10 maanden konnen zoek maken, *om*

d'op-

d'oprechtheit en goede trou van Pater Janssen *te bewyzen*, zo zullen 'er wel ruim zo veel Jaren voorby gaan, eer en alvorens die goede Paters beginnen, zich in staat te stellen, om de valsheit der beschuldiging t'eenemaal te doen blyken. Na dat die Paters voorgegeven hadden hunne tegenbewyzen binnen twee dagen t'eindigen, zo hebben zy in tegendeel een uitstel van zes weken verzocht, 't geen hun toegestaan is. 1740. *Juny.*

Door een Spaansche Kaper was in volle Zee genomen en te St. *Sebastiaan* opgebraght het Hollandsch Schip van *Jan Bromit*, van *Amsterdam* naar *St. Cruz* in *Barbaryen* gedestineert; zynde 't Volk in 't Gevangenhuis aldaar gezet zonder acces om te schryven of met iemant te spreken; als mede te *Ferrol*, *Matth. Ostering*, van *Mallaga* naar *Londen* gaande, dat ook een Hollands Schip is. Een Spaansche Kaper hadt by *Isle Blanke* genomen en in de Baai van *Commara* opgebraght het Schip van *C. Myn*, naar *Kurassau*. Men hadt van *Kurassau* reets een Bark naar *Commara* gezonden, om 't genomen Schip te reclameren. Brieven van St. *Eustachius* van den 28. *April* melden, dat de Spanjaarts in de *West-Indiën* zouden genomen hebben een Zeeus Vaartuig met 16 stukken Canon.

Den 4. omtrent twee uuren is de Koning van *Groot-Brittannien*, verzeld door deszelfs Kamerling de Heer van *Bulau*, in een Post-Chaise met zes Paarden bespannen en geëscorteert door 't Detachement Gardes te Paard &c., onder een drievoudig Salvo uit het Canon en een ongemene grote toeloop van Volk door *Rotterdam* gepasseert.

De Prinsesse Bruid MARIA is den 18. 's morgens te *Helvoet* gearriveert, om zich van daar over *Rotterdam* en *Utrecht* verder naar *Cassel* te begeven.

De Heer van *Raasfeld*, Extraordinaris Envojé des Konings van *Pruissen*, heeft een Missive * van den tegenwoordige Koning aan haar Hoog Mog. overgelevert, waar by Hooggemelte zyne Majesteit aan dezen Staat kennis geeft van 't overlyden van den Koning zyn Heer Vader, en 't aanvaarden van de Kroon, waar over gemelde Koning by Missive staat te worden gecondoleert, en wegens 't aanvaarden van de Regering gefeliciteert, &c., hebbende voorge-

* Onder den voorgaande Titel van *Pruissen* vermeld.

1740. Juny. gemelde Extraordinaris Envojé ter zelver tyd zyn nieuwe Credentialen aan haar Hoog Mog. overgeleverd, en is in de gemelde qualiteit erkend geworden.

BYZONDERHEDEN.

DEN 7. dezer 's avonds is d'oudste Prinses, Dochter des Groot-Hertochs van *Toscanen*, *Maria Elizabeth*, op 't Lust-Slot *Laxemburg* in 't vierde jaar hares ouderdoms aan eene Overgeving, die van den ochtend af tot negen uuren 's avonds duurde, overleden: Haar Lyk is in 't Graf van de Keizerlyke Familie in de Capucyner-Kerk te *Wenen* bygezet, na dat haar Hart en Ingewand door den Graaf *Althan* in de Kerk der Augustyner Monnikken gebraght was.

De Heer *Crozat*, toegenaamd *de Arme*, is den 24. der voorlede Maand in den ouderdom van 80 Jaren te *Parys* overleden: Hy heeft die Bynaam gekregen, om dat zyn Broeder, die in 't voorleden Jaar is gestorven, 15 Millioenen Livres en hy maar 10 Millioenen nagelaten heeft: Deze twee Broeders zyn de rykste van dat Koningryk geweest, die alleen door den Koophandel ter Zee deze aanmerkelyke Schatten hebben by een verzameld; De laatst overledene heeft aan den Koning zyn Konst-Cabinet, welkers waarde op meer dan vier Millioenen begroot word, gelegateerd, met conditie, dat zyne Majesteit daar voor viermaal honderd duizend Livres aan d'Armen zou uitkeren. Voor 't overige is d'Overledene ook *de Arme* genoemd, om dat hy niet alleen *Armen-Vader* was, en daaglyks grote Aalmoessen aan dezelve uitdeelde, maar ook om dat hy over 15 Jaren voor d'Armen in zyn Parochie St. *Eustachius* op die Stadt 25 duizend Livres jaarlyksche Renten gekogt hadde gehadt.

Den 12. dezer is de Cardinaal *Porzia* in deszelf Paleis te *Romen* overleden.

Te *Newcastle* is eenen Mr. *Atkinson* in zyn 83. Jaar met een Jufsfrou van 28 Jaren, zynde zyn zesde Huisvrou, hebbende de vyfde 6 weken te voren laten begraven, getroud, en ziende, dat het groot genoegen aan 't Gemeen gaf, verklaard hadde, *dat hy, als 'er eens occasie toe mocht zyn, noch wel met een zevende trouwen zoude.* Een teken, dat hy gene indiscrete Vroutjes gehadt heeft en daarom een Geval, mogelyk, zonder weerga.

De Vrou van den Herbergier van de *Rode Hoed* te *Parys*, is in 't laatst

't laatst van de gepasseerde Maand van 4 Kinderen te gelyk in de Kraam gekomen, die noch alle in 't leven zyn. 1740. Juny.

Den 11. heeft een Vrou in de Straat van *Guldegoud* aldaar, 45 Jaren oud, heel mismaakt, en maar drie voeten lang in den arbeid geweest, maar niet konnende verlost worden, heeft een Vroedmeester 't Kind moeten uit het Lyf snyden, zynde een Jongetje twee Voeten lang, en Moeder en Kind waren noch welvarende.

Van alom, en byna genoegzaam door geheel *Europa* verneemt men noch niet anders, als de bittere gevolgen die den fellen Winter na zich gesleept heeft gehadt; die we, om dat ons bestek ten einde loopt, hier niet konnen laten volgen. En welke daar, en in ons *Nederland*, door 't gestage gure Weer, schoon inmiddels en ook elders eenige verquikkinge genoten hebben, noch aanhoudende gevonden werden.

Te *Archangel* is 't Ys den 17. passato allereerst los geraakt met hoog Water en sterke Ysgang, zo dat de Rivieren ruim zes maanden met Ys bedekt geweest zyn.

Volgens Brieven van *Caën*, Hoofdstadt in *Neder-Normandyen*, hadt men daar de droevige tyding gekregen, dat de Stadt *Carentan*, aan 't Canaal, waar 't op zyn breedste is, leggende, van de Zee, die door den harde en dagen lang achter een wajende Noord-Ooste Wind zeer hoog opgezet was, gantschelyk overgestroomt en ten eenemaal geruineert was geworden.

Te *Viterbo* heeft men op nieu sterke Aardschudding gehadt, en te *Montefalco* was dezelve zo groot, dat de Klokken van zelfs begonnen te luiden, tot grote schrik der Inwoonderen.

Wy zullen dit Deel met een gruwlyk spectakel sluiten: 't Was den 29. dat te *Stokholm* een Lakey een Corporaal van de Guarde, en den 29. een Bootsman zyn Schipper dood stak. Den 30. verdronk zich een Vrouspersoon, en wanneer 't Lyk de volgende dag op den Oever gelegt en door 't Geregt geschouwen wierd, sprong een Soldaat, die waarschynlyk met haar familiair bekent was geweest, in de Rivier, doch hy, tegen wil en dank gered zynde, vermoorde 's nachts zyn Makker die by hem sliep, om, door een verdiende doodstraffe, zich zelfs dus mede uit de Werelt te helpen.

Erratum, *pag.* 89. Regel 17. Koninginne. *Lees* Keizerinne.

E Y N D E.

BLAD-

BLADWYZER.

Brief

Om-

E Y N D E.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK
OF
EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Gestelteniſſen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerſchappyen en Landſchappen van

EUROPA,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Manifeſten, Aanſpraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Hiſtoriſch beſchreven door A. L.

LIſte Stuk. Twede Deel.

VERVATTENDE

DE ZES LAASTE MAANDEN van 't Jaar 1740.

Verſierd met kopere Platen.

t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1740.

BEKENTMAKINGE.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezer Mercurius; en anderen Nouvelles, gedrukt en te bekomen.

Kleine en beknopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als tweehonderd accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen, vermeerdert met een nieuwe Kaart van Belgrado tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee tot Azof enz. Benevens d'Afbeelzels der Koningen van Vrankryk, de Hertogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zeeslagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan 't Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt eene korte Methode tot begryp der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item het GEOGRAFISCH TONEEL of 41 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Werelt*, met de byzondere *Plaatzen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten* die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met verscheide nieuwe Kaarten, van de Gewesten, thans in Oorloch zynde, kost 65 stuivers ingebonden en afgezet.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

July. 1740.

OF

EUROPISCHE

MERCURIUS,

Behelzende

De voornaamſte Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerſchappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verſcheide andere Delen der Werelt.

EEN-EN VYFTIGSTE-STUK.

TWEDE DEEL.

J U L Y.

GROOT-BRITTANNIEN.

GERUCHTEN, uit wilsneigingen voortkomende, zyn een zekere Bronader van eene menigte onwaarheden; ſchadelyk den genen dieze aanneemt, en die den verſpreider met ſchaamte, zo er wat overig is, bedekt. Zo heeft men in verſcheide Engelſche

July. 1740. sche Nieuspapieren gevonden, dat 'er tusschen *Engeland* en *Spanjen* een stilstand van Wapenen zoude getroffen wezen; daar van achteren blykt, dat de maat-regelen door 't eerste Hof beraamd, niet minder beogen dan een eerlyke voldoende Vrede, of eene krachtdadige voortzetting van Oorloch om dezelve te verkrygen.

Vervolgende de Krygsverrigtingen in de *West-Indiën*, zo zullen we zien wat den Admiraal *Vernon* zedert de Verovering van *Porto Bello*, aldaar uitgevoert heeft. Te dien einde ziet men 't volgende verhaal, door Mr. *Thomas*, Schryver van 't Oorlochschip de *Strafford*, en gedateerd uit *Porto Bello* den 16. *April* aan den Hertoch van *Newcastle*, luidende aldus:

DEn 6 *Maart* zeilde d'Admiraal van *Port-Roïal* in *Jamaica* met een Esquader van zyn Majesteits Schepen; en een gunstige wind hebbende, kreeg hy den 12. 't hoge Land van *St. Martha* op de Spaansche Kust in 't gezicht: Hy ordonneerde Capitein *Wintham* op de *Greenwich* in de nacht op te varen, en by de Haven te gaan leggen; om alles, wat den volgende dag daar in mochte komen, t'intercipiëren; en hy zelf zeilde na *Carthagena*. Den 14. 's middags quam 't Schip de *Falmouth* Capitein *Douglas* van de Hoek *Canoa* by hem, en 's avonds ankerde hy met zyn Esquader voor *Carthagena* op 9 Vadem Water, in d'ope Baay *Playa-Grande* genaamd. Den 17. rangeerde hy al de Bombardeer-Galjoots, met de kleine Schepen en Ligters, om haar te dekken en t'assisteren; en hy continueerde 't Bombarderen tot 9 uuren 's morgens: 't Esquader leed geen schade uit de Stadt; maar de Bomben vielen met veel succes in dezelve neer, inzonderheit in de Hoofdkerk, het Jezuiten Collegie, en 't Costuumhuis, en sloegen verscheide Huizen tusschen beiden, onder de voet: Een Bom die op 't Zuider Bastion viel, deed een Battery van 10 Stucken eenige tyd met schieten ophouden. Den 20. liet d'Admiraal zyn Bombardeer-Galjoots &c. afzeilen, en ligte den 21. 's morgens met zyn Esquader 't anker; en Zein gevende tot de Linie van Bataille, zeilde hy langs de Kust na *Boca-Chica*: Men gaf uit de 3 kleine Castelen buiten *Boca-Chica* vuur op hem, maar geen een schoot raakte hem; en latende de *Windsor* Capitein *Berkely*, en de *Greenwich* Capitein *Windham*, aldaar, om 20 dagen op de hoogte van de Haven van *Carthagena* te kruissen, zeilde hy na *Porto-Bello*, en detacheerde van tyd tot tyd zyn Kruissers, om af en aan *Chagra* te gaan leggen, en den Vyand te blocqueren. Als zyn Schepen zich van vers Water hadden voorzien, liep hy den 2. *April* in Zee, behalven de *Falmouth* en

en de *Louisa*, die haar volle Water noch niet in hadden, maar zich volgens ordre moesten haasten en ten eersten volgen: Doch door een toeval aan 't Marszeil van zyn Schip de *Strafford* niet wel kunnende voortkomen, ordonneerde hy Capitein *Herbert* op de *Norwich*, alle Zeilen by te zetten, om voor uit te gaan met de Bombardeer-Galjoots, al de Branders en Ligters, onder zyn commando, en Capitein *Knowles* als Ingenieur aan boord van de Bombardeer-Galjoots, die ze rangeren moest, om op 't Casteel te schieten; en hy zoude met zyn en d'overige Schepen haar dekken. Ten 3 uuren 's namiddags quam Capitein *Knowles* ten anker, en begon dien avond te Bombarderen en te Cannonneren: Ten 10 uuren quam d'Admiraal; en de *Falmouth* en de *Prinses Louisa* volgden denzelve nagt. Men continueerde 't Bombarderen en Canonneren, uit 3 Schepen, dewelke op haar gemak alleenlyk uit haar onderste Laag vuur gaven, tot 11 uuren op maandag den 4. *April*, wanneer de Spanjaards een Vaandel van 't Fort uitstaken, waar op d'Admiraal van zyn eigen Schip antwoordde, en al 't schieten deed ophouden, zendende den Capitein *Knowles* aan Land, die ten eersten met den Gouverneur te rug quam: Na dat hy aan denzelven de hier onder staande Capitulatie toegestaan had, zond hy hem na Land te rug met Capitein *Knowles*, wien hy tot Gouverneur van 't Casteel voor zyn Majesteit benoemde, en met hem een Guarnizoen van 5. Lieutenants en 120. Man, en al de Boten, om ze aan Land te brengen: en ten 3 uuren zond Capitein *Knowles* een Wagt op 't Costuumhuis aan d'overzyde van de Rivier *Chagre*; en d'Admiraal *Vernon* ging den volgende morgen met het aanbreken van den dag zelf aan Land, om de nodige orders te geven: Hy vond het Costuumhuis vol Goederen tot het Laden van de Gallioenen, als Guayaquil, Cacou, China-China, en Spaansche Wol, en gaf order, van ze immediatelyk af te schepen. 't Getal van Ciroenen en Kisten met gemelde Goederen beliep op 4300; en de 2 Sloepen Kustbewaarders op de Rivier (zynde al de Kustbewaarders die in deze Gewesten gelaten waren) even boven het Costuumhuis gezonken zynde, commandeerde men Timmerlieden, om de Dekken op te breken, en ze t'eenemaal te destruëren. 't Costuumhuis op vrydag den 8. ledig gemaakt zynde, wierd met Brandstoffen uit de naburige Hutten aangevuld, en 's avond in Brand gestoken, 't welk den gehele nacht geweldig brandede. Den 9. 's morgens wierd 't Metaal Canon ingescheept ten getalle van 11 Stucken en 11 Steenstucken, nevens een goed gedeelte van 't Guarnizoen; men liet de Mynen onder 't lage Bastion springen, 't geen daar door geheel overhoop geworpen

wierd;

July. 1740. wierd; vervolgens ſprongen 2 Mynen, om eenige van d'oppergedeeltens der Werken te doen opvliegen; en eindelyck wierden al de Binnen-Gebouwen van 't Caſteel aangeſtoken, 't welk den gehele nacht tot den 10. brandede. Den 10. *April* liep de Vice-Admiraal *Vernon* met zyn Esquader in Zee; en den 12. 's avonds bereikte hy de Mond van de Haven van *Porto-Bello*, alwaar de *Windſor* en de *Greenwich* van haar kruistogt omtrent *Carthagena*, en den 13. de *Burford*, die hy te *Jamaica* had gelaten, by hem quamen.

Articulen van CAPITULATIE, *toegeſtaan door* Edward Vernon, *Vice-Admiraal van de Blauwe Vlag, en Commandeur en Chef van zyn Brittanniſche Majeſteits Schepen in de* Weſt-Indiën, *aan Don* Juan Carlos Gutierez de Zavellos, *Capitein te voet, en Caſtellan van 't Caſteel* St. Lorenzo *aan de Mond van de Rivier* Chagra *.

I. Dat zo dra de Troupen van zyne Brittanniſche Majeſteit in het immediate bezit van 't Fort *St. Lorenzo* aan de Mond van de Rivier *Chagra* zullen geſteld zyn, de voornoemde Caſtellan en zyn geheel Guarnizoen, vry en ongemoeid zullen mogen uittrekken, en zich in 't Dorp *Chagra*, of ter plaatze daar 't hun zal behagen, te retireren.

II. Dat d'Inwoonders van *Chagra* in alle vyligheit in hunne huizen mogen blyven, onder beloſte van Securiteit voor hunne Perſonen en Huizen.

III. Dat de Sloepen Kuſtbewaarders ten dienſte van zyne Brittanniſche Majeſteit zullen overgelevert werden in den ſtaat waar in dezelve zyn, nevens 't Coſtuumhuis van den Koning van *Spanjen*.

IV. Dat de Geeſtelykheit en Kerken in de Stadt *Chagra* in al hunne immuniteiten zullen geprotegeert en gepreſerveert werden.

Gegeven onder myn handtekening aan Boord van zyne Brittanniſche Majeſteits Schip de Strafford, ten anker voor de Rivier Chagra, den 4. April 1740.

E. VERNON.

Mr.

* De *Chagra* is een vermaarde Rivier in *America*, ontſpringt niet ver van de Zuidzee, eenige mylen beooſten van *Panama*, en ſtort vervolgens niet verre van 't Fort *St. Laurens* in de Noordzee. Aan deze Rivier legt ook eene Stadt, genaamt *Chagra*. In den jare 1670 heeft de Capitein *Morgan* deze Rivier insgelyks vermeeſtert en *Panama* geplundert en in d'aſſche gelegt. Zommige ſchryven, dat men door deze en andere Rivieren de Zuidzee met de Noordzee zou konnen vereenigen.

Mr. *Thomas*, die deze tyding gebraght heeft, verliet den 6. *Mey* den Vice-Admiraal *Vernon* onder *Grand-Barru* na *Jamaica* terug kerende. *July.* 1740.

De Lyst van d'Admiraals op zyn Majesteits Vloten, met de jaren van hun aanstelling, zyn de volgende: als den Ridder *John. Norris* van de Rode-Vlag, in 1733, de Ridder *Charles Wager* Admiraal van de Witte-Vlag, 1733; *Philip Cavendish*, Admiraal van de Blauwe-Vlag, 1735; *John Balchin*, Vice-Admiraal van de Rode-Vlag, 1735; *Charles Stewart*, Vice-Admiraal van de Witte-Vlag, 1735; *Graaf van Granard*, Vice-Admiraal van de Blauwe-Vlag, 1735; *Edward Vernon*, Vice-Admiraal van de Blauwe-Vlag, 1739; *Nich. Haddock*, Schout-by-Nacht van de Rode-Vlag, 1735; Ridder *Tancred Robinson*, Schout-by-Nacht van de Witte-Vlag, 1739; en de Ridder *Chaloner Ogle*, Schout-by-Nacht van de Blauwe-Vlag, 1739.

Het was den 4. dezer wanneer den Admiraal *Norris* te *Portsmouth* arriveerde, en den 5. tot *Spithead* wanneer hy onder een Salvo van 29 Oorlochschepen, die aldaar en in de Haven lagen, op het Schip *de Victoria* zyn Vlag heeft doen waayen: 't Zinne-Beeld van de Vlag, verbeeldende *de Eendracht*, betekend deszelfs waardigheit van Vice-Admiraal van *Groot-Brittannien* en Commandant *en Chef* van alle d'Oorlochschepen; die in Commissie gesteld zyn.

Dezelve Vloot bestaat uit de volgende Schepen dewelke Zylree leggen; Namentlyk de *Victoria* Admiraal *Cavendisch*, *Prinses Carolina*, *Prinses Amalia*, *Schrewsbury*, *Torbay*, *Chichester*, *Buchingham*, *Suffolk*, *Centurion*, *York*, *Chatham*, *Deptford*, *Severn*, *Cloucester*, *St. Albans*, *Draak*, *Winchester*, *Peerl*, *Leeuwerik* en *Key*, als mede de *Eonndsloep*, en *d'Etna*, *Vulture*, *Strombuls*, *Vesuvius* en *Vulcano*, vyf Branders. Waar by is gekomen het Schip *d'Augusta*, de Ridder *Chalonner Ogle*, *d'Elisabeth*, de *Prins van Oranje*, de *Leeuw*, de *Superbe*, *d'Assistance*, de *Falklnad* en de *Letchfield*, en den Admiraal *Balchin* zoude zich noch met 7. Oorlochschepen by hun voegen, makende dus een aanzienlyke Vloot uit, waar op zich veel jonge Heren als Volontaire bevinden, en zelfs den Hertoch van *Cumberlandt*, hebbende door een Eigenhandige Brief van zyn Heer Vader bevel ontfangen, om zich ten eersten

aan

July. *1740.* aan Boord van den Admiraal *Norris* te begeven, ten einde niet alleen in de Konst van de Scheepvaart meer ervaren te worden, maar ook in vervolg van tyd in staat te zyn om 't Ampt van Groot-Admiraal van *Groot-Brittannien* waar te nemen.

Waar op den 14. dezer een groot getal van Adel in 't Paleis te *St. James* verscheen om afscheid van zyne Koninglyke Hoogheit te nemen, waar na hy den 15. van *Portsmouth* vertrok, verzeld door zyn Gouverneur, de Heer *Poyntz*, en zyn Onder-Gouverneurs, de Heer Thomas *Windham* den Collonel *Molinier*, en den Heer William *Campbell*, welke drie laastgenoemde mede als vrywilligen zullen dienen. Gearriveert zynde, begaf zich zyne Hoogheit aanstonds aan Boord van een Sloep na 't Eiland *Wight*, alwaar hy de Monstering van de Zee-Troupen deed, vervolgens ging zyne Koninglyke Hoogheit in den avond wederom aan Boord van de gemelde Sloep, en met dezelve op 't Oorlochschip *Victoria*, wanneer hy van alle Oorlochschepen te *Spithead* leggende, met het Canon gesalueert wierdt. 't Laastgemelde Schip d'eer hebbende, een Prins van Koninglyke bloede aan Boord te hebben, zullen wy een kleine beschryving van dit Schip mededelen. 't Zelve is van den eerste rang en van 112 metalen stukken Canon, en vermids het 200 ton ruimer is dan eenig ander Schip van den eersten rang in de Koninglyke Vloot, zo voert het zelve ook al dit Canon veel hoger boven water. 't Zelve heeft 1200 Man aan Boord en de nodige mond en Krygsbehoeften; de kiel is lang 151 voet, 't benedenste dek 170 voet 3 duim, 't middelste dek 180 voet 6 duim, 't bovenste dek 188 voet 7 duim, de Bak 35 voet, 't half dek 81 voet, 't achtersteven 39 voet een duim, 't achtersteven Royaal 81 voet, oversteven 221 voet 10 duim, diep in 't ruim 23 voet 9 duim, hoog aan 't Galjoen 54 voet 10 duim, in 't midden 47 voet een duim, aan 't achtersteven 71 voet 6 duim, en wyd 51 voet 6 duim. Dit Schip is een volmaakt stuk werks, prachtig versiert met fraay snywerk, t'eenemaal verguld en de figuren alle ongemeen kunstig uitgehaalt. Aan de rechterzyde van 't Galjoen, ziet men *Neptuin* in een Wagen getrokken door Zeepaarden; aan de slinkerzyde *Brittannia* in een Wagen getrokken door Zee Leeuwen, beide bewaakt door Tritons en felle Zee Dieren. Boven

de-

dezen ziet men de Fáam met uitgespreiden wieken, ondersteunende de Kroon; in 't midden ziet men Koning *George de tweden*, bezichtigende verscheide stukken, verbeeldende de Victorie aan d'eene en de Godtvrucht met de Vrede aan d'andere zyde, als mede de Spanjaard en andere Vyanden van *Groot-Brittannien* aan zyne voeten. d'Achtersteven, de Galderyen, alle de Trappen, als mede 't afschutzel in 't ruim, ja zelfs de gaten van 't geschut, zyn alle behoorlyk versiert met verscheide divisen en snywerk. *July. 1740.*

d'Overheerlyke parade, dewelke dit Schip maakte, toen het opgepronkt was, om den Koninglyke Volontair aan deszelfs Boord t'ontfangen, is onmogelyk uit te drukken, en als 't zelve onder zeil is, moet het een gezicht maken, dat by geen ander Schip in de gantsche Werelt kan worden vergeleken.

Den 19. dezer ging gemelde Vloot onderzeil doch wierd die zelve dach door contrary wind ophouden, maar den 25. is dezelve vertrokken.

Ter oorzake van de tegenwoordige hoge prys van 't Koorn hebben de Lords Regenten een order laten afkondigen tegen alle Opkopers van 't zelve, waar by deze op d'eerste overtreding ondergaan zullen eene gevangenis van twee maanden, op de twede eene van zes maanden, en op de derde de kaak, nevens verbeurte van alle hunne goederen en Vee, en gevangenis na 's Konings welbehagen.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip de *Shoreham* heeft een Spaansche Kaper met 20 stukken Canon en 78 Man genomen, als mede 't Oorlochschip 't *Eekhorentje* een Spaansche Sloep met 8000. stukken van achten en mondbehoeftens van de *Havana* na *St. Augustinus* moetende.

Een Kaper van *Nieu-york*, heeft twee Spaansche Pryzen, aan Boord hebbende 32000. stukken van achten, 450 Ceroenen en andere kostbare Effecten, opgebraght.

Vier grote Spaansche Barken die den 8. *Mey* uit *Faro* gezeild waren, om na *Lugos*, en van daar met de Lading van Tabak na *Cadix* te gaan, zyn door 't Oorlochschip *de Superbe* genomen.

't Oorlochschip *de Advys* heeft twee Spaansche Vaartuigen met

July. 1740. Wyn en andere Effecten geladen en na *Cadix* gedestineert, op de hoogte van *Salo* genomen en te *Port Mahon* opgebraght.

't Oorlochschip *de Squirril* hadt te *Charles-Town* opgebraght een Spaansche Prys, waar op zich onder anderen 8000 stukken van Achten en 45 Man bevonden: 't Zelve had ook een welbemande Spaansche Kaper in de grond geschoten.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Een Biscaays Schip van *St. Andro* heeft daar opgebraght een Engelsch Schip van *Guine* met 350 Negers.

Den 31 Mey, was de *Robert en Sara*, Kapitein *Darlae* geladen met 50 pypen Wyn, door een Spaanschen Kaper van *Oporto* genomen.

't Koopvaardyschip de *Baltick*, Kapitein *Alloway*, van *Bristol*, van 300 Ton, en gemonteert met 16 stukken Canon en 18 Man, bevalven Passagiers, is den 3. passato te *St. Sebastiaan* opgebraght, 't zelve was uit *Carolina* na *Cowes* gedestineert, en in 't gezicht van *Shilly* door een Spaanschen Kaper, gemonteert met 10 stukken Canon en 120 Man, na een gevecht van 4 uuren genomen, waar in twee Engelschen gedood en verscheide andere gequetst waren. Onder de Passagiers bevond zich onder anderen de Colonel *Bratwaite*, een zeer ryk Heer, die zich met zyne Vrou en gantsche Familie in *Engeland* meende ter neer te komen zetten, doch de Spaanschen hebben d'onmenschelykheit gehad, hem door 't hoofd te schieten, doen ze reets van 't Schip meester waren, zo men gist, wyl die ongelukkige Heer de voornaamste oorzaak was dat zy hun zo dapper en lang verdedigt hadden.

't Schip de *Vineyard*, Kapitein *Villacot*, van *Northam* naar *Morlaix* gaande, is door een Spaansche Kustbewaarder genomen.

't Schip de *Factor* van Barbaryen na *Londen*, en een ander na *Ierland* gaande, zyn door de Spanjaarden in de Canarische Eilanden opgebraght.

De Paketboot de *Towshend*, Kapitein *Cowper*, van *Lisbon*, aan Boord hebbende 15000 Moidores, is door een Spaanschen Kaper, voerende 24 stukken Canon en 180 Man, genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght. Kapitein *Cowper* had maar 6 stukken

ken Canon en 23 Man, en nochtans verdedigde hy zich een geruimen tyd zeer dapper, hebbende hy zich niet overgegeven, dan na dat men aan weerskanten verscheide dooden en gequetsten bekomen had. Ook hebben de Spaanschen genomen een Sloep van *Jamaica*, geladen met 100 vaten met Suiker; als mede de *Martha* en *Maria*, van 200 Ton, na *Leverpool* gaande. *July. 1740.*

DEN 19. dezes heeft de Graaf van *Camas*, extraordinaris Envoyé des Konings van Pruissen, met de gewone Plechtigheit zyne eerste publique Audientie by den Koning, vervolgens by de Koningin en den Dauphin gehad, en den 21. zal 't Hof den Rou over wylen zyne Pruissische Majesteit voor drie weeken aannemen Den 20. dezer heeft de Lieutenant-Generaal van politie by Placaat aan alle Personen, zonder onderscheid, verboden, in de Hallen of openbare Markt-Plaatzen iets te spreken van de duurte der Granen en andere Levens-Middelen, en daar over te redeneren, onder exemplaire straffe, zynde de Weduwe *Becu* dierhalven in een boete van 2000 Livres verwezen. VRANKRYK.

OP bevel van de Hoge Regering, is in 't laast van de gepasseerde maand te *Madrid* alom huiszoeking gedaan, en men heeft alle d'Engelsche Waren, welke men by die gelegenheit heeft gevonden, na dat alvorens een behoorlyke Inventaris daar van opgesteld was, ten eersten verzegeld, zullende alle die Waren binnen twee Maanden moeten worden verkogt, op pœne, dat, indien na verloop van dien tyd eenige Engelsche Goederen zyn overgebleven en ontdekt worden, dezelve gezamelyk in den Tol gebraght en publicq aan de meestbiedende verkogt zullen worden, zo dat dat Hof volstrekt blyft volharden by zyn Besluit, om 't vertier van Engelsche Waren door die gehele Monarchie op alle mogelyke wyze te beletten. De Heer *van der Meer*, Ambassadeur van de Staten Generaal, heeft kortelings aan de Ministers van dat Hof nadrukkelyke Vertogen gedaan nopens de vrye Vaart en den Koophandel der Onderdanen van Haar Hoog Mog naar hunne Colonien in *America* en naar zodanige Plaatzen in de *West-Indiën*, werwaarts dezelve zedert een grote reeks van SPANJEN.

July. 1740. Jaren den Koophandel volgens 't Recht der Volkeren en in gevolge de byzondere Tractaten gedreven hebben, als mede dat dat Hof een zekeren tyd mocht bepalen binnen welke de Schepen *d'Elizabeth* en *d'Assendelft*, als mede 't Schip van *Cornelis Kalf* nevens derzelver Carga zullen te rug gegeven worden.

De Ministers van de Finantien in dat Ryk konnen geen ander Middel vinden, om het manquement van de principaalste Takken derzelve te vervullen, dan met alle de vaste Goederen van 't Koningryk, zelfs die der Geestelykheit niet uitgezondert, met een Tiende te belasten, 't welk men acht, dat 70 Millioenen Piasters zoude opbrengen: Maar men vreest voor quade gevolgen, indien dit Project zoude doorgaan.

ITALIEN. MEN is niet weinig verwonderd, dat daar zo vele onder de tegenwoordige Eminentien zich bevinden, die, 't zy ten opzichte van de geleerdheit, 't zy ten opzicht van de Heiligheit, of van de politique Wysheit, zo waardig zyn den Apostolische Stoel te bekleden, de Verkiezing evenwel zo zwaar valt, en derhalven zo lang duurt; alhoewel zommige juist daar in de zwarigheit vinden, om dat het namentlyk, gelyk eertyds onder de Veldheren van *Alexander M.*, moeilyk was, onder zo vele voortreffelyke Mannen *Optimum*, of *den Beste* te verkiezen, in dewelke alle de bovengenoemde goede hoedanigheden zich vereenigt vinden: Andere menen, dat het zeggen van den Heer *Asseman* in zyn Redenvoering, aan 't *Sacro Collegio* by d'opening van 't Conclave gedaan, de zwarigheit van de Verkiezing maakte, als die gerecommandeert had, dat men daar by niet alleen bedenken moest *quis fuerit* en *quis sit*, maar ook *qualis futurus sit*, dat is; *hoedanig die gene geweest is*, *hoedanig hy is*, maar ook *hoedanig hy zyn zoude*, die men tot Paus wilde verkiezen; en dit was juist de zwarigheit; om dat reets uit het Voorbeeld van den Keizer *Galba* eertyds gebleken was, dat hy *omnium consensu capax Imperii judicatus fuerat, nisi imperasset*, dat is: *dat hy volgens 't oordeel van alle waardig geoordeeld geweest was, om tot Rooms Keizer gemaakt te worden, zo hy 't niet gemaakt was:* En zelfs toond de Historie der Pausen, dat zommige de verwagting gantsch niet beantwoord hebben, die men van te voren van hen opgevat

vat had. Men weet alzo daar niet, wanneer en op wat wys men noch tot een gelukkig einde van de verkiezingen van 't Conclave komen zal. *July 1740.*

De Brief van een oude Romeinsche Raadsheer, door den Cardinal *Quirini* gepubliceert en aan 't *Sacro Collegio* omgedeeld, behelst de qualiteiten, dewelke in een Souverein, om wel te regeren, vereischt worden, en de daar bygevoegde Redenvoering van een Cassinse Monnik is over de Verkiezing van een waardige Paus, gehouden in 't Jaar 1458, na de dood van Paus *Calixtus* III: Deze beide Stukken zyn aan 't *Sacro Collegio* zeer aangenaam geweest, hebbende den gemelde Cardinaal wegens derzelver Communicatie bedankt.

Een Canunnik van Adel, uit *Corfu* te *Romen* gekomen zynde, presenteerde zich eerdaags voor de Secretarye van Staat en voor de Rota van 't Conclave; en riep luids keels, *dat hem in een gezicht vertoond was, dat men hem tot Paus moest verkiezen, en dat hy tot dien einde van* Corfu *hier gekomen was*, daar by betuigende, *dat indien de Cardinalen hem niet noch dien zelven dag tot Paus maakten, hy hen alle excommuniceerde, en dat zy den volgende Donderdag alle dood zouden zyn*: En alhoewel men hem dreigde, dat men hem zoude na de Gevangenis brengen, voer hy echter voort noch sterker te schreeuwen, zo dat men genoodzaakt was, hem als een uitzinnige met geweld te doen wech brengen.

De *Keizer* en de Koning van *Vrankryk* hebben hun misnoegen aan de Cardinalen te verstaan gegeven, dat door hunne onderlinge Verdeeldheden de Kerk zo lang zonder Hoofd bleef, en dat, indien 't zo voortging, men op een andere wys van een Paus te verkiezen moest bedacht zyn; en zelfs, dat in Voorslag gebraght was, dat alle die Ryken en Natien, die de Roomsche Kerk uitmaken, by beurten een Paus zouden mogen kiezen, of, beter te zeggen, benoemen, en wel in de volgende ordre: 1. *De Keizer en 't Duitsche Ryk*, 2. *De Koning van Vrankryk*, 3. *De Koning van Spanjen*, 4. *De Koning van Portugal*, 5. *Italien*, 6. *Polen*, 7. *Hongaryen*: Dat ieder op zyn beurt een Cardinaal van zyn Natie tot Paus zou verkiezen en benoemen, en de Keizer by zyn beurt voor d'eerste reis een Hoog-

 duit-

July 1740. duitsche, en voor de tweede reis een Nederlander: Dat die dus benoemde Paus altoos 7 Jaar zou regeren, en om de 7 Jaar telkens een nieuwe Verkiezing geschieden; maar zodanig een Paus stervende, eer hy zyne 7 Jaren vervuld heeft, blyft 't Regt van deszelfs Successeur te benoemen voor den overigen tyd by die Vorst of Natie, van dewelke d'overledene Paus benoemd geweest is: Dat wanneer de beurt van Verkiezing aan *Italien* was, eerst de *Koning der beide Sicilien*, daar na de *Koning van Sardinien*, verder de *Republicq Venetien*, en eindelyk de *Groot-Hertoch van Toscanen*, d'een na d'ander, 't Recht van de Benoeming hebben zouden, &c: En men meende, dat op deze wys vele Inconvenienten en Bezwaarnissen, dewelke tot hier toe by de Pauselyke Verkiezing voorvallen, zouden verholpen worden, voornamentlyk die, dat in diervoegen altoos om de 7 Jaar een Natie, die een voornaam gedeelte van de Roomsche Kerk uitmaakt, d'Eer had, een uit hun midden voor 7 Jaar op den Pauselyke Throon te zien, en dat de Regering van ieder Paus dus noch te lang, noch te kort viel, gelyk dikwyls met groot ongemak van *Romen* en van de Kerk gebeurt is, &c. Mogelyk zal dit Project meer als eenig ander ding, de Cardinalen bewegen, om zich te vereenigen en de Verkiezing te verhaasten, op dat tot diergelyken Projecten geen kans zyn mocht, om ze in overweging te nemen, en zelfs by de hand te vatten, alhoewel 't aan vele Eminentien zelfs niet onaangenaam zyn mocht. Doch daar blyft noch een zwarigheit over: Hoe 't met de Koning *in partibus* daar by zoude gehouden worden?

Men hadt in 't laatste van de gepasseerde maand grote hope, dat de Cardinaal *Firrau* tot het Pausschap zoude komen; maar by 't opnemen der Stemmen manqueerden 'er noch 9 voor zyn Eminentie, en zedert is minder apparentie van meerderheit van Stemmen voor eenig ander Cardinaal: Ondertusschen hebben evenwel eenige Cardinalen de Zomerklederen gecontramandeert, en andere doen hun Silverwerk uit het Conclave brengen; en verscheide Cardinalen hebben hunne Mutsen, die ze op het Hoofd hebben, wanneer ze aan een nieuwe Paus 't Compliment van Gelukwensching plegtelyk afleggen, na 't Conclave doen brengen; het welk dan een teken is, dat ze zich verbeelden de Ver-

kiezing

kiezing van een Paus tot ftand te zullen brengen, in weerwil van die gene, die zich noch daar tegen mochten aankanten. July 1740.

Den 23 paffato heeft men opgehouden met het Venerabile in het Conclave ten toon te ftellen. Niettegenftaande dat de zaken van 't Conclave noch even verward bleven: Alleen is aanmerkelyk de rede, die de Cardinaal *Corradini*, ziende dat Hy een groten Aanhang om den Pauslyken Throon te beklimmen gekregen had, aan zyne Vrienden gedaan heeft: Dezelve is als volgd:

HOOGWAARDIGSTE BROEDERS,

Alfchoon ik my op verre na d'Eer niet waardig vind, die een gedeelte van deze zo uitmuntende Vergadering my wil aan doen, kan ik echter myne Erkentenis daar voor niet genoeg met woorden uitdrukken: Deze zo klare blyk van agting, die my daar mede bewezen word, fpoed my meer en meer aan, op alles acht te geven, 't geen my ontbreekt om UWL. Stemmen waardig te zyn; Een Leven, 't welk den Hemel behaagd heeft tot op 82 Jaren te ftrekken, is niet meer in ftaat om de Loopbaan der Pauslyke Waardigheit met de vereifchte Vrugt te voleindigen; De ftaat der Kerke, de toeftand der Zaken in *Europa*, en d'Elendens der Onderdanen van den Kerkelyken Staat vereifchen een Paus, welkers ouderdom noch eenige hope geeft, dat Hy alles op een loffelyken voet herftellen, en teffens met zyn H. Apoftolifche Broederen de gewenfchte Vrugten van zyne Regering zien zal; Wat my aangaat, ik ben gereed dit Leven te verlaten, en beftede alle oogenblikken, dewelke my daar van noch overig zyn, om den Almogenden te fmeken, dat Hy Ons wil eendragtig maken, onze Stemmen vereenigen, en aan de Chriftenheit een Paus geven, waar van ieder handeling een teken van 't Befluit des H. Geeftes moge wezen.

De Cardinalen Creaturen van 't Huis *Albani*, of van Paus *Clemens* XI. van 't Huis *Benedertini*, of van *Paus Benedictus* XIII., en van 't Huis *Corfini*, of van den laatft overledene Paus *Clemens* XII. continueren malkander by de Pauffelyke Verkiezing te dwarsbomen, en de Cardinaal *Aquaviva* geeft zich veel moeite, om de Hoofden der drie gemelde Partyen onder een hoed

te

July 1740. te brengen, of in een schuit te doen komen, alhoewel tot noch toe te vergeefs. De Cardinaal *Coscia* vleid zich, nu de Cardinaal *Cenci* overleden is, 't Aards-Bisschdom *Benevento*, 't welk hy na veel tegenstribbeling aan wylen Paus *Clemens* XII. heeft moeten afstaan, die 't vervolgens aan den gemelde Cardinaal confereerde, wederom te krygen, en 't mocht ook wel geschieden, ingevalle een Cardinaal van de Creaturen van Paus *Benedictus* XIII., waar van hy mede een is, tot Paus quam verheven te worden.

Alle middelen worden in 't werk gesteld om een Italiaan, inzonderheit zulk een, die in den Kerkelyken Staat geboren is, met deze Waardigheit te vereeren, en dat de Cardinaal *Aldovrandi* wel Paus mocht worden, als men 'er het minste op denken zal; zynde de Cardinalen daar toe bewogen door een eigenhandigen Brief van den Keizer, waar in gemeld word, „ dat, alzo de Zaken van de Kerk tegenwoordig in een hachelyken staat zyn, men voornamentlyk by de Verkiezing moest „ gade slaan op een Persoon, die niet alleen in staat is, om de „ Last van 't bestier der Kerke op zyne Schouderen te dragen, „ maar ook teffens d'onzydigheit ten opzigte van ieder Natie, „ welke 't ook wezen mocht, volkomen en ongedwongen te be- „ hartigen."

Nooit heeft men groter Geldgebrek en Bedriegeryen met valsche H. G. Bankbriefjes in *Romen* gezien, dan gedurende het tegenwoordige Conclave, waar door 't zuchten na een nieuwe Bisschop en Souverein van die Hoofdstad grotelyks vermeerderd word, gelyk dat der gantsche Catholyke Kerk na een Opper-Hoofd.

Zeker Geestelyke, die van 't Geloof afgevallen was, en 8 Jaren onder de Ketters omgezworven had, maar van den H. G. verlicht zynde, is te *Romen* wederom gekeert, en heeft zich voor de voeten van den Pœnitentiaris *Mellini* nedergeworpen, van dewelke hy in 't Klooster van *Sta Dorothea* opgesloten is, om die parten niet meer uit te voeren. Aan 't Hof van den Pretendent is zedert eenigen tyd meer beweging als na gewoonte geweest.

Pas-

CLEMENS XII.
Tot Paus verkoren den 15 July 1730.
Geboren den 7 April 1652. en Overleden
den 30 January 1740.

Pasquin * heeft aan den beruchten Vroetmeester, welke van *Parys* door *Romen* naar *Napels* is gegaan, om de Koningin der beide *Sicilien* in Hare Verlossing te dienen, verzogt, *of Hy gedurende zyn verblyf albier een Meesterstuk wilde tonen, en 't Conclave van een Paus verlossen, van welken 't zelve reets zo langen tyd heeft zwanger gegaan.* July 1740.

Op ordre van den Koning van *Napels* en der beide *Sicilien*, zullen eenige gevangen Turken, als mede Presenten voor den Groten Heer, bestaande in eenige Galanteryen, ter waarde van 8000 Ducaten, na *Constantinopolen* gebraght, en door den Ridder *Finochetti*, die 't volgende voordelige Tractaat van Commercie genegotieert heeft, gepresenteert worden.

't Gemelde Tractaat van Commercie en Navigatie den 14. *April* laastleden tusschen de Koningryken van *Napels* en der beide *Sicilien* en d'Ottomannische Porte te *Constantinopolen* gesloten, is luidende.

IN DEN NAME GODTS.

WY KAREL, by de Gratie Godts, KONING DER BEIDE SICILIEN, Hertoch van PARMA, &c. Doen by deze tegen-

* *Pasquino*, is een verminkt Standbeeld te *Romen*, 't gene vele willen een *Statue* van *Jupiter Capitolinus* te zyn geweest, staande aan een hoek van 't Paleis der *Ursini*, in de Wyk van de Stadt, die *Rione de Parione* genoemd word. Men verhaalt gemeenlyk, dat hier omtrent voor dezen een Schoenlapper of Snyder, van een snedig en vlugge Geest, gewoond heeft, daar zich altyd veel Straatslypers of Lediggangers by lieten vinden, om zyne Spotteryen, waar mede hy de Lieden over den hekel haalde, aan te horen, en dat men na zyn dood onder zyn Huis, toen men 't wilde herbouwen, een verminkt Standbeeld in d'Aarde gevonden heeft, dat niet ver daar van daan opgerecht en *Pasquin* genoemd wierdt. Wyl nu menigmaal des nachts allerhande scherpe en spitsvinnige Gedigten op eene listige wyze daar aangeplakt wierden, zo zyn naderhand alle diergelyke Schriften, *Pasquinaden* en *Pasquillen* genoemd, waar in men of zekere Lieden of zekere ondeugden al te scherp doorhekelt.

Morforius, gelykende na een Water Godt, die gemeenlyk werd ingevoerd als met *Pasquin* zamenspraak houdende, dezelve legt wel een vierendeels uurs van hem af, boven op 't *Capitolium*, zynde dezelve voor de Borgers, dat *Pasquin* voor de Groten en Edellieden, en *Facchino* op de Wandelplaatze, voor de geringer zoorten van de Lieden en voor de Boeren is. Deze laatsten is een wanschaltigen Huisman, met een Tonne voor op zyn Buik afgebeeld, uit het welke hy, als met al zyn krachten, water drukt, daar door dat een Fontein ontstaat.

July 1740. genwoordige aan alle en een ieder te weten, zo voor Ons als voor Onze Erfgenamen en Opvolgers, dat door de wille Godts tusschen Ons en den Doorluchtigsten en Magtigsten Heer MAHMUD, Zoon van den Keizer MEHMED, Keizer der OTTOMANNEN, door onze Minister Plenipotentiaris, de Ridder Don *Joseph di Finocbietti*, met de nodige Volmagten ten dien einde voorzien, een Tractaat van Vrede, Commercie, Trafique en Navigatie gesloten is, zynde vervat in de volgende Articulen.

ARTICUL I.

De Vrede, door de Wille Godts, tusschen Onze Koningryken en 't Ottomannische Ryk, (te beginnen van den dag van de Ratificatie) gesloten zynde op dezelve, als die met andere Mogendheden, namelyk *Vrankryk*, *Engeland*, *Holland* en *Zweden*, vastgesteld is, zal die Vrede so ter Zee als te Lande tusschen de Provincien, Plaatzen en Eilanden van Onze Heerschappy, als Koning der beide *Sicilien*, als mede de Steden, Kastelen, Landen en Eilanden van *Toscanen* ter eenre, en d'Onderdanen, Domainen, Provincien, Landen en Eilanden, behorende tot het Ottomannische Ryk ter andere zyde, werden onderhouden. De Commercie zal tusschen de respective Onderdanen vry zyn, en 't zal hun geoorloft wezen met dezelve Vryheit op dezelve wyze te trafiqueren, gelyk andere Mogendheden Bondgenoten doen, hunne Waren te koop presenteren, de schadens te herstellen, die zy door stormen of andere toevallen mochten lyden, en in te kopen al wat zy tot hun Nooddruft en tot herstelling van 't nodige te weervaren vereisschen.

II. Onze Onderdanen, en derzelver Vaartuigen zullen in alle de Havens en Douanes van 't *Ottomannische* Ryk 3 percent Tol-geld betalen, als ook alle andere Regten, die by de Mogendheden Bondgenoten betaalt worden. Ten andere, zullen d'Onderdanen en Vaartuigen van de Verhevene Porte in Onze Domainen betalen de zelfde Regten en op dezelfde wyze als de Mogendheden Bondgenoten die betalen.

III. Onze Minister by de Porte, zal in alle de Havens en Zeeplaatzen van 't Ottomannische Ryk vermogen Consuls aan te stellen, en aan Onze gemelde Minister zullen alle de Prerogativen en Vrydommen tot zyn rang behorende, toegestaan worden, als mede aan Onze Consuls, Tolken en derzelver Bedienden, dezelfde Privilegien, waar van de Ministers, Consuls, Tolken en Domestiquen van andere Mogendheden Bondgenoten jouisseren.

IV. Onze

IV. Onze Onderdanen zullen in d'oeffening van hunne Religie en in opzigte van hunne Pelgrimagien naar *Jerusalem* en elders, op dezelfde wyze behandelt worden; als die van andere Mogendheden Bondgenoten. By aldien een Handelaar, of iemant anders van Onze Onderdanen, of wel eenig ander Persoon tot Onze Vlag behorende, in een Plaats van 't Ottomannische Ryk komt te sterven, zullen deszelfs Goederen niet geconfisqueert werden, en niemant zal, op voorwendzel dat geen Eigenaars van die Goederen gevonden worden, zich van dezelve mogen meester maken, of zich daar mede bemoeien, maar d'Effecten en Goederen van den Overledene zullen aan Onze Ministers of aan Onze Consuls respective overhandigt worden, om daar van volgens den inhoude van des Overledens Testament te disponeren, en ingevalle hy zonder te testeren overleden mochte zyn; zullen echter zyne Effecten en Goederen aan Onzen Minister of Onze Consuls, of wel aan de Geassocieerdens van den Overledene, welke ter zelver plaatze resideren, overhandigt worden: En in cas ter plaatze van 't sterfval geen Consul of Compagnon van den Overledene mochte zyn, zal de Richter van de plaats, gemeenlyk *Cadi* genaamd, gehouden wezen, d'agter te latene Goederen en Effecten, volgens de Wetten te doen inventariseren, en op een veilige plaats brengen om 'er bewaart te worden, ten einde die by vervolg aan een Gemagtigde van Onzen Minister by de verhevene Porte te konnen overleveren, zonder dat de *Cadi* iets anders zal mogen vorderen dan de betalinge die *Resmi* genoemd word. 't Zelfde zal ten opzichte van de Handeldryvende Onderdanen van 't Ottomannische Ryk mede geobserveert worden.

V. Zo eenig Proces of Dispuut van Onze Consuls en Tolken mochte ontstaan, en de somme meer dan 4000 *Aspers* bedraagt, zal die zaak voor geen Gerigtshof van de Provincien gebragt, of by 't zelve gedecideert, maar aanstonds aan de Verhevene Porte zelfs gerenvojeert moeten werden. De Kooplieden en andere Onzer Onderdanen of zodanige Personen welke onder Onze Protectie zyn, die eenig Proces of Dispuut zullen hebben met de Kooplieden en Onderdanen van d'Ottomannische, 't zy koop, verkoop, of verruiling van Koopmanschappen, of om eenige andere reden, zullen gehouden zyn zich aan de Richters t'adresseren. By aldien niemant van hunne Dragomans tegenwoordig is, zullen de Richters de klagte niet mogen aannemen noch de zaak afdoen, en indien de schulden of bortogt met d'originele Obligatien of authentique Rekeningen niet wettig bewezen zyn, zullen de Debiteurs om de pretensie van die onwettige schulden niet bemoejelykt mogen

July 1740.

July 1740. gen worden, Indien 't gebeurt, dat Onze Kooplieden onder malkanderen eenig dispuut krygen, zal 't zelve door Onze Consuls en Tolken, conform Onze ordinaris Wetten en gewoontens, onderzogt en afgedaan worden: Ook zal men, wanneer 't de nood vereischt, op dezelfde wyze handelen ten opzichte van d'Onderdanen en Kooplieden van 't Ottomannische Ryk, die in Onze Domainen gevonden worden.

VI. De Gouverneurs en andere Officieren van 't Ottomannische Ryk, zullen niemant van Onze Onderdanen, zonder reden konnen doen gevangen nemen, of hun molesteren en geweld aandoen, en in cas iemant van Onze Onderdanen geïncarcereert mochte werden, zal hy aan Onze Ministers en Consuls, opgeëischt zynde, overgelevert worden, om hem na verdienste te straffen.

VII. 't Zal aan d'Ottomannische Porte vry staan, voor de veiligheit en ruste van hunne Handeldryvende Onderdanen, een Procureur, gemeenlyk genoemd *Sach Bender*, te zenden, om in Onze Hoofstad *Messina* te resideren, en de gemelde Onderdanen zullen gerespecteert en bevoorregt worden, op dezelfde wyze als dat ten opzicht van Onze Onderdanen in 't Ottomannische Ryk geschied.

VIII. De Lootzen en andere personen, in Stuurmanskonst ervaren, die zich in de respective Havens van d'eene of andere der beide Contracterende Mogendheden bevinden; zullen zo dra zy gerequireerd worden, aan de Schepen, die door stormen geleden zullen hebben, alle de vereischte hulpe toebrengen, en de Koopmanschappen, Vaartuigen, Wrakken, en andere Effecten, hoe genaamd, welke bevonden zullen worden aan Schipbreuk geleden hebbende personen te behoren, zullen geheel geconsigneert worden aan de naaste Consuls, om by vervolg aan de Schippers of Eigenaars van die Vaartuigen gerestitueert te worden.

IX. De Vaartuigen van d'eene of andere der beide Mogendheden, zullen niet genoodzaakt konnen werden om Troupen of Artillery te transporteren, ten wiens dienste 't ook zoude mogen wezen.

X. De Vaartuigen van 't Ottomannische Ryk zullen binnen Onze Domainen ontfangen en behandelt worden op dezelfde wyze als die van alle andere Mogendheden Bondgenoten; welke uit het zelfde Ryk komen, mits de gewone quarantaine houdende.

XI. Onze Oorlochschepen die van 't Ottomannische Ryk ontmoetende, zullen hunne Vlaggen stryken, en ter betoning van Vriendschap dezelve uit hun Canon begroeten, waar op die van 't Ottomannische Ryk in de behoorlyke forme zullen antwoorden. De

we-

wederzydsche Koopvaardyschepen, zullen insgelyks hunne Vlagge stryken en malkanderen minnelyk bejegenen. De wederzydsche Oorlochschepen, die Koopvaarders ontmoeten, zullen dezelve hunne route laten vervolgen, en zelfs hun, in cas van nood, helpen. Niet te min zullen zy twee personen in een sloep aan Boord van die Koopvaardyschepen mogen zenden, om hunne Commissien en Paspoorten te zien, welke personen, die wettig bevonden hebbende, aanstonds zonder tydverzuim te rug zullen keren. Om de validiteit van de Vlaggen en Commissien te kennen, zal te weerzyden een bezegelde Copy van de Commissien, en van de gedaante der Vlaggen vertoond worden.

July. 1740.

XII. Indien iemant van Onze Onderdanen of Onderhorige, de Mahometaansche Religie mochte omhelzen, en dezelve dat declareerde in tegenwoordigheit van Onze Consuls of Dragomans, zal hy niet te min verpligt blyven om zyne schulden te betalen; en in cas bewezen konde werden, dat hy, behalven zyne eigen Koopmanschappen, noch eenige in handen mochte hebben, die andere personen toebehoorden, zal hy gehouden zyn die aan Onze Ministers of Consuls te consigneren, ten einde by vervolg aan d'Eigenaars gerestitueerd te konnen worden.

XIII. Ook zal geen molest of leet mogen worden aangedaan aan de Personen, of de Koopmanschappen en Effecten van Onze Onderdanen of Kooplieden, onder Onze Protectie of Vlagge behorende, mits zy niet gevonden werden met de Vyanden van 't Ottomannische Ryk te kruissen, of in hun dienst te zyn, maar in tegendeel zullen dezelve met hunne Effecten vry mogen passeren. En op dat de Vriendschap, die nu opgeregt word, te bestendiger en groter gemaakt werde, is besloten, dat, in cas een Vaartuig met Onze Commissie en Vlag varende, door een Rover van 't Ottomannische Ryk genomen mochte werden, men de wedergeving van de Kooplieden, Onderdanen en Goederen, die aan Boord van dat Vaartuig gevonden geweest zyn, zal bezorgen; ook zal op dezelfde wyze gehandelt worden omtrent Kooplieden en Onderdanen, die door den Vyand genomen zyn geweest.

XIV. De wederzydsche Slaven, die men binnen Onze respective Staten of binnen die van d'Ottomannische Porte zal vinden, zullen voor een redelyke en matige prys worden gelost, of wel uitgewisselt, en tot dat die gelost of uitgewisselt werden, zullen de beide respective Hoven bezorgen, dat derzelve Patronen hun met redelykheit en liefde behandelen.

XV. Indien iemant van Onze Onderdanen over Sluikhandel aangehaalt word, zal hy, onder wat voorwendzel 't ook mag zyn, niet

Julii 1740. niet anders behandelt mogen werden, of eenige andere straffe moeten lyden, dan die in diergelyke gevallen d'Onderdanen van andere Mogendheden Bondgenoten opgelegt word. Onze Kooplieden zullen zich in 't verhandelen hunner Koopmanschappen van zodanige Makelaars bedienen, als 't hun goeddunkt, zonder aanzien van Religie, en zonder dat zich iemand, wie hy ook zy, tegens het gebruik met geweld zal kunnen opdringen, en zo wie zich zal verstouten, met geweld op te dringen, zal strengelyk gestraft worden. Onze Vaartuigen, naar de *Levant* en in de Havens van de *Dardanellen* en 't Ottomannische Ryk zeilende, zullen aldaar op geen andere wyze gevisiteerd mogen werden, dan die van de Mogendheden Bondgenoten.

XVI. Ook zal van Onze kant niet toegelaten worden, dat de Vaartuigen van 't Ottomannische Ryk, in 't gezicht van de Kusten van Onze Staten, vervolgt of gemolesteerd werden: Ook zullen de Vaartuigen van 't Ottomannische Ryk, de Schepen van Onze Vrienden, in 't gezicht Onzer Kusten, niet mogen molesteren. Dit Articul zal aan Onze Vrienden gecommuniceert werden, en in cas zy declareren daar mede te vreden te zyn, zal aan de Verhevene Porte by geschrifte kennis worden gegeven, op wat wyze men deswegens is verdragen.

XVII. De Verhevene Porte zal strengelyk verbiede, dat niemant van deszelfs Onderdanen, byzonder die van *Dulcigno*, *Albanien* of andere op hun krygstogt zynde, eenige Vyandlykheit plegen tegen Onze Vaartuigen en Schepen, die in tegendeel in hunne Havens en Staten als Vriend bejegent zullen worden, en alle zodanige hulpe en bystand ontfangen, als men daar gewoon is aan andere Mogendheden Bondgenoten te verschaffen: En 't zal aan die Natien vrystaan binnen Onze Staten te komen en van daar te vertrekken, als ook met Onze Onderdanen te handelen, zullende de zodanige, welke aan dit Articul contravenieren, gestraft, en al 't leed en de schadens te weerzyden hersteld worden, gelyk zulks tusschen d'andere Natien Vrienden word gepractiseert. Indien 't gebeurt, dat tegens d'ordres van 't Ottomannische Ryk eenige derzelver Onderdanen d'Onze molesteren, met op dezelve ter Kaap te varen, zal 't vrystaan de wederstrevende, welke in volle Zee ontmoet worden, te straffen, zonder daar mede de Articulen van het Tractaat te benadeelen. Insgelyks zal 't aan de Vaartuigen van 't Ottomannische Ryk gepermitteert zyn, op dezelfde wyze te handelen.

De Verhevene Porte zal deze Articulen aan de Regentschappen van *Algiers*, *Tripoli* en *Tunis* communiceren, alles aanwenden, wat be-

bequaam is om de vrye Commercie en Navigatie met Onze Koningryken te reguleren, en ten dien einde zal van wegens d'Ottomannische Porte een Minister, als mede een van wegens de beide *Sicilien* derwaarts gezonden worden, welke eenstemmiglyk over 't Plan van de tegenwoordige Articulen zullen handelen. July. 1740.

XVIII. 't Zal niet vry staan binnen de respective Havens van Onze Staten en van d'Ottomannische Porte vreemde Schepen ten Oorloch uit te rusten, ook zal het niet toegestaan worden, dat die gene, welke aldaar met Vyandelyke Vlaggen worden gevonden, de Vaartuigen van de twee Contracterende Mogendheden molesteren, maar men zal dezelve in tegendeel alle nodige hulpe bieden, en bezorgen, dat d'Oorlochschepen niet uit de Haven lopen, dan na dat de Vaartuigen van d'eene of andere Partyen 24 uuren van daar vertrokken zyn: En in cas de Vyand door loosheit zich meester mochte maken van een Vaartuig, zonder dat men 't zelve konde helpen, zal de schuld niet gelegt konnen werden op de Mogendheit, in wiens Haven zulks is voorgevallen. Wyders zal 't aan geen Koopvaarder van een der Contracterende Mogendheden gepermitteert zyn, Vyandlyke Commissien aan te nemen of met derzelver Vlaggen te varen; zullende in cas een zodanig Vaartuig mochte werden genomen, de Capitein van 't zelve, ten exempel van andere aan de Mast van zyn Schip opgehangen, 't Vaartuig met de gehele lading voor goede Prys verklaart, en het Scheepsvolk tot Slaven gemaakt werden.

Gene van de beide Contracterende Mogendheden zal Commissien mogen accorderen, dan alleenlyk aan zyne eigen Onderdanen, of die genen, welke binnen zyne Staten wonen.

XIX. 't Zal aan Onze Ministers en Consuls vrystaan 't ordinaris regt van 't *Consulat* te vorderen van alle de Koopmanschappen, die de Doüane betalen, en die 'er onder Onze Vlag gebraght worden, op dezelfde wyze als het van wegens andere Mogendheden Bondgenoten gevordert word, en men zal Onze Onderdanen niet mogen beletten allerhande Koopmanschappen in hunne Schepen te laden, behalven Buskruid, Wapenen en andere Contrabande goederen.

XX. De verkoop en inkoop van Koopmanschappen, zal door Onze Onderdanen, en die, welke onder Onze protectie behoren, in dezelfde specien moeten geschieden, als waar van zich d'andere Mogendheden Bondgenoten bedienen. Men zal dezelve niet konnen verpligten om andere munten te gebruiken, dan die 'er gangbaar zyn, ook zal men voor den invoer van geldspecien geen ander

July. 1740. ander Regt mogen vorderen, dan 't geen gewoonlyk daar voor betaald word.

XXI. Geen Schip, dat volladen en zeilree legt, zal om eenig geintenteert Proces opgehouden mogen werden, maar de Consul zal 't geschil zonder uitstel afdoen en decideren.

Onze getrouwde of ongetrouwde Onderdanen zullen niet gehouden zyn eenige Impost van *Carache* of andere te betalen. Indien eenige manslag of moord geschied, zal niemant van Onze Onderdanen, die zich wel gedragen, om die reden bemoejelykt mogen werden, ten zy volgens de strictheit der Wetten bewezen wierd, dat hy aan 't Delict schuldig was.

Laatstelyk, zal ten opzichte van Onze Onderdanen in alle gevallen, zo die in dit Tractaat uitgedrukt of niet uitgedrukt zyn, gehandelt werden op dezelfde wyze, als men dat ten opzichte van andere Mogendheden Bondgenoten gewoon is. En in cas de twee Parthyen tot wederzyds voordeel goed mochten vinden, by de tegenwoordige andere nodige en voordelige Articulen te voegen, zullen zy die mogen voordragen om daar over te handelen, en die vervolgens by dit Tractaat voegen.

De Conditien vervat in het tegenwoordig Vredens-Tractaat tusschens Ons en de Doorluchtigste Keizer der Ottomannen zullen onschendbaar werden nagekomen, en om de Hostiliteiten tusschen d'Onderdanen en Inwoonders van de beide Parthyen te doen ophouden, zal 't zelve met den eersten zonder uitstel in de wederzydsche Domainen worden gepubliceert: En tot den tyd, dat dit tegenwoordig Tractaat geratificeert zy, zullen d'Onderdanen van de beide Mogendheden geen vergoeding of schadeloosstelling van de pryzen, in die tusschen tyd gemaakt, konnen eisschen. Het tegenwoordig Tractaat tusschen de beide Contracterende Mogendheden gesloten, zal binnen 4 maanden of eerder geratificeert moeten werden: En indien Wy konnen verhoeden, dat de Schepen van *Maltha*, van den Paus, van *Genua*, en die van de Spaansche Inquisitie, met Commissie van zyne Catholyke Majesteit voorzien, niet in d'*Archipel* kruissen, zullen Wy daar van by geschrift aan de Porte kennis geven, ten einde dezelve dien conform maatregulen neme. Dat Articul zal ook in dit Tractaat geinsereert werden.

Ten oirkonde, hebben Wy de Ridder Don *Joseph de Faulon Finochietti*, Minister Plenipotentiaris van Zyne Siciliaansche Majesteit, het tegenwoordig Tractaat of Instrument, bevattende 21 Articulen, en dat van 't Besluit in d'Italiaansche Tale geschreven, met Onze

Onze handtekening bekragtigt en met ons Cachet bezegeld, als mede 't zelve tegens een gelykluidend Inſtrument, in de Turkſche Tale geſchreven, mede getekend en bezegeld met het Cachet van Zyne Hoogheit, de Groot Vizier *Hudgi Mehmed Baſſa*, uitgewiſſelt. July. 1740.

Gedaan te *Conſtantinopolen* de 10. *April* 1740.

(*Was getekend*)

DE RIDDER DON JOSEPH DE FAULON FINOCHIETTI,

Miniſter Plenipotentiaris van Zyne Siciliaanſche Majeſteit.

SPANJEN.

TE *Wenen* ziet men met veel verwondering, het Tractaat van de defenſive Alliantie, die tuſſchen den Koning en 't Ryk van *Zweden* met den Turkſchen Keizer en de Porte in 't laaſt van den voorleden jare geſloten is, luidende 't zelve als volgt: DUITSLAND.

Nadien uit de goede Vriendſchap, die van ouds tot op den huidigen dag tuſſchen het Zweedſche en Ottomanniſche Ryk van weerskanten beſtendig en onverbreeklyk voortgezet en onderhouden is, genoegzaam is gebleken, hoe groot een nut en voordeel de beide Ryken daar door genoten hebben, is 't om die goede Verſtandhouding meer en meer aan te queken en onwrikbaar te maken, noodzakelyk, dat men gene gelegenheit verzuime, om die wegen inteſlaan, door dewelke men zulks verkrygen kan: Ten dien einde zyn de Capitulatien van het Tractaat van Koophandel en Scheepvaart, 't geen in 't Jaar 1737. in de Maand *January* tuſſchen de beide Ryken geſloten is, uitgewiſſeld, dewelke aan de tegenwoordige Verbintenis gelegenheit gegeven hebben, zo als uit het 18. Articul van de gemelde Capitulatien blykt: Dus zyn Wy ondergeſchreve gevolmachtigde Miniſters des Konings van *Zweden* met de Miniſters-Plenipotentiariſſen van de Porte ter uitvoeringe van zo een heilzaam Werk zedert den tyd dat dit Commercie-Tractaat begonnen was tot op heden in onderhandeling geweeſt, en hebben eindelyk tot wederzydſche zekerheit en voor-

July. 1740. deel van beide de Ryken de volgende Articulen, die Wy dachten dat tot een onderlinge defensive Verbintenis zouden strekken, gesloten en getekend.

1. Dat de goede verstandhouding, die tusschen den Koning *Frederik* en 't Ryk van *Zweden* en den Sultan *Mahmout Kan* en de Porte tot noch toe in wezen geweest is, oprechtelyk en eeuwig zal voortgezet worden; Weshalven de Hooggemelde verbondene Partyen, beloven dezelve zo wel als deze Verbintenis niet alleen altoos trouwelyk te zullen behartigen en onverbreeklyker maken, maar ook alle middelen in 't werk te stellen, om de Belangen en Rust van de wederzydsche Onderdanen te bevorderen.

2. Dat, niet tegenstaande de beide Hooggemelde geallieerde Ryken met het Russis Ryk een eeuwigen Vrede hebben aangegaan, in geval 't laatstgemelde Ryk onverwagt tegen een van de voornoemde beide Ryken, met verachting van de Tractaten, eenige Beweging mocht maken, zy als dan ter goeder trouwe en ten eersten niet alleen het tegenwoordig Tractaat malkander zullen herinneren, maar ook raad geven om diergelyke Beweging, waar door de verbintenis verbroken word, te leur te stellen.

3. Vermits dit in-offensif Tractaat van Vriendschap en Verbintenis met geen ander oogmerk dan ter behoudenisse van d'onderlinge rust en zekerheit der beide Ryken en Onderdanen is gesloten, is vastgesteld, 't zelve volgens vereisch van den tyd en den staat der Zaken, waar en wanneer 't nodig zal zyn, in acht te nemen en daar toe de behulpzame hand te bieden.

4. Alschoon deze beide verbondene Ryken beloven de Vredes-Tractaten met het Russis Ryk aangegaan t'onderhouden en aan 't zelve gene gelegenheit tot vyandlykheit te geven, gelyk zich dezelve verzekerd houden, dat van het bovengemelde Ryk mede zal geschieden, heeft het echter om Voorzorge, in 't voorgaande Articul gemeld, als mede om de zekerheit voor het toekomende, voordelig en noodzakelyk geschenen, tusschen het Zweedsche en Ottomannische Ryk (volgens 't gebruik en de gewoonte van andere wel gestelde Ryken) deze defensive Verbintenis by 't vooraf gemaakte Tractaat van Vriendschap te voegen en voor eeuwig aan te gaan: En vermits daar by niets anders dan d'onderlinge zekerheit bedoeld word, zullen deze beide geallieerde Ryken, indien 't klaar blykt dat het Russis Ryk, 't welk God verhoede, den gesloten Vrede met dezelve breken en derzelver Rust op eenigerhande wyze storen wilde, ten eersten alle zorge en vlyt aanwenden, om deze Zaak te vereffenen, en indien zulks niet zou kunnen geschieden, zich volgens den Regel van Billykheit tegen

dat

dat Ryk aankanten, ten einde Hun zelfs behoorlyke Voldoening te verschaffen. July. 1740.

5. Indien 't Russis Ryk tegen 't Zweedsche ofte 't Ottomannische eenige Beweging mocht maken, en daar van een van de geallieerde Ryken verwittigt is, zal die Beweging en Vyandlykheit aangezien worden als of dezelve aan beide de Partyen gepleegt was; waarom zy, volgens den inhoud van 't vierde Articul, den Belediger zo te Water als te Land te keer gaan, en de Vyandlykheden niet eerder staken zullen, dan na dat zy beide behoorlyke Voldoening gekregen hebben.

6. Uit krachte van dit Tractaat beloven de Koning en 't Ryk van *Zweden*, en de Sultan nevens de Porte, dat, indien *Rusland* op de Porte ofte wel op *Zweden* een Aanval zou durven ondernemen, zy, in gevolge 't geen hier boven bestemd is, tegen *Rusland* zonder uitstel en na vereisch van den tyd en omstandigheden de nodige Macht zullen aanwenden, en zich die gelegenheit niet laten ontglippen, alvorens zy rechtmatige Voldoening verkregen zullen hebben. Dierhalven verbinden zich beide de Doorluchtige Partyen op hun Koninglyk en Keizerlyk Woord, dat zy zonder onderlinge waarschouwing en goedkeuring na geen Vredes-Voorslag, die de Vyand doen mocht, luisteren, nochte in 't byzonder een Vrede aangaan zullen, en dat ter zelver tyd, als met wederzydsche toestemming der Geallieerden de Vrede zal worden gesloten, dit tegenwoordig Tractaat van een defensive Verbintenis nevens alle d'Articulen in acht genomen en gehouden zullen worden.

7. Dewyl dit Tractaat geen ander oogmerk heeft als de bevordering der Rust en Zekerheit, en de verhoeding van Menschen-Bloed te vergieten, konnen met onderlinge toestemming ook andere Ryken, indien zy willen, daar in treden, en 't zal geoorloofd zyn, dezelve daar toe te verzoeken.

8. Vermits het Zweedsche Ryk met de Heerschappyen van *Algiers* en *Tunis* een Tractaat heeft aangegaan, en reets gelegenheit heeft gehad ook een Tractaat met *Tripoly* te sluiten, en deze Westersche Heerschappyen onder 't Ottomannische Bewind staan, zal door de Doorluchtige Porte aan dezelve van dezen Vrede kennis gegeven en bevolen worden dezelve in acht te nemen.

9. Door het tegenwoordig Tractaat word het onderhouden, van 't voor dezen gesloten Commercie-Tractaat bekrachtigt, en gelyk alle andere met de Porte in Vrede levende Christelyke Natien in 't Ottomannische Ryk zich onthoudende beschut worden en Vryheden genieten, zullen ook d'Onderdanen van 't Zweedsche Ryk dezelfde Bescherming en Voorrechten hebben.

 d'Uit-

July 1740. d'Uitwisseling van dit Tractaat zal binnen vier Maanden, of wel eerder te *Constantinopolen* geschieden, en Wy beloven van 't zelve vrindelyk aan 't Russise Ryk kennis te geven. Tot meerder bevestiging van dit alles, hebben Wy ondergeschreve buitengewone en gevolmachtigde Ministers des Konings van *Zweden* by de Porte, in gevolge onze Volmagt, ons Zegel en Handtekening hier bygezet, daar tegen een Exemplaar, in de Turksche Taal geschreven, en van den Groot-Vizier uit krachte van zyne daar toe hebben Volmagt getekend en gezegeld, gewisseld, en aan de Ministers van d'Ottomannische Porte overhandigd. Te *Constantinopolen* den 22. *December* in 't jaar van onzen Zaligmaker 1739.

Was getekend:

Carl Höpken. Z. Carlson.

De Fransche Ambassadeur by de Porte, Marquis *de Villeneuve* heeft zyn rappel van den Koning zyn Meester verkregen: Hy laat zyn naam te *Nieu-Romen* in een goede reuk by de Mahometanen, van wegens de goede diensten, die hy aan de Porte, by 't laatste vredens Tractaat te *Belgrado*, en door 't bevorderen van 't opgemelde alliantie Tractaat met *Zweden*, bewezen heeft; Alhoewel men daar over in *Oud-Romen* niet al te wel te vreden is, alwaar men wenscht, dat hy liever aan de Christenheit, dan aan de Mahometanen goede diensten gedaan hadt.

Den 9. passato, is de Vesting *Belgrado* onder een drievoudig Salvo van 't Canon aan de Turken werklyk ingeruimd geworden. Zedert heeft men van daar verstaan, als dat den Groten Heer door 't grote gemor van 't Gemeen eindelyk genoodzaakt was geweest den Groot Vizier af te zetten, en daarentegen den Kaimakan tot Groot Vizier te maken; zulks dat hy niet minder dan de Keizerlyke Generaals, over 't voeren van den Oorloch van de laatste Campagne, en over 't maken van de Vrede ongelukkig geworden is.

Te *Leipzig* heeft men het derde Eeufeest der uitvindinge van de Boekdrukkonst op die manier, als 't voor 100 Jaren geschied is, met veel Pragt gevierd, zynde by deze gelegenheit eene Medaille geslagen, op welker eene zyde zich een Muse ofte Zanggodin vertoond, nevens een *Genius* met een Boek in de Hand,

Hand, waar van het Opschrift is: *Novas mirabitur Artes*; *Hy zal zich verwonderen over de nieuwe Konsten*; En op de Rand is te lezen; *Novum inventum Germaniæ* MCCCCXL; *Nieuwe uitvinding in Duitschland* 1440. Op d'andere zyde staat de Boekdrukkonst uitgebeeld en hare Eigenschappen met de woorden: *Spero fidissima Musis*; *Ik stel al myn hope getrouwelyk op de Musen*; *Anno Typographiæ Seculari Tertio*, *in 't derde Eeu-Jaar van de Boekdrukkonst* MDCCXL.

July 1740.

Te *Francfort* hebben de gezamelyke Kunstgenoten van de Boekdrukkonst 't derde Jubelfeest derzelver insgelyks aldaar gecelebreert, zynde van den *Senior* der Ministerie Dr. *Christiaan Munden* een Dank-Predicatie over Psalm 102, v. 14-19, daar by in de Kerk der Barvoeters gedaan, een Musicaal Concert gehouden, en het Te Deum gezongen. Gelyk men te *Bremen* en *Erfort* al mede met veel plegtigheit gevierd heeft.

Zedert de dood van den Koning van *Pruissen*, heeft men verscheide Wervers in de Koninglyke Keur-Saxische Landen, en in andere Gedeeltens van 't Duitsche Ryk gearresteert, los gelaten; nadien men zich aldaar verzekerd hield, van gene verdere moeilykheden in dat stuk te zullen hebben.

PRUISSEN.

ZYNE Koninglyke Majesteit van *Pruissen* zich gestaag bezig houdende, met het reguleren der Politique als Burgerlyke zaken, welke 't gemene Best van zyne Landen raken, word desaangaande in 't algemeen aangemerkt, dat in alle de Schikkingen, die de Koning tot noch toe heeft gemaakt, zyne Majesteit vele Blyken van deszelfs zagtmoedigheit, wysheit, rechtvaardig- en edelmoedigheit gegeven heeft, en dat deszelfs voornaamste Oogmerken zyn, om d'Onderdanen gelukkig te maken, zelfs zo verre, dat de Koning aan alle hoge en lage Gerechts-Hoven en Collegien heeft belast, dat, indien het mocht gebeuren, dat zyne Majesteits Belangen strydig waren met die van deszelfs Onderdanen, zy telkens de Belangen van 't Gemeen boven dat van Hem zouden stellen: Daar en boven heeft die Vorst alle de Survivantien ofte Regten van Opstervinge in eenige Lenen, of Geestelyke en Wereltlyke Bedieningen afgeschaft, willende de Koning dat voortaan d'Ampten niet voor Geld, maar door Verdiensten zullen verkregen worden. Zyne Majesteit heeft reets

July 1740. van de meeste hoge Collegien, te weten van 't Generaal-Directorium, van den Krygsraad, de Kamer der Domainen, de Rekenkamer, als mede van de Bailluwen, Drosten enz. den Eed van Getrouheit ontfangen, zynde onder anderen merkwaardig d'Aanspraak, die de Koning aan de Generaals van zyne Trouppen gedaan heeft, waar in zyne Majesteit aan dezelve in zeer nadrukkelyke Bewoordingen te verstaan geeft, „ dat het zyn „ welbehagen is, dat zy de subalterne Officieren met een heusch- „ en vriendelykheit zullen bejegenen, en voornamentlyk als zy „ dienst doen en onder hun Gebied staan, niet bars of onbeta- „ melyk zullen aanspreken, gelyk de Koning dikwyls genoeg tot „ zyn leetwezen had moeten horen; waar by zyne Majesteit „ noch gevoegd heeft, dat het zyn ernstige Wille is, dat „ d'Opper-Officieren de mindere tot de Sergeanten, Corpo- „ ralen en den gemenen Man incluis ook met minder wreed- „ heit zullen behandelen, en de Soldaten nooit zonder rede leed „ aandoen".

In een groten Raad, dezer dagen gehouden, behaagde het den Koning, uit eigen beweging deze drie dingen voor te slaan, eerstelyk, „ dat een Minister onmiddelyk aan zyn Oom den „ Koning van *Groot-Brittannien* zou worden gezonden, om d'ou- „ de vriendschap tusschen de twee Hoven te herstellen; ten „ tweden, om zyne bemiddeling aan de Keizerin van *Rusland* „ en aan den Koning van *Zweden* aan te bieden, ten einde de „ rust in 't Noorden te bewaren. *Ik zou bedroefst zyn*, voegde „ die edelmoedige Monarch daar by, *dat eenig bloed in myne na- „ buurschap wierd vergoten, by aldien ik zulks kan beletten*; ten der- „ den, sloeg zyne Majesteit voor, eene spoedige vermindering „ van zyne Troepen van Zeventig duizend, zo als derzelver ge- „ tal jegenwoordig is, tot op dertig of veertig duizend Man, „ en hier toe zou zyne Majesteit voornaamlyk overhellen, ten „ einde in zyne macht te hebben, om zyne Onderdanen door „ eene onmiddelyke vermindering der belastingen te konnen „ verligten". De twee eerste voorslagen wierden door den Raad goedgekeurt, maar nopende den derden wierd ootmoedig-lyk aan zyne Majesteit vertoont, „ dat zo lang de donkere wol- „ ken over zyne Frontieren aan de kant van Zweedsch *Pommeren* „ en *Rusland*, zo als ook over de Hertogdommen van *Gulik*

„ en

„ en *Berg* hangen bleven, 't megelyk raadzamer zyn zoude de „ vermindering der Troupen uit te stellen". Men voegt daar by, dat zyne Majesteit eenige minuten in een diep gepeins zynde, met zeer grote tekenen van bekommerdheit alleenlyk zeide, *hoe kan ik dan myne Onderdanen verligten?* July 1740.

Zyn Majesteit heeft gereguleert, dat men van de *Koninginne Douariere* sprekende, Haar altoos de *Koninginne Moeder* noemen zoude, en aan Haar zelfs heeft zyne Majesteit verzogt, om jegens hem d'oude benoeming van *Myn Zoon*, in plaats van die van *Uwe Majesteit* te gebruiken, verklarende, *dat hem zulks veel aangenamer zyn zoude.*

Een iegelyk is daar ten hoogsten verheugt over de verklaring die den Koning kort na 't overlyden van wylen zyne Majesteit aan de Koningin zyne Gemalin gedaan heeft, wanneer ze verzelt van de Koningin Moeder te *Charlottenburg* by zyne Majesteit quam. *Gy weet Mevrou*, zei die edelmoedige Monarch, *dat het tegen mynen zin geweest is, dat gy Kroonprinses wierd; maar de minnelykheit van uw Caracter, en d'achting, die gy steets voor myn Persoon getoond hebt, gade geslagen hebbende, vind ik my verpligt, om uwe liefde met wederliefde te vergelden, en nu ik Koning ben, verklaar ik u derhalven voor Koningin en voor myne wettige Gemalin*, en volgens die verklaring heeft zyne Majesteit de Koningin in die hoedanigheit doen erkennen. Zyne Majesteit word byna van zyne Onderdanen aangebeden, die uit zo een hoogstaangenaam begin rede hebben, d'uitwerkzelen der gelukkigste Regering te voorspellen.

De Koning van *Potsdam* na *Berlin* komende, wierd op den weg ontmoet van ruim duizend Jongentjens van 5 tot 10 Jaren, die na de toejuichingen van *Lang leve Frederik onze genadige Heer*, deszelfs Koets omcingelden en alle teffens riepen; *Genadige Heer geeft ons onze vryheit!* De Koning beloofde hen hunne vryheit, en daags daar aan hadden zy ze reets verkregen. Deze arme Kinderen waren alle op bevel van wylen den Koning in den Krygsdienst opgeschreven, en droegen rode Dasjes tot een blyk, dat hunne Ouders niet meer met hen te doen hadden, welk Dasje zy den *Halsband van dienstbaarheit* plegen te noemen, doch de Koning heeft aan de recruterende Officiers bevolen, die Kinderen

July 1740. deren op hunne Lyſten uit te ſchrappen, en die Dasjes van hun af te nemen. 't Grote Granadier-Corps te *Potsdam*, 't welk Jaarlyks eenige Tonnen Gouds t'onderhouden gekoſt heeft, en nochtans van gantſch geen gebruik tot nut van het gemeene beſt was, is zo goed als verſtrooid, verſcheide Mannen van 't zelve zyn onder andere Regimenten geſtoken, zo dat werkelyk noch maar eenige honderd Man te *Potsdam* bevinden, hebbende de Koning kort voor zyn vertrek te *Nauen* aan vier honderd Man van 't zelve doen vragen, *of zy genegen waren in dienſt van zyne Majeſteit te blyven of niet*, en aan die, welke geen luſt daar toe toonden, zyn afſcheid doen geven, en teffens hunne *uniforme* laten behouden, waar tegen andere, welke verklaarden dat zy genegen waren den Koning te blyven dienen, op nieus in dienſt genomen, en vele van Hen na mate van hunne Verdienſten en Bequaamheden tot Onder-Officieren benoemd zyn; Dus is dit vermaarde Regiment, 't welk uit twee duizend en honderd Man beſtaan heeft, afgedankt, en men kan des Konings wysheit en genegenheit, welke zyne Majeſteit by die Verandering heeft doen blyken, niet genoeg roemen.

Zyne Majeſteit den 16. dezer te *Koningsbergen* gearriveert zynde, is zedert de Landdag gehouden, en de Stenden in hunne vorige vryheit herſteld geworden. Den 20. geſchiede d'Erfhuldiging, en de Stenden wierden op 't Koninglyke Paleis, in de vermaarde Muscoviſche Zaal, die zo ruim en groot is, dat een gantſch Regiment daar in geſchaart zou konnen worden, aan 8 Tafelen, ieder van 80 Perſonen getracteert: De Studenten maakten hier by hunne parade, waar by ze een Muſicq gaven, waar toe ze 2000 Ryksdaalders beſteedt hadden. De Gedenkpenningen welke ter dier gelegenheit geſlagen en onder 't Volk geworpen zyn, ſtaat op d'eene kant de *Gerechtigheit*, in d'eene Hand het Zwaard en de Weegſchaal, en in d'andere een Spiegel houdende, met het Opſchrift *Fridericus Rex Boruſſiæ*, onder aan den Voet van het Zinnebeeld *den* 20 *July* 1740., en op d'andere zyde van de Munt ſtaan de Woorden: *Felicitas Populi*, of Geluk des Volks.

Op 't aanzoek van d'Univerſiteit van *Halle*, heeft de Koning aan de gezamentlyke Boekdrukkonſt aldaar toegeſtaan het

3de Jubel-Feest der uitgevondene Boekdrukkonst te vieren, en de St. Jacobs-Dag, zynde den 25. dezer, daar toe bestemd. July 1740.

Vermits zyne Majesteit geen Wilde Dieren meer onderhouden wil, maar de 1000 Ryksdaalders, dewelke daar toe Jaarlyks gedestineert waren, geordonneert heeft onder d'Armen uit te delen, zo hebben onlangs zeven Beren zich met de Honden moeten dood vechten: De grote wilde Buffel, die over 6 Jaren gevangen was, wierd wederom na de Wildernis gebraght en vry gelaten, na dat hy noch tegen 2 Beren zyn sterkte en bravoure bewezen had met dezelve op de Horens te vatten en ze hoog in de Lucht te werpen, waar door ze zo schuw wierden, dat zy geen lust hadden, verder met hem te vechten.

Een weinig te rug tredende, gaan we over tot de Lykstatie den 22. passato te *Potsdam* over wylen den Koning van *Pruissen*, met weergaloze pracht gehouden; waar omtrent de volgende Byzonderheden aan te merken staan.

Eenige tyd te voren, had men 24. stukken Canon, zes ponders, van *Berlyn* derwaarts gebraght: 22 Stukken wierden in den Thuin voor het Slot geplant, en de twee overige voor de Kerk, om d'eerste 't Zein te geven tot het losbranden.

Op den dag van de begravenis wierd van 6 tot 11 uuren voor de middag, elk uur drie slagen geluid. Diergelyks geschiede ook in 't begin van de Processie, zo als ook na 't eindigen van 't Treur-muzicq. Ten 10 uuren voor den middag reed de Lykwagen. die (overdekt was met een wit Bekleedzel, waar over een Dekkleed van Brocard met een brede Hermelyne zoom omzet lag, waar op een gekroonde Arend gestikt was) uit het Ryhuis na 't Slot, door de Poort by de lange Brug, langs de groene Trappen, tot aan de Deur van de grote Zaal. Beneden aan de Trap stont de Troon-Hemel, die naderhand gedurende de Processie van 't Slot na de Garnizoenskerk, boven 't Lyk gedragen wierd. De Deur, waar door men na de Zaal ging, was bekleedt met zwart Laken, geboort met Silver Floers, en daarenboven als een Hemel boven een Troon versiert. Alle de Trappen en Vertrekken, die men moest passeren, waren met zwart behangen en met witte Waskaarzen verlicht, die in Silvere Kronen stonden. In 't Vertrek, waar in 't Lyk stont, zag men 't

July 1740. Koninglyke Wapen, zeer konstig op witte Moor met goud gestikt, en onder 't zelve een Stoel met Armleuningen, waar op 't Afbeeldsel van wylen zyne Majesteit in Wasch geplaatst was. Een weinig verder stond 't *Castrum doloris*, of Praalttombe, 't welk met zwart Fluweel behangen, en door oneindig veel Waskaarzen verlicht was, die in grote Silvere Kronen en Hangblakers, zo als ook op Kandelaren met 7 of 8 Armen, op vele Silvere Geridons stonden. Op 't zelve waren, de volgende Inscriptien in 't Latyn, namentlyk, tegen den Voetstal van voren zag men 't woord *Onsterflyk*, en op de tegenzyde een Doodbus met dit Opschrift, *De assche zelfs zal groeijen en bloeijen*; op beide zyden stond de gantsche Koninglyke Titel, met deze merkwaardige woorden; *De Vyanden overwonnen, Voor Pomeren herovert, Pruissen en Lithauen in den vorigen staat gebragt, de Grenzen uitgebreid en den verdrukten Geloofsgenoten eene schuilplaats verleent zynde, heeft hy den Volke de Vrede en rust wedergegeven, en dezelve gehandhaaft, en na dat hy de zaken zo wel had uitgevoert, heeft hy zyne Koninglyke met d'eeuwige Krone verwisselende, een gelukkig, doch al te vroeg einde daar van gemaakt, den* 31. *Mey* 1740. *na dat hy* 51 *jaren en* 9 *maanden geleeft hadt.* Tegen de Pilaren van de Kerk zach men twaalf kleine Silvere gedreve Schilden, verbeeldende de voornaamste gemoedshoedanigheden van wylen den Koning, met behoorlyke zinspelingen, als by voorbeeld, de KUISHEIT, met 't byschrift;

Zy bewaart hare panden onschendbaar,
NAARSTIGHEIT,
Zy is overal voor bequaam;
HUISHOUKUNDE,
Zy brengt overvloed voort;
ERVARENDHEIT;
Zy is de meesteresse aller dingen;
WYSHEIT,
Zy leert en bestiert;
ROEMRUCHTIGHEIT,
Niet zonder deugd en dapperheit;

GOD-

GODVRUCHTIGHEIT, Juli 1740.
Gode aangenaam;
STANDVASTIGHEIT,
Zo onderſteunt zynde blyft zy in wezen;
GODSDIENST,
Onbevlekt;
GEMATIGHEIT,
Met zich te bedwingen;
DAPPERHEIT,
Zy beteugeld de wreedſte;
WAAKZAAMHEIT,
En voor zich en voor de zyne.

't Overkleed van de Paradekiſt was van Silver Laken met maſſive goude Franjes en Quaſten, de Handvatten Silver dubbelt verguld. De Kiſt ſtond op eene verhevene plaats op een violet Fluwele Kleedt, geſtikt met Goud en geboort met Hermelyn. Op het zelve lagen de Veldtekens, als een Helm, Degen, Bevelhebberſtaf, Sierp, Ringkraag en Goude Sporen. Boven de Kiſt zach men eenen Hemel van *Brocard d'Or* met neerhangende Goude Quaſten. Op ieder zyde ſtonden 4 Tabourets met zittingen van Silver Laken met Goude Quaſten. Op dezelve lagen aan de rechterhand de Kroon, de Pruiſſiſche Scepter, de Ryks-Appel en 't Ryks-Zwaard. De Ryks-Banier wierd door den Graaf van *Schwerin* overend gehouden. Aan de ſlinkerhand de Keurvorſtelyke Hoed, 't Ryks-Zegel in een Goude Doos, de Goude Ryks-Keten en 't Keurvorſtelyke Zwaard. De Tabourets ſtonden nevens de Parade-Kiſt binnen Tralien, behangen met Violet-Fluweel. Als de Lykwagen op de groene Trappen quam, wierd de Koninglyke Kiſt door 8 Kapiteins van 't Koninglyke Regiment van de verheve plaats opgenomen, en door de Voorvertrekken, Galdery en grote Zaal na de Lykwagen gedragen en in dezelve ingeſchoven. Men begon by 't Koninglyke Regiment zo voort de marſch te ſlaan, en alle

1740. d'Officiers en Vaandragers groeteden, waar op de Processie begon in dezer voegen:

1. Voor 't Lyk gingen de Staf-Officieren, Lyf-Jagers, Beryders, Pages, Kamerdienaars, Opper-Keukenmeester, en de Predicanten *Cochius*, en *Eisveld*.
2. Daar agter volgde 4 Marschalken *Benekendorf*, *Treskouw*, *Arnstet* en *Froben*.
3. Vervolgens wierden d'*Insignia* gedragen, als:
   1. 't Keurvorstelyk Zwaart door de Baron van *Pullitz*.
   2. De Keurvorstelyke Hoed door den Grave van *Schwerin*.
   3. De Pruissische Ordens-Keten door den Minister van *Brand*.
   4. 't Ryks-Zegel door den Minister van *Podewils*.
   5. 't Keurvorstelyke Zwaard door den Graaf van *Schlieben*.
   6. De Ryks-Appel door den President van *Grumbkow*.
   7. De Pruissische Scepter door den Heer van *Vierek*.
   8. De Koninglyke Kroon door den Prins *Leopold van Anhalt*.
4. Hier op volgde 5 Marschalken *Biberstein*, *Riedel*, *Munchou*, *Görne* en *Borstell*.
5. De Vorstelyke Lykwagen met 8 Paarden bespannen, die met zwarte Klederen bedekt waren, wierd door 8 Staf-Officieren gemend, op welkers zyden 8 Koninglyke Koetziers gingen.
6. Over het Lyk was 't Gehemelte, door 12 Stangen ondersteunt, die door 12 Generaal-Majors of Collonels, namelyk van *Walden*, van *Kalksteina*, van *Bredow*, van *Kleist*, *Lingen*, *Truchses*, *Dohna*, *Wartensleben*, *Roebow*, *Dönhof*, *Kannenberg*, en *Munchen*, gedragen wierden.
7. De 4 *Cordons* wierden door 4 Lieutenants-Generaals, en de 4 Slippen van 't Lyk-Kleed door 4 Ridders van d'Ordre van den Zwarten Arend, als, *Glasenap*, *Bodenbroek*, *Schwerin* en *Görne* gehouden,
8. Hier op volgde de Ryks-Banier tusschen de 2 Collonels van *Pannewitz* en *Wreich*, werdende gedragen door den Graaf van *Schwerin*.
9. Vervolgens quam de Koning, hebbende agter zich ter rechter de Prins van *Dessau*, en ter linkerhand den Hertoch van *Holstein*, en daar nevens zyne Majesteits Lyf-Pagien.
10. Voorts de Prins *Wilhelm*, verzelt van den Prins van *Beyeren*, en een Stal-Officier.
11. De Prins *Hendrik* met een Staf-Officier.
12. De Prins *Ferdinand* met een Staf-Officier.
13. Alle de Markgraven.

14. Drie

14. Drie Adelyke Marfchalken als *Beville*, *Sorville* en *Marconet*. *July* 1740.
15. Alle de Staats-Miniſters.
16. De Preſidenten en Hoofden van de Collegien.
17. De Gedeputeerdens van de Magiſtraat van *Berlin*.
18. De gehele Magiſtraat van *Potsdam*.
19. De Koets van zyne Majeſteit met 8 Paarden beſpannen, waar mede de Trein beſloten wierd.

De Lakeyen die nevens den Wagen gongen, hadden geen Zydgeweer, waren met ongedekte Hoofden, en onderſteunden de Stangen van 't Verhemelte, dat door de Generaal Majors gedragen wierd. Zo ras nu de Lykwagen voor de Venſters van 't Appartement van wylen zyne Majeſteit gekomen was, wierd 't Geweer verkeerd onder den Linkerarm genomen, de Lykmarſch geſlagen, en door de Hautböiſten geblaſen 't Lied: *O! Haupt voll Blut und Wunden*, enz. de gehele Garnizoenskerk was even als de Predikſtoel met zwart behangen, en met Kronen, Blakers, en daar boven met 1500 Lampen verlicht. Aan 't Choor tuſſchen de Kroonen zach men op verſcheide plaatzen 't Koninglyke Wapen. Naaſt de Kanzel ſtond een Pedeſtal, en boven denzelven een Hemel, met een Kroon, die door veel Lampen verlicht was, en een Arend met uitgeſpreide Vleugels. Van de vier hoeken van den Hemel hingen zwarte Slippen, geboort met Hermelyn. Achter het *caſtrum doloris* zach men twee ſtukken Schildery, die van de Vloer tot aan 't Verwulfzel van de Kerk reikten. Op het benedenſte zach men tuſſchen verſcheidene geilluminéerde zuilen een Vrousperzoon met een uitgaande Lamp, en op het bovenſte eenen Engel, die met zyne Majeſteits Naam na den Hemel vloog. Aan elke zyde van den Voetſtal ſtonden vier Standbeelden, verbeeldende de Pruiſſiſche Landen, en tuſſchen dezelve witte Bloempotten met cypreſſe Bomen, als mede veel Geridons met Waskaarſſen. Aan de Kerk gekomen zynde, ſloten zich de Generaals met den Hemel aan de Kerkdeur, waar op de 8 Kapiteins 't Lyk in de Kerk droegen, en zyne Majeſteit 't zelve volgde. De Hemel wierd door den Onder-Officier, en de Lykwagen, door Stalknechts na 't Ryhuis te rug gebraght. De Kapiteins zetteden midlerwyl de Kiſt op den Voetſtal en begaven zich vervolgens na hunne diviſien. Na dat de Treurliederen waren gezongen, wierd het Lyk door de Generaals van de

July 1740. Pedestal tot aan de Kelder gedragen, gevolgt van *d'insignia* en van de Ryks-Banier. Naulyks was men aan de Koninglyke Begraafplaats gekomen, wanneer de 24 stukken Canon twaalfmaal vuur op vuur gevende wierden losgebrand, werdende telkens door de verscheide Bataillons na elkander geantwoord. Dit wierd tweemaal herhaalt. Eindelyk wierd het Lyk in de Kelder bygezet en daar in gesloten. De *insignia* en de Ryks-Banier wierden door 10 Lieutenants onder escorte van 20 Gendarmes na 't Slot te rug gedragen. Na dat alle plegtigheden verrigt waren, begaf zich zyne tegenwoordige Koninglyke Majesteit wederom na het Koninglyke Paleys, alwaar in de grote Zaal drie Tafelen gedekt waren, als een voor de Generaals, Ministers en hoge Officieren, een voor d'Officieren van 't Koninglyke Regiment, en een voor d'overige Officieren: De Koning zelfs spysde in het Vertrek van den Prins *Ferdinand* aan een Tafel van 5 Converten.

Nadienwe dien groten Koning ten Grave hebben zien dalen, kan 't niet onvoegzaam wezen, volgens de gewoonte in 't Beschryven der Helden, en gekroonde Hoofden, 't merkwaardigste in zyne Regering en Levenswys voorgevallen, den Lezer mede te delen.

Zo dra wylen zyne Majesteit, *Fredrik Willem* aan de Regering quam, was hy voornaamlyk bedacht, om zyne Landen, die door den Spaanschen successie-kryg niet weinig hadden geleden, in den vorigen bloei te brengen, en zich by zyne Onderdanen bemint, en by zyne Naburen geacht te maken. De Grondregels, ten dien einde door wylen zyne Majesteit gevolgt, zyn zeer verheven, voortreffelyk, en eenen Monarch in allen dele passende, en niet minder ten hoogsten pryswaardig als noodzakelyk. Deze t'eenemaal Vorstelyke principien waren het op de been houden van een talryk Leger van uitgelezen Krygsvolk; 't houden van een zeer goede order in zyne afzonderlyke zaken, de Hofhoudinge en Finantien betreffende; 't invoeren van heilzame wetten ter verzekering van d'algemene rust in alle zyne wyduitgestrekte Landen; 't oeffenen van justitie op eene wyze, dat niemant reden zou hebben over dat hoofd articul te klagen, en 't aanmoedigen van allerhande Manufacturen en Handwerkzels, als 't eenige middel, om grote sommen gelds te besparen, die anders voor vreemde

de Handwerkzels buiten Lands worden gezonden, en om den Koophandel in zyne Landen te doen bloeijen, en zyne Majesteit heeft in verscheide dier hoofdpunten zyn oogmerk bereikt. By 't afsterven van Koning *Frederik den Wyzen*, was de Vrede tusschen zyne Majesteit en *Vrankryk* noch niet gesloten, zulks de Pruissische Kroon zo voort in den beginne der Regering wylen *Fredrik Willem* een nieuwe Parel verkreeg, door de verkryging van den Hertochlyken Titel van *Gelder*, werdende by die Vrede de vermaarde Vesting *Gelder*, 1703. door de Pruissische bemagtigt, zo als ook *Kessel*, *Straken*, *Kriekenbeck*, *Wachtendonk*, en onderhorige Jurisdictien aan dien Monarch afgestaan, en zyne Majesteit door *Vrankryk* erkend voor *Koning van Pruissen*, en voor onafhanglyk Vorst van *Neufchatel* en *Valencyn*. Wat aanbelangt de levenswyze en Regering van wylen Koning *Frederik Willem*, zyne Majesteit pleeg alle morgens met veel iever aan de Staatszaken t'arbeiden; en na den tyd des Jaars moesten de Geheimschryvers zich ten 5, 6 of 7 uuren by zyne Majesteit laten vinden. Alle de verzegelde Papieren moesten in zyne Majesteits tegenwoordigheit geopend, en de Berichten en Memorien overluid gelezen worden, terwyl zyne Majesteit ook meermalen de moeite nam, van ze zelf te lezen, waar na hy dezelve na rype overweging 't nodig besluit op dezelve gaf. Zyne Majesteit ruim twee of drie uuren in zyn Cabinet opgesloten geweest en gekleed zynde, pleeg aan de Staatsministers en Generaalspersonen gehoor te verlenen; ten 10 uuren begaf zyne Majesteit zich na de Parade-plaats, daar hy weder aan verscheide Personen gehoor gaf en met dezelven sprak; de Wacht hier opgetrokken hebbende, keerde zyne Majesteit weder na 't Koninglyke Slot, daar dan doorgaans verscheide Personen na zyne Majesteit stonden te wachten, die Memorien over te leveren hadden, en tot dewelken hy zich begaf, zo dra hy ze in 't oog kreeg, hen zeer minnelyk bejegende, met groot geduld hoorde spreken, en altyd vergenoegt van zich afliet gaan. Andere Memorien, die aan den Koning zelfs niet konden worden overhandigt, wierden door een Officier in 's Konings Vertrek op de Tafel gelegt, wanneer zyne Majesteit de moeite nam, dezelve te lezen, en zo voort bescheid daar op te geven. Dit alles verricht zynde, begaf wylen zyne Majesteit zich van 't Koninglyk Slot na de Stal op de *Brestraat*, om daar aan de Stalbedienden zyne bevelen uit te delen. Ten 12 uuren 's middags pleeg zyne Majesteit aan Tafel te gaan, en na de Maaltyd het vermaak te nemen van een wandeling, 't zy te paard of op een open Charret. Na de wandeling arbeidde zyne Majesteit weder ruim twee uuren

July 1740.

July 1740. uuren aan de Staatszaken, en begaf zich vervolgens na zyn Avondgezelſchap, waar in niemant komen mocht, dan de genen die geroepen waren, dit Gezelſchap was doorgaans maar 3 of 4 uuren by malkander, en verdiende veel meer den naam van Raadvergadering als van Gezelſchap, om dat niet anders dan gewigtige zaken wierden verhandelt. d'Eerſte maanden van 't Jaar pleeg zyne Majeſteit te *Potsdam* door te brengen, behalven dat hy zomtyds nu en dan te *Berlin* quam en daar eenige dagen bleef. Gedurende de wintermaanden hielden de Generaals Perſonen te *Potsdam* aſſemblée, waar op zyne Majeſteit zich dikwils liet vinden, om hen te zien ſpelen of horen redeneren. Zyne Majeſteit ſpeelde zomwylen zelf op het Schaakbord, maar Kaarten quamen nooit in zyne handen. In den Lentetyd verluſtigde zyne Majeſteit zich met de parforce of reigerjagt, en 14 dagen voor Kersmis pleeg de wilde zwynejagt een aanvang te nemen. Voorts was zyne Majeſteit van een middelmatige zeer fraaye geſtalte, een onbetrokken vrolyk gelaat, vol van een zonderlinge Majeſteit, blinkende daar in uit het Heldenwezen van deszels Heer Grootvader, *Frederik Willem*, bygenaamt de *Grote*, de grootmoedigheit van deszelfs Heer Vader, Koning *Frederik den eerſten*, en de ſchoonheit en bevalligheit van zyne Vrou Moeder, de Prinſes *Sophia Charlotta*; uitmuntend in raad, beleid en kloekmoedigheit, een groot Liefhebber van quinkſlagen en geeſtige ſchertzeryen, levend van geeſt, vaardig, wakker, verledigende zich alle uuren van den dag, om zaken te doen, en bevelen uit te vaardigen; een kenner van verſcheide Talen, doch ſtrekte zyn luſt meer tot de Hollandſche dan tot eenige andere; een vyand van knevelaryen, en een ſtrenge handhaver der Juſtitie, ſtraffende de Grootſten als de Kleinſten, zonder aanzien van Perſonen; ook bezat hy een voortreffelyke geheugenis, maar was een vyand van lange redenvoeringen; was doordringend van verſtand, en had een treflyk begrip; ingetogen, zedig en vyand van pracht, godvruchtig en gematicht, een getrou Echtgenoot, een tedere Vader, en een ongemeen Huishouder.

Zyne Majeſteit deed belydenis van den Gereformeerden Godtsdienſt, pleeg Jaarlyks viermalen met groten aandacht 't Heilig Avondmaal t'ontfangen, maar ſtelde eene algemene verkiezing, en betuigde niet minder achting voor den Lutherſchen Godtsdienſt, zo verre dat hy zich te *Berlin* doorgaans in de Garnizoenskerk liet vinden, daar gene andere dan Farheren prediken, 't welk voornaamlyk geſchiedde, om door zyn voorbeeld die twee Gezindheden, waar 't mogelyk, zamen te vereenigen, of immers de verſchillen tuſſchen dezelven te doen ophouden. Hoe 't zy, of

of schoon zyne Majesteit in 't uiterlyke geen onderscheid scheen te maken tusschen die twee Religien, men weet van goeder hand, dat hy in 't stuk van de Biecht en van 't Nachtmaal t'eenemaal Gereformeert was. Zyne Majesteit gaf zich veel moeite, om die vereeniging uit te werken, die, zo hy zyde, zeer gemakkelyk kon worden te weeg gebraght, als men van weerkanten wat toegevendheit wilde gebruiken, en alhoewel zyne Majesteit in dezen dat heilzaam oogmerk niet heeft konnen bereiken, 't is ten minsten zo verre gekomen, dat te *Berlin* en op vele andere Plaatzen in de Koninglyke Pruissische Landen geen Lutheraan tot de byzondere Biecht kan worden gedwongen, en in de *St. Pieterskerk* te *Berlin* de byzondere Biecht geheel afgeschaft is. Voor 't overige was zyne Majesteit een vyand van alle gewetensdwang, en de Roomsch Catholyken konden daar door in alle zyne Majesteits Landen zeker en veilig wonen, hebbende zyne Majesteit na 't vermoorden van den Magister *Haan* te *Dresden*, slechts aan de Roomsch Catholyken verboden te *Berlin* Huizen te kopen. Zyne Majesteit heeft de Mennoniten en Quakers uit het Koningryk van *Pruissen* doen vertrekken, wyl die Luiden zich van alle de plichten onttrokken, die een Onderdaan aan zynen Souverein verschuldigt is. Ten tyde van *Frederik Willem*, bygenaamt de *Grote*, hadden de Joden Privilegie verkregen, om vierentwintig per cent te nemen van de sommen gelds, die ze aan Particulieren quamen op te schieten, maar zo dra wylen zyne Majesteit aan de Regering quam, wierd by een Koninglyk Edict bevolen, dat de Joden zich voortaan met 12 per cent zouden moeten te vrede houden. Daar en boven mochten de Joden gene Huizen kopen, ten zy met Koninglyke vergunning, en niet voor haar 24ste Jaar trouwen. Toen de Kroonprins, thans Koning van *Pruissen*, voor d'eerstemaal communiceerde, wierd zyne Koninglyke Hoogheit in de Domkerk te *Berlin* voor de gantsche Gemeente geëxamineert, en hy deed opentlyk zyne Belydenis. Hare Koninglyke Hoogheit d'oudste Prinses, thans Markgravin van *Bareuth*, heeft insgelyks gedaan. Dewyl zyne Majesteyt eene voortreffelyke geheugenis bezat, zo was 't een gevaarlyke zaak, denzelven eenige onwaarheit aan te brengen; want zo hy na verloop van eenigen tyd hoorde, dat iemant zich tegensprak, verloor hy al zyn crediet, en men haalde zich zyne Majesteits hoogste ongenade op den hals. Zyne Majesteit wist alle Opperofficieren van zyn geheel Leger, en alle d'Onderofficiers van zyn Regiment, by name te noemen, zo wel als alle de Granadiers; ja wanneer zyne Majesteit zich buitens Lands bevond, en vreemde Regimenten bezichtigde, en bygeval een Deserteur

July 1740.

July 1740. teur in 't oog kreeg, kende hy hem ten eersten, en zei tot uiterste verwondering van zyn gevolg, *die Karel is voor dezen in myn dienst geweest, en onder dat Regiment, en is zonder twyfel gedeserteert*, 't welk na gedaan onderzoek ook telkens bevonden wierd zo te wezen. Of schoon zyne Majesteit zeer ingetogen was, en een volslagen vyand van alle ongebondenheit, hy was aan d'andere kant van nature zachtzinnig, tederhertig en mededogend omtrent bedroge Vrouspersonen, nopende dewelken hy alle de straffen heeft afgeschaft, die dezelve onderhevig waren, en wel voornaamlyk om de twee volgende redenen, wyl zo een bedrogen Vrouspersoon 't elendigste en verachtste Schepzel onder de Zon is, en ten twede, om daar door den Kindermoord zo veel mogelyk te beletten; maar byaldien een Vrouspersoon op zo een execrable feit wierd betrapt, wierd ze in een Zak verdronken. De soberheit, gematigdheit, wakkerheit en arbeidzaamheit, hoe zelden by andere Vorsten te vinden, waren de gemene eigenschappen by wylen zyne Majesteit. Over Tafel wierd zelden zeer sterk gedronken, en als zulks al eens gebeurde, zo kon zyne Majesteit 't zeer wel verdragen, zodanig dat hy altyd volkomen wel wist wat hy zei of deed. Sterke Dranken, of liever allerhande Liqueurs, schenen genoegzaam van 't Koninglyke Slot gebannen. Koffi dronk zyne Majesteit zeer zelden, zo als ook geen Thee, of Chocolade; en tusschen de middag en avondmaaltyden gebruikte zyne Majesteit ook niets, ten zy hy op de reigerjagt was, en dan een pypje daar by rookte.

Tusschen wylen den Koning en de Koningin zyne Gemalin heerschte eene wederzydsche volmaakte liefde en trouwe. Wanneer zyne Majesteit haar aansprak, 't zy afzonderlyk of in 't openbaar, hy noemde haar altyd *Mevrou*, en zo hy iets ordonneerde, de Koninglyke Familie rakende, pleeg hy doorgans te zeggen; *Mevrou myne mening is, enz. gy zult my hoop ik toestemmen*, maar sprak hy van haar *Majesteit* jegens andere, zo zei hy by voorbeeld; *de Koningin*, of ook wel *myne Vrou, heeft ten opzichte van d'opvoeding der Kinderen dit of dat gevoelen, enz.* De Koningin noemde den Koning altyd *zyne Majesteit*, als zei in tegenwoordigheit van Menschen jegens hem sprak. By ziekte was die Vorstin des Konings eenigste troost en vergenoeginge, en men kan zeggen, dat hare Majesteit, door haar uitmuntende schoonheit, weergaloos verstand en volmaaktheden in zeden, 's Konings Hert met de banden eener zuivere liefde tot het laatste toe onverbreeklyk op het nauste heeft weten te vereenigen. Zo dra de Koninglyke Prinsen en Prinsessen ter Wereld quamen, droegen beide hunne Majesteiten zorg voor

der-

derzelver goede opvoedinge, en tot jaren gekomen, wierden ze in de gronden van den Gereformeerden en Lutherschen Godsdienst onderwezen, en in vervolg van tyd in de tegenwoordigheit van hunne Majesteiten meermalen door de Geestelyken van die beide Religien ondervraagt. De Koning pleeg als Vader de Prinsen en Prinsessen niet anders te noemen als *Gy*, doch zyne Koninglyke Hoogheit den Kroonprins, noemde hy doorgaans by zyne Naam. De Koninglyke Prinsen volgden elkander als Gunstelingen by haren Koninglyken Vader. Zyne Koninglyke Hoogheit de Kroonprins was alleen zyne Majesteits Lieveling, tot dat hy tot meerder jaren was gekomen, wanneer zyne Majesteit 't meeste werk scheen te maken van den Prins *Augustus Willem.*, tot zo verre dat zyne Majesteit dien jongen Prins dikwyls by de hand in 't Slot omleidde en heel lang met hem sprak. Ook wierd die Prins nooit te Bed gelegt; of men braght hem eerst in 't Avondgezelschap om 's Konings Hand te kussen; wanneer de Koning hem verscheide vragen deed, opnam en kuste; maar toen zyne Koninglyke Hoogheit de *Prins Frederik Hendrik* begon groot te worden, zo scheen deze 's Konings Hert t'eenemaal te bezitten. Beide deze jonge Prinsen wierden in den Jare 1731. in 't Avondgeselschap dikwyls in den Wapenhandel geoeffent, waar in ze zeer vaardig waren, om dat ze veel vermaak daar in vonden, en niet weinig in hun schik waren, als ze maar in 't Avondgezelschap mochten blyven, 't welk doorgaans was, tot dat ze by de Koningin aan Tafel geroepen wierden, of wel tot dat ze het te bont maakten, 't welk meer dan eens gebeurde, wyl ze zeer levend van aard waren, en zyne Majesteit beducht was, dat ze met springen enz. een ongeluk krygen zouden. Wanneer de Koning de jonge Prinsen beval, na hare Majesteit de Koningin te gaan, vertrokken ze altyd met bedroefde aangezichten, om dat ze zich by haar Majesteit veel stilder houden moesten, en om dit eenigzints te verzoenen, zo was haar Majesteit d'eenige voorspraak der Prinsen by den Koning, als zyne Majesteit zich gelaten had, verstoort te zyn. Op Kersmis pleeg de Koning zeer veel Silverwerk aan de Koninglyke Kinderen te vereeren, en alhoewel de Prinsessen zo wel als hare Majesteit de Koningin, weinig werk van den opschik schenen te maken, zo verre dat men hare Koninglyke Hoogheden zelden Edelgesteentens heeft zien dragen, een ieder is nochtans ten hoogsten verwondert geweest over de grote menigte van allerhande Kleinodien en Silverwerk, aan de Prinsessen na haar Huwelyk by haar vertrek van *Berlin* gegeven. Wat aanbelangt de Koninglyke Prinsen, de Koning voorzag hen ter bequamer tyd met Regimenten, gaf hen Pre-

July 1740.

July 1740. laturen, en koft voor hen van tyd tot tyd aanzienlyke Goederen, alzo de Kroonprins door 't recht der eerstgeboorte 's Konings opvolger was, maar de Prinsen deszelfs Broeders door den Koning afzonderlyk moesten worden verzorgt. In den jare 1728. heeft de Koning zeer aanzienlyke Goederen voor den Prins *Augustus Willem* gekoft, zo als ook in 't Hertochdom van *Maagdenburg* voor den Prins *Frederik*, en in een ander Hertochdom voor den vierden Prins, en dus aan zyne jonger Prinsen een zuiver inkomen van omtrent 25000 Ryksdaalders jaarlyks bezorgt, buiten en behalven d'inkomsten van Regimenten, Prelaturen, Gouvernementen, zommige van dewelken jaarlyks vry meer opbrengen. Toen wylen de Koning den Toom der Regering in handen nam, bestont het Kamergerecht te *Berlin* uit een President en 29 Raadsheren, maar vermits zyne Majesteit van gevoelen was, dat een Collegie van 6 of 7 Personen genoeg was tot het onderzoeken en uitwyzen van de zwaarste Rechtsgedingen, en daarentegen het geven van een advys in een talryk Gezelschap te veel tyd wechnam, zo was hy van voornemen, om 't gemelde Kamergerecht in departementen te verdelen, ten einde de Justitie te bevorderen, en meerder voortgang te doen hebben. Ook wierden d'injurie Processen in alle de Pruissische Landen afgeschaft, of immers omtrent dezelven zodanige Reglementen gemaakt, dat alle klagten over injurie binnen een zeer korten termyn afgedaan wierden. Processen over criminele- of halszaken mochten ten hoogsten maar drie maanden duren, en te *Berlin* wierden ze zelfs doorgaans noch veel schielyker uitgewezen.

Wat verder belangt de handhaving der Justitie onder de Regering van wylen den Koning, zyne Majesteit had onder anderen geraden gevonden, bevel te geven, dat de Leden der respective Rechtbanken alle jaren verslag doen zouden van hunne uitgesprokene Vonnissen, 't welk voornaamlyk geschiede met een inzicht, om 't getal te weten van de Rechtsgedingen, die jaarlyks wierden afgedaan, en een Lyst te hebben van de genen, die als noch voor hen waren blyven hangen, waar na die Rechters aangemaant wierden, om met dezelven insgelyks zo veel mogelyk spoet te maken, tot groot voordeel van zyne Majesteits Onderdanen, alzo geen Landverdeflyker en schadelyker quaal kan uitgevonden worden, als langdurige eindeloze Rechtsgedingen, zo als in de Pruissische Landen 't geval pleeg te wezen, en wel voornaamlyk omtrent Processen van injurie, waar door tyd, geld, rust en gezondheit doorgaans verspilt wierden; en wylen zyne Majesteit was daar van zo wel overtuigt, dat hy getrouwe oprechte naar-

naarstige Rechters, die de Processen spoedig ten einde braghten, July
of derzelver getal verminderden, in allen dele begunstigde, en wel 1740.
voornaamlyk zulken, die 't geluk hadden verwerde zaken te schiften en dezelven na billikheit af te doen; ja zyne Majesteit wilde niet, dat hy in eigene afzonderlyke belaugen anders als een particulier wierd gehandelt, hebbende meermalen aan zyne Raden, Amptenaren en Rechters op 't ernstigste bevolen, zorge te dragen; dat zyne verschillen met zyne Onderdanen door billyke en dragelyke rechtsplegingen zouden worden uit de Werelt geholpen: Nopende de Procureurs, die eertyds in de Pruissische Landen hunne al te spits gesnedene pennen zonder eenig ontzag plegen te gebruiken, en alles zeiden, wat hen slechts in den zin quam, om de partyen tegen elkander hoe langs hoe meer te verbitteren, en om hun eigen afzonderlyk voordeel de Processen vele jaren lang uitrekten, terwyl gene anderen voor eenige Rechtbank wierden toegelaten, dan die alvorens by een dieren Eed hadden belooft, *geen ander oogmerk dan 't welzyn hunner partyen te zullen bedoelen, en dezelven onder generbande voorwendzel op te houden.* Daar en boven stont het Kamergeregt te *Berlin*, zo als ook het Consistorie aldaar steets open, ten behoeven van zulken, die t'eeniger tyd als Advocaten wilden fungeren, of hope hadden, om als Raden en Byzitters in de respective Collegien te komen, op eene wyze dat zy alles zien en horen konden, wat 'er omging, zo als onder de vorige Regering mede in gebruik geweest is. Ook was zyne Majesteit van voornemen, te *Berlin* zogenaamde Voogdyschaps-Collegien aan te stellen, ten behoeve van d'Onmondigen, zo als ook eige afzonderlyke Weeskamers in de kleine Steden en Dorpen. Wyders als een Weduwenaar of Weduw, die Kinderen had, hertrouwen wilde, moest aan de Kinderen alvorens bewys gedaan en alles met dezelven vereffent worden. Alle de schulden in een Koopmans Boek, niet boven een half jaar oud, moesten zonder tegenspraak worden betaalt, byaldien de Koopman aanbood, zyn Boek te bezweren. 't Borgen en Lenen aan Onmondigen buiten kennis en weten der Voogden, was op verlies van het geborgde en arbitrale straffe verboden. Of schoon d'Ouders eene volkome vryheit hadden omtrent d'opvoeding hunner Kinderen, wylen de Koning was van gevoelen, dat men niet al te veel Kinderen moest laten studeren maar alleenlyk zulken, die de vereischte bequaamheden hadden, en van dewelken men hope hebben konde, dat ze t'eeniger tyd wakkere Mannen worden zouden, die hun Vaderland ten nut zyn konden. Zyne Majesteit was een groot beschermer der Geleerden, maar kon geene Schoolvossery verdragen. Als hy aan eenig

July 1740. Geleerden iets vraagde, moest hy zyne eigene gedachten uiten, zonder lang op zyne nagels te byten, of *Aristoteles*, *Plato*, *Seneca*, *Cicero*, enz. in 't spel te brengen, en als zulks gebeurde, pleeg zyne Majesteit te zeggen; *Myn vriend, ik wil uw gevoelen weten, en niet wat anderen te voren daar van gezegt hebben.* Ok moest men ten eersten gevat zyn op 't geen gevraagt wierd; zyne Majesteit had geen achting voor zulken, die zich pynigen moesten, om eenig bequaam antwoord uit te vinden, alzo zyne Majesteit meende, dat men de waarheit niet zeggen wilde, als men zich lang quam te bedenken.

Alhoewel die Monarch aan alle voorname Hoven zyne Ministers had, die alles moesten berichten, wat 'er voorviel, en zelfs 't geen van hem geredeneert of gezegt wierd, 't zy goed of quaad, zyne Majesteit had daar en boven alle de gedrukte Nieuspapieren, zo Hoogduitsche, Fransche, als Hollandsche, en een byzonder Persoon, wiens werk voornaamlyk was, over Tafel en in 't Avondgezelschap, 't merkwaardigste nieus uit die Papieren te verhalen, 't welk telkens stoffe tot veelerhande aanmerkingen uitleverde. Wanneer twee Personen in 's Konings tegenwoordigheit heimelyk zamen spraken, deed hy den eenen uit het Vertrek gaan, en vroeg den anderen, waar over zy gesproken hadden; deze vraag geschiedde vervolgens aan den anderen afzonderlyk ook, en als derzelver antwoord niet in allen dele overeen quam, zo liepen zy groot gevaar, in ongenade te geraken, alzo zyne Majesteit volstrekt wilde, dat men recht uit sprak. Ook had hy niet gaarn, dat iemant zyne tegenwoordigheit schuwde, want als hy uitreed, en iemant zach, die hem zocht t'ontgaan, zo liet hy hem by zich brengen, en bestrafte hem hard, willende, dat men staan bleef, tot dat hy voorby was. In gene der Pruissische Landen zyn onder wylen zyne Majesteits Regering Comedianten toegelaten geweest. In den jare 1727. had de Koning de Hanoversche Hof-Comedianten, na 't overlyden van *George den eersten*, Koning van *Groot-Brittannien*, in zynen dienst genomen, doch hy zond ze weder na huis, gevende hen 800 Ryksdaalders voor hunne moeiten en kosten. Van schulden te maken was zyne Koninglyke Majesteit een volslage vyand; hy zelf maakte gene schulden, en wilde niet, dat werkelyk in dienst zynde Personen die maakten. Zulken, die hunne Goederen verquisteden, en als de Koning zulks ontwaar wierd, geraakten wel haast in een Tuchthuis, of wierden na *Spandau* gebraght, daar diergelyke jonge Lieden van fatzoen in allerhande Wetenschappen onderwezen wierden, zulks die kastyding meermalen tot hun groot geluk verstrekte. Voor 't overige

zach

zach zyne Majesteit zeer gaarn, dat men zich op eene ordentlyke wyze verlustigde. Zestien of zeventien jaren geleden, was te *Berlin* verboden, op Zondag in Kroegen en Herbergen te gaan, maar vermits 't Ambachtsvolk op andere dagen geen uitspanning ter Werelt hebben kan, zo wierd dat verbod ingetrokken. Ook pleeg de Patrouille te *Berlin* alle Herbergen en Kroegen te doorzoeken, zo dra 't negen uuren 's avonds geslagen was, waar door de Burgers menigmalen zeer onthutst wierden, maar zedert eenige jaren zach men de Patrouille niet meer in Herbergen, daar voor geen gemene Zoldaten getapt wierd, en een ieder mocht daar blyven, zo lang hy wilde.

July 1740.

Als wylen de Koning van iets hoorde, dat beziens waardig was, spaarde zyne Majesteit geen kosten of moeiten, om zyne nieusgierigheit te voldoen, die zo ver ging, dat hy eens op 't punt gestaan heeft, met een Hollandsch Oorlochschip na *Gibraltar* te zeilen, om die vermaarde Vesting te bezichtigen. Wylen 's Konings Huwelyk is met 14 Kinderen gezegent geweest, waar van 'er noch 10 leven; te weten vier Prinsen en zes Prinsessen; d'overlede Prinsen en Prinsessen zyn geweest 1. *Frederik Lodewyk*, geboren den 23. *November* 1707. Deszelfs Grootvader, wylen Koning *Frederik*, verklaarde hem zo dra hy ter Werelt gekomen was, tot Prins van *Oranje* en tot Ridder van den Pruissischen zwarten Arend, doch dezelve overleed den 13. *Mey* 1708., 2. *Frederik Willem*, geboren den 16. *Augusti* 1710., en gestorven den 31. *July* 1711., 3. *Charlotta Albertina*, geboren den 5. *Mey* 1713., overleden den 10. *January* 1714., 4. *Willem Carel Lodewyk*, geboren den 2. *Mey* 1717., overleden den 31. *Augusti* 1719. *Frederik*, thans Koning van *Pruissen*, is van kindsgebeenten af in alle Wetenschappen, een zo grote Monarch nodig, met grote zorgvuldigheit onderwezen. By 't grote Regiment Granadiers heeft zyne Majesteit in zyne jeugd de Krygskunde geleerd, en in 't zelve alle d'Officiersplaatzen bekleed; en op den Staat van Oorloch stont dezelve by 't overlyden van wylen den Koning als Veldheer en Overste van een Regiment Voetvolk, 't welk een der beste is van alle zyne Majesteits Troepen. De Gouverneurs van den tegenwoordigen Koning, als Kroonprins, is geweest de Ryksgraaf van *Vinkenstein*, Generaal Veldmarschalk, en d'onder Gouverneur de Heer van *Kalkstein*, Generaal Major en Overste van een Regiment Voetvolk.

Wylen de Koning was van gevoelen, dat 'er by de byeenkomst van Mogendheden gene de minste vergenoeging zyn konde, als het Ceremonieel in allen dele wierd in acht genomen, en zyne Majesteit kon zich niet onthouden van lachen, toen onder andere-

ren

July 1740. ren verhaalt wierd, 't geen eertyds tusschen een Koning van *Polen* en een Koning van *Hongarien* is voorgevallen. Deze twee Monarchen in een open Veld een mondgesprek zullende houden, maakten allerhande bewegingen, tot dat ze elkander heel dicht waren genadert, zo verre dat de Koning van *Polen* de voorzichtigheit had, de Muts al van 't Hoofd te stryken en die te laten leggen, hebbende liever bloofdshoofds te zyn, dan eerst te groeten, of te gelyk met den Koning van *Hongarien* de Muts af te nemen, en dus 't gevaar te lopen, verrast te worden. Ook sprak zyne Majesteit dikwyls als met verachting of liever om den spot daar mede te dryven, van 't geen by de Pirenesche Vredehandeling gebeurt is, tusschen den Cardinaal *Mazarin* en den Spaanschen Minister Don *Louis de Haro*, die liever alles daar aan gewaagt zouden hebben, dan in 't stuk van Ceremonieel elkander in 't minste te wyken. *Hoe konnen*, zei zyne Majesteit, *de Koningen van* Vrankryk *en* Spanjen, *eenig vermaak hebben gehad, toen deze in den jare 1659. op 't Faisante Eiland*, zedert genaamt l'Isle de conferrence, *by elkander quamen, om de gemelde Pirenesche Vrede te bezweren, daar elk op zyn eigen Grondgebied bleef en knielde?* Zyne Pruissische Majesteit konde insgelyks niet goedkeuren ,t ceremonieel, tusschen de Spaansche en Portugesche Hoven by d'uitwisseling van de Portugesche Prinses aan den Prins *van Asturien* en van de Spaansche Prinses aan den Prins *van Brazil* in acht genomen; zyne Majesteit zeide meermalen, *dat hy zich tot zo een zeldzaam ceremonieel nooit zoude konnen voegen*, en die Monarch prees daar en tegen de schikkingen van zynen Schoonvader, *George den eersten*, Koning van *Groot-Brittannien*, toen hy hem te *Herrenhauzen* was gaan bezoeken. Daar wierd in 't geheel geen Ceremonieel in acht genomen, en daar waren doorgaans 6 Tafels, ieder van 12 Borden, alle even eens, zulks men byna nooit wist, aan welke Tafel de twee Koningen plaats nemen zouden. Wat aanbelangt de Koninglyke Hofstoet, zyne Majesteit had dezelve zeer vermindert, en na dood van den Heer van *Printze*, die in den jare 1725. inviel, geen Opperhofmarschalk gehad. De Koninglyke Keuken, Kelder, Confiturie, Bakkery, enz. wierden door een Opper- en Onderkeukenmeester, Keldermeester, Keuken- en Kelderschryvers bezorgt. Wylen zyne Majesteit had wel Kamerheren, maar dezelve deden zeer zelden werkelyken dienst. Ook zach men ten Hove geen afsonderlyke Kamerjonkers, Trompetters en Paukers; zyne Majesteit vergenoegde zich met de Trompetters en Pauken van de Gens d'Armes, en te *Potsdam* in 't Avondgezelschap met de Haubaïsten van zyn groot Regiment Granadiers. Deze bestonden uit twaalf Personen en hadden hunnen Opziener, onder dewe-

welken de Hauboïsten der Regimenten, te *Berlin* leggende, ook moesten staan, als ze ten Hove wierden ontboden, om dienst te doen. Wylen de Koning had zestien Pagies, of Edelknapen, alle van twaalf tot zestien jaren, die op 's Konings kosten in alle nodige Wetenschappen onderwezen wierden. Zy hadden een Hofmeester, en woonden alle buiten 't Slot; deze Pagies droegen rode Liverei, en gingen dagelyks twee en twee ten Hove, daar ieder zyn post wierd aangewezen. Behalven deze Pagies had 'er de Koning noch twee van 18 tot 20 jaren, die zyne Majesteit alom verzelden. Als deze zich wel gedroegen, wierden ze in den Krygsdienst boven anderen gevordert, en zo voort tot Lieutenants aangestelt. Daar waren maar zes Koninglyke Lakeien; deze droegen rode Liverei met goude Galonnen, en maar vyf Kamerdienaars, zynde 't werk der Jagers, om mede de Koninglyke Tafel op te passen. Hare Majesteit de Koninginne had hare byzondere Kamerdienaars en Lakeien; ook hadden de Koninglyke Prinsen hunne eigene Lakeien, en de Prinsessen Lakeien, mitsgaders voorname Freulens, die haar gezelschap moesten houden, zo als ook Kamervrouwen en Kameniers, maar men zach eene zonderlinge zedigheit, zo zeldzaam aan andere Hoven, op derzelver gelaat uitblinken. De Koninglyke Tafel was onder 't opzicht van een Opperstalmeester, die eenige Stalmeesters en vier of vyf Beryders onder zich had, welker werk was, de Koninglyke Paarden dagelyks te dresseren, alzo zyne Majesteit 36 of 40 Rypaarden had, die gestadig in oeffening moesten gehouden worden. Voorts waren de Koninglyke Stallen doorgaans van Opper- en Onderbedienden rykelyk voorzien. Ook had wylen zyne Majesteit veel Muilezels, onder byzondere Oppassers. De Muilezels waren prachtig opgetooit, maar wierden meest tot Hout dragen en anderen arbeid gebruikt. Als 'er vreemde Mogendheden te *Berlin* quamen, wierden ze door Kamerheren en Generaalspersonen opgewacht, zo als omtrent wylen *Augustus den tweden*, Koning van *Polen*, en wylen *George den eersten*, Koning van *Groot-Brittannien*, is in acht genomen, toen deze te *Berlin* en te *Charlottenburg* waren.

July 1740.

Hoe groot ook de Krygsmacht was van wylen zyne Pruissische Majesteit, geen Vorst liet zich ooit slechter bewaken, waar in hy *Marcus Aurelius Antonius* navolgde, die nooit eenige Wacht by zich had, 't zy hy zich te *Rome* bevond, of te Velde trok, maar zich op de bescherming der Goden, en op de getrouwigheit der Soldaten en Onderdanen verliet. Als wylen zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen* te *Potsdam* zyn verblyf hield, zach men nooit een Wacht aan den ingang van zyn Vertrek; voor 't Vertrek der Ko-

July 1740. ningin ſtonden alleenlyk twee Granadiers, en voor die van den Kroonprins, en voor d'andere Koninglyke Prinſen maar eene Granadier, blyvende d'ingang van 's Konings Appartement alleen maar onbewaart. Te *Berlin* trok dagelyks eene ſterke Wacht op met ontrolde Vendels, om de poſten hier en daar op 't Slot te bezetten. Daar en boven deden de Gens d'Armes hunne gewone dienſten op 't Slot, zynde voornaamlyk aan den ingang der Vertrekken van de Koningin gepoſteert, terwyl die van den Koning doorgaans open bleef. Daar ſtont maar een Schildwacht heel beneden na de kant van de Paradeplaats, aan de zogenaamde Staketpoort, door dewelke wylen de Koning op de Paradeplaats quam, buiten en behalven een Schildwacht aan de Poort, door dewelke zyne Majeſteit na boven ging, om zich na zyne Vertrekken te begeven, en een Cadet boven aan de Trap. Wanneer wylen zyne Majeſteit zich te *Wuſterhauzen* bevond, was 'er doorgaans een Commando van 18 of 20 Man uit het Regiment grote Granadiers, die in een afzonderlyk Gebouw van 't Koninglyke Slot lagen. Over dag kreeg men byna niemant van die Granadiers te zien, maar 's nachts ſtonden twee Schildwachten aan de Brug voor 't Slot, dat rondom in 't Water ſtaat. Als zyne Majeſteit van *Berlin* na *Potsdam* reisde, welke twee Plaatzen acht uuren van elkander leggen, deed hy zulks doorgaans te paard, verzelt van maar twee Pagies, twee Beryders, en een Ryknecht, en was telkens maar twee uuren op weg. Byaldien hy zich door indiſpoſitie in een Koets derwaards begaf, had hy doorgaans eenige voorname Generaals-Perſonen by zich; en dus deed zyne Majeſteit insgelyks op zyne reize van *Berlin* na *Wuſterhauzen*. Op verre reize was hy ſteets zonder bedekking: behalven als hy 't Poolſche Grondgebied paſſeerde, wanneer hy twee Compagnien Dragonders by zich had, om hem te geleiden. De Koninglyke Domeſtiquen ontfingen deszelfs bevelen en ordres uit zyn eigen mond, in plaats dat hen dezelven aan andere Hoven van de voornaamſte Hofamptenaren, als Opperhofmarſchalk, Opperſtalmeeſter, Opperkamerheer, enz. gegeven worden. Zyne Majeſteit was doorgaans zeer minlyk jegens zyne Domeſtiquen, en 't is meer dan eens gebeurt, dat zyne Majeſteit een van dezelven, genaamt *Geutze*, als deze 't podagra gehad had, in zyne tegenwoordigheit liet zitten, zeggende; *Gaat zitten, gy zyt een oud karel en noch niet recht gezond.* Als wylen zyne Majeſteit Dienſtboden aannam, zo deed hy verſcheide vragen, als onder anderen, *wilje my wel dienen, en als je aan 't zuipen, ſpelen, lichtemiſſen en ſtelen geraakt, zal ik je dan laten ophangen?* en hier op van ja geantwoord zynde, zeide de Koning, *op die conditien neem ik*

u in myn dienst, gedraag u wel, dan zal ik voor u zorg dragen. Wat aanbelangt de Koninglyke Tafel, offchoon d'al te grote overvloed in de Koninglyke Keuken was afgefchaft, en men zich niet bekreunde, om alles 't eerfte en raarfte met overgrote koften te bezorgen, de fchikking omtrent de Koninglyke Tafel gemaakt, was zeer loffelyk. Te *Berlin* was, behalven de Koninglyke Tafel, waar aan doorgaans verfcheide vreemde en Koninglyke Minifters, Generaals-Perfonen en andere voorname Krygs-Officiers genodigt wierden, eene grote Marfchalks-Tafel. Voor de Koninglyke Prinfen en Prinfeffen was doorgaans eene afzonderlyke Tafel, zo als ook voor de Staatjuffrouwen en Kamenieren van de Koningin en Koninglyke Prinfeffen, die niet aan de Koninglyke Tafels genomen wierden. Te *Potsdam* waren insgelyks twee Tafels, de Koninglyke en Officiers Tafel, en daar en boven eene van vyf of zes Perfonen voor den Kapitein die de Wacht had, voor wien 's avonds insgelyks aangerecht wierd, alzo zyne Majefteit zelden 's avonds zelf fpysde, en ook aan niemant anders 's avonds de Tafel gaf. Als wylen zyne Koninglyke Majefteit zich te *Wufterhauzen* of te *Makkenow* bevond, was 'er maar eene Tafel voor 20 of 30 Perfonen, buiten en behalven die voor de Kamervrouwen, Kamermaagden en andere Bedienden. July 1740.

Wat verder de Koninglyke Tafel aanbelangt, waar van buiten Lands zo veel onwaarheden verbreid zyn, in 't voorjaar tusfchen Paasfchen en Pinxter, als wylen zyne Majefteit zich te *Potsdam* bevond, zach men op de Koninglyke Tafel een zogenaamde Silver *plat de menage*, op dezelve een Silver Geftel met Citroenen, Oranjeappelen, Olie, Azyn, Peper, Suikerboffen, enz. d'Onderfte Silver Schotel was omtrent vyf en een vierendeel van een El lang en drie vierendelen breed, aan weerskanten ftonden grote Silvere Dekzelkommen met Bouillon van Kalfsvleefch, jonge Hoenderen, Kapoenen, enz. De Bouillon opgenomen zynde, wierden weder twee grote Schotels aangerecht met Rund-vleefch; daar na weder andere met Ham, gerookte Ganzen, Worft, Riviervifch, zo Zalm, Karper, als Snoek, of ook wel Zeevifch; wyders een grote Venezoen of Taart, Ragouts en andere Bygerechten, twee of driederhande Zoorten van Gebraad, Salaad, Boter en Kaas, en dit alles in zo groten overvloed, dat offchoon 'er dertig Perfonen aan Tafel waren, noch altyd een groot gedeelte overig bleef, 't welk voor de grote Granadiers was, die de Tafel dienden. In plaats van Venezoen, wierd dikwyls een grote Schotel met Pafteitjes opgezet. Voor de Koningin en Koninglyke Kinderen wierden telkens een grote menigte Asjetten met kleine Paftei-

July. 1740.

jen, Ortolans, Quartels, Patryzen, enz. na den tyd van 't jaar aangerecht, 't Nagerecht beſtont doorgans in Zeekreeften en Zeekrabben, grote Krakelingen. Appelen en Peren, Zuikerbrood, maar geen Confituren. Te *Wuſterhauzen* beſtont het Nagerecht in velerhande Fruit, en klein Gevogelte. Kortom men zach op de Koninglyke Tafel alles wat de vier Jaargeteiden uitleverden, doch niet in zo grote menigte als voor dezen, behalven ook dat men geen werk maakte, om alles 't eerſte te hebben, en ten duurſte te betalen. Ten tyde van wylen 's Konings Vader betaalde men dikwyls een Schotel Kerzen, groenen Erweten, Meloenen, Abrikozen, enz. hondertmaal zo duur als men ze veertien dagen daar na bekomen kon. Ook bedroegen de Rekeningen voor Confituren toen doorgaans 80000 Ryksdaalders in 't jaar, die van d'Oeſters omtrent ook zo veel, maar zulks had wylen zyne Majeſteit afgeſchaft. Dit alles moet worden verſtaan van 's Konings afzonderlyke Tafel; want als zyne Majeſteit Vorſtelyke Gaſten onthaalde, behoefde dezelve in pracht en overvloed van de keurlykſte Gerechten voor gene andere Koninglyke, hoe vermaard ook te wyken, alzo als dan geen koſten of moeiten ontzien wierden. d'Officiers Tafel te *Potsdam* was van twintig Borden, en op dezelve wierden zes grote Schotels aangerecht, buiten en behalven Boter, Kaas en Vruchten. 't Geen van die Tafel overſchoot was voor de grote Granadiers, die daar insgelyks oppaſten. 's Avonds ſpysde wylen de Koning zelden, behalven als zyne Majeſteit zich buiten *Potsdam* in den Moeſtuin bevond, wanneer hy zomwylen Kreeften, Sparſies, koud Gebraad, gerookte Tongen, Hammen, Brunswykſche Worſt, Zalaad, Kaas, Boter, enz. voor zyn Gevolg liet aanrechten. Te *Potsdam* gebeurde het wel, dat zyne Majeſteit 's avonds zyn Gezelſchap verliet, een half uur met de Koningin en de Prinſen en Prinſeſſen, wanneer deze over Tafel zaten, redeneerde, en dan weder na zyn Gezelſchap keerde. 's Middags at zyne Majeſteit zeer ſterk, als hy gezond was, en wel voornaamlyk als hy 't vermaak van de Parforcejagt gehouden had. Na dat zyne Majeſteit van alle de Gerechten met veel ſmaak had gegeten, at hy menigmaal noch twee of drie Patryzen, die te *Berlin* veel groter vallen als elders, en daar en boven noch twee of drie ſneden Bonpournikkel met heerlyke Boter, door Hollandſche Boeren omtrent *Potsdam* gebouwt, en Kaas, die daar ook word gewrongen. Dit Brood wierd te *Maagdeburg* met Kaneel, enz. alleen voor den Koning gebakken, en was zyne Majeſteits eenigſte Nagerecht. De Koningin eens een Bak met Oeſters door een Pagie in 't Avondgezelſchap hebbende laten brengen, deed zyne Ma-

Majesteit een Kok roepen, om ze open te maken, waar na hy ze in haar Zeewater al staande at, zo dra de Kok maar klaar was zonder iets daar by, wyl men veronderstelt, dat ze op die wyze een gezonde Maag best bekomen; en of schoon 'er verre over de honderd waren, daar bleven 'er maar ruim dertig over voor de vier Personen, die toen 't Avondgezelschap uitmaakten. Voor 't overige mocht elk aan de Koninglyke Tafel zo veel drinken, als hem geliefde, 't zy Bier of zeer keurlyken Rynschen Wyn, waar van wylen zyne Majesteit altyd een groten voorraad had. De Koninglyke Keldermeesters en andere Kelderbedienden reisden alle jaren na *Hochheim* en andere plaatzen, daar de beste Wyn valt, om een grote quantiteit te kopen, tot zo verre dat naast de Keurvorstelyke Kelders te Ments, die van wylen den Koning te *Berlin* de voornaamste was van *Europa* in Rynsche Wyn. Ook had wylen zyne Majesteit kort voor zyn dood voor 35000 Ryksdaalders aan Hongarische Wynen gekoft, en daar en boven stuurde de Keizer van tyd tot tyd presenten van die Wynen aan den Koning, doch Fransche, Italiaansche en Spaansche Wynen wierden aan 't Pruissische Hof niet gedronken.

July 1740.

Onder de Regering van wylen den Koning mocht niemant, zo hy niet in den Krygsdienst was, te *Potsdam* of te *Wusterhauzen* den Degen dragen, zelfs niet een Staatsminister. Omtrent het dragen van den Rou door 't Pruissische Hof, over den dood van Vorstelyke Personen, had wylen zyne Majesteit vele veranderinge gemaakt, en den Rou in 't geheel merkelyk verligt. Toen *George de eersten*, Koning van *Groot-Brittannien*, Vader van de Koningin van *Pruissen*, was overleden, waren hare Majesteit, als mede de Koninglyke Prinsessen en al hare Hofdames in den diepen Rou; maar de Koning en zyne Koninglyke Hoogheit de Kroonprins droegen slechts Rou als Militairen, bestaande in een zwarte Vest en Broek en een Rouband op den Hoed. Aan de Trommels en Vendels wierd zwart Floers gehangen, en in alle de Kerken te *Berlin* wierden 14 dagen van 11 tot 12 uuren alle de Klokken geluid. Wat het roudragen van Particulieren in alle de Koninglyke Landen betreft, daar omtrent was insgelyks eene nieuwe schikking gemaakt, die ook gantsch stipt wierd nagekomen; volgens deze ordonnantie mocht eene Vrou over haren Man maar een jaar Rou dragen, een Man over zyne Vrou, en de Kinderen over hunne Ouders maar een half jaar, en d'Ouders over volwassene Kinderen maar drie maanden, en dit alles op een zware boete. 't Vieren van geboorte- en naamdagen, was aan 't Pruissische Hof t'eenemaal afgeschaft, zo als ook 't vieren van den Kroningsdag, hoewel dezelve

July. 1740.

in den Berlinschen Almanak noch steets met rode Letters op den 18 *January* aangetekend stond. Wylen zyne Majesteit maakte die loffelyke verandering om tyd en kosten te sparen, behalven ook dat het voor gekroonde Hoofden en andere Vorstelyke Personen niet aangenaam zyn kan, zo menigvuldige complimenten t'ontfangen, terwyl op zulke Gala-dagen de Hovelingen en Generaalspersonen met hunne Vrouwen en Dochters op 't prachtigste dienen gekleed te zyn, en de vreemde Ministers t'onthalen, alle welke kosten door die affschaffing bespaart wierden. Wy hebben reets gezegt, dat wylen de Coning genoegzaam met 't Ceremonieel den spot dreef; niemant heeft ooit beter begrip van de nietigheit van 't zelve gehad, en d'Opper-Ceremoniemeester was d'eerste, die zo voort na de prachtige Lykstaatcie van wylen zyne Majesteits Vader, door Koning *Frederik Willem* wierd bedankt, om dat hy deszelfs bediening voor gantsch onnut hield. 't Ceremonieel was aan 't Pruissische Hof glad afgeschaft; wylen de Koning vergde niemant 't zelve t'onderhouden, en wilde ook niet daar aan gebonden zyn. De vreemde Gezanten en Staatsministers konden derhalven ten eersten tot de zaken zelf treden, waar door zeer veel tyd wierd uitgewonnen. Als 'er een voornaam Persoon aan 't Pruissische Hof gezonden was, en hy zyne aankomst behoorlyk had laten bekent maken, wierd hy, byaldien 't Weer zulks toeliet, op de Paradeplaats door een voornaam Krygsofficier aan den Koning gepresenteert, en als wylen zyne Majesteit een tyd lang met dien vreemden Gezant had gesproken, wees hy hem aan eenen zyner Staatsraden, om over de zaken te handelen, om dewelken hy aan 't Pruissische Hof gezonden was. By regenachtig Weer wierd die vreemde Gezant doorgaans in een Appartement gebraght, daar veel Heren vergadert waren; en als wylen zyne Majesteit dan binnen quam, trad hy zelf na hem toe, en verleende hem dus deszelfs eerste gehoor; vervolgens wierd hy aan de Koninglyke Tafel genodigt, en de Koning sprak dan over de Maaltyd byna altyd met hem. Voor 't overige zach de Koning d'Uitheemsche Ministers dagelyks op de Paradeplaats, of in de Koninglyke Vertrekken, en hy zelf vervoegde zich tot hen, als hy genegen was met hen te spreken. De vreemde Gezanten hebben van hunne kant insgelyks de vryheit, als zaken van belang te zeggen hadden, om zich tot zyne Majesteit te vervoegen en hem aan te spreken, doch als wylen de Koning zich te *Potsdam* of te *Wusterhauzen* bevond, mochten gene vreemde Gezanten daar komen, dan die genodigt waren of verlof verkregen hadden. Als vreemde Vorsten aan 't Pruissische Hof quamen, zo als zedert de laatste acht of negen jaren dikwyls is ge-

gebeurt, bleven de Ceremonien wel achter, maar wylen zyne Koninglyke Majesteit wist ze echter zo wel t'ontfangen en t'onthalen, dat ze nooit eenige de minste reden hadden om misnoegt te vertrekken. Men zach doorgaans, dat de Gezanten, die met eenen Krygsofficieren waren, een gemakkelyker toegang tot zyne Majesteit hadden, en hem meest behaagden; en deze verzelden hem ook doorgaans op de Jagt. Voornaamlyk stonden de Keizerlyke Generaal-Veldtuigmeester Grave van *Seckendoff*, de Heer van *Polents*, Generaal Major in dienst des Konings van *Polen*, en de Baron van *Ginkel*, Lieutenant Generaal ten dienste van de Staten Generaal, zeer diep in deszelfs gunst, 't welk onder anderen hier uit blykt, dat hy op eene reize na *Pruissen*, van die drie Heren verzelt zynde, in dat Koningryk ter hunner eere drie Plaatzen na hunne namen genoemt heeft, naamlyk *Sekkenburg*, *Polentshoff* en *Ginkelmidden*.

July. 1740.

Door de goede schikkingen en aanzienlyke inkomsten van zo een ver uitgestrekt Ryk, kon het niet wel anders zyn, of de Schatkisten van wylen den Koning van *Pruissen* moesten zeer wel voorzien wezen, te meer, om dat zyne Majesteit eene edele spaarzaamheit by zyne Hofhoudinge had ingevoert. Hoe veel Millioenen in gereed geld eigentlyk na 's Konings dood zyn gevonden, zulks is aan weinigen bekent, doch dit is zeker, dat zedert 't eerste jaar van wylen zyne Majesteits Regeringe alle maanden over de tweemaal hondert duizend Ryksdaalders in deszelfs Schatkisten gekomen zyn. 't Geen ten opzichte der inkomsten was vastgestelt, daar van week men aan het Pruissische Hof nooit af, maar mèn zocht daarentegen dezelve steets te vermeerderen, tot zo verre, dat zo dra men in een Provintie eenige vermindering bespeurde, zo voort Koninglyke Commissarissen gezonden wierden, om de redenen ter plaatze zelf t'onderzoeken, en middelen tot verhelping of verbetering uit te vinden. Men moet niet denken, dat wylen de Koning al dit geld slechts opstapelde, en geen gebruik ter Werelt daar van maakte. Vele Millioenen wierden besteed tot den inkoop van nieuwe Staten, tot verbeteringe van zyne Majesteits Landen in 't algemeen, en wel voornaamlyk van 't Koningryk *Pruissen*, tot bevordering van den Landbouw, en tot onderhoud van een talryke Armée, en dit alles geschiede op eene wyze, dat d'Onderdanen met gene buitengewone belastingen bezwaart wierden. De Boer betaalde een zekere Pacht, en de Burgers wisten byna van gene andere belastingen als van den Akcys, die ten opzichte van andere Landen zeer dragelyk was. Te *Berlin*, by voorbeeld, daar gelyk doorgaans in de Koninglyke Landen 't slachten

van

July. *1740*

van Beeften in huis gebruikelyk is, betaalde men aan de Stadspoort voor een Os maar eene Gulden, en voor een Verken maar zeven Groffchen, en die Akcys betaalt zynde, mocht elk met zyn Vee doen 't geen hem behaagde. Behalven den Akcys, Serviesgelden; Tollen en Licenten, als mede geftempelt Papîer, en de belafting op de Speelkaarten, trok wylen zyne Majefteit jaarlyks zeer aanzienlyke fommen uit de Koninglyke Domeinen, van de Wind- en Watermolens, die zyne Majefteit in zyne Landen bezat, van de Hout-negotie, van 't Vet maken der Varkens in de Koninglyke Boffchen, van 't Zout, van de Pofteryen, van de Koninglyke Pakhuizen, van de Koninglyke Manufacturen en Fabriequen, van de Ridderpaarden, en van 't verkopen van Ampten en Titels. Wel is waar, men had alles op 't naaufte uitgeput, doch d'Amptenaren konden nochtans als ze goede Huishouders waren, zeer wel beftaan. De Pachten braghten veel meer op, als onder de voorige Regeringe, maar zulks fproot uit de verbetering der Koninglyke Domeinen. By voorbeeld de Pachten van de Hoornen, welke de Herten alle jaren afleggen, deed onder de vorige Regering maar 400 Ryksdaalders, en onder die van wylen zyne Majefteit 3600 Ryksdaalders jaarlyks. De Molen Ampten, in de Koninglyke Landen opgerecht, braghten grote fommen op, maar noch voordeliger was de Koninglyke Houthandel; voor ieder Varken, dat in de Koninglyke Boffchen wierd vet gemaakt, moeft zes groffen worden betaalt, en derzelver getal was oneindig groot. Zyne Majefteit had in 't Maagdeburgfche, en wel voornaamlyk te *Halle*, *Scheunebek*, *Stasfort*, *Seltza*, *Suldorp*, en verfcheide andere Plaatzen, grote Zoutpannen laten aanleggen, die jaarlyks eenige Tonnengouds opbraghten, vermits wylen zyne Majefteit middelen uitgevonden had, 't Zout met minder koften te doen zieden, en 't vertier merkelyk te bevorderen. Behalven den uitvoer van 't Zout buitens Lands, die zeer groot was, had men in alle Koninglyke Provintien Zout-magazynen opgerecht, uit dewelken d'Inwoonders jaarlyks een zeker quantiteit halen moeften, zynde ieder Perfoon jaarlyks op een quart van een fchepel Zout geftelt, een Kind van 10 jaren voor een Perfoon gerekend. Een quart Zout koftte doorgaans vier Groffen en zes penningen, zulks een Huishouding van acht Perfonen jaarlyks maar eenen Daalder en twaalf Groffen voor Zout betaalde. Wat aanbelangt de Koninglyke Koorn-magazynen, dezelven wierden van tyd tot tyd geleegt, en weder met nieuwe Granen voorzien, wanneer telkens veel beter koop was 't geen 'er inquam, dan 't geen 'er uitgekomen was, tot geen klein voordeel voor de Koninglyke Schatkiften,

ten, doch wel voornaamlyk verstrekten die Magazynen by duren tyd der Burgeren en Boeren een merkelyken stut, want als dan wierden ze alle geopent, en 't Koorn tot een matigen prys verkoft, en dus de duurte byna nooit in de Koninglyke Pruissische Landen gevoelt. Wanneer de Magazynen met nieu Koorn zouden worden aangevult, moesten de Bakkers 't oude Koorn tot een zekeren prys ontfangen; en op dat de Pachters en Landlieden ook in staat zouden blyven, zo mocht 't Koorn te *Berlin* niet onder de 10 grossen het schepel worden verkoft, offschoon men 't menigmalen anders wel voor 6 grossen zou hebben konnen kopen. *July 1740.*

Wylen de Koning bevond zich zeer gaarn te *Potsdam*, welke Stadt hy t'eenemaal van gedaante heeft doen veranderen, tot zo verre, dat dezelve byna een twede *'s Gravenhage* mach worden genoemd, zo ten opzichte van ruime Pleinen en prachtige Gebouwen, als aangename Wandeldreven buiten de Stadt. Hoe 't zy, onder de Regering van wylen den Koning zyn te *Potsdam* verscheide grote Kerken gebouwt; ook heeft men een Canaal door de Stadt gegraven, en onder de publique Gebouwen blinkt hier voornaamlyk uit een Weeshuis ten behoeve van Soldaten Kinderen, waar aan zyne Majesteit vele Tonnen gouds te kosten gelegt heeft. In dit Weeshuis zyn thans over de twaalf honderd Kinderen, die zeer wel Gekleed, en allerhande Ambachten en Handwerken geleert worden, zo dat ze alle in staat zyn, om hun kost te winnen als zy 'er uitgaan; zelfs wierden Kinderen in dat Huis ontfangen welker Ouders noch leefden. Verscheide andere Vorsten hebben dat voorbeeld willen volgen, maar zyn wegens de bovenmatige kosten weder daar van afgestapt, zulks wylen zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen* d'eenigste Vorst van gantsch *Duitschland* was, die door middel zorg droeg, dat de Kinderen van zyne Soldaten ooit tot den bedelzak behoefden te vervallen. En ten einde dit Weeshuis steeds in dienzelven staat zou konnen blyven, hoe groot ook d'uitgave was, heeft zyne Majesteit tot deszelfs onderhoud een zeer aanzienlyke Fonds vastgestelt, die ruim toereikende is, om de kosten goed te maken. In dit Weeshuis worden de Kinderen tweemaal daags aan Tafels gespyst, en behalven d'Ambachten in de gronden van den Godsdienst, zo als ook in Lezen, Schryven en Cyfferen, onderwezen, enz. Onder de Regering van wylen 's Konings Vader, waren eenige schikkingen gemaakt, om in alle de Pruissische Landen eige Almoezeniershuizen op te rechten ten behoeve van arme Lieden, Weduwe en Wezen, en men zocht het zo verre te brengen, dat gene van 's Konings Onderdanen,

July 1740. nen, hoe Arm ook, ooit zouden behoeven te bedelen. Zo dra wylen zyne Majesteit aan de Regering quam, bekrachtigde hy de schikkingen, in dezen gemaakt, en vermeerderde d'Inkomsten van verscheide Gasthuizen uit eige Inkomsten merkelyk, en wel voornaamlyk die van 't Grote Frederiks Gasthuis te *Berlin*, 't welk tegelyk een Tucht- en Weeshuis is. Daar en boven stichte wylen zyne Majesteit verscheide nieuwe Gasthuizen, daar onder 't zogenaamde Groot *Hôtel de Charité* buiten *Berlin*, zynde een Arm- en Ziekenhuis, ten behoeve van alle onvermogenden. Voor dit Gasthuis zyn een Doctor, Chirurgyn, Predikant en andere Bedienden aangestelt, en zyne Majesteit heeft noch kort voor zyne laatste ziekte andermaal viermaal hondert duizent Ryksdaalders tot deszelfs onderhoud vereert. Ja ten einde niemant in zyne Landen gebrek zou mogen lyden door gebrek aan werk, zo liet zyne Majesteit alom, daar zulks maar eenigzints doenlyk was, algemene Werkhuizen oprechten, zo als ook Tuchthuizen voor Lediglopers en Lichtmissen. Wylen zyne Majesteit was meer dan eens van voornemen, om een Invalidenhuis te stichten, maar vermits een oud of verminkt Soldaat veel liever een klein onderhoud heeft, zo hy 't weinige, dat hy krygt, kan verteren, waar hy wil, zo vond zyne Majesteit geraden, de bovenmatige kosten tot 't bouwen van dat Huis te sparen, en aan oude verminkte Soldaten pensioenen te geven. Onder de verdere loffelyke schikkingen, door wylen zyne Majesteit gemaakt, behoren de zogenaamde Arts en gezondheits Collegien op deszelfs bevel in alle zyne Landen opgerecht; en vermits zyne Majesteit zeer wel wist, hoe veel 'er aangelegen legt, goede Doctoren en Chirurgyns in de Steden te hebben, zo was zyne Majesteit bedacht, te *Berlin* en in alle grote Steden afzonderlyke Collegien op te rechten, voor dewelken de jonge Chirurgyns hunne proef doen moesten, eer en alvorens zy voor Meesters mochten uitgaan, en dit was dan ook van die goede uitwerking, dat in alle zyne Landen, en wel voornaamlyk by de Regimenten, weergaloos ervare Heelmeesters gevonden wierden. Ook had zyne Majesteit eige Gezondheits Collegien opgerecht, om tegen ongewone en aanstekende ziektens te waken. Vermits de Genees- en Heelkunst, door 't dikwyls openen en ontleden van Lyken een groot licht bekomt, zo waren tot vordering in die heilzame kunsten en wetenschappen, in alle Pruissische Lande, en wel voornaamlyk te *Berlyn* alle mogelyke middelen aan de hand gegeven, tot zo verre, dat niet alleen Personen, die in 't *Hôtel de Charité* quamen te sterven, maar ook alle Soldaten-Lyken op d'Ontleedkamer gebraght wierden, om geopent te worden, ten einde daar

daar door, ware 't mogelyk, d'oorzaak van derzelver ziekte en dood t'ontdekken, waar na de Soldaten na krygsgebruik begraven wierden. Doch de Deserteurs, die achterhaalt en met de koorde gestraft waren, wierden daar ontleed, wanneer telkens in de Hoogduische Taal over alle de delen van 's Menschen Lichaam behoorlyke vertogen gedaan wierden, ten behoeve van de Chirurgyns-knechts en Jongens, vele van welke Knechts, die eene zonderlinge genegenheit tot de Heelkunst hadden, van den Koning geld ontfingen, om de nodige Instrumenten te kopen, terwyl andere op 's Konings kosten na vreemde Landen reisden, om zich hoe langs hoe bequamer te maken. July 1740.

Wy hebben reets van verscheide heilzame loffelyke schikkingen, door wylen den Koning van *Pruissen* tot algemeen nut en voordeel zyner Onderdanen gewach gemaakt, onder dezelven behoren insgelyks de maatregelen, door denzelven genomen ter bevordering en aanmoediging der Wollen Handwerkzelen, door dewelken duizenden zyner Onderdanen aan Brood geholpen, en grote sommen gelds, die men aan vreemde Koopmanschappen buitens Lands pleeg te zenden, gespaart zyn; en vermits uit de Tolregisters quam te blyken, dat jaarlyks grote quantiteiten van allerhande vreemde gedrukte Katoenen in de Koninglyke Landen wierden ingebraght, zo wierd 't dragen en gebruiken van dezelven op zware straffe verboden, waar door d'Inlandsche Wolle-handwerzelen wel haast zeer groot vertier kregen. Ook wierd kort daar na d'invoer van vreemd Glas verboden, alzo op verscheide plaatzen Spiegel- en andere Glasblazeryen aangelegt waren, zo voor fyn als gemeen Glas. Dus was 't insgelyks gelegen met het grof Geschut, Snaphanen, Kruid en Lood. Eertyds pleeg men eenige Tonnen Gouds voor Snaphanen en ander Geweer na *Luik* te zenden, maar onderwylen zyne Majesteits Regering is te *Potsdam* een overheerlyke Geweermakery aangelegt; terwyl aan d'andere kant bevel gegeven wierd, de Salpeter, die anders verloren ging, alom in 't Land op te zamelen en in Pakhuizen op te slaan, waar na men in de Koninglyke Landen zo veel Kruidmolens oprechte, dat men zelfs grote quantiteiten Kruid buiten 's Lands verzenden konde, zo verre, dat *Berlin* in den laatsten Oorloch tusschen *Rusland* en d'Ottomannische Porte, op 't eerstgemelde Ryk zeer groot vertier gehad heeft van Lakens, Geweer, Kruit en Loot. Nietteganstaande wylen de Koning alles in groten overvloed had, wat tot het voeren van Oorloch vereischt word, zyne Majesteit zocht alle gelegenheit van misverstand met zyne Naburen zorgvuldig te vermyden, en alle verschillen in der minne af te doen; waar toe

July 1740. in alle de Landen en Provintien, die zyne Koninglyke Majesteit bezat, de nodige schikkingen gemaakt waren, tot onmiddelyke bylegginge der verschillen, die over Jurisdictien of Grensscheidingen quamen t'ontstaan, tot groot voordeel der arme Opgezetenen, die door d'overgrote oplettendheit van wylen zyne Majesteit dus altyd in rust en vrede bleven, en ter zelver tyd wisten, welken Heer zy toebehoorden. Zyne Majesteit niet voldaan, alom Grenscommissarissen te benoemen tot het onderzoeken der verschillen, die over het stellen van Scheipalen quamen te ryzen, liet daar en boven zogenaamde Grenskaarten maken, om daar door voor 't toekomende het harrewarren daar omtrent voor te komen, welke Kaarten van te meer kracht zyn, om dat wylen zyne Koninglyke Majesteit zorg gedragen heeft, dat dezelven door de belanghebbende Partyen alle wierden getekend. Achtervolgens die Kaarten zyn alom Scheipalen opgerecht, en alle drie jaren eene zogenaamde Grensschouwing gedaan, wanneer de Merkpalen, Stenen, Bomen, Wegen, enz. bezichtigt en des noods vernieuwt wierden, waar door alle oneenigheden met de Naburen voor altoos wierden voorgekomen; edoch vermits zyne Koninglyke Majesteit zeer wel wist, dat d'uitgestrektheit des Lands den Inwoonderen weinig nut toebrengt, als 'er vele Moerassen en dorre Plaatzen worden gevonden, zo heeft hy zyne zorge daar over laten gaan, om door kunst en vlyt te verhelpen, 't geen de Natuur verzuimt had te doen. Hoe 't zy, in de *Mark-Brandenburg* alleen zyn grote streken Lands aangewonnen, en tot heerlyke Beemden en Weilanden gemaakt, zo verre dat uit de berichten van zulken, die 't opzicht over den arbeid gehad, en de goede uitwerking dier loffelyke schikkingen gezien hebben, komt te blyken, dat alle roeden Lands, die van drooggemaakte Binnenmeiren tot de schoonste en vruchtbaarste Landen zyn aangewonnen, in eene rechte linie naast elkander lagen, dezelven vele mylen weegs beslaan zouden, zulks de kosten daar aan besteed thans rykelyk worden vergoed. Terwyl in alle naburige Landen elke Stadt by na eige afzonderlyke Maten, Elle en Gewicht heeft, tot grote belemmering van den Koophandel, zo heeft wylen zyne Koninglyke Majesteit middel gevonden, om in alle zyne Landen, offschoon dezelven 200 Duitsche Mylen of vierhonderd uuren in de lengte hebben, eenerlei Mate en Gewigt in te voeren, na dat men de Berlinsche Schepels in een mathematische proportie gebraght had. Daarenboven is men in alle andere Koningryken byna geen een jaar verzekert, dat 'er niet eenige buiten gewone belastingen en schattingen zullen worden ingevoert, doch onder de Regering van wylen zyne Majesteit zyn deszelfs On-

Onderdanen daar van fteets verfchoont gebleven, zynde door zyne Majefteit zulke maatregelen genomen, dat niettegenftaande d'overgrote fomme, die tot onderhoud zyner talryke Armeën wierden vereifcht, men zyn toevlucht tot buitengewone belaftingen niet heeft behoeven te nemen. July 1740.

d'Oplettendheit omtrent 't gene fchade en voordeel kan toebrengen, is den Groten in allen dele noodzaaklyk, dan vermits voor een Souverein van zo een uitgeftrekt Ryk eene loutere onmogelykheit is, dat alle zaken, zyne inkomften betreffende, door zyne eigene handen gaan zouden, offchoon hy de cyfferkonft in den grond verftont, zo had zyne Koninglyke Majefteit een algemene Rekenkamer opgerecht, voor dewelke alle de Pachters, Amptenaren en Ontfangers, volgens de voorfchreve formulieren hunnen ontfangft en uitgave moeften verantwoorden. Door deze Kamer wierd alles ten nauften uitgepluift, en d'Ontfangers, enz. moeften met de grootfte omzichtigheit te werk gaan, in 't doen van hunne rekeningen, alzo de minfte vergiffing zelf hier niet wierd door de vingeren gezien. Door deze loffelyke fchikking wierd elk in zynen plicht gehouden, en ieder beieverde zich om ftryd, zyne Majefteits Inkomften na behoren te beftieren, uit vreze, van zyn Ampt ontzet te zullen worden, zo hy door die fcherpziende Kamer eenigermate op ontrou betrapt wierd. De Vorft van *Anhalt-Deffau* pleeg de cyfferkonft voor een der nuttigfte konften te houden, en was van gevoelen, dat men aan die edele kunft wel voornaamlyk de ftandhouding der Vrede in *Europa* had te danken. *Eertyds*, zei die Generaal, *viel men gantfch onbezuift aan 't Oorlogen, op dezelve wyze als* Tacitus *fchryft van 't houden van maaltyden door de Duitfchers, maar vermits men thans uitgecyffert heeft, dat de Troupen te Velde oneindig meer koften, dan wanneer ze in hunne Garnizoenen leggen, zo maakt men eenen Staat van Oorloch, om te weten, of 't voordeel, 't geen men zoekt te behalen, tegen die overgrote koften kan opwegen, eer en alvorens men een Oorloch begint, en wyl men zedert eenige jaren herwaards het tegendeel heeft bevonden, zo heeft men de zwevende verfchillen zo veel mogelyk met de pen zoeken te befliffen.* Wat aanbelangt 't recht van Geld te flaan, wylen zyne Majefteit heeft nooit konnen goedvinden, 't zelve te gebruiken, om zyne eigene Inkomften daar door merkelyk te vermeerderen, en wanneer hy hoorde, dat in andere Landen de waarde der Geldfpetien verhoogt of vermindert was, zei hy, *dat hy zyne Onderdanen daar mede niet zou willen bezwaren, nochte hen opdringen, voor tien duizend Daalders aan innerlyke waarde, te doen geloven, dertig duizend guldens in kas te hebben.* Van *Hendrik den vierden*, Koning van *Vrankryk*, toegenaamt *de Grote*, leeft men on-

July 1740. onder anderen, dat dezelve geen eersten Minister gehad heeft, door wiens handen alle de zaken zonder onderscheid gingen, maar dat hy zich bedient heeft van den Raad van alle zyne Ministers, een iegelyk in zyn Departement, en dat deze Ministers zich ook enkel en alleen met zaken van hun eigen Departement moesten bezich houden, zonder zich met andere buiten 't zelve te bemoeijen, dus hadden de hoge Amptenaren en Staatministers van wylen den Koning, om zo te spreken, ook maar eene bepaalde kennisse der zaken, terwyl alle de zaken in 't algemeen, zo binnen als buiten Landsche, op den Koning zelf berusteden, en in deszelfs allerhoogsten Persoon als in een middelpunt zamenvloeiden, even als in de grote Zee, waar in alle de Rivieren zich ontlasten. Door dit middel kon zyne Majesteit elks bequaamheit beter leren kennen, en te minder misleid worden. 't Is ligt te begrypen, dat zyne Majesteit dus een overgroten last op den hals haalde, maar wylen zyne Majesteit verkreeg aan d'andere kant ook daar door den roem, dat hy alleen regeerde. Alle Depeches wierden niet allen door de Ministers, van welker Departementen dezelven waren, maar door den Koning zelf ook getekend, en men kan met waarheit zeggen, dat wylen zyne Majesteit in dit hoogstgewigtig stuk alle andere Mogendheden overtrof, door 't groot geduld, dat hy daar in toonde. Hoe 't zy, zulken die eenige de minste verkering aan 't Pruissische Hof gehad hebben, konnen ligtelyk nagaan, hoe veel hondert ondertekeningen wylen zyne Majesteit dagelyks heeft moeten doen, alzo de rechts- en vele andere zaken, die andere Vorsten slechts door hunne Staatsdienaren laten onderschryven, mede door hem zelven ondertekend wierden; ja 't geen byna ongelooflyk voorkomt, uit de Koninglyke Archiven blykt, dat wylen zyne Majesteit de Resolutien op de gewigtigste zaken, die aan deszelfs Gezanten buitens Lands wierden gezonden, meest alle zelf opgestelt en ten Papiere gebraght heeft. Hier by quam, dat alles wat men aan 't Pruissische Hof had te verzoeken, Schriftelyk moest worden overgelevert, waar door d'arbeid, om zo te spreken, van zyne Koninglyke Majesteit, niet weinig wierd verzwaart, door 't zelf lezen van de meesten dier Memorien; zo verre, dat men zou mogen zeggen, hoe de tyd en de krachten zyne Majesteit toegelaten hebben op zo menigvuldige zaken, die dagelyks voorquamen, schriftelyk Resolutien te nemen, en dezelven doorgaans op zodanige wyze op te stellen, dat elk over zyn eindeloos verstand ten hoogsten verwondert was.

De

De voornaamste Byzonderheden van wylen *Frederik Willem* van *Pruissen* gemeld hebbende, zullen wy noch iets mededelen nopende deszelfs Krygsmagt, en daar mede deze Beschryving besluiten.

July 1740.

De Krygsmagt van wylen den Koning is buiten Lands doorgaans op hondert duizend Man begroot, doch de Schryver, van wien wy deze byzonderheden hebben ontleent, is van gevoelen, dat de Krygstroupen van wylen zyne Majesteit, die in Regimenten en Compagnien verdeelt waren, en op den Staat van Oorloch stonden, omtrent 60 of 70000 Man uitmaakten. Wylen 's Konings Vader onderhield maar 48000 Man, en zyne Majesteit had daarenboven eene talryke Landmilitie, die op 50 of 60000 Man geschat wierd. Zo dra wylen Koning *Frederik Willem* aan de Regering quam, is die Landmilitie afgeschaft. Ondertusschen 't geen de werkelyk in dienst zynde Pruissische Krygsmacht niet weinig versterkte, was dat ieder Regiment eene vermeerdering had van 5, 6 tot 800 Man, die men ten platten Lande had geworven. Deze Menschen dreven als voren hunne Handteringen, en wierden maar eene maand in 't jaar nevens d'andere Troupen in den Wapenhandel geoeffend. Dezelven moesten den Eed van getrouheit afleggen, en op d'eerste order van hunne respective Officiers zich by hunne Regimenten laten vinden, en droegen rode Dassen ten teken datze Soldaten waren, maar ontfingen geen zoldy, als ze geen werkelyken Krygsdienst deden. Door deze schikkingen kon wylen zyne Majesteit buiten en behalven zyn effective Manschap, des noods, in een zeer korten tyd noch een Leger van 30 of 40000 Man in 't Veld brengen, voor dewelke Montuur, Geweer en al 't nodige gereed lag. 't Quam velen byna ongelooflyk voor, dat wylen de Koning, die, zo als wy hier voren hebben gezien, alle zyne Staatszaken alleen regeerde, zynen Staat van Oorloch, die zo groot en wyd uitgestrekt was, insgelyks zelf bestierde. Zyne Majesteit was zelf Kapitein-Generaal, President van den Opper-Krygsraad, eerste Generaal-Krygscommissaris, en zo als de Schryver zich uitdrukt, de beste Major, wiens oogen alles overzagen, en door wiens handen alles ging. 't Moet, zegt die Schryver wyders, niemant vreemd voorkomen, dat niettegenstaande 't Militaire in 't Pruissische mogelyk op een veel beter voet gebraght was, als in eenig ander Ryk, men nochtans gedurig van wervingen hoorde spreken; de gantsche Armée van wylen zyne Majesteit bestont uit uitgelezen Volk, 't welk wyd en zyd moest worden opgezocht. d'Eerste Gelederen by de Koninglyke Pruissische

July 1740.

sche Regimenten moesten eenige duimen over de zes voeten hoog zyn, en dit was oorzaak, dat gedurende wylen zyne Majesteits Regering by de vyftien Millioenen Ryksdaalders uit zyne Landen gegaan zyn voor schone Manschap, welk geld zyne Majesteit had konnen besparen, zo dezelve niet zo zeer op de gelykheit der Manschap, en Gelederen gezien had. 't Schoonste Regiment Voetvolk, waar van men ooit hoorde spreken, is zonder twyfel geweest het grote Regiment Granadiers, genaamd 's *Konings Regiment*, wyl zyne Majesteit zelf Overste daar van was. 't Zelve bestont uit drie Bataillons, elk van 800 Man. Twee Battaillons lagen te *Potsdam*, en 't derde hield bezetting in de Stadt *Brandenburg*. Behalven deze drie Bataillons had zyne Majesteit noch 6 of 800 grote Karels, die noch niet verdeelt waren, en aan 't Regiment een Queekschool verstrekten. Deze lagen insgelyks te *Potsdam*, en hadden eenige Opper- en Onderofficieren, om dezelven in den Wapenhandel t'oeffenen. Dit Regiment is voor 't grootste gedeelte door den thans regerenden Koning van *Pruissen* vernietigt. De gemene Granadiers van 't zelve hadden 4 Ryksdaalders 's maands, maar de meesten en wel voornaamlyk d'Uitlanders, kregen vry meer. Zekere *Jonas*, een Smids Knecht, geboren in *Noorwegen*, die de grootste Granadier was, trok zo lang hy leefde, alle maanden veertien Ryksdaalders, en zekere *Philips*, een Ierlander, ontfing alle maanden zestien Ryksdaalders, alzo aan elk stipt betaalt wierd 't geen hy bedongen had. Alle de Granadiers, die ooit in 's Konings Lyfcompagnie gedient hebben, zyn uitgeschildert. Ook ziet men te *Potsdam* op het Slot d'afbeeldzels van alle de Generaalspersonen en Oversten, die in dienst van wylen den Koning van *Pruissen* geweest zyn. Na 't grote Regiment Granadiers was 't Koninglyke Corps Gens d'Armes 't voornaamste. 't Zelve heeft schone zwarte Paarden, de Montuur is blau met rode opslagen en licht gele Kamizolen, die nevens de riemen der Karabynen met goude en rode passementen bezet zyn. d'Andere Regimenten Ruiters en Dragonders zyn alle in 't wit gekleed, en alleenlyk t'onderscheiden aan de couleur der Kamizolen, Opslagen en Kragen. De Kolders der Kurassiers zyn doorgans van Buffels- en Elandshuiden, en de Kurassen alle op de proef. De Regimenten te voet zyn, wat de Manschap aanbelangt, alle van dezelve grootte, zulks byaldien de gehele Pruissische Armée in vier rechte linien geschaart was, d'eerste en vierde linie elkander gelyk, en de twede en derde weinig minder zyn zouden. Vermits al 't Voetvolk in 't blau gekleed is, zo worden de Regimenten alleenlyk onderscheiden door de Kamizolen en Nestelingen. d'Opperofficiers zo wel te paard als te voet, hebben rykgegalonneerde Kamizo-

Tnizolen en kostbare goude en Silvere Sierpen, Degens met Silvere Gevesten, met een Goude of Silvere strik, en byna alle de Regimenten te paard hebben Silvere Keteltrommels en Trompetten met overprachtige kostbare Bekleedzels. 't Geweer van 't Pruissisch Krygsvolk is na evenredigheit der Manschap eenigzints groter als dat in andere Landen. By de gehele Koninglyke Pruissische Infanterie zyn gele kopere Trommels ingevoert, die men ongemeen ver horen kan. De Montuur der Pruissische Huzaren is rood met blauwe Opslagen en rode Hongarische Mutzen. 't Corps Artillerie is 600 Man sterk, en heeft een Generaal, twee Majors, acht Kapiteins, een Kapitein van de Pontons, en vyf Lieutenants. d'Artillery Bedienden wierden met de nodige Officiers van *Berlin* na *Maagdeburg*, *Spandau*, *Wezel*, *Custrin*, enz. gezonden, daar zy van tyd tot tyd door anderen wierden afgelost.

July 1740.

Wylen den Koning droeg ongemeen zorg, dat zyne Troupen stipt wierden betaalt. De penningen lagen steeds een maand vooruit in de Krygs-kas, en wierden om de vyf dagen by de Regimenten uitgedeelt. De Soldaten kregen alle jaren een nieuwe Montering, als mede Schoenen, Kousen, Stropkousen, Handschoenen, Hembden, enz. zo dat een Pruissisch Soldaat twee Monturen had, eene oude en eene nieuwe. De nieuwe wierd doorgaans op den tyd der Monstering voor d'eerstemaal aangedaan, en daar na eenigen tyd alleenlyk op Zondagen gedragen. By alle de Regimenten had de Koning Boeken laten omdelen, behelzende de plichten van den grootsten tot den kleinsten. Deze Boeken waren op 's Konings kosten gedrukt, en zeer fraai gebonden. Dezelven moesten zeer wel worden bewaart, en aan niemant worden getoont, die geen Pruissisch Officier was. Als wylen de Koning de Soldaten aansprak, noemde hy ze doorgaans *zyne Zonen*. Zo dra 't in de Pruissische Landen ruchtbaar wierd, dat 'er Volk gedeserteert was, wierden ter plaatze, daar Geschut was, eenige Zeinschoten gedaan, en de Boeren en zogenaamde Landruiters geraakten als dan zo voort op de been, om jagt op de Deserteurs te maken, zo verre dat dezelven alom tot op de Grenzen wierden nagezet. Wanneer de Boeren een Deserteur aanhielden en weder by zyn Regiment braghten, genoten zy tien Ryksdaalders tot een premie. Ook mocht een Pruissisch Onderdaan, als hy op reis een Soldaat ontmoette, denzelven aanhouden, zo deze zynen verlof-brief niet tonen kon. De Hoofdvestingen van den Koning van *Pruissen* zyn *Memel* en *Pillau*, in Pruissen; *Colberg* en *Stettin*, in Pommeren; *Custren* in de Nieuwe Mark; *Spandau*, in de Middelmark; *Maagdeburg*, in 't Aardsbisschdom van dien naam; *Wezel*, in 't Land

July 1740. van Cleve, *Minden* in Westphalen, en *Gelder* in 't Hertochdom van dien naam. d'Overige Plaatzen, die ten dele insgelyks werkelyk Vestingen zyn, of des noods in een zeer korten tyd konnen worden bevestigt, zyn 1. *Koningsbergen* in Pruissen. Hier is een zeer sterke Citadelle, genaamd *Frederiksburg*, tot dekking van den Haven, ter plaatze daar de *Pregel* in 't Frisse Haf valt. 2. *Joannesburg* in Pruissen, heeft een sterk Casteel. 3. *Leukenits* in d'Ukker-Mark, een gewigtige pas, drie mylen van Stettin. 4. *Odenberg* in d'Ukker-Mark, op een Eilandje, 't welk door d'*Oder* geformeert word. 5. *Driesen* in de Nieuwe Mark, aan de Poolsche Grenzen. 6. *Sonnenburg*, heeft een sterk Casteel, mede in de Nieuwe Mark. 7. *Berlin* in de Middelmark, beroemt wegens hare grootte, sterke en schone Muren, voordelige gelegenheit en talryke Bezetting. 8. *Peits*, eene goede Vesting in Neder-Lausnits. 9. *Reinsteen*, in 't Halberstadsche. 10. *Orsoy*, in 't Land van Cleve. 11. *Lipstad*, in Westphalen. 12. *Sparenberg*, by Bylevelt. 13. *Meurs*, heeft eene Citadelle. 14. *Lingen*, Hoofstad van 't Graafschap van dien naam. 15. *Wachtendonk*, in Gelderland. 16. *Cöslin*, in Pommeren. 18. *Nieuw Stettin*, in Pommeren. 19. *Dam*, in Pommeren. 20. *Anklam*, in Polen Pruissen. 21. *Demmen*, in Pommeren. 22. 't Eiland *Usedom*, met een vast Casteel, Haven en twee Schanzen, en 23. *Wollin*, in Pommeren. In alle de Hoofdvestingen en Steden, die onder de Vestingen worden gerekend, zyn de Tuighuizen met een ongeloofiyken voorraad van grof Geschut voorzien. Te *Berlin* staan twee Tuighuizen, van 't welk het nieuwe gehouden word voor 't schoonste en prachtigste, dat ooit bekent is. 't Zelve is een vierkant Gebou, van de grond op van Hardsteen opgehaalt en vol Vensters, zulks 't in allen dele na een Koninglyk Paleis gelykt. Voor dit Tuighuis staat eene meer als dubbelde Karton. Dit overgrote metale Stuk schiet een kogel van over de honderd pond en is *Europa* genaamd. Rondom het Tuighuis ziet men een overgrote menigte Bommen, Kogels en Granaten. Binnen dat gevaarte is 'er onder anderen Geweer voor 200000 Man, als mede eene grote menigte stukken Canon en Mortieren van allerhande grootte, alzo wylen de Koning verscheide malen een geheel nieuwe Veld-Artillerie heeft laten gieten, dewelken doorgaans bestont uit negentig stukken Canon en vierentwintig Mortieren. Daarenboven leggen in dit Tuighuis allerhande Schanstuig, Kurassen en Helmetten in groten overvloed. Ook is 'er te *Berlin* een afsonderlyk Gebou, waar in de kopere Pontons worden bewaart, zo als ook Bomben, Kogels en Granaten. d'Artillerie-Bedienden moeten de Patronen voor de Regimenten maken

en

en vullen, en alle de Kogels gieten voor Snaphanen, Karabynen en Pistolen, en daarenboven voor de Tuighuizen, enz. de wacht houden. July 1740.

DE Toggenburgers zyn den 14. passato, als den dag, die hun aangezegt was, om aan den nieuwen Abt van *St. Gallen* de Huldiging te doen, met roerende Trommelen, vliegende Vaandels en geladen Geweer verschenen, en als men hen den Eed voor las, hebben de meeste geroepen, *dat men die niet eer afleggen zoude, als na dat die Abt zelfs zoude onder Eede verklaart hebben, het Land by zyne Rechten, Vryheden en Privilegien te laten en te beschermen;* weshalven de Huldiging geen voortgang gehad heeft. ZWITZERLAND.

d'ANIMOSITEITEN tusschen de nieuwe en oude Raden van de Regering noch immer groter worden, en alzo 't Gemeen ten dele voor d'eene, ten dele voor d'andere was, was 'er te vrezen, dat noch een gehele verdeeltheit in dat Koningryk ontstaan mocht, en 't scheen, dat geen party zoude rusten, voor dat zy den anderen geruineert hadde. ZWEDEN.

BEDENKING. Over Eenige Politique omstandigheden in Zweden, *Uit het Hoogduits Vertaalt. Afgedeelt in Vraag en Antwoorden.*

Vrage.

Wat heeft de Defensive Alliantie *te beduiden, die (zo men zegt) op 't point staat tusschen* Zweden *en d'Ottomannische Porte, door bemiddeling van de Kroon* Vrankryk *gesloten te worden?*

Antwoord.

Voor eerst heeft 't laatste *Committé Secreet*, ingevolge haar Bekende *Systema* diergelyke nauwe verbintenis met de Turken, met veel aangelegenheit gerecommandeert, en of schoon de Conjuncturen tegenwoordig heel anders geschapen zyn, als dezelve van 't gemelde *Committé Secreet* mochten ondersteldt geworden zyn, zo maakt nochtans 't *Ministerie* zich altyd een *Merite* daar uit, als 't in een stuk het oogmerk van die Standen berykt, en eene *Alliantie* sluiten kan, die mede daar toe dient om 't Publicq d'oogen te Blinden.

July 1740. Wat hier nevens Vrankryks *Coöperatie* by deze affairen aangaat, zo is te geloven dat het zelve om veel oorzaken niet gaarn zach, dat *Zweden* met *Rusland* in Oorloch gewikkelt wierde, Gelyk *Vrankryk* door bevordering van de Vrede tusschen *Rusland* en de *Porte*, de Zweden de hoop afgesneden heeft, om van d'ingebeelde *Favorable Conjuncturen* te Profiteren en de Russen op 't lyf te vallen, zo zoekt het nu door 't aan de hand geven van een *Defensive Alliantie* tusschen de Porte en Zweden, 't Russische Hof af te houden, op dat het zelve over het tot hier toe gepasseerde zyn gevoeligheit niet met nadruk tonen mocht.

Vrage.

Maar zal men Rusland *met dezen Vyandt wel veel schrik konnen aandoen, dewyl 't zelve tegen de Turken maar* Defensif *t'ageren heeft, en daar en boven noch (volgens oogenschyn) genoeg in staat blyft, om een Oorloch met nadruk tegen de Zweden te voeren?*

Antwoord.

't Is zekerlyk te dugten, als *Rusland* anders lust tot Oorlogen heeft, en dezelve voordelig en na zyn omstandigheden *Convenabel* bevind, dat het zelve zich door die voorhanden zynde *Defensive Alliantie* met de Turken, niet daar van zal laten afhouden, en 't zoude te weten zyn of deze *Demarches Rusland* niet noch meer verbitteren mocht, terwyl 't hoofd *Object* der meer gemelde *Alliantie* hoofdzakelyk tegens dezelve gerigt schynt te wezen, en 't kon uit dien hoofde ligt gebeuren dat deze omstandigheden meer nadeel als voordeel waren, om de Gemoederen in *Rusland* te bevredigen.

Vrage.

Heeft dan Vrankryk *noch een Byzonder Intrest om Ruslands Vriendschap te winnen, en uit wat grond komen alle die oplettenheden die het voor dit Hof toond?*

Antwoord.

Vrankryk Concurreert haast aan alle Europische Hoven met de Kroon *Engeland*, om malkander 't *Arbitrium* van 't *Æquileber* in *Europa* te bedisputeren, en tegenwoordig zyn daar toe geheel byzondere oorzaken voorhanden, *Vrankryk* ziet wel in, als *Engeland* een merkely-

kelyke avantage op *Spanjen* behaalt, en door eenige gewigtige *Conquesten* in *America* zich ten vollen Meester van de Commercie maken zoude, dat als dan het Fransche Hof, ten aanzien van zyn *Engagementen*, en eigen Intrest, zich genoodzaakt zou vinden de Kroon *Spanjen* met nadruk by te staan, 't welk dan de Neutraliteit der Hollanders, wegnemen, en misschien door tusschen kominge der aanvaarding der *Possessie* van de Guliksche en Bergsche Landen heel *Europa* zich in wydlopigheit mengen konde, dewyl ook by 't afsterven des Konings van *Pruissen*, 't Berlynsche Hof, met dat van *Engeland* denkelyk nader tot malkander treden, en als dan met meerder Iever als tot hier toe geschied is, zouden ageren. Zo Eischt het Intrest van *Vrankryk*, om op alle deze oogschynlyke gevallen zich te Prepareren, en voornamentlyk van de Noordsche *Puissance* zich te verzekeren, waar onder *Rusland* haast de voornaamste is, want overhaalt *Vrankryk Rusland* niet, zo is *Zweden* hem in 't geheel van geen nut, nademaal 't zelve zo lang het den rug niet vry heeft, niets ten faveur voor *Vrankryk* ondernemen kan, maar by aldien *Vrankryk* Rusland overhaalde, zo kan 't zelve, ook nut gebruik van *Zweden* maken, en heeft zich als dan geenzints voor *Deenemarken* t'ontzien, Misschien hoop men deze Laatste zyn Vriendschap zo wel als die van *Hessen* te bekomen, en in zo een geval zoude *Vrankryk* tegens 't Noorden en Duitsland, zeer sterk bewaart zyn.

July. 1740.

Vrage.

Zoekt dan Engeland *niet deze hem zo nadelige* Négotiatien *met het Russische Hof te* Contrecarreren?

Antwoord.

Ja zekerlyk, en ook daarom is *Engeland* niet alleen bedagt, 't Russische Hof allerhande nieuwe avantagien in de Commercie aan de hand te brengen, maar men Presseert daarom ook d'afryze van den Heer *Finch* naar *Petersburg* zo sterk, en men schynt dezen tegens 't Zweedsche Ministerium zo *geannimeerden* en buiten dien zo *activen Minister*, regt daar toe uitgekozen te hebben, dat hy die qualyk gezinde *dispositien* van de *Zweden*, hunne gevaarlyke uitzigten, hunne natuurlyke zwakheit en daar uit ontstaande Faciliteit, hun tot *Raison* brengen en Vrankryks inzigten doen zien, met deszelfs uitzigt op d'aanstaande Successie in *Zweden*, en weder in voeringe van de Souverainiteit, met een woord al 't geen wat *Rusland* maar *annime-*

July 1740. *ren* en afhouden kan om de Fransche Propositie gehoor te geven op 't aller levendigste en nadrukkelykste aftescbilderen en voor te houden.

Vrage.

Reflecteert men dan in Zweden *voornamentlyk op den uitslag van deze byde aan 't Russische Hof voorbanden zynde Negotiatien?*

Antwoord.

Noodzakelyk, alle Verstandige Lieden geloven dat aan den uitslag van dezelve alles dependeren zal, en dit is 't hoofdzakelyke argument van die Ryks Raden geweest, die tegens d'uitschryvinge van eenen nieuwen Ryksdag gestemd hebben, nademaal zy zyden, dat men immers noch niet wiste hoe en wat *Rusland* op d'aan het zelve afgezondene *Propositien* uiten zoude, en eer en alvorens zulks geschiedt waar konden die Standen onmogelyk tot een Finale Resolutie treden, maar in tegendeel zoude hier de zaak Verdrietig vallen om zo lang hier Vergadert te zyn tot de zaak tot haar rypheit komt.

Vrage.

Hoe komt bet docb, dat Vrankryk (*zo men verzekert*) *die noch resterende zes quartalen van de beloofde Subsidien tegenswoordig voor uit betaalt?*

Antwoord.

Vrankryk is in dezelve mening geweest, dat men de Standen niet ten eersten had moeten by een roepen, maar dat men eerst afwagten moest, wat voor eenen Uitslag de zaken zouden nemen; ondertusschen heeft het nieuwe *Ministerie*, gelyk bekent is, heel zeer op een Ryksdag aangedrongen, ten dele in de geheime Uitzigt, dat namentlyk 't zelve zich van de by de Natie hebbende Voorregten zoude profiteren, en zich daar door van de Standen, d'Approbatie over hare *bazardeuze* onderneming te wege te brengen, en ten dele ook terwyl geen geld meer by *Casse* is geweest, om die vele vereiste onkosten by zulke gevallen te doen. Maar om dat *Zweden* zich niet verhaasten, en ondertusschen den sterk aankomenden gebrek van geld, op eenige wyze uit de weeg genomen word, zo heeft *Vrankryk* op die van hier uitgeschiede klaaglyke Voorstellin-

stellinge, zich misschien eindelyk bewegen laten, om de Subsidien voor uit te betalen. July. 1740.

Vrage.

Maar nademaal Vrankryk *tegenwoordig zo sterke Remiezen naar* Spanjen *over te maken heeft, en het geld doch niet overvloedig heeft, zoude dat zelve zich wel deze ongelegenheit, met voor uit betalinge van de Subsidien gemaakt hebben, zonder zich een Voorwerp van nuttigheit daar voor uit te bedingen?*

Antwoord.

Misschien is wegens de destinatie van deze Gelden, tusschen den Graven van *Tessin* en 't Fransche Hof iets daar omtrent bedongen; buiten dien vereischt Vrankryks Intresse het tegenwoordige *Ministerium* te Soutineren, om dat het zelve niet over hoop gestoten, en een ander aan zyn Plaats gezet word, by 't welk misschien zo als te voren d'Engelsche Party, wederom d'overhand bekomen zoude.

Vrage.

Wat heeft dan Vrankryk *met* Zweden *voor uitzigten?*

Antwoord.

Vrankryk zoekt voor eerst, zo als gemelt, te beletten dat *Zweden* niet goed Engelsch word, en daar en boven, als het d'Omstandigheden maar toestaan, zo is 't zelve misschien van Intentie, om *Zweden* in Duitsland te gebruiken, en dit manqueert men niet om onder de Lieden uit te strooijen, daar van daan 't gerugt, van die naar *Pommeren* over te zendene 10000 Man ontstaan zyn mag, op dat, als men met *Rusland* in Vrede bleef, die naar Oorloch zo heel verlangende Zweedsche Adel, ten minsten op een andere plaats gelegenheit mocht bekomen, hunnen Heldenmoed af te koelen. Die *Idée* van den Oorloch heeft Vrankryks Credit en het tegenswoordige *Ministerium* gestabileert en door deze *Idée* moeten dezelven ook geconserveert werden, daarom amuseren het zelve het *Publique* continueel met hoop tot Oorloch, 't welk men hun dan hier en dan daar als in een Perspectif toond. Eindelyk zo is Vrankryks uitzien misschien ook op de toekomende *Successie* in *Zweden* gemunt, en daar aan is ook niet te twyffelen, in zo verre namentlyk,

July 1740. lyk, dat *Vrankryk* door vastftellinge van de *Concurrentie*, in de Zweedfche affairen zich eenige gelegenheit menageert, in 't toekomende eenmaal de *Successie* zaak, naar zyn behagen te *dirigeren*, maar of men hier aanftonds zal op vallen, en de zaken op den naasten Ryksdag tot eene positive *propositie* komen zullen, ook alles wat tegenwoordigh gefchiedt, voornamentlyk daar heen *gereferceert* worden zal, moet den tyd leren.

Vrage.

Wat denkt het nieuwe Ministerie nu wel; wat uit alle deze zaken eindelyk komen zal?

Antwoord.

'tMinisterie weet zeer wel, dat het in de meeste ftukken verder gegaan is, als de Kroon *Vrankryk* gewilt heeft, ondertusfchen vleyt het zich doch, terwyl het nu niet anders is, dat het van dezelve zal *gesoutineert* worden, misfchien hadde men ook gewenfcht, dat men 't oude Ministerie, op eene betere maniere als door middel van eene *hazardeuse Systema*, die men de Lieden in 't hooft gezet heeft, t'onder brengen konnen, maar nademaal nu dit niet anders aangegrepen is, en die op den laatften Ryksdag gepasseerde *Revolutie*, tegenswoordig noch in verfch geheugen is, zo kan men niet anders als in den eenmaal genomen weg ftantvastig voortgaan, want anders zouden die geen, welken tegenwoordig aan 't Roer zyn, zich aan 't Resfentement van een Natie, welke gelooft hier in misleid te wezen, al te zeer Exponeren, en terwyl men ook niet weten kan, waar toe *Rusland* zal besluiten, en of 't zelve wel of in 't geheel zich zo fchielyk *Finaliter* uiten mocht; zo vaart men met d'Oorlochs toebereidzelen continueel voort, op dat men by ontftane oneenigheit niet weerloos gevonden wordt, ondertusfchen leeft men zo in verwisfeling van Vreugde en Leed, tusfchen Vrees en Hoop daar heen, en men ziet *Rusland* naar d'oogen, en *Vrankryk* naar de handen, en verwagten van deze omftandigheden wat het Ryk in 't algemeen, en de nu Dominerende Partyen in 't byzonder, voor een Lot te verwagten zal hebben.

RUSLAND. HET Tractaat tusfchen *Zweden* en d'Ottomannifche Porte gesloten *, werd aan 't Rusfifche Hof aangemerkt als een zaak, waar

* Zie onder den laatfte voorgaande Titul van *Duitfchland*.

waar mede men 't zelve meend te drygen en te dwingen, om 't zelve na de wil van een ander Hof te doen schikken. Men heeft daar wyders geremarqueert, dat het gemelde Tractaat zes dagen voor de Ratificatie van 't Vredens Tractaat tusschen dat Hof en den Sultan gesloten is, zynde 't eersten den 22. *December* 1739, en het twede den 28. daar aan volgende getekend. 't Blykt, dat die Alliantie alleen defensief is, maar men gelooft dat 'er geheime Articulen zyn, welke die twee Hoge Contractanten niet raadzaam geacht hebben wereltkundig te maken, en wyl men zeker Hof verdacht houd, aan 't sluiten dier Alliantie mede gearbeid te hebben, zo word deszelfs Minister thans gantsch onverschillig behandelt, zo dat het *Russische* Hof alleen bedacht is nieuwe banden te leggen, ten einde zich op d'openbare en heimelyke Vyanden te konnen wreken. De Keizerin heeft in 't laatst van de gepasseerde maand een buitengewone Raad gehouden, die niet alleen de Staatsministers, maar ook de Generaalspersonen, die ten Hove waren, hadden bygewoond; in welken Raad naukeurig onderzocht was 't gemelde Trctaat tusschen Zweden en d'Ottomannische Porte gesloten; waar op 't zelve door de Leden van dien Raad eenpariglyk afgekeurt was, en de meeste Leden hadden groot ongenoegen laten blyken op zeker Hof; 't welk men verdacht hield, 't zelve te weeg gebraght te hebben.

July. 1740.

't Schynt, als of *Rusland* steets aan Zamenzweringen en anderen snoden toeleg blootgestelt zal zyn. De Staatsminister *Wolinski* wierd eerst maar van wangedrag beschuldigt. d'Articulen, op dewelken hy gehoort wierd, waren maar algemeen, maar jegenswoordig ondervind men, dat hy eene gevaarlyke buitenlandsche Correspondentie gehouden heeft. In zyn huis is een Kisje vol met Papieren gevonden, waar door gewigtige zaken ontdekt zyn. 't Geen de misdaad van dien Heer wel voornaamlyk zwaar maakt, is, dat men uit die Papieren heeft gezien, dat hy een gezwore Vyand was van 't Duitsch belang, en besloten had, 't zelve, zo veel mogelyk, t'ondermynen. Hy heeft zeer nadelige desseinen voor het Huis van *Biron* geformeert, en wel voornaamlyk voor den Hertoch van *Courland*, niettegenstaande hy aan dien Hertoch alleen deszelfs opkomst verschul-

July. 1740. digt is. Zedert dat de Graaf *van Oosterman* van zyne laatste onpasselykheit herstelt is, heeft deze ontdekt, dat de bovengemelde Papieren eenige maatregelen behelzen, die grotelyks tot zyn nadeel strekken.

Den 19. passato heeft de Heer *Edaard Finch*, Minister en Plenipotentiaris van zyne Majesteit van *Groot-Brittannien*, 't eerste openbaar gehoor by de Keizerinne gehad. Hare Majesteit hadde een van hare Koetzen met zes Paarden bespannen zyne Excellentie toegezonden, als mede een Stalmeester en vier Stalknechts te paard, twee andere te voet en twee Lakeien, om hem na 't Hof te geleiden, daar hy aan 't portier van de Koets, terwyl de Gardes 't Geweer presenteerden, door een Edelman van 't Hof ontfangen, en door hem door de Gardes hene na 't Apartement van de Keizerin gebraght was; aan d'eerste deur van 't welk de Hofmarschalk en twee Kamerheren hem ontfingen en na d'Antichambre geleiden, daar d'Oppermarschalk de Grave van *Leeuwenwolde* hem wegens de Keizerin complimenteerde, waar na de Heer *Finch* door den Oppermarschalk tot de Keizerin wierd ingeleid, die op een Throon zat, staande de Hertoch van *Courland* als Opperkamerheer aan de rechter, en de Prins van *Hessen-Homburg* aan de slinkerhand, zynde alle de Hofdames, Generaals Persohen, enz. tegenwoordig. De Heer *Finch* zyn compliment aan de Keizerin gemaakt hebbende, wierd insgelyks by de Prinses *Anna* en by de Prinses *Elisabeth* ter gehoor ingeleid, zo als ook by den Prins van *Brunswyk-Beveren*, waar na hy, op dezelve wyze, als hy opgehaalt was, na zyn Logement te rug gebraght wierd; dien namiddag hadt hy insgelyks gehoor by de Hertogin van *Courland* en de jonge Prinses, spyzende d'Erfprins dien middag buiten de Stadt met den Turkschen Seraskier en Aga, die eerstdaags na huis stonden te keren; zynde de Heer *Finch* tot deze twee Audientien opgehaalt in de Koets des Hertochs van *Courland* met twee Paarden, verzelt van twee Stalknechts en twee Lakeyen; alwaar dien avond ten Hove grote Societeit was, daar de Heer *Finch* d'Eer had, met de Prinses *Anna*, eene andere Dame, en den Generaal *Botta*, op de Kaart te spelen.

TE

July 1740.

BARBARYEN.

TE STA. CRUX is in de gepasseerde maand de vrye Regerings-form, die men daar eenigen tyd gedurende den Inlandschen Oorloch gehad heeft, in een Eenhoofdige Regering verandert, hebbende die Stad *Muley Abdallah* eenparig tot hunnen Koning uitgeroepen, zo dat dezelve tegenwoordig d'Opper-Vorst van gantsch *Barbaryen* is.

NEDERLANDEN.

DEN Bisschop en Prins van *Luik*, heeft den 8. dezer een nieuwe Ordonnantie gepubliceert, bestaande in 22 Articulen, en behelzende d'Imposten op de Goederen uit dat Bischdom na d'Oostenrykſche Nederlanden uit- of van daar herwaarts ingaande, gelegt, als op de Maat Hout-Kolen uitgaande 8 Floreinen 20 Sols: Op het 100 pond Aluin te *Luik* inkomende 10 Floreinen 5 Sols, en andere Koopmanschappen na advenant: 't inbrengen van Zout, Kalk, Steen-Kolen, Steen, Yzerwerk, &c., is geheel verboden; zo dat men niet ziet, waar op alles eindelyk uitkomen zal.

De Graaf van *Harrach* aan dien Prins een zeer verplichtende Brief geschreven hebbende, over de verschillen, die tusschen de twee Staten gerezen waren, zo heeft zyne Hoogheit dezelve aan de Staten van *Luik* mede gedeelt, maar dat die wel verre van de hand tot de middelen van vergelyk te lenen, zo als de Prins hen had voorgeslagen, men geraden gevonden had, den Grave t'antwoorden, „ dat de zaken zodanig waren, dat men „ als nu gene aanbiedingen kon aannemen, en dat men niet al„ leen zonder ophouden arbeidde aan den Hasselschen Straat„ weg, maar dat men ook met gemeen overleg met de Fran„ schen 't besluit genomen had, te *Falmignoul* een Comptoir op „ te rechten, en daarenboven te *Vise* een Stene Brug te ma„ ken, door middel van dewelke d'eene en d'andere voortaan „ door gantsch *Duitschland* handel zouden konnen dryven, zon„ der 't *Limburgsche* Grondgebied te raken".

In d'Oostenrykſche Nederlanden, is men over 't een en 't ander niet weinig in beweging, om met de Luikenaars tot een verdrach te komen, om te herstellen den eenigen Tak des Koophandels, die 'er noch overig is, en welk zy zo ongelukkig hebben verloren, door blindelings te volgen de quade raadgevingen

Juli. 1740. van drie of vier Personen, welke op hun tyd 't zelve zwaar te verantwoorden zullen hebben. Zedert de gemelde verschillen, hebben meer dan 200 Verwers wegens gebrek van Werk zich naar *Vrankryk* begeven. De Gedeputeerden van *Namen* hebben op nieu Vertogen aan 't Hof gedaan, nopens d'onmooglykheit om de Subsidien op te brengen, zo lang de Communicatie met hunne Buren en daar door hunne Manufacturen gestaakt blyven.

De Prins *Hyacinth* van *Nassau - Siegben* verwacht te *Renaix* met groot ongedult, zynë te *Wenen* ondergetroude Bruid, om 't Huwlyk met haar te voltrekken. Die Prins is in een zeer vervalle toestand van gezondheit, hoog van jaren, en in *Spanjen* drie jaren achter den anderen bedlegerig geweest, zo verre, dat geen Mensch heeft konnen denken, dat hy ooit in staat zou geraken, om zo eene zware moeilyke reize t'ondernemen, veel min om te trouwen.

Men ziet te *Brussel* verscheide Brieven van *Duinkerken* van den volgenden inhoud: „ De Franschen zyn te *Grevelingen* dag „ en nacht bezich, om by die Stadt een nieuwe Sluis te maken; „ Zy hebben ten dien einde alle de nieuwe Werken aan den kant „ van 't Kasteel geslegt, en indien deze Sluis volgens 't Bestek, „ 't geen reets daar van gemaakt is, voltooit word, zal dezelve „ een der sterkste en fraaiste wezen, die tot noch toe bekend „ zyn; echter zullen door dezelve maar Schepen van zekere „ grootte, en dus d'Oorlochschepen des Konings niet kunnen va„ ren, 't geen ook van geen nut zou wezen, om dat de Kom, „ dewelke aan de rechter zyde van de Sluis zal worden ge„ maakt, en volgens het Bestek van d'Ingenieurs van grote „ uitgestrektheit zal zyn, een zeer aanzienlyke Vloot zal kon„ nen bergen. Ook word verzekert, dat noch dichter by de „ Stadt een twede nieuwe Sluis zal aangelegt worden, om dat „ die, welke eertyds de Spanjaarden daar omtrent gemaakt heb„ ben, ten eenemaal ontramponeert is, en tegenwoordig alleen„ lyk in plaats van een Beer of Dam gebruikt word, ten einde „ het Water uit het Kanaal te houden, en 't Volk, 't welk met „ het graven bezich is, af te sluiten, te meer, om dat, niet„ tegenstaande alle de Machinen, welke tot noch toe gebruikt „ zyn om 't Water af te leiden. d'Arbeiders, hoe dieper zy in

„ de

„ de grond komen, meer en meer ongemak van 't Water moe- *July.*
„ ten uitstaan. Voor 't overige zal deze twede nieuwe Sluis 1740.
„ groter gemaakt worden als d'eerstgemelde, waar aan men wer-
„ kelyk bezich is, om dat des Konings Schepen dezelve zullen
„ moeten passeren, zo dat van deze Sluis de goede of quade uit-
„ slag van 't oogmerk dezer Schepen afhankelyk is".

Men heeft dezer dagen te *Haarlem* by geval in een zeer oud *Psalterboek*, in de Nederduitsche Taal, te *Delft* by *Heinrich Esker van Hombercb*, Anno 1498. gedrukt, gevonden twee Stroken van Pergament, op beide zyden gedrukt, 't een van 6 en 't ander van 3 Regelen, en wel met omtrent die zelve Letteren; als de *Spiegel der Behoudenis van Laurens Koster* zich gedrukt vind: d'Inhoud toond van zelfs, dat het overblyffelen zyn van die *Donatus*, dewelke de Schryvers van *d'Oude Keulsche Chronyk*, die tusschen de jaren 1470. en 1499. geleeft en geschreven heeft, en de geleerde *Mariangelus Accursius*, die in den beginne en verder tot over de helft van de XVI. Eeu geleeft en geschreven heeft, betuigen *in Holland en noch eer men te* Mentz *Boeken had begonnen te drukken, gedrukt was, en dat door die* Donatus *eerst aan de* Mentzers *gelegenheit gegeven was, ook om de Boekdrukkonst te denken.*

De Heer *Trevor*, Extraordinaris Envoyé des Konings van *Groot-Brittannien*, heeft aan de Staten Generaal een Missive van den Koning zyn Meester overgelevert, waar by dezelve aan dezen Staat kennis geeft van 't voltrokken Huwelyk van de Prinses *Maria*, deszelfs Dochter, met den Prins *Frederik* van *Hessen-Kassel*, waar over hooggemelde zyne Majesteit by Missive is gefeliciteert.

De volgende PUBLICATIE *is van de Heren Staten van* Holland en West-Friesland *naar de respective Steden dezer Provintie afgezonden, om te worden afgekondigt, waar in gezegt word:*

Alzo Wy in 't zeker bericht zyn, dat, by aldien de Weiluiden op *St. Jacob* naastkomende, zynde den 25. dezer, de Jagt als voor dezen zouden komen te frequenteren, alle de jonge Coneynen, als mede d'oude Voesters, die als dan noch zeer onmagtig en zwak

July. *1740.* zullen zyn, in confideratie van de laatste felle Winter en langdurige koude, ten eenemaal zullen wezen geruineert, tot grote schade van d'Eigenaars der Duinen en van de Duinmayers, en tot vermindering van 't vermaak van alle eerlyke Weiluiden, die daar na 't Duin genoegzaam Conynloos zullen vinden; en dat daar in noodzakelyk zoude dienen te worden voorzien, na 't exempel van den Jare 1709, wanneer Wy by 't Placaat van den 28. *Juny* van dat Jaar, de tyd van de Jagt voor eenige weken hebben verschoven.

ZO IS 'T, Dat Wy, hier op hebbende gehad 't advis van Onze Gecommitteerde Raden, goedgevonden hebben, dat, ten aanzien van de Wildernis van *Holland*, de Jagttyd op 't Conyn zal worden verschoven, zo als verschoven word mits deze, ten opzichte van de Gequalificeerden tot den 1. *September* aanstaande, en ten aanzien van de Duinmayers daar onder gehorende tot den 15. *Augusti* naastkomende: Doch, ten opzichte van de Houtvesterye van *Brederode*, dat, in de plaatze van op *St. Odolphus* en *St. Jacob* respective, de Conyne-Jagt eerst aanvang nemen zal op den 5. *September* daar aan volgende, ten aanzien van Particulieren die gequalificeert zyn, en ten regarde van de Duinmayers op *St. Jacobsdag*. En derhalven hebben Wy goedgevonden aan allen en iegelyk, zo wel Duinmayers als andere, niemant uitgezondert, te verbieden en interdiceren, gelyk Wy verbieden en interdiceren mits dezen, voor dezelve tyden, de Jagt in de voorschreve Duinen en Wildernissen, respectivelyk eerder t'exerceren of te jagen of ook iets anders te doen van 't gunt henluiden van *St. Jacobsdag* geoorlooft zoude zyn geweest, alles op de pœne en boeten breder geëxpresseert in 't Placaat hier bevorens op het stuk van de Wildernissen by Ons gedaan emaneren. &c. &c.

d'Oneenigheden in de Haagsche Lutersche Gemeente ontstaan, is door de navolgende decisie der Gecommitteerdens uit den weg geruimt geworden.

S E N T E N T I E.

In de Zake, hangende voor de Kerken-Raden van de Luthersche Gemeentens der Steden *Haarlem*, *Leiden* en *Amsterdam*, als by Resolutie *op den 20 November* 1738. by *d'Ed. Gr. Mog. Heren Staten*

van

'van *Holland en Westvriesland* genomen, * ten dezen gedelegueert, tusschen *Mauritius Maassen*, Emeritus Predikant in de Luthersche Gemeente van *'s Gravenhage*, als Appellant ter eene. Ende de Kerken-Raad van de voorsz. Gemeente in *'s Gravenhage* geappelleerdens ter andere zyde. July 1740.

De Kerken-Raden van de Lutersche Gemeentens der Steden *Haarlem Leiden* en *Amsterdam*, gehoort hebbende het rapport van hun-lieden Gecommitteerdens, die ook daar over gehoort hadden de gene die daar over gehoort hebben moeten werden.

En voorts met rype deliberatie doorgezien en overwogen hebbende, al 't geen ter materie dienende was, en in goeden conscientie moveren mochte; *doende recht uit krachte van de voorsz. Resolutie van haar Ed. Gr. Mog.*

Doen te niet de *Resolutie van den Kerken-Raad der Luthersche Gemeente van 's Gravenhage, van dato 20 Febr., 24 of 18. April en 30. April* 1737. voor zo verre die by de voorsz. Resolutie van haar *Ed. Gr. Mog.* noch niet in 't geheel zyn vernietigt, en den Appellant daar in is geconcerneert:

Verklarende dezelve in zo verre te wezen *nul en van onwaarden*. En, doende 't gunt dezelve Kerken-Raad hadt behoren gedaan te hebben, vinden goed en verstaan, dat aan den Appellant door de voorsz. Kerken-Raad van *'s Gravenhage* zal werden toegedragen zodanige *Eer* en *Achting*, als men aan een *Emeritus Predikant in de Luthersche Gemeente* gewoon is toe te dragen.

Ordonneren mits dien aan den voorsz. Kerken-Raad, dat zy den Appellant van tyd tot tyd zullen convoceren in alle Kerkelyke Vergaderingen, en te gedogen, dat hy Appellant daar in Sessie en een delibererende stem hebbe.

Voorts, dat den Appellant, des goedvindende, d'ordinaris Zitbank der Predikanten in de Kerke zal mogen gebruiken, als mede onverhindert, in en buiten de Kerk, in tyd van nood, des verzogt werdende, de Sacramenten van *Doop* en *Nachtmaal* bedienen, en verder dat den Appellant, zich daar toe in staat bevindende, en met een arbeident Leeraar zulks hebbende geschikt, een Predikbeurt zal mogen waarnemen.

Verklaren wyders, dat de voorsz. Kerken-Raad niet had behoren te resolveren de vier pointen, vervat in derzelver voorsz. Resolutie van *den* 30 *April*. 1737. aan den Appellant voor te houden; en condemneren de geappelleerdens, *die de voorsz. Resolutien* tan

* Zie *Mercurius* van den jare 1738. 2. Deel pag. 298.

July 1740. *ten deze in quæstie hebben willen Sustineren*, mits deze in de kosten van desen processe, *uit haar prive beursen te voldoen*, ter taxatie en moderatie van de voorsz. gedelegueerde Kerken-Raden.

(*L. S.*) Aldus gedaan in 't Consistorium te *Haarlem den* 28. *April* 1740. (was getekend) *Alexius George Hermes H. T. Scriba Consistorii* (hebbende op het Spatium gedrukt het Segel van 't voorsz. Consistorium in rood Lack.)

(*L. S.*) Aldus gedaan in 't Consistorium te *Leiden den* 29. *April* 1740. (was getekend) *Johan Schreuder President Ouderling*. Hebbende op het Spatium gedrukt het Segel van 't voorsz. Consistorium in rood Lack.

(*L S.*) Aldus gedaan in 't Consistorium *t'Amsterdam den* 31. *Mey Anno* 1740. (was getekend) *Casparus van den Broek H. C. Secretarius*. Hebbende op het Spatium gedrukt het Segel van 't voorsz. Consistorium in rood Lack.

EXTRACTEN van de Resolutien van den Haagschen Kerken-Raad, *voor zo vele die geweest zyn het subject van de Questien by de vorenstaande Sententie gedecideert.*

Anno 1737. den 14. *Febr.* Allergrootste Vergadering gehouden, ter presentie van den Heer .... * *Ds. Pambo*, *d'Ouderlingen Brugman* en *vander Linden*, *van Meurs*; de Kerken-meester *Splisner* en *Papst*, de Diaconen *Monnix*, *vander Heyden* en *Sweens*; d'Oudraad *Koning*, *Smitsbergen*, *vander Speyk*, *Andries Gutske*, *Hendrik Gutske*, *Bose*, *Mikke*, *Klefke*, *Heinrici*, *Schutler*, en de Secretaris *Schröder*, en is *na aanroepinge van Gods Naam* vastgesteld, dat in het toekomende een Leeraar verzoekende *Emeritus* te worden, kinderen hebbende, en boven vyftig jaren oud zynde, zal genieten jaarlyx *f* 600., en boven 60. en meerder jaren oud zynde, en kinderen hebbende, *f* 650. en een Leeraar ongetroud zynde, ofte gene kinderen hebbende, en volgens de jaren boven gemeld, zal een hondert guldens altoos jaarlyks minder hebben, *en zal d'Allergrootste Vergadering voor af alles wel onderzoeken, voor en al eer dezelve een Leeraar* Emeritus *verklaren.*

Den

* De Schryver dezer, heeft geoordeelt, dien Heer zyn Naam uit deze Notulen te moeten laten.

Den 14. *Febr.* 1737. Extraordinaire kleine Vergadering gehouden, present *Ds. Pambo*, d'Ouderlingen *Brugman*, *vander Linden*, *van Meurs*, de Kerkmeester *Splisner* en *Papst*, de Diaconen *Monnix*, *vander Heyden* en *Sweens*; *Schröder* als Secretaris, en is *naar aanroeping van Gods Naam* voorgedragen, dat onzen Leeraar *Ds. Maassen* op den 1. *Febr.* door onzen Secretaris in de Vergadering heeft laten voorstellen, dat dezelve door continuele Lichaams zwakheit zodanig vervallen is, dat hy zich niet in staat bevind om het *Predik-Ampt*, naar vereisch deszelfs te konnen waarnemen, welke voordrag in deze vergadering nu ook gedaan zynde, is overgenomen, om by vervolg daar over te delibereren, &c. *July. 1740.*

Over al 't voorgaande te delibereren word door *Regerende* aan *d'Allergrootste Vergadering* overgelaten. Welke *allergrootste Vergadering* immediaat op deze voorgaande gevolgt is, *ter prefentie van alle de bovengemelde Leden* en verders de Heer . . . ., den Diaken *Koning*, d'Oudraden *Smitsbergen*, *vander Speyk*, *Andries Gutske*, *Hendrik Gutske*, *Bose*, *Mikke*, *Klefke*, *Heinrici*, *Schutler*, en is *naar aanroeping van Gods Naam* voorgelezen het project van den Heer *Predikant Pambo*, nevens noch eene *Ampliatie* door denzelven Heer mede opgestelt, en op de Lias te vinden. Nu is verders voorgestelt, *hoe veel geld men jaarlyks aan Ds. Maassen (als Emeritus) zal toeleggen*, en is met meerderheit van Stemmen geresolveert *aan den Heer Maassen jaarlyks toe te leggen zes honderd guldens, en is vervolgens hier mede 't* verzoek *van Ds. Maassen, ten opzigte van* Emeritus *te zyn, toegestaan.*

Anno 1737. *den* 17. *Febr. Extraordinaire Kleine Vergadering* gehouden, *present alle Regerende Leden*, en is, *naar aanroepinge van Gods Naam*, door d'Ouderlingen *Brugman* en *Meurs* gerefereerd, dat zylieden uit de laatste grootste Vergadering gecomitteerd zynde, om den Heer *Maassen* bekent te maken, *dat zyn verzoek van* Emeritus *te worden door d'Allergrootste Vergadering was toegestaan, op zodanige Conditien als voren te zien is*; als mede, dat zo zyn Eerwaarde eene Weduwe mochte komen natelaten, dezelve 't ordinaire Weduwe Tractement zal genieten, mede op zodanige Conditien als by ons gebruikelyk is, en mede dat hy zyn vierendeeljaars Tractement, waar in hy getreden is, trekken zal. *Waar mede de Heer* Maassen *volkomen genoegen genomen, de gantsche Vergadering bedankt*, en een Extract uit de Notulen hier van verzogt heeft. *Waar op dezelve in Persoon heden Voormiddag in de Consistorie-Kamer gekomen en mondeling zyne dankseggingе aan de Vrienden betuigd heeft.*

Anno 1737. *den* 20. *Febr. Allergrootste Vergadering* gehouden, present *alle Regerende Leden*, en noch d'Oudraden *vander Speyk*, *Andries Gutske*, *Bose*, *van den Berg*, *Mikke*, *Klefke*, *Heinrici*, *Hendrik Gutske*,

July 1740. *Schutler*, en de *Secretaris Schröder*: En is, *naar aanroepinge van Gods Naam* vastgesteld; *dat nooit geen Leeraar, hy zy* Emeritus *ofte* ASSISTENT, ooit *of* ooit *eenige Stem of sessie in eenige Kerkelyke Vergaderingen* zal hebben.

Anno 1737. *den* 18. *April Allergrootste Vergadering gehouden*, present de Heer . . . . , *Ds. Pambo*, d'Ouderlingen *Brugman*: *vander Linde*, *van Meurs*, de Kerkmeesters *Splisner* en *Papst*, de Diaconen *Monnix*, *Koning*, *vander Heyde*, *Sweens* en *Secretaris Schröder*, d'Oudraden *Andries Gutske*, *van den Berg*, *Kleske*, *Hend. Gutske*, *Mikke*, *Bose*, *Heinrici*, *Schutler* en is *naar aanroepinge van Gods Naam* geresolveert, *dat aan de zyden der Diaconen van den Predikstoel zal worden gemaakt de zittinge van den Emeritus Predikant* en assistent Predikant. Waar toe den Secretaris *Schröder* geen stem gegeven heeft. Ook is geresolveert, dat *de Heer Maassen als Emeritus Predikant van naastkomende* 1. *Meymaand af gene functien van* Nagtmaal *ofte Doop buiten de Kerke meer zal mogen verrigten*, ten zy op het verzoek van den kleinen Kerken-Raad, waar toe *Schröder* gene stem gegeven heeft.

Anno 1737. *den* 30. *April* Allergrootste Vergadering gehouden, present de Heer . . . . *Ds. Pambo*. verder *alle Regerende Leden*, except den Ouderling *vander Linden*, als Oud-Raad is present *Schutler*, en is *naar aanroepinge van Gods Naam* door deze allergrootste Vergadering aan de kleine Consistorie de Magt verleend om in het toekomende aan zich te reserveren, *dat indien een van de drie arbeidende Predikanten den Heer Maassen, wilden voor zich Prediken laten, dat daar van eerst aan de kleine Vergadering het consent zal gevraagt worden, en dat dezelve Kleine Consistorie daar in naar goedvinden handelen zal*, zo is geresolveerd de volgende Poincten aan denzelven voor te houden, waar toe *Schutler* en *Schröder* niet gestemt hebben. (1) *Dat de Heer* Maassen *zeer qualyk gedaan heeft op den* 1. *Paaschdag, en noch daar toe ter ontyd een zodanig Relaas te doen, 't welk strydende is met ons Prothocol, ende de drie gecommitteerdens, als mede de gantsche Consistorie benadeelt*. (2) *Dat dezelve daar toe door nieuwe contumatie zynen Kerken-Raad als zyne Meesters en Principalen door langdurige weigeringe om hier te komen niet gerespecteert heeft*. (3) *Dat hy dierhalven vergiffenis vrage aan deze Vergadering ende de drie Gecommitteerdens, om daar door op 't minnelykste de zake uit de wereldt te helpen, als mede te vermeiden, dat men niet andere mesures te nemen genoodzaakt worde*. (4) *Mede te beloven* OOIT OFTE OOIT EENIGE OORZAKE TOT TWIST TUSSCHEN DE LEERAAREN, *Consistorialen en de gemeente te geven, en zulks op eene boete van vyftig guldens &c*.

Over dit alles alhier gedelibereerd zynde, heeft deze Vergadering goedgevonden wegens aanhoudende halstarrigheit van den Heer

Heer *Maassen*, en om van deze zake ten eenemaal af te zyn, met meerderheid van stemmen denzelven te condemneren *in eene boete van de helfte van deszelfs laatste vierendeeljaars Tractement, zynde een honderd zeven-en-dertig guldens en tien stuivers, dewelke aanstonds aan de Weeshuis Kasse zullen gegeven worden.* Waar toe *Schröder* gene stemme gegeven heeft. July 1740.

CARGA van 10 Hollandsche Oost-Indische Retourschepen, te weten: *Guntersteyn* en *Noordwolfsbergen* van Batavia, *Coxhorn* en *Ruyter* van Bengalen, voor de Kamer Amsterdam; *Westhoven* van Batavia, en *Vlissingen* van Bengalen, voor de Kamer Zeeland; *Rustenwerk* van Batavia, voor de Kameren Delf en Rotterdam; *Meerlust* van Batavia, en *Haemstede* van Bengalen, voor de Kameren Hoorn en Enchuizen; en *Leyduyn* van Batavia, voor de Kamer Enchuizen. Zynde de Batavische Schepen den 8. *November* 1739. van daar vertrokken.

1611448 ℔	Bruyne Peper.
1924 —	Witte Peper.
147500 —	Noten.
205000 —	Nagelen.
58058 —	Foelie.
535826 —	Poeyer-suyker.
30542 —	Gekonfyte Gengber.
1399227 —	Salpeter.
8410 —	Borax.
60000 —	Calitourshout.
1950 —	Cardemon Javaase.
1553249 —	Coffy Javaase.
5032 —	Garen Cattoene Bengaals.
17905 —	Garen Florette.
15250 —	Garen Catoene Javaas.
19837 —	Garen Cattoene Sourats
8780 —	Gommelak op Stokjes.
1500 Ps.	Handrottingen.
3070 ℔	Indigo Javaas.
52400 ℔	Kurkuma Javaas.
3072 —	Parlemoer.
435321 —	Sapanhout divers.
240336 —	Thee divers.
68000 —	Tin Malax.
96467 —	Zyde Bengaals.

Zyde Stoffen.

8200 Ps.	Armozynen divers.
1300 —	Alegias Zyde.
7600 —	Bandanoes of Tafra de Foula.
200 —	Dotams.
111 —	Kaketoe Stoffjes.
1400 —	Gedrukte Neusdoeken.
800 —	Zyde Photassen.
200 —	Restas.
400 —	Roemaals Zyde.
2200 —	Vrouwe Kleedjes.
17 —	Zyde Neusdoeken tot Monster.

 Katoe-

July. 1740.

Katoene Lywaten.

1380 Ps. Alegias Tefferfe.
1300 — Alibanees.
2800 — Amiertjes.
2000 — Archiabanees.
1600 — Baftas divers.
2080 — Bethilles Cangam.
200 — Bherms.
500 — Broulus of Chiadderboraal.
13760 — Caffa Bengale.
1800 — Caffa Nohaarfe.
1400 — Nadona.
5100 — Chiauters Diriabadys.
1300 — Chitzen Chiaboutias.
1600 — Carroots.
7800 — Dongrys divers.
1750 — Douriaffen.
35700 — Getraffen.
8770 Ps. Gingans divers.
27420 — Gninees divers.
4520 — Hammans.
200 — Kismis Neusdoeken.
1900 — Lachorias.
6670 — Mallemolens.
400 — Nicquaniafen.
300 — Neusdoeken Haripaalfe
5000 — Photaffen.
34800 — Roemaals. divers.
16240 — Salempouris divers.
800 — Sanen.
3600 — Savogesjes.
50 — Sigtermans Saay.
2050 — Sircikken.
2200 — Sjouters de Surpoer.
100 — Serbetjes.
2460 — Tansjeeps.
1350 — Therindains.
4020 — Zeyldoek divers.

CARGA van 10 Hollandfche Retourfchepen, te weten: *Kerkwyk* en 't *Kafteel van Tilburg*, van Batavia; *Diemermeer* en *Voorduyn*, van Ceylon, voor de Kamer Amfterdam; *St. Laurens*, van Batavia; *'t Huys te Rensburg* en *Nieuwvliet*, van Ceylon, voor de Kamer Zeeland; *Kerkzigt*, voor de Kamer Delf; *Clarabeek*, voor de Kamer Rotterdam; en *Venenburg* voor de Kamer Hoorn;

1155611 ℔ Bruine Peper.
806 — Witte Peper.
36000 — Noten.
65000 — Nagelen.
17402 — Foelie.
512080 — Canneel.
952616 — Poeyer Suiker.
9531 — Geconfyte Noten.
1000 — ps. Geconfyte Noten.
624847 — Salpeter.
73000 ℔ Caliatourshout.
5538 — Campher.
7600 — Cardemon Cylonfe.
600 — Cardemon Javafe.
3127145 — Coffy Javafe.
235227 — Couris.
7500 — Garen Cattoene Javaas.
10177 — Garen Cattoene Sourats.

24000.

24000 ℔ Garen Cattoene Tutticour.
1080 — Gomlak op ſtokjes.
750 — Indigo Javaas.
13750 — Kurkuma Javaas.
12 Potjes Geconfyte Nagelen.
1448 ℔ Paarlemoer.
371856 — Sapanhout divers.
13 — Stamp Paarlen.
260381 — Thee divers.
2520 — Wol Kiermanſe.

Katoene Lywaten.

1240 Ps. Baſtas divers.
1100 — Beroupaats.
400 — Bethilles divers.
400 Ps. Bherms.
500 — Broulus of Chiadderboraal.
400 — Chitzen van Amadebat.
1900 — Chitzen Chiabourtjas.
230 — Chitzen Metzilia.
1000 — Chitzen Souratſe.
2000 — Corroofs.
1280 — Dongrys divers.
310 — Fyne Lywaten van Mallebaar.
9500 — Guinees divers.
840 — Niquaniaſſen.
5320 — Salempouris divers.
2520 — Savogesjes.
660 — Tapekankenias.

BYZONDERHEDEN.

DEN 10. paſſato is de Cardinaal *Portis* te *Romen* overleden, en den 24. de Cardinaal *Cenci*, wat Chocalade gedronken hebbende, wilde zyn Eminentie wat ruſten, voor en aleer zich na het *Scrutinium* te begeven; doch hy wierd uit die ruſte niet wederom wakker, maar dood gevonden.

Den 19. dezer, is in 's Hage, na eene langdurende ziekte overleden de Heer *François van Aarſſen*, Here van *Sommelsdyk*, Vice-Admiraal, reſſorterende onder 't Collegie ter Admiraliteit binnen *Amſterdam*.

Men ziet te *Wenen* een Lyſt van 't Vee, dat zo door de felle Koude, als gebrek aan Voeder, in den voorgaanden Winter in 't Koningryk *Bohemen* geſtorven is, te weten, 961256 Schapen, 46118 Oſſen, 14124 Varkens, en 5175 Paarden, behalven een grote menigte Viſſchen, wordende de Schade daar door aan 't Landt veroorzaakt op 2674518 Floreinen begroot.

Te *Orleans* is den 25. paſſato aldaar en in d'omleggende Geweſten, een ſchrikkelyke Sorm en Onweer, met grote Hagelſtenen gemengt, twee uuren lang geweeſt, waar door alle de Glazen en Daken van Kerken en Huizen in een omtrek van 6

July 1740. Mylen verbryzeld, alle de Veldvruchten en Wynstokken daar neder geslagen, 't Geboomte zeer geschonden, en al 't Gevogelte op het Land gedood, zynde meer als 30 Parochien dus gantschelyk geruineert, en men schat de schade alleen aan de Glazen in de Stadt *Orleans* geschied op 40000 Livres.

Den 22. dezer heeft men te *Ceulen* zo een zwaar Onweer met Hagel en Stortregen gehad, dat het Water over de Straten in korten tyd als een Zee is gestroomt, en de Veldgewassen daar door veel schade geleden hebben.

A U G U S T U S.

Groot-Brittannien. ZO als men tegenwoordig byna van niets anders dan van ongelooflyke Werkingen der Natuur aan Land- en Boom-Vrugten hoord spreken, zo zyn 'er, die zich moeite geven, om gelyk als door een Prophetischen Geest, ten opzichte van de tegenwoordige tyds-omstandigheden, hunne Aanmerkingen over deze wonderbare Gebeurtenissen, derzelver gevolgen en invloed in de politique Zaken, en wel voornamentlyk aangaande de Kronen van *Vrankryk* en *Groot-Brittannien* te verspreiden, onder dewelke de volgende de voornaamste zyn: d'Engelsche en Fransche Esquaders maken tegenwoordig dat een ieder even als met *Argus* Oogen toeziet wat zy zullen ondernemen, ofte van wat voor gevolg hunne uitrusting zyn zal; want als men 't politique Oog naar 't *Zuiden* en *Westen* slaat, zo diend het zelve ook met geen minder omzichtigheit naar 't *Noorden* gewend te worden, om te zien of de dikke Wolken, welke zedert eenigen tyd aan dien Horizond geweest hebben, een droevig Onweer zullen voortbrengen, dan of zy naar een andere Wereld streek zullen overwajen. 't *Oosten* vereischt niet minder een wakend Oog, terwyl men den tyd heeft beleeft, dat het Belang van de Christenheit nooit zo sterken invloed op dat van de Mahometanen, hunne Erf-Vyanden, gehad heeft, als tegen-

tegenwoordig; en vermits nu weder een nieuwe Vizier aan 't roer van Staat gekomen is, diend men op te letten, of deze niet noch meer veranderingen daar in zal te weeg brengen. Als men 't Kabinet van de Mogendheden in 't algemeen wil inzien, zal men genoegzaam zonder Vergroot-glas bemerken, dat het Zwaard en d'Olyftak tegen malkander gestelt zyn, met het Byschrift, *ad utrumque paratus*; *bereid tot Vrede of Oorloch*. *Augusti. 1740.*

Overgaande tot de Brittannische zaken, zo ziet men te *Londe* 't volgende Uittrekzel uit een Brief, door een Kapitein van een Schip, 't welk door de Spaansche Kapers te *St. Sebastiaan* opgebraght is, aan zyne Reders te *Leverpool* geschreven. Deze Brief is gedagtekend den 15. *July*, en luid onder anderen als volgt;

De wyze, waar op het Volk in 't Kasteel word behandelt, is harder dan ooit, en zy krygen naulyks zo veel, om 't leven te konnen behouden. Men heeft my gezegt, dat de Spaanschen zulks doen met een inzicht, om hen in hunnen dienst te krygen. Zedert de laatste tien dagen hebben zy 'er reets over de dertig weten te bepraten, deze zyn meest Ieren; dewelke besloten hebben, om als Vrywilligers onder hen te dienen. Door deze behandeling, en door de geringe hope van uitkomst ben ik beducht, dat d'overigen, die in 't Kasteel zyn, insgelyks dienst nemen zullen. 't Getal derzelven beloopt op omtrent driehondert Personen. Ik zou denken, dat eenige weinige van onze Oorlochschepen van 20 stukken Canon in staat zouden zyn, alle de Kapers, die hier t'huis horen, te nemen. Daar zyn 'er in 't geheel maar drie, en gy zult mogelyk verwondert wezen, als ik u zeg, dat het alle de Kapers zyn, die aan deze gantsche Kust behoren. Zedert dat ik hier ben opgebraght, zyn 'er drie Schepen na de *Caraques* vertrokken, en daar worden 'er noch andere uitgerust, om noch duizend Recruten derwaarts te brengen. Een dier Schepen is genaamt *St. Anna*, en behoort aan *Spanje*; d'overigen zyn Pryzen, die ze genomen en op de beste wyze uitgerust hebben, maar deze alle zouden zeer weinig tegenstand konnen bieden, zo ze door een of twee van onze Schepen van Linie aangetast wierden. Ik hope, datze in de kaars vliegen zullen. Ook zyn ze thans bezig, zes van de beste genome Schepen toe te takelen; op deze Schepen zullen ze zeer veel Manschap doen, zo men zegt, voor *St. Augustinus*, en zeer veel

August. 1740. veel klein Geweer. Voorleden week heeft de Koning van *Spanjen* ſtrikte order gezonden aan den Intendant van deze Plaats, om een Lyſt op te maken van de namen der Gevangenen, en daar by te voegen derzelver ouderdom en woonplaatzen, als mede om voortaan een ſterke Wacht aan de Stadts Poorten te houden, en zorge te dragen, dat gene Engelſchen komen t'ontſnappen.

De volgende is een Uittrekzel uit een Brief van Kapitein *Cowper*, voerende de Paketboot de *Townsbend*. Deze Brief is gedagtekend *St. Sebaſtiaan den* 16. *July*, en luid onder anderen als volgt;

Den 5. *Juny* ontdekte ik op de hoogte van 48 graden 48 minuten 62 mylen ooſt noordooſt van de *Lezars*, na 't opklaren van een zwaren Miſt, te loefwaard omtrent een myl af een Zeil. Ik bemerkte ten eerſten, dat het op ons afquam, zulks ik al myn Volk deed boven komen, en alle Zeilen liet byzetten, maar 't zelve quam tot myn groot ongeluk dicht by ons, of ſchoon toen wy uit den Haven van *Lisbon* zeilden, zyn Majeſteits Snauw de *Fly*, die by ons was, ons nergens konde byhouden. Ten tien uuren 's morgens waren wy reets onder 't bereik van 't Geſchut van 't Schip, en ten half een bevonden wy ons binnen een Musketſchoot van 't zelve, wanneer wy een begin maakten, met ons te verdedigen, 't Gevecht duurde tot zes uuren 's avonds, en een gantſch uur lang lagen wy noch geen halve piſtoolſchoot van elkander af. De Vyanden meenden t'enteren, maar ik belettede zulks. Ik bevond het een zeer ſterk bemand Schip te zyn, door de hagelbuien Musketkogels, die ik ontfing, maar alle myne hope was, hem Maſteloos te maken, want als zo gelukkig was geweeſt, dat ik een Steng of een Spriet van boven neer geſchoten had, zou ik het zekerlyk zyn ontkomen. Ik doodde deszelfs Vyands eerſten Stuurman, en queſte verſcheide Matrozen, wanneer zy zich onder de grote Boot verſcholen, hunne handen in malkander wrongen, en begonden te bidden, zo verre dat zy my zekerlyk zouden hebben laten zeilen, zo niet de twede commanderende Officier zulks had belet, zo als ik naderhand verſtaan heb van zekeren *Dowglas*, Kapitein van de *Dorothea*, van *Antigoa* na *Londen* moetende, drie dagen te voren op de hoogte van 49 graden genomen, en aan boord van 't vyandelyk Schip. Ik ſchoot deszelfs grote Bramſteng half door 't Was een nieu Schip, genaamd *N. S. del Carmes*, *alias las Animas*, gemonteert met 24 ſtukken Canon, te weten, 20 ſtukken Kanon alle zes ponders, en vier van een pond elk op 't half dek; met 180 Man.

180 Man, daar onder 50 Soldaten, gewapend met Snaphanen. Om dezen tyd had ik twee doden, en zes anderen zeer zwaar gequetst, en drie Blodaards, die nooit op hunne posten waren, waar onder was de Constabel, die myns bedunkens verdiende gehangen te worden, want ik had aan verscheide Krygsbehoeftens gebrek, die onder zyne bewaring waren. Myne Zeilen en staande Wand waren thans aan flarden geschoten, ik had dertig duimen water in 't Hol, en kon geen Volk misschen om te pompen; elke laag, die ik thans kreeg, dreigde ons te doen zinken, alzo 't Schip genoegzaam t'eenemaal doorboort was. In deze droevige gesteldheit maakten de Vyanden allen nodigen toestel, om andermaal t'enteren, en wyl ik geen Volk meer had, om eenigen merkelyken tegenstand te bieden, deed ik 't Valies met Brieven, zo als ook de Depeches van den Lord *Tyrawley* over boord werpen, en besloot eindelyk met grote moeiten, te stryken. Ik had over 1100 *Moidores* aan boort. 't Vyandelyk Schip is noch geen zes maanden oud, en heeft in 't Canaal en op de hoogte van *Ierland* acht Pryzen gemaakt, en dezelven alle te *St. Sebastiaan* opgebraght. Hier leggen noch twee andere Kapers, gemonteert met 12 stukken Canon ieder; deze hebben reets 56 Engelsche Zeilen genomen, de meesten van dezelven grote Schepen. Myne gequetste Matrozen zyn in 't Gasthuis en d'anderen op 't Kasteel, daar 150 Man in een Vertrek by malkander zyn. Ik en d'Opperstuurman hebben vryheid in de Stadt te logeren, maar mogen zonder verlof niet uitgaan, enz. *Augusti.* 1740.

Den 27. *July* heeft 't Volk van de *Friendschip*, Kapitein *John Altkin*, een Klip ontdekt op de breedte van 55 graden 18 minuten en lengte van den meridaan van *Londen* 11 graden 14 minuten 94 mylen bewesten 't Eiland *Tory*, welk Eiland bevonden is te leggen op 55 graden 20 minuten ten noorden, en niet 55 graden 8 minuten, zo als verkeerdelyk op Kaarten gestelt is. Deze ontdekking is by laag water geschied.

Tusschen den 27. en 28. 's nachts, als wanneer d'Admiraals *Norris*, *Cavendish*, en *Chalonner Ogle*, met hun gehele Vloot en de Koopvaardyschepen, naar *Portugal* gedestineerd, zich in de Baay van *Torbay* bevonden, begon de wind zo sterk uit het Zuid-Westen op te steken, dat het Oorlochschip *de Leeuw* van zestig stukken Canon, vermits 't zeer donker was, met volle Zeilen tegen 't Admiraal-Schip *de Victoria* aanstiet, en met verlies

August. 1740. van zyn Fokkemast, de gehele Boegspriet van dat Schip wechnam, welke ramp hun verpligtte om naar *St. Helena* te rug te keren, alwaar zy weder 't Anker lieten vallen, en van waar d'Admiraal *Norris*, die, om dat zyn Schip op de Helling gehaald, en van de gelede schade herstelt zal moeten worden, aan boord van 't Schip *de Boyne* van 80 Stukken Canon overgegaan is. Ondertusschen zoude dit accident veroorzaakt zyn geweest door 't overboord vallen van twee Mannen in de duisterheit des nachts van 't Oorlochschip *de Leeuw*, dewelke om hulp geroepen hadden, waar op men ordre gegeven had, de Zeilen te wenden, 't welk verkeerd geschied zynde, niet alleen die twee Mannen verdronken, maar ook het Schip tegen de *Victoria* had doen stoten; het word byna voor een miracul aangemerkt, dat de *Victoria* niet met Man en Muis is gebleven, nademaal 't gat in 't Galjoen zo groot was, dat de Zee daar quam inspoelen, doch men heeft zulks aan de bezadigheit des gemoeds van den Ridder *John Norris* te danken, die ten eersten order gaf, d'opening te stoppen. Edoch het bedroefste is, dat acht en twintig Man door den Schok der twee Schepen over boord gevallen en verdronken zyn. De Hertoch van *Cumberland* heeft zich in dit gantsch onverwacht geval, 't welk in 't holste van den nacht gebeurt is, zo bedaart en onverzaagt getoondt; dat de Ridder *John Norris* niet heeft konnen nalaten, zyne Koninglyke Hoogheit, 't volgende Compliment te maken, Dat de gene, die aan de grootste ongemakken gewend waren, *geen meerder blyken van ware dapperheit en personele bravoure hadden konnen geven dan hy*; zynde de Schok zo vreeslyk geweest, dat de stoutste Matrozen zelfs byna den moet lieten zinken.

In 't begin dezer maand zyn d'Officieren van 't veroverde Spaans Oorlochschip *de Prinses*, op ordre van de Heren Regenten, na *Northampton* gevoerd, om aldaar, tot op nader ordre, als Krygs-Gevangenen te verblyven, te weten, de Commandeur, *Don Pablo d'Aguirra*; de Capitein van d'Infantery, *Don Francisco de Leon*; de twee Lieutenans, *Don Francisco Camplido* en *Don Miguel de Arambara*, en de drie Vaandrigs, *Don Joseph Buanoba*, *Don Manuel de Chanis* en *Don Diego Orgote*.

Den 4. heeft men begonnen met de verkoping van 't Goud en Silver

Silver van het prys gemaakte Spaansche Schip de *St. Joseph*, toebehorende aan de Compagnie van *Guipiscoa*, bestaande 't zelve in de volgende Partyen, te weten 59538 oncen stukken van Achten, 272 oncen gewerkt Vaatwerk, en 544 oncen Goud en Pistoletten. *Augus*t. 1740.

Uit kragte van 't Subsidie-Tractaat, 't welk de Koning met den Koning van *Zweden*, als Landgraaf van *Hessen-Kassel*, voor vier achtereenvolgende jaren heeft gesloten, moet de gemelde Landgraaf aan die Kroon 1200 Ruiters, nevens 4800 Man Voetvolk leveren, waar voor aan dien Vorst jaarlyks 250 duizend Daalders Bankgeld betaald zullen worden.

Nopens de differenten tusschen 't Engelsche en Spaansche Hof, verzekerd men, dat de Koning van *Vrankryk* ten zesden male zyne mediatie aangeboden heeft.

Men ziet schryvens van *Gibraltar* van den 5. passato; „ Zedert tien
„ dagen zyn aan de Landzyde van deze Stadt tusschen de twee
„ à drie duizend Spanjaarden komen camperen, en niet tegen-
„ staande 't alles uitgelezen Manschap is, heeft men hier echter
„ geen de minste vrees daar over opgevat, alzo men genoeg in
„ staat is, om hunne Ondernemingen te keer te gaan, ja zelfs
„ is in deze Stadt geen Ingezeten of Soldaat, die niet vuriglyk
„ wenscht, dat Hy eens met hen in Gevegt mocht wezen, maar
„ deze schynen daar toe noch geen Lust te hebben, om dat zy
„ hun Campement zo ver hebben opgeslagen, dat Wy Hen met
„ onze Artillerie niet konnen bereiken: Ondertusschen is hunne
„ Aankomst zeer onverwagt, en men kan ook niet begrypen
„ wat hunne voornemens zyn, voornamentlyk, om dat het sai-
„ soen reets zo ver verlopen is; Alleenlyk word gezegt, dat de-
„ zelve kennis gekregen hebbende, van ons besluit om al hun
„ Artillerie te vernagelen, zy dezelve zo veel mogelyk zullen
„ tragten te dekken, en dat zy dit Campement hebben opge-
„ slagen uit een zoort van Krygslist, om namentlyk daar door te
„ beletten, dat d'alhier leggende Oorlochschepen niet naar *Ame-*
„ *rica* mochten zeilen, maar indien dit zo is, zyn zy kragtig in
„ hunne Verwagting bedrogen, vermits verscheide van dezelve
„ naar de Canarische Eilanden onder zeil gegaan zyn".

August. 1740.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip de *Worchester* van 60, en noch een van 50 stukken Canon op de hoogte van Caap *Corrientes* kruissende, hebben op dien kruistocht genomen een Hollandsch Schip, gemonteert met 24 stukken Canon, met een ryke Lading van *Cadix* na *Vera Crux* moetende. De Spaanschen hadden dat Schip gehuurt, en 't zelve had een nieuwen Viceroi van *Mexico* aan boord, maar deze is in een Fransche Tartaan, die 't Hollandsche Schip verzelde, noch gelukkig ontsnapt. Kapitein *Cunnigham* heeft met een Sloep, die te *St. Christoffel* door de Heren *Gordon* en *Wells* ter kaap was uitgerust, genomen een Schip, gemonteert met 12 stukken Canon en 75 Man, uit de *Canariën* na de *Havana* moetende. Dit Schip word op omtrent 20000 Pond Serlings waardig geschad, en is te *Jamaica* opgebragt.

De Sloep de *May Flower*, Kapitein *Edw. Jones*, die te *Jamaica* ter kaap is uitgerust, heeft tusschen de Baai van *Campechy* en *Guasaqualpa* een Spaansch Schip genomen, geladen met Zout. Ook heeft de gemelde Sloep op de hoogte van 't Eiland van *Lobus* noch een Spaansch Schip veroverd, als mede een derde op Strand gejaagt en verniekt, en den 16. *Mey* een grote Brigantyn omtrent *Taccalura* prys gemaakt, die te *Charles Town* opgebragt is.

Kapitein *Axen* omtrent de hoogte van *Segura* een Spaansche Sloep, aan boord hebbende meer dan 23 duizend ponden Cacao en eenige duizend stukken van Achten, prys gemaakt heeft.

Kapitein *Wentworth*, heeft met zyn Sloep en 17 Man, den 27. *Juny* laatstleden een Spaansche Sloep met acht duizend stukken van Achten, behalven andere Goederen van grote waarde, verovert en in *Turtola* opgebraght.

Een Kaper van *Nieuw-Jork* heeft een Spaansch Schip van de *Canariën* na de *Havana* gaande, en met 240 Pypen Wyn, Brandewyn en andere Effecten geladen, genomen; als mede 't Oorlochschip *Hamptoncourt* een Spaansche Brigantyn, met Cacao geladen en na *Carthagena* willende.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen.

Aangaande 't nemen van 't Engelsch Paketboot de *Townshend* en

en andere Engelsche Schepen, heeft men 't volgende bericht uit Madrid bekomen: *Don Pedro Ignatio de Goycochea*, Commandant van 't Fregat *Nostre Seunora del Monte de Carmelo*, 't Engelsch Paketboot *de Townshend*, met Brieven en omtrent 20 duizend Piasters in Goud van *Lisbon* naar *Plymouth* gaande, den 6. dezer maand op de hoogte van 49 graden Noorder-breedte genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght heeft: Toen 't gemelde Fregat d'Engelschen begon te jagen, hebben deze hun Splits-Vlaggetje opgestoken, en verscheide blinde schoten uit hun Canon gedaan, om ons Volk te braveren, tot dat deze nader by hen quamen, en een geweldig Vuur op hen gaven, waar door 't Paketboot en voornaamlyk deszelfs Achter-Steven grotelyks beschadigt wierd: Dit niet tegenstaande continueerde de Vyanden zich met veel kloekmoedigheit te verweren, waar op de voornoemde Commandant, vrezende dat zy door begunstiging van den nacht hem zouden ontvlugten, besloot, om hun Schip aan te klampen, en na dat de Lieutenant en vier van de Soldaten gedood, en vyf van deze zwaar gequetst waren, wierden zy, na dat zy alle de Brieven op bevel van hun Kapitein in Zee hadden geworpen, genoodzaakt zich over te geven: 't Gemelde Fregat heeft ook 't Engelsch Schip *de Dorothea*, komende van *Antigoa*, welkers waarde op meer dan 20 duizend Piasters word begroot, prys gemaakt. Ook heeft de Kustbewaarder *Don Juan Baptista Solio* twee Engelsche Schepen, een met Thee van *Duinkerken* naar *Lisbon*, en het twede met Steenkolen van *Milfort* naar *Chester* gaande, als mede een van onze Brigantynen 't Engelsch Schip de *Maria*, op de hoogte van 47 graden Noorder-breedte, genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght, welke drie laatste Pryzen echter niet meer dan drie duizend Piasters waardig geschat worden. Daar en boven zyn twee Kapers van *Majorca*, en twee andere van *Mallaga* den 3. dezer met een Engelsche Prys, aan Boord hebbende eene menigte Mondbehoeftens voor 't Garnizoen te *Gibraltar* gedestineerd, welke zy dien ochtent recht tegen over *Tarifa* genomen hebben, in de Haven van *Ceuta* ingelopen.

Augusti. 1740.

Den 30. passato kreeg men te *Londen* d'onaangename tyding, dat de *Bever*, Kapitein *Webb*, van *Nieu-Engeland* na *Bristol* moetende, door de Spaanschen genomen en te *St. Sebastiaan* opgebraght

August. 1740. braght was. Den 27. laatstleden is Kapitein *Leivsling* en een Snaau van *Rotterdam* na *Neith* moetende, maar een myl van *Goudstart* door een Spaansche Boot genomen, zo als ook Kapitein *Facey* in een Brigantyn, omtrent acht uuren van *Tinmouth*, en beide te *St. Sebastiaan* opgebraght.

De *Sara*, Kapitein *William Reed*, gemonteert met 16 stukken Canon en 32 Man, met omtrent 200 Vaten Olie van *Gallipoli* na *Londen* moetende, is den 3. passato op de hoogte van Caap *Passaro* in *Sicilien* door een Catalaanschen Kaper aangetast. Deze Kaper voerende maar 10 stukken Canon, maar was gepropt met Volk. De *Sara* den Kaper de volle laag gegeven hebbende, ging deze oploeven, doch wanneer hy omtrent een myl van hun af was, wende hy, en quam weder by hun. d'Engelschen meenden den Kaper andermaal de volle laag te geven, doch 't Buskruit geraakte in brand, waar door 't half dek opvloog, op 't welk was de Zoon van den Kapitein met noch vyf of zes Man, die alle sneuvelden, terwyl vyf of zes anderen zwaar wierden gequetst. In deze verwarring enterden de Catalanen, bemachtigten hen met weinig of geen tegenstand, en braghten hen den 13. te *Cagliari*, daar 't Oorlochschip *d'Aldborough* 't welk van *Port Mahon* om te kruissen gezonden was, maar twee uuren daar na arriveerde. De Spaanschen hebben in die actie 14 of 15 Man verloren, en zouden zonder 't bovengemelde ongeluk naar allen schyn nooit van hun meester geworden zyn.

't Schip van Capitein *Philip Perchard*, van *Jersey* naar *Londen* komende, is van een Spaansche Kaper genomen; als mede een ander Engelsch Schip, 't welk met een Lading van Tabak van *Londen* na *Havre de Grace* gegaan was, en van daar na *Caan* wilde, door een Kaper van 6 stukken Canon en 45 Man, hebbende zich aan boord van 't gemelde Schip bevonden een Passagier en twee Dames, die zich tegenwoordig *à la Hoque* bevonden: Die Kaper kruiste digt by die Plaats, en noch drie a vier andere langs de Fransche Kust: Een andere Kaper van 8 stukken Canon en 80 Man, heeft in 't gezicht der Inwoonders van *Rouaan* 't Schip *de Stad Rouaan*, na *Dieppe* gaande, wechgenomen, bevindende zich aan Boord van 't zelve veel Passagiers.

De Spaansche Kapers hebben een Brigantin van *Tinmouth* in 't ge-

gezicht van d'Engelsche Vloot te *Torbay*, een Sloep, van *Jamaica* naar de *Caraques* gaande, 't Schip *de Joan*, van *Gallipoli* naar *Bristol* gedestineerd, als mede 't Schip *de Wellekomst* op zyne reis van *Gibraltar* naar *Cork*, verövert, en een Fransche Sloep, die eenige Negers aan Boord had, genomen en te *Hispaniola* opgebraght. *Augusi.* 1740.

ZEDERT de laatste Conferentie, dewelke de Groot-Brittannische Ambassadeur, Mylord *Waldegrave*, met den Cardinaal *de Fleury* gehad heeft, maken de bevindende Engelanders te *Parys* toestel, om ten eersten te konnen vertrekken. VRANKRYK.

De Fransche Politiquen menen evenwel, dat dat Hof noch tot niets verders resolveren zal, voor en aleer 't zelve zien zal, welke maatregelen 't Groot-Brittannische zal vervolgen, en welk 't dessein der Engelsche Esquaders op *Spanjen* en de Spaansche *West-Indiën* zyn mocht, en men weet zelfs niet, of dat Hof wel pogen zal, die voor te komen, dan alleen zich eerst na derzelver uitslag reguleren; om dat, ingevalle, dezelve van geen succes zyn, 't niet nodig schynt, iets in de tot noch toe gehoudene Contenantie te veranderen, vermits dan *Spanjen* buiten gevaar bevindende, en *Engeland* daar en tegen zich te vergeefs afgemat hebbende, meer kans zoude zyn, de zaken tot een accommodement tusschen beide op een niet al te nadelige voet voor d'een of ander Party te brengen: Maar andere menen, dat ingevalle d'ondernemingen der Engelsche Esquaders wel gelukten, dat de Fransche hulp voor *Spanjen* te laat komen, en de gantsche last des Oorlochs op hun vallen zoude: Welke Consideratien van beide nu prevaleren zullen, is noch gantsch onzeker, voornamentlyk daar van de Resolutien van 't zelve ten dien aanzien de vermyding of 't gevolg van een algemene Oorloch afhangen, waar van d'onkosten en 't gevaar voor eerst zo zeker, als d'uitslag onzeker is, en men niet voorspellen kan, dat *Vrankryk* zich altoos met het zelve geluk uit bezwaarlyke omstandigheden, als eenigereizen gebeurd is, redden zal.

De Heer van *Maupertius*, Lid van de Koninglyke Academie der Wetenschappen, door den Koning van *Pruissen* verzogt zynde,

August. 1740. de, om de te *Berlin* nieu op te rechten Academie na die van *Parys* te schoejen. De Brief van nodiging, dien de Heer *Maupertius* d'Eere gehad heeft, van den Koning van *Pruissen* t'ontfangen, is gantsch kort, maar ongemeen fraai en verplichtende, en verstrekt den gemelden Heer tot een onsterflyken Roem. Dezelve luid als volgt;

„ Myn hert en myne genegendheit, *Myn Heer*, hebben my
„ zedert dat zelve oogenblik, dat ik den Throon heb beklommen,
„ doen verlangen, dat gy te *Berlin* aan d'Academie wilde geven
„ hare behoorlyke gedaante, die ze van niemant anders bekomen
„ kan. Ik verzoek derhalven, dat gy op dien ongesnoeiden Stam
„ den Tak der Wetenschappen Ent. Gy hebt de Werelt de ge-
„ daante des Aardkloots vertoond, toond dan ook aan my 't
„ vermaak u te mogen bezitten".

Ingevolge van die heusche nodiging is de gemelde Heer *de Maupertius*, met een permissie van den Koning, te Post van *Parys* na *Berlin* vertrokken.

Men ziet daar een fraai Boek onder den Titul: *Parellel* ofte *Vergelyking der Romeinen en Franschen ten opzichte van 't Gouvernement*; hebbende de Schryver daar in niet alleen de beste Regerings-wyze, maar ook teffens al 't geen de Romeinen zedert den tyd van *Romulus* tot op 't verval van hun Ryk, en de Franschen zedert de Regering van *Clovis* tot die van *Lodewyk* XIV. gedaan hebben, naukeurig onderzocht.

SPANJEN VERMITS de Koning van *Pruissen* van 't overlyden van den Koning zyn Heer Vader, en 't aanvaarden van de Regering aan 't Hof van *Madrid* by Missive kennis heeft gegeven, heeft het zelve zyne Pruissische Majesteit, niet alleen by Missive den Rou beklaagd, en over de komste tot den Throon geluk gewenscht, maar wegens dat Sterfval voor veertien dagen den Rou aangenomen.

Alzo dat Hof eenigen onderstand in Geld van de Commercie verzogt heeft, zyn reets door dezelve 250 duizend Pezos genegocieert, en de vreemde Natien, die in de Gallioenen geintereffeerd zyn, moeten een gelyke somme opbrengen: Men heeft

reets

reets een begin gemaakt met de betaling van acht per Cent tot interest, en 't Capitaal zal gerestitueert worden uit de Schepen, welke uit *America* zullen komen. *Augusti. 1740.*

PORTUGAL. ALLE de Chirurgyns van *Lisbon* wierden den 8. passato ten Hove ontboden, daar ze opgeven moesten de namen en woonplaatzen der Personen, die ze daags te voren hadden verbonden. Men zegt, dat zulks geschied is, om dat de Koning den 6. dezer 's avonds te voet een wandeling genomen hebbende door de straten van die Stadt, verzelt van maar eenen Gunsteling, door eenen onbekenden was aangerandt, die hy met den Degen in de hand op de vlucht gejaagt hadde.

ITALIEN. DE verrichtingen der Cardinalen in 't Conclave weder aanvangende, van daar wy 't zelve gelaten hadden; zo is 't: dat de gezamentlyke Eminentien den 16. passato in 't Conclave haast niet meer wisten te denken, hoe en op wat wys dezelve zich van de Verdrietigheden van de lange opsluiting en van de twisten over de verkiezing soulageren zouden; weshalven zy op Zondag den 17. 't vermaak namen van een party Ballon-Slagers uit de Vensteren van 't Vaticaan hunne exercitien te zien doen. Zedert hebben eenige Cardinalen voorgeslagen, dat de Bibliotheek voor hen mocht geopend worden, om zich aldaar met het lezen van Boeken te diverteren; maar men verneemt, dat de meeste stemmen daar tegen zyn, om dat ze menen, dat de Pauselyke verkiezing daar door noch meer mocht vertraagt en zwaarder gemaakt worden, vermits op die wys gelegenheit tot Complotten gegeven wierd.

Na dat de Cardinaal *Aldrovandi* de meerderheit van stemmen in 't Conclave niet heeft konnen verkrygen, wierd de Cardinaal *Kamerling* in voorslag gebragt, die 28 stemmen voor zich had, maar den 19. wierd de Cardinaal *Delci* van den Cardinaal *Corsini* met veel iever voorgesteld, die veel stemmen gehad heeft; maar het behoorlyke getal is noch niemant te beurt gevallen.

De Fransche Cardinalen geen hope overig ziende, dat de verkiezing van een nieuwen Paus voor eerst zal geschieden, hebben aan d'overige Cardinalen voorgeslagen, om 't Conclave van den

 dag

Augusti. *1740.*

dag van *Maria Magdalena* tot op den dag van *Maria Geboorte* en dus voor zeven weken op te ſchorten, maar deze voorſlag was van de Zelanten verworpen, om dat zy van gedagten waren, dat deze nieuwigheit gevaarlyke uitwerkingen in de Kerk zou konnen te weeg brengen.

Den 18. wanneer men de Rota van 't Conclave van buiten opende, kon men de Deur na binnen niet open krygen, en alle de Bedienden van de Cardinalen moeſten een half uur daar voor blyven wagten, eer dezelve geopend wierd, het welk deed denken, dat 'er iets byzonders in 't Conclave te doen was; maar men heeft daar van niets vernomen.

't Gemeen in de Stadt *Romen*, 't welk in de langdurigheit van 't Conclave verdriet begind te krygen, vergaderde dezer dagen voor 't Paleis van 't Vaticaan, en deed niets als onophoudelyk roepen: *Habbiamo biſogno d'un Papa*, *qualunque egli ſi ſia*; *Wy hebben een Paus van noden*, *wie dezelve ook mocht wezen*; welk geroep zy voor de Paleizen der Ambaſſadeurs van de buiten Landſche Hoven mede gingen doen, zo dat men veel moeite had om hen weder tot bedaren te brengen, onder belofte, dat zy haaſt een Paus zouden hebben.

Men heeft zedert den 20. alles in 't werk geſteld, om een gelukkige verkiezing van een Paus van den Hemel te verkrygen, Aalmoeſſen, Gebeden, het ten toon ſtellen van 't Venerabile in de VII. Hoofd-Kerken, &c.; maar tot noch toe te vergeefs. Niettegenſtaande de Cardinaal *Aldrovandi* tot noch toe 31 ſtemmen behoud en teffens aan den *Keizer*, *Vrankryk* en *Spanjen* behaagt, heeft men evenwel van de 19 andere Cardinalen, die van de party van den Cardinaal *Kamerling* zyn, niet een konnen aftrekken en bewegen, om zyn ſtem by d'andere te voegen; zo dat de gemelde Cardinaal 't leetwezen heeft van zich zo dicht by 't doelwit van zyn hope te zien, en evenwel 't zelve niet te bereiken.

Het tegenwoordige Conclave zoude, indien de gehele Hiſtorie daar van gepubliceert wierd, tot een Meeſterſtuk van d'allerfynſte Politie verſtrekken: 't geen den gemelden Cardinaal *Aldrovandi* tot noch toe gediend heeft, om zo veel ſtemmen voor zich te verkrygen, namendlyk d'eenparige begunſtiging der Wereltlyke

Mogend-

Mogendheden, is juist dat geweest, 't welk zyn Verkiezing belet heeft; want de party der Zelanten vooruitziende, dat het zou konnen gebeuren, dat de Pauselyke Verkiezing dus door de Hoven als afhangelyk van hen gemaakt wierd, ziende, dat, als zy zich gezamentlyk voor een zeker Cardinaal genegen toonden, dezelve onfeilbaar Paus zoude zyn, waar door het dan met een vrye verkiezing van een Paus door de stemmen der Cardinalen na Conscientie gegeven, gedaan zyn zoude: Deze bedenking heeft dan alle de Cardinalen van de tegen Party bewogen, om hun streng zo veel te vaster te houden, en de vrye verkiezing aan 't Conclave te verzekeren. *Augusti.* 1740.

By 't *Scrutinium* van den 2. dezer kreeg de gezeide Cardinaal *Aldrovandi* noch een stem van den Cardinaal *Quirini*; zo dat 'er noch maar twee ontbreken om Paus te zyn. Immiddels ziet men geen einde aan de wanordres en elende in de Stadt *Romen*, en in de Kerkelyken staat; vervallende vele tot grote ongebondenheden en buitensporigheden: Onder anderen hebben de Nonnen van een Klooster in *Cesena* aan de Cardinalen Hoofden geklaagt, „ dat zeker Geestelyke middel gevonden had van zich „ in haar Klooster te practiseren", &c.; weshalven dezelve sterk aanhouden, dat de gemelde Geestelyke over dit onbetamelyk feit strengelyk mocht gestraft worden.

Den 9. hadt de Cardinaal *Aldrovandi* by 't *Scrutinium* wederom dezelve stemmen voor zich als van te voren, en alhoewel daar na een Congres gehouden wierd tusschen de Ministers der Kronen en de Cardinalen Hoofden van de Factien, blykt evenwel by d'uitkomste, dat ze zich niet met malkander hebben konnen verstaan; zulks dat het met de verkiezing van een Paus tot noch toe in dezelve termen van onzekerheit blyft: Men staat derhalven een grote Processie te houden, en de Cardinalen hebben op nieu in de verscheide Parochien dier Stadt Aalmoessen aan d'Armen doen uitdelen, ten einde dezelve de Gebeden mochten verdubbelen voor een gelukkige en spoedige Verkiezing.

De Cardinaal *Kamerling*, den Tegenstander van *Aldrovandi*, blyft met zyn party, bestaande uit 19 Cardinalen, die verkiezing gestaag afkeuren, en daar en tegen nu den Cardinaal *Lanfredini*, dan den Cardinaal *Corradini*, of den Cardinaal *Desci* op

August. 1740. het Tapyt brengen; maar geen van die drie heeft tot noch toe de stem van eenige der gemelde 32 Cardinalen konnen verkrygen.

De laatst overledene Paus is, volgens de gewonelyke optelling der Pausen, de *tweehonderd en vyftigste Paus* geweest, en die gene, die nu *in petto* van 't Conclave is, zal het *zesde vyftig getal* beginnen.

Te *Napels* is tusschen de Nonnen van twee Kloosters over de reparatie van 't eene Klooster krakeel ontstaan, zo dat die heilige Zusters van woorden zelfs tot slagen en een battaille in forma gekomen zyn, en aan den Cardinaal *Spinelli* in 't Conclave bericht daar van gegeven zynde, heeft hy ze beide met een Interdict * belegt.

Te *Venetien* heeft men van *Constantinopolen*, dat een nieu Commercie-Tractaat tusschen d'Ottomannische Porte en de Kroon *Vrankryk* gesloten was, waar in aan de Fransche Natie verscheide Voordelen voor alle andere toegestaan, en d'inkomende Rechten op hunne Goederen vermindert worden: En dat, alhoewel den Bailon van *Venetien*, en de Groot-Brittannische, en Hollandsche Afgezanten dit Tractaat zeer nadelig voor hunne Natien hadden bevonden, dezelve evenwel niets daar tegen konden doen, alzo 't zelve reets gesloten was, eer zy 'er kennis van hadden gekregen: Ondertusschen had dit het misnoegen van 't Volk in dier voegen vermeerderd, dat den Groten Heer, om een generale Opstand voor te komen, den Groot-Vizier afgezet, en den Kaimakan in deszelfs plaats aangesteld had: Alzo nu die d'Engelsche en Hollandsche Natie zeer genegen is, hoopt men, dat eenige verandering in die zaak gemaakt, en dezelve op den oude Voet hersteld worden zal, gelyk de Turken in 't algemeen ook wenschen.

DUITSLAND. DEN 23. passato, 's morgens, arriveerde de Turksche Ambassadeur te *Bruck*, aan de *Leitha*, vier of vyf uuren van *Wenen*. De

* 't Is eene zekere Roomsche Kerkelyke kastyding, waar by de zulke 't gebruik van de Communie ontzegt wordt.

De gemelde Minister ging zo voort de visite afleggen by den Grave *Lodewyk van Harrach*, Oppermarschalk van Oostenryk, en Heer van die Plaats, en wierd door denzelven ten middagmaal onthaalt. Daags daar aan ging d'Oppermarschalk hem bezoeken, en quam by te *Swechat* den 1. dezer, onder Escorte van eenige Huzaren en van 500 Dragonders. Hy zal daar blyven, tot op den dag van zyne openbare Intrede, die tegen den 3. dezer vastgestelt is. Vermits 't Hof hem met zyn gantsche Gevolg kosteloos houd, zo word door de Leveranciers alle dag aan hem bezorgt 11 pond Kaas, 3 Ganzen, 4 Eendvogels, 10 Duiven, 6 pond Champignons, 200 Eieren, 30 potten Melk, 30 potten getapte Melk, 5 potten Room, 20 maten Tarwe, 20 potten Bier, 25 potten Wyn, 2 potten Brandewyn, 200 ponden Ys, 519 mudden Gerst, 1125 ponden Schapenvleesch, 180 ponden Boter, 6 ponden versche Boter, 25 ponden Uijen, 33 ponden Linsch, 12 Lammeren, 2 Kalveren, 30 oude Hoenderen, 30 Kuikens, 9 Kalkoenen, 6 Kapoenen, een zekere quantiteit Visch, 30 wagens Hout, 300 wagens Gras voor de Paarden, 600 Wagens met derzelver Voorspan, 170 Wisselpaarden, 200 Rypaarden, enz. Den zelven is genoemt, *Janiby Ali Bassa*, en is de Latynsche, Fransche en Italiaansche Talen t'eenemaal machtig. Hy draagt een langen Baard, die voor dezen zwart is geweest en nu byna grys is, 't welk hem veel deftigheit byzet, en vermits hy tamelyk trots en verwaand daar by is, zo is hy schier niet te naderen. De Straatweg na *Swechat* is alle dagen vol Volk, om dien Ambassadeur en deszelfs Gevolg aldaar te zien, bestaande 't zelve in 909 Personen, die onder magnifique Turksche Tenten camperen, 135 Camelen, 172 Muil-Ezelen en 893 Paarden: Dezelve houd een strenge discipline onder zyn Volk, en heeft den 27. passato een wegens begane Excessen met Stokken laten afrossen en zelfs doodslaan.

Augusti 1749.

Den 2. en 3. dezer was de geheime Raad in presentie van den Keizer vergadert, voornamentlyk over eenige nieuwe zwarigheden die den Ambassadeur ten opzichte van zyne publique intrede veroorzaakt heeft, pretenderende, dat de Prins van *Auersperg*, Opper-Hof-Marschal, en de Generaal Graaf *van Wurmbrand*, die hem daar by, d'eerste aan de rechter, d'andere aan

August. de linkerhand verzellen zullen, niet neffens hem gaan, maar ee-
1740. nige fchreden achter hem volgen zouden, 't welk een nieuwigheit zynde, van 't Hof verworpen en aan dien Afgezant beduid is, „ dat men daar toe niet verftaan zoude, en dat, indien hy daar „ op ftaan bleef, men terftond een Courier na *Conftantinopolen* „ zoude zenden, om klagten daar over aan den Groten Heer te „ doen; zullende ondertuffchen zyne publique Intrede tot op de „ te rug komft van dien Courier opgefchort blyven, en hy ge- „ noodzaakt zyn, met zyn Gevolg in alle die tuffchentyd op zyn „ eige koften te leven". Hy deze cordate Verklaring vernomen hebbende, heeft niet goedgevonden daar op verder t'infifteren, en alzo men vermoed, dat hy by zyn eerfte Audientie, zo wel by den Hof-Krygs-Raad-Prefident, als by den Keizer, ook eenige nieuwigheden pretenderen mocht, zo heeft men reets in een grote Conferentie d'obfervantie onderzocht en gerefolveert, zich ftipt daar by te houden.

Den 4. zynde den dag waar op zyne intrede vaftgeftelt was, maakte hy verfcheide zwarigheden, onder voorwendzel van Colyk, en onvermogen van te paard te konnen ryden, tegen d'oude gewoonte, en tegen de van hem dien aangaande getekende Acte, gepretendeert heeft om zyne Intrede in een Koets te doen. 't Hof en de gantfche Stadt is des aangaande niet weinig op hem verftoord geweeft, door zyn net op het tipje van de tyd voorgegevene overval van een Colyk veroorzaakt, en alle ter leur gefteld heeft: Hy had, behalven 't gemelde, noch gepretendeert, 1. noch meer Huizen voor zyn Gevolg te hebben, dan de 6 die hem aangewezen waren; 2. dat wanneer de Vorft van *Auerfperg* hem na de publique Intrede tot in zyn Apartement verzeld had, hy niet verpligt zoude zyn, hem wederom tot beneden aan de Trap uit te leiden; 3. dat men hem van d'Audientie by den Hof-Krygs-Raads-Prefident, en ten 4. van eenige welvoeglykheden, die men hem beduid had by zyne publique Audientie by den Keizer van hem te moeten geobferveert worden, difpenferen zoude; van al 't welke hem echter niets toegeftaan is: En wanneer op den 4. dezer de Magiftraat en de Burgery van de Stadt, zeer koftelyk uitgedorft, een Compagnie Granadiers te Paard, een Dragonders en een Cuiraffiers al voormiddag, en de twee Keizerlyke

zerlyke Opper-Commissarissen, Vorst van *Auersperg*, Keizerlyke *August.*
Opper-Hof-Marschal, en de Generaal Graaf van *Wurmbrand*, 1740.
's middags zich na *Simmeringen*, op halfweg na *Swechat*, alwaar d'ontmoeting geschieden zoude, begeven hadden, maar hem daar niet aantreffende, hem lieten boodschappen, „ dat hy 'er ook „ moest komen, om dat van 's Keizers kant alles tot zyne receptie „ en publique Intrede gereed was"; gaf hy daar op tot antwoord: *dat van zyn kant niet minder alles gereed was; maar dat hy wenschte, dat men omtrent het Geweer van zyn Janissaren Wacht in 't gereguleerde eenige verandering maakte, en dat men hem, vermits hy een acces van Colyk bespeurde, zou toelaten d'Intrede in zyn eyge Rytuyg te doen*: De Keizerlyke Commissarissen begrepen wel de finesse aanstonds, en lieten hem derhalven zeggen, *dat het Ceremonieel met hem eens voor al gereguleert zynde, men daar in geen de minste verandering zoude maken, en zo hy zich daar mede niet conformeren wilde, kon hy maar te* Swechat *blyven*: Hy dan op zyn stuk staan blyvende, en 't verergeren van zyn quaal voorwendende, keerden de gemelde Keizerlyke Opper-Commissarissen met hun geheel Gevolg 's avonds ten 5 uuren van *Simmeringen* weerom herwaarts: Als hem nu den volgende dag de Keizerlyke Resolutien over dit zyn gedrag bekend gemaakt, en dezelve hem door den Fransche Ambassadeur, Marquis *de Mirepoix*, geconfirmeert wierden, heeft hy een van zyne voornaamste Officiers aan den Vorst van *Auersperg* gezonden, en hem zyn Excus wegens 't voorgevallene laten maken, offererende d'Intrede op overmorgen te zullen doen, waar by het dan de Keizer wil laten berusten; men twyffelt echter zeer, of hem op d'een of andere indirecte wys niet op zyn beurt wederom een affront zal aangedaan worden.

Deszelfs Intrede, die voor de twedemaal den 8. vastgesteld was heeft mede geen voortgang gehad, om dat die Ambassadeur zich op nieu met zyne aanhoudende Indispositie geëxcuseert heeft: De Keizer heeft daar op twee Medicynmeesters na *Swechat* gezonden, om onder schyn van den Ambassadeur t'assisteren, de waarheit van deszelfs voorgegevene ziekte t'ontdekken, dewelke ook geraporteert hebben, dat hy in 'er daad van het Colyk aangetast was, zynde veroorzaakt door 't al te veel gebruik van Ys daags van te voren: Men heeft daar op wederom een Conferentie

Augusti. 1740. rentie gehouden, en na derzelver eindiging hem doen weten, *dat, indien hy niet in staat was zyne publique Intrede in Persoon te doen, dezelve konde gedaan worden door de gene, die hem door de Porte in cas van ziekte of dood gesubstitueert was*; waar op hy liet antwoorden, *dat het noch niet zo verre met hem was, en dat, indien men hem maar wilde toestaan, d'Intrede in zyn Rytuig te doen, hy zich daar toe wel in staat te zyn achtede*: Men heeft hem laten repliceren, *dat men wel deze Complaisantie ten respecte van de Porte voor hem kon hebben, maar dat hy dan van te voren by Geschrift moest verklaren, dat zulks een byzondere gunste, uit consideratie van zyne omstandigheden was, en voor het toekomende tot geen Prejuditie en Pretansie verstrekken zoude, als mede, dat hy zich Schriftelyk verpligtede tot het observeren van alle d'andere Pointen van 't Ceremonieel tusschen de twee Keizer-Ryken vastgesteld*; maar hy heeft zich daar over noch niet verklaard. Ondertusschen heeft men de Piquets Dragonders, die deszelfs Leger bewaken, versterkt, met scherpe ordres, van niemant, zonder expresse ordre van den Hof-Krygs-Raad, in of uit te laten, 't welk aan deszelfs Gevolg zeer lastig was; maar men zoekt daar door moeilykheden voor te komen, dewelke by het tegenwoordige algemene misnoegen ligtelyk zouden konnen ontstaan, indien zich eenige van 't zelve in het publicq lieten zien.

De Keizer heeft den uitvoer van Hoornvee verboden, 't welk de Republicq *Venetien*, die anders jaarlyks 20 a 30000 stuks Ossen uit de Keizerlyke Landen krygt, zeer verlegen maakt; weshalven dezelve ook eenige vertogen daar tegen heeft laten doen; maar te vergeefs.

Te *Regensburg* ziet men in Geschrift de Bedenkelykheden, die de Ryks-Standen, en in 't byzonder de Protesterende, ten opzichte van 't Vredens-Traktaat met *Vrankryk*, en van 't Keizerlyke Commissie-Decreet, by deszelfs Communicering, te maken hadden, zynde in beide weinig menagemens voor dezelve daar by gebruikt, als: 1. Was by de Nimweegsche en Badische Vredens-Instrumenten de Volmacht van 't Ryk geproduceert, waar van nochtans hier geen de minste gewag gemaakt was, zo dat men niet wist of zulks geschied, dan geheel nagelaten was: 2. Had men dit Vredens-Traktaat eerst lang na dat het zelve gesloten was,

was, aan de Ryks-Vergadering gecommuniceert, 't welk een zaak zonder Exempel was: 3. In 't Keizerlyke Commissions-Decreet was aan de Stenden niet het *Jus Compaciscendi*, maar alleenlyk *Jus Suffragii* toegestaan: 4. 't Geen wegens *Toscanen* en *Parma* en *Piacenza* in 't Vredens-Tractaat gereguleert was, benadeelde openbaarlyk de Rechten van 't Ryk over de Ryks-Lenen: 5. De Volmacht, van 't Ryk aan den Keizer by die Vrede gegeven, was tegen derzelver Intentie zo verre uitgestrekt, dat men de Grenzen met *Vrankryk* zonder Concurrentie van 't Ryk reguleerde, waar by eenige zwakke Evangelische Stenden apparent nadeel lyden zouden: 6. Had de Keizer deze aan 't Ryk in *Politicis & Ecclesiasticis* zo zeer prejudicerende Vrede, zonder 't Ryk vooreerst daarom te vragen, in deszelfs Naam evenwel geratificeert, en daar by als maar uit overvloed beloofd, een byzonder Ryks-Besluit te zullen bybrengen. *Augusti* 1740.

't Derde Jubel-Feest der uitgevondene Boekdrukkonst is aldaar van de Konst-Genoten der Memmelingsche Boekdrukkery in dezer voegen gevierd: Den 24. *Juny*, op *St. Jansdag*, presenteerde ieder derzelven, zynde 14 in getal, een gedrukt Lof-Gedicht van die Konst aan den Raad: *Zondag* den 26. wierden Dank-Predicatien in de Kerken gedaan: Den 29. een Maaltyd onder 't geluid van Trompetten en Ketel-Trommen gegeven, en een Leerling tot Gezel gemaakt. Daar waren 40 Personen aan Tafel, aan ieder van dewelke de 14 stuks der gemelde Lof-Gedichten uitgedeeld wierden. Vervolgens wierd een Bal gehouden, dat in goede ordre tot 12 uuren 's middernachts duurden. d'Eerste Boekdrukker in die Stadt is een *Hollander* geweest, hebbende gehieten *Jacob van Goude*, die omtrent 1490. door Boeken aldaar uit te geven, bekend geworden is.

Door 't nieuwe Munt-Edict, den 24. passato te *Hanover* gepubliceert, zyn de vreemde Geld-Zoorten na hunne innerlyke waardye, of halte van zuiver Goud of Silver, gezet, te weten, de Fransche *Louis d'Or* van vyf Ryksdaalders op vier Ryksdaalders vyf-en-twintig Groschen: De volwichtige *Ducaten* van 2 Ryksdaalders 27 Groschen op 2 Ryksdaalders 24 Groschen: De Silvere Fransche *Louisen* op 1 Ryksdaalder 9 Groschen 4 Penningen,

August. 1740. en zo alle d'overige Zoorten, konnende op die wys geen verder ingebraght, noch meer daar op verloren worden, als voor zo veel daar van reets in 't Land is, konnende voor 't overige de confusie met de Geld-Zoorten niet anders geremedieert worden, als dat 1. alle 't Munt-Recht hebbende Staten zich verobligeren, alle hunne Geld-Zoorten voor altoos op een égale voet van Goud, Silver en Alloy te zullen slaan; 2. den Prys van 't zuivere Silver tegen die verscheide Munt-Zoorten vaststellen, en ten 3. de Prys van 't Goud tegen die van 't Silver te reguleren: Al 't welk misschien, of veel meer zekerlyk, eerst in de *vyfde Monarchie* te verwagten is, moetende zich de Werelt ondertusschen met 't Devis en Noodlot van *Polen* vertroosten: *Mundus Confusione regitur.*

De volgende Brief is uit Sigen *in 't Graafschap* Nassau-Dillenburg, *door een voornaam Heer aan een zyner Vrienden te* Francfort *geschreven, luidende onder anderen als volgt:*

Zedert myn vertrek van *Wetslar* is de beleefdheit van eenige *Hanoversche* Heren, in dienst van den Prins van *Oranjen*, oorzaak geweest, dat ik in 't *Nassausche* langer stil ben geweest, als ik in den beginne had voorgenomen. De zaken staan in die Quartieren, voornaamlyk in de Vorstendommen van *Dillenburg* en *Sigen*, zedert eenigen tyd zeer verwart; vermits beide de Vorsten, te weten, die van *Nassau-Siegen* en die van *Nassau-Diets*, 't wegens de deling van het hen aan besturven Vorstendom *Dillenburg*, noch niet eens zyn, weshalven d'Onderdanen, die liever wenschen een Landheer te hebben, als zich te laten regeren van Ministers, die geen kennis hebben van 's Lands gelegenheit, weigeren te betalen de Schattingen, die men hen komt af t'eisschen, zo verre, dat zy zich niet ontzien, den genen 't hoofd te bieden, die op executie derwaarts gezonden zyn, en rond uit verklaren, geen Schattingen te zullen betalen, voor en al eer zy weten, wie hun regerende Vorst is, en deszelfs Handtekening en Zegel zien. Zo dra de Prins van *Oranjen* en *Nassau* tyding ontfing van 't overlyden van wylen *Christiaan*, Vorst van *Nassau-Dillenburg*, zond hy een Expressen met die tyding na *Spanjen*, aan den daar zynde Vorst van *Nassau-Siegen*, d'Expresse was geaddresseert aan den Hollandschen Ambassadeur aan 't *Spaansche* Hof, en hy vernam by zyne aankomst van zyne Excellentie, dat de Vorst *Hyacinth* eenige weken te voren van *Madrid*

drid vertrokken was, om na *Duitschland* te keren. Na verloop van een korten tyd las men men in de gedrukte Nieuspapieren uit *Brussel*, dat de Vorst *Hyacinth* over *Vrankryk incognito* daar was aangekomen. Zo dra d'Expresse uit *Spanjen* was wedergekeert, begon 't schielyk vertrek van den gemelden Vorst ten Hove van den Prins van *Oranjen*, zo wel als in 't Vorstendom *Nassau*, eenig nadenken te baren, wyl men niet wel begrypen kon, hoe hy by zo hogen ouderdom en dagelyks afnemende krachten, eene zo verre en moeijelyke reize quam te besluiten en aan te nemen, te meer, vermits men noch kort voorheen tyding had gehad, dat de Vorst *Hyacinth* byna twee jaren bedlegerig geweest was. (*Die zelve Brief voegt daar by.*) Dat vermits men midlerwyl bericht ontfangen had, dat de Vorst *Hyacinth* werkelyk te *Brussel* was aangekomen, de Prins van *Oranjen* een Minister derwaarts had gezonden, zo om den Vorst te complimenteren, als wel om met hem over een en andere zaken te spreken; als mede dat de Minister lang had moeten wachten, eer hy een resolutie van den Vorst bekomen kon, en dat men hem eindelyk had laten verzoeken, zyne Geloofsbrieven over te geven, en 't geen hy voor te slaan had, zulks in Geschrifte te willen doen, met belofte, om zo voort te zullen antwoorden, en dat de Minister van den Prins van *Oranjen* dus geen gelegenheit had gehad, den Vorst te zien, of iemant aan te treffen, die hem eertyds van naby gekend en nu weder gezien had, enz.

Augusti. 1740.

DE Koning heeft de Grave van *Schulenburg* en van *Schlieben* met de Ridder-Ordre van den *Zwarten Arend* vereerd, en onder 't Koninglyk Zegel, op 't welk een *Arend* staat, die in d'eene Klaau een Zwaard houd, in plaats van de Zinspreuk: *Nec Soli cedit*, *Hy wykt zelfs voor de Zon niet*, de Woorden doen stellen: *Pro Gloria & Patria*, *Om Eer en 't Vaderland*.

PRUISSEN.

De Dichters van zyne Majesteits Landen beieveren zich alle om stryd, om 't geluk zyner Onderdanen, ware 't mogelyk, na waarde op te vyzelen; en zo ze alle niet *Voltaires* zyn, of liever by aldien zy den vermaarden Dichter in verhevenheit van gedachten niet konnen evenaren, zy beweren nochtans, dat hunne iever niet minder is. Wy zullen twee staaltjes daar van mede delen. 't Eerste luid als volgt;

Ton nom, ô FREDERIC *vraiment nous ressuscite,*
Car tu seras pour nous un veritable Tite,

 Qui

August.
1740.

Qui soupiroit le soir, si sa main fortunée,
N'avoit par ses bienfaits signale la journée.

Het twede is van den volgenden inhoud;

Au defaut d'un Herault, le Parnasse, par moi,
Vous declare, Seigneur, son Protecteur, son Roi,
Et vous offre aujourd'hui des Heros la Couronne,
Qu'il doit a la Vertu, qu'au seul merite il donne.

Wat aanbelangt 't eerste staaltje, de Dichter spreekt daar van den Roomsch Keizer *Titus Vespasianus*, die met zo veel lof regeerde, dat hy *deliciae generis humani*, 't vermaak van 't Menschdom genoemt wierd. Deze Keizer was gewoon te zeggen, *dat niemant ongetroost van den Vorst moest worden wechgezonden*, en als 'er een dag was voorby gegaan, zonder gelegenheit gehad te hebben, eenige zonderlinge gunsten te bewyzen, pleeg hy te zeggen, *dien dag te hebben verloren.* Men zach derhalven nooit voorbeeld beter te pas gebraght, nochte dien in allen dele roemwaardigen Keizer ooit beter vergeleken, als by hunne tegenwoordigen zeer genadigen Souverein, onder wiens zachte regering d'Onderdanen niet minder gelukkig zyn zullen, als de Romeinen eertyds onder die van Keizer *Titus Vespasianus* geweest zyn, maar wat de verhevenheit van gedachten aangaat, wy zullen een uittrekzel uit den meergemelden Brief van den Heer *Voltaire* aan den Koning mededelen, en den Lezer zelf laten oordelen. Dit Uittrekzel luid als volgt;

Ouvrons du Monde entier les annales fideles,
Voyons y les Tyrans, ils sont tous malheureux;
Les Foudres, qu'ils portoient en leurs mains criminelles,
Ont retombé sur eux.
Ils sont morts dans l'approbre, ils sont mort dans la rage;
Mais Antonin, Trajan, Marc Aurele, & Titus,
Ont eu des jours sereins, sans nuit & sans orage,
Purs comme leurs vertus.

Ils

Ils renaissent en Vous, ces vrais Heros de Rome,
Et les remplacer tous, Vous êties destiné,
Regnez, vivez heureux; que le plus honnête homme,
Soit le plus fortuné.

Men heeft te *Berlin* 't volgende gedicht, op den naam van zyne Majesteit zinspelende, gemaakt,

Fixter les regards & les voeux de la terre,
Regner comme regna TITUS;
Etre de ses sujets moins le Roi que le Pere,
Donner à tout Etat l'Exemple des vertus;
Ecrire mieux que CESAR, & penser mieux qu'AUGUSTE;
Reünir à la fois le Grand Roi, l'homme juste;
Immoler son repos pour le Bonneur public;
C'est à peine esquisser les traits de FREDERIC.

't Welk door een Beminnaar der Dichtkunde dus verklaard is:

Fraai is 't Onderdaan aan 't heilig Recht te binden,
Roemwaardig is in 't Ryk een TITUS Evenaar,
Een VADER meer dan VORST zich voor zyn Volk te vinden,
Der Weeuw en Wezen Trooft, Schild en Deugdpilaar,
Een CÆSAR in zyn Schrift, AUGUSTUS in zyn Daden:
Recht is het zyn Geloof als KONING voor te staan:
In billykheit zyn Rust voor 't Heil des Volks te smaden,
Kan pas de Deugd van FREDERIK beslaan.

In d'Aanspraak, welke de Heer van *Gröben* by de Hulde des Konings te *Koningsbergen* in naam der Land-Stenden gedaan heeft, zyn onder anderen deze Woorden aanmerkelyk: *De dolende Staatskunde mag een geweigerden Land dag den aanwas van een onbepaalde Magt en Opper-Heerschappy noemen: Zy zal ook voorgeven, dat men de dringende nood des Lands zonder denzelven kan voorkomen; echter*

August. 1740. *zal dezelve ook tessens moeten afwagten, hoe gevaarlyk het zy, iemant wegens Brand te waarschouwen, als de Vlammen reets aan de vier hoeken van 't Gebou uitgebarsten zyn. UWE Koninglyke Majesteits Grootmoedigheit, verligte inzicht en ievet, om 't welzyn zyner Landen en Onderdanen te bevorderen, heeft een beter en krachtdadiger middel verkoren; UWE Majesteit beroept de Stenden uit eige beweging, ten einde de nood van 't Koningryk Pruissen, 't welk door menige Ongemakken krachteloos geworden is, naukeurig onderzogt, voor UWE Majesteits van genade flikkerende Oogen opengelegt, en door dit eenigste Middel opgebeurd werde, op dat alle Bezwaarnissen ten eenemaal geligt, de getrouwe Onderdanen, ten dienst van hun Souverein bequamer gemaakt, en de Landen in een gelukkigen staat gebragt konnen werden*, &c. De Koning heeft voor zyn vertrek uit *Pruissen* acht maal hondert duizend Schepels Granen naar *Pomeren* doen vervoeren, met bevel, om dezelve aan de Noodlydende aldaar voor 20 groschen per Schepel uit te delen.

Onder vele hoogst roemwaardige nieuwe schikkingen, door den Koning in zyne Landen gemaakt, is onlangs op zyn bevel van de Regering te Berlin *de volgende merkwaardige bekentmakinge geschied;*

Vermits zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen*, enz. onze allergenadigste Heer, voor de bevorderinge der Huwelyken in deszelfs Landen, en voor de bevolking van dezelven geacht heeft nadelig te zyn, dat voor de dispensatien geld gegeven wierd, zo heeft zyne Majesteit, uit Lands-Vaderlyke voorzorge, den 3. *Juny* by een geheim bevel, en vervolgens by een Rescript aan de Regering en Consistorie alhier, diergelyke dispensatien t'eenemaal afgeschaft, en verklaart, dat aan een iegelyk vry staat, een Huwelyk aan te gaan, in alle zodanige graden van Namaagschap, of liever in alle zodanige gevallen, in dewelke 't zelve in Gods Woord niet duidelyk is verboden, enz. zonder dat men alvorens een zodanigen Verlofsbrief van noden zal hebben, of eenige kosten zal behoeven te doen.

De Resolutie, welke de Koning ten voordele van de Luthersche en Fransche Gemeente en derzelver Kerken-Gebruiken genomen heeft, zyn als volgd:

Zyne Majesteit den Koning van *Pruissen*, onze genadigste Souverein, beveeld aan zynen Staats-Minister van *Brand*, en aan den

den President van *Reichenbach*, dat zy de respective Ministers van de Luthersche Kerk alhier tot zich zullen ontbieden, en aan dezelve in naam van gemelde zyne Majesteit te kennen geven, dat Hy, uit eige beweging, had besloten aan de gehele Luthersche Geestelykheit in zyne Staten de Vryheit weder te geven, van gelyk als eertyds zich te bedienen van Choor-Rokken en van alle de Ceremonien, die voor dezen in hunne Kerken by 't verrigten van den Godtsdienst in gebruik zyn geweest, ofte, indien zy 't goedvinden, de Gewoontens op dien Voet te laten zo als dezelve tegenwoordig zyn; Zullende 't ook aan de Predikanten van de Fransche Gemeente vry staan, gelyk het eertyds de gewoonte is geweest, met een Tabbaart op den Predikstoel te gaan: Van 't welke de voornoemde Ministers van *Brand* en *Reichenbach* de gezamentlyke Consistorien in alle de Steden en Vlekken van zyne Majesteits Staten zullen verwittigen, en dien aangaande alom de nodige maatregelen beramen.

Augusti. 1740.

Gegeven te *Ruppin*, den 3. *July* 1740.

Was getekend:

FREDERIK.

Ingevolge van welke, hebben de Lutherianen, op Zondag den 21. dezer, in de *Necolai-* en *Marien-Kerk* te *Berlin*, wederom begonnen d'oude Kerk-Ceremonien met Choor-rokken, Wasch-Kaarssen, &c. te gebruiken.

De Koning heeft bevolen, dat voortaan ieder Soldaat vier nachten in de week vry van dienst zal wezen, en dat de Kinder-Moorderessen niet meer in een Zak gesmoord, maar met het Zwaard gestraft, om 't leven gebraght zullen worden. Wyders heeft zyne Majesteit aan alle de genen, die tot nu van deszelfs Armée gedeserteert zyn, 't zy na dat ze werkelyk geworven waren, of 't zy dezelven uit vreze voor de werving de vlucht genomen hadden, by een opene Brief van den 28. laatsteden van deszelfs genade en pardon verzekerd; doch zo, dat ze voor 't einde van *Februari* naastkomende zich weder in hunne respective plaatzen moeten laten vinden, wanneer zy niet alleen van alle Lyfstraffe, maar ook van de confiscatie hunner Goederen vry zyn zullen, en zy weder eerlyk worden verklaart, doch de genen, die binnen den tyd van zes Maanden niet verschynen, zullen

August. 1740. len na verloop van dien tyd geen pardon meer te verwachten hebben.

Zyne Herts-Vaderlyke zorge over zyne arme Onderdanen latende blyken, heeft zyne Majesteit door zyn gehele Ryk stipt bevel afgevaardigd, om alle mogelyke zorg te dragen, dat d'arme Lieden, op wat plaats 't ook mag wezen, ondersteund worden, en indien de gemene Kasse van ieder Stadt of Land ten dien einde niet genoeg mocht voorzien zyn, als dan een gedeelte van de Koninglyke Inkomsten daar toe te besteden; alzo zyne Majesteit wil dat deze ondersteuning niet alleen in zekere portie Broot maar ook in eenig Geld bestaan zal.

Te *Berlin* is een Edict gepubliceert, volgens 't welke alle gegoede of eenige andere bequaamheden bezittende Personen van verscheide Natien en Religien, zo wel Konstenaren, als Renteniers, Kooplieden en Manufacteurs, die uit vreemde Landen komen, en daar met ter woon nederzetten willen, niet alleen van de Burgerlyke Lasten, maar ook gedurende twee jaren van alle Imposten voor zich en hunne Familien vry zullen zyn, mits dat zy by hun aankomst de namen en 't getal van hun Huisgezin aangeven.

Den 2. dezer is de Huldigings *Actus* te *Berlin* verricht, dezelve is met de schoonste ordre, niettegenstaande de grote menigte van Menschen, ten einde gebraght, en ten 12 uuren 's middags ging men aan Tafel: De Koning spysde met deszelfs Heren Broeders en gezamentlyke Markgraven en hoge Generaliteit in een Vertrek apart: In den Ridder-Zaal wierden de Ridders van den *Zwarten Arend*, en de Staats-Ministers aan een Tafel van 150 Couverts, de Land-Stenden in de Witte Zaal aan een van 386, en de Magistraat en de Gedeputeerden uit de Steden in een By-Vertrek aan een van 80 Couverts, getracteert, zynde 't getal der Gasten in 't geheel 800 Personen geweest.

Nu begind die Stadt allengskens wederom na 't geen te gelyken, als dezelve onder de glorieuse Regering van wylen Koning *Fredericus* I., wiens voetstappen en voorbeeld zyne tegenwoordige Majesteit roemwaardigst volgt, zich vertoont heeft, wordende aan 't Hof en de Hof-Bedienden, aan de Civise- en Cancelary-Bedienden, aan de Geleerden, Konstenaren, Kooplieden,

den, Soldaten, ieder na zyn Rang en Staat, de behoorlyke Eer, *August.* zonder prejuditie van die van een ander, gegeven, en de ruwe bejegeningen zyn zelfs onder de Soldaten afgeschaft en verboden, en de zoete Vryheit en gelukkige Tyden beginnen te herleven, *ubi quæ velis sentire, & quæ sentias dicere liceat.* De Heer Staats-Raad van *Arnim* heeft in zyn Redenvoering op den dag der Huldiginge van verscheide gelukkige veranderingen van zaken onder de nieuwe Regering van zyne tegenwoordige Majesteit gewach gemaakt, en onder anderen ook gezegt, *dat nu de Wegen verstopt waren, van zulk Geld te maken, waar van men eertyds met waarheit gezegt had en noch zeggen mocht, dat het niet deugde om in 's Konings Schat-Kist gebragbt te worden.* 1740.

De Maatschappy van de zogenaamde *Vrye-Metzelaars* word daaglyks talryker, en eerdaags zal voor dezelve een Loge opgerecht worden, bestaande de Leden van dat Gezelschap onder anderen uit de volgende Personen, die reets ten dien einde hunne Namen hebben getekend, te weten: 1. De Prins *Wilhelm*, oudste Broeder van den Koning; 2. De Markgraaf *Karel*; 3. De Hertoch van *Holstein*; 4. De Graaf van *Warstensleben*; 5. De Generaal Major Graaf van *Truchses*; 6. De Collonel van *Keizerling*; 7. De Heer van *Knobelsdorf*; 8. De Heer van *Queist*, 9. De twee Heren van *Möllendorf*, Lyf-Pages van zyne Majesteit 10. De Heer *Prederstorf*, deszelfs eerste Kamerdienaar, &c.

Overgaande tot de Buitenlandsche zaken, zo heeft men vernomen, toen de Marquis *de Valori*, Minister des Konings van *Vrankryk* te *Berlin*, de Complimenten van Roubeklag en gelukwensching aan den Koning van *Pruissen* aflei, ter zelver tyd verklaarde: „ Dat zyne Allerchristelykste Majesteit vol van gevoe„ lens van genegenheit en vriendschap jegens zyne Pruissische „ Majesteit zeer vieriglyk wenschte, eene goede verstandhouding „ en strikte Unie tusschen de twee Hoven t'onderhouden, en „ hoopte, dat zyne Pruissische Majesteit ten vollen overtuigt zyn„ de van de goede genegenheden van zyne Allerchristelykste „ Majesteit jegens hem, eene behoorlyke oplettenheit hebben „ zoude voor de Maatregels, door *Vrankryk* voorgeslagen, tot „ voorkominge van eenige nieuwe onlusten, die den Koning van „ *Pruissen* in 't byzonder, zo wel als verscheide andere Ryks-

Augus. 1740. „ vorsten zouden konnen raken." Dat de Koning van *Pruissen* op de Complimenten op de verplichtenste wyze geantwoord hebbende, verklaart had, „ dat hy zich op de billykheidlievendheit van zy„ ne Allerchristelykste Majesteit verklarende, zich verzekert „ hield, dat die Prins gene Maatregelen zoude nemen, nadelig „ aan zyne rechten en belangen; zo dat voor 't overige 't voor„ beeld van den Koning wylen zynen Vader volgende, hy zich „ steets in een staat stellen zoude, om te beletten, dat hy door „ zyne Vyanden wierd overrompelt, ingeval eenige diergelyke „ pogingen gemaakt wierden.

ZWITZERLAND. TE *Neufchatel* is den 10. passato een Advocaat van 't Parlement van *Paris* gearriveert, met een Volmacht van den Hertoch van *Chevreuse*, tot het wedereisschen van dat Vorstendom voor dien Heer, zo als ook een Advocaat van 't Parlement van *Besançon*, met een diergelyke Volmacht wegens den Marquis *Nesle*, doch de Regering heeft aan hen te verstaan gegeven, „ dat „ men geen inzicht hebben konde voor de pretensien des Her„ tochs van *Chevreuse*, nochte voor die van den Marquis van „ *Nesle*, en dat men derhalven de Gevolmachtigden verzocht „ te willen vertrekken". De gemelde Advocaten hebben ieder hun protest overgelevert, en de Regering van *Neufchatel* heeft terzelver tyd een Acte doen opstellen, waar by ze aan den Koning van *Pruissen* nieuwe verzekeringen komt te geven van hunnen iever en van hunne getrouwigheit.

RUSLAND. DEN 20. *July* laatstleden, is te *Petersburg*, op bevel van de Keizerinne, door den Senaat een uitvoerig Manifest in de Russische Taal gepubliceert, rakende, in de vorige maand gemelde misdryven van *Wolinski* en zyne Medeplichtigen, behelzende 't zelve in Substantie als volgd:

WY hebben tegen alle verwachting, edoch met geen geringe verwondering en hartzeer moeten zien, dat de gewezen Opper-Jagermeester *Arthemei Wolinski* en zyne Medepligtigen, te weten de Generaal Krygs-Commissaris *Fedor Soimonow*, de geheime Raad *Platon Mussin Puschkin*, de geheime Kabinet-Secretaris *Johan Eichler*, de Raadsheer *Andrey Chruschtschow* d'Architect *Pieter Teropkin*, en de Secre-

Secretaris *Johan Suda*, Gods Oordeel en hun onder Eede beloofde *Augusty.* pligt dusdanig in de wind geslagen hebben, dat zy, voornament- 1740. lyk de gemelde *Wolinski*, *Soimonow*, *Mussin Paschkin* en *Eichler*, met volkome kleinachting van alle Gunsten, die door ons aan hen bewezen zyn, en hunne verdiensten verre te boven gaan, de zwaarste Misdryven tegen 't Ryk nevens vele Meineeden en Trouloosheden begaan hebben, gelyk zulks by 't onderzoek, 't welk ten dien einde door d'in 't byzonder daar toe benoemde Commissie in de geheime Kancelary op behoorlyke wyze en volgens de Wetten van 't Ryk is gedaan, gebleken is, als wanneer *Soimonow* zonder eenige dwangmiddelen, *Platen Mussin Puschkin*, *Eichler* en *Suda* niet dan na eenige voorgaande overtuiging zulks bekend, maar *Wolinski*, *Chruschtschow* en *Teropkin* in 't eerst ontkend, naderhand hunne onschuld by een Revers onder straf des Doods staande gehouden, maar eindelyk na dat zy door genoegzame bewyzen klaar en duidelyk van hunne Feiten waren overtuigd, van zelfs en in alles hunne schuld beleden hebben; zynde door den meergemelde *Wolinski*, nevens zyne Medeplichtigen, zeker Project ontworpen, welkers oogmerk tot openbare Schending en Vermindering van de van ouds door Onze roemwaardigste Voorzaten en onder Onze getrouwe Onderdanen bekragtigde Ryks-Wetten en Placaten tot oogschynlyk nadeel van Ons Ryk en Onderdanen, als mede tot openbare krenking der aan Ons van Godt verleende hoogste en onbepaalde Macht, en eindelyk tot vermindering van den roem en 't aansien van Ons Ryk gestrekt heeft: dit Project, in welkers voorrede hy zich een dusdanigen Wetgever noemd, voor wiens Toorn alle en een eigelyk moeten duchten, heeft hy ten dele zelf, ten dele door de bovengemelde zyne aanhangers, willen rugtbaar maken: Wyders heeft hy durven ondernemen, door een van hem opgesteld en aan Ons overhandigd Geschrift, Onze getrouwe Onderdanen in 't algemeen, maar voornamentlyk die, aan dewelke Wy de zaken van 't Ryk hebben toevertroud, op eene God- en Gewetenloze wyze by Ons verdagt te maken, hen verscheide van hem zelfs verzonne dingen te vertellen, en op eene tot noch toe ongehoorde wyze d'Onderdanen in eenige van Onze Provintien zonder Ons weten en zyn eige welgevallen met Contributien te belasten, en dus grote sommen Geldts van dezelve te roven &c. Daar en boven heeft hy nevens zyne meergemelde Medepligtigen verscheide onbetamelyke redeneringen gedaan tegen de twee eerste gewigtige Pointen, die Wy in Onze Keizerlyke Ordonnantie van den 10. *April* 1730. hebben gesteld, door vele boosaardige en listige Opstokingen van valsche gerugten zich met Onze Huis-Zaken bemoeid,

Augusti. 1740.

gewigtige schriftelyke Denuntiatien, dewelke dit Point raakten, niet ter behoorlyke plaatze bekend gemaakt, maar veel meer bedekt gehouden en vernietigt, geheime narigten en Copie daar van aan dusdanige Personen gegeven, die dezelve niet mochten zien, eenige gemene Menschen omgekogt, om verscheide van Onze getrouwe Onderdanen valschelyk te betichten, en deze Betichtingen vervolgens tot schade van deze Onnozelen ter uitvoer gebraght; insgelyks eene menigte van Onze Kroons-Gelden onder allerhande voorwendzels aan zich getrokken, eene grote somme gelds uit Onze Kas tot onnodige en ongeoorloofde Uitgaven gebruikt, aan vele zonder eenige verdiensten aanzienlyke Ampten en Beloningen gegeven en onder zyne Bescherming gehouden, en in tegendeel andere eerlyke en getrouwe Bedienden daar van beroofd, ja vele, zonder dat zy 't eenigzints verdiend hadden, en dus alleenlyk uit haat, op het zwaarste gestraft en doen straffen &c. &c. Aangaande zyne Medepligtigen, hebben dezelve bekend, dat zy de voornoemde Godloze Oogmerken wel hebben gezien en erkend, dat deszelfs gezamentlyke boosaardige Ondernemingen niet dan tot groot nadeel en openbare schending der Wetten en Ordonnantien van 't Ryk, en tot belediging van Onze hoogste Keizerlyke en Souveraine Macht zouden konnen strekken, maar nochtans ten opzichte en uit kracht van hun met Eede aan hem toegezegde pligt niet ontdekt, maar veel meer op eene gewetenloze wyze aan alle dezelve deel genomen, zelfs diergelyke Godloze redeneringen gevoerd, hem, *Wolinski*, met raad en daad bygestaan, en gevolglyk zich aan even grote misdaden schuldig gemaakt hebben, zo als dit uit d'Acten klaar blykt.

Vermits nu dergelyke met opzet roekeloze, meineedige en van Godt gehate Booswigten, en Overtreders, zo van de Godlyke als Wereltlyke Wetten, en Vyanden des Vaderlands, na alle Rechten der Volkeren, de welverdiende straffe niet konnen ontgaan, hebben Wy, volgens Onze Moederlyke zorge, voor de welstand van 't Ryk en Onze Onderdanen, en tot handhaving der geregtigheit bevolen, eene algemene Vergadering door Commissarissen uit de Militaire- Hof- en Burgerlyken Stand aan te stellen, en in dezelve over meergemelde Misdadigers na rype overweging van de Godlyke en alle Ryks-Wetten een Vonnis te vellen.

Alhoewel nu de voornoemde Criminelen, wegens hunne gewichtige misdryven de straffen, waar toe zy door deze Vergadering verwezen zyn, ten uitersten hebben verdiend, hebben Wy nochtans uit kragte van d'Ons aangebore hoogste Keizerlyke genade en ontferming, bevel gegeven, die straffen dusdanig te ver-

verzachten, dat aan *Wolinski* de Regterhand en 't Hoofd afgehouwen, en zyne gezamentlyke roerende en onroerende Goederen ingetrokken, en *Chruschtschow* en *Teropkin* onthoofd en hunne Goederen mede geconfisqueert zullen worden, behalven dat aan de Vrou van den eerstgemelde haar ingebraght Huwlyks-Goed uitgekeerd en daarenboven van d'onroerende Goederen aan een ieder van zyne Zonen en Dochters 40 *Bauren* (Boerschappen) geschonken zullen worden; en dat *Massin Puschkin* de Tong afgekapt zynde hy voor eeuwig zal worden gebannen, met confiscatie van alle zyne Goederen, zullende 't ingebraghte Goed van zyne eerste Vrou aan zyne Kinderen, en de Goederen van de twede Vrou aan dezelve en hare Kinderen geschonken, en deze noch daar en boven gezamentlyk met d'onroerende Goederen van wylen hun Over-Grootvader begunstigd worden. *Fedor Soimonow, Johan Eichler* en *Johan Suda* hebben Wy uit een byzonder Keizerlyk medelyden van de straf des Doods allergenadigst bevryd, en bevolen, dat de twee eerstgemelde met de *Knuute* gestraft en voor hun leven naar *Siberien* tot den Bouw verzonden, maar de laatstgemelde, na dat hy gegeesseld zal zyn, voor eeuwig naar *Kamschatka* gebannen zal worden, zullende van de roerende en onroerende Goederen van *Soimonow* aan zyne Vrou haar ingebraght Goed, en daar en boven aan een iegelyk van zyne Kinderen 40 *Bauren*, en aan de Vrou van *Eichler* en hare Kinderen mede haar ingebraght Goed, als ook dat van d'eerste Vrou overgelaten worden. *August.* 1740.

Deze Sententien en Doodstraffen zyn aan de voornoemde Quaaddoenders alhier voltrokken den 17. *Juny* 1740.

Men heeft opgelet, dat de Keizerin de Tranen in d'Oogen had, toen ze 't Vonnis van den Heer *Wolinski* en deszelfs Medeplichtigen tekende. Hare Majesteit had aan de Commissarissen, die gelast waren, om 't Proces op te maken, bevolen, *haar te zeggen, hoe ver zy bevoegt was, genade te bewyzen*; maar derzelver rapport en dat van 't Sinode is geweest, *dat volgens de geestelyke en wereltsche Rechten de schuldigen de straffe des Doods niet konden ontgaan, maar dat aan hare Keizerlyke Majesteit geoorloft was de natuur van die straffe te verzachten.* Gelyk uit het voornoemde Manifest blykt, dat die verzacht geworden zyn.

Men heeft dezer dagen de Heren *Eichler*, *Simonow* en *Suda*, die onlangs geknut of gegeesselt zyn, na *Siberien* in ballingschap gezonden, zynde ieder daags drie stuivers tot hun onderhoud

August. 1740. geassigneert, en 't overige moeten ze zich zelfs door arbeid bezorgen. Vermits 'er noch eenige onbekende medeplichtigen van den Heer *Wolinski* zyn, zo heeft de Keizerin een aanzienlyke premie belooft aan alle de genen, die dezelven zullen weten aan te wyzen, zodanig datze in handen van de Justitie geraken.

TURKYEN. TE *Constantinopolen* heeft men zedert eenigen tyd grote opschuddingen gehad, doch dezelve heeft niets anders uitgewerkt, als dat d'Oppervizier en eenige weinige onderhorige Amptenaren zyn afgezet. d'Eerste opstand begon den 3. *Juny* 's middags in 't quartier van de Stadt, daar d'oude Klederen verkoft worden. In den beginne verschenen niet boven de 18 Personen die zich gelieten, verschil onder elkander te hebben, maar terwyl de meesten hunne Zabels trokken, haalde een van hen een groene Vlag voor uit zyn Rok, die hy vast maakte aan een Staf, waar na zy alle goede Muzulmannen nodigden, hen te volgen. Hier uit reets onmiddelyk een grote opstand. De Zultan en d'Oppervizier waren beide uit de Stadt op verscheide Lustpaleizen, maar d'Aga der Janissaren, de Vizier *Kaybaugh* en de *Nisangee Bassa*, geweze Kaïmakan, stegen zo voort te paart, en de Wacht der Janissaren, die dichst by der hand was, wiert door een Officier gevoert na de plaats, daar 't geraas van daan quam, wanneer d'Officier met den Zabel in de vuist direct reed na den Vlagdrager der Muitemakers, en hem neerzabelde, terwyl de Janissaren op d'overigen aanvielen, twee of drie van de Belhamels doodden, en d'anderen verstrooiden. De Grote Heer quam op die tyding in zyn Paleis; over al wierden sterke Wachten gesteld, en d'Oppervizier was dien gantschen nacht zelfs op de patrouille. Vele wierden gevat en ter dood gebraght. Den 9. begon 't Volk andermaal op de been te geraken, maar d'opstand wierd haast weder gedempt. Op deze twede beweging wierd raadzaam geacht den Oppervizier af te zetten, zo als dan ook den 12. geschiedde, opgevolgt werdende door *Achmet Bassa*, gedurende de twee laatste Veldtochten *Kaïmakan* of Gouverneur van *Constantinopolen*, en laatst *Nisangee*. Ook is de *Chiaux Bassa* afgezet en na *Bagdad* gezonden, en d'Officier, die den Vlagdrager in den eersten opstand heeft gedood, is verheven tot het

Ampt

Ampt van *Musur-Aga*, of Commandant van 't Corps Janissaren, 't welk voor 't Paleis van den Oppervizier de Wacht houd. De geweze Oppervizier is aangestelt tot Bassa van *Guidda*. Maar 't misnoegen der Janissaren en van 't Gemeen daar door noch niet ten eenemaal wechgenomen zynde, heeft den Groten Heer verklaard, een Armée van 300000 Man tegen de Persianen op de been te brengen, en ze zelfs in Persoon te commanderen, zullende de Janissaren gedurende dien Veldtocht dubbelde Soldye trekken. *August. 1740.*

Behalven de voordelen in den Koophandel aan de Fransche Natie door 't laatste Tractaat toegestaan, worden ook alle de Roomsche Kerken, in 't Gebied van 't Turksche Ryk, en wel voornamentlyk die in 't H. Land bevindelyk, onder d'immediate protectie van den Aller-Christelykften Koning gesteld, waar door dezelve van vele vexatien, die ze nu en dan van de Turken hebben moeten lyden, zullen bevryd zyn.

DEN 28. passato is 't huwlyk van de Gravin van *Stahremberg* met den Prins van *Nassau-Siegen* op 't Kasteel *Renay* omtrent *Oudenaarden* voltrokken. NEDERLANDEN.

De belemmering van den Neder-Oostenryksche Koophandel met de Luikenaars veroorzaakt by continuatie veel nadeel aan 's Keizers Finantien, zo dat het Comptoir van *Osmal*, 't welk doorgaans 6 of 7000 guldens 's maands heeft opgebragt, gedurende de maand van *July* in 't geheel niet meer als 17 guldens waardig geweest is.

De Gedeputeerden van *Bruggen* dezer dagen aan de Regering vertoond hebbende, den slechten vervallen staat, waar in de Haven van *Oostende* zich bevind, zo heeft d'Aardshertogin Gouvernante aan haren Finantie-Raad ordre gegeven, 500000 Floreinen zo dra mogelyk te beschikken, om den gemelden Haven te herstellen. Men is midlerwyl aan d'andre kant zonder ophouden op middelen bedacht, om zonder behulp van die van *Luik*, den Koophandel in d'Oostenryksche Nederlanden te herstellen; en onder anderen gaat daar de spraak, dat zo dra de Have van *Oostende* gerepareert is, men eene doorsnyding maken zal in 't Canaal van *Bruggen*, ten einde de Fransche en andere Schepen direct door de Grachten van *Gendt*, *Antwerpen* en *Brussel* zullen konnen

Augusti. 1740.

nen passeren, tot groot nadeel van de Hollanders en van de Vaart van de *Schelde*, om dat men zich vleit, dat *Gendt*, *Antwerpen* en *Bruggen*, op die wyze de voornaamste stapel van alle d'Europeaansche Koopmanschappen worden zullen.

d'Aardshertoginne Gouvernante heeft den 5. dezer een prachtig kostbaar Verhemelte, en twee zware Silvere Kandelaars aan de Brabandsche Lieve Vrou *van de Sneeuw* geofferd. Aan deze Lieve Vrou is 't dat de Speldewerksters van dat Land *de Widheit* van hare Kanten verschuldigt zyn, zulks hare Doorluchtigheit mogelyk die offerande gedaan heeft met een inzicht, om den eenigen Tak en Koophandel, dien ze noch overig hebben, meer te doen bloeijen.

De Gouverneur van *Damme*, de Baron van *Heben*, heeft dezer dagen de dwaasheit gehad, de Dochter van zynen Adjudant door zyne Domestiquen met Barnnetels en Steekpalm zodanig te laten geesselen, dat ze toen genoegzaam op 't uiterste lag; deze executie is in de Fortificatien geschied, na dat die Dochter naakt uitgekleed was. Den 5. dezer, is hy op ordre van 't Hof door den Generaal *Hoekenor*, Collonel Commandant van 't Regiment van *Prié*, 't welk t'*Oostende* legt, in arrest genomen. De Staten van *Braband*, hebben desaangaande in zulke krachtige bewoordingen over de wreedheit van dien Gouverneur aan d'Aardshertogin Gouvernante geklaagt, dat men niet twyfelt, of hy zal na de te rugkomst van den Auditeur van 't Regiment van *Los Rios*, die na *Damme* gezonden is, om informatien in nemen, in hechtenis gezet, en aan den Krygsraad overgelevert worden, hebbende d'Aardshertogin ten dien einde mede reets Commissarissen, en onder anderen den Hertoch van *Ahremberg* tot *Chef* benoemd.

Wat aanbelangt de zaak van Mevrou van *Vianen*, en den Pater *Janssen*, aan Partyen is verboden, elkander verder te schelden.

De Marquis de *St. Gilles*, Ambassadeur des Konings van *Spanjen*, heeft een Missive van den Koning zyn Meester aan Haar Hoog Mogende overgeleverd, waar by hooggemelde zyne Majesteit kennis geeft van 't overlyden van de Koningin Weduwe van *Karel den Tweden*. Deze Prinses was genaamd *Maria Anna* van *Neuburg*, en was Dochter van *Philips Willem*, Hertoch van *Neu-*

Neuburg, die in den jare 1685. Keurvorst van de *Palts* geworden is, door 't uitsterven van de Keurvorstelyke Tak van *Simmern*, en van *Elisabeth Amalia* van *Hessen-Darmstad*. *Maria Louïsa* van *Orleans*, eerste Gemalin van wylen Koning *Karel den Tweeden*, den 12. *Februarii* 1689. overleden zynde, deed die Monarch de Prinses *Maria Anna* van *Neuburg* ten huwlyk verzoeken, die te *Neuburg* in 's Konings naam getrouwt wierd door *Henrik François*, Grave van *Mansfeld*, Ambassadeur van *Spanjen*, werdende 't huwelyk 't jaar daar aan den 24. *Mey* te *Valadolid* voltrokken. Na 't overlyden van wylen den Koning, vertrok de Koningin eerste Douarriere na *Romen*, en vervolgens na *Bajonne*, daar dezelve tot in den jare 1738. gewoond heeft, wanneer de Koning haar bewogen heeft weder na *Spanjen* te keren, en haar verblyf te *Guadalaxara* te houden. Waar over dezelve by Missive zal worden gecondoleerd, hebbende de Heer President uit naam van dezen Staat 't Compliment dieswegens by zyn Excellentie wezen afleggen.

Augusti. 1740.

De Staten Generaal hebben 't volgende PLACAAT *naar* Maastricht *&c. doen afzenden, om 't zelve te publiceren, behelzende:*

Alzo Wy in ervaring zyn gekomen, dat niettegenstaande Wy by Ons Placaat van den 12. *January* laatstleden, hebben getragt voor te komen de duurte en gebrek aan Granen in de drie Landen van *Overmaze*, partage van dezen Staat, den *Vroenhof*, mitsgaders de verdere Banken en Districten onder Ons Gebied by en omtrent *Maastricht* gelegen, door 't verbieden van den uitvoer van Granen buiten de voornoemde Landen aan alle en een iegelyk indistinctelyk, echter de prys der Granen niet is vermindert, maar veel eer is toegenomen, en 't gebrek vermeerdert, door dien vele van Onze Ingezetenen van tyd tot tyd gebakke Broden en Meel hebben uitgevoerd, en dat ook door het stoken van gedistilleerde Wateren, een zeer grote quantiteit van Koorn onnuttelyk word geconsumeert, waar door te wagten is, dat het gebrek vermeerdert wordende, vele van Onze goede Ingezetenen zullen geraken in d'uiterste ongelegenheit: ZO IS'T, dat wy tot voorkoming van verdere duurte en gebrek in de voorschreve Quartieren, nodig en goedgevonden hebben t'ordonneren en statueren; zo als Wy ordonneren en statueren by deze, by wege van ampliatie van

Augusti 1740.

't voorschreve Placaat, dat by provisie en tot Onzen kennelyken wederzeggen geen gebakke Brood noch Meel zal mogen worden uitgevoerd uit de voorschreve Landen na buiten 't Gebied van Onzen Staat, werwaarts het zoude mogen wezen, op gelyke poene als in 't voorschreve Placaat staat vermeld tegen die genen die eenige Granen komen uit de voeren, item dat binnen den tyd van drie maanden, te rekenen van de publicatie dezer af, binnen de voorschreve Landen geen gedistilleerde Wateren zullen mogen worden gestookt; authoriserende ten dien einde d'Officieren in de voorschreve Landen, om aan hun te doen overgeven de Helmen van de respective Brandewyns- of Stookketels, en dezelve gedurende de gemelde tyd van drie maanden onder hun te bewaren, ten einde daar door 't verstoken van Granen dadelyk belet en voorgekomen worde, voorts lastende en bevelende hier mede alle Officieren en Justicieren, dien 't aangaan, in de voorschreve Landen van *Overmaze* van Onzen Ressorte, den *Vroenhove*, en andere Banken en Distrikten, omtrent *Maastricht* gelegen, onder Ons Gebied gehorende, dezen Onzen Placate t'agtervolgen en te doen agtervolgen, procederende tegens de Contraventeurs zonder eenige conniventie, dissimulatie en verdrag, want Wy zulks ten beste van de goede Ingezetenen bevonden hebben alzo te behoren.

En op dat hier van niemant eenige ignorantie pretendere, willen en begeren Wy, dat dit Ons Placaat, zo binnen de Stadt van *Maastricht*, als in de Landen van *Overmaze* onder Ons Gebied staande, den *Vroenhof* en Banken hier voren gemeld, alom gepubliceert en geaffigeert zal worden ter plaatse daar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen &c. &c.

Generale CARGA ofte Ladinge van twee Oost-Indische Retourschepen, te weten: *Patmos* en *Popkensburgh* voor de Kamer Amsterdam, zynde den 12. *January* van Batavia vertrokken, en 't Schip *Patmos* op den 10. *Augusti* in Tessel gearriveert.

311970 ℔	Bruyne Peper.	287895 ℔	Salpeter.
71 —	Witte Peper.	10000 —	Caliatourshout.
161990 —	Noten.	5000 —	Cardemon Javase.
170000 —	Nagelen.	89375 —	Coffy Javase.
82698 —	Foelie.	5000 —	Cubebe of Staartpeper.
331008 —	Poeyer-suyker.	14250 —	Garen Kattoene Javaas.
2000 St.	Gekonfyte Noten.		

192

Augustus. 1740.

192 ℔ Indigo Ambons.
5190 — Indigo Javaas.
1125 — Kurkuma Mallabaarse.
24 Potjes Geconfyte Nagelen.
5128 ℔ Paarlemoer.
4000 — Lange Peper.
84015 — Sapanhout divers.
1000 — Tammarinde.
4960 — Wol Kiermanse.
20 Japanse Zyde Rokken.

Kattoene Lywaten.

1920 St. Baftas divers.
2000 — Beraupaats.
2100 — Bethilles divers.
460 — Bherms.
480 — Boelangs.
100 St. Broulus Lemby.
160 — Cabayen Rouwe.
700 — Chitzen van Amadebat.
2200 — Chitzen Chiahoutrias.
2000 — Chitzen Souratse.
3200 — Corroots.
5210 — Dongrys divers.
540 — Fyne Lywaten van Mallebaar.
15550 — Guinees divers.
300 — Mouris.
660 — Niquaniassen.
480 — Pattamaroupoe.
1480 — Percallen divers.
9058 — Salempouris divers.
1320 — Savogesjes.
340 — Tapekankenias.

De gevolgen van den gepasseerden Winter hebben door geheel Europa eene van tyd tot tyd in prys opsteigering der Eetwaren veroorzaakt gehadt: Byzonderlyk heeft dezelve zich in Holland *doen gevoelen omtrent de* Boekwyt, *die tot veertig pond 't Last gerezen zynde, 't gemene Volk geweldig drukte. Deze door een allerverkeerdste drift gaande gemaakt; hebben d'oorzaak der duurte op de Grutters gelegt en tomeloos getracht zich aan dezelve te willen wreken.*

'T Was den 13. dezer, 's avonds, dat het gemene Volk in de Stadt van *Rotterdam*, aan een Grutters Huis aldaar een begin van 't zelve maakte; in zo verre dat zy, na eenige buitensporigheden gepleegt te hebben, de glazen ingooide; 't Huis inbraken, alles ter nederwierpen en vermorsselden 't geen hun in dier driften te voren quam. De Magistraat vergaderde, deden d'Alarm klok luiden en de Schuttery in de Wapenen komen; deze 't Stadhuis bezettende, moesten in 't begin veel hoon door 't werpen van stenen verdragen; eindelyk in de voornacht sterker wordende, deden 't Grau verspreiden, 't Grutters Huis bewaakten, en door 't wys beleid van Haar Ed. Groot Achtbaarheden, en den goeden iever van de Schuttery, den voortgang stremde, en de Stadt van verder onheil verlosten.

August. 1740 Dit ſtrafweerdig misdoen vloog ras tot *Delf* over, alwaar 't Grau op den 15. dezelve rol als te *Rotterdam* meende te ſpelen: Maar door het tydig vergaderen van Haar Ed. Groot Achtbaarheden, 't luiden der Alarm klok en 't komen der Schutterye in de Wapenen, wierd een Grutters Huis, na eenige weinige glazen ingegooit te zyn, door de Schuttery bezet en voor verdere plunderingen behouden. Eenige dier Belhamels gevat zynde, wierdt de Stadt in zyne volkomen ruſt herſteldt.

't Gerucht van al dit doen in *'s Gravenhage* overgekomen zynde, ſcheen het bruſte Grau aldaar mede vuur gevat te hebben, om insgelyks een proef van een allerſtouts beſtaan te willen nemen. 't Was den 16. 's avonds omtrent zes uuren, dat eenige gemene Jongens en Meisjens op de *Gevolde-gracht* en op de *Breedſtraat*, achter *'t Dolhuis* aldaar te zamen rotten, en eenige baldadigheden begoſten te plegen.

Vervolgens begonnen zy op d'eerſte plaats, zo geweldig met Straatſtenen te gojen, dat'er geen eene ruit in de buitenſte Luiſ ramen te vinden was; de blinden, deuren en venſters geweldig beſchadigende; Doch de deur met het werpen niet konnende openen, marſcheerde zy naar een Grutters Huis op de *Lange-gracht*, daar zy al 't zelve uitvoerden, zonder in beide de gevallen een van de naaſt bygelegene Huizen in 't minſte te beſchadigen. Even ging 't op de *Breedſtraat*, doch met meer geweld en raſerny toe; zo dat'er geen ruit in de voorgevel te vinden was, de blinde en venſters zeer beſchadigende, doch daar zo min binnen raakte als voren.

Midlerwyl raakte alles in rep en roere; Haar Ed. Mog. de Heren Gecommitteerde Raden van de Staten van *Holland* en *Weſt-Vrieſland* vergaderde, zo dede de Magiſtraat insgelyks; 't Alarm wierdt door de Schuttery en Militie door de Stadt geſlagen, waar op 't Garnizoen te paard en te voet, en de zes Compagnien Schutters ieder op hunne loop-plaatzen in 't Geweer verſchenen: Aanſtonds wierden 'er Detachementen van de drie Corps na de gemelde, als na de periculeuſte gelegen Grutters Huizen gezonden, zo om 't verder geweldt te ſtutten als d'andere te conſerveren.

Haar Ed. Mogende, als mede de Magiſtraat bleven over de Middernacht vergadert; wanneer 'er aan de drie Corps ordre quam van zich naar huis te konnen begeven en op d'eerſte Alarm ſubiet in de Wapenen weder te verſchynen. Midlerwyl wierd gedurende de nacht by continuatie ſterk gepatrouilleert en dus wierd alles in ſtilte gebraght.

's Morgens den 17. omtrent negen uuren, rotte wederom een par-

ty Jongens voor 't huis op de *Gevolde-gracht* te zamen, om d'overgeblevene glaze ruiten in de voorgevel, of 't geen aan de zolder winkel hong te verdistrueren, 't geen hun gelukte. Waar op de Trom van 't Blauwe Vaandel wederom geroerdt wierdt; doch op d'aankomst van een Commando Cavallery staakten de Jongens het gojen zonder nochtans een voet van de plaats te verzetten, even of zy niets misdaan hadden. Haar Ed. Mogende dien morgen wederom goedtyds vergaderende, als mede de Magistraat, welke dien gehelen dag tot laat in den avond op het Stadthuis vergadert bleven, hadden 's middags van de Puyje van 't Stadthuis doen publiceren, " dat den genen wie een of meer van die Auteurs wilt aan „ te wyzen, dat zy in hechtenis quamen en van 't fait overtuigt „ werdende, een premie van vyfhonderd guldens zouden genie- „ ten " &c. 't Hof van *Holland* dede kort daar aan de volgende Publicatie doen:

Augusti. 1740.

Het Hof van *Holland*, alle die genen die deze zullen horen of lezen, salut, doedt te weten, dat het Hof de te zamenrotting van verscheide Personen, mitsgaders de feitelyke aggressie en ondernemingen door dezelve aan verscheide Huizen alhier in den *Hage*, op gisteren avond en deze morgen bereids gedaan, niet anders kan aanzien dan voor zeer strafbare misdaden, dewelke andere ten exempel na rigeur behoren te werden gestraft, en gevolglyk tegen alle verdere zamenrottingen, en daar uit voortvloeiende feitelyke aggressien of ondernemingen willende voorzien; ZO IS'T, dat het voorsz. Hof alle en iegelyk door deze wel expresselyk interdiceert en verbiedt, eenige bewegingen, 't zy met woorden of met daden, en vooral eenig feitelykheden op 's Heren Straten of aan eenige Huizen of Personen te maken, mitsgaders eenige hoe genaamde insolentien of bedreigingen te doen, ten dien einde ook verbiedende alle zamenrottingen en vergaderinge van Personen 't zy Mannen, Vrouwen of Kinderen op 's Heren Straten of voor eenige Huizen op pœne dat die genen, die contrarie aan deze ernstige waarschouwing of publicatie ietwes zullen werden bevonden te hebben gedaan, of ondernomen met daden of met woorden, als mede, die genen die op 's Heren Straten te zamenrotten of vergaderen, daar over als Perturbateurs van de gemene rust en veiligheit van 's Heren Straten, mitsgaders als ongehoorzame Onderdanen van den Staat, andere ten exempel op 't rigoureuste zullen werden gestraft, zo als na Regten, mitsgaders volgens de Placaten van den Lande zal werden bevonden te behoren.

August. 1740.

Gelastende den Procureur Generaal over *Holland*, *Zeeland* en *Westvriesland*, zich op d'Auteurs en Aanvoerders van de voorsz. feitelyke ondernemingen met alle mogelyke naukeurigheit t'informeren, en tegen dezelve zonder conniventie te procederen, mitsgaders deze publicatie en waarschouwing in allen respecte t'executeren en te doen executeren, en gevolglyk alle zamenrottingen en vergaderingen op 's Heren Straten tegen te gaan en te beletten.

En op dat niemant hier van ignorantie pretendere, begeren wy, dat deze zal werden gepubliceert en geaffigeert, ter plaatze daar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Gedaan in den Rade den 17. *Augusty* 1740.

Onder stond,

In kennisse van my,

Getekend,

TH. BOEY.

De Magistraat deden 's namiddags omtrent de klokke vyf uuren dergelyke proclamatie afkondigen; ten einde de verstoorders der ruste af te schrikken van in hunne faitelykheden voort te gaan.

's Namiddags, bevond men dat het gemene Volk, byzonderlyk in de *Breedstraat*, eenen hoek opgepropt van dergelyke zoorte van menschen, zich in een gedurige beweging hieldt, niet tegenstaande een Wacht binnen en buiten 't gemelde Huis was, om alle overlast te konnen weren; zo vond de Magistraat goed 't Blauwe Vaardel, onder den Capitein *de Casteele*, waar van twee Rotten of Corporaalschappen, dien nacht, op hun beurt, en een dezen dag 't Stadthuis bewaakten, ten vier uuren op 't Stadhuis te doen verschynen. Inmiddels hadden Haar Ed. Mogende een sterk Commando van Cavallery en Infantery gecommandeert; welke laaste, Man voor Man door den Commanderende Lieutenant, op het Binnenhof, wierden geëxamineert, of zy, ingevolge d'orders, met kruit en loot voorzien waren, om geweld met geweld te konnen keren.

Ten vyf uuren ontfing den Heer en Mr. *Jan ten Hove*, Burgermeester en Collonel van de Haagsche Schuttery, de Commissie, geassi-

geassisteert met den voornoemden Capitein *de Casteele*, verdere Officiers en een Commando Schutters, gesecondeert werdende, door 't voornoemde sterke Corps Cavallery en Infantery, voor welk laatste een Commando Granadiers, met de Bajonetten op de Snaphanen, om zich te begeven na d'Opgemelde *Breedstraat*. In die form begon zyn Wel-Ed. de marsch, gaande ter rechter en linkerzyde afwaarts eenige Stads Bodens, opgevolght werdende door de voornoemde Capitein en verdere Officiers, van achter 't Stadthuis de *Toornstraat* door; passeerde de *Geest*, de *Breedstraat* en 't *Leeg-erf* op; wederkerende, marscheerde de *Breedstraat* uit, de *Wal* langs, de *Franje* in, de *Snokstraat* uit, 't *Vissersdyk* op, 't *Duivelshoek* door, tot wederom op de *Geest*; vervolgens de *Breedstraat* in tot aan 't Huis van den voornoemden Grutter toe: Ieder in 't gemeen met zyne gewone Minlykheit en Deftigheit gestaag waarschouwende, *van zich doch van Straat af te willen begeven, ten einde alle ongelukken voor te komen*. Waar door velen zich separeerden, en van daar of in hunne Huizen vertrokken.

Augus. 1740.

Na dat dit alles verricht was, vertrok zyn Wel-Ed. na d'in- en uitgang dier Straat bezet te laten, en gegeven Ordres, nopens 't geen na tyds gelegenheit zoude konnen komen voor te vallen, met een kleine Commando naar 't Stadthuis. De Cavallery vertrok, nevens de Lieutenant en een gedeelte der Infantery insgelyks af, latende eene genoegzame assistentie van Granadiers en Soldaten aan de Schutters, om alle opstand 't hoofd te konnen bieden en te dempen.

De gemelde twee Corps van Schutters en d'Infanterie eenigen tyd halte gehouden hebbende, trok den voornoemden Capitein de *Casteele*, met zyn Capitein Lieutenant, en drie Officiers geaccompagneert, en zyn by hebbende Commando van Schutters, van achteren opgevolgt wordende door een Vaandrig en 't Commando Infantery, latende 't voornoemde Huis en d'uit- en ingang van de *Breedstraat* wel bezet met Schutters, de meest daar om heen en verdere afgelegen Straten eenen langen tyd door; ten einde een afschrik te geven, en de lust den genen te benemen, die anderzints noch wel een torn zoude hebben willen wagen; gelyk men genoegzaam van ter zyden gewaar wierd, zelfs met raillante woorden dit doen schenen te bespotten. Ondertusschen patrouilleerde een Detachement Cavallery van zesten à achtien Man, gelyd werdende door een Cornet, gestaag daar, en om d'andere plaatzen, die wel bezet waren, heen, boven en behalven de Patrouilles die geduurig in beweging waren.

De Magistraat hadde wyders orders gegeven, dat 't Oranje Vaandel, onder den Capitein *Boarman*, zich 's avonds voor 't Stadthuis zoude hebben te presenteren om 't blauwe Vaandel af te lossen.

Wan-

Augusti. 1740.

Wanneer 't zelve, buiten d'uitgestelde Posten, daar te half tien uuren gekomen was; wierdenze op de Zaal van 't Stadthuis, door den voornoemden Heer Collonel, uit de naam van Burgermeesters bedankt, *voor hunne vlytige en goede assistentie in deze betoondt.* Vervolgens door de Compagnie van den Capitein *Baartman*, die beneden 't Stadthuis van de Trap af, in ordre gerangeert stondt, afmarcheerden; welke 't Stadthuis optrok, d'uitgestelde posten afloften en aldaar de Wacht hielden tot den 18. voormiddags ten elf uuren.

Zo dat die opstand, welke van vele en gevaarlyke gevolgen zoude hebben konnen wezen, door de wyze directie van haar Edelmogende de Gecommitteerde Raden en de Magistraat gelukkig is gedempt en gestilt geworden, zonder dat eenige ongelukken aan Menschen overgekomen zyn.

BYZONDERHEDEN.

IN 't laatst van de gepasseerde maand heeft eene Vrou te *Paris* een Kind met drie Hoofden te werelt gebraght.

Den 4. dezer heeft men van *Neüille* eene Vrou van 22. jaren na de Gevangenisse te *Paris* gebraght, dewelke hare Man op eene barbaarsche wyze verminkt hadde.

Den 14. dezer, zyn door een Donder-Straal te *Butgen*, niet verre van *Neus*, van vier Personen, die onder een Windmolen geschuild hadden, drie gedood, en de vierde dodelyk gequetst geworden.

Brieven uit *Opper-Oostenryk* van den 27. laatstleden melden, dat het op *Vrydag* den 22., en op *Maandag* den 25. 's nachts te *Gmunde* en daar omheen allerhande Koorn had geregent, daar onder zommige Korrels zo schoon en wit, als 't *Manna* in 't Oude Testament beschreven word geweest te zyn. Van dit geregend Koorn heeft men grote quantiteiten na verscheide Plaatzen gezonden. 't Is van allerhande grootte, doch 't merkwaardigste van deze gantsche vertelling is, dat op de Plaatzen, daar dezen zomer door de zware Hagelstenen de Veldvruchten t'eenemaal vernielt zyn, 't bovengemelde Koorn in veel groter menigte als op andere Plaatzen geregend is, en noch daarenboven, dat een vierendeel gemalen Koorn een gantsch schepel Meel uitleverd.

De Natuurkundigen zyn reets in *Duitschland* bezich, aanmerkingen daar over te maken, doch offschoon verscheide Reizigers staaltjes van dat geregend Koorn by zich hebben, en verscheide

voor-

voorname Lieden verklaren, 't zelve gezien te hebben, zo worden te *Wenen* nochtans Menschen gevonden die geen geloof daar aan slaan. *Augus*. 1740.

Evenwel om den Lezer eenigermaten uit de twyfeling te helpen, zo heeft men des aangaande te weten: Dat het *Manna* een Vrugt is van zeker Gras, genaamd *Gramen dactylon esculentum*, gelyk aan de Kruidkundige genoegzaam bekend is; Dit Gras groeid meestendeels op lage en moerassige Plaatzen, zo wel in *Duitschland*, *Hongaryen*, *Polen* en *Pruissen*, als in eenige Westersche Landen. 't Zaad van dit Gras is in zyne grootte, gedaante en couleur zeer verschillende, en word in 't gemeen in de maand *Juny* of *July* ryp, wanneer 't zelve even als alle d'overige zoorten van Zaad uit zyn Koker vald en dus gezaaid word: Men vergadert 't zelve, by voorbeeld aan *d'Oder*, in *Pruissen*, *Polen*, op 't Eiland *Laaland* &c. in grote menigte, wegens zyn aangename smaak en kragtig Voedzel; 't word in den ogtentstond gezameld, wanneer de Dauw noch op 't Gras legt, om dat de Kokers door de hitte van de Zon ten eersten geopend worden en 't Zaad laten vallen, 't geen of nieuwe Planten voortbrengt, of van de Vogels en Wormen opgegeten word, en dus wanneer zomtyds, na een langdurigen Regen de Lucht schielyk opheldert en een sterke Wind opsteekt, den Huisman ten eenemaal van zyn Oogst beroofd: Voor 't overige by aldien d'Inwoonders van *Opper-Stiermark*, zo dra zy van dit Zaad meer kennis zullen krygen, ofte 't voorbeeld van d'Opgezetenen in de *Marck* willen volgen, zy jaarlyk den Oogst van dat Manna verrykt zullen zien, en overtuigd worden, dat dit Wonderwerk uit natuurlyke oorzaken voorkomt, en dus geenzints te vergelyken met 't Manna, 't welk uit de Lucht gevallen is.

S E P T E M B E R.

DE grote verwachting die men gesteld heeft op d'Esquaders van d'Admiralen *Norris* en *Balchen*, zy door de gestadige tegen- of schielyk omwendende Winden, verydelt geworden; zo dat men daar vry wat beducht is, dat de voorgenome expeditien geen effect bekomen zullen. GROOT-BRITTANNIEN.

Septemb. 1740. De Koning van *Vrankryk* heeft aan alle zyne Buitenlandsche Ministers ordre gezonden, om aan hunne respective Hoven te verklaren: „ Dat zyne Majesteit zich steets veel beweging gegeven had, om zyne goede diensten aan te wenden tot handhavinge en herstellinge van de Vrede in *Europa*, en alleenlyk volgens zyne eerste verklaringen, zyne bemiddeling gebruikt zoude hebben, zonder hulp te verlenen aan den Koning van *Spanjen*, by aldien d'Engelschen zich vergenoegt hadden, om enkel en alleen ter Zee t'ageren, zonder 't oog te hebben op een gedeelte der Spaansche Bezittingen in *America*, en zonder door hunne grote uitrustingen ter Zee te kennen te geven, dat ze daar op toeleggen, om aan *Spanjen* een noodlottigen slag toe te brengen; dat de Koning derhalven als Garandeur der Staten des Konings van *Spanjen*, zo als deze dezelven bezit, zich genoodzaakt heeft bevonden, om Observations-Esquaders na de *West-Indiën* te doen vertrekken, niet met een voornemen om d'Engelschen aan te tasten, maar enkel en alleen tot voorkominge van 't maken van Wingewesten door de laatsten, welke Wingewesten zo nadelig zyn zouden aan verscheide Mogendheden, als mede tot dekkinge van de Vaart in dat Wereltdeel, en tot verhoedinge, dat d'Engelschen zich niet van den gantschen West-Indischen Handel komen meester te maken" enz. Wanneer de Heer *Amelot*, Secretaris van Staat, van die verklaring aan den Grave van *Waldegrave*, Ambassadeur van *Groot-Brittannien* kennis gaf, jegens hem heeft gezegt: „ Dat hy zich zonder twyfel wel zou weten te binnen te brengen, 't geen meermalen en noch laatst nopende 's Konings intentien had verklaart, te weten, dat, by aldien d'Engelschen hunne onzachlyke uitrustingen voortzetteden, en daar op staan bleven, dat ze zo een aanzienlyk Transport na *America* doen wilden, zyne Majesteit niet zoude konnen nalaten de Colonien en de Commercie der Spaanschen in dat Wereltdeel tegen d'Engelschen te beschermen; en dat, vermits deze laatsten geen achting voor die verklaring hadden, om dat ze uitrustingen bleven maken, over dewelken gantsch *Europa* verwondert stont, de Koning zich genoodzaakt had gevonden, om zyne Esquaders na de *West-Indiën* te doen vertrekken".

Wat

Wat het Engelſche Hof des aangaande zal antwoorden, is noch onbekend: maar ondertuſſchen komen d'Engelſche Hof-Politiquen met den anderen in de volgende aanmerkingen overeen, welke aldus Luiden: Septemb. 1740.

„ Dat *Vrankryk* verklaard, daar mede geen deel aan den Oor-„ loch tuſſchen *Spanjen* te willen nemen, maar alleen de Spaan-„ ſche *Weſt-Indiën* te zullen beſchermen: Dat is, *zeggen zy*, „ *Vrankryk* verklaard ons niet een *Offenſiven*, maar wel *Defenſiven* „ *Oorloch*; maar alzo het dien *Defenſiven Oorloch* verklaart ten fa-„ veur van Onzen Vyand, die de beledigende Party geweeſt is, „ zo declareert het zelve met 'er daad tegen ons ook een *Offen-„ ſiven Oorloch*: 2. *Vrankryk* geeft voor ons door zyne Eſquaders „ te zullen beletten van een vaſte voet in de Spaanſche *Weſt-„ Indiën* te zetten, en ons Meeſter van die Negotie te maken, „ om dat dit van al te grote aangelegenheit voor 't zelve en voor „ gantſch *Europa* was: Maar nu *Vrankryk* zulke ſterke Eſquaders, „ en dat onder ſchyn van byſtand aan *Spanjen*, derwaarts zend: „ Wat zal dan *Vrankryk* beletten, om aldaar by die goede occaſie „ niet ook vaſten voet te zetten en zich van die Negotie te be-„ machtigen? En moeten Wy, *Spanjen* zelf en geheel *Europa* „ daar voor niet eer en meer beducht wezen, als dit laatſte van „ ons? 3. Wy hebben tot noch toe getoond, dat wy geen Con-„ queſten in de Spaanſche *Weſt-Indiën* zoeken te maken, om ze „ te behouden, en dus is die Beweegreden van *Vrankryk* te voor-„ barig en zonder grond: 4. Die iemant in een onrechtvaardige „ zaak, al is 't maar *beſchermenderwys*, byſtaat en hem dus ſterkt „ in zyn opzet van geen behoorlyke ſatisfactie te geven, van „ geen Recht aan zyn Party te laten wedervaren, &c., neemt „ waarlyk deel in zyn onrechtvaardige zaak, en mag als zoda-„ nig een aangemerkt worden, "&c. Dus redeneert men omtrent de *Politique Moraliteit* van de verklaar- en onderneming van *Vrankryk*: En aangaande van 't *meer* of *min apparente Succes* derzelver, ſchynen de meeſten ten opzichte van den aanvang wat verlegen te zyn, aangemerkt de Spaanſche en Franſche derwaarts gegane en nu al zeer verre geavanceerde Eſquaders omtrent 50 Oorlochſchepen ſterk, en die wel bemand en van alles wel voorzien zyn; daar in tegendeel 't Engelſche Eſquader aldaar onder den

Septemb. 1740. Admiraal *Vernon* geen 20 Oorloch Schepen sterk is, en de Manschap, Provisien, Krygs-Munitien, &c., door de lange Tocht grotelyks moeten geconsumeert en verminderd zyn; en d'andere Esquaders door den gedurige contrarie Wind opgehouden werden, om aldaar by tyds tot secours en versterking van dien Admiraal (zegt een Engelschman) te konnen arriveren, zo dat deze, indien hem 't geluk niet zonderling bewaart en favoriseert, met zyn geheel Esquader geruïneert, *Jamaica* en andere Bezittingen wechgenomen konnen zyn, eer wy in staat zyn, om de minste hulp toe te brengen: 't Is waar *Vrankryk* en *Spanjen* hebben hunne Kusten, door 't afzenden van hunne Esquaders ontbloot; maar d'onze zullen evenwel daar op niet veel konnen of durven ondernemen, &c. Dit zyn omtrent de Raisonnementen, die men in 't publicq van die grote zaak hoord, welkers gevolgen misschien groter zyn mochten, als men zich tot noch toe verbeeld.

Den 30. der voorleden Maand Vergaderden de beide Huizen van 't Parlement te *Westmunster*, conform hunne laatste Prorogatie: doch wierden door ordre van de *Lords Regenten* weder tot den 10 *November* aanstaande geprorogeert.

Vermits het zevenjarige Parlement in 't naastkomende jaar staat t'eindigen, zo ziet men in verscheide Graafschappen reets grote bewegingen onder de zogenaamde Hof- en Landpartyen, om elk hunne banden te maken tegen d'aanstaande algemene verkiezing van Parlements Leden. Niet minder is men in beweging, om d'afgekeurde Amptenaars Bil *, by 't aanstaande Parlement door te dringen. Te dien einde ziet men verscheide Instructien aan de representerende Leden in 't Parlement afgezonden, die alle hier te laten volgen, oordelen we onnodig: om datze op een en 't zelve subject uitkomen, daarom deze alleen van 't Graafschap *Somerset* komen mede te delen. Luidende aldus:

De Heren, Geestelyken en vrye Eigenaren in 't Graafschap van Somerset *hebben aan hunnen Representatief, den Heer* Thomas Strangeways Horner *de volgende instructien gegeven:*

Wy de Hoogballiuw, grote Jury, Heren en Geestelyken van 't Graafschap van *Somerset*, op vrydag den 26. *Augusti* 1740. te *Brid-*

* Zie 't laatst voorgaande Deel, *pag.* 67 en 69.

Bridgewater zitdag en algemene Vergadering houdende, nemen deze gelegenheit, om te verklaren, hoe overtuigt wy zyn van de noodzaaklykheit, die 'er is, dat eene behoorlyke Bil uitgewerkt en te weeg gebraght werde, tot het bepalen van 't getal van Amptenaren in 't Parlement. Wy houden ons verzekerd, dat de veiligheit onzer vryheden t'eenemaal gegrond is op d'onafhankelykheit van onze Reprefentative; en wy oordelen, dat de blykbare invloed en macht, gebruikt door den . . . . . over zulken, die van hem afhangen, by aldien niet by tyds geftuit, noodlottig worden zal voor die rechten, die wy van voornemen zyn, zelf te genieten, en op onze Nakomelingen over te brengen. Wy verzoeken u derhalven, uwe uiterfte pogingen aan te wenden, ter bevorderinge van eene Bil, die krachtdadig met 'er daad dit aangroeijend quaad kan weren. En verder bevelen wy u, achtervolgens 't aloud Parlements gebruik, uwe toeftemming niet te geven tot eenige geld of onderftandbil, eer en alvorens de bovengemelde bezwaarnis ten vollen en werkelyk is afgedaan. Septemb. 1740.

Getekend door een groot getal der voornaamfte Heren van 't gemelde Graaffchap.

Spaanfche Schepen door d'Engelfchen genomen:

Onder de Tocht van Kapitein *Lingen*, voerende 't Oorlochfchip d'*Argyle*, geraakte een der Schepen onder zyn Convoi zeer dicht by 't ftrand van *Carthagena*, en wierd door een Spaanfchen kaper onderfchept, die 70 Man aan boord had. 't Engelfch Koopvaardyfchip, offchoon maar met 14 koppen bemant, liet zich in een gevecht in, vermeefterde den Kaper, en braght hem by Kapitein *Lingen*, om te weten, wat hy daar mede zoude doen. De Kapitein belei den Krygsraad, en zei, *dat hy zeer gaarn van zyne pretenfien afzag en dat hy hoopte, dat d'overige Officiers, zo als ook de Matrozen insgelyks doen zouden*, zo als deze dan ook deden, wenfchende 't Koopvaardyfchip geluk met de Prys, door driemaal *Hoezä* te roepen.

't Oorlochfchip de *Vos* heeft 't opene Vaartuig, 40 Man voerende en voor *Havre de Grace* kruiffende, genomen.

Een Kaper, gevoerd by Kapitein *Woolford*, te *Nieuw York* t' huis horende, heeft een Regifterfchip van 250 Ton genomen,

Septemb. 1740. 't welk nevens de lading op dertig duizend Pond Sterling geschat word.

Kapitein *Wentworth* heeft een Spaansche Sloep met acht duizend Stukken van Achten en andere Koopgoederen van grote waarde te *Turtola* opgebraght.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

't Schip de *Peggy* van *Londen* na *Oporto* gaande, was 5 mylen van die plaats, door een Spaansche Armateur, na een gevecht van 3 uuren, waar in de Kapitein van 't gemelte Schip, Mr. *Nowell*, was gebleven, genomen.

Een Spaansche Sloep van 12 Stukken Canon en 45 Man, van *St. Sebastiaan*, heeft 3 Engelsche Schepen genomen, en was te *Calais* binnen gelopen.

Men heeft in de Schotsche Zee wederom een proef genomen, om gezonke Schepen t'ontdekken en van den nutsten onbedorven Last te ledigen. Te dien einde heeft men 't volgende verhaal van *Edenburg*: In den jare 1588, wanneer de Spaansche Armada van Koning *Philippus* II, verstrooit geraakte, quamen twee der grootste Schepen op de westkust van *Schotland* te stranden; een dier Schepen is eenige jaren geleden, door middel van duiken ontdekt, doch vermits het om zo te spreken, als t'eenemaal onder 't zand was begraven, zo wierd weinig van waarde daar van opgehaalt. Na het twede Schip, 't welk by *Portincross* was gebleven, hebben in 't begin dezer Maand de Ridder *Archibald Grant* en de Kapitein *Roe* beginnen te zoeken. 't Landvolk had by overlevering de plaats, daar het gezonken was, ongemeen wel onthouden, en 't zelve alle mogelyke onderrechtinge gegeven hebbende, gingen de Duikers zo voort aan 't zoeken, 't welk dus geschiedde: Men liet een lange lyn met Lood zinken, waar van de beide enden aan twee Boten vastgemaakt waren, waar mede men gints en weer roeide, tot dat het haperde, wanneer men in Zee dook, om de rede daar van t'ondekken; op die wyze quam men wel haast ter plaatze daar 't Schip lag, 't welk naulyks een quartier myls van strand is op tien Vademen en een voet water. Kapitein *Roe* bevond het Schip noch tamelyk hecht

ca

en ſterk te zyn en een byſtere menigte ſtukken Canon aan Boord te hebben, maar vol zand. 't Eerſte ding, dat hy zocht te krygen, was een ſtuk Canon, 't welk aan 't Galjoen op het zand lag. Om dit ſtuk ſloeg hy zekere Tangen, die gemaakt zyn van ſterke yzere Staven. Deze Tangen zyn open, als ze neer worden gelaten, en hebben tanden, die in elkander ſluiten. Zo dra hy ze aan 't ſtuk Canon geſlagen had, maakte hy een zein, om ze te doen ſluiten, en 't is aanmerkelyk, dat hoe zwaarder de laſt is, die daar mede opgeheiſcht moet worden, hoe meer dezelve vaſthouden. 't Stuk Canon wierd met veel moeiten opgehaalt; 't zelve is volkomen negen voet lang, van Metaal en van een groenachtige Coleur, maar daarom niet te ſlechter. Op 't zelve ſtaat een *Roos*, met de letter E op d'eene en met de letter R aan d'andere zyde, met dit opſchrift, *Richard en John Philips, Gebroeders hebben dit Stuk in den jare* 1584 *gemaakt.* Septemb. 1740.

DE Koning heeft aan alle zyne buitenlandſche Miniſters, ordre gezonden, om aan hunne reſpective Hoven te declareren: dat zyne Majeſteit, met het uitzenden zyner Esquaders geen ander oogmerk hadde, dan de Vrede in *Europa* te conſerveren, en d'Oorloch tuſſchen d'Oorlogende partyen te beſliſſen &c. * VRANKRYK.

Den 26 paſſato is 't Esquader van *Toulon*, beſtaande uit 12 Oorlochſchepen, van de Hieriſche Eilanden onder zeil gegaan, en om dien tyd dat van *Breſt.* Ondertuſſchen is 't zeer aanmerkelyk dat het eerſtgemelde Esquader, omtrent op een en dezelve tyd met d'Engelſche Vloot, onder 't gebied van den Admiraal *Norris* onder zeil gaande, Zee heeft konnen houden, daar in tegendeel 't laatſte gemelde in *Torbay* te rug heeft moeten komen.

't Parlement heeft door een Arreſt een Paſtorale Inſtructie, onder de naam van den Biſſchop en Hertoch van *Laon* in drie Delen den 18. *September* 1739 uitgekomen, geſupprimeert, behelzende *een onderrecht, hoe men tegen die gene te handelen had, die zich openbaarlyk tegen de Conſtitutie Unigenitus aankanten:* Welk Geſchrift aange-

* *Zie in den vorigen Titel van Engeland.*

Septemb. 1740. aangemerkt word als ſtrekkende tot verwekking van een Scheuring, tot oprokkening der Gemoederen, en tot ſtoring van de gemene Ruſte, wordende daar by verboden eenige Acten of Geſchriften toe te laten, die het weigeren van 't Sacrament en van een eerlyke Begravenis aan die gene, dewelke tegen de gemelde Conſtitutie geappelleert hebben, authoriſeren. Wanneer 't zelve den 1. dezer ter Supprimering gepubliceert wierdt, is door een ander Arreſt van den Koninglyke Raad van Staat van den 6. dezer alleen voor zo verre vernietigt, als 't zelve verbied *d'opſtelling van eenige Acten of Schriften, authoriſerende de weigering van 't Sacrament en van een Kerkelyke Begravenis uit hoofde van een Appel tegen de Conſtitutie Unigenitus.* 't Arreſt van den Raad van Staat merkt die Clauſul aan, 1. als krendende en benadelende 't Recht en de Macht van de Geeſtelykheit aan hun Ampt van God verknogt, namentlyk t'erkennen en t'oordelen, aan wie zy de heilige Dingen mochten en moeſten bedienen, of niet: 2. als veronderſtellende, dat eenig Appel van de Conſtitutie *Unigenitus* aan een *Concilium* noch plaats had, daar nochtans zyne Majeſteit dergelyken Appel in 't jaar 1720 reets, als van geen kracht zynde, verklaard en voor 't toekomende verboden had: 't Welke dan aan de Depoſitariſſen van de Geeſtelyke authoriteit Recht en Reden tot klagten gaf, gevaarlyke Twiſten kon doen vernieuwen, en d'Eenigheit tuſſchen *Koningryk* en *Prieſterdom* ſtoren; weshalven zyne Majeſteit, onderſcheidende 't geen irregulier en al te verre gaande in 't gemelde Arreſt van 't Parlement was, van 't geen in rechtmatige Palen zich ingeſloten bevond, 't zelve dus verre als nietig en niet gegeven verklaarde, &c.: Men ziet voor, dat dit Arreſt d'oude en onbeſliſte, en zelfs niet te beſliſſen zynde, Stryd over de Rechten des *Prieſterdoms* en des *Koningryks*, welke dezelve zyn, hoe verre zich dezelve uitſtrekken, waar door en waar na ze te reguleren en te bepalen zyn, &c. wederom zal gaande maken.

Den 12. is de Vergadering der Geeſtelykheit te *Parys* ten enemaal geſcheiden, na dat zy door Gedeputeerden den Koning voor deszelfs Beſcherming bedankt, maar te vergeefs Vertogen gedaan heeft nopens het toeſtaan tot het houden van Provintiale Concilien; zynde in de Redenvoering, die de Biſſchop van *Leſcar* by

by die gelegenheit heeft gedaan, onder anderen de volgende Uitdrukkingen aanmerkelyk: *'t Begin van Uwe Regering is meer dan een van Uwe Majesteits Voorzaten van den Hemel begunstigt geweest: d'Eerste Jaren zyn in volmaakte Rust en Vrede voorby gestreken. Toen een vreemde Mogendheit, terwyl Gy bezich was met het gemene Best van Uw Volk te herstellen, U noodzaakte d'Eer van Uwe Kroon te wreken en tot de Wapenen Uw toevlugt te nemen, heeft d'Overwinning kort daar na de Regtvaardigheit van Uw Gedrag aangewezen, en alle Uwe Ondernemingen met de spoedigste en roemwaardigste Uitslagen gekroond. Hoe aangenaam is de Titel van Overwinnaar, en hoe bequaam is dezelve om 't Hart van een jongen Monarch, aan wien alles wel gelukt, t'ontvonken! Ondertusschen begreep Uwe Majesteit ook zeer wel, dat de Naam van VADER van zyne Onderdanen noch veel roemwaardiger en wenschelyker is; Gy had noch groter na-yver voor de beminnelyke Hoedanigheit van 't eene, als voor de hoogdravende Eernaam van 't andere, en de Vrede was de vrugt van Uwe Wysheit en Gematigheit. Geheel* Europa, *verwonderd over een zo zeldzaam Voorbeeld, koos U terstond voor Opperste Scheidsman van alle hare verschillen; De wyze en eerzame Minister, die Uw Gezag als in bewaring heeft, verdiende wel haast 't algemeen vertrouwen, 't geen men in Hem stelde, en Uw Hof, alwaar voor dezen de Blixem en Donder tegen Onze Vyanden zyn gesmeed, wierd de Plaats der Negotiatien en Tractaten, waar door d'Eendragt hersteld, de verdeelheden geëindigd, en de Rust verzekerd wierd. Daar en boven hebt Gy,* SIRE, *aan Uwe Kroon vereenigt eene Provintie, dewelke door hare nabygelegenheit de vurigste Begeertens in de Koningen Uwe Voorzaten veroorzaakt heeft om dezelve te bezitten; zo dat het geen de Wapenen en de bequaamste Politie nooit Hen hebben konnen doen erlangen, nu door de Vrede en Uwe Onbaatzugtigheit voor altoos aan U verzekerd is*, enz. Septemb. 1740.

De goude Medaille van 300 Livres van den Hertoch *de la Force* gesticht, is van d'Academie der Wetenschappen voor 't jaar 1741 gesteld op d'aantoning van de *natuurlyke oorzaak der Couleur van de Zwarten en hunner Hairen en derzelver verandering*, en voor 't jaar 1742 op de *waarschynelykste verklaring van d'oorzaak en uitwerkingen der Uitspanning kragt van de Lichamen.* De twee Pryzen van dit jaar, gesteld, d'een op *den oorsprong der Bronnen en Rivieren*, d'ander op *d'oorzaak der Vruchtbaarheit der Landen*, zyn

Septemb. 1740. toegewezen, d'eerste aan Mr. *Kuhn*, Professor in de Wiskunde te *Danzich*; d'ander aan Mr. *Kulbel*, Doctor Medicinæ op de Vesting *Koningstein* in *Saxen*.

Door 't goede Weer, 't geen men in dat Ryk zedert 't begin dezer maand gehad heeft, zyn de Granen ten eenemaal verquikt en reets gemaaid, vermits nu de Regen, zedert dat men de *H. Genoveva* en den *H. Denys* om verandering van Weer heeft gesmeekt, is opgehouden, beweren de meeste Ingezetenen van *Parys*, dat deze onverwagte verandering van Weer door voorspraak van d'eerstgemelde Heilige, Beschermster van die Stadt, geschied is, en de Paters Benedictynen in tegendeel houden staande, dat de Zegepraal van dit Wonderwerk aan den *H. Denys*, Beschermer van 't gehele Koningryk, toekomt. Ik zoude van *advis* zyn, aan geen van beiden.

De Koophandel van de principaalste Steden in dat Ryk lyden ongemeen veel van het stilstaan der Negotie in *Spanjen*, en hunne Gedeputeerden hebben daar over Vertogen aan den Heer *Amelot* gedaan, hebbende onder anderen die van *Lyon* geremonstreert, dat meer als 100000. Personen, van de Zyde Manufacturen bestaande, buiten kostwinning waren, &c.

ITALIEN. 't WEINIGE dat voor de verkiezing van een Paus in 't Conclave voorgevallen is, bestaat: Dat den 9. dezer by 't *Scrutinium* de Cardinaal *Lambertini* op het tapyt gebraght, die toen 17. Stemmen had, hebbende de Cardinaal *Aldrovandi* 32: den 10. bleven de zaken in die zelve gesteltheit: den 13. 's morgens had de laatstgenoemde Cardinaal 33 stemmen, zo dat hem maar noch een ontbrak, om Paus te worden, maar in 't twede *Scrutinium* 's avonds waren de stemmen voor hem op 31 verminderd: den 14. kreeg hy wederom in de beide *Scrutinia* 32 stemmen, maar zyn Tegenparty schynt het Spel tot zo verre meester te zyn, dat hy 'er geen meer krygen, en dus zyn Party genoodzaakt zyn zal, van hem af te zien, en hunne stemmen aan den Cardinaal *Lambertini* te geven, om een einde van 't Conclave te maken. 't Geen dan ook den 17., na een Vacantie van zes maanden en elf dagen zyn effect gekregen heeft, in de Persoon van den Cardinaal *Prosper Lambertini*, (Wiens Afbeelding hier nevens gaat) *Tituli Sanctæ Cru-*

cis

BENEDICTUS XIV.
tot Paus verkoren den 17 Augustus 1740.

cis in Hierusalem, Aards-Bisschop van *Bologna*, zynde een Prelaat van bekende Geleerdheit, Deugdzaamheit, Mildadigheit, minzamen Omgang, &c., en die in alle de Posten en Chargien, die dezelve daar en elders bekleed heeft, zich wel en met Lof heeft gequeten, gelyk dezelve nu ook reets in die allerhoogste Waardigheit van 't Pausschap doet en daar van dagelyks preuven geeft. Deszelfs verkiezing schynt aldaar baarblykelyk bestierd en by na miraculeus te zyn; Want na dat de Cardinaal *Aldrovandi* gedurende 50 dagen ('t welk een zaak zonder voorbeeld is) tusschen 30 en 33 stemmen, en onder anderen ook die van zyne tegenwoordige H. behouden had, zo dat hem niet meer dan maar noch een stem gemanqueert heeft om Paus te worden, heeft het hem evenwel niet mogen gebeuren, die te verkrygen: En eens klaps den 16. dezer 's avonds vereenigden zich binnen twee uuren tyds alle de stemmen der 50 in 't Conclave, buiten zyne tegenwoordige H., zich bevindende Cardinalen, op de Persoon van den gemelde Cardinaal *Prosper Lambertini*, nu Paus BENEDICTUS XIV. Zo dat men op dit geval mag toepassen het geen *C. Tacitus* zegt, wanneer onder de Regering van Keizer *Tiberius*, *Claudius*, de Zoon van *Drusus* en Klein-Zoon van *Augustus*, die vervolgens Keizer wierd, onder alle de Descendenten van *Augustus* byna als geheel vergeten bleef: *Mihi quanto plura recentium seu veterum revolvo, tanto magis ludibria rerum mortalium cunctis in negotiis obversantur, quippe fama, spe, veneratione potius omnes destinabantur Imperio, quam quem futurum Principem fortuna in occulto tenebat*: De zin is: *Dat men uit dit en andere oudere Voorbeelden d'ydelheit der Menschelyke gedagten kon zien; alzo men toen geheel andere in het toekomende tot het Keizer-Ryk doodverfde, als die gene, dewelke het Noodlot in petto hield.* Zyn H. heeft ook om die reden, wanneer hem door den gemelde Cardinaal de gelukwensching tot deszelfs Verheffing op den Pauselyke Throon gedaan wierd, op de volgende zeer geestige en verpligtende wys hem geantwoord: *Si per me stetisset, tu utique Papa esses: Cedamus uterque Cœlo! Ego, qui me nolente imo nec cogitante, Papa factus sum: Tu qui me licet volente non es factus! Cæterum talem Papam me tibi præstabo, qualem te mihi optavi*: Dat is: *Had het by myn toegekomen, gy waart nu zekerlyk Paus: Laten wy beide ons aan den Hemel onderwerpen: Ik die buiten alle gedachten tegen myn wille*

Septemb. 1740.

Septemb. 1740. *Paus geworden ben: Gy, die 't volgens myn wille zoude wezen, maar niet geworden zyt! Voor 't overige zal ik jegens U zodanig een Paus zyn, als ik U gewenscht heb jegens my te zyn.* Men ziet uit dit staaltje beide den Geest en den Deugdzaamheit van zyne H., en 't is te hopen, ja zelfs volgens den Deugdzamen imborst van zyne H. te verwachten, dat, gelyk hy (als nu by d'uitkomst blykt) de naam van PROSPER niet zonder voorbeduiding ontfangen heeft, Hy alzo die van BENEDICTUS, die hy als Paus aangenomen heeft, ook niet zonder waarheit en tot heil van de Roomsche-Christen-Kerk voeren zal.

RELAAS

Van 't geen by en na de Verkiezing van zyne tegenwoordige H. BENEDICTUS XIV. van den 17. tot den 20. Augusti *gepasseert is.*

WOensdag den 17. dito 's morgens omtrent zeven uuren vervoegden zich de Cardinalen naar gewoonte in de Capelle van *Sixtus*, en na de Mis en 't afzingen van 't *Veni Creatur Spiritus, &c.* en 't Gebed: *Deus qui corda fidelium, &c.* gedaan te hebben, wierden de Stem-Briefjes door de twee Cardinalen *Scrutario* uitgetrokken, en door de Cardinalen *Ricognitorie* geëxamineert zynde, wierd 'er bevonden, dat ze eenparig in de Persoon van zyne Eminentie den Cardinaal *Prosper Lambertini*, Aards-Bisschop van *Bologne*, t'zamen stemden, en by de Collatie blykende *quod omnia concordabant*, of, *dat ze waarlyk overeenstemden*, wierden de Ceremonie-Meesters na binnen ontboden, en de gemelde Briefjes verbrand: Hier op gingen de Cardinaal *Ruffo*, als d'eerste van d'Ordre der Bisschoppen, de Cardinaal de *Rohan*, van die der Priesters, de Cardinaal *Marini*, van die der Diakenen, en de Cardinaal *Annibal Albani*, als Kamerling, tot den Verkorene, en d'eerstgenoemde vroeg hem: *Acceptasne electionem de Te canonice factam in summum Pontificem?* Gevende Hy daar op met zedige en nederige gebaarden tekenen van aanneming, betuigende daar beneffens zyn onderwerping aan den Godlyke Wille, die 't behaagt had zyne Schouderen met deze zware last te bezwaren: Verder van die zelve Cardinaal gevraagt zynde, welke naam hy beliefde aan te nemen, antwoordde hy: BENEDICTUS XIV.: Immediaat daar aan wierd de Heer *Reali*, eerste Ceremonie-Meester, gecommitteert d'Acte van zyn Accepta-

ceptatie in presentie van vele Getuigen op te stellen, en de gemelde Cardinalen geleideden den Verkorene na 't Autaar van de gemelde Capelle, voor 't welke dezelve knielend een kort Gebed deed, wordende hem vervolgens van zyne Kamerdienaar de Cardinaals-Klederen uit, en d'andere by die occasie gewonelyke van de Ceremonie-Meester aangetrokken: Zyne H. ging hier op in den tot dien einde gereed gemaakte Draagstoel zitten, en liet 't gehele *Sacro Collegio* ter handkus toe, ontfangende daar by van den Cardinaal Kamerling den Vissers-Ring, dewelke zyn H. aan den eerste Ceremonie-Meester overleverde, om zyn Pauselyke Naam daar in te doen graveren. Omtrent 9 uuren begaf zich de Cardinaal *Marini*, eerste Diaken, na 't Portaal van 't Vaticaan en riep uit het toegemetzelde en toen geopende Venster tot het Volk de volgende Woorden: *Annuncio vovis gaudium magnum, Papam habemus Eminentissimum & Reverendissimum Prosperum de Lambertini, Tituli S. Crucis in Hierusalem, Archipiscopum Bononiensem, S. R. E. Cardinalem, qui sibi nomem imposuit Benedictus* XIV., waar op de toejuiching van 't Volk, 't welk in grote menigte daar by een gekomen was, volgde, zich verheugende, dat na een ledig staan van den H. Stoel van 6 maanden en elf dagen, dezelve wederom met een zo-waardig Subject vervult was: Ter gelyker tyd wierd 't Canon van 't Kasteel *St. Angelo* gelost, en van de Militie, die op 't grote Plein voor 't Vaticaan gerangeert stond, Salvo geschoten, de Klokken geluid, &c.

Septemb. 1704.

De Deur van de gemelde Capelle ondertusschen geopend zynde, wierd zyn H. met de Pontificale Klederen bekleed, en de Cardinalen bewezen in hun Cardinaals-Habiet hem op 't Autaar zittende, de twede aanbidding met het kussen van zyne Voeten, vervolgens van zyn Hand, en met een dubbelde omhelzing: Zyne H. klom hier na van 't Autaar af en ging wederom in den Draag-Stoel zitten, die van de Pauselyke Stal-Bedienden opgenomen en zyne H. daar in, 't Kruis voorgedragen zynde, en van de Choren geintoneert wordende het Lied: *Ecce Sacerdos Magnus*, verzelt van de gezamentlyke Cardinalen, en omcingelt van de Zwitsersche Guarde na deszelfs Vertrek gedragen, en de Pauselyke Klederen afgelegt hebbende, ging zyne H. aan Tafel, en wierd daar by van eenige Cardinalen en andere Personen van Rang, volgens gewoonte bediend, De namiddag omtrent vier uuren bezogt zyn H. met die zelve Statie, als hier voren gemeld, de Hoofd-Kerk van 't Vaticaan, begevende zich van daar na die van *St. Pieter*, om zich aldaar aan 't Volk te vertonen, en onder een onnoemelyk getal van Aanschouwers ging zyne H. na de Capelle van het *H. Sacrament*.

Septemb. 1740.

ment, en van daar, na een kort Gebed knielende gedaan te hebben, na 't grote Autaar, gaande midden op 't zelve in de Pauselyke Zetel zitten, waar op de Cardinaal *Ruffo*, Deken van 't *Sacro Collegio*, het *Te Deum* ophief, 't welk van de Musicanten van de Capelle vervolgt wierd, geschiedende daar by de derde Adoratie van de gezamentlyke Cardinalen: Vervolgens deed de gemelde Cardinaal Deken de gewonelyke Gebeden voor de nieuwe Paus, dewelke, de Pauselyke Muts afgenomen hebbende en na beneden geklommen zynde, voor d'eerste reis de Benedictie aan 't Volk gaf: Dit alles geschied, en zyne H. van de Cardinalen Diakenen de Pauselyke Statie-Klederen uitgetrokken zynde, begaf zich dezelve wederom in den Draag-Stoel na 't Vaticaan, wordende verzelt en gevolgd in ordre van alle die Personen, tot die Statie behorende: Dien avond en de twee volgende wierd 't Canon wederom van 't Kasteel *St. Angelo* afgevuurt, Vreugdevuren door de Stadt opgestoken, de Paleizen der Cardinalen, Prinsen, vreemde Ministers en andere Personen van Rang, met Was-Toortzen, en de Huizen der Particulieren met Kaarssen en Lantaarnen geillumineert, en de Lucht weergalmde van 't gedurig gejuich van 't Volk.

De Kroning * van zyne H. in *St. Pieters Kerk* is op den 21. vastgesteld. Zyne H. heeft den Cardinaal *Coscia in integrum* gerestitueert, en hem beloofd zyn zaak in een particuliere Congregatie, dewelke in presentie van zyne H. zoude gehouden worden, in Revisie te nemen, hebbende de gemelde Cardinaal zich daar op met drie Koetzen uit het Conclave na 't Paleis van *Farnese* begeven gehad.

Den 20., zynde de dag voor de Kroning van zyne H., liet dezelve aan meer als 50000 Armen, ieder een *Giulio* (zynde omtrent een Hollandsche Schelling) Aalmoezen uitdelen.

Zyne H., die niet minder het welwezen van de Kerk, als dat van den Staat behertigt, heeft twee byzondere Congregatien aangesteld, d'eerste, om de Finantien van den H. Stoel te herstellen, bestaande uit de Cardinalen *Alberoni*, *Accoramboni*, *Cibo* en *Aldrovandi*; d'ander, om de Zeden van de Clergie, in overeen-

kom-

* Den Lezer kan de Ceremonien, des aangaande gebruikelyk, vinden in de *Mercurius* van den jare 1721. I *Deel Pag.* 172. & *Seq.*

komste met hun Staat, te reformeren, bestaande uit de Cardinalen *Pico*, *Belluga en Lanfredini*. Septemb. 1740.

Te *Messina* zyn twee Koopvaardyschepen opgebraght, 't eene gevoert door Kapitein *Thomas Lingister*, na *Rotterdam* moetende, en het twede gecommandeert door Kapitein *Hendrik Veering*, na *Amsterdam* gedestineert, den 27. en 29. *July*, door *Paulo Comes*, voerende een Kaper, gemonteert met 18 stukken Canon en 140 Man genomen. Waar van de gemelde Kapiteins zich aldaar in een elendigen zeer droevigen toestand bevonden, zonder Kouzen en Schoenen, en alleenlyk een Linnen Wambus aan 't Lyf, zo verre dat zy zekerlyk zouden moeten vergaan, zo ze niet door den Hollandschen Consul aldaar op een edelmoedige Christelyke wyze geholpen wierden. 't Schip gevoert by *Hendrik Veering*, is genaamt *d'Amsterdamsche Galei*, en beide die Schepen waren van *Gallipoli* gezeilt. De Kaper geeft voor, dat de Zeebrieven dier Schepen niet goed zyn geweest; immers de Spanjaard die Brieven van de Kapiteins afgedwongen hebbende, ontkent nu, dezelven gezien te hebben, en heeft reets meermalen toestel gemaakt, om na *Barcelona* te vertrekken, daar hy t'huis hoort, doch zulks is door den Hollandschen Consul belet.

Aldaar hadde eene Napelsche Bark een Tripolitaansche Galjoot met 36 Turken opgebragt, en twee Siciliaansche Galeyen op de Kust van *Calabrien* hadden vyf uuren lang tegen noch twee diergelyke Barbaarsche Schepen geslagen en ze eindelyk genomen, zynde in 't Gevecht 80 Turken gesneuvelt en 70 gevangen gemaakt.

DUISCHLAND.

WANNEER *Jambi Ali Bassa*, Ambassadeur van d'Ottomannische Porte, den 3. dezer zyn eerste openbaar gehoor by den Keizer had, wierd hy door den Hofmarschalk den Vorst van *Auersperg*, en 's Keizers Commissaris den Grave van *Wurmbrand* beneden aan de Trap ontfangen, en na d'eerste Antichambre gebraght, daar d'Ambassadeur bleef, zo om een weinig te rusten, als om zyn Tulbant van Ceremonie op te zetten en de Presenten voor den Keizer in order te schikken, terwyl men zyne Kléderen met welriekende Essentiën parfumeerde. Alles in order zynde, begaf d'Ambassadeur zich met eenige Chiaous voor hem hene gaande, na de derde Antichambre, van waar hy na de Gehoor-

Septemb. 1740. hoorzaal gebraght wierd. De Keizer was daar onder een prachtig Verhemelte. d'Ambassadeur wierd aan de Deur van die Zaal ontfangen, en quam binnen met 13 Personen van zyn Gevolg. Den Throon genadert, deed hy een Aanspraak in de Turksche Taal. De Vice-Cancelier Grave van *Metsch* antwoordde in 't Latyn. Na d'audientie deed d'Ambassadeur de Presenten brengen, dewelke bestonden in verscheide Turksche en Persiaansche Tapyten, eenige zeer kostbare zyde Stoffen, een zeer fraaije Tent, wordende te zamen geschat op 160000 Duitsche guldens.

Deszelfs Aanspraak behelsde onder andere: *Dat de zeer Magtige, zeer Voortreffelyke, zeer Roemruchtigen en zeer Genadige Keizer der Muzulmannen, zyn Meester, hem aan dit Hof had gezonden, om door zyne tegenwoordigheit daar te bevestigen de Vrede, die door zyne Hoogheit en zyne Keizerlyke Majesteit gesloten was, en om hem ter zelver tyd te verzekeren, dat men van wegens de Hoge en Doorluchtige Porte die Vrede op eene heilige onschendbare wyze zoude nakomen, zo lang als dezelve stand grypen moest, in hope, dat ze van wegens zyne Keizerlyke Majesteit met die zelve stiptheit in acht genomen zoude worden; en dat zyne Hoogheit ten blyke van zyne vriendschap en de begeerte, die hy had, om de goede Nabuurschap met dit Hof t'onderhouden, aan zyne Keizerlyke Majesteit verscheide dingen zond, dewelke hy verzocht als een Present te willen aannemen.* De Ryks-Vicecanzelier Grave van *Metsch* antwoorde in 's Keizers Naam, *dat zyne Keizerlyke Majesteit den Grave van* Uhlefeld *gelast had, die zelve verzekering van zynent wegen aan den Groten Heer te geven, en dat hy van zyne kant alles zoude toebrengen, wat maar eenigzints de Vrede en goede Nabuurschap tusschen de twee Staten zou konnen bevorderen, enz.*

Den 17. heeft de gemelde Ambassadeur de tegen-Visite by den Marquis *de Merepoix* afgelegt, waar by geen de minste zwarigheit nopens 't Ceremonieel ontstaan is, en hoe ongemakkelyk ook die Ambassadeur van aart schynt, is hy evenwel met den gemelden Marquis in een zo goede Verstandhouding, dat, wanneer hy van zyne Excellentie spreekt, hy hem den Titul geeft van *Pacha Mirepoix, myn Vriend.*

't Hof heeft een Courier aan den Graaf van *Uhlefeld* naar *Constantinopolen* gezonden met d'Acte van Guarantie van wegens den

den Koning van *Vrankryk* op het gesloten Tractaat tusschen dat Hof en de Porte, als mede met een naukeurig Verhaal van alles 't geen omtrent d'Intrede en publique Audientien van den bovengemelden Turkschen Ambassadeur aldaar voorgevallen was. 't Hof heeft daar en tegen tyding bekomen, dat die Graaf op den 10. passato zyne intrede in *Constantinopolen* gedaan hadde. *Septemb.* 1740.

De Secte, bekend onder den naam van *Herrenbutters*, begint in *Bohemen* zeer aantegroejen, zelfs zo verre, dat dezelve zich reets tot in *Wenen* heeft uitgebreid; en vermits dat Hof onderregt is dat hier en daar een grote menigte Bybels en andere Boeken ten voordelen van deze *Herrenbutters* worden gebraght, zal 't zelve alle mogelyke middelen in 't werk stellen, om den verderen voortgang van die Secte te stuiten.

Men bespeurt te *Regensburg*, dat de Franschen schynen voor te hebben, in 't Hertochdom *Lotharingen* dat aan hen afgestaan is, denzelven gang te gaan, als ze voor omtrent 100 Jaren met de Bisschdommen *Metz*, *Toul* en *Verdun* en *d'Elsas* gedaan hebben, namentlyk allerlei oude Rechten op de naburige Landen en Inwoonders op te zoeken en te pretenderen, gelyk nu reets in 't Keur-Paltzische Ampt *Lauterburg* geschied, en waar over de Keurvorst van de *Paltz* genoodzaakt is geweest, klagten aan 't Fransche Hof en aan den Franschen Gouverneur te *Straatsburg* te doen: Of 'er nu daar tegen iets zal verkregen worden, moet de tyd leren.

De Prins van *Oranjen* heeft gedurende zyn verblyf te *Dillenburg* onderzocht de middelen tot verligting der Onderdanen, en verscheide abuizen afgeschaft, die in 't bestier zyner inkomsten waren ingeslopen. Ook heeft hy verscheide nieuwe Reglementen gemaakt, en onder anderen omtrent de Bailliuws, waar door derzelver handen in zo verre gebonden zyn, dat zy d'Opgezetenen voortaan niet meer zo zullen konnen handelen als te voren; als mede omtrent de bediening van de Justitie, waar toe hy nieuwe Commissarissen aangestelt heeft. Daar en boven heeft hy de nodige maatregelen genomen, om de schulden van wylen den Prins van *Nassau-Dillenburg* binnen een zekeren tyd te doen af betalen.

Septemb. 1740.

PRUISSEN.

ONUITSPREKELYK is de Blydschap en 't geluk, dat d'Onderdanen van zyne Pruisische Majesteit, alom uitgalmen; zy noemen Hem, een Monarch, die meer door zyne *Koninglyke Ziel*, dan door zyne *Hoge Koninglyke waardigheit* versierd is, *qui regnare didicit antequam regnaret, & non demum regnando regnare discit, quique nihil tam deforme judicat, quam ad summum imperium acerbitatem naturæ adjungere*; dat is, *die geleerd heeft te regeren eer hy noch regeerde, en niet eerst door te regeren leerd regeren, en die niets zo onbetamelyk acht, als een ruwen aart by de hoogste Heerschappy te voegen.* Zyne Majesteits *Zorg* is, deszelfs Volkeren door een zachte en wyze Regering gelukkig te maken, en zyne *Pleyzieren* en uitspanningen zyn de Studien. Met een Woord: Hy is een Vorst *qui sine exceptione potest laudari*, dat is, die men zonder een *maar* pryzen kan en moet.

Zyne Majesteit *incognito* te *Schwetzingen*, zynde een Lusthuis toebehorende aan den Keurvorst van de *Paltz*, geweest zynde, bemerkende dat men hem kende, vertrok aanstonds van daar. Zyne Majesteit zulks insgelyk te *Dusseldorp* doende, quam d'Officier, die de Wacht aan de Poort had, na deszelfs Qualiteit en Naam vragende, en de Koning geantwoord hebbende, dat Hy de Generaal *La Croix* was, d'Officier gezegt had, *dat Hy reets langen tyd na dien Generaal had gewacht*, waar op hy een Neusdoek uit zyn Zak gehaald, en daar mede het Signaal gegeven had, om alle de Stukken Canon te lossen, dat eene aangename verrassing was.

't Koninglyke patent, rakende eene tweejarige Acys- en Servies- Vryheit voor alle Vreemdelingen, die zich te Berlin *met 'er woon zullen komen neer te zetten, is als volgt:*

WY FREDERIK, *door Gods Genade Koning van Pruissen, Markgraaf te Brandenburg, Aards-Kamerheer en Keurvorst van 't H. Roomsche Ryk, Souveraine Prins van Oranjen, Neufchatel en Kallangin, in Gelder te Maagdenburg, Kleef, Gulik, Berg, Stettin, Pommeren, der Cassuben en Wenden, te Mecklenburg, als mede in Silesien te Crossen Hertoch, Burggraaf te Nurnburg, Vorst te Halberstad, Minden, Camin, Wenden, Schwerin, Ratzeburg, Oostfriesland en Meurs, Graaf te Hohenzollern,*

zollern, *Ruppin*, *de Marck*, *Ravensberg*, *Hohenstein*, *Tecklenburg*, *Lingen*, *Schwerin*, *Buhren* en *Lehrdam*, *Heer te Ravestein*, *het Land Rostock*, *Stargard Lauenburg*, *Butow*, *Arlay* en *Breda* enz. enz. enz. Doen te weten aan een ieder, dat Wy by 't aanvaarden van de door Godt ons toebetrouwde Koninglyke Regering een van onze voornaamste Lands-Vaderlyke Voorzorge achten te wezen, om deze Onze Residentie-Stadt bloejend en volkryk te maken, en ten dien einde d'Inwoonders met allerlei nuttige en bequame Lieden van allerhande Natien en in 't H. Roomsche Ryk beleden wordende Religien te vermeerderen, als mede tot bereiking van zulk een heilzaam Oogmerk Hen zekere Gunsten en Vryheden te doen erlangen. Septemb. 1740.

Derhalven bevelen Wy dat de Renteniers, Kooplieden, Manufacturiers en Konstenaren, die uit vreemde Landen herwaarts komen, niet alleen van alle Burgerlyke Lasten, welke onze Kas niet raken, zullen ontslagen zyn, maar ook een tweejarige Servies- en Accys-Vryheit genieten, mits dat zy by hunne aankomst aan d'Accys- en Tol-Directeuren zo wel zich als 't getal der Domestiquen, die zy medebrengen en derzelver Namen getrouwelyk opgeven enz.

Ingevolge dit Patent is aan de voornaamste Kooplieden, die op het Stadhuis vergaderd waren, aangezegt, aan hunne Correspondenten en andere Vrienden, welke Kapitalen bezitten, te willen schryven, dat niet alleen een tweejarige Accys Vryheit aan de Vreemdelingen verleend zal worden, maar dat ook de Renteniers hun Geld in de verscheide Provintien onder Guarantie van de respective Stenden op een Interest van 5 per Cent zullen konnen uitzetten.

Zo dra zyne Majesteit in 't Hertochdom *Cleve* aangekomen was zond zyne Majesteit den Heer van *Rambonnet*, deszelfs Geheimen Raad, na *Luik*, om aan den Bisschop en Prins den volgenden Brief ter hand te stellen.

MYN NEEF,

Vermits my alle d'aanslagen bewust zyn, die gy gesmeed hebt tegen myne onbetwistbare Rechten op de vrye Heerlykheit van *Herstal*, en op wat wyze d'Oproerigen van *Herstal* zedert eenige jaren herwaarts in hunne verfoeijelyke ongehoorzaamheit ten mynen opzichte gestyft zyn, zo heb ik aan mynen Geheimen Raad

Septemb. 1740.

Rambonnet bevolen, om zich van mynent wegen tot u te begeven, om in mynen naam t'eisschen eene openhertige Cathegorische verklaring, en u twee dagen tyds daar toe te geven, of gy naamlyk noch van besluit zyt, om uwe gewaande Souvereiniteit van *Herstal* te handhaven, en de Belhamels van *Herstal* in hunne yslyke wanorder en ongehoorzaamheit te beschermen? Zo gy dit billyk antwoord, dat ik met reden eisch, komt te weigeren of uit te stellen, zult gy u voor de gantsche Werelt alleen verantwoordelyk maken wegens de gevolgen, die uwe weigering onfeilbaar na zich slepen zal. Ik ben met achting,

MYN NEEF,

U zeer toegenege Neef,
FREDERIK.

Wezel *den* 4 *September* 1740.

De Bisschop en Prins van *Luik* ontfing den Heer van *Rambonnet* op eene zeer minlyke wyze, maar wat aanbelangt 't antwoord, 't welk zyne Majesteit binnen den tyd van twee dagen eischte, zyne Hoogheit zeide, *dat de tyd te kort was, maar dat hy antwoorden zou, zo dra hy 't advys van zynen Raad en van de Stenden van 't Vorstendom daar over ingenomen had.* Hoe 't zy, de Prins heeft den derden dag den volgenden Brief aan zyne Pruissische Majesteit geschreven.

SIRE,

De rechten van Souvereiniteit, tot dewelken ik bevoegt ben t'oeffenen, over dat gedeelte van *Herstal*, gelegen aan dees zyde de *Maas*, zyn ruim een Eeu geleden, door Keizer *Karel den vyfden* aan myne Kerk afgestaan, volgens Contracten van ruiling, gepasseert in de jaren 1546 en 1548 met bewilliging der Stenden van 't Prinsdom van *Luik*, en onder de Garantie van twee Kronen, naamlyk onder die van *Vrankryk*, om uit hoofde van 't Vredes Tractaat van den jare 1659 te bezitten 't Land van *Frasne*, de Fortres van *Marienburg*, verpand in weder-ruilinge van de Souvereiniteit van *Herstal*, en onder die van *Spanjen*, om dit gestand te doen houden, en *Vrankryk* deswegen te garanderen. Zedert hebben de Prinsen myne Voorzaten het bezit van de Territoriale Superioriteit

van

van dat afgestane gedeelte bewaart, op dezelve wyze als de Hertogen van *Braband* 't ander gedeelte hebben blyven bezitten. Ik heb insgelyks myn recht van bezittinge gehandhaaft, zonder ooit van voornemen te zyn, te benadelen de rechten, die aan wylen zyne Majesteit den Koning van *Pruissen*, roemruchtiger Gedagtenis, als Heer van die Baronie hebben toebehoort, welke van myn Leenhof en van dat van *Braband* respectivelyk te Leen gehouden zyn, en alle deszelfs Voorzaten van dezelven te leengehouden hebben, zo als met de copy der Leenverlyen meermalen bewezen is. Wat aanbelangt eenige Inwoonders van *Herstal*, waar over uwe Majesteit in deszelfs Brief van den 4. dezer klaagt, ik heb verscheidemalen wylen zyne Majesteit verzekert, dat zo dra ik de nodige informatien daar van bekomen had, ik hen wel verre van te beschermen, na de Wetten van 't land streng zou laten straffen. Ik heb d'Eere, die zelve verzekeringen te vernieuwen, en om allen twist t'eindigen, zo verklaar ik nochmaals, dat vermits myne Stenden voorgeslagen hebben, de rechten van uwe Majesteit te kopen voor de somme van honderd duizend Ryksdaalders, van dewelke zy aanbieden, een intrest van 4 ten honderd te betalen, ik bereid ben, dien koop op dien voet te sluiten, mits onder eene behoorlyke garantie. Ik heb d'Eere met veel respect te zyn, enz. Septemb. 1740.

Die Brief niet binnen den bepaalde tyd te *Wezel* aangekomen zynde, heeft de Koning aldaar zyn Declaratie den 11. dezer doen uitgaan en vervolgens zyn Troupen bestaande uit 1400 Granadiers en 500 Dragonders in de Landen van dat Bischdom doen inrukken.

Den 14 dezer hebben zy bezit genomen hebben van de Stadt *Maseyk* *, zynde d'eerste Luiksche Stadt aan die kant, aan de *Maas*, en een tamelyk welvarend Plaatsje. De Pruissischen de Stadt opgeëischt hebbende, verzocht de Magistraat tyd, om aan den Prins en Bisschop van *Luik* te konnen schryven, ten einde te weten, hoe zich te gedragen, doch dat verzoek wierd glad afge-

* *Maseyk*, kleine bevestigde Stadt aan de *Maas*, in 't Graafschap van *Loots*, 't welk tot het Bischdom van *Luik* behoort, vyf mylen van *Maastricht*. Dicht by deze Stad legt de vermaarde Nonne-Abdy *Eicke*. d'Abdy is in den jare 700 door *Adelbardus Querconius* gesticht en deszelfs Dochter, de H. *Herlinda*, is d'eerste Abdisse geweest. De Nonnen zyn van den Order van *Benedictus*.

Septemb. 1740. afgeslagen. Waar op 500 Man Pruissische Troupen, met de vier stukken Canon, die ze by zich hadden, in die Stadt ingerukt zyn, en d'overigen hebben zich in de naastbygelege Dorpen verdeelt, die daar op discretie leven.

Manifest, behelzende de redenen die zyne Majesteit, den Koning van Pruissen *bewogen hebben, om Represaille te gebruiken tegen den Prins en Bisschop van* Luik, *zynde van den volgende inhoud:*

De Onderdanen van de Heerlykheit *Herstal*, in den jare 1733 tegen den Koning opgestaan zynde, begaven zy zich onder de bescherming van den Prins van *Luik*, die hen met open armen ontfing. Die Prins had zich het recht van Souvereiniteit aangematigt over de Heerlykheit van *Herstal*, die hem van alten tyden herwaarts door de Prinsen van *Oranjen*, d'eerste Bezitters dier Heerlykheit, betwist is geweest.

Offschoon wylen de Koning alle mogelyke zachte wegen ingeslagen heeft, om de Belhamels van *Herstal* tot reden te brengen, hy heeft nooit zyn oogmerk bereikt, zo zeer heeft de Prins van *Luik* zorg gedragen, de gemoederen te verbitteren, door de heimelyke practyquen, die hy met de Belhamels heeft onderhouden.

De Koning, die geen ander voornemen had, dan om in goede vriendschap met zyne naburen te leven, en denzelven d'uitwerkzelen zyner gematigdheit te doen zien, bood aan, om de Heerlykheit van *Herstal* aan den Prins van *Luik* voor honderd duizend Patacons te verkopen; een zeer matige somme ten opzichte van *Herstal*, Heerlykheit gelegen langs de *Maze*, in een zeer vruchtbare welige Landdou; maar vermits de plaats van *Herstal* legt voor de Poorten van *Luik*, afgezondert van zyne Majesteits Staten, zo vond zyne Majesteit raadzaam, door die verkoping alle hairkloveryen en verschillen te doen ophouden, die hem van veel gewigtiger verrigtingen quamen af te trekken, en waar van 't einde noodzaaklyk voor den Prins van *Luik* nadelig zyn moest. d'Aanbieding van die verkoping vond zo veel tegenspraak van wegens den Prins, dat alles wat men ook deed, die onderhandeling vruchteloos afliep.

De Prins van *Luik* zich niet te vrede houdende, den Koning zo dikwyls ongenoegen te geven en te beledigen, onderstont den Colonel van *Creitzen* te honen, dien zyne Majesteit hem d'Eere gedaan had, als Minister, met deszelfs zaken gelast, te zenden.

Zyne

Zyne goederen wierden aangehouden, hy zelf wierd met kleinachting behandelt, en de Prins liet zich in zyne oplopendheit woorden ontvallen, van dewelken iemant anders als zo een gematigt Prins gelyk de Koning was, hem zou hebben doen berou hebben. Septemb. 1740.

In deze omstandigheden, behaagde het den Almogenden, die na zyne eindeloze Wysheit alle d'Ondermaansche zaken bestiert, van zyne Majesteits dagen te disponeren, en den zelven na eene voor altoos roemruchtige en gedenkwaardige Regering tot hem te nemen.

d'Eed van getrouheit, dien de Koning by zyne komste tot de Kroon van die van *Herstal* eischte, wierd hem geweigert, niettegenstaande alle de vertogen deswegen gedaan, en 't pardon aan de Berokkenaars van dien opstand beloost.

De Prins van *Luik*, steets zwanger met zyn ontwerp van onrechtvaardige aanmatiging, ondersteunde de Muiters en voedde hunne halsterrigheit met zo veel behendigheit, dat beloften en bedreigingen beide niets hielpen, om hen weder tot hunnen plicht te brengen.

De Koning niet haastelyk willende te werk gaan, en niets zo zeer ter herten hebbende, dan om de vriendschap met zyne Naburen aan te queken, wachtte tot op zyne aankomst te *Wezel*, van waar zyne Majesteit den Raadsheer *Rambonnet* met eene commissie aan den Prins van *Luik* zond, om een Cathegorisch antwoord t'eisschen, of hy zich de Souvereiniteit over de Heerlykheit van *Herstal* tegen recht en reden wilde blyven aanmatigen en de Belhamels styven; dan wel op eene plechtige wyze daar van afstand doen, door de Berokkenaars van de Rebellie op hunne eigene riemen te laten dryven. Doch die Prins verwaardigde zich zo veel niet, dat hy eens daar op antwoorde.

Dit was den hoon voegen by d'onrechtvaardigheit, en 's Konings Eer op eene directe wyze aantasten. Zyne Majesteit is dan door den Prins van *Luik* gedwongen geweest, by deze gelegenheit van zyne gewone gematigheit af te staan, en hem te doen gevoelen d'uitwerkzelen van zyne verontwaardiging en gramschap over den opstand van die van *Herstal*, door hem berokkent; over de quade behandelingen, zynen Minister van *Creitzen* aangedaan; over de Souvereiniteit, die hy zich tegen alle recht en billykheit met geweld over *Herstal* aanmatigt, en over de verachtelyke wyze, waar mede hy zich niet verwaardigt heeft, op 's Konings Brief t'antwoorden.

Ten dien einde heeft zyne Majesteit Troupen in 't Graafschap van

Horn

Septemb. *Horn* laten marscheren, om daar te blyven, tot dat het den Prins
1740 van *Luik* behagen zal, de rede plaats te geven, en zyne hand te lenen tot een billyk en redelyk vergelyk.

Op het voorgemelde Antwoord van den Prins en Bisschop van Luik *heeft zyne Pruissische Majesteit gerepliceert:*

MYN NEEF,

'T Is laat genoeg, dat Gy op myn Brief antwoord, die aan U overgebragt is door myn Raadsheer *Rambonnet*, welken Gy goedgevonden hebt zonder 't minste Antwoord te rug te zenden: 't Oogmerk van dat, 't welk Gy My nu gelieft te geven, toond niet anders aan, als de continuatie van 't voorbedagt voornemen, 't geen Gy zedert langen tyd schynt gehad te hebben, om de regten, die my onwedersprekelyk op myne vrye Baronnie van *Herstal* toebehoren, te vernietigen, of ten minsten zeer gering te maken. Gy beroept U altoos op de Ruilings-Contracten van 1546. en 1548., door welke Gy voorgeeft een Regt van Souvereiniteit en onbepaalde Magt op myne bovengemelde Heerlykheit gekregen te hebben. Maar U is niet onbekend, dat dezelfde Tractaten door U herroepen, als d'eenigste Gronden van Uwe Pretensien, niets minder als verbintelyk zyn voor de Prinsen van *Oranjen*, myne Voorgangeren in 't bezit van *Herstal*.

Gy zult daar van volkomen overtuigd wezen, indien Gy maar de moeite gelieft te doen van d'Oogen te slaan op de plechtige Protestatien, die men van wegen 't Huis van *Oranjen* gedaan heeft in 't jaar 1548. en 1655. den 29. *November*, 1656. den 12. *April*, 1658. den 27. *Maart*, en 1661. den 30. *January*, tegen d'Overdragt van 't Relief-Regt van *Herstal*, dewelke geschied is door de Tractaten, die Gy hier boven ten voordele van 't Bischdom van *Luik* aanhaald; publique Actens, waar in deze Conventien, gemaakt buiten weten en ten nadele van 't Huis van *Oranjen*, voor onvolmaakt, door list verkregen, en in hun gedaante en wezen voor nul en van gener waarde gehouden worden, en in dewelke men staande houd, dat de Baronnie van *Herstal* klaarblykelyk van ouds af een vry Land van 't Keizerryk geweest is, 't welk zyne Processen eertyds by de Stadt *Aix*, en van daar by de Keizerlyke Kamer heeft moeten brengen, en in 't vervolg geen ander Regt heeft erkend dan dat van eene enkelde Hulde van den Hertoch van Brabrand, zonder te denken dat men zich ooit ten zynen nadele van de Regten van een derden zou konnen bedienen, nochte door 't geen men noemt *Res inter alios gestæ*, d'oude Prerogativen van zyn

Erf-

Erfgoed verminderen, met het zelve te brengen in een slimmer staat als het te voren was, en met een dubbelde Leenverheffing te belasten: Dit is de Taal van deze publique Actens, die tegens U spreken, en de Regten van 't Huis van *Oranjen*, als mede de Myne teffens verdedigen. Die gene, op welke Gy Uw Vertrouwen gesteld hebt, moeten 't zelve wel grotelyks misbruiken, indien zy zulke Bewysredenen, die van een zodanigen aart en kragt zyn, aan Uwe kennisse hebben weten t'onttrekken en verholen te houden. Septemb. 1740.

Maar ondersteld eens, dat de Prinsen van *Oranjen* toegestemd hebben d'Overdragt van 't Relief-Recht ten voordele van Uw Bischdom, door de Tractaten die Gy bybrengt gemaakt, en dat deze Prinsen of zelfs wel myne Voorgangeren, 't zy by hunne Minderjarigheit en gedurende de Rampen van den Oorloch, 't zy by gebrek van genoegzame kennis van hunne billyke Regten, terwyl alle de Documenten en Handvesten van de Baronnie in de handen van andere waren, gelyk zulks geschied is aan wylen den Koning myn Grootvader, roemwaardiger Gedagtenisse, zomtyds de Leenverheffing van de vrye Baronnie van *Herstal* aan Uw Bischdom gedaan hebben; geeft zulks dan aan U eene Magt en onbepaald Regtsgebied op die Heerlykheit, en word Gy daar door gemagtigt om den wettigen Bezitter van die Baronnie te versteken van d'aller-onwedersprekelykste Regten, in welker gerust genot Uwe Voorzaten zelfs de Prinsen van *Oranjen* gelaten hebben? Zie daar nochtans 't geval, waar in Wy beide zyn: Gy, indien ik het durf zeggen, door d'onregtvaardige Usurpatien van Uwen Raad van *Luik*, gegrond op die zelfde Regten, dewelke aan myne Voorzaten de Prinsen van *Oranjen*, in die Baronnie nooit betwist zyn; en ik, om dat wylen de Koning myn Vader heeft gelieven te verdragen alle d'Inbreuken, die met opzet en als op eene bestudeerde manier zyn gedaan in de Prerogativen en billyke ja zuivere Regten, welke door 't Huis van *Oranjen* op die Baronnie aan Ons vervallen zyn.

Gy kunt niet vergeten hebben, hoe dikwyls wylen de Koning myn Vader U op 't allerminzaamste heeft aangeboden de Verschillen wegens de Heerlykheit van *Herstal* te vereffenen, 't zy door Conferentien tusschen wederzydsche Ministers, 't zy by wyze van Compromis, en d'uitspraak van onzydige Mogendheden of eenige Prinsen en Staten van 't Keizerryk, verkozen van de beide daar in belang hebbende Partyen: Dit middel, 't welk ieder een, die in Uw plaats zou zyn geweest, met vermaak zou hebben aangenomen, is altoos van U verworpen. Uw Raad, stellende de feitelykheden

Septemb. 1740. boven de middelen, om dezelve voor te komen, en eene goede en bestendige Vriendschap tusschen twee naburige Prinsen te herstellen, heeft d'eene onregtvaardigheit op d'andere, en 't eene snode bedryf op 't andere gehoopt.

Wat hebben de gevolgen van dit alles konnen wezen? De zuiverste en kragtigste gematigheit zou tegen dergelyke Handelingen niet konnen bestaan, zonder zich de veragting van 't Publicq en 't verwyt van de Nakomelingen op den hals te halen. 't Is dan met Leedwezen, dat ik, om tegen 't een en 't ander gedekt te wezen, My verpligt gevonden heb eindelyk toevlugt te nemen tot de middelen, die tusschen de Souverainen gebruikelyk en zelfs bevestigt zyn door de Wetten en Constitutien van 't Keizerryk, 't welk men noemt *Retorsionen Juris iniqui*, in geval van eene Regtsweigering, die zo openbaar en zo wezentlyk is als deze, waarover de Koning myn Vader te vergeefs zedert zo vele jaren geklaagt heeft, en die men ten opzichte van My heeft gecontinueert.

't Zal alleen van U afhangen deze middelen te doen ophouden door eene gerede Voldoening van 't voorlede, en door billyke zekerheit van een beter gedrag in het toekomende: Op deze conditie zult Gy My noch meer gereed vinden, om de handen aan een billyk en eerlyk Vergelyk te leggen, als ik geweest ben om myn beledigde Eer te wreken, en 't geweld en onregtvaardigheden, die men My aangedaan heeft, af te wenden, niet meer wenschende, als dat Ik My door Uw gedrag jegens My gemagtigt mag zien, om by continuatie My met achting en opregtheit te konnen noemen, &c.

Berlin den 24. *September* 1740.

Op het een en 't ander is aan de zyde van den Prins van Luik, 't navolgende wereltkundig gemaakt.

Dat men niet kan begrypen, wat redenen de Koning van *Pruissen* bewogen hebben d'onverwachte inval der Pruisische Troepen in 't Graafschap *Horn* en te *Maseyk* op een zodanige wyze, en tegen de Wetten en Instellingen van 't H. Roomsche Ryk, omtrent een Vorst van het zelve, aldus te werk te gaan.

De vier Beweegredenen, die zyne Majesteit van *Pruissen* meent te hebben, bestaan:

1. Dat de Bisschop en Prins d'Ingezetenen van *Herstal* tot wederspannigheit opgestookt, of ten minsten daar in ondersteund heeft, 't welk voorgegeven word in de Proclamatie, en de Memorie, waar van

van d'eerste den 21, *September* laatstleden te *Wezel*, en de twede in 't vervolg ook te *Wezel*, zo wel als te *Luik* en in *Holland* publicq gemaakt is. *Septemb. 1740.*

2. Dat de Pruissische Envoyé de Heer *Creitzen* in zyne Waardigheit en Caracter benadeeld is.

3. Dat de Bisschop en Prins d'Opperheerschappy over *Herstal* zich onregtvaardig aanmatigt.

4. Dat dezelve niet goedgevonden heeft t'antwoorden op eene Missive, die zyne Pruissische Majesteit den 4. *September* aan hem heeft geschreven, en welke reets publicq gemaakt is.

Tot onderzoek en wederlegging van deze vier Bezwaarnissen, diend men te weten: Dat de Verschillen, waar door d'Ingezetenen van *Herstal* zyn aangezegt, om de gehoorzaamheit te weigeren, voorgevallen zyn ten tyde van den laatst overleden Koning van *Pruissen*, als wanneer onze Prins, wel verre van deze hardnekkigheit te voeden, ofte iets tegens de hoge Regten van zyne Pruissische Majesteit t'ondernemen, alle moeite heeft aangewend, om de Misnoegden tot rede te brengen, en die gene na 's Lands Wetten te straffen, welke iets misdaan hadden, ten welken einde de Bisschop met betuiging van zyn goede wil, aan wylen zyne Pruissische Majesteit dikwyls verzogt heeft de nodige onderregting dien aangaande te zenden, waar mede hooggemelde zyne Majesteit door deszelfs Missive betoond heeft voldaan te zyn, zonder nochtans de verzochte onderrigting aan den Bisschop te doen toekomen.

Wat aangaat het twede Point, moet men antwoorden, dat de Bisschop en Prins nooit geweten veel min toegelaten heeft, dat men den Heer *Creitzen* iets zou aandoen, 't geen met zyn Caracter of het Regt der Volkeren mocht strydig wezen, hebbende zyne Hoogheit voor dien Envoyé altoos alle mogelyke achting gehad; en wanneer by 't Leven van den overleden Koning een onnozele Boer zich had onderstaan, met toedoen van een Procureur eenige Meubelen van dien Heer in zyn Logement in beslag te nemen, is meergemelde Bisschop dadelyk de klagten, die daar over konden gedaan worden, voorgekomen, en heeft aan de Schepenen van *Luik* bevolen niet alleen dat Arrest wech te nemen, maar ook den Boer en den Procureur in de volle Kamer te doen verschynen, dieswegens te bestraffen, en te noodzaken om aan den voornoemde Envoyé vergiffenis te gaan verzoeken, met verzekering, dat indien zy geweten hadde, dat hy een Minister des Konings van *Pruissen* was, zy zich wel voor dergelyk feit zouden hebben gewagt; waar by die zaak vorders gebleven is.

Septemb. 1740.

Nopens het derde Articul diend men maar alleen t'onderzoeken en aan te merken de Tractaten, Documenten en Bewyzen, waar door de Souvereiniteit van *Herstal* aan de Bisschop van *Luik* is gekomen; te weten, by verruiling tegen *Marienburg*, twee uuren van *Philippeville* gelegen, hebbende *Maria*, Koninginne van *Hongaryen*, als Gouvernante van de *Nederlanden*, in naam van Keizer *Karel* V. als Hertoch van *Braband*, 't bovengemelde Oppergebied afgestaan, uit kragte van het Tractaat van Changement gesloten den 6. *Mey* 1546., welk Tractaat bevestigt is door eene Conventie van den 4. *Augusti* 1548., wanneer de daar onder behorige Landen mede gereguleerd wierden, zo wel met toestemming van de Staten van *Braband* als van den Prins van *Oranjen*, die toen ter tyd als een Vasal Bezitter van *Herstal* was. By een Tractaat, gesloten den 17. *Maart* 1654. tusschen de Gevolmagtigden van den Aardshertoch *Leopold Willem*, Gouverneur van de *Nederlanden* wegens den Koning van *Spanjen*, en die van *Maximiliaan Hendrik*, Keurvorst van *Keulen*, als Bisschop en Prins van *Luik*, is 't bovengemelde Tractaat van den 6. *Mey* 1546. goedgekeurd, en den 18. *Maart* 1654. door dien Aardshertoch ondertekend, als mede door den Keizer *Ferdinand* te *Regensburg* den 10. *April* door *Philippus* IV., Koning van *Spanjen*, den 22. *Maart*, en den 5. *Mey* in 't zelfde jaar door *Lodewyk* XIV., Koning van *Vrankryk*, bevestigt: Uit kragte van deze Verdragen hebben de Bisschoppen en Prinsen van *Luik* altyd gerust bezeten de Souvereiniteit van *Herstal*; namentlyk, aan d'eene kant van de *Maas*, zynde 't Opperste Rechtsgebied aan d'andere zyde van die Rivier van dien tyd af gebleven by de Hertogen van *Braband*, welke hunne Rechts-oeffening aldaar noch plegen, gelyk de Bisschop en zyn Raad ook aan dezen kant doen, en reets zedert meer dan 80 jaren gedaan hebben; zo dat het tegenwoordig des te meer verwonderenswaardig voorkomt, dat men dit Oppergebied aan den Bisschop wil betwisten; te meer, dewyl de Prins van *Oranjen* als Bezitter van de Heerlykheit *Herstal*, nevens den overleden Koning zelfs en den Prins van *Nassau-Oranjen* die Souvereiniteit publicq erkend, en 't Leen by 't Leenhof te *Luik* geheven hebben, behalven dat alle Processen, by wege van Appel in al dien tyd zyn gegaan en noch gaan aan den Raad van de Bisschoppen en Prinsen van *Luik*.

De vierde Bezwaarnis is ligt te wederleggen, als men maar aanmerkt op wat dag de Brief des Konings van *Pruissen* is geschreven, te weten, den 4. *September*, en wanneer dezelve aan den Prins van *Luik* is overgegeven, namentlyk den 9. *September*, hebbende zyne Hoogheit twee dagen daar na, zynde den 11. dier maand, ingevolge 't verzoek van zyne Pruissische Majesteit 't Antwoord ondertekend,

tekend, maar de Heer *Rambonet*, die met de voorschreve Missive belast was, heeft zich geen twee volle dagen willen ophouden, om op 't Antwoord te wagten, 't welk aan een ieder veel nadenken veroorzaakt, en aanleiding geeft om t'onderzoeken, of 't behoorlyk is aan een Souverain Prins een zo korten tyd te bepalen, om nopens zaken van 't uiterste belang een besluit te nemen. *Septemb. 1740.*

Op al 't welke, den laatsten dezer, te *Herstal* in 't licht is gekomen een gedrukt Verhaal, hebbende tot Titul:

Korten inhoud van de Rechten van zyne Majesteit den Koning van Pruissen *op* Herstal. *'t Zelve is als volgd*:

't Land van *Herstal* by de Poorten van *Luik*, aan de *Maas*, is een onmiddelyk, ja zelfs 't oudste en vermaardste Leen van 't Duitsche Ryk: Dit was de Plaats der geboorte van *Pipyn*, Vader van *Karel de Groot*, en 't voornaamste Erfgoed van de Westersche Keizers: Door Huwlyken is 't zelve uit het Huis van den gemelde *Karel* in dat van *Lotharingen* overgekomen, aan 't welk het vele jaren heeft toebehoord, en, zo lang als men de Wetten van 't Keizerryk heeft konnen in acht nemen, heeft deze hoge en vrye Heerlykheit alle de *Regalien* genoten, en haar Regtsgebied altoos behoord onder de Keizerlyke Kamer t'*Aix*. In 't jaar 1171. den 18. *September* heeft Keizer *Frederik* I. d'Investiture van *Herstal* als een zuiver Keizerlyk Land verleend: De Kamer van *Aix* heeft niet alleen noch in 't jaar 1185. den 23. *October* de Regten van die Heerlykheit erkend, maar daar en boven hebben ook de Bezitters van dat Landgoed onder Eede moeten verklaren d'Inwoonders by de Regten van een Keizerlyke Heerlykheit te zullen handhaven.

Dit is de Staat van dat Landgoed, en dit zyn de Voorregten, dewelke door gene *prescriptie* ofte verjaring konnen vernietigt worden, en die altoos herroepen zyn.

Uit het Huis van *Lotharingen* quam deze Heerlykheit onder dat van de Hertogen van *Braband*, hebbende *Henrik* II., Hertoch van *Braband*, dezelve aan zyn Broeder gegeven als een *Apanage* of Lyftogt, waar na die Hertogen zich een Regt van Opper-Leenbezitters op dat Land hebben aangematigt, 't welk klaarblykelyk een misbruik was, strekkende tot schending van de Wetten des Keizerryks, doch stand hield door de magt der Hertogen van *Bourgogne*, die *Vlaanderen* in bezit hadden.

Onder de Hertogen van *Bourgogne* viel *Herstal* in handen van 't Huis van *Nassau*, in 't welke het niet konde vallen dan met zyne on-

Septemb. 1740. onverjaarbare Regten: In 't jaar 1546. behorende het aan *Willem van Nassau*, toen noch minderjarig, als wanneer een natuurlyke Zoon van Keizer *Maximiliaan*, Oom van *Karel* V., Bisschop van *Luik* was, en *Maria* van *Hongarien*, Zuster van dien *Karel*, de *Nederlanden* regeerde. De Koningin van *Hongaryen* wilde de Landstreek hebben, alwaar zy zedert de Stadt *Marienburg* heeft doen bouwen, welk Land toen aan de Kerk van *Luik* behoorde: De Bisschop deed aan zyn Nigt afstand van dat gene, waar van hy naulyks konde disponeren, en gaf aan haar Oom de Jurisdictie en Souvereiniteit van *Herstal*, die haar in genen dele toequam.

In dit Contract, 't welk door de beide Partyen zonder tusschenkomst van de Staten van *Braband* en zonder eenige Formaliteit getekend was, had de Kerk van *Luik* haar voordeel niet vergeten, en dat gene, 't welk zy afstond, was zo min evenwigtig met dat 't geen men haar gaf, dat men genoodzaakt was dat Contract in 't jaar 1548. te breken, De Koningin *Maria* gaf toen aan den Bisschop van *Luik* niet dan de helft van een andermans Goed, in plaats van 't geheel, 't geen zy had afgestaan; zo dat de Bisschop zyne abusive pretensie op niet anders had dan op dat gedeelte van *Herstal*, 't welk aan deze zyde van de *Maas* naar den kant van *Luik* gelegen is.

De Voogden van den minderjarigen Prins *Willem* I. van *Nassau* protesteerden in allen dele tegen deze onregtvaardigheit, en deden hunne vertogen aan de Koningin van *Hongaryen*; als wanneer die Prinses een voorbeeld van regtvaardige Grootmoedigheit toonde, 't welk door den Bisschop van *Luik* hedendaags wel mocht nagevolgt worden; Zy erkende haar misslag, zy haalde haar Woord in, en verklaarde plegtiglyk by Geschrift, dat de Keizer noch zy verder gaan of onredelyk dwingen wilden.....; Zy bediende zich waarlyk van 't Woord *Leenman*: *De Prinsen, zeide zy, moeten hunne Leenman niet onredelyk dwingen* De Bewoording was dubbelzinnig, en men wist niet of daar door moest verstaan worden *Leenman van 't Keizerryk* of *Leenman van Braband*: Maar 't is zeker dat zy nochte aan *Willem van Nassau* zyn Goed, nochte aan 't Land van *Herstal* de waaragtige Voorregten benemen konde, en zelfs in geval *Herstal* van *Braband* had afgehangen, konde men dan een Minderjarigen dwingen om van *Luik* af te hangen?

't Huis van *Nassau* bleef dan door de Rechtlievendheit van Koningin *Maria* in 't bezit van zyne Regten, en de Bisschop van *Luik* die 't Regtsgebied van *Marienburg* had afgestaan, bleef zonder *Equivalent*.

Eindelyk, hondert en tien jaren na 't sluiten van dit vrugteloos Con-

Contract quam door de minderjarigheit van een anderen Prins van *Nassau* d'oude onregtveerdigheit weder op de baan. *Willem* III., dewelke zedert met zeer grote roem Koning van *Engeland* geweest is, toen noch maar vyf jaren oud zynde, strekte tot een Offer voor de Pretensien van *Luik*; en de Raad van den Bisschop nam voor de twedemaal de gelegenheit waar om een Kind t'onderdrukken. *Septemb. 1740.*

d'Aardshertoch *Leopold*, Gouverneur der *Nederlanden*, had in 't jaar 1655. eenig belang om *Luik* te verschonen: De Bisschop maakte dan met den Aardshertoch een derde Contract, 't welk van geen meer kragt was als de twee vorige, en waar in niets ontbrak als alleen 't berou van dien Aardshertoch, ten einde in allen dele na d'eersten te gelyken. In dit nieu onbillyk Contract wierd gezegt, dat by provisie en zonder nadeel der Pretensien van den Koning van *Spanjen*, die toen *Braband* bezat, men aan den Bisschop dat gedeelte van *Herstal* zou overdragen, waar over tegenwoordig 't Verschil is.

Deze *Overdragt* was een nieuwe Onbillykheit, die van zelfs klaar genoeg was, want dit Woord alleen toonde dat de Regten nooit wezentlyk aan den Bisschop overgedragen waren, zo dat de Kerk dan volgens alle Wetten, en voornaamlyk volgens die *Non nudis pactis dominia transferuntur* geen Regt van *Domaine* op *Herstal* had: Aan die oude Contracten van Ruiling, welke men na verloop van meer dan honderd jaren voor den dag braght, en die door de Koningin, welke dezelve tekende, ontkend, van de nodige Formaliteiten versteken, ja strydig met alle de Wetten van 't Keizerryk en van *Braband* waren, ontbrak ten overvloed de *Prescriptie* van meer dan een Eeu, want indien niets verjaart tegen de Regten der Lenen van 't Keizerryk en van Minderjarigen, is een onuitgevoerd Contract van Ruiling zekerlyk de *Prescriptie* onderhevig.

De Prins van *Luik* maakte in 't jaar 1655. geen zwarigheit om een Minderjarigen gewapenderhand te beroven; men pleegde geweld tegen het Stadthuis, men noodzaakte d'Inwoonders tot eene Hulde, waar toe zy geen regt hadden; men nam de Dienaars van den Prins van *Oranjen* gevangen, men plunderde hunne Huizen, en men quetste en doodde verscheide Personen, die geen ander misdaad hadden begaan als hun pligt getroulyk uit te voeren. *Amalia* van *Engeland*, Moeder van den minderjarigen Prins, protesteerde te vergeefs tegen dit Geweld, en konde toen niet anders als klagen over deze vervolging.

Willem III. was in 't jaar 1666. noch niet magtig genoeg om zo vele onregtvaardigheden te wreken, maar men vreesde dat hy 't

Septemb. 1740. zou worden, en daarom wilde men ten minsten zyn Regt twyffelagtig maken. Men deed aan 't Leenhof van *Luik* hulde doen door eene Gravin van *Merode*, die bygeval 't Land van *Herstal* weder eischte, niet, om dat deze Gravin eenig 't minste regt daar op had, maar om de gepretendeerde Souvereiniteit vaster te maken, en met dat oogmerk hulde t'ontfangen van alle die dezelve maar wilden doen.

Willem III. vervolgens de Verdediger van *Holland* en de helft van *Europa* geworden zynde, verontwaardigde gedurende zyne lange Oorlogen zich met de zaak van *Herstal* te bemoejen, en zonder te denken om dat gene te straffen, 't welk hy in zyne minderjarigheit had uitgestaan, nochte voor altoos dergelyke nieuwe Attentaten voor te komen, vergenoegde hy zich met het genot van zyne Regalien in *Herstal*, wanneer de Bisschop van *Luik* zich wel wagtte dezelve te betwisten.

By den dood van den Koning *Willem* namen de Pretentien van *Luik* weder een begin.

't Land viel in der waarheit den Koning van *Pruissen* ten deel, maar hoe konde men zo schielyk weten wat de Regten van *Herstal* waren, of de Titels ontdekken, die door d'Usurpatie als onbekend en door 't geweld als verstrooit waren? By wie zou men zulks onderzoeken? Sommige qualyk onderregte Officieren namen zonder bevel af te wagten, Relieven van dit Leengoed van 't Keizerryk zo in *Braband* als te *Luik*. Men weet, dat by 't begin van eene Successie d'Erfgenamen zich van alles voorzien zo als zy konnen, mits dat zy in 't vervolg hunne Regten onderzoeken, en hunne misslagen verbeteren. Dit is 't, 't geen toen gebeurde, en tot geen voorwendzel van Usurpatie kan verstrekken; want deze erkenteniſſen, 't zy dezelve *salvo Jure*, of door Onwetenheit of door dwang gedaan zyn, wierden altoos door de Koningen van *Pruissen* ontkend. 't Bleek genoeg in 't jaar 1733., dat wylen de Koning van *Pruissen* dezelve had veroordeeld, en zyne Regten wilde staande houden, vermits hy zonder een accoord, 't welk hem aangeboden wierd, door de Wapenen zo vele Inbreuken in zyn gezag zou gewroken hebben.

Hy deed zyne Tituls nazoeken en by een stellen door een verstardig Minister, die toen in den *Haag* resideerde; Hy onderzogt dezelve; de Bisschop van *Luik* wierd daar van verwittigt en zach 't Origineel van de Regten des Konings zodanig als dezelve in dit Verhaal vermeld worden, en heeft de wettigheit derzelve in 't geheim dusdanig erkend, dat hy zelfs niet heeft ondernomen in 't openbaar daar op t'antwoorden, want als hy spreekt van die oude

Ver-

Verruilingen, waar op hy zyne Pretensien grond, laat hy niet eens merken, dat dezelve gebrekkig hebben konnen wezen. *Septemb. 1740.*

De tegenwoordige regerende Koning heeft deze zaak langen tyd en met veel omzigtigheit overdagt, eer hy zich daar in wikkelde, overtuigd zynde, dat geen Prins een Stap als die zeer regtvaardig is moet doen, en de zorg om te weten wat hem toekomt geenzints volstrekt aan anderen moet overlaten.

Zyn Recht kan in genen dele tegen gesproken worden, en al wie na 't lezen van dit kort begrip de Memorie van den Prins Bisschop van *Luik* zal lezen, zal daar door zelfs zien hoe grote rede de Koning heeft.

Hy zal zien dat'er niet een enkel bewys is ten voordele van de Kerk van *Luik*, want van wat voor gewigt zouden die oude Ruilings-Contracten wezen, die immers, voor zo veel hun grond en forme betreft, in zich zelfs nul en van gener waarde zyn.

Wat baat het, dat zekere *Cazier* den Bisschop van *Luik* voor Souverain van *Herstal*, in naam van eene Gravin van *Merode* erkend heeft, terwyl *Herstal* aan 't Huis van *Oranjen* toebehoord? Wat baat het, dat *Hendrik Tulmars* een misslag begaan heeft in naam van den Prins *Willem Hyacinth* van *Nassau-Siegen*, die eene ydele Hulde onder een noch ydeler Titul deed? Wat baat het, dat *Gaspart de Fotelle* by 't begin der Opvolging van den Koning *Willem*, zich in naam van den Koning van *Pruissen* zyn Meester qualyk gedragen heeft?

Wat baten eindelyk in deze zaak alle de vreemde Clausulen, die men daar by brengt? Een vry Land van 't Keizerryk is door Successie gekomen aan 't Huis van *Pruissen*, 't welk het zelve met alle zyne Regten bezitten moet, en die deze niet weet te handhaven is niet waardig die te hebben.

Rem suam deserere turpissimum est.

Dat is:

Het is de grootste Schande zyn eigen Goed te verlaten.

Vermits nu de Regt-Vrage opgeheldert is, word de zaak aan 't oordeel van alle Menschen overgelaten.

Men weet met hoe veel gematigheit zich zyne Majesteit daar omtrent in 't eerst gedragen heeft, en met wat voor een onbillyke weigering hy betaald is: Men weet hoe grote buitensporigheden men tegen zyne Waardigheit heeft begaan: Den geheimen Raad van den Zoon met verachting t'ontfangen, na dat men een Collonel, door den Vader gezonden, mishandeld had; te verontwaar-

Septemb. 1740. digen om op den Brief van een Koning t'antwoorden; eindelyk, met de Post daar op t'antwoorden, toen het geen tyd meer was; den Opstand der Onderdanen tegen hun Meester te koesteren: Dit zyn handelingen, die het Politicq genoeg bemerkt heeft, en welker ongeregeldheit 't Manifest zelfs van den Prins van *Luik* niet heeft konnen bewimpelen.

Wat voor Koning zou in dergelyke omstandigheden minder gedaan hebben als de Koning van *Pruissen*? En alschoon eenige Souverainen meer zouden gedaan hebben, kan men echter verzekeren, dat 'er geen op Aarde is, aan wien 't zwaarder valt om zyne Gevoeligheit te doen uitblinken. Hy bemind niet alleen den Vrede met zyne Naburen, maar Hy bemind ook dien van *Europa*; Hy wenschte de band der eendragt van alle de Prinsen te wezen; wel verre van een van dezelve t'onderdrukken, voor wien Hy altoos achting hebben zal, en welkers vriendschap Hem zeer waard zal zyn. Hy begeerd niets als een Verdrag, 't welk voor de beide Partyen eerlyk is; zyn Magt zal Hem nochte onverzoenlyk nochte ongemakkelyk maken; zyne Onderdanen weten, of Hy de billykheit bemind; en Hy gebruikt omtrent zyne Naburen dezelfde Grondregels als omtrent zyn Volk.

ZWITZERLAND. DE Heer *Courteilles*, Ambassadeur van *Vrankryk*, is zeer subiet uit dat Land naar *Parys* vertrokken, zo dat de Negotiatie tot de vernieuwing van 't Alliantie Tractaat daar door opgeschort gebleven is. Maar de Heer *Bernardoni* heeft niet minder by de *Graubunders* * aangehouden, om midlerwyl te reguleren de Conditien

* 't *Graubunderland*, is een Landschap in Zwitzerland, dat tegen 't Zuiden aan de Milanesche en 't Venetiaansche Gebied, tegen 't Oosten en Noorden aan *Tyrol* en Zwitzerland, tegen 't Westen insgelyks aan Zwitzerland grenst. In 't begin toen het in de 15. Een zich van 't Huis van Oostenryk afzonderde, maakte het een Republicq op zich zelven uit, maar verbond zich naderhant Anno 1491., met Zwitzerland zo nau, dat, hoewel 't met het zelve niet in een Republicq is in een gesmolten, doch in 't gemeen als een aanhang van Zwitzerland aangezien word. 't Is een bergachtig Land, welkers Inwoonders ten dele Gereformeert, ten dele Roomsch Catholyks zyn, doch d'eerstgenoemde winnen het; dit Land bestaat uit drie *Bundten*, naamlyk, 't *Grauwebundt*, 't *Godtshuis-Bundt*, en dat der *tien Gerichten*: Onder deszelfs Onderdanen behoren ook 't Graafschap *Chiavenna*, 't *Valtelliner Dal*, en 't Graafschap *Bormio* of *Wornio*, welke Landjes voorheen tot het Hertochdom

ditien op welke wyze zy toegelaten zouden werden in deze vernieude Alliantie. De Voorstellingen, en d'Aanmerkingen van hunne zyde daar op gemaakt, zyn de volgende: Septemb. 1740.

I. De Koning en de Heren Graubunders willen zich jegens elkander als goede en getrouwe Geallieerden tot respective bescherming en conservatie van hunne Koningryken, Staten, Landen, Eeren en Rechten, die zy tegenwoordig in bezit hebben, betonen.

1. *Dit werd al te generaal bevonden; derhalven wenscht men meer opheldering, inzonderheit ten opzichte van de Woorden*, Eeren en Rechten.

II. Deze Alliantie zal tot niemants belediging strekken; en den inhoud zoude tot niemants (wie hy ook zy) nadeel konnen uitgeduid werden.

2. *Hier op is niets t'antwoorden.*

III. Aan den Koning zoude gepermitteert zyn, buiten 't Regiment *Graubunders*, 't geen in zyn dienst staat, en buiten de zedert lan-

tochdom Milaan behoorden, en met goedkeuring van den Koning van *Vrankryk*, *Franciscus den eersten*, door den Hertoch van *Milaan*, *Maximiliaan Sfortia*, den Graubunderen zyn overgelaten.

In 't *Grauwe-Bundt* zyn 28 Gemeentens, naamlyk 18 Roomsch Catholyke en 10 Gereformeerde. 't *Godtshuis-Bundt* bestaat uit 24 Gemeentens, en is tegenwoordig gantsch Gereformeert, gelyk ook 't Pund der *tien Gerichten*. Ieder van deze Gemeentens verkiest jaarlyks zyn Rechter, die onder den Landrechter van alle Gemeentens in een *Bundt* staan. De Graubunders zegt men dat hun Naam daar van daan hebben, dewyl zy by hunne eerste vereeniging *Grauwe Banden* of *Linten* gedragen hebben.

De souvereiniteit hunner Republicq word door d'algemene Vergadering die uit meer als 60 Gedeputeerden bestaan, verbeeld, en dan eens t'*Ilans* in 't *Grauwe-Bundt*, dan te *Chur* in 't *Godtshuis-Bundt*, dan weer te *Davas* in 't *Bundt* der *tien Gerichten* gehouden. De Gedeputeerden zyn de voornaamsten uit de Stadts-Raden en de Hoofden der Verbonden, en moeten Personen zyn die niet geintereseert en door gene Pensioenen aan vreemde Mogendheden verbonden zyn, maar hun Besluiten moeten door de Gemeentens bekrachtigt worden.

Dewyl de *Graubunders* zeer bequaam ten Oorloch zyn, hebben zy zich van vreemde Mogendheden, in 't byzonder van den Koning van *Vrankryk* tot Krygsdiensten gebruiken laten, ook hebben zy met het Hertochdom *Milaan* een Verdrach, 't welk den 24. *October* 1726. tusschen den tegenwoordige Roomschen Keizer, als Hertoch van *Milaan*, en de Gedeputeerden der drie *Bundten* te *Milaan* vernieud, en van weerskanten plechtig bezworen wierd.

Septemb. 1740. langen tyd herwaarts in *Vrankryk* dienende Compagnien, zo veel aan te werven, als hy tot bevordering van zyn Intereſt dienſtig oordeeld, met beding nochtans dat de Staf-Officiers alle uit *Graubunders* en uit geen andere zullen beſtaan. Deze Troupen zouden hier na aan zyne Majeſteit, zo lang als 't Hem gevallig is, verbonden zyn; in tegendeel zoude zodanige Troupen even zo getracteert werden, als de *Zwitzerſche*, welke Hy in gelyke gelegenheit mocht laten werven; namentlyk zy zouden, even de Soldy, en dezelve bevrydingen en voordelen genieten, welke de Zwitzerſche in de tyd als zy in zyne Majeſteits dienſt ſtaan, te genieten hebben.

3. *Men mocht het getal van de vrywillige aanwervenden Lieden op 4 en niet minder als 3 Bataillons limiteren; dan zullen volgens de Capitulatie die met de Republicq zoude opgeregt werden, en dit met reſervatie, als het Land zelfs het Volk niet van noden had, deze Troupen zo wel als d'overige Bundtner-Troupen zullen niet tegen de Geallieerde, na aanwyzing van onze Tractaten, en ook niet te Water te dienen ſchuldig zyn.*

IV. Wanneer 't gebeurde, dat het Land van Vyandelyke Macht aangevallen, of gedreigt wierd aangevallen te werden, zoude het aan de loffelyke Republicq vry ſtaan, haar Troupen voor zo lange tyd als zy ze van noden had, te rug na huis te beroepen. De Koning zal hun in hun vertrek niet hinderen, op dat zy hun Vaderland konnen dienen, integendeel hen eerder een maand Soldy tot de Reis laten betalen. Daar en boven wil zyne Majeſteit aan de *Graubunders* een hulp van 2000 Man Infantery op eige koſten, zo lang den Oorloch duurd, zenden, of aan de Heren *Graubunders* na eige keuze in derzelver plaats 30000 Livres in Zwitſchers geld contant betalen.

4. *Ook werd een groter ſecours van Volk en Geld geëiſcht, alzo ons een meerder by 't Capitulaat van* Milaan *toegezegt is geworden; en dit Geld in* Chur *te leveren: Maar in plaats van het woord*, onze Volkeren in het te rug keren niet te hinderen, *mocht wel gezegt werden*, als dan hun 2 maanden Soldy te geven, dat zy uit hun zelven konnen vertrekken, *en dat na oud gebruik*, 6 *Veldſtukken in eigendom in 't Land geleverd werden.*

V. Geen van de Contracterende Partyen willen aan de Rebellen en Banditen van des anderen Party in zyn Land beſcherming geven, noch dezelve dulden, veel eerder dergelyk Volk, zo haaſt men daar om verzoekt, of anders daar van onderrigt is geworden, uit het Land jagen.

5. *Hier op is niets aan te merken.*

VI. De Koning wil, om aan de drie *Ligues* en *Bundtners* zyn goede wille te betonen, hun een jaarlykſche Subſidie van 9000 *Livres* Zwit-

Zwitschers geld, van den dag der ondertekening van dit Tractaat afgerekend, bewilligen, welk geld ordentelyk alle jaren in de Stadt *Chur* zoude betaald werden, wyl deze Stadt voor ieder der 3 *Ligues* de bequaamste en convenabelste plaats is. Septemb. 1740.

6. *'t Pensioen met goede manieren zo hoog, als met de Koninglyke grootmoedigheit over een komt, te brengen.*

VII. Wanneer in de Landen van de Heren *Graubunders* een Misgewasch van Koorn ontstond, of 't zelve door 't Weer en anderzints schade leed, wil zyne Majesteit op gedane aanzoek hun met goede trouwe ondersteunen, zo goed als 't de nooddruftigheit van zyne eige Landen en Onderdanen, en de toestand van den Oogst in 't Koningryk toelaten mocht: Verders konnen de Heren *Graubunders* verzekerd zyn, dat men hen van de Fransche zyde zodanig Koorn voor zo goede Prys leveren zal, als 't maar mogelyk is.

7. *Hier op is ook niets aan te merken.*

VIII. Ook zoude aan de *Graubunders*, zy mogen Kooplieden of andere Passagiers of Reisigers zyn, gepermitteert werden, even met zulke vryheit, als de *Zwitzersche* Natie, handel en wandel te dryven.

8. *Insgelyks is alleenlyk t'insereren*, zonder onderscheid van Religie.

IX. 't *Graubunders* Regiment, 't geen in zyne Majesteits dienst staat, zoude zo lang als d'Alliantie gehouden werd en duren zal, op den zelve voet, en met dezelve Soldy, die aan de *Zwitzersche* Troupen bewilligt is, op de been gehouden blyven, gelyk zulks de Capitulatie van zodanig Regiment vorderd, ook alle die Exemptien genieten, die aan de *Zwitschers* reets bewilligt zyn, of noch mochten werden. Ook zouden de Compagnien *Graubunders* die onder 't Regiment *Zwitzersche* Lyf-Guarde des Konings staan, nevens alle andere Compagnien *Graubunders*, die van lange tyd herwaarts in dienst van zyne Majesteit staan, alle aan *Graubunders* Onderdanen gegeven werden.

9. *Ook met verdere opheldering, dat alle Compagnien van Bundtners opgeregt, of die voor Bundtner Compagnien gehouden werden, aan Bundtners, die hun Bundt- en Land-Recht, in Bundten ophouden, zonder onderscheid van Religie, voortaan zullen gegeven, in alles als de* Zwitschers *gehouden, en d'Overheit van rang in derzelver begeving, gelyk als in* Holland, *geobserveert werden.*

X. De Heren *Graubunders* beloven en verbinden zich, om aan de Troupen van den Koning en zyn Geallieerde, na voorgaande requisitie, de Passage na en uit *Italien*, ter bescherming van de Vrienden van zyn *Kroon* toe te staan; welverstaande, dat zodanige Troupen nimmer offensivelyk tegen 't Hertochdom *Milaan*, noch ook

Septemb. 1740. tegen de Landen, die in d'oude *Erf-Unie* vervat zyn, ageren, noch ook aan de *Milanesche* Capitulatie, die 1726 tusschen den Keizer als Hertoch van *Milaan*, en de Heren *Graubunders* gemaakt is, nadeel toebrengen; dus dan deze Capitulatie, nevens d'*Erf-Unie* die de Heren *Graubunders* met het Allerdoorluchtigste Huis *Oostenryk* gesloten hebben, alle in haar kragt en vigeur blyven, ook aan dezelve zo min als aan d'Alliantien die zy heeft met de Republiquen *Venetien* en *Holland*, ende tusschen de Heren *Graubunders*, de *Zwitschers* en *Waliischers* verserende algemene of particuliere Verbintenissen, in 't minste ooit gederogeert zoude werden.

XI. Wanneer 't zo gebeurde, dat de Troupen van zyne Majesteit passeren, zal men 't getal en Estappes zo wel als 't Recht der Commissarissen, na de wyze die altyd by gelegenheit van doortocht der Keizerlyke Troupen geobserveert is geworden, met de Gedeputeerde der loffelyke Republicq reguleren; welverstaande, dat het getal der Troupen, die doortrekken, op eenmaal niet over de 400 Man belopen; en zullen dezelve altyd een scherpe discipline houden; en wanneer echter een schade geschiede, zoude sulks na bygebraghte verificatie vergoed werden.

10 en 11. *Ten aanzien van de Pas zullen onze eerzame Gemeentens bedenkelykheit hebben, om op Propositien deswegen iets in te gaan, ten regarde van 't Capitulaat van* Milaan, *en d'Alliantie met* Venetien,

XII. Boven dien hebben zich de contracterende Partyen met elkander vergeleken, dat men des noods in alles wat niet in dit Vernieuwings-Tractaat anders gereguleert is, den inhoud van d'oude eeuwige Vrede en Alliantie van 1602 exactelyk navolgen wil, in zo verre dezelve niet tegen de Capitulatie van 1726 aanloopt, alzo de Contracterende Partyen van de gemelde Capitulatie zich geëngageert hebben, dat zy aan dezelve generlei bedenkelyke prejudicie doen wilden.

12. *Dat gantsch uit te laten.*

XIII. Deze Alliantie zoude altyd durende en eeuwig zyn; en zyne Majesteit belooft, de loffelyke Republicq in alle Vredes Tractaten, Stilstanden van Wapenen, &c., die Hy in 't toekomende sluiten mocht, aan te nemen, en nooit d'inwilliging tot eenigerlei Propositie te geven, die tegen de Vryheden en Prerogativen der Heren *Graubunders* zyn, maar veel eerder dezelve als getrouwe Geallieerden en Bondgenoten beschermen.

13. *Deze Alliantie mocht duren, zo lang God de Heer den Koning en zyne Successeurs 't leven geeft, en alle oude Alliantie, Tractaat en Verbond op 't best gereserveert werden.*

Deze

Deze bovenstaande Aanmerkingen hebben aan den Heer *Bernardoni* zulk een groot ongenoegen gegeven, dat hy niet heeft konnen nalaten, aan de Vergadering de volgende nadrukkelyke Brief te schryven. Septemb. 1740.

De my gecommuniceerde zwarigheden, die de loffelyke Vergadering op myne voorslagen tot vernieuwing der Alliantie gemaakt heeft, overtuigen my hoe langer hoe meer, dat de Geest van oneenigheit die tot noch toe by den een en ander geheerscht heeft, zich over de gehele Vergadering uitgebreid, en gelegenheit gegeven heeft, om op eene zo onbestaanbare als onbetamelyke wyze t'ageren. 't Zoude my zeer ligt vallen, 't grootste gedeelte van haar voorwendingen op te lossen, en aan de loffelyke Gemeentens alle satisfactie die zy begeren, te verschaffen, wanneer ik niet aanmerkte dat het zich voor my geenzints schikte my met zulke Lieden in wydlopigheden in te laten, die geresolveert zyn, hun Oogen toe te doen en d'Ooren te stoppen, op dat zy de waarheit niet zien en niet horen mogen: Hier by kan men noch toevoegen, dat men alle efforten heeft aangewend gehad, om aan 't Publicq allerlei onwaarheden en ydele vrees in te prenten, en 't zelve daar heen te verlyden, dat het uit ingebeelde Schimmen het ware Best ter zyde steld. Maar wyl d'onwaarheden niet stand houden, en wel haast genoodzaakt werden, aan de waarheit de Zegen te laten, zo moet men hopen, dat de donkere Wolken, die de waarheit overdekken, in korte tyd ten volle zullen verdreven worden. Ondertusschen moet doch een ieder overtuigt blyven, dat in myn Project niets vervat is, 't geen na alle van my aangevoerde gronden en oorzaken tegen d'oude Alliantie en d'omstandigheden, waar in zich myn Heren wegens andere Intermediaat-Tractaten bevinden, kan zyn, wyl zulks door hun opgeregte Alliantien en Tractaten onverbrekelyk zouden gehouden werden. Voortreffelyke Heren, Gy hebt my aldus in d'onmogelykheit gesteld, van in de zaak verder te gaan, zonder alvorens van den Koning myn Meester, nieuwe ordres, hoe ik myn gedragen zal, in te halen, gelyk ik dan aan zyne Majesteit van alles wat in deze Dagzitting voorgevallen is, naukeurig berigt geven zal: Ondertusschen verzoeke ik ook, deze Vergadering af te breken, om dezelve in alle geval, wanneer het zyne Majesteit voor aangenaam houd, op een andere tyd wederom te hervatten: Waar mede &c.

BERNARDONI.

Op

Septemb. 1740.

Op dit Schryven hebben de Heren *Graubunders* een Antwoord laten afgaan, waar in zy zeggen, " dat zy gantsch onverwagt „ uit dit Schryven van den Heer *Bernardoni*, in plaats van de „ verhoopte verklaring van zyn Sentiment op hun Remarques, „ moesten vernemen, hy reden nam, om zich over hun te beklagen, als of zy aan zodanige kleinigheden hadden opgehouden, en dat hy daar door zulk een onbetamelyk gedrag bespeurt had, welke nevens andere uit particuliere Zaken voortvloeyende motiven, zyne Excellentie in zulke inactiviteit had „ gesteld, dat hy zonder nader wille en mening van zyn Koning niet meer 't werk van d'aangevange Alliantie met hun „ voortzetten konde; met betuiging, dat het hun leed zoude „ zyn, als zy zich jegens een Minister van een der grootste Monarchien in de forme of in de Hoofdzaak misgrepen hadden; „ weshalven zy zyne Exellentie verzoeken, tot hun ontschuldiging en regtvaardiging, al 't gene zy van Standswegen aan hem „ schriftelyk afgezonden hebben, nader in te zien en goedgunstelyk t'overleggen", &c. Zedert heeft de Heer *Bernardoni* de volgende Brief aan de *Graubunders* geschreven:

Voortreffelyke Heren.

Na dat ik aan den Koning myn berigt had gedaan van al 't geen by de laatste op myn begeerte gehoude Dagzitting voorgevallen is, zo heeft zyne Majesteit my bevolen, aan UL. te kennen te geven, hoe dat Hy met bevreemding en ten hoogsten ongaarne vernomen heeft, dat d'aangevange Negotiatie occasie had konnen verschaffen tot tumultueuse bewegingen, dewelke te kennen geven, dat men d'intentien en meningen van zyne Majesteit geenzints regt in overweging genomen heeft, nademaal deze intentien en meningen gantsch geen twyffel konnen maken, zo dra men d'in zyn naam gedane voorslagen inziet. Gelyk zyne Majesteit niets anders wenscht, als d'innerlyke eenigheit en rust van de loffelyke Republicq te bevestigen, zo is hooggedagte zyne Majesteit verre van daar, dat Hy gelegenheit wilde geven tot strydige bewegingen, die zodanige rust en eenigheit konden storen. Zyne Majesteit beveelt my derhalven, d'aangevange Negotiatie af te breken, en tot op een andere tyd uit te stellen, namentlyk zo lang tot dat Hy, voortreffelyke Heren, het leert kennen, en bevinden, dat de

d'algemene gefchapenheit der gemoederen toelaat, een in zich zelve zo eenvoudige en onschuldige Zaak, als die van de vernieuwing der oude Alliantien is, dewelke niet tegen eenige van d'aan de zyde der Republicq opgeregte Intermediaat-Verbinteniffen aanloopt, andermaal in ruft by der hand te konnen vatten. Zyne Majefteit houd daar voor, dat Hy niet beter kan doen, als dat Hy het laat beruften by 't geen Hy, voortreffelyke Heren, ter zyner tyd dienftig en raadzaam vinden mocht aan haar t'openen; en zyne Majefteit zal van zyn kant even de vorige begeerte, om aan haar zyne genegenheit en goede wille te bewyzen, behouden. Wat my in 't byzonder aanbelangt, 't zal my zeer vergenoegen, wanneer ik eenmaal noch tot zulk een heilzaam werk iets medewerken kan. Vorders hoop ik, dat Gy van d'inzichten van zyne Majefteit de vereifchte opening aan de gezamentlyke Gemeentens zal doen &c. *Septemb. 1740.*

MEN heeft te *Stokholm* 't houden van eenen Ryksdag vaftgefteldt, en den Termyn daar toe gepubliceert, luidende: *ZWEDEN.*

WY *Fredrik*, door Gods genade der *Zweden*, *Gothen* en *Wenden* Koning &c. &c. &c. Uw onze geliefde en onze getrouwe Mannen en Onderdanen, de Ryks-ftanden, Graven, Vryheren, Biffchoppen, Ridderfchap en den Adel, de Geeftelykheit, de Krygs bevelhebberen, de Burgerfchappen der Steden, en gezamentlyke Gemeente, welke binnen de Grenzen van 't Zweedfche Ryk, en 't Groot-Vorftendom *Finland* nedergezeten en woonagtig zyn, onze byzondere gunft, genadige toegenegenheit en goede wille, naaft Godt den Almagtigen. Nadien ons by de ware zorge en betragtinge van des Ryks nut, niets meer ter harte gaat, dan met de Ryks-raden by alle gelegenheden, aan 't gene t'arbeiden, dat tot deszelfs welvaart, zekerheit, en aanwas kan ftrekken, en te gelyk met hun ter uitvoer te ftellen, 't geen door de Ryksftenden in hunne vergadering befloten is, kan ook niets de zorge van den zware laft der Regering meer verligten, dan dat wy 't genoegen hebben de Ryks-ftenden vergadert te zien, en met hun verder de Ryks zaken t'overleggen, daar over hunnen rypen raad, en advys in te nemen, en daar benevens hunne gewigtige byftand te genieten: Wy erkennen billyk de Godlyken zegen, dat zedert de laaftgehoudene Ryks-dag verfcheide zaken een zo gelukkige voortgang gehad hebben, dat daar van bereids een goede uitwerking befpeurt word, en by vervolg noch groter nut te verwagten is; inzonderheit fchatten

Septemb. 1740. ten, wy 't voor een grote weldaat van Godt, dat het Ryk zo wel door innerlyke welgeschiktheit, als door de verbonden, waar in 't met derzelver naburen en andere Magten staan, zich in die toestand bevind, dat het niet ligtelyk van iemant, in hunne tot nu toe genoten rust en vrede, gestoort kan werden; by dit alles bevinden wy ook, dat onze zorge daar heenen behoort gericht te zyn, om 't gene dus tot zekerheit en aanwas dezes Ryks zo gelukkig aangelegt is, door nadere beraadslagingen met de Rykstenden bestendig gemaakt moge werden. En dewyl de voorzigtigheit vordert, by de jegenwoordige geschapenheid der zaken in *Europa*, en door de veranderinge die zich bereids geopenbaart hebben, en zich gedeeltelyk by vervolg mochten opdoen, alle 't geen de welvaare des Ryks betreft in tyds te betragten, en op middelen bedagt te zyn, 't Ryk door de bystand des Allerhoogsten in een bestendige zekerheit en duurzaam aanzien te stellen, zo bevinden wy 't noodzakelyk, dat tot dat einde de bewilliging en hulpe van de Rykstenden niet ontbeert konnen werden. Ondertusschen overwegen wy wel dat het dezelve zo kostbaar als ongelegen zal vallen, noch voor den tyd, by de laasten Ryksdag bepaalt, weder te zamen te komen, te meer, nadien dezelve van de verleden zo lange uitgestelde Ryksdag ondervinding hebben: doch nadien ons daar benevens bekent is, met wat getrouwen iever en liefde een ieder, Ons, en 't Ryk toegedaan is, en dat onze getrouwe Onderdanen, voor 's Ryks welzyn, en de behoudenis haren bescherming en zekerheit, noch leven, noch bloed, veel minder hunne Eigendommen willen sparen, gelyk zy in 't regerings formulier, zo wel als in d'ordonnantien der Ryksdagen, en wel inzonderheit by 't besluit van den laasten Ryksdag, belooft hebben, om zich op Onze genadige beroeping te laten vinden, ingevalle binnen de bepaalden tyd eenige gewigtige noodzakelykheit, of des Ryks aangelegenheden, of eenige onvermoedelyke toevallen, geboren mochten werden, waar toe wy hare getrouwen raad en bystand nodig hadden. Zo hebben wy, met bewilliging van den Raad, ons verpligt gevonden meergemelden tyd te bekorten, en de Rykstenden tegens den aankomende 15 *December* des lopende jaars tot een algemene Ryksdag alhier in onze residentie Stadt *Stokholm*, te zamen te roepen, waarom wy in genade verwagten, dat gy na 't gewigte en d'aangelegenheit der zaken, met zo groten eenigheit en ernst als d'omstandigheden vereisschen, een zodanig besluit zult nemen, dat de zamenkomst des te korter, en 't Ryk min kostbaar zy, op dat ook een ieder t'eerder zich weder te rug, en tot zynent mage begeven. Wy gebieden vervolgens en bevelen hier mede genadiglyk

uw

uw gezamentlyke Ryks-ſtenden, dat gy uw zonder verſchoning of onderlaten, op voorgemelde 15 *December* alhier laat vinden, en dat zodanige Stenden, welke gewoon zyn Gevolmagtigde of Gedeputeerden herwaarts te zenden, zulks behoorlyk doen, overeenkomſtig en ingevolge 't Regerings formulier in de 47 *Par.* en d'Ordonnantien van de Ryksdagen in de 6. en 7. *Par.* als ook dat de van hun zelfs gekozene en verordende, met behoorlyke volmagten, overeenkomſtig d'Ordonnantien der Ryksdagen, voorzien zyn, ook zal van ieder Regiment der Krygsmagt te Land, 't zy den Collonel, of by zyn afwezen den Lieutenant Collonel, benevens een Ritmeeſter of Capitein, gelyk ook van de Zeemagt, en wel van d'Admiraliteit te *Carlskroon*, een Vlaggeman met twee Commandeurs of Capiteinen; van 't Esquader alhier in *Stokholm*, de geene die 't zelve gebied en een Commandeur of Kapitein: mitsgaders van 't Esquader te *Gottenburg*, de commanderende Vlaggeman, en een Commandeur of Kapitein herwaarts komen, op dat wy alzo een aanvang des Ryksdag maken, en onze genadige propoſitien uw te zamen vergadert, des te beter voordragen mogen, en uw vervolgens na een gelukkig beſluit, ook des t'eerder ontſlaan konnen. Waar na gy uw alle in 't gemeen, en een ieder in zyn diſtrict gehoorzamelyk te gedragen hebt: en zyn wy uw met alle Koninglyke hulde en genade genegen. Voor 't overige bevelen wy uw in de Genade Gods Almachtig. Gegeven te *Stokholm* in de Raadkamer den 25. *Augusty* 1740.

Septemb. 1740.

(*L. S.*) FREDRIK.

HET Tractaat tuſſchen den *Schach Nadir* en den Groten Mogol onlangs geſloten, en waar by deze aan hem de Titels van *Koning der Koningen*, *Koning des Tyds*, *Toevlucht der Mahometanen*, *Voorbeeld der Overwinnaars*, *Op- en Navolger van Alexander* geeft, is t'*Ispahan* publicq gemaakt, behelzende na een kort verhaal van den aanvang en oorzaak, en van den uitſlag des Oorlochs, dat *Schach Nadir* zich van zyn Schatten, Ryk en Perſoon Meeſter gemaakt hebbende, hem op den Throon van *Indoſtan* herſteld had; mits cederende 't Weſter-Gedeelte van 't Landſchap *Nendbek*, het Meyt van *Sinde*, de Landen aan de Rivier van *Sangora*, van *Chaour*, van *Caboul*, de Gebergtens van *Jat*, de Veſting van *Texil*, van *Candahar* en de Dependentien van *Patna* en *Tatta*, bevattende alle de Landen van *Candahar* af tot aan de grote Rivier

PERSIEN.

 vier

Septemb. *1740* vier *d'Indus*. De Buit, dewelke den Schach van daar te rug gebraght heeft, bestaat 1. in veel 1000 Oliphanten, Kamelen, Tenten, Canons, &c., ter waarde van 3 *Courons*, (ieder *Couron*, bedraagt 10 Millioenen Ryksdaalders) 2. Aan gemunt Goud en Silver, 15 Courons: 3. Aan Juwelen, 8 Courons, 4. 't Parade-Bed van den Mogol, 7 Courons: 5. Een Throon van den Mogol met Diamanten versiert, 9 Courons: 6. Allerlei kostbare Vaten met Juwelen bezet, 11 Courons: 7. 't Geld en de Kostbaarheden van de Vrouwen en Kinderen van den Mogol, 3 Courons: 8. Geplondert in de Stadt *Delly*, 10 Courons: 9. Contributien van d'Onderdanen, 10 Courons: 10. Van de Groten, 10 Courons: 11. Van den Favorit van den Mogol *Camordikam*, 16 Courons: 12. Van eenige andere voorname Ministers van den Mogol, welke gedood en hunne Goederen verkogt zyn, 12 Courons, en dus in geheel 124 *Courons*, of 1240 Millioenen Ryksdaalders: Daar en boven een Jaarlyks Tribut van 3 Courons of 30 Millioenen Ryksdaalders. Alle deze Macht, Ryk, Schatten en den Monarch zelfs heeft een Leger van 800000 Man, 5000 gewapende Oliphanten, en een Trein van Artillery van 8000 Stukken Canon niet konnen beschermen en verdedigen, en Schach Nadir heeft gedurende zyn verblyf te *Delly* een Munt laten slaan met het Omschrift: *Schach Nadir, geboren om Koning der Werelt te zyn, en Koning der Koningen.*

TURKEYEN. DEN 19. *July* laatstleden, deden de Zweedsche Ministers in het Tuighuis d'uitwisseling van het Tractaat van Alliantie tusschen die Kroon en d'Ottomannische Porte gesloten. Zy wierden ieder beschonken met een Eer-rok, gevoert met een Hermelyn, en met een zeer kostbaar Paard.

NEDERLANDEN. MEN is in 't Sticht van *Luik* niet weinig ontsteld en gealarmeert over de Koninglyk Pruissische Declaratie tegen den Prins en Bisschop, te *Wezel* den 11. dezer gepubliceert, en vermits men weet, dat 2900 Man Infantery en 1000 Man Cavallery in optocht zyn uit het Pruissische na *Herstal*, even voor de Poorten van *Luik* leggende, en alle dagen verwagt worden, zo is 'er een

een groot vluchten van gegoede Persoonen van 't Land en van 't gemelde *Herstal* na die Stadt. *Septemb. 1740.*

De Bewindhebbers der Keizerlyke Maatschappye der *Indiën* te *Brussel* hebben in hunne Vergadering besloten, de vergoeding t'eisschen, door den Keizer aan hen belooft, toen zyne Majesteit zich de Factorie van *Bengale* aanmatigde, en vermits zy hunne pretensie een millioen en zes honderd duizend Floreinen doen bedragen, zo vleijen zy zich, dat zyne Keizerlyke Majesteit veel liever hunne Vaart herstellen, dan zo een aanzienlyke somme gelds uitkeren zal.

De Verschillen met het Land van *Luik* staan noch op denzelfden voet tot groot nadeel van de Provintie *Limburg*, 't Graafschap *Namen*, en de Staten van *Braband*, want in plaats dat voor dezen de *Kadyk* van *Luik* tot in 't hartje van Vlaanderen met Luiksche Vragtwagens gelyk als bedekt was, en daar door zo wel in de Barriere-Steden als ander d'Opgezetenen ten platten Lande veel Geld quam, ziet men tegenwoordig dat de laatstgemelde naar *Hasselt* vlugten, van waar de Straatweg naar 't Gebied van *Holland* met veel iever voortgezet word. De Weduwe van wylen *Mr. le Maire*, die zedert haar Mans dood Octroi verzocht en bekomen hadt, tot het afvaardigen van Postwagens op *Antwerpen* en *Maastricht*, heeft 't Hof voor dat Octroi bedankt, 't welk twaalf Pachters van Tolhekken insgelyks gedaan hebben, welke laatsten daar en boven van de Staten van *Braband* vergoeding verzoeken wegens 't verlies, dat zy een jaar herwaarts geleden hebben, zedert dat aan de Voerluiden uit de Nederlanden op zo een strenge wyze 't inkomen in die Landen verboden is.

Uit de Provincie van *Namen* zyn een zeer groot getal van allerhande Ambachtslieden vertrokken, om elders kostwinning te zoeken, en onder anderen de Smitswinkels genoegzaam stil staan, zo dat de Bazen hunne Knegts laten gaan door gebrek aan werk. De twee Fabriqueurs van *Antwerpen*, die 60 Getouwen plegen te hebben, thans geen zes Getouwen meer aan de gang houden konnen, waar by tot overmaat van de droefheit noch komt, dat men zich van den Bode van *Wenen* bedient, om te *Wenen* op dezelve wyze als te *Brussel* Scholen op te rechten, en door dat mid-

Septemb. 1740. del de Brabanders te beroven van den eenigen Tak des Koophandels, die noch overig was; te weten, dien der Kanten, hebbende de gemelde Bode reets de voornaamste Speldewerksters bepraat, om met hem na *Wenen* te vertrekken; doch men gelooft dat daar tegen voorzien werden zal.

Vermits die van de Thesaurie der Stadt *Brussel* een zeker inkomend recht, en daar en boven een stuiver van elk der 6000 Rasieres Koorn hebben geëischt, die voor de bezetting van *Namen* uit *Holland* gekomen waren, en de Heer van *Assendelft* de nodige penningen betaalt had, om het transport te verhaasten, zo eischt hy ze tegenwoordig weerom, als stryding tegen 't Barriere-Tractaat, achtervolgens 't welk van de Granen voor de Troupen van de Heren Staten Generaal, generhande Rechten behoeven betaalt te worden.

Na dat de Prinsen van *Ligne* een Memorie of Smeekschrift aan den Keizer hebben overhandigd, om namentlyk toegelaten te worden tot d'eventueele Successie van 't Prinsdom *Siegen* en de daar onder behorende Landen, by gebrek van Manlyk Oir uit de Takken van *Nassau-Siegen* en *Nassau-Friesland*, afgestamd van *Clara Maria*, Prinses van *Nassau*, Grootmoeder der Prinsen van *Ligne*, zo heeft de Keizer onder aan die Memorie zyne Uitspraak doen stellen, volgens welke aan de twee Prinsen van *Nassau-Siegen* en *Nassau-Friesland* bevolen is, geen Familie-Verbond ten nadele d'Agnaten en 't Regt der Prinsen van 't Huis van *Ligne* te maken, en binnen den tyd van twee maanden op de gemelde Memorie t'antwoorden.

De Heer *Cordeys*, Finantie-Raad, en de Heer *Waverman*, Pater Procureur van de Jezuiten, zyn van daar na *Holland* gegaan, om aangaande Madame van *Vianen* eenige narigten en verklaring te bekomen.

Op de Rede van de Kaap de *Goede Hoop* was gebleven 't Schip de *Vis*, Schipper *Jan Sikkes*, op den 8. *January* dezes jaars uit *Tessel* na *Batavia* vertrokken. Dit ongeluk was geschied met stil Weer, doch met de sterke stroom op de Staart van de *Leeuwenberg* gestrand, maar 't Volk, op drie Man na, nevens al d'Equipagie en 't Silver geborgen.

De

De Marquis de *Fogliani*, Minister des Konings van beide de *Sicilien*, heeft zyne Credentialen aan haar Hoog Mogende overgelevert, en in die qualiteit erkend geworden is. *Septemb. 1740.*

Haar Hoog Mogende de Staten Generaal, hebben geresolveert hunne Troupen te vermeerderen, uitwyzens 't volgende Extract van haar Edele Mogende de Raden van Staten der *Vereenigde Nederlanden*.

Extract uit de Resolutien van d'Edele Mogende Heren Raden van Staten der *Vereenigde Nederlanden*.

Vrydag den 2. September 1740.

Is gelezen een Resolutie van haar Hoog Mog. van den 31. der gepasseerde maand *Augusti*, regulerende de tyd wanneer de soldyen zullen ingaan, en wanneer compleet zullen moeten zyn de Recruten, waar mede de Militie van den Staat ten getale van elf duizend vyf hondend agtien, volgens haar Hoog Mog. Resolutie van den 25. der gepasseerde maand *Augusti* moet werden geaugmenteert. Waar op gedelibereert zynde is goedgevonden en verstaan, aan te schryven aan de Colloneis van alle de Regimenten Dragonders en Voetvolk in dienst van den Staat wezende, voor hun en voor hun onderhebbende Hoofdofficieren en Capiteinen hunne onderhebbende Compagnien te recruteren met het volgende getal Dragonders, en Voetvolk, te weten, de Dragonders ieder Compagnie met een Sergeant, een Corporaal, een Tambour, en vier en twintig Dragonders, d'Infanterye, de twaalf Compagnien Guardes, ieder met een Sergeant, een Corporaal, twee Landpassaten, en een en veertig Gemenen, de vyf hondert acht en vyftig Nationale Compagnien, en de dertig Compagnien Schotten, ieder met een Tambour en dertig Gemenen, de dertig Compagnien Zwitzers en Grisons, ieder met vyftig Koppen; voorts aan den Collonel van d'Artillerye, voor hem en zyn onderhebbende Hoofdofficieren en Capiteinen, hunne onderhebbende Compagnien te recruteren, ieder met een en veertig Koppen, te weten vier Timmerlieden, twee Corporaals van de Handlangers, en vyf en dertig Handlangers; de voorschreve Dragonders, Voetvolk en Artillerye-bedienden, behoorlyk gewapend en gekleed, volgens d'Ordre en Reglementen te leveren in compleeten staat tegens den 25. *Maart* van 't aanstaande jaar 1741., wanneer de Compagnien zullen gemonstert

Septemb. 1740. monstert worden, en wanneer vervolgens geprocedeert zal worden tegens d'Officieren die zouden mogen gemanqueert hebben in 't behoorlyk executeren van deze ordre, zo als hun verzuim en wandevoir zullen bevonden werden te vorderen, haar Edele Mog. nochtans in dat vast vertrouwen zynde, dat niet nodig zal zyn van deze comminatie gebruik te maken, om dat d'experientie in 't gepasseerde voorjaar haar Edele Mog. heeft doen zien, dat een generale inclinatie by genoegzaam alle d'Officieren in dienst van den Staat gevonden werd, om zich t'evertueren in 't spoedig aanwerven van de vereischte Manschap. Dat wyders om d'Officieren in staat te stellen van aan deze ordre te kunnen voldoen, aan hun op Ordonnantie van den Raad betaald zal werden 't volgende Recrutgeld, voor een Voetknegt, daar onder een gedemonteerde Dragonder gerekend werd, vyf en twintig Ryksdaalders, en voor een Zwitzer en Grison twintig Ryksdaalders, zo nochtans, dat terwyl de Soldyen op den extraordinaris Staat van Oorloch staan te werden gebraght met den 1. *January* 1741., in plaatze van met 12. *February* van 't zelve jaar voor de Nationale, en met den 1. *February* voor de Zwitzers en Grisons, aan de voorschreve vyf en twintig Ryksdaalders werden gekort een lange maand solds van twee en veertig dagen, en aan de twintig Ryksdaalders een lopende maand solds, op welken voet de Commisen van de Finantie by dezen geauthoriseert worden tot het opmaken van 't voorschreve Recrutgeld, en de respective Officieren gelast de voorschreve Afrekeningen, (welke tegen den 1. *November* aanstaande in gereedheit zullen wezen,) te doen ligten en vervolgen. Dat wyders de Soldyen van de Recrutes, welke behoorlyk gewapend en gekleed, zullen gelevert worden voor den voorschreven 25. *Maart*, in effecte zullen ingaan met den 12. *February* aanstaande, uitgezondert de Zwitzers en Grisons, welke zullen ingaan met den 1. van dezelve maand, moetende de maand solds ingaan met den 1. *January*, welke aan d'Officieren zal werden goedgedaan, gerekent worden, als een gedeelte van 't Recrutgeld te maken; en eindelyk dat aan d'Officieren kennisse zal worden gegeven tot hun narigting, dat haar Hoog Mog., tot facilitering van de recrutering, geresolveert hebben te doen publiceren een generaal Pardon voor Deserteurs, welke zich weder zullen begeven voor den 1. *Maart* naastkomende onder de Compagnien, waar van zy gedeserteert zyn.

Accordeert met het Register.

Welke vermeerdering jaarlyks zal komen te kosten 1337650 guldens.

In-

Ingevolge welke bovenstaande Resolutie, hebben haar Hoog Mogende t'onderstaande Pardon doen publiceren, luidende: Septemb. 1740.

Generaal Pardon voor alle Ruiters, Dragonders en Soldaten, uit den dienst der Vereenigde Nederlanden *gedeserteert.*

DE *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden,* allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen, salut: Doen te weten: Alzo Wy nodig gevonden en geresolveert hebben de Troupes in Onzen dienst zynde merkelyk te vermeerderen, en by die gelegenheit genegen zyn Onze gratie te betonen en te verlenen aan alle Ruiters, Dragonders en Soldaten, die door verleidinge, uit zwakheit of anderzints voor dato dezes uit Onzen dienst gedeserteert zyn, en zich in deze of andere Landen mochten bevinden, mits dat dezelve tot inkeer komen, binnen zekeren tyd hun wederom komen aangeven, en stellen onder de Compagnien die zy hebben verlaten: ZO IS'T, dat Wy goedgevonden hebben alle Ruiteren, Dragonders en Soldaten, die zonder behoorlyk Paspoort hunne Compagnien verlaten hebben, en uit Onzen dienst verlopen en gedeserteert zyn, voor deze reize te pardonneren, en pardonneren dezelve by deze, mits dat zy voor den 1. van d'aanstaande maand van *Maart* des volgende jaars 1741. wederom komen, en hen begeven onder de Compagnien waar onder gedient hebben, doch die gene, dewelke zich effective zullen bevinden onder de Troupes van den Staat, zynde van 't eene Regiment of Compagnie overgegaan tot d'andere, zullen blyven daar zy tegenwoordig zyn, mits hunne fauten aanstonds bekend makende aan de Capitein van de Compagnie, of aan den Commandant van 't Regiment, daar onder als nu in dienst zyn, die 't zelve op het Regiments Boek zal doen aantekenen, en daar van kennisse geven aan den Commandant van 't Guarnisoen, dewelke gehouden zal zyn aan den Ruiter, Dragonder of Soldaat, die zich alzo aangegeven heeft, een Attestatie te geven, om in het toekomende te kunnen bewyzen, dat hy in dit Ons generaal Pardon begrepen is: Ordonneren en statueren voorts, dat alle de gene, die dit Ons generaal Pardon zullen hebben versmaad, en alzo voor den 1. *Maart* eerstkomende in voegen voorschreve niet zullen wezen weder gekomen by hunne Compagnien, en hun niet zullen hebben aangegeven, als naderhand zullen werden uitgevonden en agterhaald, zonder eenige remissie of conniventie, na d'uiterste rigneur van d'Ordonnantien Militair en Placaten van den Lande met de dood zullen werden gestraft: Ordonnerende mede, dat geen commanderend Officier van een Re-

Septemb. *1740.*

giment Ruiters, Dragonders of Infanterye, veel min een Ritmeester of Capitein, zich zal hebben te vervorderen, op wat pretext het zoude mogen wezen, onder de hand te pardonneren, op pœnen daar toe staande, maar dat alle Officieren welkers Ruiters, Dragonders of Soldaten zullen zyn gedeserteert, gene middelen of kosten zullen onderlaten of sparen, om zodanige Deserteur te doen ontdekken en agterhalen.

En op dat hier van niemant eenige ignorantie kome te pretenderen, ontbieden en verzoeken Wy de Heren Staten, Gecommitteerde Raden, en Gedeputeerde Staten van de respective Provintien, en allen anderen Justicieren en Officieren van den zelven Landen, dit Ons generaal Pardon, alom te doen publiceren en affigeren in alle Plaatzen daar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen: Lasten en bevelen voorts allen en een iegelyk dien 't zoude mogen aangaan, hen na den inhoude van dien te reguleren, want Wy zulks ten dienste van den Lande bevonden hebben alzo te behoren.

Aldus gedaan en gearresteert ter Vergaderinge van de hooggemelde Heren Staten Generaal, in den *Hage* den 31. *Augusti* 1740. Was geparapheert, *J. S. de Milan-Visconti*, *vt.* Onder stond, Ter ordonnantie van dezelve. Getekent, *F. Fagel.* Zynde op het spatium gedrukt het Cachet van haar Hoog Mog. op een roden Ouwel, overdekt met een papieren Ruite.

CARGA van de Vloot van *Rio Janeiro* te *Lisbon* gearriveerd, is als volgt:

d'Admirante en *Capitania* voor rekening van den Koning 4053397 en 1 halve Cruzados en 47 Reis, 31 Octavos en 14 Gryn aan Diamanten, en voor 't Contract van de Mynwerkers &c. 2909 stuks Diamanten, wegende 3215 Caraat; Voor Particulieren 11382925 Cruzados, en 80 Reis, aan Diamanten 144 Octavos, 97 Stenen zonder gewigt, 7812 Octavos Valsche Stenen, 2 Pakjes zonder gewigt, en 23 Pakjes gewerkt Goud zonder gewigt; In de Koopvaardyschepen 6342 Planken van *Tapainboa* voor den Koning, en voor de Particulieren 684 Kisten Suiker, 406 halve dito, 105 Ceroenen dito, 36067 gezoute Huiden, 200 stuks Kalfs Zool-Leer, 130 Kisten Thee van *Macao*, 13 Kisten met Zyde van dito, 200 Slaven en Slavinnen, 103 Pakken Walvis-Baarden, 125 Pypen Traan, 582 stuks Olifants-Tanden, 382 Vaten met Meel, 332 Vaten Honing, 132 Vaten ongeprepareerde dito, 699 stukken Brazils Hout, 74 dito van Sacaranda, 208 Quintalen dito, 108 Tafel-Bladen, 132

Bak-

Baltoen, 420 Planken, 4327 Balken en Delen van *Mangue*, en verscheide andere Houtwaren. *Septemb. 1740.*

Generale CARGA ofte Ladinge van vier Oost-Indische Retourschepen, te weten: *'t Huis den Eult* van China, en *Duifje* van Batavia, voor de Kamer Amsterdam; *Delfland* en *'s Heeren Arendskerke* van Batavia, voor de Kamer Zeeland; zynde het Schip *'t Huis den Eult* den 10. *December* 1739. van Canton, en de Batavische Schepen den 12. *January* 1740. van daar vertrokken, en op den 20. *September* 1740., (beneffens 't Schip *Popkensburgh*, waar van de Carga bereits is gemeldt) voor, en in de Havenen dezer Landen gearriveert.

617860 ℔ Bruine Peper.
610 — Witte Peper.
136156 — Noten.
60000 — Nagelen.
55440 — Foelie.
387527 — Poeyer Suiker.
301866 — Salpeter.
30000 — Caliatourshout.
5031 — Cardemon Javase.
167750 — Coffy Javase.
5000 — Cubebe of Staartpeper.
14625 — Garen Cattoene Javaas.
10004 — Garen Cattoene Sourats.
141 — Indigo van Ambon.
5600 — Indigo Javaas.
1125 — Kurkuma Mallabaarse.
5835 — Paarlemoer.
4185 — Peper Lange.
92000 — Sapanhout divers.
2520 — Kiermanse Wol.
80 Ps. Japanse Zyde Rokken.

Kattoene Lywaten.

1920 Ps. Baftas divers.
993 Ps. Beraupaats.
2100 — Bethilles divers.
480 — Boelangs.
320 — Cabayen Rouwe.
339 — Chitzen van Amadebat.
1600 — Chitzen Chiaboutrias.
800 — Chitzen Merzilia.
964 — Chitzen Souratse.
1600 — Corroots.
4480 — Dongrys divers.
13810 — Guinees divers.
400 — Mouris.
120 — Niquaniassen.
640 — Pattamaroupoe.
1600 — Percallen divers,
15120 — Salempouris divers.
2400 — Savogesjes.

Van China.

305611 ℔ Thee Boey.
11748 — Thee Bing.
62423 — Thee Congo.
24362 — Thee Pecoe.
10551 — Thee Chauson.
24828 — Thee Groene.
21558 — Radix China.

Septemb. 1740.

17598 ℔ Radix Gallinga..
6469 — Rhabarber..
125618 — Spiauter.
3 Kassen Lakwerken.
700 Ps. Damasten een Couleur..
200 — Dito van twee Couleuren.
100 — Dito gestreept en geblomt..
200 Ps. dito Meubel..
600 — Sattynen..
600 — Gorgorons.
200 — Pourdesoyen..
800 — Rol Armozynen..
400 — Segrynen.

Een grote Party Porceleinen in diverse Zoorten..

Byzonderheden.

IN 't midden dezer maand heeft eene Vrou in de Straat van *St. Eustache* te *Parys* een Kind met twee Hoofden, twee Armen twee Benen, en een Lichaam met de tekenen van de beiderlei Sexe ter Werelt gebraght: 't zelve is gedoopt, maar daags daar aan overleden.

t'*Ausch* heeft men den 22. passato, op *St. Laurentius*-avond, zulk een verschrikkelyk Onweer gehad, dat alle de Bomen omverre gewaait, en de Wynstok gantschelyk daar nedergeslagen was, zynde de Hagelstenen zo groot als Hoender-eieren geweest.

Den 29. passato heeft een Metzelaar te *Berlin*, die bezich was in een Pilaar van de Domkerk, welke gerepareert wierd, een gat te hakken, om den Styger vast te maken, een menigte grote en kleine Silvere *Nummi bracteati* of op eene zyde gemunte Penningen gevonden; echter heeft men noch niet onderzogt in welke Eeu dezelve zyn geslagen, om dat zy zeer oud zyn, en vele daar van in grootte en dikte de Russische Copieken evennaren.

In de gepasseerde maand is te *Romen* een considerable diefstal by den Prins *Pamfili* geschied, zynde de kostbare Monstrantz van *St. Agnes*, en een Kistje met Kostbaarheden ter waarde van meer als 150000 Scudi wechgenomen.

OCTO-

October, 1740.

O C T O B E R.

d'ENGELSCHE Politiquen zyn thans al wakker bezich met Geschriften, aangaande de tegenwoordige conjuncturen, op te stellen, en een onder anderen meend aan te tonen: *Dat* Vrankryk *zedert Koning* Philippe le Bel, *van de veertiende Eeu af, zyn interest altoos wel verstaan en geobserveert had; maar dat in tegendeel* Engeland *zedert Koning* Eduard III. *van die zelve Eeu af, zyn ware belangen of niet had verstaan, of niet waargenomen.*

De Heer *de Bussy*, Minister des Konings van *Vrankryk*, heeft aan de Lords Regenten bekend gemaakt de redenen die den Allerchristelykste Koning bewogen hebben, om d'Esquaders na *America* te doen Zeil gaan, en dat hy daar by verklaard heeft: ,, Dat ,, het voorwerp van d'intentien van den Koning zyn Meester niet is, ,, om *Spanjen* t'onderssteunen in de Rechten die zy over de Zeën ,, van de *West-Indiën* pretendeert t'oeffenen; dat hy niet anders ,, bedoeld, als de *Spaansche Indiën* te protegeren, agtervolgens ,, de Tractaten; dat zyn eenige oogmerk hier by is, tot de herstelling van de Vrede tusschen *Engeland* en *Spanjen* te contribueren op conditie die billyk en aan de twee Mogendheden gemeen zyn; dat de Koning niet alleen verlangt, dat men tot ,, dit oogmerk zoude mogen geraken, maar dat ook al de Mogendheden, by de *West-Indische* Vaart geinteresseert, de vryheit mogen verkrygen, om vry na hunne Collonien te gaan en ,, te komen; en dat verders de Commercie van dat Land op een ,, vaste voet verzekerd werde: Verders word van hem gezegt, ,, Over dit vertrek kan men zich geenzints verwonderen, om dat ,, de Koning, d'Ordres tot het zelve zo lang en dikwyls heeft ,, ingetrokken, tot dat men volkomen overtuigd was, dat de ,, Graaf van *Waldegrave* van alle de Verklaringen, die door den ,, Cardinaal de *Fleury* aan hem gedaan zyn, kennis aan zyn Hof ,, gegeven had; te weten, dat de Koning van *Vrankryk* nooit ,, zou konnen gedogen, dat *Groot-Brittannien* eenige nieuwe Conquesten in de *West Indiën* maakte, en niet tegenstaande klaar ,, bleek, dat de grote toerustingen ter Zee van deze Kroon

Oktober. 1740. „ daar toe geschikt waren, was het 'er nochtans ver van daan, „ dat de Koning zyn Meester eenige de minste gedachten had, „ om den Vrede met *Groot-Brittannien* te breken; maar in tegen- „ deel had zyne Allerchristelykste Majesteit aan d'Admiraals der „ voornoemde Esquaders strikte ordres gegeven, om den geoor- „ loofden Koophandel der Onderdanen van deze Kroon in der „ Gewesten te beschermen.

Den korten inhoud van de Verklaring, die de Marquis *de Fenélon*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, den 14. passato aan de Heren Gedeputeerden van de Staten Generaal, wegens het vertrek der gemelde Esquaders van *Brest* en *Toulon* naar de *West-Indiën*, heeft gedaan, behelst: „ Dat de Koning zyn Mees- „ ter geenzints 't oogmerk had, om den Oorloch tegen d'Engel- „ sche Kroon te verklaren, nochte derzelver Volkplantingen aan „ te vallen; en noch minder om zyne Magt by die des Konings „ van *Spanjen* te voegen, maar dat zyne Majesteit alleenlyk die „ Esquaders derwaarts had gezonden, ten einde den Koophan- „ del van alle Natien te beschermen en met alle magt te belet- „ ten d'ondernemingen, welke de beide oorlogende Mogendhe- „ den tegen hunne wederzydsche wettige Bezittingen aldaar zou- „ den willen doen, zich verzekerd houdende, dat zulks ten ee- „ nemaal overeenkomstig is met het byzonder Articul van 't Ut- „ rechtsche Vredens-Tractaat, 't geen zyne Allerchristelykste „ Majesteit zo wel als haar Hoog Mog., op welker concurentie „ en goedkeuring van zyne Maatregelen hy vertrouwde, gega- „ randeerd heeft, en dat dit d'Ordres waren, welke de Koning „ aan den Marquis *d'Antin* mede gegeven had.

Op welke Verklaring de Staten Generaal hebben geantwoord, behelzende in substantie: „ Dat haar Hoog Mog. ten hoogsten „ verwondert waren, dat de Koning van *Vrankryk* kennis had ge- „ lieven te geven van een zaak, die reets ter uitvoer was ge- „ braght; dat, indien zyne Allerchristelyke Majesteit aan haar „ Hoog Mog. zyn oogmerk voor derzelver vertrek had gelieven „ t'openbaren, zy hun gevoelen dien aangaande vryelyk zouden „ hebben konnen uiten, 't welk tegenwoordig van geen de min- „ ste vrugt zou wezen; En eindelyk, dat haar Hoog Mog. van „ gedachten waren, dat d'aankomst van deze Esquaders in de

„ *West-*

„ *West-Indiën* niet dan grote ontroering, en by de Groot-Brit- „ tannische Natie oplettendheit en gramschap veroorzaken kan, „ maar dat, dit niet tegenstaande, zyne Allerchristelykste Ma- „ jesteit haar Hoog Mog: voor zo verre als derzelver tusschen „ komst aangenaam zou konnen wezen, altoos gereed zal vin- „ den, om na Hun vermogen 't grote Vredes-Werk te helpen „ bevorderen &c. October. 1740.

Evenwel laat dat Hof zich door de voorstellingen en maatregelen van 't Fransche Hof niet afkerig maken, van d'op 't oog hebbende desseinen te vervolgen; gelyk dan ook ordre gegeven is van noch 2 Oorlochschepen van 100, 4 van 90, 3 van 80, 2 van 70, 5 van 50 tot 60, 3 van 40, en 4 van 20 Stukken Canon, beneffens eenige Branders en Bombardeer-Galjoten, klaar te maken, om in Commissie gesteld te konnen worden; zo dat die Natie schynt geinspireert te zyn van de Maxime:

Tu ne cedeminis, sed contra audentior ito!

d'Admiraal *Norris* is den 24 Passato met 12 Oorlochschepen te *Spithead* te ruggekomen, hebbende 10 te *Torbay* gelaten, om de Koopvaardyschepen, Wind en Weer dienende, te convoyeren. Dus heeft de Wind en de Maatregelen van *Vrankryk* d'Engelsche Vloot voor dit Jaar verydeld, zo dat *Spanjen* zeggen mag:

Æolus ille fuit. qui me servavit, Apollo.

Daar is order na *Ierland* gezonden, om een algemeen beslag te leggen op alle de Koopvaardyschepen, die zich in de Havens van dat Koningryk bevinden, en men zegt, dat zulks alleenlyk geschied, om dat men anders geen kans ziet, om den uitvoer van Rundvleesch uit dat Koningryk na vreemde Gewesten te beletten.

't Manifest, 't welk de Lord Cathcart *in de Spaansche* West-Indiën *onder d'Inwoonders uit de naam van den Koning van* Groot-Brittannien *verspreiden zal, luid als volgt:*

De Koning van *Groot-Brittannien*, myn Meester, zich genoodzaakt gezien hebbende, om tegen den Koning van *Spanjen* den Oorloch te verklaren, en vast geresolveert zynde, om onder den Goddelyke bystand wraak t'oeffenen over de Barbarische Geweldenaryen en Roveryen, tegen deszelfs Onderdanen gepleegt, waar door

October. 1740.

door hun vrye Negotie en Scheepvaart belemmerd wierd, heeft my bevel gegeven van aan te vallen, te bestryden en onder zyn gehoorzaamheit te brengen de Collonien, Kastelen, Plaatzen en Koningryken of Provintien, aan den Koning van *Spanjen* in *Indiën* toebehorende, en die my gelegenst schenen: Doch zyne Majesteit teffens overtuigt zynde, dat de gemelde Geweldenaryen en Roveryen meer zyn voortgekomen van de Quaadaartigheit en Raadslagen van eenige Particulieren in *Spanjen* en in *Indiën*, als wel door d'algemene neiging en wille van de Spaansche Natie, tusschen dewelke en zyne Onderdanen altoos, behalven eenige Jaren herwaarts een Conformiteit van Belangen en Raadslagen, een onderlinge Koophandel en vriendelyke Correspondentie geweest zyn, aangequeekt en onderhouden door en tot onderlinge voordeel en genoegen: Zo heeft dezelve volgens zyn goedheit in die gelegenheit de kastyding van d'ontferming willen laten verzelt gaan, en aan d'onschuldige gelegenheit geven van zich van de schuldige t'onderscheiden: Ten welken einde ik ordre van den Koning myn Meester heb van te verklaren, gelyk ik mits dezen, uit zyn Koninglyke Naam en uit kracht der Authoriteit van zyne Majesteit in my gesteld, verklaart, aanbied en beloof aan alle en ieder, *Spanjaarden, Mesticen*, *Mulatten*, *Zwarte*, *Vrye*, *Indianen*, of welke andere Personen die mogen zyn, zo Geest- als Wereltlyke, dat die gene, dewelke binnen een matige tyd na de Publicatie dezer Verklaring en voor 't plegen van eenige Vyandlykheit van haar kant tegen de Land- of Zee-Macht van den Koning, myn Meester, zich gewillig en vreedzaam onder deszelfs Bescherming en genadige Bestier en Regering begeven, aangenomen, beschermt en gehandhaaft zullen worden by hunne Landen, Huizen, Bezittingen en alle andere Goederen, van welken aard of natuur dezelve zyn, op die zelve wys, als of zy deszelfs eige Onderdanen waren.

En wel zullen dezelve voor eerst oeffenen en genieten in volle Vryheit 't Recht van Religie, zo als zy het tegenwoordig genieten.

Daar by zullenze ontheft zyn van alle Imposten, Rechten, Verboden en alle andere Onderdrukkingen, dewelke dezelve, volgens den aard en gesteldheit der Regering, in de Spaansche *Indiën* ingevoert, tegenwoordig moeten lyden: In 't byzonder zullen *d'Indianen* bevryd zyn van alle Koninglyke Schattingen en Diensten, aan dewelke zy onderhevig zyn: Zy zullen de Privilegien en 't Recht hebben van onmiddelyk na *Groot-Brittannien* en de Groot-Brittannische Collonien in *America* Handel te dryven, en in alle gelegenheden en ten allen opzigten aangemerkt, geholpen, begunstigt en gehandeld worden als d'Inboorlingen van *Groot-Brittannien*.

Maar

Maar integendeel die gene, dewelke zullen weigeren, tegenstaan of hardnekkig uitstellen d'aanneming van deze genadige aanbiedingen te doen, hebben zich onder 't getal der Schuldigen te rekenen en niets anders te verwagten, dan alle strengheden van een rechtvaardige en geoorlofde Oorloch, gevoerd van een Grootmoedig Vorst en van een beledigde Natie, om zich te wreken over niet verdiende Geweldenaryen en Roveryen door zo veel Jaren geleden.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

Den 20. Passato is te *Pleimouth* opgebraght een Spaansche Kaper, gemonteert met acht stukken Canon en 40 Man, welke Kaper den 13. door 't Oorlochschip de *Newcastle* is genomen, kort na dat dezelve uit den Haven van *St. Sebastiaan* was uitgelopen. En den 23. is aldaar insgelyks binnen gebraght de *St. Joseph*, een Spaansche Kaper, gemonteert met 6 stukken Canon en 44 Man, den 17. by *Bilboa* genomen.

Een Kaper van 17 Man van *Jamaica* heeft onder *Cuba* een Spaans Schip genomen, geladen met 350 halve Vaten Buskruit, 300 Snaphanen en 300 Stukken van Achten.

d'Oorloch-Sloep *Sallash* heeft te *St. Kit* opgebraght 2 Spaansche Koopvaardy-Schepen, en d'Armateur *Peggy* van 25 Man een Spaansch Schip van 300 Ton, gemonteert met 6 Stukken Canon en 75 Man, en een ryke Lading van Wyn en Olie. Een Sloep die zich voor *Douvres* heeft laten zien, is zedert door twee Engelsche Ligters genomen.

Den 2. dezer, heeft d'Oorloch-Sloep *Ily*, een Spaansche Kaper van 70 Man en 10 Stukken Canon by *Jarmouth* genomen.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Een Spaansche Kaper, heeft het Hollandsch Schip *Jacoba*, van *Londen* na *Livorno* gaande, met een Lading van 130000 Pezos, genomen, en te *Carthagena* opgebraght.

Een Spaansche Kaper heeft 't Schip *de Charmant-Sally*, van *Londen* na *Havre de Grace* gaande, even voor die Haven genomen en 't daar binnen gebraght, zo dat het ter plaatze gekomen is,

Oktober. 1740. daar 't heen wilde, maar niet zo als 't wel gewild heeft: Een ander Spaansche Kaper heeft 't Schip de 2 *Gebroeders*, uit *Ierland* na *Lissabon* willende, genomen, en in de *Corunna* opgebraght.

VRANKRYK. DAAR zyn gene middelen te verzinnen, welke de Cardinaal *de Fleury* niet beraamt, en gene pogingen, die zyne Eminentie niet aangewend heeft, om d'Engelschen in der minne af te trekken van de voornemens, die zy hebben, om hunne ontzachlyke uitrustingen ter Zee tegen de Staten der Spaansche Heerschappy in *America* te richten.

De Groot-Brittannische Ambassadeur Mylord *Waldegrave*, heeft den 14. dezer met een Expresse een Brief aan den Heer *Amelot* na *Fontainebleau* met een Memorie aan den Koning gezonden, behelzende, " dat hy van zyn Koning ordre had, om aan zyne „ Majesteit 't IX. Articul * van het Tractaat van *Utrecht*, in 't „ Jaar 1713 gesloten, voor oogen te stellen, hoe daar by het „ niet herstellen van eenige der geraseerde Fortificatien, &c. „ van *Duinkerken* gestipuleert, en heiliglyk beloofd, en hoe dit „ Articul in 't Tractaat van Defensive-Alliantie in 't Jaar 1717 „ tusschen de Kronen van *Groot-Brittannien* en *Vrankryk* en de „ Heren Staten Generaal in den *Haag* gesloten, verder uitgebreid was: Dewyl nu de Koning zyn Meester met d'uitterste „ bevreemding zekere Berigten had ontfangen, dat, tot openbare

„ re

* 't Zelve luid van woord tot woord als volgt.

d'Allerchristelykste Koning zal zorg dragen, dat alle de Vestingwerken van de Stadt *Duinkerken* geslecht, de Haven gedempt en de Sluisen of Moeiljes, dewelke dienen, om den Haven te zuiveren, geslecht werden, en zulks op 's Konings eige kosten, binnen den tyd van vyf maanden, na dat d'Articulen gesloten en getekent zyn, dat is te zeggen, de Vestingwerken aan de Zeekant, binnen den tyd van twee maanden, en die aan de Landzyde gezamentlyk met de gemelde banken binnen drie maanden, en dit alles met dit uitdrukkelyk beding, dat de Vestingwerken, Haven, Moeiljes of Sluisen nooit weder opgemaakt zullen mogen worden. Al 't welk men echter niet beginnen zal te ruineren, voor en aleer alles in handen van zyne Allerchristelykste Majesteit gestelt is, 't geen hem daar voor by wyze van Equivalent zal gegeven worden.

„ re schending van de bovengemelde Tractaten, de gemelde Octob. 1740.
„ Fortificatien hersteld wierden, zo had hy hem gelast, die Fei-
„ telykheden aan zyne Majesteit te vertonen, niet twyfelende,
„ of dezelve zoude zonder uitstel ordres geven, om de gemelde
„ Infractien te remedieren, dien arbeid te doen staken, en alles
„ wederom in den vorigen staat, overeenkomende met de Trac-
„ taten, te herstellen volgens de rechtvaardigheit van zyne Ma-
„ jesteit, en volgens 't regard, het welk loffelyke Mogendhe-
„ den altoos voor d'onderhouding van d'allerplegtigste Tractaten
„ behoren te hebben." Hier op heeft de gemelde Heer *Amelot* den 16. een Antwoord aan den gemelde Groot-Brittannische Ambassadeur te rug gezonden, zynde van dezen Inhoud: " Dat hy
„ aan zyn Koning Verslag van die Missive gedaan had; maar dat
„ zyne Majesteit grotelyks verwonderd geweest was, van de
„ klagten te zien, door zyne Groot-Brittannische Majesteit over
„ ordres gedaan, die men zonder grond veronderstelde gegeven
„ te zyn tot herstelling der Fortificatien van *Duinkerken*: Dat
„ niets zo verre van de waarheit of was, dan de geruchten, die
„ men zich bevleitigde daar omtrent te verspreiden: Dat hy ver-
„ zekeren kon, dat alles wat daar van in d'Engelsche Nieus-Pa-
„ pieren gemeld wierd, om ongerustheit over de Projecten van
„ *Vrankryk* te verwekken, zonder grond was, zynde de Haven,
„ Sluisen, Forten, &c. noch in dezelve staat als ze tot hier toe
„ geweest waren, in overeenkomste met d'in de Memorie gemel-
„ de Utrechtsche en Haagsche Tractaten: Dat de Koning wel
„ vier Batteryen van Canon aldaar had laten opwerpen, om
„ d'omzwervende Kapers en Commissievaarders die Kust te doen
„ respecteren en d'Inwoonders te bevelligen voor de Geweldena-
„ ryen, die 't minste Vaartuig hen zoude konnen aandoen: Maar
„ dat hy 't aan 't oordeel van zyn Excellentie zelfs stelde, of
„ zo een onvermydelyke en maar voor een korten tyd genomene
„ Precautien, die wederom zoude ophouden, zo dra de ruste
„ hersteld was, behoorde gequalificeert te worden als een Con-
„ traventie tegen de Tractaten, en of zyne Majesteit niet veel
„ meer reden had, van zich te bezwaren, dat men hem met zo
„ weinig grond wilde beschuldigen van zyn verplichtingen niet na

Oktober. 1740.

„ te komen: En dat, zo by zyne Groot-Brittannische Majesteit „ na die plegtige verzekering noch eenige twyffel over die Zaak „ overig bleef, het hem ligt zou zyn zich daar van te verzeke- „ ren, met iemant, indien hy 't goed vond, derwaarts te zen- „ den: Dat dit het Antwoord was, 't welk den Koning hem be- „ last had op de Brief van zyne Excellentie te geven, &c.

De Provoost der Kooplieden van *Parys* heeft in 't laatst van de gepasseerde maand, alle de Koornhandelaars van die Stadt by hem ontboden, en hen ondervraagt, met hoe veel Granen dezelve voorzien waren, hen vervolgens gebiedende, de Stadt daar mede voor een zekere prys te vooorzien, en een van hen, die 't zelve niet deed, wierd in een boete van 10000 Livres beslagen. De Cardinaal *de Fleury* in die Stadt zynde, om den eersten Steen aan 't Collegie van *Navarre* te leggen, wierd zyn Koets, als hy te rug keren wilde, van een groot getal Volk omcingelt, roepende, *dat zyne Eminentie de duurte en schaarsheit van 't Brood geliefde te remedieren*, en de Stenen begonnen al na de Koets van zyne Eminentie te vliegen, die om zich den weg te banen een party Geld onder 't Volk wierp. Te *Bicestre*, alwaar een Verbeter-Huis is, en waar in tegenwoordig omtrent 4000 Personen zich bevinden, is ook een algemene Opschudding geweest, alzo men d'anderhalf ℔ Brood, die ieder Persoon dagelyks kreeg, op 1 ℔ vermindert had: Men is genoodzaakt geweest, eenige Militie derwaarts te zenden, die omtrent 30 van hen gedood hebben, zynde van d'overige eenige gevangen genomen. Men heeft, behalven d'Ordonnantie van niet meer dan tweederlei zoorten, d'eene Tarw-en d'ander Roggenbrood, te bakken, het Styfzelmaken en zelfs het Bierbrouwen en 't gebruik van de Garst tot het Looyen verboden, om'er Brood van voor d'arme Menschen te bakken: Niet tegenstaande alle heilzame Middelen is'er geen hope van 't gebrek en de duurte van 't Brood te verhelpen, maar veel meer te vrezen, dat alles in d'aanstaanden Winter verergeren zal.

Door een Arrest van 't Parlement is geordonneert, om aan d'om Schulden gevangen zittende Personen in plaats van 5, 7 Sols daags te geven, wegens de duurte der Levensmiddelen. 't Hof

Hof doet buiten 's Lands voor 30 Millioenen Livres Granen opkopen, en men neemt alle Kloosters die gene af, die ze zelfs niet tot op een nieuwe Oogst van noden hebben. *October. 1740.*

Men ziet aldaar 't volgende Vaars, gemaakt op den Heer *Bayle*, op zyn Sterfbed leggende,

Ami, pourquoi vous tourmenter?
J'eprouve, repond-il, un Supplice bien rude,
Je croyois parvenis jusqu'à la certitude
Et je n'ai jamais pû parvenir qu'à douter,
Je me resous enfin à la Palinodie
Et je vais aux Rieurs donner la Comedie;
Le parti le plus sûr est de mourrir Chretiên
J'y puis gagner beaucoup, & je ne risque rien.

Welke Woorden hier op uitkomen, dat deze Philosooph, gevraagt zynde waarom Hy zich verlegen maakte? tot antwoord gaf: *Ik ondervin als tot een grote Straf, dat ik in de mening van tot de zekerheit myner Gevoelens te zullen geraken bedrogen ben, zo dat ik nooit anders als in onzekerheit ben geweest, 't welk my doed besluiten de vorige Gevoelens weder in te halen, en dus noch meerder gelegenheit tot Bespotting te geven, nadien het de zekerste weg is als een Christen te sterven, waar by ik winnen en niets verliezen kan.*

DE Gouverneur van *St. Augustyn* en *Florida*, heeft aan dat Hof geschreven dat Hy op 't laast van *July*, terwyl d'Engelschen 't Fort sterk ingesloten hielden, met omtrent 300 Man gereguleerd Volk en 400 Man Land-Militie een Uitval gedaan hadt, waar by van d'Engelschen 72 Man, daar onder de Commandant en zyne twee Zonen gesneuveld, 175 gequetst, en 34 gevangen genomen zyn, waar tegen van zyn zyde acht doodtgebleven en eenige gequetst waren, behalven dat hy een Fort, digt by *St. Augustyn* door d'Engelschen opgeworpen, genomen hadde. SPANJEN.

De Heer *van der Meer*, Ambassadeur der Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, heeft aan 't Hof een nieuwe Memorie

 gepre-

October. 1740. gepresenteert, waar by hy op de restitutie van verscheide Hollandsche Schepen, eenige jaren herwaarts door de Spaansche Kust-Bewaarders in de *West-Indiën* genomen, voorts op de vrye Scheepsvaart voor het toekomende ernstelyk aandringt, en de klagten doet over de Proceduren van een Spaansche Kaper, onlangs tegen een Hollands Koopvaardy Schip gepleegt: De Marquis *de Villarias* heeft hem daar op verzekerd, dat zyn Koning zich zo van 't een als van 't ander naukeurig zoude informeren, en na bevinding van zaken recht doen. 't Welk d'oude Taal van dat Hof is, en waar by het tot noch toe is gebleven.

ITALIEN. DE lange duurzaamheit van 't Conclave heeft vreeslyk verveelt aan verscheide Cardinalen, die geen kans ter werelt tot het Pausschap hadden, en hunne ongeduldigheit is zelfs zo ver gegaan, dat ze meer dan eens heftig tegen de Hoofden der Partyen uitgevaren zyn, die hen met gelyke munt betaalt hebben. De Cardinaal *Rezzonica*, Zoon van een Bankier van *Venetien*, onder anderen verscheide hardigheden jegens den Cardinaal *Corsini* gezegt hebbende, antwoorde deze; *dat hy aan zyne wyze van redeneren wel zach, dat hy meer kennis had van de Bank als van de Staatszaken*; maar *Rezzonico* antwoorde op staande voet; *dat hy* Corsini *in de Hoede-negotie wonder wel bedreven was*; zinspelende op de 30000 Ryksdaalders Romeinsch geld, die hy voor den Hoed van *Rezzonico* in zyn zak gestoken had. Ook legt de Cardinaal *Albani* met den Cardinaal *Quirini* glad overhoop, vermids deze hem gezegt heeft; *dat hy nochte een goed Cardinaal, nochte een goed* Italiaan, *nochte een goed* Venetiaan, *en met een woord geen goed* Christen *was*, hem niet onduidelyk te verstaan gevende, dat hy door alles in den uitersten graad te willen wezen, zyn crediet verloor. De Paus gade geslagen hebbende 't quaad, door de Loterye, zo als ze te *Genua* pleeg getrokken te worden, aan d'Onderdanen van den H. Stoel, en wel voornaamlyk aan 't gemene Volk in 't byzonder veroorzaakt, heeft dezelve genoegzaam in zyne Staten verboden. Dezelve was reets door *Benedictus* XIII. met Excommunicatie vernietigt; maar *Clemens* XII., die door prachtige Gebouwen zich een onsterffelyken Naam wilde maken, en wel zach, dat de Koffers van d'Apostolische

ſtoliſche Kamer te veel uitgeput waren, herſtelde ze weder. Hy bereikte zyn oogmerk, maar maakte terzelver tyd zyne Onderdanen arm, van dewelken zeer vele zich in den grond ruïneerden, door te verzot te zyn op die Lotery, en vermits te *Romen* in alle grote byeenkomſten over de kragt van den Vaticaanſchen Blixem gediſputeert wierd, zo vond *Pasquin* geraden, op de volgende wyze een einde van dat verſchil te maken. Oćtober. 1740.

Fulminat indigno metuenda Anathemata ludo
Urſinus, magnum ratus ineſſe ſcelus.
Ludere Corſinus ludo permittit eodem,
Et meritum reddit, quod facit ille ſcelus.
Ligandi Petro data, ſolvendique poteſtas.
Pontificem arbitrio ſolvit utrumque ſuo.
Egit uter melius ſcrutari deſino. Primus
Conſuluit Romae; conſulit iſte ſuis.

Dat is

URSINUS blixemt ſchrikkelyke vloeken tegen dat onwaardig ſpel, denkende, dat 'er een groot ſchelmſtuk in ſteekt; CORSINUS gedoogt het daar en tegen niet alleen, maar maakt een verdienſte uit dat geen, 't welk door den [eerſten voor een ſnode daad uitgekreten is. De macht van binden en ontbinden is aan PETRUS gegeven, en hy ontbind die beide Pauſen na zyn goeddunken. Ik zal niet onderzoeken, wie beſt van deze twee gedaan heeft. d'Eerſte heeft voor *Romen*, en de laatſte voor de Zynen gezorgt.

De Cardinaal *Coſcia* heeft niet van de Mededingers na d'openſtaande Biſchdommen mogen wezen, hebbende zyne H. hem doen verwittigen van een Decreet van Paus *Urbanus* VIII., volgens 't welke *geen aan handen of voeten verminkt na een Biſchdom mocht ſtaan, en by gevolg ook niet na 't Dekenſchap van 't Sacro-Collegio.*

De Paus heeft den Abt *Belmonte* tot zynen geheimen Kabinet-Secretaris aengeſteld, welk Ampt by vorige Pauſen nooit in gebruik geweeſt is.

De

Oϐtober. 1740.

De Paus maakt, zo in 't Kerkelyke, Politique als Militaire zaken, zo nodige als heilzame veranderingen. Zo dat die Hoofdstadt binnen kort uit een dertel *Athenen* in een zuinig en naarstig *Lacedamon* verandert worden kan.

'T Hof van *Napels* heeft aan alle de ryke Kloosters en andere Geestelyke Huizen bevel gezonden, om voor de Koninglyke Prinses een *Don Gratuit* op te brengen, maar vermits de Geestelyken in dat Ryk zulks niet gewoon zyn; * schynen zy daar over eenigzints onvergenoegt te wezen, zo dat de gemelde Kloosters eerst by den H. Stoel zullen vernemen, of de gemelde Koning dien eisch wel zou konnen doen, zonder permissie van den Paus te hebben, en of zy die wel, zonder die zelve permissie te hebben, zouden mogen voldoen, en of daar door niet de Geestelyke Immuniteit gekrenkt, en een zoort van een *Don-Gratuit*, 't welk by den Koning stond t'eischen wanneer hy wilde, en 't zelve ook te bepalen, ingevoerd wierd.

De Namen, dewelke aan de jonge Prinses by den Doop zyn gegeven, zyn *Maria Elizabeth*, *Antonia de Padua*; *Francisca Xaveria*, *Gennara*, *Francisca de Paula*, *Joanna Nepomucena*, *Josepha Onesiphora*.

DUISCHLAND.

IN eene Raadsvergadering, waar in de Groot-Hertoch van *Toscanen* met veel iever en welsprekendheit zyne gedagten geuit heeft, is besloten, een veel groter Corps Troupen naar *Italien* te zenden, als men te voren van mening was, zynde onder anderen, na dat men de hagchelykheit van het tegenwoordig tyd-gewrigt had voorgesteld, aangetoond: „Dat d'Inkomsten, die „ de Keizer uit zyne Italiaansche Staten trekt, genoeg zyn om „ aldaar een Corps van tusschen de 28 en 30 duizend Man, als „ mede de daar toe vereischte Artillery te houden; dat hoe meer „ Troupen in *Italien* zyn, hoe meer des Keizers Erf-Landen „ van Lasten zullen bevryd wezen: dat de laatste Oorloch in „ *Hongaryen* grote somme gelds gekost heeft; dat d'onkosten der Trou-

* Zulks is te geloven: Nadien 't meer dan twee honderd jaren geleden is, dat 'er in 't Koningryk van *Napels* eene Koningin, veel minder eene jonggeboorne Prinses geweest is.

„ Troupen veel minder zyn, zedert dat de Graauwbunders den doortogt door hun Land aan dezelve vergund hebben; en dat derhalven deze gunstige omstandigheden niet moeten beletten, dat de Recruten zo dra mogelyk den marsch naar *Italien* aannemen, inzonderheit dewyl d'algemene rust aldaar noch niet genoegzaam schynt bevestigt te wezen, enz. *Oktober.* *1740.*

De Keizer heeft op nieu aan den Marquis *de Mirepoix*, die zich te *Wenen* zonder een publicq Character ophoud, gedeclareert en verzekering gegeven, „van geen deel in de tegenwoordige Spaansche- en Groot-Brittannische Oorlòch te zullen nemen, zo lang ze niet van zulke gevolgen was, of scheen tè zullen worden, die aan andere Mogendheden van *Europa* fataal konden zyn".

Op dien voet schynt 't Keizerlyke Hof zich ook jegens dat van *Groot-Brittannien* te verklaren, en voor 't overige te zullen afwachten: 1. Wat de wederzydsche Spaansche, Fransche en Groot-Brittannische Esquaders in de *West-Indiën* tegens malkander ondernemen en uitvoeren: 2. Welke de Resolutien van 't aanstaande Parlement in *Engeland* zyn zullen, die men echter meend daar op te zullen uitkomen, om den Oorloch met alle kragt voort te zetten: Ondertusschen ziet men, wat voordeel 1. *Engeland* nu van zyn particuliere, voor 30 jaren met *Vrankryk* en *Spanjen*, zonder Guarantie van eenige andere Mogendheden geslotene Vrede heeft, nu *Vrankryk*, voor geen andere Puissance, als Guarandeur, te vrezen hebbende, de Fortificatien en den Haven van *Duinkerken* in 't gezicht en spyt van *Engeland* wederom laat repareren, daar mede tonende, hoe weinig 't zelve om de gramschap van *Engeland* geeft: 2. Van zich by den laatste Fransche en Spaansche Oorloch tegen den Keizer door *Vrankryk* in slaap te hebben laten wiegen, tot merkelyke en grotere krenk- en verzwakking van deszelfs ontzach by *Vrankryk*, als de Keizer aan Macht en Landen toen geleden heeft.

De Graaf van *Sekkendorf* geniet tegenwoordig te *Gratz* zo veel vryheit, als iemant die daar t'huis behoord, behalven dat hy niet mag vertrekken werwaarts hy wil.

Te *Frankfort* had men den 16. dezer, en om dien tyd te *Brussel*, een gerucht, na dat de Prins Hyacinth van *Nassau-Siegen*,

October. 1750. niet tegenstaande dezelve drie jaren lang te *Madrid* bedlegerig geweest en zeer oud is, en genoegzaam op de lyst der levendigen was uitgeschrapt * op zo een onverwachte merveilleuse wyze tot gezondheit is herstelt, dat hy niet alleen de reize van *Madrid* en *Braband* aangenomen heeft, maar daar en boven getrouwt is, en dat hy naar allen schyn, 't vermaak hebben zal, Kinderen te verwekken, dat deszelfs Gemalin reets twee maanden zwanger is, ja dat hy zich in staat bevind, om by dit tegenwoordig onstuimig Weer. de reize van *Brussel* na *Siegen* aan te nemen, om daar te resideren. Doch is deszelfs Gevolmagtigde, door dewelke hy daar van bezit had willen nemen, op ordre van de Regering te *Siegen* gearresteert.

In de gepasseerde maand zyn op een Dorp, niet ver van *Ceulen*, 12 Personen, op suspitie van Tovereye †, gearresteert geworden.

POLEN. DEN 3. dezer wierd de Ryksdag met de gewoonlyke plegtigheden geopend, en de Landbode van *Bielsk*, *Karwowsky*, Rechter te *Bransk*, tot Marschal van den Ryksdag verkoren: 't Is by Menschen geheugen onbekend, dat in dat Koningryk een algemene Ryksdag gehouden is, die in den beginne zo voorspoedig is geweest als de tegenwoordige, zynde de verkiezing van een Marschalk, die anderzints zeer lang duurd, en met vele oneenigheden verzeld is, in minder dan drie uuren met eenparigheit van stemmen geschied, en 't merkwaardigste is, dat de voornoemde Marschalk zich niet onder de Pretendenten, welke na deze waardigheit gestaan hebben, bevonden heeft. Welke den Eed afgelegt hebbende, na eene korte redenvoering de zitting tot op den 4. 's morgens ten tien uuren limiteerde, welke met twisten doorgebraght zynde, wierd dezelve tot den 5. morgens ten negen uuren gelimiteert. Op dien dag niets van belang voorvallende, is den 6. door d'Opper-Cancelier van 't Hof in een Discours de Voor-

* Zie hier voor op *pagina* 106.

† Met dit Volkje naar *Oudewater* toe, om in d'ordinaris Wage aldaar te laten wegen, of zy hun behoorlyk gewicht hebben; gelyk op den 4. *February* 1644. aan eene *Maria Konings* gedaan geworden is. Den Lezer, des aangaande verder belust zynde, zie in de Voorrede van het Traktaatje, genaamd *Waarborg, om geen quaad Hals gerecht te doen.*

Voorslagen van den Koning, rakende *den Vrede*, *de Zekerheit*, *en d'Overvloed* in de Republicq, bekend gemaakt, en den 11. de Senatoren hunne Gevoelens nopens dezelve geuit hebben, by welke gelegenheit de Prins *Lubomirsky*, Palatyn van *Cracow*, eerst gesproken heeft. Octobr. 1740.

ZYNE Koninglyke Majesteit, van de billykheit en rechtmatigheit der Vryheit van Conscientie en Religie ten volle overtuigt zynde, en daar van noch verdere preuven willende geven, heeft het Parent van den 22. *February* 1732. tegen de Mennonisten, die in 't Koningryk van *Pruissen* woonden, niet alleen ingetrokken, maar daar en boven ten hunnen faveur 't volgende Edict in 't Koningryk *Pruissen* doen publiceren. PRUISSEN.

Nadien zyne Koninglyke Majesteit in Pruissen, &c. &c. &c., onze genadigste Souverein, wegens de bewegende oorzaken goedgevonden heeft het Patent, 't welk in 't jaar 1732. den 22. *February* in *Pruissen*, nopens de Mennoniten gepubliceert is, door dezen dusdanig te verklaren, dat alle Mennoniten, die in deszelfs Koningryk *Pruissen* zich met ter woon zouden willen nederzetten, weder aangenomen, en even als voor dezen, gelyk alle andere getrouwe en op eene redelyke wyze zich generende Onderdanen, zo in de Steden als ten platten Lande, geduld zullen worden; ZO IS'T, dat hoogstgemelde zyne Koninglyke Majesteit die Declaratie door dezen opentlyk heeft willen bekend maken, en tesfes aan de Pruissische Regering, de Krygs- en Domainen-Kamer te *Koningsbergen* en *Gumbinnen*, als mede d'Ampts-Hoofden, Magistraten en overige Officieren genadigst heeft doen bevelen, zich na dezelve behoorlyk te schikken, en zodanige Mennoniten, die zich in zyn Koningryk *Pruissen* met ter woon onthouden en eerlyk generen, indien zy de gewone Rechten betalen en anderzints zich wel gedragen, gerust hunne Professien te laten oeffenen, &c.

Was getekend:

FREDERIK.

Zyne Excellentie de Marquis de *Beauveaux*, Extraordinaris Envoyé van den Koning van *Vrankryk*, heeft den 18. dezer zyn openbaar gehoor gehadt. Zyne Excellentie wierd ten elf uuren

Ocтober. 1740.

voor de middag door zyne Majesteits Ceremonie-Meester, den Baron van *Pölnits* ten Hove opgehaalt. De Marsch begon van de Potsdamsche Poort, niet ver van dewelke zyne Excellentie zyn Hôtel heeft, door de schone *Leipziger-straat*, voorby 't *nieuwe Tuighuis*, de grote *Pieters Kerk*, door de *Breestraat* na 't Koninglyke Slot, in de volgende ordre: 1. De Koets van den Ceremonie-Meester ledig, 2. Een Koninglyke Schermmeester. 3. Achtien Koninglyke Lakeien drie aan drie. 4. Zes Liverei-Bedienden van den Extraordinaris Envoyé twee aan twee. 5. De Koninglyke Kamer-Moor. 6. d'Eerste Koninglyke Paradekoets met zes Paarden bespannen. Deze Koets is versiert met ongemeen konstig Beeldwerk, dubbeld verguld, als mede met weergaloos fyn Schilderwerk, en zo wel boven op als van binnen met Pondceau-Fluweel bekleed, verrykt met goude Galonnen, Franjes en dikke Quasten, behalven ook dat het Fluweel zeer ryk met Goud geborduurt is. In deze Koets zat de gemelde Marquis *de Beauveaux* in 't zwart, en naast hem de Ceremonie-Meester de Baron van *Pölnits* in kostbare Gala Klederen. Aan elke zyde van de Koets zach men drie van de Koninglyke grote Heidukken, die, hoe groot zy ook van hun zelve zyn, nochtans met hunne hoge Pluimen op de Hoeden noch veel groter lykenen. 7. Vier van de Koninglyke Liverei-Bedienden. 8. De twede Koninglyke Paradekoets, die niet minder kostbaar en fraai is, als d'eerste, en ten 9. De Koets van de Koningin Moeder, als noch met zwart bekleed, met zes ongemene fraaije Paarden bespannen, en omringt met hare Majesteits Liverei-Bedienden. d'Extraordinaris Envojé in deze order op het plein van 't Slot gearriveert, wierd na de Gehoorzaal geleid.

De Koning stont onder een Troon-Hemel, en had aan zyne rechter hand alle de Prinsen van den Bloede, zo als ook den Hertoch van *Holstein*, en ter slinker hand den Geheimen Staatsminister, den Heer van *Poudewile*, en achter zich de meeste Koninglyke Adjudanten Generaal. De complimenten afgelegt zynde, sprak zyne Majesteit eenigen tyd met den Gezant, waar na deze zich na een zy-Vertrek begaf, waar uit hy op dezelve wyze by de regerende Koningin ingeleid wierd, die zittende onder een Troon-Hemel gehoor verleende, en van alle hare Dames bedient

dient wierd, verschynende daar by *en Robe* zo als ook deed de Koningin-moeder, aan beide zyden van dewelke de Koninglyke Prinsessen stonden, en achter Haar hare gezamentlyke Dames, en ten een uur na de middag wierd de gemelde Marquis op dezelve wyze als hy opgehaalt was, door de zogenaamde *Slot-vryheit*, de *Dorothea-stad*, onder de *Linde*, en door de *Willemstraat* na zyn Hotel te rug gebraght. *October. 1740.*

Daar worden 6 Dozynen Goude Messen, Vorken en Lepels voor de Koninglyke Tafel gereed gemaakt, na 't model van die gene, dewelke de Cardinaal *de Fleury* aan den Koning Present gedaan heeft. De Zaak met den Prins en Bisschop van *Luik* is voor 135000 Ryksdaalders afgemaakt.

Zyne Majesteit heeft den Heer *Maupertius* met een jaarlyks Pensioen van drie duizend Ryksdaalders begiftigt, zynde dien Heer werkelyk bezich om een plan tot het oprechten van een Academie der Wetenschappen, onder de bescherming van zyne Majesteit, t'ontwerpen.

Een Voorname Juffrou van *Leipzich*, die een Liefhebster der vrye kunsten en wetenschappen is, heeft onlangs wanneer de Koning door die Stadt passeerde, 't volgende *Chronostichon* gemaakt.

ViVe freDerIC II. roI De prUsse, Le prInCe graCIeVX,
Le sage, Le gLorIeVX, Le pIeUX, Le genereUX, Le IV.

EXTRACT *uit een Brief van* Hamburg *van den* 14. *October.*

Eergistere was de Raad en 't Collegie der *Overolden* ofte Prevoosten van de Burgery, na dat de Magistraat volgens gewoonte ten half twee uuren gescheiden was, buitengewoon vergaderd, 't geen tot 's avonds omtrent zeven uuren duurde, als wanneer men vernam, dat de Pagter van zeker Deens Landgoed, de *Veddel*, leggende digt by deze Stadt aan d'Elve op een Eilandje, 't welk zich midden in de Rivier van zelfs opgeworpen heeft, en van tyd tot tyd door het dryf-Zand groter is geworden, verscheide Palen had doen inheyen, om daar een zoort van Bolwerk regt tegen over onze aan den Bovenboom staande Baak op te regten: Dit Gedrag, 't welk aan deze zyde van den *Elf-Stroom* niet kan geduld

 wor-

Octob er. 1740. worden, deed den Magistraat besluiten om twee Notarissen by den voornoemden Pagter te zenden en daar tegen te protesteren, terwyl men aan den hier zynden Deenschen Minister mede de vereischte Vertoogen deed; maar vermits de Pachter geen voldoenend antwoord gaf, begon men noch dien zelven avond toestel te maken, om verscheide Timmerlieden onder bedekking van eenige Militie uit te zenden, en de Palen, die reets in den Grond gezet waren, af-tekappen, maar dit Voornemen wierd gestaakt, om dat de Deensche Minister verzogt zulks tot den anderen dag uittestellen, als wanneer Hy zelfs met de Gedeputeerden van den Magistraat derwaarts wilde gaan, 't welk dan ook gistere ochtend onder gezelschap van eenige Stads Ingenieurs geschiedde, terwyl men den gehelen dag met het rammen der Palen voortging: Ondertusschen lyd de Stadt hier door groot nadeel, alzo de Stroom van dezen kant afgeleid en 't Zand meer en meer opgehoopt word, waar over men reets zedert eenigen tyd van de Berlynsche, Maagdeburgsche, en andere van boven komende Schippers grote Klagten gehoord heeft, om dat zy met hunne zwaar geladene Schepen, inzonderheit by Ooste-Winden, niet aan de Stadt konnen naderen, maar omvaren moeten: Voor 't overige heeft de Magistraat aan den Syndicus *Lipstorp*, die zich te *Berlyn* bevind, Instructien gezonden, om dieswegens het nodige aan den Koning van *Pruissen* voor te stellen.

De gemelde Pachter 't gezegde Werk niet willende staken, maar zelfs, na dat Hy de vorige Werklieden met hun Tuig had moeten afdanken, weder andere in dienst genomen, en daar en boven in eenige Schuiten een menigte Takkebossen by een doen brengen, om zyn Eilandje noch meer te versterken; welk gedrag te *Hamburg* grote onrust verwekte, zynde de Raad na de d'aankomst van een Expresse van *Berlyn*, welkers Depeches op die Zaak betrekkelyk waren, den 21. namiddag ten vier uuren weder buitengewoon vergaderd geweest in tegenwoordigheit van 't Collegie der *Overolden* en *Sestigers*, ten einde middelen te beramen tot het staken van dezen Arbeid, welke van tyd tot tyd groter nadeel aan den Koophandel van die Stadt en de Vaart op de vrye Elf-Stroom zou toebrengen: Deze Vergadering gescheiden zynde, heeft de Magistraat aan den Heer *John*, Envoyé des Konings van *Denemarken*, doen vragen, *of Hy heden met de Post eenige Onderregtingen dien aangaande van zyn Hof ontfangen had*, was zulks met *neen* beantwoord.

On-

Ondertusschen verstaat men dat die Pachter alles uit eige beweging en geenzints op bevel van zyn Hof gedaan heeft: Waarom dien arbeid op nader bescheid van 't Koninglyk Deensche en andere Hoven, eindelyk gestaakt geworden is. *October. 1740.*

DE Generaal Adjudant, dewelke onlangs te *Wyburg* met den Russische Generaal Veld-Marschal Graaf van *Munnich*, geconfereert heeft, is zedert te *Stokholm* gekomen, en heeft aan den Koning rapport van de Declaratie van den gemelde Generaal Veld-Marschal, uit de naam van haar Russische Keizerlyke Majesteit, gedaan, bestaande daar in, " dat men wel van de Russische kant " genegen was over d'onderlinge Verschillen door wederzydsche " Commissarissen in 'er minne te laten handelen, doch niet eer, " als na dat de na *Finland* uit *Zweden* getransporteerde Troupen " wederom zouden getransporteert zyn; waar tegen de verzekering gegeven was, dat dan ook de by *Wyburg* geposteerde " Russische Troupen te rug getrokken zouden worden ". Waar op in den Senaat geresolveert is, die Troupen daar zo lang te zullen laten blyven, tot anders by den Generalen Ryksdag zal worden geordonneert. ZWEDEN.

De Bewegingen onder de beiderlei Factien van 't oude en van 't nieuwe Ministerie word hoe langer hoe groter, hoe meer d'aanstaande Rykdag nadert, om daar by de sterkste Streng te leggen, gevende zich eenige buitenlandsche Ministers, die in de zaken van 't Koningryk *Zweden* belang hebben, daar omtrent ook veel moeite, zo dat het *Systena* in 't Noorden van die Ryksdag even zo veel afhangen zal, als 't *Systema* in 't Zuiden en Westen van 't aanstaande Parlement in *Engeland*.

EEN Yslandsche Kustbewaarder heeft vyf Hollandsche Hoekers, die hy genomen hadde, onder pretext dat zy langs de Kusten met Contrabande Negocieerden, te *Koppenhagen* opgebraght. De Minister van de Staten Generaal heeft dezelve gereclameert: maar men weet noch niet wat resolutie zyne Deensche Majesteit des aangaande nemen zal. Een zesde Hoeker, die insgelyks genomen was, is geëchapeert; De Hollandsche Stuurman en twee Matrozen, die men daar op gelaten hadde, hebben middel gevonden zich Meester te maken van een Cadet van de Marine en DENEMARKEN.

vier

October. 1740. vier Deensche Soldaten, welke men op die Hoeker gezet hadde, en over zulks mede naar Holland over te voeren.

RUSLAND. IN 't begin van de gepasseerde maand zyn te *Petersburg*, by de vyftig Gevangenen, die als noch op de Citadelle zaten, gevonnist. Verscheide van dezelven zyn onthoofd; Anderen heeft men de rechterhand afgekapt, en d'overigen zyn met de Knout, met de Badoga * en de Plette gestraft.

Al 't geen van de Negotiatie van dat met 't Engelsche Hof openbaar is, bestaat: " dat het Russische Hof gene verbintenis „ zal aangaan tegen deze strydende; dat de beide Mogendheden „ elkander des noods zullen bystaan, en dat als men de Domei„ nen van de Kroon van *Groot-Brittannien* op eene vyandelyke „ wyze quam aan te tasten, de Keizerin van *Rusland* een Corps „ van tien of twaalf duizend Man te hulp zenden zou, &c."

De

* De Straf van de *Badoga* komt overeen met 't geen wy noemen door de Spitsroede lopen. *Badoga* in 't eenvoudig getal betekend eene Roede; maar de straf word op eene andere wyze opgelegt. Zy geschiedt dusdanig: De misdadiger, welke die straf moet ondergaan, legt met 't aangezicht op den grond, de rug bloot; en d'armen en benen uitgestrekt. Een Karel gaat op 't hoofd zitten van den Misdadiger, om het tusschen zyn kniën te houden, terwyl een ander Karel de benen op dezelve wyze vast houd. Zy hebben elk twee Roeden, ter dikte van een pink, waar mede ze hem beurtswyze slaan, op dezelve wyze als de Boeren gewoon zyn, 't Koorn, te dorschen, tot dat de Roeden aan spaanders zyn, waar na zy nieuwe nemen, houdende niet op met slaan, voor dat de geen, die 't opzicht over die Executie heeft, zegt, *'t is genoeg*. Als de Misdadiger gedurende die Strafoeffening niet stil genoeg legt, moeten twee andere Karels op de handen gaan zitten. Zommige worden zodanig gehavend, dat ze 't met de dood bekopen. De Heren en Boeren zyn aan die kastydinge onderhevig, als hunne Opperheren zulks ordonneren; maar zy hebben alle dat voordeel, dat als ze wegens wangedrag met de *Badoga* gestraft zyn, zy hunne Ampten, blyven behouden. De Misdadiger word geslagen, tot dat hy schuld bekent door *Vinavat* te schreuwen. Na d'Executie moet hy de handen en kniën gaan kussen en zich ter aarde toe buigen voor den geen, die hem heeft doen kastyden, en hem bedanken, dat hy hem zo zacht gehandelt heeft, en 't is wel gebeurt, dat de Misdadigers in 't verrichten van deze laatste plechtigheit hunne Commandanten door wanhope op de vinnigste wyze in de handen gebeten hebben. De *Badoga* worden in *Rusland* gegeven zonder eenige de minste rechtspleging, maar de Knout kan zonder eene gerechtelyke Sententie niet worden opgelegt.

De jonge Prins, waar van de Prinsesse *Anna* bevallen is, heeft in den Doop de naam ontfangen van *Iwan*, dewelke is geweest de naam van de Vader der Keizerinne, en Overgrootvader der Moederlyke zyde van dien Prins. *October.* 1740.

EXTRACT *uit een Brief van* Kingston *op* Jamaica; *zynde van den* 7. Augusti *laatstleden*, *Luidende*:

Wy zyn hier zeer gelukkig in onze Zee-tochten. Capitein *Stapleton*, commanderende 't Oorloch-Schip *Scheernes*, heeft onlangs een Spaansche Armateur van *St. Jago* op *Cuba*. voerende 18 Stukken Canon en 70 Man, verbrand, en Capitein *Douglas* heeft 't Hollandsche Schip, van *Cadix* met den nieuwe Vice-Roy van *Mexico* na *Vera-Cruz* gaande, hier ingebraght, zynde die Onder-Koning naulyks in een Bark, die ze van *Porto-Rico*, voor 't geen 'er gebeurd is beducht zynde, mede genomen hadden, ontvlucht, maar hy heeft zulken haast daar by moeten maken, dat hy alle zyne Commissien en Instructien, waar uit veel gewigtige dingen ontdekt zyn, achtergelaten heeft, als mede zyn Juwelen, Contanten, Bagagie, &c., altemaal van grote waardy; behalven de considerabele Lading van het Schip. Capitein *Bennet* heeft insgelyks twee Sloepen van *Carthagena*, sterk bemand, in den grond geschoten, en Capitein *Stuart* met een Snaau met 60 Roeijers bemant, voor *Carthagena* kruissende, zond de Commandant van die Plaats twee Sloepen, met 200 Man bezet, op hem af; maar hy wist zyn Snaau zo te keren, dat maar een van die Sloepen met hen kon slaags raken, tegen dewelke hy van 's morgens ten 8 uuren tot 's avonds ten 5 uuren geslagen, en ze toen genomen heeft, zynde van de 100 daar op gewezene Mannen noch maar 8 in 't leven: Zyn Anker by ongeluk aan de zyde van de Sloep stotende en vast daar in blyvende, quam d'andere Sloep op hem af, gecommandeert by Capitein *Palanca*, zynde die gene, dewelke Capitein *Jenkins* 't Oor afgesneden heeft: Die klom hem wel haast aan boord; en niettegenstaande hy met zyn noch overige weinige Manschap een kloekmoedige defensie deed, wierd hy evenwel overmand en genomen, en noch eenige van zyn Volk in koelen bloede gedood, 't welk ook aan Capitein *Stuart* zelfs zoude geschied zyn, ten ware een van de Spaansche Officieren hem beschermt had: Maar niet lang daar na quamen twee van onze Sloepen aan en attaqueerden de Spanjaarden, dewelke niet meer in staat zynde van eenige defensie te konnen doen, hunne twee Sloepen met de genomene Snaau op 't Strand deden *West-Indien.*

 lopen,

Octōber. 1740. lopen, alwaar dezelve van d'onze genomen, en 't meeste Volk uit weerwraak gedood wierd: De Spaansche Capitein *Palanca* heeft zich met 5000 Stukken van Achten gerantzoeneert. Van de 60 Man van Capitein *Stuart* waren toen niet meer dan noch 20 in 't leven, maar niet een zonder gewond te zyn. Onze wakkere Admiraal kan wegens manquement van Krygs-Munitien geen onderneming van belang meer doen, en wy wagten met smerte na Versterking uit *Engeland*.

Persien. DEN *Schach Nadir*, na de zegepralen in 't Ryk van den Groten Mogol behaalt te hebben, is eindelyk op acht dagen reizen de Stadt *Ispahan* met zyn Leger genadert; hebbende hy alle de veroverde schatten derwaarts gezonden, ten einde dezelve door d'aldaar voornaamste Kooplieden zoude konnen gewardeert worden: maar vermits onder deze Buit verscheide ongemene grote Juwelen en Paarlen zyn, welker weerga na alle waarschynlykheid noch nooit is gezien, is 't onmogelyk derzelver regte waarde te bepalen. 't Krygsvolk, 't geen door den Schach is afgedankt, heeft geen minder voordeel by deze Overwinning behaalt, nadien men by hen naulyks iets anders als Goud, Silver, Juwelen en diergelyke Kostbaarheden ziet, en als men aanmerkt, de gemaklykheit, waar mede de Schach een zo ongeloofiyken Buit bekomen en zich teffens van geheel *Indien* meester gemaakt heeft, kan met even zo veel ja zelfs met noch meer Regt op Hem toegepast worden, 't welk men van *Alexander de Groot* gezegt heeft, te weten, *dat Hy in d'*Indiën *gekomen is veel eerder om als Reiziger dezelve te bezigtigen, als om die onder zyn Magt te brengen.*

Nadien in de Historien naulyks een Voorbeeld gevonden word, dat een Land met zo vele wonderlyke Voorvallen en in zo korten tyd verovert is, als Indiën *door den* Scach Nadir, *word geoordeeld dat deze Wisselvalligheit voor geen der geringste in de Geschiedenissen moet aangemerkt worden: Onder alle de Berichten, die men daar van ontfangen heeft, is dat, 't welk de Heer* Voulton, *zynde een Fransman en een der voornaamste Chirurgyns van den Groten Mogol, aan 't Fransche Hof in een Brief toegezonden heeft, 't waarschynlykste, en behelst:*

Dat den 22 *February* 1739 een bloedig Gevegt tusschen de beide Legers, van dewelke dat van den Schach ongeloofelyk minder

in magt was, omtrent *Delhy* tot groot nadeel van den Mogol gehouden zynde, onder anderen deszelfs gehele Familie, uitgezonderd een van zyne Zonen, daar in gesneuvelt was; waar na de Schach 't Leger van deszelfs Vyanden zodanig insloot, dat zy alle van gebrek hadden moeten vergaan, indien niet de voornaamste Mogolsche Generaal zelfs op het verzoek van den Schach, met tien Personen, waar onder de Heer *Voulton* zich mede bevond, tot Hem gegaan was, om over den Vrede te handelen, wanneer *Kouli Chan* Hem vriendelyk ontfangen en de volgende Vragen gedaan had: *Waarom houd UL. Keizer myne Ambassadeurs en Brieven op, die ik zedert vier Jaren aan Hem gezonden heb, zonder my t'antwoorden, en om welke redenen laat Hy my de moeite en zo grote Kosten doen, om met myn Leger een zo verre Reis t'ondernemen*; Waar op de Generaal antwoorde: *'t Ryk is niet in staat geweest om Uwe Eisschen te voldoen, en de Begeerte, die wy hadden om U te zien, deed ons alles verzuimen, ten einde deze eer te mogen genieten*; *Kouli Chan* grimlachende toonde Hem eene Memorie, behelzende deszelfs Pretensie op den Persische Throon, welke wylen de Koning *Thamour*, bekend onder den naam van *Tamerlan*, naar *Delhy* had overgebraght, vragende teffens: *Of 't billyk was, dat de Mogol zich dezelve toeëigende?* 't Welk den Generaal met *neen* beantwoorde. *De Groot-Vader van Uw Meester verzogt tien duizend Man van* Persien *te hulp, om zich op den Throon te stellen, met belofte van dezelve na het bemachtigen van 't Ryk te restitueren, 't geen Hy echter niet heeft gedaan; Is dat recht?* Antw. Neen. *Wy hadden een Contract gemaakt, om in geval van nood malkander getroulyk by te staan; zo dra ik in Oorloch met de Turken gewikkeld was, heb ik de beloofde Hulp geëischt, maar daar op is niet eens geantwoord, veel min eenige Onderstand verleend: Vermits nu* Persien *door den Oorloch met de Turken in zo grote Schulden is gestoken, wie zal dit vergoeden?* Hier op zeide de voornoemden Generaal: *Sta my toe, dat ik over deze Vraag aan myn Meester schryf, ik laat myn Hoofd in uwe handen, doe daar mede 't geen U behaagt*: Maar *Kouli Chan* zeide: *Vermits Gy zo billyk spreekt, zal ik Uwen Meester 't Leven laten; maar ik beveel U, dat Gy uit myn naam aan Uw Vorst gaat zeggen, dat Hy in 't midden van de beide Legers voor my verschyne, en zodanige Vrede met my make, als ik geraden vind.* Na dat de Generaal van alles aan den Mogol Verslag gedaan had, quamen deze beide Vorsten den volgenden ochtend by een; De Mogol presenteerde zyn geheel Ryk aan *Kouli Chan*, die Hem antwoordde: *Ik begeer nochte Uwen Throon nochte Uw Ryk, alschoon zy my beide toekomen*; Zy besloten elkander ter Maaltyd t'onthalen, ondertusschen de Rekeningen op te maken, en daar over te liquideren: de Mogol wierd des anderen daags by *Kouli Chan* na genoe-

October. 1740.

 gen

Oktober. 1740.

gen onthaald, en by zyn vertrek gaf hy hem zes Paarden en twee Olifanten, den een met Juwelen en den ander met drie Zakken Ropyen geladen, tot geschenk: Den volgenden ochtend quam de meergemelde Mogolsche Generaal by Schach, en braght met zich 20 Wagens met drie Courons Ropynen, zynde 30 Millioenen Livres, en sloot met *Kouli Chan* een Verdrag, dat zyn Meester aan hem in vier agter een volgende jaren zou uitkeren ieder jaar drie Courons Ropynen, en daar en boven aan hem present doen vyf Courons in Juwelen nevens den Throon, waar van boven gemeld is: Maar de Mogol weigerde dit Contract te tekenen, waar op *Schach Nadir* zyn Leger op nieuws deed aanvallen, na een kort gevegt van 't zelve meester wierd, en in 't begin van *Maart 1739.* in *Delhy* zyne intrede deed, alwaar 't Gemeen kort daar na op 't gerucht, dat hy overleden was, op zyne Troupen aanviel: Hier over wierd *Schach Nadir* zo verbitterd, dat hy de Stadt aan de vier hoeken in den brand deed steken, doch op 't vertoog van den meergemelden Mogolschen Opper-Generaal zond hy bevel, om de vlam te blusschen, maar dezelve had zich reets zo verre uitgebreid, dat de rook niet dan na verloop van acht dagen ophield, zynde geen wreedheit te bedenken, welke niet in dien tusschentyd gepleegd is, en de Schatten, welke *Schach Nadir* zo in de Stadt als in geheel *Indiën* verovert heeft, worden op 277 duizend Millioenen Livres begroot. Voor 't overige heeft *Kouli Chan* zyn Zoon aan de Nigt van den Mogol uitgehuwt, en dezen op de Throon hersteld, doch op zodanige Conditien, dat hy niet als den Titel zal behouden, zynde de meergemelde Generaal tot eersten Minister, maar in plaats van alle d'overige Hofbedienden andere door hem aangesteld, &c.

Wat zyne geboorte, opgang en levenswyze betreft, heeft men aan 't gemelde Fransche Hof 't volgende bericht bekomen.

Kouli Chan is geboren te *Affcheir* in *Corazan*, een Provintie in *Persien*; zyn Vader is geweest een Herder en hy mede een geruimen tyd, tot dat deze door eerzucht aangedreven, om zich in de Werelt vermaard te maken, dat Beroep verliet; Ten dien einde nam hy van zyn Vader honderd Schapen, en die verkogt hebbende, voor dat Geld een Bende Struikrovers in zyn dienst, met dewelke hy kort daar na verscheide Caravanen plunderde, en dus vele Schatten vergaderde; maar eindelyk verdriet in dit Leven gekregen hebbende, ging hy naar de Provintie *Mazadran*, werwaarts de Persische Koning *Schach Hosseen*, eer dat hy genoodzaakt wierd

wierd de Stadt *Ispahan* aan de Rebellen over te geven, zyn Zoon *Thamas* als in een verzekerde Plaats gezonden had, maar vermits in dien tusschen-tyd de gemelde Koning stierf, quam *Kouli Chan* met vyf duizend Man by den Prins *Thamas*, hem verzekerende, dat hy denzelven op den Throon van zyne Voorouders herstellen zou, ofte anderzints zyn Hoofd wilde verliezen, mits hy, in geval zulks in 't werk wierd gesteld, tot zyn eerste Minister moest verklaard worden: Deze Prins stelde in *Kouli Chan* zo veel vertrouwen, dat hy dit alles ten eersten toestemde, en *Kouli Chan*, tragtende dien Prins noch groter blyk van zyne toegenegenheit te geven, nam den naam van *Slaaf van Schach Thamas* aan, in plaats dat hy voorheen zich *Nadir Kouli*, dat is *uitmuntende Slaaf*, genoemd had; kort daar na verzamelde *Thamas Kouli Chan* een talryk Leger, waar mede hy onder anderen de Stadt *Ispahan* vermeesterde, en teffens d'oproerige *Agwanen*, die byna geheel *Persien* overweldigd hadden, overwon, &c. Wyders nam hy den meergemelde Prins *Thamas* in de meeste daar op volgende ondernemingen met zich, om 't Volk met meer schyn te doen geloven, dat hy de belangen van dien Prins alleen behartigde: Door zyne dapperheit en zachtmoedigheit jegens de Soldaten, als mede door grote beloningen, welke hy aan dezelve telkens gaf, kreeg hy een volkomen vertrouwen by 't Leger, en nam de gelegenheit waar, om zich van d'Opper-Heerschappy meester te maken, onder voorwendzel, dat de Prins *Thamas* onbequaam tot de Regering was: Kort om, de heeerschzucht braght hem zo verre, dat Hy door de voornaamsten van zyn Aanhang zich tot Koning van *Persien* deed uitroepen, en, ten einde zich op den Throon te handhaven, den Prins *Thamas*, nevens 't gehele Koninglyke Geslachte, en een groot getal der voornaamste Heren, die hy eenigzints verdagt hield, om 't Leven te brengen: Dit gedaan zynde veranderde hy zyn Naam in dit van *Nadiroha*, en deed op het Geld slaan: *Koning zonder Weerga en Heer van de vier Gewesten des Werelts*. October. 1740.

Wat zyn Persoon betreft, is hy een Man van omtrent vyftig jaren, sterk van Lichaam, en aan d'ongemakken gewend: Hy regeerd met zo veel Staat-kunde, dat het moejelyk is t'onderscheiden, of de goede hoedanigheit, dewelke men in hem gewaar word, uit grondbeginzelen van deugt spruiten of niet: Hy behandelt zyne Troupen edelmoedig, maar houd hen teffens onder een scherpe Krygstucht: In twee Zegepralen tegens d'Ottomannen bevogten, heeft hy daar in een blyk van Grootmoedigheit gegeven, dat hy twee der gesneuvelde Hoofden van 't Leger; te weten, *Jopal Osman* en *Abdullah Kuprogly* heeft doen begraven, en bevelen

October. 1740.

dat men de gevangene Turken wel zou handelen. Verders is hy met veel schranderheit begaaft, maar teffens een groot Beminnaar van de Vrouwelyke Sexe, als mede van Wyn en sterke Drank: Hy toond grote genegenheit voor d'Europeanen, van dewelke hy vele onder zyne Benden heeft, maar voornamentlyk bemind hy de Franschen, 't geen hy na de verovering van de Stadt *Tifflitz* in *Georgia* aan de Roomsche Zendelingen, die onder de bescherming van *Vrankryk* aldaar gestabileert waren en gehoor by hem hadden, mondeling te kennen heeft gegeven, hen verzekerende, dat hy altoos grote eerbied voor den Keizer van *Vrankryk* had, en dat hy deszelfs Onderdanen voor alle andere Natien zou begunstigen, en om dit zo veel te meer te bekragtigen, deed hy hun al 't Geld, 't geen zy aan hem gebraght hadden, te rug geven, en hunne voorregten vermeerderen.

Toen *Bakikam*, Ambassadeur van *Thamas Kouli Chan* by de Porte, van *Constantinopolen* vertrok, nam hy vele Turksche Geestelyken met zich, om met die in *Persien* t'onderzoeken, of 'er geen middel zou konnen gevonden worden, om de Turksche Secte van *Omar* met de Persische van *Aly* te vereenigen, dewelke, alschoon zy beide Mahometanen zyn, nochtans elkander zo veel haat toedragen, dat deze eerstgemelde *de Honden van Omar*, en d'andere deze *de Ezels van Aly* noemen.

De Porte was voornemens, om in gezelschap van *Bakikam* een Ambassadeur by *Thamas Kouli Chan* te zenden, ten einde den Vrede te bevestigen, en hem teffens voor Koning van *Persien* t'erkennen, maar vernomen hebbende, dat de Persische Misnoegden door d'Usbeksche Tartaren worden ondersteund, en dat reets een gedeelte van 't Leger van *Thamas Kouli Chan* omtrent *Ispahan* is gesneuvelt, meend men, dat in aanmerking van deze berichten men zich niet ligt zal haasten, om den met hem gesloten Vrede, en voornamentlyk d'onderlinge Verbintenissen om hem op den Throon te handhaven, te bevestigen: In tegendeel word vastgesteld, dat vermits hem de Porte, hoewel tegens haar zin, Vredens onderhandelingen heeft doen aanbieden, hy, in geval zulks met zyn belang overeenkomt, niet zal nalaten zich van deze gunstige gelegenheit te bedienen.

NEDERLANDEN.

VERMITS de Koning van *Pruissen* met d'Assignatie van 't Land van *Luik*, ter somme van 135 duizend Patacons, dewelke door de Banquiers t'*Amsterdam* reets aangenomen was te voldoen, alzo zyne Majesteit die somme in gereed geld, en wel in oude Fran-

sche

sche Pistoletten en Ducaten wilde betaalt hebben; is eindelyk 't zelve na de begeerte van zyne Majesteit naar *Maseyk* gezonden, en aan den Generaal *Börk* voorgeteld; zo dat daar mede de Pretensien van zyne Pruissische Majesteit voldaan, en deszelfs Troupen den 24. dezer door 't Graafschap *Horn* naar hun Land gekeerd zyn, hebbende de voorname Burgers te *Maseik*, vrezende voor eenige buitensporigheden, welke die Troupen by hun vertrek zouden hebben konnen plegen, van te voren de nodige voorzorg daar tegen genomen.

Aan den gemelden Generaal zyn dagelyks 40 *Louis d'Or*, en aan d'andere Officieren na advenant Tractement, een Mousquettier 20, en aan een Dragonder 30 stuivers daags betaalt moeten werden.

Den 29. passato is te *Brussel* de Sententie der Baron van *Heben*, geweze Gouverneur van *Damme*, gepubliceert geworden, zynde van dezen inhoud: „Dat hy, met behouding van zyn „Eer, van zyne Ampten afgezet, en in de kosten van 't Pro„ces verwezen word, tot op de betaling van dewelke hy in Ar„rest blyven zal", Deszelfs gevluchte Koetsier is gecondemneert in Beeltenis opgehangen te worden, en twee andere van zyne Bedienden, die beneffens den Koetsier de Dochter van zyn Adjudant naakt met Barnnetels gegeesselt hebben, om door Beuls handen strengelyk gegeesselt, en vervolgens uit de Keizerlyke Landen uitgebannen te worden.

d'Aardshertogin, Gouvernante, heeft den gemelden Baron een maandlyk Pensioen van 300 Floreinen toegelegt, tot dat hy in 't bezit van 't Gouvernement van *Roermonde* zal konnen gesteld worden.

De Magistraat zich aldaar aangematigt hebbende, om buiten weten van den Gouverneur de Fortificatien te bezichtigen, zo heeft de Grave van *Lanoy* zulks door een Detachement Soldaten laten beletten.

Na verscheide Raadsvergaderingen, die zedert eenige dagen over de verschillen met het Land van *Luik* zyn gehouden, heeft de Graaf van *Harrach* aan den Prins Bisschop Schriftelyk aangeboden, om de zaken op den vorigen voet te stellen, mits de *Kalamyn-Steen* en 't *Aarde-Goed* zo als voor 't jaar 1737. vry zouden

passe-

October. 1740. passeren; waar op die Prins aan zyne Excellentie heeft geantwoord, *dat by zulks, als strydig met het laatste Decreet van den Keizer aan d'Aardshertogin gezonden, niet konde accepteren.*

Men is bezich met een vaste Prys op allerlei Levens-Middelen te stellen, wegens de buitensporigheden, die daar omtrent van zommige bedreven worden, die niet schromen van d'algemene elende Fortuin te maken. 't Stoken van Genever, enz. is den 12. andermaal op een boete van 300 Guldens verboden. d'Uitvoer van eenigerhande Eetwaren na vreemde Landen is op zware straffe insgelyks verboden, en de gene, die in die Landen ingebraght worden, zullen voortaan maar half zo veel aan inkomende Rechten betalen, als voorheen.

d'Advocaat *Cordeys* en de Pater *Wavermans*, Procurator van 't Klooster der Jezuiten van die Stadt, zyn eindelyk uit *Holland* daar te rug gekomen, en zy menen thans in staat te zyn, om de valsheit der beschuldiging, door Mevrou van *Vianen*, tegens den Pater *Janssens* ingebraght, ten vollen te doen blyken, hebbende niet minder dan 600 Articulen tot hun voordeel, die echter, voor zo veel men verneemt, de zaak, die ze met Pater *Janssen* heeft, gantsch niet raken, en maar ingebraght worden, om dezelve te doen vertragen. Maar vermits d'Advocaat de *Zwart* reets een Afschrift van die Articulen heeft weten te bekomen, zo beweert deze, dat dezelve alle zamen in genen dele opwegen konnen tegen de beëdigde verklaringen van zo veel eerlyke Lieden, dat naamlyk de somme in verschil door die Dame aan Pater *Janssens* in bewaring gegeven is, en dat bygevolg de Raad van *Braband* niet zal konnen nalaten, aan die goede Paters t'ordonneren, de gemelde somme te vergoeden, wat maatregelen zy ook nemen, om 't Proces op de lange bank te schuiven.

Die van *Bruggen* een Requeft overgelevert hebbende tegen den Commandant van 't Fort de *Knokke*, wegens dat deze den Dyk van *Tatheringe* heeft doen slechten, zo heeft de Graaf van *Harrach* by eenen Brief verzocht, dat die Dyk weder mocht worden herstelt. Doch daar omtrent is noch gene resolutie aan 't Hof genomen.

De Heer van *Raesfeld*, Extraordinaris Envoyé des Konings van *Pruissen*, een Missive van den Koning zyn Meester aan haar Hoog Mo-

Mogende overhandigt, waar by hooggemelde zyne Pruiffische Majesteit aan dezen Staat kennis geeft van 't gesloten Huwlyk tusschen den Prins *Willem*, deszelfs Heer Broeder, met de Prinses van *Bronswyk-Wolffenbuttel*, Zuster van de Koningin zyne Gemalin, waar over hooggemelde zyne Majesteit door haar Hoog Mogende staat te worden gefeliciteerd. *October. 1740.*

Zyne Groot-Brittannische Majesteit uit het Keurvorstendom van *Hanover* wedergekeert zynde, is den 22. dezer, na *Londen* in Zee gestoken, verzeld van vier andere Jachten en vyf Oorlog-Schepen.

LYST *van de Walvisvangst der Hollandsche, Hamburger en Bremer Schepen, welke dit jaar in* Groenland *geweest zyn.*

Plaatzen.		*Vissen.*	*Vaten Spek.*	*Gebleven.*
Hollanders	156	553	20081	2
Hamburg	14	33		1
Altona	5	14		
Bremen	9	15½		
In 't geheel	184	616½		

LYST *van de Walvisvangst der Schepen welke dit jaar na de* STRAAT DAVIDS *gedestineert zyn geweest. Doch deze Schepen (vermits de langdurige gepasseerde Winter niet tydig genoeg in Zee hebben konnen geraken) zo zyn eenige daar van in* Groenland *geweest.*

Plaatzen.		*Vissen.*	*Vaten Spek.*	*Gebleven.*
Amsterdam	26	98½	4167	1
Rotterdam	2	6	260	
Zaandam	1	1	50	
Oostsanen	2	3	40	
In 't Geheel	31	108½	4517	

Octobber. 1740.

Byzonderheden.

DEN 5. dezer is te *Halle*, de geleerde en naulyks 18 jaar zynde Magister *Baratier*, aan de Tering overleden, na dat hy noch weinig te voren een zeker Tractaat ten einde gebraght had: Dezelve heeft reets in zyn zevende jaar de Fransche, Latynsche, Hoogduitsche, Griekſche en Hebreeuwsche Taal volkomen verstaan, en van zyn 11 jaar af verscheide Werken uitgegeven.

t'*Algiers* waren op den 15. *Augusti* reets 40000 Turken en 1700 Joden aan de Pest gestorven: De Kloosters waren byna alle uitgestorven of verlaten. In 't midden van de gepasseerde maand *September* rukte die Quaal noch dagelyks 25 à 30 Personen wech.

't Koninglyke Spaansche Paleis te *Pardo* is in de gepasseerde maand over de helft ingestort, waar by omtrent 50 Arbeiders onder de Puinhopen levendig begraven zyn.

Den 15. passato onstond 'er Brand in een der Vleugelen van 't Koninglyke Paleis van *St. Ildefonse*, alwaar de Secretaryen wierden gehouden, en de Secretarissen van Staat, de Grootmeesters van 't Huis des Konings en Koningin, en verscheide andere voorname Personen gelogeerd waren, bestaande met hunne Familien en Bediendens in meer dan vyf hondert Personen, die zich alle, om dat het dag was, gelukkig hebben gered. De Vlam is 's ogtents omtrent elf uuren door 't nederslaan van den Rook eerst ontdekt in de Schoorsteen van zeker Hertoch, maar een weinig daar na wierd men gewaar dat het gehele Dak van die Vleugel reets in volle Vlam stond, zo dat het onmooglyk was om dezelve schielyk te stuiten, waar door een ieder geraden vond, om zyne beste Meubilen zo goed als Hy konde te redden, doch niet tegenstaande de grote spoed, die men daar toe aanwendde, wierden nochtans vele klederen, enz. door den fellen Brand verteerd: 't Verwonderenswaardigste in dit droevig Toeval is, dat alschoon een grote menigte Volk van allerlei Staat derwaarts gekomen was, evenwel geen stuk Silver van eenige waarde, Juwelen, of andere diergelyke Kostbaarheden vermist wierden, 't welk men inzonderheit aan de vlyt van de Spaansche en Walsche Gardes te danken heeft: Zo dra de buitenlandsche Ministers, die te *Segovia* hun verblyf houden, hier van kennis gekregen hadden, begaven zy zich alle derwaarts, en de Koning nevens de Koningin en zyne Majesteits eer-

eerste Ministers, gaven overal de vereischte Bevelen, om de Wanordre voor te komen, en 't Volk, 't welk tot het blussen van den Brand aangesteld was, tot iever aan te moedigen, waar aan hunne Majesteiten, die by dit toeval zeer present bleven, zich voornamentlyk veel lieten gelegen leggen. Men is bedugt geweest, dat de Vlam tot in 't Vertrek van den Koninglyken Infant-Admiral *Don Philippe*, 't welk aan die Vleugel staat, zou doordringen, doch door d'ongemene werkzaamheit der gemelde Spaansche en Walsche Gardes is zulks egter met groot gevaar noch gelukkig belet, hebbende een der laatstgemelde Gardes in 't vallen van een hoge Ladder 't leven daar by verloren; daar en tegen is een Lieutenant, die veel moeite deed om aan alle kanten de nodige ordres te stellen, immediaat door den Koning tot Kapitein benoemd: Men weet niet zeker door wat toeval deze Brand is ontstaan, doch vele menen, dat zulks veroorzaakt is door het Donder-Weer, 't geen men daar daags te voren heeft gehad, om dat men de Vlam in 't bovenste van 't Paleis eerst gewaar geworden was.

Oćtober. 1740.

De bovengemelde Brand heeft in tyd van zeven uuren dat gedeeke van dat zware Gebou in d'Assche gelegt. De schade word begroot op 800 duizend stukken van Achten.

Den 8. dezer 's namiddags ontstond te *Ryssel* een zware Brand in 't Collegie der Paters Jezuiten, waar door niet alleen de Kerk nevens het Professie-Huis dier Paters, maar ook tessens hunne beide heerlyke Bibliotheken, nevens vele Schilderyen van de voornaamste Meesters, enz. tot Asch verteerd zyn: Wordende de schade op twee millioenen begroot.

Te *Parys* is dezer dagen eene Vrou van vier Kinderen te gelyk bevallen.

Zo gedenkwaardig als de strenge Vorst zich in de gepasseerde winter in *Europa* heeft doen gevoelen, zo heeft ze zich in 't begin, en by vervolg, in deze maand niet min suchtbaer gemaakt, in de schade welke dezelve alom veroorzaakt heeft.

t' *Edenburg* had men voor 't midden dezer maand een sterke Vorst gehad, en in zommige Plaatzen van dat Koningryk, was 'er meer dan een voet diep Sneeu gevallen.

's Nachts den 6. en 7. hadt het in *Vrankryk*, na mate van 't jaargety,

October. 1740. gety, reets zo fel gevroren, als of men werkelyk in de Winter was; en alle noch niet ingezamelde Druiven en Oogts ten eenemaal bedorven zyn; zo dat alle vreugt en blydschap van den Landman voor een geheel jaar verdwenen is. Zelfs by en omtrent *Parys* waren de Wyngaarden reets van Bladeren ontblood, en de Druif die daar by na half ryp was verrot. Insgelyks was de Wynstok rondom *Graves* geheel wech.

Te *Wenen* was het voor den 8. al eenige dagen ongewoonlyk koud geweest, en op de Gebergtens reets veel Sneeu gevallen. In *Hongaryen* was de Druif door de Vorst geheel en al bedorven.

Zedert den 7. had men te *Passau* een ongemene koude gekregen, waar door alles duurder wierd, zo dat wat men van Granen anders voor 15 Floreinen kon kopen men toen 105 Floreinen daar voor betalen moest.

Te *Dresden* rezen alle Victualien, door d'aanhoudende koude, noch meer in Prys. In de Gebergtens lag den 16. reets de Sneeu een half El hoog, en daar omtrent wist men niet, of men de Druif aan de Wynstok zal laten verrotten, dan of men te vergeefs moeite en kosten doen zal, om ze af te snyden, zo is dezelve bedorven.

De al zedert vele dagen voor den 20. geduurt hebbende meer als gewoonlyke koude, heeft de Druif te *Francfort*, in de *Paltz*, en in den *Ryngouw* in dervoegen bedorven, dat 'er altoos geen Wyn van zal konnen komen.

Door de Vorst, die men den 8. en 9. 's nachts gehad heeft, zyn te *Ceulen* en in 't *Westerwald* alle Boomvruchten bevroren, gelyk men in *Holland* byzonderlyk ondervonden heeft aan d'onafgesnede witte Bonen die ten meestendelen wech zyn.

In *Zweden* hadt men voor den 15. zo veel Sneeu en sterke Vorst, dat de Vruchten, welke noch aan de met Lof bedekte Bomen hingen, niet alleen niet ryp hebben konnen worden, maar voor 't grootste gedeelte bevroren waren.

De *Neva-Stroom* was den 1. dezer te *Petersburg* reets met Ys bedekt.

De Dief van de kostbare Monstranz, (waar van wy hier voren *pagina* 160 gewach gemaakt hebben) is een Priester en zyne Medebel-

dehelper een Kok, die t'*Asti* in *Piemont* ontdekt zynde, zich in een Kerk hadde gesalveert, alwaar men hem geen Eeten liet toekomen, om hem te noodzaken zich over te geven: Men heeft de Monstrans, doch verbroken, evenwel met alle de 617 Diamanten reets wederom gekregen. 't Schynt dat deze Kerkelyke vryheit dien Priester heeft mishaagt, waarom hy een middel heeft gevonden, om daar uit t'ontsnappen, en zich na *Genua* te begeven; maar zyn ongelukkig noodlot hem over al verzellende, is hy, wanneer op 't point stond, om met een Spaansche Pink, die met Brieven naar *Catalonien* zoude gaan, zich wech te begeven, achterhaalt, en op d'instantie van den Prins *Doris* daar uit geligt, die hem gevangen na *Romen* zal laten vervoeren. Novemb. 1740.

In 't laatst van de gepasseerde maand een Soldaat in 's Konings Diergaarde t'*Edenburg* een Schaap willende stelen, geraakte op eene ongelukkige wyze aan 't worstelen met een groten Ram, omtrent een der Steiltens, die hem van den Top van den Rots stiet, zo dat zy beide van boven neervielen, en dood ter Aarde bleven leggen. De Soldaat wierd 's anderen daags gevonden met een vlok Wol van de Ram in zyne handen, en is dit zelfde noch aan twee andere wedervaren. Zo beloond het quaad zyn Meester.

NOVEMBER.

DE publique zaken staan tegenwoordig zo geschapen, dat het menschelyk verstand daar over moet stil staen, en dus niet daar omtrent kan of mag geredeneert worden, houdende hoog en laag aangaande dezelve een diep stilzwygen: Evenwel zullen zich haast grote dingen van zelfs moeten openbaren, en de gehele Werelt voor Oogen en Ooren komen. Aanmerkelyk zyn nu de drie grote en openbare Vergaderingen die aanstaande zyn, en waar op geheel *Europa* 't Oog reets gevestigt heeft, als deszelfs Noodlod voor het toekomende daar van verwachtende, te- GROOT-BRITTANNIEN.

Novemb. 1740. weten: 1. Die der Keurvorsten te *Francfort*, om een nieuwe Keizer te maken, en wie die zyn zal, en of 't daar by vreedzaam toegaan zal? 2. Die van 't Groot-Brittannische Parlement; en welke besluiten het zelve ten aanzien van *Spanjen* en *Vrankryk* nemen zal? En ten 3. die van den Ryksdag in *Zweden*, waar van de rust in 't *Noorden*, en 't Successie Reglement in 't zelve Ryk afhangen zal?

Overgaande tot de Britsche zaken, zo is zyne Groot-Brittannische Majesteit den 24. passato, 's morgens tusschen vyf en zes uuren te *Margate* aan Land gestapt, en dien avond tusschen 8 en 9 uuren gelukkig te *St, James* aangekomen, waar over grote vreugde door de Stadt *Londen* betoond wierdt.

Den 27. hadden de Lord-Major en 't Hof der Aldermans van die Stadt d'eere den Koning op te wachten, om hem geluk te wenschen over deszelfs behouden te rug komst, en door den Opperkamerling, den Hertoch van *Grafton* by zyne Majesteit ingeleid zynde, maakte de Griffier, de Ridder *John Strange*, 't volgende Compliment:

Met believen van uwe Majesteit,

'T Hof van den Lord Major en Aldermans van de Stadt *Londen* erkennen op d'ootmoedigste wyze d'Eere, die zy ontfangen, van in uwe Koninglyke tegenwoordigheit met hunne oprechte gelukwenschingen wegens uwe behouden te rug komst in *Groot-Brittannien* toegelaten te worden. Zy hebben een recht gevoelen van uwe Majesteits goedheit, dat uwe Majesteit uwe afwezentheit zo kort heeft gemaakt, als de noodzaaklykheit van uwe zaken buitens Landsch heeft gemaakt. En dat zy uwe Majesteit nu dus zien in de volmaakte gezondheit, is eene omstandigheit waar voor wy nevens vele andere Zegeningen, de krachtigste rede hebben, om aan de Godlyke Voorzienigheit, die over u waakt, dankbaar te zyn.

Vermits uwe Majesteit nu in een Oorloch is ingewikkelt, tot handhaving van de Vaart van deze Koningryken, zo dragen deze, uwe Majesteits Onderdanen, die in deszelfs uitslag zo veel belang hebben, blymoedig hun gedeelte van zo een noodzakelyken Last, en zy verlaten zich standvastig daar op, dat uwe Majesteit die grote zaak zal bestieren op eene wyze, die best overeenkomt met die Vorste-

Vorstelyke inzichten tot voordeel van uw Volk en tot Veiligheit van hunne Vaart en Koophandel die uwe Majesteit steets allergenadigst te kennen gegeven en gevolgt heeft. *Novemb. 1740.*

Zy konnen uit uwe Koninglyke tegenwoordigheit niet vertrekken, zonder uit te drukken hunne vurige wenschingen, dat uwe Majesteit noch lang moge zyn deze grote Zegening voor uw Volk, nochte ook niet zonder aan uwe Majesteit de kragtigste verzekeringen te geven van hunne getrouwigheit en dankbaarheit, als mede van hunne onschendbare aankleving aan uw Persoon en Regering.

Op dit Addres antwoordde de Koning.

Dit blyk van uwe genegenheit voor my en myne Regering is my zeer aangenaam, zo als ook d'iever, dien gyl. laat blyken ter ondersteuning van dees rechtmatigen noodzaaklyken Oorloch. Myne pogingen zullen nooit ontbreken, om den zelven met ernst voort te zetten, en ik twyfel niet, of hy zal door Godts zegen en de hulp van myn Volk, een goeden uitslag hebben.

Zy hadden alle d'eer 's Konings Hand te kussen.

Den 11. dezer is, tot grote blydschap, de Vloot onder den Ridder *Chanoler Ogle* 70 mylen bewest van *Lizard* in goede staat gepreit door een Schip, van *Pool* te *Portsmouth* aangekomen, en alzo de vreeslyke Storm, die van den 12. tot op den 13. bespeurt is, volgens d'ingekome berigten, maar hoger in 't Noorden, en niet in 't Westen, gewoed heeft, is 'er goede hope, dat dezelve niets daar van zal hebben vernomen, Volgens een nette Lyst bestaat dezelve uit 9 Oorlochschepen van 80 Stukken Canon en 600 Man Equipagie 5 van 70 en 480, 10 van 60 en 400, 1 van 50 Stukken Canon en 300 Man, twee Hospitaal-Schepen van 95 Man ieder, 6 Branders van 45 Man ieder, en omtrent 60 Transport-Schepen.

Den 21. heeft men te *Londen* van *Parys* 't volgende Manifest ontfangen, 't geen in *Vrankryk* nopens het vertrek der Esquaders van *Brest* en *Toulon* in 't licht is gekomen, en vermits men van gedachten is, dat het zelve met zekere inzichten juist voor d'opening van 't Parlement is uitgegeven, twyfeld men niet of de Koning zal in zyne Aanspraak aan de beide Huizen eenige melding

Novemb. 1740. ding van 't zelve doen, en teffens de Beschuldigingen wederleggen, welke die Natie daar in word te laste gelegt. 't Zelve luid als volgt:

Zedert het vertrek der Esquaders van *Brest* en *Toulon* zyn voornamentlyk in *Engeland* zo vele verschillende geruchten over de beweegreden tot het nemen van dat besluit en over d'oogmerken des Konings in de tegenwoordige tyds omstandigheden verspreid, dat het nodig heeft geschenen, de Ministers van zyne Majesteit aan buitenlandsche Hoven in staat te stellen, om duidelyk te doen zien d'oorzaken van 't gedrag, 't geen dezelve tot heden heeft gehouden, en 't oogmerk 't welk zyne Majesteit daar by heeft.

De Koning heeft niet zonder grote aandoening in 't jaar 1738. gezien de zaden van Verdeeldheit, die tusschen *Spanjen* en *Groot-Brittannien* opquamen: d'Opening der Conferentien te *Madrid* gaf eenige hope van Vergelyk, maar derzelver onverwagte scheuring achterdogt, dat *Groot-Brittannien* alle de vredelievende gevoelens had verlaten, en de Vyandlykheden welke d'Engelsche Natie, voor dat de verklaring des Oorlochs in *America* bekend heeft konnen worden, aldaar begon, lieten niet toe, om derzelver oogmerken langer in twyffel te trekken.

Ondertusschen oordeelde de Koning de gevolgen van dezen Oorloch te moeten afwagten, alvorens eenige party te kiezen: d'Inzichten der Groot-Brittannische Natie waren ook niet volkomen ontdekt; men konde geloven, dat de verbitterdheit der Gemoederen deze voorbarige stappen had te wege gebraght; en dat dezelve eigentlyk geen ander oogmerk had dan om voldoening t'erlangen over de gewaande geweldplegingen der Spaansche Kustbewaarders, en dat de wederzydsche Partyen na deze eerste drift wel weder overeen zouden komen, om den weg van verdraagzaamheit in te slaan.

't Is niet als of *Vrankryk* van zyn kant gene redenen tot klagten tegen *Groot-Brittannien* heeft gehad, misschien noch groter dan die, welke 't Oorlochs-Vuur tusschen den Katholyken Koning en dien van *Groot-Brittannien* hebben ontstoken; de vele van hen aangehoude, gevisiteerde en doorzochte Fransche Schepen zo in *Europa* als *America*, 't afnemen van hunne Brieven tegen 't Regt der Volkeren en de Trou der Tractaten, en noch vele andere aanmerkelyke Geweldenaryen, welke gepleegt en waar tegen te vergeefs vele klagten gedaan zyn, zouden den Koning hebben kunnen aanmoedigen, om zich dien aangaande regt te doen doen; echter heeft zyne Majesteit alle deze inbreuken verdragen, en zelfs nooit aan de

de Fransche Kustbewaarders toegestaan tot ontrusting der Engelsche Scheepvaart op eenigerhande wyze de behulpzame hand te bieden: daar wierden noch gewichtigere Voorwerpen vereischt om zyne Majesteits gematigheit t'overwinnen. Novemb. 1740.

d'Engelschen hadden tot noch toe niet dan ter Zee geoorloogd, maar niet lang daar na ondernemingen op het vaste Land geformeert: De verovering van *Porto-Bello* wierd door die van *Chiagra* gevolgd, 't slechten van die twee Forten opende de deur tot hun gehelen Sluikhandel tot nadele van den Koophandel aller Natien, en hunne Toerustingen wierden zo vermenigvuldigt, dat men ten uitersten moest dugten voor 't geen zy in 't vervolg zouden konnen ondernemen.

Van dien tyd af wierd de Groot-Brittannische Ambassadeur in naam des Konings gewaarschouwd, dat wat geduld *Vrankryk* ook had getoond in verwachtinge van voldoeninge te zullen verkrygen voor d'ongeregelde en gewelddadige behandelingen van verscheide Engelsche Officieren, men echter niet moest denken, dat het zelve met een gerust Oog had aangezien d'Ondernemingen, welke d'Engelsche Natie in *America* formeerden, nochte dat de Koning had willen dulden, dat zy eenige Conquesten in de Spaansche *West-Indien* maakten. Deze Verklaring was aan alle buitenlandsche Ministers, die by den Koning resideren, bekend, en wierd van tyd tot tyd vernieud na mate dat de toebereidzelen tegen *America* de Projecten van Conquesten noch zekerder te kennen gaven; en vermits de Groot-Brittannische Ambassadeur geen Antwoord op een zo gewichtig Voorwerp gaf, oordeelde de Koning niet langer te konnen opschorten het toerusten van zyne Schepen, ten einde zich in staat te stellen, een gevaar, 't geen van dag tot dag dringender wierd, voor te komen.

Toen eindelyk *Engeland* dagt, dat zyne maatregelen zodanig waren beraamd, dat het onmooglyk was zich daar tegen aan te kanten, maakte het zelve geen geheim meer om zyne oogmerken t'openbaren: Men deed acht duizend Man gereguleerde Troupen inschepen, om dezelve te voegen by die, welke in de Colonien zyn geworven: De Natie niet verder aan een goeden uitslag twyffelende, verspreide bereids d'Overwinning van de *Havana* als een zekere zaak: d'Admiraal *Vernon* verklaarde uitdrukkelyk door een Brief van den 8. *Mey* laatstleden aan den Commandant van 't Fransche gedeelte van 't Eiland *St. Domingo*, dat hy bevel had om zich meester van *Carthagena* te maken, en 't Manifest, 't geen aan den Lord *Cathcart* ter publicatie in *America* mede gegeven, en uit het welk geen geheim meer gemaakt wierd, leide volstrekt aan den dag,

 waar

Novemb. *1740.* waar toe de vervaarlyke toerustingen geschikt waren, welker voorbeeld men noch nooit had gezien.

Toen zach de Koning van naby, dat men geen tyd moest verzuimen, om deze Projecten, welker uitvoering alle de t'*Utrecht* en na dien tyd tot het evenwicht van den Koophandel in *Europa* gemaakte Tractaten en Conventien zou omverstoten, te staken: Zyne Majesteit heeft geen ander oogmerk dan de handhaving van dezelfde Verdragen: De bevelen, welke dezelve aan den Marquis *d'Antin* heeft gegeven, strekken alleenlyk ten dien einde, hebbende zyne Majesteit hem uitdrukkelyk belast, dat hy den wettigen Koophandel der Groot-Brittannische Koophandel geenzints zou storen, en aan alle Commandanten en Gouverneurs der Fransche Colonien bekend maken, dat dit de Wille van zyne Majesteit was, en dat zy zich naukeurig na dezelve zouden hebben te gedragen.

Ter zelver tyd wierd op bevel van zyne Majesteit omtrent de Stadt *Orient* en te *Duinkerken* eenige voorzorg gebruikt, om alle aanvallen der Engelsche Kapers te verhinderen; makende de mishandelingen, welke onze Schepen zelfs ten tyde van de volle onzydigheit van *Vrankryk* beproefd hadden, deze voorzorge tegenwoordig noch noodzakelyker.

Dit is volgens de zuiverste waarheit het gedrag, 't geen van wegens den Koning tot heden toe is in acht genomen, zonder dat eene daad daar tegen strydig zal konnen bygebraght worden: Ondertusschen heeft het Hof van *Londen* grote beweging gemaakt over de Werken, welke 't zelve pretenderen dat te *Duinkerken* waren gemaakt, als of *Vrankryk* in gebreke bleef nopens de plechtige Verbintenissen in het Tractaat van *Utrecht* aangegaan.

Na deze Verklaring zal men gemaklyk konnen oordelen, aan welken kant de verbreking der Tractaten schuild; of 't aan den kant is van *Vrankryk*, 't welk genoegen heeft genomen vier Batteryen met Canon te *Duinkerken* op te werpen, zonder eenige Vestingwerken hoe die naam mochten hebben te herstellen, en zelfs te verklaren, dat deze Batteryen zouden geslegt worden zo dra de Rust herstelt zou wezen; dan of 't aan den kant van 't Hof van *Londen*, 't welk niet meer bedekt houd 't Project van hem gemaakt om met openbare dwang den gehelen Koophandel van de nieuwe Werelt t'overweldigen.

d'Engelsche Politiquen maken op dat Manifest verscheide reflexien, als onder anderen, dat daar uit blykt, dat *Vrankryk*, zonder eens in aanmerking te nemen, dat *Spanjen* door lange en vele onrechtvaardigheden en door geweigerde satisfactie alleen d'oor-

d'oorzaak van die Oorloch is, waar door dan alle Tractaten genoegzaam verbroken zyn, en nu niets meer geld, dan *Raison de Guerre*, evenwel onder pretext van die Tractaten te zullen mainteneren, hun voorschryven wilde, hoe zy Oorlogen, en hoe verre zy daar in gaan zouden, om *Spanjen* niet zeer te doen; dat, indien *Vrankryk* van 't mainteneren der Tractaten spreken wilde, 't zelve die zo wel ten aanzien van hun als ten aanzien van *Spanjen* mainteneren moest, en eerst *Spanjen* bewegen, om hun Satisfactie te geven, of hnn vrye handen laten, hun die zelfs te verschaffen, &c. Novemb. 1740.

't Embargo, in *Ierland* op de Schepen aldaar gelegt, heeft 't Transport van 12000 Ton gezoute Ossen-Vlees, ieder à 200 ℔, die gereed waren om na *Vrankryk* verzonden te worden, belet, zynde daar en boven een Contract, van noch 60000 diergelyke Tonnen te leveren, gemaakt geweest; maar 't Engelsche Hof heeft reets een considerable Somme Gelds na *Ierland* gezonden, om een groot gedeelte van die Provisien ten dienst van 't Koningryk te kopen: Ondertusschen blykt hier uit, welk een groot gebrek van Rund-Vlees in *Vrankryk* zyn moet, en de toegestane vrye Invoer van Granen bewyst aan d'andere kant, dat het gebrek van die Leeftocht aldaar niet geringer is; en alzo *Vrankryk* in 't aanstaande Jaar, wegens de bedorve Wyn-Oost door de Vorst, geen Geld voor Wynen van Buitenlanders krygen kan, en integendeel genoodzaakt is, zo veel Millioenen aan dezelve voor leverende Levens-middelen uit te keren, kan men ligt oordelen, hoe 't met het Geld en de Negotie aldaar zal gesteld zyn. Ondertusschen is men in *Vrankryk* ten uiterste misnoegt wegens dat Beslag, en in tegendeel de Levens-middelen in *Ierland* zodanig in prys gedaalt, dat de 100 ℔ Boter, die van te voren gold 1 P. St. 15 Schellingen en 5 Pen., nu maar 15 Schellingen, en 't ℔ Osse-Vlees in plaats van 2 en een half, 1 en een vierde Penning kost.

't Overlyden van zyne Keizerlyke Majesteit aan dat Hof bekend gemaakt zynde, heeft men rede om beducht te zyn voor een Oorloch tusschen de verscheide pretendenten aangaande de Keizerlyke Erflanden. Hoe 't zy, dit is zeker, dat de hope, die wylen de Keizer had opgevat, dat zyne Dochter eindelyk

Novemb. 1740. een Zoon zou ter Werelt brengen, en zyne Eerzucht, om 't Oostenrykſche Bloed op den Keizerlyken Throon te continueren, zyne Majeſteit hebben belet, om te weeg te brengen, dat de groot Hertoch van *Toscanen* tot Roomſch Koning verkoren is, en die onherſtelbare misſlag zal miſſchien oorzaak zyn van zeer grote onluſten in *Europa.*

Den 19. heeft het Hof de tyding ontfangen, dat de Keizerin van geheel *Rusland* overleden, en kort daar na de Zoon des Hertochs van *Brunswyks-Lunenburg* onder den Naam van *Johan* III. tot Keizer en de Hertoch van *Courland* tot Regent van die Monarchie verklaard was.

Spaanſche Schepen door d'Engelſchen genomen:

Van *Jamaica* heeft men, dat Capitein *Colt* met zyn Kaper by 't Eiland *Cuba* 2 zeer ryke Spaanſche Pryzen genomen had, maar door een Spaans Oorlochſchip tot aan *Jamaica* gejaagt was, als wanneer hy de gemelde Pryzen met zyn meeſte Volk na *Jamaica* deed voortzeilen, en maar 12 Man by zich gehouden hebbende, wendde hy tegen 't Spaanſche Oorlochſchip en ſloeg met het zelve dapper eenige uuren lang, tot dat hy 't eindelyk moeſt overgeven, maar ondertuſſchen waren de 2 Pryzen gelukkig op *Jamaica* aangekomen: Hy wierd met zyn Volk gevangen na *St. Jago* op *Cuba* gevoert, alwaar dezelve evenwel zo gelukkig waren, dat ze eens 's nachts een Vaartuig in die Haven bemachtigden, en met het zelve na *Jamaica* overſtaken, en zedert had die dappere Kapitein wederom met een andere Kaper een ryk geladene Spaanſche Sloep veroverd, van de *Caraques* na *Vera-Crux* willende, ter waarde van 30000 pond Sterlings.

't Oorlochſchip *de Lively* op de hoogte van *Guernſey* door een Kaper, bemand met Franſchen en Spanjaards, aangetaſt, die 't zelve voor een Koopvaardyſchip hadden aangezien, wierd de Kaper wel haaſt genomen en te *Guernſey* opgebraght.

Engelſche Schepen door de Spaanſchen genomen:

In de gepaſſeerde Maand *September* is te *St. Crux* een Engelſch Schip met Bacalhao geladen, opgebraght; 't Frans Schip *Margaretha*, Capitein *Contis*, 't welk van *Londen* met Koopmanſchap-

ſchappen na *Meſſina* ging, is in de Straat door een Spaanſche Armateur na een hard gevecht, waar in de Capitein van den Armateur zelfs geſneuveld is, genomen en te *Teriffa* opgebraght. *Novemb. 1740.*

Een Engelſch Schip, geladen met 1400 ſtukken Zeildoek, 150 bonden Hennip, en een party Vlas en Was, van *Petersburg* na *Liſſabon* gaande, is door een Spaanſche Kaper genomen. De Schepen de *Margaretbea*, Will. *Tavlor*, van *Newfondland* naar *Livorno*, en *d'Olyf-Tak*, Kapitein *Tb. Gaden*, mede van *Newfondland*, naar *Portugal* gaande, zyn door de Spaanſche Kuſtbewaarders genomen en omtrent *Gibraltar* en te *Bajonne* opgebraght.

't Schip *d'Illuſtrious Pair*, van *Briſtol*, 10 Stukken Canon, 8 Steen Stukken, en 26 Man voerende, is door een Spaanſche Kaper na een bloedig gevecht genomen, en te *St. Sebaſtiaan* opgebraght, zynde van 't Volk van 't gemelte Schip 3 Man geſneuveld en 4 gequetſt.

Engelſche Schepen door een Franſche Kaper genomen:

't Schip d'*Eenboorn*, van *Deuvres* na *Falmouth* willende, is den 24 paſſato 's namiddags op de hoogte van *Folkſtone* van een Franſche Kaper genomen, en 't Schip *Maria* en *Eleonora* is van een ander diergelyken Kaper gejaagt geweeſt, maar hem ontſnapt, doch een ander Schip, van *Petersburg* na *Leverpool* gedeſtineert, door hem genomen is.

VAN de Franſche Esquaders uit *Breſt* en *Toulon*, als mede van 't Spaanſche van *Ferrol* word niet het minſt gepubliceert: Ondertuſſchen meent men, dat van derzelver gelukkig of ongelukkige Reis en Expeditien in de *Weſt-Indien* 't nemen van verdere Maatregelen aan dat Hof, ten aanzien van *Spanjen* en *Groot-Brittannien*, afhangen zullen, niettegenſtaande men een zeker zedert eenige dagen daar ten voorſchyn gekomen Geſchrift * behelzende de Redenen en Oogmerken van 't afzenden der gemelde Esquaders en van 't opwerpen der Batteryen voor *Duinkerken* als een *Præambul* van een gewigtiger, dat daar op volgen zoude, aanmerkt, ten ware 't zelve door *Engeland* voorgekomen wierd. VRANKRYK.

Dat

* Zie hier voren op *pagina* 216.

Novemb. 1740. Dat Hof heeft den Rou, over wylen den Keizer *Carolus* VI. den 13. aangenomen en 't zelve vier maanden dragen zal.

By eene declaratie des Konings is de vrye invoer van Granen, Meel, Peulvrugten &c. tot in de Maand *December* 1741 toegestaan zonder eenige Regten te betalen. Niettegenstaande de grote toevoer van Granen ter Zee, verminderd echter de duurte van 't Brood niet zo veel als men verwagt had; om dat men niet daar toekomen kan, om'er eenige op te leggen, zynde d'eerste reets geconsumeert, wanneer een nieuwe Provisie aankomt.

't Onderwerp van de Prys, welke d'Academie *des Inscriptions & belles Lettres* voor 't Jaar 1742 bestemd heeft, bestaat in een Verhandeling wat voor een Volk de Gauliers zyn geweest, welke onder den naam van *Galaters* in *Klein Asien* gewoond hebben, wanneer zy derwaarts gekomen zyn, hoe groot d'uitgestrektheit van 't Land, 't geen zy bewoonden, is geweest, als mede hoedanig hunne Zeden waren, wat voor Taal zy spraken, wat voor een Regering zy hadden, in welken tyd zy Opperhoofden onder hen verkoren, en een onafhankelyk Volk wierden.

SPANJEN MEN toond zich aan dat Hof zo gerust, als of men geen Vyand noch Oorloch hadt, zo zeer steund men op de beloften en bystand van 't Hof van *Vrankryk*.

ITALIËN. DE Paus heeft niet alleen 40 Lombard-Briefjes verkogt, om 't Geld aan d'Armen uit te delen, maar ook een kostbaar Bisschops-Kruis aan deszelfs Aalmoessenier ter hand gesteld, om 't zelve tot dien zelven einde te verkopen: d'Intentie van zyn H. is buiten twyffel goed en pryslyk; doch zommige menen, dat hoe meer en rykelyker d'Aalmoessen waren, hoe meer Armen zouden 'er worden, en dat het, na 't voorbeeld van een wyze Republicq, beter zyn zou, om zorg te dragen, dat het getal der Armen verminderd en geweerd, dan dat der Aalmoessen vermeerderd wierd.

Men is te *Genua* thans bezich om een Assurantie Compagnie op denzelven voet als die van *Londen* en *Amsterdam*, op te rechten. Dezelve zal bestaan uit eenige Edelen en Kooplieden van die Stadt en uit alle de Vreemdelingen, die deel daar in zullen willen nemen. d'Actien van die Compagnie zyn reets vol, en

om

om dezelve haar volle beslag te doen hebben, is 'er niet meer overig, dan dat men met de Bank van *St. George* overeenkomt nopende een zeker kapitaal, 't welk men daar toe gebruiken zal, en waar van de Bank een voordeel van 6000 guldens jaarlyks zal konnen trekken. Men twyfelt daar niet, of de Commercie, die in die Haven word gedreven, zal door d'oprechting van die Compagnie groot nut hebben. Novemb. 1740.

IN de Hoofdstadt *Wenen*, *is de Son van 't Huis Oostenryk* en van *'t Keizerryk* by hogen dag schielyk onder gegaan; zynde zyne Keizerlyke Majesteit KAREL VI. den 20. passato 's nachts, omtrent 2 uuren tot de grootste droefheit van de Keizerlyke Familie, van 't Hof en van Stadt en Land, komen t'overlyden. DUITSCHLAND.

De ware omstandigheden van de ziekte en dood van zyne Majesteit zyn de volgende: Zyne Majesteit zich te *Halbthurn* met de Jacht gediverteert hebbende, maar daar by zwaar verkoud geworden zynde, resolveerde den 13. wederom naar *Wenen* te keren, maar kreeg onderweeg een sterke braking: Den 14. wierd wel, om redenen van Staat, gepubliceert, dat hy zich wederom beter bevond, maar in der daad was de ziekte gevaarlyker geworden, zo dat men dien avond en nacht hem tweemaal Ader liet, zonder dat zyne Majesteit daar door eenige verligting, maar integendeel bespeurde, dat deszelfs einde naderde; weshalven dezelve den 16. den Veld-Marschal Grave van *Palfy* per Expressen derwaarts deed komen, en verklaarde hem tot Palatyn van *Hongaryen*, betuigende, dat hy van zyne getrouwigheit tegen 't Aards-Huis van *Oostenryk* voldaan was, en hoopte, dat hy Roemlyk daar in zoude volharden: Den 17. braght men met gewigtige Deliberatien en beraming van Maatregelen door: Den 18. ontfing zyne Majesteit 't Sacrament uit handen van den Pausselyke Nuntius *Paolucci*, waar na dezelve de Groot-Hertoch van *Toscanen* en den Prins *Karel van Lotthahringen* voor zyn Zieken Sterf-Bed deed komen en hen de Vaderlyke zegen gaf. d'Aards-Hertogin *Maria Theresia*, Gemalin van den Groot-Hertoch, zedert den 16. van droefheit 't Bed houdende, wende zich zyne Majesteit na de kant van haar Appartement, en gaf mede aan haar de laatste Zegen met last aan den Groot-Hertoch

haar

Novemb. 1740. haar Gemaal, van die aan dezelve over te brengen, waar na zyne Majesteit de voornaamste Ministers liet binnen komen, en hen een en andere gewigtige zaken gerecommandeert hebbende, deed hy een zeer beweeglyke en zielroerende Vermaning aan dezelve, en met den Geheime Conferentie-Minister, Graaf *Gondaker van Stahrenberg*, in 't byzonder gesproken hebbende, beval hy aan deszelfs bekende iever en getrouwheit de Keizerin zyne Gemalin, d'overige Keizerlyke Familie, d'Administratie van Justitie, &c. Dien avond nam zyne Majesteit een zeker Genees-Poeder van den Ridder van Maltha, Baron van *Meidlein*, in, waar op dezelve ruim een uur gerust sliep, maar evenwel geen beterschap bespeurde; weshalven dezelve die nagt eenige uuren met Geestelyke betrachtingen doorgebraght, en den dood standvastig onder d'oogen ziende, behieldt tot weinig tyd voor zyn verscheiden, zyn volkome kennisse, en onder andere redenen die Hy op 't laatste gesproken heeft zyn deze de voornaamste: Dat Hy zyne Ziele in Godts handen beval onder 't uiten van deze woorden: *Heer weest myn Ziel genadig, en ontfangt die onder 't getal der Zaligen, want ik ben moede, schoon met Wereltsche Waardigheden overladen, langer in dit Tranendal te leven.* En daar na 's morgens omtrent 2 uuren, na 't laatste Olyzel uit handen van den Pastoor *Bartholomæus Trillsam* ontfangen te hebben, zyn Ziel in deszelfs Handen overleverde, hebbende deszelfs leven gebraght op 55 Jaren en 18 dagen, en als Keizer geregeerd 29 Jaren. By d'opening van 't Lichaam heeft men de Lever aangestoken en verbrand gevonden. De regerende Keizerin heeft zich kort na dat haar Gemaal den Geest gegeven had, met d'Aards-Hertogin *Maria Anna*, en de Keizerin Weduwe *Amalia* na 't Klooster van deze laatste geretireert. Den 20 nam d'Aards-Hertogin, Gemalin van den Groot-Hertoch van *Toscanen*, uit krachte van de *Pragmatique Sanctie* d'Administratie van d'Erf Koningryken en Erflanden op zich, en confirmeerde in die qualiteit by Provisie alle Ministers, Raden en Officiers in hunne Chargien: Vervolgens wierden Couriers na alle kanten afgevaardigt, om Notificatie zo wel van de dood van den Keizer, als van deze aanvaarding der Regering door d'oudste Aards Hertogin, Dochter van zyn overledene Keizerlyke Majesteit, te breingen. Dus is de Manlyke Stam van 't *Huis van Habspurg*, 't welk

in

in *Rudolphus* Graaf van *Habspurg* Anno 1273 tot de Rooms-Keizerlyke Waardigheit verheven wierd, en zedert 1438 van Keizer *Albertus* II. af bestendig door verkiezing by die Allerhoogste Waardigheit, onder gedurigen aanwasch en aanval van Landen, Koningryken en Vorstendommen gebleven is, in deszelfs laatste twee Hoofd-Takken der *Koningen van Spanjen*, door de Linie van Keizer *Carolus* V. en der *Keizerin*, door die van *Ferdinandus* I. deszelfs Broeder, binnen 40 Jaren na malkanderen uitgestorven, zynde uit dezelve gesproten geweest XVI. Roomsche Keizeren, en VII. Koningen van *Spanjen*: En men hoopt, dat nu na 't uitsterven van die laatste Manlyke Tak van dit Allerdoorluchtigste Huis, door de genomene Maatregelen, geen zulke *Successie-Oorloch* zal ontstaan, als by 't uitsterven van d'eerste Tak ontstaan is. *Novemb. 1740.*

De XVI. Roomsche Keizers die uit dat Doorluchtig Huis van Habspurg, *en naderhand van* Oostenryk *zyn gesproten, zyn de volgende:*

I. RUDOLPHUS I., wierd Keizer Anno 1273, na een tusschen-Regering van 22 Jaren, na de dood van Keizer *Fridericus* II. binnen dewelke *Henricus Raspo*, Landgraaf van Thuringen, *Wilhelmus*, Graaf van Holland, *Conradus IV.*, Zoon van den gemelde Keizer Fridericus II., *Richardus* Broeder van den Koning van Engeland, *Henricus III.* en *Alphonsus* Koning van Castilien, meer de naam van *Roomsche Keizers* gevoert als die wel met'er daad bezeten hebben: De gemelde *Rudolphus* beleende Anno 1282 zyne beide Prinsen *Albertus* en *Rudolphus* met de kort te voren door den geweldzame dood van *Conradinus*, Kleinzoon van Keizer Fridericus, door Koning Karel van Anjou te *Napels* onthoofd, opengevallene Ryks-Vorstendommen van *Oostenryk* en *Zwaben*. Hy versloeg Anno 1278 Koning *Ottocarus* van *Bohemen*, en stierf Anno 1291 na een Regering van 18 Jaren in 't 73. Jaar van zyn ouderdom.

II. Zyn Zoon ALBERTUS I. word na de dood van Keizer *Adolphus van Nassau*, dien hy zelfs in een slag doodde, Keizer 1298., en vermoord Anno 1308, na een Regering van 10 Jaren.

III. Deszelfs Zoon FRIDERICUS DE SCHONE, word Anno 1314 van eenige Keurvorsten, maar LODEWYK VAN BEYEREN van

Novemb. 1740. van d'andere verkoren, met die hy dan 9 Jaren een bloedige Oorloch voerde, en eindelyk 1322 gevangen wierd, en 3 Jaren gevangen bleef, moetende zyn Vryheit met het afleggen van de Keizerlyke Waardigheit kopen; Hy stierf Anno 1330.

Na de dood van Keizer *Lodewyk van Beyeren*, Anno 1347 voorgevallen, wierd tot Keizer verkoren *Eduardus III.*, Koning van Engeland, die bedankte: Dan *Fridericus Markgraaf van Meissen*, maar stierf 't volgende Jaar, en in zyn plaats wierd verkoren *Guntherus*, *Graaf van Schwartzburg*, maar die haast met Vergif aan een kant geholpen wierd: Toen wierd verkoren *Carolus IV. Koning van Bohemen*, die Anno 1378 na een Regering van 30 Jaren stierf: Zyn Zoon *Wenceslaus*, die al Anno 1376 Rooms Koning gemaakt was, wierd toen wel Keizer, maar Anno 1400 na een slechte Regering van 22 Jaren afgezet, en *Fridericus van Bronswyk* Keizer gemaakt, maar aanstonds vermoord, waar op *Rupertus Paltzgraaf* tot Keizer verkoren wierd, die na een Regering van 10 Jaren Anno 1410 stierf: Hier op volgde *Jodocus uit Moravien*, die maar 1 Jaar regeerde, en 1411 stierf, wordende toen verkoren *Sigismundus*, twede Zoon van Keizer *Carolus IV*, die na een Regering van 26 Jaren Anno 1437 stierf, waar na dan de Keizerlyke Waardigheit wederom Anno 1438 aan 't *Huis van Oostenryk* quam in de Persoon van

IV. ALBERTUS II. Kleinzoon in 't vierde Lid van Keizer *Albertus I.* Deze *Albertus II.* heeft maar een Jaar geregeert, zynde overleden Anno 1439. Hier op wierd Anno 1440 verkoren

V. FRIDIRICUS III., ook Kleinzoon in 't vierde Lid van *Rudolphus* Hertoch in *Zwaben*, twede Zoon van Keizer *Rudolphus I.* en Broeder van Keizer *Albertus I.* Deze heeft geregeert 53 Jaar, en is Anno 1493, 78 Jaar oud, overleden: Hem is gevolgt

VI. MAXIMILIAAN I. zyn Zoon, die reets Anno 1486 Rooms Koning gemaakt was, en Anno 1519 na een Regering van 25 Jaren in den ouderdom van 60 Jaren overleed. Deze had tot Gemalin de Dochter en Erfgenaam van *Karel de Stoute*, Hertoch van *Burgundien*, waarom hy na deszelfs dood Anno 1477 Bezitter wierd van deszelfs grote Landen: Uit dit Huwelyk is Anno 1478 *Philippus* van Oostenryk geboren, die *Koning van Castilien* wierd Anno 1505, maar Anno 1506 in den ouderdom van 28 Jaren stierf, nalatende van zyn Gemalin *Johanna*, Dochter en Erfgenaam van den Koning *Ferdinandus Catholicus* van *Spanjen*, twee Zonen CAROLUS en FERDINANDUS stichters der beide Hoofd-Linien van 't Huis van *Oostenryk*.

Phi-

Philippus dan, Hertoch van *Burgundien* en Koning van *Castilien*, Zoon van Keizer *Maximiliaan I.* had, als gemeld, twee Zonen nagelaten, namentlyk CAROLUS en FERDINANDUS, die vervolgens de Stichters zyn geworden der twee Hoofd-Takken van 't *Allerdoorluchtigste Aards-Hertoglyk Huis van Oostenryk*: *Carolus* was geboren Anno 1500, en *Ferdinandus* Anno 1503. Novemb. 1740.

VII. CAROLUS wierd na 't overlyden van zyn Vader Anno 1506 *Hertoch van Burgundien*, en na dat van zyn Grootvader van Moeders kant *Ferdinandus Catholicus* Anno 1516 *Koning van Spanjen*, van die naam de I., en na dat van zyn Grootvader van Vaders kant *Maximiliaan I.*, Anno 1519 ook *Rooms Keizer*, van die naam de V: Vermits nu deze wegens zyne vele Heerschappyen en Oorlogen nu in *Spanjen*, dan in *Italien*, dan in de *Nederlanden* afwezig zyn moest, en wegens d'opgekomene Religie-Verschillen in Duitsland 't Vicariaat van 't Duitsche Ryk niet gaarn aan de Keurvorsten van *Saxen* en *Paltz*, wilde laten, braght hy te weeg, dat zyn gemelde Broeder FERDINANDUS Anno 1531 tot *Rooms Koning* verkoren wierd: Alhoewel hy nu naderhand poogde zyn Zoon *Philippus* tot die waardigheit te doen komen, wilde het doch niet gelukken, en *Ferdinandus* bleef in 't bezit van de zelve; zulks dat, wanneer die Keizer Anno 1556 alle zyne Kronen en Scepters na een Regering, als Keizer, van 36 Jaren nederleide, en zich na *Spanjen* in een Klooster retireerde en aldaar Anno 1559 in den ouderdom van 58 Jaren stierf.

VIII. *Ferdinandus I.* Anno 1556 Keizer wierd, na dat hy al zedert het Jaar 1526 door zyne Gemalin *Anna*, Zuster van den ongelukkigen Koning *Lodewyk II.* de Koningryken *Hongaryen* en *Bohemen*, verkregen had: Hy heeft als Keizer geregeerd 8 Jaren, en is Anno 1564 in den ouderdom van 61 Jaren overleden: Toen wierd Keizer

IX. MAXIMILIAAN II. deszelfs oudste Zoon, die 12 Jaren geregeerd heeft, en Anno 1576, 49 Jaren oud, overleed, wordende gevolgt van

X. RUDOLPHUS II. zyn oudste Zoon, die tot 1612, en dus 35 Jaren geregeerd, en 60 geleefd heeft. Deze geen Kinderen nalatende, wierd na zyn dood Keizer gemaakt deszelfs Broeder

XI. MATTHIAS, die niet langer dan 7 Jaren regeerde, en Anno 1619 in den ouderdom van 62 Jaren stierf, insgelyks zonder Kinderen na te laten: Na hem wierd alzo verkoren

XII. FERDINANDUS II, Klein-Zoon van Keizer *Ferdinandus I.* door deszelfs twede Zoon *Carolus*, Hertoch van *Steyermark*: En die

Novemb. 1740. ſtierf midden in de Troublen van den dertigjarigen Oorloch Anno 1637, na een Regering van 18 Jaren, oud 59 Jaren: Wordende toen verkoren

XIII. FERDINANDUS III. zyn oudſten Zoon, die 't geluk had, Anno 1648, den dertigjarigen Oorloch door den Weſtphaalſche Vrede te beſliſſen: Deze overleed Anno 1657, na te hebben geregeerd 20, en geleefd 49 Jaren. Hy had wel verkregen, dat zyn oudſte Zoon *Ferdinandus* Anno 1653 tot Rooms Koning gemaakt was, maar deze ſtierf noch voor de Vader Anno 1654, oud 21 Jaren: Dus wierd na de dood van *Ferdinandus III.* deſzelfs twede Zoon

XIV. LEOPOLDUS Anno 1658 verkoren, die geregeerd heeft 47 Jaren tot 1705, als wanneer hy 64 Jaren oud overleed, ſuccederende hem

XV. JOSEPHUS zyn oudſte Zoon, die reets Anno 1690 Rooms Koning gemaakt was, maar na *Leopoldus* alleen 6 Jaren tot 1711 regeerde, ſtervende zonder Manlyke Erfgenamen Anno 1711, den 17. April, 33 Jaren oud. Hier op wierd in 't zelve Jaar verkoren

XVI. CAROLUS VI., die reets 1705 tot Koning van *Spanjen* verklaard was, en dus als Keizer geregeerd heeft 29 Jaar, zynde insgelyks zonder Manlyke Erfgenamen in't 56. Jaar zyns ouderdoms overleden den 20. *October* van dit Jaar 1740, nalatende alleen twee Prinſeſſen, waar van d'oudſte, *Maria-Thereſia*, die zedert 1736 getrouwd is met den Hertoch van *Lottharingen*, nu Groot-Hertoch van *Toſcanen*; de twede, *Anna-Maria*, is noch ongehuwd.

Aangaande d'andere Tak der *Koningen van Spanjen*, zo is van PHILIPPUS I. en CAREL I. reets gewach, gemaakt, en deze gaf Anno 1555 de Regering der Spaanſche Monarchy over aan zyn Zoon

III. PHILIPPUS II. die tot 1598, en dus 42 Jaar geregeerd heeft, wanneer hy ſtierf, oud 71 Jaren: Hem volgde

IV. PHILIPPUS III. zyn Zoon, wiens Regering duurde tot 1621, en dus 23 Jaren, ſtervende toen in den ouderdom van 43 Jaren, en latende 't Ryk aan zyn Zoon.

V. PHILIPPUS IV., die geregeert heeft tot 1665, en dus 44 Jaren, als wanneer hy in den ouderdom van 60 Jaren ſtierf, en tot zyn Opvolger naliet zyn eenige Zoon

VI. CAROLUS II., dewelke Anno 1700, na 36 Jaren geregeerd te hebben, zonder Erfgenamen ſtierf, oud 39 Jaren, en in den Succeſſie-Twiſt tuſſchen het *Ooſtenrykſche Huis* en 't *Huis van Bourbon*, wierd aan d'eene kant tot Koning verklaard de nu overledene

VII. CAROLUS III., gelyk wy boven reets gezien hebben.

Den

Den 24. 's morgens, wierden 't Hert en de Tonge van 't Lichaam van wylen zyne Keizerlyke Majesteit door twee Kamer-Dienaars, verzeld van twee Kamer-Heren, na de Capelle van *Loreto* in de Kerk der Vaders *Augustynen*, en d'Ingewanden op gelyke wyze na de Metropolitaan-Kerk van *St. Stephen* gebraght; 's avonds ten 7 uuren wierd 't Lyk na de Capucyner-Kerk op de *nieuwe Markt* gebraght en begraven, daar de Grafstede is van de Keizerlyke Familie. In den marsch wierd de volgende order gehouden. Novemb. 1740.

1. De verscheide Geestelyke Ordens van die Stadt en Voorsteden.
2. De Gildens, de Leden van de Gerechtshoven, Comptoren, de Bedienden van 't Hof, de Cancelery-bedienden en de Muzicanten van wylen den Keizer.
3. De Kamerheren van 't Hof, de Hofraden, die van den Krygsraad; de Hofraden, Finantieraden, de Ministers van den Keizer en de Ridders van 't Gulden Vlies, waar onder zich bevond de Prins *Carel van Lotthoringen*.
4. De Cardinaal van *Collonitsch*, Aardsbisschop van *Wenen*, verzelt van vier Bisschoppen, en gevolgt van zes andere Prelaten.
5. 't Lyk van den Keizer, in een Kist bekleed met zwart Fluweel; op de Kist lagen de Keizerlyke Kroon, de Kroon van *Spanjen*, die van *Hongaryen* en die van *Bohemen*, als mede d'Aardshertogelyke Hoed, de Keizerlyke Globe, Scepter en Zwaard.
6. De Groothertoch van *Toscanen*, omhangen met het teken van den Orden van 't Gulde Vlies, en verzeld van den Grave *Gundacker* van *Stahrenberg*, eerste Conferentie-Raad, den Grave vau *Sintzendorff*, Opperhof-Cancelier, en den Grave van *Königsegg*, Opperhofmeester van de Keizerin twede Douariere.
7. d'Aardshertogin *Maria Magdalena*, Dochter van Keizer *Leopold*, gevolgt van de Hofdames, als mede van die van den Ridder orden van 't Kruis, en van andere voorname Dames.

De Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, onpasselyk zynde, konde de Lykstatie niet bywonen.

Wanneer 't Lyk in de Capucyner Kerk gekomen was, wierd het door twaalf Gardianen, van zo veel Capucyner Kloosters, uit twaalf verscheide Provincien ten dien einde daar ontboden, na de Grafstede gebraght, verzeld van d'oudste Kamerheren, daar de Kist ten verzoeke van de Paters Capucynen geo-

Novemb. 1740. pend, en volgens gebruik een Getuigschrift opgestelt wierd, dat ze 't Lyk gezien hadden. *

De Missive, waar by de Koningin van *Hongaryen*, *Bohemen*, enz. 't overlyden van den Keizer aan de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* heeft bekent gemaakt, is van den volgenden inhoud;

MARIA-THERESIA, *door Godes genade Koningin van Hongaryen en Bohemen, Aardshertogin van Oostenryk, enz.*

HOOG EN MOGENDE HEREN, DE STATEN-GENERAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, *onze zeer dierbare Vrienden*,

De Doorluchtigste en Grootmachtigste Prins, CAREL DE ZESDE, *Roomsch Keizer, onze Heer, en zeer geëerde Vader, den* 20. *dezer een weinig voor twee uuren 's morgens overleden zynde, zo hebben wy geoordeelt, dit droevig geval ten eersten aan uwe Republicq te moeten bekend maken, wegens de vriendschap, unie en alliantie, die dezelve voornaamlyk steets met den overleden Keizer onderhouden heeft, en welke wy hopen, dat dezelve met ons conserveren en bewaren zal.*

Dit verlies, 't grootste, dat wy ooit ondergaan konnen, heeft eene onuitsprekelyke droefheit by ons veroorzaakt, en wy twyfelen niet, of uwe genegenheit voor ons zal op 't vernemen van die noodlottige tyding, u doen deel nemen aan onze al te rechtmatige smerte, te meer, vermits door 't komen van een zonderling belang in d'openbare rust en in 't algemene welzyn van Europa, *uwe natuurlyke omzichtigheit u zal doen beseffen de gantsche grootheit van 't verlies, 't welk men heden komt te lyden.*

Wat ons belangt, wy hebben besloten, op eene onveranderlyke wyze de voetstappen te volgen van den overleden Keizer, godvruchtiger gedachtenis, en wy zullen ons steets op 't uitterste benaarstigen, om by alle gelegenheit zo naukeurig, als hy gedaan heeft, na te komen de plichten van eene goede nabuurschap en van eene getrouwe Geallieerde, ons ten vollen verzekerd houdende, dat uwe Republicq niet minder genegen zal zyn, om diezelve plichten na te komen. Voor 't overige wenschen wy u alle voorspoed.

Gegeven in onze Stadt Weenen *den* 21. October 1740., *'t eerste Jaar van onze Regering.* UWE GOEDE VRIENDIN.

Ook

* Indien ons bestek voor de volgende maand het eenigzints kan toelaten, zullenwe den Lezer de Byzonderheden van dien groten Monarch zyn leven komen mede te delen.

Ook heeft zyne Koninglyke Hoogheit de Groothertoch van Toscanen by die gelegenheit de volgende Missive aan de Heren Staten Generaal geschreven. November 1740.

HOOG EN MOGENDE HEREN,

Gode behaagt hebbende, zyne Keizerlyke en Catholyke Majesteit, na eene ziekte van acht dagen, tot zich te roepen, zo geef ik aan U HOOG MOGENDEN *kennis van dit droevig geval, vertrouwende, dat de zelven met my wel zullen willen delen alle de droefheit en smerte, die ik wegens dat zwaar verlies gevoel, en dat ik in d'achtervolging van hunne Vriendschap vinden zal de vertroosting, en de verlichting, die ik in een zo smertelyken als hachelyken toestant van noden heb. 't Is op de vierigste wyze, dat ik U Hoog Mogende verzoek, om d'achtervolging van die Vrindschap, die voor my zeer dierbaar geweest is, en steets zyn zal, en die ik zal tragten, hoe langer hoe meer te verkrygen, door d'oprechtste en volkomenste liefde en genegenheit, met dewelke ik niet nalaten zal, te zyn, enz.* Wenen *den* 22. October 1740.

Den 28. arriveerde de Heer van *Eyserman*, Directeur van de Beyersche Hof-Cancelary, van *Munchen* te Post aldaar, en nam zyn inkeer by den Keur-Beyersche Minister, Graaf van *Perousa*, met dewelke hy zich terstond by den Heer Graaf *Gondaker* van *Stahrenberg* vervoegde, om de medegebraghte Depeches aan zyne Excellentie te communiceren, die aan dat Hof gantsch niet aangenaam geweest te zyn schynen: De gemelde Graaf van *Perousa* heeft by die occasie ook de Missive, dewelke de *Koningin* aan den Keurvorst van *Beyeren* geschreven had, om hem het Sterfval van den Keizer, haar Heer Vader, en haar komste tot de Regering der nagelatene Erf-Koningryken en Landen bekend te maken, ongeopend aan den Graaf *Gondaker* te rug gegeven, en daar by verklaard, „dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit niet had konnen goedvinden haar Majesteit als Koningin „t'erkennen."

't Keur-Huis van *Beyeren* grondvest deszelfs pretensien op de nagelatene Erflanden van wylen den Keizer *Karolus* VI.

1. Op 't Huwelyk van *Albertus* V., Hertoch van *Beyeren*, met de twede Prinses van *Ferdinandus* I., Roomsch-Koning, en naderhand Keizer Anno 1546, uit welk Huwelyk Anno 1548

ge-

Novemb. 1740. gesproten is *Wilhelmus* V., Hertoch in *Beyeren*, die Anno 1573 de Vader wierd van *Maximilianus*, eerst Hertoch, en naderhand Anno 1623 *eerste Keurvorst* van *Beyeren*, ter beloning van de goede diensten, die hy Keizer *Ferdinaudus* II. in den Boheemschen Oorloch tegen *Fredericus* V., Kenrvorst van de *Paltz* en gekroonde Koning van *Bohemen*, gedaan had, gevende de gemelde Keizer ook vervolgens Anno 1635 aan hem zyn oudste Prinses *Maria Anna* tot Gemalin, uit welk Huwelyk

2. Anno 1636 gesproten is *Ferdinandus Maria*, twede Keurvorst van *Beyeren*, die Anno 1662 Vader wierd van *Maximiliaan Maria Emanuel*, derde Keurvorst, en Vader van zyn tegenwoordig regerende Keurvorstelyke Doorluchtigheit van *Beyeren Carolus Albertus*, en die

3. Anno 1722 getroud is met *Maria Amalia*, twede Prinses van Keizer *Josephus*, ouder Broeder van den laatst overledene Keizer, en uit dit Huwelyk is reets den 28 *Maart* 1727 geboren *Maximilianus Josephus*, Keur-Prins van *Beyeren*: Maar niet alleen zyn 't deze drie Huwelyken, waar op zich 't Huis van *Beyeren* in deszelfs Pretensien fundeert; maar ook twee Testamentaire Dispositien van de gemelde Keizers *Ferdinandus* I. en II., ten faveur van 't Huis van *Beyeren* gemaakt, ingevalle eens de Manlyke Stam van 't Aards-Hertochlyke Huis van *Oostenryk* quam uit te sterven.

Op welk voorgemeld Declaratoir van den Graaf van *Perousa*, heeft d'Oostenrykſche Groot-Cancelier Graaf van *Sinzendorf* den gemelde Keur-Beyerſche Minister voor deszelfs vertrek na *Munchen*, als mede alle daar residerende Ministers der vreemde Mogendheden, Keurvorsten en Stenden van 't Ryk tot zich beroepen en hen de redenen voorgesteld, dewelke hare Majesteit de Koningin bewogen hadden, om ze alle by hem t'ontbieden, om hen namentlyk te vertonen 't originele Testament van wylen Keizer *Ferdinandus* I., en dat tusschen het zelve en de Copye van 't Keur-Beyerſche Hof geproduceert, een groot onderscheid zich bevond, 't welk hy hen verzocht te willen examineren, en 't een met het ander te confronteren, staande in 't Origineel, *dat in gevalle eens geen* WETTIGE *Erfgenaam van zyne drie Zonen meer overig was, zyne oudste Dochter en derzelver Descendenten,*

toen

toen in leven zynde, in de Koningryken van Hongaryen *en* Bohe- *Novemb.*
men *opvolgen zouden*: Maar in de Copie van 't Huis *Beyeren* ge- *1740.*
produceert, stond, *Dat ingevalle eens geen* MANLYKE *Erfgenaam meer overig was.* Men heeft vervolgens den gemelde Ministers authentique Copyen van 't Origineel ter hand gesteld en hen verzocht dezelve aan hunne Hoven te zenden; ook is van 't Hof ordre aan alle deszelfs buitenlandsche Ministers afgegaan, om de Hoven hunner Residentie van die zaak t'informeren: Ten dien einde heeft de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, de volgende Missive aan hare Ministers te *Regensburg*, en aan de buitenlandsche Hoven Residerende, geschreven; luidende als volgt:

MARIA THERESIA *by de gratie Godts Koningin van* Hongaryen *en* Bohemen.

Men heeft ul. reets medegedeelt het schryven, 't welk zyne Keizerlyke Majesteit, onze Heer Vader, glorieuser gedachtenis, den 30. *September* laatstleden aan den Keurvorst van *Beyeren* heeft laten afgaan, aangaande d'ongegronde Pretensien van 't Hof van die Naam, en men heeft ul. ter zelver tyd geordonneert, van deszelfs inhoud ter plaatze van uwe Residentie 't nodige gebruik te maken. Gy hebt uit die Brief konnen zien, dat men hier altoos gezogt heeft van 't Huis van *Beyeren* by Geschrifte te verkrygen 't geen het zelve meende by te brengen uit het Testament en Codicil van wylen den Keizer *Ferdinandus* I., als de grondslag van deszelfs vermeendelyke Recht: Maar hoe meer het gemelde Huis daar mede te rug gehouden heeft by leeftyden van wylen zyne Keizerlyke Majesteit onze Heer Vader, hoe meer rechveerdige reden had men immer daar op aan te dringen: Want gelyk men aan d'eene kant verzekert was, dat in 't gemelde Testament en Codicil dat geen zich niet bevond, 't welk de Graaf van *Perousa* hier uit een zekere Note gelezen had, en 't Beyersche Hof op verscheide Plaatzen, zo wel binnen als buiten 't Ryk, doen verspreiden; en dat aan d'andere kant, als men zich te vroeg geuit had, men een diergelyke uitvlucht te verwagten gehad had, als die gene is, daar van in den beginne van 't gemelde Schryven gewag gemaakt is, zo moest het noodzakelyk schynen, zich by 't genomene oogmerk te houden.

Kort na 't overlyden van zyne Keizerlyke Majesteit begaf zich de Graaf van *Perousa* by alle Ministers, en las hen uit een ontfange

Novemb. 1740. Depeche een passagie voor van dezen inhoud: „Dat men niet moest „ iets ten faveur van wien 't ook was, doen tot nadeel van de pre„ tensien van 't Huis van *Beyeren*," welk voorgeven gegrondvest wierd op een pretense passagie van 't gemelde Testament en Codicil van Keizer *Ferdinand I.*, van omtrent dezelve inhoud als in de Note hier te voren door den Graaf van *Perousa* bygebragt.

Die Graaf liet het hier by niet blyven, maar, gelyk wy zedert vernomen hebben, heeft hy zich aan alle buitenlandsche hier residerende Ministers gewend, en dezelve vermaand, om ons niet alleen niet t'erkennen voor wettige Erfgenaam van alle de Koningryken en Erflanden, door wylen zyne Keizerlyke Majesteit onze Vader bezeten; maar ook alle Functien van hunne Ministerschap na te laten. Men begrypt zonder zwarigheit, hoe wy zodanige ongehoorden buitensporige manier van procederen hadden kunnen aanmerken; maar onwankelbaar gezint zynde, altoos 't voetspoor van onze Allerdoorluchtigste Vader, glorieuser gedachtenisse, op te volgen, hebben wy by die gelegenheit liever een al te grote moderatie willen laten blyken, als iets voorbarig doen: Men heeft zich dan vergenoegt met de buitenlandsche hier residerende Ministers t'informeren van de natuur der Pretensien van 't Huis van *Beyeren*, en van al 't geen hier over dit Subject voorgevallen is, en met hen het gemelde Schryven van den 30. *September* laatst te communiceren.

Aangaande den Graaf van *Perousa*, wanneer hy zyn verklaring aan den Graaf van *Sinzendorf* onzen Opper-Hof-Cancelier gedaan had, vroeg deze hem terstond, *of hy hem niet by Geschrift geven wilde, het geen hy hem had voorgelezen?* Maar hy vond toen niet geraden dit te doen; maar naderhand, buiten twyfel op ontfange ordre van zyn Hof ten dien einde, maakte hy geen de minste zwarigheit meer, om 't zelve te doen, zeggende; *dat hy wel geen ordre daar toe had, maar dat het hem ook niet verboden was, en dat hy wel begreep, dat een enkelde Lezing niet genoeg was, om d'eigenste bewoordingen in 't geheugen in te drukken*: Ingevolge daar van wierd het beneden volgende Extract onder No. 1. den eersten dezer zonder eenig Opschrift aan 't Hotel van den Graaf van *Sinzendorf*, onze Opper-Hof-Cancelier, gezonden, 't welk ons dan niet toeliet de Communicatie der Passagien van het Testament en Codicil van Keizer *Ferdinandus* I., aangaande d'opvolging in zyne Landen, langer uit te stellen, gelyk dezelve hier by onder No. 2. volgen, en gy kond het Hof, alwaar gy resideert, van onze kant verzekeren, dat in 't gehele Testament en Codicil geen enkel woord meer of andere staat, aangaande d'opvolging in de Koningryken en Erflanden door

door dien Vorst bezeten; En dat wy geen zwarigheit maken, om den ongrond der Pretensien van 't Huis van *Beyeren* zo veel te klaarder aan den dag te brengen, 't Origineel van het Testament en Codicil niet alleen aan den Graaf van *Perousa*, als hy 't begeert, maar ook aan alle hier residerende vreemde Ministers te vertonen. *Novemb. 1740.*

Men is van mening de gemelde Passagien onder No. 2. ten eersten te doen drukken en dezelve met korte Aanmerkingen te verzellen, ondertusschen, vermits men de quade Indrukkingen moet voorkomen, dewelke d'ongegronde ter zyde gedane Insinuatie, in No. 1. vermeld, zoude konnen maken, konnen wy niet nalaten aan te merken, dat het geen men in dat Biljet voorgeeft, te weten, *dat d'oudste Dochter van den gemelde Keizer* Ferdinandus I. *en hare Descendenten immediaat zouden opvolgen, by ontstentenis van Manlyke Descendenten van 't Huis van Oostenryk*, zich niet alleen gantschelyk niet in het Testament van den gemelden Keizer bevind; maar zelfs het tegendeel; te weten: *Dat d'oudste Dochter van Keizer* Ferdinand I., *die NB. als dan in leven zyn zoude, opvolgen zoude in de twee Koningryken van* Hongaryen en Bohemen, *dan eerst, wanneer geen Wettige Descendenten van hare drie Broeders meer overig waren.* Nu zyn'er van deze noch veel in 't leven, onder dewelke Wy, volgens d'uitdrukkelyke Woorden van die Testamentaire Dispositie in overeenkomste met het natuurlyke en alle andere Rechten, de Preferentie hebben voor alle andere, wie die ook zyn mogen, als oudste Dochter van den laatstlevende Manlyke Erfgenaam.

't Is voor 't overige een uitgemaakte Zaak, die by alle Rechtsgeleerden doorgaat, dat in Zaken van een opvolging, waar van de Vrouwen niet zyn uitgesloten, dezelve mede begrepen zyn onder de Naam van *Wettige Erfgenamen*: En die aanmerking is meer als genoeg om alle onzydige Personen t'overtuigen, dat'er niets duister ten dien opzigt in de laatste Wil van Keizer *Ferdinand* I. is, en dat by gevolg 't Keur-Huis van *Beyeren* geen gefondeerde Pretensie formeren kan, ja dat'er niet een schaduwe van Pretensie is, om Ons d'opvolging te betwisten, die Godt, de Natuur en alle Rechten, en in 't byzonder d'Usantie van ons Aards-Hertoghlyk Huis ons verzekeren, zo veel te meer, daar men in een Privilegie, door Keizer *Frederik* I. in de XII. Eeu aan dit Huis verleend, en *Titulo onerosissimo*, te weten door d'afstand van 't Hertochdom *Beyeren*, verkregen en zedert dikwyls door 't Ryk en Corps en door de Keizers bekrachtigt, dit leest: *En als, het welk Godt verhoede, de Hertoch van* Oostenryk *zonder een Manlyke Erf-*

Novemb. 1740. *genaam quam t'overlyden, zo zal dit Hertochdom op deszelfs oudste nalatende Dochter vervallen, en 't zelve zal niet ter eeniger tyd mogen verdeeld worden —— Wy willen ook, dat als de Landen 't Gebied van 't gemelte Hertochdom door Erffenissen, Schenkingen, Kopingen, Overgevingen of andere toegevallene Opvolgingen vermeerderd zyn zullen, de gemelde Rechten, Privilegien en Vergunningen ook op die Vermeerderingen volkomen zich uitstrekken zullen.*

Voor 't overige en ten overvloed zult gy alle het hier boven gemelde niet alleen mondeling aan 't Hof, daar gy resideert, voorstellen, maar 't zelve ook schriftelyk overleveren.

EXTRACT.

No. I. Als het den Here zal behaagt hebben over zyne Keizerlyke Majesteit te disponeren, is de mening van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit, dat Uwe Excellentie zich by alle Conferentie-Ministers begeve, om hen uit deszelfs naam te verklaren, dat hy hoopte, dat men zich niet haasten zal met iets ten faveur van wie 't ook zyn mag, te doen, voor en aleer men rypelyk zal geëxamineert hebben de Dispositien der Voorvaderen van zyne Keizerlyke Majesteit, en in 't byzonder die van Keizer *Ferdinand* I., die d'ordre van Successie in zyn Nakomelingschap zo wel der Vrouwelyke als Manlyke gereguleert heeft: Dat uit kragte van die Dispositie d'oudste Dochter van den gemelde Keizer en hare Descendenten onmidlyk moesten opvolgen by onstentenis der Manlyke Erfgenamen van 't Huis van *Oostenryk*: Dat dit geval nu gebeurd zynde, zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit van *Beyeren* zich op zyn recht beriep, en alzo dezelve niets meer begeert als het geen hem van Rechtwegen toekomt, hy dan Inspectie begeerde van het Testament en Codicil van Keizer *Ferdinand* I. die men hem niet weigeren kon, zynde gemeenschappelyke Instrumenten.

Munchen den 21. *October* 1740.

De Fransche Minister, Marquis *de Mirepoix* heeft aan dat Hof verklaard, dat zyn Hoogste Principaal niet zoude manqueren, de beloofde Guarantie van de *Pragmatique Sanctie* * van wylen zyne Keizerlyke Majesteit van zyn kant na te komen, maar

* Zie 't gehele Articul in de *Mercurius* van den jare 1739. I. Deel pag. 308.

maar dat hy daar benevens ook hoopte, dat zo wel het Ryk als 't Koninglyke Hof van Haar Majesteit geen zwarigheit daar tegen maken zouden, dat zyne Aller-Christelyke Majesteit zich by d'aanstaande Keizer-Verkiezing als een Mededinger na de Keizerlyke Kroon opdeed. *Novemb.* 1740.

Wyders heeft de Koning van *Sardinien*, insgelyks by zyne Missive van antwoord verklaard, alle deszelfs verbintenissen met wylen zyne Keizerlyke Majesteit aangegaan, en byzonder die wegens de *Pragmatique Sanctie*, heiliglyk te zullen nakomen. De Koning van *Polen* heeft niet alleen hare Majesteit erkend, maar ook verklaard, dezelve met zyn gehele Macht by te staan, indien haar Majesteit in derzelver aangevaarde Regering en Successie mocht gestoort worden: De Keurvorst van *Mentz* heeft ook een zeer vergenoegende Brief, zo nopens de *Pragmatique Sanctie*, als wegens d'aanstaande Keizerlyke Verkiezing, aan den Groot-Hertoch van *Toscanen* geschreven; zulks dat reets de meeste en voornaamste Mogendheden in de belangen van 't Hof gekomen zyn.

De Titels welke de voornoemde Koninginne van Hongaryen *en* Bohemen *aangenomen heeft, zyn de volgende:*

MARIA THERESIA, Divinâ favente Clementiâ, Regina Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, Mediolani, Styriæ, Carinthiæ, Mantuæ, & Parmæ & Placentiæ, Limburgi, Luxemburgi, Geldriæ, Wurtembergæ, Superioris & Inferioris Silesiæ, Princeps Sueviæ & Transilvaniæ, Marchio S. I. R. Burgoviæ, Moraviæ, Superioris & Inferioris Lusatiæ, Comes Namurci, Domina Marchiæ Sclavonicæ, Portus Naonis Salinarum & Mechliniæ, Nupta Dux Lotharingiæ & Barri, Magna Dux Hetruriæ:

En d'ordinaire Titulature in de Rescripten, deze:

NOS MARIA THERESIA, Divinâ favente Clementiâ Regina Hungariæ & Bohemiæ, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ & Carniolæ, Comes Flandriæ, Tyrolis & Goritiæ; Nupta Dux Lotharingiæ & Barri, Magna Dux Hetruriæ:

Het besluit: Ceterum Gratiam Nostram Regiam vobis benigne dele-

Novemb. 1740. deferimus. Datum in Civitate nostra Viennæ. Die..., Oct. 1740. Regnorum nostrorum Primo:

Beneden: Ad Mandatum S. Regiæ Majestatis Proprium.

Den 7. dezer zyn de Generaals Graven van *Seckendorf*, *Wallis* en *Neuperg* by een Koninglyk Decreet vrygesproken, met behouding van hunne Charges en Waardigheden. Dat van den Grave van *Seckendorf* luid als volgt:

VAN wegens haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, Aards-Hertogin van Oostenryk, onze Allergenadigste Souvereine, zal aan den Graaf *Frederik Hendrik van Seckendorf*, Generaal Veld-Marschal, Collonel van een Regiment Infanteri en Commandant van de Vesting *Philipsburg*, bekend gemaakt worden, dat hoogste gemelde Majesteit de genadige Resolutie genomen heeft en geordonneert, dat de gedecreteerde Inquisitie ter occasie van de Veldtocht van 't Jaar 1737 gantschelyk gesupprimeert worde, en de gemelde Veldmarschal gecontinueert in die Militaire Chargien, waar toe hy zich door zyne langdurige diensten verheven en dezelve tot hier toe gehad heeft, en dat hy de Functien derzelver dadelyk oeffene: Haar Koninglyke Majesteit belooft zich voor 't overige, dat de gemelde Veld-Marschal haar preuven zal geven van deszelfs volharding in zyn onderdanigste devotie door die van zyne getrouwe en nuttelyke diensten, en in dit vertrouwen verzekert dezelve hem van d'eer van hare goede gunsten; 't Welk op ordre van haar Majesteit aan den gemelde Veld-Marschal uit kragte van dit Decreet zal bekend gemaakt worden.

Gegeven te *Wenen den* 6. *November* 1740.

De gemelde Graaf is reets aan dat Hof gekomen, om zyne Dankzeggings Compliment aan hare Majesteit af te leggen. Boven dien zyn alle onpartydigen ten hoogsten verheugt de gemelde Heren, ter beschaming hunner Vyanden, in hun vorige Luister weder herstelt te zien.

Den 14. heeft men een vuilaardig Pasquil aldaar aan de Burgt aangeplakt gevonden. Haar Majesteit zal alle diergelyken Lasteringen met'er daad beschaamen, en haar aangenomen Devys bewaarheden: JUSTITIA ET CLEMENTIA, dat is: Met GERECHTIGHEIT EN GENADE.

Na

Na dat d'eerste Consternatie over de dood van den Keizer te *Regensburg*, wat bedaard was, heeft men aldaar verscheide Reflexien over deszelfs eerste en byna onvermydelyke gevolgen gemaakt; als onder anderen, *Novemb. 1740.*

1. Of 'er d'oude Verschillen tusschen *Keur-Beyeren* en *Keur-Paltz* over 't Vicariaat van 't Ryk in de Landen, zich van 't *Frankische Recht* bedienende, niet wederom herleven zullen? Zo veel te meer, daar Keur-Paltz dit Vicariaat by het Sterfval van Keizer *Jozephus*, neffens *Keur-Saxen*, dat het zelve in de Landen van het *Saxische Recht* voerd, geoeffent heeft:

2. Of de gemelde beide Keurvorsten van *Beyeren* en *Paltz*, dewelke hunne toestemming tot de Keizerlyke *Pragmatique Sanctie* noch niet gegeven hebben, niet zullen doen protesteren tegen al 't geen na de Dood van den Keizer te *Wenen* ten faveur van den Groot Hertoch van *Toscanen* gedaan is, met hem namentlyk als Opvolger in alle d'Erflanden, wylen den Keizer als Koning in *Spanjen*, Koning van *Bohemen* en *Hongaryen*, Aards-Hertoch van *Oostenryk*, &c. toebehoord hebbende, te verklaren, en met behulp van andere Vorsten en Mogendheden, zo binnen als buiten 't Duitsche Ryk, hunne Pretensien te doen gelden: 3. Of de Standen van *Hongaryen* en *Zevenbergen* zo gemaklyk den nieuwe Souverein zullen erkennen? 4. Wie zich als Mededingers na de Keizerlyke Kroon zullen opdoen, en welke van de Keurvorsten de Party van d'een of ander zullen houden? 5. Of niet apparent die Mededingers zullen zyn de *Groot-Hertoch van Toscanen*, *de Keurvorst van Beyeren* en de *Keurvorst van Saxen*? 6. Of, indien *Pruissen*, *Saxen* en *Hanover* een Lyn te zamen trekken, dezelve niet de Zwaay aan alle Zaken van 't Duitsche Ryk zullen geven?

Onder anderen heeft men daar de volgende vraag op het Tapyt gebragt: *Of men niet een Protestants Keurvorst of ander Vorst tot Rooms Keizer mocht verkiezen, zonder Rooms Catholyk te moeten worden?* Men zegt aan d'eene kant, dat'er geen Ryks-Wet was, die zulks belette, en derhalven wel mocht geschieden: Maar aan d'andere kant brengt men by: 1. *De lange usantie*, die de kragt van een Wet had: 2. Dat een Rooms Keizer altoos *Advocaat*

Novemb. 1740. *caat van de Roomſche Kerk was*, 't welk met een *Proteſtants Keizer* niet kon beſtaan: Doch op 't *eerſte* word gerepliceert, dat de *lange uſantie* meer *een gedogenheit* dan *een Wet* was, en niet langer plaats had, als zo lang men 't oordeelde van pas te zyn: Op het *twede* word geantwoord; dat d'*Advocatie van de Roomſche Kerk* met een *Proteſtants Keizer* zo wel kon beſtaan, als het tegenwoordig met het *Roomſche Keur-Huis Saxen* beſtaanbaar was, *het Directorium onder de Proteſterende Stenden* op den Ryksdag aldaar te voeren, &c.: Ondertuſſchen acht men evenwel voor 't waarſchynelykſt, dat by d'aanſtaande Keizerlyke Verkiezing de meeſte Reflexie zal gemaakt worden op den *Groot-Hertoch van Toſcanen*, en men oordeeld; dat, ingevalle de *Pragmatique Sanctie* ſtand blyft houden, dit het heilzaamſte voor 't Duitſche Ryk zyn zoude.

De Keurvorſt van *Mentz* heeft als Aards-Cancelier van 't Duitſche Ryk aan den Magiſtraat van *Francfort*, als de vaſtgeſtelde plaats, tot de verkiezing van een Keizer, ingevolge de Goude Bulle, by Miſſive kennis gegeven, dat Hy d'overige Keurvorſten op den 27. *February* van het toekomende Jaar had beſchreven, om tegen dien tyd of in eige Perſoon ofte wel door Gevolmachtigden aldaar te willen komen, ten einde nopens de Verkiezing van een Koning der Romeinen, die vervolgens tot Keizer zal worden verklaard, een beſluit te nemen.

In 't Saltzburgſche zyn wederom grote bewegingen, alzo op nieu veel duizend Saltzburgſche Onderdanen d'Evangeliſche Religie aangenomen hebben, en derzelver vrye Oeffening, of vrye aftocht verzoeken, waar over die Aards-Biſſchop niet weinig verlegen is.

POLEN. DE Ryksdag in *Polen* heeft den 18 paſſato op het point geſtaan van door den Landbode *Oraniki* geſcheurd te worden; maar hy heeft zich eindelyk laten bewegen, om den Ryksdag d'Activiteit wederom te geven: Doch is den 12. dezer geſcheurd geworden.

PRUISSEN. MEN is te *Berlin* ieverig bezich met de nodige ſchikkingen tot

tot den marsch der Troupen, maar of dezelve zullen strekken, om de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* in hare volle Rechten te handhaven, of om 't Vorstendom *Jagerndorf*, in *Silesien*, waar op 't Huis *Brandenburg* eene wettige Pretentie heeft, in bezit te nemen, is een Raadzel. Dit is zeker, dat de Koning dezer dagen den Heer *Deutsch*, Geheimen Finantie-Raad, naar *Rheinsberg* heeft doen ontbieden, om met Hem nopens de nodige Provisien voor die Troupen raad te plegen, en dat voor zyne Majesteit een zeer kostbare Veld Equipage word gemaakt, dewelke volgens des Konings Bevel in 't begin van 't aanstaande Jaar gereed moet zyn. *Novemb. 1740.*

De Baron van *Horion* een der Gedeputeerden wegens 't Prinsdom *Luik*, is voor zyn vertrek van daar met 's Konings Afbeeldzel, omzet met Diamanten, beschonken. Aldaar is 't volgende Tydvaars gemaakt:

CaroLVs seXtVs perIoDVM stIrpIs rVstrIæ absoLVIt,

Dat is:

Karel VI. heeft den Stam van Oostenryk geëindigt.

DENEMARKEN.

OP de vertogen nopende de Hollandsche Schepen, * is onder anderen geantwoord: „ dat die Schepen binnen de vier mylen van d'Eilanden van *Ferroe* en *Ysland* gevonden zyn, stry-
„ dig tegen den inhoud van 't Octroi, den 23. *April* 1733 door
„ den Koning aan een Societeit verleent, om alleen en met uit-
„ sluiting van alle anderen commercie op die Eilanden te dry-
„ ven; dat ze in de Baaijen en Havens van 't Land allerhande
„ Koopmanschappen, en wel voornaamlyk Tabak en Brande-
„ wyn vertiert, en daar tegen weder ingeslagen hebben Kousen,
„ Traan, Visch en Wol, tot merkelyke vermindering van den
„ Koophandel, die voor 's Konings rekening gedreven word,
„ enz. dat als men oordeelt, dat de gemelde Schepen niet be-
„ hoor-

* Zie hier voren pag. 197.

Novemb. 1740. „ hoorlyk voor goede prys zyn verklaart; men appelleren kan „ aan zyne Majesteits Admiraliteits Raad, die de zaak als dan „ op nieu onderzoeken zal, en dat vermits een dier genome „ Schepen middel gevonden heeft, met een Cadet van de Ma- „ rine en 4 Soldaten van 't Fregat t'ontsnappen, 't welk de Ko- „ ning op dezelven had afgezonden, om ze te nemen d'Equipa- „ gie van d'andere Schepen te rug zou worden gezonden, zo „ dra de gemelde Cadet en Soldaten, die de Wacht over de „ gemelde Schepen hadden, weder in vryheit gestelt waren."

Zwitzerland. IN 't begin dezer Maand heeft men te *Porentru* 8 van de wederspannige Onderdanen des Bisschops geëxecuteert, zynde eenige gehangen, andere uitgebannen of op de Galeyen gedoemt: En binnen 14 dagen zal noch een dergelyke Executie van een veel groter getal geschieden; alhoewel dergelyke strenge Proceduren by de Zwitzers weinig goedkeurig vinden.

Rusland. HAAR Majesteit de Keizerin van *Rusland* eenige dagen van de Jicht zeer geincommodeert geweest zynde, wierd den 16. passato een grote Raad in haar Vertrek gehouden, en daar in besloten 't volgende Reglement van Successie volgens de wille van haar Russis-Keizerlyke Majesteit op te stellen, en te publiceren, gelyk dit laatste ook den 17. te *Petersburg* geschied is, en verder in alle Russische Ryken en Landen geschieden zal:

Van Gods Genaden Wy ANNA, Keizerinne en Zelfs-Heerscherinne van alle Russen, &c. &c. &c., geven door deze aan alle Onze getrouwe Onderdanen te kennen?

HOE groot Onze ware Moederlyke Voorzorg, zedert dat Wy den van onze Voorzaten geërfden Souvereinen Russis-Keizerlyke Throon beklommen hebben, voor 't Wel zyn van Ons Ryk en alle Onze getrouwe Onderdanen is geweest, en met hoe grote en onvermoeide iever Wy Ons hebben laten aangelegen zyn, eerstelyk Onze Orthodoxe Griekfche Religie te bevestigen en verder aan te queken, de ware Gerechtigheit tot bescherming der Bedrukten te handhaven, de krachten van 't Ryk tot bescherming voor alle Vyandlyke Aanvallen ordentlyk te schikken, Academien en Scholen te stichten tot onderwyzing der Jeugd in de vreze Godts

Godts en alle tot beſt van 't Ryk ſtrekkende Wetenſchappen, den Aanwas van Koophandel en andere Hanteringen te bevorderen, en vele andere heilzame Schikkingen voor 't Ryk en d'Onderdanen te maken, en dus in 't generaal al 't geen in 't werk te ſtellen, wat het ware Beſt van Onze getrouwe Onderdanen, als mede de Bloei en den Roem van Ons geliefde Vaderland zou konnen bevorderen; zal niet nodig zyn hier breedvoerig te verhalen, nadien zulks aan alle Onze getrouwe Onderdanen en uit de menigvuldige van ons gepubliceerde Ordonnantien, Schikkingen en Manifeſten genoegzaam bekend is: Derhalven Wy ook den Almachtigen Godt den Gever van al 't Goede uit den grond van Ons Hart danken, dat Hy naar zyne onuitſprekelyke Goedertierenheit alle Onze Werken heeft gezegend, in de zware Oorlogen, die Wy zedert eenigen Tyd tot verdediging van Onze getrouwe Onderdanen hebben moeten voeren, Onze Schild en Scherm is geweeſt, en alle Onze hertelyke Pogingen genadigſt met zo gewenſchten uitſlag heeft gekroond, dat de veiligheit van Ons Keizerryk met geen geringen Aanwas van Macht, Roem en Aanzien by de gehele Werelt volkomen geveſtigd is, en Onze getrouwe Onderdanen de Vruchten van dezelve tegenwoordig in Ruſt genieten en voortaan konnen genieten. By deze Godlyke Zegeningen achten Wy Ons verpligt, Onze moederlyke Zorg onophoudelyk voor te zetten, en voornamentlyk alle Onze kragten daar toe aan te wenden, dat ons Keizerryk en alle getrouwe Onderdanen in dezen zo gelukkigen Staat voor het toekomende tegen alles wat'er zou konnen gebeuren, mogen worden bewaard, en vinden ter oorzake van dit Godebehaaglyk, by tyds wegens d'Opvolging op Onzen Ruſſis-Keizerlyken Throon, uit krachte van de van Godt aan Ons verleende Souvereine Macht, na genoegzame en rypelyke Overweging met Ons eigen volkomen genoegen en onder aanroeping van Gods Genade en Zegen de volgende Schikking te maken; te weten: *Wy verklaren en beſtemmen na Ons tot regmatigen Opvolger van Onzen Ruſſis-Keizerlyke Throon en Keizerryk, Onzen beminſten Klein-Zoon den Prins JOHAN, dewelke van Onze Volle Nigte Hare Hoogheit de Prinſes ANNA uit den Echt met den Doorluchtigſten Prins ANTON ULRICH, Hertoch te* Brunswyk *en* Lunenburg, *is geteeld, als welken Onzen beminde Klein-Zoon Wy van nu af den Titel van Groot-Vorſt van* Rusland *allergenadigſt toeleggen. En ingeval volgens de Wille van den Allerhoogſten deze Onze beminde Klein-Zoon en Groot-Vorſt JOHAN in zyne Jeugd en zonder rechtmatige Erfgenamen na te laten, quam t'overlyden, bevelen en benoemen Wy als dan tot Opvolger in 't Ryk zynen Broeder, den tweden Prins, die van boven-*

Novemb. 1740.

Novemb. 1740. *bovengemelde Onze bemindste Nigte, Hare Hoogheit de Prinses* Anna *en den Doorluchtigen Prins* ANTON ULRICH, *Hertoch te* Brunswyk en Lunenburg, *zal geteeld worden, en ingeval ook deze sterft, d'overige uit dien Echt voor te brengene Prinsen, zo als zy volgens 't Recht der Eerst-Geboorte op elkander zullen volgen.* Vermits nu uit kragte van den 5. *Februari* 1722 vastgestelde en van alle Stenden der getrouwe Onderdanen van 't Russis Ryk plectighlykste beëedigde Constitutie nopens de Ryks-Opvolging, het de Beheerschers van den Souverainen Russis-Keizerlyken Throon vry staat, tot Hun Opvolger te verklaren wien zy willen, en daar-en-boven alle Stenden van Onze getrouwe Onderdanen in 't Jaar 1731 zulks ook aan Ons op het plechtigste met Eede bekragtigt hebben: ZO IS'T, dat Wy deze Onze allergenadigste Wille en Schikking aan ieder een bekent maken, met uitdrukkelyk Bevel, dat alle Onze getrouwe Onderdanen zo Geestelyke als Wereltlyke, van den Militaire en Civile Staat, zonder eenige uitzondering, over de nakoming van deze Onze Constitutie en Ordonnantie, gelyk zulks getrouwe Onderdanen betaamd, volgens 't by gaande Formulier een plechtigen Eed afleggen en teffens den Almachtigen Godt 't verlengen van onze Jaren en dierbaarste Gezondheit, en om deszelfs dierbaren Zegen tot dit Ons alleenlyk tot Belang van 't Ryk en Onze getrouwe Onderdanen strekkend moederlyk en getrou Oogmerk, met ieverige Gebeden aan te roepen. Derhalven hebben Wy ook deze nopens de Ryks-Opvolging vastgestelde Ordonnantie met Onze eigen Hand getekend en bevolen, zo wel dezelve als 't Formulier van den Eed door den Druk bekend te maken en door Ons gehele Ryk ter schuldige nakoming te verzenden: *Den* 5. [16] October 1740.

Was getekend:

ANNA.

Den 18. hebben de Prinsessen *Elisabeth* en *Anna*, als mede de Hertoch *Anton Ulrich* de Ministers, de Magistraat en alle overige Collegien, nevens de Gardes, in gevolge 't Bevel van de Keizerinne de bovenstaande Acte met Eede bekrachtigt:

Zedert dat de jonge Prins *Ivan* of *Johan* den 7. tot Grootvorst van *Rusland*, en tot Opvolger van haar Majesteit verklaard is, bespeurd men overal een groot genoegen, en die gene worden als Vyanden van 't Vaderland en van de gehele Russise Monarchy aange-

aangemerkt, die bestaan mochten zich daar tegen aan te kanten. In 't Kasteel zyn dezer dagen wederom eenige van 't meergemelde Complot der Misdadigers tegen den Staat geëxecuteert.

Novemb. 1740.

Na dat haar Majesteit, wegens de successie van de Kroon de nodige schikkingen gemaakt had, scheen zy allenskens beter te worden. Den 19. vond zy zich van de pyn wat gesoulageert, ook begonnen de vlakken die zich in 't aangezicht en op d'armen van die Vorstin vertoonden, te verdwynen: Den 20 was haar Majesteit zo sterk, dat zy in het bedde opzat, en liet den Prins *Johan* voor haar bed brengen, zeggende tegens d'Omstanders: *Ik bevind my waarlyk thans veel beter, doch 't zal mogelyk niet lange duren, erkend dan deze voor uwe aanstaande Keizer.* Den 21 en 22, bleef haar Majesteit in dien staat; doch den 23. nam de pyn weder toe, en de Jicht klom van de Benen opwaarts in d'Ingewanden. Den 24. was zy zeer slegt, en kreeg een grote bezetheit op de borst, waarom haar Staats Ministers 't gevaar ziende groter worden, den 25. aan de Keizerinne vertoonde de noodzakelykheit die 'er was om een *Regentschap* ter waarneming van 't *Hoge Ministerie*, gedurende de minderjarigheit van den aanstaanden Keizer te benoemen. Hier op declareerde haar Majesteit den Hertoch van *Courland* tot Regent des Ryks, tot dat den jonge Keizer den Ouderdom van 17 Jaren bereikt zoude hebben, en nomineerde den Veldmarschalk, den Graaf van *Munnich*, en den Graaf van *Osterman* tot Regents' Raden: Den 26. wierd haar Majesteit door de Pynen zo hevig aangetast, dat zy verscheide malen buiten kennis raakte; Doch den 27. quam een weinig rust en stilstand tusschen beide, welke tyd zy derhalven bestede in 't geven van heilzame vermaningen aan de Prinsesse *Anna*, den Hertoch van *Brunswyk*, en den Hertoch van *Courland*, besluitende dezelve met aan den laastgenoemde te zeggen: *Ik bevele aan u myn Nicht, ik stel ter uwer bezorginge mynen waarde Neef, en ik recommandeer u 't Ryk.* Den 28. 's morgens was haar Majesteit zeer zwak, verloor 's middags alle kennisse; en gaf na een zware en lange Worsteling hare Ziele aan haren Schepper over, omtrent 9 uuren 's avonds, in den Ouderdom van 46 Jaren, 8 Maanden en 20 dagen, hebbende als Keizerinne geregeert 10

Novemb. 1740. Jaren en 8 maanden. Zynde geboren den 8 *February* 1693. en genaamd *Anna Iwanowna*: zy was Dochter van den Czaar *Joan Alexowitz*, die in't Jaar 1663 geboren, en benevens zyn halven Broeder, Keizer *Pieter* den I. van 1682 tot 1688, het *Russische* Ryk geregeert heeft. Hy Overleed den 29. *January* 1696, zynde genoodzaakt geweest om 't Regentschap aan zyn gemelde Broeder *Pieter Alexowitz* over te geven, zo ter zake van 't eedgenoodschap van de Prinsesse *Sofia* met de *Galliczins*, als om de laagheit van geest die hy hadde, Gemelde Prins *Joan* was getroud met *Proscow van Soltskoff*, waar by hy 3 Dochters teelde, waar onder *Catharina*, getroudt geweest den 19 *April* 1716, met den Hertoch *Carel Leopold van Meklenburg Zwerin.* Zy was geboren den 28. *January* 1692 en overleden den 25. *Juny* 1733, hebbende nagelaten een Dochter, genaamt *Elizabeth Catharina Christiana*, die geboren is den 18. *December* 1718. die aan 't Russische Hof is opgevoed, zy heeft in 't Jaar 1732, ter eere van d'overledene Keizerin den naam van *Anna*, en in't Jaar 1733 den Griekschen Godsdienst aangenomen. Is in't Jaar 1739 getrouwt, met Prins *Anthon-Ulrich van Brunswyk Wolffenbuttel*, (hebbende reets een Zoon, den tegenwoordigen Keizer, waar van hier voor gesproken is.) *Proscovia*, geboren 1695. zynde in *November* 1731. overleden, was getrouwt en Dame der Ordre van *St. Catharina*, en *Anna* zynde de na overledene Keizerin, verbond zich door Huwelyk den 13. *November* 1710, met *Frederik Willem* Hertoch van *Courland*, die den 21. *January* 1710. overleden is. Haar Majesteit wierd den 8. *February* 1730 na de dood van den Czaar *Pieter II.* tot Keizerin uit geroepen. Den 29. passato wierd de dood van wylen haar Majesteit gepubliceert, en de Grootvoorst JOHAN tot Keizer en Souverein aller *Russen* geproclameert met de naam *Johan III.* daar onder gerekent *Basilides* den Tiran genaamt, en *Johan II.* Grootvader van den Jongen Prins van 's Moeders zyde. Ter zelver tyd wierd de volgende Ordonnantie gepubliceert.

WY

Novemb. 1740.

WY JOHAN DE DERDE, *door Godes genade Keizer en Souverein van gantsch* Rusland, *enz.*

WY maken by dezen aan allen en een iegelyk bekend, dat door den wille van den Almogenden Godt, de doorluchtigste en grootmagtigste Vrouwe *Anna Iwanowna*, Keizerin en Souvereine van gantsch *Rusland*, onze zeer waarde Oud-Moei, den 28. van deze maand ten 9 uuren 's avonds is overleden. De Successie tot den Throon van *Rusland* door de bewilliging, en Eed van alle de Staten van 't Ryk bevestigt en erkent zynde, aan ons toe te behoren, als benoemde Opvolger door hare Keizerlyke Majesteit, by hare verklaring van den 16. dezer en na ons aan onze ter werelt komende Broeders na d'order van eerste geboorte, zo heeft het aan hare Keizerlyke Majesteit onze zeer waarde Oud-Moei, *Anna Iwanowna*, Souvereine van gantsch *Rusland*, toemruchtiger gedachtenis, behaagt, den 17. dezer eene afzonderlyke Ryks-wet vast te stellen nopende de Regering van 't Ryk, tot dat wy den ouderdom van zeventien jaren bereikt hebben, en dezelver met haar eige hand te tekenen, met bevel, om ze aan alle onze getrouwe Onderdanen mede te delen, op dat dezelven eene volkome kennisse daar van zouden mogen hebben, achtervolgens 't nevensgaande gedrukte afschrift, alles na den inhoud der Wetten, Ordonnantien, en Reglementen, uitgegeven door den Keizer *Peter den Groten*, roemruchtiger gedachtenis, en na hem onder de gelukkige regering van hare Keizerlyke Majesteit.

Vermits uit hoofde van de gemelde verklaring van den 16. *October* en van den plechtigen Eed, dienvolgens door alle de Rykstenden afgelegt, Wy JOHAN DE DERDE, Keizer en Souverein van gantsch *Rusland*, den erflyken Throon van *Rusland* beklimmen, zo hebben wy bevolen, aan alle en een iegelyk by de tegenwoordige verklaring daar van kennis te geven, ten einde alle onze getrouwe Onderdanen, zo Geestelyke als Militaire, Burgerlyke en andere, van welken toestand en staat dezelven ook zyn, daar van onderrecht zouden wezen, om in alle getrouwigheit, als aan hunnen rechten Heer en Keizer, gehoorzamen, en tot dat wy den ouderdom van zeventien jaren hebben bereikt, onschendbaar handhaven zouden de Rykswet, schikking en order, vastgestelt door onze zeer waarde Oud-Moei, de doorluchtigste en grootmachtigste Vrouwe *Anna Iwanowna*, Keizerin en Souvereine van gantsch *Rusland*, ten opzichte van de kerkelyke, militaire, politique en civi-

Novemb. 1740. civile zaken, dezelve nakomen in alle hare delen, en by Eede bekrachtigen, enz.

't Oorspronklyke van dit Manifest is getekend door 't gantsche Ministerie den 28. *October* 1740.

De Hertoch van *Courland* heeft als Regent van dat Ryk een volstrekte Magt tot het voeren van Oorloch en 't maken van Vrede, tot het begeven van alle civile en militaire Bedieningen, tot het bestier van alle binnen en buitenlandsche Zaken, als mede van al 't geen de Legers en Finantien betreft: Wylen Haar Keizerlyk Majesteit heeft ook in Haar Testament verklaard, dat, in geval de jonge Keizer zonder Erfgenamen komt t'overlyden, en by ontstentenis van noch andere Kinderen uit den Echt van de Prinses *Anna* en den Hertoch van *Brunswyk-Lunenburg*, de bovengemelde Hertoch van *Courland* met de Cabinet-Ministers, den Senaat, de Veldmarschalken, en de Generaals van 't Leger een nieuwen Souverein zal mogen verkiezen.

Men heeft dezer dagen in een algemene Raadsvergadering besloten in 't toekomende aan de gemelde Prinses *Anna* den Titel van *Keizerlyke Hoogheit*, en aan den Hertoch van *Courland*, als mede aan den Hertoch, Vader van Hooggemelde zyne Keizerlyke Majesteit, dien van *Hoogheit* te geven.

De Hertoch Regent heeft het begin van zyn Ryks-bestier door vele Gunst- en Genade-bewyzingen doen uitmunten, 't Schynt in allen dele dat zyne Hoogheit zich bevlytigen zal om 't Keizerryk meer en meer te doen Bloejen, 't geen onder anderen duidelyk blykt uit 't besluit, 't welk de Regent genomen heeft, om de grote Geldsommen die niet als tot vermeerdering van de pragt in Klederen die voor dezen buiten 's Lands vervoerd wierden, binnen 't Ryk te doen blyven, zynde reets een Raadsvergadering gehouden, om ten dien einde de bequaamste middelen uit te vinden.

Mitsgaders om dat in een Decreet de Belastingen eenigzints zyn verminderd, en teffens een generaal Pardon toegestaen is ten opzigte van zodanige, welke op de Galeyen ofte buiten 's Lands geban-

gebannen zyn, wordende echter daar in uitgesloten die gene, welke van zware Ontrouheit, Dievery, Roof of doodslag overtuigt zyn. Evenwel is men daar met reden beducht dat het Regentschap van geen langen duur wezen zal. Novemb. 1740.

DE Staten van *Braband* hebben in handen van den Cancelier van *Braband*, die door de Koningin van *Hongaryen* in die qualiteit is bekrachtigt, den Eed van Getrouheit aan Hare Koninglyke Majesteit, gelyk alle d'overige Provincien en Gerecht-hoven afgelegt. De Gouverneurs hebben dien Eed successivelyk aan d'Aards Hertogin Gouvernante gedaan. NEDERLANDEN.

Men is daar ten uiterste verheugt, dat door toedoen van zekere Mogendheit by 't Utrechtsche Tractaat * onder anderen bedongen en verstaan is, dat d'*Oostenrykscbe Nederlanden* niet verdeelt mogen worden, waar door men hoopt, dat de Rust te meer zal worden bewaardt.

Den 11. is te *Brussel* een Man van *Amsterdam* die zyne Vrou aldaar met 18 wonden hadde vermoord en te Brussel gevlucht was, levendig gerabraakt, waar by hy met het zelve Mes ook zo veel Wonden ontfing, wordende vervolgens zyn Hoofd afgehouwen, en 4 uuren lang op een Piek ten toon gesteld: Deze Executie is geschied ten verzoeke van den Magistraat van *Amsterdam*, die ook d'onkosten daar van, als mede de 600 Floreinen premie op zyn apprehensie gesteld, betaald heeft.

Den 1. dezer is te *Haarlem 't Derde Jubel-Jaar van d'uitvinding der Edele Boekdrukkonst*, zo wel als in Duitsland, zonder Plechtigheden maar met meer regt gevierd; zynde dien voormiddag, het Tractaat van den Heer *Johann Christiaan Seiz*, handelende van d'Uitvinding dier heerlyke Konst, aldaar uitgekomen en aan eenige Heren van de Vroedschap dier Stadt opgedragen: d'Auteur heeft in dat Tractaat klaar en in 't algemeen aangetoond dat d'Eer van deze Uitvinding aan geen andere dan onze Hollandsche Natie toekomt, en in 't byzonder dat die Stadt alleen op dezelve roemen mag.

De

* Zie *Mercurius* van den jare 1713, I. Deel, pag. 226. Artic. 7. en 9.

Novemb. 1740.

De Generaal de *Brosſ*, Extraordinaris Envojé en Plenipotentiaris van den Koning van *Polen*, heeft een Miſſive aan haar Hoog Mogende overgeleverd, waar by hooggemelte zyne Majeſteit aan dezen Staat kenniſſe geeft van 't aanvaerden van 't Vicariaat in 't Duitſche Ryk; waar over de Heer Agent van *Byemont* uit naam van haar Hoog Mogende zyne Excellentie gecomplimenteert heeft.

BYZONDERHEDEN.

IN de gepaſſerde Maand *February* is te *Berlin* overleden den vermaarden Aſtronomus *Kirch*, waar van ons de volgende omſtandigheden zyn voorgekomen: Hy was namentlyk op den dag of avond van zyn affterven met iemant op het *Obſervatorium* te *Berlyn*, en door een AſtronomiſcheVerrekyker na een zekere Sterre kykende, riep hy uit: *Myn Godt, myn Godt, wat zie ik!* en viel terſtond ter Aarde: Zyn Compagnon keek vervolgens door den Verrekyker, maar zach niet met al: Men deed het Lichaam van *Kirch* wech-en na zyn Huis brengen, maar geen teken van leven aan 't zelve beſpeurd wordende, wierd het als dood in een koude Kamer gelegt; maar tot verwondering van ieder een bleef het zelve de levendige couleur van een gezond en ſlapend Menſch by, en verſtyfde niet, niettegenſtaande d'extraordinaire koude: Wylen de Koning liet alle dagen vernemen, of hy niet wederom bekomen zoude, en zeide, *dat hy veel* 1000 *Ducaten geven wilde, om te weten, wat hy mocht gezien hebben*: Doch hy dood blyvende, wierd eindelyk na 14 dagen begraven, zynde omtrent 50 Jaar oud, en zeer zwaarlyvig geweeſt.

Den 22. dezer is te *Breda* eene *Maria Steck* in den Ouderdom van 114 jaren, 3 maanden en 7 dagen overleden.

Aangaande d'uit-werkingen van de ſterke Vorſt, die wy in de gepaſſeerde maand *October* vermeld hebben, zo zyn ons de volgende berichten zedert ingekomen:

Den 18 *October* lag de Sneeu op de Bergen van *St. Ildefonſe* in *Spanjen* reets over de drie voeten hoog, zo dat de koude aldaar naulyks te verdragen was geweeſt.

Te *Toul* in *Vrankryk* hadt men de Herfſt gepaſſeert zonder een wyn Oogſt te houden, zynde de Druiven door de gemelde Vorſt gantſch onbruikbaar gemaakt.

Den

Den 9. en 10. was het te *Genua* zo koud geweest, als in 't midden van de Winter, en de Bergen waren toen rondom met Sneeu reets bedekt. *Novemb. 1740.*

Den 20. hadt men te *Livorno* en in die gewesten zo sterk een Vorst gehad, als een der voorgaande Winters, waar door de hope op den Oogst van de noch onrype Vruchten en Druiven ten eenemaal opgegeven was.

In *Lottharingen* is de Druif in de gepasseerde maand door de Vorst t'eenemaal bevroren.

In 't Landschap van *Vaud* hadt het zedert het begin tot den 16. dier maand zo sterk gehagelt, gesneeut en gevroren dat niet alleen de hope op den Oogst van de Boomvruchten, maar ook op die van de Druiven daar door ten eenen maal verydeld was.

Den 14. dezer was t'*Edenburg* reets zo veel Sneeu gevallen, en 't vroor daar zo sterk als in 't midden van de Winter daar ooit gedaan hadde. In 't Graafschap *Worcester* was zo veel Sneeu gevallen, dat de meeste jonge Bomen die noch in 't blad stonden, door de zwaarte aan stukken gebroken waren; en omtrent *Nottingham* waren ten minsten zes personen door de koude gestorven.

De hevige Storm tusschen den 12. en 13. dezer heeft zich voor een groot gedeelte in *Engeland* en langs deszelfs kusten op eene vreeslyke wyze doen gevoelen; zo datter eene menigte van Schepen zyn vergaan of tegen de Rotsen en Klippen verbryzelt geworden: 't Huis van den Predikant *Dormer* te *Kensington* waar in hy een Kost-School hield, wierd om verre gewaait, en hy en zyne Vrou onder de Puinhopen begraven: Maar zyn twee Kinderen en de Scholieren wierden noch zonder veel beschadigt te zyn gered, behalven een, die zo gequetst is, dat men niet gelooft, dat hy daar van opkomen zal. Ten 8 uuren quam de Spits van de *Westmunster Abdy* omlaag: Ook zyn twee Huizen op 't Plein van *Cavendish* daar neder geworpen, zonder echter veel schade aan derzelver Inwoonders toe te brengen: De Muren van *Hydepark* zyn omtrent 30 Roeden lang om verre gesmeten, en overal Bomen uit de grond gerukt, Lantaarnen, Schoorstenen, &c. afgeworpen, en vele Menschen

 daar

Novemb. 1740. daar by gedood of gequetst: Op de *Theems* zyn veel Vaartuigen onderste boven gekeert. De Postjongen die met het Westermaal aanquam, gaf een schrikkelyk bericht van de schade die door de storm op de weg geschied was; dat op eenige plaatzen de Bomen, en op andere de Muren en Huizen om ver gewaaid waren, zo dat hy verscheide malen had moeten omryden:

De zelve Storm heeft niet min vreeslyk gewoelt omtrent de Fransche, Flaamsche en Hollandsche Kusten; zo dat'er eene menigte Schepen te gronde gegaan en anderen op de Stranden gezet geworden zyn: Uit *Vlaardingen* heeft men 't volgende vernomen: Na dat men den 12 een sterke Storm uit het Z. Z. Westen met Regen en Hagel heeft gehad, liep de Wind omtrent middernacht W. N. W., maar quam wat tot bedaren, en niettegenstaande 't Water zeer hoog stond, was echter d'Eb in de Maas niet sterker als anders in de Winter: Tusschen 2 en 3 uuren begon de Wind noch meer op te steken, maar vermits d'Eb in 't staken was, had men weinig gedachten tot een overstroming: By geluk bevond de Wagter, die ten 3 uuren de Ronde deed, op de Haven komende, dat het Water reets tot aan de Deuren van de Huizen stond, waar op alles in d'uitterste confusie geraakte, zo dat, indien de Polderman niet te hulp was gekomen, vele Menschen verdronken, en de Weiden in de lage Polders ondergelopen zouden zyn: 't Water wierd met veel iever door het zetten der Vloed-Planken gestuit, maar wanner ten 8 uuren de Vloed quam, waren eenige van dezelve met een half en andere met anderhalf voet Water bezet, en elk een in zodanige naarheit, als men ooit gezien heeft, blyvende het Water tot 10 uuren staan, wanneer d'Eb maar omtrent een half voet was.

DE-

Decemb. 1740.

D E C E M B E R.

GROOT-BRITTANNIEN.

'T STERFVAL van den Keizer, schynt de minste Influentie te hebben op de Maatregelen dewelke 't Engelsche Hof genomen heeft, gelyk 't zelve ten aanzien van *Spanjen* en *Vrankryk*, nopens d'onzekerheit der zaken, komt te doen. Aan de zyde der Engelschen blyft *'t Hof* en de *Natie* vereenigt, maar aan d'andere kant de *Hoven* zonder de *Natien* ageren, en welke laatsten dan niet langer na den zin van 't Hof zullen doen en lyden, watze daar by doen en lyden moeten, als zo lang dezelve niet anders konnen doen. „ Van onze kant (zegt een Engelsch „ Man) heeft men altoos de Natie van 't *Hof* onderscheiden, „ en aan dit *laatste* wel, maar niet aan d'*eerste*, al 't ongelyk „ ten laste gelegt: maar aan d'andere kant heeft men en 't *Hof* „ en de *Natie* groflyk beledigt, 't *eerste* met de *Conventie* zo o„ penbaarlyk te verbreken, d'*andere* met ze *alle* voor *Lorrendra*„ *jers*, *Smokkelaars* of *Complicen* en *Verdedigers* van *zulk Volk* te „ verklaren, en dat men derhalve gerechtigt was hunne Schepen „ in volle en vrye Zeën aan te houden, te visiteren, wech te „ nemen en te confisqueren, nadien men aan geen Tractaat meer „ gebonden was: En wederom aan een andere kant, dat men „ zich tegen dezelve als *Zee-Rovers* wel kon, mocht en moest „ precautioneren, en dat die Precautien geen verbreking waren „ van de Tractaten met de Natie, als noch geen *Zee-Rovers* „ geworden zynde, gemaakt: Al 't welke dan de grootste bele„ digingen zyn, zo wel met *Woorden* als met *Werken* onze Na„ tie aangedaan, die dan niet nalaten kan dezelve met alle Ernst „ en Macht te keer te gaan, en behoorlyke Satisfactie daar voor „ t'eischen en te nemen ". Al 't welke uit d'Aanspraak des Konings en de Resolutien der beider Huizen nader zal komen te blyken.

Den 29. passato heeft de Hertoch van *Ancaster*, Lord Groot-

Decemb. 1740. Kamerling van *Engeland* 's morgens met brandende Toortsen de verwulfzels van 't Hoger- en Lagerhuis gaan bezigtigen, gelyk als zedert het Buspoeder-Verraad altyd gepractiseert geworden is. Dien namiddag ten 2 uuren reed den Koning, verzeld van de Hertogen van *Richmond* en van *St. Albans*, in zyn Koets van Staat, na 't Huis van de *Pairs*; en als de Gemeentens ontboden en gekomen waren, opende zyne Majesteit (volgens gewoonte) de Sessie van 't Parlement met de volgende Aanspraak tot beide de Huizen.

Mylords en Edellieden,

IK maakte Ulieden by het Slot van de laatste Zitting van 't Parlement bekent, dat Ik alle toestel maakte, om die rechtvaardige en noodzakelyke Oorloch, waar toe Ik gebraght ben, in de bequaamste Plaatzen, en op de krachtigste en van de meeste uitwerking zynde manier, voort te zetten. Ten dien einde wierden sterke Esquaders gereed gemaakt, en geordonneerd zeil te gaan tot gewigtige Diensten, zo in de *West-Indiën*, als in *Europa*, met zo veel spoed als de natuur dier diensten en 't bemannen van Schepen wilde toelaten: Een aanzienlyk Corps van Land-troupen was ingescheept, by 't welk zich een groot getal van myne Onderdanen, in *America* geworven, voegen zal; en alle dingen, die nodig waren, om die Troupen van hier te transporteren, waren een ruimen tyd gereed, en wagteden alleen na een goede gelegenheit, om de bedoelde reis aan te nemen.

De verscheide tusschen-voorvallen, die midlerwyle gebeurd zyn, hebben geen andere uitwerking by My gehad, als My in myne Resolutien te bekrachtigen, en My over te halen, myne Krygstoerustingen eerder te vermeerderen, dan My te laten aftrekken of afschrikken van deze rechtvaardige en krachtige Maatregelen te vervolgen tot handhaving van d'Eer van myne Kroon en d'ongetwyffelde Rechten van myn Volk.

'T Hof van *Spanjen*, hebbende alreets eenige Uitwerkingen van onze vergeldende Gramschap gevoeld, begon te merken, dat het alleen niet langer zoude in staat zyn, van zich tegen de krachtige ondernemingen der *Britsche* Natie te verweren; en indien eenige andere Macht, in overeenkomste met zommige onlangs gedane ongewonelyke Proceduren, zich zoude tusschen mengen en bestaan, de Krygs Operatien tegen myne openbare Vyanden voor te schryven of te bepalen, zo zal d'Eer en 't Belang van myn Kroon

Kroon en Koningryken van ons eischen, om geen tyd te verzuimen van ons zelfs in zulk een staat te stellen, die ons bequaam maakt, om alle aanvallen te weren, en alle tegen Ons, tot schending der Trou van Tractaten, geformeerde Desseinen te verydelen: En Ik hope, dat diergelyken zonder voorbeeld gedane Stappen, onder welke couleur of voorwendzel dezelve immer genomen zyn, myne Geallieerden aandoen zullen met een waarlyk gevoel van 't gemeen gevaar, en ons vereenigen in d'ondersteuning en verdediging van de gemene Zaak. Decemb. 1740.

't Groot en ongelukkig geval van de dood van den laatste Keizer opend een nieuwe Scene der Zaken van *Europa*, waar in alle de voornaamste Mogendheden onmiddelyk, of in gevolg van tyd belang zullen hebben. 't Is onmogelyk te bepalen, wat keer de Politie, Interest of Eerzucht der verscheide Hoven hen zal doen nemen by deze hachelyke gesteldheit der Zaken. Myn Zorg zal zyn, naukeurig op hunne Bewegingen te letten en dezelve gade te slaan, en die verplichtingen vast aan te kleven, die op My leggen, ten einde om de Balans van Macht en Vryheden van *Europa* te handhaven; en, in eenparigheit met zulke Mogendheden, die onder dezelve verpligtingen staan, of eveneens belang in hebben, in 't behoud van d'algemene Veiligheit en Ruste, zodanig te handelen, en te werk te gaan, als best mag dienen, om de dreigende gevaren van hen af te wenden.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens:

IK heb Bevel gegeven om verscheide Staten gereed te maken en voor Ul. open te leggen, voor den Dienst van 't volgende Jaar. 't Is altoos met tegenzin, dat Ik eenige extraordinaire Onderstanden van myn Volk eisch; maar 't geen ik reets gezegt heb, moest genoeg zyn, om Ul. te voldoen, dat eenige Vermeerdering noodzakelyk is, niet alleen om den tegenwoordigen Oorloch met kracht voort te zetten, maar ook om ons zelve in een Staat te stellen van gereedheit tegen alle zulke voorvallen, als by deze nieuwe en onzekere Staat van *Europa* mochten opkomen. Ik verlaat My dan op Ul. beproefde iever en genegenheit voor My en myn Regering, op Uwe Zorg voor uwe eige veiligheit, en op d'Ondersteuning, van de gemene Zaak, om my zulke wezendlyke Onderstanden toe te staan, als tot deze grote eindens vereischt worden.

My-

Decemb. 1740.

Mylords en Edellieden:

DE Schaarsheit van Granen in vele gewesten van *Europa* heeft verscheide Machten bewogen, om ongemene Provisien op te doen en de quade Gevolgen van die Ramp voor te komen, en alhoewel in vele Landstreken van dit Koningryk d'Oogst beter geweest is, zo eischt evenwel de gemene Voorzigtigheit van ons, om zo veel als mooglyk is, te voorzien tegen d'aannadering van zulk een Elende. Daar en boven zoude het in onze tegenwoordige omstandigheden een onverantwoordelyke Verzuimenis zyn te gedogen, dat onze Vyanden met eenigerhande zoort van Provisien uit myn eige Heerschappyen zouden voorzien worden, en zelfs met gevaar van gebrek myner eige Onderdanen. Laat My dan aan Ul. ernstelyk recommanderen, om een goede Wet te bedenken ter voorkoming van dit aangroeijende ongemak.

De zwarigheden, die men ondervonden heeft in 't bemannen van de Vloot door de tot hier toe gewoonelyke Middelen, bewyzen 't gebrek van eenige Parlementaire Remedie daar tegen. Ik moet derhalven by Ul. daar op aandringen, om geen tyd te verliezen met zulke Schikkingen ten dien opzigte te maken, dat, terwyl wy ingewikkelt zyn in een Oorlog ter Verdediging van den Koophandel en van de Scheepvaart van dit Koningryk, 't Gemeen in staat mag zyn, van zich zelfs met dat groot getal van Zeelieden te voorzien, 't welk zo een gewigtige Tak van onze Sterkte uitmaakt.

't Gewigt van deze Overwegingen is zo baarblykelyk dat Ik niet behoef eenige bewyzen te gebruiken, om Ul. t'overtuigen van de noodzakelykheit van d'uiterste Eendracht en spoed in Uwe Handelingen.

Den 2. presenteerden de Lords aan zyne Majesteit te *St. James* 't volgende Dank-Adres, voor deszelfs gemelde aan 't Parlement gedane allergenadigste Aanspraak.

Allergenadigste Souverein!

WY Uwe Majesteits allerpligtschuldigste en getrouwe Onderdanen, de Geestelyke en Wereltlyke Lords, in 't Parlement vergaderd, smeken verlof om uwe Majesteit onze onderdanige Dankzegging te doen voor deszelfs Allergenadigste Aanspraak van den Throon.

De

De Resolutien, die 't uwe Majesteit behaagt heeft uit te drukken, om die rechtvaardige en noodzakelyke Oorloch voort te zetten in de meest bequame plaatzen en op de kragtigste en van de meeste uitwerking zynde manier, is zo wel overeenkomende met uwe Koninglyke Wysheit, als met d'eenparige verlangens van uw Volk, dat dezelve onze Herten met d'allerdankbaarste gevoelens vervult. Gelyk de *West-Indiën* het Toneel geweest zyn van d'alleronrechtvaardigste Depredatien en Geweldenaryen, door de *Spanjaarden* aan uwe Majesteits Onderdanen gepleegt; zo hopen en vertrouwen wy, dat deze Natie, door Gods Zegen over uwe Majesteits Raadslagen en Wapenen, ook in die Gewesten meer byzonder die rechtmatige Voldoening voor 't geledene ongelyk, en dadelyke Veiligheit voor haar Scheepvaart en Koophandel verkrygen zal, die tot hier toe zyn geweigerd, rechtstreeks tegen de Trou der plegtigste Tractaten. Decemb. 1740.

Wy moeten altoos, onder de veelerhande blyken van Uwe Majesteits standvastigheit en waarachtige Grootmoedigheit, erkennen, dat Uwe Majesteit zich door generlei Tusschen Voorvallen heeft laten aftrekken of afschrikken van deze Maatregulen: En wy twyfelen niet, oft uwe Vyanden zullen haast overtuigt worden, dat de Veiligheit van uwe Majesteits Regering binnen 's Ryks gegrondvest zyn moet op de genegenheit en ondersteuning van Uw Volk; terwyl uw Esquaders na de verste Gewesten uitgezonden worden, om zo wel hunne ongetwyfelde Rechten en Belangen, als d'Eer van uwe Keizerlyke Kroon te handhaven.

Onder dit diep gevoelen van onze Verpligtingen jegens Uwe Majesteit gelieft ons toe te staan, dat wy aan Uwe Koninglyke Voeten de sterkste Verzekeringen op offeren, dat als eenig ander Macht zich zoude verstouten de Krygs-Operatien tegen Uwe openbare Vyanden voor te schryven of dezelve te bepalen; zulk een buitensporige manier van doen niet nalaten zal van by ons de hoogste en behoorlyke Verontwaardiging te verwekken, en ons aanzetten de hand aan alle bequame Maartregulen te lenen, tot Wreek- en Verdediging van Uwe Majesteits Waardigheit en Eer tegen eenige Aanvallen, en tot verydeling van alle tegen ons gesmede ondernemingen.

Wy zyn waarlyk gevoelende, dat de dood van den laaste Keizer een voorval is, 't welk de waakzame oplettendheit vereischt van alle die gene, welkers oprechte wenschingen zyn voor de gemene Veiligheit en Ruste: En wy smeken verlof, om Uwe Majesteit te verzekeren, dat wy Dezelve ieverig zullen bystaan en ondersteunen, zo wel in d'aankleving aan d'aangegane Verbintenissen tot

Decemb. 1740. behoud van 't Evenwicht en van de Vryheden van *Europa* in die wichtige gelegenheit, als ook in de krachtige Vervolging van den tegenwoordigen Oorloch.

d'Ongeveinsde betuigingen, die wy zo dikwyls gedaan hebben van onze onveranderlyke getrou- en genegenheit jegens Uwe Majesteit geheiligde Persoon en Regering, en van onze iever voor de continuatie van de Protestantsche Successie in Uw Koninglyk Huis, te herhalen schynt onnodig te zyn, terwyl 't openbaarlyk ons wezendlyk Belang zo wel als onze plicht is, in deze Grond Regelen te volharden: Maar wy zouden dus geenzints voldoen aan die vurige Bewegingen, die wy in ons zelfs gevoelen, indien wy niet by deze Conjuncturen aan Uwe Majesteit en de gehele Werelt het standvastigen onwankelbare voornemen van ons Herte verklaarden, van die heerlyke Zaak ten kosten van ons Bloed en van onze Schatten t'ondersteunen, en teffens onze oprechte en ieverige wenschingen uitdrukten, dat alle uwe ondernemingen ter handhaving van d'Eer van de Kroon Uwer Majesteit en van de Rechten uwes Volks met d'allergelukkigste Successen mogen gezegent zyn.

Hier op heeft zyne Majesteit gelieft 't volgende allergenadigste Antwoord te geven:

Mylords!

IK dank Ul. voor dit plichtschuldigst en genegen Adres. Niets kan My aangenamer zyn, dan d'iever, die gy betuigt voor de krachtdadige voortzetting van dien rechtvaardigen en noodzakelyken Oorloch, voor d'onderschraging van Myne Waerdigheit en Eer, en voor 't behoud van 't Evengewicht en van de Vryheden van Europa, *al 't welk Ik oprechtelyk ter herten neem.*

De Gemeentens hebben hun Dank-Adres den 2. dezer aan den Koning gepresenteert, en 't zelve luid als volgt:

Allergenadigste Souverein!

WY Uwe Majesteits plichtschuldigste en getrouwste Onderdanen, de Gemeentens van *Groot-Brittannien*, in 't Parlement vergaderd, smeken ootmoedig Verlof, om Uwe Majesteit geluk te wenschen over deszelfs behouden en gelukkige te rug komst in

deze

deze Uwe Koninglyke Heerschappyen, en onze oprechte Dankzeggingen te doen voor Uwe Majesteits allergenadigste Aanspraak van den Throon.

Uwe zeer getrouwe Gemeentens, met Herten vervuld van Plicht en Dankbaarheit, konnen niet anders dan erkennen Uwe Majesteits grote Zorgvuldigheit voor d'Eer en 't Belang van deze Koningryken in 't uitrusten van zo sterke Esquaders van Oorlochschepen, en 't inschepen van een Corps Land-Troupen, het welk gevoegt en versterkt zal worden door een aanzienelyk getal van Uwe Majesteits Onderdanen, in *America* geligt, ten einden om den Oorloch in die Gewesten op de krachtigste en van de meeste uitwerking zynde wyze voort te zetten.

Wy smeken ter zelver tyd Verlof, om ons plichtschuldigst gevoelen te mogen uitdrukken van Uwe Majesteits standvastigheit en besluit van U niet te laten aftrekken of afschrikken door eenige Tusschen-Voorvallen van 't vervolgen der rechtvaardige en krachtige Maartregulen, waar in Uwe Majesteit ingewikkelt is ter handhaving van d'Eer van Uwe Kroon en van d'ongetwyffelde Rechten van U Volk: En wy verzekeren Uwe Majesteit, dat dit Huis Dezelve zal bystaan en ondersteunen tegen alle Ondernemingen, gedaan tot schending der Trou van Tractaten, of strekkende tot voorschryv-of bepaling der Oorlochs-Operatien tegen Uwe Majesteits openbare Vyanden.

Uwe plichtschuldigste en getrouwe Gemeentens zullen met d'uiterste blymoedigheit Uwe Majesteit zodanige wezendlyke Onderstanden toestaan, als'er nodig zullen zyn, om niet allen den tegenwoordigen Oorloch met kracht voort te zetten, maar ook om Uwe Majesteit in staat van gereedheit te stellen tegen zodanige Voorvallen, als'er by deze nieuwe en onzekere Staat der zaken van *Europa* mochten opkomen.

Uwe Majesteits Tederheit en Zorgvuldigheit voor 't Wel zyn en 't gemak van Uwe Onderdanen, in het recommanderen aan 't Parlement, om in overweging te nemen de grote Verlegenheit, die zou konnen ontstaan uit de Schaarsheit der Granen, eischt op de krachtigste wyze van ons, om geen tyd te verliezen in 't nemen van de bequaamste en meest van effect zynde Maatregelen, om die grote en gevaarlyke Onheilen te vermyden, die ons zo oogschynelyk dreigen, en niet te gedogen, dat onze Vyanden met eenigerhande Provisien uit eenige van Uwe Majesteits Heerschappyen zouden voorzien worden.

Ook zullen wy zodanige Maartregelen nemen, als voor de billykste en doenlykste zullen erkend worden, om Uwe Majesteit

 met

Decemb. 1740.

met effect in ſtaat te ſtellen, om Uwe Koninglyke Vloten te bemannen, ter beſcherming van 't Koningryk, veiligheit van den Koophandel en Scheepvaart van Uwe Majeſteits Onderdanen, en krachtige voorzetting van den Oorloch.

Op welk Dank-Adres, de Spreker van 't Huis der Gemeentens, aan 't zelve Verſlag heeft gedaan, van 's Konings antwoord, Luidende als volgt:

Edellieden!

IK bedank Ul. voor dit plichtſchuldig en getrou Adres en voor de Verzekeringen, dewelke Gylieden My gegeven hebt, van My in die rechtvaardige en noodzakelyke Oorloch te zullen onderſteunen, en Gylieden kondt ſtaat maken, dat de Subſidien, die My zullen toegeſtaan worden, op de Krachtdadigſte wyze zullen worden beſteed, ter beſcherming van d'Eer en van de Belangen van Myn Kroon en Koningryken.

By 't opſtellen van 't laatſt gemelde Dank-Adres zyn eenige Debatten voorgevallen, of men in de Periode van *'t blymoedig toeſtaan der Subſidien* zoude noch de volgende Woorden invoegen: *Voor het toekomende Jaar, na dat wy behoorlyk zullen hebben onderzocht, op wat wyze d'onderſtanden van 't voorleden Jaar beſteed zyn*; Doch dit wierd met 226 tegen 159 Stemmen verworpen.

't Blykt uit deze twee Dank-Adreſſen der beide Huizen, dat in deze Zaak de grootſte Harmonie is tuſſchen den Koning en zyn Volk, en dat gelyk de Koning al 't gene wil en doet, wat het Volk gaarn wil, alzo ook het Volk al 't geen wil en doet, wat de Koning zal wenſchen en begeren, in welke diſpoſitie die Natie vreeſelyk zal zyn voor alle hunne onrechtvaardige Vyanden? En d'Engelſche Natie ten minſte toond dus aan zeker groot Politicq, dat niet alle Hoofden van *Europa* zich onder zyn Hoed laten brengen.

De wezentlykſte Verrichtingen in 't Parlement voorgevallen, zyn de volgende:

Den 2. dezer wierd in 't Huis der Gemeentens beſloten, den Vice Admiraal *Vernon* in naam van 't Huis der Gemeentens te doen bedanken voor de getrouwe Dienſten, die hy aan zyn Ko-

ning

ning en Vaderland in de *West-Indiën* heeft bewezen en noch bewyst. Den 5. hebben de Gemeentens 't Besluit nopens het toestaan van de Subsidie goedgekeurd, en de verdere overweging aan een Committé gesteld; waar na bevolen wierd dat de Begrotingen ten dienste van de Land- en Zee-Macht, de Garnizoenen, d'Artillery enz. voor 't Jaar 1741, als mede een Lyst van d'op halve Soldy staande Officieren volgens hun Rang en Commissien, nevens een Rekening van de Kosten van dit Jaar, by 't Parlement niet voorzien, en eindelyk een Rekening van den Uitgaaf in dit Jaar voor 't Huis opengelegt zouden worden. Den 6. is de Bill, om den Koning nopens 't verbieden van den uitvoer der Granen te machtigen, voor de twedemaal gelezen, met 84 tegen 18 Stemme goedgekeurd, en aan een Committé van 't gehele Huis gesteld, als mede besloten om zyne Majesteit by Adres te verzoeken, dat het Dezelve wilde behagen, om de gemelde Begrotingen, Lysten en Rekeningen aan 't Huis te doen vertonen, en op staande voet in de respective Koningryken en Volkplantingen op de Granen, de Rys, Vleesch, Spek, en alle overige Leeftochten een Beslag te leggen. *Decemb. 1740.*

Den 7. hebben de Gemeentens besloten den Koning by Adres te verzoeken, voor Hen te doen open leggen de Copyen van alle de Requesten, welke aan de Secretarissen van Staat &c. zyn behandigt, ten einde aan d'Oorlochschepen Bevel te geven, om ter Verdediginge van den Koophandel der Koningryken te gaan kruissen, nevens de Raporten, welke deswegens zyn gedaan, als mede Copyen van de Bevelen, die zedert den eersten *February* 1739 ten opzichte van 't uitrusten en vertrekken der Koninglyke Esquaders, Transporten en enkele Oorlochschepen gegeven zyn; en dat daar by gevoegd mocht worden de dag, wanneer d'Ordre is gegeven, 't getal en de Rang der Schepen, de Plaatzen, werwaarts dezelve zyn vertrokken, of volgens hun Bevel hebben moeten zeilen, als mede de dag van hun vertrek; wyders Copyen van alle de Brieven en Vertogen aan de voornoemde Secretarissen van Staat geaddresseert door d'Admiraals *Vernon*, *Norris* en *Haddock*, nopens 't versterken van hunne Esquaders, 't zenden van Mond- en Oorlochsbehoef-

Decemb. 1740. tens &c., als mede een Lyst van de zedert den 10. *July* 1739 te rug gekomene, gequetste, en weder te rug gekeerde, of eindelyk afgedankte of gestorvene Matrozen; voorts een naukeurig Verhaal, welke Veranderingen op de Vloot van den Admiraal *Norris* zyn gemaakt tot den tyd dat de Ridder *Chalonner Ogle* met dezelve van *St. Helena* onder zeil is gegaan; en eindelyk een Lyst van alle de Scheeps- Oorlochs- en Mondbehoeftens, welke aan den Admiraal *Haddock* gezonden zyn. Vervolgens heeft 't Huis in Groot-Committé over de Subsidien de Resolutien, goedgekeurd, en besloten, dat het getal der Matrozen ten dienste van 't Jaar 1741, uit veertig duizend Man zal bestaan, en voor ieder van dezelve 4 Pond St. per Maand betaald worden, daar onder nochtans begrepen zal wezen d'Artillery ten dienste ter Zee. Den 8. hebben de Gemeentens geresolveerd, om den 9. in Committé in overweging te nemen de Middelen en Wegen tot het ligten der Subsidien; waar na dezelve eenparig hebben besloten den Koning by Adres te verzoeken, voor 't Huis te willen doen open leggen de Copyen en Acten betrekkelyk tot het opregten van een vryen Koophandel naar en uit *Persien* door *Rusland*, met het Verslag der Commissarissen van den Koophandel als mede derzelver Gevoelens dien aangaande. Op dien zelven dag hebben de Gemeentens in Committé 't Besluit genomen, dat tot het heffen van de Subsidie voor 't Jaar 1741 van alle Landeryen, Ampten &c. de Som van 4 Schellingen op ieder Pond St., en niet meer, in 't Koningryk *Engeland* en een proportionele Schatting in 't Koningryk *Schotland* zal geligt worden, en dat van dit Besluit Verslag zal worden gedaan aan 't Huis, met voornemen om dat Besluit in Committé verder t'overwegen.

Den 12. hebben de Lords bevel gegeven, om den Vice Admiraal *Vernon* in naam van 't Huis te bedanken voor zyn heldhaftig en gelukkig beleid in de *West-Indiën*, en voor de Diensten, welke Hy daar door aan zyn Koning en Vaderland met een zo geringe Macht, die Hy aldaar heeft gecommandeert, bewezen heeft, en na dat bevolen was, dat de Lord Kancelier de gemelde Resolutie aan den voornoemde Admiraal zou overzenden,

den, wierd besloten den Koning by Adres te verzoeken, om voor 't Huis te doen openleggen de Copyen van d'Instructien, welke aan dien Admiraal zedert zyn vertrek in 't Jaar 1739 tot in 't begin van de Maand *July* laastleden zyn gezonden, als mede de Copyen van de Brieven, in dewelke Hy gedurende dien tyd aan de Secretarissen van Staat ofte aan d'Admiraliteit geschreven, en daar in eenige versterking van Schepen, Manschap &c. verzogt heeft; beide deze Voorslagen in Omvrage gebraght zynde, wierd d'eerste met 57 tegen 35 Stemmen verworpen, maar de twede goedgekeurt. Dien zelven dag hebben de Gemeentens de Resolutien, in Committé nopens de middelen en wegen tot het heffen der Subsidien genomen, goedgekeurt, en bevolen een Bill daar van intebrengen. Den 13. is de Bill, behelzende het toestaan der nodige Onderstanden voor 't Jaar 1741 by een Land Tax voor d'eerste maal gelezen, en besloten, dat het Huis in Committé de Granen-Bill verder in overweging zal nemen. Decemb. 1740.

Den 14. heeft den Lord *Steward* in 't Huis der Pairs Verslag gedaan, dat de Koning op derzelver Adres, nopens 't overhandigen van de Copyen der Brieven van en aan den Admiraal *Vernon* had geantwoord, *dat Hy zou Bevel geven, om dezelve eerstdaags voor 't Huis open te leggen.* Den 15. heeft de Secretaris van Oorloch op Bevel des Konings aan de Gemeentens de begrotingen van de Kosten der Wachten, Garnizoenen, en overige Land-Troupen in *Groot-Brittannien*, als mede die van het Transport van den Lord *Catheart* voor het Jaar 1741, wyders ook die van de 7 Regimenten te voet van 5705 Man, als mede de 4 Regimenten Mariniers van 4620 Man, welke ten dienste van 't aanstaande Jaar zullen op de been gebraght worden, overhandigt, waar na de Gemeentens Bevolen hebben deze Begrotingen op de Tafel te leggen. Den 16. hebben dezelve in Committé over de Bill nopens 't verbod, van den uitvoer der Granen verscheide Requesten tegen het goedkeuren van die Bill gelezen, en ook de redenen van vele Supplianten tegen dezelve aangehoord; Kort daar na is besloten, dat het Huis deze Bill verder in Committé overwegen, maar in dien tusschen-tyd den Koning by Adres verzoeken zal, om 't Beslag te willen intrekken van alle die

Decemb. 1740. die Schepen, welke met Ryst en Visch geladen zyn, ofte daar mede geladen zullen worden.

Den 21. hebben de Gemeentens in een groot Committé geresolveert, dat het getal der Troupen van de Guardes en Guarnizoenen van *Groot-Brittannien*, *Jersey* en *Guernsey* voor 't Jaar 1741 zoude zyn 29033 Man, daar onder begrepen twee Regimenten onder den Lord *Catheart*, 2322 Invaliden en d'Officieren met en zonder Commissie, en dat men tot het onderhoud van dezelve aan den Koning zoude toestaan 883199 Ponden St. 2 Schel. 6 Pence: Dat de 6930 Man Zee-Troupen van 't voorlede Jaar, zouden worden voor 't aanstaande gecontinueert, en dat men aan den Koning voor dezelve zoude toestaan 124055 Ponden St. 5 Schel.: En in omvraag gebraght zynde, of men tot den Dienst van 't Jaar 1741 een nieu getal Land-Troupen, doch niet 5705 Man te boven gaande, zoude ligten, d'Officieren daar onder begrepen, wierd zulks na vele Debatten met 252 tegen 197 Stemmen overgehaald, waar op geresolveert wierd, zyne Majesteit voor dezelve toe te staan 116322 Ponden St. 4 Schell. 2 Pence: En dat men ook zoude ligten een nieu getal Zee-Troupen, doch niet 4620 Man te boven gaande, waar toe men aan den Koning toestond 90201 Ponden St. Den 22. wierd 'er voorgesteld, of men zyne Majesteit by Adres verzoeken zoude, om voor 't Huis te laten openleggen een Lyst van 't getal der Troupen, Cavallery, Dragonders en Infantery, in *Ierland* gedurende de Jaren 1738 en 1739 onderhouden, en van derzelver Onkosten, als mede een Lyst van 't getal en van d'Onkosten dier Troupen gedurende 't Jaar 1740. Doch al dit wierd, zonder eens tot het opnemen der Stemmen te komen, verworpen, en de Resolutien van den voorgaande dag, in 't byzonder die van Vermeerdering der Troupen met 232 tegen 160 Stemmen vast gesteld.

De Commissarissen van d'Admiraliteit hebben Protectie brieven verleent aan de Bewindhebbers van d'Oostindische Compagnie, tot het bemannen van hunne uitgaande Schepen.

Den 22. heeft de Graaf van *Ostein*, Minister van de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, zyn eerste Audientie by den Koning

ning gehad, die zich als de beste en oprechtste Vriend van de gemelde Koningin betoond, beide als Koning van *Groot-Brittannien* en als Keurvorst van 't Duitsche Ryk; schynende de Declaratie en Onderneming van den Koning van *Pruissen* niet al t'aangenaam geweest te zyn, als die apparent eenige schadelyke gevolgen hebben mocht. *Decemb. 1740.*

Van *St. Sebastiaan* heeft men, dat die Stadt zo vol was van Engelsche gevange Matrozen, dat men genoodzaakt geweest is, een groot getal van dezelve na *Pampelona* te zenden, en dat verscheide van die Matrozen door elende genoodzaakt geweest waren, in dienst van de Spanjaards over te gaan.

By de viering der verjaardag van den Admiraal *Vernon* met veel vreugde bedryven door gantsch *Engeland*, zach men 's avonds door de gehele Stadt *Londen* illuminatien; *Don Blass* en andere van de *Spaansche* Natie wierden in *effigie* verbrand, en aan 't einde van de *Cancelary straat* was een *Arke Triumphaal* opgereght, waar op men zach den Admiraal *Vernon* verbeeld, en voor den zelven een op zyn kniën liggende *Spanjaard*, gevende zyn Degen over. Wyders wierd rondom dien Admiraal vertoont *Porto-Bello* veroverd, als ook een groot getal Oorlochschepen en Krygs-gereedschappen, boven zyn hoofd stond geschreven: *Venit*, *Vidit*, *Vicit*, dat is: *Hy is* (in de *West-Indiën*) *gekomen*, *Hy heeft* (zyn Vyand) *gezien*, *Hy heeft* (denzelven aanstonds) *overwonnen*, en onder zyne Voeten: *semper Vivet*, dat is: *Hy zal altoos* (door den roem zyner Heldendaden) *leven*. Naulyks was 'er een Herberg, of ander voornaam Huis, of men zach 'er fatsoenlyke Lieden de gezondheden drinken van den Koning, de Koninglyke Familie, den Admiraal *Vernon*, en alle oprechte Voorstanders des Vaderlands. Deze Vreugde is met een redelyke stilte bedreven, behalven dat het Gepeupel 's nachts de glazen insloegen van Huizen die niet geillumineert waren, onder welke die van 't Generale Post-Comptoir en van 't Admiraliteits-Comptoir getelt worden. Te *Dublin* wierd 's morgens op de Klokken van *Sint Patrick* op ordre van den Deken, gespeeld, 't Lied *Britons Strike Home* enz. De Vlag waaide van *St. Audeons* Toorn, op den welken waren 23 stukken Canon, die verscheide malen wierden los gebrand, en beantwoord uit het Canon van 't Kas-

Decemb. 1740. teel van *Porcell*, *Jans Kaay*, en verscheide andere plaatzen van de Stadt, alle de Schepen in de Rivier en Haven hadden hunne Vlaggens en Wimpels opgehaald. Ook wierden tegen den avond door de ganfsche Stadt Vreugde-vuren, en op de Rivier allerhande Vuurwerken gebrand. *Don Blass*, wierd mede nevens verscheide andere figuren aan de Vlam opgeoffert: mitsgaders de bemachting ensluiting der Vestingwerken van *Porto Bello* zeer fraai vertoond, een groot getal Vuurpylen liet men opgaan, verscheide huizen waren verlicht, en grote maaltyden wierden gegeven, ook zach men een groot getal Boten en Barken tusschen d'Oude en Essex-bruggen met Vlaggens en Wimpels, en gemonteert met stukken Canon die zonder ophouden wierden losgebrand. Den 9. dezer zynde de verjaring der verovering van *Porto Bello* door gemelde Admiraal, was de Stadt *Londen* weder zeer fraai geillumineert, en in alle gezelschappen wierd gedronken op de gezondheit en op 't goed succes der voornemens van dien Admiraal, eenige Heren deden een gehele Os in een Herberg in *Thems straat* braden, en gaven dezelve vervolgens aan 't Volk ten besten.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen.

Den 20. passato is te *Gibraltar* een ryke prys opgebragt, zynde een Frans Schip by *Algezira* genomen, onder voorwendsel dat het zelve Mondbehoeftens aan de Spanjaards toevoerde; Dit Schip was van 20 Stukken Metaal Canon, en geladen met omtrent drie duizend Fanegas Granen en 10 duizend Stukken van Achten, aan boord hebbende een Spaans Sergeant met zes Soldaten, welke Krygsgevangenen zyn gemaakt, behalven de Kapitein en 't Bootsvolk. die in vryheit gesteld zyn.

Den 26. heeft 't Oorlochschip de *Rose*, 't welk geschikt was, om eenige Koopvaardyschepen na *Carolina* en de *Bahama* Eilanden te convoijeren, op de hoogte van de *Start* een Spaanschen Kaper genomen, dezelve is maar van 20 Ton, wierd met 14 Riemen geroeit en had 20 Man aan Boord.

Van *Philadelphia* heeft men, dat een kleine Kaper van *Sint Kits* met 35 man, genomen heeft een zeer ryk gelade Spaansche Sloep, gemon-

gemonteert met 4 Stukken Canon 6 ponders, en 6 Steenstukjes en bemant met 70 koppen. En uit *Zuid-Carolina*, dat twee Engelsche een Spaans Schip van 80 Ton, met een Lading ter waarde van 50000 Ponden St., en van vele Liqueuren en Wynen voor Don *Blas*, genomen hadden. *Decemb. 1740.*

Brieven van *Jamaica* van den 8 *September* melden, dat een kleine Sloep met 18 Man, daar opgebracht hadde een grote Spaansche Sloep, met brandewyn uit de *Canarien* na *Carthagena* moetende, zo als ook een andere Kaper een Spaansche Snauw van 150 Ton, geladen met Cacao, en eenige Juwelen en stukken van achten. Die zelve Brieven voegen daar by dat die Kapers in den tegenwoordigen Oorloch aanzienlyke Pryzen gemaakt hebben, daar onder een, waar van elk gemeen Matroos ruim 110 pond sterling voor zyn aandeel gehad hadden.

d'Oorlochschepen in de *Straat* hebben een Spaansch Schip genomen, geladen met 170 zakken met Cacao en 50000 stukken van Achten. De *Worcester*, een Oorlochschip van 60 Stukken Canon, heeft een Spaansch Oorlogschip van 70 Stukken Canon na een hardnekkig gevecht van 11 uuren genomen, en te *Jamaica* opgebraght.

Een Hollandsch Schip van *Vera Cruz* na *Spanjen* gaande en eene ryke Lading voor Rekening van Spaansche Kooplieden ophebbende, is door een Oorlochschip van 't Esquader van den Admiraal *Haddok* by de Canarise Eilanden genomen en te *Gibraltar* opgebraght, alwaar men de Lading, bestaande in 60000 Stukken van Achten en een groote quantiteit Cacao, behouden heeft, maar het Schip met zyn Equipagie de Reis laten vervolgen. Noch hebben 2 Oorlochschepen van 't gemelde Esquader 4 Spaansche Barquen en 1 Tartaan, met allerley behoeftens voor 't Guarnizoen van *Oran* geladen, genomen.

Te *Bristol* heeft de *Vernon*, Kapitein N. *Beamy* een ryke prys opgezonden. Ook heeft hy genomen drie Spaansche *Saties* of Barken, welke hy in de grond geboort heeft, na dat hy de beste goederen daar uit geborgen hadt. De bovengemelde ryke prys is op de hoogte van de *Canarien* genomen. Dezelve is 't Hollandsche Schip d'*Anna*, van *Amsterdam*, geladen met Ammonitie voor de Spaanschen. Ook hadt die prys aan boord der-

 tigh

Decemb. 1740.

tigh Kabels en Ankers, en een ryke Lading in Zyde, Kameryksdoek, enz. ter somma van omtrent 18 of 20000 Pond Sterlings. Daar en boven bevonden zich op dat Schip zeven voorname Spaansche Heren, behalven verscheide Matrozen, die uit d'in de grond geboorde *Seties* geligt waren. De prys wierd binnen gebragt door *N. Read*, eersten Lieutenant van de *Vernon*, wiens dapperheit ongemeen word geprezen.

De *Londoner* een Engelsche Kaper, heeft een klein Spaansch Schip genomen, gemonteert met 18 steenstukjes, en 't zelve te *Gibraltar* opgebraght. Dit Spaansch Scheepje word 2000 pond Sterling waardig geschat en heeft 37 Passagiers aan Boord gehad.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen.

't Schip de *Prosperity*, Kapitein *Lawson*, van *St. Crux* in *Barbarie* na *Londen* moetende, is door een Spaanschen Kaper genomen en in de *Canarien* opgebraght. 't Schip van Kapitein *Thomas Hompson* met 777 Rollen Tabak van *Virginien* herwaarts gaande, is 200 Mylen verre beweften van *Ouesant* door een Spaansche Kaper genomen, als mede 3 Schepen van *Lissabon* na *Philadelphia* gaande, die den 6 *July* onder 17 Spaansche Oorloch-Schepen op 37 Graden breedte vervallen waren. 't Schip de *Clement*, Kapitein *Kencher*, is door de Spaanschen genomen, als mede 't Schip d'*Union*, Kapitein *Laviscount*, van *Guernsey* na *Terreneuf* moetende, en te *St. Sebastiaan* opgebraght.

De Sloep *St. Antonius*, met 60 Recruten na *Minorca* gedestineert, die van 't Convoi afgedwaald zynde, is genomen en na *Cadix* gebraght. Door de Spaansche Kapers zyn wyders genomen *de Nancy*, van *Waterford* na *Oporto*, en de *Thomas*, uit *Schotland* met Tabak na *Morlaix* gaande.

VRANKRYK.

d'AANSPRAAK des Konings van *Groot-Brittannien* aan zyn Parlement verschaft te *Parys* veel stof tot allerlei Redeneringen; Men merkt aan dat dezelve verscheide doordringende hoewel teffens algemene Bewoordingen aangaande het kragtdadig voortzetten van den Oorloch tegen *Spanjen* bevat: Inzonderheit word

de

de Periode, alwaar te kennen gegeven word; " Dat de Span- Decemb.
" jaards, niet meer in ſtaat zynde om zich alleen tegen de 1740.
" Macht der Engelſchen te verweren, zo goed als gereed wa-
" ren om te bukken, indien zy niet onderſteund wierden door
" zekere Mogendheit, tegen dewelke men zich met kragt dien-
" de aan te kanten " door vele, die aan de Vredelievendheit van 't Franſche Hof niet twyffelen, naukeurig overwogen, zo als ook het Slot van die Aanſpraak, alwaar geſproken word van noch kragtdadiger Onderſtanden, en van den Dood des Keizers, dewelke, volgens de Woorden daar by gebruikt, *vereiſcht met de daar in belang hebbende Mogendheden allerlei Voorzorg te nemen, om 't Evenwigt van* Europa *ſtaande te houden:* Ondertuſſchen geven de Bewegingen der Trouppen van den Koning van *Pruiſſen* niet minder oplettendheit aan dat Hof, als de bovengemelde Aanſpraak des Konings van *Groot-Brittannien.*

Den 1. dezer nam de Koning in Violet den Rouw aan over de dood van wylen de Keizerin van *Rusland*, en zal die 10 dagen lang dragen.

Men heeft by confirmatie tyding, dat drie Schepen van 't Eſquader van den Admiraal *d'Autin* door een zwaren Storm zeer beſchadigt, en maſteloos te *Martinique* ingelopen zyn. 't Hof een Expreſſe van den Marquis *de Valory*, Miniſter by den Koning van *Pruiſſen*, ontfangen hebbende, met tyding, dat de Hertoch van *Courland* nevens zyne Familie als gevangen van *Petersburg* naar *Schluſſelburg* gebraght, en 't Regentſchap van 't Ruſſis Ryk aan de Prinſes *Anna*, Moeder van den Czaar, opgedragen was, over welke onverwagte Staats-Veranderingen in 't publicq verſcheidentlyk geredeneerd word. De Heer van *Hoey*, Ambaſſadeur der Staten Generaal, word by continuatie aan 't Hof ten hoogſten geacht.

Den 13. heeft men in 't Parlement een Edict van den Koning van *November*, waar by 6000000 Livres nieuwe Lyf-Renten in 7 Claſſen, van 30 tot 70 en hoger Jaren, en van 7 tot 14 L. per Cent Renten, verdeeld, geregiſtreert. Als zynde nu reets by d'ondervinding gebleken, dat men op die wys gemakkelykſt grote Sommen by een krygen en met de minſte bezwaarnis van den

Decemb. 1740. Staat dragen kan, vermits de Dood, voornamentlyk wanneer hy wat sterke Ravagie onder de Renteniers maakt, alles voor den Staat betaald; en by de tegenwoordige slechte en onzekere Negotie hebben de Menschen, die Geld hebben, liefst het zelve op Renten te geven, dan tot de Negotie te besteden; alhoewel vele van gevoelen zyn, dat daar door en de Negotie en de Menschen noch meer bedorven wierden, als die in plaats van zich tot affaires t'appliceren, zich geheel en al aan een lui en ledig Leven overgaven.

De Prins de *Campo Florido*, Ambassadeur van den Koning van *Spanjen*, heeft aan den Heer van *Hoey*, Ambassadeur van de Staten Generaal verklaart: „ dat zyne Catholyke Majesteit hem order gezonden hadde, om zo wel aan 't Fransche Hof als aan „ hem, kennisse te geven van d'oprechte Intentie waar in de „ zelven is, om aan Haar Hoog-Mogende te verschaffen eene „ complete voldoening wegens de klachten over 't wechnemen „ en 't visiteren van eenige Hollandsche Schepen door de Spaansche Kapers, en ter zelver tyd te verzekeren, dat zyne Majesteit gereed is om de Staten Generaal, nopens de Scheepvaart van hunne Onderdanen naar de *West-Indiën*, alle zekerheit toe te brengen ". Men heeft vervolgens ordre gezonden aan den Marquis de *Fenelon*, zyne Majesteits Ambassadeur by haar Hoog-Mogende om dezelve Declaratie aan de Staten Generaal te doen, waar toe de Marquis *de St. Gillis* ordre heeft 't zelve te bevestigen; te meer, om dat men geinformeert is, dat Haar Hoog Mogende wegens de gedurige uitstellen van 't Hof van *Spanjen* ter vervulling hunner beloften, zo dikwyls herhaalt, ten hoogsten onvreden zynde, op het point stonden, om ten dien opzichte vigoureuse Resolutien te nemen.

Een zeker Particulier heeft 't Geheim uitgevonden van fyn Tin te maken, 't welk het sterkste Vuur uithoud, en heeft daar van de Proef voor Mr. *Fagon*, Intendant der Financien, gedaan.

SPANJEN. Dat Hof heeft het Notificatie Schryven van de Koningin van *Hongaryen* en van den Groot-Hertoch van *Toscanen*, om aan 't zelve

zelve het Sterfval van wylen den Keizer bekend te maken, niet aangenomen, om dat die Koningin aan den Koning en Koningin de naam van *Broeder en Zuster* geeft, en het schynt, dat men ook daar omtrent zich na 't Fransche Hof reguleren zal.' Den 22. passato heeft het Hof den Rou over wylen den Keizer voor zes weken aangenomen. Decemb. 1740.

ZYNE H. heeft door een gedrukt en overal aangeplakt Edict alle afvallige van de Roomsche Religie in den Schoot der Kerk te rug geroepen, en hen Absolutie van alle Kerkelyke Censuren en Straffen beloofd, als zy dit binnen een bepaalden tyd quamen te doen. 't Hof van *Spanjen* d'overlevering van den meergemelde Dief van de Monstrantz toegestaan hebbende, onder conditie van hem het leven te schenken, zo is hy tot de Galey voor zeven jaren gecondemneert, doch insgelyks onder voorwaarden van alle zyne Complicen op te geven en te verklaren, op wat wys die diefstal gepractiseert was. ITALIEN.

Den Adel en alle Tribunalen van de Hertogdommen *Parma* &c. hebben den Eed van getrouheit aan de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, als haar Souvereine, afgelegt. Men continueert de Guarnizoenen te versterken, en de Magazynen op te vullen. Men twyfeld daar niet of de Koning *Don Carlos* zal deszelfs Pretensien op die Hertochdommen en op d'Allodialen van *Toscanen* doen herleven, en dezelve met macht pogen uit te voeren.

De Hollandschen Consul te *Livorno*, de Heer *Brouwer*, zal den Marquis *Silva*, Consul van *Spanjen*, en Don *Barthelemi de Rouissellen*, Spaanschen Kaper in rechten vervolgen, wegens 't nemen van 't Schip van *Sybrand Bakker*, van *Amsterdam* derwaarts gedestineert, en door die Kaper onder quade voorwendzelen genomen.

De zaken blyven in 't Eiland van *Corsica* noch steets op eenzelven voet, en 't laat zich aanzien, dat in dezelven gene verandering komen zal, zo lang d'Oorloch duurt tusschen *Engeland* en *Spanjen*. Voor 't overige geniet men eene volkome rust in alle de provintien van dat Eiland, zedert dat de Baron van *Drost*, Neef van den Baron van *Neuhof* met deszelfs voornaamste

Decemb. 1740. ste Aanhangers van daar vertrokken is. Wat aanbelangt de Baron van *Neuhof*, de Corsen hebben geen hope meer, van hem ooit weder te zien. Hy heeft by eenen Brief afscheid van hen genomen, en hen verzekert, dat ze t'eeniger tyd den goeden uitslag zouden ontwaar worden van de zorge en moeite, die hy voor hun geluk en rust genomen had. Evenwel zyn de Genuezen over 't lang verblyf der Fransche Troupen op dat Eiland wat t'onvrede, te meer: om dat zy verstaan hebben, dat *Vrankryk* met verscheide Kooplieden een Contract aangegaan heeft tot het leveren van den nodigen Onderhoud voor de gemelde Troupen voor den tyd van een geheel jaar, en 't geen by vervolg noch wel wat geprolongeert zoude konnen werden.

DUITSCHLAND. IN de laatstvoorgaande Maand *pagina* 233, gebraght hebbende, de Missive der Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* aan hare Buitenlandsche Ministers nopens het Testament van Keizer *Ferdinandus I.* mitsgaders *pag.* 235 van de Bylagen onder Nu. 2. Zo doenwe dezelve thans volgen, hebbende tot Titel:

EXTRACT *uit het Testament van Koning* FERDINANDUS I., *gegeven op 't Koninglyk Paleis te* Praag, *den* 1. Juny 1543.

Nu. 2. En alzo den Almachtigen Godt door zyne byzondere Genade, Ons met grote Eeren, Koningryken, Prinsdommen en Staten heeft overladen, en alzo Wy door Godts gunst uit Ons Huwlyk met de Doorluchtigste Prinsesse en Vrouwe *Anna*, Koninginne der *Romeinen*, van *Hongaryen* en *Bohemen*, &c. Aardshertoginne van *Oostenryk*, &c. Onze zeer waarde Gemalinne, hebben verwekt, die noch tegenwoordig in leven zyn, *drie Zonen en negen Dochteren*, met namen *Maximiliaan*, *Ferdinand* en *Karel*; *Elizabet*, *Anna*, *Maria*, *Magdalena*, *Catharina*, *Leonora*, *Margareta*, *Barbara* en *Helena*; stellen en institueren Wy, zo als regt en billyk is, volgens alle Godlyke en Natuurlyke Wetten, en alle Regten, Onze evengemelde zeer beminde Zonen en Dochteren, die tegenwoordig in leven zyn, als hier boven verhaald is, als mede zodanige andere, als by vervolg noch mochten geboren worden, tot Onze onbetwistbare, ware en wettige Erfgenamen, na Ons over-

overlyden, van Onze Koningryken, Prinsdommen, Staten en Onderdanen, om die erffelyk te bezitten, bestieren ende daar van te jouisseren, zonder eenige verhindering of belet van wien 't ook zoude mogen zyn, en daar mede te handelen in manieren als volgt: *Decemb. 1740.*

Namelyk, Onze Zoon Aardshertoch *Maximiliaan*, als d'oudste zynde, zal Ons, na Ons overlyden, opvolgen in Onze twee Koningryken van *Hongaryen* en *Bohemen*, om die erffelyk te bestieren, occuperen ende bezitten met alle de *Koningryken*, *Prinsdommen*, *Marquisaten*, *Staten* en *Onderdanen* welke daar aan gehoren of daar van afhangen, zonder daar in door onze andere Zonen en Erfgenamen ontrust of belemmert te worden, doch in cas onze gemelde Zoon *Maximiliaan*, 't zy voor of na ons overlyden, mochte komen te sterven, zonder wettige Erfgenamen agter te laten, zal als dan onze Zoon *Ferdinand*, en die mede stervende, zo wy daar even gezegt hebben, ieder reis d'oudste van onze Zonen succederen in 't Erffelyk Gouvernement van de bovengemelde Koningryken en Staten, zonder daar in door iemant belet te mogen worden. Maar voor zo verre onze Erflanden van *Opper-* en *Neder Oostenryk* betreft, die wy van wegens den Almagtigen en van onze loffelyke Voorouderen verkregen hebben, als mede onze Jaarlyksche en Erffelyke inkomste van 60 *duizend Ducaten*, aan ons door wylen onzen zeer beminden Grootvader *Ferdinand*, Koning van *Spanjen* Hoogloffelyke Memorie, gelegateert in het Koningryk *Napels*, en door zyne Keizerlyke Majesteit, onzen zeer waarde Broeder en Here, op zekere voorwaarden verpand; hebben wy genadiglyk en Vaderlyk gelet en overwogen, dat onze bovengemelde loffelyke Voorouderen wysselyk hebben waargenomen, onderhouden en gepractizeert, om ten allen tyden de verdeling van onze Erffelyke Prinsdommen en Staten voor te komen, zodanig dat zy die bezeten en bestiert hebben zonder verdelingen, eenpariglyk, te zamen en in 't gemeen, als wanneer in 't minnelyke Pensioenen zyn ingewilligt, waar door ontwyffelbaar ons loffelyk Huis van *Oostenryk* des te meer is aangegroeit in Waardigheden, Eeren, Staten en Onderdanen, en zich door de Genade van den Almachtigen zo verre uitgebreid heeft; waarom en op dat die oude grootheit en luister, welke ons Huis van *Oostenryk* heeft verkregen, na ons overlyden zo wel als by ons Leven, en ten tyde van onze Voorouderen, dezelve blyven, en aan gene verminderinge of ondergang onderworpen zy; Vermanen en bidden wy, op een Vaderlyke wyse, en uit een ware en opregte oorzaak van vriendschap, onze zeer waarde Zonen, om vrywillig en met gehoorzaamheit ons

Decemb. 1740.

voorbeeld en de voetstappen hunner Vooronderen te volgen, en insgelyks de gemelde verdelinge te myden, zo voor hun eigen eere, voordeel, vertroostinge en welvaart, als voor 't welzyn van hunne Staten en Onderdanen, en integendeel een eenstemmig, gemeen, onverdeeld, broederlyk en vreedzaam Gouvernement te behouden en handhaven.

Maar inzonderheit bepalen, bevelen en willen Wy, dat ten minsten en in alle gevallen alle verdelinge onder Onze waarde Zonen t'eenemaal vertraagt en uitgesteld worde, tot dat de jongste der Zonen, die Wy na Onze dood zullen achterlaten, volkomen 't achtiende jaar van zyn ouderdom zal hebben bereikt, en op dat in dien tusschen tyd de gemelde onze Erflanden des te beter en te gemakkelyker in vrede en ruste bestiert, behouden en beschermt werden, willen en ordonneren wy, dat wanneer 't den Almagtigen zal behagen ons uit deze Werelt te halen, dat als dan onze twee waarde Zonen, d'Aardshertogen *Maximiliaan* en *Ferdinand*, die reets meer en meer hunne Majoriteit naderen, zo voor hun zelven als van wegen en uit naam van hunne jonger minderjarige Broederen, die na ons overlyden in leven zullen zyn, bezitten, bestieren, administreren, jouisseren en beschermen in 't gemeen, egalyk en getrouwelyk, als volmaakt eendrachtige Broeders en Erfgenamen alle en ieder van onze Staten van *Neder-* en *Opper-Oostenryk*, met alle daar aan gehorige Prinsdommen en Marquisaten, Landschappen, Heerlykheden, Kastelen, Steden, Onderdanen, Goederen, Regten, Tollen, Schattingen, Inkomsten en Voordelen, daar aan ingelyft of daar van dependerende, als mede 't gemelde *Napolitaans Legaat* van 60000 *Ducaten*, met alle andere dependentien, Magten en Prerogativen, zonder eenige uitzondering, en dat zy dus zich gedragen als Beschermers, Bezorgers en Administrateurs van hunne jonger Broederen en Susteren, onze Zonen en Dochteren, en zy die onderhouden waardiglyk en zo des behoort, ingevolge hunner Eeren, Waardigheden en Doorluchtige geboorte, alles volgens den raad van zyne Keizerlyke Majesteit en onze zeer beminde Gemalinne, en dat zo lange en ter tyd toe, dat onze jongste Zoon zal bereikt hebben, als gemeld is, 't *achtiende* jaar zyns ouderdoms. Wyders gelasten en bevelen wy ernstiglyk aan onze zeer beminde Zonen, onverbrekelyk waar te nemen, en zonder eenige restrictie of tegenspraak na te komen alle de Tractaten en Contracten van Huwelyk, die wy by ons leven hebben aangenomen of toegestaan, of zullen aannemen en toestaan, ten opzichte van eenige onzer beminde Dochteren, tot nut, voordeel en welvaart van onze Staten en Onderdanen, en indien

indien 't mochte gebeuren, dat onze beminde Dochteren, die ten tyde van ons overlyden noch ongehuwt zullen zyn, goedvonden, 't zy voor of na hunne meerderjarigheit te trouwen, volgens hun rang en geboorte; dezelve als dan door gemelde onze twee oudste Zonen ten Huwelyk gegeven zullen worden, na daar over met zyne Keizerlyke Majesteit, onze zeer beminde Gemalinne en de Stenden van onze Koningryken en Erflanden geraadpleegt te hebben, en men zal aan ieder van Haar voor een Huwelyks gift en wettige Vader- en Moederlyke Erfportie mede geven *honderd duizend Florynen*, en de waarde van *twintig duizend Florynen* aan *Juweelen, Klederen, Silverwerk, Meubelen*, en andere zaken, of wel zo veel waarde in geld betalen, als onze Zonen goed en oirbaar zullen oordelen, waar van de helft zal genomen worden uit d'Inkomsten van onze Koningryken en Prinsdommen, die daar aan ingelyft zyn, en d'andere helft uit die van onze Oostenrykſche Erflanden; ook zullen zy in dien opzichte, volgens d'oude gewoonte, konnen eisschen den bystand en contributie van onze Erf-Koningryken en Staten, welke ongetwyffeld hunne gehoorzaamheit zullen betuigen; en alle en een ieder van onze Dochteren zullen zich met die Bruidschat en Uitzet te vreden moeten houden, en daar tegen voor altoos renuncieren van alle Erffelyke Vader- en Moederlyke Regten ten behoeve van onze Zonen, en van zyne Keizerlyke Majesteit, geboren Aardshertogen van *Oostenryk*, als mede van zyne Manlyke, en wettige, en myne Erfgenamen, op dezelve wyze, gelyk dat gepractiseert is, ten opzigte van onze zeer beminde Dochter, die wy reets uitgetrouwt hebben, of die wy 't noch zouden mogen doen, en volgens de loffelyke gewoonte en gebruik by ons Huis van *Oostenryk* gerecipieert, en schoon zelfs een of meer van onze Dochteren die renuntiatie niet doen, om wat reden het ook zoude mogen wezen, zullen dezelve echter van alle Vader- en Moederlyke Erfschap uitgesloten blyven, mits genietende de betalinge en 't genot van de gemelde Huwelyks gifte en Uitzet, en onze Zonen zullen aan hun niets meer verschuldigt zyn. Decemb. 1740.

Twede EXTRACT uit het zelve Testament.

MAar zo het door den wille van den Almachtigen mochte gebeuren, dat onze zeer waarde Gemalinne en alle onze Zonen d'eerste quamen te sterven, zonder wettige Erfgenamen achter te laten 't geen echter Godt verhoede, als dan, zal eene van onze langstlevende Dochteren, als wettige Erfgenamen, hebben en be-

Decemb. 1740. zitten de gemelde Koningryken van *Hongaryen en Bohemen* met de daar aan gehorige Landen: en schoon wy voor eenige Jaren uit onwetenheit aan de Stenden van onze Kroon van *Bohemen* een Declaratie gegeven hebben, inhoudende, dat de Dochters niet mogen erven 't Koningryk van *Bohemen*, heeft men echter by vervolg bevonden, dat zeer klaar uitgedrukt gevonden word in d'oude loffelyke Privilegien van gemelde ons Koningryk *Bohemen*, en wel inzonderheit in de Bulle van wylen Keizer *Karel*, dat na 't uitsterven der Manlyke Oiren, de Koninglyke Dochteren zullen mogen opvolgen in 't Koningryk, en dat in zodanig geval de Kroon op hun moet devolveren.

Daarom vermanen wy de boven-gemelde Koningryken en Staten, en byzonder de Staten en Onderdanen van onze Kroon van *Bohemen*, hunnen plicht te betragten, en in dien gevalle geen andere Souverain aan te nemen of 't erkennen, dan alleenlyk een van onze Dochteren, aan Haar volkomen gehoorzaamheit te betonen, en Haar als getrouwe Onderdanen aan te kleven.

Derde EXTRACT uit het zelve Testament.

DAar en tegen zal zyne Keizerlyke Majesteit of zyne Manlyke en wettige Erfgenamen, betalen en uitreiken aan onze beminde Dochteren, invoegen als gemeld, de hier voor gestipuleerde Huwelyks-gifte en Uitzet, en daar en boven, ten opzichte van d'Erffenissen, geen Lenen zynde, zullen zy in eene reize doen geven aan onze gemelde Dochteren zo vele als'er in leven zullen zyn, behalven die, welke ons in onze Koningryken opgevolgt zal wezen en die bezit, de somme van *drie honderd duizend Florynen* voor alle hunne Regten en Pretensien; maar alle de *Juwelen*, *Silverwerk* en andere *Meubilaire* Goederen, zullen Erffelyk aan onze achterblyvende Dochteren toebehoren, aan dezelve geextradeert worden en eigen blyven, en de nalatenschap van die onzer Dochteren, die na die verdelinge ongehuwt zal komen te sterven, of wel gehuwt zynde, zonder wettige Erfgenamen achter te laten, zal als van regts wegen toebehoren aan hare andere Zusters en derzelver Kinderen: En zo het de wille des Hemels mochte zyn, dat zyne Keizerlyke Majesteit, onzen waarden Broeder en Heer, mede zonder Manlyke en wettige Erfgenamen mochte overlyden; of dat na zyn overlyden de Manlyke Oiren van zyne Majesteit mochten ontbreken, als dan zullen onze Staten van *Oostenryk* vervallen en devolveren op die gene welken dezelve van Regtswegen toebehoren.

EX-

Decemb. 1740.

EXTRACT uit het Codicil *van Koning FERDINANDUS, mede gedateert op 't Koninglyk Paleis te* Praag, *den* 4 February 1547.

DE ware Vaderlyke genegenheit laat ons mede niet toe dat wy zouden nalaten onze zeer beminde Zonen te verwittigen, dat wy reets voor vele Jaren, omtrent het begin onzer regeringe in *Bohemen*, op d'aanhoudende follicitatien der Steden van onze Kroon van *Bohemen*, uit onwetendheit van den waren grond der zaken, aan de Steden van ons Koningryk in *Bohemen* gegeven hebben een *Patent*, inhoudende, dat zy ons met volkomen genoegen, en uit een vrye wille hadden verkoren en aangenomen voor hunnen Koning; maar dat zy zedert, ter occasie van 't onderzoeken, zo der Rechten en Privilegien van ons Koningryk *Bohemen*, als wel inzonderheit van de Bulle van onzen Voorzaat *Karel IV*. Hoogloffelyker Memorie klaarlyk ontdekt hebbende, dat ons Koningryk *Bohemen*, zo lange noch Manlyke of Vrouwelyke Successeurs van den Koninglyken bloede overig zyn, niet moet afhangen van den Keuze en Verkiezing der Steden; maar altoos vervallen op de Personen van den Koninglyke Bloede, die noch in leven zyn. Wy hebben 't nu zo verre door onze Negotiatien by de Stenden van onze Kroon van *Bohemen* gebragt, dat zy aan ons 't gemelde Patent en Declaratie te rug hebben gegeven, en dat zy erkend hebben, dat dit Koningryk op ons niet gedevolveert was uit kragte van hunne Verkiezing; maar dat het zelve uit hoofde van wettige Erffenisse en Successie vervallen was op onze zeer beminde Gemalinne, Hoogloffelyke Memorie, als zynde hunne wettige Koninginnen en Vrouwe: en dat het door haar is dat wy daar toe gekomen zyn, waar van wy oirbaar en nodig geoordeeld hebben, aan hunne zeer Geliefdens kennis te geven, ten einde zylieden zich daar na zouden konnen reguleren.

En gelyk wy in ons boven verhaalde Testament bepaalt en geordonneert hebben, dat in cas onze beminde Zonen quamen te sterven, zonder wettige Erfgenamen achter te laten, ('t geen echter Godt verhoede) dat als dan eene van onze Dochteren als wettige Erfgename zal hebben en bezitten onze Koningryken van *Hongaryen* en *Bohemen*, met alle de Landen daar aan gehorende, zo is 't dat wy ons noch aan die zelve Dispositie houden, zonder daar iets in te veranderen; maar alleenlyk daar by voegende deze bepaalde *Declaratie*, dat in zodanig geval de gemelde onze twee Koningryken van *Bohemen* en *Hongaryen*, met de Staten daar aan ge-

Decemb. horende, by Erffenisse zullen vervallen en devolveren op d'oudste
1740. van onze Dochteren, welke als dan in leven zullen zyn.

En gelyk wy bevorens in 't gemelde ons Testament eenige Vaderlyke Reglementen en Schikkingen gemaakt hebben over de maniere van 't Doteren, van alle onze beminde Dochteren, en 't geen men aan ieder van de zelve moet uitreiken in *Juwelen* en *Meubelen*, blyven wy insgelyks van nieus af daar in berusten, met daar by deze Clausule en nadere bepalingen te voegen, dat wy, op de vriendelyke Bede van de gemelde onze zeer waarde Gemalinne, Hooglosselyker Memorie, bepalen, ordonneren en willen, by deze tegenwoordige, dat aan onze beminde Dochter *Catbarina* gegeven ende betaalt werde de waarde van *tien duizend Florynen* meer in *Meubelen*, *Juwelen* of *gereed Geld*, dan voor ieder van onze beminde Dochters betaalt is geweest.

En alzo wy in 't voorleden Jaar 1546. onze twee beminde Dochters *Anna* en *Maria* uitgetrouwt hebben, zonder hunne *Dote* te voldoen; maar dat wy ons verpligt en belooft hebben die aan hunne Geliefdens binnen twee jaren daar na te betalen, willen en bevelen wy op een Vriendelyke wyze, dat in cas de Godlyke Voorzienigheit ons uit dit leven mochte rukken, voor dat die Huwelyksgifte aan hunne Geliefdens was voldaan, dat onze beminde Zonen metten eerste de *Dote* van gemelde onze beminde Dochters opleggen en betalen. Ook ordonneren en willen wy, dat in gevalle aan eene of meer van onze beminde Dochteren by ons leven, ten tyde van hun Huwlyk, of daar na, voor hunne Bruidschat niet zo veel in *Juwelen* en *Meubelen* betaalt mochte zyn, als wy by 't gemelde ons Testament voor dezelve en voor onze beminde Dochters by dit ons tegenwoordig *Codicil* gedestineerd en bepaalt hebben, dat onze beminde Zonen dat na ons overlyden aan ieder van de zelve ten vollen uitryken en betalen, &c.

De Heer *Du Mont* heeft uit d'*Archive van d'Oostenrykscbe Regering t'Insprug*, noch een ander Testament van den gemelde Keizer *Ferdinand I.* gehad, gedateert te *Weenen* den 25. *February* 1554, en 't welk te vinden is in *Supplement au Corps Diplomatique Tom.* II. *Partie* I. *pag.* 134. tot 140., waar in men *Pag.* 138. *Col.* 1. op 't einde hier van niet meer als dit vind:

En indien 't quam te gebeuren, dat van onze beminde Zonen een of meer, of na hen hunne Manlyke Leens Erven, zonder Erf-Zonen in afklimmende Linie na te laten, uitstierven: dan sullen

len alle deszelfs of derzelver Vorstendommen, Landen en Heerlykheden, op de noch levende onze twede en volgende Zonen, of als die niet meer waren, op hunne Leens Erven, gantschelyk versterven en devolveren, op dat zulke Vorstendommen en Heerlykheden nooit van onze Manlyke Stam mogen afkomen, zo lang die duurt. *Decemb. 1740.*

De Keurvorst van *Beyeren* heeft het volgende PROTEST, nopens 't gemelde Testament van FERDINANDUS I. publicq gemaakt:

De Ryks-Acten geven ieder een te kennen, hoe zorgvuldig zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit van *Beyeren*, beneffens eenige andere Ryks-Stenden, op zyn hoede geweest is van die tyd af, wanneer wylen zyne Keizerlyke en Koninglyke Majesteit, glorieuser gedachtenis, in 't Jaar 1731 van 't Ryk verzocht en begeert heeft de Guarantie van d'Oostenrykſche Pragmatique Sanctie en van de door hem vastgestelde ordre van Opvolging in zyn Aards-Hertoglyk Huis.

Behalven de Consideratien, die 't Ryk in 't algemeen kon hebben ten opzigt van deszelfs Welzyn en behoudenis, als ook om alle gevaren, die daar uit zouden konnen ontstaan, voor te komen, bestond de voornaamste Reden in de Rechten, die zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit toekomen, zo wel van oude als nieuwen tyden, door byzondere Dispositien, *zo wel over alle Oostenrykſche Erflanden, als voornamentlyk over een groot gedeelte van 't oude Vaderlyke Hertoglyke Erfgoed van* Beyeren, ingevalle de Manlyke Aards-Hertoglyk-Oostenrykſche Linie quam uit te sterven. Ten welken einde ook zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit altoos standvastig, met een ryp overleg en zonder verandering, by alle gelegenheden, voor en na dien tyd, volhard heeft, van zich en zyn Huis veilig te stellen voor alle benadelingen, die 'er zouden konnen ontstaan uit d'erkentenisse van die Keizerlyke Pragmatique Sanctie, die aan 't Ryk voorgesteld wierd.

't Is daar en boven-aan ieder een bekend, en kan van hen gelezen worden, dat d'Instrumenten, die men wil noemen *Verplichtingen, Eeden, Aannemingen*, of zelfs *respective Renunciatien*, die haar Hoogheit de Keurvorstin voor haar Huwelyk gedaan had, en die de Keurvorst haar Gemaal bekrachtigt heeft, geen kracht geven noch konnen geven aan de Keizerlyke Pragmatique; vermits haar Hoogheit de Keurvorstin, als Keizerlyke, Koninglyke en Aards-

Her-

Decemb. 1740. Hertoglyke Prinses, daar door alleen gerenuncieert heeft en kunnen renuncieren aan de Rechten van Haar voortkomende; maar geenzints aan die byzondere Rechten, die reets van te voren aan 't Huis van *Beyeren* gekomen en verkregen waren, gelyk hier boven gemeld is, waar van by haar Huwelyk geen 't minste gewagh gemaakt was, zo dat de Keurvorst die Renunciatie op de gemelde wys zonder de minste zwarigheit kon bekragtigen, door dien reets voor de Rechten van zyn Huis op een ander wys voorzien was, en die Rechten daar niet invloeiden: Ook heeft men 't niet eens in zyne gedachten gehad, verre daar van daan, dat men de toestemming van 't gehele Huis, die nochtans zeer noodzakelyk was, zoude begeerd hebben, om dat by dit Huwelyk de vraag niet was van de Rechten aan 't Huis van *Beyeren* zelfs toekomende.

Maar alzo tegenwoordig volgens geloofwaardige berigten, de Doorluchtigste oudste Prinses van wylen zyne Keizerlyke Majesteit, *Maria Theresia*, gebore Aards-Hertogin van *Oostenryk*, Groot-Hertogin van *Toscanen*, Gemalin van den Hertoch van *Lotharingen*, onder de Titel van *Erf-Prinses*, dadelyk de Regering van alle Oostenrykſche Koningryken en Erflanden op zich genomen, en niet alleen alle geheime Raden, alle die Chargien aan 't Hof in de Residentie Stadt *Wenen* en elders hebben, maar ook alle andere, die eenig Ampt, Chargie of Bediening hebben, geconfirmeert heeft, om daar in op die zelve wys als onder wylen zyne Keizerlyke Majesteit te continueren: Dat dezelve zich van hen den Eed van getrouwigheit heeft doen afleggen, en dat Zy op 't point staat van de Hulde der Land-Stenden van d'Erflanden t'ontfangen, waar uit klaarlyk blykt, dat haar Hoogheit, volgens d'ordre van opvolging naar de Pragmatique pretendeert zich alle die Koningryken en Landen toe t'eigenen; en dat aan d'andere kant een zulke onderneming, als zeer nadelig aan die Rechten van *Beyeren*, van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit niet als onverschillig kan aangezien worden: Zo ziet zich de Keurvorst niet tegenstaande alle d'achting en genegenheit, die Hy voor de gemelde Groot-Hertogin heeft en altoos hebben zal, gedwongen, om dit nadeel van Hem en van zyn Keur-Huis *op alle wys af te keren*; en dat met zo veel meer Recht, als 't aan wylen zyne Keizerlyke en Koninglyke Majesteit zelfs behaagt heeft, in 't Keizerlyke Commissie-Decreet, aan 't Ryk gezonden, te betuigen, dat de Guarantie, dewelke dezelve over de Keizerlyke Pragmatique begeerde, *aan niemant Nadeel of Schade toebraght*. 't Welk ook misschien eenige Staten bewogen heeft, om dezelve te guaranderen.

Uit

Uit die oorzaak en om die reden is het dan, dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit zich verplicht acht, *plechtelyk te protesteren* tegen alle deze voorbarige, onrechtvaardige en hem nadelig zynde ondernemingen, zich vastiglyk voor behoudende, zonder eenige Restrictie, en in de beste forme, alle zyne Rechten en die van zyn Huis: Zynde dadelyk bezich met dezelve ten eersten in 't brede voor 't Gemeen open te leggen. Decemb. 1740.

Gegeven te *München* den 1. *November* 1740.

(L. S.)

Ex Commissione Serenissimi Domini Ducis Electoris speciali.

Johannes Christ. Dax.

Niet tegenstaande 't voorzeide protest, heeft de gemelde Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, den Groot Hertoch van *Toscanen* haren Gemaal, by de volgende Declaratie in 't Gouvernement van al de Koningryken en Erf-Landen van 't Huis van *Oostenryk* geassocieert, luidende dezelve als volgt:

WY MARIA THERESIA Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, &c., certificeren en verklaren by de tegenwoordige voor Ons, onze Erfgenamen, en Descendenten, en doen ook alle de gene dien 't aangaat, weten:

Dat nadien het den Almachtigen na zyn ondoorgrondelyke wille behaagt heeft, wylen zyne Keizerlyke Majesteit uit dit sterffelyk leven tot hem te roepen, en in de gelukzalige Eeuwigheit over te halen, de Landen die Hy bezat, onmiddelyk aan Ons gedevolveert zyn als d'oudste Dochter van 't laatste Manlyk Oir, en by gevolge d'eenige Erfgename uit kragt van het Natuurlyk Regt, volgens 't oude gestabileerde gebruik in ons *Aardshertoglyk* Huis, en overeenkomstig met de *Pragmatique Sanctie*, van den 19. *April* 1713, die met een verschuldigde erkentenis door al zyn Koningryken en Erf-Landen is geaccepteert, en door het *Duitsche* Ryk, zo wel als door de meeste Mogendheden van *Europa* geguarandeert geworden.

't Is voor al onze wille en intentie, dat niet alleen geen de minste nadeel werde toegebraght aan 't in Ons Huis gestabileerde gebruik, aan d'Ordre van Successie, die den 19. *April* 1713 gereguleert is, of aan de *Pragmatique Sanctie*; maar dat deze Dispositien eerder dienen tot een grondslag voor den gehele inhoud van de

Decemb. 1740. tegenwoordige Declaratie, en dat by gevolge al 't geen Wy daar by te kennen zullen doen geven en reguleren, niet verstaan of genomen zal worden in eenigen anderen zin, dan voor zo veel zulks overeengebraght zal konnen worden met de gemelde *Pragmatique Sanctie*. Om dat wy zeer wel weten, dat het in onze magt niet is, iets toe te laten en te gedogen, dat daar tegen strydig is, en ook onze zeer waarde Gemaal, Hartoch van *Lotthari̇ngen* en *Bar*, Groothertoch van *Toscanen*, uit zich zelven niet minder ongenegen is, iets t'ondernemen; 't geen niet t'eenemaal overeenkomstig zy, of 't welk op een directe of indirecte wyze zoude konnen aanlopen tegen d'Acte, die van d'aanneming van onze Renunciatie bezworen is.

Wy hebben insgelyks geoordeelt, dat men het niet uitleggen ofte aanmerken konde als een nadelige zaak voor de gemelde *Pragmatique Sanctie*, by aldien wy, mitsdien uitdrukkelyk voor ons behoudende, alle de Rechten, die voortaan en by toekomende voorvallen, uit hoofde van deze schikking zoude konnen behoren aan d'andere *Expectans* of *Expectanten*, achtervolgens d'Order van opvolging, daar in verklaart, en vastgesteld, noch niet de minste aanspraak hebben op alle Erfkoningryken en Landen die op ons vervallen zyn, zo als hier boven gezegt is, daar van te disponeren ten behoeve van iemant, wie hy ook zoude mogen wezen, om ze te bezitten, het bewind daar van te hebben, en dezelve gezamentlyk met ons te regeren, en dat wy op die wyze aan hem quamen over te dragen een gedeelte der Regten die ons alleenlyk, en met uitsluiting van alle anderen toebehoren.

Achtervolgens dezen Zetregel, die op 't Recht gegrond is, en voor 't overige ten opzichte van onze Sexe gade geslagen hebbende, dat de voorspoed, rust en veiligheit van onze zeer getrouwe Erfkoningryken en Landen, in meer dan eene gelegenheit zouden konnen vereisschen dat wy door de hulp en zorge van eenig Persoon, waar op men zich vertrouwen kon, verligt wierden van den zwaren last, die aan alle Regeringen vast is. Voorts opgelet hebbende, dat het onvermydelyk noodzaaklyk was voor 't algemeen voordeel, niet alleen voor de gantsche Christenheit, maar wel voornamentlyk voor 't wel zyn van 't *Duitsche* Ryk, dat naamlyk de vereenigde krachten van ons *Aardshertoglyk* Huis, zo als ze by de plechtigste Vredes en andere Tractaten erkent zyn, steets in staat waren, om voortaan tot eenig heilzaam oogmerk gebruikt te konnen worden; zo hebben wy derhalven bevonden, dat het bovengemelde voorwerp niet beter en niet veilliger kon worden vervult, dan wanneer wy van besluit wierden, om voor den bovengemelden tyd, en zonder iets

wat

wat het ook zy af te staan of over te geven van den Eigendom van onze Erfkoningryken en Landen, die altyd on-oplosselyk vereenigt moeten blyven, en by gevolg zonder 't minste nadeel der andere *Expectans* of *Expectanten*, die door de bovengemelde *Pragmatique Sanctie* tot d'opvolging, in de daar in uitgedrukte gevallen benoemt zyn, de MEDE-REGERING van alle onze Erfkoningryken en Landen op te dragen en over te doen aan onzen zeer waarden Gemaal, den Hertoch van *Lotharingen* en *Bar*, Groothertoch van *Toscanen*, zo wegens deszelfs hoge Geboorte, en uitmuntende Verdiensten, als wel wegens 't Huwelyk, 't welk hy zo gelukkig met ons aangegaan heeft. December 1740.

Zo is 't, dat wy na ryp beraad en uit onzen vryen wille by de tegenwoordige en uit krachte van deze Acte zulks komen te doen, niet alleen voor ons, maar ook voor alle onze Kinderen en wettige Erfgenamen, zo tegenwoordige als toekomende, aan dewelken volgens 't recht van Eerstgeboorte, na ons d'Opvolging der Erf-koningryken en Landen, die wy bezitten zou mogen ververvallen, en zulks op de krachtigste en sterkste wyze, zonder nadeel te veroorzaken aan de *Pragmatique Sanctie*, en op 't vast vertrouwen, dat byaldien by ons Sterfgeval, de geen of die gene van onze wettige Kinderen en Erfgenamen die opvolgen moet, zyn *achtiende jaar* noch niet had bereikt, de Regering van alle onze Erf-koningryken en Landen toebehoren zal aan onzen zeer waarden Gemaal, als Vader en Voogd, en daar en boven dat in 't geval, waar in de geen of die gene, die ons opvolgen moet, als dan reets 't *achtiende jaar* bereikt had, gene van onze gemelde wettige Kinderen en Erfgenamen vergeten zal de kinderlyke achting, die hem toekomt, zo verre dat zy hunnen Vader, onzen zeer waarden Gemaal verontrusten zouden in 't gedeelte, dat wy hem aan de Regering gegeven hebben, zo als hier boven gezegt is.

Maar ten einde dees Overdragt en Verklaring, die wy van onze wille en ons voornemen komen te doen, niet qualyk geduid zouden mogen worden, en niemant wie 't ook zy, een verkeert gebruik daar van make, om 't minste nadeel te veroorzaken aan de boven gemelde *Pragmatique Sanctie*, noch aan d'andere bezwore Actens van Renunciatie, en wederzydsche Aanneming en Goedkeuring, die daar op gegrond zyn, zo herhalen wy niet alleen al 't geen, 't welk hier boven reets zeer duidelyk uitgedrukt is ten opzichte van hunne onschenbare uitvoering; maar daar en boven heeft onze zeer waarde Gemaal tot meerder zekerheit van zyne kant in dezen gegeven eene afzonderlyke Verklaring, die in de krachtigste bewoordingen opgestelt en vervat is.

 t'Oir-

Decemb. 1740.

t'Oirkonde dezes hebben wy de tegenwoordige Acte van Overdragt wegens de gemeenschappelyke Regering van alle onze Erfkoningryken en Landen met onze eige hand getekend en met ons Zegel bekrachtigt. Gedaan in onze Koninglyke Residentie-stad *Wenen* den 21. *November* 1740.

ACTE DER AANNEMINGE *des Grootbertogs van* TOSCANEN.

WY FRANÇOIS, Hertoch van *Lotbaringen* en *Bar*, Groothertoch van *Toscanen* enz. betuigen en verklaren by de tegenwoordige voor Ons, onze Erfgenamen en Nakomelingen, en doen terzelver tyd te weten aan alle de genen, die zulks aangaat; dat vermits hare Majesteit, onze zeer waarde Gemalin, *Maria Theresia*, Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, Aardshertogin van *Oostenryk*, uit eigen beweging besloten heeft, om Ons toe te laten tot de *Mede-Regering* van alle hare Erf-koningryken en Landen, die onmiddelyk na den dood van Zyne Keizerlyke Majesteit, haren overleden Heer en Vader, aan haar te beurt gevallen zyn, in dier voege en wyze als in de volgende Acte uitvoeriger uitgedrukt is: (Hier was de voorgemelde Acte ingelascht) zo nemen wy niet alleen met erkentenis aan het *Mede-bezit*, *Mede-bewind* en *Mede-regeringe* van alle de gemelde Landen die voor den daar in gantsch duidelyk uitgedrukten tyd aan ons opgedragen is, door uitdrukkelyk daar by te voegen, dat wy daar door gene gelegenheit nemen zullen, eenige voorrang t'eisschen van hare Majesteit onze Gemalin, die daarom steets niet minder blyft d'eenige Erfgenaam; maar daar en boven verbinden wy ons op de sterkste en krachtigste wyze by de tegenwoordige plechtige Reversalien, om stipt na te komen, en getrouwelyk waar te nemen alle de clausulen, die daar in vervat zyn, gene uitgezondert, zodanig dat generhande rede nochte voorwendzel, die men zou konnen verzinnen, ons daar van afbrengen zal. Wy beloven wel voornamlyk op nieu op de krachtiste wyze om ons te zullen gedragen na 't gene in de hier voren staande Acte ten opzichte van de handhavinge der *Pragmatique Sanctie* van den 19. *April* 1713, vervat en gereguleert is, als mede na de getrouwe nakominge van onze bezwore Acte van aanneminge, zo wel als van de Renunciatie, insgelyks bezworen door hare Majesteit, onze Gemalin, en uitdrukkelyke Reservatie der Rechten, die uit krachte van de *Pragmatique Sanctie* aan alle ander *Expectans* of *Expectante* toebehoren; in welk geval de Mederegering, die op de bovengezegde wyze aan ons is opgedragen,

ons

ons tot generhande voorwendzel zal konnen verstrekken, behalven ook dat wy gene de minste wille of intentie hebben, om ooit daar toe te komen. *Decemb.* 1740.

t'Oirkonde dezes hebben wy de tegenwoordige *Reversalien* met onze eigen hand getekend en gegeven. Gedaan te *Wenen* den 21. *November* 1740.

't Antwoord van de Stenden van *Hongaryen*, op de Missive van 't Keizers overlyden, door de Koningin aan Hun geschreven, is als volgt:

GEHEILIGDE KONINGLYKE MAJESTEIT, ONZE ALLERGENADIGSTE VROU.

Uit uwe Koninglyke Majesteits aan ons gezondene, zo wel voor gantsch *Europa*, als voornamentlyk voor deszelfs Erflanden waarlyk treurige, doch hoogst-genadige bekentmakings-schryven van den 22. der lopende Maand, hebben wy met onuitsprekelyke droefheit en aandoening onzes gemoeds moeten verstaan, hoe den Majestueuse en Almagtige Godt, wiens ondoorgrondelyke schikkinge en wenk alles onderworpen is, na zyn algemeen Raads-besluit over 't Menschelyke Geslacht, den geheiligsten Vorst, Rooms *Keizer*, en Koning van *Spanjen*, *Germanien*, *Hongaryen*, *Bohemen*. *Dalmatien*, *Croatien*, &c. KAREL de VI., Glorieuser gedachtenis, onze allergenadigste Heer, en uwe Koninglyke Majesteits innigst geliefste Heer Vader, den 20. van deze ten einde lopende Maand *October* uit dit vergankelyk tydelyke, te ruste, in de Zalige Eeuwigheit heeft overgehaalt; en dat na zodanigen bedroefde sterfval uwe Koninglyke Majesteit, als deze hare Zalige Heer Vaders Erfgenaam en Opvolgster, onder anderen ook de Regering dezes Koningryks *Hongaryen*, met de daar aanhorende Landen gelukkig en genadig aanvaart en uit kragte van d'openbare Wetten dezes Koningryks, *namentlyk de* 1. *en* 2. *Articulen*, welke *Anno* 1723 op den *Hongarischen* Ryksdag vastgestelt zyn, de beheerzing des Ryks in derzelver hoogste en genadigste Handen genomen heeft. Gelyk wy nu aan d'eene zyde 't bejammerens-waardige en nimmer te verzetten Dodelyk verscheiden onzes allergenadigsten Heers met ontelbare Tranen beklagen, en den Almagtigen en Barmhertigen Godt ieverig en innig smeken, dat hy Zyne Keizerlyke en Koninglyke Majesteit d'eeuwige ruste verlenen wil, zo verheugen wy ons daar en tegen ook al te zamen met ver-

Decemb. 1740. eenigde Harten demoedig, over uwe Majesteits gelukkig aangevangen Regering en beheerzing, en wenschen dezelve met trou Devote Herten een lang leven, benevens een gelukkige en langdurige Regering. Alzo wy ons nu alte wel onze Hulde pligten erinneren, en zulks in diepste demoet met devotie uwe Koninglyke Majesteit kragtig beloven, en t'eenemaal verzekeren, zo zullen wy ook aan uwe Majesteit onze gehoorzame Hulde en eeuwige trouwe, zelfs met vergieting van ons Bloed, en met alle iever en moed afleggen en bewyzen. Nadien voorts uwe geheiligde Koninglyke Majesteit by 't aanvaarden van derzelver Glorie-ryke Regering belooft, en ons hoogst mildelyk bekent gemaakt heeft, van derzelver getrouwe Stenden en Ordens in hunne *Rechten*, *Privilegien*, *Vryheden* en *Immuniteiten* ongekrenkt en onverbrekelyk te zullen behouden, en wat tot algemenen beste gedyen kan; en wyders al 't andere bestendig by den aanstaande te houden *Hongarischen* Ryskdag allergenadigst te zullen bewerken, zo leggen wy voor zodanige hoogste Koninglyke goedertierendheit van uwe Koninglyke Majesteit onsterflyke dank af, en leven in dat toeverzigtig volle vertrouwen, dat het uwe Koninglyke Majesteit zal behagen, in deze ons tot onzer troost by aanvaarding harer Glorie-ryke Regering grootmoedig toegezegde Goedertierendheit, door een spoedige, volgens d'overige Krygswetten allergenadigst aangebodene, en tot derzelver Glorieuse Zalving en Kroning hoogst nodige Ryksdag, jegens hare getrouwe Onderdanen te volharden, blyvende wy, ons voorts in diepste demoedigheit voor hare genade en goedertierendheit nederwerpende.

UWE KONINGLYKE MAJESTEITS

Aller demoedigste, eeuwig getrouwe Capellani en Onderdanen.

Gegeven in onze Generale Vergadering den 24. October 1740. *Te* Presburg.

HET GESAMENTLYKE GENOOTSCHAP VAN *PRESBURG.*

Omtrent de *Hongarische* Kroning doen zich vele zwarigheden op, zo dat men voor als noch niet weten kan wanneer dezelve ten effecte zal zyn gebraght, alhoewel daar omtrent daaglyks aan 't Hof veelvuldige Conferentien rakende de schikkingen die voor

voor de Kroning moeten geschieden, worden gehouden, gelyk den Veld-Marschalk, Grave van *Palfi*, Palatyn van *Hongaryen*, met den Adel van dat Koningryk insgelyks vele Conferentien houd. Vermits hare Majesteit by een vriendelyke Missive aan die Staten gedeclareert hebbende, dat zy de Privilegien van de *Hongaarsche* Natie zoude blyven handhaven, de gemelde Staten, aan haar hebben doen verzoeken de volgende gunsten. Decemb. 1740.

„ I. Dat zy door 't gehele Koningryk mogen genieten volkomen „ vryheit van conscientie; 2. dat de *Palatyn*, als mede de verdere hoge Officieren van de Kroon, zyn mogen Inboorlingen „ en woonagtig in 't Ryk; 3. dat verscheide oude Privilegien „ vernieuwt en bekragtigt werden, en eindelyk dat het den Inwoonder vry sta, Granen en Vee naar buiten te voeren, „ wanneer daar van meer voorraad, dan tot de consumptie aldaar vereischt word, voor handen is, om daar mede andere „ Provincien te spyzen, en dus de Commercie van 't Ryk te „ herstellen en te doen bloeyen.

De Koning van *Vrankryk* heeft in deszelfs Antwoord-Schryven aan haar Majesteit noch niet de behoorlyke Titels gegeven, maar deszelfs Minister Marquis *de Mirepoix*, heeft verklaard, „ dat zulks uit geen andere oorzaak geschied was, als om dat „ de Koning te *Fontainebleau* zynde, de Secretarissen de Stukken „ van oude tyden niet by de hand gehad hadden, om daar uit „ de rechte Styl te konnen zien; maar dat zyne Majesteit dit „ niettegenstaande alle kragtigste verzekering door hem deed „ geven van het nakomen van deszelfs verbintenissen."

De nieuwe Venetiaansche Ambassadeur heeft aan 't Hof de sterkste verzekeringen gegeven van d'aankleving van die Republicq aan de belangen van de Koningin en van den Groothertoch.

Van 't Keurbyersche Hof is een Missive aangekomen, maar alzo in 't Opschrift aan de Koninginne geen andere Titel gegeven was, als *aan de Doorluchtige Groot-Hertogin van Toscanen, gebore Aards-Hertogin van Oostenryk*, wierd dezelve ongeopend terug gezonden: Men zegt, dat die Keurvorst een zeker Prelaat van zyne Land-Stenden, die hem ernstelyk ried, om tot geen Rupture met het Huis van *Oostenryk* te komen, een Dankzeggings

Decemb. 1740. gings Compliment met een zeer nadrukkelyke hand op de Wang gemaakt had.

't Rescript rakende de Graven van *Wallis* en *Neuperg* is van den 6. passato en behelst:

NAdien hare Majesteit onze allergenadigste Koningin en Vrou, geresolveert en bevolen heeft, dat het verordineerde onderzoek wegens de voorleden jarige ongelukkige Veldtocht geheel gestaakt zal werden, en de Heren Veld-Marschalken in hunne vorige waarde en Militaire Charges blyven, volgens hare Koninglyke Majesteit toekomende allerhoogste ordre, zo word op allerhoogst hare Koninglyke Majesteits byzonder genadigst bevel zulks den Heren Veld-Marschalken tot hun kennisse en narigt hier mede erinnert.

De Koningin heeft mede de Sententie vernietigt, waar by de Major *Humbracht*, wegens zyne toestemming tot d'overgave van *Nissa* * infaam verklaard was.

Den 19. 20. en 21. passato leide den Erfbedienden van 't Aardshertochdom *Oostenryk* beneden *d'Ens*, benevens de Magistraat en Burgery der Stadt *Wenen* en de Voorsteden, gelyk ook de Rechters en Officieren van 't platte Land, den Eed van trouwe af, aan de Commissarissen tot dat einde door de Koningin benoemdt, en den 22. deden de Staten van 't gemelde Hertochdom zulks mede met de gewone plechtigheden in handen van hare Majesteit. De *Medailles* en Penningen die by die gelegenheit onder 't Gemeen zyn uitgestrooit, hebben dit opschrift: *Justitia & Clementia*, en op het *Revers* word gelezen: *Mariæ Theresiæ, Hungar. et Boh. Reginæ, Archid. Austriæ. Homagium Præst. Viennæ* 22 *Nov.* 1740.

Alhoewel'er in den beginne eenige apparentie was, dat door en na 't uitsterven van de *twede en laatste Aards-Hertoglyk Oostenrykfche Manlyke Linie*, gene zulke *Successie - Oorloch* zoude ontstaan, als by 't uitsterven van d'*eerste* geschied is; zo schynt het nu evenwel hoe langer hoe meer, als of noch veel ergere Oorlogen en beroertens daar door zullen ontstaan en daar op volgen, om

* Zie *Mercurius* van den [illegible]re 1738. I. Deel, pag. 217.

om dat *eerstelyk* door dit sterfval meer en gantsch verschillende Kronen en Koningryken in *Europa* zyn opengevallen, namentlyk de *Verkiesbare Kroon van 't Duitsche Ryk*, en dan de *twee Erf-Kronen* van de Koningryken van *Hongaryen en Bohemen* met de considerable annexe Landen, behalven de vele andere Erflanden van *Oostenryk*, en wat daar toe of daar onder behoord, d'*Oostenryksche Nederlanden* en de *Staten in Italien*, door wylen den Keizer bezeten, die met malkander veel considerabeler zyn, als de Koningryken, en Landen in *Europa* tot de *Spaansche Monarchy* behorende, toen d'*eerste Tak van 't Doorluchtig Huis* uitstierf, namentlyk *Spanjen*, *de beide Sicilien*, *'t Hertochdom Milaan* en de toen *Spaansche Nederlanden*: *Ten tweede* om dat'er nu meer opkomen, die Aanspraak aan dezelve maken, 't zy in 't *geheel*, of voor een *gedeelte*: Want alhoewel d'oudste Prinses van den laatste Keizer *Carolus VI.*, *Maria Theresia*, uit Hoofde van de *Pragmatique Sanctie* pretendeerd d'*eenigste Erfgenaam en Bezitster van alle de bovengemelde Erflanden te zyn*, *en dezelve ook dadelyk geworden is*; zo pretendeert nochtans 't *Keur-Huis van Beyeren* 't zelve uit Hoofde van het reets gemelde Testament en Codicil van Keizer *Ferdinandus I.*, en steld zich zo wel door zyn eige Forces te vermeerderen, als door zoekende Alliantien in staat, om dezelve met kracht t'ondersteunen: Aan d'andere kant verneemt men, dat de *Spaansche en Siciliaansche* Hoven ook reets bewegingen maken, om zo wel eenige noch onafgemaakte Pretensien op de Landen in *Italien* te doen herleven, als eenige nieuwe te formeren: Van de derde kant zal uit 't vervolg blyken, dat de *Koning van Pruissen* Pretensie maakt aan 't gehele Vorstendom *Silesien*, en reets Troupen derwaarts laat marcheren, om Possessie daar van te nemen: Staat noch te verwagten welke andere Pretensien van anderen zullen geformeert en op zyn tyd voor den dag gebraght worden; Al dit nu raakt maar d'*Erf-Koningryken en Erflanden van 't Huis van Oostenryk*, en noch niet de *Verkiesbare Kroon van 't Duitsche Ryk*, na dewelke ieder Mededinger, die men gissen, ja vast stellen kan daar by te zullen opkomen, 't zy nu *de Koning van Polen als Keurvorst van Saxen*, 't zy *de Groot-Hertoch van Toscanen*, 't zy de *Keurvorst van Beyeren* wel aan d'eene kant *hunne begunstigers en Ondersteuners*, maar aan d'andere

Decemb. 1740.

Decemb. 1740. kant wel zo veel *Tegenstrevers* zullen vinden: In 't kort, men kan zich niet anders dan Oorlogen op Oorlogen, Beroerten op Beroerten laten voorstaan; Ondertusschen zal ieder *Duits* en *Hungaris Patriot*, ja ieder *Christen* van herte wenschen, dat die Onheilen mochten afgewend worden, en alle zaken in die Staat blyven, als ze door de *Pragmatique* gereguleert zyn, indien het met d'Alwyze Godlyke Raads-Besluiten mag overeenkomen. *Nulla Salus Bello.*

De Rykdag te *Regensburg* heeft zyn behoorlyke activiteit, zedert de dood van den Keizer noch niet wederom gekregen, alzo men het niet eens kan worden, of de Vicarissen de Macht hebben, denzelve te continueren, en het *Directorium* aan iemant op te dragen, en of 't *Directorium* van Keur-Mentz cesseert, dan niet: Over het gemeenschappelyke Vicariaat der beide Keurvorsten van *Beyeren* en de *Paltz* worden ook noch grote zwarigheden van verscheide Keur-en Vorsten gemaakt: En alzo zeer apparent is, dat de Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, op d'aanstaande Keizerlyke Verkiezing te *Francfort* een van de principaalste Mededingers na de Keizerlyke Kroon zyn zal; zo laten eenige reets hunne gedachten daar over gaan, dat, ingevalle die hoogste Waardigheit aan dien Monarch ter beurt viel, of hy dan daar by Koning van *Polen* zouden konnen zyn en blyven? En in gevalle van ja, vermits hy dan ten minsten alle Jaren eens, namentlyk by 't houden van een Rykdag, in *Polen* moet present, en by gevolg uit het Duitsche Ryk absent zyn, of hy dan 't Vicariaat van 't Ryk zou konnen voeren, of 't zelve aan een ander Vorst overdragen? Alle welke Vragen vele zwarigheden en twisten onderhevig zyn. Men meent nu te weten, dat Keur-Beyeren door een valsche Copy van 't Testament van *Ferdinandus* I. van een Keizerlyke Secretaris jegens een gratificatie van in de 20000 Floreinen verkregen, misleid was: Ten minsten is tot noch toe geen Deductie van de Rechten en Pretentien van 't gemelde Huis aan d'Oostenryksche Erflanden ten voorschyn gekomen. De Keurvorsten zyn 't eens geworden, hunne t'zamenkomste te *Francfort*, tot Verkiezing van een Keizer, tot in de Maand *April* uit te stellen, om ondertusschen tydt genoeg te hebben tot bemiddeling en by-

leg-

legging der Keur-Beyersche Geschillen met het Vrouwelyke Aards-Huis van *Oostenryk*. Decemb. 1740.

Den 30. passato arriveerde de Graaf van *Seckendorf* te *Dresden*, en hadt d'Eere, dien middag met den Koning aan Tafel te spyzen, nam den 2. dezer affcheid van zyne Majesteit, spysde by den Cabinet Minister Grave van *Brühl*, en vertrok naar zyne Landgoederen.

ALLES is te *Berlin* in ongemene grote beweging nopens den Marsch van de Pruisische Troupen naar 't Hertochdom *Silesien*, en 't zelve word in een zo goede Order uitgevoerd, dat men zou zeggen, dat die Manschap altoos in Oorloch geweest was. Toen de marsch den 4. dezer begon, waren aan 't hoofd honderd Canonniers, vier zware Stukken Canon, twintig Veldstukken, vier grote Mortieren, vier Battery-Stukken, vier en twintig Pontvoerders, vier en twintig Timmerlieden, twintig Pontons, acht Wagens met Levensmiddelen, en honderd en een Ammonitie-Wagens: Deze Trein wierd gevolgt door een Esquadron Gens d'Armes, gecommandeerd door den Major van *Asseburg*: De twee volgende dagen begaven zich de Regimenten van *Derschau* en *Sidow* op marsch, als mede verscheide Handpaarden des Konings, en acht Kamelen, zynde ook teffens 't Silver Vaatwerk nevens d'overige Tafel-Gereedschappen ten dienste van zyne Majesteit verzonden; Den 8. volgde 't Regiment van *Kleist*, 't welk honderd Pionniers aan 't hoofd had, en door 't Regiment van *Grevenitz*, 's anderen daags nevens de Hussaren, de Route vervolgde: De marsch geschied zeer langzaam, alzo op een dag niet meer dan vier mylen af gelegt, en om den derden dag gerust word. De Rendez-vous van 't gehele Leger zal wezen in 't Hertochdom *Crossen*, toebehorende aan den Koning, van waar 't zelve gezamentlyk naar *Silesien* trekken zal. Pruissen.

Den 6. wierd de volgende Koninglyke Declaratie aan alle de daar residerende buitenlandsche Ministers mede gedeelt:

DE Koning van *Pruissen*, doende zyne Troupen na *Silesien* marcheren, heeft dit niet ondernomen uit eenige quade Intentien

 tegen

Decemb. 1740. tegen 't Hof van *Wenen*, en noch minder met die, om de Rust van 't Ryk te storen.

Zyne Majesteit heeft zich onvermydelyk verpligt geoordeeld, dit Middel zonder uitstel by de hand te vatten, om d'onbetwistbare Rechten van zyn Huis op dat Hertochdom te handhaven, gegrondvest op d'oude Erfvereenigingen en Erf-Broederschap tusschen de Keurvorsten van *Brandenburg* en de Vorsten van *Silesien* opgerecht, als ook op verscheide andere aanzienlyke Titels.

De tegenwoordige omstandigheden en de rechtmatige vrees, van zich voorgekomen te zien door die gene, dewelke op de Nalatenschap van wylen den Keizer pretentien maken, hebben spoed in die onderneming vereischt en kracht tot derzelver uitvoering.

Doch indien deze Redenen aan den Koning niet toegelaten hebben, zich met de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* van te voren daar over te verstaan, zullen ze evenwel zyne Majesteit nooit beletten, de Belangen van 't Huis van *Oostenryk* altoos ten uitersten te behertigen, en dezelve by alle opkomende voorvallen krachtigst t'onderstennen en staande te houden.

Deze Declaratie is ook aan alle Koninglyke Ministers buiten 's Lands residerende verzonden en hen gelast by derzelver Communicatie aan hunne respective Hoven mondelings te verklaren, *dat zyne Koninglyke Pruissische Majesteit door die Stap niet voor had de minste krenking aan de Pragmatique Sanctie toe te brengen.*

De gemelde Troupen zyn den 15. in dat Vorstendom ingerukt 't welk alle d'Inwoonders een grote schrik had aangejaagt; doch de Koning van *Pruissen* had hun laten verzekeren, „ dat hy niet „ quam als Vyand, en dat niemant leet noch overlast geschie- „ den, maar alles voor gereed geld betaald en van zyne Trou- „ pen een strenge discipline geobserveert worden zoude. „

ZWITZERLAND. DE genadige Bisschop van *Porentru* heeft door een Sententie (na een voorgaande Executie waar van wy reets op *Pagina.* 242 gewach gemaakt hebben) van zyn Hof de volgende personen, wegens hun gedrach by de Troubelen in dat Bischdom zedert 't jaar 1731 gehouden, tot de nagemelde straffen gecondemneert, te weten, *Jan Bruat*, Secretaris der Stadt *Porentru* en Syndicus der Stenden, vluchtig, om op het Schavot voor 't Stadhuis van de Stadt gebraght te worden, alwaar hem de Duim van

van zyn rechterhand zal worden afgekapt, vervolgens 't Hoofd afgeslagen, zyn Lichaam, Hoofd en rechterhand op een Rad gestoken en by de Galg geplaatst, en zyne Schriften by d'Executie, die in effigie geschieden zal, door Beuls handen verbrand, en de Schildery daar van aan de Galg opgehangen worden: *Picter Franz Choullat*, *Jan Jacob Liechlé*, Burgermeesteren van *Porentru*, *Jan Conrad Jacob Wicka*, Burgermeester van *Delemont*, alle drie eertyds Gedeputeerden der Stenden, *Jan Franz Marchand*, ook Burgermeester van de laastgemelde Stadt, *Jan Cornik Joseph Willemin*, *Stephen Franz Munier*, *Jan Pieter Guidaut*, *Jacob Joseph Ignatius Beunet*, *Willem Joseph Daucourt* en *Christoph Lotz*, Raats-lieden van *Porentru*, en *Burkhard Jeanriat*, Notaris der gemelde Stadt gevangene, den eerst gemelde *Choullat*, om op 't Schavot onthoofd te worden: *Liechlé* tot een Gevangenis van een Jaar, waar na hy voor zyn leven uit 't Bischdom zal gebannen zyn: *Wicka*, om van alle zyne Eerampten berooft, en incapabel tot eenig verder verklaard te worden, en 3 Jaar gevangen te zitten: *Marchand*, om voor 5 Jaren van zyn Burgermeesterschap gesuspendeert te zyn, en in een boete van 500 Livres: *Willemin*, *Beuret*, *Daucourt*, *Lotz*, *Munier* en *Guidaut* om van hunne Bedieningen beroofd te worden, en den laatste in een boete van 500; *Daucourt* in een van 400, *Willemin*, *Beuret*, en *Muniet* in een van 300 ieder, en *Lotz* in een van 100 Livres: *Jeanriat*, om een Verwyt voor 't Gerichts-Hof t'ontfangen, van zyn Notariaatschap voor een Jaar gesuspendeert te zyn, en in een boete van 300 Livres: Wordende voorts alle de gemelde in d'onkosten van 't Proces verwezen, en *Bruet*, *Choullat*, *Liechlé*, en *Wicka* daar en boven in de Schadens en Interesten, door de gemelde Troublen gecauseert. De Bisschop heeft de Doodsstraf van *Choullat* in die van een eeuwige Gevangenis, en de driejarige Gevangenis van den Burgermeester *Wicka* in een van 18 Maanden veranderd en verzacht. *Decemb. 1740.*

NA dat den Hertoch Regent verscheide nutte dispositien nopens de Regering van 't Russische Ryk gemaakt hadde, zo was den zelven van voornemen eenige strenge Manieren van Straf- RUSLAND.

Decemb. 1740. fen die van ouds ingevoerd waren af te schaffen. Door deze en andere schikkingen bleek het, dat hy de genegenheit van 't gemene Volk, hoe langs hoe meer winnen zoude. Den Senaat toonde zich mede aan hem niet toegenegen, alzo in een algemene Vergadering van denzelven, bestaande uit de Ministers van Staat, beneffens de Generaals, den 29. *October* besloten was aan den Hertoch Regent 300000 Roebels Jaarlyks toe te staan, om deszelfs Regentschap met luister te konnen voeren, en dat alle publique Acten en Ordonnantien zouden geëxpediëert worden met deze deszelfs Titulature: *Zyne Hoogheit de Regent van 't Russische Keizerryk, Hertoch van Lyfland, en van de Hertochdommen Courland en Semigallen.* Aangaande welke Titel den 1. der voorleden Maand deze *Ukase* of Ordonnantie aan 't Publicq wierd bekend gemaakt:

NAdien 't Sterval van d'Allerdoorluchtigste, Grootmagtigste Groot-Vrouwe *Anna Ivanowna*. Keizerin en zelfs heerscheresse aller *Russen*, en de komste van zyne thans heerschende Keizerlyke Majesteit tot de *Rus Keizerlyken Throon*; gelyk ook de Constitutie en Ordonnantie door hare Keizerlyke Majesteit *Anna Ivanowna* Hoogzaliger en Glorieuser Memorie, vastgestelt, waar by dezelve de beheersching van 't Russise Ryk tot de meerderjarigheit van zyne Keizerlyke Majesteit aan den Doorluchtigsten Vorst en Heer *Ernest Johan*, Hertoch in *Lyfland* tot *Courland* en *Semigallen*, als Regent des Ryks, allergenadigst toevertrouwt en opgedragen heeft, alle hare Keizerlyke Majesteits Onderdanen door 't *Manifest* den 20. *October* uitgegeven, bereids bekend kan zyn; en voorts op bevel van hare Keizerlyke Majesteit in d'algemene Vergadering van den Cabinets-Raad, de Senaat, de Generaal Veld-Marschalken, en verdere Generaliteit, na rype overweging besloten en vastgestelt is, zyne Hoogvorstelyke Doorluchtigheit voortaan in alle geschriften te tituleren, *zyne Hoogheit den Regent des Russischen Ryks, Hertoch in Lyfland te Courland en Semigallen*, word zulks hier mede tot een ieders kennisse kond gedaan.

By de Ministers, de Senaat, en de Generaliteit, den 29. October 1740.

Doch niet tegenstaande dit alles, heeft zyn Regentschap van geen langen duur konnen wezen, vooral wanneer men aanmerkt op

op hoedanige wyze de Dispositie van wylen de Keizerin, rakende de Successie van 't Ryk op den jegenwoordigen Keizer gekomen is. Waar omtrent de volgende merkwaardige omstandigheden mede gedeelt werden, namentlyk: " Dat wanneer haar „ Keizerlyke Majesteit zo slegt begon te worden, dat men voor „ haar Dood begon te vrezen, den Hertoch van *Courland* haar „ rade niet langer te verschuiven, de Successie van 't Ryk te „ reguleren: Waar op de Keizerin geantwoord had, *dat 'er in* „ *dien opzichte niets meer te doen was, als een Acte in faveur van* „ *de Prinses* Anna *op te stellen.* Vervolgens is den Hertoch in 't „ Cabinet van de Keizerin gegaan, alwaar de Graaf van *Osterman*, de Veld-Marschalk Graaf van *Munnich*, de Prins *Czerkaskof*, en vier andere Senatoren waren: Twee van de laatste, „ en noch een, verklaarden, *dat zy voor haar bereid waren, om* „ *de Prinses* Anna *voor hunne toekomende Keizerin t'erkennen; en* „ *dat zy niet twyffelden, of d'overige van den Senaat waren van 't* „ *zelve sentiment, doch dat men zulks aan de zyde van de Natie niet* „ *in 't algemeen had te verwagten; dat de Prinses* Anna *in der daad* „ *Klein-dochter van den Czaar* Johan *was; maar dat wyl zy buiten* „ *'s Lands geboren, en met een uitheemsche Prins getrouwd was,* „ *zulks aan de Misnoegden een bequame gelegenheit zoude ge-* „ *ven, om d'Onderdanen tegen deze Dispositie van de Keizerlyke Kroon op te hitsen.* Deze redenen, 't zy goed of quaad, had- „ den ten minsten een schyn, en schenen den weg daar henen „ te banen, dat de Prinses *Elisabeth* mocht genoemt werden; „ maar niemant van hun dorst haar naam vermelden. De Duit- „ sche Ministers, die wel begrepen wat met deze zwarigheit be- „ doeld wierd, zeiden, *dat het gemakkelyk was, dit Inconvenient* „ *te verhelpen, met den Prins* Johan, *Zoon van de Prinses* Anna, „ *op den* Czaarsche *Throon te stellen.* De *Russische* Ministers had- „ den geen moeds genoeg, om iets daar tegen in te brengen. „ Als zy nu in de Kamer van de Keizerin te rug gekomen wa- „ ren, sprak den Hertoch van *Courland* met haar lang over 't „ geen zy overlegt hadden. Deze Souvereine konde echter niet „ aanstonds resolveren, in te willigen, van de Prinses *Anna* ter „ zyde te stellen. Ondertusschen liet men aan de Prinses *Elisa-*

„ *beth*

Decemb. 1740.

Decemb. 1740.

„ *beth* zeggen, *dat nadien de Keizerin gevaarlyk krank was, en niet* „ *te veel zorge voor de Preservatie van de publique zekerheit konde* „ *genomen warden, men haar verzogt niet qualyk te nemen, dat de* „ *Wacht van haar Paleis verdubbelt wierd.* Twee Compagnien bezet„ teden op staande voet derzelver avenuen, in der daad, om te ver„ hinderen dat de Prinses niet van al 't geen in 't Keizerlyke Pa„ leis omging, geinformeert mocht werden. Den 16. *October* „ 's morgens had den Hertoch van *Courland* de Keizerin gepres„ seert, om tot een resolutie te komen; waar op zy dan einde„ lyk inwilligde, dat de Prins *Johan* tot haar Successeur zoude „ benoemd werden. Als d'Acte daar van opgesteld en getekend „ was, had men aan den Hertoch van *Bronswyk* en de Prinses „ *Anna* zyne Gemalin kennis daar van laten geven: Maar de Her„ togin konde haar verontwaardiging niet wel verbergen, alhoe„ wel zy den Eed aan haar Zoon presteerde. Integendeel had „ de Prinses *Elisabeth* den Eed gewilliglyk gedaan, in alles to„ nende een teken van haar standvastigheit, in den staat waar in „ zy zich bevond. Ondertusschen gaven de Misnoegden opent„ lyk te kennen, dat zy met deze schikking niet te vrede wa„ ren; want den 17. 's morgens vond men aan de deuren van „ den Senaat, het Justitie-Collegie, en d'Amiraliteit, Briefjes „ aangeplakt, waar in gezegt wierd: *Men mag onze Tongen bin*„ *den, en ons een Eed tegen ons herte laten doen, maar het is* Elisa„ beth *alleen, die wy den Throon van onze Voorouders waardig er*„ *kennen*; welke Prinses zy wilden, dat met een van de voor„ naamste Familien van 't Land zoude trouwen. En zo zeldzaam „ 't ieder voorquam, dat de Prins *Johan* tot Keizer verklaart was, „ even zo onverwagt wierd ook gehoort dat den Hertoch van „ *Courland* tot Regent van 't Ryk gedurende des Keizers min„ derjarigheit was aangesteld, zo dat daar over verscheide oor„ delen geveld wierden. Zommige Gemenen keurden 't wel voor „ goed, maar de grootste en Aanzienlykste wraakten deze aan„ stelling, om dat de Prinses *Anna*, wyl zy doch geen Keizerin „ had mogen zyn, natuurlyker wyze deze Administratie toe„ quam, 't was ook om die redenen dat den Hertoch *Anthon* „ *Ulrich van Bronswyk*, Vader des Keizers, offschoon tot *Gene-*

„ *ralis-*

„ *valissimus* en Opper-Admiraal van 't Ryk verheven, niet dan *Decemb.*
„ met weerzin de gezachvoerende Macht van den Hertoch Regent, *1740.*
„ veelmin de min-achting voor zyn Persoon konden dulden,
„ waarom hy alle zyne Employen nederleide. Den Adel onder
„ dies mede t'onvrede over verscheide zaken die hun zeer ge-
„ vaarlyke gevolgen deed duchten, gaf in 't algemeen hun mis-
„ noegen niet duister te kennen. Den Hertoch Regent zulks be-
„ merkende, beriep den Adel, en betuigde hun, *dat het geenzints*
„ *uit Staatzugt, of om particuliere belangen en oogmerken was; dat*
„ *hy den last der Regering op zich hadde genomen, maar alleen ter*
„ *voldoening van de nadrukkelyke begeertens en bevelen van wylen de*
„ *Keizerin, Glorieuser Memorie, aen wien hy zich oneindig verpligt*
„ *vond: dat zy zich konden verzekeren, dat zyne grootste zorge*
„ *daar heen zoude strekken, om de zaken des Ryks met alle mogelyke*
„ *trouwe en omzichtigheit te bestieren, niets meer wenschende dan 't*
„ Russische *Keizerryk in 't gemeen, en dat der particulieren in 't by-*
„ *zonder; in een gelukkige en bloeiende staat te stellen; dat hy zonder*
„ *aanzien van personen een ieder Regt en Justitie zoude doen erlangen;*
„ *en eindelyk dat hy de Russische Heren als zyn Broeders aanmerk-*
„ *ten.*

„ Doch in plaats van die betuiging te voldoen streden zedert
„ zyne handelingen daar regtsdraats tegen, 't geen 't ongenoe-
„ gen van den Adel dag voor dag deed aangroejen, terwyl hy
„ ondertusschen eenige Heren van aanzien en anderen van min-
„ der Rang liet arresteren: deze laatste daad gevoegt by een
„ steets aanwassende trotsheit en onveranderlyke Staatszugt,
„ voeden 't misnoegen van den Adel en Senaat, en gaf gele-
„ genheit tot secrete byeenkomste. En inzonderheit wel tot
„ eene die 'snachts tusschen den 19. en 20. in 't Paleis van de
„ Prinses *Anna* gehouden wierd, in dewelke de bedryven van
„ den gemelden Hertoch voor, by, en zedert, 't verkrygen van
„ zyn Regentschap in overweging genomen zynde, besloten wierd
„ (Dat, gelyk hy zich onwaardig gemaakt had, om 't zelve
„ te voeren, alzo 't niet minder ook voor den Staat gevaarlyk
„ was) zich van zyn Persoon te verzekeren en hem 't Regent-
„ schap t'ontnemen, mitsgaders rekenschap te doen geven van de
„ zaken die hem waren toevertroud; weshalven d'ordre om den

Decemb. 1740. „ Hertoch t'arresteren, opgemaakt wierd; en d'uitvoering aan „ den Veldmarschal Graaf van *Munnich* toevertrouwd. Dit alles „ konde niet wel zonder beweging toegaan; doch 't geheim „ wierd zo wel gehouden, dat de Regent daar niets van ver„ nam. „

De Generaal Graaf van *Munnich* liet ten 3 uuren 's morgens alle de Wachten verdubbelen en de Posten versterken: Ten 4 uuren begaf hy zich, verzelt van zyn Generaal Adjudant de Heer *Manstein*, en van den Generaal *Ustbakof* met een Detachement van de Guardes na 't *Zomer Paleis*, alwaar de Hertoch rustede: Men overweldigde aanstonds de Wachten en dreigde deze alle te doden, die 't minste tegenstand boden of geweld maakten. Men drong daar op in, en bezetten alle Trappen en Galleryen, en de Graaf *Munnich* ging direct naar 't Slaap-vertrek van den Hertoch, die ondertusschen door 't geraas wakker geworden was, en uit het Bed gesprongen zynde, zyn Degen vatte: De Graaf intredende, zeide tot hem: *Ik neem uwe Doorluchtigheid van wegen den Keizer gevangen, zie hier myn Ordre*: De Hertoch verweerde zich eenigen tyd met zyn Degen, en reets gedesarmeert zynde, deed hy noch zo veel tegenstribbeling, dat men zelfs zyn Hembd aan stukken scheurde, om hem vast te maken: Zyne Gemalin, een Zabel in de handen gekregen hebbende, verweerde zich niet minder en questede zelfs een van de Guardes: De Graaf van *Biron*, Broeder van den Hertoch, houdende in d'eene hand zyn Degen, en in d'andere een gelade Pistol, wilde zich door den Thuin salveren; maar de Guardes, die men daar gesteld had, namen hem, met het Bajonet op de Snaphanen gestoken, gevangen: Hier op wierden die drie naar 't Winter-Paleis gebragt (Ondertusschen schoot-men uit d'Artillery een generale Salvo, de Pinses *Anna* wierd als Regentesse uit geroepen en het *Te Deum* gezongen) van waar zy dien zelven dag naar *Schlusselburg* gebragt wierden, na dat men alvorens, aan den Hertoch en zyn Gemalin een en andere zeer vernederende dingen hadden laten wedervaren. Want zy, toen zy naar *Schlusselburg* zoude vertrekken, omtrent een half uur voor 't Winter Paleis in Sneeu en Regen hadden moeten blyven staan, omcingeld van duizende van Menschen die hen alle bedenkelyke smaadreden deden horen. Waar by

quam

naam dat langs den weg, welke zy op de Wagen, waar op zy wechgebracht wierden, passeerden, omtrent 30 Personen waren, die den Hertoch eertyds na de Gevangenissen had doen brengen, en die nu vrygelaten waren, die hem met behoorlyke Dankzeggings-Complimenten begroetteden, voor 't geen zy onschuldig daar geleden hadden. Onder deze Personen bevond zich de Heer *Andries Jackowitz*, Raadsheer van Staat, en Cabinet Secretaris, die hy door de *Knout* zodanig had laten straffen, dat hy oogschynlyk voor al zyn leven deszelfs gezondheit zal moeten missen. Behalven den Graaf van *Biron* zyn beneffens de Hertoch en Hertogin van *Courland* zo gearresteerd als afgezet, al de Generaals en Officieren, met andere Personen, die Bedieningen van hem hadden bekomen, of in des zelfs vertrouwen stonden. Ook zyn al zyn Domestiquen ten getal van omtrent 60 in de Gevangenis gebragt. Den Heer *Alsendiel*, Edelman uit *Lysland*, en Capitein in 't Regiment Guardes *Simonogsky*, is gearresteert. Men pretendeert, dat hy den aanbrenger is van de Graven *Wolinsky* en *Mussin-Puskin*, en andere die zulk een schrikkelyke Executie hebben moeten ondergaan. Den Heer *Bestuchef*, Cabinet Minister, is met zyn Gemalin en gehele Familien op de Vesting *Kexholm* gebragt. Ook is den Graaf van *Bismerk*, Gouverneur van *Riga*, die met een Zuster van de Hertogin getrouwt is, aldaar den 23. der voorleden Maand gearresteert. Voorts is ook ordre na *Moscou* gezonden om den Graaf *Carel Biron*, insgelyks Broeder van den Hertoch, aldaar in arrest te nemen. d'Oudste Zoon van den Hertoch, of Erfprins van *Courland*, is wegens zyn ziekte niet mede na *Schlusselburg* gebragt, doch heeft een Wacht by zich. Men teld reets verscheide capitale beschuldigingen, waar op gemelde Hertoch door Commissarissen ondervraagt zal worden. Ondertusschen zyn alle zyn Effecten in beslag genomen, waar onder ongelooflyke Rykdommen zyn, die men in zyn Appartement gevonden heeft; daarenboven is een sterk Commando Russische Troupen, welke ten eersten van 3 of 4000 Mannen gevolgt zouden worden, na *Courland* getrokken om de Hertochlyke Archiven in bezit te nemen.

Decemb. 1740.

Zo dra men zich verzekert had van de Personen des Hertochs en

Decemb. 1740. en Hertogin, beneffens d'overige van haar Familie en Bediendens, wierd een algemene Vergadering van 't Synode, Ministerie en Generaliteit gehouden, en daar in 't Regentschap van den gemelden Hertoch ontnomen, en aan haar Keizerlyke Hoogheit de Prinses *Anna*, Moeder van zyne Keizerlyke Majesteit den Prins *Johan* III. op-en overgedragen, en aan de Prinses *Elisabeth* 't Collonelschap van de *Preobrazinskise Guardes* gegeven: En den 21. is 't volgende Manifest onder Trompetten gepubliceert.

By de Gratie van Godt wy Johan III. *Keizer en Zelfs-Heerscher aller Russen*, &c. &c.

MAken mits dezen aan ieder een bekend, en doen weten: Dat alhoewel door d'Ordonnantie van haar Majesteit d'Allerdoorluchtigste en Grootmachtigste Vrou, Vrou *Anna Ivanowna*, Keizerinne en Zelfs Heerscheresse aller *Russen*, Glorieuser Gedachtenisse gemaakt, en door ons Manifest van den 29. *October* gepubliceert, de Doorluchtigste Hertoch, *Ernest Johan*, gedurende onze minderjarigheit tot Regent van 't Ryk benoemd en aangestelt, hem echter daar by van haar Keizerlyke Majesteit door die zelve Ordonnantie uitdrukkelyk bevolen was, 't gemelde zyn Regentschap volgens de Wetten en Constitutien van ons Ryk, als mede volgens d'Ordonnantien en Wetten, van haar Keizerlyke Majesteit zo wel als van hare Allerdoorluchtigste Voorzaten gemaakt, en niet minder met behoorlyke zorgdraging voor onze dierbaarste gezondheit en opvoeding, bewyzing van betamelyke en schuldige hoogachting jegens onze zeer beminde Ouders en de gehele Keizerlyke Familie, en zorgdraging voor haar onderhouding in overeenkomste met haar hoge Staat: Zo hebben wy nochtans, in plaats van de gehoopte Nakoming van deze haar Keizerlyke Majesteits Ordonnantie, tot ons grootste misnoegen moeten ondervinden, hoe dat de Hertoch van *Courland* aanstonds na deszelfs aangevaard Regentschap, en eer noch 't Lyk van haar Keizerlyke Majesteit ter aarde gebraght was, bestaan heeft, niet alleen vele, tegen onze Ryks-Wetten en voorgaande Ordonnantien strydende dingen uit te voeren; maar ook, 't geen 't gewichtigste is, jegens onze zeer beminde Ouders Hoogheden, onze Vrou-Moeder en onze Heer Vader, zo grote veragting en geringschatting opentlyk te betonen, en onder allerhande daar by gebruikte onbetamelyke bedreigin-

gingen, zulke verre uitziende en gevaarlyke voornemens te doen blyken, dat niet alleen de gemelde onze zeer beminde Ouders maar ook wy zelfs, en de ruste, en 't welvaren van ons Ryk in een gevaarlyke Staat had konnen gebraght worden: ZO IS 'T, dat wy, ter tydiger voorkoming van deze openbare ter zydestelling der gemelde Ordonnantien van haar Keizerlyke Majesteit, en van 't gantschelyk daar tegen strydende gedrach van den gemelde Hertoch van *Courland*, en van deszelfs verre uitziende, voor ons, onze zeer beminde Ouders, de Keizerlyke Familie en 't gehele Ryk gevaarlyke voornemens en raadslagen, ons verpligt hebben, gezien op 't alleronderdanigst en instandig aanhouden en verzoek van alle onze getrouwe Onderdanen, zo van de Geestelyke als Wereltlyke Staat, 't bestier van ons *Russies* Keizerryk, gedurende onze minderjarigheit op-en over te dragen aan onze zeer beminde Vrou-Moeder, haar Keizerlyke Hoogheit de Prinses *Anna*, aan dewelke wy van nu af de Titel van *Groot-Vorstinne aller Russen* toeleggen, gevende haar volkomen Macht en Geweld, en Regering op die zelve grond en voet te voeren, als die by d'Ordonnantie van haar Keizerlyke Majesteit Glorieuser gedagtenisse vastgesteld en bevolen is. Decemb. 1740.

Ten einde nu dit alles aan onze getrouwe Onderdanen bekend zoude worden, en dezelve ons ook als hunnen rechtmatige Heer en Keizer met alle getrouheit mogen dienen, en uit kracht van deze Constitutie aan haar Keizerlyke Hoogheit de *Groot-Vorstinne aller Russen*, *Anna*, onze zeer beminde Vrou-Moeder, by d'Administratie van ons *Russies* Keizerryk, gedurende onze minderjarigheit, in alle stukken schuldige Submissie en Gehoorzaamheit bewyzen, ook deze onze allergenadigste Ordonnantie heilig houden, en dezelve getroulyk en bestandig nakomen en zulks ook met een plechtelyke Eed bekragtigen: Zo hebben wy allergenadigst bevolen, dat 't zelve hier mede door dit gedrukte Manifest ter kennisse van ieder een zoude bekend gemaakt worden. Gegeven te *St. Petersburg* den 20. *November* 1740.

(L. S.)

't Origineel is getekend van 't gehele Synode, Ministerie en Generaliteit.

Gedrukt in den Senaat den 21. *November* 1740.

Decemb. 1740.

Den zelven dag heeft Haar Keizerlyke Hoogheit de Ridder-Ordre van *St. Andries* zich zelfs omgehangen: Haar Gemaal zyne Hoogheit de Hertoch van *Bronswyk* is tot Generalissimus van 't Ryk en Collonel-Lieutenant van de Guarde te Paard, waar van de Keizer zelfs Collonel is, aangesteld: De Generaal Veld-Marschal Graaf van *Munnich*, tot eerste Minister in alle Raads-Collegien: De Graaf van *Oosterman* tot Groot Admiraal, blyvende tevens daar by Cabinet Minister: De Prins *Tcercasky* tot Groot-Cancelier, blyvende ingelyks daar by Cabinet Minister: De Graaf *Michaël Golofkin*, Broeder van den Ambassadeur by de *Staten Generaal* der *Vereenigde Nederlanden*, tot Vice Cancelier en Minister van 't Cabinet, en andere Heren met aanzienlyke Chargien ofte goederen begiftigt.

Als Haar Keizerlyke Hoogheit den Graaf van *Munnich* tot eerste Minister van alle de Raadsvergaderingen benoemde, zeide zy, in presentie van 't gehele Hof: *Zie daar mynen Beschermer en die van 't Ryk. Hy is 't, die ons van de* Birons *en van derzelver quade desseinen verlost heeft.* Die Graaf heeft op de bittere klagten welke Haar Keizerlyke Hoogheit voor de voorgemelde revolutie aan hem over de wonderbare Regering van den Hertoch van *Courland* gedaan hadde, haar Hoogheit gerepliceert, *dat zo zy zich op hem wilde vertrouwen, hy in 't kort een verandering ten haren behoeven zoude maken*, gelyk geschied is. Gemelde Graaf zal den rang hebben na den Hertoch *Anthon Ulrich van Wolfenbuttel*, en voor al de Ministers in 't generaal, en de Gravin zyn Gemalin, voor al de Hofdames.

Het is te verhopen, dat gelyk de Doorluchtige Naam van BRUNSWYK, met die van GROOT-BRITTANNIEN vereenigt, dat Ryk tot dato dezes in zyn Luister behouden heeft; alzo dezelve ook, met die van RUSLAND nu vereenigt, dat Keizerryk in zyn Welstand en Roem altoos bewaren zal, en dat die beide Ryken onder deze hunne gloriëuse Scepters, tot den top van Eer, Aanzien en Geluk zullen verheven, en 't algemene Welzyn van Europa daar door bevordert worden.

Den 24. begaf zich de Lieutenant Generaal *Lubras* tot den Marquis

quis *de la Chetardie*, Ambassadeur van *Vrankryk*. en de Raadsheer *Henniger* tot d'andere uitheemsche Ministers, om hen van wegens de Cabinet-Ministers te verklaren, zo als ook in naam van de Prinsesse Regentinne, „ dat de Hertoch van *Courland* de laat„ste constitutie of Rykswet van wylen de Keizerin, in verschei„de opzichten verbroken, de Rykswetten geschonden en de „Keizerlyke Familie met d'uiterste kleinachting gehandelt heb„bende, de Keizer eindelyk op de zeer ernstige en ootmoedige „smekingen van alle zyne Onderdanen, tot welzyn van den „Staat, nodig geacht had, den Hertoch van de Regering t'ont„zetten, en zyne zeer waarde Moeder, de Grootvorstin *An*„*na*, daar mede te bekleden; dat hare Keizerlyke Hoogheit „hen verzocht, hunne Souvereinen van harent wege te verze„keren, dat zy niet alleen zorg dragen zoude, om d'oude Vriend„schap op alle bedenkelyke wyze aan te queken, die tot nu tus„schen de respective Hoven in wezen is geweest, maar dat ze „ook alles zou toebrengen, wat in haar vermogen was, om de„zelve op een vaster voet dan ooit te brengen; dat voor 't o„verige hare Keizerlyke Hoogheit om gewigtige redenen niet „had konnen goedvinden, dat de Hertoch van *Courland* de „Frontieren van dit Ryk passeerde."

Decemb. 1740.

De blydschap en 't genoegen over de regeringe van de Grootvorstin *Anna* is baulyks uit te drukken; hare Keizerlyke Hoogheit heeft zich door hare ongemene Liefttalligheit niet alleen bemind gemaakt by alle d'Onderdanen van den Keizer haren Zoon, maar doet zich ook hoogachten door haar uitmuntend Verstand, Deftigheit en Edelmoedigheit.

Nooit heeft men zo eene schielyke verandering van Fortuin gezien, als die des Hertochs van *Courland*, hy was tot d'opperste Macht opgeklommen en die 21 dagen bezeten, ja eenige uren voor deszelfs val hoorde men noch door de gansche Stadt met veel Lof van hem spreken; en heden ziet hy zich weder tot zynen vorigen geringen slechten Staat gebragt, dewyl hy van alle zyne waardigheden en prerogativen ontbloot is, en men daar en boven arbeid, om hem wegens gequetste Majesteit zyn Proces te maken.

Men

Decemb. 1740. Men heeft aan den gemelde Hertoch van *Courland*, zyne Gemalin en 3 Kinderen ieder 1 Roebel daags voor hun onderhoud geassigneert, en hy heeft een zeer ootmoedige Brief aan de Prinses Regentesse geschreven, „ haar verzoekende van genade te „ willen bewyzen aan zyne Familie, als op generlei wyze deel „ hebbende aan de misslagen dewelke men hem quam berichten; „ zynde hy te vreden zyne overige dagen in de Gevangenis „ door te brengen. " Toen hare Keizerlyke Hoogheit dien Brief las, konde ze zich zelven niet onthouden Tranen te storten, en zedert met veel meer zachtheit is gehandelt geworden.

't Is aanmerkelyk, dat nu binnen 13 Jaren drie der grootste en gelukkigste Gunstelingen der Russische Monarchen successivelyk schielyk na derzelver dood d'ongelukzaligste Personen zyn geworden; als eerstelyk de Vorst *Menzikof*, de *Vermag-allen* by Keizer *Petrus Magnus*: Ten twede de Vorst *Dolgorukky*, grootste Favorit van den Keizer *Petrus Alexowitz*, deszelfs Klein-Zoon, en nu de *van Biron* *, Favorit van de laatst-overledene Keizerin *Anna*.

NA

* *Ernst Johan* Hertoch van *Courland*, wierd genoemdt (in 't jaar 1725, toen de Keizerinne *Catharina* op de Russische Throon quam) *Ernst Johan Birn*, en was ter dier tyd *Hofjonker* of *Edelman* aan 't Hof van de Hertoginne Douariere van *Courland*, *Anna Ivanowna*, Weduwe van den Hertoch *Frederik Willem*. Welke als Russische Keizerin nu overleden is. 't Was de Keizerinne *Catharina* die hem *Kamerheer* maakte van de Hertoginne Douariere, welke hem na *Petersburg* hadde gezonden, om die Prinsesse wegens hare komste tot den Throon te feliciteren. Dit was d'eerste Tyd-Stip zyner Verheffinge, gelyk de dood van die Prinsesse zynen val geweest is. Deze bediening gaf hem een vrye toegang tot die Prinses welke toen omtrent 31 jaren bereikt hadde. Hy van een geringe geboorte zynde, alzo zyn Grootvader is geweest een knecht van den Hertoch *Jacobus*, begon hy zynen Naam te veranderen, als van *Birn*, *Biren* en van *Biren*, *Biron* te maken, om de Werelt te doen geloven dat hy afstamde van eene Illustere Familie in *Vrankryk*: 't geen hem mogelyk zoude gelukt hebben indien hy zich zelfs in zyn Regentschap hadde weten te maintineren. By vervolg dede hy eenige devoires om in den Courlandschen Adel ingeschreven en aangenomen te werden; maar men wilde zelfs in de Staats Vergadering zyn Request ten dien einde overgegeven niet lezen; maar gekomen zynde tot dat Eer-Ampt van eersten Minister, hoewel Secret, toen de Hertoginne Douariere tot de Russische Throon quam, dede den Adel uit

Decemb. 1740.

POLEN.

NA dat men de zo schielyke als grote onverwagte Verandering met den Hertoch van *Courland* en van zyn Val van de hoogste Trap van Eer en Macht in de diepste vernedering en onmacht, van *Petersburg* te *Warschouw* hadde ontfangen, heeft de Primaat alle de daar aanwezende Senatoren by zich na *Lowicz* ontboden en met dezelve een *Interim-Senatus-Consilium* over dit zeldzaam voorval gehouden, om te weten, wat en hoe men *eerstelyk* omtrent de Persoon van den gemelde Hertoch en zyne Familie; *ten tweeden* omtrent 't Hertochdom *Courland* van wegens die Republicq te doen had: Aangaande 't eerste, wierd geoordeeld, „ dat, alhoewel die Hertoch een Vasal en Lid van 't Koningryk „ was, hy doch aan d'andere kant zich als een Minister en Re„gent van 't Russische Ryk had laten aanstellen, en alzo hy de „ Waardigheit van Hertoch van *Courland* enkel door de Recom„mandatie en Instantie van de laatste Keizerin van *Rusland* ver„kregen had; men niet behoefde noch behoorde voor des„zelfs Persoon en Familie zich by 't Russische Hof t'interes„seren of t'interponeren, maar 't zelve met hem mocht la„ten begaan: En aangaande 't Hertochdom *Courland*, alzo „ men naricht had, dat een Corps Russische Troupen der„waarts marcheerde, zonder dat men wist met wat intentie, „ was 't nodig, dat men zorg droeg voor 't behoud van de „ Rechten der Republicq over 't gemelde Hertochdom, en „ dat men den Koning verzocht, om ten eersten een byzon„der Minister na *Petersburg* te zenden, ten einde om Voor„stellingen aan 't Russische Hof te doen, tegen al 't geen „ tot krenking van de gemelde Rechten van 't zelve mocht on-

uit hun zelfs die stap van hem de Brieven van Adeldom en deszelfs Aanneming te bezorgen. De dienst die hy aan Keizer *Kaarl* VI, na de dood van den Koning *Augustus* van *Polen* gedaan heeft, maakte hem waardig den Titel van Graaf van 't Keizerryk t'ontfangen; en in 't midden van den jare 1737, den Hertoch *Ferdinand* van *Courland* overleden zynde, wierd hy op de Recommandatie van de nu overledene Keizerinne eenstemmig tot Hertoch van *Courland* verkoren.

Decemb. 1740. „ ondernomen en gedaan zyn, of worden ". Men heeft daar over aan den Koning een Missive in overeenkomste met die Resolutie laten afgaan.

De *Polen* komen weder met hun oud ontwerp voor den dag, van naamlyk *Courland* in Waywoodschappen te willen verdeelen, maar men wil, dat die schikking eenige zwarigheit van wegens den Adel ontmoeten zal.

NEDERLANDEN. OP de Frontieren zyn eenige Karren met Koorn door de Brabandsche Tolbedienden aangehaalt, die door den Commandant van *Philippeville* na *Maubeuge* gezonden wierden, en vermits die Commiessen ter zelver tyd zich niet ontzien hadden te zeggen, *dat de Franschen in d'*Oostenrykschе Nederlanden *voor geen Vrienden gehouden wierden*, zo heeft de Heer *Moreau de Sechelles*, Intendant van *Valenciennes* niet alleen d'ontslaging der gemelde Karren geëischt, maar ook dat de Commiessen na behoren zouden gestraft worden.

Op de goede Intentie van zeker Hof schynt men te *Brussel* niet veel staat te maken, immers men is beducht, dat 't zelve onder de hand eenige onlusten in *Duitschland* verwekken, en naderhand deszelfs mediatie aanbieden, en voor de moeiten eenige voorname plaatzen in d'*Oostenrykschе Nederlanden* bedingen zal.

Men heeft bevonden, dat d'Inkomende en Uitgaande Rechten dit Jaar niet meer dan omtrent 1100000 Floreinen opgebraght hebben, in plaats van 2200000 Floreinen, die men in andere Jaren gewoon was daar van t'ontfangen.

Daar is een Burger van die Stadt by de kop gevat, die zedert twee maanden 22 of 23 Soldaten van 't Regiment, daar in bezetting leggende, in vreemde dienst heeft doen overgaan; men meende dat hy door een hennipe Venster zoude hebben moeten kyken, maar hy zal uit kracht van een oud Placaat met eene Boete van 300 Floreinen vry komen.

Na dat de gereze Verschillen en Onlusten in de Haagsche Luthersche Gemeenten, door eene Sententie van de Gecommitteerdens van *Haarlem*, *Leiden* en *Amsterdam*, waren ter neder gelegt

legt;* zo hebben Haar Ed. Mogende, betrachtende d'Eendracht en Vrede der Onderdanen, eindelyk de twee Eerwaarde Heren Leeraars wederom vereenigt en met den anderen, door hunne interceſſie, tot een volkome Verzoening gebragt; na luid van de volgende Reſolutie: Decemb. 1740.

EXTRACT *uit de Reſolutie van d'Ed. Mogende Heren Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland en Weſt-vriesland; genomen op*

Den 22. *November* 1740.

IS gehoordt het rapport van den Heren van *Groenendyk* en *Scheltus*, haar Ed. Mog. Medebroederen en Rade, als Commiſſariſſen, inhoudende, dat voor haar Ed. Mogende zyn gecompareert geweeſt &c.

Dat op maandag den 21. dezer de voornoemde Partyen weder voor welgemelde Heren Commiſſariſſen zyn gecompareert op de voldoening van de voorſchreve uitſpraak, dat dezelve voldoening geſchiedt zynde, daar na de voornoemde Emeritus Predicant *Maaſſen* en Dominus *Pambo*, met den anderen op Interceſſie en door tuſſchen ſpreken van wel gemelde Heren Commiſſariſſen zyn verzoend in maniere hier na volgende.

Dominicus *Pambo* heeft aan den Emeritus Predicant *Maaſſen* betuigd, dat het hem zeer leet is, dat tuſſchen hem en Dominus *Maaſſen* zo vele en verregaande oneenigheden en proceduren zyn gerezen, en heeft daar en boven aan Dominus *Maaſſen* verzocht excus, voor zo verre hy Dominus *Pambo* den zelven Dominus *Maaſſen* met woorden of geſchriften en voor al in d'Apologie in eer en fatſoen ofte bediening heeft beledigt.

Waar op Dominus *Maaſſen* van zyn zyde mede heeft betuigt, dat het hem zeer leet is, dat tuſſchen hem en Dominus *Pambo* de voorſchreve oneenigheden en proceduren zyn ontſtaan, en heeft Dominus *Pambo* vergeven alle het geen hy tot zyn nadeel heeft gedaan en geſchreven, voor al in de voorſchreven Apologie, en heeft eindelyk ook verzocht excus voor zo verre door iemant zoude mogen worden begrepen, dat hy Dominus *Maaſſen* den zelven

* Zie hier voren *pagina* 78.

Decemb. 1740. ven Dominus *Pambo* door zyn woorden en geschriften, en voor af door zyn Repliecq in zyn eer en fatsoen of bediening heeft beledigt; en hebben de voornoemde Predicanten den anderen daar op de hand van Vrindschap gegeven, gelyk ook door de twee Predicanten *Tornor* en *Dykerhof*, schoon dezelve in de voorschreve verschillen niet zyn geconcerneert en zulks door alle vier de Predicanten onderling is geschiedt.

WAAR OP gedelibereert zynde, hebben haar Ed. Mogende de gemelde Heren Commissarissen voor der zelve veelvuldige moeite in deze genomen bedankt, gelyk bedankt werden by deze, en zich wyders volkomen laten welgevallen al 't gene door de zelve in deze is gedaan en verricht.

En zal Extract dezes gegeven worden voor zo verre de verzoening aangaat aan de hier voorgemelde vier Predicanten, als mede aan de voorschreven Kerkenraad.

Onderstond:

ACCORDEERT met de voorschreve Resolutie voor zo veel 't geëxtraheerde aangaat.

Was getekend:

C. BOET.

Den 17. dezer is door den Raad van State en Corps ter Vergadering van de Staten Generaal overgebragt den Staat van Oorloch voor den toekomende Jare 1741.

Den 30. is by Haar Hoog Mogende tot Resident wegens dezen Staat aan 't Hof van d'Aartshertogin Gouvernante der *Oostenryksche Nederlanden* te *Brussel* aangestelt, de Heer en Mr. *Johan Antony van Kinschot*, Commis-generaal van de Convojen en Licenten der *Vereenigde Nederlanden* by 't Collegie ter Admiraliteit aan de *Maze*. Wyders hebben Haar Hoog Mogende, 't Octroi der Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, volgens d'onderstaande publicatie, voor een jaar verlengt; Luidende aldus:

DE Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen, salut: Doen te weten;

Na-

Nademaal Wy om goede redenen, de welvaart der goede Ingezetenen dezer *Vereenigde Nederlanden* betreffende, op den 5. *Maart* van 't jaar 1696, voor den tyd van veertig jaren, ingaande met den 1. *January* 1701, hebben geprolongeert 't Octroi aan d'Oostindische Compagnie dezer Landen te voren verleent, welke veertig jaren met 't einde van dit lopende jaar 1740 staan t'expireren, en Wy tegenwoordig bezich zyn, om te delibereren op 't verzoek van de Bewindhebberen van gemelde Oostindische Compagnie aan Ons gedaan, om verder prolongatie van Ons Octroi t'erlangen; en den dienst van den Lande, noch de belangen van Onze goede Ingezetenen niet toelaten, dat, hangende onze deliberatie 't voorschreve Octroi zoude komen te vervallen, en als geëxpireert gehouden zoude werden; ZO IS'T, dat Wy, om voor te komen de nadelige gevolgen, die daar uit zouden konnen resulteren, goedgevonden hebben, 't meergemelde Octroi voor de voorschreve Oostindische Compagnie, zo als 't op den 20. *Maart* 1602 is verleent, met alle de prolongatien, ampliatien, en interpretatien, mitsgaders Resolutien en Authorisatien, van tyd tot tyd daar op gevolgt, en geconfirmeert by Onze laatste prolongatie van den 5. *Maart* 1696, noch te continueren en prolongeren zo als Wy 't zelve continueren en prolongeren mits dezen, voor den tyd van noch een jaar, ingaande met den 1. *January* 1741, en zullende eindigen met den laatsten *December* van 't zelve jaar 1741. En ten einde 't gene voorsz. is, volkomentlyk moge werden geobserveert en onderhouden, verzoeken Wy de Heren Staten, Gecommitteerde Raden en Gedeputeerde Staten van de respective Provincien, van *Gelderland* en 't Graafschap *Zutphen*, van *Holland* en *Westvriesland*, van *Zeeland*, van *Utregt*, van *Vriesland*, van *Overyssel*, en van *Stad Groningen* en *Ommelanden*, en alle andere Officieren en Justicieren van dezelve Landen, dat zy deze Onze Publicatie van stonden aan alom doen verkondigen, publiceren en affigeren, daar men gewoon is zodanige publicatie en affictie te doen. Lasten en bevelen verders de Raden ter Admiraliteit, d'Advocaten Fiscaal, en allen anderen, mitsgaders Officieren, Regteren en Justicieren dezer *Vereenigde Nederlanden*, hun hier na te reguleren, zonder daar tegens te doen of t'attenteren, of te gedogen, gedaan of geattenteert te worden, want Wy zulks ten meesten dienste van dezen Staat, en tot bevorderinge van de belangen en welvaart van de goede Ingezetenen van dien, bevonden hebben alzo te behoren. Decemb. 1740.

Aldus gedaan in den *Hage* onder 't Cachet van den Staat, de Paraphure van den Heer presiderende in Onze Vergaderinge, en de

Decemb. 1740. de Signature van Onzen Griffier, op den 22. *December* 1740. Was geparapheert, *R. B. R. Graaf van Rechteren, vt.* Onder stond, Ter ordonnantie van de hooggemelde Heren Staten Generaal. Getekend, *F. Fagel.* Zynde op 't spatium gedrukt het Cachet van haar Hoog Mogende op een roden Ouwel, overdekt met een papiere Ruite.

BYZONDERHEDEN.

TE *Parys* bevind zich eene Vrou van 134 jaren, dezelve is den 5. Maart 1606 te *Batheran* by *Grez* in 't *Fransche Compté* geboren en gedoopt, zynde noch fris en gezond.

Te *Londen* is de Gemalin van den Heer *William Gery* van twee Dochters en een Zoon bevallen, die te zamen met grote plechtigheit gedoopt zyn.

Den 2. dezer hadt men te *Dublin* zo een sterke storm met Donder en Blixem, Hagel en Sneeu, als ooit iemant in dat Koningryk beleeft hadde.

Een Hollandsch Schip van *Genua* naar *Zeeland* gaande, gevoerd zynde by Schipper *Roel Heysing* was in Zee van den Donder geslagen en gezonken.

Te *Heumen* in *Gelderland* hadt men in den nacht tusschen den 16. en 17. zo een verschriklyk Onweer gehadt van Donder, Blixem en Hagel, dat men zich verbeelde eene kleine Aardbeving gevoeldt te hebben, en was door 't zelve grote schade aan Huizen en Bomen veroorzaakt.

Men heeft meermalen gezien, dat een Boosdoender in *Engeland* met de koorde gestraft wordende, 'er juist altyd, na luid der Sententie, de dood niet op komt te volgen; zo is den 5. te *Londen* gebeurdt, dat eenen *Dewell* die gehangen was, na de Chirurgyns Hal gebraght wierd, om geanatomiseert te worden; hy wierd ontkleed en op Tafel gelegt, om opgesneden te worden, doch de Knecht, die hem afwaste, bemerkte noch eenig leven in hem; men hield een spiegel voor den mond, en men zach, dat dezelve bezwalkt was, waar op de Chirurgyns met elkander goedvonden, hem verscheide onzen Bloed af te tappen, 't welk van die uitwerking was, dat *Dewell* in minder dan twee uuren weder in een stoel zitten konde; hy steende zeer zwaar en scheen in grote benaudheit te zyn, maar kon niet spreken.

ken. Den 6. 's avonts wierd hy na *Newgate* te rug gebraght, en den 7. zou men gezegt hebben, dat hy nooit gehangen was geweest, immers hy ging en sting en at en dronk weder. De *Sherifs* van den Koning door een Requeft verzogt hebbende, wat men met hem doen zoude, heeft zyne Majesteit dat Requeft aan den Procureur Generaal gezonden, om hem, dit geval aangaande raport te doen. Eindelyk is hy van den Koning gepardonneert mits hy voor zyn leven na de Colonien getransporteert werde. *Decemb. 1740.*

Heeft onze Penne, in de *Byzonderheden* van de maand *January* van dit jaar, een aanvang genomen met het beschryven des begins en by vervolg d'allerstrengste voortgaande en langdurige *Vorst*, genoegzaam door geheel *Europa* verspreidt, mitsgaders wat droevige en allerbitterste gevolgen dezelve veroorzaakt heeft gehadt; zo moetenwe, tot ons Leedwezen, in deze laatste maand (na in de twee vorige gemeldt te hebben, d'uitwerking der schadelyke *Vorst* in begin van *October* in 't grootste gedeelte van *Europa* ondervonden) ter getuigenis dat dit jaar noch bitterder is komen t'eindigen, onze Penne wederom gebruiken om eene algemene en byna over geheel *Europa* zware bezoeking van *Godts rechtvaardige Hand*, door de menigvuldige *Watervloeden*; 't doorbreken van *Dyken* en *Dammen*; 't overlopen van eene menigte *grote Rivieren*; 't Verslinden van *Menschen* en *Beesten*; *Huizen* en *Landen* te beschadigen; *Voeder* en 't *Gezaaide* te bederven; en onnoemelyke *Schadens* alom te veroorzaken, noch maar in hun begin te beschryven.

Door 't schielyk overlopen van verscheide Rivieren is in 't Koningryk van *Vrankryk* grote schade veroorzaakt: De *Loire* heeft in 't gebied van *Orleans* en van *Blois* een grote streek Lands onder Water gezet, op eene wyze dat gehele Dorpen genoegzaam wechgespoelt en veel Menschen en Vee verdronken zyn. De Rivier de *Charante* was zodanig overgelopen, dat alle de Huizen van de Straat *Monnerie* te *Verteuil* in *Poitou*, zo als ook de Brug, daar door t'eenemaal wech gespoelt waren, waar door zeer veel menschen elendig waren omgekomen. Ook heeft 't Riviertje de *Cher* te *la Haye* in *Toureine* zeer veel Huizen doen in-

Decemb. 1740. instorten, zo verre dat d'Opgezetenen met achterlatinge van al hun Vee na de hoogtens de vlucht hebben moeten nemen. Ook is de Stadt *Marignan* ruim twee derden door 't hoge water verwoest, als mede 't Portaal van de Parochie-kerk aldaar. De *Seine* in *Parys* is op verscheide Plaatzen ook buiten zyne Oevers geraakt, in zo verre dat de Wech naar *Versailles* in een wezentlyke Rivier schynt verandert te zyn, behalven dat verscheide Runmolens wech gespoeld, zommige Visschers Schuitjes om ver geslagen, en eenige Personen verongelukt zyn.

De Rivier *Arno* is zedert eenige dagen door de vele Regen zo opgezwollen, dat het Water in *Florence* op zommige plaatzen 3, op andere 6 voet hoog gestaan heeft, zynde veel Goederen en Koopmanschappen bedorven en een groot getal Menschen en Beesten verdronken.

Den 19. dezer heeft het water te *Manheim* zodanig beginnen op te zwellen, dat men in verscheide Straten niet dan door hulp van kleine Schuiten van 't eene Huis tot het ander konde komen, zynde de Poorten gesloten, d'Alarm-Klok geluid, en de Trom geroerd, om de Burgers en 't Garnizoen by een te doen komen, ten einde de Schanssen te verhogen: By vervolg zyn de Sluisen en Poorten door 't geweld van 't Water wechgenomen, zo dat d'elende en 't gevaar aldaar niet uit te spreken was, en omtrent *Speyer* 't gehele Land overstroomd is.

Den *Rhyn* was den 23. voor de tweedemaal uit zyne Oevers getreden en zo hoog gezwollen, dat men in de twee eerste Straten der Stadt *Ceulen* na den Rhynkant met Schuiten voer, en de Landen rondsom onder water stinden. Volgens d'oude Chronyken van die Stadt is zedert 't jaar 1505 't water nooit zo hoog geweest.

De *Meyn-Stroom* was den 25. te *Francfort* zo hoog, als dezelve zedert 60 Jaren niet geweest is, hebbende dus ook zeer grote Schade overal veroorzaakt: Van den *Rhyn* en van den *Necker* verneemt men 't zelve, en dat ze overal de Bruggen wech gespoeld hadden.

Zedert den 11. 's ochtends hadt men tot den 14. te *Luik* zo hoog Water gehad, dat het niemant heugt zulks ooit aldaar gezien

zien te hebben. Die gehele Stadt was overstroomd, uitgezondert aan den kant van 't Gebergte, 't geen grote ontsteltenis onder 't gemeen baarde, en wel des te meer, om dat men niet dan met groot gevaar 't Brood aan d'arme Lieden konde bezorgen. Maar is den 23., na dat het den 18. meer dan drie voeten hoog in de Huizen hadde gestaan, zo schielyk gezakt, dat men toen byna geen water meer op de straten zach. Decemb. 1740.

De *Maas* was by *Maseyk* den 13. 's nachts zo hoog gezwollen als by menschen gedenken ooit geschiedt was, en liep over alle Dyken, en aldaar door d'eene Poort in, en d'andere weder uit.

Te *Brussel* heeft het Water zo hoog gestaan, dat men de Soldaten op karren na hunne Posten moest laten brengen. In de Provincien van *Namur* en *Limburg* hebben de grote overstromingen der Rivieren vele schaden toegebraght. d'*Yssel* heeft te *Deventer* zo hoog geweest, dat het Water tot aan de Poorten van die Stadt gestaan heeft. 't Water in den *Rhyn* was den 14. t'*Emmerik*, binnen 48 uuren meer dan 33 duimen gerezen.

Den 15. 's avonds zyn eenige Dyken op drie verscheide plaatzen in 't Graafsche doorgebroken, te weten te *Neder-Hasselt*, regt tegen over de Stadt *Grave* als mede te *Heesteren* en te *Velp*, beide omtrent een quart-uur van daar, waar door de Landen *Maas, Waal, Kuik* en *Ravestein* ten eenemaal overstroomd en verscheide Huizen wechgedreven zyn: De Gouverneur van *Lynden* 't Gevaar, 't welk daar door te dugten stond, voorziende, deed kort daar na drie Stukken Canon afschieten, om 't Gemeen te waarschouwen, dat het zelve zich by tyds zo goed als mooglyk was, zou redden, maar 't Water stroomde zo sterk, dat zommige in de Bomen en andere op de Daken geklommen waren, zonder dat men hun, ter dier tyd, eenige hulpe konde toebrengen, zo ter oorzake van de sterke Stroom en Storm, die 'er was, als om dat zy van alle kanten in 't Water zaten: Echter alle mooglyke vlyt aangewend wierd om hen te redden.

Tusschen *Neder-Hasselt* en *Sint* of *Ballegojen* is de Maasdyk doorgebroken en daar door dat gehele Ampt onder water gezet.

Zedert den 20. op welken dag men te *Venlo* tusschen elf en

Rr een

Decemb. 1740. een uur 's middags een hevigen Storm hadde, vermengt met een zwaren Regen, door welken Storm behalven andere schade, de daken van drie Huizen, staande by de Parade-plaats instorte, en onder een van dewelken een Zergiant dood gebleven en zyne Vrou zwaar gequest is; was de *Maze* aldaar wederom zo sterk gewassen, dat dezelve ruim drie voet hoger gestaan heeft als de week te voren en dus maar omtrent een voet lager als in den jare 1643, zo als te zien was uit verscheide Stenen, dier tyd hier en daar opgerecht, zulks dezelve byna in honderd jaren zo hoog niet gezwollen geweest was. Alle de Straten aldaar, uitgezonden vier of vyf, hebben nevens de grote Markt genoegzaam t'eenemaal onder water gestaan, zulks men op de Markt de *Maas* op drie hoeken van die Stadt zien kon. Van de vier Poorten is de Keulsche maar alleen droog gebleven. De Wacht op 't Fort *St. Michiel* heeft eenige dagen niet konnen afgelost worden, ook hebben de Wachten in de Stadt tweemaal 24 uuren op hunne Posten moeten blyven. Ondertusschen heeft de Major van *Aitsema*, als tegenwoordige Commandant, als mede de Magistraat de nodige precautie gebruikt om de Soldaten, die zich aan de drie andere Poorten op de Wallen moesten retireren, en aan de Borgers, die in hunne Huizen genoegzaam opgesloten waren, met Schuiten Brood toe te zenden, en anderen, die vervoerd moesten worden, uit de Huizen af te halen. Zedert den 23. heeft het Water beginnen te vallen.

EXTRACT *uit een Brief van* 's Hertogenbosch, *gedagtekend den* 25. December.

„ Na dat wy zedert veertien dagen zeer hoog Water hadden „ gehad, waar door verscheide Huizen aan d'Achterstraten on„ der Water waren gezet, was het heden acht dagen op zyn „ hoogste, als wanneer 't begon te zakken, 't geen allengsjens „ continueerde; doch voorleden *Vrydag* groeide het op nieu zo„ danig, dat gistere morgen niet alleen d'Achter, maar ook de „ verdere Straten, uitgezondert de *Markt* en *Hoge Steenweg*, „ overstroomd wierden, en wel op zommige plaatsen ter diepte „ van vier a vyf Voeten, zo dat de Burgers genoodzaakt wier„ den

„ den zich op hunne Boven Vertrekken en Zolders te retireren: Decemb. 1740.
„ De Magistraat vergaderde aanstonds, en ontbood de Blok-of
„ Wykmeesteren, aan welke zy beval rondsom in de lage Stra-
„ ten d'arme Menschen op te halen, en zo vele als zy konden
„ in ledige en publique Huizen te logeren, en d'overige aan de
„ Markt te brengen, 't geen in zommige Wyken in 't werk ge-
„ steld wierd, maar in andere door gebrek van Schuiten niet
„ konde geschieden, waar door men vreest dat'er verscheide zul-
„ len verdronken zyn; doch vermits men geen communicatie
„ met malkander kan houden, weet men daar van geen volko-
„ me zekerheit; de Zieken in 't Hospitaal ten getale van 104
„ waren in gevaar van op hunne Bedden te verdrinken, en wier-
„ den omtrent twee uuren met Karren en Schuiten van daar ge-
„ haalt, gedeeltelyk in een particulier Huis voor 't meerder ge-
„ deelte in de Walsche Kerk, d'eenigste die niet onder Water
„ staat, gebraght; de Zinne-lozen zouden mede in hunne Hok-
„ ken verdronken zyn, indien zy niet gered en op de Gevange-
„ Poort waren gelogeerd geworden; de Confusie was des te gro-
„ ter, om dat alle de Stalle van Paarden, Hoornvee enz. on-
„ dergelopen waren; De hier in Garnizoen leggende Dragon-
„ ders hebben met hunne Paarden op de Wallen moeten vlugten;
„ De meeste Bak-Ovens zyn overstroomd (om dat dezelve aldaar
„ ten meesten dele in de beneden Kelders staan) zo dat maar
„ alleen in eenige weinige, die noch droog zyn, nacht en dag
„ word gebakken, waar toe de Magistraat 't Graan levert, doch
„ ter oorzake van 't stille Weer heeft men zedert drie dagen
„ weinig Graan konnen breken, 't welk doed duchten dat wy
„ daar aan weder gebrek zullen krygen, te meer, dewyl hier
„ geen Rosmolens, noch in 's Lands Magazyn Handmolens
„ zyn: Om kort te gaan 't ziet'er hier droevig uit, maar wy
„ krygen hope van ontzet, dewyl 't Water zedert gister avond
„ ten elf uuren is beginnen te zakken, waar door wy omtrent
„ zeven Duimen Water zyn quit geraakt; zynde 't zelve hier
„ een halve Voet hoger geweest als in den Jaare 1651 en om-
„ trent een halve Voet lager als 1656; welke de twee hoogste
„ hier bekende Watervloeden geweest zyn.

„ P. S. Dewyl gistere geen Post vertrok, is deze heden

 den

Decemb. 1740.

„ den 26. eerst afgezonden; Wy hebben nu omtrent veertien Duim „ Water verloren, 't welk, zo men meend, door een inbraak „ van de *Bommelerwaard* of van 't Land van *Heusden* veroorzaakt „ word: Dit is zeker, dat een Dyk te *Vugt*, een half uur van „ hier, doorgebroken is, waar door een menigte Huizen aldaar „ tot aan de Daken in 't Water staan.

EXTRACT *uit een Brief van* Heusden.

„ Den 22. dezer was de Rivier de *Maze* al geheel hoog, maar „ zwol noch op ieder uur meer dan een duim, dit wassen duurde „ dien gehelen dag en nacht, den volgenden *Vrydag* en *Zaturdag* „ al even sterk, zo dat Dyk-graaf en Heemraden, die bevorens „ al in de weer waren, alom Wachten op de Dyken stelden en „ zich zelf boven en beneden deze Stadt verdelende, alle vlyt „ aanwenden, om 't Water met Kistdammen te keren, Binnen „ de Stadt was 't niet minder gevaarlyk, en moest de gantsche „ Haven met Kistdammen, die door de vlyt van Burgemeesteren „ met 'er haast gesteld waren, omzet worden; 't Water was des „ *Zaturdags* avonds omtrent de klokke 10 uuren op 't hoogste, „ zynde het over de drie quartier-voets hoger opgestegen, als 't „ ooit by Menschen geheugen geweest was; kort daar na kreeg „ men de droevige en smertelyke tyding, dat het Water over „ den hogen Maasdyk onder *Hedichuyzen* by de *Wiel*, die aldaar „ omtrent voor 130 Jaren by doorbraak gespoeld was, meer dan „ een voet hoog overliep zo dat'er onmogelyk houden aan was; „ ja dat al 't Arbeids Volk van den Dyk om een goed heen komen „ was weech gelopen, en in somma dat den Dyk doorgebroken was; „ aanstonds deed den Heren Grave tot *Benthem*, Gouverneur „ dezer Stadt, tot tweemalen zeven Canonschoten lossen, om „ de Huislieden ten Platten Landen te waarschouwen, en in „ weinig tyd wierd 't gantsche Land van *Heusden*, bestaande in „ 17 Dorpen, en dat van *Altena*, 't geen daar mede gemeen „ legt, geinondeert; elendig was 't gekerm der Huislieden van „ de naast by de Stadt gelegene Dorpen aan te horen, die in al- „ ler yl en met de grootste benaudheit na de Stadt quamen vlug- „ ten: Te nauwernood damde men de Stads-Sortiers en andere

„ Poor-

„ Poorten, als mede de Sluis-Watergangen toe, 't geen echter Decemb.
„ zeer spoedig, doch door den haast zo wel niet geschiede of 1740.
„ de helft en 't laagste gedeelte dezer Stadt raakte onder water;
„ tot zo verre dat het Huis van den Gouverneur al mede onder water is gesteld; de vlyt en onvermoeide arbeid der Burgers en alhier in Guarnizoen leggende Soldaten heeft niet te min de Stadt voor verdere inundatie tot noch toe bewaard; 't jammerlykste is d'arme Huislieden met hun Vee van Beesten t'aanschouwen, die in zo groten menigte gevlucht zyn, dat'er geen Stallinge genoeg en noch minder Voeder voor dezelve te bekomen is; de voorraad van Hooi en Stroo, die zy voor de Winter vergadert hadden, is meest wech gespoeld. De Grote Kerke alhier verstrekt zelfs het van honger loeijende Vee tot een schuilplaats, niettegenstaande de Burgers de gevlugte Huislieden met hun Vee in hunne Huizen gretig herbergen, en de zelve met 't gene zy konnen bystaan. De Schade is noch onbeschryfelyk; men zegt; dat'er eenig Vee is verdronken, doch echter hoord men van weinig of geen Menschen. De Stroom ging nevens de Stadt aan de Land zyde zo sterk, dat'er een der Stads Bruggens met zyne Balancen en yzere Leuningen geheel is wech gespoeld: Des anderendaags na de doorbraak zyn 'er hulpgaten in d'oudheusdensche, drongelsche en verdere Zee Dyken gestoken, waar door 't Water over den *Biesbosch* wech loopt, 't geen bereids veel gevallen is, 't Gat in den Hedickhuizenschen Dyk word gegist omtrent 60 Roeden lang te zyn.

Door d'inbraak in d'*over-Betuw* zyn daar de meeste Landen overstroomd, waar door 't Water tot zulken excessive hoogte op den *Diefdyk*, te *Leerdam*, t'*Oosterwyk* en te *Kedichem* gekomen is, dat men zedert eenige dagen niet anders dan een allen verwoestende en verslindende overstroming te gemoed gezien heeft; de Klokken hebben op de Dorpen door 't gehele Land al verscheidemalen geluid, en men is dag en nacht bezich, om alles aan te wenden: wat tot behoudenis zou konnen dienen. Te *Leerdam*, is de Stadt van d'eene Poort tot d'andere gekist; de Regering en Ingezetenen hebben aldaar ongemeen, gevigileert, en niets verzuimd dat tot behoudenis strekken kan.

Den 24. was 't gevaar van een Doorbraak, op *Jaarsveld* zo

Decemb. groot als ooit; doch door d'overgrote goede zorg der Heren Heem-
1740. raden, en wonderlyke ieveren vlyt der Huislieden is alles noch aldaar behouden. Den Inbraak aan d'overzyde is tusschen *Lexmond* en 't Huis te *Bersbergen*, omtrent d'Uiterwaart den *Bol*, op een plaats genaamd de *Kuilen*, waar door de *vyf Heren Landen* tusschen den *Dief*, *Lingen*-en *Souwen-Dyken* eerst zyn geinondeert geworden, daar na is 't gelopen over den *Souwendyk*, en den 27. liep het over de Langeraksche Kade, waar door *Graveland* onderliep, en zo voortgaande van Polder tot Polder. Men rekend het gat omtrent 9 Roeden lang of wyd te zyn, de diepte is onzeker, echter word gemeend, dat die maar 3 à 4 Voeten zyn zal.

Den 29. stonden meest alle de Huizen in de Stadt *Drunen* tot omtrent aan de zolders onder water.

E I N D E.

E R R A T A.

In d'Aantekening *pag.* 241. staat, *pag.* 197. Lees 199.
pag. 246, Regel 25, staat *January* 1710. Lees 1711.

BLADWYZER.

A.

Arti-

Keur-

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

Ver-

W.

Z.

EINDE.